14.3.g.21

Queſtiones Joannis Jandoni de anima

Cum gratia ꝛ priuilegio

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

S. BONAVENTURAE

¶ Hieronymus Surianus phyſicus preclariſſimi quondam artium ac medicine Doctoris domini Magiſtri Jacobi Suriani de Arimino filius lectori felicitatem.

Feſſos artus iãdiu quieſcere ſtatueram (ſatis eni feciſſe putabã) cũ tibi pmũ Albertuciũ ſaxonẽ ſupra libros de celo. 2ᵐ q apolinarẽ cremonenſez in pmũ poſteriorꝝ librũ. ac 3ᵐ forliuienſis Jacobi opa tã ſup afforiſmos Hypoᵗⁱˢ. cũ ãnexis: ꝙ ſup pmũ canonis Auic. ꝙ ẽt ſup tegni libros Gal. 4ᵒ vo loco abbynmerõ abbynzobar librũ in medicina: necnon colliget Auer. libros ſeptẽ laborib⁹ ac vigilỹs plurimis correctos diligentiſſime ꝙ ĩpreſſos ſupiorib⁹ ãnis tradidiſſem. ſtatuerã vtiqꝫ aliquãdiu geſcere: quieti aũt traditũ me putabã (aliorꝝ potiuſqꝫ mea duct⁹ opione) ſi ab eiuſce laborib⁹: gn ĩmo mihi iocũdiſſimis negocỹs deſtitiſſez: ſed lõge aberrabã: fefellit me illorꝝ opinio: cruciabar nãqꝫ aſſidue cũ diẽ trãſactã inſpiciebã: qua nihil p me correctũ eſſet. Ad me ipm ergo redỹ dixiqꝫ. ꝙ crucieris dignoſcis. Ad verã itaqꝫ redỹ gẽtẽ: ſumũqꝫ mihi duxi eſſe ociũ. dum aliqd laudabile pficerez negociũ. Cũ igif ad aures pueniſſet nobilis viri Octauiani Scoti nouã me iã mutaſſe ſniam. ad cõnatãqꝫ mihi (vt ita dicã) redyſſe opionẽ: protinus ad me feſtinauit dicẽs. en laudabile ociũ tibi pponã: hoc p me onus ſuſcipe: ſunt (vt noſti) Joãnis de Jãdũo qõnes ſup eos Ariſt. libros: q de aia iſcribunf: mẽdis ac errorib⁹ plene: pluries tñ ĩpreſſe. Uoluerũt nõnulli auctes ab eo allegatas locis pprỹs ſignatas in libri margine apponere. ſed audio plurimũ erraſſe illos. Nec ĩrtã forte ptẽ illarꝝ annotaſſe: ea ppter plurimũ te rogatũ veliz: vt ſolita diligẽtia tua coneris eas corrigere ac emẽdare qõnes. Auctoritates ꝙꝫ oẽs Arꝫ. ſi fieri põt ad textuũz ac cõmẽtorꝝ nũerꝝ debite ac iuſte ſignatũ margine inſcribere: ꝙ ſi feceris nomen ac gloriã apud ſtudia publica cõſequeris. Non poſſum iuſtis petitiõib⁹ tuis nõ obtẽperare: dixi. Attñ vide ne ferales in nos retorqueamus dẽtes. A vipereo quoqꝫ veneno cauere nos opꝫ. ſcis ĩlia ſolent p huiuſce laborib⁹ cõferri pmia: olfaciẽt vniuerſuz opus plurimi: nõ vt ĩ multis ſudoribus erũt appoſita recte pbẽt. verũ vt qd lacerẽt liuore perquirãt. quos tñ nec tãti faciẽdos duco vt eorũz morſus ac venena expaueſcentes tã laudabile pretimeſcamus aggredi opus. perficiã igif deo duce qd rogas. modo probi faueant: lacerent maliuoli: peruerſos patefacient mores ſuos. mihi aũt in nullo detrahent. Uale.

¶ Tabula qõnũ. d. Joã. d Jãdu. ſup tres libros de aia Arꝫ. Et p pmi libri.

Utrũ de aia poſſit eẽ ſcia. qõ pᵃ
Utrꝫ ſcia d aia ſit nãl. 2.
U. aia ſit ſbꝫ i hac ſcia vl cõp⁹ aiaᵐ. 3.
Utrꝫ ſcie ſpeculatiue ſint de numero bonorum honorabilium. 4.
Utrꝫ iſta ſcia ſit vtil ad alias ſcias. 5.
Utrꝫ iſta ſcientia ſit difficillima. 6.
V. ſit vnꝰ cõis method⁹ iueſtigãdi qd qd ĩ oĩuz qꝫ qd qd ẽ. ẽ iueſtigãᵐ. 7
U. vlia ſint priora ſinglib⁹ vl poſteᵃ. 8.
U. accñs ꝯferãt ad cogſcẽdũ ſubaꝫ. 9
U. aia hẽat aliꝗ opõnẽ ſibi ppaꝫ. 10.
Utrꝫ logic⁹ diffiniat per formã. 11.
U. nãl diffiniat p mãꝫ ſenſibilẽ. 12.

¶ Queſtiones ſcdi libri.

Utrũ anima ſit ſubſtãtia. qõ pᵃ
Utrꝫ aia ſit forᵃ ſubal. 2.
Utrꝫ diffõ aie ſit bene aſſignata. 3.
Utrꝫ ex aia ⁊ corpe fiat vnũ p ſe. 4.
Utrꝫ ois aia ſit act⁹ pm⁹ corporis. 5.
Utruꝫ in partibus animalis anuloſi occiſi remaneat anima. 6.
U. tota aia ſit i ĩlꝫ pte cõpis aiati. 7.
Utrꝫ poᵉ aie diſtiguanf p act⁹ ſuos. 9.
U. poᵉ aie ſint idẽ eẽntiaˡ cũ ipa aia. 9
Utrꝫ poᵉ aie fluant ab eẽntia aie. 10.
Utrum generare ſibi ſimile ſit opus naturaliſſiumm viuentibus. 11.
Utrꝫ gnãre ſibi ſile ⁊ nutriri ⁊ augeri (ſint ab aia. 12
Utrꝫ põ gnãtia ⁊ aug- mentatiua ſint diuerſe potẽtie. 13.
Utrꝫ ſenſus ſit virtus paſſiua. 14.
U. ſẽſiˡᵉ reducat ſenſũ d põ ad actũ. 15
U. i aia ſẽſitia ſit aliqs ſẽſus agẽs. 16.
Utrũ ſenſus pticularis poſſit decipi circa ſuuꝫ ſenſibile pprium. 17.
Utrꝫ ſẽſibiᵃ cõia ſint ſẽſibilia p ſe. 18.
Utrꝫ lux ꝯferat colori formã vl hitũ p ꝙ vl p quẽ moueat meᵐ ⁊ viſũ. 19
Utrum lumen ſit corpus. 20.
Utrꝫ color ſit pprium obm viſus. 21.
Utrꝫ ſon⁹ ſit realr i aere vt i ſubo. 22.
Utrꝫ echo ſit idẽ ſon⁹ cũ p ſono. 23.
Utrũ odor ſit realiter in medio. 24.
Utruꝫ homo habeat peiorem odoratum ceteris animalibus. 25.
Utrꝫ aialia reſpirãtia ⁊ nõ reſpirãtia habeant eundẽ odoratum. 26.
Utrum tactus ſit vnus ſenſus. 27.
Utrꝫ tact⁹ idigeat medio extriſeᶜ. 28.
Utrum ſenſibile poſitum ſupra ſenſum faciat ſenſationem. 29.
Utrꝫ illa ppõ ſit vã. ois ſenſus eſt ſuſceptiuus ſpẽruꝫ ſine materia. 30.
Utrũ ſpecies rei ſenſibilis recepta in ſenſu ſit idẽ cum ipſo ſentire. 31.
Utrꝫ ſenſus ſint gnqꝫ ⁊ nõ plures. 32.
Utrũ ſenſus particularis cognoſcat ſuam propriam operationẽ. 33.
Utrum ſenſibile agat in ſenſuꝫ. 34.
U. excellẽs ſẽſibile corrũpat ſẽſũ. 35.
Utrũ ſenſus cõis ſit vn⁹ ſenſus. 36.
Utrũ fantaſia ſit idem cũ ſenſu. 37.

¶ Queſtiones tertỹ libri.

Utrũ naturalis phs debeat cõſiderare de itellu. qõ pᵃ.
U. itells ſit vt⁹ paſſiua ab itellibili. 2.
U. põ aie itelleiue ad ſpẽꝫ itellibilẽ l ad itellre ſit idẽ eẽntiaˡ cũ ſba aie. 3.
U. ad h ꝙ itells itelligat aliqd itelligibile oporꝫ ipꝫ eẽ dnudatũ ab iᵒ. 4
U. aia itelleina ſit foᵃ ſbal cõpis hu. 5
U. itells polis ſit aliqd ens actu de ſe aut ſit ens i pura poᵃ receptiua. 6.
U. itells ſit vn⁹ nũero i oib⁹ hoib⁹. 7.
Utrꝫ poᵃ itelleiua ſit põ organica. 8.
Utrꝫ cognitõ itells polis ſit neceĩa ad cogniᵒᵉmltiᵖˡ i formis abſtracti. 9
U. itelleões qb⁹ diuerſi hoies itelligũt vnũ ſẽſiˡᵉ ſint vna nũõ l pleſ. 10.
Utrꝫ ex itellu ⁊ ſpẽ ielligibili fiat magis vnum ꝙ ex mã ⁊ forma. 11.
V. aia ſẽitia ⁊ itelleᵛᵃ ſit vna ⁊ eadẽ ſba i hoie aut ſint diuerſe forᵉ ſbales. 12.
Utrum itellus polis poſſit itelligere ſuã intellectionẽ exñtez in eo. 13.
Utrũ ſpẽs itelligibilis differat realr ab itellectiõe ſeu intelligere. 14.
U. ſãtaᵐᵃ ſit pnᵐ actũ ſpẽi itelliˡᵇ. 15.
Utrꝫ ſpẽs itelligibilis remaneat i intellectu ceſſante oi intellectiõe. 16.
U. ſpẽs itelliˡᵇ ſit pnᵐ actũ itelleᵛᵒ. 17
U. ſcia ſit id qd ſpẽs itelliˡᵇ rei ſcite. 18
Utrꝫ qditas ſit pmũ obꝫ itellect⁹. 19.
Utrum itells noſter itelligat ſubam mãlẽ per ſpẽm eius propriam. 20.
U. aia cogiᵗᵃ poſ cogᵉ ſbas mãles. 21.
Utrum intellectus poſſit intelligere ſingulare ſeu idiuiduũ ſenſibile. 22
Utrꝫ neceĩuꝫ ſit eẽ itellectũ agẽtẽ. 23.
Ponunf dubitatões ꝯ poſitionẽ. 24
Utruꝫ itellect⁹ agẽs ſit pncipiũ actiuum ſpeciei intelligibilis. 25.
U. itells agẽs ſit aliqd aie nre hu. 26.
Utrꝫ itellus polis huan⁹ ſit in ĩlibet itelligẽtia ĩ itelligit aliqd ex ſe. 27.
U. itells polis poſſit itellre ſeipꝫ. 28.
Utrꝫ intellectus ſit perpetuus. 29.
Utrꝫ itells intelligat poſt mortẽ. 30.
Utrꝫ itells polis ſp itelligat itellectũ agentẽ eadẽ itellectiõe nũero. 31.
Utrꝫ vitas ⁊ falſitas ſint i itellu. 32.
Utrꝫ itells poſſit itellre plura ſil. 33.
Utrum nõ ens poſſit in[illegible]. 34.
U. aia hũa. neꝗ ꝙ ſine fãtaˢᵐᵃ itellat. 35
Utrꝫ intellect⁹ practic⁹ ⁊ ſpeculatiu⁹ ſint diuerſe potentie anime. 36.
Utrꝫ itells huan⁹ poſſit itellre ſubas abſtractas a mã ⁊ magnitudie. 37.
Utrꝫ potẽtie anime ſint infinite. 38.
Utrꝫ itells ⁊ appetit⁹ ſint diuerſe poᵉ aie. 39.
Utrꝫ appetit⁹ ⁊ itells practicus ſint pncipia mot⁹ pceſſiui. 40.
U. volũtas vl hõ p voˡᵉ poſſit ñ velle boᵐ qd ab itellu iudicaf eẽ boᵐ ⁊c. 41
Utrũ viuẽs ſit in tẽpore ſtatus. 42.
U. guſt⁹ ⁊ tact⁹ ſint neceĩ oib⁹ aialib⁹. 43.

¶ Fideliſſimi Ariſtotelis ⁊ Auerroys imitatoris domini Joannis de Janduno ſuper tres libꝛos de anima queſtiones ſubtiliſſime cum annotationib⁹ textuū ⁊ quotationibus commentoꝛum.

Ineſt eniꝫ mē
tibus hominū veri bo
ni naturalis inſerta cupi
ditas: ſed ad falſa deuius
error abducit. Boeti⁹ de
conſolatione. in 3°. Dicit
phūs pmo ethicoꝝ. licet
bona tripliciter ſint diui
ſa. ſ. i bona exterioꝛa: coꝛ
poris ⁊ aīe: tñ bona ani
me cuiuſmodi ſunt ſcie
⁊ virtutes ſolū ſunt vera
ipſi⁹ hominis bona. Nā
verum bonū hoīs eſt homini appꝛopꝛiatū ⁊ in poteſtate
hoīs poſituꝫ. Talia aūt ſolū ſunt bona aīe: nō exterioꝛa
neqꝫ coꝛpoꝛis: exterioꝛa nō: q2 talia nō ſunt in ptāte hoīs:
ſed foꝛtune que ipſoꝝ eſt dn̄a. Et hoc eſt qđ dicit phūs in
de bona foꝛtuna. Sine bonis exterioꝛibus quoꝛum dn̄a
eſt foꝛtuna nō contingit eſſe felicem. Cui etiā concoꝛdat
Boetius 2°. de cōſolatiōe. 5. in pſona foꝛtune. Si tua fo
rent que amiſiſſe cōquereris nullo mō perdidiſſes: hono
res diuitie ceteraqꝫ talia mei ſunt iuris: famule dn̄aꝫ co
gnoſcunt: mecū abeūt: me abeūte diſcedūt. Nec etiā bo
na coꝛpoꝛis ſūt vera bona hoīs: cū nō ſint homini appꝛo
pꝛiata: ſed multis alijs inherētia. Sola aūt aīe bona cu
iuſmodi eſt ipſa phīa ſunt in ptāte hoīs poſita ⁊ ſibi ap
pꝛopꝛiata. Et hoc eſt qđ de iſtis duobus dicit Seneca in
quadā epſa ad Lucillū ipm puocās ad phiam. Si ma
gnus es: ⁊ arboꝛes. ſi foꝛtis es: ⁊ leones. ſi pulcher es: ⁊ pa
uones. ſi velox es: ⁊ lepoꝛes. ſi aūt ſapiens: tu es vn⁹ deus
in humano coꝛpoꝛe latitans. Et in quadaꝫ alia ſic dicit.
Si diues es lauda foꝛtunā. ſi foꝛtis es lauda nām. ſi aūt
bonus lauda teipꝫ. q̄ſi bona aīe ſint in ptāte hoīs poſita
⁊ aīe appꝛopꝛiata. Et q2 iter bona aīe phīa eſt pncipali⁹:
ideo per verū bonū in verbis pppoſitis ipſa phīa cōueniē
ter pōt deſcribi. Ineſt eni ⁊c̄. In qb⁹ qdē verbis Boeti⁹
breuiter duo tangit. Pꝛimo. n. tāgit ipſius ad phiaꝫ nālē
inclinationē ⁊ affectū. 2°. tangit ipſius ab ipſa erroneaꝫ
deuiationē ⁊ ipedimētū. Pꝛimū qdē tāgit cū dicit. Ineſt
eni mentib⁹ hoīum veri boni nālis inſerta cupiditas. 2m
quidē tangit cū ſubdit. Sed ad falſa deuius error abdu
cit. Pꝛimuꝫ. n. nobis innoteſcit ex duobus. pmō ex hoīs
oꝛiginali iperfectiōe. ſcđo ex ipſius cū ſuo fine vltimata
cōiunctiōe. Pꝛimū qdeꝫ iſtoꝝ notat actus verbalis de
terminatio cuꝫ dr̄. Mētibus hoīum. Scđm vero nobis
inſinuat boni nālis dearticulatio cū ſubditur boni veri.
Pꝛimo ergo pmū pꝫ ex hoīs oꝛiginali iperfectiōe. Nam
vniuſcuiuſqꝫ nāliter iperfecti eſt nālis inclinatio ⁊ affe
ctus ad ſuaꝫ ppꝛiā pfectionē. Et hoc eſt qđ dicit phūs in
T.c.81. pmo phyſicoꝝ in fi. Exiſtēte. n. quodā diuino ⁊ optimo ⁊
appetibili. ſ. ipſa foꝛma vel pfectiōe. aliud qdē huic 2riū
. ſ. ipſa puatio. aliud aūt aptū natū eſſe appetere ⁊ deſide
rare ipm ſm ipſius nām. ſ. ipſa mā vel pfectibile: ſed hō
eſt nāliter iperfectus. pmo eni eſt imperfectus q̄tuꝫ ad
coꝛpus. ſcđo q̄tū ad aīam. Quantū ad coꝛpus. Nā naſci
tur pmo ſub iperfecta q̄titate: ⁊ ppter hoc data eſt ſibi
virtus augmētatiua ipm pducens ab iperfecta quātita
te ad perfectā vel ad perfectioꝛē. ſcđo naſcit̄ indigēs coꝛ
poris ab extrinſecis coꝛrūpētib⁹ defenſiōe. Nā nā alijs
tradidit coꝛnua in ſui coꝛpoꝛis defenſionē: quēadmodū
bobus ceruis ⁊c̄. Alijs dentes quēadmodū poꝛcis. Alijs
lanā quēadmodū pecoꝛib⁹. Hoīes oībus his denudatos
pduxit. ¶ Iteꝫ q̄tū ad aīam naſcit̄ iperfectus. Pꝛimo
q̄tū ad aīam ſenſitiuā. 2°. q̄tū ad intellectiuā. Quātuꝫ
ad ſenſitiuā vel appetitiuā: ⁊ hoc eſt qđ dicit phūs pmo
ethic. Rō qdeꝫ ſemp depcat̄ ad optima. Videt̄ aūt ⁊ in
his qđdaꝫ innatū eſſe qđ ſemp aduerſat̄ ⁊ obuiat rōni. ſ.
appetitus ſenſitiuus. Et hoc ēt dicit ſcđo ethicoꝝ dicēs.
Apti. n. ſumus ad delectatiōes. vnde difficili⁹ eſt reſiſte
re cōcupiſcentie q̄ꝫ ire. hoc. n. nobis ex pmo cōcomitat̄.
¶ Scđo naſcit̄ iperfectus q̄tū ad alaꝫ intellectiuā: ⁊ h
eſt qđ dicit phs 3°. de aīa. d. q eſt in pma ſui creatiōe ſicut T.c.14.
tabula raſa in qua nihil eſt depictū vel actu ſcriptū. Vñ
etiā ante imediate dixit. Qm potētia quodāmō eſt intel
ligibilia itellect⁹: ſꝫ actu nihil anteqꝫ itelligat. Textu ēt
qnto dixerat. Quare neqꝫ ipſi⁹ eſt eē nām neqꝫ vnaꝫ: ſed
aut hoc q poſſibilis ſit vocatus vtiqꝫ aīe itellect⁹: ⁊ hoc
nihil eſt actu eoꝝ q̄ ſunt ante itelligere. Pꝛim⁹ aūt actus
eſt puatio pfectionis: ⁊ ideo hō eſt nāliter iperfectus: ſed
pficit̄ per phiaꝫ. pficit̄. n. q̄tū ad coꝛpus per phiaꝫ practi
cam factiuā q̄ ſm Ugoneꝫ de ſcō vict. ſub. 7. artibus me
chanicis 2tinet̄. ſ. lanificiū: armatura: nauigatio: agricul
tura: venatio: theatria: medicina. Sed q̄tū ad aīam ſen
ſitiuā vel appetitiuā perficit̄ per phiaꝫ practicā actiuaꝫ
cuiuſmodi eſt moꝛalis. Nā hꝯ negociū nō eſt ſpeculatio
nis grā. ſed vt boni fiamus ſiue virtuoſi. vt dicit phs. 2°.
ethic. Virtus aūt eſt q̄ hñteꝫ perficit: ⁊ eius opus bonuꝫ
reddit: vt etiā dicit phs ibidē. ¶ Quātū aūt ad aīam in
tellectiuā perficit̄ p phiaꝫ ſpeculatiuā: ⁊ hoc eſt qđ dicit
Cōmē. 3. de aīa. q qn̄ hō fuerit perfectus in ſciētijs ſpecu Cō.36.
latiuis: tūc ſibi cōiunget̄ itellectus agēs vt foꝛma: ⁊ tunc
hēbit intellectū adeptuꝫ: ⁊ hec eſt vltima pſperitas quā
ſperabāt phātes in hac vita. Hoc idē ēt dicit in plogis
pmi: ⁊ octaui phycoꝝ dicēs. q hō dr̄ fere equiuoce de hoīe
ignorāte ⁊ pfecto per ſcias ſpeculatiuas. Apparet igitur
hoīs ad phiaꝫ ex eius nāli iperfectiōe nālis inclinatio ⁊
affectus. ¶ 2⁹ hoc appet ex hoīs cū ſuo fine vltimata cō
iunctiōe. q2 vniuſcuiuſqꝫ hoīs eſt nālis iclinatio ⁊ affect⁹
ad illud per qđ cōiungit̄ ſuo vltimo fini ⁊ ppꝛio: eo q ad
taleꝫ fineꝫ nāliter peruenire deſiderat: ⁊ hoc eſt qđ dicit
Boe. 3°. de cōſo. Oīs moꝛtaliū cura: quā multipliciū ſtu
dioꝝ laboꝛ exercet: diuerſo qdeꝫ calle pcedit: ad vnū tñ
beatitudinis finē nitit̄ peruenire: ſed per phiaꝫ hō vnit̄
vltimo fini ſibi appꝛopꝛiato. nā vltim⁹ finis hoīs appꝛo
pꝛiatus eſt felicitas q̄ cōſiſtit in ſpeculatiōe ſm pmeuaꝫ
potētiā: q̄ in nobis eſt reſpectu nobiliſſimi obiecti: qđ eſt
deus: ſm q dicit phs pmo ⁊. 10. ethi. ſic. n. dicit. Alioꝛum
qdeꝫ aīaliū nullū felix eſt: q2 nequaqꝫ participat ſpecula
tiōe. Inquātū. n. ptendit̄ ſpeculari ⁊ felicitas: ⁊ qb⁹ ma
gis ineſt ſpeculari ⁊ felices eſſe nō p accñs: ſed ſcđm ſpe
culationē. hec. n. ſcđꝫ ſeipam hono2abilis. q̄re erit vtiqꝫ
felicitas ſpeculatio quedā ⁊c̄. ſed hō per phiaꝫ talē fineꝫ
acquirit: ⁊ maxime per illā q̄ ſapientia vocat̄. eſt. n. aliaꝝ
ſupꝛema ⁊ reſpectu nobiliſſimi obiecti: ⁊ hoc eſt qđ dicit
de ipſa phūs. 6. ethico. Eſt. n. quēadmodū caput hñs ſcia
hono2abilioꝛū: ⁊ hec de pmo. ¶ Scđo dico q in verbis
ppoſitis tangit Boe. a phia erroneā deuiationē ⁊ ipedi
mentū: ⁊ iſta erronea deuiatio nobis procedit ex tribus.
pmo. n. ex cōſuetudinis prauitate. 2°. ex nāe ferocitate. 3°.
ex inſtructionis in logica paucitate. Pꝛimo dico q erro
nea deuiatio ⁊ ipedimētū ex cōſuetudinis puenit praui
tate. Nā inter oīa que ipediūt virtutē cōſuetudo eſt eoꝝ
fortiſſimū: ⁊ hoc eſt qđ dicit phs. 2. metaph. Quātā vim T.c.14.
habeat qđ 2ſuetū eſt leges oſtēdūt in qbus plus valēt fa
bularia ⁊ puerilia cognitiōe de eis pp 2ſuetudinē. Eſt ēt

impedimentū nō ſolū in ꝯcluſionib⁹: ſed ēt in ꝑncipijs:
Cō. 14. ⁊ hoc eſt qḋ dicit Cōmē.2.meta.ꝙ illi q audiūt in pueri-
tia ſciam loquētiū: ꝓp qḋ ꝯſueuerūt negāt nām eſſe ⁊ eē
veritatē:⁊ negāt neccīu₃:⁊ ponūt oīa poſſibilia eſſe:⁊ ad il
lud ipedimētū reducunť vicia cū v̄tutib⁹: cū ex ꝯſuetu-
dine generenť.nā eodē mō gnānť vicia ⁊ virtutes. Uir-
tutes aūt gnānť ex ꝯſuetudine:⁊ h̄ eſt qḋ dič phs.2.ethi.
Duplici aūt virtute exiſte:hac qdē intellectuali: hac aūt
morali:ea quidē q̄ itellectualis plurimū gdē₃ ⁊ doctrina
gnātionē h₃ ⁊ augmētū:moralis vō fit amore.i. ꝯſuetu-
dine. Iſtius aūt ipedimēti cura eſt valde difficilis eo ꝙ
ꝯſuetudo eſt tanq̄₃ nā. vt dicit phs in li°.de memoria:tn̄
modus curationis eius eſt ſe aſſuefacere in oppoſito ſue
ꝯſuetudinis:⁊ hoc eſt: in ꝯ̄riu₃ noſipſos aſſuefacere o₃.
Multū.n.abducētes a pūcto in mediū venimus:ſič tor-
tuoſa lignoꝝ dirigētes faciūt.¶ 2° alia deuiatio ꝓcedit
ex nāe ferocitate:⁊ iſta diuerſificať tripl'r.nā qdā ꝑ nām
querūt teſtimoniū multoꝝ:⁊ iſti hoies nō poſſunt trāſi-
ꝯmē^dor. re ſermones ꝓbabiles ⁊ demōſtrātes:⁊ iſti cū ꝯcedunt
2.meta. ꝑma intellecta nō ꝯcedūt ea niſi inquātū ſunt famoſa:
Cōm.15. ita ꝙ ſi accideret ꝙ ꝯ̄ria eoꝝ ſint famoſa negabūt ea:ſi-
cut accidit loquētibus q negāt ipoſſibile ex nihilo aliqd
eſſe:l₃ ꝓpō ſit ꝯceſſa ab oibus.ſilr ipoſſibile eſſe magni-
tudinē ex nō magnitudine :ita ꝙ vidi multos ſe dantes
ad phias:⁊ negant iſtā ꝓpōnē eſſe primā:⁊ negāt formas
ꝯ^m.8° ſpecificas eſſe appropriatas materijs:ita ꝙ Auic.cū tota
phycoꝝ famoſitate ſua dicit in phia hoie₃ gnāri ex terra eſſe poſ-
cō.46. ſibile.⁊ multa alia que dnr.¶ Scḋo qdā ꝓp ferocitate₃
nāe q̄runt in oī re teſtimoniū verificatoꝝ:⁊ iſti ſūt.vt di-
2.meta. cit Cōmē.in qbus virt⁹ imaginatiua dn̄ať ſupra cogitati-
Cōm.15. uam v̄tutē:⁊ iō videmus iſtos nō credere demr̄atiōibus
niſi imaginatio ꝯcomiteť eas. Nō.n.pnt credere plenū
nō eſſe:aut vacuū:aut tp̄us ex̄ mūdū. Neq₃ pnt credere
ibi eē entia nō corporea:neq₃ in loco:neq₃ in tp̄e.Et h̄ ac
cidit vt dicit Cōmē.mltū ꝯſiderātib⁹ in phia Auic.mul-
tis ꝯſideratiōibus in phia finitis ⁊ illa attribuunť ei:li-
cet nō ſit verꝝ ꝙ eius fuerint.¶ Tertio qdā ꝓp ferocita-
te₃ nāe ⁊ debilitatē itellect⁹ triſtanť ꝓpter ſermonē val
de ꝑſcrutabilē:tn̄ h̄ vt dicit Cōmē.ibide₃ eſt:q2 itellect⁹
eoꝝ nō pōt ꝯprehēdere ⁊ retinere ipm. Et de talib⁹ ſic
tripl'r deuiātibus dicit Cōmen.ibidē: ꝙ ipoſſibile eſt vt
diſcant:aut ꝓpter ſegnicie₃ nāe:aut q2 aſſimilāt diſputa-
tionē mercationi:⁊ credūt ꝙ ꝓteruire in ſermōe eſt ma-
lum:ſicut ꝓteruire in mercatiōe. ¶ Tertio dico ꝙ alia
deuiatio ꝓuenit ex iſtructionis in logica paucitate.nam
qdā ꝓp logice ineruditionē. vt dič Cōmē. in oī ſcia que-
runt demr̄atōes in genere demr̄ationū mathematicaꝝ:
T.c.16. ⁊ ꝯ̄ tales loquiť phs in eodē 2°.dicens.ꝙ acribologia ma
thematica.i.certitudo nō eſt in oib⁹ expetēda: ſed in nō
hn̄tibus mā₃:⁊ hoc idē dicit.ꝑmo ethicoꝝ.d.certū.n.nō
ſilr in oibus ſermōib⁹ q̄rēdū: queadmodū neq₃ in cogni
tis:⁊ ſubdit. Diſciplinati.n.eſt in tm̄ circa vnūqḋq₃ gen⁹
ingrere certitudinē inq̄₃tū nā rei recipit: ꝓximū.n.vide-
tur mathematicū ꝑſuadētē acceptare:⁊ rhetoricū demō
T.c.15. ſtratiōes expetere. Ad illud aūt ipedimentū tollēdū de-
dit vnū documētū in.2.meta.d. Op₃.n.erudiri qūo ſin-
gula ſint recipiēda; abſurdū.n.eſt ſil' q̄rere ſcia₃ ⁊ modū
ſciendi.q̄re ⁊c̄.⁊ hoc de 2°.¶ Iſta aūt phia ſic nāl'r appe-
tita p⁹ ſui diuiſiōe ſic diuidiť a qbuſdā: videlic₃.phia alia
practica:⁊ alia ſpeculatiua: ꝯphendētes phia₃ organica₃
ſub ſpeculatiua:⁊ ipa₃ ſolū diuidētes ꝯ̄ practicā; q quidē
modus diuidendi mihi non placet: q2 illud qḋ diuidiť ꝯ̄
practicā ⁊ ſpeculatiuā nō o₃ reponi ſub ſpeculatiua:cum
vnū oppoſitoꝝ nequeat ſub alio poni:ſ₃ phia organica ꝯ̄
vtrāq₃ diuidiť:q2 nō ſolū eſt organica reſpectu ſpeculati-
ue:ſed ēt reſpectu practice:qḋ p₃ de logica ſm̄ ſimpliciū
in p̄dicamētis dicētē ꝙ logica ē organū toti⁹ phie: ⁊ etiā
p₃ ꝑ phs.p⁹ ethi.q de mō dm̄ōſtrādi in morali phia dubi-
tat vtꝝ debeat eſſe a ꝑncipijs ad ꝑncipiata aut eꝯ̄:⁊ ideo
manifeſtū ē ꝙ logica q̄ modū demōſtrādi ꝯſiderat non
ſolu₃ eſt organica reſpectu ſpeculatiue:ſ₃ ēt practice:⁊ iō
ꝯ̄ vtrāq₃ o₃ diuidi:hoc ēt p₃ ꝑ phm.p⁹ thopico.q ꝓblema
dialecticū diuidit ꝯ̄ ꝓblema morale ⁊ ſpeculatiuū:⁊ iō ēt
ſcia talia ꝯſiderās diſtingueť: ⁊ hoc ēt dicūt Boetius ⁊
Albert⁹ ī ſuis cōmētis ſupra Porphyriū q dubitātes cui
parti phie logica ſupponať:vtꝝ practice vel ſpeculatiue:
dicūt final'r ꝙ nulli eaꝝ:ſ₃ organice.q̄re ⁊c̄.Et iō dico ꝙ
phie due ſūt ptes.ſ. organica ⁊ nō organica: organice aūt
due ſūt ptes.ſ.grāmatica ⁊ logica. nā rhetorica q̄ 3ª ſolet
poni ſub logica ꝯtineť:cū ipſa ſit aſſecutiua dialetice:vt
dr̄ p⁹ rhetorice.phie aūt nō organice due ſūt ptes.ſ.practi
ca ⁊ ſpeculatiua:practice aūt due ſunt ptes.ſ.factiua que
determinat de opib⁹ hoīs in mām exteriorē trāſeūtib⁹:
⁊ actiua q̄ determinat de ei⁹ operib⁹ in ipſo hoīe remanē
tibus q̄ in tres diuidiť.ethycā.ſ.q̄ eſt de opationib⁹ hoīs
ſm̄ ſe. Iconomicā q̄ determinat de opatiōib⁹ hoīs vt eſt
pars multitudinis domeſtice:⁊ politica₃ q̄ determiat de
opatiōib⁹ hoīs vt eſt ps multitudinis ciuilis. Phie aūt
ſpeculatiue tres ſūt ptes ſm̄ ꝙ tria ſūt entia a nobis ſpe-
culabilia nō opabilia.nā q̄dā ſūt entia motui ⁊ māe ſen-
ſibili ſm̄ eſſe ⁊ itellm̄ ꝯiūcta:⁊ talia ꝯſiderat phia nālis
ſpeculatiua. Alia ſūt entia motui ⁊ māe ꝯiūcta ſm̄ eſſe:
ſepata aūt ſm̄ intellm̄: ⁊ talia ꝯſiderat phia ſpeculatiua
mathematica. Alia ſūt entia ſepata ſm̄ eē ⁊ itellm̄ a mo
tu ⁊ a mā ſenſibili: ⁊ talia ꝯſiderat p⁹ phia. ¶ Phie aūt
nālis due ſūt ptes:nā q̄da₃ ꝯſiderat ens mobile ſm̄ ſe ⁊
abſolute:⁊ iſta eſt ſcia libri phycoꝝ. quedā aūt ꝯſiderat
ens mobile ſm̄ ꝙ ꝯ̄hiť:⁊ iſti⁹ due ſūt ptes ſm̄ ꝙ ens mo
bile ꝯ̄hiť ad duo:nā qḋdā eſt mobile ad vbi: ⁊ iſtud ꝯſi-
derat ſcia celi ⁊ mūdi:aliqḋ eſt ens mobile ad formā.⁊ h̄
dupl'r:q2 vel ad formā ſimplicis: ⁊ tale ꝯſiderat ſcia de
gnātiōe:vel ad formā mixti:⁊ tale eſt duplex:q2 vel iper
fecti:⁊ tale ꝯſiderat ſcia methe oroꝝ q̄₃tū ad tres ꝑmos
libros:vel pfecti:⁊ h̄ dupl'r:q2 vel inaiati:⁊ tale ꝯſiderat
ſcia de mineralib⁹:quā trāſlatā adhuc nō habem⁹:ſ₃ ha-
bemus ip̄a₃ ab Auic. ⁊ Alberto.vel aiati: ⁊ hoc dupl'r.q2
vel ꝯſiderat opatiōes eius ſm̄ ꝙ ſe tenēt ex pte aīe:⁊ ta
le ꝯſiderat ſcia de aīa:vel ꝯſiderat vt ſe tenēt ex pte cor
poris: ⁊ hoc dupl'r.q2 vel ꝯſiderat oēs opatōes ꝯes oib⁹
vel plurib⁹ aiatis:⁊ tale ꝯſiderat ſcia paruoꝝ libroꝝ nā-
liu₃:vel ꝯſiderat opatiōes ꝓprias cuiuſlibet ſpēi aiato-
ru₃:⁊ hoc dupl'r.q2 vel aīa vegetatiua: ⁊ talis ſcia eſt ſcia
de plātis:quā ēt nō habem⁹ a pho: ſ₃ a Theophraſto ei⁹
diſcipulo. vt dicit Alexāder in de ſenſu ⁊ ſen. vel aīa ſen-
ſitiua ⁊ itellectiua:⁊ tale ꝯſiderat ſcia de aialib⁹. ¶ S₃
circa hāc diuiſionē phie ſunt duo dubia. Primo circa id
qḋ dictū eſt de phia p⁹ ꝙ ꝯſiderat entia ſepata a motu ⁊
a mā ſenſibili. p⁹ q2 illa ſcia q̄ ꝯſiderat ſubſtātias ſenſibi
les ꝯſiderat entia nō ſepata a mā ſenſibili. vt p₃ p⁹ celi ⁊ T.c.92.
mūdi.ſed metaphyca eſt h⁹. vt dicit in.7.meta.q̄re ⁊c̄. T.c.35.
¶ Itē illa ſcia nō ꝯſiderat abſoluta a motu q̄ ꝯſiderat
aliq̄ quoꝝ cognitio itellectiua nō habeť niſi ꝑ motū:ſed
metaphyca ē h⁹.q̄re ⁊c̄.maior p₃ de ſe.p₃ ēt minor.q2 ꝯ-
ſiderat entia ſepata quorū cognitio nō habeť niſi ꝑ mo-
tum.vt p₃ ꝑ Cōmē.p⁹ phyſicoꝝ.ꝯ̄ Auic. ⁊.8.ēt ⁊.12. meta. Cō.vlti.
¶ Scḋm dubiū eſt circa id qḋ dcm̄ eſt in diuiſione ſcie Cō.3.
nālis ꝙ ſcia celi ꝯſiderat mobile ad vbi : ſcia aūt de ge- Cō.5.
neratiōe mobile ad formā.q2 mobile ad vbi eſt mobile
ad formā:⁊ iō ꝯ̄ ipm diſtingui non o₃. ¶ Ad ꝑmū rīdet
Auic.dicēs ꝙ pro tāto dictū eſt ꝙ ꝑma phia conſiderat

abſoluta a motu ꝛ a mā: nō q2 ſolū talia cōſiderat: ſed q2
T.c.ꝑ. cōſiderat ens ſm ꝙ ens. vt pꝫ ex 4.° meta. Ens ſꝫ ꝙ ens
nō determinat ſibi mā̄ꝫ neqꝫ motū: q2 tūc nō diceret̄ de
ſubſtātijs ſepatis: ꝛ iō pōt dici ſepatū a mā ꝛ motu. ℂ Sꝫ
iſta rn̄ſio nō valet: q2 ſicut ens ſm ꝙ ens nō determinat
ſibi eſſe cōiūctū cū motu ꝛ mā: ſic nec eſſe ſepatū: ꝛ iō nō
magis dꝫ dici ſepatū ꝙ̄ cōiūctū. q̄re ꝛc̄. Et iō alr̄ pōt dici
Cō.39. ſm Cōmēta. itentionē. 7. meta. ꝙ metaphyca dū cōſide
rat ſubas ſenſibiles: h̄ nō facit pncipalr̄: ſꝫ ſolū cōſiderat
ipſas vt ꝑ illas deueniat i cognitionē ſubarū ſepataꝝ: q̄s
Cōm.5. ꝯſiderat pncipalr̄. vt idē dic̄. 12. meta. ꝛ iō ab ipſis tāq̄ a
pncipali cōſideratō metaphyſica accipit denoīationem.
q̄re ꝛc̄. ℂ Ad aliud dōm ꝙ ſubſtātie ſepate duplici itel
lectu itelligunt̄ a nobis. vno° itellectu ſimplici ꝛ incōple
to ꝛ reſpectiuo: ſic q̄n itelligunt̄ vt mouētes. alio° intelli
gunt̄ itellectu cōpleto ꝛ ꝑfecto ſm ꝙ nobis eſt poſſibile:
vt q̄n itelligunt̄ ſm ſuā q̄ditatē: mō dico ꝙ metaphyca
nō dicit̄ ꝯſiderare abſoluta a motu ꝛ a mā. q2 cōſideret
aliq̄ abſoluta a motu ſm pmū modū itelligēdi: ꝛ iō non
videm⁹ Cōmētatorē dicere ſubas ſepatas eē abſolutas
a motu ſm itellm̄: ſed ſemꝑ ſm eſſe ꝛ diffinitionē: ſicut
Cō.65. apparet in pmo de aīa. ꝛ 6.° metapħ. q̄re ꝛc̄. ℂ Ad 2ᵐ du
Cō.16. ꝛ biū dico ꝙ ꝑ ens mobile ad formā poſſum⁹ duo itellige
17. re. Uno° ſubiectū qđ i ſe hꝫ potētiā ad motū ꝛ ad formā
qualiſcūqꝫ ſit forma: ꝛ tale ens nō cōſiderat ſcia de gene
ratione: q2 tūc nō diſtingueret̄ a ſcia celi ꝛ mūdi: ſic pro
bat rō. Alio mō ꝑ ens mobile ad formā poſſum⁹ itellige
re ens qđ in ſe hꝫ potentiā ad motū: q gdē mot⁹ aufert ꝛ
variat ſubſtātiā ꝛ eſſentiā ſm ꝙ forma ſolet eſſentia ap
pellari: ꝛ tale ens cōſiderat ſcia de gnātiōe: ꝛ in hoc diſti
guit̄ a ſcia celi ꝛ mūdi q̄ cōſiderat ens mobile ad vbi vel
locū qui gdē locus nihil aufert a ſubſtātia. vt dicit pħs.
T.c.48 4.° phyſicoꝝ. Et h̄ eſt ſolo Alberti. pmo de gnōne.

ℂ Bonorum honorabiliū noticiā opinantes. Magis aūt alteram altera aut certitudine aut ex eo ꝙ meliorū quidē ꝛ mirabiliorum. Qua propter hec vtraqꝫ anime hiſtoriā rationabilr̄ in primis ponemus. Textu cō. primi. Qō. I.

OMiſſis aūt ceteris partib⁹ pħie ſolū de nālī
eſt pn̄s intētio ꝛ nō de q̄cūqꝫ: ſed de illa que
ſcia de aīa noiat̄. Et pmo circa ipam querit̄.
Utꝝ de aīa pōt eſſe ſcia. ℂ Et arguit̄ ꝙ non
pmo q2 de ſingularib⁹ nō eſt ſcia: ſed anīa eſt
T.c.35. hꝰ. q̄re ꝛc̄. maior pꝫ. pmo poſteriorū. ꝛ 7.° meta. minor pꝫ.
ꝛ.38. q2 aīa eſt forma corporis aīati: qđ eſt ſingulare: talis aūt
T.c.28. forma eſt ſingularis. vt dicit pħs. 7. metapħ. ꝛ. 10. ca.° Eo
ruꝫ aūt q̄ ſiūt. oīs aūt mālis ſpēs ꝛ in his carnibus ꝛ oſſi
bus calias ꝛ ſocrates diuerſa ꝑpter mā̄ꝫ. q̄re ꝛc̄. ℂ Iteꝫ
de corruptibilibus non eſt ſcia: ſed aīa eſt hꝰ. ḡ ꝛc̄. maior
pꝫ. pmo poſterioꝝ. ꝛ ꝑ Boetiū in pmo ſue arithmetrice.
minor pꝫ. q2 corpus aīatū cui⁹ forma eſt aīa eſt corrupti
T.cō.2. bile. vt pꝫ. 2.° hui⁹. cū ſit cōpoſitū ex mā ꝛ forma: ꝯpoſitū
aūt ſic corrūpit̄. q2 corruptio tangit eſſentiā forme licet
T.c.81. nō māe: ꝛ ſatis pꝫ pmo phycoꝝ. ꝛ 7.° meta. q̄re ꝛc̄. ℂ Itē
T.c.34 de nō itelligibili nō eſt ſcia: ſꝫ aīa eſt hꝰ. q̄re ꝛc̄. maior pꝫ.
q2 ſcia eſt habitus itellect⁹. vt dicit pħs. 6.° ethi. ꝛ iō ſcibi
le dꝫ eſſe itelligibile per locū a cōiugatis. minor pꝫ tripl̄r
ℂ Primo q2 nō ē ſenſibilis cū aīa ſit ſubſtātia: ꝛ ſenſus
Cō.63. nō ſe ꝑfundat vſqꝫ ad ſubſtātiā rei: vt dicit Cōmē. 2.° h⁹.
modo itellect⁹ nihil itelligit eoꝝ q̄ ſūt extra ſuū ſenſum.
T.c.39. vt dicit pħs in de ſenſu ꝛ ſen. ꝛ ēt 3° hui⁹. q̄re ꝛc̄. ℂ 2.° q2
T.ꝛ.cō. intellect⁹ dꝫ eſſe denudatus ab eo qđ itelligit. vt dicunt
4.ꝛ.6. pħus: ꝛ Cōmē. 3.° hui⁹. mō aīa nō pōt denudari a ſeipſa. q̄

re ꝛc̄. ℂ 3.° ſi ſic ſequeret̄ ꝙ idē eſſet mouēs ꝛ motū. ꝯn̄s
eſt falſum. ergo ꝛ an̄s: falſitas ꝯn̄tis pꝫ. q2 iplicat ꝯdictio
nem. vt oſtēdit Cōmen. 9.° metapħ. ꝯn̄a eſt manifeſta. q2 Cōm.2.
aīa mouet̄ ab eo qđ itelligit. vt dicit Cōmē. 3. hui⁹. ꝛ iō ſi Cō.4.
aīa itelligit ſeipam mouebit ſeipaꝫ. q̄re ꝛc̄. ℂ Itē de nō
ente nō eſt ſcia: ſed aīa eſt hꝰ. ergo ꝛc̄. maior pꝫ pmo po
ſterioꝝ. minor ꝓbat̄. q2 oē ens vel eſt in aīa vel ex aīaꝫ.
vt pꝫ. 6. meta. ſed aīa nō eſt ens in aīa. q2 nihil ē in ſeipſo. T.c.8.
vt pꝫ per pħm. 4. phycoꝝ. neqꝫ eſt ens extra aīam. q2 ni t.c.25. ꝛ
hil eſt ens extra ſeipm. q̄re ꝛc̄. ℂ Itē ſi de aīa eēt ſcia ſe 26. ꝛ.28
queret̄ ꝙ eius ſcia eſſet eadē cū ei⁹ ſuba. ꝯn̄s eſt falſum.
ḡ ꝛ an̄s. falſitas ꝯn̄tis pꝫ. q2 anīa eſt de genere ſube: ꝛ ſcia
de genere q̄litatis. ꝛ iſta ſunt ipermixta. vt pꝫ ꝑ poſterio.
ꝯn̄a declarat̄: q2 in ſeparatis a mā eadē ſunt ſcia ꝛ ſcibi
le. vt dicūt pħs. ꝛ cōmē. 3. hui⁹. ꝛ. 12. meta. ſed aīa ad mi T.ꝛ c.15
nus itellectiua eſt ſeparata a mā. vt ꝓbant pħs. ꝛ cōmē. T.c.51.
ℂ In oppoſitum eſt pħs ꝛ cōmen. ꝛ themi (3. h⁹.: q̄re ꝛc̄. T.c.4.
ſtius. ꝛ Auic. ꝛ oēs q nobis tradūt ſciaꝫ de aīa. q̄re ꝛc̄. ꝛ.7.

Ad iſtam queſtionē omiſſis opinionib⁹ Eracliti ꝛ Platonis dicendū ꝙ de aīa pōt eē ſcia.
q2 de eo pōt eſſe ſcia qđ eſt ens itelligibile vl̄e: ꝛ hꝫ ꝑtes ꝛ
paſſiones ꝛ pncipia: ꝑ q̄ paſſiones de ipſo ꝛ ſuis partibus
pn̄t ꝓbari: ſed anīa eſt hꝰ. q̄re ꝛc̄. maior pꝫ. q2 iſte ſunt ꝓ
prietates eius de quo pōt eē ſcia. vt pꝫ ꝑ pħꝫ. pmo poſte.
ſed ex oībus ꝓprietatib⁹ rei colligit̄ deſcriptio rei. vt dic̄
Cōmē. 4. phycoꝝ. ꝛ cui cōpetit deſcriptio ꝛ deſcriptū. vt Cō.30. ꝛ
dicit Boe. 2. thopi. minor pꝫ. Eſt eni ens aīa. q2 aīa ē act⁹ 31.
ꝛ forma. vt pꝫ. 2. h⁹. Mō cū ens ꝛ vnū multipliciter dica T.c.7.
tur: qđ vere ē: eſt act⁹. vt dicit pħs ibidē. q̄re ꝛc̄. Eſt etiaꝫ
itelligibilis: q2 itellect⁹ poſſibilis eſt oīa fieri. vt pꝫ. 3. h⁹. T.c.18.
ſed aīa eſt de nūero oīuꝫ. vt ꝓbatū eſt paulo pus. q̄re ꝛc̄.
Habet ēt partes. q2 aīa eſt gd vl̄e ad vegetatiuā ſenſiti
uaꝫ ꝛ itellectiuā. vt pꝫ. 2. h⁹. ſed vl̄e cōtinet multa vt par T.c.18.
tes: ſicut dicit pħs. ꝑ phycoꝝ. q̄re ꝛc̄. Habet ēt paſſiones T.c.4.
ſm ſuas operatōes. ſ. vegetare ſentire ꝛ itelligere. Habꝫ
etiaꝫ pncipia per q̄ iſte paſſiōes pn̄t de ipſa ꝛ ſuis partib⁹
demōſtrari. q2 pncipiū demōſtratiōis accn̄tiū eſt qđ gd
eſt ſiue diffinitio. vt pꝫ in ꝓhemio h⁹. ꝛ aīa hꝫ diffōnē nō T.cō.11.
ſolū cōem: ſed ſpālē ſm vnāquāqꝫ partē ſuā. vt pꝫ. 2. h⁹. T.ꝛ.cō.
q̄re ꝛc̄. ℂ Itē de illo pōt eſſe ſcia de quo pōt haberi cer 12. et ſe
tificatio q̄ōnis ſcientifice. ſed aīa eſt hꝰ. q̄re ꝛc̄. maior pꝫ. quētib⁹
q2 q̄ōnes ſūt eq̄les numero his q̄cūqꝫ vere ſcimus. vt di
cit pħs. 2. poſte. minor pꝫ. q2 q̄ōnes ſcientifice ſunt qua
tuor: vt dicit pħs ibidē. ſ. ſi eſt. gd eſt. q2 eſt. ꝑpter quid.
ꝛ rōnes iſte de anīa pn̄t certificari. Certificat̄. n. ſi eſt per
hoc ꝙ eſt pncipiū viuēdi. vt pꝫ ex. 2. h⁹. cū viuere viuēti T.c.24.
bus eſt eſſe. vt etiā pꝫ ibidē. q̄re ꝛc̄. Certificat̄ ēt quid eſt: T.c.37.
q2 gd eſt ſcit̄ per diffinitionē: cū diffinitio ſit ſermo certi
ficatiuus q̄ditatis ꝛ eſſentie. vt dicit cōmē. 7. metapħ. ſꝫ Cō. 12. ꝛ
diffinitio habet̄ de aīa. nō ſolū in cōi: ſed etiā in ſpāli. vt 18. ꝛ. 33.
pꝫ ex. 2. hui⁹. Certificat̄ etiā. q2 eſt. q2 q2 eſt certificat̄ ꝑ h̄ T.ꝛ.cō.
ꝙ ſcit̄ inherētia paſſiōis. multe aūt ſunt paſſiōes q̄ ſciun 12. et ſe
tur ineſſe aīe. vt eſſe pncipiū viuēdi ſentiendi ꝛ hꝰ. cum quētib⁹
per hec differat aīatū ab inaīato. vt pꝫ in erroribus hui⁹. T.c.19.
Scitur inſuꝑ ꝑpter gd: q2 ꝑpter quid ſcitur cū ſcitur cā
inherentie paſſionis ad ſubiectū. talis aūt cauſa ſcit̄ per
diffinitionē. vt pꝫ. 2. poſterioꝝ. ꝛ in ꝓhemio hui⁹. ꝛ q̄rto T.c.11.
phycoꝝ per pħm ꝛ cōmen. q̄re ꝛc̄. ℂ Sed eſt intelligen t.ꝛ.cō.31
dum ꝑpter ſolutiōes quarūdā rōnū ꝙ aligd eſt ſenſibi
le dupl̄r. vno° ꝑ ſe. alio mō ꝑ accn̄s. ꝑ ſe ſunt ſenſibilia ꝓ
pria ꝛ cōia: ꝛ iſto mō aīa nō eſt ſenſibilis cū ſit ſubſtātia.
alio mō aligd eſt ſenſibile ꝑ accn̄s: ſicut q̄n eſt ſubiectuꝫ
alicuius accn̄tis ſenſibilis vel cā alicuius opatiōis ſenſi
bilis. ꝛ iſto mō aīa vegetatiua eſt ſenſibilis: ꝛ etiā ſenſiti
ua. q2 eius operatiōes ſunt ſenſibiles. ſ. nutrire augmēta

re ⁊ ſentire: anima ſūt intellectiua nec per ſe nec ꝑ accñs
videtˀ ſenſibilis eē: cū nec ſm ſe nec ſm operatiões ſuas
appꝛhendatˀ a ſenſu: niſi forte vellemus vocare ſenſibile
ꝑ accñs: qḋ hꝫ habitudinē ad aliqḋ per ſe ſenſibile: ſicut
octauū celū dicimus locari ꝑ accñs: qꝛ hꝫ habitudinē ad
T.c.45 centrū qḋ ꝑ ſe locatˀ. vt pꝫ 4.° phyſicoꝝ. ⁊ iſto mō aīa itelle
ctiua poſſet dici ſenſibilis cū hēat habitudinē ad fantaſ
T.c.39. mata. vt pꝫ.3. hui°. q̄re ⁊c̄. ¶ Sed dubitaret aliquis cir
ca dicta ꝙ ſicut aliqḋ eſſet ſenſibile: ita eſſet itelligibile:
ſed aīa eſt ſenſibilis per accñs. ergo itelligibilis ꝑ accñs:
qḋ eſt falſuꝫ. qꝛ ſi ſolū eſſet itelligibilis per accñs. tūc de
ipſa ſolū eſſet ſcīa per accñs: qḋ eſt manifeſte falſuꝫ: ma
Cō.92. ioꝛ pꝫ per Cōmē. 2. hᵒ. caᵒ. de odore. ¶ Ad hoc dico ꝙ de
aīa eſt ſcīa. Et cū dˀ eſt itelligibilis ꝑ accñs. dico ꝙ aliqd
itelligi ꝑ accñs pōt itelligi dupl̄r. Uno: qꝛ itelligatˀ i alio
ſicut ptes in toto: vel oppoſitū in oppoſito: vel ſile in ſili.
⁊ nō in ꝓpa ſpē: ⁊ de tali itelligibili non eſt ſcīa ꝑ ſe: ſed ꝑ
accñs. Aliud eſt itelligibile ꝑ accñs: qḋ nō itelligitˀ per ꝓ
priā ſpēm: ſed itelligitˀ ex itellectiōe alterius qḋ itelligitˀ
in ꝓpria forma: ⁊ de tali eſt bñ ſcīa ꝑ ſe. Mō dico ꝙ aīa
nō eſt itelligibilis per accñs. pmo mō: ſꝫ 2.° mō. Et tūc ad
ꝓbationē q̄ vadit directe ꝯ̄ v̄ba Cōmē. ſicut aliqd eſt ſen
ſibile ⁊c̄. Dico ꝙ hec ꝓpoſitio Cōmē. ſolū veritatē habꝫ
q̄ātū ad bonitatē vel malitiaꝫ: vt ſit ſenſus ꝙ illud qḋ eſt
bene vel male ſenſibile ſit bene vel male intelligibile: ſꝫ
nō hꝫ veritatē q̄ātū ad per ſe ⁊ per accñs. q̄re ⁊c̄.

Per hoc ad rōnes in oppoſitū. ¶ Ad pmā cū dˀ.
de ſingularibus ⁊c̄. verū eſt vt ſingula
ria ſunt ⁊ ſingulariter cōcepta: de ſingularibus vero vl̄r
cōceptis bene pōt. cū de talibꝰ poſſit eſſe diffinitio. vt di
Cōm.8. cit Cōmē. in ꝓhemio buiꝰ dicēs: ꝙ diffinitiōes ſunt rerū
particulariū extra intellꝫ exn̄tiū: ſed itellectus eſt ꝗ agit
vniuerſalitatē in eis. ⁊ cū dˀ aīa eſt hꝰ. veꝝ eſt hec vel il
la: tñ aīa vl̄r accepta non. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā. de corrupti
bilibus ⁊c̄. veꝝ eſt de corruptibilibus per ſe: de corrupti
bilibus aūt per accñs pōt. Et cū dˀ. aīa eſt hꝰ. dico ꝙ ve
rum eſt ſed valde ꝑ accñs. qꝛ aīa in vniuerſali nō corrū
pitˀ niſi ad corruptionē ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ q̄ quideꝫ corrū
puntˀ per accñs cū generatio ⁊ corruptio ſint ſolius cōpo
T.c.14. ſiti ꝑ ſe. vt dicit phˢ. 8. meta. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā. de nō itel
ligibili ⁊c̄. dico ꝙ verū eſt. Et cū dˀ aīa eſt hꝰ. falſuꝫ ē. Et
cū ꝓbatˀ tripl̄r dico ꝑintelligēdo ꝙ aliqd itelligitˀ dupl̄r.
vno mō aliqd itelligitˀ pmo ſicut qḋ hꝫ ꝓpriū fantaſma
mediante quo pōt fantaſiari: ⁊ de tali ꝓcedunt oēs tres
ꝓbatiōes. alio mō aliquid intelligitˀ nō pmo: ſed ex itelle
ctione alterius qḋ pmo itelligitˀ: ⁊ de tali nō ꝓcedūt pro
batiōes: mō aīa nō eſt itelligibilis. pmo mō ad minus in
T.c.8. tellectiua: ſed ſolū 2° mō. vt pꝫ. 3. buiꝰ. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā.
de nō ente ⁊c̄. verū eſt: ⁊ cum dicitˀ. aīa eſt hꝰ. dico ꝙ fal
ſum eſt: ⁊ cum ꝓbatˀ ꝙ vel eſſet ens in aīa vel extra aīaꝫ.
dico ꝙ eſt extra. ⁊ cū dˀ vel eſt extra ⁊c̄. dico ꝙ aliquid
eſſe extra animā pōt intelligi dupliciter. Uno mō dicitˀ
eſſe extra animā oē illud qḋ eſt diuerſuꝫ ab aīa. ⁊ iſto mō
anima nō eſt extra ſeipam. Alio mō dicitˀ aliquid eſſe ex
tra animā qḋ in ſuo eſſe ab operatione aīe nō dependet.
⁊ iſto mō aīam eſſe extra ſeipam nō eſt incōueniēs. qua
re ⁊c̄. ¶ Ad aliā. ſi de aīa ⁊c̄. dico ꝙ falſuꝫ eſt. ⁊ cū ꝓbatˀ.
qꝛ in ſeparatis ⁊c̄. Aliqui dicūt ꝙ verū eſt in ſeparatis q̄
pmo cognoſcunt ſe: ⁊ alia ex ꝯn̄ti: ſicut in deo ⁊ intelligē
tijs: ſed in alijs nō. mō anima nō eſt hꝰ. q̄re ⁊c̄. Sꝫ iſtud
non valet. Pͥo qꝛ ſequeretˀ ꝙ ſcīa duodecimi metaphˢ.
que eſt de deo ⁊ intelligētijs eſſet eadē cū ipſo qḋ eſt fal
ſuꝫ. ¶ Scḋo qꝛ ſm iſtā ſolōnē ſequeretˀ ꝙ ad minꝰ ſcīa
que in nobis eſt de aīa intellectiua agēte eſſet eadē cum
ipſa: qḋ eſt falſuꝫ. ⁊ ꝓbatˀ ꝯn̄a. qꝛ intellectus agēs eſt ſuba

ſeparata in actu que ſemꝑ itelligit ſe ⁊ pmo: ſicut alie in
telligentie. vt dicit Cōmē. 3.° huius. quare ⁊c̄. ¶ Et ideo Cō.19.
alij dicūt ꝙ in ſeparatis ⁊c̄. qḋ veruꝫ eſt in ſeparatis que
ſunt in actu: ſed nō in illis q̄ ſūt in potētia: cuiuſmodi eſt
intellectus. vt pꝫ. 3. huiꝰ. Sed iſtud nō valet ꝓpter intel T.cō.5.
lectū agentē qui eſt ſubſtātia actu ens. vt dicit phˢ. 3. hᵒ. T.c.19.
Et ideo aliter dico exponēdo illā auctoritatē. ſic in ſepa
ratis a mā ⁊c̄. veruꝫ eſt de ſcīa quā hꝫ de ſeipſis. ⁊ hoc ſo
lum in illis que pus cognoſcūt ſe q̄ꝫ alia: ſed de ſcīa quaꝫ
nos habemus de ipſis non eſt verū. modo anima eſt hꝰ.
q̄re ⁊c̄. ¶ Alio mō pōt dici ꝙ verū eſt in ſeparatis totali
ter. ſ. q̄ātū ad ſubam ⁊ operationē eius primā: ſed in ſepa
ratis ſolū quo ad ſubſtātiā ⁊ nō operationeꝫ. dico ꝙ non
oportet. modo intellectus nō eſt ſeparatꝰ totaliter. quia
ſua pma operatio que eſt intelligere nō eſt ſine corpore.
vt pꝫ pmo. ⁊. 3. huius. ¶ Et ſi dicatˀ ꝙ intellectus agēs ſe T.c.12.
paratus eſt totaliter ⁊ quātū ad ſubſtātiā ⁊ quantum ad T.c.39.
eius pmā opationē que eſt intelligere: cū nihil intelligat ⁊.30.
coꝝ que ſunt hic. vt dicit Cōmē. 3. huius. Dico ꝙ intelle Cō.19.
ctus agēs nō eſt totaliter ſeparatus quātū ad iſtā opatio
nē. qꝛ lꝫ nō cōiūgatˀ corpori q̄ātū ad iſtā opationē in pnci
pio acqſitionis ſcientiarū: tñ nobis ꝯiungitˀ in poſtremo
poſt acquiſitionē intellectoꝝ ſpeculatiuorum. vt dicit
Cōmen. in 3° huius. quare ⁊c̄. Queſtio. II. Cō.36.

Conſequenter queritˀ. Utruꝫ ſcīa de anima ſit
nālis. Et arguitˀ ꝙ non. qꝛ ſcientia nālis dꝫ eē
de ente mobili: ſed aīa nō eſt hꝰ. quare ⁊c̄. ma
ioꝛ pꝫ per phm pmo phyſicoꝝ. mioꝛ eſt euidēs T.cō.8.
per eundē. 6. phyſicoꝝ. qꝛ oē mobile eſt corpus ⁊.11.
vt ꝓbatˀ. 2. huius. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſcīa nālis nō eſt de hiis q̄ T.c.32.
mouent nō mota: ſed iſta eſt hꝰ. q̄re ⁊c̄. maioꝛ pꝫ 2.° phyſi T.c.14.
coꝝ. minoꝛ pꝫ. qꝛ aīa mouet. vt pꝫ. 3. huius. caplō de mo T.c.71.
uente: ſed nō eſt mota vt ꝓbatˀ pus. quare ⁊c̄. ¶ Itē illa T.c.46.
ſcīa non eſt nālis q̄ eſt de ſeparatis a materia ſm eē ⁊ in
tellectū: ſed iſta ſcīa eſt hꝰ. q̄re ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. 6. metaphy. T.cō.2.
minoꝛ per Cōmen. 3° huius. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē pars ſcīe nālis Cō.4.
debet eſſe de parte entis mobilis: ſed aīa nō eſt hꝰ. qua
re ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. qꝛ ſicut totū ad totū: ita pars ad partē. vt
dicit 2.° huius. ⁊ in de ꝑtibꝰ aīaliū. minoꝛ pꝫ de ſe. ¶ Itē T.c.9.
de eo nō eſt ſcīa nālis qḋ ꝑtinet ad metaphyſicū: ſed aīa
eſt hꝰ. q̄re ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. qꝛ ſcīe ſecantˀ queādmoduꝫ ⁊ res 3° de aīa
de q̄bus ſunt. minoꝛ pꝫ. qꝛ metaphyſica eſt de ſepatis a T.c.38.
mā. vt pꝫ. 6. metaphy. ⁊ aīa eſt hꝰ. vt pꝫ tertio huius. T.c.2.
¶ Oppoſitū pꝫ per phm ⁊ Cōmen. ac themiſtiū in iſto lo T.c.4.
co. Item per Auic. ſexto naturalium.

Ad euidentiaꝫ q̄ōnis eſt ſciēdū ꝙ ſicut cōiter
dicitˀ aīa eſt triplex. ſ. vegetati
ua: ſenſitiua: ⁊ intellectiua: ita ꝙ aīa diuiditˀ vel pōt diui
di in iſtas vel tanq̄ꝫ in partes ſubiectiuas: vt. ſ. ſi conſide
rantˀ ſm ꝙ ſunt in diuerſis viuentibus vel tanq̄ꝫ in ptes
potentiales ſi conſiderentˀ ſm ꝙ ſunt in vno indiuiduo.
¶ Tūc dico ad q̄ōnē duo. Primo ꝙ de aīa vegetatiua
⁊ ſenſitiua eſt ſcīa nālis. 2.° ꝙ de aīa intellectiua eſt ſcīa
nālis. pmū ſic ꝓbatˀ. qꝛ de forma q̄ eſt perfectio māe eſt
ſcīa nālis: ſed aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua eſt hꝰ. quare ⁊c̄.
maioꝛ apparet 2.° phyſicoꝝ. minoꝛ pꝫ per phm ⁊ Cōmē. T.c.21.
2° huiꝰ. ¶ Item ſcīa de nā eſt nālis: ſed aīa vegetatiua ⁊ 22.⁊.23
ſenſitiua eſt hꝰ. quare ⁊c̄. maioꝛ apparet ſcḋo phyſicoꝝ. t.c.7.⁊.5
minoꝛ pꝫ per phm ⁊ Cōmen. 2. huius. qꝛ natura dicitˀ de T.c.21.
materia ⁊ forma: ſed anima eſt forma. quare ⁊c̄. ¶ Iteꝫ 2.° phy.
eadē eſt ſcīa q̄ cōſiderat de aliquo toto ⁊ de partibꝰ ſuis. T.c.10.
ſed ſcīa nālis eſt de corpore aīato cuius pars eſt anima ⁊ 12.⁊.21
vegetatiua ⁊ ſenſitiua. quare ⁊c̄. maioꝛ pꝫ pmo poſterio t.⁊.c.4.
rum. minoꝛ pꝫ per Cōmē. in pncipio iſtius ſecūdi. Scḋꝫ Cōm.3.
declaratˀ. qꝛ de eo qḋ ē forma corporis naturalis eſt ſcīa

T.c.22. nãlis:ſed aĩa ĩtellectiua eſt hᵘ.ḡ ꝛc̃. maior appꝫ 2°phy.
t.23. minor appꝫ.qꝛ forma ſeparat ꝛ diſtiguit. vt pꝫ.7.meta.
T.c.49 ſed ꝑ aĩaꝫ ĩtellectiuã differt hõ ab alijs. vt dicit Cõmen.
q̃re ꝛc̃. ¶ Itẽ de eo eſt ſcĩa nãlis qḋ ẽ p̃nᵐ motuũ ꝛ opa
tionũ in corpore nãli:ſꝫ ĩtellᵉs eſt hᵘ. q̄re ꝛc̃. maior appꝫ
T.c.p̃. per phm̃ in p̃ ccli ꝛ mũdi.minor pꝫ ꝑ tertiũ huiꝰ ꝛc̃.
T.c.48 **Sed eſt** intelligendũ ſm̃ aliquos ꝙ aĩa ĩtellectiua
pȏt accipi dupl̃r. Uno mõ ſꝫ ſe ꝛ abſolute.
ꝛ qꝛ vt ſic eſt q̃dã ĩtelligẽtia:de ipſa vt ſic nõ ẽ ſcĩa nãlis:
ſed magis ſpectat ad metaphyſicũ.Alio mõ pȏt cõſidera
ri vt eſt p̃ncipiũ motuũ ꝛ opationuꝫ in corpore hũano:ꝛ
iſto mõ de ipſa eſt ſcĩa nãlis.ꝛ ſiĺr eſt ſicut dicũt de ipſa ꝛ
motoribꝰ corporũ celeſtiũ.qꝛ ſi cõſiderent̃ ſm̃ ſe ꝛ abſo
lute ꝑtinẽt ad metaphyſicũ:cõſiderate tñ vt motrices ꝑti
nẽt ad nãlẽ. vt dicit Cõmẽ.2.phyſicorũ. ¶ Ex iſta diſtin
Cõ.26. ctiõe conant̃ ſoluere rõnes:ſꝫ in veritate credo ꝙ iſta di
ſtictio nõ ſit bona.qꝛ ſi ſic eẽt ſeq̃ret̃ ꝙ Ar. in metaphy
ſica fuiſſet iſufficiẽs.ↄ̃ñs eſt falſuꝫ. ḡ ꝛ añs. falſitas ↄ̃ñtꝭ
Cõ.14. pꝫ per Cõmẽ.3.huiꝰ.ↄ̃ña pꝫ.qꝛ in metaphyſica vbi tractat
12.met. de ſubſtãtijs ſeparatis nullã mentionẽ facit de ipſa:imo
T.c.48 qḋ plus eſt vbi ꝓbat nũerũ ipſaꝝ ꝓbat ꝙ nulla eſt ſubã
ſepata q̃ nõ moueat aliquã ſtellã:ꝛ pꝫ ꝙ ĩtellectꝰ nõ ẽ hᵘ.
q̃re ꝛc̃. ¶ Itẽ 2°:illud ſm̃ ſe ꝛ abſolute ↄ̃ſideratũ ꝑtinet
ad nãlẽ:cuiꝰ diffõ iueſtigat̃ a nãli:ſꝫ ĩtellectꝰ eſt hᵘ. qua
re ꝛc̃.maior pꝫ.qꝛ cognitio diffinitiua eſt cognitio abſolu
ta:cũ diffõ ſit ſmõ ſignificatiuꝰ q̇ditatis ꝛ eſſentie.vt di
Cõ.33. cit Cõmen.7.metaph̃.minor pꝫ.ꝑ Cõmẽ.in.3.huius.ꝛ in
Cõm.5. p̃ncipio magne digreſſiõis. q̃re ꝛc̃. ¶ Itẽ ↄ̃ſiderare ens
nãle ſm̃ ſe ꝛ abſolute ꝑtinet ad nãlẽ:ſed aĩa ĩtellectiua ẽ
Cõ.17. ens nãle.q̃re ꝛc̃.maior appꝫ de ſe.minor pꝫ ꝑ Cõmen.3°
huiꝰ.ſuꝑ illo v̓bo.Qm̃ ſicut in oĩ nã. dicentẽ ꝙ aĩa ẽ vnũ
entiũ nãliũ:ꝛ loquit̃ de ĩtellectiua:ꝛ pꝫ ẽt per phᵐ. qꝛ aĺr
ſua demõſtratio de ĩtellectu nõ valeret.cũ dicit. Qm̃ ſic̃
in oĩ nã niſi ſub illa maiore ſumeret̃ ꝙ aĩa eſt ens nãle ſi
cut ſumit Cõmen.ꝛ ꝓbat̃ minor.qꝛ ens trãſmutabile de
potẽtia ad actũ eſt ens nãle ſm̃ ſe: ſed aĩa rõnalis eſt hᵘ.
quare ꝛc̃.maior pꝫ. qꝛ tale ens eſt mobile. mĩor pꝫ ꝑ phᵐ
T.1.c.5. 3°huiꝰ.ꝛ Cõmẽ.q̃re ꝛc̃.Et ideo dico ꝙ aĩa ĩtellectiua ſm̃
ſe ꝛ abſolute:ꝛ ſm̃ ꝙ eſt p̃ncipiũ motuũ ꝛ operationũ in
hoĩe ꝑtinet ad nãlẽ ꝛ nõ ad metaphyſicũ q̇ ſolũ ↄ̃ſiderat
totaliter ſeparata.totalr̃ vero ſeparata ſunt illa q̃ nõ idi
gent corpore nec ſibi appropriant̃ nec q̃tũ ad ſubaꝫ nec
q̃tũ ad operatiões eoꝝ p̃mas: ſicut ſube ſeparate q̃ non
indigẽt corpe celeſti nec q̃tũ ad ſuas ſubſtãtias nec q̃tũ
ad ſuas operatiões p̃mas:q̃ ſunt ĩtelligere ꝛ velle:licꝫ in
digeant corpore celeſti q̃tũ ad ſuã operationeꝫ ſcḋam q̃
eſt mouere.aĩa aũt intellectiua nõ eſt talis: qꝛ licet q̃tuꝫ
ad ſuã ſubam nõ indigeat corpore: q̃tũ tñ ad ſuã opera
tionẽ p̃mã que eſt intelligere idiget corpore ꝛ ſibi appro
T.c.12. priat̃.vt pꝫ p̃mo ꝛ 3°hꝰ. ¶ Et ſi dicat̃ ↄ̃ hoc de ĩtellectu
T.c.30. agente q̇ nec q̃tũ ad ſuã ſubam indiget corpore cũ ſit ſe
t.39. paratꝰ a corpore:nec q̃tũ ad ſuã opationẽ p̃mã q̃ eſt ĩtel
Cõ.19. ligere cuꝫ nihil ĩtelligat eoꝝ q̃ ſunt hic.vt dicit Cõmẽ.3°
huiꝰ:q̄re ꝛc̃. Poſſumus ad hoc dicere ꝙ ĩtellectus agẽs
q̃tũ ad operationẽ ſuã p̃mã q̃ eſt ĩtelligere : ꝛ q̃tũ ad ſe
cundã q̃ eſt abſtrahere approprіat̃ corpori hũano ſꝫ dif
ferenter:qꝛ q̃tũ ad ſcḋaꝫ opationẽ ↄ̃tinuat̃ nobis in p̃n°
ſed q̃tũ ad p̃mã ↄ̃tĩuat̃ nobis in poſtremo cũ ꝑfecti fue
Cõ.36. rimꝰ ꝑ ſcĩas ſpeculatiuas. vt dic̃ Cõmẽ.3.hꝰ.q̃re ꝛc̃.

Ad rationes Ad p̃mã ſcĩa nãlis ꝛc̃.dico ꝙ verũ
eſt ꝑ ſe loquẽdo de motu ꝓprie di
cto q̇ eſt motus iperfecti:tñ ꝑ accñs eſt mobilis ad motũ
corporis. ¶ Ad aliã.ſcĩa nãlis ꝛc̃.ſoluunt aliq̇ ſm̃ diſtin
ctionẽ p̄habitã ꝙ eſt veꝝ ſm̃ ſe q̃tũ ad ſuas q̇ditates:ſꝫ
ſcḋꝫ ꝙ ſunt p̃ncipia motuũ ꝛ opationũ in re nãli hñ pȏt.
Sed ſoluo aĺr cũ dr̃.ſcĩa nãlis ꝛc̃.dico ꝙ verũ eſt ſi nul
lo mõ moueant̃ nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs nec motu ꝓprie di
cto nec iproprie dicto:ſicut eſt de ĩtelligẽtijs q̃ mouẽtes
nõ mouent̃ nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs : qꝛ tũc motus non eſſet
eternꝰ.vt ꝓbat phus.8.phyſi.nec ẽt mouent̃ motu ipro t.c.44.
prie dicto cũ idẽ ſemꝑ intelligãt ꝛ appetãt. vt pꝫ per Cõ 45.46.
men.12.metaph̃.Et cũ dr̃.aĩa ꝛc̃. dico ꝙ falſuꝫ eſt. qꝛ aĩa t.52.
vegetatiua ꝛ ſenſitiua mouent̃ ꝑ accñs ad motũ corpo Cõ.36.
ris.aĩa etiã intellectiua mouet mota. vt dicit phs in hoc T.c.40
p̃mo.caᵒ:de mouẽte:licet forte non moueat̃ motu ꝓprie 41.
dicto q̇ eſt actus iperfecti.mouet̃ tñ motu q̇ eſt actꝰ ꝑfe
cti.q̃re ꝛc̃. ¶ Ad aliã ſoluunt aliq̇ ſicut p̃us. Sꝫ ſoluo ali
ter cũ dr̃.ſcĩa nãlis nõ eſt ꝛc̃. Dico ꝙ veꝝ eſt de ſeparatis
a mã ſm̃ ſubſtãtias ꝛ operatiões p̃mas. qꝛ talia dnr̃ ſim
plicia ꝛ ſeparata ſicut deus ꝛ intelligẽtie : ſed de alijs nõ
eſt verũ. Et cũ dicit̃ aĩa ꝛc̃.dico ꝙ aĩa intellectiua licꝫ ſit
ſeparata q̃tũ ad ſuã ſubſtãtiã:nõ tñ q̃tũ ad operationeꝫ
p̃mã.q̃re ꝛc̃. ¶ Ad aliã.pars ſcĩe ꝛc̃.dico ꝙ veruꝫ eſt ali
quo mõ vel ſubiectiua vel eſſentialis. Et cũ dr̃.aĩa nõ eſt
hᵘ.verũ eſt ſubiectiua q̃tũ ad vegetatiuaꝫ ꝛ ſenſitiuã:ſꝫ
hñ eſt pars ẽẽntialis:ſed aĩa ĩtellectiua licet nõ ſit pars
eſſentialis ſm̃ intẽtionẽ cõmentatoris: eſt tñ pars ſubie
ctiua accipiẽdo ens mobile in cõi.ſ.ad mobile motu pro
prie dicto q̇ eſt actus iperfecti:ꝛ ad mobile motu iprop̃e
dicto qui eſt actꝰ perfecti. q̃re ꝛc̃. ¶ Ad aliã. cũ dicitur.
de eo qḋ ꝑtinet ꝛc̃.cõcedo.Et cũ dicit̃ ꝙ aĩa eſt hᵘ.dico
ꝙ eſt falſuꝫ in ꝓpria forma:licet forte ſi cõſiderat̃ ſm̃ ꝙ
eſt ſubſtãtia ad ipꝫ ꝑtineat ſicut alie ſubſtãtie nãlis. Ali
qui tñ ſoluunt ſm̃ diſtinctionẽ p̄dictam.quare ꝛc̃.

¶ Inquirimus aũt conſiderare ꝛ cognoſcere nãm ipſius ꝛ ſubam. Tex.c.III. Q̃ō. III.

QUerit̃ cõſequenter. Utꝝ aĩa ſit ſubm̃ in hac
ſcĩa vel corpus aĩatũ. Et arguit̃ p̃mo ꝙ aĩa
nõ ſit hic ſubꝫ. ꝛ hoc ſic. qꝛ ſubm̃ in ſcĩa debꝫ
eſſe vnius rõnis.ſed aĩa nõ eſt hᵘ.q̃re ꝛc̃.ma
ior apparet per phm̃ p̃mo poſterio. minor pꝫ Cõ.7.
per Cõmẽ.2.hꝰ.ꝛ.3.dicentẽ ꝙ aĩa dicit̃ fere pure equoce Cõ.p̃.
de rõnali ꝛ alijs partibus aĩe. ¶ Itẽ ſubm̃ in ſcĩa dꝫ hr̃e
partes:ſed aĩa nõ eſt hᵘ.q̃re ꝛc̃.maior pꝫ primo poſte. mi
nor ꝓbat̃. qꝛ ſi hr̃et partes: vel haberet ꝑtes q̃titatiuas
vel eſſentiales:ſed nõ hꝫ q̃titatiuas:qꝛ tunc eſſet quãta:
qḋ eſt falſum:cũ ſit nã ſpũalis. vt dicit Auic.6.nãlium.ꝛ
Alexander in de ſenſu.nec ꝑtes eſſentiales:qꝛ tales ꝑtes
ſunt mã ꝛ forma. vt pꝫ.7.metaph̃.mõ aĩa cũ ſit forma ta t.c.44.
les partes nõ hꝫ. qꝛ tunc forme eſſet forma ꝛ eſſet ꝓceſ
ſus in infinitũ. vt ꝓbat̃.7.metaph̃. qḋ eſt incõueniẽs.q̃ T.c.21.
re ꝛc̃. ¶ Itẽ ſubm̃ in ſcĩa dꝫ eſſe p̃ notũ.ſed aĩa nõ eſt hᵘ.
q̃re ꝛc̃.maior pꝫ.qꝛ ſubm̃ cõparat̃ ad ſcĩaꝫ ſicut obiectuꝫ
ad potẽtiã:ꝛ obiectũ eſt p̃ notũ inter oĩa cognita a poten
tia.q̃re ꝛc̃.ꝛ qꝛ ſubm̃ inter oĩa p̄cognita eſt maxie preco
gnituꝫ cũ de ipſo p̄cognoſcit̃ quid eſt: ꝛ qꝛ eſt. vt pꝫ p̃mo
poſterioꝝ. ſꝫ maximũ in vnoquoq; genere eſt p̃mũ oĩuꝫ
alioꝝ. vt pꝫ.10.metaph̃.minor pꝫ per Auic.6.nãliũ dicen t.c.2.ꝛ.3
tem ꝙ corpus aĩatũ ſubijcit̃ ſenſui:aĩa vero rõni. ¶ Itẽ
ſubiectuꝫ in ſcĩa debet habere ꝓprias paſſiones:ſed ani
ma nõ eſt hᵘ.quare ꝛc̃. maior apparet p̃mo poſterioruꝫ. T.c.12.
minor pꝫ per phm̃ in iſto ꝓhemio ꝛ in erroribus. Mani t.14.
feſtũ eſt igit̃ ꝙ aĩa nõ eſt hic ſubiectum. p̃ de aĩa

In cõtrariuꝫ arguit̃ auctoritatibꝰ ꝛ rõnibꝰ.p̃ au T.cõ.p̃.
ctoritate phi dicẽtis ꝙ ꝑꝑ vtraq; p̃ de aĩa
hec hiſtoriã de aĩa p̃mo ponemus. ¶ Itẽ poſt cuꝫ dicit̃. T.c.2.
videt̃ aũt cognitio ipſius.ſ.aĩe ꝛc̃. ¶ Item poſt quando p̃ de aĩa
dicit. Inquirimus aũt conſiderare cognoſcere naturam T.cõ.3.
ipſius ꝛ ſubſtantiã. ¶ Itẽ poſt vbi dicit.oĩno aũt penuꝰ p̃ de aĩa

 T.c.4.

difficillimoꝝ eſt accipe aliquã fidẽ de ipſa.ſ.aĩa. ¶ Itẽ
hoc idẽ pꝫ p phm in pn°. hui⁹ ſcḋi ⁊ in pn° libri de ſenſu ⁊
Cõ.27. ſen.hoc idẽ pꝫ p Cõme.ſ z°h°. in co°poteñtaꝝ aũt ⁊c. vbi
dicit ꝙ Ar.accepit potentias aie p ſolã diuiſionẽ ſine oſ
demrãtiõe.qꝛ nullius artificis eſt ſtabilire ſuũ ſubm vel
pmas ptes ſui ſubiecti.q̃re ⁊c. ¶ Iſtud idẽ pꝫ rõnib⁹:qꝛ
illud videt̃ eẽ in iſta ſcia ſubm grã cui⁹ oĩa cõſiderata in
ſcia attribuunt̃:ſed aĩa eſt hmõ. q̃re ⁊c. maioꝛ pꝫ de ſe. mi
noꝛ pꝫ.qꝛ determiata in iſto li°. ſunt vtutes ⁊ opatiões q̃
oĩo cõſiderant̃ grã aie ⁊c. ¶ Itẽ niſi aĩa eſſet h ſubm iſta
ſcia nõ eẽt nobilioꝛ alijs ptib⁹ phie nãlis: ɔña eſt falſũ.
T.c.p. g̃ ⁊ añs.falſitas ɔñtis pbat̃ p phm ⁊ Cõmen.in pn°.hui⁹.
ɔña pbat̃ p phm.qꝛ ɔſiderat̃ corp⁹ aiatũ qḋ eſt gnãbile
⁊ corruptibile:cũ i li°.celi ⁊ mũ.ɔſiderat̃ ẽt corp⁹ aiatũ in
gnãbile ⁊ icorruptile.ſ.celeſte:⁊ cũ corp⁹ aiatũ icorruptile
ſit nobili⁹ corruptibili illa ſcia eẽt nobilioꝛ iſta. q̃re ⁊c.

De queſtione illa ſũt opiones. Nã eſt vna opi
nio frĩs Alberti ⁊ ſuoꝝ ſeq̃cium
ꝙ corpus aiatũ ſit h ſubm:⁊ videt̃ h ſignificare trib⁹ rõ
nibus. Prima hec eſt. Illud ẽ hic ſubm cui⁹ paſſiões ſũt
hic inq̃ſite:ſed corp⁹ aiatũ eſt hmõ.q̃re ⁊c.maioꝛ pꝫ p poſte
rioꝝ.minoꝛ pꝫ.qꝛ paſſiões hic inq̃ſite ſunt potẽtie ⁊ ope
T.c.ix. ratiões q̃ gdẽ ſunt toti⁹ cõiuncti. vt dĩc phus in pꝛhemio
c.iz. hui⁹.q̃re ⁊c. ¶ Itez ſubm in iſta ſcia q̃ eſt pars ſcie nãlis
dꝫ eſſe pars entis mobilis: ſꝫ corp⁹ aiatũ eſt hmõ. ⁊ nõ aĩa.
T.cõ.9. quare ⁊c.maioꝛ pꝫ.z.hui⁹.minoꝛ de ſe eſt euidẽs.q̃re ⁊c.
¶ Itẽ illud eſt hic ſubm:grã cui⁹ oĩa hic tradita cõſide
rant̃:ſed corpus aiatũ eſt hmõ.q̃re ⁊c.maioꝛ de ſe apparet.
minoꝛ pꝫ.qꝛ oĩa determinata ſunt potẽtie ⁊ opationes q̃
hñt attributionẽ ad aiam:⁊ aĩa ad corpus ſicut pars ad
ſuũ totũ ⁊ nõ ecõuerſo. q̃re ⁊c. ¶ Sꝫ ſalua pace ſic dicẽ
tium iſta opinio videt̃ eſſe ɔ phm ⁊ Cõmen. in locis pdi
ctis.⁊ iõ ipſaꝫ ad pñs nõ credo eſſe verã. ⁊ improbatio
iſtius opionis erit pbatio nr̃e põnis. ¶ Alij aũt ſunt di
centes ꝙ ſcia de aĩa eſt vna cũ ſcia paruorum nãliũ:⁊ ꝙ
ſubiectũ in tota iſta ſcia eſt corpus aiatũ licet in hac par
te nõ determinet̃ de corpore aiato:ſed ſolũ de aĩa: ſed in
pꝛius libꝛis icipit determiare de ipſo: qꝛ ſic in li°.phyſicoꝝ
ſubꝫ eſt ens mobile: ⁊ de ipo tñ nõ determinat̃ p totũ:ſꝫ
ſolũ de ipſo a 6°.in antea.: gnq̃ libꝛis pꝛioꝛib⁹ agit de pnci
pijs corpoꝝ:ſicꝫ mã ⁊ forma ⁊c. ſic i tota iſta ſuba ẽ corp⁹
aiatũ:ſꝫ de ipo dtermiat̃ p in libꝛis pꝛiis.in toto aũt dter
miat̃ de pncipijs eius ſicꝫ aĩa ⁊c.⁊ rõnes iſtius ſunt rõnes
pcedentes. Sed licꝫ iſta opio ſit apparens ⁊ difficilis ad
iprobandũ:tñ ſicut credo nõ eſt vera: cũ dicat illḋ ſciam
nõ eſſe diſtinctã a ſcia paruoꝝ nãliũ. cũ ɔ̃riũ appareat p
phꝫ in pncipio libꝛi de ſenſu ⁊ ſen. vbi dicit. Que igit̃ di
cta ſunt de aĩa ſubijciant̃. de reliquis aũt dicamus:mõ
nõ cõſueuit Ar.dicere ꝙ illa q̃ dicunt̃ in vna parte eiuſ
dem ſcie ſupponant̃ eis que dicunt̃ in alia parte eiuſdeꝫ
ſcie.q̃re ⁊c. ¶ Item Alexãder in cõmẽto dicit theoricaꝫ
de aĩa eẽ diuerſaꝫ a theoꝛica paruoꝝ libꝛoꝛuꝫ. quare ⁊c.
T.c.54 ¶ Itẽ phs.3.hui⁹.verſus finẽ illius capituli de mouẽte
dicit ꝙ de pmo organo mot⁹ cõſiderãdũ eſt in cõib⁹ ope
rationibus aie ⁊ corpoꝛis. ergo videt̃ per ipꝫ ꝙ illa pars
Cõ.54. ſit diſtincta ab iſta. Qḋ exponens Cõmen.dicit. in cõib⁹
operationibus aie ⁊ corpoꝛis.i. in illa parte ſcie nãlis in
qua loquit̃ de iſtis locutiõibus vt de ſõno ⁊ vigilia.qua
re ⁊c. ¶ Et ideo dico ad queſtionẽ ꝙ aĩa ẽ hic ſubiectũ
⁊ nõ corpus aiatũ.qḋ pbat̃ dupliciter. Primo ſic. Illud
qḋ eſt pmo notũ in ſcia ⁊ de quo ⁊ cuius partib⁹ ⁊ paſſio
nibus determinat̃ in ſcia eſt ſubm in illa:ſed aĩa eſt hmõ.
quare ⁊c.maioꝛ apparet pmo poſterioꝝ.minoꝛ pꝫ diſcur
rendo p libꝛũ.q̃re ⁊c.Et per oppoſitũ cũ hic nõ determi
net̃ de partib⁹ corpoꝛis aiati:⁊ eadẽ eſt ſcia toti⁹ ⁊ pma
rum partiũ.vt pꝫ pmo poſterioꝝ. igit̃ corp⁹ aiatũ nõ põt
eſſe hic ſubm.q̃re ⁊c. ¶ Itẽ illud videt̃ eſſe ſubm in iſta
ſcia qḋ in ſui generalitate diuidit̃ ⁊ diffinitur: ſed aĩa eſt
hmõ.⁊ nõ corpus animatũ.quare ⁊c. maioꝛ pbat̃. qꝛ ſoluꝫ
tres pcognitiones ſunt in ſcia demõſtratiua.ſ.ſubiectuꝫ:
paſſio:⁊ dignitas:vt pꝫ p poſte.mõ dignitas : in ſui gnãli
tate nõ diffinit̃ nec diuidit̃:qꝛ in ſua cõitate in ſcia nõ cõ
ſiderat̃:ſed ſolũ q̃tũ ſufficiẽs eſt generi ſubto. vt dĩ pmo
poſterioꝝ. Nec ẽt paſſio in ſua cõitate diffinit̃: qꝛ paſſio
nis in ſcia nõ eſt diffõ:ſed ſolũ demõſtratio. vt pꝫ p phm
z° poſterioꝝ.quare ⁊c.minoꝛ pꝫ per phm in toto z°. Põt
ẽt iſta poſitio cõfirmari p auctoꝛitates ⁊ rõnes factas in
oppoſitũ qõnis.quare ⁊c. ¶ Sꝫ eſt itelligẽdũ ꝙ artifex
cõſiderãs de forma alicui⁹ corpoꝛis pncipalr dꝫ cõſide
rare de illa ⁊ ex ɔ̃nti de corpoꝛe ⁊ mã que ſubijcitur tali
forme. vt pꝫ.z.phyſi.vlr.⁊ in.z.huius. ſpãliter. vbi phus T.c.51.
increpat antiquos adaptantes animaꝫ corpoꝛi nihil diffi z.5z.
nientes in quo ⁊ in quali debet eſſe.quare ⁊c. T.c.z6.

Ad rationes factas in oppoſitũ. ¶ Ad pmã cũ
dicit̃.ſubm ⁊c.dico ꝙ verũ eſt vel
vni⁹ rõnis vniuoce vel analogice.Et cũ dicit̃ .aĩa ⁊c.di
co ꝙ verũ eſt vniuoce:tñ hñ eſt vni⁹ analogice: cum per
pꝛius dicat̃ de rõnali q̃ꝫ de alijs.q̃re ⁊c. ¶ Ad aliã.cũ dici
tur ſubm dꝫ ⁊c.dico ꝙ verũ eſt ſubiectiuas ⁊ nõ alias ne
ceſſario. vt credo.Et cũ dicit̃.aĩa ⁊c.nego. ⁊ cũ pbat̃.ꝙ
nõ hꝫ partes q̃titatiuas: qꝛ tũc eſſet quãta. dico ꝙ verũ
eſt de rõnali.de alijs aũt nõ eſt veꝝ ad min⁹ p accñs. Et
cũ dĩ.nec eẽntiales.dico ꝙ veꝝ ẽ de vegetatiua ⁊ ſenſiti
ua:nõ tñ de rõnali q̃ ẽ ɔpoſita ex itellectu poſſibili ⁊ agẽ
te. vt p Cõmẽ.pꝫ.3.h°.⁊.iz.meta. q̃re ⁊c. ¶ Ad aliã.ſubꝫ Cõm.5.
dꝫ eẽ ⁊c.dico ꝙ veꝝ ẽ iter appꝛopꝛiata ſcie ⁊ nõ ſimplr. qꝛ Cõ.37.
tũc ens eſſet ſubm in oĩ ſcia cũ ſit pmo notũ ſimplr: qḋ ẽ
falſuꝫ.Et cũ dĩ aĩa nõ eſt hmõ. ſed corp⁹ aiatũ. dico ꝙ cor
pus aiatuꝫ nõ appꝛopꝛiat̃ iſti ſcie:ſed cõſiderat̃ ẽt in ſcia
paruoꝝ nãliũ. ⁊ iõ nõ valꝫ. ⁊ eſt ſile de h ſicut de ſecũdis
itentiõib⁹ ɔſideratis in logica ⁊ reb⁹ eis ſubiectis. qꝛ res
ſũt notiores nobis q̃ꝫ itẽtiões:cũ noticia itẽtionũ ſumat̃
a reb⁹. vt dĩc ſimplici⁹ in pdicamẽtis.qꝛ tñ res nõ appꝛo
pꝛiant̃ logice:iõ nõ dicunt̃ ſubm in logica : ſed magis in
tentiones.q̃re ⁊c. ¶ Ad aliã.cũ dicit̃.ſubm in ſcia ⁊c.dĩ
ɔcedendo ⁊c.Et cũ dicit̃.aĩa nõ eſt hmõ.dico ꝙ lꝫ paſſiões
aie vt ſũt vtutes ⁊ opatiões abſolute cõſiderate non ap
pꝛopꝛiant̃ ſibi: vt tñ ɔſiderate ſunt in iſta ſcia ſibi appꝛo
pꝛiant̃.qꝛ iſta in iſta ſcia ɔſiderãt̃ . vt hñt ortũ ab aliquo
pn°. ⁊ iſto mõ nõ appꝛopꝛiant̃ corpoꝛi aiato:ſꝫ aie ⁊c.

Tunc ad rõnes alterius opi. ¶ Ad pmã. qꝛ id ⁊c.
dico ꝙ veꝝ eſt ſub illa rõne ſub q̃ ɔſide
rat̃ in ſcia.Cũ dĩ corp⁹ ⁊c.dico ꝙ paſſiões inq̃ſite hic ab
ſolute ɔſiderate ſunt corpoꝛis aiati. ɔſiderate tñ vt pnci
palr oꝛiunt̃ ab aliq̃ ſunt ipſi⁹ aie.q̃re ⁊c. ¶ Ad aliã.ſubꝫ
in iſta ſcia ⁊c.ɔcedo.Et cũ dĩ.aĩa nõ ẽ hmõ. dico ꝙ veꝝ eſt
ſubiectiua:hñ tñ ẽ pars eẽntialis:⁊ iſtud ſufficit ſicut ſub
iectũ in logica eſt modus ſciẽdi:⁊ tñ in li°.pdicamẽtoꝛuꝫ
ſubꝫ nõ ẽ ps ſubiectiua modi ſciendi.ſ.dicibile icõplexũ
ſed ſolũ ps itelligibilis.q̃re ⁊c. ¶ Ad aliã. illḋ ẽ hic ſub
iectũ ⁊c.iſta poſſet negari.ɔcedat̃ tñ ad pñs.Et cũ dicit̃.
corpus aiatũ ⁊c.dico ꝙ falſum eſt.imo anima.

¶ Bonoꝝ honoꝛabiliũ noticiã opinantes ⁊c.
Textu comen.I. Queſtio. IIII.

Querit̃ cõſequẽter in ſpãli.⁊ pmo.Utrum ſcie
ſpeculatiue ſint de numero bonoꝝ honoꝛabi
liũm.Et pmo arguit̃ ꝙ nõ ſint de numero bo
noꝛum ſic.qꝛ bonũ ⁊ maluꝫ ſunt in rebus: ſed
ſciẽtie ſpeculatiue nõ ſunt in rebus : ſed in in

T.cõ.8. tellectu.quare rc̃.maior apparet.6.metaph.minor pꝫ.6.
ethicoꝝ.q̃re rc̃.¶ Itẽ ſi ſcie ſpeculatiue eſſent de nume
ro bonoꝝ:tunc maxie ſcie eſſent maxie bone.ꝯñs eſt fal
ſum.ergo ⁊ añs.falſitas ꝯñtis apparet.q: maxime ſcie ſunt
Cõ.16. ſcie mathematice:vt dicit Cõmẽ.2.metaph.ſed iſte non
ſunt bone cũ in mathematicis nõ ſint finis neqꝫ bonum
T.⁊.c.3. neqꝫ efficiẽs:vt dicunt Cõmen.⁊ phs.3.metaph.ſed ꝯña
pꝫ.q: ſicut ſimplr ad ſimplr ⁊ magis ad magis ⁊ maxie
ad maxie:vt dicit phs.2.topicoꝝ.q̃re rc̃.¶ Itẽꝫ qḋ aug
mentat maliciã non eſt de numero bonoꝝ:ſed ſcie ſpecu
latiue ſunt hõ.q̃re rc̃.maior de ſe pꝫ.⁊ minor per phm̃ ꝑ
politice.dicentẽ.ꝙ ſeuiſſimuꝫ eſt in iniuſticia ferens arma
.ſ.ſciam ⁊ prudentiã.q̃re rc̃.¶ Itẽꝫ qḋ ꝓhibeẗ in politia
bene ordinata nõ eſt de numero bonoꝝ:ſꝫ aliq̃ ſcie ſpecu
latiue ſunt hõ.q̃re rc̃.maior pꝫ.q: finis politie eſt bonũ:
vt dicit Cõmẽ.ꝑ eth.minor pꝫ per phꝫ ⁊ Euſtratiũ ꝑmo
ethicoꝝ.q̃re rc̃.¶ Itẽ qḋ ordinaẗ ad maluꝫ finẽ non eſt
de numero bonoꝝ:ſed aliq̃ue ſcie ſpeculatiue ſunt hõ.q̃
re rc̃.maior apparet per Boe.2.topicoꝝ ſuoꝝ dicenteꝫ:
cuius finis malus eſt ipm̃ quoqꝫ malum eſt.minor pꝫ.q:
ſcia ſophiſtica eſt ſpeculatiua ⁊ ordinaẗ ad malum:q: ad
decidere.q̃re rc̃.¶ Deinde arguiẗ ꝙ non ſit de numero
bonoꝝ honorabiliũ:q: bonũ honorabile eſt ꝓpter ſe:ſed
ſcie ſpeculatiue nõ ſunt ꝓpter ſe.q̃re rc̃.maior apparet ꝑ
eth.minor apparet per Algaçelem ꝑ ſue metaph.dicen
tem ꝙ oẽs ſcie ordinanẗ ad metaphyſicã.q̃re rc̃. ¶ Itẽ
bonũ vtile non eſt bonũ honorabile:ſed ſcia ſpeculatiua
eſt hõ.q̃re rc̃.maior apparet ꝑ eth.minor pꝫ.q: iſta ſcia ẽ
pars ſcie ſpeculatiue:vt pꝫ.6.metaph.ſed ipſa eſt vtilis:
T.cõ.ꝑ. vt patet in prohemio.quare rc̃.
⁊.2. ¶ Oppoſitũ pꝫ per phm̃ in lr̃a:⁊ Cõmẽ.Et ꝓbaẗ.q: ens ⁊
ꝑ de aia bonũ ꝯuertunẗ:ſꝫ ſcie ſpeculatiue ſunt de nũero entiuꝫ.
Cõ.2. q̃re rc̃.maior pꝫ ꝑ eth.minor pꝫ de ſe.

Ad euidentiam q̃onis eſt ſciendum ꝙ de nu
mero ſciaruꝫ quedã ſunt ſpe
culatiue.quedã practice.Et iſte adinuicẽ differũt penes
tria.¶ Primo eñi differunt penes mãm de qua ſunt:q:
practice ſunt de rebus operatis a nobis. ⁊ maxime per i
tellectuꝫ practicũ:ſꝫ ſpeculatiue ſunt vel de rebus opera
tis a natura a nobis ſolũ ſpeculabilibꝰ:vel de operatis a
nobis per intellm̃ ſpeculatiuũ:qḋ dico ꝓpter iſtaꝫ ſciam
T.c.30. in.3.huius.que ꝯſiderat de oꝑationibus intellectꝰ ⁊ intel
lectis ſpeculatis que redacta ſunt ad noſtraꝫ voluntatẽ:
Cõ.18. vt dicit Cõmẽ.3.huius.¶ 2° differunt penes fines ad q̃s
ſunt:q: finis ſcie practice eſt opus:ſed ſpeculatiue eſt ve
T.cõ.3. ritas:vt dicit phs.2.metaph.¶ 3° differunt penes ſubta
in quibus ſunt:q: ſcie ſpeculatiue ſunt in itellectu ſpecu
latiuo.practice vo in intellectu practico:lꝫ etiã ſm aliq̃s
ſcie practice ſint in ſpeculatiuo.Quid tñ ſit ſup hoc tenẽ
dũ ad pñs nõ diſcutio:per qḋ etiã iſte ſcie eſſentialibꝰ di
ſtinguanẗ vel per mãꝫ ⁊ obm̃ de quo ſunt vel penes finẽ
ad pñs nõ determino:q: de hoc eſt plurima difficultas.
¶ 2° notandũ eſt ꝙ bonũ eſt duplex:q: qḋdã eſt bonuꝫ
laudabile vel vtile aliud eſt bonũ honorabile.⁊ iſtoꝝ eſt
talis dña:q: bonũ laudabile vel vtile eſt bonũ ad aliud
ordinatũ tanq̃ ad finẽ:ſic laudamus equuꝫ qui ſuauiter
defert aſcenſorẽ:ſꝫ bonũ honorabile eſt ꝓpter ſe ⁊ nõ ꝓ
pter aliud.⁊ ꝓpter hoc deuꝫ non laudamus ſed honora
mus:ſicut dic̃ phs ꝑ eth.q̃re rc̃.¶ Hoc viſo dico ad q̃õ
nem duo.ꝑmo ꝙ oĩs ſcia eſt de numero bonoꝝ.2° ꝙ eſt
de nũero bonoꝝ honorabiliũ.Primuꝫ ꝓbo dupl̃r.ꝑmo
ſic.Illud eſt de numero bonoꝝ qḋ eſt ꝑfectio intellectꝰ:
Cõ.36.⁊ ſꝫ oĩs ſcia eſt hõ.q̃re rc̃.maior apparet:q: finis ⁊ ꝑfectio
37.⁊.2. ſunt ideꝫ:vt dicit Cõmẽ.2.phy.⁊ ꝓbaẗ.q: ꝑfectio vel eſt
T.c.70. ꝑma:⁊ ſic eſt idem qḋ forma: ⁊ per ꝯñs finis generatiõis
vel ſcḋa.⁊ ſic eſt idem qḋ operatio.⁊ per ꝯñs idem qḋ fi
nis rei generate:vt dicit Cõmẽ.2.phy.minor ꝓbaẗ.q: il Cõ.78.
lud eſt perfectio intellectus qḋ intellectus hñs eſt perfe ⁊.89.
ctus:ſed ſcia ſpeculatiua eſt hõ:vt dicit Cõmen.3.huius Cõ.36.
dicens.ꝙ intellectus nãlis fuerit perfectus per oẽs ſcias
ſpeculatiuas cõiungeẗ ei itellectus agens vt forma.q̃re
re rc̃.Item dicit in ꝓlogo ꝑmi ⁊ in ꝓlogo octaui phyſico
rũ.ꝙ hõ diciẗ equiuoce de hoie ignorãte ⁊ de hoie perfe
cto per ſcias ſpeculatiuas.q̃re rc̃. ¶ Itẽ id eſt de nume
ro bonoꝝ qḋ eſt nãliter ab aliquo appetibile:ſed oĩs ſcia
ſpeculatiua eſt hõ.q̃re rc̃.maior appꝫ.q: ſic dicit Cõm. Cõ.81.
ꝑmo phyſicoꝝ.duplex eſt appetitus.nãlis ⁊ aialis. diffe
runt aũt q: aialis conſequitur cognitionẽ ipſius aialis in:
qua quidem poteſt decipi:⁊ ideo qḋ appetitur tali appe
titu:non opꝫ ſemꝑ eſſe bonum verũ:ſed poteſt eſſe bonũ:
apparẽs:vt dicit phs.3.huius.⁊ in libro de motibus aia T.c. 9.
liuꝫ:ſed appetitus nãlis conſequiẗ nãm que qdem lꝫ nõ
cognoſcat: dirigitur tamẽ a cognoſcẽte:in quo qdeꝫ non
cadit error neqꝫ deceptio.ſ.deo ⁊ itelligẽtijs:vt dicit Cõ
mẽ.12.metaph.⁊ ideo qḋ eſt appetibile appetitu nãli de Cõ.8.
neceſſitate eſt bonũ.minor pꝫ per phm̃ in ꝓhemio meta. ꝑ° vbi
Omnes hoies natura ſcire deſiderant. ¶ 2m ꝓbatur.q:
ille ſcie ſunt de nũero bonoꝝ honorabiliũ que appetun
tur ꝓpter ſe ⁊ non ꝓpter vtilitatẽ extrinſecã:ſed ſcie ſpe
culatiue ſunt hõ.q̃re rc̃.maior pꝫ ꝑmo eth.⁊ ex iã dictis.
minor pꝫ per phm̃ in ꝓhemio metaph.dicentẽ.ꝙ inuen
tis oĩbus artibus que ſunt ad voluptatẽ ⁊ introductionẽ
gens ſacerdotũ apud egyptum ꝑmo vacare dimiſſa eſt.
q̃re rc̃.Eſt tñ intelligẽdũ ꝙ licꝫ oẽs ſcie ſpeculatiue ſint
de numero bonoꝝ honorabiliũ:vna tñ excedit aliam in
nobilitate ⁊ honorabilitate: q: licet oẽs alie ſpeculatiue
ſcie ſint nobiles in ſe:tñ metaphyſica ẽ nobilior ⁊ dignior
oĩbus alijs:vt dicit phs in ꝓhemio metaph.q̃re rc̃.

Per hoc ad rationes.¶ Ad ꝑmã quãdo diciẗ.bo
nũ ⁊ malũ rc̃.aliqui ſic dicunt ꝙ verum
eſt non abſolute ſed in ordine ad appetitũ . Et cũ diciẗ.
ſcia rc̃.dicũt ꝙ verũ eſt formalr̃:ſunt tamẽ in rebus effe
ctiue:vt dicit Cõmẽ.3.huiꝰ.q̃re ratio non valet.Sed iſta Cõ.35.
dicta non ſoluunt rõnem.ꝑmo non qḋ dicunt in maiori.
nam capiendo maiorem vt ipſi concedunt ſumendo ſub
ipſa minorem adhuc ſequitur cõcluſio . q̃re rc̃. ſicut vbi
gratia.bonum ⁊ malum ſunt in rebus in ordine ad appe
titũ:ſed ſcie ſpeculatiue non ſunt in rebus in ordine ad
appetitum.q̃re rc̃. Iterum qḋ dicunt in minori non ſol
uit:q: cum dicimus ꝙ bonum ⁊ malũ ſunt in rebus. nos
loquimur de eſſe in aliquo formaliter.ſed ſcientie ſpecu
latiue non ſunt in rebus formaliter: q̃re adhuc ſequitur
cõcluſio.q̃re rc̃.¶ Alij dicũt ꝙ aia põt capi dupl̃r.Uno
modo:vt eſt quedã nãlis forma:⁊ ſic eſt vera res:⁊ qḋ ſic
eſt in ipſa põt eſſe bonuꝫ ⁊ malũ.Alio modo:vt eſt cogno
ſcens:⁊ vt ſic qḋ eſt in ipſa non eſt bonũ vel malum:ſꝫ ve
rum vel falſuꝫ.modo ſcie ſunt in aia ꝑmo modo.q̃re rc̃.
¶ Sed iſtud non valet:q: ſcie ſi eſſent in aia vt eſt q̃daꝫ
forma nãlis:tũc ſcie poſſent eſſe in quacũqꝫ forma nãli.
qḋ eſt falſum.¶ Itẽ ſcia eſt habitus verus: vt pꝫ.6.eth.
⁊ ideo ſub illa rõne debet eſſe in aia ſub qua verũ vel fal
ſuꝫ:ſꝫ verũ ⁊ falſuꝫ ſunt in aia vt cognoſcens ſm ipos rc̃.
¶ Alij dicunt alr̃.ſ.ꝙ res põt capi dupliciter . Uno mo
do ꝓprie ſm famoſitatem vocabuli.⁊ iſto modo dicitur
de rebus corporalibꝰ.Alio modo large magis:⁊ iſto mo
do non ſoluꝫ diciẗ de rebus corporalibus ſed,incorpora
libus ſicut ſunt res aie.modo dicũt ꝙ bonũ ⁊ malũ ſunt
in rebus.2° mõ ⁊ nõ ꝑmo mõ.q̃re rc̃.¶ Sed iſtud dictũ
nõ valet:q: ſic exponere auctoritateꝫ phi eſt ire expreſſe
cõtra auctoritatẽ phi.6.meta.phs eñi vult ponere dñaꝫ T.cõ.8.

inter bonū ꝛ malū ꝛ verū ꝛ falſum. ꝛ dicit ꝙ bonū ꝛ ma
lum ſunt in rebus. ꝛ verū ꝛ falſum in aīa. modo ſi accipe
ret ibi res vt ſe extēderent ad res aīe: certū eſt ꝙ veruꝫ ꝛ
falſum eēnt in reb⁹. q̄re nō differrēt. iō ꝛc̄. ¶ Etiaꝫ iſtud
eſt ꝯtra itētionē Cōmē. ibidē dicētis ꝙ nā pmoꝝ oppoſi
toꝝ intellect⁹. ſ. veri ꝛ falſi nō eſt nā pmoꝝ oppoſitoꝝ ex̄
aīam. ſ. boni ꝛ mali. verū eni ꝛ falſum ſunt in cognitione
ꝛ bonū ꝛ malū in nā. q̄re ꝛc̄. ¶ Et iō dico alr cū dicit̄. bo
nū ꝛc̄. dico ꝙ verū eſt q̄tū ad bonū ꝓprie ꝛ ſm famoſita
tē vocabuli qḋ ē bonū nāle: q2 bonū dr̄ eq̄liter enti pmo
eth̄. Et cū dr̄. ſcie nō ſunt in reb⁹. dico ꝙ minoꝛ nō debet
ſic ſumi ſi ꝯcluſio debet ſequi: q2 bonū ꝛ malū ſunt in re
bus formalr̄: ſꝫ dato ꝙ aliqḋ nō ſit in rebus tanq̄ aliqḋ
formalr̄ denoīans: dūmodo ſit res in ſe adhuc pōt eē bo
nū: ſꝫ debet ſic ſumi ſcie ſpeculatiue nō ſunt res: q2 verū
eſt extra aīam. ꝛ iō nō ſunt bone accipiendo bonū ſm fa
moſitatē vocabuli: accipiēdo tn̄ bonū ſꝫ rei veritatē be
ne ſunt bone: ſic̄ bona aīe ſunt veri⁹ bona q̄ bona corpo
ris vl̄ fortune: vt dicit ph̄s p̊ eth̄. Et pōt dici ꝙ ſcie ſpecu
latiue ſunt res: q2 ſunt vnū entiū in mūdo: vt dicit Cōm.
Cō. 5. 3. de aīa. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā. ſi ſcie ſpeculatiue ꝛc̄. cōcedo.
Et cū dicit̄ h̄ eſt falſuꝫ nego. ꝛ cū ꝓbat̄: q2 ſcie mathema
tice ſunt maxime ſcientie. dico ꝙ veruꝫ eſt q̄tum ad cer
titudinē demonſtratōis quo ad nos: ꝛ ſic itellexit Cōmē.
Cō. 16. 2. metaph̄. ſꝫ ſimplr̄ q̄tuꝫ ad nobilitatē ſubiecti ꝛ q̄tum
ad certitudinē demonſtrationis ſimplr̄ nō eſt veꝝ: imo
metaphyſica que eſt de ſubſtātys ſepatis q̄tuꝫ ad ſubm
hꝫ demōſtrationes certiſſimas ſimplr̄: cū ipſa cōſideret
vltimuꝫ ꝓpter qḋ ſimplr̄: vt pꝫ in ꝓhemio metaph̄. ꝛ ſic
iſta ſcia ē maioꝛ ſcīa alys ſciētys. Et pōt dici cū dicit̄. ꝙ
tales non ſunt bone: q2 in mathematicis ꝛc̄. dicunt qdaꝫ
ꝙ bonū ꝛ finis ſūt idē: ꝛ iō duplex eſt bonū ſicut duplex
eſt finis. quoddā acquiſitū per motuꝫ. ꝛ tale nō eſt in ma
thematicis: q2 abſtrahunt a motu. aliud eſt bonū qḋ pre
exiſtit motui ꝛ nō acq̄ſituꝫ per motū: ꝛ tale eſt in mathe
maticis: ſꝫ iſtud nō valet: q2 ſi in mathematicis ē tale bo
nū vel finis: tūc in mathematicis deberet eē demonſtra
tio per tale bonū vel finē: ſꝫ hoc eſt falſuꝫ. q̄re ꝛc̄. falſitas
T. c. 3 ꝯn̄tis eſt nota per ph̄m. 3. metaph̄. ꝛ Cōmē. ꝯn̄a pꝫ. q2 de
monſtratio eſt coꝝ: quoꝝ eſt altera cā: vt pꝫ. 2. poſte. ꝛc̄.
ꝛ pꝫ in ſimili: q2 in ſepatis a mā nō eſt finis acq̄ſitus per
T. c. vlt. motū: ſꝫ ſolū p̊exiſtens motui: vt dicit ph̄s. 12. metaph̄. ꝛ
tn̄ fit demōſtratio per talē vnū finē. vn̄ Ariſto. 12. meta.
per talē finē demonſtrat ꝙ vnus eſt p̊nceps. cū dicit. en
tia nolunt diſponi male: nec bonū pluralitas p̊ncipatuū.
Cō. p̊. vnus ğ p̊nceps. vn̄ etiā Cōmē. p̊. ph̄y. ſcia diuina demon
ſtrat per tres cās. ſ. formā. efficiens. ꝛ finē. ğ eodem mō ſi
in mathematicis eſſet tale bonū vel finis demonſtratio
fieret per ipm: qḋ eſt falſuꝫ. q̄re ꝛc̄. ꝛ iō dico aliter cuꝫ dr̄.
ꝙ in mathematicis nō eſt bonū ꝛc̄. Dico ꝙ per li mathe
maticis pn̄t itelligi entia mathematica. ꝛ ſic ē verū. alio
mō per li mathematicis pn̄t itelligi ſcie mathematice. et
de talib⁹ nō itellexit ph̄s. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā. qḋ augmen
tat ꝛc̄. dico ꝙ veꝝ eſt ſi faciat h̄ per ſe. ſi tn̄ per accn̄s nō
opꝫ: ꝛ cū dicit̄. ſcie ſūt hō. dico ꝙ veꝝ eſt per accn̄s ꝓpter
prauitatē appetit⁹ ſenſitiui: ſꝫ per ſe nō eſt verū: q2 tales
ſunt in itellectu ꝛ rōne. nō aūt ſemꝑ depcat̄ ad optimos p̊
eth̄. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā. qḋ ꝓhibet̄ ꝛc̄. dico ꝙ h̄ veꝝ eſt ſi
h̄ eſt per ſe. ſi v̊o per accn̄s nō opꝫ. Et cū dicit̄. alique ſcie
ſpeculatiue ꝛc̄. dico ꝙ veꝝ eſt: ſꝫ nō ē ꝓpter malū qḋ ſit
in ipſis per ſe: ſꝫ per accn̄s. ſ. ꝓpter prauū appetitū male
vtentē. q̄re ꝛc̄. Uel poſſumus dicere ꝙ nō ſūt ſcie: q2 nō
tradunt̄ ꝑ modū ſciēdi. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā. qḋ ordinat̄ ꝛc̄.
dico ꝙ veꝝ eſt ſi eſt per ſe. ſi tn̄ per accn̄s nō opꝫ. Et cum
dr̄. ſophiſtica ꝛc̄. dico ſm Alexādrū ꝙ ſophiſtica ordina
tur per ſe ad bonū. ſ. ad euitādā deceptionē: ſꝫ per accn̄s
per ipſaꝫ pōt fieri deceptio. Uel pōt dici ꝙ ſophiſtica nō
eſt ſcia ſpeculatiua: q2 eſt pars logice que nō eſt ſpecula
tiua nec practica ſꝫ organica. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad alias rōnes ꝑ
quas ꝓbat̄. ꝙ ſcie ſpeculatiue nō ſunt de nūero honora
biliū. ¶ Ad p̊ᵃᵐ. cū dr̄. bonū honorabile ꝛc̄. verum eſt. Et
cū dr̄. ſcie ꝛc̄. dico ꝙ aliqḋ q̄ri ꝛ appeti ꝓpter alteruꝫ pōt
eē duplr̄. Uno⁹ ſic ꝙ per ſe nō q̄rit̄ nec appetit̄: ſꝫ tale nō
eſt honorabile. Alio⁹ aliqḋ q̄rit̄ ꝓpter alteruꝫ ſic ꝙ dato
ꝙ illud nō eēt q̄reret̄ ꝛ appeteret̄. ꝛ tale bn̄ eſt honorabi
le. mō ſcie ſpeculatiue ſunt hō. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā. bonuꝫ
vtile ꝛc̄. dōm ſicut dicit Auic. in p̊ tractatu ſue metaph̄.
ꝙ duplex eſt vtilitas. q̄dā ſuilis. ꝛ qḋ tali vtilitate eſt vti
le nō eſt honorabile. alia eſt vtilitas p̊ncipalitatis: q̄ ideꝫ
eſt qḋ ꝑfectio: ꝛ qḋ tali vtilitate ē vtile vl̄ ꝓficuū ē hono
rabile. Et cū dr̄. ſcie ꝛc̄. dico ꝙ veꝝ ē 2ᵐ ꝛ nō p̊: q̄re ꝛc̄.

¶ Uidetur aūt ad veritatem omnem cognitio
ipſius multum ꝓficere. Tex. cō. 11. Qō. V.

CONſequenter q̄rit̄. Utrū iſta ſcia ſit vtilis ad
alias ſcias. Et videt̄ ꝙ nō. q2 illa ſcia q̄ eſt ſpe
culatiua nō eſt vtilis ad alias ſcias: ſꝫ iſta ē hō.
q̄re ꝛc̄. maioꝛ appet. q2 ſcia ſpeculatiua q̄ritur
ꝓpter ſe ꝛ nō ꝓpter aliū: vt dic̄ ph̄s in ꝓhemio
metaph̄. minoꝛ pꝫ. duplr̄. Prio: q2 totū ꝛ pars ſūt eiuſdē
rōnis: vt dicit ph̄s. 4. ph̄y. ꝛ p̊ celi ꝛ mū. mō ſcia nālis eſt T. c. 73.
ſpeculatiua: vt dicit ph̄s. 6. metaph̄. ꝛ iſta eſt pars ſcie na T. cō. 2.
turalis: vt dic̄ Auic. 6. nāliū. ꝛ Cōmē. in ꝓhemio. q̄re ꝛc̄. Cō. 2.
2ᵒ: q2 illa ſcia eſt ſpeculatiua cui⁹ finis eſt veritas: vt pꝫ
2. metaph̄. finis aūt iſtius ſcie eſt vitas: ꝛ nō opus. q̄re ꝛc̄. T. cō. 3.
¶ Itē illa ſcia que ē nobilis ꝛ honorabilis nō eſt vtilis.
ſꝫ iſta ē hō. q̄r ꝛc̄. maioꝛ pꝫ. q2 bonū vtile ꝛ honorabile ex
oppoſito adinuicē diſtinguunt̄: vt pꝫ hic per Albertuꝫ ꝛ
Euſtratiū p̊ eth̄. minoꝛ pꝫ per ph̄m in lr̄a. q̄re ꝛc̄. ¶ Iteꝫ T. cō. p̊.
ſi ſcia de aīa eēt vtilis ad alias ſcias. tūc oēs alie ſcie eēnt
inſufficientes. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ꝛ aīs. falſitas ꝯſequē
tis declarat̄: q2 perfectū ꝛ ſufficiēs ſunt idē. p̊ eth̄. ſciētie
aūt alie ſunt perfecte: cū ſm ipſas dicat̄ aliq̄s perfectus:
vt pꝫ per ph̄m. 5. metaph̄. cap⁹ de perfecto. ꝯn̄tia pꝫ. q2 il T. c. 21.
lud non eſt ſufficiēs ſꝫ inſufficiēs: qḋ alio indiget. mō ſic
eſt de alys ſciētys ſi iſta ſcia eēt vtilis ad ipſas. quare ꝛc̄.
¶ Itē ſi iſta ſcia eēt vtilis ad alias ſcias. tūc ꝯtigeret de
monſtrātē deſcēdere de genere in genus. ꝯn̄s eſt falſuꝫ.
ğ ꝛ aīs. falſitas ꝯn̄tis apparet. p̊mo poſterioꝝ. ꝯn̄tia de
claratur: q2 ſi eſſet vtilis ad alias ſcientias: cū ſcia ſit ha
bitus ꝯcluſionis demonſtrate: in qua ꝓbat̄ ſua paſſio de
ſubiecto: tunc de ſuo genere deſcenderet ad demonſtrā
dum paſſiones in alys: qḋ erat declarandū. ¶ Item illa
ſcia que q̄rit̄ ꝓpter ſe non eſt vtilis ad alias ſcias: ſed iſta
eſt hō. quare ꝛc̄. maioꝛ apparet: q2 bonū vtile q̄rit̄ ꝓpter
aliud ꝛ nō ꝓpter ſe: vt dictū eſt p̊us. minoꝛ pꝫ de ſe. nō enī
querit̄ ꝓpter aliquā vtilitatē extrinſecam. q̄re ꝛc̄.
¶ Oppoſitum pꝫ per Ariſto. Themiſtiū. Cōmē. ꝛ Auicē.

Ad euidentiam qōnis ſciendum eſt ꝙ vtile
denominatiue dicitur ab vti
litate. ꝛ iō quot modis dicit̄ vtilitas tot ꝛ vtile. Utilitas
aūt dicit̄ duplr̄: vt dicit Auicē. p̊ tractatu ſue metaphyſi
ce. Uno modo ꝓprie ꝛ eſt vtilitas ſeruilis: ꝛ vtile tali vti
litate non querit̄ ꝓpter ſe ſed ꝓpter aliud: ꝛ bonū ſuum
eſt bonū alterius. ꝛ ſic ſeruus eſt vtilis dn̄o: vt dicit Arꝫ.
p̊ politice ꝛ iconomice. ꝙ ſeruus eſt organuꝫ aīatum dn̄i
ſui. Alio mō dicit̄ vtilitas minus proprie ꝛ magis large:
ꝛ eſt vtilitas p̊ncipalitatis. ſ. vt oē id dicat̄ vtile tali vti
litate qḋ eſt ꝓficuū. et iſto mō pōt dn̄s ſeruo eē vtilis vel
ꝓficu⁹: q2 ipm regit et gubernat. ¶ His viſis dico ad. q.

duo. Primo q ista ſcia nō eſt vtilis ad alias pmo modo.
Scdo q eſt vtilis z.modo. Primū declaraſ. q2 illa ſcia
que eſt ſpeculatiua non eſt vtilis ad alias ſcias pmo mō
vtilitatis: ſed iſta eſt hmōi. q̄re ⁊c. maior ⁊ minor declarate
ſunt in arguēdo. q̄re ⁊c. ¶ Itē ſcia que ē honorabilis nō
eſt vtilis pmo mō: ſ3 iſta eſt hmōi. q̄re ⁊c. maior ⁊ mior etiā
patent ſuperius. q̄re ⁊c. ¶ z.m declaraſ ſic. illa ſcia eſt vti
lis ad alias z.mō vtilitatis que plurimis ſcientijs tradit
plura pncipia: ſ3 iſta eſt hmōi. q̄re ⁊c. maior appet. q2 ſcia ha
Cō.2. beſ per pncipia p poſte. minor p3 per Cōmē. in iſto pheº
dicentē ſic moralis ſuſcipit ab hac ſcia vltimū ſinē hoīs
ſm q homo ⁊ ſciam ſue ſubſtātie: diuinꝰ etiā ſuſcipit ab
hac ſcia ſubſtanciā ſui ſubiecti que ſit. q̄re ⁊c. ¶ Itē illa
ſcia eſt vtilis ad alias ſcias que fac ꝯfirmationē in pmis
pncipijs: ſed iſta eſt hmōi. q̄re ⁊c. maior apparet. q2 cognitio
pmoꝝ pncipioꝝ eſt neceſſaria ad ſcias: cū3 ſine ipſis ſit i
Cō.9. poſſibile phari: vt dicit Cōmen. 4. metaph. minor p3. q2
cognitio alicuiꝰ per ſuā cām eſt magis firma q̄3 cognitio
Cō.2. ſui eſſe tm̄: vt dicit Cōmē. in iſto phemio. iſta aūt ſcia tra
dit cognitionē cauſarū pmoꝝ pncipioꝝ. ſ. intellectꝰ poſſi
bilis ⁊ agētis ⁊ itētionū imaginatarū. que oīa ſunt cauſe
T.1 cō. ipſoꝝ: vt p3 per phm ⁊ Cōmē. 2. ⁊ 3. huiꝰ. q̄re ⁊c. hoc etiā
2i.⁊.24 p3 rōnibus Alberti. Primo ſic. cognitio ſubiecti eſt vti
T.1 cō. lis ad cognitionē accñtis: ſed iſta ſcia ē cognitio ſubiecti
17. ⁊.18. oīum ſciarū. q̄re ⁊c. maior app3. 7. metaph. minor p3 per
⁊.94. Cōmē. p. huius. q̄re ⁊c. ¶ Itē ſcia illius qd eſt metrum ⁊
T.c. 2i. mēſura oīum itelligibiliū eſt vtilis ad alias ſcias: ſed iſta
Cō.4. eſt hmōi. q̄re ⁊c. maior app3. q2 qd ē mēſura ⁊ metrū in aliq
genere eſt pncipiū cognoſcēdi ea que ſunt in illo genere:
T.cō. 3. vt p3. io. metaph. minor p3. q2 iſta ſcia eſt ſcia intellectus
agentis: intellectus aūt agens eſt metrū ⁊ menſura oīu3
itelligibiliū: q2 id dr̄ magis itelligibile qd eſt magis rece
ptibile illiꝰ lucis: ⁊ illd ē minꝰ qd ē minꝰ: vt dic̄ Linconiē
Cō.2. ſis p poſte. q̄re ⁊c. ⁊ hoc etiā p3 auctībus: ⁊ p cōmē. dicen
tis in iſto phemio. q iuuamentu3 iſtius ſcie ad alias eſt
ſm tres modos. quoꝝ vnus eſt ſm q eſt pars iſtius ſcie:
quā diſpōnem h3 cū ſcia nāli. alius eſt ſm q dat pluribꝰ
ſcientijs plura pncipia vt morali ⁊ diue. 3m eſt cōe ſm q
facit ꝯfirmationē in pmis pncipijs ⁊ ppōnibus: quā diſ
poſitionē cū oībus ſciētijs habet. q̄re ⁊c. Hoc etia3 dicit
Themiſtius in cōmēto dicēs. Si gdē de aliquo alio adi
ſcimus veritatē nō erit nobis veritas hec ad alia pmoti
ua. ſi vo ad aliquā veritate3 de aīa intellexerimus valde
magnū itroductoriu3 erit nobis ad oēm vitatē: ⁊ ſubdit.
ad oēs eni ptes phie iſignes dat ocaſiones. q̄tum ad pra
cticas gdē: q2 virtutes ⁊ opōnes ſic vtiq3 facilius inſtrue
mur iſtius ſi ſubam pus vidicerimus. ad ſpeculationem
aūt de nā: q2 finis ⁊ pncipiū oīs motus eſt aīa. forte gde3
⁊ in oībus corporibꝰ. maxime aūt in his q aīaliū ⁊ plāta
rū: ⁊ ſubdit. Aīa gde3 nō cognoſcens ſeipſam digna fide.
⁊ de alijs nota ⁊ de ſe decepta. de quo vtiq3 alio cōſcia pu
tabiſ: q̄ſi dicat de nullo: ⁊ ſubdit. opportunitas eni3 tāta
eſt ppoſite ſpeculationis. attñ nō facillimū eſt opus. ap
paret igiſ q iſta ſcia eſt vtilis. q̄re ⁊c. ¶ Sed circa alias
pmas rōnes ſcdi mēbri: que ſunt Cōmē. ſunt dubia. Priº
circa illd qd dicīſ in pº. q moralis ſuſcipit ab hac ſcia vl
timū ſinē hoīs ſm q hō. q2 finis hoīs quē ſuſcipit mora
lis ab iſta ſcia eſt qui ꝯſiſtit in ꝯiunctiōe itellcs agētis cu3
Cō.36. itellectu poſſibili: ſic dic̄ Cōmē. 3. huiꝰ. ſ3 iſte finis non eſt
hoīs ſm q hō: qd eni3 ineſt hoī ſm q hō ineſt hoī ſm q
ipm: ſ3 qd ineſt hoī ſ3 q ipm ineſt hoī ſemp ⁊ vlr: vt p3 p
poſte. ſ3 iſte finis nō ineſt hoī vlr: vt de ſe p3. nec ineſt ſp
T.c.15i. alicui: ſ3 ſolū in fine vite: vt dic̄ Cōmē. 12. metaph. ⁊ Ar.
Cō.38. 2. de aīa. dicens. q pluri tpi pficit aīa in ignorātia q̄3 ſcia.
q̄re ⁊c. ¶ Aliud dubiū eſt circa ſcda3 rōnē in qua dicīſ q

hec ſcia tradit cognitionē cauſarū pmoꝝ pncipioꝝ: q2 ſi
pma pncipia haberent cauſas iā eſſent demonſtrabilia.
ꝯñs eſt falſu3. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis eſt nota p poſte. ⁊ T.cō. 7
4. metaph. ꝯña p3. q2 demonſtratio eſt eoꝝ: quoꝝ eſt al ⁊.8. ⁊.9.
tera cā: vt p3. 2. poſte. q̄re ⁊c. ¶ Ad euidentiā pmi dubij:
ſciendū eſt ſm q dicit Cōmē. in plogo pmi ⁊ octaui phy
ſicoꝝ. q hō dr̄ equoce de hoīe pfecto per ſcias ſpeculati
uas: ⁊ de alijs hoībus. Aliud eſt q reduplicatio ſemp ca
dit ſup formalius ⁊ pncipalius: vt dicit phs p poꝝ. mō di
co q ſi intelligamus per vltimū ſinē hoīs illā cōiunctio
nē intellcs agētis cū intellectu poſſibili deberet ſic expo
ni q iſte eſt finis hoīs ſm q hō. i. finis hoīs qui eſt pfcūs
per ſcias: q2 hō pncipalius dicīſ de hoīe pfecto per ſcias
ſpeculatiuas: vt p3 ex pmo pſuppoſito. ⁊ iō hec reduplica
tio ſm q hō d3 cadere ſupra ip3: vt p3 ex. 2. pſuppoſito. ⁊
ſic iſte finis ineſt vlr: q2 cuilib3 pfcō p tales ſcias ⁊ ſp: q2
in q̄cūq3 tpe. vt pfcūs. q̄re ⁊c. Alioꝰ poſſumꝰ dicere q per
talē ſinē itelligit ſpeculatiōe3 in q̄ cōſiſtit felicitas: vt p3
per phm. io. eth. dicētē. Alioꝝ. n. aīaliū nullū felix ē: quia
neq̄q̄3 pticipat ſpeculatiōe: inq̄tū eni ptendiſ ſpeculari
⁊ felicitas. ⁊ qbꝰ magis ineſt ſpeculari ⁊ felices eē. nō ſm
accñs: ſ3 ſm ſpeculatiōe3. mō iſte finis ineſt ſp ⁊ vlr. qui
buſda3 tñ ieſt maxie. ſ. pfectis p ſcias ſpeculatiuas: qbuſ
dā minꝰ. ſ. pfectis per aliq̄s: qbuſdā mime. ſ. pfcis p itel
lecta mālia a qbꝰ denudaſ: ſic eſſe deorſu3 ē finis grauis
ſ3 q graue. Iſte tñ qbuſdā grauibꝰ maxie ineſt ſic exñti
bus ppe cētrū. qbuſdā minꝰ ſic exñtibꝰ in medio iter cen
trū ⁊ ſupficiē: qbuſdā vo mime ſic exñtibꝰ in ſuperficie.
q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud dico q pma pncipia ſunt ꝯceptꝰ com
plexi: cū vitas ſequiſ ꝯpōnē: vt p3 p periarmenias. iſti ār
ꝯceptus pñt ꝯſiderari dupl̄r. Unoº ſm q ſunt q̄dā ſilitu
dines rerū extra aīa3 exñtiū. Alio mō vt ſunt q̄dā ſpecu
labilia in ſe: ⁊ iſtā diſtōnem ponit Ariſt. in entibus aīe in
libº de memoria. ⁊ ipſa3 innuit Cōmē. vt credo. 3. huiꝰ. cū Cō.5.
dicit q entia ſpectabilia habēt duplex ſubm. vnū per qd
ſunt vnū entiū in mundo. ⁊ iſto mō ꝯſideranſ vt qdam
ſpeculū. aliud per qd ſunt neceſſaria: ⁊ iſto mō cōſideran
tur vt ſimilitudines. ⁊ talibus entibus vno iſtoꝝ modo
rū debenſ aliq̄ que nō debenſ eis ſ3 aliū modū ꝯſidera
tis: vt p3 per phm in libº de memoria. modo dico q ſi iſti
pmi cōceptus cōplexi cōſideranſ vt ſunt quedā ſpecula
bilia. ſic etia3 ſunt in intellectu poſſibili: vt in ſubiecto. ⁊
cauſe inexñtie ipſoꝝ in ipſo ſunt intellcs agens ⁊ intētio
nes imaginate. ⁊ qm̄ demonſtratio eſt eoꝝ: quoꝝ ſue exi
ſtētie in alio eſt altera cā: iō iſta vt ſic pñt demonſtrari: ⁊
ſic de iſtis nō itellexit phs. 4. metaph. ⁊ p poſte. ſi aūt cō
ſideranſ vt ſimilitudines rerū extra aīam exiſtentiū: q2
vt ſic ſunt repñtantes res quarū exiſtentie vnius in alia
non eſt altera cā. ideo vt ſic iſta non poſſunt demōſtrari:
⁊ ſic de ipſis intellexit phs in locis. quare ⁊c.

Per hoc ad rōes. ¶ Ad pmā cū dr̄. ſcia ſpeculati
ua ⁊c. dico q vex ē q nō eſt vtilis vtili
tate p mō dcā. hñ tñ pōt eē vtilis vtilitate zº mō dicta. q̄
re ⁊c. ¶ Ad aliā. illa ſcia que ⁊c. vex eſt vtilis p mō. ſ3 zº
mō nō op3 credere. q̄re ⁊c. ¶ Ad alia3. ſi iſta ſcia ⁊c. dico
q ſufficiens ſicut ⁊ perfectibile eſt duplex. qdā eſt ſuffi
ciens ſimpliciter. aliud eſt ſufficiens in genere. modo di
co q bene ſequitur nulla aliarū eſt ſufficiens ſimpliciter
q2 tale eſt vnum ſolu3. ſ. deus. ⁊ tale nullo alio indiget: tñ
vnaqueq3 aliarū eſt ſufficiens in genere. ⁊ iſtud ſufficit. ⁊
tale pōt indigere alio ⁊c. ¶ Ad aliā. ſi iſta ſcia ⁊c. dico q
vnam ſciam eſſe vtilem ad aliā pōt intelligi dupliciter.
Uno mō ſic q per demrāta in ipſo deſcendat ad demō
ſtrandum paſſiones de ſubiecto alterius: qd non eſt ide3
cum ſuo ſubiecto: vel ſimpl̄r vel ſic q vna ſpecies ſit in

natura ſpeciei oppoſite:vt dicit Linconienſis pmo poſte.
ꝛ ſic vnā ſciam eſſe vtilē ad aliā eſt incōueniēs. Alio mō
pōt intelligi vnā ſciam eſſe vtilē ſic. ꝙ per cōſiderata in
ipſa habeat̃ pfecta cognitio aliquoꝝ reqſitoꝝ ad aliam
ſciam. ꝛ iſto mō ſciam eē vtilē non eſt inconueniens:nec
ſic ꝯtigit deſcēdere de genere in genꝰ. q̄re ꝛc. ¶ Ad aliā.
illa ſcia q̄ ꝛc. dico ꝙ verū eſt vtilitate p mō dicta:ſꝫ vtili-
tate. zꝰ mō dcā nō ē icōueniēs. q̄re ꝛc.

¶ Omnino aūt ꝛ penitus difficillimoꝝ eſt ac-cipere aliā fidē de ipſa. Tex. cō. IIII. Q̄ō. VI.

Q Ueriť. Utꝝ iſta ſcia ſit difficillima. Et argui
tur pmo ꝙ nō. qꝛ metaphyſica ē difficillima:
ſꝫ iſta nō eſt metaphyſica. ꝰ nō ē difficillima.
T.cō.p. maioꝛ appet p ꝛ zꝰ meta. minoꝛ appet. qꝛ iſta
eſt pars ſcie nālis q̄ diſticta eſt a metaph. vt
T.cō.z. pꝫ. 6. metaph. q̄re ꝛc. ¶ Itē illa ſcia nō eſt difficillima q̄
eſt de ꝓpinquis ſenſibꝰ:ſꝫ iſta eſt hꝫ. q̄re ꝛc. maioꝛ appꝫ.
qꝛ talia ſunt facillima ad cogſcēdū cū nr̄a cognitio ortū
T.c. 39. hēat ex ſenſatis:vt pꝫ. 3. huiꝰ. mioꝛ pꝫ. qꝛ in iſta ſcia ꝯſide-
rant̃ paſſiōes aīe vegetatiue ꝛ ſenſitiue. iſte aūt ſunt ſen-
t.c. 134. ſibiles:vt pꝫ. z. huiꝰ. in caꝰ de ſenſu cōi. q̄re ꝛc. ¶ Itē illa
ſcia nō eſt difficillima q̄ eſt de iſepabilibꝰ a mā:ſꝫ iſta eſt
T.cō.p. hꝫ. q̄re ꝛc. maioꝛ appet. z. metaph. mioꝛ declarat̃. qꝛ iſta
ſcia eſt de aīa q̄ eſt actus corporis. actus aūt cū ſit finis ꝛ
Cō. ii. ꝯplemētū eiꝰ nō eſt ſepabilis a corpore:vt dicit Cōmē. z.
huiꝰ. q̄re ꝛc. ¶ Itē illa ſcia que eſt certiſſima nō eſt diffi-
cillima:ſꝫ iſta eſt hꝫ. q̄re ꝛc. maioꝛ appet de ſe. mioꝛ pꝫ p
T.cō.p. phm in iſto ꝓheꝰ. q̄re ꝛc. ¶ Itē illa ſcia in qua ſcibile eſt
ſp pñs cognoſcēti nō eſt difficillima:ſꝫ iſta eſt hꝫ. q̄re ꝛc.
maioꝛ appet. qꝛ ex ꝯſideratiōe cognoſcentis circa cogno
ſcibile frequēti cauſat̃ facilitas in ſcia:qꝛ cauſat̃ habitus:
vt pꝫ. z. ethicoꝝ. mioꝛ pꝫ. qꝛ aīa que eſt cognoſcibile iſtiꝰ
ſcie eſt maxime preſens ſibiipſi. quare ꝛc.

T.c. 4. **Oppoſitum** pꝫ per phꝫ in lr̄a. ꝛ per Themiſtiū.
ꝛ arguit̃ rōne. qꝛ illa ſcia q̄ eſt de re-
bus mirabiliſſimis eſt difficillima:ſed iſta eſt hꝫ. q̄re ꝛc.
maioꝛ appet. qꝛ mirabilia ſunt nobis difficillima ad cog
ſcēdū. cuꝫ ſint vltra oēs ſenſus hoīs:vt pꝫ in ꝓheꝰ meta.
T.cō.p. minoꝛ pꝫ per phm h. ꝛ Themiſtiū dicētē. Mira. n. res ē
aīa fere per oīa entia tranſit eiꝰ nā icboantibus nobis ab
vltima re nāli vſqꝫ ad pmam.

T.cō.p. **Ad euidentiaꝫ** iſtius. q. ē ſciēduꝫ ſic dic phs. z.
metaph. difficltas in nr̄a cogni
tiōe ꝓuenit duobꝰ modis. Unoꝰ eni ꝓuenit ex nr̄o mō co
gnoſcēdi. Alioꝰ ex pte rei cognite. ex pte nr̄i modi cogſcē-
T.c. 30. di nobis ꝓuenit difficultas:qꝛ ſic pꝫ. 3. hꝰ. itells noſter in-
ꝛ. 39. telligit ex ſenſatis ꝛ imaginatis:ꝛ iō q̄ ſūt male ſenſata ꝛ
imaginata ſunt nobis male cognoſcibilia:lꝫ de ſe ſint bn̄
T.cō.p. cogſcibilia. ¶ Ad iſtā intētionē dic phs. z. meta. ꝙ ſic ſe
hꝫ oculus noctue ad lucē dici ſic aīe nr̄e itells ad nāe oī-
um manifeſtiſſima:qđ gdē dcm ſm ſilitudinē nō notat
ipoſſibilitatē:ſꝫ ſoluꝫ difficultatē:vt dic Cōmē. ibidē. Et
ex pte rei cogſcēde ꝓuenit nobis difficultas:qꝛ oē qđ itel
T.c. 20. ligit̃:itellr ſm ꝙ eſt in actu:vt pꝫ. 9. metaph. ꝛ iō q̄ ſūt de-
bilis actualitatis a nobis debilr cognoſcunt̃ ſic mā pma
T.c. 69. vt pꝫ p phy. ſic ēt motus ꝛ tēpus:vt pꝫ per Cōmē. 4. phy.
Cō. 131. ¶ Sciēdū eſt etiā ſcđo ꝙ aīa eſt 3ª q̄tuꝫ ſpectat ad ꝓpo
ſitū. ſ. vegetatiua:ſenſitiua ꝛ itellectiua. ſiue iſte ſint ſub
aīa ſic ſpēs:ſiue ſint analogata ſub analogicāte. vt videt̃
Cō. 30. ꝛ dicere Cōmē. z. ꝛ. 3. huiꝰ. ¶ Tūc dico duo ad q̄ōneꝫ. p ꝙ
31. cō. 5. ſcia de aīa vegetatiua ꝛ ſenſitiua nō eſt difficillima. zꝰ ꝙ
ſcia de aīa itellectiua eſt difficillima. ¶ Primuꝫ pꝫ. ꝛ ꝓ-
bat̃ ſic. illa ſcia q̄ eſt de his q̄ exñtia magne entitatis ſunt
ꝓpinq̄ ſenſui nō eſt difficillima:imo eſt valde facilis co-
gnitionis:ſꝫ ſcia de aīa vegetatiua ꝛ ſenſitiua ē hꝫ. maioꝛ
appet ex declatis in pōne. mioꝛ pꝫ. qꝛ ſūt magne entitatl.
ꝛ qꝛ ſūt forme. ꝛ cū ens ꝛ vnuꝫ multiplr dicant̃:qđ vē eſt
actꝰ eſt:vt pꝫ. z. hꝰ. ſunt ēt ꝓpinq̄ ſenſui:qꝛ ſūt pñm ſenſibi T.cō. 7.
liū opōnū:vt nutrire ꝛ ſentire:imo vr̄ dicere Cōmē. i pñꝰ
huiꝰ ſcđi. ꝙ aīa ꝯphēdat̃ ſenſu. q̄re ꝛc. ¶ zm declarat̃:qꝛ Cō. z.
illa ſcia videt̃ difficillima in qua ꝯtingit difficultas tā ex
pte rei q̄ ex pte noſtri modi cognoſcēdi. ſꝫ ſcia de aīa itel
lectiua eſt hꝫ. q̄re ꝛc. maioꝛ appet ex dictis. minoꝛ pꝫ. eſt
eni difficultas p ex pte rei cognite:qꝛ itells polis ē ens in
pura potētia:vt pꝫ. 3. hꝰ. Eſt ēt ibi difficltas ex pte nr̄a: qꝛ T.cō. 5.
ipſa nō cadit ſub ſenſu: nec ſꝫ ſe: qꝛ nec eſt corpꝰ nec vtus
in corpore:vt dic Cōmē. 3. hꝰ. nec ſm ſuas opōnes q̄ ſunt Cō. 4.
valde abſtracte:vt itelligere ꝛ velle. q̄re ꝛc. ¶ Sciēduꝫ
tn̄ ꝙ ſcia pōt capi vno mō ꝓpe vt diſtinguit̃ ꝯtra ſapiam.
ꝛ iſto mō dico ꝙ iſta ſcia ē difficillima. alioꝰ large vt ſe ex
tendit ad ſapiaꝫ. ꝛ iſto mō nō eſt difficillima: ſꝫ bn̄ eſt de
numero difficillimoꝝ:ſic dicit phs in hoc. q̄re ꝛc. T.c. 4.

Sed circa dicta ſunt dubia. Primū qꝛ ſcia de mā pꝰ
. ſ. pmus phycoꝝ vr̄ eē difficilioꝛ iſta:qꝛ
mā pma eſt ens in pura poꝰ p pñꝰ actꝰ maxie remota. itel
lectꝰ āt ſolū ē vltimꝰ in genere abſtractoꝝ:vt dic Cōmē.
3. huiꝰ. ſꝫ mā nō ē ſenſibilis ſic nec aīa itellectiua. q̄re ꝛc. Cō. 19.
¶ zm dubiū ē:qꝛ vr̄ ꝙ iſta ſcia eſt difficilioꝛ q̄ metaphy-
ſica:qꝛ illa ſcia eſt difficilioꝛ in qua eſt difficltas tā ex pte
rei cognite q̄ ex pte nr̄i modi cognoſcēdi q̄ in q̄ ſolū eſt
difficultas ex pte nr̄i modi cognoſcēdi:ꝛ nō ex pte rei co
gnite:ſꝫ iſta eſt hꝫ. q̄re ꝛc. maioꝛ appet. ex determiatis in
pōne. mioꝛ pꝫ. qꝛ iſta ſcia de aīa itellectiua eſt vtroqꝫ mō
difficilis:vt determiatū eſt pꝰus:ſꝫ in metaphyca eſt ſolū
difficltas ex pte nr̄a:ꝛ ñ ex pte rei cognite:vt pꝫ. z. meta. T.cō.p.
q̄re ꝛc. ¶ Ad pm dōꝫ ꝙ iſta ſcia eſt difficilioꝛ ſcia de mā
pma:qꝛ aīa itellectiua poſſibilis eſt in pura potētia in ge-
nere itelligibiliū ſic mā pma in genere ſenſibiliū. Uñ ſic
dicit Cōmē. 3. huius. opinandū eſt ꝙ iſtud eſt quartū ge- Cō. 5.
nus eſſe. quēadmodum enim eſſe ſenſibile diuidit̃ in for
mā ꝛ mām. ſic intelligibilie eſſe oportet diuidi in cōſilia
bis duobus. ſ. in aliqđ eſſe ſile forme ꝛ in aliqđ eſſe ſimile
māe ꝛc. ideo iſta ſcia eſt ita difficilis ex parte rei cognite
ſicut illa. Sed ex parte noſtri modi cognoſcendi iſta eſt
difficilioꝛ q̄ illa:qꝛ nec aīa itellectiua nec ſue operatiōes
cadūt ſub ſenſu:vt demōſtratuꝫ eſt in pōne. mā aūt pma
lꝫ ſm ſe nō cadat ſub ſenſu. ſua tamē operatio cadit. ſua
enim propria operatio eſt tranſmutatio ſm ſubſtantiaꝫ:
vt dicit Cōmenta. pmo celi. ꝛ ideo ipa arguit mām:ſicut Cō.p.
operatio formam:vt ipſe dicit. 4. metaph. ꝛ pmo phyſi. Cō. 25.
tranſmutatio aūt eſt ſenſibilis. quare ꝛc. ¶ Ad zm dicen ꝛ. 27.
dum ꝙ ratio bene ꝯcluderet ſi difficultas que eſt ex par Cō. 51. ꝛ
te noſtri modi cognoſcēdi eſſet equalis in vtraqꝫ ſciētia: 60. ꝛ. 62
ſed non eſt ita:imo in metaphyſica eſt tāta difficultas ex ꝛ. 63.
parte noſtri modi cognoſcēdi ꝙ ſupereminet vtriqꝫ diffi
cultati cōtingēti in ſcia de aīa. ¶ Ad cuius euidentiā eſt
ſciendū ꝙ de ſubſtātijs ſeparatis eſt duplex ſcia. vna eſt
ſcia de ipſis ſm ꝙ ſunt motrices orbiū. ꝛ iſta eſt natura-
lis:vt pꝫ per phm ꝛ Cōmen. z. phycoꝝ. ꝛ qꝛ vt ſic hꝫ ope- T. ꝛ cō.
rationem per ſe ſenſibilem. ſ. motū. iō iſta ſcia eſt diffici- 21. ꝛ. 22.
lioꝛ illa. alia eſt ſcia ipſarū q̄tum ad ſuas gditates ſm ſe ꝛ. 26.
ꝛ ſuas pmas operatiōes que ſunt itelligere ꝛ velle. ꝛ iſta
eſt ſcia diuina. ꝛ illa eſt lōge difficilioꝛ q̄ iſta. pmo qꝛ iſte
ſubſtātie ſꝫ gditates ſuas magis ſunt remote a ſenſibus
q̄ intellectus:cum ſit infimus in ordine abſtractorum:
vt dicit Cōmenta. 3. huius. zꝰ quia ſue operationes pme Cō. 19.
non ſunt ſenſibiles nec per ſe nec per accidēs:quia nō ha
bent attributionem neceſſariaꝫ ad aliquod ſenſibile. nō
eniꝫ intelligentie approprient̃ orbibus vt itelligāt ſicut

nobis itellectus appropriat̃.q̃re ⁊c̃. Sed operatiões nr̃i
intellectus ad minus ſunt ſenſibiles per accñs:q2 habẽt
T.c.39. attributioné ad fantaſmata neċiam:vt pʒ.3.huius.⁊ iſta
T.c.158 ſunt per ſe ſenſibilia:vt pʒ.2.huius. vnde ſicut octauum
celũ dicit̃ eſſe in loco per accñs:q2 hʒ habitudiné neċiaʒ
ad aliqd qḋ eſt in loco per ſe.ſ.ad centruʒ:vt dicit Cõmẽ.
Cõ.44. 4.phy.ſic pòt dici de itelligere itellectus noſtri . q̃re iſta
ſcia erit difficilior illa:vt dictum fuit prius.

Per hoc ad rónes. ¶ Ad ṗmã. metaphyſica ⁊c̃.
iſtam róné cõcedo ⁊ nõ eſt cõtra me q2
metaphyſica ꝑprie nõ eſt ſcia:vt pʒ.6.ethico. Modo di-
ctũ eſt in póne ꝙ nos intelligimus ꝙ iſta ſcia eſt difficilli
ma inter omnes ſcias ꝑprie dictas.q̃re ⁊c̃.¶ Ad aliaʒ il
la ſcia que eſt ⁊c̃.dico ꝙ verũ eſt vt ſic.⁊ cuʒ dicit̃ iſta eſt
bõ.dico ꝙ verũ eſt quo ad illá parté que eſt de vegetati-
ua ⁊ ſenſitiua:ſed non q̃tum ad illaʒ parté que eſt de aia
intellectiua.quare ⁊c̃.¶ Ad aliaʒ. illa ſcia ⁊c̃.cõcedo vt
ſic.Et cũ dicit̃.iſta eſt ⁊c̃.dico ꝙ verũ eſt q̃tũ ad vegeta-
Cõ.11. tiuá ⁊ ſenſitiuá:⁊ de talibus tractat Cõmen.2.huius.ſed
Cõ.4. non q̃tuʒ ad aiam intellectiuá:vt pʒ per Cõmen.3.hui⁹.
quare ⁊c̃. ¶ Ad aliá.illa ſcia ⁊c̃.quidá dicunt ꝙ duplex
pòt eſſe ꝓceſſus in ſcia.vnus eni eſt a ṗoribus in eſſe ad
poſteriora in eſſe.alius eſt a poſterioribus ad ṗora:vt dic̃
Cõ.11. Cõmẽ.in iſto ꝓhemio.modo dico cuʒ dicit̃ illa ſcia ⁊c̃.ꝙ
verũ eſt vt ſic.Et cũ dicit̃.iſta ẽ bõ:dicũt ꝙ verũ eſt quã-
tũ ad modũ ꝓcedendi a poſteriorib⁹ ad ṗora.⁊ ſic nõ eſt
difficillima.⁊ ſic intellexit phs.q̃re ⁊c̃.Sed iſtud nõ va-
let:q2 q̃tũ ad illũ modũ ꝓcedendi qui nõ eſt vſitatus in
iſta ſcia.iſta ſcia nõ debet iudicari difficillima:ſʒ modus
ꝓcedendi a ṗorib⁹ ad poſteriora eſt bõ. q̃re ⁊c̃. maior de
T.⁊cõ. ſe pʒ.⁊ minor pʒ per phm in.2.hui⁹.in illo ca°.Qm̃ aũt ex
12. icertis.⁊per Cõmẽ.ibidẽ ⁊c̃.Alij aũt dicũt alr̃ cõcedẽdo
maioré.⁊ ad mioré dicũt ꝙ iſta ſcia pòt ꝯſiderari duplr̃.
Uno°:q̃tũ ad ſuũ fieri ⁊ acqri.⁊ vt ſic ẽ difficillima. Alio
mõ q̃tuʒ ad ſuũ factũ eſſe.⁊ vt ſic eſt certiſſima.⁊ ſic itel
lexit phs.Alio°:pòt dici ſm̃ dicta in poſitione:cũ dicit̃.il-
la ſcia ⁊c̃.ꝯcedo.vt ſic ⁊c̃.Et cũ dicit̃ iſta eſt bõ.dico ꝙ ve
rũ eſt q̃tum ad vegetatiuã ⁊ ſenſitiuã.⁊ vt ſic nõ eſt diffi
cillima:vt dictũ fuit in põne:ſed q̃tuʒ ad aiam rónalem
nõ eſt certiſſima:⁊ maxīe certitudīe quo ad nos : vt Alb.
dicit.lʒ poſſit eſſe certiſſima certitudīe ſimplr̃ oibus pre
ter metaphyſicã que reſoluit rem in vltimũ ꝓpter qd : ⁊
ꝯſiderat totius nãe bonũ:vt in ꝓhemio metaph̃.appet.
⁊ hoc eſt q2 aia intellectiua eſt abſoluta.⁊ vt ſic intelligit
phs:vt dicit Alber.q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã.illa ſcia ⁊c̃.dico ꝙ
verũ eſt ſi cognoſcibile ſemꝑ ſit ſub illa diſpõne ſub qua
eſt natũ actualiter cognoſci ab illo cognoſcente.ſi aũt nõ
ſit ſub illa diſpõne nõ opʒ.Et cuʒ dicit̃.iſta eſt.dico lʒ aia
ſemꝑ ſit pñs ſibiipſi realr̃: q2 realr̃ nõ eſt abſens a ſeipſa
tñ nõ eſt ſemꝑ pñs ſibiipſi ſub illa diſpõne ſub qua eſt na
ta actualiter cognoſci q2 eſt apta cognoſci cũ cognouerit
T.c.8. alia:vt pʒ.3.huius.⁊ talia non ſemper cognouit ⁊c̃.

¶ Fortaſſis alicui videbitur vna quedam me-thodus eſſe de omnibus de quibus volumus cognoſcere ſubſtãtiã. Tex.cõ.IIII. Qõ.VII.

Conſequẽter querit̃. Utrũ ſit vna cõis metho
dus inueſtigandi qḋ qd eſt oium quoꝝ eſt qḋ
qd eſt inueſtigãduʒ.Arguit̃ ṗ ꝙ ſic.q2 de quo
min⁹ vr̃ ineſſe ⁊ ieſt ⁊ de quo magis:ſʒ min⁹ vi
det̃ ꝙ ſit vna cõis methodus oium accñtiuʒ
cõiuʒ q̃ʒ oiuʒ qḋ qd ẽ:⁊ m̃ ẽ . q̃re ⁊c̃.maior pʒ:q2 ẽ maxīa.
minor pʒ q̃tum ad ṗmã parté:q2 illa que inſunt alicui ꝑ
accñs ſunt multo plura q̃ʒ illa que inſunt alicui ſm̃ ſe:vt
T.c.15. pʒ ṗ phy.q̃tũ ad ſcḋaʒ parté.minor pʒ.2.topicoꝝ.in quo
traditur ars cõis ad inueſtigandũ accñtia cõia:⁊ etiã pʒ
in fine tercij topicoꝝ.q̃re ⁊c̃.¶ Item eoꝝ quoꝝ eſt vna
queſtio videt̃ eẽ vna methodus terminãdi:ſed oium qḋ
qd eſt: eſt vna qḋ.q̃re ⁊c̃.maior apparet:q2 qões ſunt eq̃-
les nũero his q̃cũqʒ vere ſcimus:vt dicit̃.2.poſte.minor
pʒ.2.poſte.q̃re ⁊c̃.¶ Iteʒ oium eoꝝ que ſunt vni⁹ rónis
videt̃ eẽ vna methodus ⁊ modus vnius cognoſcendi:ſed
oia qḋ qd eſt ſunt bõ.q̃re ⁊c̃.maior apparet.2.poſte.⁊.4. T.cõ.ṗ.
metaph̃.minor pʒ.7.metaph̃. vbi dicit̃:qḋ qd eſt dicit̃ ꝑ T.c.14.
ṗus ⁊ poſterius de ſuba ⁊ accñtib⁹ ſic̃ ens.q̃re ⁊c̃.¶ Iteʒ
ſicut eſt de accñtibus ꝓprijs ſic eſt de ipſis qḋ quid eſt.ſʒ
vna eſt cõis methodus inueſtigãdi oia accidentia ꝓpria.
q̃re ⁊c̃.maior apparet:q2 accñtia ꝓpria cõſequunt̃ qdita
tẽ.minor apparet per Ariſto.ṗ ⁊ 2°.poſte.q̃re ⁊c̃.Ideʒ pʒ
per platoné:qui dixit ꝙ methodus inueſtigãdi qḋ qd eſt
eſt diuiſio.Idem pʒ per hyppocraté dicenté ꝙ talis me-
thodus eſt demonſtratio. Idem vult phs.d.ꝙ talis me-
thodus eſt via compoſita ex diuiſione ⁊ demonſtratiõe:
vt dicit hic Cõmen.quare ⁊c̃. Cõ.5.

Oppoſitum arguit̃:q2 qḋ quid eſt vniuſcuiuſqʒ
ꝯſtituitur ex ꝓprijs ṗncipijs vniuſ
cuiuſqʒ:ſed non eſt vna methodus.iueſtigãdi ⁊ cognoſcẽ
di ṗma ṗnͣ vniuſcuiuſqʒ.q̃re ⁊c̃.maior appet ꝑ Cõmẽ.in
ꝓhe°.minor de ſe eſt euidẽs.q̃re ⁊c̃.Itẽ ſi eẽt aliq̃ metho Cõ.5.
dus aut eẽt diſio.aut demr̃atio aut ꝯpoſitio:ſʒ nulla iſta-
rũ pòt eẽ.q̃re ⁊c̃.maior appet per diuiſioné ſufficiẽtẽ.nul
lus eni vnq̃ʒ poſuit aliã viã:vt pʒ per Cõmẽ.h͛ minor de- Cõ.vt ſ.
claratur.nõ eni pòt eẽ diſio nec demr̃atio:q2 in iſtis cõmit-
tit̃ petitio ṗncipij:vt pʒ.2.poſte.q̃re ⁊c̃.nec via ꝯpoſita q2
neutraqʒ via ſufficit q̃re nec aggregatũ ex illis:q2 totũ ni
hil aliud eſt q̃ʒ ſue ꝑtes:vt dicit Cõmen.ṗ phy.q̃re ⁊c̃.Et Cõ.17.
ꝯfirmat̃ róne Cõmẽ.in ꝓhe°.q2 ſi talis modus iueſtigan Cõ.4.
di qḋ qd ẽ ſufficeret tũc logica ſufficeret i cognitiõe alia- ⁊.5.
rũ ſciaꝝ.ꝯñs eſt falſuʒ.ġ ⁊ añs.falſitas ꝯñtis eſt nota de
ſe.ꝯña pʒ:q2 logica talem moduʒ inueſtigandi tradit.vt
pʒ.2.poſterioꝝ.quare ⁊c̃.

Ad euidentiam qõis ẽ itelligẽduʒ ꝙ vnã eſſe
methodũ iueſtigãdi qḋ qd ẽ oiuʒ q̃rũ qḋ qd ẽ ẽ iueſtigã-
dũ:pòt itelligi duplr̃.Uno°:ſic ꝙ ꝑ ipſaʒ hẽrent̃ canões ⁊
reglẽ iueſtigãdi vl̃es qḋ qd ẽ iueſtigãdũ. Alio°:ꝙ ſit aliq̃
talis methodus cõis inueſtigãdi vnũqḋqʒ qḋ qd ẽ:⁊ ꝑ ta
lẽ methodũ cogſcerent̃ oia pnͣ ꝓpa oiuʒ q̃rũ qḋ qd ẽ ẽ i-
ueſtigãdũ.¶ Tũc dico duo ad qõeʒ.ṗ ꝙ ſi qḋ q̃rat ṗ mõ
ſic dico ꝙ ſic.ſi vò qḋ q̃rat 2°.mõ dico ꝙ non.Pꝛiͫ ꝓbat̃
ſic.q2 oiuʒ q̃rũ ẽ vna qḋ cõis pòt eẽ ⁊ vna methodꝰ cõis
tradẽs regulã vl̃eʒ talẽ qõnẽ terminãdi:ſʒ oiuʒ eoꝝ q̃rũ
qḋ qd ẽ ẽ iueſtigãduʒ ẽ vna cõis qḋ circa qḋ qd ẽ.q̃re ⁊c̃.
maior appet.2.poſte.minor ẽt pʒ ibidẽ.q̃re ⁊c̃. Itẽ iſtud
poſſet ꝓbari fere ꝑ oẽs rões adductas i arguẽdo. ¶ Itẽ
2ͫ declat̃:q2 ſi eẽt aliq̃ tal̃ cõis methodꝰ iueſtigãdi vnũ-
qḋqʒ qḋ qd ẽ:ꝑ ipaʒ cogſcerent̃ ꝓpa ṗnͣ vniuſcuiuſqʒ:tũc
aut eẽt ſcia cõis aut ſpãlis:ſʒ nec ſic nec ſic. q̃re ⁊c̃ maior
appʒ ꝑ ſufficiẽtẽ diſiõeʒ.minor pʒ.nõ.n.pòt eẽ ſcia cõis:q2
vl̃ eẽt logica vl̃ metaphyſica:ſʒ neutra ẽ:q2 neutra tradit
cogni͠eʒ entiũ ſpãliũ ſub ꝓprijs róib⁹:ſʒ ſolũ vt ꝯueniũt
i róib⁹ vlib⁹:vt pʒ.4.meta.⁊ ṗ topic.q̃re ⁊c̃.nec talis ſcia T.cõ.ṗ.
pòt eẽ ſpãlis:q2 q̃ róne h faceret:vna eadẽ rõe alia cũ in
h ſint eiuſdẽ rõnis:aut oẽs faciẽt:qḋ nõ pòt eẽ:q2 tũc idẽ
intilr̃ eẽt mĩtotiẽs repetitũ:aut aliq̃ ſic ⁊ aliq̃ nõ: qḋ non
pòt eẽ vt determiatũ ẽ.ġ relinqt̃ ꝙ nulla.q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ
ſi eẽt aliq̃ talis methodꝰ oẽs alie ſcie ſuꝑfluerẽt.ꝯñs ẽ fal
ſũ.ġ ⁊ añs.falſitas ꝯñtis pʒ.ꝯña declat̃ q2 ſcie alie tradũt
cognitiões ṗmoꝝ ṗn͠cıꝫ ⁊ paſſionũ ⁊ ſuboꝝ. mõ ſi eẽt tal̃
methodꝰ q̃ traderʒ cogni͠eʒ vniuſcꝰqʒ traderʒ ẽt cogni͠eʒ
ſubi ⁊ ṗ͠arũ paſſionũ q̃ ex cogni͠e ſaliũ ṗn͠cıꝫ ꝺpẽdẽt.q̃r ⁊c̃.

Sed circa dicta ſunt dubia. pͥmo: qꝛ eſt dictum ꝙ
via inueſtigãdi qḋ quid eſt: eſt vna: du/
bitaṫ qua vnitate eſt vna. 2°. ad quã ſciam ꝑtinet. 3° que
ſit illa via vtrũ diuiſio vel demõſtratio vel cõpoſitio. 4°. cũ
ſint diuerſe vie inueſtigãdi qḋ qd eſt que ſcia tradit illas.
¶ Ad pͥmũ dõm ꝙ talis via non eſt vna vnitate vniuo/
ca: ſꝫ ſolũ eſt vna vnitate analogica: qꝛ cũ talis via ſit ha/
bitus: vnitatẽ ⁊ entitatẽ capiet ex obiecto circa qḋ verſa/
T.c.33. tur: vt pꝫ. 2. hui⁹. modo obm circa qḋ verſaṫ. ſ. qḋ quid eſt
T.c.14. nõ eſt vnũ vnitate vniuoca: ſed analogica: vt pꝫ. 7. meta.
in illo caplo. Et dicemus ṗ de eo logice ⁊c̃. ¶ Item ſimi
le eſt de via cognoſcẽdi qḋ qd eſt ⁊ de via cognoſcẽdi ꝓ
pria accñtia: qꝛ talia ſequunṫ quiditatẽ: vt dicit Porphy
rius. modo via cognoſcendi accñtia ꝓpria eſt ſolum vna
vnitate analogica: cũ demonſtratio pͥus dicaṫ de demon
ſtratione ꝓpter quid q̃ꝫ de demonſtratiõe qꝛ: vt pꝫ pͥmo
poſterioꝝ. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad 2ᵐ dubiũ dõm ꝙ ad logicam ⁊
metaphyſicã. diffinitio enĩ eſt ſermo ſignificatiu⁹ quidi/
Cõ.12. tatis ⁊ eſſentie: vt dicit Cõmentator. 7. metaph̃. modo cõ
⁊.33. ſiderare de diffõnibus eſt cõmune logice ⁊ phĩe pͥme: vt
Cõ.42. dicit Cõmen. in eodẽ. 7. ⁊ pꝫ diſcurrẽti per ſeptimũ. inue/
ſtigant enĩ que partes ingrediantṫ diffõnẽ: qꝛ ptes forme
T.c.33. ⁊ ſpẽi non mãe: vt pꝫ in illo caplo. Qm̃ vero diffinitio: inue
ſtigat inſuper quõ diffinitũ eſt vnũ cuꝫ ſua diffõne. ptes
aũt ⁊ mediũ habẽdi tales partes declarat: vt pꝫ in illo. c.
T.c.42 Dicamus aũt inq̃ntum. q̃re cõſiderare diffõnes pertinet
ad metaphyſicã. ꝑtinet etiã ad logicã: qꝛ ad illã ſciaꝫ per/
tinet tradere cognitionẽ diffõnis ⁊ qḋ quid ẽ que tradit
cognitionẽ inſtrĩ deueniẽdi de cognito ad ignoti notitiã
ſiue modi ſciẽdi: cũ diffinitio ſit vnus modus ſciẽdi: ſꝫ h̃
T.⁊cõ. ꝑtinet ad logicã: vt pꝫ per Auic. ⁊ Algazelẽ: ⁊ per Ariſto.
.42. 7. metaph̃. ⁊ per Cõmẽ. q̃re ⁊c̃. Sed intelligẽdũ ꝙ lꝫ cõſi
derare diffõnes ſit cõe logico: ⁊ phõ pͥmo. tñ hoc ẽ diuer/
Cõ.42. ſis modis: vt dicit Cõmẽ. 7. metaph̃. in caplo. Nunc aũt:
qꝛ logicus cõſiderat de diffõnibus ſm̃ ꝙ ſunt inſtrm̃ qḋ
ducit intellm̃ ad itelligere rei q̇ditatẽ. phs aũt pͥmus ſm̃
ꝙ ſignificant nãs rerũ. q̃re ⁊c̃. ¶ Intelligenduꝫ eſt ẽt ꝙ
via iueſtigãdi diffõnẽ ſiue qḋ qd eſt tradita in logica eſt
duplex. vna qdeꝫ eſt per quã inueſtigaṫ diffinitio per mo
dũ quo eſt oratio diffinitiua explicans ſubam diffiniti: ⁊
iſta eſt valde ꝓpria: ⁊ tradiṫ in. 2. poſte. vt dicit Lincon.
ibidẽ. alia eſt via iueſtigãdi diffõnẽ que tradita eſt in li°.
6. topicoꝝ. ⁊ hec nõ demõſtrat diffõnẽ ſꝫ ꝙ eſt oratio dif
finitiua explicãs qd ẽ diffinitũ: ſꝫ cõcludit tales orones.
aĩal rõnale ⁊ mortale eſt diffinitio hoĩs. ⁊ hec eſt ꝯ cõpo/
ſita ex ſcđis itẽtionib⁹. ⁊ nõ eſt oratio diffinitiua ſolũ ex/
plicans qd eſt homo: ſed eſt ꝯ ṗdicatiua ſcđe intentionis
de hac diffõne aĩal rõale mortale: vt dicit Lincon. 2. po/
ſterioꝝ. ⁊ hec eſt lõge alia a ṗdicta vt ipſemet dicit in pn°
ſcđi. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad 3ᵐ dubiũ dõm ꝙ talis via nõ eſt diui/
ſio per ſe nec demõſtratio ꝑ ſe: qꝛ in iſtis ſit petitio pͥncipij.
Cõ.5. vt pꝫ. 2. poſte. ſꝫ talis via: vt diċ Cõmẽ. h. ⁊ phs. 2. poſte.
eſt via ꝯpoſita ex diuiſione ⁊ demõſtratione nõ accipiendo
demõſtrationẽ ꝓpͥe: qꝛ talis eſt ſolũ accñtiũ imediatoꝝ.
vt pꝫ ṗ poſte. ſed accipiendo demõſtrationẽ pro quacũqꝫ
rõcinatione faciente fidẽ: vt diciṫ. 2. poſte. ⁊ iſta via cõpo
ſita eſt via ꝑfecta ⁊ directa inueſtigãdi qḋ qd eſt: ſed alie
indirecte ⁊ imꝑfecte ꝑnt noiari ſicut via a ꝯrio ⁊ via idu
Cõ.21. ctiua: vt dicit Cõmẽ. 4. phy. ¶ Ad 4ᵐ dubiũ dico ꝙ ille
⁊.31. diuerſe vie inueſtigãdi qḋ qd eſt nõ ꝑtinẽt ad vnã ſciam
ſꝫ ad oẽs ſcias. q̃libꝫ. n. ſcia ꝯſiderat ꝓpͣ pn° ſui ſubti: ⁊ iõ
q̃libꝫ ſcia hꝫ ſuã viã inueſtigãdi qḋ qd eſt ꝓpͥuꝫ. q̃re ⁊c̃.
Per hoc ad rõnes. ¶ Ad pͥmã. cõcedo maiorẽ: ⁊
ad minorẽ dico ꝙ verꝫ eſt ꝙ eſt vna me/
thodus cõmunis ⁊ nõ ꝓpͥa. Et iſto mõ etiã dico de me/
dio inueſtigãdi qḋ quid eſt. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã cum diciṫ
eoꝝ ⁊c̃. dico ꝙ veruꝫ eſt pͥmo modo dicto in poſitione. ſꝫ
ſcđo mõ nõ oꝫ. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã eodẽ mõ diciṫ. Cũ dici/
tur: oĩum eoꝝ ⁊c̃. dico ꝙ verũ eſt pͥmo mõ. ſꝫ ſcđo mõ nõ
oꝫ. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã cũ diciṫ. ſicut eſt ⁊c̃. ꝯcedo. Et cũ di
citur. eſt vna. dico ꝙ verꝫ eſt cõis tradens regulas cões i/
ueſtigãdi ꝓpͣ accñtia. nõ aũt eſt aliq̃ ſic cõis que det co/
gnitionẽ pͥmoꝝ pͥncipioꝝ vniuſcuiuſqꝫ proprij accñtis: ⁊
ita eſt de methodo iueſtigãdi qḋ qd eſt: vt dictũ eſt in po
ſitione. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad auctoritates oẽs cõcedo ꝙ eſt vna
via cõis pͥmo mõ ⁊ nõ 2°. mõ. Quidã tñ dicũt viam imꝑ/
fectã ſic dicẽtes diuiſionẽ ⁊ demõſtrationẽ. qdã ꝑfectã:
ſic dicẽtes cõpõnẽ. ¶ Ad alias rõnes in oppoſitũ. ¶ Ad
pͥmã cũ dṙ qḋ qd ẽ ⁊c̃. ꝯcedo. Et cũ diciṫ nõ ẽ vna via ⁊c̃.
ꝯcedo ꝙ nõ eſt vna via cõis ſic ꝙ per eã ſciantṫ vniuſcu/
iuſqꝫ ꝓpͥa pͥncipia qḋ qd eſt inueſtigãdi: ſꝫ ꝙ nõ ſit cõis
alio mõ nõ cõcludit. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã. ſi eſſet ⁊c̃. ꝯcedo.
⁊ ad maiorẽ dico ꝙ nec diuiſio nec demõſtratio: vt ꝓbat
rõ: ſꝫ dico ꝙ ẽ ꝯpoſitio. Et cũ diciṫ. neutra ⁊c̃. dico ꝙ nõ
ſeqṫ. Et cũ dṙ. totũ ⁊c̃. dico ꝙ Cõmẽ. itellit ꝙ totuꝫ nihil
aliḋ eſt q̃ꝫ ſue ptes ſil' ſũpte mãlr. nõ aũt formalr. q̃re ⁊c̃.
Rõnẽ Cõmẽ. ꝯcedo. qꝛ nõ eſt ꝯtra me: ſi bñ itelligatṫ ⁊c̃.

¶ Animal aũt vniuerſale aut nihil eſt aut poſteri⁹ eſt. Tex. com̃. VIII. Queſtio. VIII.

Queritur. Utrꝫ vlĩa ſint pͥora ſingularib⁹ aut
poſteriora. Et arguiṫ ṗ ꝙ ſint priora. pͥmo ſic.
Qꝛ illud eſt pͥus a quo nõ ꝯuertiṫ ſubſiſtendi
ꝯña. ħ hẽtur in ṗdicamentis. ⁊ in. 5. meta. ſed T.c.16.
ab vlĩ ad ꝑticulare nõ ꝯuertiṫ ſubſiſtẽdi ꝯña.
vt manifeſtũ eſt. bene. n. ſeqṫ. ſortes eſt. ergo hõ eſt. ſꝫ nõ
econuerſo. vt oẽs ꝯcedũt. ¶ P̃. illḋ ad qḋ alterũ ſe hꝫ per
additionẽ ẽ pͥus illo. vt pꝫ ṗ poſterioꝝ. ca°. illo. Certior aũt
eſt ſcia. ſꝫ ſpẽs q̃ eſt ſinglaris reſpcũ gñis: vt pꝫ ṗ phy. per Cõ.4.
Cõmen. ſe hꝫ ꝑ additionẽ ad genus. nã dĩa eſt qua ſpẽs
abũdat a genere. vt dicit Porphirius. ¶ P̃. illud qḋ po/
nitur in diffinitione alicuius eſt pͥus illo. hoc pꝫ ex 6°. to/
picoꝝ. qꝛ diffinitio eſt ex pͥoribus. ſed vle poniṫ in diffini
tione ſingularis ſeu minus vlis vt genus in diffinitione
ſpẽi. ſicut pꝫ 7°. metaphy. ⁊ 2°. poſterioruꝫ. ¶ P̃. ꝑpetuũ T.c.54
pͥus eſt corruptibili. vt pꝫ 8°. phyſicoꝝ. ſꝫ vle eſt ꝑpetuuꝫ. T.c.75.
vt pꝫ pͥmo poſterioruꝫ. ⁊ ſingulare eſt corruptibile. vt pꝫ
ad ſenſum. ¶ P̃. eadẽ ſunt pͥncipia eſſendi ⁊ cognoſcen/
di. vt capiṫ 2° metaphy. ſed vlĩa ſunt pͥncipia cognoſcen/ T.c.4.
di ſuoꝝ iferioꝝ: vt oẽs ꝯcedũt. g̃ ſunt pͥncipia eẽndi ipſo/
rũ: ſꝫ pͥncipiũ pͥus eſt pͥncipiato: vt eſt manifeſtũ. q̃re ⁊c̃.
¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto. qui dicit hic. T.c.8.
vle aut nihil eſt aut poſterius: ſed nõ eſt dõm ꝙ ſit nihil.
qꝛ oĩs ſcia eſt de vniuerſali: vt pꝫ ex pͥmo poſte. ⁊ 7. meta T.c.53.
phyſice. ⁊ ſic oĩs ſcia eſſet de nullo: qḋ eſt abſurdũ.
Ad euidentiam q̃ōnis eſt intelligẽdũ ꝙ opio
platonis de vlib⁹ fuit alia ab
opinione Ariſto. Opinio enĩ platonis dicit fuiſſe ꝙ vlĩa
. ſ. genus ⁊ ſpẽs idiuiduoꝝ ſenſibiliũ ſunt ſepata in re ex/
tra aĩam a ſingularib⁹ ſenſibilib⁹. ⁊ hꝯ quiditates vles a
ſingularib⁹ ſepatis ipſe vocauit ideas. vbi grã. pro iunio/
ribus ipſe ponebat vnã q̇ditatẽ ⁊ ideaꝫ hoĩs ſeparatã ex
intellm̃ ab oĩbus ſingularibus hoĩbus. ⁊ ſilr vnã q̇ditatẽ
aſini ⁊ equi: ⁊ ſic de ceteris ſpẽbus quarũ indiuidua non
habẽt ordinẽ adinuicẽ ſm̃ pͥus ⁊ poſterius. Et hoc ipe ꝓ/
bat multis rõnibus ⁊ ſubtilibus: ſꝫ ad pñs recitabuntur
tres vel quattuor ꝓpter exercitationẽ iuuenũ: qꝛ magis
habet hec perſcrutatio locum ſuper. 7. metaph̃. Una ei⁹
ratio fuit: qꝛ ſic eſt in eſſendo ſicut eſt in itelligẽdo: cũ in/
tellectus noſter moueatur a reb⁹: tũc aũt in intelligendo

ſic eſt ꝙ qditas ſpẽi itellr̃ pter ĩdiuidua: ⁊ qditas gnis p̃ter ſpẽs: vt poſſum⁹ itellr̃e hoiẽ non itellĩdo ſortẽ neqꝫ plonẽ. ⁊ poſſum⁹ itelligere aïal nõ itelligẽdo hoiem neqꝫ aſinũ. ⁊ ſic de alijs. ❡ P̃. ſi qditates nõ eẽnt ſeparate ab ipſis ſingularib⁹ corruptibilib⁹: tũc de ipſis qditatib⁹ nõ poſſet eẽ ſcia: ſꝫ h̃ eſt incõueniẽs: vt notũ eſt. ſ. ꝙ de qditatibus rerũ nãliũ nõ ſit ſcia. ꝯña oñdeẽ: qꝛ de corruptibilibus nõ eſt ſcia: imo de ꝑpetuis: vt ẽt ꝯceſſit Ar. imo ſi ꝓpe qditates generũ ⁊ ſpẽrũ ſunt ꝯiuncte ſinglaribus: tũc ſunt corruptibiles ſic̃ ⁊ ipſa ſinglaria: ⁊ ſic de ipſis nõ erit ſcia: qꝺ eſt abſurdũ. ❡ Itẽ ſupponebat Plato ꝙ qlꝫ ſubã que gnãtur: gnãtur a ſibi vniuoco ſm ſpẽm vel ſm gen⁹: ⁊ h̃ recipiebat pro mãifeſto. ❡ Itẽ ſupponebat plo ꝙ nulla forma mãlis agit imediate nec generat. cũ h̃ vr̃ velle Ar. in de ſenſu ⁊ ſenſato. vbi dic̃ ꝙ ignis nõ agit in ꝯ̃trũ ignis ſilr̃ aq̃ in ꝯ̃trũ aq̃. ⁊ ſic de alijs. Tunc ꝓcedit vlterius. ponaẽ ꝙ generet ignis aut gnãbiẽ ab ipſo igne ꝑ ſe exñte. aut ab ipſa forma ⁊ qditate ignis ſepata a ſenſibilibus ⁊ ꝑticularib⁹. nõ eſt dicẽdũ ꝙ ab igne ꝑ ſe exñte ꝑticulari ⁊ ſenſibili: qꝛ ille aut ageret imediate per ſuã q̃litatẽ actiuã aut per ſuã formã ſubalẽ: nõ ꝑ ſuã q̃litatẽ actiuã: qꝛ tũc ignis gnãtus nõ fieret a ſibi vniuoco: nec ſm ſpẽm nec ſm gen⁹ cũ ipſa q̃litas ignis non ſit nec de ſpẽ nec de gñe ignis: nec eſt dicẽdũ ꝙ ipſe ignis ſenſi^{lis} ꝑ ſe exñs generet imediate per ſuã formã ſubalẽ mãlem: qꝛ h̃ eſt ꝯtra ſcdãꝫ ſuppõnẽ: q̃re relinqtur ꝙ ignis nõ generaẽ imediate niſi a qditate vel forma ſepata a mã: ⁊ ꝓpter gnõnem indiuiduoꝝ ſubẽ gnãbiliũ neceſſe eſt ponere vl̃ia ſepara-
7. met. ta a ſingularib⁹. verũ eſt tñ ꝙ Cõmẽ. aliquãtulũ alr̃ dedu
Cõ. 31. cit iſtã rõnẽ: ꝑ̇us applicãdo ad gnõnẽ quorũdã aïaliũ ⁊
12. met. plantarũ: in qbus nullũ apparet gnãs corporeũ eiuſdẽ
Cõ. 18. gñis nec eiuſdẽ ſpẽi cũ gnãto. Oẽ aũt qꝺ exiſtit in po^{a} nõ exiſtit in actu niſi ꝑ ſe exñte in aliquo qꝺ eẽt ſui generis vel ſue ſpẽi in actu. vñ relinqtur ꝙ gnões taliũ aïaliũ vel plantarũ ſũt a formis ſepatis. ⁊ eſt maior ratio que attribuitur platoni. ⁊ poſt ſtatim ponit rõnẽ ꝑ̇us tactã. Propterea aliqui ꝯfirmãt ſic. ſubã ꝑfecta que gnãtur per cõmixtionẽ ſeminũ indiget ad ſui gnõnem aliquo gnãnte per ſe ꝓpinquo ⁊ imediato ⁊ vniuoco. ſ. eiuſdem ſpẽi ſpecialiſſime cũ ſubã que gnãtur. hec recipiẽ pro manifeſta: ⁊ ſatis pꝫ inſpiciẽdo in ꝓpoſitis ꝑticulis. reqriẽ enĩ agẽs per ſe: qꝛ agẽs per accñs nõ ageret niſi eſſet aliqꝺ agens
T. c. 42 per ſe ꝑ̇us eo: vt pꝫ. 2. phy. coꝝ. ⁊ reqriẽ agẽs ꝓpinquũ ⁊ imediatũ: qꝛ agẽs remotũ nihil ꝓducit niſi mediãte agẽ
T. 2 cõ. 41. te ꝓpinquo: vt habeẽ. 8. phy. Itẽ reqriẽ gnãns vniuocũ qꝛ in hoc differũt ſubẽ ꝑfecte que gnãntur per cõmixtionẽ ſeminũ ab alijs que ſunt imperfecte que gnãntur per putrefactionẽ: qꝛ ſubẽ ꝑfecte indigent gnãnte vniuoco ⁊
Cõ. 49. alie nõ: vt etiã demonſtrat Cõmen. in. 8. phy. ❡ Apparet igiẽ qꝛ iſta ꝓpoſitio. ſubã ꝑfecta indiget ad ſui gnõnẽ generante per ſe ꝓpinq̃ ⁊ imediato ⁊ vniuoco eſt vera: ſed hoc nõ ꝯtingeret niſi eſſet qditas ſpẽi taliũ indiuiduorũ ſeparata a ſenſibilibus. q̃ ⁊c̃. ꝓbatio. generet ſortes: tunc generans per ſe ꝓpinquũ ⁊ imediatũ ⁊ vniuocũ nõn erit ipm ſemen in aïali: qꝛ id nõ erit eiuſdẽ ſpẽi cũ ſorte gnãto vt cuilibet eſt manifeſtũ: nec erit pater. ſ. hõ ꝑticularis a quo deciſũ fuit ſemẽ: qꝛ ille nõ põt eſſe generãs ⁊ agẽs per ſe. nam agens per ſe nec̃io eſt ſimul cũ effectu vel in
T. c. 37. fieri ſolũ vel in cõſeruari: vt pꝫ. 2. phy. nũc ille hõ ꝑticularis non nec̃io eſt qñ generaẽ ſor. imo poſtꝙ̃ ſemen receptũ eſt in matrice ꝯtigit ipſo patre mortuo gnõnem fieri q̃ relinquiẽ ꝙ generans ꝓpinquũ per ſe ⁊ imediatũ ⁊ vniuocũ in gnõne ſortis nõ eſt niſi qditas hoĩs ſepata ab oĩbus ſingularibus hoĩbus. Ex his ⁊ ꝯſilibus videẽ ꝯuinci ꝙ vl̃ia ſint ſepata a ſingularibus ex̃ itellcũ. ⁊ hec qdẽ

fuit opinio plõnis vt ei attribuiẽ: dicebat aũt ipſe ꝙ ille forme ſepate ſunt eiuſdẽ ſpẽi cũ ipſis formis ſingulariũ. ❡ Hãc aũt opionẽ deſtruit Ar. multiplr̃. Vñ rõ ei⁹ eſt. Illud qꝺ ꝑdicaẽ de aliquo eẽntialr̃ ⁊ in qd nõ eſt ſepatũ ab eo ſm eſſe ex̃ aïam. hec videẽ eſſe ſatis manifeſta: ſed res q̃ dr̃ gen⁹ ꝑdicaẽ eſſentialr̃ in qd de ſuis ſpẽb⁹: vt aïal de hoie ⁊ equo. ⁊ ſic de alijs. Silr̃ res q̃ dr̃ ſpẽs ſpãli^{ma} ꝑdicaẽ eẽntialr̃ de ſuis indiuiduis: vt hõ de ſor. ⁊ pla. ⁊ ſic de ceteris: q̃re vr̃ ꝙ hꝫ res q̃ dr̃ genera ⁊ ſpẽs nõ ſũt ſeparata ſm eẽ ex̃ aïam a ſingularib⁹ ſuis. i. ab iferiorib⁹ cõtentis ſub eis. ❡ Itẽ gnãns dꝫ eẽ eiuſdẽ ſpẽi cũ gnãto ſꝫ plonẽ: ſꝫ forma ſepata ſi eẽt nõ eẽt eiuſdẽ ſpẽi cũ gnãto. ꝓbõ. qꝛ forma indiuidui gnãti nõ fit per ſe. i. ſm ſe ſubſiſtẽs: ſꝫ ꝯpoſitũ eſt id qꝺ fit tali mõ. ſ. ens ſubſiſtẽs. mõ cõſtat ꝙ forma ſepata a mã nõ eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ toto ꝯpoſito ex mã ⁊ forma. ⁊ ſic talis forma ſepata nõ poſſet eẽ ꝑ̇ncipiũ agẽs in gnõne ſubẽ ſenſibilis. c⁹ oppo^{m} putauit plato: imo illa fuit maior rõ ei⁹ vt ſaluaret ꝙ gnões aïaliũ ⁊ plantarũ ſunt a ſibi ſimili ſm ſpẽm vel ſm gen⁹: vt dic̃
Cõmẽ. 7. meta. vt viſũ eſt ꝑ̇us. Et hãc rõnẽ tangit phs. Cõ. 31.
7. meta. Verũ aũt ſm rei veritatẽ forma ſubalis fiat per a t. c. 28.
ſe ⁊ ꝑ̇mo vel aggregatũ ad pñs nõ eſt diſcutiẽdũ. ſufficit ad. 32.
aũt hoc ſcire ꝙ cũ gnãtũ per ſe ſubſiſtẽs ſit ꝯpoſitum ex mã ⁊ forma: neceſſe eſt ipm ꝓpinquũ gnãns ſit dꝫ eẽ eiuſdẽ ſpẽi vel gñis cũ gnãto eẽ cõpoſitũ ex mã ⁊ forma. ⁊ ſic ad gnõnẽ inutilis eẽt qditas ſepata. ⁊ hec qdẽ rõ eſt valde ꝯ̃ria plonĩ: vt manifeſtũ eſt cuilibꝫ exercitato in phĩa. Et põt ꝯfirmari ſic. ſi qditas ſeu forma ſepata eẽt agens in gnõne nec̃io ſeqreẽ ꝙ ſola forma fieret ſic̃ indiui^{m} ſubſiſtẽs ⁊ nõ in alio: ſꝫ hoc eſt ĩpoẽ: qꝛ oẽ qꝺ ſic fit eſt ꝯpoſi-
tũ ex mã: vt demonſtratũ eſt. 7. meta. ⁊ habeẽ ex ꝑ̇ phyſi. a t. c. 60.
ꝯña pꝫ. qꝛ cũ forma gnãns debeat eẽ eiuſdem ſpẽi cũ for 64. ⁊ 66
ma gnãta: vt dicebat. ⁊ ipſa forma gnãta eſt per ſe ſubſiſtens nec̃ eſſet vt forma ſepata eẽt per ſe ſubſiſtẽs. nã ſi eẽt iherẽs ſubo: ⁊ ꝑficiẽs nõ eẽt eiuſdẽ ſpẽi cũ forma per ſe ſubſiſtẽte. Nõ. n. eſt ita itelligibile ꝙ forma ſubſiſtẽs ⁊ forma iherẽs ⁊ dãs eẽ mãe ſint eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime.
Propterea arguit Ar. 10. meta. verſus finẽ. corruptibile T. c. 26.
⁊ incorruptibile nõ ſunt eiuſdẽ ſpẽi: imo nec eiuſdẽ generis ꝑ̇hc: ſꝫ qditas ſeu forma ſepata a mã eſt incorruptibilis: vt dixit plato. ⁊ ipm indiuiduũ ſenſibile eſt corruptibile: vt mãifeſtũ eſt: ⁊ ipſe ẽt ꝯceſſit: q̃re ſeqtur ꝙ qditas ſepata a ſingularib⁹ nõ eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ ipſis: cui⁹ oppoſitũ dixit plato. Ex oĩb⁹ his rõnib⁹ ⁊ ſilib⁹ reprobaẽ illa opinio plonis: qua poſuit vl̃ia realr̃ ſepata a ſuis ſingula-
rib⁹: ⁊ ad illã rõnẽ dicit Ar. incidẽtalr̃ in iſto ꝑ̇hc⁹. Aïal T. cõ. 8.
vl̃e aut nihil eſt aut poſteri⁹. Silr̃ aũt ⁊ ſi aliqd aliud vl̃e cõe vlr̃ predicceẽ. Et hec qdem ꝓpõ vera eſt pro ꝑ̇ma pte . ſ. aïal vl̃e qꝺ poſuit plo ſepatum realr̃ nihil eſt. Addit tñ aut poſterius: qꝛ ſi eſſet tale vl̃e non eſſet ꝓprie ꝑ̇us ipſis
ſingularibus ſic̃ cã eoꝝ: vt dicit Cõmẽ. qꝛ ſi eẽt cauſa ſin Cõ. 8.
gulariũ tunc ſubẽ ipſoꝝ non poſſent ꝑfecte cognoſci ſine tali vl̃i: vt dicit Cõmẽ. ſicut eſt diſpoſitio ſub alijs cauſis ꝙ. ſ. cãta nõ ꝑfecte cognoſcunẽ ſine cauſarũ cognitione:
vt pꝫ ꝑ̇ phy. ꝯñs aũt falſũ ẽ: imo ſi eſſet talia vl̃ia adhuc T. cõ. ꝑ̇.
ſubẽ ſinglariũ poſſent cognoſci ſine illis: qꝛ tale vl̃e ſi eẽt non eſſet ꝑ̇us ſingularib⁹: ſed poſterius: ⁊ ideo dicit Ar. vl̃e aut nihil eſt aut poſterius: ⁊ qꝛ per hoc inuit ꝙ ad preſens non tractat quõcũqꝫ ſit de entitate vniuerſaliũ: duꝫmõ ꝯſtet ꝙ vl̃e ſeparatũ a ſinglarib⁹: qꝺ poſuit plato: nõ eſt ꝑ̇us diffiniendũ ꝙ̃ detur diffinitio cõis oĩbus indiui-
duis diffiniti. Et in 2°. hui⁹. ca°. Potẽtiarũ aũt aïe. dicit ꝙ T. c. 30.
ridiculũ eſt in his. ſ. animalibus ⁊ in alijs diffinitionibus querere cõem rõnẽ ⁊ diffõnem q̃ nulli ſpãliꝫ animaliũ cõueniat. Et ꝓpter hoc ẽt dicit h̃ Cõmen. cõmento. 8. ꝙ

Ariſt. demõſtrat per hoc diffinitiões generꝝ ⁊ ſpecierum
nõ eſſe diffinitiões rerꝝ vliũ exiſtiũ extra intellectũ ſe-
paratarꝝ a ſingularibus ſed rerꝝ particulariũ. i. q̄ditatũ q̄
pticulariter exiſt: ⁊ itellectus eſt qui agit vlitatẽ in ipſis.
⁊ ſic ad plenũ pꝫ intẽtio iſtius particule. aĩal vle ⁊c̃. quaꝫ
ideo h̃ induxi. qꝛ nõnulli expoſitorꝝ videnť ab expoſitio
ne Ariſto. ⁊ Auerroys aliqualiter deuiare. pꝫ igiť ex his
ꝙ genera ⁊ ſpẽs ſingulariũ ſenſibilium nõ ſunt ſeparata
realiter a ſuis ſingularibꝰ. Hoc iterũ pulchre arguũt ali-
qui q̄rto ⁊ hoc ſic. ſi quiditas plãte aut lapidis eſſet ſepa-
rata extra intellectum a ſingularibus ſuis ſequiť ꝙ eſſet
forma intelligẽs ⁊ intellecta. naꝫ forme ſeparate a mã ⁊
T. c. 15. a magnitudine ſunt itelligentes ⁊ intellecte ſm Ariſ. do
.12. met. ctrinã in 3° huius. ⁊ in. 12. metaph. vnde in 3° huius. dicit
T. c. 39. ꝙ in ſeparatis a materia ideꝫ eſt intelligẽs ⁊ qđ in telligi
tur. inconueniens aũt eſt abſurdũ ⁊ ridiculũ ꝙ quiditas
lapidis ſit intelligens ⁊ itellecta. Similr aũt ⁊ in alijs re
bus inaiatis ⁊ nõ cognoſcitiuis. Et ad iſtaꝫ intentionem
Cõ. 18. dicit Cõmẽ. in 3° huius. ꝙ ſi vniuerſalia eſſent ſeparata
actu extra aĩaꝫ a ſingularibus nõ indigeremus itellectu
agẽte. verũ eſt ad faciendũ ea intelligibilia ⁊ itellecta ſi-
cut ⁊ alie forme abſtracte que nõ fiunt itellecte per nr̃m
Cõm. p. intellectũ agentẽ. ⁊ idẽ dicit ſup 2m metaph. ¶ Nũc ſol-
uẽde ſunt rõnes pſonis. Ad p̃mã qñ dr̃. ſic̃ eſt in itelligẽ-
do ⁊c̃. poſſumus negare illã. qꝛ videmus in ſenſu viſus q
eſt debilioris virtutis in cognoſcẽdo q̃ȝ itellectus: ꝙ ipſe
põt cognoſcere aliqđ obiectũ cõiũctũ in eſſe cum altero
nõ cognoſcendo illud alteruꝫ: vt viſus videt albedinem
pomi ⁊ nõ cognoſcit eius dulcedineꝫ cui ipſa albedo eſt
cõiuncta. nõ ꝓpter hoc ſeqtur ꝙ ipſa albedo ſit ſeparata
a ſubiecto. Silr aũt in itellectu põt cõtingere ꝙ ipſe in-
telligat aliqđ itelligibile cõiunctuꝫ cũ alio ⁊ nõ itelligat
illud aliud. Quis ergo intellectus accipiat q̄ditatẽ gene-
ris p̃ter q̄ditates ꝓprias ⁊ formas ſpẽrũ non ſequitur ex
hoc ꝙ ipſa q̄ditas generis ſit ſeparata ſcđm ſubſiſtenciã
ab ipſis q̄ditatibus ſpẽruꝫ. ſed bene oꝫ ꝙ aliquã diuerſi-
tatẽ hẽat ab eis vel ſm ſeipſaꝫ vel ſm ꝓprietatẽ aliquã.
Similiter ſi intelligať q̄ditas ſpẽi ſine ſingularibus ſub
ꝓprijs rõnibus eorũ non ſequiť ex hoc ꝙ ipſa q̄ditas ſit
ſeparata ſcđm eſſe ſubſiſtentie ab ipſis ſingularibus: ſed
bene ſequiť ꝙ ipſa aliq̄liter ſit diuerſa ab ipſis ſingulari
bus vel ſm ſe vel ſcđm aliquã ꝓprietatẽ ⁊ moduꝫ: ita ꝙ
ipſa q̄ditas ſpẽi habeat aliquã diuerſitatem a rõnibus ⁊
proprietatibus a quibus ſumunť ratiões ſpeciales. Sed
de hoc plus videbiť in poſitiõe ſequẽti. ſufficit autẽ ad
p̃ſenteꝫ rõnẽ ꝙ ex ſeparatiõe q̄ditatũ a ſingularibus ſm
intellectum non ſufficienter arguitur earum eſſe reale.
Nõ eni ad hoc ꝙ intellectus ſit verus aut falſus reqriť
ꝙ ipſe itelligat oĩa quecũqꝫ ſunt cõiuncta in eſſe cum re
quã intelligit. ⁊ ſi itellectus hꝫ intelligere hoieꝫ non eſt
neceſſariũ ꝙ itelligat criſpitudinẽ ei cõiunctã. ſilr aũt in
alijs multis. poterit ergo intelligere quiditatẽ generis ⁊
ſpẽi nõ intelligẽdo ſingularia eorꝝ ſub ꝓprijs rõnibus: ⁊
nõ ſequitur ex hoc ꝙ ſint realiter ſeparate ab eis ſꝫ eſſe
vt iaꝫ dictũ eſt. ⁊ ideo rõ nõ valet. ¶ Ad aliã cũ diciť ꝙ
tunc de eis nõ eſſet ſcia ⁊c̃. nego ꝯñam. ⁊ ad ꝓbationem
cũ diciť ꝙ de corruptibilibus non eſt ſcia. verum eſt ſub
ratiõibus ſingularibus vt de hoc corruptibili qđ eſt ſor.
vel plo. ⁊ ſic de alijs. ſed ſub rõnibus vlibꝰ ⁊ abſtractis
bene eſt ſcientia de q̄ditatibus corruptibilibus. ⁊ ſic erit
de iſtis. quare ratio non valet. ⁊ cum addiť ꝙ ſcia eſt de
incorruptibilibus. dico ꝙ verꝝ eſt de eternis vel ſub idẽ-
titate numerali vt ſunt corpora celeſtia ⁊ eorũ motores.
T. c. 59. vel ſm identitatẽ ſpecificaꝫ vt ſunt iſta entia naturalia.
vt pꝫ ex 2° de generatiõe ⁊ corruptiõe. modo quiditates
ſingularium ſenſibiliũ ⁊ corruptibiliũ: licet non ſint eter
ne ſm identitatẽ numeraleꝫ: qꝛ impoſſibile eſt aliqđ cor-
ruptibilium vnũ numero permanere: tñ perpetuanť ſm
identitatem ſpecificam per continuationẽ gñõnis ⁊ cor-
ruptionis: vt diciť. 2. huius. ¶ Aliter põt rñderi ⁊ credo t. c. 34
ſatis cõpetenter: cũ diciť ſcia eſt de eternis verũ eſt ſic i-
telligẽdo ꝙ ea de q̄bus eſt ſcia nunq̃ȝ corrumpunť ſimul
q̃ntuꝫ ad oẽs ſui ptes. Qꝛ tñ illud de quo eſt ſcia ſit incor-
ruptibile penitus ⁊ eternum non eſt verũ. mõ ſic eſt in ꝓ-
poſito. Quis eni q̄libꝫ q̄ditas ſinglaris corrumpať aliq̃ñ
tñ q̄ditas alicuius ſpẽi nunq̃ȝ corrumpiť tota quo ad oẽs
ptes ſubiectiuas: imo nõ eſt aliqđ tp̃s in quo nõ ſit aliqđ
indiuiduũ cuiuſlibet ſpẽi ptinentis ad pfectionẽ vniuer
ſi: vt docet Cõmẽ. ⁊ Lincoñ. ſup p̃mũ poſteriorꝝ. ⁊ ſic itel
ligitur vniuerſalia de quibus eſt ſcia eẽ eterna ⁊ incorru-
ptibilia. ¶ Utrũ aũt quiditas ſingularis exiſtens in ma
teria ſignata per ſe corrũpať aut pure per accñs bona in-
quiſitio eſt. ⁊ de hoc alias fuit aliq̄d ordinatuꝫ. Poſſet er
go dici per diſtõneꝫ ꝓpter iuuenes cũ diciť: illud de quo
eſt ſcia eſt perpetuũ ⁊ incorruptibile. dico ꝙ illud põt in-
telligi dupl̃r. vno mõ ꝙ illđ de quo eſt ſcia nullo mõ cor-
rumpať nec ſm totũ nec ſm partẽ nec ſimul nec ſucceſſi
ue: ⁊ ſic eſſet falſuꝫ ⁊ impoſſibile. alio mõ ꝙ nunq̃ȝ corrũ-
patur totũ ſimul quo ad oẽs eius ptes ſubtiuas. ⁊ ſic bñ
verũ eſt. ſic aũt ſe hñt q̄ditates ſpẽrũ ⁊ generuꝫ idiuiduo
rum nãlium. q̄re ⁊c̃. ¶ Item aliter dicunt aliqui ⁊ mul
tũ ſubtiliter: vt mihi videť ꝙ illđ de quo eſt ſcia eſt per-
petuũ ⁊ icorruptibile ſic eſt itelligẽdũ nõ ꝙ res q̄ ſubijci-
tur paſſioni ſpeculate ſit oĩo eterna nec ſilr ipſa paſſio ſpe
culata. ſic eni de rebus nãlibus nõ eſſet vere ſcia: ſꝫ ſic ꝙ
ꝯcl'o que demõſtrať ⁊ ſcitur eſt perpetue veritatis ita ꝙ
quotieſcũqꝫ eſt talis ꝯcl'o ipſa eſt vẽa ⁊ intellcũs ſpeculãs
ipaꝫ eſt verus ⁊ ſemp hꝫ verã cognitionẽ ⁊ nõ q̃ñqꝫ verã
⁊ q̃ñqꝫ falſaꝫ. ⁊ ſic idubitãter illud qđ ſciť vel de quo eſt
ſcia eſt eternũ ⁊ perpetuũ. ſ. ꝙ ꝯcl'o demõſtrata ſemp eſt
vera. ⁊ quotieſcũqꝫ ipſa ſpeculať ab intellcũ ipſa hꝫ verã
ſpeculationẽ. ⁊ hoc ẽt tãgit Lincoñ. ſup p̃m poſte. vbi gñ.
Quis oĩs hõ ſit corruptibilis ⁊ corrũpať ſucceſſiue: tñ hᶜ
ꝯcl'o eſt perpetue vitatis. homo eſt riſibilis. ⁊ nunq̃ȝ intel
lectus intelligẽs illam ꝯnem eſt falſus. ſilr autẽ ⁊ in alijs
ꝯnibus naturalibus ⁊ aſtronomicis. ⁊ hoc ſufficit. ¶ Ad
aliam de generatione ignis cum diciť a quo generať hic
ignis. diceret Ariſto. ⁊ Auer. ꝙ põt generari ab igne ma-
teriali preexiſtente. Et cum arguitur contra hoc ꝙ ignis
particularis vel nãlis p̃exñs an ageret imediate ⁊c̃. di-
cunt aliqui ꝙ ageret imediate per ſuam qualitatem acci
dentalem: virtute tñ forme ſubſtãtialis ignis. Et cum diciť ꝙ
vnũqđqꝫ fit a ſuo ſimili ſm ſpẽꝫ vel ſm genus. dicunt ꝙ
verũ eſt vel ab aliquo alio virtute alicuius qđ eſt de ge-
nere vel de ſpecie ipſius generati: ⁊ ſic eſt in propoſito ꝙ
ipſa qualitas ignis preexiſtẽs generabit ignem: ⁊ imedia
te: non q̄dem virtute ꝓpria ſed virtute forme ſubſtãtia-
lis precedentis. ⁊ hoc eſt etiam qđ diciť ad illam propoſi
tionem. Nihil agit vltra ſuã ſpẽm. veruꝫ eſt virtute pro-
pria: ſꝫ virtute alterius bene. Hec tamẽ rñſio mihi vide-
tur dubia: qꝛ ſi caliditas preexiſtẽtis ignis generat ipſuꝫ
ignem virtute forme ſubſtãtialis illa virtus aut eſt ſub-
ſtantia aut accñs. hec eſt ſufficiens diuiſio. Si ſubſtantia
tunc habeť ꝙ ipſa qualitas agit ⁊ generat mediãte ſub-
ſtantia: ⁊ tunc iſta ſuba eſt imediatuꝫ generãs: tũc queri-
tur que ſit ipſa ſubſtãtia qua calitas generat ignẽ. Utrũ
ſit ſubſtãtia abſtracta vel materia vel forma materialis
Si ſuba abſtracta habeť intentuꝫ. Si mã hoc eſt abſur-
dum: qꝛ materie non eſt agere neqꝫ generare. Si dicať ꝙ
ſit forma nãlis tunc cõcederet ꝙ forma nãlis ſit ime-

diatū agens ⁊ generans.naꝫ id mediante quo aliqd agit
eſt imediatuꝫ ꝑncipiū actiuū vt manifeſtuꝫ eſt.Et forte
dicetur hic ꝙ caliditas non agit mediante forma ſubali
ignis:ſꝫ magis ecōuerſo forma ſubalis ignis agit mediā
te caliditate.Imediatū ǧ gn̄ans eſt caliditas.nō tn̄ v̄tute
propria ⁊ ſibiipſi relicta.ſed virtute forme ſubalis a qua
dirigit̃ in agendo.⁊ hoc placet multis.❡ Aliter pōt dici
ꝙ in tali gn̄atione ignis cū generat ignē imediatū:gene
rans rōne ꝓpria dicta que eſt eductio forme ſubalis de
potentia materie eſt ipſa forma ſubalis ꝑexiſtens.Et cū
dicitur.forma ſubalis nō eſt imediatum ꝑncipiū actiuū.
veꝝ eſt niſi ꝑceſſerit actio q̄litatis actiue:ita ꝙ mā̄ cum
fuerit diſpoſita per eaꝫ. tunc.n.nihil eſt incōueniens for
maꝫ ſubſtantialē agere imediate ⁊ extrahere formā ſibi
ſimileꝫ in ſpē vel in genere de potentia ad actū.Diceret̃
ǧ ſm hoc ꝙ ignis appropinquatus cōbuſtibili nō ſtatim
educit formā ſubſtātialē ſuā niſi ꝑus per caliditatē ipſuꝫ
diſponat calefaciēdo ⁊ rarefaciendo.⁊ tūc in vltimo iſtā
ti alterationis illius cū mā̄ eſt bene diſpoſita forma ſub
ſtantialis ꝑexiſtens inducit ſimileꝫ formā imediate ſine
aliquo,alio agente ꝓpinquiori.Nec video ꝙ ad hoc ſeq̄
tur inconueniēs ad ꝑīs.Qđ ergo dixit Ariſ.ꝙ ignis non
agit ſm ꝙ ignis ⁊c̃.verū eſt niſi ꝑcedat vel cōcomitetur
actio qualitatis actiue.vñ ſi eſſet forma ignis ſeparata a
forma actiua non ageret imediate in mā̄m.vt dicit com
Cō.31. men.in.7.metaph.Et poſſumus exponere illud dictum
Ariſto.ſicut ipſuꝫ itelligit Alexāder.ꝙ ignis nō agit ſꝫ
ꝙ ignis.nō qꝛ nihil agat per ſuaꝫ formā ſubalē:ſed qꝛ nō
agit per ſuā mā̄m que eſt pars eius.⁊ ideo nō agit ſm ꝙ
ignis.i.ꝑmo.neq̄ ꝯtrariatur aque ꝑmo.qđ eni cōpetit
alicui ꝑmo ꝯpetit cuilibet parti eius per ſe.❡ Hanc aūt
expōnem reputo pulchrā ⁊ ſubtilē.nō eniꝫ video neceſſi
tatem aliquā quare cū mā̄ eſt ſūme diſpoſita ad recipiē
duꝫ formā ſubſtantialē ignis ꝙ forma ignis ſubalis ma
terie appropinquata nō efficiat ⁊ generet formā ſubſtā
tialeꝫ ignis ſibi ſimilē imediate.ſ.ſine agēte ꝓpinquiori.
Et alias mihi appꝫ dr̄e alio mō.❡ Ad aliam de genera
tione aīaliū ⁊ plantaꝝ itelligenduꝫ eſt ꝙ Cōmen.Auer.
Cō.31. in 7°metaph.cōmento.31°⁊ in 12° cōmento.18.multū inſi
Cō.18. ſtit in ſolutionē huius rōnis.qꝛ iſta fuit maior rō plato
nis vt dicit.Eſt aūt ſūma ſnie Cōmen.vt mihi videt̃.ꝙ
in ſeminibus aīaliū ꝑfectoꝝ ⁊ plantarū que generantur
ex cōmixtiōe ſeminū ſunt quedā v̄tutes actiue ꝓprie q̄s
vocat Ariſ.formatiuas in diuerſis ſeminibus diuerſe ⁊
⁊ diſtincte.Iſtas aūt v̄tutes magnificauit Ariſ.vt dicit
Cōmen.vocādo eas v̄tutes diuinas.Et Galienus dubi
tauit an illa v̄tus eſſet creator an nō.ꝓ tanto v̄o dicūtur
v̄tutes ille diuine.qꝛ quodāmō ſunt ſimiles itellectui in
operādo.ſicut.n.itellectus in itelligendo nō vtit̃ ad hoc
aliquo organo corporali in quo ſit ipm̄ itelligere vt dici
T.c.4. tur 3°huius. ſic virtus formatiua exiſtens in ſemine de
t.6. ciſo a maſculo nō operat̃ per aliq̄ ꝑtē corꝑis deciſe neq̄
per aliquod mēbruꝫ determinatū vt viſus ꝑ oculū:⁊ au
ditus per aurē vel per aliqđ aliud determinatū mēbruꝫ
cui cōicat̃ opatio.⁊ hāc ſimilitudinē tangit breuiter Cō
Com.31 men.7.metaph.Sunt etiā quedā alie habitudineſ nota
biles que hn̄t declarari ſuꝑ de generatiōe aīaliū. ⁊ alias
collegi eas in q̄ōnibus de formatiōe corporis humani:⁊
ſic in generatione aīaliū ꝑfectoꝝ ſunt tales v̄tutes agen
tes ꝓprie ⁊ diuerſe.⁊ ſic ad generationē aīaliū per putre
factionē operant̃ quedā opationes ꝓportionabiles ꝑdi
ctis.❡ Circa qđ cōſiderandū diligenter ꝙ ſicut hꝫ vide
ri in de gn̄atione aīaliū ⁊ in.4.metheoroꝝ.aīal qđ fit ꝑ
putrefactionē generat̃ ex quodā corpore hūido qđ ꝑ pu
trefactionē ſeparat̃ a corpore qđ putrefit.illius aūt cor
poris humidi vna pars eſt humidior ⁊ paſſibilior ⁊ in po
tentia receptiua ad formā aīalis generandi ⁊ ꝓportiona
tur ſemini femelle.alia v̄o pars eſt calidior ⁊ magis acti
ua ⁊ ꝓportionat̃ ſemini maſculi.⁊ hꝫ v̄tutē actiuā ⁊ for
matiuā aīalis generādi quēadmodū ſꝑma hꝫ v̄tuteꝫ for
matiuā aīalis qđ generat̃ ex ſemine:niſi qꝛ dr̄ia eſt:vt do
cet Cōmē.in.12.metaph.qꝛ v̄tus formatiua exiſtēs in ſe Com.12.
mine fit ab hn̄te ſemen.i.ab illo a quo deciditur ſemen ⁊
a ſole.i.a corꝑe celeſti.Etiā ad hoc dic̃ Cōmē.2.phyſico T.2.cō.
rum.ꝙ hō generat hoiem ex mā̄ ⁊ ſol.ſed v̄tus que eſt in 26.
putrefactiōe.i.in hūido abſtracto a putrefacto fit a ſole
tm̄.i.a corporib⁹ celeſtib⁹ ⁊ nō ab aliquo ſili in ſpē vel in
genere ꝓpiquo.⁊ ſicut ad generationē alteri⁹ aīalis ꝑfe
cti cōcurrit alia ⁊ alia v̄tus formatiua.vñ ſemen equi nō
generat aſinū nec ecōuerſo.ſimilr̄ ad generatōeꝫ alteri
us per putrefactionē cōcurrit alia v̄tus ꝓueniens a celo
⁊ diffuſa in cōtinente in quo fit gn̄atio.vñ Cōmen.in.12. Com.18
metaph.dicit ꝙ calor ſolis ⁊ ſtellaꝝ diffuſus in aere ge
nerat aīalia ex putrefactiōe nata.⁊ ſilr̄ oīa que fiunt non
ex ſemine.imaginat̃ ǧ ꝙ in gn̄atione cuiuſlibet aīalis ⁊
plante agens ꝓpinquū eſt ipm̄ ſemen vel corp⁹ ꝓportio
nabile ſemini hn̄s v̄tutē actiuā ꝓꝑe talis aīalis vel plan
te.⁊ illud corp⁹ ꝓportiōabile lꝫ nō ſit eiuſdē ſpeciei ſpā
liſſime nec eiuſdē generis ꝓping cū aīali aut plāta.tn̄ ſic
eſt generatiuū talis aīalis ꝙ nō alterius ⁊ ei⁹ forme eſt
actu nō ꝙ formalr̄ eſt in actu ſed in potentia vt dicit Cō
men.12.metaph.Per hoc ad rōnis formaꝫ cum dicitur
nihil educit̃ niſi ab aliquo ſui generis vel ſue ſpēi.videt̃
mihi ꝙ opꝫ dicere ſm Cōmen.ꝙ veꝝ eſt de aliquo eiuſ Com.12.
dem generis vel ſpēi formalr̄ ⁊ in actu vel v̄tualr̄ ⁊ in po t.18.
tentia actiua.⁊ intelligimus aliqd eſſe de genere alicui⁹
vel ſpecie formalr̄ vel ſꝫ actū cū hꝫ formā generalē vel
ſpecificā cōſimilē forme illius.v̄tualr̄ autē aliqd dr̄ eſſe
eiuſdem generis cū aliq̄ cū hꝫ formā eius in v̄tute ꝓpria
actiua ⁊ per ſe.mō lꝫ i gn̄atiōe aīalis aut plāte ꝑ putrefa
ctiōeꝫ nō appareat aliqđ generans mā̄le eiuſdeꝫ ſpēi vel
generis formalr̄.tn̄ neceſſe eſt ibi eē generans ꝑticulare
vel mā̄le qđ eſt eiuſdē generis v̄tualiter cū ipſo genera
to hn̄s in ſe v̄tutē ꝓpriā ⁊ ꝓꝑe talis gn̄āt.Vñ ⁊ Cōmen.
in.12.metaph.dicit.Oē exhens aliqđ de potētia ad actū Com.18
neceſſe eſt vt in eo ſit aliq̄ mō illud qđ exhit.nō ꝙ ſit ipſ
met ſꝫ oēs modos.ſ.formalr̄ ⁊ ſꝫ actū.vñ ſubdit.Virtu
tes ergo q̄ ſunt in ſeminib⁹ q̄ fiūt aīata nō ſunt aīe i actu
ſed in potentia.Silr̄ v̄tutes q̄ ſunt in corporib⁹ ꝓportio
nabilib⁹ ſeminib⁹ vt dictū ē.⁊ ſic nō opꝫ ad gn̄ationē ta
liuꝫ aīaliū eſſe q̄ditatē illius ſpēi abſtractā ⁊ imā̄leꝫ.Oꝫ
autē ad gn̄ationē cuiuſlibet aīalis ⁊ plāte ꝑ putrefactio
neꝫ ſit aliqđ ꝑticulare agens ꝓpriū hn̄s ꝑciſe v̄tutē acti
uaꝫ ⁊ generatiuā talis aīalis ſignū pōt eſſe:qꝛ ex diuerſis
aīalib⁹ ꝑ putrefactionē fiunt diuerſa aīalia.vt dicit Cō
men.12.metaph.Veſpe.n.videnť fieri ex corporib⁹ eq̄ꝝ Com.18.
mortuoꝝ.⁊ apes ex corporib⁹ vaccaꝝ mortuaruꝫ.⁊ rane
ex putrefactiōe terre.muſcilliones ex vino corrupto.qđ
nō vr̄ cōtingere niſi qꝛ ex diuerſis corporib⁹ putrefactis
exhunt̃ diuerſa hūida:in qb⁹ ſunt diuerſe v̄tutes genera
tiue.diuerſitas.n.mā̄e ſola nō ſufficeret ad tātā ſpērū di
uerſitatē.Sic ǧ vt ꝑdictū ē nulla ē neceſſitas ponēdi ta
les q̄ditates ſeꝑatas:imo ſi eēnt:inutiles eēnt ad gn̄atiōeꝫ
iduiduoꝝ vt dictū ē.⁊ ꝑp h̄ dicit Cōmen.in 7°metaph. Com.31.
ꝯmēto.31.ꝙ necē ē vt oē mixtuꝫ cū mā̄ generet̃ a mixto
cū mā̄ tāq̄ a generāte ꝓpinq̄.hn̄ tn̄ ꝯcedēdū ē ꝙ moto
res corpoꝝ celeſtiū ſunt gn̄antia remota illoꝝ gn̄abiliū
vt dicit Cōmē.in.12.metaph.ſed nō ſūt gn̄abilia ꝓpinq̄ Com.18
nec q̄ditates ipoꝝ iduiduoꝝ ſunt eiuſdē ſpēi cū ipſis:vt
manifeſtū ē cuilibet itelligenti:⁊ ꝓbatuꝫ eſt ꝑus. ❡ Ad

ꝯfirmationẽ cuiꝫ dr̃.ſuba ꝑfecta ⁊c̃.mihi vr̃ ꝙ iſta ꝓpoſi/
tio põt hr̃e duplicẽ itellectũ.Uno mõ põt intelligi ita ꝙ
oẽs ꝯditiões.videlꝫ vniuocatio ꝑſeitas ⁊ ꝓpinquitas ſeu
imediatio ſint vnius ⁊ eiuſdẽ agẽtis ſm nũerũ ita ꝙ ali/
qͦd agẽs vnũ ⁊ idẽ nũero ſit agẽs ꝑ ſe ꝓpinquũ ⁊ imedia/
tũ ⁊ vniuocũ.ſ.eiuſdẽ ſpẽi cũ generato.⁊ h̃ nõ ẽ veꝝ nec
neccariuꝫ.¶ Alio mõ põt itelligi ſic ꝙ ille cõditiões ſint
agentiũ diuerſoꝝ nũero:ita ꝙ ſit aliqͦd agẽs ꝑ ſe.⁊ aliqͦd
aliud agens imediatũ ⁊ aliqͦd agens eiuſdeꝫ ſpẽi cũ ſuba
generata.⁊ ſic eſt veꝝ.vñ in genãtiõe ſortis iuenit̃ aliqͦd
agẽs imediatũ.ſ.ſemẽ deciſuꝫ ab aliq̃ ꝓcedẽte.⁊ illud eſt
agẽs ꝑ ſe.i.ꝑ ſui nãꝫ aptũ agere.⁊ iuenit̃ aliqͦd gnãns vni
uocũ cũ ipſo ſoꝛ.ſ.hõ ꝑticlaris a q̃ deciſũ ẽ ſemẽ.ſꝫ illͦd nõ
ẽ oĩo ꝑ ſe cã gnõnis ſortis cũ ipo mortuo poſtq̃ꝫ emiſit ſe
mẽ põt fieri gnõ ſortis.⁊ gnõ nõ põt eẽ ſine ꝑ ſe gnãnte vt
T.c.42 manifeſtũ ẽ ꝑ ſe.⁊ hr̃.2.phẏ.¶ Alr̃ dicunt aliqui ꝙ lꝫ ſe
men nõ ſit vniuocũ cũ ſoꝛ.ꝗ generat̃ ita ꝙ formalr̃ ⁊ ſm
actũ ſit eiuſdẽ ſpẽi cũ ipſo ſoꝛ.tñ eſt eiuſdẽ ſpẽi v̾tualr̃.⁊
iſta vniuocatio ſufficit in generãte imediato.Uerũ ẽ tñ
ſine dubio ꝙ ꝑter illud gnãns opꝫ eẽ vel ꝑfuiſſe agens
ꝑticulare eiuſdẽ ſpẽi formalr̃ a quo ipſuꝫ ſemẽ fuerit de/
Cõ.46. ciſuꝫ.vt ꝓbat ꝯmen.8.phẏ.ꝯ Aui.

Viſa ergo opione platõis ⁊ iꝓbata.ſolutiſq̃ rõ/
nib⁹ eã fulcientib⁹ remãet dicere ad.q.
ꝓpoſitã in qua q̃rit̃ vtꝝ vle ſit ꝑus ſingularibus vel po
ſteri⁹.¶ Et ẽ ꝯſiderandũ ad euidentiã.q.ꝙ vle põt acci
pi duobus modis vt cõiter dr̃.vno mõ põt capi ꝓ itẽtio/
ne.alio mõ ꝓ re q̃ denoiat̃ vlis.ſic h̃ nomẽ albũ põt tene
ri ꝓ ipa albedine q̃ formalr̃ aliqd denoiat̃ albũ vel ꝓ re
q̃ denoiat̃ alba.Ule q̇dẽ ꝓ itẽtiõe dr̃ eẽ ꝯcept⁹ itellectua
lis quo aliq̃ q̇ditas itelligit̃ vt eſt apta nata.vel vt ei non
repugnat eẽ i multis.Et dicũt aliq ꝙ vltra illũ ꝯceptuꝫ
opꝫ eẽ reſpectũ ad plã ſupadditũ.Ule ꝓ re eſt q̇ditas ap/
T.c.52. ta nata vel cui nõ repugnat eſſe in multis.vt hr̃.7.meta.
Et q2 multitudo aut eſt rerũ drñtiuꝫ ſm formã.aut reꝝ
Coñ.6. drñtiũ ſm q̃titatẽ vt dicit cõmen.2.phẏ.cõmen 6°.ita ẽ
duplex mltitudo ſolũ ad quã oĩs mltitudo reducit̃.ſ.mlᷓ
titudo ſm formã ⁊ ſpẽꝫ.⁊ multitudo ſm nũeꝝ.⁊ ẽ multi
tudo idiuiduoꝝ eiuſdẽ ſpẽi.Jõ vle qͦd ẽ q̇ditas ẽ duplex
.ſ.q̇ditas ꝑdicabilis in mltis drñtib⁹ forma.⁊ iſta ẽ genus.
⁊ q̇ditas ꝑdicabilis in mltis ſꝫ q̃titatẽ drñtib⁹.ſ.in mltis
nũero diuerſis.⁊ hec dr̃ ſpẽs ſpãliſſima.Uerũ ãt ſint plã
vlia q̃ꝫ iſta duo bona ꝑſcrutatio ẽ.ſꝫ ad pñs nõ diſcutio.
q2 ſolũ de iſtis duobus vlibus ad ꝓpoſitã.q.loq ſufficit.

Tunc dico tria.Primo ꝙ vle ꝓ itentiõe ẽ poſte/
ri⁹ ſingularibus.2°.ꝙ vle ꝓ re ⁊ q̇dita
te apta nata ꝑdicari in mltis ſpẽbus.ſ.vle ꝓ re q̃ denoiat̃
gen⁹ eſt ꝑri⁹ realr̃ ipſis ſpẽb⁹ q̃tũ ad ſuaꝫ formã genera/
leꝫ.vt aial q̃tũ ad ſuã formã eſt ꝑus realr̃ hoĩe ⁊ aſino.⁊
ſic d̾ alijs formis ſpecificis.3°.dico ꝙ vle ꝓ re q̃ denomi/
nat̃ ſpẽs ſpãliſſima ñ ẽ ꝑus ipis eẽntijs ſuoꝝ ſingulariũ.vt q̇di
tas hoĩs ñ ẽ ꝑus realr̃ q̇ditatib⁹ ſoꝛ.⁊ alioꝝ ſingulariũ ſuoꝝ.
ſilr̃ ãt ⁊ i alijs.¶ Primũ ꝓbat̃ breuiter ſic.illͦd qͦd ẽ crea
tuꝫ ab aliq̃b⁹ eſt poſteri⁹ eiſdẽ vt ſic.cã.n.nã ꝑoꝛ ẽ ipſo cã
to:vt pꝫ in poſtꝑdicamẽtis.ſed vle ꝓ itentiõe eſt q̇d cã/
tuꝫ a rebus ſingularib⁹.ꝯcept⁹.n.itellectuales nr̃i cãnt̃ a
reb⁹ mediãtib⁹ fantaſmatib⁹ vl̃ cogitatiõib⁹ eoꝝ:vt pꝫ in
T.c.30. 3.huius.vle aũt ꝓ intentiõe q̃ aliqd denoiat̃ vle eſt ꝯce/
33.⁊.39. ptus itellectualis q̇ditatis multiplicis vt oẽs dicũt.⁊ ad
illaꝫ itentionẽ poſſumus dicere dictũ Cõmẽ.in.12.meta.
Cõ.4. ꝯmento.4.vbi dicit ꝙ vlia apud Ariſ.i.ſm opi.Ari.ſũt
collecta ex ſingularib⁹ ab itellectu ꝗ cõſiderat ⁊ accipit
ſilitudinẽ iter ea ⁊ facit ea itentionẽ vnaꝫ.in q̃ dicto val/
de notãdũ ẽ ꝙ Cõm.ibi breuiter tangit cãs ipſi⁹ vlis ꝓ
itẽtiõe.Cãꝫ.n.receptiuã tãgit cũ dicit ab itellectu ꝗ acci
pit̃ ꝯſiderãdo iter ea ſilitudinẽ.ſ.ꝗ ꝯſiderat ea cõſidera/
tione accepta a ꝓꝑetate in q̃ aſſimulant̃.ille.n.itellectus
ꝗ ꝯſiderat ẽ itellect⁹ poſſibilis in quo tãq̃ꝫ in ſubo recipi
unt̃ ipe ꝯſideratiões vlẽs.vñ Ariſ.in.3.huius de itelle/ T.cõ.5.
ctu poſſibili dixit.Dico ãt itellectũ quo opinat̃ aĩa ⁊ itel/
ligit.ꝑ h̃ ãt ꝙ dicit.⁊ facit ea itentionẽ vnã.tãgit agẽs cõ
pletiuũ ipſius vlis.⁊ ẽ itellect⁹ agẽs ꝗ facit ex poᵃ intelle/
ctis actu itellecta:vt pꝫ in.3.hui⁹.⁊ ꝑ h̃ ꝙ dicit.ex ꝑticu T.c.17.
laribus vl̃ ſinglarib⁹.tãgit agẽs diſpoſitiuũ qͦd diſponit
itellectũ ad receptionẽ ꝯceptus vlis:vt declarat̃ in.3.hu T.c.36.
ius.cũ g̃ vlia que ſunt intẽtiões ſint cãta a ſingularibus
manifeſtũ eſt ꝙ ſunt eis poſteriora ſaltem via gnãtiõis.
Utꝝ aũt ſint poſteriora via ꝑfectiõis ſic aliq tenẽt.ſ.ali/
qui ponentes ꝙ itellectio rei mãlis eſt q̇d nobilius ſim/
pliciter ⁊ digni⁹ re mãli:vt itellectio auri eſt nobili⁹ ens
q̃ꝫ ipſum aurũ.ſed de h̃ eſt nobilis ꝑſcrutatio:ſed nõ ad
pñs.¶ Tũc oñdet̃ ſecũda ꝯcluſio.ſ.ꝙ forma rei q̃ deno
minat̃ genus eſt realr̃ ꝑoꝛ aliquo mõ ipſis formis ipſarũ
ſpecierũ ⁊ ꝓprijs.vt aialis forma ẽ ꝑoꝛ forma hominis ⁊
eq̇ ⁊ ſic de alijs.q2 illa forma ẽ ꝑoꝛ forma ſpẽrũ mediãte
q̃ mã ꝑma recipit ipſas formas ſpẽrũ.hanc reputo mani
feſtaꝫ:q2 nihil recipit̃ in mã mediante aliq̃.qͦd ẽ oĩno po
ſterius ipſo.ſꝫ mã ꝑma recipit ꝑus formas gnãles ⁊ me/
diantib⁹ illis recipit alias formas ſpecificas vſq̃ ad idi/
uiduales.hãc ſcribit expſſe Cõmen.ſup ꝑmũ meta.i ca° Cõ.17.
de erroꝛib⁹.q̃re ⁊c̃.¶ ꝑ.illa forma q̃ ẽ potentialis reſpe
ctu forme ſpẽi ẽ ꝑoꝛ illa forma ſpẽi ſaltẽ via gnãtiõis.nã
poᵃ vt ſic ꝓcedit actũ vt habet̃ i.9.meta.ſꝫ forma gnãlis T.cõ.13
ẽ potẽtialis reſpectu forme ſpẽi ita ꝙ ipm genus ẽ in poᵃ
ad formas ſpẽruꝫ.q̃re ⁊c̃.maioꝛ pꝫ.vt dictũ ẽ.minoꝛ de/
claratr̃.q2 Ari.in.7.metaph.in ca° Nũc ãt inq̃tũ analeti/ T.c.42
cis de diffinitiõe dictũ ẽ.dic̃ ꝙ cã q̃re diffinitio cõpoſita ⁊.43.
ex genere ⁊ drĩa ẽ q̇d vnũ:ẽ:q2 vna pars eius.ſ.ipſuꝫ gen⁹
eſt in poᵃ.⁊ drĩa vltima ẽ act⁹.⁊ ex talib⁹ fit vnũ.aut g̃ re/
cipit ibi genus ꝓ ꝯceptũ gnãli aut ꝓ ipſa re.nõ ẽ dicẽdũ
ꝓ ꝯceptu.q2 tũc diffinitio nõ daret cãꝫ vnitatis diffini/
tionis que eſt idẽ eſſentialr̃ cũ diffinito qͦd diffinit̃ ꝑ ge/
nus ⁊ drĩaꝫ.nã ipſi ꝯcept⁹ generis ⁊ drĩe nõ ſũt ideꝫ eẽn/
tialr̃ cũ ſpẽ diffinita vt notũ eſt.⁊ ſic nõ aſſigñret cãꝫ vnita
tis diffinitiõis q̃ ẽ q̇ditas ſpẽi diffinite.cuius oppoſitum
voluit ibi Cõmen.ꝗ relinquit̃ ꝙ ipſe itellexit de genere ꝓ Com.12
re q̃ denoiat̃ gen⁹:ꝙ ipſa ẽ potentialis ſicut mã reſpectu 18.⁊.42
drĩe.⁊ drĩa eſt actus ⁊ forma.⁊ iõ diffinitio hꝫ vnitatẽ ab
ipſa vltima drĩa q̃ eſt actus ꝑfect⁹ ⁊ vltim⁹ act⁹ nõ exñs
in potẽtia ad actũ aliũ eẽntialẽ ſpẽi diffinite.Et ſic ſeq̇t̃
vlteri⁹ neccio ꝙ forma generis ẽ ꝑoꝛ forma ſpẽi ſaltẽ via
iperfectiõis ⁊ gnãtiõis.ꝓpter h̃ dicit Ariſ.ꝙ gen⁹ nõ eſt T.c.43
ꝑter generis ſpẽs.aut ſi aliqd ẽ vt mã ẽ.ſ.ens i põ reſpcũ
drĩe.ex põ ãt ⁊ actu fit vnũ.q̃re ⁊c̃.Et ꝙ hec ſit intentio
Ap.pꝫ iſpicienti ꝯmtũ ibidẽ.¶ ꝑ.illa foꝛᵃ q̃ ꝯſeq̇t̃ aliqͦd
accñs reale tali mõ reali q̃ ñ ꝯſeq̇t̃ formã hoĩs nec aſini
nec alic⁹ alteri⁹ ſpẽi nec ſilr̃ oẽs illas eſt diuerſa realr̃ ab
oĩbus iſtis formis.hãc recipio ꝓ manifeſta.ſi.n.eẽt eadẽ
cũ oĩb⁹ iſtis tũc oẽ accñs reale:qͦd aliq̃ mõ reali ꝯſequit̃
eã:etiã ꝯſequeret̃ eas eodẽ mõ reali ſꝫ formã aialis.vñ
aial ꝯſeq̇t̃ aliqͦd accñs reale tali mõ reali q̃ nõ ꝯſeq̇t̃ foꝛ/
mã hoĩs nec formã aſini nec alic⁹ alteri⁹ ſpẽi:nec oẽs ſilr̃:
vt ſenſus ꝯſeq̇t̃ ꝑ ſe ꝑmo formã aialis vñ aial:vt oẽs cõ/
cedũt ꝑ nãm aialis ineſt cuicũq̃ ⁊ nõ ineſt ꝑ aliqͦd aliud
cui ꝑus iſit.nec ꝯſeq̇t̃ ꝑ ſe formã hoĩs vt hõ.q2 tũc ineẽt
per formã hoĩs cuicũq̃ ieſſet.qͦd eſt abſurdũ.ſilr̃ nõ ꝯſe/
quitur ꝑ ſe ꝑmo formã aſini per eandẽ rõnẽ.ſilr̃ nõ ꝯſe/
quit̃ per ſe ꝑmo oẽs formas ꝓpͥas aliaꝝ ſpẽrũ ꝑ eandeꝫ
rõnẽ.q2 tũc cuicũq̃ ieſſet ſenſus hoc eſt ꝑ nãm oĩum foꝛ
marũ ꝓpriaꝝ ipſis ſpẽbus.qͦd eſt ridiculũ.ergo videt̃ ꝙ

forma aīalis ſm q̄ aīal eſt diuerſa realr ab oīb⁹ formis
ꝓprijs ſuaꝝ ſpēꝝ.aut ḡ ē ṗoꝛ:aut oīno poſterioꝛ ipſis.nō
eſt dicendū q̄ ſit poſterioꝛ ipſis.q2 tūc non ponerẽ ṗus
in diffinitiōe.qḋ ē falſuꝫ.etiā q2 ſemꝑ minus ꝑfecta ſūt
ṗoꝛa ṗoꝛitate māe ad formā ⁊ q̄ſiuis gn̄atiōis.vt oēs cō
cedunt.ſed ꝯſtat q̄ forma generis ſi eſt diuerſa a forma
ſpēi ē min⁹ perfecta q̄ꝫ forma ſpēi.vt forma aīalis ſm q̄
aīal inueniẽ in oīb⁹ aīalib⁹:eſt min⁹ ꝑfecta q̄ꝫ forma hoīs
⁊ aſini:⁊ ſic de alijs.quare ⁊c̄.Pꝫ ḡ ex oīb⁹ iſtis q̄ forma
rei q̄ dr̄ gen⁹ vt forma aīalis eſt realr ṗoꝛ formis ſpēruꝫ
eius.Et hec fuit ſecūda ꝯclō.Tūc oſtēdiẽ tertia.ſ.q̄ foꝛ
ma rei q̄ dr̄ ſpēs ſpālīſſima nō eſt realr ṗoꝛ formis ſingu
lariū eēntialib⁹:vt forma ſubalis hoīs nō ē ṗoꝛ realr foꝛ
ma ſubali ſoꝛt] aut platōis.⁊ ſic de alijs.q2 ſi forma ſuba
lis ſpēi ſpālīſſime eſſet realr prioꝛ formis ſubalib⁹ idiui
duoꝝ:tūc ipſa ſpēs nō eēt tota eſſentia ⁊ ſuba indiuiduo
ruꝫ.ſed hoc eſt falſum ſm boeciū in diuiſionib⁹ ſuis.vbi
voluit q̄ ſpēs ē totū eē.i.tota ſuba idiuiduoꝝ: ⁊ h̄ quaſi
oēs cōcedūt.ꝯn̄a pꝫ q2 poſtq̄ꝫ forma ſubalis hoīs eēt ṗoꝛ
realr forma ſortis ⁊ platonis:cū nihil realr ſit ſm ſe ṗus
ſeipſo:oporteret q̄ forma hoīs vt hō eſſet alia realr a foꝛ
mis ꝓprijs ſubalib⁹ hoīuꝫ ꝑticulariū.⁊ ſic ſpēs nō eēt to
ta eēntia idiuiduoꝝ.Indiuiduū.n.n̄ abūdat.ſ.ſpēꝫ i foꝛ
ma ſubali:quēadmodū ſpēs n̄ abūdat a gn̄e i dr̄ia ſpeci
fica vt dicit poꝛphiri⁹. ¶ P.ſi forma ſubalis ſpēi ſpālīſ
ſime eēt alia a formis ꝓprijs ſubalibus idiuiduoꝝ:tunc
vnū idiuiduū eēt i diuerſis ſpēbus ſpālīſſimis .qḋ ē mā
feſte incōueniens.⁊ ꝓbaẽ ꝯn̄a.q2 ꝯſtat q̄ hō ē ſpēs ſpālīſ
ſima.ſi aūt forma hoīs:vt hō exn̄s in ſoꝛ.⁊ plōne eēt alia
realr a forma ſubali ꝓp̄a ſoꝛ.⁊ plōnis ita q̄ ſoꝛ.hēret vnā
formā ſubalē ꝓpaꝫ ſibi.⁊ ſilr plō vnā aliā ṗter foꝛ^{m} hoīs
vt hō:tūc ille forme ꝓpe ⁊ ſingulares ſūt i aliq̄ mō eēndi
diuerſo a mō eēndi ꝯſequente formā hoīs vt hō.⁊ ab illo
ſūcrẽ vna rō ſpēi diuerſa a rōe hoīs vt hō.qḋ ē abſurdū
⁊ ridiculū.Or ſi iſte rōnes nō ſufficiāt q̄re alias.Scio hn̄
q̄ nōnulli ponūt in idiuiduo formā ſubalē idiuidualeꝫ
realiter diuerſam a forma ſpēi:⁊ dicūt q̄ per ipſaꝫ idiui
duū ē idiuiduuꝫ ⁊ diſtinguiẽ ab alijs idiuiduis.ſed de h̄
nihil plus ad pn̄tē q̄ōnem. ¶ Sed ꝯtra ſecūdā cōclōnē
ſūt multe difficultates q̄s nō eſt bonū ſilētio ꝑtranſire.
¶ Prima ē hec.q̄ ſi forma generis eſt ṗoꝛ realr formis
ſpērū tūc in ſubijs erit oꝛdo.nā ṗus ⁊ poſterius ſunt dr̄ie
T.c.16. oꝛdinis:vt pꝫ ex.5.meta.ſꝫ ꝯn̄s eſt falſuꝫ vt vr̄ velle Ari.
T.c.43 7.metaph.ca°. Nūc aūt inq̄ſitū in analeticis ⁊c̄. vbi dicit
expꝛſſe q̄ in ſuba nō eſt oꝛdo.⁊ ſubdit q̄mō h̄ debeat itel
ligi. Hoc q̄dēꝫ ṗus:hoc āt poſteri⁹.q̄re iſta poſitio plane
ꝯdicit Ariſt. ¶ P.ſi forma generis eēt diuerſa realiter
a forma ſpēi tūc genus realiter nō p̄dicareẽ per ſe de ſpē
⁊ in eo q̄ḋ q̄d eſt.ꝯn̄s eſt falſuꝫ.ꝯn̄tia pꝫ.q2 illud cui⁹ foꝛ
ma realiter ē diuerſa a forma alterius nō p̄dicaẽ de illo
per ſe:vt manifeſtū ē. ¶ P.ſi ſic tūc vnū ens eſſet plura
entia.qḋ ē abſurdū.ꝓbatio ꝯn̄tie.q2 vnū ⁊ idē idiuiduū
eſt hō ⁊ aīal.ſi aūt forma aīalis ē diuerſa a forma hoīs ⁊
ecōuerſo tūc hō ⁊ aīal ſūt diuerſa entia.⁊ ſic cū ſoꝛtes ſit
hō ⁊ aīal ſeq̄ẽ q̄ vnū ⁊ idē indiuiduū erit diuerſa entia.
¶ P.ſi forma ſubalis aīalis eſſet diuerſa a forma ſubali
hoīs ſequitur q̄ forma ſubalis hoīs ſit accn̄s q2 aduenit
enti in actu.ſ.toti aggregato ex mā ⁊ forma ſubali aīalis.
talis āt forma eſt accn̄s cuius eſt ſubm cōpoſitū ex mā ⁊
Com.4 forma vt vult Cōmen.in ṗn°.ſecūdi huius.ſbm.n.forme
ſubalis nō debet eē ens in actu.ſed i pura potētia. ¶ P.
forma ſubalis nō vnireẽ imediate ṗme māe.ſꝫ median
te alia forma ſꝫ rōneꝫ ṗmā illius pōnis.qḋ reputaẽ oīno
icōueniens ⁊ abſurdū. ¶ P.Cōmē.dicit in ſuo tractatu
de ſubſtātia oꝛbis.q̄ vnū ſubiectū hēre niſi vnā formaꝫ
ē poſſibile ⁊ nō plures ſaltē ſimul.mō ſic ponēdo vnum
ſubiectū ſil hꝫ diuerſas formas ſubales.mā.n.ſoꝛ.ſimul
hꝫ formā hoīs ⁊ formā aīalis ⁊ formā coꝛporis. ¶ Mul
te āt alie rōnes ⁊ mlte auctoꝛitates difficiles ſūt ꝯtra illā
ꝯclōnē.ſ.oēs iſte q̄bus iꝓbaẽ plalitas ⁊ gradus foꝛma
rū.ſꝫ nimis eſſet longū eas hic pōere. ⁊ alias diligentius
ꝓſecute fuerūt.ꝓꝑ qḋ ad pn̄s dimitto. ¶ Ad p^{m} dubiuꝫ
pōt dici q̄ in ſubſtātia q̄ ē forma vltia ⁊ act⁹ vltim⁹ nō ē
oꝛdo.⁊ ſic itellexit Ariſt.illa.n.nō ē niſi vna i vno diffini
to.ſꝫ nō ſequiẽ q̄ nullo mō ſit oꝛdo iter ꝑtes ſubſtātie q̄
ponūẽ in diffinitiōe ꝯpoſita ex genere ⁊ dr̄ia.⁊ iō nō valꝫ
illa dubitatio. ¶ Itē poſſum⁹ dicere q̄ in ſubſtātia diffi
niti nō ē oꝛdo ꝑtiū ꝑ ſe ſubſiſtentiū ſeoꝛſuꝫ ⁊ diuiſiꝫ ſicut
ſubſiſtūt diuerſa iduiidua eiuſdē ſpēi vl̄ diuerſaꝝ ſpēꝝ:
q2 talis oꝛdo diuerſoꝝ ꝑ ſe ⁊ ſeoꝛſuꝫ ſubſiſtētiū i actu iṗe
dit vnitatē aggregatā ex talib⁹ oꝛdinatis.vel non ſtat ſil
cū vnitate ſpecifica ⁊ nūerali ꝓpe dicta. ſꝫ i ſuba rei dif
finite pōt eē oꝛdo diuerſarū ꝑtiū.q̄ꝝ vna ē potētialis re
ſpectu alteri⁹.⁊ q̄rū vna nō ſubſiſtit ſeoꝛſuꝫ ⁊ diuiſim ab
alia.ſic āt ē in ꝓpoſito.nā q̄uis forma generis ſit realr di
uerſa a forma ſpēi:tn̄ ipſa eſt potentialis reſpectu forme
ſpēi in tn̄ q̄ mediāte ea mā ṗma recipit formas ſpecifi
cas:vt dicit Cōmen.⁊ cū h̄ ipſa forma generis nūq̄ꝫ ſepa p.meta.
ta eſt ſm ſubſiſtentiā a formis ſpecierū.nūq̄ꝫ.n.eſt aliq̄ḋ Cō.17.
aīal per formā aīalis q̄n habeat formā ꝓpriā alic⁹ ſpēi.
⁊ ad illā itentionē dixit Ari.7.metaph.in ca°. ṗallegato T.c.43
q̄ genus nō ē ſimplr̄ ṗter generis ſpēs.aut ſiq̄d ē ſic mā
eſt.⁊ illud vꝫ eſt ꝓ vtraq̄ꝫ ꝑte debito mō itelligēdo.nā
ipſuꝫ gen⁹ nō eſt aliq̄ḋ ſeparatū ſm eſſe ſubſiſtētie a ſpe
ciebus ſuis:ſꝫ ſit diuerſuꝫ realr q̄ꝫtū ad ſuaꝫ formā a foꝛ
mis ſpērū. ⁊ q̄uis ſit realr ⁊ eſſentialr diuerſuꝫ a formis
ſpecieꝝ:tn̄ ē ſicut mā reſpectu earū.eſt.n.forma generis
iꝑfecta potentialis reſpectu formaꝝ ſpēruꝫ:⁊ nunq̄ꝫ pōt
ꝑficere māꝫ niſi cū aliq̄ forma ſpecifica ꝑfectioꝛi. ¶ Sꝫ
Com.63 aliq̄ iſtant:q2 Cōmen.dicit in ṗmo phyſicoꝝ.q̄ ſi mā ha
66.69. beat aliq̄ꝫ formā ꝓpriā ſibi nō recipet aliq̄ꝫ aliā formam
ſubſtantialē:iō ille oēs eēnt accn̄tia.⁊ generatio eēt alte
ratio.⁊ tn̄ ꝯſtat ſi mā haberet aliq̄ꝫ formā ſibi ꝓpriā illa
eſſet iꝑfectiſſima ⁊ potētialis.ḡ ſilr nō obſtāte q̄ forma
generis ſit mltū iꝑfecta ⁊ potētialis reſpectu forme ſpēi
tn̄ exn̄s ſub illa forma nullā formā recipet niſi accidēta
leꝫ. ¶ Ad hoc facile ē reſpōdere vt mihi vr̄.veꝝ eſt.n.q̄
ſi i mā ṗma eēt aliq̄ forma vel haberet aliq̄ꝫ formā q̄ eēt
de ei⁹ eēntia ⁊ q̄ditate tūc ipa mā nō recipet aliq̄ꝫ formā
aliā niſi accn̄talē:q2 h̄ poſito cū mā recipiat formā ꝑ ſub
nāꝫ ſequiẽ q̄ mā recipet quācūq̄ꝫ formā rōne q̄ eēt ens
actu:q2 ipſa realr recipit formā ſubſtātialē ṗncipalr rōe
q̄ mā ē.ſi ḡ ipſa mā ſm q̄ mā ē haberet de ſui eēntia ali
quā formā:tūc rōne illi⁹ actus ⁊ forme ṗncipalr recipet
q̄cūq̄ꝫ formā:ita q̄ forma ⁊ actus eēt ei ṗncipalr rō reci
piēdi.⁊ cū oīs forma.que recipitur i ente actu ſm q̄ ens
actu:⁊ cui ſubſtat ens actu ſecūdū q̄ ens actu ſit accidē
talis:tūc oīs forma q̄ recipeẽ i mā eēt accn̄talis.ſꝫ nō ſic
erit i ꝓpoſito. q2 q̄ꝫtūcūq̄ꝫ forma generalis ponaẽ in mā
an̄ formā ſpecificā:ipſa tn̄ forma nō ē eēntia nec de eſſen
tia māe ṗme.⁊ iō mā ṗma nō recipet formā ſpēi rōne foꝛ
me gn̄alis ṗmo ⁊ ṗncipalr.imo rōne ſue eſſentie q̄ ē ens
de ſe pure potentie:tn̄ hn̄ veꝝ ē q̄ forma gn̄alis eſt tāq̄ꝫ
diſpoſitio ⁊ ꝓparatio māe ṗme ad formā iferioꝛē q̄ me
diante mā ṗma recipit alias formas vt dictuꝫ fuit ṗus.
¶ Ad aliā difficultatē cū dr̄ q̄ tūc gen⁹ ⁊c̄.dico q̄ nō ſe
q̄ẽ.Et ad ꝓbationē cū dr̄ illḋ qḋ hꝫ formā ⁊c̄.dico q̄ ve
rū ē ſi iſta forma nō oꝛdineẽ ad formā ſpēi recipiēdā nec
ſit ꝑs ſubſtātie ſpēi.ſꝫ ſi oꝛdineẽ ad formā ſpēi recipiēdā
⁊ ſit ꝑs ſube ſpēi tūc hn̄s illā formā poterit eēntialr p̄di

difficillimoꝝ eſt accipe aliquā fidē de ipſa.ſ.aīa. ¶ Itez
hoc idē pȝ p phm in pn°. hui⁹ ſcdi ⁊ in pn° libri de ſenſu ⁊
Cō.27. ſen.hoc idē pȝ p Cōmē.i r°b°. in co°potētiaꝝ aūt ⁊c̄. vbi
dicit ꝙ Ar.accepit potentias aīe p ſolā diuiſionē ſine oſ
demſ̄ratiōe.qꝛ nullius artificis eſt ſtabilire ſuū ſubm vel
pmas ptes ſui ſubiecti.q̄re ⁊c̄. ¶ Iſtud idē pȝ rōnib⁹:qꝛ
illud videt̄ eē in iſta ſcia ſubm gr̄a cui⁹ oīa cōſiderata in
ſcia attribuunt̄:ſed aīa eſt hō.q̄re ⁊c̄. maior pȝ de ſe. mi
nor pȝ.qꝛ determiata in iſto li°. ſunt v̄tutes ⁊ opatiōes q̄
oīo cōſiderant̄ gr̄a aīe ⁊c̄. ¶ Itē niſi aīa eſſet h̄ ſubm iſta
ſcia nō eēt nobilior alijs ptib⁹ phie nālis: ꝯn̄s eſt falſū.
T.c.p. g̃ ⁊ añs.falſitas ꝯn̄tis pbat̄ p phm ⁊ Cōmen.in pn°.hui⁹.
ꝯn̄a pbat̄ p phm.qꝛ ꝯſiderat̄ corp⁹ aīatū qō eſt gn̄abile
⁊ corruptibile:cū i li°.celi ⁊ mū.ꝯſiderer̄ ēt corp⁹ aīatū in
gn̄abile ⁊ icorruptı̄ᵉ.ſ.celeſte:⁊ cū corp⁹ aīatū icorruptiᵉ
ſit nobili⁹ corruptibili illa ſcia eēt nobilior iſta. q̄re ⁊c̄.

De queſtione illa ſūt opiones. Nā eſt vna opi
nio frīs Alberti ⁊ ſuoꝝ ſeq̄ciū
ꝙ corpus aīatū ſit h̄ ſubm:⁊ videt̄ h̄ ſignificare trib⁹ rō
nibus. Prima hec eſt. Illud ē hic ſubm cui⁹ paſſiōes ſūt
hic ingſite:ſed corp⁹ aīatū eſt hō.q̄re ⁊c̄.maior pȝ p poſte
rioꝝ.minor pȝ.qꝛ paſſiōes hic ingſite ſunt potētie ⁊ ope
T.c.12. ratiōes q̄ gdē ſunt toti⁹ cōiuncti. vt dic̄ phus in pbemio
⁊.13. hui⁹.q̄re ⁊c̄. ¶ Itez ſubm in iſta ſcia q̄ eſt pars ſcie nālis
dȝ eſſe pars entis mobilis: ſȝ corp⁹ aīatū eſt hō. ⁊ nō aīa.
T.cō.9. quare ⁊c̄.maior pȝ.z.hui⁹.minor de ſe eſt euidēs.q̄re ⁊c̄.
¶ Itē illud eſt hic ſubm:gr̄a cui⁹ oīa hic tradita cōſide
rant̄:ſed corpus aīatū eſt hō.q̄re ⁊c̄.maior de ſe apparet.
minor pȝ.qꝛ oīa determinata ſunt potētie ⁊ opationes q̄
hn̄t attributionē ad aīam:⁊ aīa ad corpus ſicut pars ad
ſuū totū ⁊ nō ecōuerſo. q̄re ⁊c̄. ¶ Sȝ ſalua pace ſic dicē
tium iſta opinio videt̄ eſſe ꝯ phm ⁊ Cōmen. in locis p̄di
ctis.⁊ iō ipſā ad p̄ſens nō credo eſſe verā. ⁊ improbatio
iſtius opionis erit pbatio nr̄e pōnis. ¶ Alij aūt ſunt di
centes ꝙ ſcia de aīa eſt vna cū ſcia paruorum nāliū:⁊ ꝙ
ſubiectū in tota iſta ſcia eſt corpus aīatū licet in hac par
te nō determinet̄ de corpore aīato:ſed ſolū de aīa: ſed in
pūis libris icipit determiare de ipſo: qꝛ ſic in li°.phycoꝝ
ſubȝ eſt ens mobile: ⁊ de ipo tn̄ nō determinat̄ p totū:ſȝ
ſolū de ipſo a 6°.in antea.:ī gnq̄ libris p̄orib⁹ agit de p̄nci
pijs corpoꝝ:ſic mā ⁊ forma ⁊c̄. ſic ī tota iſta ſuba ē corp⁹
aīatū:ſȝ de ipo determiat̄ p̄ in libris p̄uis.in toto aūt d̄ter
miat̄ de p̄ncipijs eius ſic aīa ⁊c̄.⁊ rōnes iſtius ſunt rōnes
p̄cedentes.Sed licȝ iſta opio ſit apparens ⁊ difficilis ad
iprobandū:tn̄ ſicut credo nō eſt vera: cū dicat iſtā ſciam
nō eſſe diſtinctā a ſcia paruoꝝ nāliū. cū ꝯriū appareat p
phȝ in p̄ncipio libri de ſenſu ⁊ ſen. vbi dicit. Que igit̄ di
cta ſunt de aīa ſubijciant̄. de reliquis aūt dicamus:mō
nō cōſueuit Ar.dicere ꝙ illa q̄ dicunt̄ in vna parte eiuſ
dem ſcie ſupponant̄ eis que dicant̄ in alia parte eiuſdēz
ſcie.q̄re ⁊c̄. ¶ Item Alexāder in cōmēto dicit theoricas
de aīa eē diuerſaȝ a theorica paruoꝝ librorū. quare ⁊c̄.
T.c.54 ¶ Itē phs.3.hui⁹.verſus finē illius capituli de mouēte.
dicit ꝙ de p̄mo organo mot⁹ cōſiderādū eſt in cōib⁹ ope
rationibus aīe ⁊ corporis. ergo videt̄ per ipȝ ꝙ illa pars
Cō.54. ſit diſtincta ab iſta. Qō exponens Cōmen.dicit. in cōib⁹
operationibus aīe ⁊ corporis.i. in illa parte ſcie nālis in
qua loquit̄ de iſtis locutiōibus vt de ſōno ⁊ vigilia.qua
re ⁊c̄. ¶ Et ideo dico ad queſtionē ꝙ aīa ē hic ſubiectū
⁊ nō corpus aīatū.qō pbat̄ dupliciter. Primo ſic. Illud
qō eſt p̄mo notū in ſcia ⁊ de quo ⁊ cuius partib⁹ ⁊ paſſio
nibus determinat̄ in ſcia eſt ſubm in illa:ſed aīa eſt hō.
quare ⁊c̄.maior apparet p̄mo poſterioꝝ.minor pȝ diſcur
rendo p librū.q̄re ⁊c̄.Et per oppoſitū cū hic nō determi
net̄ de partib⁹ corporis aīati: ⁊ eadē eſt ſcia toti⁹ ⁊ p̄ma
rum partiū.vt pȝ p̄mo poſterioꝝ. igit̄ corp⁹ aīatū nō pōt
eſſe hic ſubm.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē illud videt̄ eſſe ſubm in iſta
ſcia qō in ſui generalitate diuidit̄ ⁊ diffinitur: ſed aīa eſt
hō.⁊ nō corpus animatū.quare ⁊c̄. maior pbat̄. qꝛ ſolūȝ
tres p̄cognitiones ſunt in ſcia demōſtratiua.ſ.ſubiectū:
paſſio:⁊ dignitas:vt pȝ p̄ poſte.mō dignitas : in ſui gn̄āli
tate nō diffinit̄ nec diuidit̄:qꝛ in ſua cōitate in ſcia nō cō
ſiderat̄:ſed ſolū q̄tū ſufficiēs eſt generi ſubto. vt dr̄ p̄mo
poſterioꝝ. Nec ēt paſſio in ſua cōitate diffinit̄: qꝛ paſſio
nis in ſcia nō eſt diffō:ſed ſolū demōſtratio. vt pȝ p phm
z°poſterioꝝ. quare ⁊c̄.minor pȝ per phm in toto z°. Pōt
ēt iſta poſitio cōfirmari p auctoritates ⁊ rōnes factas in
oppoſitū q̄nis.quare ⁊c̄. ¶ Sȝ eſt itelligēdū ꝙ artifex
cōſiderās de forma alicui⁹ corporis p̄ncipalr̄ dȝ cōſide
rare de illa ⁊ ex ꝯn̄ti de corpore ⁊ mā que ſubijcitur tali
forme. vt pȝ.z.phyſi. vīr. ⁊ in.z.huius. ſpāliter. vbi phus T.c.51.
increpat antiquos adaptantes animaȝ corpori nihil diffi ⁊.52.
nientes in quo ⁊ in quali debet eſſe.quare ⁊c̄. T.c.26.

Ad rationes factas in oppoſitū. ¶ Ad p̄mā cūȝ
dicit̄.ſubm ⁊c̄.dico ꝙ verū eſt vel
vni⁹ rōnis vniuoce vel analogice.Et cūȝ dicit̄.aīa ⁊c̄.di
co ꝙ verū eſt vniuoce:tn̄ hn̄ eſt vni⁹ analogice: cum per
p̄us dicat̄ de rōnali q̄ȝ de alijs.q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā.cū dici
tur ſubm dȝ ⁊c̄.dico ꝙ verū eſt ſubiectiuas ⁊ nō alias ne
ceſſario. vt credo.Et cū dicit̄.aīa ⁊c̄.nego. ⁊ cūȝ pbat̄.ꝙ
nō hȝ partes q̄titatiuas: qꝛ tūc eſſet quāta. dico ꝙ verū
eſt de rōnali.de alijs aūt nō eſt veꝝ ad min⁹ p accñs. Et
cū dr̄.nec eēntiales.dico ꝙ veꝝ ē de vegetatiua ⁊ ſenſiti
ua:nō tn̄ de rōnali q̄ ē ꝯpoſita ex itellectu poſſibili ⁊ agē
te. vt p Cōmē.pȝ.3.h°.⁊.iz.meta. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā.ſubȝ Cōm.5.
dȝ eē ⁊c̄.dico ꝙ veꝝ ē iter appropata ſcie ⁊ nō ſimplr̄. qꝛ Cō.37.
tūc ens eſſet ſubm in oī ſcia cū ſit p̄mo notū ſimplr̄: qō ē
falſuȝ.Et cū dr̄ aīa nō eſt hō. ſed corp⁹ aīatū. dico ꝙ cor
pus aīatuȝ nō appropriat̄ iſti ſcie:ſed cōſiderat̄ ēt in ſcia
paruoꝝ nāliū.⁊ iō nō valȝ.⁊ eſt ſile de h̄ ſicut de ſecūdis
itentiōib⁹ ꝯſideratis in logica ⁊ reb⁹ eis ſubiectis.qꝛ res
ſūt notiores nobis q̄ȝ itētiōes:cū noticia itētionū ſumat̄
a reb⁹. vt dic̄ ſimplici⁹ in p̄dicamētis.qꝛ tn̄ res nō appro
priant̄ logice:iō nō dicunt̄ ſubm in logica : ſed magis in
tentiones.q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā.cū dicit̄.ſubm in ſcia ⁊c̄.dr̄
ꝯcedendo ⁊c̄.Et cū dicit̄.aīa nō eſt hō.dico ꝙ lȝ paſſiōes
aīe vt ſūt v̄tutes ⁊ opatiōes abſolute cōſiderate non ap
propriant̄ ſibi: vt tn̄ ꝯſiderate ſunt in iſta ſcia ſibi appro
priant̄.qꝛ iſta in iſta ſcia ꝯſiderāt̄. vt hn̄t ortū ab aliquo
p̄n°.⁊ iſto mō nō appropriant̄ corpori aīato:ſȝ aīe ⁊c̄.

Tunc ad rōnes alterius opi. ¶ Ad p̄mā. qꝛ id ⁊c̄.
dico ꝙ veꝝ eſt ſub illa rōne ſub q̄ ꝯſide
rat̄ in ſcia.Cū dr̄ corp⁹ ⁊c̄.dico ꝙ paſſiōes ingſite hic ab
ſolute ꝯſiderate ſunt corporis aīati. ꝯſiderate tn̄ vt p̄nci
palr̄ oriunt̄ ab aliq̄ ſunt ipſi⁹ aīe.q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā.ſubȝ
in iſta ſcia ⁊c̄.ꝯcedo.Et cū dr̄.aīa nō ē hō. dico ꝙ veꝝ eſt
ſubiectiua:hn̄ tn̄ ē pars eēntialis:⁊ iſtud ſufficit ſicut ſub
iectū in logica eſt modus ſciēdi:⁊ tn̄ in li°.p̄dicamētoruȝ
ſubȝ nō ē ps ſubiectiua modi ſciendi.ſ.dicibile icōplexū
ſed ſolū ps itelligibilis.q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā. illō ē hic ſub
iectū ⁊c̄.iſta poſſet negari.ꝯcedat̄ tn̄ ad p̄ns.Et cū dicit̄.
corpus aīatū ⁊c̄.dico ꝙ falſum eſt.imo anima.

¶ **Bonoꝝ honorabiliū noticiā opinantes ⁊c̄.**
Textu comen.I. Queſtio. IIII.

Querit̄ cōſequēter in ſpāli.⁊ p̄mo. Utrum ſcie
ſpeculatiue ſint de numero bonorū honorabi
lium.Et p̄mo arguit̄ ꝙ nō ſint de numero bo
norum ſic.qꝛ bonū ⁊ maluȝ ſunt in rebus: ſed
ſciētie ſpeculatiue nō ſunt in rebus : ſed in in

T.cō.8. tellectu.quare ⁊c.maior apparet.6.metaph.minor pz.6.
ethicoꝝ.q̄re ⁊c.❡ Itē ſi ſcie ſpeculatiue eſſent de nume
ro bonoꝝ:tunc mapie ſcie eſſent mapie bone.ꝯñs eſt fal
ſum.g̊ ⁊ añs.falſitas ꝯñtis apparet.q2 maxime ſcie ſunt
Cō.16. ſcie mathematice:vt dicit Cōmē.2.metaph.ſed iſte non
ſunt bone cū in mathematicis nō ſint finis neqꝫ bonum
T.c.3. neqꝫ efficiēs:vt dicunt Cōmen.⁊ phs.3.metaph.ſed ꝯña
pz.q2 ſicut ſimplr ad ſimplr ⁊ magis ad magis ⁊ mapie
ad mapie:vt dicit phs.2.topicoꝝ.q̄re ⁊c.❡ Itez qđ aug
mentat malitiā non eſt de numero bonoꝝ:ſed ſcie ſpecu
latiue ſunt hꝰ.q̄re ⁊c.maior de ſe pz.⁊ minor per phm p̊
politice.dicentē.ꝙ ſeuiſſimuz eſt in iuſtitia ferens arma
.ſ.ſciam ⁊ prudentiā.q̄re ⁊c.❡ Itez qđ pꝛhibet̄ in politia
bene ordinata nō eſt de numero bonoꝝ:ſꝫ aliq̄ ſcie ſpecu
latiue ſunt hꝰ.q̄re ⁊c.maior pz.q2 finis politie eſt bonū:
vt dicit Cōmē.p̊ ethꝫ.minor pz per phꝫ ⁊ Euſtratiū p̄mo
ethicoꝝ.q̄re ⁊c.❡ Itē qđ ordinat̄ ad maluz finē non eſt
de numero bonoꝝ:ſed alique ſcie ſpeculatiue ſunt hꝰ.q̄
re ⁊c.maior apparet per Boe.2.topicoꝝ ſuoꝝ dicentez:
cuius finis malus eſt ipm quoqꝫ malum eſt.minor pz.q2
ſcia ſophiſtica eſt ſpeculatiua ⁊ ordinat̄ ad malum:q2 ad
decidere.q̄re ⁊c.❡ Deinde arguit̄ ꝙ non ſit de numero
bonoꝝ honorabiliū:q2 bonū honorabile eſt ꝓpter ſe:ſed
ſcie ſpeculatiue nō ſunt ꝓpter ſe.q̄re ⁊c.maior apparet p̊
ethꝫ.minor apparet per Algaçelem p̊ ſue metaph.dicen
tem ꝙ oēs ſcie ordinant̄ ad metaphyſicā.q̄re ⁊c. ❡ Itē
bonū vtile non eſt bonū honorabile:ſed ſcia ſpeculatiua
eſt hꝰ.q̄re ⁊c.maior apparet p̊ ethꝫ.minor pz.q2 iſta ſcia ē
pars ſcie ſpeculatiue:vt pz.6.metaph.ſed ipſa eſt vtilis:
T.cō.p̊. vt patet in prohemio.quare ⁊c.
t.2. ❡ Oppoſitū pz per phm in lra:⁊ Cōmē.Et pbat̄.q2 ens ⁊
p̊ de aia bonū ꝯuertunt̄:ſꝫ ſcie ſpeculatiue ſunt de nūero entiuꝫ.
Cō.2. q̄re ⁊c.maior pz p̊ ethꝫ.minor pz de ſe.

Ad euidentiam qōnis eſt ſciendum ꝙ de nu
mero ſciaruꝫ quedā ſunt ſpe
culatiue.quedā practice.Et iſte adinuicē differūt penes
tria.❡ Primo enī differunt penes māꝫ de qua ſunt:q2
practice ſunt de rebus operatis a nobis.⁊ maxime per in
tellectuꝫ practicū:ſꝫ ſpeculatiue ſunt vel de rebus opera
tis a natura a nobis ſolū ſpeculabilibꝰ:vel de operatis a
nobis per intellm ſpeculatiuū:qđ dico ꝓpter iſtaꝫ ſciam
T.c.30. in.3.huius.que ꝯſiderat de opationibus intellectꝰ ⁊ intel
lectis ſpeculatis que redacta ſunt ad noſtraꝫ voluntatē:
Cō.18. vt dicit Cōmē.3.huius.❡ 2°.differunt penes fines ad q̄s
ſunt:q2 finis ſcie practice eſt opus:ſed ſpeculatiue eſt ve
T.cō.3. ritas:vt dicit phs.2.metaph.❡ 3°.differunt penes ſubta
in quibus ſunt:q2 ſcie ſpeculatiue ſunt in itellectu ſpecu
latiuo.practice v̊o in intellectu practico:ſꝫ etiā ſm aliq̄s
ſcie practice ſint in ſpeculatiuo.Quid tñ ſit ſup hoc tenē
dū ad pñs nō diſcutio:per qđ etiā iſte ſcie eſſentialibꝰ di
ſtinguant̄ vel per māꝫ ⁊ obm de quo ſunt vel penes finē
ad pñs nō determino:q2 de hoc eſt plurima difficultas.
❡ 2°notandū eſt ꝙ bonū eſt duplex:q2 qđdā eſt bonuꝫ
laudabile vel vtile aliud eſt bonū honorabile.⁊ iſtoꝝ eſt
talis dña:q2 bonū laudabile vel vtile eſt bonū ad aliud
ordinatū tanq̄ꝫ ad finē:ſic laudamus equuꝫ qui ſuauiter
defert aſcenſorē:ſꝫ bonū honorabile eſt ꝓpter ſe ⁊ nō ꝓ
pter aliud.⁊ ꝓpter hoc deuꝫ non laudamus ſed honora
mus:ſicut dicͭ phs p̊ ethꝫ.q̄re ⁊c.❡ Hoc viſo dico ad qō
nem duo.p̄mo ꝙ oīs ſcia eſt de numero bonoꝝ.2°.ꝙ eſt
de nūero bonoꝝ honorabiliū.Primuꝫ pbo dupl͛r.p̄mo
ſic.Illud eſt de numero bonoꝝ qđ eſt pfectio intellectꝰ:
Cō.36.⁊ ſꝫ oīs ſcia eſt hꝰ.q̄re ⁊c.maior apparet:q2 finis ⁊ pfectio
37.t.2. ſunt ideꝫ:vt dicit Cōmē.2.phy.⁊ pbat̄.q2 pfectio vel eſt
T.c.70. p̄ma:⁊ ſic eſt idem qđ forma:⁊ per ꝯñs finis generatiōis
vel ſcda.⁊ ſic eſt idem qđ operatio.⁊ per ꝯñs idem qđ fi
nis rei generate:vt dicit Cōmē.2.phy.minor pbat̄.q2 il Cō.78.
lud eſt perfectio intellectus qđ intellectus hñs eſt perfe t.89.
ctus:ſed ſcia ſpeculatiua eſt hꝰ:vt dicit Cōmen.3.huius Cō.36.
dicens.ꝙ intellectus nālis fuerit perfectus per oēs ſcias
ſpeculatiuas cōiunget̄ ei itellectus agens vt forma.qua
re ⁊c.Item dicit in ꝓlogo p̄mi ⁊ in ꝓlogo octaui phyſico
rū.ꝙ hō dicit̄ equiuoce de hoīe ignorāte ⁊ de hoīe perfe
cto per ſcias ſpeculatiuas.q̄re ⁊c.❡ Itē id eſt de nume
ro bonoꝝ qđ eſt nāliter ab aliquo appetibile:ſed oīs ſcia
ſpeculatiua eſt hꝰ.q̄re ⁊c.maior appꝫ.q2 ſic dicit Cōm. Cō.81.
p̄mo phyſicoꝝ.duplex eſt appetitus.nālis ⁊ aīalis.diffe
runt aūt q2 aīalis conſequitur cognitionē ipſius aīalis in
qua quidem poteſt decipi:⁊ ideo qđ appetitur tali appe
titu:non opꝫ ſemꝑ eſſe bonum verū:ſed poteſt eſſe bonū
apparēs:vt dicit phs.3.huius.⁊ in libro de motibus aia T.c.51.
liuꝫ:ſed appetitus nālis conſequit̄ nām que qdem lꝫ nō
cognoſcat:dirigitur tamē a cognoſcēte:in quo qdez non
cadit error neqꝫ deceptio.ſ.deo ⁊ itelligētijs:vt dicit Cō
mē.12.metaph.⁊ ideo qđ eſt appetibile appetitu nāli de Cō.8.
neceſſitate eſt bonū.minor pz per phm in ꝓhemio meta. p̊° vbi
Omnes hoīes natura ſcire deſiderant.❡ 2ᵐ pbatur.q2
ille ſcie ſunt de nūero bonoꝝ honorabiliū que appetun
tur ꝓpter ſe ⁊ non ꝓpter vtilitatē extrinſecā:ſed ſcie ſpe
culatiue ſunt hꝰ.q̄re ⁊c.maior pz p̄mo ethꝫ.⁊ ex iā dictis.
minor pz per phm in ꝓhemio metaph.dicentē.ꝙ inuen
tis oībus artibus que ſunt ad voluptatē ⁊ introductionē
gens ſacerdotū apud egyptum p̄mo vacare dimiſſa eſt.
q̄re ⁊c.Eſt tñ intelligēdū ꝙ licꝫ oēs ſcie ſpeculatiue ſint
de numero bonoꝝ honorabiliū:vna tñ excedit aliam in
nobilitate ⁊ honorabilitate:q2 licet oēs alie ſpeculatiue
ſcie ſint nobiles in ſe:tñ metaphyſca ē nobilior ⁊ dignior
oībus alijs:vt dicit phs in ꝓhemio metaph.q̄re ⁊c.

Per hoc ad rationes.❡ Ad p̄mā quādo dicit̄.bo
nū ⁊ malū ⁊c.aliqui ſic dicunt ꝙ verum
eſt non abſolute ſed in ordine ad appetitū.Et cuꝫ dicit̄.
ſcia ⁊c.dicūt ꝙ verū eſt formalr:ſunt tamē in rebus effe
ctiue:vt dicit Cōmē.3.huiꝰ.q̄re ratio non valet.Sed iſta Cō.35.
dicta non ſoluunt rōnem.p̄mo non qđ dicunt in maiori.
nam capiendo maiorem vt ipſi concedunt ſumendo ſub
ipſa minorem adhuc ſequitur ꝯcluſio.q̄re ⁊c.ſicut vbi
gratia.bonum ⁊ malum ſunt in rebus in ordine ad appe
titū:ſed ſcie ſpeculatiue non ſunt in rebus in ordine ad
appetitum.q̄re ⁊c.Iterum qđ dicunt in minori non ſol
uit:q2 cum dicimus ꝙ bonum ⁊ malū ſunt in rebus.nos
loquimur de eſſe in aliquo formaliter.ſed ſcientie ſpecu
latiue non ſunt in rebus formaliter:q̄re adhuc ſequitur
ꝯcluſio.q̄re ⁊c.❡ Alij dicūt ꝙ aīa pōt capi dupl͛r.Uno
modo:vt eſt quedā nālis forma:⁊ ſic eſt vera res:⁊ qđ ſic
eſt in ipſa pōt eſſe bonuꝫ ⁊ malū.Alio modo:vt eſt cogno
ſcens:⁊ vt ſic qđ eſt in ipſa non eſt bonū vel malum:ſꝫ ve
rum vel falſuꝫ.modo ſcie ſunt in aīa p̄mo modo.q̄re ⁊c.
❡ Sed iſtud non valet:q2 ſcie ſi eſſent in aīa vt eſt q̄daꝫ
forma nālis:tūc ſcie poſſent eſſe in quacūqꝫ forma nāli.
qđ eſt falſum.❡ Itē ſcia eſt habitus verus:vt pz.6.ethꝫ.
⁊ ideo ſub illa rōne debet eſſe in aīa ſub qua verū vel fal
ſuꝫ:ſꝫ verū ⁊ falſuꝫ ſunt in aīa vt cognoſcens ſm ipos ⁊c.
❡ Alij dicunt alr.ſ.ꝙ res pōt capi dupliciter.Uno mo
do ꝓprie ſm famoſitatem vocabuli.⁊ iſto modo dicitur
de rebus corporalibꝰ.Alio modo large magis:⁊ iſto mo
do non ſoluꝫ dicit̄ de rebus corporalibus ſed incorpora
libus ſicut ſunt res aīe.modo dicūt ꝙ bonū ⁊ malū ſunt
in rebus.2°mō ⁊ nō p̄mo mō.q̄re ⁊c.❡ Sed iſtud dictū
nō valet:q2 ſic exponere auctoritatez phi eſt ire expreſſe
cōtra auctoritatē phi.6.meta.phs eni vult ponere dñaꝫ T.cō.8.

inter bonū ⁊ malū ⁊ verū ⁊ falſum. ⁊ dicit ꝙ bonū ⁊ ma
lum ſunt in rebus. ⁊ verū ⁊ falſum in aīa. modo ſi accipe
ret ibi res vt ſe extēderent ad res aīe: certū eſt ꝙ veruꝫ ⁊
falſum eēnt in reb⁹. q̄re nō differrēt. iō ⁊c̄. ℂ Etiaꝫ iſtud
eſt ꝯtra itētionē Cōmē. ibidē dicētis ꝙ nā pmoꝝ oppoſi
toꝝ intellect⁹. ſ. veri ⁊ falſi nō eſt nā pmoꝝ oppoſitoꝝ ex̄
aīam. ſ. boni ⁊ mali. verū enī ⁊ falſum ſunt in cognitione
⁊ bonū ⁊ malū in nā. q̄re ⁊c̄. ℂ Et iō dico alr̄ cū dicit̄. bo
nū ⁊c̄. dico ꝙ verū eſt q̄tū ad bonū ꝓprie ⁊ ſm̄ famoſita
tē vocabuli qḋ ē bonū nāle: qꝛ bonū dr̄ eq̄liter enti pmo
eth̄. Et cū dr̄. ſcie nō ſunt in reb⁹. dico ꝙ minoꝛ nō debet
ſic ſumi ſi ꝯcluſio debet ſequi: qꝛ bonū ⁊ malū ſunt in re
bus formalr̄: ſꝫ dato ꝙ aliq̄d nō ſit in rebus tanq̄ꝫ aliq̄d
formalr̄ denoīans: dūmodo ſit res in ſe adhuc pōt eē bo
nū: ſꝫ debet ſic ſumi ſcie ſpeculatiue nō ſunt res: qꝛ verū
eſt extra aīam. ⁊ iō nō ſunt bone accipiendo bonū ſm̄ fa
moſitatē vocabuli: accipiēdo tn̄ bonū ſꝫ rei veritatē be
ne ſunt bone: ſic̄ bona aīe ſunt veri⁹ bona q̄ꝫ bona corpo
ris vl̄ fortune: vt dicit ph̄s p̊ eth̄. Et pōt dici ꝙ ſcie ſpecu
latiue ſunt res: qꝛ ſunt vnū entiū in mūdo: vt dicit Cōm.
Cō.5. .3. de aīa. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā. ſi ſcie ſpeculatiue ⁊c̄. cōcedo.
Et cū dicit̄ h̄ eſt falſuꝫ nego. ⁊ cū ꝓbat̄: qꝛ ſcie mathema
tice ſunt maxime ſcientie. dico ꝙ veruꝫ eſt q̄tum ad cer
titudinē demonſtratōis quo ad nos: ⁊ ſic itellexit Cōmē.
Cō.16. 2. metaph̄. ſꝫ ſimplr̄ q̄tuꝫ ad nobilitatē ſubiecti ⁊ q̄tum
ad certitudinē demonſtrationis ſimplr̄ nō eſt veꝝ: imo
metaphyſica que eſt de ſubſtātijs ſeparatis q̄tuꝫ ad ſubm̄
hꝫ demōſtrationes certiſſimas ſimplr̄: cū ipſa cōſideret
vltimuꝫ ꝓpter q̄d ſimplr̄: vt pꝫ in ꝓhemio metaph̄. ⁊ ſic
iſta ſcia ē maioꝛ ſcia alijs ſciētijs. Et pōt dici cū dicit̄. ꝙ
tales non ſunt bone: qꝛ in mathematicis ⁊c̄. dicunt q̄daꝫ
ꝙ bonū ⁊ finis ſūt idē: ⁊ iō duplex eſt bonū ſicut duplex
eſt finis. quoddā acquiſitū per motuꝫ. ⁊ tale nō eſt in ma
thematicis: qꝛ abſtrahunt a motu. aliud eſt bonū qḋ pre
exiſtit motui ⁊ nō acq̄ſituꝫ per motū: ⁊ tale eſt in mathe
maticis: ſꝫ iſtud nō valet: qꝛ ſi in mathematicis ē tale bo
nū vel finis: tūc in mathematicis deberet eē demonſtra
tio per tale bonū vel finē: ſꝫ hoc eſt falſuꝫ. q̄re ⁊c̄. falſitas
T.1.c.3 ꝯn̄tis eſt nota per ph̄m. 3. metaph̄. ⁊ Cōmē. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ de
monſtratio eſt coꝝ: quoꝝ eſt altera cā: vt pꝫ. 2. poſte. ⁊c̄.
⁊ pꝫ in ſimili: qꝛ in ſeparatis a mā nō eſt finis acq̄ſitus per
T.c.vlt. motū: ſꝫ ſolū pexiſtens motui: vt dicit ph̄s. 12. metaph̄. ⁊
tn̄ ſit demōſtratio per talē vnū finē. vn̄ Ariſto. 12. meta.
per talē finē demonſtrat ꝙ vnus eſt pnceps. cū dicit. en
tia nolunt diſponi male: nec bonū pluralitas pncipatuū.
Cō.p̊. vnus ḡ pnceps. vn̄ etiā Cōmē. p̊. phy. ſcia diuina demon
ſtrat per tres cās. ſ. formā. efficiens. ⁊ finē. ḡ eodem mō ſi
in mathematicis eſſet tale bonū vel finis demonſtratio
fieret per ipm̄: qḋ eſt falſuꝫ. q̄re ⁊c̄. ⁊ iō dico aliter cuꝫ dr̄.
ꝙ in mathematicis nō eſt bonū ⁊c̄. Dico ꝙ per li mathe
maticis pn̄t itelligi entia mathematica. ⁊ ſic ē verū. alio
mō per li mathematicis pn̄t itelligi ſcie mathematice. et
de talib⁹ nō itellexit ph̄s. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā. qḋ augmen
tat ⁊c̄. dico ꝙ veꝝ eſt ſi faciat h̄ per ſe. ſi tn̄ per accn̄s nō
opꝫ: ⁊ cū dicit̄. ſcie ſūt hoꝫ. dico ꝙ veꝝ eſt per accn̄s ꝓpter
prauitatē appetit⁹ ſenſitiui: ſꝫ per ſe nō eſt verū: qꝛ tales
ſunt in itellectu ⁊ rōne. rō aūt ſemp dep̄cat̄ ad optima p̊
eth̄. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā. qḋ ꝓhibet̄ ⁊c̄. dico ꝙ h̄ veꝝ eſt ſi
h̄ eſt per ſe. ſi v̊o per accn̄s nō opꝫ. Et cū dicit̄. aliq̄e ſcie
ſpeculatiue ⁊c̄. dico ꝙ veꝝ eſt: ſꝫ nō ē ꝓpter malū qḋ ſit
in ipſis per ſe: ſꝫ per accn̄s. ſ. ꝓpter prauū appetitū male
vtentē. q̄re ⁊c̄. Uel poſſumus dicere ꝙ nō ſūt ſcie: qꝛ nō
tradunt̄ ꝑ modū ſciēdi. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā. qḋ ordinat̄ ⁊c̄.
dico ꝙ veꝝ eſt ſi eſt per ſe. ſi tn̄ per accn̄s nō opꝫ. Et cum
dr̄. ſophiſtica ⁊c̄. dico ſm̄ Alexādrū ꝙ ſophiſtica ordina
tur per ſe ad bonū. ſ. ad euitādā deceptionē: ſꝫ per accn̄s
per ipſaꝫ pōt fieri deceptio. Uel pōt dici ꝙ ſophiſtica nō
eſt ſcia ſpeculatiua: qꝛ eſt pars logice que nō eſt ſpecula
tiua nec practica ſꝫ organica. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad alias rōnes ꝑ
quas ꝓbat̄. ꝙ ſcie ſpeculatiue nō ſunt de nūero honora
biliū. ℂ Ad p̊ᵐ. cū dr̄. bonū honorabile ⁊c̄. verum eſt. Et
cū dr̄. ſcie ⁊c̄. dico ꝙ aliq̄d q̄ri ⁊ appeti ꝓpter alteruꝫ pōt
eē duplr̄. Uno mō ſic ꝙ per ſe nō q̄rit̄ nec appetit̄: ſꝫ tale nō
eſt honorabile. Alio mō aliq̄d q̄rit̄ ꝓpter alteruꝫ ſic ꝙ dato
ꝙ illud nō eēt q̄reret̄ ⁊ appeteret̄. ⁊ tale bn̄ eſt honorabi
le. mō ſcie ſpeculatiue ſunt hoꝫ. q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā. bonuꝫ
vtile ⁊c̄. dōm ſicut dicit Auic. in p̊ tractatu ſue metaph̄.
ꝙ duplex eſt vtilitas. q̄dā ſuilis. ⁊ qḋ tali vtilitate eſt vti
le nō eſt honorabile. alia eſt vtilitas pncipalitatis: q̄ ideꝫ
eſt qḋ pfectio: ⁊ qḋ tali vtilitate ē vtile vl̄ ꝓficuū ē hono
rabile. Et cū dr̄. ſcie ⁊c̄. dico ꝙ veꝝ ē 2ᵒ ⁊ nō p̊. q̄re ⁊c̄.

ℂ Uidetur aūt ad veritatem omnem cognitio ipſius multum ꝓficere. Tex. cō. 11. Q̄ō. V.

Onſequenter q̄rit̄. Utrū iſta ſcia ſit vtilis ad
alias ſcias. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ illa ſcia q̄ eſt ſpe
culatiua nō eſt vtilis ad alias ſcias: ſꝫ iſta ē hoꝫ.
q̄re ⁊c̄. maioꝛ appꝫ. qꝛ ſcia ſpeculatiua q̄ritur
ꝓpter ſe ⁊ nō ꝓpter aliḋ: vt dic̄ ph̄s in ꝓhemio
metaph̄. minoꝛ pꝫ. duplr̄. Prīo: qꝛ totū ⁊ pars ſūt eiuſdē
rōnis: vt dicit ph̄s. 4. phy. ⁊ p̊ celi ⁊ mū. mō ſcia nālis eſt T.c.73.
ſpeculatiua: vt dicit ph̄s. 6. metaph̄. ⁊ iſta eſt pars ſcie na T.cō.2.
turalis: vt dic̄ Auic. 6. nāliuꝫ. ⁊ Cōmē. in ꝓhemio. q̄re ⁊c̄. Cō.2.
2ᵒ: qꝛ illa ſcia eſt ſpeculatiua cui⁹ finis eſt veritas: vt pꝫ
2. metaph̄. finis aūt iſtius ſcie eſt v̄itas: ⁊ nō opus. q̄re ⁊c̄. T.cō.3.
ℂ Itē illa ſcia que ē nobilis ⁊ honorabilis nō eſt vtilis.
ſꝫ iſta ē hoꝫ. q̄ ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. qꝛ bonū vtile ⁊ honorabile ex
oppoſito adinuicē diſtinguunt̄: vt pꝫ hic per Albertuꝫ ⁊
Euſtratiū p̊ eth̄. minoꝛ pꝫ per ph̄m in lr̄a. q̄re ⁊c̄. ℂ Iteꝫ T.cō.p̊.
ſi ſcia de aīa eēt vtilis ad alias ſcias. tūc oēs alie ſcie eēnt
inſufficientes. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ⁊ aīs. falſitas ꝯſequē
tis declarat̄: qꝛ perfectū ⁊ ſufficiēs ſunt idē. p̊ eth̄. ſciētie
aūt alie ſunt perfecte: cū ſm̄ ipſas dicat̄ aliq̄s perfectus:
vt pꝫ per ph̄m. 5. metaph̄. cap⁹. de perfecto. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ il T.c.21.
lud non eſt ſufficiēs ſꝫ inſufficiēs: qḋ alio indiget. mō ſic
eſt de alijs ſciētijs ſi iſta ſcia eēt vtilis ad ipſas. quare ⁊c̄.
ℂ Itē ſi iſta ſcia eēt vtilis ad alias ſcias. tūc ꝯtigeret de
monſtrātē deſcēdere de genere in genus. ꝯn̄s eſt falſuꝫ:
ḡ ⁊ aīs. falſitas ꝯn̄tis apparet. pmo poſterioꝝ. ꝯn̄tia de
claratur: qꝛ ſi eſſet vtilis ad alias ſcientias: cū ſcia ſit ha
bitus ꝯcluſionis demonſtrate: in qua ꝓbat̄ ſua paſſio de
ſubiecto: tunc de ſuo genere deſcenderet ad demonſtrā
dum paſſiones in alijs: qḋ erat declarandū. ℂ Item illa
ſcia que q̄rit̄ ꝓpter ſe non eſt vtilis ad alias ſcias: ſed iſta
eſt hoꝫ. quare ⁊c̄. maioꝛ apparet: qꝛ bonū vtile q̄rit̄ ꝓpter
aliud ⁊ nō ꝓpter ſe: vt dictū eſt pus. minoꝛ pꝫ de ſe. nō enī
querit̄ ꝓpter aliquā vtilitatē extrinſecam. q̄re ⁊c̄.
ℂ Oppoſitum pꝫ per Ariſto. Themiſtiū. Cōmē. ⁊ Auicē.

Ad euidentiam q̄ōnis ſciendum eſt ꝙ vtile
denominatiue dicitur ab vti
litate. ⁊ iō quot modis dicit̄ vtilitas tot ⁊ vtile. Utilitas
aūt dicit̄ duplr̄: vt dicit Auicē. p̊ tractatu ſue metaphyſi
ce. Uno modo ꝓprie ⁊ eſt vtilitas ſeruilis: ⁊ vtile tali vti
litate non querit̄ ꝓpter ſe ſed ꝓpter aliud: ⁊ bonū ſuum
eſt bonū alterius. ⁊ ſic ſeruus eſt vtilis dn̄o: vt dicit Ar.
p̊ politice ⁊ iconomice. ꝙ ſeruus eſt organuꝫ aīatum dn̄i
ſui. Alio mō dicit̄ vtilitas minus proprie ⁊ magis large:
⁊ eſt vtilitas pncipalitatis. ſ. vt oē id dicat̄ vtile tali vti
litate qḋ eſt ꝓficuū. et iſto mō pōt dn̄s ſeruo eē vtilis vel
ꝓficu⁹: qꝛ ipm̄ regit et gubernat. ℂ His viſis dico ad. q.

duo. Primo ꝙ iſta ſcia nõ eſt vtilis ad alias pͥmo modo.
Scḋo ꝙ eſt vtilis 2°.modo. Primuꝫ declaraṫ.qꝛ illa ſcia
que eſt ſpeculatiua non eſt vtilis ad alias ſcias pͥmo mõ
vtilitatis:ſed iſta eſt hᷓ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ ⁊ minoꝛ declarate
ſunt in arguẽdo.q̃re ꝛc̃.¶ Itẽ ſcia que ẽ honorabilis nõ
eſt vtilis pͥmo mõ:ſ3 iſta eſt hᷓ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ ⁊ minoꝛ etiã
patent ſuperius.q̃re ꝛc̃.¶ 2ᵐ declaraṫ ſic.illa ſcia eſt vti
lis ad alias 2°.mõ vtilitatis que plurimis ſcientijs tradit
plura pͥncipia:ſ3 iſta eſt hᷓ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ appꝫ.qꝛ ſcia ha
Cõ.2. beṫ per pͥncipia ꝑ poſte.minoꝛ pꝫ per Cõmẽ.in iſto ꝓhe°
dicentẽ ſic moralis ſuſcipit ab hac ſcia vltimũ finẽ hoīs
ſm ꝙ homo ⁊ ſciam ſue ſubſtãtie:diuin⁹ etiã ſuſcipit ab
hac ſcia ſubſtanciã ſui ſubiecti que ſit.q̃re ꝛc̃.¶ Itẽ illa
ſcia eſt vtilis ad alias ſcias que faċ ꝯfirmationẽ in pͥmis
pͥncipijs:ſed iſta eſt hᷓ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ apparet.qꝛ cognitio
pͥmoꝝ pͥncipioꝝ eſt neceſſaria ad ſcias:cuꝫ ſine ipſis ſit i
Cõ.9. poſſibile ꝓbari: vt dicit Cõmen.4.metaph.minoꝛ pꝫ.qꝛ
cognitio alicui⁹ per ſuã cãm eſt magis firma q̃3 cognitio
Cõ.2. ſui eſſe tm̃:vt dicit Cõmẽ.in iſto ꝓhemio.iſta aũt ſcia tra
dit cognitionẽ cauſarũ pͥmoꝝ pͥncipioꝝ.ſ.intellect⁹ poſſi
bilis ⁊ agẽtis ⁊ itẽtionũ imaginatarũ. que oīa ſunt cauſe
T.1 cõ. ipſoꝝ:vt pꝫ per ꝓhm ⁊ Cõmẽ.2.⁊.3.hui⁹.q̃re ꝛc̃.hoc etiã
21.⁊.24 pꝫ rõnibus Alberti.Primo ſic.cognitio ſubiecti eſt vti
T.1 cõ. lis ad cognitionẽ accñtis:ſed iſta ſcia ẽ cognitio ſubiecti
17.⁊.18. oium ſciarũ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ appꝫ.7.metaph.minoꝛ pꝫ per
⁊.94. Cõmẽ.ꝑ.huius.q̃re ꝛc̃.¶ Itẽ ſcia illius qḋ eſt metrum ⁊
T.c.21. mẽſura oium itelligibiliũ eſt vtilis ad alias ſcias:ſed iſta
Cõ.4. eſt hᷓ.q̃re ꝛc̃.maioꝛ appꝫ.qꝛ qḋ ẽ mẽſura ⁊ metrũ in aliq̃
genere eſt pͥncipiũ cognoſcẽdi ea que ſunt in illo genere:
T.cõ.3. vt pꝫ.10.metaph.minoꝛ pꝫ.qꝛ iſta ſcia eſt ſcia intellectus
agentis:intellectus aũt agens eſt metrũ ⁊ menſura oiuꝫ
itelligibiliũ:qꝛ id dr̃ magis itelligibile qḋ eſt magis rece
ptibile illi⁹ lucis:⁊ illḋ ẽ min⁹ qḋ ẽ min⁹:vt diċ Linconiẽ
Cõ.2. ſis ꝑ poſte.q̃re ꝛc̃.⁊ hoc etiã pꝫ auc̃tibus:⁊ ꝑ cõmẽ.dicen
tis in iſto ꝓhemio.ꝙ iuuamentuꝫ iſtius ſcie ad alias eſt
ſm tres modos.quoꝝ vnus eſt ſm ꝙ eſt pars iſtius ſcie:
quã diſpõnem hꝫ cũ ſcia nãli.alius eſt ſm ꝙ dat plurib⁹
ſcientijs plura pͥncipia vt morali ⁊ diuẽ. 3ᵐ eſt cõe ſm ꝙ
facit ꝯfirmationẽ in pͥmis pͥncipijs ⁊ ꝓpõnibus:quã diſ
poſitionẽ cũ oībus ſciẽtijs habet.q̃re ꝛc̃. Hoc etiaꝫ dicit
Themiſtius in cõmẽto dicẽs.Si qḋẽ de aliquo alio adi
ſcimus veritatẽ nõ erit nobis veritas hec ad alia ꝓmoti
ua.ſi v̊o ad aliquã veritateꝫ de aīa intellexerimus valde
magnũ itroductoriuꝫ erit nobis ad oẽm v̄itatẽ:⁊ ſubdit.
ad oẽs eni ꝑtes ꝓhie iſignes dat ocaſiones.q̃tum ad pra
cticas qḋẽ:qꝛ virtutes ⁊ opĩones ſic vtiq3 facilius inſtrue
mur iſtius ſi ſubam ꝑus didicerimus.ad ſpeculationem
aũt de nãa:qꝛ finis ⁊ pͥncipiũ oīs motus eſt aīa.forte qḋeꝫ
⁊ in oībus corporib⁹.maxime aũt in his q̃ aīaliũ ⁊ plãta
rũ:⁊ ſubdit.Aīa qḋeꝫ nõ cognoſcens ſeipſam digna fide.
⁊ de alijs nota ⁊ de ſe decepta.de quo vtiq3 alio cõſcia pu
tabiṫ:q̃ſi dicat de nullo:⁊ ſubdit.opportunitas eniꝫ tãta
eſt ꝓpoſite ſpeculationis.at tñ nõ facillimũ eſt opus.ap
paret igiṫ ꝙ iſta ſcia eſt vtilis.q̃re ꝛc̃.¶ Sed circa alias
pͥmas rõnes ſcḋi mẽbri:que ſunt Cõmẽ.ſunt dubia.Pri°
circa illḋ qḋ diciṫ in p°.ꝙ moralis ſuſcipit ab hac ſcia vl
timũ finẽ hoīs ſm ꝙ hõ.qꝛ finis hoīs quẽ ſuſcipit mora
lis ab iſta ſcia eſt qui ꝯſiſtit in ꝯiunctiõe itell'ꝰ agẽtis cuꝫ
Cõ.36. itellectu poſſibili:ſic diċ Cõmẽ.3.hui⁹.ſ3 iſte finis non eſt
hoīs ſm ꝙ hõ:qḋ eniꝫ ineſt hoi ſm ꝙ hõ ineſt hoi ſm ꝙ
ipm̃:ſ3 qḋ ineſt hoi ſ3 ꝙ ipm̃ ineſt hoi ſemꝑ ⁊ vlr̃: vt pꝫ ꝑ
poſte.ſ3 iſte finis nõ ineſt hoi vlr̃:vt de ſe pꝫ.nec ineſt ſꝑ
T.c.151. alicui:ſ3 ſolũ in fine vite:vt diċ Cõmẽ.12.metaph. ⁊ Ap.
Cõ.38. 2.de aīa.dicens.ꝙ pluri tꝑi ꝑficit aīa in ignorãtia q̃3 ſcia.
q̃re ꝛc̃.¶ Aliḋ dubiũ eſt circa ſcḋaꝫ rõnẽ in qua diciṫ ꝙ
hec ſcia tradit cognitionẽ cauſarũ pͥmoꝝ pͥncipioꝝ:qꝛ ſi
pͥma pͥncipia haberent cauſas iã eſſent demonſtrabilia.
ꝯñs eſt falſuꝫ.ergo ⁊ añs.falſitas ꝯñtis eſt nota ꝑ poſte.⁊ T.cõ.7
4.metaph.ꝯñs pꝫ.qꝛ demonſtratio eſt eoꝝ:quoꝝ eſt al ⁊.8.⁊.9.
tera cã:vt pꝫ.2.poſte.q̃re ꝛc̃.¶ Ad euidentiã pͥmi dubij:
ſciendũ eſt ſm ꝙ dicit Cõmẽ.in ꝓlogo pͥmi ⁊ octaui phy
ſicoꝝ.ꝙ hõ dr̃ equoce de hoīe ꝑfecto per ſcias ſpeculati
uas:⁊ de alijs hoībus.Aliud eſt ꝙ reduplicatio ſemꝑ ca
dit ſuꝑ formalius ⁊ pͥncipalius:vt dicit ꝓhs ꝑ poꝝ.mõ di
co ꝙ ſi intelligamus per vltimũ finẽ hoīs illã cõiunctio
nẽ intell'ꝰ agẽtis cũ intellectu poſſibili deberet ſic expo
ni ꝙ iſte eſt finis hoīs ſm ꝙ hõ.i.finis hoīs qui eſt ꝑfcũs
per ſcias:qꝛ hõ pͥncipalius diciṫ de hoīe ꝑfecto per ſcias
ſpeculatiuas:vt pꝫ ex pͥmo ꝓſuppoſito.⁊ iõ hec reduplica
tio ſm ꝙ hõ dꝫ cadere ſupra ipꝫ:vt pꝫ ex.2.ꝓſuppoſito.⁊
ſic iſte finis ineſt vlr̃:qꝛ cuilibꝫ ꝑfcõ ꝑ tales ſcias ⁊ ſꝑ:qꝛ
in q̃cũq3 tꝑe.vt ꝑfcũs.q̃re ꝛc̃.Alio°:poſſum⁹ dicere ꝙ per
talẽ finẽ itelligit ſpeculatiõeꝫ in q̃ cõſiſtit felicitas:vt pꝫ
per ꝓhm.10.eth.dicẽtẽ.Alioꝝ.n.aīaliũ nullũ felix ẽ:quia
neq̃q̃3 ꝑticipat ſpeculatiõe:inq̃tũ eni ꝓtendiṫ ſpeculari
⁊ felicitas.⁊ qb⁹ magis ineſt ſpeculari ⁊ felices eẽ.nõ ſm
accñs:ſ3 ſm ſpeculatiõeꝫ.mõ iſte finis ineſt ſꝑ ⁊ vlr̃.qui
buſdaꝫ tñ ieſt maxie.ſ.ꝑfectis ꝑ ſcias ſpeculatiuas:qbuſ
dã min⁹.ſ.ꝑfectis per aliq̃s:qbuſdã mĩme.ſ.ꝑfcis ꝑ itel
lecta mãlia a qb⁹ denudaṫ:ſicͭ eſſe deorſuꝫ ẽ finis grauis
ſ3 ꝙ graue.Iſte tñ qbuſdã grauib⁹ maxie ineſt ſicͭ exñti
bus ꝓpe cẽtrũ.qbuſdã min⁹ ſicͭ exñtib⁹ in medio iter cen
trũ ⁊ ſuꝑficiẽ:qbuſdã v̊o mĩme ſicͭ exñtib⁹ in ſuperficie.
q̃re ꝛc̃.¶ Ad aliud dico ꝙ pͥma pͥncipia ſunt ꝯcept⁹ com
plexi:cũ v̄itas ſequiṫ ꝯpõnẽ:vt pꝫ ꝑ periarmenias.iſti aũt
ꝯceptus pñt ꝯſiderari duplr̃.Uno° ſm ꝙ ſunt q̃dã ſimilitu
dines rerũ extra aīaꝫ exñtiũ.Alio mõ vt ſunt q̃dã ſpecu
labilia in ſe:⁊ iſtã diſtõnem ponit Ariſt.in entibus aīe in
lib°.de memoria.⁊ ipſaꝫ innuit Cõmẽ.vt credo.3.hui⁹.cũ Cõ.5.
dicit ꝙ entia ſpec'labilia habẽt duplex ſubm̃.vnũ per qḋ
ſunt vnũ entiũ in mundo.⁊ iſto mõ ꝯſideranṫ vt qḋdam
ſpeculũ.aliud per qḋ ſunt neceſſaria:⁊ iſto mõ cõſideran
tur vt ſimilitudines.⁊ talibus entibus vno iſtoꝝ modo
rũ debenṫ aliq̃ que nõ debenṫ eis ſ3 aliũ modũ ꝯſidera
tis:vt pꝫ per ꝓhm in lib° de memoria.modo dico ꝙ ſi iſti
pͥmi cõceptus cõplexi cõſideranṫ vt ſunt quedã ſpecula
bilia.ſic etiaꝫ ſunt in intellectu poſſibili:vt in ſubiecto.⁊
cauſe inexñtie ipſoꝝ in ipſo ſunt intell'ꝰ agens ⁊ intẽtio
nes imaginate.⁊ qm̃ demonſtratio eſt eoꝝ:quoꝝ ſue exi
ſtẽtie in alio eſt altera cã:iõ iſta vt ſic pñt demonſtrari:⁊
ſic de iſtis nõ itellexit ꝓhs.4.metaph.⁊ ꝑ poſte. ſi aũt cõ
ſideranṫ vt ſimilitudines rerũ extra aīam exiſtentiũ:qꝛ
vt ſic ſunt repñtantes res quarũ exñtentie vnius in alia
non eſt altera cã.ideo vt ſic iſta non poſſunt demõſtrari:
⁊ ſic de ipſis intellexit ꝓhs in locis.quare ꝛc̃.

Per hoc ad rões.¶ Ad pͥmã cũ dr̃.ſcia ſpeculati
ua ꝛc̃.dico ꝙ verꝝ ẽ ꝙ nõ eſt vtilis vtili
tate pͥ mõ dcã.hñ tñ põt eẽ vtilis vtilitate 2° mõ dicta.q̃
re ꝛc̃.¶ Ad aliã.illa ſcia que ꝛc̃.verꝝ eſt vtilis pͥ mõ.ſ3 2°
mõ nõ opꝫ credere.q̃re ꝛc̃.¶ Ad aliaꝫ.ſi iſta ſcia ꝛc̃.dico
ꝙ ſufficiens ſicut ⁊ perfectibile eſt duplex.qḋdã eſt ſuffi
ciens ſimpliciter.aliud eſt ſufficiens in genere.modo di
co ꝙ bene ſequitur nulla aliarũ eſt ſufficiens ſimpliciter
qꝛ tale eſt vnum ſoluꝫ.ſ.deus.⁊ tale nullo alio indiget:tñ
vnaqueq3 aliarũ eſt ſufficiens in genere.⁊ iſtud ſufficit.⁊
tale põt indigere alio ꝛc̃. ¶ Ad aliã.ſi iſta ſcia ꝛc̃.dico ꝙ
vnam ſciam eſſe vtilem ad aliã põt intelligi dupliciter.
Uno mõ ſic ꝙ per demr̃ata in ipſa deſcendat ad demõ
ſtrandum paſſiones de ſubiecto alterius:qḋ non eſt ideꝫ
cum ſuo ſubiecto:vel ſimplr̃ vel ſic ꝙ vna ſpecies ſit in

nobis itellectus appropriaꝛ̄.q̄re ⁊c̄. Sed operatiões nr̄i
intellectus ad minus ſunt ſenſibiles per accñs:qꝛ babēt
T.c.39. attributionē ad fantaſmata neciam:vt pꝫ.3.buius.⁊ iſta
T.c.158 ſunt per ſe ſenſibilia:vt pꝫ.2.buius.vnde ſicut octauum
celū dicit̄ eſſe in loco per accñs:qꝛ bꝫ babitudinē neciaꝫ
ad aliqd qȯ eſt in loco per ſe.ſ.ad centruꝫ:vt dicit Cōmē.
Cō.44 4.phy.ſic pōt dici de itelligere itellectus noſtri.q̄re iſta
ſcia erit difficilioꝛ illa:vt dictum fuit prius.

Per hoc ad rōnes. ℂ Ad p̄mā. metaphyſica ⁊c̄. iſtam rōnē cōcedo ⁊ nō eſt cōtra me ga
metaphyſica ꝓprie nō eſt ſcia:vt pꝫ.6.ethico. Modo di/
ctū eſt in pōne ꝙ nos intelligimus ꝙ iſta ſcia eſt difficilli
ma inter omnes ſcias ꝓprie dictas.q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliaꝫ il
la ſcia que eſt ⁊c̄.dico ꝙ verū eſt vt ſic.⁊ cuꝫ dicit̄ iſta eſt
bȯ.dico ꝙ verū eſt quo ad illā partē que eſt de vegetati/
ua ⁊ ſenſitiua:ſed non q̄ʒtum ad illaꝫ partē que eſt de aia
intellectiua.quare ⁊c̄. ℂ Ad aliaꝫ. illa ſcia ⁊c̄.cōcedo vt
ſic.Et cū dicit̄.iſta eſt ⁊c̄.dico ꝙ verū eſt q̄ʒtū ad vegeta/
Cō.ii. tiuā ⁊ ſenſitiuā:⁊ de talibus tractat Cōmen.2.buius.ſed
Cō.4. non q̄ʒtuꝫ ad aiam intellectiuā:vt pꝫ per Cōmen.3.buiꝰ.
quare ⁊c̄. ℂ Ad aliā.illa ſcia ⁊c̄.quidā dicunt ꝙ duplex
pōt eſſe ꝓceſſus in ſcia.vnus eni eſt a p̄oribus in eſſe ad
poſterioꝛa in eſſe.alius eſt a poſterioꝛibus ad p̄oꝛa:vt dic̄
Cō.ii. Cōmē.in iſto ꝓhemio.modo dico cuꝫ dicit̄ illa ſcia ⁊c̄.ꝙ
verū eſt vt ſic.Et cū dicit̄.iſta ē bȯ:dicūt ꝙ verū eſt quā/
tū ad modū ꝓcedendi a poſterioꝛibꝰ ad p̄oꝛa.⁊ ſic nō eſt
difficillima.⁊ ſic intellexit pḧs.q̄re ⁊c̄.Sed iſtud nō va/
let:qꝛ q̄ʒtū ad illū modū ꝓcedendi qui nō eſt vſitatus in
iſta ſcia.iſta ſcia nō debet iudicari difficillima:ſꝫ modus
ꝓcedendi a p̄oꝛibꝰ ad poſterioꝛa eſt bȯ. q̄re ⁊c̄. maioꝛ de
T.⁊cō. ſe pꝫ.⁊ minoꝛ pꝫ per pḧm in.2.buiꝰ.in illo caᵒ.Qm̄ aūt ex
iz. icertis.⁊per Cōmē.ibidē ⁊c̄.Aliȷ aūt dicūt alr̄ cōcedēdo
maiorē.⁊ ad miorē dicūt ꝙ iſta ſcia pōt ꝯſiderari duplr̄.
Unoᵒ q̄ʒtū ad ſuū fieri ⁊ acqri.⁊ vt ſic ē difficillima. Alio
mō q̄ʒtuꝫ ad ſuū factū eſſe.⁊ vt ſic eſt certiſſima.⁊ ſic itel
lexit pḧs.Alioᵒ pōt dici ſm̄ dicta in poſitione:cū dicit̄.il
la ſcia ⁊c̄.ꝯcedo.vt ſic ⁊c̄.Et cū dicit iſta eſt bȯ.dico ꝙ ve
rū eſt q̄ʒtum ad vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā.⁊ vt ſic nō eſt diffi
cillima:vt dictū fuit in pōne:ſed q̄ʒtuꝫ ad aiam rōnalem
nō eſt certiſſima:⁊ maxie certitudie quo ad nos: vt Alb.
dicit.lꝫ poſſit eſſe certiſſima certitudie ſimplr̄ oibus pte
ter metaphyſicā que reſoluit rem in vltimū ꝓpter qd:⁊
ꝯſiderat totius nāe bonū:vt in ꝓhemio metapḧ.appet.
⁊ hoc eſt qꝛ aia intellectiua eſt abſoluta.⁊ vt ſic intelligit
pḧs:vt dicit Alber.q̄re ⁊c̄. ℂ Ad aliā.illa ſcia ⁊c̄.dico ꝙ
verū eſt ſi cognoſcibile ſemꝑ ſit ſub illa diſpōne ſub qua
eſt natū actualiter cognoſci ab illo cognoſcente.ſi aūt nō
ſit ſub illa diſpōne nō opꝫ.Et cuꝫ dicit̄.iſta eſt.dico lꝫ aia
ſemꝑ ſit pn̄s ſibiipſi realr̄:qꝛ realr̄ nō eſt abſens a ſeipſa
tñ nō eſt ſemꝑ pn̄s ſibiipſi ſub illa diſpōne ſub qua eſt na
ta actualiter cognoſci qꝛ eſt apta cognoſci cū cognouerit
T.c.8. alia:vt pꝫ.3.buius.⁊ talia non ſemper cognouit ⁊c̄.

ℂ Foꝛtaſſis alicui videbitur vna quedam me/
thodus eſſe de omnibus de quibus volumus
cognoſcere ſubſtātiā. Tex.cō.IIII. Qō.VII.

COnſequēter querit̄. Utrū ſit vna cōis metho
dus inueſtigandi qȯ qd eſt oīum quoꝝ eſt qȯ
qd eſt inueſtigādū. Arguit̄ p̄ ꝙ ſic.qꝛ de quo
minꝰ vr̄ ineſſe ⁊ ieſt ⁊ de quo magis:ſꝫ minꝰ vi
det̄ ꝙ ſit vna cōis methodus oīum accñtiuꝫ
cōiuꝫ q̄ʒ oīuꝫ qȯ qd ē:⁊ tñ ē.q̄re ⁊c̄.maioꝛ pꝫ:qꝛ ē maxia.
minoꝛ pꝫ q̄ʒtum ad p̄mā partē:qꝛ illa que inſunt alicui ꝑ
accñs ſunt multo plura q̄ʒ illa que inſunt alicui ſm̄ ſe:vt
T.c.15. pꝫ p̄ phy.q̄ʒtū ad ſcdaꝫ partē.minoꝛ pꝫ.2.topicoꝝ.in quo
traditur ars cōis ad inueſtigandū accñtia cōia:⁊ etiā pꝫ
in fine tertiȷ topicoꝝ.q̄re ⁊c̄. ℂ Item eoꝝ quoꝝ eſt vna
queſtio videt̄ eē vna methodus terminādi:ſed oīum qȯ
qd eſt: eſt vna qō.q̄re ⁊c̄.maioꝛ apparet:qꝛ qōes ſunt eq/
les nūero bis q̄cūqꝫ vere ſcimus:vt dicit̄.2.poſte.minoꝛ
pꝫ.2.poſte.q̄re ⁊c̄. ℂ Iteꝫ oīum eoꝝ que ſunt vniꝰ rōnis
videt̄ eē vna methodus ⁊ modus vnius cognoſcendi:ſed
oia qȯ qd eſt ſunt bȯ.q̄re ⁊c̄.maioꝛ apparet.2.poſte.⁊.4. T.cō.p̄.
metapḧ.minoꝛ pꝫ.7.metapḧ.vbi dicit̄:qȯ qd eſt dicit̄ ꝑ T.c.14.
p̄us ⁊ poſterius de ſuba ⁊ accñtibꝰ ſic̄ ens.q̄re ⁊c̄. ℂ Iteꝫ
ſicut eſt de accñtibus ꝓprȷs ſic eſt de ipſis qȯ quid eſt.ſꝫ
vna eſt cōis methodus inueſtigādi oia accidentia ꝓpria.
q̄re ⁊c̄.maioꝛ apparet:qꝛ accñtia ꝓpria cōſequunt̄ qditā
tē.minoꝛ apparet per Ariſto.p̄ ⁊ 2ᵒ.poſte.q̄re ⁊c̄. Ideꝫ pꝫ
per platonē:qui dixit ꝙ methodus inueſtigādi qȯ qd eſt
eſt diuiſio. Idem pꝫ per hyppocratē dicentē ꝙ talis me/
thodus eſt demonſtratio. Idem vult pḧs.d.ꝙ talis me/
thodus eſt via compoſita ex diuiſione ⁊ demonſtratiōe:
vt dicit hic Cōmen.quare ⁊c̄. Cō.5.

Oppoſitum arguit̄:qꝛ qȯ quid eſt vniuſcuiuſqꝫ ꝯſtituitur ex ꝓprȷs p̄ncipȷs vniuſ
cuiuſqꝫ:ſed non eſt vna methodus.iueſtigādi ⁊ cognoſcē
di p̄ma p̄nᵃ vniuſcuiuſqꝫ.q̄re ⁊c̄.maioꝛ appet ꝑ Cōmē.in
ꝓheᵒ.minoꝛ de ſe eſt euidēs.q̄re ⁊c̄. Itē ſi eēt aliq̄ metho Cō.5.
dus aut eēt diſio.aut demr̄atio aut ꝯpoſitio:ſꝫ nulla iſta/
rū pōt eē.q̄re ⁊c̄.maioꝛ appet per diuiſionē ſufficiētē.nul
lus eni vnq̄ʒ poſuit aliā viā:vt pꝫ per Cōmē.hʼ.minoꝛ de/ Cō.vt ſ.
claraꝛ̄.nō eni pōt eē diſio nec demr̄atio:qꝛ in iſtis cōmit/
tiꝛ̄ petitio p̄ncipȷ:vt pꝫ.2.poſte.q̄re ⁊c̄.nec via ꝯpoſita qꝛ
neutraqꝫ via ſufficit q̄re nec aggregatū ex illis:qꝛ totū ni
hil aliud eſt q̄ʒ ſue ptes:vt dicit Cōmen.p̄ phy.q̄re ⁊c̄.Et Cō.17.
ꝯfirmaꝛ̄ rōne Cōmē.in ꝓheᵒ.qꝛ ſi talis modus iueſtigan Cō.4.
di qȯ qd ē ſufficeret tūc logica ſufficeret ī cognitiōe alia/ ⁊.5.
rū ſciaꝝ.ꝯn̄s eſt falſuꝫ.ġ ⁊ an̄s.falſitas ꝯn̄tis eſt nota de
ſe.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ logica talem moduꝫ inueſtigandi tradit.vt
pꝫ.2.poſterioꝝ.quare ⁊c̄.

Ad euidentiam qōis ē itelligēduꝫ ꝙ vnā eſſe
methodū iueſtigādi qȯ qd ē oīuꝫ q̊rū qȯ qd ē ē iueſtigā/
dū:pōt itelligi duplr̄.Unoᵒ ſic ꝙ ꝑ ipſaꝫ hērent̄ canōes ⁊
regl̄e iueſtigādi vl̄es qȯ qd ē iueſtigādū. Alioᵒ ꝙ ſit aliq̄
talis methodus cōis inueſtigādi vnūqȯqꝫ qȯ qd ē:⁊ ꝑ ta
lē methodū cog̊ſcerent̄ oia p̄nᵃ ꝓp̄a oīuꝫ q̊rū qȯ qd ē ē i/
ueſtigādū. ℂ Tūc dico duo ad qōeꝫ.p̄ ꝙ ſi qō q̄rat p̄ mō
ſic dico ꝙ ſic.ſi vō qō q̄rat 2ᵒ mō dico ꝙ non.Priᵐ ꝓbaꝛ̄
ſic.qꝛ oīuꝫ q̊rū ē vna qō cōis pōt eē ⁊ vna methodꝰ cōis
tradēs regulā vl̄eꝫ talē qōnē terminādi:ſꝫ oīuꝫ eoꝝ q̊rū
qȯ qd ē ē iueſtigāduꝫ ē vna cōis qō circa qȯ qd ē.q̄re ⁊c̄.
maioꝛ appet.2.poſte.minoꝛ ēt pꝫ ibidē.q̄re ⁊c̄. Itē iſtud
poſſet ꝓbari fere ꝑ oēs rōes adductas ī arguēdo. ℂ Itē
2ᵐ declaꝛ̄:qꝛ ſi eēt aliq̄ talʼ cōis methodꝰ iueſtigādi vnū/
qȯqꝫ qȯ qd ē:ꝑ ipaꝫ cog̊ſcerent̄ ꝓp̄a p̄nᵃ vniuſcuiuſqꝫ:tūc
aut eēt ſcia cōis aut ſpālis:ſꝫ nec ſic nec ſic. q̄re ⁊c̄ maioꝛ
appꝫ ꝑ ſufficiētē diſiōeꝫ.mioꝛ pꝫ.nō.n.pōt eē ſcia cōis:qꝛ
vl̄ eēt logica vl̄ metaphyſica:ſꝫ neutra ē:qꝛ neutra tradit
cogniᵒⁿᵉᵐ entiū ſpāliū ſub ꝓprȷs rōibꝰ:ſꝫ ſolū vt ꝯueniūt
ī rōibꝰ vl̄ibꝰ:vt pꝫ.4.meta.⁊ p̄ topic.q̄re ⁊c̄.nec talis ſcia T.cō.p̄.
pōt eē ſpālis:qꝛ q̄ rōne h faceret:vna eadē rōe alia cū in
h ſint eiuſdē rōnis:aut oēs faciēt:qȯ nō pōt eē:qꝛ tūc idē
ſimilr̄ eēt multotiēs repetitū:aut aliq̄ ſic ⁊ aliq̄ nō:qȯ non
pōt eē vt determiatū ē.ġ relinqꝛ̄ ꝙ nulla.q̄re ⁊c̄. ℂ Itē
ſi eēt aliq̄ talis methodꝰ oēs alie ſcie ſupfluerēt.ꝯn̄s ē fal
ſū.ġ ⁊ an̄s.falſitas ꝯn̄tis pꝫ.ꝯn̄a declaꝛ̄ qꝛ ſcie alie tradūt
cognitiōeꝫ p̄moꝝ p̄nᵒʳᵘᵐ ⁊ paſſionū ⁊ ſuboꝝ.mō ſi eēt talʼ
methodꝰ q̄ traderꝫ cogniᵒⁿᵉᵐ vniuſcꝰqꝫ traderꝫ ēt cogniᵒⁿᵉᵐ
ſubi ⁊ p̄ᵃʳᵘᵐ paſſionū q̄ ex cogniᵒⁿᵉ taliū p̄nᵒʳᵘᵐ ꝺpēdēt.q̄re ⁊c̄.

Sed circa dicta ſunt dubia. pmo: qꝛ eſt dictum ꝙ via inueſtigādi qđ quid eſt: eſt vna: du-
bitat̃ qua vnitate eſt vna. 2° ad quā ſciam ptinet. 3° que
ſit illa via vtrū diuiſio vel demr̃atio vel cōpoſitio. 4° cū
ſint diuerſe vie īueſtigādi qđ qd eſt que ſcia tradit illas.
¶ Ad pmū dōm ꝙ talis via non eſt vna vnitate vniuo-
ca: ſꝫ ſolū eſt vna vnitate analogica: qꝛ cū talis via ſit ha-
bitus: vnitatē ꝛ entitatē capiet ex obiecto circa qđ verſa-
T.c.33. tur: vt pꝫ. 2. hui⁹. modo obm circa qđ verſat̃. ſ. qđ quid eſt
T.c.14. nō eſt vnū vnitate vniuoca: ſed analogica: vt pꝫ. 7. meta.
in illo caplo. Et dicemus ꝓ de eo logice ꝛc̃. ¶ Item ſimi-
le eſt de via cognoſcēdi qđ qd eſt ꝛ de via cognoſcēdi ꝓ-
pria accñtia: qꝛ talia ſequunt̃ quiditatē: vt dicit Porphy-
rius. modo via cognoſcendi accñtia ꝓpria eſt ſolum vna
vnitate analogica: cū demonſtratio ꝑus dicat̃ de demon-
ſtratione ꝓpter quid ꝙ̄ de demonſtratiōe qꝛ: vt pꝫ pmo
poſteriorꝝ. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad 2ᵐ dubiuꝫ dōm ꝙ ad logicam ꝛ
metaphyſicā. diffinitio enī eſt ſermo ſignificatiu⁹ quidi-
Cō.12. tatis ꝛ eſſentie: vt dicit Cōmentator. 7. metaph̃. modo cō-
t.33. ſiderare de diffōnibus eſt cōmune logice ꝛ phie pme: vt
Cō.42. dicit Cōmen. in eodē. 7. ꝛ pꝫ diſcurrēti per ſeptimū. inue-
ſtigant enī que partes ingrediant̃ diffōnē: qꝛ ptes forme
T.c.33. ꝛ ſpēi non mãe: vt pꝫ in illo caplo. Qm̃ vo diffinitio: inue-
ſtigat inſuper quō diffinitū eſt vnū cuꝫ ſua diffōne. ptes
aūt ꝛ mediū habēdi tales partes declarat: vt pꝫ in illo. c.
T.c.42 Dicamus aūt inq̄tum. q̄re cōſiderare diffōnes pertinet
ad metaphyſicā. ptinet etiā ad logicā: qꝛ ad illā ſciaꝫ per-
tinet tradere cognitionē diffōnis ꝛ qđ quid ē que tradit
cognitionē inſtrī deueniēdi de cognito ad ignoti notitiā
ſiue modi ſciēdi: cū diffinitio ſit vnus modus ſciēdi: ſꝫ h̃
T.c. ptinet ad logicā: vt pꝫ per Auic. ꝛ Algaçelē: ꝛ per Ariſto.
42. 7. metaph̃. ꝛ per Cōmē. q̄re ꝛc̃. Sed intelligēdū ꝙ lꝫ cōſi-
derare diffōnes ſit cōe logico: ꝛ ph̃o pmo. tñ hoc ē diuer-
Cō.42. ſis modis: vt dicit Cōmē. 7. metaph̃. in caplo. Nunc aūt:
qꝛ logicus cōſiderat de diffōnibus ſm ꝙ ſunt inſtrm qđ
ducit intellm ad itelligere rei q̄ditatē. ph̃s aūt pmus ſm
ꝙ ſignificant nãs rerū. q̄re ꝛc̃. ¶ Intelligenduꝫ eſt ēt ꝙ
via īueſtigādi diffōnē ſiue qđ qd eſt tradita in logica eſt
duplex. vna q̄deꝫ eſt per quā inueſtigat̃ diffinitio per mo-
dū quo eſt oratio diffinitiua explicans ſubam diffiniti: ꝛ
iſta eſt valde ꝓpria: ꝛ tradit̃ in. 2. poſte. vt dicit Lincon.
ibidē. alia eſt via īueſtigādi diffōnē que tradita eſt in li°
6. topicorꝝ. ꝛ hec nō demōſtrat diffōnē ſꝫ ꝙ eſt oratio dif-
finitiua explicās qd ē diffinitū: ſꝫ cōcludit tales orōnes.
aial rōnale ꝛ mortale eſt diffinitio hoīs. ꝛ hec eſt ꝯ cōpo-
ſita ex ſcđis itētionib⁹. ꝛ nō eſt oratio diffinitiua ſolū ex-
plicans qd eſt homo: ſed eſt ꝯ ꝑdicatiua ſcđe intentionis
de hac diffōne aial rōale mortale: vt dicit Lincon. 2. po-
ſteriorꝝ. ꝛ hec eſt lōge alia a ꝑdicta vt ipſemet dicit in pn°
ſcđi. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad 3ᵐ dubiuꝫ dōm ꝙ talis via nō eſt diui-
ſio per ſe nec demr̃atio ꝑ ſe: qꝛ in iſtis ſit petitio pncipij.
Cō.5. vt pꝫ. 2. poſte. ſꝫ talis via: vt dic̃ Cōmē. h̃. ꝛ ph̃s. 2. poſte.
eſt via ꝯpoſita ex diuiſione ꝛ demr̃atione nō accipiendo
demōſtrationē ꝓpē: qꝛ talis eſt ſolū accñtiū imediatorꝝ.
vt pꝫ ꝓ poſte. ſed accipiendo demōſtrationē pro quacūq;
rōcinatione faciente fidē: vt dicit̃. 2. poſte. ꝛ iſta via cōpo-
ſita eſt via pfecta ꝛ directa inueſtigādi qđ qd eſt: ſed alie
indirecte ꝛ impfecte pñt noīari ſicut via a ꝯrio ꝛ via idu-
Cō.21. ctiua: vt dicit Cōmē. 4. phy. ¶ Ad 4ᵐ dubiū dico ꝙ ille
t.31. diuerſe vie inueſtigādi qđ qd eſt nō ptinēt ad vnā ſciam
ſꝫ ad oēs ſcias. q̄libꝫ. n. ſcia ꝯſiderat ꝓpa pnᵃ ſui ſubti: ꝛ iō
q̄libꝫ ſcia hꝫ ſuā viā inueſtigādi qđ qd eſt ꝓpriuꝫ. q̄re ꝛc̃.

Per hoc ad rōnes. ¶ Ad pmā. cōcedo maiorē: ꝛ
ad minorē dico ꝙ verꝝ eſt ꝙ eſt vna me-
thodus cōmunis ꝛ nō ꝓpria. Et iſto mō etiā dico de me-
dio inueſtigādi qđ quid eſt. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad aliā cum dicit̃
eorꝝ ꝛc̃. dico ꝙ veruꝫ eſt pmo modo dicto in poſitione. ſꝫ
ſcđo mō nō oꝫ. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad aliā eodē mō dicit̃. Cū dici-
tur: oīum eorꝝ ꝛc̃. dico ꝙ verū eſt pmo mō. ſꝫ ſcđo mō nō
oꝫ. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad aliā cū dicit̃ ſicut eſt ꝛc̃. ꝯcedo. Et cū di-
citur. eſt vna. dico ꝙ verꝝ eſt cōis tradens regulas cōes i-
ueſtigādi ꝓpa accñtia. nō aūt eſt aliq̄ ſic cōis que det co-
gnitionē pmorꝝ pncipiorꝝ vniuſcuiuſq; propriꝫ accñtis: ꝛ
ita eſt de methodo īueſtigādi qđ qd eſt: vt dictū eſt in po-
ſitione. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad auctoritates oēs cōcedo ꝙ eſt vna
via cōis pmo mō ꝛ nō 2° mō. Quidā tñ dicūt viam imp-
fectā ſic dicētes diuiſionē ꝛ demōſtrationē. q̄dā pfectā:
ſic dicētes cōpōnē. ¶ Ad alias rōnes in oppoſitū. ¶ Ad
pmā cū dr̃ qđ qd ē ꝛc̃. ꝯcedo. Et cū dicit̃ nō ē vna via ꝛc̃.
ꝯcedo ꝙ nō eſt vna via cōis ſic ꝙ per eā ſciant̃ vniuſcu-
iuſq; ꝓpria pncipia qđ qd eſt inueſtigādi: ſꝫ ꝙ nō ſit cōis
alio mō nō cōcludit. q̄re ꝛc̃. ¶ Ad aliā. ſi eſſet ꝛc̃. ꝯcedo.
ꝛ ad maiorē dico ꝙ nec diuiſio nec demōſtratio: vt ꝓbat
rō: ſꝫ dico ꝙ ē ꝯpoſitio. Et cū dicit̃. neutra ꝛc̃. dico ꝙ nō
ſeq̄t̃. Et cū dr̃. totū ꝛc̃. dico ꝙ Cōmē. itellr̃it ꝙ totuꝫ nihil
aliđ eſt ꝙ̄ ſue ptes ſilr̃ ſūpte mãlr̃. nō aūt formalr̃. q̄re ꝛc̃.
Rōnē Cōmē. ꝯcedo. qꝛ nō eſt ꝯtra me: ſi bñ itelligat̃ ꝛc̃.

¶ Animal aūt vniuerſale aut nihil eſt aut poſteri⁹ eſt. Tex. com̃. VIII. Queſtio. VIII.

Queritur. Utrꝝ vl̃ia ſint ꝑora ſingularib⁹ aut
poſteriora. Et arguit̃ ꝓ ꝙ ſint priora. pmo ſic.
Qꝛ illud eſt ꝑus a quo nō ꝯuertit̃ ſubſiſtendi
ꝯña. h̃ hētur in ꝑdicamentis. ꝛ in. 5. meta. ſed T.c.16.
ab vl̃i ad pticulare nō ꝯuertit̃ ſubſiſtēdi ꝯña.
vt manifeſtū eſt. bene. n. ſeq̄t̃. ſortes eſt. ergo hō eſt. ſꝫ nō
ecōuerſo. vt oēs ꝯcedūt. ¶ P̃. illđ ad qđ alterū ſe hꝫ per
additionē ē ꝑus illo. vt pꝫ ꝓ poſteriorꝝ. ca° illo. Certior āt
eſt ſcia. ſꝫ ſpēs q̄ eſt ſingl̃aris reſpcū gnis: vt pꝫ ꝓ phy. per Cō.4.
Cōmen. ſe hꝫ ꝑ additionē ad genus. nā dr̃ia eſt qua ſpēs
abūdat a genere. vt dicit Porphirius. ¶ P̃. illud qđ po-
nitur in diffinitione alicuius eſt ꝑus illo. hoc pꝫ ex 6° to-
picorꝝ. qꝛ diffinitio eſt ex ꝑoribus. ſed vl̃e ponit̃ in diffini-
tione ſingularis ſeu minus vl̃is vt genus in diffinitione
ſpēi. ſicut pꝫ 7° metaphy. ꝛ 2° poſteriorū. ¶ P̃. ꝑpetuū T.c.54
ꝑus eſt corruptibili. vt pꝫ 8° phycorū. ſꝫ vl̃e eſt ꝑpetuuꝫ. T.c.75.
vt pꝫ pmo poſteriorū. ꝛ ſingulare eſt corruptibile. vt pꝫ
ad ſenſum. ¶ P̃. eadē ſunt pncipia eſſendi ꝛ cognoſcen-
di. vt capit̃ 2° metaphy. ſed vl̃ia ſunt pncipia cognoſcen- T.c.4.
di ſuorꝝ īferiorꝝ: vt oēs ꝯcedūt. g̃ ſunt pncipia eēndi ipſo-
rū: ſꝫ pncipiū ꝑus eſt pncipiato: vt eſt manifeſtū. q̄re ꝛc̃.
¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto. qui dicit hic. T.c.8.
vl̃e aut nihil eſt aut poſterius: ſed nō eſt dōm ꝙ ſit nihil.
qꝛ oīs ſcia eſt de vniuerſali: vt pꝫ ex pmo poſte. ꝛ. 7. meta- T.c.53.
phyſice. ꝛ ſic oīs ſcia eſſet de nullo: qđ eſt abſurdū.

Ad euidentiam q̄ōnis eſt intelligēdū ꝙ opio
platonis de vl̃ib⁹ fuit alia ab
opinione Ariſto. Opinio enī platonis dicit fuiſſe ꝙ vl̃ia
ſ. genus ꝛ ſpēs īdiuiduorꝝ ſenſibiliū ſunt ſepata in re ex-
tra aīam a ſingularib⁹ ſenſibilib⁹. ꝛ hōꝝ quiditates vl̃es a
ſingularib⁹ ſepatis ipſe vocauit ideas. vbi gr̃a. pro iumo-
ribus ipſe ponebat vnā q̄ditatē ꝛ ideꝫ hoīs ſeparatā ex
intellm ab oībus ſingularibus hoībus. ꝛ ſilr̃ vnā q̄ditatē
aſini ꝛ equi: ꝛ ſic de ceteris ſpēbus quarū indiuidua non
habēt ordinē adinuicē ſm ꝑus ꝛ poſterius. Et hoc ipe ꝓ-
bat multis rōnibus ꝛ ſubtilibus: ſꝫ ad pñs recitabuntur
tres vel quattuor ꝓpter exercitationē iuuenū: qꝛ magis
habet hec perſcrutatio locum ſuper. 7. metaph̃. Una ei⁹
ratio fuit: qꝛ ſic eſt in eſſendo ſicut eſt in itelligēdo: cū in-
tellectus noſter moueatur a reb⁹: tūc aūt in intelligendo

ſic eſt ꝙ qditas ſpēi itellr̄ ꝑter īdiuiduū: ⁊ qditas gnīs ꝑ‑
ter ſpēs: vt poſſum⁹ ītellr̄e hoīez non ītellīdo ſortē neqꝫ
plonē. ⁊ poſſum⁹ ītelligere aīal nō ītelligēdo hoīem neqꝫ
aſinū. ⁊ ſic de alijs. ¶ Pꝫ. ſi qditates nō eēnt ſeparate ab
ipſis ſingularib⁹ corruptibilib⁹: tūc de ipſis qditatib⁹ nō
poſſet eē ſcia: ſꝫ h̄ eſt incōueniēs: vt notuꝫ eſt. ſ. ꝙ de qdi‑
tatibus rerū nāliuꝫ nō ſit ſcia. ꝯña oñdeꝫ: qꝛ de corrupti‑
bilibus nō eſt ſcia: imo de ꝑpetuis: vt ēt ꝯceſſit Arꝫ. imo
ſi ꝓpē qditates generū ⁊ ſpērū ſunt ꝯiuncte ſinglaribus:
tūc ſunt corruptibiles ſic̄ ⁊ ipſa ſinglaria: ⁊ ſic de ipſis nō
erit ſcia: qd̄ eſt abſurdū. ¶ Itē ſupponebat Plato ꝙ q̄lꝫ
ſuba que gnātur: gnātur a ſibi vniuoco ſm ſpēm vel ſm
gen⁹: ⁊ h̄ recipiebat pro māifeſto. ¶ Itē ſupponebat plo
ꝙ nulla forma mālis agit īmediate nec generat. cū h̄ vꝫ
velle Arꝫ. in de ſenſu ⁊ ſenſato. vbi dic̄ ꝙ ignis nō agit in
q̄ntuꝫ ignis ſilr aq̄ inq̄ntuꝫ aq̄. ⁊ ſic de alijs. Tunc ꝓcedit
vlterius. ponaꝫ ꝙ genereꝫ ignis aut gnābiꝫ ab ipſo igne
ꝑexiſte. aut ab ipſa forma ⁊ qditate ignis ſeꝑata a ſenſibi
libus ⁊ ꝑticularib⁹. nō eſt dicēdū ꝙ ab igne ꝑexñte ꝑticu
lari ⁊ ſenſibili: qꝛ ille aut ageret īmediate per ſuā q̄litatē
actiuā aut per ſuā formā ſubalē: nō ꝑ ſuaꝫ q̄litatē actiuā:
qꝛ tūc ignis gnātus nō ſieret a ſibi vniuoco: nec ſm ſpēm
nec ſm gen⁹ cū ipſa q̄litas ignis non ſit nec de ſpē nec de
gñe ignis: nec eſt dicēdū ꝙ ipſe ignis ſenſi^{lis} ꝑexñs gene‑
ret īmediate per ſuā formā ſubalez mālem: qꝛ h̄ eſt ꝯtra
ſcdāꝫ ſuppōnē: q̄re relinqtur ꝙ ignis nō generaꝫ īmedia
te niſi a qditate vel forma ſeꝑata a mā: ⁊ ꝓpter gnōnem
indiuiduoꝝ ſube gnābiliū neceſſe eſt ponere vlia ſepara‑
7. met. ta a ſingularib⁹. vex eſt tñ ꝙ Cōmē. aliquātulū alr̄ dedu
Cō. 31. cit iſtā rōnē: ꝑus applicādo ad gnōnez quorūdā aīaliuꝫ ⁊
12. met. plantarū: in q̄bus nullū apparet gnāns corporeū eiuſdeꝫ
Cō. 18. gnīs nec eiuſdē ſpēi cū gnāto. De aūt qd̄ exiſtit in po⁹ nō
exiſtit in actu niſi ꝑexñte in aliquo qd̄ eēt ſui generis vel
ſue ſpēi in actu. vñ relinqtur ꝙ gnōnes taliuꝫ aīaliuꝫ vel
plantarū ſūt a formis ſeꝑatis. ⁊ eſt maior ratio que attri‑
buitur platoni. ⁊ poſt ſtatim ponit rōnez ꝑus tactā. Pro‑
pterea aliqui ꝯfirmāt ſic. ſuba ꝑfecta que gnātur per cō‑
mixtionē ſeminū indiget ad ſui gnōnem aliquo gnānte
per ſe ꝓpinquo ⁊ īmediato ⁊ vniuoco. ſ. eiuſdem ſpēi ſpe
cialiſſime cū ſuba que gnātur. hec recipiꝫ pro manifeſta:
⁊ ſatis pꝫ inſpiciēdo in ꝓpoſitis ꝑticulis. reqriꝫ enī agēs
per ſe: qꝛ agēs per accñs nō ageret niſi eſſet aliqd̄ agens
T.c.42 per ſe ꝑus eo: vt pꝫ. 2. phycoꝝ. ⁊ reqriꝫ agēs ꝓpinquuꝫ ⁊
īmediatū: qꝛ agēs remotū nihil ꝓducit niſi mediāte agē
T. ⁊ cō. te ꝓpinquo: vt habeꝫ. 8. phy. Itē reqriꝫ gnāns vniuocuꝫ
41. qꝛ in hoc differūt ſube ꝑfecte que gnātur per cōmixtio
nē ſeminū ab alijs que ſunt imperfecte que gnātur per
putrefactionē: qꝛ ſube ꝑfecte indigent gnānte vniuoco ⁊
Cō. 49. alie nō: vt etiā demonſtrat Cōmen. in. 8. phy. ¶ Apparet
igiꝫ qꝛ iſta ꝓpoſitio. ſuba ꝑfecta indiget ad ſui gnōnē ge
nerante per ſe ꝓpinq̊ ⁊ īmediato ⁊ vniuoco eſt vera: ſed
hoc nō ꝯtingeret niſi eſſet qditas ſpēi taliū indiuiduorū
ſeparata a ſenſibilibus. g̊ ⁊c̄. ꝓbatio. genereꝫ ſortes: tunc
generans per ſe ꝓpinquū ⁊ īmediatū ⁊ vniuocū nōn erit
ipm ſemen in aīali: qꝛ id nō erit eiuſdē ſpēi cū ſorte gnā‑
to vt cuilibet eſt manifeſtū: nec erit pater. ſ. hō ꝑticularis
a quo deciſuꝫ fuit ſemē: qꝛ ille nō pōt eſſe generās ⁊ agēs
per ſe. nam agens per ſe nec̄io eſt ſimul cuꝫ effectu vel in
T.c.37. fieri ſolū vel in cōſeruari: vt pꝫ. 2. phy. nūc ille hō ꝑticula
ris non nec̄io eſt qñ generaꝫ ſoꝛ. imo poſtq̄ꝫ ſemen rece‑
ptū eſt in matrice ꝯtigit ipſo patre mortuo gnōnem fieri
g̊ relinquiꝫ ꝙ generans ꝓpinquū per ſe ⁊ īmediatū ⁊ vni
uocū in gnōne ſortis nō eſt niſi qditas hoīs ſeꝑata ab oī‑
bus ſingularibus hoībus. Ex his ⁊ ſilibus videꝫ ꝯuin‑
ci ꝙ vlia ſint ſeꝑata a ſingularibus ex̄ itellcū. ⁊ hec qdē

fuit opinio plonis vt ei attribuiꝫ: dicebat aūt ipſe ꝙ ille
forme ſeꝑate ſunt eiuſdē ſpēi cū ipſis formis ſingulariū.
¶ Hāc aūt opionē deſtruit Arꝫ. multiplr̄. Vñ rō ei⁹ eſt.
Illud qd̄ ꝑdicaꝫ de aliquo eēntialr̄ ⁊ in qd nō eſt ſeꝑatū
ab eo ſm eſſe ex̄ aīam. hec videꝫ eſſe ſatis manifeſta: ſed
res q̄ dr̄ gen⁹ ꝑdicaꝫ eſſentialr̄ in qd de ſuis ſpēb⁹: vt aīal
de hoīe ⁊ equo. ⁊ ſic de alijs. Silr̄ res q̄ dr̄ ſpēs ſpāli^{ma} ꝑ‑
dicaꝫ eēntialr̄ de ſuis indiuiduis: vt hō de ſoꝛ. ⁊ pla. ⁊ ſic
de ceteris: q̄re vꝫ ꝙ hꝫ res q̄ dr̄r genera ⁊ ſpēs nō ſūt ſe‑
parata ſm eē ex̄ aīam a ſingularib⁹ ſuis. i. ab īferioꝛib⁹ cō
tentis ſub eis. ¶ Itē gnāns dꝫ eē eiuſdē ſpēi cū gnāto ſꝫ
plonē: ſꝫ forma ſeꝑata ſi eēt nō eēt eiuſdeꝫ ſpēi cū gnāto.
ꝓbō. qꝛ forma indiuidui gnāti nō ſit per ſe. i. ſm ſe ſubſi‑
ſtēs: ſꝫ ꝯpoſitū eſt id qd̄ ſit tali mō. ſ. ens ſubſiſtēs. mō cō‑
ſtat ꝙ forma ſeꝑata a mā nō eſt eiuſdē ſpēi cū toto ꝯpoſi
to ex mā ⁊ forma. ⁊ ſic talis forma ſeꝑata nō poſſet eē ꝑn
cipiū agēs in gnōne ſube ſenſibilis. c⁹ oppo^{m} putauit pla
to: imo illa fuit maioꝛ rō ei⁹ vt ſaluaret ꝙ gnōnes aīaliuꝫ
⁊ plantarū ſunt a ſibi ſimili ſm ſpēm vel ſm gen⁹: vt dic̄
Cōmē. 7. meta. vt viſuꝫ eſt ꝑus. Et hāc rōnez tangit phs. Cō. 31.
7. meta. Utrū aūt ſm rei veritatē forma ſubalis fiat per a t.c.28.
ſe ⁊ ꝑmo vel aggregatū ad pñs nō eſt diſcutiēdū. ſufficit ad .32.
aūt hoc ſcire ꝙ cū gnātū per ſe ſubſiſtēs ſit ꝯpoſitum ex
mā ⁊ forma: neceſſe eſt ipm ꝓpinquū gnāns ſi dꝫ eē eiuſ‑
dē ſpēi vel gnīs cū gnāto eē cōpoſitū ex mā ⁊ forma. ⁊ ſic
ad gnōnez inutilis eēt qditas ſeꝑata. ⁊ hec qdē rō eſt val
de ꝯria ploni: vt manifeſtū eſt cuilibꝫ exercitato in phia.
Et pōt ꝯfirmari ſic. ſi qditas ſeu forma ſeꝑata eēt agens
in gnōne nec̄io ſeqreꝫ ꝙ ſola forma fieret ſic̄ indiui^{m} ſub‑
ſiſtēs ⁊ nō in alio: ſꝫ hoc eſt ipoſe: qꝛ oē qd̄ ſic ſit eſt ꝯpoſi
tū ex mā: vt demonſtratū eſt. 7. meta. ⁊ habeꝫ ex ꝑ phyſi. a t.c.60.
ꝯña pꝫ. qꝛ cū forma gnāns debeat eē eiuſdem ſpēi cū foꝛ 64. ⁊ 66
ma gnāta: vt dicebat. ⁊ ipſa forma gnāta eſt per ſe ſubſi‑
ſtens nec̄e eſſet vt forma ſeꝑata eēt per ſe ſubſiſtēs. nā ſi
eēt īherēs ſubo: ⁊ ꝑficiēs nō eēt eiuſdē ſpēi cuꝫ forma per
ſe ſubſiſtēte. Nō. n. eſt ita itelligibile ꝙ forma ſubſiſtēs
⁊ forma īherēs ⁊ dās eē māe ſint eiuſdeꝫ ſpēi ſpāliſſime.
Propterea arguit Arꝫ. 10. meta. verſus finē. corruptibile T.c.26.
⁊ incorruptibile nō ſunt eiuſdē ſpēi: imo nec eiuſdē gene‑
ris ꝓpē: ſꝫ qditas ſeu forma ſeꝑata a mā eſt incorruptibi
lis: vt dixit plato. ⁊ ipm indiuiduuꝫ ſenſibile eſt corrupti
bile: vt māifeſtū eſt: ⁊ ipſe ēt ꝯceſſit: q̄re ſeqtur ꝙ qditas
ſeꝑata a ſingularib⁹ nō eſt eiuſdē ſpēi cū ipſis: cui⁹ oppo‑
ſitū dixit plato. Ex oib⁹ his rōnib⁹ ⁊ ſilib⁹ reprobaꝫ illa
opinio plonis: qua poſuit vlia realr̄ ſeꝑata a ſuis ſingula‑
rib⁹: ⁊ ad illā rōnē dicit Arꝫ. incidētalr̄ in iſto ꝓhe⁹. Aīal T.cō.8.
vlē aut nihil eſt aut poſteri⁹. Silr̄ aūt ⁊ ſi aliqd aliud vlē
cōe vlr̄ ꝑdiceꝫ. Et hec qdem ꝓpō vera eſt pro ꝑma ꝑte
. ſ. aīal vlē qd̄ poſuit plo ſeꝑatum realr̄ nihil eſt. Addit tñ
aut poſterius: qꝛ ſi eſſet tale vlē non eſſet ꝓprie ꝑus ipſis
ſingularibus ſic̄ cā eoꝝ: vt dicit Cōmē. qꝛ ſi eēt cauſa ſin Cō. 8.
gulariū tunc ſube ipſoꝝ non poſſent ꝑfecte cognoſci ſine
tali vli: vt dicit Cōmē. ſicut eſt diſpoſitio ſub alijs cauſis
ꝙ. ſ. cāta nō ꝑfecte cognoſcunꝫ ſine cauſarū cognitione:
vt pꝫ ꝑ phy. ꝯñs aūt falſuꝫ ē: imo ſi eſſet talia vlia adhuc T.cō.ꝑ.
ſube ſinglariū poſſent cognoſci ſine illis: qꝛ tale vlē ſi eēt
non eſſet ꝑus ſingularib⁹: ſed poſterius: ⁊ ideo dicit Arꝫ.
vlē aut nihil eſt aut poſterius: ⁊ qꝛ per hoc inuit ꝙ ad pre
ſens non tractat quōcūqꝫ ſit de entitate vniuerſaliū: dū‑
mō ꝯſtet ꝙ vlē ſeparatū a ſinglarib⁹: qd̄ poſuit plato: nō
eſt ꝑus diffiniendū q̄ꝫ detur diffinitio cōis oībus indiui‑
duis diffiniti. Et in 2.° hui⁹ ca.° Potētiarū aūt ale. dicit ꝙ T.c.30.
ridiculū eſt in his. ſ. animalibus ⁊ in alijs diffinitionibus
querere cōem rōnē ⁊ diffōnem q̄ nulli ſpāliuꝫ animaliū
cōueniat. Et ꝓpter hoc ēt dicit h̄ Cōmen. cōmento. 8. ꝙ

Ariſt.demõſtrat per hoc diffinitiões generꝝ ⁊ ſpecierum
nõ eſſe diffinitiões rerꝝ vl̄iuz exñtiuz extra intellectū ſe-
paratarꝝ a ſingularibus ſed rerꝝ particulariū.i.qditatū q̄
pticulariter exñt:⁊ itellectus eſt qui agit vl̄itatē in ipſis.
⁊ ſic ad plenū pꝫ intētio iſtius particule.aīal vl̄e ⁊c̄. quaꝫ
ideo h̄ induxi.qꝛ nõnulli expoſitoꝝ videnꝭ ab expoſitio
ne Ariſto.⁊ Auerroys aliqualiter deuiare. pꝫ igiꝭ ex his
ꝙ genera ⁊ ſpẽs ſingulariū ſenſibilium nõ ſunt ſeparata
realiter a ſuis ſingularibꝰ. Hoc iterū pulchre arguūt ali-
qui q̄rto ⁊ hoc ſic.ſi quiditas plāte aut lapidis eſſet ſepa-
rata extra intellectum a ſingularibus ſuis ſequiꝭ ꝙ eſſet
forma intelligēs ⁊ intellecta. naꝫ forme ſeparate a mā ⁊
T. c. 15. a magnitudine ſunt itelligentes ⁊ intellecte ſm Ariſ.do
.12.met. ctrinā in 3°.huius.⁊ in.12.metaph. vnde in 3°.huius.dicit
T.c.39. ꝙ in ſeparatis a materia ideꝫ eſt intelligēs ⁊ qđ intelligi
tur.inconueniens aūt eſt abſurdū ⁊ ridiculū ꝙ quiditas
lapidis ſit intelligens ⁊ itellecta.Similr aūt ⁊ in alijs re
bus inaīatis ⁊ nõ cognoſcitiuis. Et ad iſtaꝫ intentionem
Cõ.18. dicit Cõmē. in 3°.huius. ꝙ ſi vniuerſalia eſſent ſeparata
actu extra aīaꝫ a ſingularibus nõ indigeremus itellectu
agēte.verū eſt ad faciendū ea intelligibilia ⁊ itellecta ſi-
cut ⁊ alie forme abſtracte que nõ ſiunt itellecte per nr̄m
Cõm. p̊. intellectū agentē.⁊ idē dicit ſup 2m metaph.℄ Nūc ſol-
uēde ſunt rõnes pl̄onis. Ad p̄mā qñ dr̄.ſic eſt in itelligē-
do ⁊c̄.poſſumus negare illā.qꝛ videmus in ſenſu viſus q
eſt debilioris virtutis in cognoſcēdo q̄ itellectus: ꝙ ipſe
põt cognoſcere aliqđ obiectū cõiūctū in eſſe cum altero
nõ cognoſcendo illud alteriꝫ: vt viſus videt albedinem
pomi ⁊ nõ cognoſcit eius dulcedineꝫ cui ipſa albedo eſt
cõiuncta.nõ ꝓpter hoc ſeqtur ꝙ ipſa albedo ſit ſeparata
a ſubiecto. Silr aūt in itellectu põt cõtingere ꝙ ipſe in-
telligat aliqđ itelligibile cõiunctuꝫ cū alio ⁊ nõ itelligat
illud aliud.Quis ergo intellectus accipiat qditatē gene-
ris p̄ter qditates ꝓprias ⁊ formas ſpẽrū non ſequitur ex
hoc ꝙ ipſa qditas generis ſit ſeparata ſcđm ſubſiſtentiā
ab ipſis qditatibus ſpẽruꝫ.ſed bene oꝫ ꝙ aliquā diuerſi-
tatē hẽat ab eis vel ſm ſeipſaꝫ vel ſm ꝓprietatē aliquā.
Similiter ſi intelligaꝭ qditas ſpẽi ſine ſingularibus ſub
ꝓprijs rõnibus eoꝝ non ſequiꝭ ex hoc ꝙ ipſa qditas ſit
ſeparata ſcđm eſſe ſubſiſtentie ab ipſis ſingularibus:ſed
bene ſequiꝭ ꝙ ipſa aliq̄liter ſit diuerſa ab ipſis ſingulari
bus vel ſm ſe vel ſcđm aliquā ꝓprietatē ⁊ moduꝫ:ita ꝙ
ipſa qditas ſpẽi habeat aliquā diuerſitatem a rõnibus ⁊
proprietatibus a quibus ſumunꝭ ratiões ſpeciales.Sed
de hoc plus videbiꝭ in poſitiõe ſequēti. ſufficit auteꝫ ad
p̄ſenteꝫ rõnē ꝙ ex ſeparatiõe qditatū a ſingularibus ſm
intellectum non ſufficienter arguitur earum eſſe reale.
Nõ enī ad hoc ꝙ intellectus ſit verus aut falſus reqriꝭ
ꝙ ipſe itelligat oīa queςūqꝫ ſunt cõiuncta in eſſe cum re
quā intelligit.⁊ ſi itellectus hꝫ intelligere hoīeꝫ non eſt
neceſſariū ꝙ itelligat criſpitudinē ei cõiunctā.ſilr aūt in
alijs multis.poterit ergo intelligere quiditatē generis ⁊
ſpẽi nõ intelligēdo ſingularia eoꝝ ſub ꝓprijs rõnibus:⁊
nõ ſequitur ex hoc ꝙ ſint realiter ſeparate ab eis ſꝫ eſſe
vt iaꝫ dictū eſt. ⁊ ideo rõ nõ valet. ℄ Ad aliā cū diciꝭ ꝙ
tunc de eis nõ eſſet ſcia ⁊c̄. nego ↄñam. ⁊ ad ꝓbationem
cū diciꝭ ꝙ de corruptibilibus non eſt ſcia.verum eſt ſub
ratiõibus ſingularibus vt de hoc corruptibili qđ eſt ſor.
vel pl̄o. ⁊ ſic de alijs. ſed ſub rõnibus vl̄ibꝰ ⁊ abſtractis
bene eſt ſcientia de qditatibus corruptibilibus.⁊ ſic erit
de iſtis. quare ratio non valet.⁊ cum addiꝭ ꝙ ſcia eſt de
incorruptibilibus.dico ꝙ verꝫ eſt de eternis vel ſub idē-
titate numerali vt ſunt corpora celeſtia ⁊ eorū motores.
T.c.59. vel ſm identitatē ſpecificaꝫ vt ſunt iſta entia naturalia.
vt pꝫ ex 2°.de generatiõe ⁊ corruptiõe. modo quiditates
ſingularium ſenſibiliū ⁊ corruptibiliū:licet non ſint eter
ne ſm identitatē numeraleꝫ:qꝛ impoſſibile eſt aliqđ cor-
ruptibilium vnū numero permanere:tñ perpetuanꭲ ſm
identitatem ſpecificam per continuationē gnõnis ⁊ cor-
t.c.34 ruptionis:vt diciꝭ.2.huius.℄ Aliter põt rñderi ⁊ credo
ſatis cõpetenter:cū diciꝭ ſcia eſt de eternis verū eſt ſic i-
telligēdo ꝙ ea de qbus eſt ſcia nunq̄ corrumpunꭲ ſimul
q̄tuꝫ ad oēs ſui ptes.Qꝛ tñ illud de quo eſt ſcia ſit incor-
ruptibile penitus ⁊ eternum non eſt verū.mõ ſic eſt in ꝓ-
poſito.Quis enī q̄libꝫ qditas ſinglaris corrumpaꭲ aliq̄n
tñ qditas alicuius ſpẽi nunq̄ corrumpiꭲ tota quo ad oēs
ptes ſubiectiuas:imo nõ eſt aliqđ tp̄s in quo nõ ſit aliqđ
indiuiduū cuiuſlibet ſpẽi ptinentis ad pfectionē vniuer
ſi:vt docet Cõmē.⁊ Lincoñ.ſup p̄mū poſterioꝝ.⁊ ſic itel
ligitur vniuerſalia de quibus eſt ſcia eē eterna ⁊ incorru-
ptibilia.℄ Utrū aūt quiditas ſingularis exiſtens in ma
teria ſignata per ſe corrūpaꭲ aut pure per accñs bona in-
quiſitio eſt.⁊ de hoc alias fuit aliqd ordinatuꝫ.Poſſet er
go dici per diſtõneꝫ ꝓpter iuuenes cū diciꭲ:illud de quo
eſt ſcia eſt perpetuū ⁊ incorruptibile.dico ꝙ illud põt in-
telligi dupl̄r. vno mõ ꝙ illđ de quo eſt ſcia nullo mõ cor-
rumpaꭲ nec ſm totū nec ſm partē nec ſimul nec ſucceſſi
ue:⁊ ſic eſſet falſuꝫ ⁊ impoſſibile.alio mõ ꝙ nunq̄ corrū-
patur totū ſimul quo ad oēs eius ptes ſubiectiuas . ⁊ ſic hñ
verū eſt.ſic aūt ſe hñt qditates ſpẽrū ⁊ generuꝫ idiuiduo
rum nālium.q̄re ⁊c̄. ℄ Item aliter dicunt aliqui ⁊ mul
tū ſubtiliter:vt mihi videꭲ ꝙ illđ de quo eſt ſcia eſt per-
petuū ⁊ icorruptibile ſic eſt itelligēdū nõ ꝙ res q̄ ſubijci-
tur paſſioni ſpeculate ſit oīo eterna nec ſilr ipſa paſſio ſpe
culata.ſic enī de rebus nālibus nõ eſſet vere ſcia:ſꝫ ſic ꝙ
ↄcl̄o que demõſtraꭲ ⁊ ſcitur eſt perpetue veritatis ita ꝙ
quotiēſcūqꝫ eſt talis ↄcl̄o ipſa eſt vā ⁊ intellcūs ſpeculãs
ipaꝫ eſt verus ⁊ ſemꝑ hꝫ verā cognitionē ⁊ nõ q̄nqꝫ verā
⁊ q̄nqꝫ falſaꝫ.⁊ ſic idubitāter illud qđ ſciꭲ vel de quo eſt
ſcia eſt eternū ⁊ perpetuū.ſ.ꝙ ↄcl̄o demõſtrata ſemꝑ eſt
vera.⁊ quotiēſcūqꝫ ipſa ſpeculaꭲ ab intellcū ipſa hꝫ verā
ſpeculationē.⁊ hoc ēt tāgit Lincoñ.ſup p̊m poſte.vbi gr̄a.
Quis oīs hõ ſit corruptibilis ⁊ corrūpaꭲ ſucceſſiue: tñ hᶜ
ↄcl̄o eſt perpetue v̄itatis.homo eſt riſibilis.⁊ nunq̄ intel
lectus intelligēs illam ↄ̄nem eſt falſus.ſilr autē ⁊ in alijs
ↄ̄nibus naturalibus ⁊ aſtronomicis.⁊ hoc ſufficit.℄ Ad
aliam de generatione ignis cum diciꭲ a quo generaꭲ hic
ignis.diceret Ariſto.⁊ Auer.ꝙ põt generari ab igne ma-
teriali preexiſtente. Et cum arguitur contra hoc ꝙ ignis
particularis vel nālis p̄exñs an ageret imediate ⁊c̄.di-
cunt aliqui ꝙ ageret imediate per ſuam qualitatem acti
uam:virtute tñ forme ſubſtātialis ignis.Et cum diciꭲ ꝙ
vnūqđqꝫ ſit a ſuo ſimili ſm ſpēꝫ vel ſm genus.dicunt ꝙ
verū eſt vel ab aliquo alio virtute alicuius qđ eſt de ge-
nere vel de ſpecie ipſius generati:⁊ ſic eſt in propoſito ꝙ
ipſa qualitas ignis preexiſtēs generabit ignem:⁊ imedia
te:non qdem virtute ꝓpria ſed virtute forme ſubſtātia-
lis precedentis.⁊ hoc eſt etiam qđ diciꭲ ad illam propoſi
tionem.Nihil agit vltra ſuā ſpēm.veruꝫ eſt virtute pro-
pria:ſꝫ virtute alterius bene.Hec tamē rñſio mihi vide-
tur dubia:qꝛ ſi caliditas preexiſtētis ignis generat ipſuꝫ
ignem virtute forme ſubſtātialis iſta virtus aut eſt ſub-
ſtantia aut accñs.hec eſt ſufficiens diuiſio.Si ſubſtantia
tunc habeꭲ ꝙ ipſa qualitas agit ⁊ generat mediāte ſub-
ſtantia:⁊ tunc iſta ſuba eſt imediatuꝫ generās:tūc queri-
tur que ſit ipſa ſubſtātia qua calitas generat ignē. Utrū
ſit ſubſtātia abſtracta vel materia vel forma materialis
Si ſuba abſtracta habeꭲ intentuꝫ. Si mā hoc eſt abſur-
dum:qꝛ materie non eſt agere neqꝫ generare.Si dicaꭲ ꝙ
ſit forma nālis tunc cõcedereꭲ ꝙ forma nālis ſit ime-

diatū agens ⁊ generans.nã id mediante quo aliqd agit
eſt imediatū pncipiū actiuū vt manifeſtū eſt.Et forte
dicetur hic ꝙ caliditas non agit mediante forma ſubali
ignis:ſ3 magis ecōuerſo forma ſubalis ignis agit mediā
te caliditate.imediatū ḡ gnãns eſt caliditas.nō tñ vtute
propria ⁊ ſibiipſi relicta.ſed virtute forme ſubalis a qua
dirigit̃ in agendo.⁊ hoc placet multis.¶ Aliter pōt dici
ꝙ in tali gnãtione ignis cū generat ignē imediatū:gene
rans rōne ꝓpria dicta que eſt eductio forme ſubalis de
potentia materie eſt ipſa forma ſubalis ꝑexiſtens.Et cū
dicitur.forma ſubalis nō eſt imediatum pncipiū actiuū.
veꝝ eſt niſi ꝑceſſerit actio q̄litatis actiue:ita ꝙ mã cum
fuerit diſpoſita per eã3. tunc.n.nihil eſt incōueniens for
mã3 ſubſtantialē agere imediate ⁊ extrahere formã ſibi
ſimile3 in ſpē vel in genere de potentia ad actū.Diceret̃
ḡ ſm hoc ꝙ ignis appropinquatus cōbuſtibili nō ſtatim
educit formã ſubſtãtialē ſuã niſi ꝑus per caliditatē ipſū3
diſponat calefaciēdo ⁊ rarefaciendo.⁊ tūc in vltimo iſtã
ti alterationis illius cū mã eſt bene diſpoſita forma ſub
ſtantialis ꝑexiſtens inducit ſimile3 formã imediate ſine
aliquo alio agente ꝓpinquiori. Nec video ꝙ ad hoc ſeq̄
tur inconueniēs ad pris.Qđ ergo dixit Ariſ.ꝙ ignis non
agit ſm ꝙ ignis ⁊c̃.verū eſt niſi ꝑcedat vel cōcomitetur
actio qualitatis actiue.vñ ſi eſſet forma ignis ſeparata a
forma actiua non ageret imediate in mãm. vt dicit com
Cō. 31. men.in.7.metaph.Et poſſumus exponere illud dictum
Ariſto.ſicut ipſū3 itelligit Alexãder.ꝙ ignis nō agit ſ3
ꝙ ignis.nō q2 nihil agat per ſuã3 formã ſubalē:ſed q2 nō
agit per ſuã mãm que eſt pars eius.⁊ ideo nō agit ſm ꝙ
ignis.i.ꝑmo.neq3 ꝯtrariatur aque ꝑmo.qđ eni competit
alicui ꝑmo ꝯpetit cuilibet parti eius per ſe.¶ Hanc aūt
expōnem reputo pulchrã ⁊ ſubtilē.nō eni3 video neceſſi
tatem aliquã quare cū mã eſt ſūme diſpoſita ad recipiē
dū3 formã ſubſtantialē ignis ꝙ forma ignis ſubalis ma
terie appropinquata nō efficiat ⁊ generet formã ſubſtã
tiale3 ignis ſibi ſimilē imediate.ſ.ſine agēte ꝓpinquiori.
Et alias mihi app3 dr̃e alio mō.¶ Ad aliam de genera
tione aīaliū ⁊ plantaꝝ itelligendū3 eſt ꝙ Cōmen.Auer.
Cō. 31. in 7°.metaph.cōmento.31°.⁊ in 12°.cōmento.18.multū iſi
Cō. 18. ſtit in ſolutionē huius rōnis.q2 iſta fuit maior rō plato
nis vt dicit.Eſt aūt ſūma ſnīe Cōmen.vt mihi videt̃.ꝙ
in ſeminibus aīaliū ꝑfectoꝝ ⁊ plantarū que generantur
ex cōmixtiōe ſeminū ſunt quedã vtutes actiue ꝓprie q̄s
vocat Ariſ.formatiuas in diuerſis ſeminibus diuerſe ⁊
⁊ diſtincte. Iſtas aūt vtutes magnificauit Ariſ.vt dicit
Cōmen.vocãdo eas vtutes diuinas.Et Galienus dubi
tauit an illa vtus eſſet creator an nō.ꝓ tanto vō dicūtur
vtutes ille diuine.q2 quodãmō ſunt ſimiles itellectui in
operãdo.ſicut.n.itellectus in itelligendo nō vtit̃ ad hoc
aliquo organo corporali in quo ſit ipm itelligere vt dici
T.c.4. tur 3°.huius. ſic virtus formatiua exiſtens in ſemine de
⁊.6. ciſo a maſculo nō operat̃ per aliq̄ ꝑtē corpis deciſe neq3
per aliquod mēbrū3 determinatū vt viſus ꝑ oculū:⁊ au
ditus per aurē vel per aliqđ aliud determinatū mēbrū3
cui cōicat̃ opatio.⁊ hãc ſimilitudinē tangit breuiter Cō
Com.31 men.7.metaph.Sunt etiã quedã alie habitudines nota
biles que hñt declarari ſuꝑ de generatiōe aīaliū. ⁊ alias
collegi eas in q̄ōnibus de formatiōe corporis humani:⁊
ſic in generatione aīaliū ꝑfectoꝝ ſunt tales vtutes agen
tes ꝓprie ⁊ diuerſe.⁊ ſic ad generationē aīaliū per putre
factionē operant̃ quedã opationes ꝓportionabiles ꝑdi
ctis.¶ Circa qđ cōſiderandū diligenter ꝙ ſicut h3 vide
ri in de gnãtione aīaliū ⁊ in.4.metheororū.aīal qđ fit ꝑ
putrefactionē generat̃ ex quodã corpore hūido qđ ꝑ pu
trefactionē ſeparat̃ a corpore qđ putrefit.illius aūt cor
poris humidi vna pars eſt humidior ⁊ paſſibilior ⁊ in po
tentia receptiua ad formã aīalis generandi ⁊ ꝓportiona
tur ſemini femelle.alia vō pars eſt calidior ⁊ magis acti
ua ⁊ ꝓportionat̃ ſemini maſculi.⁊ h3 vtutē actiuã ⁊ for
matiuã aīalis generãdi queãdmodū ſꝑma h3 vtute3 for
matiuã aīalis qđ generat̃ ex ſemine:niſi q2 dr̃ia eſt:vt do
cet Cōmē.in.12.metaph.q2 vtus formatiua exiſtēs in ſe Com.12.
mine fit ab hñte ſemen.i.ab illo a quo deciditur ſemen ⁊
a ſole.i.a corꝑe celeſti. Etiã ad hoc dic̃ Cōmē.2.phyſico T.2.cō.
rum.ꝙ hō generat hoiem ex mã ⁊ ſol.ſed vtus que eſt in 26.
putrefactiōe.i.in hūido abſtracto a putrefacto fit a ſole
tñ.i.a corporib⁹ celeſtib⁹ ⁊ nō ab aliquo ſili in ſpē vel in
genere ꝓpiquo.⁊ ſicut ad generationē alteri⁹ aīalis ꝑfe
cti cōcurrit alia ⁊ alia vtus formatiua.vñ ſemen equi nō
generat aſinū nec ecōuerſo.ſimilr ad generatōe3 alteri
us per putrefactionē cōcurrit alia vtus ꝓueniens a celo
⁊ diffuſa in cōtinente in quo fit gnãtio.vñ Cōmen.in.12. Com.18
metaph.dicit ꝙ calor ſolis ⁊ ſtellaꝝ diffuſus in aere ge
nerat aīalia ex putrefactiōe nata.⁊ ſilr oīa que fiunt non
ex ſemine.imaginat̃ ḡ ꝙ in gnãtione cuiuſlibet aīalis ⁊
plante agens ꝓpinquū eſt ipm ſemen vel corp⁹ ꝓportio
nabile ſemini hñs vtutē actiuã ꝓꝑe talis aīalis vel plan
te.⁊ illud corp⁹ ꝓportiōabile l3 nō ſit eiuſdē ſpeciei ſpē
ciaſſime nec eiuſdē generis ꝓping cū aīali aut plãta.tñ ſic
eſt generatiuū talis aīalis ꝙ nō alterius ⁊ ei⁹ forma eſt
actu nō ꝙ formalr eſt in actu ſed in potentia vt dicit Cō
men.12.metaph. Per hoc ad rōnis formã3 cum dicitur
nihil educit̃ niſi ab aliquo ſui generis vel ſue ſpēi.videt̃
mihi ꝙ op3 dicere ſm Cōmen.ꝙ veꝝ eſt de aliquo eiuſ Com.12.
dem generis vel ſpēi formalr ⁊ in actu vel vtualr ⁊ in po ⁊.18.
tentia actiua.⁊ intelligimus aliqd eſſe de genere alicui⁹
vel ſpecie formalr vel ſ3 actū cū h3 formã generalē vel
ſpecificã cōſimilē forme illius.vtualr autē aliqd dr̃ eſſe
eiuſdem generis cū aliq̄ cū h3 formã eius in vtute ꝓpria
actiua ⁊ per ſe.mō l3 i gnãtiōe aīalis aut plãte ꝑ putrefa
ctiōe3 nō appareat aliqđ generans mãle eiuſde3 ſpēi vel
generis formalr.tñ neceſſe eſt ibi eē generans ꝑticulare
vel mãle qđ eſt eiuſdē generis vtualiter cū ipſo genera
to hñs in ſe vtutē ꝓpriã ⁊ ꝓꝑe talis gnãt.Vñ ⁊ Cōmen.
in.12.metaph.dicit.Oē exhens aliqđ de potētia ad actū Com.18
neceſſe eſt vt in eo ſit aliq̄ mō illud qđ exhit.nō ꝙ ſit ip3
met ſ3 oēs modos.ſ.formalr ⁊ ſ3 actū.vñ ſubdit.Virtu
tes ergo q̄ ſunt in ſeminib⁹ q̄ fiūt aīata nō ſunt aīe i actu
ſed in potentia.Silr vtutes q̄ ſunt in corporib⁹ ꝓportio
nabilib⁹ ſeminib⁹ vt dictū ē.⁊ ſic nō op3 ad gnãtionē ta
liū3 aīaliū eſſe ꝗditatē illius ſpēi abſtractã ⁊ imãle3.Oz
autē ad gnãtionē cuiuſlibet aīalis ⁊ plãte ꝑ putrefactio
ne3 ſit aliqđ ꝑticulare agens ꝓpriū hñs ꝑciſe vtutē acti
uã3 ⁊ generatiuã talis aīalis ſignū pōt eſſe:q2 ex diuerſis
aīalib⁹ ꝑ putrefactionē fiunt diuerſa aīalia. vt dicit Cō
men.12.metaph.Veſpe.n.vident̃ fieri ex corporib⁹ eq̄ꝝ Com.18.
mortuoꝝ.⁊ apes ex corporib⁹ vaccaꝝ mortuarū3.⁊ rane
ex putrefactiōe terre.muſcilliones ex vino corrupto.qđ
nō vr̃ cōtingere niſi q2 ex diuerſis corporib⁹ putrefactis
exhunt̃ diuerſa hūida:in q̄b⁹ ſunt diuerſe vtutes genera
tiue.diuerſitas.n.mãe ſola nō ſufficeret ad tãtã ſpērū di
uerſitatē.Sic ḡ vt ꝑdictū ē nulla ē neceſſitas ponēdi ta
les ꝗditates ſeꝑatas:imo ſi eēnt:iutiles eēnt ad gnãtiōe3
īdiuiduoꝝ vt dictū ē.⁊ ꝓꝑ hͦ dicit Cōmen.in 7°.metaph. Com.31.
ꝯmēto.31.ꝙ neceē ē vt oē mixtū3 cū mã generet̃ a mixto
cū mã tãq3 a generãte ꝓpinq̄.hñ tñ ꝯcedēdū ē ꝙ moto
res corpoꝝ celeſtiū ſunt gnãntia remota illoꝝ gnãbiliū
vt dicit Cōmē.in.12.metaph.ſed nō ſūt gnãbilia ꝓpinq̄ Com.18
nec ꝗditates ipoꝝ īdiuiduoꝝ ſunt eiuſdē ſpēi cū ipſis:vt
manifeſtū ē cuilibet itelligenti:⁊ ꝓbatū3 eſt ꝑus. ¶ Ad

ↄſirmationē cū dr̄.ſuba pfecta ꝛc̄.mihi vr̄ ꝙ iſta ꝓpoſi/
tio pōt hr̄e duplicē itellectū. Uno mō pōt intelligi ita ꝙ
oēs ↄditiōes. videlʒ vniuocatio pſeitas ꝛ ꝓpiquitas ſeu
imediatio ſint vnius ꝛ eiuſdē agētis ſm nūerū ita ꝙ ali/
qđ agēs vnū ꝛ idē nūero ſit agēs p ſe ꝓpinquū ꝛ imedia/
tū ꝛ vniuocū.ſ.eiuſdē ſpēi cū generato.ꝛ h̄ nō ē vex̄ nec
neceꝰariuʒ. ¶ Alio mō pōt itelligi ſic ꝙ ille cōditiōes ſint
agentiū diuerſox̄ nūero: ita ꝙ ſit aliqđ agēs p ſe.ꝛ aliqđ
aliud agens imediatū ꝛ aliqđ agens eiuſdeʒ ſpēi cū ſuba
generata.ꝛ ſic eſt vex̄. vn̄ in genātiōe ſortis iueniꝛ aliqđ
agēs imediatū.ſ.ſemē deciſuʒ ab aliq̄ p̄cedēte.ꝛ illud eſt
agēs p ſe.i.p ſui nāʒ aptū agere.ꝛ iueniꝛ aliqđ gnāns vni
uocū cū ipſo ſor.ſ.hō pticlaris a q̄ deciſū ē ſemē.ſʒ illđ nō
ē oīo p ſe cā gnōnis ſortis cū ipō mortuo poſtq̄ʒ emiſit ſe
mē p̄t fieri gnō ſortis. ꝛ gnō nō pōt eē ſine p ſe gnānte vt
T.c.42 manifeſtū ē p ſe.ꝛ hr̄.2.phy. ¶ Alr̄ dicunt aliqui ꝙ lʒ ſe
men nō ſit vniuocū cū ſor.q generaꝛ ita ꝙ formalr̄ ꝛ ſm
actū ſit eiuſdē ſpēi cū ipſo ſor.tn̄ eſt eiuſdē ſpēi v̄tualr̄.ꝛ
iſta vniuocatio ſufficit in generāte imediato. Uerū ē tn̄
ſine dubio ꝙ p̄ter illud gnāns opʒ eſſe vel p̄fuiſſe agens
pticulare eiuſdē ſpēi formalr̄ a quo ipſuʒ ſemē fuerit de/
Cō.46. ciſuʒ. vt ꝓbat ↄmen.8.phy.ↄ̄ Aui.

Uiſa ergo opiōne platōis ꝛ iprobata.ſolutiſq̄ʒ rō/
nibꝰ eā fulcientibꝰ remāet dicere ad.q.
ꝓpoſitā in qua q̄riꝛ vtx̄ vl'e ſit p̄us ſingularibus vel po
ſteriꝰ. ¶ Et ē ↄſiderandū ad euidentiā.q.ꝙ vl'e pōt acci
pi duobus modis vt cōiter dr̄. vno mō pōt capi ꝓ itētio/
ne.alio mō ꝓ re q̄ denoīaꝛ vl'is.ſic h̄ nomē albū pōt tene
ri ꝓ ipā albedine q̄ formalr̄ aliqd denoīaꝛ albū vel ꝓ re
q̄ denoīaꝛ alba. Ul'e qdē ꝓ itētiōe dr̄ eē ↄceptꝰ itellectua
lis quo aliq̄ qditas itelligiꝛ vt eſt apta nata. vel vt ei non
repugnat eē i multis. Et dicūt aliq ꝙ vltra illū ↄceptuʒ
opʒ eē reſpectū ad pl'a ſupadditū. Ul'e ꝓ re eſt qditas ap/
T.c.52. ta nata vel cui nō repugnat eſſe in multis. vt hr̄.7.meta.
Et q2 multitudo aut eſt rerū drn̄tiuʒ ſm formā. aut rex̄
Com.6. drn̄tiū ſm q̄ʒtitatē vt dicit cōmen.2.phy.cōmen 6°. ita ē
duplex ml'titudo ſolū ad quā oīs ml'titudo reduciꝛ.ſ.ml'
titudo ſm formā ꝛ ſpēʒ.ꝛ multitudo ſm nūex̄.ꝛ ē multi
tudo idiuiduox̄ eiuſdē ſpēi. Jō vl'e qđ ē qditas ē duplex
.ſ.qditas repibilis in ml'tis drn̄tibꝰ forma.ꝛ iſta ē genus.
ꝛ qditas repibilis in ml'tis ſʒ q̄ʒtitatē drn̄tibꝰ.ſ.in ml'tis
nūero diuerſis.ꝛ hec dr̄ ſpēs ſpāliſſima. Uerū āt ſint pl'a
vl'ia q̄ʒ iſta duo bona pſcrutatio ē. ſʒ ad p̄ns nō diſcutio.
q2 ſolū de iſtis duobus vl'ibus ad ꝓpoſitā.q.loq ſufficit.

Tunc dico tria. Primo ꝙ vl'e ꝓ itentiōe ē poſte/
riꝰ ſingularibus. 2°. ꝙ vl'e ꝓ re ꝛ qdita
te apta nata repiri in ml'tis ſpēbus.ſ.vl'e ꝓ re q̄ denoīaꝛ
genꝰ eſt p̄iꝰ realr̄ ipſis ſpēbꝰ q̄ʒtū ad ſuaʒ formā genera/
leʒ. vt aīal q̄ʒtū ad ſuā formā eſt p̄us realr̄ hoīe ꝛ aſino.ꝛ
ſic ď alijs formis ſpecificis. 3°. dico ꝙ vl'e ꝓ re q̄ denomi/
naꝛ ſpēs ſpāliſſīma n̄ ē p̄us ipis eēntijs ſuox̄ ſingulariū. vt qdi
tas hoīs n̄ ē p̄us realr̄ qditatibꝰ ſor.ꝛ aliox̄ ſingulariū ſuox̄.
ſilr̄ āt ꝛ i alijs. ¶ Primū ꝓbaꝛ breuiter ſic. illđ qđ ē crea
tuʒ ab aliqbꝰ eſt poſteriꝰ eiſdē vt ſic.cā.n.nā p̄or ē ipſo cā
to: vt pʒ in poſtp̄dicamētis.ſed vl'e ꝓ itentiōe eſt qd cā/
tuʒ a rebus ſingularibꝰ. ↄceptꝰ.n.itellectuales n̄ri cāntꝛ a
rebꝰ mediātibꝰ fantaſmatibꝰ vl' cogitatiōibꝰ eox̄: vt pʒ in
T.c.30. 3.buius. vl'e aūt ꝓ intentiōe q̄ aliqd denoīaꝛ vl'e eſt ↄce/
33.ꝛ.39. ptus itellectualis qditatis multiplicis vt oēs dicūt.ꝛ ad
illaʒ itentionē poſſumus dicere dictū Cōmē.in.12.meta.
Cō.4. ↄmento.4. vbi dicit ꝙ vl'ia apud Ariſ.i.ſm opi. Ari.ſūt
collecta ex ſingularibꝰ ab itellectu q cōſiderat ꝛ accipit
ſilitudinē iter ea ꝛ facit ea itentionē vnaʒ. in q̊ dicto val/
de notādū ē ꝙ Cōm.ibi breuiter tangit cās ipſiꝰ vl'is ꝓ
itētiōe. Cāʒ.n.receptiuā tāgit cū dicit ab itellectu q acci
piꝛ ↄſiderādo iter ea ſilitudinē.i.q ↄſiderat ea cōſidera/
tione accepta a p̄petate in q̄ aſſimulanꝛ. ille.n.itellectus
q ↄſiderat ē itellectꝰ poſſibilis in quo tāq̄ʒ in ſubo recipi
unꝛ ipe ↄſideratiōes vl'es. vn̄ Ariſ.in.3.buius de itelle/ T.cō.5.
ctu poſſibili dixit. Dico āt itellectū quo opinaꝛ aīa ꝛ itel/
ligit. p h̄ āt ꝙ dicit.ꝛ facit ea itentionē vnā. tāgit agēs cō
pletiuū ipſius vl'is. ꝛ ē itellectꝰ agēs q facit ex po° intelle/
ctis actu itellecta: vt pʒ in.3.buiꝰ.ꝛ p h̄ ꝙ dicit. ex pticu T.c.17.
laribus vl' ſingl'aribꝰ. tāgit agēs diſpoſitiuū qđ diſponit
itellectū ad receptionē ↄceptus vl'is: vt declaraꝛ in.3.bu T.c.36.
ius. cū q̄ vl'ia que ſunt intētiōes ſint cāta a ſingularibus
manifeſtū eſt ꝙ ſunt eis poſteriora ſaltem via gnātiōis.
Utx̄ aūt ſint poſteriora via pfectiōis ſic aliq tenēt.ſ.ali/
qui ponentes ꝙ itellectio rei māl'is eſt qd nobilius ſim/
pliciter ꝛ dignꝰ re māl'i: vt itellectio auri eſt nobilꝰ ens
q̄ʒ ipſum aurū. ſed de h̄ eſt nobilis pſcrutatio: ſed nō ad
p̄ns. ¶ Tūc oñdeꝛ ſecūda ↄcluſio.ſ.ꝙ forma rei q̄ deno
minaꝛ genus eſt realr̄ p̄or aliquo mō ipſis formis ipſarū
ſpecierū ꝛ ꝓprijs. vt aīalis forma ē p̄or forma hominis ꝛ
eq̄ ꝛ ſic de alijs. q2 illa forma ē p̄or forma ſpērū mediāte
q̄ mā p̄ma recipit ipſas formas ſpērū. hanc reputo mani
feſtaʒ: q2 nihil recipiꝛ in mā mediante aliq̄. qđ ē oīno po
ſterius ipſo. ſʒ mā p̄ma recipit p̄us formas gnāles ꝛ me/
diantibꝰ illis recipit alias formas ſpecificas vſq̄ʒ ad idi/
uiduales. hāc ſcribit expſſe Cōmen. ſup p̄mū meta.i caꝰ Cō.17.
de erroribꝰ. q̄re ꝛc̄. ¶ P̄. illa forma q̄ ē potentialis reſpe
ctu forme ſpēi ē p̄or illa forma ſpēi ſaltē via gnātiōis. nā
po° vt ſic p̄cedit actū vt habeꝛ i.9.meta. ſʒ forma gnālis T.cō.13
ē potētialis reſpectu forme ſpēi ita ꝙ ipm̄ genus ē in po°
ad formas ſpēruʒ. q̄re ꝛc̄. maior pʒ. vt dictū ē. minor de/
claraꝛ. q2 Ari.in.7.metaph̄.in caꝰ. Nūc āt inq̄ʒtū analeti/ T.c.42
cis de diffinitiōe dictū ē. dic̄ ꝙ cā q̄re diffinitio cōpoſita ꝛ.43.
ex genere ꝛ drīa ē qd vnū: ē: q2 vna pars eius.ſ.ipſuʒ genꝰ
eſt in po°.ꝛ drīa vltima ē actꝰ.ꝛ ex talibꝰ fit vnū. aut q̄ re/
cipit ibi genus ꝓ ↄceptū gnāli aut ꝓ ipſa re. nō ē dicēdū
ꝓ ↄceptu. q2 tūc diffinitio nō daret cāʒ vnitatis diffini/
tionis que eſt idē eſſentialr̄ cū diffinito qđ diffiniꝛ p ge/
nus ꝛ drīaʒ. nā ipſi ↄceptꝰ generis ꝛ drīe nō ſūt ideʒ eēn/
tialr̄ cū ſpē diffinita vt notū eſt. ꝛ ſic nō aſſignet cāʒ vnita
tis diffinitiōis q̄ ē qditas ſpēi diffinite. cuius oppoſitum
voluit ibi Cōmen. q̄ reliquiꝛ ꝙ ipſe itellexit de genere ꝓ Com.12
re q̄ denoīaꝛ genꝰ: ꝙ ipſa ē potentialis: ſicut mā reſpectu 18.ꝛ.42
drīe.ꝛ drīa eſt actus ꝛ forma.ꝛ iō diffinitio hʒ vnitatē ab
ipſa vltima drīa q̄ eſt actus pfectꝰ ꝛ vltimꝰ actꝰ nō exñs
in potētia ad actū aliū eēntialē ſpēi diffinite. Et ſic ſeqꝛ
vlteriꝰ necio ꝙ forma generis ē p̄or forma ſpēi ſaltē via
iperfectiōis ꝛ gnātiōis. ꝓpter h̄ dicit Ariſ. ꝙ genꝰ nō eſt T.c.43
p̄ter generis ſpēs. aut ſi aliqd ē vt mā ē.ſ.ens i pō reſpcū
drīe. ex pō āt ꝛ actu fit vnū. q̄re ꝛc̄. Et ꝙ hec ſit intentio
Ax̄. pʒ iſpicienti ↄmētū ibidē. ¶ P̄. illa forꝰ q̄ ↄſeqꝛ aliqđ
accñs reale tali mō reali q̊ n̄ ↄſeqꝛ formā hoīs nec aſini
nec alicꝰ alteriꝰ ſpēi nec ſil' oēs illas eſt diuerſa realr̄ ab
oībus iſtis formis. hāc recipio ꝓ manifeſta. ſi.n. eēt eadē
cū oībꝰ iſtis tūc oē accñs reale: qđ aliq̄ mō reali ↄſequiꝛ
eā: etiā ↄſequereꝛ eas eodē mō reali ſʒ formā aīalis. vn̄
aīal ↄſeqꝛ aliqđ accñs reale tali mō reali q̄ nō ↄſeqꝛ for/
mā hoīs nec formā aſini nec alicꝰ alteriꝰ ſpēi: nec oēs ſil'.
vt ſenſus ↄſeqꝛ p ſe p̄mo formā aīalis vn̄ aīal: vt oēs cō/
cedūt p nām aīalis ineſt cuicūq̄ʒ ꝛ nō ineſt p aliqđ aliud
cui p̄us iſit. nec ↄſeqꝛ p ſe formā hoīs vt hō. q2 tūc ineēt
per formā hoīs cuicūq̄ʒ ieſſet. qđ eſt abſurdū. ſilr̄ nō ↄſe/
quitur p ſe p̄mo formā aſini per eandē rōnē. ſilr̄ nō ↄſe/
quiꝛ per ſe p̄mo oēs formas ꝓpas aliax̄ ſpērū p eandeʒ
rōnē. q2 tūc cuicūq̄ʒ ieſſet ſenſus hoc eſt p nām oīum for
marū ꝓpriax̄ ipſis ſpēbus. qđ eſt ridiculū. ergo videꝛ ꝙ

forma aīalis ſm q̄ aīal eſt diuerſa realr ab oīb⁹ formis
ꝓprijs ſuaꝝ ſpēꝝ. aut ḡ ē ꝑorant oīno poſterior ipſis. nō
eſt dicendū q̄ ſit poſterior ipſis. qꝛ tūc non poneret̄ ꝑus
in diffinitiōe. qđ ē falſuꝫ. etiā qꝛ ſemꝑ minus ꝑfecta ſūt
ꝑora ꝑoritate mãe ad formā ꝛ q̄ſi via gn̄ãtiōis. vt oēs cō
cedunt. ſed ꝯſtat q̄ forma generis ſi eſt diuerſa a forma
ſpēi ē min⁹ perfecta q̄ꝫ forma ſpēi. vt forma aīalis ſm q̄
aīal īuenit̄ in oīb⁹ aīalib⁹: eſt min⁹ ꝑfecta q̄ꝫ forma hoīs
ꝛ aſini: ꝛ ſic de alijs. quare ꝛc̄. Pꝫ ḡ ex oīb⁹ iſtis q̄ forma
rei q̄ dr̄ gen⁹ vt forma aīalis eſt realr ꝑor formis ſpērūꝫ
eius. Et hec fuit ſecūda ꝯclō. Tūc oſtēdit̄ tertia. ſ. q̄ for
ma rei q̄ dr̄ ſpēs ſpālißima nō eſt realr ꝑor formis ſingu
lariū eēntialib⁹: vt forma ſubalis hoīs nō ē ꝑor realr for
ma ſubali ſortꝫ aut platōis. ꝛ ſic de alijs. qꝛ ſi forma ſuba
lis ſpēi ſpālißime eſſet realr prior formis ſubalib⁹ idiui
duoꝝ: tūc ipſa ſpēs nō eēt tota eſſentia ꝛ ſuba indiuiduo
ruꝫ. ſed hoc eſt falſum ſm boeciū in diuiſionib⁹ ſuis. vbi
voluit q̄ ſpēs ē totū eē. i. tota ſuba idiuiduoꝝ: ꝛ h̄ quaſi
oēs cōcedūt. ꝯña pꝫ qꝛ poſtq̄ꝫ forma ſubalis hoīs eēt ꝑor
realr forma ſortis ꝛ platonis: cū nihil realr ſit ſm ſe ꝑus
ſeipſo: oporteret q̄ forma hoīs vt hō eſſet alia realr a for
mis ꝓprijs ſubalib⁹ hoīuꝫ ꝑticulariū. ꝛ ſic ſpēs nō eēt to
ta eēntia idiuiduoꝝ. Indiuiduū. n. ñ abūdat. ā. ſpēꝫ i for
ma ſubali: queādmodū ſpēs ñ abūdat a gn̄e i dr̄ia ſpeci
fica vt dicit porphiri⁹. ¶ Pꝫ. ſi forma ſubalis ſpēi ſpāliſ
ſime eēt alia a formis ꝓprijs ſubalibus idiuiduoꝝ: tunc
vnū idiuiduū eēt i diuerſis ſpēbus ſpālißimis. qđ ē mãi
feſte incōueniens. ꝛ ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ ꝯſtat q̄ hō ē ſpēs ſpāliſ
ſima. ſi aūt forma hoīs: vt hō ex̄ñs in ſor. ꝛ plōne eēt alia
realr a forma ſubali ꝓpa ſor. ꝛ plōnis ita q̄ ſor. hēret vnā
formā ſubalē ꝓpaꝫ ſibi. ꝛ ſilr plō vnā aliā ꝑter for^as hoīs
vt hō: tūc ille forme ꝓpe ꝛ ſingulares ſūt i aliq̄ mō eēndi
diuerſo a mō eēndi ꝯſequente formā hoīs vt hō. ꝛ ab illo
ſūcret̄ vna rō ſpēi diuerſa a rōe hoīs vt hō. qđ ē abſurdū
ꝛ ridiculū. Oꝛ ſi iſte rōnes nō ſufficiāt q̄re alias. Scio hñ
q̄ nōnulli ponūt in idiuiduo formā ſubalē idiuidualeꝫ
realiter diuerſam a forma ſpēi: ꝛ dicūt q̄ per ipſaꝫ idiui
duū ē idiuiduuꝫ ꝛ diſtinguit̄ ab alijs idiuiduis. ſed de h̄
nihil plus ad p̄ſitē q̄ōnem. ¶ Sed ꝯtra ſecūdā cōclōnē
ſūt multe difficultates q̄s nō eſt bonū ſilētio ꝑtranſire.
¶ Prima ē hec. q̄ ſi forma generis eſt ꝑor realr formis
ſpērū tūc in ſubijs erit ordo. nā ꝑus ꝛ poſterius ſunt dr̄ie
T.c.16. ordinis: vt pꝫ ex. 5. meta. ſꝫ ꝯñs eſt falſuꝫ vt vr̄ velle Ari.
T.c.43 7. metaph. ca°. Nūc aūt inq̄ꝫtū in analeticis ꝛc̄. vbi dicit
expꝛſſe q̄ in ſuba nō eſt ordo. ꝛ ſubdit q̄mō h̄ debeat itel
ligi. Hoc q̄deꝫ ꝑus: hoc āt poſteri⁹. q̄re iſta poſitio plane
ꝯdicit Ariſt. ¶ Pꝫ. ſi forma generis eēt diuerſa realiter
a forma ſpēi tūc genus realiter nō ꝑdicaret̄ per ſe de ſpē
ꝛ in eo q̄đ q̄d eſt. ꝯñs eſt falſuꝫ. ꝯñtia pꝫ. qꝛ illud cui⁹ for
ma realiter ē diuerſa a forma alterius nō ꝑdicat̄ de illo
per ſe: vt manifeſtū ē. ¶ Pꝫ. ſi ſic tūc vnū ens eſſet plura
entia. qđ ē abſurdū. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ vnū ꝛ idē idiuiduū
eſt hō ꝛ aīal. ſi aūt forma aīalis ē diuerſa a forma hoīs ꝛ
ecōuerſo tūc hō ꝛ aīal ſūt diuerſa entia. ꝛ ſic cū ſortes ſit
hō ꝛ aīal ſeq̄t̄ q̄ vnū ꝛ idē indiuiduū erit diuerſa entia.
¶ Pꝫ. ſi forma ſubalis aīalis eſſet diuerſa a forma ſubali
hoīs ſequitur q̄ forma ſubalis hoīs ſit accñs qꝛ aduenit
enti in actu. ſ. toti aggregato ex mã ꝛ forma ſubali aīalis.
talis āt forma eſt accñs cuius eſt ſubm cōpoſitū ex mã ꝛ
Coīn.4 forma vt vult Cōmen. in p̄n° ſecūdi huius. ſbm. n. forme
ſubalis nō debet eē ens in actu. ſed i pura potētia. ¶ Pꝫ.
forma ſubalis nō vniret̄ imediate ꝑme mãe. ſꝫ median
te alia forma ſꝫ rōneꝫ ꝑmā illius pōnis. qđ reputat̄ oīno
icōueniens ꝛ abſurdū. ¶ Pꝫ. Cōmē. dicit in ſuo tractatu
de ſubſtātia orbis. q̄ vnū ſubiectū hēre niſi vnā formaꝫ

ē poſſibile ꝛ nō plures ſaltē ſimul. mō ſic ponēdo vnum
ſubiectū ſil hꝫ diuerſas formas ſubales. mã. n. ſor. ſimul
hꝫ formā hoīs ꝛ formā aīalis ꝛ formā corporis. ¶ Mul
te āt alie rōnes ꝛ mlte auctoritates difficiles ſūt ꝯtra illā
ꝯclōnē. ſ. oēs iſte q̄bus īprobat̄ ꝑlalitas ꝛ gradus forma
rū. ſꝫ nimis eſſet longū eas hic pōere. ꝛ alias diligentius
ꝓſecute fuerūt. ꝓꝑ qđ ad p̄ñs dimitto. ¶ Ad p^m dubiuꝫ
pōt dici q̄ in ſubſtātia q̄ ē forma vltia ꝛ act⁹ vltim⁹ nō ē
ordo. ꝛ ſic itellexit Ariſt. illa. n. nō ē niſi vna i vno diffini
to. ſꝫ nō ſequit̄ q̄ nullo mō ſit ordo iter ꝑtes ſubſtātie q̄
ponūt̄ in diffinitōe ꝯpoſita ex genere ꝛ dr̄ia. ꝛ iō nō valꝫ
illa dubitatio. ¶ Itē poſſum⁹ dicere q̄ in ſubſtātia diffi
niti nō ē ordo ꝑtiū ꝑ ſe ſubſiſtentiū ſeorſuꝫ ꝛ diuiſiꝫ ſicut
ſubſiſtūt diuerſa idiuidua eiuſdē ſpēi vl̄ diuerſaꝝ ſpēꝝ:
qꝛ talis ordo diuerſoꝝ ꝑ ſe ꝛ ſeorſuꝫ ſubſiſtētiū i actu ipe
dit vnitatē aggregatā ex talib⁹ ordinatis. vel non ſtat ſil
cū vnitate ſpecifica ꝛ nūerali ꝓpe dicta. ſꝫ i ſuba rei dif
finite pōt eē ordo diuerſarū ꝑtiū. q̄ꝝ vna ē potētialis re
ſpectu alteri⁹. ꝛ q̄rū vna nō ſubſiſtit ſeorſuꝫ ꝛ diuiſim ab
alia. ſic āt ē in ꝓpoſito. nā q̄uis forma generis ſit realr di
uerſa a forma ſpēi: tñ ipſa eſt potentialis reſpectu forme
ſpēi in tñ q̄ mediāte ea mã ꝑma recipit formas ſpecifi
cas: vt dicit Cōmen. ꝛ cū h̄ ipſa forma generis nūq̄ꝫ ſepa p̄. meta.
ta eſt ſm ſubſiſtentiā a formis ſpecierū. nūq̄ꝫ. n. eſt aliqđ Cō. 17.
aīal per formā aīalis q̄n habeat formā ꝓpriā alic⁹ ſpēi.
ꝛ ad illā itentionē dixit Ari. 7. metaph. in ca° ꝑallegato T.c.43
q̄ genus nō ē ſimplr̄ ꝑter generis ſpēs. aut ſiq̄d ē ſic mã
eſt. ꝛ illud v̄ꝫ eſt ꝑ vtraq̄ꝫ ꝑte debito mō itelligēdo. nā
ipſuꝫ gen⁹ nō eſt aliqđ ſeparatū ſm eſſe ſubſiſtētie a ſpe
ciebus ſuis: ſꝫ ſit diuerſuꝫ realr q̄ꝫtū ad ſuaꝫ formā a for
mis ſpērū. ꝛ q̄uis ſit realr ꝛ eſſentialr diuerſuꝫ a formis
ſpecieꝝ: tñ ē ſicut mã reſpectu earū. eſt. n. forma generis
iꝑfecta potentialis reſpectu formaꝝ ſpēruꝫ: ꝛ nunq̄ꝫ pōt
ꝑficere mãꝫ niſi cū aliq̄ forma ſpecifica ꝑfectiori. ¶ Sꝫ
aliq̄ iſtant: qꝛ Cōmen. dicit in ꝑmo phyſicoꝝ. q̄ ſi mã ha Coīn. 63
beat aliq̄ꝫ formā ꝓpriā ſibi nō reciꝑet aliq̄ꝫ aliā formam 66. 69.
ſubſtantialē: iō ille oēs eēnt accñtia. ꝛ generatio eēt alte
ratio. ꝛ tñ ꝯſtat ſi mã haberet aliq̄ꝫ formā ſibi ꝓpriā illa
eſſet iꝑfectißima ꝛ potētialis. ḡ ſilr nō obſtāte q̄ forma
generis ſit mltū iꝑfecta ꝛ potētialis reſpectu forme ſpēi
tñ ex̄ñs ſub illa forma nullā formā reciꝑet niſi accidēta
leꝫ. ¶ Ad hoc facile ē reſpōdere vt mihi vr̄. veꝝ eſt. n. q̄
ſi i mã ꝑma eēt aliq̄ forma vel haberet aliq̄ꝫ formā q̄ eēt
de ei⁹ eēntia ꝛ q̄ditate tūc ipa mã nō reciꝑet aliq̄ꝫ formā
aliā niſi accñtalē: qꝛ h̄ poſito cū mã recipiat formā ꝑ ſui
nãꝫ ſequit̄ q̄ mã reciꝑet quācūq̄ꝫ formā rōne q̄ eēt ens
actu: qꝛ ipſa realr recipit formā ſubſtācialē ꝑncipalr rōe
q̄ mã ē. ſi ḡ ipſa mã ſm q̄ mã ē haberet de ſui eēntia ali
quā formā: tūc rōne illi⁹ actus ꝛ forme ꝑncipalr reciꝑet
q̄cūq̄ꝫ formā: ita q̄ forma ꝛ actus eēt ei ꝑncipalr rō reci
piēdi. ꝛ cū oīs forma. que recipitur i ente actu ſm q̄ ens
actu: ꝛ cui ſubſtat ens actu ſecūdū q̄ ens actu ſit accidē
talis: tūc oīs forma q̄ reciꝑet̄ i mã eēt accñtalis. ſꝫ nō ſic
erit i ꝓpoſito. qꝛ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ forma generalis ponat̄ in mã
añ formā ſpecificā: ipſa tñ forma nō ē eēntia nec de eſſen
tia mãe ꝑme. ꝛ iō mã ꝑma nō reciꝑet formā ſpēi rōne for
me gn̄alis ꝑmo ꝛ ꝑncipalr. imo rōne ſue eſſentie q̄ ē ens
de ſe pure potentie: tñ hñ veꝝ ē q̄ forma gn̄alis eſt tāq̄ꝫ
diſpoſitio ꝛ ꝑparatio mãe ꝑme ad formā iferiorē q̄ me
diante mã ꝑma recipit alias formas vt dictuꝫ fuit ꝑus.
¶ Ad aliā difficultatē cū dr̄ q̄ tūc gen⁹ ꝛc̄. dico q̄ nō ſe
q̄t̄. Et ad ꝓbationē cū dr̄ illđ qđ hꝫ formā ꝛc̄. dico q̄ ve
rū ē ſi iſta forma nō ordinet̄ ad formā ſpēi recipiēdā nec
ſit ꝑs ſubſtātie ſpēi. ſꝫ ſi ordinet̄ ad formā ſpēi recipiēdā
ꝛ ſit ꝑs ſube ſpēi tūc hñs illā formā poterit eēntialr ꝑdi

cari de iſta ſpẽ. ⁊ ſic ẽ ĩ ꝓpoſito. nã ꝫ formã generis ſit di-
uerſa realr̃ ⁊ ſm̃ ſuã ſubaꝫ a forma ꝓpria ſpẽi. tñ ordinat̃
ad eã: ⁊ ẽ ps ſube ſpẽi. q̃re rõ nõ valet. ¶ Sꝫ logici hic li
tigãt: q2 ps cẽntialis nõ p̃dicat̃ de toto p̃dicatiõe dicente
hoc ẽ h̃ ⁊ in recto. male. n. diceret̃. aĩal ẽ aĩa. ſic dicit Cõ-
mẽ. in. 7. metaph̃. ſꝫ gen⁹ p̃dicat̃ de ſpẽ p̃dicatiõe dicẽte.
hoc ẽ h̃ ⁊ in recto. vt hñ dr̃ hõ ẽ aĩal. ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad
iſtã q̃õneꝫ mltiplr̃ rñſuꝫ ẽ ĩ q̃õe de ꝯpoſitiõe ſpẽi ſiue de
pluralitate ⁊ gradib⁹ formaꝝ. Sꝫ ad p̃ris dico breuiter
q̄ ps nõ p̃dicat̃ de ſuo toto in abſtracto. vñ male dicere-
tur. hõ eſt aĩalitas. ſed pars hñ p̃dicat̃ de ſuo toto q̄daꝫ
ꝯcretione inq̃tũ diſtincte itelligat̃ ſuũ totũ: ⁊ ſic eſt cum
genus p̃dicat̃ de ſua ſpẽ. vbi gr̃a. vt hõ ẽ aĩal. idẽ eſt ac ſi
diceret̃ hõ ẽ hñs aĩalitatẽ. ſimilr̃ autẽ ⁊ in alijs nõ valet.
¶ Hãc ſolõnẽ ponit Robertus in quodaꝫ ſuo tractatu
de ortu ſciaruꝫ. ⁊ ipſe fuit magnus defenſor huius opi. q̄
forme gñales nõ ſunt eedẽ cũ formis ſpãliſſimis. ¶ Itẽ
aliter põt dici q̄ genus ſolũ ⁊ cũ p̃ciſione dr̃ie vel forme
ſpecifice nõ p̃dicaret̃ p̃dicatiõe dicẽte hoc ẽ h̃ de ſpẽ. ſꝫ
totũ aggregatũ ex forma gñali ⁊ forma ſpecifica: ſub rõ-
ne tñ cõi ſũpta a forma cõi p̃dicat̃ de ſpẽ. ⁊ tũc dr̃ eẽ p̃di-
catio gñis de ſpẽ vt dicendo. hõ ẽ aĩal. ibi p̃dicat̃ de hoĩe
totũ aggregatũ ex forma hoĩs ⁊ ex forma aĩalis cum ſua
mã. ſub rõne tñ forme cõis. Unñ ſic illi g̃ tenẽt q̄ forma
gñis nõ ẽ ſubalr̃ diuerſa a forma ſpẽi. dicũt q̄ ipm̃ nomẽ
gñis ſignificat totũ aggregatũ ex forma ⁊ mã ſub rõne q̃
ſũpta ẽ ab appẽte cõi. ⁊ illõ totũ p̃dicaret̃ de ſpẽ. ita q̄ di
cere hõ ẽ aĩal idẽ ẽ ſic dicere hõ ẽ hõ vt ſẽſitiuũ. Etiã ſic
nos poſſum⁹ dicere q̄ nomẽ gñis ſignificat totũ aggrega
tuꝫ ex mã ⁊ forma gñali ⁊ forma vltia. nõ q̄deꝫ ſub rõne
ꝓpa forme vltie. ſ. ſpecifice. nec ſub rõnib⁹ ꝓpis formaꝝ
ſpecificaꝝ. ſꝫ ſub rõe forme cõis vel appẽt cõis vl̃ ꝯñtis
formã gñalẽ. ⁊ ſic cũ aĩal p̃dicat̃ de hoĩe nõ p̃dicat̃ ps de
toto: ſed totũ de toto: ſub rõne tñ ſũpta a pte. ⁊ hoc nihil
eſt icõueniẽs. ſꝫ ſi nomẽ gñis ſignificaret p̃ciſe compoſi-
tuꝫ ex mã gñali. ⁊ gen⁹ p̃dicaret̃ de ſpẽ in recto. tũc ſine
dubio ps p̃dicaret̃ de toto. qõ eſt incõueniẽs. nũc aũt nõ
ẽ ita. imo nom̃ gñis ſignificat to^m ꝯpoſitũ ex nã cõi ⁊ nã
ſpãli ſub rõne tñ cõi. ¶ Ad aliõ cũ dr̃ q̄ vnũ ens ⁊c̃. poſ-
ſumus dicere q̄ vnũ ens eẽ multa entia multitudine op
poſita ſue vnitati ẽ ipoſſibile. vt ſi eſt vnũ nũero p vnam
formã idiuidualẽ q̄ ſic ſit pl̃a ẽtia nũero p plẽs formas
idiuiduales hoc ẽ ipoſſibile ſil̃. Et ſiq̄dẽ eſt vnuꝫ ens ſpẽ
p vnã formã ſpecificã q̄ ſit plura entia p plures formas
ſpecificas. ſilr̃ ãt ⁊ ĩ alijs. nũq̄. n. ens vnũ aliq̃ vnitate ẽ
plura pluralitate oppoſita illi vnitati. Sed nõ ẽ remotũ
gn aliqõ ens vnũ vno mõ ſit mlta alio mõ: vt q̄ ens vnũ
in actu ſit multa in potentia. imo h̃ eſt bene poſſibile: vt
T.c.zi. pꝫ p̄mo phy̆co. Cũ g̃ idiuiduũ ſube ſit vnũ nũero p vnaꝫ
formã idiuidualẽ ⁊ vltimã per viã gñationis: concedo q̄
ſimul nõ poteſt eẽ plura idiuidua nũero p plẽs ⁊ diuer-
ſas formas idiuiduales ⁊ vltimas. ſed poterit eẽ multa
⁊ plura p diuerſas formas gñales ⁊ cões: quaruꝫ vna or-
dinat̃ ad aliã: ⁊ recipit̃ in mã mediãte illa. ⁊ ſic ſor. ẽ aĩal
p vnã formã ſubalẽ: ⁊ eſt hõ p aliam: ⁊ per aliaꝫ corpus. ⁊
tñ ẽ vnũ ens nũero p vnã formã idiuidualẽ vltimã ⁊ pſi
cientẽ. Item idiuiduũ ſube cõpoſite. vt ſor. ẽ vnũ per ſe
ſubſiſtens diſtinctũ ſm̃ eẽ ab oĩ alia ſuba q̃ nõ eſt ps ei⁹.
⁊ hoc mõ nõ ſũt pl̃a entia pluralitate oppoſita illi vnita-
ti. aĩal enĩ qõ p̃dicat̃ de ſor. nõ eſt aliqõ ens ſubſiſtens di
uiſim ab hoĩe ⁊ ab alijs p̃dicatis ſubalib⁹ que dicunt̃ de
ſor. nec ecõuerſo. Et ſic vt ſit ad vnũ dicere vnũ ens non
eſt pl̃a entia nec multa multitudine oppoſita illi vnitati
ſed mltitudie ⁊ pl̃alitate alia nõ oppoſita illi vnitati. ⁊ h̃
nullũ eſt icõueniẽs. ¶ Aliter põt dici ſꝫ illud qõ poſituꝫ
fuit in ſolutiõe p̃cedentis dubitationis q̄ vnũ ens nõ eſt
plura entia. Et cũ dr̃ q̄ ſor. ẽ hõ ⁊ ẽ aĩal. ⁊ illa ſũt diuerſa
per diuerſas formas. dico q̄ cũ dicit̃ ſor. ẽ aĩal. ibi aĩal nõ
p̃dicat aliqõ diuerſuꝫ ab hoĩe nec a corpe: ſed p̃dicat to-
tuꝫ ꝯpoſitũ ex mã ⁊ formis oĩb⁹ ſubalib⁹ q̃ ſunt ĩ ſor. ſub
rõe q̄ tñ accepta ab vna illaꝝ formaꝝ. vl̃ a mõ eẽndi ꝯñte
vnã illarũ formaꝝ. ſ. aĩam ſenſitiuã. vñ ⁊ in. z. hui⁹ dictũ T.cõ.16
eſt q̄ aĩal eſt aĩal p ſenſuꝫ. Silr̃ cũ dicim⁹ ſor. ẽ corp⁹. ibi
p̃dicat̃ to^m ꝯpoſitũ ex mã ⁊ oĩb⁹ formis ſubalib⁹ q̃ ſũt in
ſorte ſub rõne tñ cõi ſũpta a mõ eẽndi ꝯñte formã ſuba-
leꝫ corporis. ⁊ nõ p̃dicant̃ ibi plura entia de vno ente. ſed
vnũ ſub diuerſis rõnib⁹. cũ g̃ dr̃ ĩ ꝓpõe cõi q̄ gen⁹ p̃dica
tur de ſua ſpẽ p̃dicatõe dicẽte. hoc ẽ h̃. dico q̄ hoc nõ eſt
ſic itelligẽdũ q̄ ꝯpoſituꝫ ex mã ⁊ forma gñali ſine alijs
formis p̃dicat̃ de ſua ſpẽ in recto. ſed q̄ ipſuꝫ totũ ꝯpoſi-
tuꝫ ex mã ⁊ formis oĩb⁹ ſubalibus ſpẽi ſub rõne cõi acce-
pta a mõ eẽndi repta in oĩb⁹ ſpẽbus p̃dicat̃ de ipſa ſpẽ ⁊
ſic per oĩa illa genera nõ p̃dicat̃ niſi vnũ: ſub diuerſis tñ
rõnib⁹. quẽadmoduꝫ etiã dicũt illi g̃ negant pluralitatẽ
formaꝝ in vna ſpẽ niſi q̄ itñ differim⁹ ab ipſis q̄ in vno
ꝯpoſito ponim⁹ plures formas ſubales ordinatas modo
p̃dicto. Ipſi v̾o ponũt vnã ſolaꝫ formã in illo cõpoſito ⁊
modos accñtales diuerſos. Quicq̄d ẽt hoꝝ teneri dica-
tur: vr̃ q̄ ſemp noĩe gñis iportat̃ totũ cõpoſituꝫ ex mã ⁊
formis oĩb⁹ eſſentialr̃ ptinentib⁹ ad illaꝫ ſpecieꝫ de qua
p̃dicat̃. ⁊ illud totũ p̃dicat̃ de ſpẽ in q̃libet p̃dicatiõe p̃di
cãte genus de ſpecie. ⁊ ſic mlta entia nõ p̃dicant̃ de vno:
nec vnũ ens erit ſimplr̃ multa. ſ. entia ſed vnũ cõpoſituꝫ
ex multis. qõ nullũ reputo inconueniens. Et iſta ſolutio
multũ eſt mihi ꝓbabilis. ⁊ forte ſi bene itelligeret̃ iueni-
ret̃ neceſſaria. ¶ Sꝫ diceres. vnius rei eſt vnũ eẽ actu. ⁊
p ꝯñs vna forma ſubalis ⁊ non plures. Dico q̄ vnius rei
vnicũ ẽ eſſe pfectiſſimũ ⁊ oĩno actuale ⁊ finale. vnius tñ
rei bene p̃t eſſe plura eſſe: quoꝝ vnũ eſt eẽ diminutuꝫ ⁊
ipfectũ ⁊ ordinatũ ad aliud. ⁊ alterũ ẽ pfectũ ⁊ cõpletuꝫ
ad qõ alia ordinãt̃. ⁊ ſic erit in ꝓpoſito. nã eẽ ſpecificum
eſt eẽ pfectũ ⁊ ſimplr̃ actuale ⁊ finale. eẽ v̾o generale eſt
ipfectũ ⁊ potẽtiale: ⁊ ordinat̃ ad eẽ ſpecificũ ſic potentia
ad actũ. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã difficultatẽ cũ dicit̃ q̄ forma
ſuba hoĩs eẽt accñs. nego ꝯñaꝫ. Et cũ ꝓbat̃ q̄ adueniret
enti ĩ actu. ſ. cõpoſito ex mã ⁊ forma gñali. dico ad hoc q̄
differt aliq̄d aduenire enti in actu ſm̃ q̄ ĩ actu. ⁊ aduenĩ-
re enti ĩ actu nõ ſm̃ q̄ ĩ actu ſꝫ ſm̃ q̄ ĩ potẽtia. Forma. n.
cuius ſubꝫ ẽ ens actu ſꝫ q̄ ẽ ens actu: ⁊ cui p̃ncipalr̃ ſubq
citur ens actu ſm̃ q̄ ens actu hñ ẽ accidẽtalis. ſꝫ ſi adue-
nit vel vnit̃ enti in actu nõ ſm̃ q̄ ĩ actu ſꝫ ſꝫ q̄ in po^a nõ
opꝫ q̄ ſit accñs. Mõ dico q̄ q̄uis cõpoſitũ ex mã ⁊ for-
ma generali ſit ens actu aliq̃ mõ: tñ forma ſpẽi nõ vnit̃ ei
rõne q̃ ens actu. nec ille actus. ſ. forma generalis ẽ p̃nci-
palis rõ recipiẽdi formã ꝓpriã ſpẽi ſꝫ ſolũ ẽ mediũ diſpo
ſitiuũ. ipſa aũt cẽntia mãe que eſt in ipſo cõpoſito eſt p̃n-
cipale ſubm̃ receptiuũ illi⁹ forme ſubalis ſpẽi: ⁊ ſubꝫ p̃i-
muꝫ ⁊ p̃ncipale. ⁊ h̃ ſufficit. Et ad illã itentionẽ dixit Cõ-
men. in. z. huius. ꝓpe p̃ncipiũ. ꝯmẽto. 4. q̄ ſubm̃ forme Com.4
ſubſtãtialis ſm̃ q̄ ẽ ſubiectũ ei⁹ non eſt aliq̄d actu niſi p
illã formã. ⁊ p illã reduplicatiõeꝫ dedit itelligere q̄ ſubꝫ
vnius forme ſubſtãtialis põt eẽ aliq̃ mõ ens actu p aliq̄
formã. ſꝫ nõ erit ſubiectũ ĩ rõne forme ſubſtãtialis p̃nci-
palr̃ nec habebit illã formã ſubalẽ ſm̃ q̄ ſubꝫ p̃mũ ⁊ p̃n
cipale: ita q̄ forma ſit rõ p̃ncipalis recipiẽdi formã ſub-
ſtantialẽ: ſꝫ magis ecõuerſo ſua nã potentialis erit ſubm̃
p̃mũ ⁊ p̃ncipale ipſi⁹ forme ſubſtãtialis cuiuſcũq3: q̄uis
vna illaꝝ ſit diſpoſitio ⁊ p̃paratio ad recipiẽdũ aliaꝫ vt
dictũ ẽ p̃us. ¶ Ad aliã cũ dr̃ q̄ tũc forma ſubalis nõ vni
ret̃ ⁊c̃. dicẽdũ q̄ formã ſubalẽ vniri ĩmediate mãe p̃me

pōt itelligi dupl'r. Uno mō ꝑ ꝑuationē oīs medij ꝑncipalis ⁊ diſpoſitiui. ⁊ hoc eſt falſū ⁊ īpoſſibile. forma āt ſubalis nō vnit̃ mãe ꝑme niſi mediãtib⁹ diſpōnib⁹ aliqb⁹. vñ
T.c.26. Ariſto. in .2. huius dicit. ꝙ actus vniuſcuiuſq; in potētia exñte determinate diſpoſita. ⁊ in ꝑpa mã aptus ē natus fieri. ⁊ ſic for⁹ ſubalis non vnit̃ īmediate mãe ꝑme: ꝗuis nulle diſpōnes ꝑcedãt: q̃ remanēt ea aduēiēte. Alio mō pōt intelligi ꝙ forma ſubalis īmediate vniat̃ mãe ꝑme per ꝑuationē eſſe ⁊ medij ꝑncipalioris. ita. ſ. ꝙ nō ſit aliqd mediū cui ꝑncipali⁹ vniat̃ forma ſubalis ꝗ̃ mãe prime. ⁊ qd ꝑncipali⁹ ſubijciat̃ forme ſubali ꝗ̃ mã ꝑma. ⁊ h̄ eſt vez. Mã. n. eſt ꝑncipiū ꝑmū ⁊ ꝑncipale ſubm̄ forme ſubalis. ⁊ ē ꝑmū ⁊ ꝑncipale ꝑfectibile. Modo ꝗuis for⁹ ſubalis gñis ſit ꝑoꝛ in mã ꝗ̃ forma ſpecifica. tñ ipſa forma generalis nō eſt ꝑncipale ſubm̄ forme ſpecifice. imo forma ſubal' ſpecifica vnit̃ mãe ſine aliquo medio ꝑncipaliori cui ꝑncipalius ꝯiungat̃. ⁊ qd ꝑncipali⁹ ſubſtet ei. ⁊ qd ꝑncipali⁹ ſit ꝑfectibile per eā. ⁊ ſic itelligēda ē immediatio vni⁹ forme ſubalis a mã. ꝙ ſi vis ꝑ illā īmediationē itelligere ꝑuationē oīs medij diſpoſitiui. hoc eſt ꝯtra Ariſto. ⁊ cōmen. ⁊ ꝯ̃ v̾itatem ⁊ nãm rei vt puto ꝑciſe ſm̄ illā doctrinā q̃ ponit dimēſiōes ſ3 ſuas eēntias manere eaſdez nūero ſub forma gñati q̃ fuerūt ſub forma corrupti: ⁊ eis mediantib⁹ formas ſubales vniri mãe ꝑme: vt docet cōmen. in ſuo tractatu de ſuba orbis ⁊c̃. ¶ Ad auctoritatē cōmē. cū dicit ꝙ īpoſſibile ē vnū ⁊c̃. dico ꝙ illa auc̃tas nō d3 itelligi ſicut v̾ba ꝑmo aſpectu ſonant ꝙ in vna mã nō ꝑnt eē diuerſe forme ſimul ſubales. q2 ſtatim
T.c.67. hoc repugnat ei qd ipſe determinauit in 3°. celi ⁊ mūdi. ꝙ forme ſubales elemētoꝝ remanēt in mixto remiſſe ⁊ refracte. ⁊ inuit hoc in ꝑma ꝑbia ⁊ in multis alijs locis. ſed d3 ſic itelligi ꝙ vnū ſubm̄ nō pōteſt hr̄e niſi vnā formaz ſubſtãtialez ſuppoſito ꝙ ipa forma ſubſtãtial' eēt eēntia vel de eēntia mãe. hoc eni ſuppoſito. ſ. ꝙ forma aliq̃ eēt eēntia mãe ſm̄ ꝙ mã: tūc nullã aliã formã ſubalē poſſet recipe: q2 oēs alias formas repiceret ꝑ ipſaz formã ſubſtantialē ꝑncipal'r que ponit̃ ei⁹ eſſentia ſecūduz ꝙ mã. ⁊ ſic oēs forme ꝗs recipet eēnt accidētales. nã oīs forma cuius ſubm̄ eſt ens actu ſcd3 ꝙ ens actu ē accidētalis vt ſupponit̃. ſic igit̃ vnū ſubm̄ nō poſſet hr̄e niſi vnã formã ſubſtãtialē ſi aliq̃ forma eēt ei⁹ eſſentia: ſ3 ſimpl'r ⁊ abſolute nl'3 ē icōueniēs vnū ſubm̄ ſil' hr̄e diuerſas formas ordinatas ſic ꝙ vnã recipiat mediãte alia vel mediantibus alijs. ⁊ ꝙ q̃dã ſunt diſpōes ad alias. Et ꝙ illa ſit itētio Cōmen. in illo loco p3 diligēter īſpicienti. cui⁹ oñſiones relinq̃ iudicio fidelis expoſitoris illi⁹ tractat⁹ ⁊ aliorum doctoꝝ Cōmen. Aliarū v̾o rōnū ⁊ auctoritatū ſolutiones reqrat cui cura fuerit in qōne de pluralitate formarū ſubſtantialiū ſpēꝝ ⁊ generum.

Ad rationes in ꝑncipio qōnis ſatis p3 ex dictis. Ad ꝑmã cū dr̃. illd ē ꝑus ⁊c̃. poſſet cōcedi ꝙ illud eſt ꝑus vel ſcdm rē vel ſm̄ rōnē ⁊ modū. ſ3 nō op3 ſemꝑ illud eſſe ꝑus ſcdm rē ꝗ̃tū ad ſubſtãtiaz. Et cū dr̃ ꝙ ab vl'i ⁊c̃. vez eſt. ⁊ id vl'e vel eſt ꝑus ſcd3 rem ſuis iferiorib⁹ ſic dcm̄ ē de forma gnãli ad formas ſpērū. vel eſt ꝑus ſm̄ rōnē ſic eſt de ſpē ad eēntias idiuiduorū. ipſa. n. ſpēs ꝗ̃tū ad ſubaz ſuã nō ē ꝑoꝛ ſm̄ ſe ſubijs idiuiduorū vt dcm̄ eſt ꝑus. tñ bene eſt ꝑoꝛ ſm̄ rōnē: q2 cōioꝛ ē rō ſpēi ꝗ̃ rō ſingularis ⁊ ꝑprij idiuidui. A quo aūt reali vt a ꝑprio ꝑncipio ſumat̃ ꝑprius cōceptus idiuiduoruz vt ſoꝛ. hoc ē q̃rere de ꝑncipio idiuidui. ſed nō h3 h̄ locuz. ſufficit āt ad ꝑſens ſcire ꝙ ſpēs eſt ꝑoꝛ ſ3 rōnē idiuiduo: ⁊ h̄ ſufficit: vt ab ipſa ad idiuiduū nō ꝯuertat̃ ſubſiſtēdi ꝯña. Siquis aūt iſta rōno mot⁹ diceret ꝙ forma ſubſtãtialis ſoꝛ. vt ē ſoꝛ. i. forma idiuidualis ē poſterioꝛ forma hoīs vt hō: ſicuti forma hoīs ꝑpa ē poſterioꝛ ad formaz aial'. vl' tūc oporteret eū dicere ꝙ forma idiuidualis ſoꝛ. eſſet ꝑfectioꝛ ⁊ nobilioꝛ forma hoīs vt homo: ſicut ēt forma hoīs ē ꝑfectioꝛ ꝗ̃ forma aialis vt aial: ⁊ ſil'r de alijs. hoc aūt videt̃ icōueniēs. q2 ſ3 hoc oporteret ꝙ forma indiuidualis ſoꝛ. eēt etiã ꝑncipiū alicui⁹ oꝑationis nobilioris ⁊ ꝑfectioris ꝗ̃ q̃cūq; oꝑatio q̃ pōt ꝯuenire ꝑ formam hoīs vt hō. ⁊ ſic etiã oporteret ꝙ hr̄et ꝑ ſuã formã idiuidualē aliq̃ v̾tutē ꝑfectiorē ꝗ̃ ſit v̾tus ꝑfectiſſima debita nãl'r homini vt hō. v̾t⁹ aūt ꝑfectiſſima debita nãl'r homini ſ3 ꝙ hō ē v̾t⁹ cogitatiua vel itellectiua. ⁊ ſic oporteret ſoꝛ. ꝑ ſuã formã idiuidualē hr̄e v̾tutē ꝑfectiorē ſimpl'r ꝗ̃ ſit itellect⁹ vel v̾t⁹ cogitatiua. qd eſt abſurdū ⁊ ridiculū. Ex quo p3 ꝙ nō eſt aliq̃ forma ſubalis ſoꝛ. vt ſoꝛ. alia realiter ab illa forma ſubali q̃ ē hō. Siqs aūt fantaſtice motus vel cauillare volēs diceret ꝙ iſta forma ſubalis idiuidualis ſoꝛ. nō eſt forma hoīs vt hō ſ3 min⁹ ꝑfecta. tunc iſta deberet eē ꝑoꝛ via gnãtionis. q2 min⁹ ꝑfecta ꝑcedūt via gnōnis. vt ſatis hr̃. 9. metaph. ⁊ ſic ſoꝛ. ꝑus gnãret̃ ꝗ̃ T.cō.15
hō. ⁊ ſic ſequeret̃ ꝙ forma ꝑpa idiuidualis idiuidui eſſet ꝑpinquioꝛ forme gnãli ꝗ̃ forma ſpēi ſpecialiſſime. ⁊ alia multa incōueniētia acciderent huic poſitiōi. nã a formis illis indiuidualib⁹ ſortis ⁊ platonis poſſet abſtrahi vna ſpēs ſpãliſſima diuerſa ⁊ alia a ſpē hoīs vt hō. ⁊ nec̃e eēt dicere vel ꝙ hō nō eēt ſpēs ſpãliſſima vel ꝙ vnuz idiuiduū eēt ſub duab⁹ ſpēb⁹ ſpãliſſimis eq̃lib⁹ in ſuppoſitis. vl' ꝙ for⁹ ſubales idiuiduales ſoꝛ. ⁊ platōis in nullo vno ꝯueniūt. niſi i illo i q̃ ꝯueniūt forme qb⁹ ipſi ſunt hoīes q̃ oīa iſta ſt̃ abſurda ⁊ īpoſſibilia. Et ſiqs ſingeret illas formas. ſ. formã ſoꝛ. idiuidualē ⁊ ei⁹ formã ꝑ quã ē hō oīno eē diuerſas ⁊ eq̃lis ꝑfectiōis: tūc eēt mãifeſtū icōueniēs ꝙ i vna mã ſil' eēnt diuerſe forme ſubales eque ꝑfecte. ⁊ vna nō eēt alia nec diſpō ad aliã: qd ē friuolū. ¶ Ad aliã rōnē ꝑncipalē cū arguit̃. illud ad qd alteꝝ ⁊c̃. verū ē aliq̃ mō ꝑus. ⁊ cū dr̃ ꝙ ſingulare ſe h3 ꝑ additionē ad vl'e ſuū. vez ē aliq̃ mō ſ3 diuerſimode in ſpē reſpcū gñis. ⁊ idiuiduo reſpcūu ſpēi ſpãliſſime. Nã ſpēs addit ſupra gen⁹ formã q̃ ē de ſuba ſpēi diuerſa real'r ⁊ ſm̄ ſe a forma gñis. ſ. a forma a q̃ ſumit̃ ꝯcept⁹ gnãlis: vt p3 ex ꝑdeclaratis. ſed ip3 ididuū ſupra ſpēz nō addit aliq̃ formã ſubalē real'r ⁊ ſm̄ eē diuerſaz a forma ſubali ſpēi. vt. ſ. ꝑbatū ē. tñ hr̃ addit aliq̃s formas accñtales q̃ nō ſūt d ſba idiuidui: qb⁹ vnū idiuiduū diſtiguit̃ ab alio ⁊ differt. ⁊ h̄ ſentit Ar. i 2°. poſterioꝝ. vbi dixit. ꝙ m'lte ſūt drīe i eadē ſpē ſ3 nō ſ3 ſubaz neq; ꝑ ſe. ¶ Ad aliđ cū dr̃ ꝙ illđ ꝙ ponit̃ ⁊c̃. ꝯcedo ſi ſit ꝑpa diffinitio ⁊ iđ neſcio negare gen⁹ vez ⁊ ꝑpe dictuz eē ꝑus ſpē ꝗ̃tū ad ſuã formã a q̃ ſumit̃ ꝯcept⁹ gnãlis. ¶ Ad aliã cū dr̃. ꝑpetuū ⁊c̃. ꝯcedo. Et cū dr̃ ꝙ vl'e ē ꝑpetuū. vez ē ſ3 idētitatē ſpecificã nō idē nūero. ⁊ de tali ꝑpetuo vez ē. nō āt de alio. ¶ Ad aliã cū dr̃. eadē ſūt ꝑncipia ⁊c̃. dico ꝙ iſta ꝑpō d3 ſic itelligi ꝙ q̃ ſūt ꝑncipia cognoſcēdi ſaltē cognitiōe ꝑfecta. vt p3 ꝑ phycoꝝ. ſ3 nō cō T.cō.1.
uertit̃. multa. n. ſunt ꝑncipia cognoſcēdi q̃ nō ſunt ꝑncipia eſſendi rei cognite: ſaltē q̃ ad eē ꝑmū ſimpl'r. vt mot⁹ ⁊ pluralitas entiū ſunt ꝑncipia doctrīe in nãlib⁹: ⁊ nō ſūt ꝑncipia eſſendi. vt Cōmen. tangit in. 5. phycoꝝ. cōmento Com.8.
8. ꝗuis ergo vniuerſalia ſint ꝑncipia cognoſcendi nō ſequit̃ ex iſto abſolute ꝙ ſint principia eſſendi. ⁊ ſic iſta rō l3 ad verã cognitionē tēdat: nō tñ ſufficiēter demōſtrat. ¶ Aliter poſſet dici cū dr̃ eadē ſūt ꝑncipia ⁊c̃. verū eſt q̃ ſūt ꝑncipia cognoſcēdi cognitōe ꝑfecta ⁊ a ꝑoꝛi. ⁊ iđ dicit Lincoñ. in. 2. poſterio. ꝙ veriſſime diffinitiōes ſunt que ſunt ex generib⁹ ⁊ drñtijs. ⁊ iđ hr̄ ꝯcedo ꝙ vl'e ꝑpe ꝑus eſt ſuo ſingulari. q2 ꝑ ipſum diffinit̃. ⁊ ſic ſe h3 genus ad ſpēz. ꝗuis eni ſpēs nō ſit ſingulare ſimpl'r. tñ eſt ſingular

re in respectu.s.respectu sui gñis.vt dr̃ sup pmuz phy.cõ
Cõ.4. mẽto.4.q̃re nõ valet. ¶ Ad auctẽ Ar.cũ dicit.vle aut
nihil est aut posteri⁹.verũ est vle qd posuit plato sepatũ
fm esse ex aiam a singularib⁹ suis.illud in rerũ nã nihil
est.z si esset non esset ppzie prius singularibus vt dictũ
fuit.Exponũt etiã aliq ꝙ vle p itentiõe que est concept⁹
itelligibilis qditatis: cui nõ repugnat esse in pluribus: ẽ
posterius singularibus .z hoc lz sit vez:nõ tñ credo hoc
Aris.itẽdisse.sed p mõ vt visum est prius.

¶ Similiter aũt z si aliqd cõmune aliud pdi-cetur. Textu cõmenti. VIII. Questio. IX.

Ueritur ꝯñr. Utz vlia sint pora singularib⁹
vl posteriora.Et vr̃ pmo ꝙ sint pora. Primo
sic.qz qd est notius singularibus est pus eis.
T.cõ.16 lz vlia sunt hm̃.g̃ zc.maior pz.5.metaph.c.de
T.cõ.4 pori.minor pz ibidẽ.z p phy. ¶ Itez illud est
pus a quo nõ ꝯuertit̃ subsistẽdi ꝯña.lz ab vlib⁹ ad singu-
laria nõ ꝯuertit̃ subsistẽdi ꝯña.g̃ zc.maior pz in postpdi-
T.cõ.16 camentis.z.5.metaph.minor pz.qz seq̃t̃.hõ est.g̃ aial est.z
nõ ecõuerso.g̃ zc. ¶ Itẽ illud qd est ps diffinitiõis ẽ pus
singularib⁹.lz vlia sunt hm̃.g̃ zc.maior pz.qz diffinitiões
Com̃. 8. sũt rez pticulariũ.vt dicit ꝯmen.in phemio.z.4.meta.
Com̃.13. z ptes diffinitiõis sunt pores toto:vt pz.7.metaph.g̃ zc.
z.28. minor pz per phm̃.6.thopicoz z.z. posteri.z.5.metaph.
T.c.35. g̃ zc. ¶ Itẽ illud est pus singularib⁹ qd pus pducit̃ i eẽ
T.cõ.11. ipsis.lz vlia sunt hm̃.g̃ zc.maior pz de se.minor pz in.6.de
z.22.z. aialib⁹.d.ꝙ embrio p vita plãte viuit.postea vita aialis.
30. postea vita hois.ẽt pz p cõmen.in erroib⁹.p metaph.d.
Cõ.17. Mã p recipit formã vlez.postea mediante forma vli re
cipit alias vsq3 ad formas indiuiduales.
¶ Oppositũ pz per phm̃ in littera.

Ad euidentiam qõnis est sciẽduz sicut dr̃ cõi-
ter z hñ.ꝙ vle põt capi dupli
citer.vno⁹ p itentiõe.alio mõ p re.Si pmo mõ.z h du-
pliciter.aut p itẽtione pma q̃ est pma rei cognitio abso-
lute rez itelligendo aut p secũda itentiõe q̃ est secũda.z
q̃ ẽ rei cognitio accidẽtalis vt rõ q̃ itelligit̃ aliqd eẽ i plu
ribus.z h est vle illud.vt dicit Porphyrius diuidens in
qnq3 vlia.Tũc dico ad qõnẽ ꝙ si vle capitur p itẽtiõe
siue pma siue secũda semp ẽ posterius suis singularib⁹.
pbat̃.qz illud qd ẽ cãtuz a singularib⁹ est posterius ipsis
lz vle p itentione est hm̃.g̃ zc.maior pz pmo posterioruz.
Com̃.4 minor etiã pz p Cõmen.12.metaph.d.vlia apud Ar.sũt
collecta ex singularib⁹ ab itellectu q accipit iter ea simi-
litudinez z facit eã itentionẽ vnã.z hoc ẽ qd dicit de gñe
Themistius.di.Genus est cõceptus qdã siue hypostasis
ex tenui silitudine singulariũ collectus.g̃ zc. ¶ Itẽ illd
qd est accñs singularibus est posteri⁹ eis.lz vle p itẽtiõe
T.c.4. est hm̃.g̃ zc.maior pz.7.meta.minor pz qz reb⁹ singulari-
bus accidit ꝙ itelligant̃ itellectu pmo vel.z⁹.ergo zc.Si
vo capiat̃ vle.z⁹mõ.i.p re.hoc põt eẽ tripl'r.pmo mõ fm
se z absolute.z⁹mõ vt stat sub itẽtione.3⁹mõ vt stat sub
ppetate a qua rõ vlis sumit̃. si capiat̃ primo mõ dico ꝙ
nec est pus nec posteri⁹.pbat̃.qñ aliq̃ duo sunt idẽ: vnũ
nõ est pus alio.lz vle p re absolute circũscribendo oẽm
modũ z oẽm itentionẽ est hm̃.g̃ zc.maior pz de se.minor
etiaz pz.aliter.n.nõ pdicaret̃ essentialr z i qd de singula-
rib⁹.g̃ zc.Si vo.z⁰ accipiat̃.s.p re vt stat actualr sub itẽ
tione sic dico ꝙ est posteri⁹.qz cãtuz posterius est sua cã.
lz vle isto mõ est cãtũ a singularib⁹.g̃ zc.maior pz ex di
ctis.minor pz . qz vle isto⁹ nihil aliud est q̃3 ꝯcept⁹ vl colle
ctio formalr accipiẽdo.talis aũt collectio est cãta a sin-
gularib⁹.g̃ zc.Si vo capiat̃ p re.vt stat sub ppetate a q̃
sumit̃ rõ vlis z singularis.z isto⁹ dico ꝙ vle est pus singu
laribus.qz illd est pus a quo non ꝯuertit̃ essendi ꝯña.pz
aũt hoc i postpdicamẽtis.z.5.metaphy.sed vle est hm̃.er- T.c.16.
go zc.qz bene seq̃tur homo ẽ.g̃ aial est.lz non econuerso.
Sed vlteri⁹ ẽ sciendũ ꝙ duplex ẽ pus.qdã est pus via
iperfectiõis potentie z mãe.z isto⁹ vle ẽ prius cũ hẽat mo-
duz idetermiatũ respectu singulariũ:qdã ãt ẽ pus via
pfectionis z forme.z sic singulare est pus qz hz modum
determinatũ sicut forma.g̃ zc.Est ẽt nõndũ ꝙ vle lz ꝙ
dic̃ rẽ z itentionẽ siue aggregatũ ex vtroq3.tũc dr̃ nõ vni
uoce d istis.lz analogice.sic idẽ nõ dr̃ d mã z forma.g̃ zc.

Et ideo ad rõnes.Et p ad pmã cũ dr̃.illud qd est no
tius zc.ꝯcedo via ipfectionis siue via gnõ-
nis:sed nõ opz via pfectiõis.z sic est de vli.vt dictũ est in
positione. ¶ Ad aliã cũ dr̃.illd a quo zc.cõcedo via ipfe-
ctionis sed via pfectiõis nõ opz. ¶ Ad aliaz.illud qd est
ps zc.silr dicit̃ ꝙ vez ẽ via ipfectiõis.vt.s.q̃re zc. ¶ Ad
aliã cũ dicit̃.illud qd pus pducit̃ i eẽ zc.dico ꝙ vez est
vt sic.z cuz dicebat̃.vle ẽ hm̃.dico ꝙ si capiat̃ p re abso-
lute sic ꝙ nõ sit gradus formaz:vnũ nõ pus pducitur q̃3
reliquũ cũ dicant oĩno eãdẽ essentiã.vt ẽ dictũ in põne.
si autẽ vle accipiat̃ p re vt stat sub ppetate a q̃ sumit̃ rõ
vlis sic dico ꝙ p⁹ pducit̃ i eẽ.z vt sic dico ꝙ ẽ pus vt di-
ctũ ẽ in põne.z sic itelligit phs cũ dicit ꝙ embrio pmo vi
uit zc.embrio pus hz opõnẽ vegetatiuã q̃3 sensitiuã z sen
sitiuã q̃3 itellectiuã. qd pz qz q̃to aliq̃ opõ ẽ ipfectior tã-
to forma pauciores dispões reqrit in mã ad hoc ꝙ sit pn
cipiuz illi⁹ opatiõis.sed vegetatiuũ est ipfectius sensiti-
uo z sensitiuũ itellectiuo.g̃ sic ẽt itelligit Cõmen.in erro
ribus metaph.cũ dicit ꝙ mã pmo recipit formã vlez zc.
qz mã pmo recipit formã vlez.i.formaz sub illo esse sub
quo est pncipiũ opationis a q̃ sumit̃ rõ vlis.deinde reci
pit formã minus vlez vsq3 ad formas idiuiduales. ¶ Et
ad auctẽ phi in oppo^m dico ꝙ itelligit de vli p intentiõe
vel p re vt stat sub intentione z nõ de alio.q̃re zc.

¶ Accñtia magnã ptez ꝯferunt ad cognoscẽdũ qd qd est. Tex.com̃.XI. Questio. X.

Ueritur ꝯñr. Utz accñs ꝯferat ad cognoscẽ-
dum subaz.Et arguit̃ ꝙ nõ.qz nihil agit vltra
suaz spẽz.hec recipit̃ p manifesta z attribuit̃
platoni. lz cognitio accñtis est ex spẽz cogni-
tionis sube sic z accñs ẽ ex spẽz sube. Intelli-
gere enĩ diuersificat̃ fz diuersitatẽ nãe rei intellecte.vt
dicit Cõmẽ.in.3.hui⁹. ¶ P̃.illud qd ẽ pncipiũ notifica- Com̃.35
di accñs nõ notificat̃ p ipsũz accñs.qz sic eẽt notificatio
circularis.lz suba ẽ pncipiuz cognoscendi accñs.vt dicit
cõmen.z Ar.in lr̃a.dicit.n.ꝙ ois demr̃atiõis pn^m est qd T.z.c.11
qd est.qd qd ẽ ãt p ẽ sube. vt pz.7.meta. ¶ P̃.cũ aliq̃ co T.c.4.
gnoscunt̃ a diuersis vtutib⁹ vnũ nõ ꝯfert ad cognitionẽ z.14.
alteri⁹ p se.sicut videm⁹ ꝙ sonus q cognoscit̃ ab auditu
nõ ꝯfert ad cognitionẽ coloris.nec ecõuerso . silr aũt z in
alijs.mõ suba z accñs cognoscunt̃ a diuersis vtutib⁹.ac-
cidens.n.cognoscit̃ a sensu.suba aũt ab itellectu.vt capi-
tur.z.hui⁹.q̃re zc. ¶ P̃.eadem sunt pncipia essendi z co T.z.cõ.
gnoscendi.z.meta.sed accñs nõ est pncipiũ essendi sube. 63.
imo magis econuerso:vt pz in.7.z in.12.metaph. ¶ P̃.si T.cõ.1.
accñs ꝯfert ad cognitionẽ sube tũc accñs pus cognosce- z.4.
retur q̃3 suba.nihil enĩ iducit in cognitionẽ alteri⁹ nisi sit T.cõ.z.
prius notũ.vt satis pz in p posteri.lz hoc ẽ incõueniens z z.4.
ꝯtra phm̃.7.meta. vbi vult ꝙ suba est prior accidẽte no- T.cõ.3.
titia tempore z diffinitione.quare zc. T.cõ.4
¶ Oppositum arguitur auctoritate Arist.qui dicit ꝙ ac- p de aia
cidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum T.cõ.11.
qd quid est.z idem voluit cõmen.auer.z omnes alij ex-
positores Aristo.

De iſta qōne non eſt magna difficultas q̄tū
ad qōnē i ſe:ſed q̄tū ad modū
quo accñs ꝯfert ad cognitionē ſubē bene eſt dubitatio ꝛ
diuerſitas iter doctores.¶ Ad itelligendū āt qōnē eſt
cōſiderandū ꝙ duplicia ſūt accidentia.vt cōiter dr̃.q̄dā
ſunt accidentia ꝓpa ꝛ eētialia:ꝛ q̄dam cōia:ꝛ illa vocat
Themiſtius remota ꝛ extranea.Accidens q̄dē ꝓpriū
eſt qđ ꝑciſe ꝛ determinate cōſequit̃ aliq̄ ſpēm ita ꝙ non
aliaꝫ.vt riſibilitas nām humanā:ꝛ hinibile nām equi.ꝛ
ſic de alijs.Cōe aūt accñs eſt qđ iuenit̃ in diuerſis gñib⁹
ꝛ ſpēb⁹:vt albedo ꝛ nigredo ꝛ linea ꝛ nūer⁹ ꝛ ſilia. Mo
do de accñtib⁹ coib⁹ dr̃ ꝙ nō ꝯferūt magnā ptē ad co
gnitionem alicui⁹ determinate ſpēi ſubſtātie.cuius rō ē.
q2 illđ qđ de ſe ē determiatū ꝛ idifferēs ad diuerſas ſpēs
ſubē nō ꝯfert magnā ptē ad cognitionē vnius iſtaꝝ.hec
eſt manifeſta de ſe.ſꝫ accñs cōe eſt hmōi.q̄re ꝛc̃.ꝛ hoc etiaꝫ
dixit Themiſtius in cōmēto ſupra illā ptē ſic.Remota
q̄dem accidentia ꝛ q̄ valde extra nām nihil nobis ꝓde
runt ad itentionē diffinitionū.ſicut ſiqs volens diffinire
deū accipiat ꝓ genere ꝙ ate deoꝝ ſūt oſtia ꝛ templa ꝛ ſi
mulachra ꝛ ſimilia.valde.n.remota ſunt ab eſſe deoꝛuꝫ.
Secūdo dicendū ꝙ accidēs ꝓpriū ſubē cōfert ad cogni
tionē ipſi⁹ ſubſtātie cuius eſt accidens:ꝛ hoc cōiter ꝓba
tur ſic.Effectus ꝓprius vel cāuꝫ ꝓpriū cōfert ad cogni
tionē ſue cāe.hec eſt manifeſta per ſe.ꝛ ꝓpriū cātū hꝫ ha
bitudineꝫ per ſe ꝛ ꝓpriaꝫ ad ſuaꝫ cām.mō tale accidens
ꝓpriū eſt cātuꝫ ꝓprie ſubſtātie cuius eſt vel ſicut cauſe
agētis vel ſicut cāe ſubiectiue ꝛ mālis in qua vel in vtro
q3 mō:hoc eſt etiaꝫ manifeſtū ꝛ cōceſſum ab oīb⁹.q̄re ꝛc̃.
Per hanc tñ rōnem ꝯuincit̃ ꝙ accñs ꝓprium cōfert ad
cognitionē reſpectiuā ſubſtantie.ſ.iq̄tū eſt cā.ſed nō ha
betur ex hoc ꝙ ꝯferat ad cognitionē ſubſtātie abſolutā:
ꝛ iō hoc videbit̃ in dando modū cōferendi.¶ P̄.aliqui
ſic ꝓbant.illud qđ ponit̃ in diffinitione loco dr̃ie ꝓprie
alicuius:ꝛ ꝑ ipſum circūſcribit̃ dr̃ia ꝓpa cōfert ad cogni
tionem illius.hec eſt euidēs.ſed accñtia ꝓpa ꝓpinqua ꝛ
eſſentialia.i.eētiaꝫ imediate ꝯña ponunt̃ ꝛ accipiuntur
loco dr̃iaꝝ ꝓpriaꝝ ꝛ per ea circunſcribunt̃ ꝓprie dr̃ie.vt
T.c.19. voluit Ar.7.metaph.ꝛ inuit in.8.ꝛ Cōme.ſilr.Et ideo
T.2.c.5 cōiter dicunt logici ꝙ deſcriptio eſt ex genere ꝛ dr̃ia vel
aliquo ſibi ꝓportionabili.¶ P̄.ꝑncipia doctrine de ſub
ſtantijs nālibus cōferūt ad cognitionē ſubſtātiaruꝫ nāli
uꝫ.hec eſt manifeſta.ſed quedā accidentia ꝓpria ſunt ꝑn
cipia doctrine de reb⁹ nālib⁹ ꝛ de ſubſtātijs nālib⁹.Mo
tus.n.ꝛ pluralitas entiū ſunt ꝑncipia doctrine in ſcia nā
li:in q̄ cōſiderant̃ ſubſtātie nāles ꝯpoſite ꝛ ſimplices.vt
T.2.c.8 voluit Cōmen.in ꝑmo phycoꝝ.cōmento.8.ꝛ Ar.inuit
ibidē.Unñ ꝛ nā q̄ eſt ſubſtātia rerū nāliū diffinit̃ ꝑ motū
T.cō.3. ꝛ q̄etē.vt pꝫ.z.phycorū.motus.n.ꝛ pluralitas entiū ſunt
quedā accidentia:vt manifeſtuꝫ eſt.q̄re ꝛc̃.¶ Sed nōn
Com.11. dum ſcđꝫ Cōmen.ꝙ accidens nō cōfert ad cognitioneꝫ
ſubſtantie ꝓprie niſi fuerit accidens ꝓpinquū ꝛ imedia
tuꝫ ꝛ eētiale.i.de prope ꝛ q̄ſi imediatā ꝯñs eētiā ꝛ niſi
fuerit accñs:qđ manifeſtū ſit exiſtere in re.ꝛ ꝓpter h̄ di
T.cō.11. xit Ariſto.Cū.n.habuerim⁹ tradere ſcđm fantaſiaꝫ ꝛ ſcđm
euidentiā ꝛ apparentiā manifeſtā de accidētib⁹ aut oīb⁹
aut pluribus nunc videndus eſt modus ſcđm quē accidēs
iuuat ꝛ ꝯferat ad cognitionē ſubſtantie.Quidā āt volen
tes modū oſtendere ſupponūt duo.Primuꝫ ꝙ itellect⁹
nr̃ poſſibilis nihil itelligit niſi ad eius intellectionē mo
ueat̃ a fantaſmate aliquo vel ab itentione imaginatiua.
ꝑ hui⁹. Unñ Ar.dicit ꝙ itelligere vel eſt fantaſia vel nō eſt ſine
T.c.12. fantaſia.ꝛ in 3.huius dicit ꝙ itelligenteꝫ quecūq3 neceſ
T.c.39. ſe eſt ſimul fantaſma aliqđ ſpeculari.ꝛ alia talia multa
30.ꝛ.33. ad eandeꝫ ſentētiā.z°.ipſi ſupponūt ꝙ fantaſtica virtus

alicuius duꝫ actu mouet̃ intell'o vel imutat̃ nō fantaſia
tur niſi accidētia ꝛ nō ſubās vt ipſi affirmāt.fantaſie eni
actus eſt mot⁹ factus a ſenſu ſcđm actū:vt pꝫ in.z.huius. T.c.160
ſenſus aūt nō cognoſcit niſi accñtia vt dicūt.ꝛ hoc vide
tur itendere Cōmen.z.huius.ca°.Dicenduꝫ aūt ſcđm vnū Com.63
quēq3 ſenſuꝫ de ſenſibilib⁹.vbi ꝑmo arguit ꝙ Ariſto.nō
itendit ꝙ ſenſus ꝑmo cōprehendat q̄ditates reꝝ.hoc.n.
eſt alterius potētie q̄ dr̃ itellect⁹.Tūc dicūt ꝙ modus q̄
accñs ꝯfert ad cognitionē ſubē ē ꝙ accñs ꝓpriū alicui⁹
ſubē fantaſiat̃ ꝛ ab eius fantaſmate mouet̃ itellectus ad
itellectionē ſubē cuius eſt accñs.Unñ ſic pōt idē argui.il
lud ꝯfert ad cognitionē alic⁹ ſubē a cui⁹ fantaſmate mo
uet̃ ꝛ ducit̃ itellectus ad cognitionē ipſius ſubē.hec ē eui
dens ex dictis.ſꝫ a fantaſmate accñtis deducit̃ intellect⁹
ad ſubē itellectionē vel cognitionē.qđ ēt pꝫ ex dictis. oꝫ
eni ipſuꝫ itellectū ſi dꝫ itelligere ſubāꝫ moueri ab aliquo
fantaſmate vt ſupponebāt.ꝛ nō mouet̃ a fantaſmate ipſi
us ſubē.q2 fantaſia nō ꝑcipit ſubāꝫ vt dictū eſt.ḡ relinqt̃
ꝙ a fantaſmate ipſi⁹ accñtis.q̄re ꝛc̃.ꝛ h̄ videt̃ ꝑ aſpectu
ſentire lr̃a Ar.Cū.n.habuerim⁹ ſcđm fantaſiam ꝛc̃.¶ Sꝫ T.cō.11.
ſalua reuerentia ſic dicentiū videt̃ mihi ꝙ hic ē defect⁹.
ꝑmo in hoc ꝙ ſupponūt ꝙ v̓tus que imediate miniſtrat
itellectui ſit illa fantaſia q̄ nō cognoſcit niſi accñtia ſenſi
bilia.hoc eniꝫ nō videt̃ rōnabile.q2 v̓tus ꝑfectiſſima aīe
ſenſitiue dꝫ eē iſta q̄ imediate miniſtrat itellectui.hec ē
manifeſta.ſed v̓tus cogitatiua que cognoſcit itētiōes idi
uiduales oīum decē ꝑdicamētoꝝ vt docet cōmē.i.z.hu
ius.ē ꝑfectioꝛ q̄ꝫ iſta v̓tus aīe ſenſitiue q̄ ſolum cognoſcit Cō.36.
accñtia ſenſibilia vt manifeſtū eſt de ſe.Unñ ꝛ cōmen.in Com.6.
3.huius dicit de ipſa virtute cogitatiua ꝙ ipſa eſt q̄dā rō ꝛ.20.
.ſ.rei ꝑticularis.q2 rōcinat̃ de itentionib⁹ ꝑticularib⁹ ſicᷣ
itellectus abſtractus ab vlibus.ḡ virtus cogitatiua q̄ co
gnoſcit ſubās idiuiduales dꝫ eē illa cui⁹ a formis magis
imediate imutat̃ itellect⁹.ꝛ ſic illa poſitio ſupponit falſū
cū dicit ꝙ itellect⁹ nō imutat̃ ad actuꝫ itelligendi niſi a
fantaſmatibus accñtiū ſenſibiliū.Qđ aūt dicit Cōmen. Com.63
ſenſus nō cognoſcit q̄ditates reꝝ. veꝝ ē vl̃es nec ſub rō z.hui⁹.
nibus vlib⁹.ſꝫ ꝑ h̄ nō hr̃ ꝙ nulla v̓tus aīe ſenſitiue cogno
ſcat ſubāꝫ idiuidualē.imo h̄ eēt ꝯ cōmē.ibidē:de h̄ āt ple
nius ingrendū eſt in 3°.¶ Itē q̄rat̃ ab illis q ponūt iſtuꝫ
modū vtrū cognitio fantaſtica accñtis cauſet imediate
cognitionē itellectiuā ipſius accñtis.aut nō.ꝙ ſi ſic quō ḡ
cābit imediate cognitionē itellectiuā ſubē.h̄.n.ē ipoſſibi
le ꝛ irrōnabile ꝙ vna ꝛ eadē cognitio ſenſitiua vel vna ꝛ
eadē itentio imaginatiua cāet itellectionē ſubē ꝛ itelle
ctionē accñtis imediate.Si vero diceret̃ ꝙ fantaſia ac
cidentis nō mouet itellectū ad cognitionē itellectiuam
accñtiū ipſi⁹ q̄rat̃ a q̄ imediate mouebit̃ ad eā cū ad oēꝫ
itellectionē debeat moueri ſeu imutari ab aliq̄ vt dicūt:
ꝛ nō iuenit̃ ꝙ rōnabilr̃ dicat̃ moueri ab aliq̄ fantaſma
te.Et iō illū modū ꝯferendi nec itelligo nec credo ꝙ be
ne poſſet ſaluari ſequendo dicta Cōmen.Eſt aūt ali⁹ mo
dus ſatis famoſus:qui tñ fere idē ē cū ꝑdicto.dicūt eniꝫ
ꝙ cū due v̓tutes cognoſcitiue ſunt adinuicē ordinate ſicᷣ
ſupioꝛ ꝛ iferioꝛ.i.ſicᷣ miniſtrans ꝛ illa cui miniſtrat̃.ꝯtin
git ꝙ v̓tute iferiori facta i actu ſuo reſpectu ſui obiecti ꝛ
cognoſcente ſuū obiectū v̓tus ſupioꝛ fit ſtatī in actu ſuo
reſpectu ſui obiecti ꝛ cognoſcit ſuū obiectū:qđ tñ virtus
iferioꝛ nō cognoſcit.vbi gr̃a.in bruto aīali.ouis per ſuaꝫ
virtutē viſiuam cognoſcens colorē lupi ꝛ figurā aut mo
tum aut ſonū per auditū ſtatiꝫ per ſuperioreꝫ virtutē.ſ.ꝑ
eſtimatiuā ſuā iudicat ꝛ cognoſcit inimicitiā ipſius lupi:
quā tñ inimicitiā v̓tus viſiua nō cognoſcit.ꝛ agn⁹ vidēs
colorē mr̃is aut ſonū eius audiens ſtatiꝫ cognoſcit ami
citiam vel adiutoriū ipſius mr̃is.ꝛ tñ viſus nō cognoſcit

ipſaȝ amicitiā ſicut palam eſt in hoīe. experimur eniȝ in
nobis ꝙ cum viderimus colorē alicuius aut motuȝ eius
debilē. aut audiuerimus ſonuȝ iudicam⁹ ipſuȝ eſſe ſanuȝ
vel egrū vel amicū vel inimicū vel iracundū vl' manſue
tuȝ. ⁊ ſic de alijs itentionib⁹ nō ſenſatis quas virt⁹ cogi
tatiua elicit ex formis ſenſatis: ⁊ eas diſtinguit a formis
Cō. 20. ſenſibilib⁹ cōibus ⁊ ꝓprijs vt cōmen. tangit in. 3. huius.
conſtat autē ꝙ itellectus ⁊ virtus fantaſtica ſunt vtutes
cognoſcitiue ſilr ſe habētes quod. īmō adhuc ē vt ſenſus
⁊ cogitatiua. i. ſic miniſtrans ⁊ ſubſeruiens ⁊ iſta cui ſub
ſeruit ⁊ miſtrat. Vñ Themiſtius in. 2. huius. dicit ꝙ oēs
alie potentie ſunt in miniſteriū itellectus. ⁊ ide eſt ꝙ cū
vtus fantaſtica vel cogitatiua ē in actu reſpectu ſui obie
cti. ſ. cogitando accñs ꝓpriū alicuius ſubē ſtatī itellectus
fit in actu ſuo reſpectu ſui obiecti. ſ. reſpectu ſubē ipaȝ in
telligendo ꝗuis ipſa vis cogitatiua nō ꝯprehendat ipaȝ
ſubam cuius eſt illud accñs. ⁊ iſte eſt vnus modus ſatis
antiquus ⁊ cōis. ¶ Sed adhuc licet ille modus ſit ſatis
apparens tñ oīno nō vꝛ ſufficiens. p̊mo qꝛ ſupponit vnū
falſuȝ ſicut p̄cedēs. ſ. ꝙ virtus q̄ imediate miniſtrat itel
lectui nullo mō cognoſcit ipſaȝ ſubaȝ. queādmodū vtus
viſiua nō cognoſcit amicitiā aut alias itētiones nō ſenſa
tas. hoc aūt falſuȝ eſt ⁊ icōueniēs vt dictū eſt. ¶ Itē per
illa dicta nō oñdiꝛ aliq̄ cālitas quā hēat accñs ſup cogni
tionē ſubē nec modus cālitatis. ſed ſolū oñdiꝛ q̄dā ꝯco
mitātia cognitionū illarū. ſ. cognitionis ſubē ⁊ cognitio
nis accñtis. q̄re nō videꝛ ſufficere. Et iō ad pñs pono ali
uȝ modū que magis itelligo. ⁊ mihi videꝛ aliq̄tulū ſuffi
cientioꝛ. ¶ Ad cuius euidentiā p̊mitto p̊mo ꝙ ſicut mā
p̊ma entiū nāliū eſt ens in pura potentia ad oēs act⁹ idi
uiduales ſubales ⁊ accñtales nullū hñs actū in ſua eſſen
T. c. 62. tia. vt pȝ ex p̊mo phẏcoꝝ. ⁊ 7. metaph̄. Mā. n. p̊ma nō ē
⁊ 69. q̄d. i. ſuba in actu nec q̄le nec q̄tū nec aliq̄d alioꝝ p̄dica
T. c. 8. mentoꝝ q̄b⁹ diuiſuȝ eſt ens ſȝ potentia ad oīa. Et Cōmē
⁊ 9. Ari. in. 7. metaph̄. ſic dicit. Intellectus aīe nr̄e q̄ omnia
itelligit ⁊ opinaꝛ eſt ens in potētia receptiua ad oēs ſpēs
itelligibiles vl'es ⁊ abſtractas taȝ ſubarū q̄ȝ accñtium. ⁊
nullū hȝ actū de ſe nec per ſe. ⁊ hoc plane docuit Ar. in
T. cō. 5. 3. huius. vbi dicit. Quare neq; ipſius ē eē nāam neq; vnā.
ſed tñ hāc qua poſſibilis vocat⁹ ē. ⁊ ſubdit. itaq; aīe itel
lectus. dico aūt itellectuȝ quo opinaꝛ aīa ⁊ itelligit nihil
eſt actu eoꝝ q̄ ſunt añ itelligere. Et tūc accipio vlterius
ꝙ ſic mā p̊ma quodā ordīe recipit formas īdiuiduales.
p̊mo. n. diſponiꝛ ⁊ ꝑparaꝛ formis accñtalibus ad h̄ vt re
cipiat formas ſubales. vt ſi mā aliq̄ dȝ recipe formā ſub
ſtantialem ignis neceſſe eſt vt ſit p̊us diſpoſita calidita
T. c. 26. te ⁊ ſiccitate ⁊ ſic de alijs. Vñ Ar. dicit in. 2. huius. ꝙ vni
uſcuiuſq; actus in potentia exiſte ⁊ ꝓpa mā aptus natus
Cō. 62. eſt fieri. ⁊ Cōmen. in p̊ phẏcoꝝ dicit ꝙ gnātio eſt termi
⁊ 63. nus alterationis ꝑ quā mā diſponiꝛ ad formā ſubalem.
Sic rōnabile vꝛ i actiōe nr̄i itellect⁹ poſſibilis ꝙ ad reci
piendū ſpēs itelligibiles ꝓpas ſubaꝝ p̊us diſponaꝛ per
ſpēs itelligibiles iporū accñtiū cogitatoꝝ. ⁊ ſic ipſa acci
dentia ꝓpa ⁊ eſſentialia cogitata ⁊ fantaſticata ipmentia
itellectui ſuas ſpēs itelligibiles pñte ⁊ coopāte itellectu
agēte vt cōiter dꝛ diſponūt ⁊ ꝑparāt itellectū ipſū ad re
cipiēdū ſpēs itelligibiles ſubaꝝ. q̄b⁹ ipſe ſubē itelliguntꝛ.
itellectu. n. ſic diſpoſito. tūc aīa cogitatiua vna cū itelle
ctu agente faciūt ſpēȝ itelligibilē ſubē. ⁊ ſic itelligiꝛ ſuba.
Hic eſt vnus modus ſȝ quē accñs ꝓpriū ꝯfert ad cogni
tioneȝ ſubē cui⁹ ē accñs ſicut agens diſpoſitiuū confert
ad actū ad quē diſponiꝛ ipȝ ſubiñ receptiuū. ⁊ hunc mo
Com. 11. dū videꝛ iſinuare Cōmen. ꝯmento. 11. huius primi ſupra
illā particulā cū dicit. Nō. n. ꝑparaꝛ nobis cognitio ꝑ co
gnitionē accñtiū niſi cū fuerit accidentia ꝓpria ⁊ eſſen

tialia. Ad iſtū aūt modū nullū video ſeq̄ icōueniēs. ſȝ cō
cordat nāe rei vt declaratū ē ſufficienti ſilitudine vt eſt
ꝯſuetū in talib⁹ occltis ⁊ difficilib⁹: vt dicit Com. in mul 3. huius
tis locis: q̄uis ille modus nō ſit multū ꝯſuet⁹ ⁊ famoſus: Com. 6.
nō tñ ē rōabile ipȝ ꝑ ſolū defectū ꝯſuetudinis deſpice
re niſi rō ſit in ꝯ̄riū eius. ¶ Eſt aūt aduertēm ad plenioꝛē
itellectū vitatis ꝙ ipi⁹ ſubē duplex pōt eē cognitio. vna
eſt intuitiua. ideſt ſimplex que ab Ariſto. vocaꝛ idiuiſibi
lis vel ſimplex itellectiua. alia ē diſcurſiua q̄ ſuba cogno
ſcitur ꝑ rōcinationē aliq̄ȝ factā de ſuba. nō ſolū āt accñs
ꝓpriū ⁊ eſſentiale ꝯfert ad cognitionē intuitiuā ſubē mō
p̄miſſo: ſȝ ēt ad cognitionē diſcurſiuā q̄ ꝑ rōcinationē co
gnoſciꝛ ſubaȝ eſſe. qḋ ſic eſt videre. Duplices. n. ſūt ſubē.
quedā mālēs ⁊ corporee vt aīalia ⁊ plāte ⁊ elā ⁊ ille ſunt
ſenſibiles ⁊ ꝯceſſe ab oīb⁹. vt pȝ i. 7. metaph̄. Alie vō ſunt T. cō. 9.
ſubē imālēs ⁊ incorporales: ⁊ ille ſūt iſenſibiles nec ſunt
nec fuerunt ab oīb⁹ ꝯceſſe eſſe. ſed neceſſe eſt rōcinari ad
faciendū fidē de eſſe earū. Modo dico ꝙ accñs confert
ad cognitionē intuitiuā ⁊ diſcurſiuaȝ qua cognoſciꝛ per
rōcinationem ſuba. Secūdo dico ꝙ ēt cōfert ad cogni
tionē diſcurſiuaȝ qua cognoſciꝛ ſuba ſeparata ⁊ imālis
eſſe. ¶ Primū ſic pȝ. Illud ꝑ cuius eſſe demōſtrari pōt
ſubaȝ eſſe abſolute confert ad cognoſcendū per rōcina
tioneȝ ſubam eſſe. hec eſt euidens. ſed per eſſe accidētis
poteſt demonſtrari ſubaȝ eſſe. naȝ per accñs itelligimus
ens iherens alteri. per ſubſtantiam itelligim⁹ ens ſubſi
ſtens vel ſubſtans alteri ⁊ nō inherens. ¶ Tunc arguiꝛ
ſic. ſi accñs eſt neceſſe eſt eſſe aliqḋ ſubſtāns vel ſubſiſtēs.
ſi eſt aliqḋ ſubſiſtens ſuba eſt. ergo ſi accñs eſt ſuba eſt.
maioꝛ ꝓbaꝛ: qꝛ ſi eſt accñs: cū accñs ſit ens iherens alte
ri enti opȝ ꝙ ſit aliqḋ ens cui ihereat. ⁊ tūc q̄ritur de illo
ente. vtrū ſit ſubſiſtens vel inherens alteri. ſi ſubſiſtens
habeꝛ ꝓpoſituȝ. ſi alteri inherens q̄raꝛ de illo altero vt
p̊us. ⁊ ſic aut ꝓcedereꝛ in īfinitū in entib⁹ per ſe ordina
tis. aut oȝ ꝯcedere ꝙ ſi accñs eſt oȝ ꝙ ſit aliqḋ ei ſubſtās
vel ſubſiſtens: ⁊ ſic pȝ maioꝛ. minoꝛ vero eſt euidēs. ſ. qḋ
ſi eſt aliqḋ ſubſtans ſimpl'r vel ſubſiſtēs ſuba eſt. ergo ſe
quiꝛ ꝯcl'o ꝙ ſi accñs eſt ſuba eſt. ſȝ cōſtat ꝙ accñs eſt. vt
albedo q̄ iheret parieti vl' ieſt ⁊ currere ſoꝛ. ⁊ ſic de alijs
multis. ḡ ſuba eſt. Ecce quō ꝑ eſſe accñtis ꝯuinciꝛ ſubaȝ
eſſe ꝑ ſe ⁊ abſolute. ¶ Silr oñdiꝛ 2m. qꝛ illud ꝑ qḋ tanq̄
ꝑ mediū ꝓprium demōſtraꝛ ſuba imālis ⁊ icorporea cō
fert ad cognitionē diſcurſiuā q̄ cognoſciꝛ ſuba imālis ⁊
icorporea eſſe. hec eſt manifeſta de ſe. ſȝ per accñs aliqḋ
tanq̄ per ꝓpriū mediū demōſtraꝛ ꝙ ſuba imālis ⁊ icor
porea eſt. Nā ſuba abſtracta ⁊ icorporea nō demonſtraꝛ
eē phẏce niſi ꝑ motū ⁊ eternū ⁊ vniformē ⁊ ꝯtinuum. vt
dicit cōmen. in. 8. phẏcoꝝ. ⁊ tangit in p̊ phẏcoꝝ. q̄lr autē Cō. 3. ⁊.
demōſtratur motus eē eternus ⁊ per motus eternitateȝ 44. 46
demōſtraꝛ ſuba imālis eē vel ſaltē motoꝛ ſine magnitu 48. 53.
dine nō ē ad pñs declarandū ſȝ ſupponēdū ex. 8. phẏco ⁊ 54.
ruȝ. Tñ ergo ad pñs ſit tactū ꝙ ꝑ motū eternū ꝯuinciꝛ Cō. 83.
neceſſario eē ſubaȝ imālē ⁊ icorporalē oīno. motus autē T. ⁊ c. 11
eternus ē accñs. pȝ ḡ ꝙ accñs ꝯfert ad cognitioneȝ ſubē 12. ⁊. 13.
imālis q̄ cognoſciꝛ eē. Sic ergo q̄ſi tria patent ex dictis. ⁊. 36. ⁊.
p̊mū ꝙ accñs ꝓpriū ⁊ ſubale confert ad cognitioneȝ ſubē 41. 45.
intuitiuā ⁊ ſimplicē. qꝛ agens diſponēs cōfert ad actū ad 46. 52.
queȝ diſponit: vt illuminans ad viſionē: ⁊ ſic de talib⁹.
2. ꝙ accñs cōfert ad cognitionē diſcurſiuaȝ ſubē q̄ ſuba
abſtracta cognoſcit eſſe: eo ꝙ ex eſſe accñtis demonſtra
tur ſubaȝ eē abſolute. 3⁹ viſum eſt ꝙ accidēs confert ad
cognitionē demōſtrantē ſubaȝ incorporeā eſſe. ¶ Et eſt
vlterius ſciendū ꝙ bene rōabil'r dixit Ar. ꝙ accidētia T. cō. 11.
ꝯferant magnā ꝑtē ad cognoſcenduȝ qḋ quid eſt: qꝛ non
ſolū accñs poteſt eē cauſa itellectionis ſubē: nec ſuffice

ret:ſed reqrif itellectus agēs q facit de potētia intellectis
Com. 5. actu itellecta. vt dicit Cōmē. in. 3. hui⁹. ⁊ reqrif itellectus
t. 36. poſſibilis q recipiat itellectionē. Iſti ſunt modi qb⁹ accñs
ꝑpriū ꝯfert ad itelligēdū ſubam. qualiter aūt ⁊ a quo ṗn
cipio actiuo imediate fiat itelligere an ab itellectu agen
te an a ſpecie intelligibili remanet perſcrutādum: ſed nō
hic ſed in tertio huius.

Ad rationes in ꝯtriū cū dicit̄. nihil agit vltra suā ſpēm verū eſt in virtute ꝑpria: ſed
in ṽtute alteri⁹ pōt agere aliqd vltra ſuā ꝑpriā ſpēz: vt ca
liditas ignis virtute forme ſubalis ignis generat ignez: ⁊
cū dr̄ ꝙ cognitio accñtis ⁊c̄. verū eſt. ⁊ iō bñ ꝯcedit̄ ꝙ nō
agit ad cognitionē ipſi⁹ ṽtute ꝑpria: ſed ṽtute itellectus
agētis ⁊ ſube. ¶ Sȝ mihi vr̄ ꝙ iſta ſolutio nō valet. prio
qꝛ cōcedit nihil agere vltra ſuā ſpēm ṽtute ꝑpria. Nōne
motor prim⁹ ſua ꝑpria ṽtute agit motū ṗmi mobilis: con
8ᵒ phy. ſtat aūt ꝙ ſic ſm itentionē Ariſto. ⁊ Cōmē. ⁊ tñ mot⁹ pri
T. ⁊ cō. mi mobilis nō eſt eiuſdē ſpēi cū ipſo motore ṗmo. ¶ Itē
44. 46 ſi cognitio accñtis agit cognitionē ſube ṽtute intellectus
48. 52. agētis. querit̄ an itellect⁹ agēs ꝑpria ṽtute agat ipaȝ itel
t. 53. lectionē ſube aut ṽtute alteri⁹. ſi ṽtute ꝑpria. ġ aliqd agit
vltra ſuā ſpēm virtute ꝑpria. naȝ cognitio ſube eſt vltra
vel extra ſpēm itellect⁹ agētis. ſi virtute alteri⁹ quero de
illo alio an ſit eiuſdē ſpēi cū cognitōe ſube. an alteri⁹ ſpēi.
ſi eiuſdē ſpēi. hoc eēt ridiculū. nā i aliquo hoīe itelligēte
cognitio ſuõſtātie fit a cognitiōe ſube ꝑexīte eiuſdē ſpēi
qꝛ tūc nō eſſet aliqua intellectio q̄ hic hō itelligeret ſub-
ſtantiā. Si ſit alteri⁹ ſpēi tūc querit̄ vtrū agat in ṽtute ꝑ-
pria. an i ṽtute alteri⁹: ⁊ ibit̄ in ifinitū. vl̄ ꝯcedet̄ ꝙ aliqd
ṽtute ꝑpria agit ex̄ ſuā ſpēz imediate. imo aliquid ṽtute
ſua ꝑpria tāq̄ȝ imediato ṗncipio actiōis agit aliqd perfe
ctioris ſpēi q̄ȝ ſit ipſuȝ. vt ſperma viri virtute ꝑpria tāq̄ȝ
imediato ṗncipio actiuo ⁊ ꝑpinquo agit ⁊ generat homi
nez q eſt ꝑfectioris ſpēi q̄ȝ ſit ipm ſperma. aut ṽtus. ſ. for-
matiua q̄ eſt ꝑpria ſpermati qđ eſt ꝑpinquū ⁊ imediatū
agēs in gnātiōe hoīs. ⁊ iſta nō eſt virtus aīe ſubiectiue: qꝛ
ſperma nō eſt aīatū licet ſit virt⁹ aīe effectiue: qꝛ facta fu-
it ab aīali a quo deciſum fuit ſemē. vt dicit Cōmen. in. 12.
Com. 18 metaph. ⁊ ideo ſolutio nō ē bñ tuta. ¶ Propterea alr̄ di
co cū dr̄. nihil agit vltra ſuā ſpēm pōt dici verū eſt in ſub-
ſtātijs ꝑfectis q̄ generant̄ ꝑ ꝑpagationē ⁊ ꝯmixtionē ſe-
minū vt hō nō generat niſi hoīez: ⁊ equus niſi equuȝ ṽtu-
te ſua ꝑpria. ⁊ ſic de alijs: ſȝ in alijs accidētib⁹ poſſibile ē
vt generent̄ nō a ſibi ſilī ſm ſpēz: ſȝ ab aliquo alio poſſūt
fieri: vt dicit Cōmē. plane in tractatu de ſubſtātia orbis.
nō. n. eſt neceſſe vt oē qđ facit aliqđ accñs diſponat̄ ꝑ ali-
qđ ſile in ſpē. vt pȝ in motore ⁊ mobili: ⁊ ſilr̄ albedo qñq̄ȝ
generat̄ a caliditate: qñq̄ȝ a frigiditate. vt dic ibi Cōmē.
⁊ 2ᵒ celi ⁊ caliditas a motu ⁊ a lumie. Modo cognitio ſube ē qđ-
Cō. 42. dā accñs itellect⁹. iō rō ibi nō hr̄et locū. Cōcederet tñ ꝙ
cognitio accñtis nō efficit ꝑ ſe ⁊ imediate itellectionem
ſube. imo itellectus agēs. iſte. n. facit de potētia itellectis
actu itellecta. ⁊ hoc eſt formalr̄ facere intellectionem: vt
videbit̄ poſt. nec ideo putādū eſt accid̄ꝯ ꝯferre ad intel
lectionē ſube: qꝛ cognitio accñtis imediate generet cogni
tionē ſubſtātie: ſed modis ṗdictis. ¶ Ad aliā cū dicitur.
illud qđ eſt ṗncipiū ⁊c̄. verū ē eodē modo: ſed diuerſimo-
de eſt impoſſibile: ſed cū dicit̄ ꝙ ſubſtātia eſt ṗncipiū co
gnoſcēdi accñs: veruȝ eſt cognitione a priori ⁊ ꝑpter qđ.
ita ꝙ ſi demōſtraret̄ accñs eſſe per ſubſtātiā erit demō-
ſtratio ꝑpter qđ. ſȝ ipm accñs notificat ſubſtātiā a poſte
riori: ita ꝙ ſi demōſtrat̄ ſubſtātiā eē ꝑ accñs erit demon
ſtratio qꝛ. ⁊ ſic nō erit notificatio circularis ſimplr̄: qꝛ nō
ꝑcedit ab eodē in idē ſm eūdē moduȝ. nec vterq̄ȝ ꝑceſ-
ſus eſt demōſtratio ſimpliciter eque perfecta. taleȝ autē
modũ circulādi. ſ. ꝙ eadem ſit demonſtratio vbiq̄ȝ vel
eque efficax ad ſcire ſimplr̄ reprobat Ariſt. in ṗ poſte. in
illo cap. Qm̄ aūt opȝ ſcire. vñ dicit ibi. Circulo quoq̄ȝ ꝙ i-
poſſibile ſit demōſtrare ſimplr̄ manifeſtū ē. ¶ Alr̄ autē
dicūt aliq ꝙ ſuba nūq̄ȝ ē ṗn̄ᵐ notificādi accñs: ſȝ ꝯtra. h tñ
verū ē ꝙ in mathematicis qđ qđ eſt vni⁹ accñtis vtile eſt
ad cognoſcēdū cauſas alterius vt exēplificat Ariſt. i lr̄a.
¶ Sed illud eſt aperte ꝯ Ariſto. in. 2. meta. vbi vult ꝙ T. c. 4.
eadeȝ ſunt ṗncipia eſſendi ⁊ veritatis. i. ṽe cognitiōis: vñ
cuȝ ſuba ſit ṗn̄ᵐ eſſendi accñtis ⁊ ṽitatis. i. ṽe cognitionis
q̄re ⁊c̄. ¶ Itē dicit phs in. 7. metaph. ꝙ ſubſtātia ē prior T. c. 4.
accidēte noticia diffinitione ⁊ tpe. qđ nō eſſet ſi ſubſtātia
nullo mō eſſet ṗncipiū notificādi accñtis. ⁊ Cōmen. dicit
ibidē. ꝙ in diffinitione ꝑpria accñtis dȝ poni ipſa ſubſtā
tia cū ſit cā ipſius accñtis: ⁊ nō ē ꝯ ꝑpter qđ dicat̄ primo
mō. ¶ Ad aliā cū dr̄. cū aliq̄ ⁊c̄. verū ē ſi nō ſūt ṽtutes or
dinate ad ſeinuicē ſicut miniſtrās ⁊ cui miniſtrat̄. vt pȝ
in exēplo: qđ ponebat̄ in arguēdo. itellect⁹ aūt ⁊ ṽt⁹ cogi-
tatiua ſic ſūt ordinate. vt dcm̄ eſt pri⁹. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā
cū dr̄. eadē ſūt ⁊c̄. dr̄ ꝙ ſic dȝ itelligi ꝙ illa eadē q̄ ſūt ṗn-
cipia eſſendi ſūt ṗncipia cognoſcēdi: ſȝ h nō ꝯuertit̄. ⁊ h
ſuffic̄ ad itētionē Ariſt. ibi. ¶ Itē pōt dici ꝯcedēdo ma-
iorē. Et cū dr̄ ꝙ accñs nō ē ṗn̄ᵐ eſſendi. verū eſt q̄ȝtū ad eē
ſimplr̄ ⁊ ṗᵐ: ſȝ bñ ē ṗn̄ᵐ eſſendi q̄ȝtū ad eē qđdā ſcdariuȝ.
vñ ⁊ accñtis dr̄ eē q̄dā gnātio ſicut pȝ in ṗ de gnātiōe ⁊ ṗ T. c. 10.
phyco. ⁊ h ſufficit vt ſit aliq̄lr ṗn̄ᵐ cognoſcēdi. ⁊ lȝ accñs t. 20.
nō ſit ṗncipiū ṗncipale ⁊ ṗᵐ ſube. tñ bñ ē ṗn̄ᵐ ſube diſpoſi T. c. 62.
tiuū ⁊ min⁹ ṗncipale. vt hȝ videri i ṗ phyco. ⁊. 4. metheo T. c. 25.
rorū circa diffinitiōeȝ gnātiōis mixti. ¶ Ad aliā cū dr̄ ꝙ 67. ⁊. 75
tūc accñs pri⁹ itelligeret̄. poſſȝ negari iſta ꝯntia. nō. n. eſt T. cō. 5.
neceſſe in cognitiōe ituitiua ꝙ illud qđ ꝯfert ad eā ⁊ ē ei⁹
ṗncipiū ſit pri⁹ notū ab illa ṽtute cognoſcēte. vt videm⁹
ꝙ ſpēs coloris recepta in viſu eſt ṗncipiū cognitiōis cor-
poris aliquo mō: ⁊ tñ nō oȝ ꝙ viſus cognoſcat illā ſpēm:
ſed in cognitione diſcurſiua h cōcedēdū ē: ⁊ cū dr̄ ꝙ ſub-
ſtantia prius cognoſcit̄ q̄ȝ accidēs. diceret aliqs ꝙ veruȝ
eſt notitia ſimplici ⁊ ituitiua: ſed notitia diſcurſiua aliter
eſt vt viſum eſt. ¶ Aliter pōt dici ꝙ ipſuȝ accidēs prius
cognoſcitur q̄ȝ ſuba ſimplici cognitione ſic intelligēdo ꝙ
cognitio accidētis prior eſt in intellectu via generatiōis
q̄ȝ cognitio ſube: tñ verū eſt ꝙ cognitio ſube prior eſt via
ꝑfectionis ⁊ nobilitatis ⁊ dignitatis ⁊ ṗncipalitatis: quē-
admodū ſubſtātia eſt ṗus ens ṗncipalitate et nobilitate
q̄ȝ accidēs: ⁊ ad illā intētionē loquebat̄ Ariſto. in. 7. me- T. c. 4.
taph. in verbo precallegato vt ſatis pȝ per Cōmē. ibideȝ.
dicit enim Cōmē. hoc modo. Et ſignuȝ ꝙ ſubſtātia apud
nos manifeſtior ē accidētib⁹. ſ. vl̄ia ſube q̄ȝ vl̄ia acciden-
tis eſt ꝙ ſcire indiuiduuȝ ſube ꝑ ſua vniuerſalia ſubſtan-
tialia eſt perfectius q̄ȝ ſcire illud per vniuerſalia accidē-
tium. ṽbi gratia. ꝙ cū voluerim⁹ ſcire hoīem ſi ſciuerim⁹
eſſe aliquā ſubſtātialē nāȝ. ṽbi grā. ignē ſcire ipſuȝ ꝑ hoc
ṗdicatū eſt ꝑfectius q̄ȝ ipſuȝ ſcire eſſe q̄ȝtū aut qualē aut
aliud predicabiliū accidentiuȝ. ⁊ ſimiliter ē in cognitio-
ne ſimplici ſicut ꝯpoſita vel diſcurſiua. ſemꝑ autem que
ſunt ṗora via ꝑfectiōis in eodē. ſ. ꝑfectiora ſunt poſterio-
ra via gnātiōis. vt ſatis hr̄ ex. 9. meta. ⁊ oēs ꝯcedūt: ideo T. c. 15.
nullū ē incōueniēs ꝙ accñs ſit pri⁹ notum q̄ȝ ſit ſube: ⁊ ꝙ
eius cognitio ſit pri⁹ in intellectu q̄ȝ cognitio ſube. ¶ Et
ſi dicas ꝙ nomē ens ꝑ ṗus ſignificat accñs q̄ȝ ſubſtantiā
poſſuȝ dicere ꝙ verū eſt ſȝ ordinē ipoſitiōis ⁊ famoſita-
tis: ſed ſm ordinē nāe rei bene prius ſignificat ipſaȝ ſub-
ſtantiā. de hoc tñ eſt bona ꝑſcrutatio an accñs pri⁹ intel-
ligat̄ q̄ȝ ſubſtātia: ⁊ ad pñs nō dico determinādo ſed ſolū
recitādo. ⁊ exercitatiōis grā. prima enim ſolutio ſatis vi-
det̄ rōnabilis. ⁊ in hoc determinet̄ queſtio.

¶ Dubitationē autem habent ⁊ paſſiones aie
vtrū cōes ſint omnes ⁊ habētis que ſit ⁊ aliq̄
aie ē ꝑpria ipſius. Tex.cō.XII. Qō. XI.

V Trū aia habeat aliquā oꝑationē ſibi ꝑpriā
arguit̄ ꝙ ſic:qꝛ ois ſuba ſeparata a corꝑe hꝫ
ſeparatā oꝑationē a corꝑe cū oꝑatio debeat
eſſe ꝓportionata ſube:ſꝫ aliq̄ aia eſt ſeparata
2° hui⁹. a corꝑe ſicut itellectiua.de ea.n.dicit Ariſt.
T.cō.ii. in.2.hui⁹.ꝙ nihil ꝓhibet eā eē ſeparatā:qꝛ nullius corpo
2° hui⁹. ris eſt actus:⁊ alibi dicit ꝙ ſeparat̄ ab alijs tāq̄ ꝑpetuū
T.c.2i. a corrupcibili.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē illa oꝑatio eſt ꝓpria aie que
nō exercet̄ ꝑ aliqđ organū corporale.hec videt̄ ſatis ma
nifeſta:ſꝫ aliq̄ ē oꝑatio aie q̄ nō exercet̄ ꝑ organū corpo
T.cō.6. reū.ſ.itelligere vt oēs ꝯcedūt ⁊ hr̄ i.3.hui⁹.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē
ſi aia nō haberet oꝑationē ſibi ꝓpriā tūc nō poſſet eſſe ſe
parata a corꝑe.qđ falſuꝫ ē ꝑ itellectiua.⁊ pꝫ ꝯñia vt dic̄
Themiſti⁹:qꝛ ſi eēt ſeꝑata ⁊ nō hr̄et oꝑationē ſibi ꝓpriā
p°io celi eſſet ocioſa:qđ eſt contra dignitatem naturalem manife
T.c.32 ſtam.ſ.a natura nihil ocioſum factum.quare ⁊c̄.

T.c.iz. **Oppoſituꝫ** arguitur auctoritate Ariſto.qui vult ꝙ aia nō habeat aliquā operationem
ſibi ꝓpriaꝫ vt cōiter ei attribuitur. ¶ Itez pars ex̄ris in
toto nō habet operationē ſibi propriaꝫ:qꝛ nihil operatur
T.c.17. ꝓprie niſi ens actu vt habetur.3.phyſicoꝝ:ſed aia eſt ꝑs
2° de aia animati.ſ.forma ⁊ actus vt vult Ariſt.q̄re ⁊c̄.

T.c.7. ⁊.25. **Ad iſtā qōnem** ꝑmittēdū eſt ꝙ differt aliquā oꝑationē depēdere ab aliquo
tanq̄ a ſubiecto ⁊ tāq̄ ab obiecto.nā oꝑatio depēdet ab
illo tāq̄ a ſubiecto in quo recipit̄:⁊ cui ſm̄ ſe ꝯiungitur ⁊
vnitur ⁊ ipſuꝫ informat ⁊ perficit:quēadmodū videre re
cipitur in ſubiecto virtutis viſiue ⁊ ei ꝯiungitur ſm̄ eſſe
in d̄ ſba ⁊ ipſuꝫ perficit ⁊ iformat. Unde ⁊ forme mālēs a Cōmē.
orbis. dicūtur ꝯſtitute in eſſe per ſua ſubiecta:eo ꝙ ſunt eis vni
te ſm̄ eē cū ipſa perficiūt intrinſece ⁊ informāt. Sed ope
ratio dr̄ ꝓprie dependere ab aliquo vt ab obiecto a quo
mouet̄ ⁊ imutat̄ virtus cuius eſt operatio illa ſicut virt⁹
viſiua cuius oꝑatio eſt videre imutat̄ ad vidēdū a colo
re vel lumine:⁊ ideo viſio dicit̄ depēdere a colore ⁊ a lu
mine tanq̄ ab obiecto.ſilr̄ aūt ⁊ in alijs. ¶ Ulteri⁹ ꝯſide
rādū eſt ꝙ licet aia itellectiua cōicet cū alijs in hoc ꝙ dr̄
actus prim⁹.tñ ſꝫ aliquā aliā rōnem dicit̄ actus ab alijs
aiabus.ſ.vegetatiua ⁊ ſenſitiua. Nā ſenſitiua aia eſt act⁹
prim⁹ corporis vnit⁹ ⁊ ꝯiunct⁹ corpori ſm̄ eē ⁊ ꝑ ſui vnio
nez dans eē formaliter ipſi corpori ſubiecto.⁊ ſilr̄ aia ve
getatiua ⁊ ille aie ſunt forme mālēs ꝯſtitute in eſſe ꝑ ſua
ſubiecta ſm̄ Cōmē.⁊ deſtruunt̄ ꝑ corruptionē ꝓprioꝝ
ſubiectoꝝ.ſed aia itellectiua ꝓprie dicta qua itelligim⁹
vlīa nō eſt actus vnitus ⁊ ꝯiunct⁹ ſm̄ eē corpori:ita.ſ.ꝙ ꝑ
ſui vnionē ad corpus det formalr̄ eſſe ipſi corpori ⁊ cōſti
tuat hoiem in eſſe ſpecifico ſubſtantiali.imo eſt ſeparata
3° de aia ſm̄ ſubſiſtētiā ab oī corpore ſm̄ Ariſto.⁊ Cōmē. Et hoc
T.⁊.c.6 ad p̄ns poſſem⁹ ſupponere:qꝛ demōſtrabit̄ i tertio.qōne
3° de aia gnta.ex intētiōe Cōmē.ꝑꝑ tñ exercitationē iducat̄ rō ta
Com.5. lis. Si aia itellectiua eēt vnita corpori:⁊ ꝑ ſui vnionē cō
ſtitueret hoiez in eſſe ſpecifico ſubali aut illa vnio aie ad
corpus eēt idē ſubaliter cū ipſa ſuba aie.aut eēꝫ aliqđ ac
cidēs ipſi ſubſtātie aie ꝑ ſufficiētē diuiſionē.nō eſt dicen
duꝫ ꝙ illa vnio vel vnitū eſſe ſit idē eſſentialiter cū eēn
tia ⁊ ſuba aie:qꝛ tūc cū remoueret̄ ⁊ deſtrueret̄ illa vnio
vel illud vnitū eſſe cū corpore deſtrueret̄ ſuba aie ⁊ cor
rumperet̄:ſꝫ cū in morte indiuidui remoueat̄ vnio cum
amplius nō ſit vnita corpori actu ſequitur ꝙ deſtrueret̄
2° d̄ aia ſuba aie ⁊ corrūperet̄.qđ eſt impoſſibile ſm̄ oēs:qꝛ ſepa
T.c.2i. ratur ab alijs ſicut perpetuum a corruptibili. Si autem

illa vnio ad corpus eſſet accidens.aut ē accñs ſeparabile
aut inſeparabile.hanc diuiſionē oēs ꝯcedūt. ſi eſt accñs
inſeparabile.ḡ nūq̄ remaneret ſuba aie ſi ꝯtingat ipſam
nō eē vnitā.ḡ poſt mortē ſoꝛ.vl̄ nō remaneret aia ei⁹ itel
lectiua:qđ ē falſū.qꝛ ē ꝑpetua vl̄ remaneret vnio eius ad
corp⁹:⁊ ſic remāeret ſuba ei⁹ ⁊ eē ſubale ſoꝛ.qđ ē abſurdū
ſi vō dicat̄ ꝙ vnio aie ad corp⁹ vl̄ vnitū eē ē accñs ſeꝑabi
le.tūc cū ipa nō ꝯſtituat formalr̄ hoiez i eē ſpecifico niſi
ſꝫ ꝙ ipa eēt actu vnita ſeq̄t̄ ꝙ ipa ꝯſtituat hoiez i ſua ꝓ
pria ſpē ſubali ꝑ accñs ſeꝑabile qđ ē abſurdū oio.ḡ mani
feſtū ē ꝙ aia itellectiua nō ē act⁹ corpis vni⁹ ſꝫ eē ipſi cor
pori dās eē ipſi corpi formalr̄. Multe aūt alie rōnes ſūt
ad iſtā ꝯclōnē:ſꝫ dimitto ad 3ᵐ libꝝ. ¶ Ulteri⁹ ē itelligē
dū ꝙ aliq̄ oꝑationē eē ꝓpriā aie pōt duplr̄ itelligi. Uno
mō ꝙ iſta oꝑatio nō depēdeat a corꝑe tāq̄ a ſubo nec ab
aliq̄ ex̄nte in corꝑe tāq̄ ab obo.alio mō ſic ꝙ ipſa oꝑatio
nō depēdeat a corꝑe tāq̄ a ſubo:⁊ ſꝫ h̄ r̄ndeo ad qōnem
duo. Prio ꝙ aia nō hꝫ oꝑationē ꝓpriā ꝑ mō appropꝛiatio
nis.2° ꝙ aliq̄ aia hñ hꝫ oꝑatōēꝫ 2° mō. Primū ꝓbat̄ rōne
Ariſ.qꝛ ſi aia hr̄et aliq̄ oꝑatiōēꝫ ſibi ꝓpriā tali mō ꝙ nō T.c.iz.
depēderet a corꝑe tāq̄ a ſubo nec ab aliq̄ ex̄nte in corꝑe
tāq̄ ab obo maxīe videret̄ itelligere.nā iter oēs oꝑatōēs
aiati ipꝫ itelligere maxīe vr̄ min⁹ idigere corꝑe.qđ ē māi
feſtū ſic oēs ꝯcedūt:ſꝫ itelligere nō ē ſic ꝓpriū:qꝛ itellige
re vl̄ ē fātaſia vl̄ nō ē ſine fātaſia.vt dic̄ Ariſ. ⁊ ſi itellige T.c.iz.
re ē fātaſia ꝯſtat ꝙ depēdet a corꝑe tāq̄ ab obo.nā vt⁹ fā
taſtica nō mouet̄ ad actū fātaſiādi niſi ab aliq̄ corꝑe vel
ab aliq̄ ex̄nte in corꝑe:⁊ ſi nō ſit ſine fātaſia.i.ſine actu fā
taſiādi vl̄ cogitādi vl̄ ſine itētiōe ymagiatiua:cuꝫ tñ oia
iſta ſint i corꝑe.ſ.in organo fātaſie.manifeſtū ē ꝙ ipꝫ itel
ligere depēdet ab aliq̄ ex̄nte in corꝑe tāq̄ ab obo. Ima
giat̄ aūt Ariſ.ꝙ ſic viſus mouet̄ ad actū vidēdi a colore:
ſic itellect⁹ mouet̄ ad actuꝫ itelligēdi a fātaſmate. ¶ 2ᵐ
oñdet̄ ſic.ois ſuba q̄ nō ē vnita corpi tāq̄ ſubo cui dat eē
ſꝫ ē ſubſiſtēs diſticta a corꝑe hꝫ oꝑationē iminētē que nō
depēdet a corꝑe tāq̄ a ſubo.hāc habeo ꝓ māifeſta:ſꝫ aia
eſt hꝫ.vt pꝫ ex ſuppoſitōe 2ᵃ.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē pōt ſic argui.
illa oꝑatio q̄ nō exiſtit i corꝑe tāq̄ i ſubo ē ꝓpa aie h̄ mō
appropꝛiatiōis:ſꝫ itelligere nō exiſtit in corꝑe vt in ſubo.qꝛ
vl̄ exiſteret in toto corꝑe.⁊ ſic eēt in manu.⁊ tūc man⁹ in
telligeret.cū oē hñs aiaꝫ in q̄ ē itelligere itelligat. aut in
aliq̄ ꝑte corpis determinata:⁊ h̄ icōueniēs ē:qꝛ nulla rō
eſt q̄re magis exiſtat in vna ꝑte q̄ in alia cū potētia itel
lectiua nō ſit organica.⁊ ſic rō ē hōa. ¶ Sꝫ aliq dubitāt
ſatis rōnabilr̄ nā ſꝫ Ariſ.⁊ Cōmē.i.3.hui⁹.itellect⁹ agēs T.⁊c.15
eſt ꝑs aie nr̄e ⁊ ipſe ſeipꝫ itelligit.cōſtat aūt ꝙ oꝑatio ꝓpa
ei⁹ nō depēdet a corꝑe ſic̄ a ſubo nec tāq̄ ab obo: qꝛ nūq̄
mouet̄ a fātaſmatib⁹ ad itelligēdū ſeipꝫ. imo ipſe ē pure
actu ens.ḡ vr̄ ꝙ hūana aia hēat oꝑationē ſibi ꝓpriā q̄ nō
depēdet a corꝑe aliquo mō. ¶ Forte dicēdū ꝙ illđ dcm̄
eſt itelligēdū de oꝑatiōib⁹ acq̄ſitis in aia q̄ ſūt noue gnā
biles ⁊ corruptibiles.ſic aūt nō ē itelligere quo itellectus
ſeipm̄ itelligit.iſtud.n.itelligere nō ē acq̄ſitū in itellectu
agēte poſtq̄ nō eēt nec nouū nec gnātū:ſꝫ ꝑpetuū ⁊ vnū:
ſic ipſe itellect⁹ agēs:⁊ iō nō ē ad ꝓpoſitū. ¶ Itē pōt dici
ꝙ iſta ꝯclō itelligēda ē d̄ oꝑatiōe q̄ ē diuerſa realr̄ ab ipa
ſuba aie hūane:ſꝫ itelligere q̄ itellect⁹ agēs ſeipꝫ itelligit
eſt idē eēntialr̄ cū ſuba ei⁹:vt videbit̄ i.3.hui⁹. Eſt tñ itel T.c.8.
ligēdū ꝙ lꝫ iſta dicerēt Aꝝ.⁊ ꝯmē.tñ ſꝫ ſcāꝫ ſidē catholi ⁊.iz.
cā ⁊ vitatē alr̄ ē dōꝫ.⁊ ſciēdū ꝙ aia itellectiua vnita ē cor
pori hūano ſꝫ eē ⁊ dat ei formalr̄ ⁊ itrīſece eē.⁊ ꝑ ꝯñs ipꝫ
itelligere ē aliq̄lr̄ in corꝑe ſic̄ in ſubo licꝫ ꝑ accñs:dico q̄
diu aia itellectiua ē i ipſo corꝑe.cū aūt erit ſeꝑata ab ipo
corꝑe in q̄ fuit hēbit aliū modū itelligēdi.de q̄ hñt ingre
re theologi. Et ad rōnē in ꝯriū cū dr̄.eſſe vnitus vel vnio

ipſa rc. dicēdū eſt q eſt accidēs ſeparabile: qꝛ qñq; adeſt
ꝛ qñq; abeſt manēte ſuba aie. Et cum dicitur q tunc aia
cōſtitueret hoiez in eſſe ſpecifico ſm accidēs ſeparabile.
dico q veꝝ eſt nō ꝑncipalr ſed diſpoſitiue: ꝛ hoc ſufficit
ſm illā rōnē ita q eſſe vnitū corpori ꝛ ꝯiūctū cū corpore
diſponit ad eſſe ſubſtātiale qḋ aia dat corpori: ꝛ illa diſpo
ſitiōe deficiēte nō amplius dat eſſe corpori.

Ad rationes Ad primā pꝫ ex dictis. cōcludit .n. q aia hꝫ opationē ſibi ꝑpriā ſic q
nō eſt in corpore ſubiectiue: ſed nō alio mō: ꝛ hoc ꝯceſſuꝫ
eſt. Silr aūt ſecūda idē ꝛ nō amplius cōcludit. Itelligere
eniꝫ nō eſt exercere p organū corporale in quo recipitur
qñtis depēdeat ab aliquo exiſtēte in organo corporali. ſ.
ab intētione ymaginata vel cogitata. ¶ Ad aliam p idē.
ꝑbaꝫ.n. aiam habere opationē nō vnitā corpori vt ſubo:
ſꝫ nō ꝑbaꝫ illā nō depēdere ab aliquo exiſtēte i corpore.
poſſibile.n. eſt vt dicit Cōmē. q opatio alicuius exñtis in
corpore ſubiectiue ſupple ſit in reb⁹. i. cauſeꝫ a reb⁹ exñti
bus in corpore: ꝛ hec ē ſnia Ariſto. de itellectu q ipſe ſꝫ
eſſe ſubſiſtētie ꝛ eēntie ſeparat⁹ ē a corpe: ꝛ tñ opatio ſua
ſcꝫ Itelligere nouū depēdet a reb⁹ exñtib⁹ i corpe. ¶ Ad
rōnē in ꝯriū cū diciꝫ q pars in toto ſuo exñs nō hꝫ opera
tionē ſuā p ſe. pōt dici q veꝝ eſt de ptib⁹ q̄ntitatiuis ꝛ de
opatiōe que eſt mot⁹ ꝑprie dict⁹ vl cū motu ꝑprie dicto.
vna.n. pte q̄ntitatiua quāti cōtinui mota moueꝫ ꝛ alia: qꝛ
cōtinua ſunt quoꝝ mot⁹ eſt vn⁹: ſed de partib⁹ eſſentiali
bus ꝛ de motu improprie dicto q eſt mutatio idiuiſibilis
ꝛ ſalus ꝛ pfectio nō opꝫ q vna ps exiſtens in toto habeat
p ſe ꝛ ꝑmo opationeꝫ quā habeat alia. Forma.n. exñs in
mā agit p ſe ꝛ ꝑmo ſaltē ſm aptitudinē: cū ipſa poſita po
naꝫ aptitudo agēdi. ꝛ remota remoueaꝫ. ꝛ nō ineſt ei p al
terū: ſꝫ alteri p ipſaꝫ. Silr vna ps q̄ntitatiua corpis aiati
ꝯtinua alteri pōt recipe aliq̄ꝫ imutationeꝫ quā nulla alia
vt oculus recipit ſpeciem viſibilis per ſe quaꝫ nulla alia
pars recipit nec recipe pōt. ſilr aūt ꝛ in alijs multis. Nūc
aūt aia eſt pars eſſentialis aiati ꝛ nō q̄ntitatiua: ꝛ itellige
re nec eſt mot⁹ ꝑprie dict⁹ nec ſit cuꝫ motu ꝑprie dicto. ſ.
diuiſibili: ſꝫ cū mutatiōe idiuiſibili. ideo ratio nō valet.
¶ Adhuc aūt diceret q aia itellectiua nō eſt ps eēntia
lis alicui⁹ ꝯpoſiti qḋ ſit eſſentialr vnū ꝛ ſimplr ſicut alie
forme māles ꝯſtituūt vnū in eē cū ſuis ſubiectis: ꝛ iō non
valet: ſꝫ ē act⁹ ſicut itrinſecū opans reſpectu cui⁹ pōt dici
act⁹ ei⁹: ꝛ hoc manifeſtabiꝫ in tertio huius.

¶ **Differenter autem definiet phyſicus ꝛ dya
lecticus. hoꝝ autē alius qdē aſſignat māꝫ. alius
vero ſpēꝫ ꝛ rōneꝫ. Tex. cō. XVI. Qō. XII.**

Deinde queriꝫ. Utruꝫ logicus diffiniat per for
mam. ¶ Et arguiꝫ primo q nō: qꝛ q diffinit p
aliqd qḋ ꝑdicaꝫ eſſentialr de diffinito nō dif
finit p formā: cū forma nō ꝑdiceꝫ eſſentialr d
eo cui⁹ eſt forma ſaltē in recto. nec.n. aial ē aia
Com. 36 vt dicit Cōmē. 7. metaph. caplo. Qm̄ vo diffinitio eſt rō.
vbi ſic dicit. Dicere.n. q aial ſit aia eſt falſum: ſꝫ logicus
diffinit p talia que ꝑdicanꝫ eſſentialr ꝛ in recto de diffini
to. diffinitio.n. data p gen⁹ ꝛ dñiam ꝑdicaꝫ eēntialiter de
diffinito ꝛ in recto ſiue noīe ꝑncipali. vt dicēdo hō ē aial
albedo eſt color. ¶ Itē q diffinit p cōpoſitū ex mā ꝛ for
ma nō diffinit p formā hoc eſt notū: qꝛ aggregatū ex mā
ꝛ forma nō eſt forma nec ecōuerſo: ſꝫ logicus diffinit per
cōpoſitū ex mā ꝛ forma. vt ſi diffiniꝫ hō logice p aial ipꝫ
aial eſt quid cōpoſituꝫ ex mā ꝛ forma. ſ. ex aia ꝛ corpore.
¶ Preterea ſi logicus diffiniret p formā aut hoc intelli
geretur de diffinitionib⁹ ptinētibus ad ipſaꝫ logicā ſicut
eſt ſyllogiſm⁹ ꝛ demōſtratio. ꝛ ſyllogiſm⁹ dyaletic⁹. ꝛ hꝫ.
entia rōnis aut d reb⁹ alijs ptinētib⁹ ad alias ſcias. vt hō
aſinus albedo ꝛ nigredo linea nūerus: ꝛ ſic de ceteris: nō
de reb⁹ logicalib⁹: qꝛ multa diffinibilia logicalia diffiniū
tur p ſuā māꝫ in logica. vt ſyllogiſm⁹ diffiniꝫ p ꝑpoſitio
nes: ꝛ demōſtratio p ꝑncipia ꝑpria ꝛ imediata rc. q̄ ſunt
eius mā: ꝛ ſyllogiſm⁹ dyaletic⁹ p ꝑpōnes ꝑbabiles. vt pꝫ
in logica. Nec ē itelligēdū de reb⁹ alijs qꝛ logic⁹ nō ꝯſide
rat illas: ꝛ p ꝯñs nō diffinit. qd.n. ptinet ad logicuꝫ ꝯſide
rare hoieꝫ aut equū aut albedinē aut nigredineꝫ. ꝛ ſic de
ceteris reb⁹ nāe. ¶ P̄. ſi logicus diffiniret p formā tunc
diffō logice nō eēt vana ad demōſtrādū. ꝛ hoc ē ꝯ Ariſt. T. cō. ii.
in lrā q vult q diffōnes p q̄s nō ꝯtingit accidētia cogno
ſcere dyaletice ꝛ vane ſūt oēs: ꝛ ſic voluit q diffinitiōes
logice ſunt vane ad demōſtrāduꝫ ꝛ nō faciūt cognoſcere
accñtia diffiniti. ꝛ ꝯñtia declaraꝫ: qꝛ ſi logicus diffinit p
formā ipſe diffinit p qditatē. forma.n. qditas ē rei. vt dic
Cōmen. 7. metaph. capitulo. vtrū aūt idē vel diuerſum. T. c. 20.
vbi dicit Cōmē. q qditas hois eſt homo ſm formā ꝛ nō ꝛ. 21.
eſt homo cōgregatus ex mā ꝛ forma. Et Ariſt. dicit in eo T. c. 35.
dē. 7. Spēm aūt dico qḋ qd erat eſſe. ꝛ in. 2. hui⁹. loquēs T. cō. 8.
de aīa que eſt forma ꝛ actus dixit eſſe huius corporis. et
ſic quicūq; diffinit p formā diffinit per qditatē. mō qui
ditas ipſa eſt ꝑncipiū demōſtrationis. vt dicit Ariſ. i iſto T. cō. ii.
ꝑhemio. Ois.n. demōſtratiōis ꝑncipiuꝫ eſt qḋ qd ē. Sic
ergo ſi logicus diffinit per formā diffinitio logice erit cō
ueniens ad demōſtrādum ꝛ nō vana: cuius oppoſituꝫ di
cit Ariſt. ¶ Preterea ſi logicus diffiniret p formaꝫ hoc
eſſꝫ p tāto: qꝛ diffinit per gen⁹ ꝛ dñiam vt cōiter diciꝫ: ſed
hoc nō pōt ſtare: qꝛ ſic metaphyſicus diffiniret p formaꝫ
cū ipſe diffiniat per genus ꝛ dñiam. ꝛ ſilr mathematicus
multa diffinit p genera ꝛ dñtias vt linea ē lōgitudo ſine
latitudine. ꝛ tryāgulus eſt figura plana tribus lineis con
tenta ꝛ hꝫ. Incōueniēs aūt videꝫ dicere q metaphyſic⁹
diffiniat p formā ꝛ mathematicus. q̄re rc.

¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto. ꝛ Cōmen. di
cit idem ꝛ omnes alij expoſitores.

Ad qōnez ē itelligēdū q q̄ntū ſpectat ad ꝑpoſitū. for⁹ pt capi duplr vt cōiter dr. Uno mō
pōt capi p altera pte ꝯpoſiti q̄ dat eē ſubo ꝛ ipꝫ pficit ꝛ i
formāt. Alio mō capiꝫ for⁹ alicui⁹ p eo qḋ ē ideꝫ eēntialr
cū eo ꝛ itelligiꝫ ſub rōne ꝑori ꝛ notiori. ¶ Tūc dicūꝫ ad
qōnē duo. ꝑ̄ q logic⁹ nō diffinit p formā ꝑ̄ mō dictā: ꝛ hoc
ſatis ꝑbāt ꝑme due rōnes ad h in ꝑn⁹ adducte. Iteꝫ aliq
ſic ꝑbāt. ſi logic⁹ diffiniret p formā q̄ ē altera ps cōpoſiti
dās eē māe vl ſubo. tūc illa q̄ nō hñt formā ſic dictā non
poſſent logice diffiniri. qḋ eſt falſū. falſitas añtis pꝫ: quia
ſpecies accidētalium formarū. vt albedo ꝛ nigredo ꝛ hꝫ
hñ diffiniunꝫ logice. ſ. per genus ꝛ dñiaꝫ vt oēs ꝯcedunt.
ꝛ tamen tales forme nō hñt formas perficientes ſubm.
qꝛ forme nō eſt forma. vt accipiꝫ ex. 7. metaph. ꝛ hoc eſt T. c. 21.
veꝝ: qꝛ forme vt forma nō eſt forma que ſit eius pars: qꝛ
ſic ireꝫ in infinitū. ¶ Sꝫ vtꝝ alicuius forme vt talis poſ
ſit eſſe aliqua forma vel pars eſſentialis formalis bene ē
inquirēduꝫ ſed nō hic. ¶ Tūc oſdeꝫ 2ᵐ q ille q diffinit
per aliq̄ que predicanꝫ de diffinito eſſentialiter in recto
ꝛ notificant eſſentiā diffiniti diffinit per formam 2° mō
ſumptā. ſ. q̄ eſt idē eſſentialiter cū aliquo ꝛ eſt notius eo.
nam ſi nō eſſet idem eſſentialiter cuꝫ eo nō predicaretur
de eo in recto eſſentialr: cuꝫ predicatio ſumaꝫ ab eſſe: ꝛ ſi
nō eſſet notius eo nō notificaret euꝫ proprie: ſed logicus
diffinit per aliqua que predicantur eſſentialiter de diffi
nito in recto. ꝛ que notificant eſſentiam diffiniti. ſ. p gen⁹
ꝛ dñiam vt manifeſtū eſt. ¶ Item aliqui ſic probāt. qcū
qꝫ diffinit p vle diffinit p formā 2° mō dictam: ſꝫ logicus
diffinit p vle. q̄re rc. maior pꝫ: qꝛ vle ꝑprie ſumptum eſt

idem eſſentialiter cuꝫ ſuo inferiori: ⁊ eſt eo notius. vt pꝫ
T.c.4. p̄mo phyſicoꝝ. ⁊ tale qd dr̄ forme. 2ᵒ modo accipiēdo for
mas: ſed minor eſt manifeſta. logicus. n. diffinit p gen⁹ et
drīaꝫ. ⁊ iſta ſunt vlīa q̄dā vt manifeſtū eſt cuilibet ſciēti.
¶ Sed hic eſt aduertēdū q logicus nō ꝓ tāto dr̄ diffini
re per formā q per ſe ⁊ ꝑ habitū ꝓpriū q eſt logica ꝯſide
rat oēs diffinitiōes tales q̄ ſunt ex genere ⁊ drīa. nō. n. lo
gicus ꝑ habitū ꝓpriū logice per ſe ꝯſiderat aīal ⁊ rōnale.
imo magis phs nālis. nec cōſiderat colorē nec diſgrega
tiuū viſus ꝑ que diffinit albedo. ſilr aūt ⁊ in alijs generi
bꝰ ⁊ drītijs nāliū reꝝ aut mathematicaꝝ: ſꝫ ꝓ tāto dr̄ lo
gicus forte per formaꝫ diffinire: q tales diffinitiones ex
generibꝰ ⁊ drītijs ꝯſueuerūt vocari diffinitiōes logice ꝑꝑ
aliquā cām: ⁊ iſta cā nō eſt multū exquiſita. Dicūt tn̄ ali
qui q cā huius eſt q logicus cōſiderat intētionē generis
⁊ intētiōeꝫ drīe q̄ denominant res poſitas in illis diffini
tionibus vt aīal denominat genus ⁊ rōnale denominat
drīa. ⁊ ſic de ceteris. ⁊ ꝓpter illā cām ꝯſuetū eſt illas dif
finitiōes vocari logicas: q ꝯſtituūt ex partibꝰ q̄ denomi
nant a qbuſdā intētiōibꝰ in logica cōſideratis. Sꝫ h̄ nō
placꝫ alijs: q ſi ꝓ tāto ille diffōnes dicerēt logice ſilr dif
finitio ex mā ⁊ forma proprie dicta poſſet dici logica. qd
nullus dicit. ⁊ pꝫ: q ſicut aīal ⁊ rōnale denominat a qui
buſdā ſcḋis intētiōibꝰ quas ꝯſiderat logicus. ſ. ex genere
⁊ drīa. ſic mā ⁊ forma denominant ab intētiōe ſcḋa quā
logicus cōſiderat: ſꝫ q tā mā q̄ꝫ forma dicunt ⁊ ſunt cau
ſe: ⁊ ipſe logicus cōſiderat intētionē cauſe. alr. n. nō conſi
deraret locuꝫ a cā ⁊ ab effectu: qd eſt ꝯ oēs logicos. ⁊ iſta
rō nō videt ſufficiēs. ¶ Preterea aliq dicūt alr. ad qd ē
ſciēdū q vna pars logice eſt qua ſcitur ⁊ docet modus i
ueſtigādi diffinitionē qditatiuaꝫ: ⁊ hec tradit in. 2. poſte
rioꝝ. illa aūt ſcia in maiori parte cōſiderat ⁊ inquirit mo
duꝫ inueſtigādi diffinitionē q̄ eſt ex genere ⁊ drīa. ⁊ ideo
tales diffinitiōes dicunt logice. ¶ Itēꝫ dicūt alij aliter
q hoc eſt ꝓ tāto: q ſicut logica ē ſcia cōis: ita modus dif
finiēdi ꝑ genus ⁊ drīaꝫ eſt cōis oībus ſcibilibꝰ ꝓprie diffi
nibilibus ⁊ ſm ſilitudinē dicūtur logice. ¶ Itēꝫ eſt alia
ſilitudo: q ſicut logica eſt cōis ſcia ſm applicationem vt
ſcitur in logicalibꝰ: ſic vnū p̄ncipioꝝ talis diffinitionis ē
cōe multis alijs a diffinito. ſ. ipſum genus: qd eſt cōe oībꝰ
ſuis ſpēbus nec eſt remotū illas diffinitiōes dici logicas
ſm ſilitudinē: q multe dicunt ſilitudinarie. vt dicit phs
8. Topicoꝝ. ſi aūt hec nō ſufficiūt inquirat melius.

Ad rationes prima ⁊ ſecūda ſolute ſunt ꝑ dicta.
¶ Ad aliā pōt dici q intelligit de
diffinibilibꝰ vtriuſqꝫ: ſed differēter: q ipſe ꝓpē ⁊ ꝑ ſe dif
finit diffinibilia q̄ pertinēt ad ipſaꝫ logicā. ⁊ alia diffinit
ꝑ cauſas p̄dictas ſm ſilitudinē ⁊ minꝰ ꝓprie. Et cū dicit
q ipſe logicus nō diffinit entia logicalia ꝑ formā. imo ꝑ
ſuas mās. dico q imo: q in eoꝝ diffinitionibus capit ge
nus ſuū vel aliqd ad modū generis ſe hñs. vt cū dr̄ Syl
logiſmus eſt oratio in qua qbuſdā poſitis ⁊ conceſſis ⁊c̄.
ibi oratio ꝓ genere pōit ⁊ ꝓ tāto dicit diffinire ꝑ formā.
ſꝫ inq̄ꝫtū ſumit ibi mā nō eſt ꝑ formā. Nihil aūt ꝓhibet
Cō.16. diffinitionē alicuiꝰ rōne vniꝰ ſue partis eē ꝑ formā: ⁊ rōne
alteriꝰ ꝑ māꝫ. Naꝫ q in diffinitione accipit ſolā formaꝫ ⁊
dimittit mām dimittit aliqd neceſſariū ſm Cōmen. hic.
¶ Ad aliā dicēdū q diffinitiōes q̄ dicūtur logice ſi ſunt
vere diffinitiōes ex generibꝰ ⁊ differētijs ꝓprijs ⁊ eſſen
tialibus nō ſunt vane ad demōſtrādū. imo ſūt ꝯueniētes
ad demōſtrādū ſm Lincon. p̄mo poſterioꝝ. ⁊ ſm Ariſt.
nā ꝓpter aliud nō videt dare artē ingrēdi diffinitionē q̄
eſt ex genere ⁊ drīa niſi q iſta eſt mediū demōſtratiōis.
q ſi ꝓ alia cā hoc facit. tn̄ ad p̄ns dico q ſm Cōmē. Lin
con. vna diffinitio ex genere ⁊ drīa eſt p̄ncipiū demōſtra
tionis qua demōſtrat accidēs de ſubo: ⁊ cū dicit q hoc ē
T.cō.11. cōtra Ariſt. in lr̄a: q dicit q diffinitiones q̄ nō faciūt acci
dētia cognoſcere dyaletice ſunt ⁊ vane oēs. ſ. ad certitu
dinem demōſtratiōis. vt dicit Albertus. dico q iſta lr̄a
ſi bene ꝯſiderei nō eſt ꝯtra nos. Bene. n. veruꝫ eſt q dif
finitiones que nō faciūt cognoſcere accidētia ꝓpria ſunt
vane ⁊ dyaletice: ſed nō ſequit ex hoc cōuerſa vniuerſa
lis q oēs diffōnes logice ſunt vane ad demonſtrādū. bn̄
ergo cōcederēꝫ q ſunt quedā diffōnes improprie que q
ſunt ex quibuſdā cōibus accidētibus ⁊ extraneis ſunt va
ne ad demōſtrādū: ⁊ ille vocant dyaletice forte ꝑꝑ ſilitu
dinē: q ſunt ex cōibus: quēadmodū dyaletica cōis eſt. vt
pꝫ primo thopicoꝝ: ⁊ q. ſ. dyaletica vtēs nō facit ſciaꝫ de
ꝯcluſiōe ꝯcluſa ꝑ ſyllogiſmū dyaleticū: ſꝫ ſolū opinionē.
¶ Ad aliā cū dr̄ q tūc ſilr metaphyſicus ⁊c̄. poſſꝫ ꝯcedi
q illud nō eſt incōueniēs. imo ipſe metaphyſicus: ita bn̄
diffinit ꝑ genus ⁊ drīaꝫ ſicut logicus. differēter tn̄ ſic do
Cō.42. cet Cōmē. 7. meta. cap. Nūc aūt iquātū in analeticis ⁊c̄.
in p̄ncipio. vbi dicit Cōmē. q differēter ꝯſiderat logicus
⁊ metaphyſicus de diffōne. nā ipſe logicus conſiderat de
diffōne iquātū eſt iſtrumētū ducēs itellectū ad itellige
re qditates reꝝ. primus aūt phs ꝯſiderat de ea iquātum
eſt qditas rei diffinite. logica ergo diffinit ꝑ genꝰ ⁊ drīaꝫ
inq̄ꝫtū ex his ꝯſtituit iſtrm̄ qd ducit itellectū ad itellige
re qditatē reꝝ. ſꝫ metaphyſicus diffinit ꝑ illā iquātū ꝑti
net ad ipſaꝫ rei quiditatem abſolute ⁊ abſtracte. Ex hoc
tn̄ appet cuiꝰ diffōnis cām vnitatis ibi aſſignat Ari. Nō
eni ibi aſſignat cām vnitatis diffōnis ꝓ ꝯceptu neqꝫ pro
voce ſequēte rē. ſꝫ cāꝫ vnitatis diffōnis q̄ eſt vna rei qdi
tas. huiꝰ aūt vnitatis cām dicit eē: q ꝑtes p̄ores ſūt potē
Cō.42. tiales ⁊ vltīa ſola eſt actus purus. ⁊ hoc dicit ibi Cōmen.
in his verbis. Cauſa enim in hoc eſt: q vltima drīa data
in diffōnibꝰ eſt drīa q̄ ꝯtinet formā ꝑꝑ quā ens ē vnuꝫ in
actu. drīe aūt q̄ ſunt ante vltimā drīaꝫ ſunt exn̄tes in dif
finito in potētia. ¶ Ex hoc vlterius manifeſtū eſt q dif
ferētie p̄ores ⁊ vltīe nō ſūt penitꝰ idē eſſentialr: cum vna
eaꝝ ſit in actu vl actꝰ: ⁊ alie ſint i potētia. nec valet qd ali
q dixerunt q p̄or differētia quātū ad ſubſtātiā ſuam nō
eſt in potētia nec potētialis reſpectu vltime: ſꝫ quātū ad
modū eſſendi qui eſt potētialis: q cōis ⁊ imperfectꝰ eſt.
modus autē eſſendi differētie vltime ē ſpecialis ⁊ ꝓpriꝰ ⁊
magis perfectus: ⁊ ideo actualis. hoc. n. ſufficit q quātū
cūqꝫ modus eſſendi vniꝰ cōior ſit ⁊ iperfectior alio ⁊ po
tētiale reſpectu alterius: vt ſentire reſpectu ratiocinari:
tamē ꝓpter hoc ex iſtis nunq̄ꝫ cōſtituit vnuꝫ ſimpliciter
⁊ per ſe. nec ex re ſub vno illorum ſit vnū ⁊ ideꝫ eſſentia
liter cū ipſa re vt ſtat ſub altero illoꝝ. Ridiculū eniꝫ eſt
dicere q ex ſentire ⁊ ratiocinari fiat vnum per ſe ⁊ eſſen
tialiter: vel q ex animali vt ſtat ſub ſentire fiat vnum eſ
ſentialiter cuꝫ animali vt rationali. vt ſtat ſub ratiocina
ri. Unde ſi bene conſideretur mihi videtur ineuitabili
ter concludi ſecundum intentionem Ariſto. et Cōmen.
q quiditas generis ⁊ differentie ſunt ſecundum ſe reali
ter diuerſe ⁊ nō ſolū ſm diuerſum modū eſſendi aut con
ceptus itellectuales. In hoc. n. icidētaliter moratus ſum
plus debito: ſꝫ hoc fecit affectio renouādi pluralitateꝫ et
gradus formaꝝ generis ⁊ drīe: quā video iſtis tēporibus
ſine rōnibus efficacibꝰ abhorreri. de hoc tn̄ plura ꝯgre
gaui in queſtione ſpeciali de hoc diſputata.

¶ Aliꝰ qdē aſſignat māꝫ. T.c. XVI. Qō XIII.

Queritur. Utrꝫ nālis diffiniat ꝑ māꝫ ſenſibilē.
¶ Et arguit p̄ q nō: q nālis nō dꝫ diffinire ꝑ
illud qd ſm ſe eſt ignotū. hoc eſt manifeſtū: q
diffō eſt cā inoteſcēdi. 6. thopicoꝝ: ſꝫ mā ſꝫ ſe T.c.8.
eſt ignota. 7ᵒ. meta. q̄re ⁊c̄. ¶ Preterea ſi nā ⁊.35.

lis diffiniret p mām ſenſibilē tūc ſuba nālis diffiniret p
T.c.19. additamētū qḋ eſt ꝯ Ariſto.in.7°.meta.vt cōiter allegať
vbi voluit ꝙ ſubſtātia nō diffinit p additamētū.⁊ pʒ cō
ſequētia:qꝛ mā ſenſibilis eſt ſenſibilis p accn̄tia. vt ma
nifeſtū ē.⁊ ſic in diffinitiōe ſube poneret accn̄s. ⁊ ſic eſſʒ
diffinitio p additamētū. Nā tūc diffinitio dr̄ eē p addita
mētū:cū in ea ponit aliqd qḋ eſt extra genus diffiniti. vt
T.c.19. dr̄.7.meta.¶ Itē ſi diffinitio nālis eſſet p mām ſenſibi
lem tunc illa q̄ nō habēt māʒ ſenſibilē nō poſſent diffini
ri a nāli nec diffinitiōe nāli.ꝯntia eſt euidēs:ſed ꝯns eſt
falſum:qꝛ corpora celeſtia pñt diffiniri a nāli.quis.n.ali⁹
diffiniret ea:cū ſint entia mobilia ⁊ ſenſibilia:⁊ tn̄ nō ha
Com. 10 bent māʒ ſm Cōmē.2.⁊.8.metaph.⁊.8.phycoꝝ.⁊ pmo
Com. 12 celi ⁊ mūdi.⁊ in de ſubſtātia orbis.⁊ pmo phycoꝝ.¶ P.
Com. 59 ſi nālis diffiniret p māʒ ſenſibilē aut hoc eſſet tāq̄ p pn
Com. 5. cipiuʒ extrinſecū aut itrinſecū gditatis nālis.hec eſt ſuſ
Com. 63 ficiēs diuiſio vt voluit Cōmen.5.meta.⁊ dr̄ ſup pmū po
Com. p. ſterioꝝ.ſʒ nō tāq̄ p pncipiū extrinſecū:qꝛ mā nec eſt effi
ciens nec finis rei nālis vt manifeſtū eſt cuilibet.efficiēs
T.c.69. gdē nō eſt:qꝛ ipſa eſt pure potētie receptiue.vt pʒ p phy
70.1.82 ſicoꝝ.Oē aūt efficiēs ⁊ agēs eſt actu ens.ſemp.n. eſtima
T.c.17. bitur ſpēs aliq̄ mouēs.3°.phyſicoꝝ.Oē mouēs eſt agens
T.c.45 pmo de gn̄atiōe.⁊ ideo oē agēs eſt ens actu. Unde in.2°
T.c.53. de gn̄atiōe dicit Ariſt.ꝙ forme eſt agere.g̊ mā nō eſt pn
cipiū agēs reſpectu rei nālis.¶ Itē nec ipſa eſt finis rei
nālis qꝛ finis eſt nobilior eis q̄ ſunt ad finē vt notū eſt ⁊
T.c.23. famoſuʒ. Uult.n.finis eē bonū alioꝝ vt habeť in.2°.phy
1.31. ſicoꝝ.mā aūt nō eſt gd nobilius ⁊ perfectius ipſa re nāli
vt manifeſtū eſt per ſe.ergo nullo mō ipſa eſt pncipiū ex
trinſecuʒ.¶ Itē nec itrinſecū qꝛ nullū pncipiū gditatis
Com. 21 dʒ eſſe ps nālis ipſi⁹ gditatis vt voluit Cōmē.7. meta.
cap. Utrū aūt idē vel diuerſum.ibi.n.dicit Cōmē.ꝙ gdi
tas hōis eſt hō vno modo ⁊ nō eſt hō alio mō.eſt.n.hō ſʒ
formā ⁊ nō eſt hō ſm ꝯgregatū ex mā ⁊ forma.¶ Itē qḋ
ponit in diffinitiōe rei nālis debet eſſe notius ipſa re nā
li.hec eſt euidēs:qꝛ aliter diffinitio nō notificaret diffini
tum:ſʒ mā nō eſt notior q̄ res cui⁹ eſt mā:qꝛ aut ē notior
ſimplr̄ ⁊ ſm nām vel quo ad nos p ſufficiētē diuiſionē q̄
T.cō.2. habeť ex pmo phycoꝝ in phemio.nō quo ad nos:qꝛ ipſa
eſt maxime occulta ⁊ ſaltē mā pma:⁊ nō pōt cognoſci ni
T.c.69. ſi p aliud vt pʒ ex primo phycoꝝ:nec eſt notior ſimplr̄ ⁊
ſm nām:qꝛ notiora ſimplr̄ ⁊ ſm nām ſunt verioris enti
tatis:ſed notiora quo ad nos ſunt imperfectioris entita
T.cō.2. tis ⁊ ignotioris ſm nāʒ vt pʒ in pmo phyſicoꝝ.⁊ tāgiť.2.
T.c.12. huius.cap.Cū aūt ex incertis.in pncipio. Materia aūt
nō eſt maioris aut perfectioris entitatis q̄ res nālis: vt
manifeſtū eſt cuilibet intelligēti.¶ Preterea nālis diſ
finit māʒ ſenſibilē.quis enim ali⁹ eā diffiniret:ſʒ nō diffi
nit eaʒ p mām ſenſibilem:qꝛ ſic idem diffiniret p ſeipſū
qḋ eſt incōueniēs:qꝛ tūc idem eſſet notius ⁊ minus notū
ſeipſo.quare videť ꝙ nālis nō habet vniuerſaliter diffi
nire per materiam ſenſibilēʒ.¶ Preterea nālis diffinit
T.cō.3. nām vt manifeſtū eſt in.2.phycoꝝ:ſed nō videť eā diffi
nire per māʒ ſenſibilem.quare ⁊c̄. ¶ Itē ſingulare non
pōitur in diffōne rei nālis: qꝛ diffinitio nō ē de ſingulari
T.c.53. bus ſicut nec de ſcia.primo poſterioꝝ.⁊.7. metaphyſice.
nec per ꝯns per ſingularia:ſed materia ſenſibilis ē ſingu
laris.vt manifeſte videť:qꝛ dicit Boeti⁹ ꝙ ſingulare eſt
dum ſentitur:vniuerſale autē dūʒ intelligitur.idē voluit
Ariſt.in pmo poſterioꝝ.¶ Preterea nālis diffinit mo
T.cō.6. tuʒ.3.phyſicoꝝ ⁊ nō videť ipſuʒ diffinire p mām ſenſibi
lem.vt pʒ ex eius diffinitione.eſt.n.mot⁹ act⁹ entis in po
tentia ſm ꝙ in potētia.¶ P.nālis diffinit tp̄s.4.phyſi
T.c.101. coꝝ ⁊ nō p māʒ ſenſibilē vt videť.tp̄s enim eſt numerus
1.108. motus ſcdm prius ⁊ poſteri⁹.¶ P.nālis diffinit locū.4.

phycoꝝ.⁊ nō ponit in diffōne ei⁹ mā ſenſibilis.eſt.n.loc⁹ T.c.41.
termin⁹ cōtinētis locatū imobilis pmū.¶ P.nālis dif T.c.7.
finit aīam.2°.huius.⁊ quō apparet ibi mā ſenſibilis. 1.8.
¶ Opp̄m arguiť aucte Ar.i iſto phe°.⁊ idē voluit i.3.phy. T.c.16.
⁊ i.7.meta.Idē dic ꝯmē.Auer.⁊ oēs alij expoſitōes Ar. 1.17.

Ad qōnem ē itelligēdū ꝙ p māʒ ſenſibilē poſſum⁹ T.c.92.
intelligere duo. Uno mō mā ſenſibilis T.c.34.
pōt accipi p mā p⁹ iformata q̄litatib⁹ ſenſibilib⁹.vel ſm
aliū modū loquēdi p mā p⁹ in hitudine ad formā nālem
quā ꝯſequunť q̄litates ſenſibiles. Alio mō pōt capi mā
ſenſibilis p quocunq; p ſe ⁊ ꝓprio ſubo diffinibilis nālis
hñte hitudinē ad motū vl' ad qetē.⁊ hoc ſubm ꝯueniēter
pōt dici mā ſenſibilis eo ꝙ ipſe mot⁹ ad quē hʒ hitudinē
eſt gd p ſe ſenſibile.vt pʒ in.2.de aīa:⁊ cū h̄ hʒ modū vl' T.c.63.
rōnē māe inq̄tū ſubſtat diffinibili nāli.¶ Tūc dico ad 1.64.
qōnē duo.pmo ꝙ entia nālia nō vl'r hñt diffiniri p māʒ
ſenſibilē p⁹ mō ſupraʒ:qꝛ corpa celeſtia ſūt q̄dā ſube nā
les.vt pʒ ex.8.phyco.⁊ p celi ⁊ mūdi.⁊ tn̄ nō hñt māʒ illo T.c.50.
mō ſicut in multis locis pbauit Cōmē.⁊ hr̄ ab Ariſt.ſatl T.cō.8.
in.8.meta.⁊ p celi ⁊ mūdi.⁊ ad pñs ſuppono. Itē videm⁹ T.c.12.
multas diffōnes nāles p q̄s nō appet talis mā ſenſibilis T.cō.5.
ſicut argutū eſt de multis.q̄re ⁊c̄.¶ Scdo dico ꝙ entia
nālia hñt diffiniunť p māʒ ſenſibilē 2°.mō dictā.⁊ p ſubʒ p°. hui⁹.
ꝓpriū qḋ eſt pn̄m mot⁹ ⁊ qetis:ſic itelligēdo ꝙ p diffōnes T.c.16.
taliū apparet aliquo mō hꝫ mā:qꝛ res nālis dehʒ diffini
ri p illud qḋ eſt pncipiū eſſendi ⁊ cognoſcēdi eā.p qḋ di
ſtinguiť ab oībus alijs.hec recipiť p manifeſta vel ſaltē
qḋ eſt idē cum re naturali ⁊ eſt notius ea ⁊ eaʒ diſtinguit
ab alijs:ſʒ ſubiectū qḋ eſt pncipiū motus ⁊ qetis eſt prin
cipiū eſſendi ⁊ cognoſcēdi rē nālē ⁊ p ipſaʒ diſtinguiť res
nālis a reb⁹ mathematicis ⁊ diuinis. vel eſt idem cū ipſa
re nāli ⁊ notius eſt ea ⁊ eam diſtinguit a rebus predictis
hoc ſic pʒ.nā ſubaꝝ nāliū q̄daʒ ſunt perpetue vt corpora
celeſtiū.⁊ q̄dā ſūt gn̄abiles ⁊ corruptibiles. ſuba g̊ nālis
que eſt perpetua.ſ.corpus celeſte eſt eſſentialiter ideʒ qḋ
ſubiectū hñs ſimpliciter habitudinem pncipij receptiui
ad motū circularē ⁊ per eē hꝫ ſubiectū diſtinguiť ab oī
bus rebus diuinis incorporalib⁹:quaꝝ nulla ē ſubiectuʒ
mot⁹.⁊ ſilr̄ a formis mathematicis q̄ nullū motum ſibi
determināt.vt viſuʒ fuit in.2.phycoꝝ.⁊ ſic ipſū corp⁹ ce T.cō.p.
leſte ꝯueniēter diffiniť nāli diffinitione p ſubm ſimplex 1.18.
qḋ eſt principiuʒ receptiuuʒ motus circularis perpetui.
Subſtātia autē generabilis ⁊ corruptibilis ſiue ſit ma
teria ⁊ forma ſiue aggregatum debet diffiniri per ſubie
ctum qḋ eſt principium motus ⁊ quietis:qꝛ hꝫ ſubiectuʒ
vel eſt pars ipſius ſubſtātie ⁊ principium intrinſecum.ſ.
ſubſtātie cōpoſite.vel eſt idem eſſentialiter cū ſuba nāli
tranſmutabili ſicut eſt materia prima. Materia eniʒ pri
ma eſſentialiter eſt ſubiectuʒ qḋ eſt principium motus ⁊
quietis large ſumendo motū ad trāſmutationē ſubalē q̄
eſt generatio ⁊ corruptio. Iſtoꝝ.n. motuū mā prima eſt
pncipiū receptiuū.vt pʒ ex pmo phycoꝝ.⁊ pmo de gene T.c.62.
ratione.ſuba eniʒ cōpoſita hñ diffiniēda ē p hꝫ ſubm cuʒ 1.82.
ſit pars itrinſeca ⁊ eſſentialis ipſius ſube ꝯpoſite ⁊ princi T.c.24
pium eſſendi ⁊ cognoſcēdi ⁊ diſtinguendi ipſam ab alijs.
¶ Silr̄ forma nālis debet diffiniri nāli diffinitione.p ta
le ſubʒ ꝓpter eādeʒ rōnē. Accn̄tia.n.p ſe ⁊ ꝓpria reꝝ nā
liū debent diffiniri p aliqḋ ſubm ꝓpriuʒ qḋ ſit pncipium
motus vel qetis nālis:⁊ hoc ſine dubio obſeruatur in oī
bus cōpletis diffōnib⁹ naturalibus. vt pʒ inducenti qua
ſi in oībus diffōnibus q̄s ponit Ariſt.in ſua ſcia nāli.exē p de aīa
plificās.n.de diffinitiōe ire dicit eā eſſe furorē ſanguinis T.c.16.
accēſuʒ circa cor.ecce ꝙ ponit ibi cor qḋ eſt ſubiectū qḋ
dā qḋ hʒ habitudinē ad motū ⁊ ad qetē. Silr̄ diffiniens 3°.phyſi.
motū dicit ipm eſſe actū entis in potētia ſm ꝙ hꝫ. Ma T.cō.6

niſeſtū aūt eſt ꝙ ens in potētia eſt ſubm qð eſt ꝑncipium motus.ſilr aūt ⁊ in alijs hꝫ. ℭ Cōſiderādū aūt diligēter
Cō.92. ꝙ ſicut dicit Auer.ſ.2ᵐ phyſicoꝝ in fine illiꝰ capli. Qð aūt ex neceſſitate:⁊ Albertus magnꝰ exēplificat ibidē.ꝑ diffinitionē nālē apparet mā rei diffinite altero duoꝝ modorū. vno mō ſm expreſſionē.ſ.ſm ꝙ expreſſe ponit̃ in diffinitione tanq̄ pars diffinitionis.vt ſi dicat̃ ꝙ hō eſt qd aggregatū ex carne ⁊ oſſibꝰ:⁊ aīa ītellectiua.alio mō ſm quādā cōſecutionē.ita.ſ.ꝙ ex q̄tibus expreſſis in diffinitione cōſequit̃ ꝙ talis vel talis dꝫ eē mā diffiniti.vt ſi dicamus ꝙ hō eſt aīal rōnale. Ex hoc.n.ꝙ hō eſt aīal ſequitur ꝙ dꝫ eſſe aggregatū ex mā diſpoſita ad recipiēdū ſpe
2ᵒ de aīa cies ſine mā.aīal.n.eſt aīal ꝑ ſenſum:⁊ ſenſus eſt recepti
T.c.16. uus ſpēꝝ ſine mā.⁊ habet̃ ex 2ᵒ huiꝰ.⁊ ex hoc ꝙ eſt rōna
T.c.121. le ſequit̃ ꝙ dꝫ eſſe ꝯgregatū ex mā nobiliſſime ⁊ optime ꝯpoſita.ſilr aūt cōtingit ⁊ in alijs q̄buſdā. Eſt tn̄ notādū ꝙ differūt multū ſubſtātia:⁊ ſuba nālis vt nālis:q2 in ratione formali ſubſtātie ſm illud qð ipſa eſt nō icludit̃ aliqð accidēs:vt oēs cōcedūt:ſed in rōne ſubſtātie nālis:vt nālis eſt:hn̄ incluſuꝫ eſt aliqð accidēs.ſ. motꝰ vel hitudo
Com.5. ad motū.⁊ hoc eſt de intētiōe Cōmē.aperte in.7ᵒ.meta. ꝓpe ꝑncipium vbi dicit hec verba. In phyſico auditu.i. in ſcia nāli eſt ꝑſcrutatio de ꝑncipijs corporis ſm ꝙ ē naturale.i.ſm ꝙ mouet̃ ⁊ quieſcit.hec aūt perſcrutatio nō eſt de eis ſm ꝙ ſubſtātie tm̄. Ecce ꝙ Cōmē. exponit illā reduplicationē ſm ꝙ nāle.i.ſm qð mouet̃ ⁊ quieſcit.⁊ ītelligo vel ſm actū vel ſm aptitudinē:⁊ illa eadē eſt intētio Ariſto.in.2.phyſicoꝝ capꝰ. Qm̄ aūt determinatuꝫ eſt
T.c.19. quot modis dicit̃ nā.vbi ſic dicit. Fiet aūt vtiq̄ manifeſtuꝫ ſi quis tētauerit vtroꝝq̄ dicere terminos.i. diffinitiones. Impar.n.⁊ par ⁊ rectum ⁊ curuū:adhuc aūt linea ⁊ figura ſine motu. Caro aūt ⁊ os ⁊ hō non adhuc ſupple diffinit̃ ſine motu.ſ.nō diffiniunt̃ ſine ſubiecto ⁊ hābitudine ad motū. ℭ Item idē vult Ariſto.in.6.metapħ.vbi
T.cō.2. ſic dicit. Oīa igit̃ nālia ſilr ſimo dicūtur vt naſus oculus facies caro os aīal ſoliuꝫ radix.nullius.n.hoꝝ ratio ſine motu eſt:ſed ſemꝑ hꝫ mām.⁊ in.7.metapħ.capꝰ. Qm̄ vo
T.c.39. diffō dicit Ariſ.ꝙ ſenſibile forſan ⁊ ſine motu nō eſt diffinire.⁊ ibidē Cōmē.dicit. Res nāles ſunt ecōtrario mathematicis.quiditates.n.reꝝ nāliū nō poſſunt itelligi ſine motu ⁊ ſenſu.i.ſine motu ⁊ mā ſenſibili. ℭ Ex his itaq̄ oībus ſm intētionē Ariſt.⁊ Cōmē.pꝫ ꝙ res nālis ſꝫ ꝙ nālis eſt includit motū ſm aptitudinē.⁊ iō bene pōt diffiniri per mām ſenſibilē.i.per ſubiectū qð eſt principiuꝫ motus ⁊ quietis:⁊ hoc etiā aperte ſignauit Cōmē. ibideꝫ q2 dixit ꝙ nullum eoꝝ habet diffinitionē abſq̄ eo ꝙ illa diffinitio accipiat aliqð trāſmutabile.trāſmutabile auteꝫ ꝓprie eſt ſubiectū motus. Eſt etiā notādū vlterius ꝙ in diffinitione rei naturalis ſm ꝙ naturalis eſt:mā ſoluꝫ ponitur ſm ꝙ habet habitudinē ad motuꝫ.qð probo ſic. q2 conſtat ꝙ in diffinitione naturalis rei debet poni natura.vt natura eſt.i.ſub ratione qua eſt natura.aliter enī nō eſſet ꝓprie diffinitio rei naturalis:ſed materia ſenſibilis non habet rōnem nature ꝓprie niſi ſub illa ratione vt eſt principiuꝫ motus ⁊ q̄etis.vt pꝫ.2ᵒ phyſicoꝝ.q̄re ⁊c̄.
T.cō.3. **Ad rationes** in cōtrariuꝫ. Ad primaꝫ cum dicit̃ ꝙ naturalis nō debet diffinire per illud qð ſm ſe ⁊c̄.dicēdū ꝙ aliquid eſſe ignotuꝫ ſꝫ ſe pōt intelligi dupliciter. vno modo ꝙ nulla cognitio habeat̃ de ipſo.⁊ hoc modo vera eſt maior. Alio modo aliqd poteſt intelligi eſſe ignotum ſm ſe.i.qð nō cognoſcitur niſi per aliquid aliud.⁊ ſic maior nō eſt vera.⁊ cū dicitur in minori ꝙ materia ⁊c̄.dico ꝙ nō ꝑmo modo.ſ.ꝙ nulla cognitio poſſit haberi de ipſa.q2 nulluꝫ ens ſic eſt ignotum
Cō.19. naturaliter.vt dicit Cōmen.ꝑᵒ de generatione. Et ꝓpter hoc voluit Ariſto.ꝙ intellectus poſſibilis eſt oīa fieri.ſ. 3ᵒ de aīa
modo ſimilitudinis ⁊ receptionis.vt Cōmen.exponit.q2 T.c.18.
poteſt recipere ſimilitudines ⁊ cognitiones oīum entiū. Sed bene verū eſt qð materia prima eſt ignota 2ᵒ modo: ſcꝫ ꝙ nō poteſt cognoſci niſi per aliquid aliud vt habet videri.ſ.primuꝫ phyſicoꝝ.⁊ hꝫ ens poſtq̄ eſt notum pōt
eſſe principium cognitionis perfecte alicuius alterius.q̄ T.c.69.
re nō valet. ℭ Ad alias omnes rationes factas patet ex dictis. Et hec de primo libro de anima.

ℭ Finitis queſtionibus. Ioānis de Janduno ſuper ꝑᵐ de Anima. Incipiunt queſtiones eiuſdē ſuꝑ 2ᵐ

ℭ Neceſſe eſt ergo aīaꝫ ſubſtantiam eſſe ſicut ſpeciem ⁊c̄. Tex.cō.IIII. Qō. I.

CIrca 2ᵐ huius pōt queri tali modo. Utruꝫ anima ſit ſubſtantia. Et arguitur ꝙ nō.naꝫ illud qð eſt ſubſtantia debet eſſe ſubſiſtēs.ſed aīa nō eſt hꝫ.quare ⁊c̄.maior apparet in ꝑdicamētis.minor pꝫ:q2 ens per ſe ſubſiſtens eſt ens in actu. aīa aūt nō eſt ens in actu.q̄re ⁊c̄. ℭ Item illud qð ē in ſubō nō ē ſubſtātia:ſꝫ aīa ē hꝫ.q̄re ⁊c̄. maior pꝫ.q2 cōe ē oī ſubſtātie in ſubiecto nō eſſe.vt dicit phs in predicamētis.minor pꝫ ꝑ phꝫ in 2ᵒ huius. q̄re ⁊c̄. ℭ Itē
illud cuius diffinitio datur per additamētū nō eſt ſubſtā T.c.4.
tia:ſꝫ aīa eſt hꝫ.q̄re ⁊c.maior apparet ꝑ phm.in.7.meta:
minor pꝫ ꝑ phꝫ in iſto 2ᵒ.q̄re ⁊c̄. ℭ Itē illō ſolū ē ſuba qð T.c.19.
cū ſit vnū ⁊ idē nūero ē ſuſceptibile ꝯrioꝝ:ſꝫ aīa nō ē hꝫ. T.c.4.
q̄re ⁊c̄.maior apparet ꝑ phm in predicamētis.minor ꝓ ⁊.7.
bat̃:q2 recipiēs ꝯria eſt in potētia.aīa aūt nō ē in potētia cū ſit actus.vt pꝫ.2ᵒ huiꝰ.actus.n.⁊ potētia ſunt drie ma
xime oppoſite.vt dic̄ ꝯmē.ī ꝓhemio huiꝰ. q̄re ⁊c̄. ℭ Itē T.cō.5.
ſi aīa eēt ſubſtātia. aut eēt mā.aut forma.aut cōpoſituꝫ: ⁊.7.
ſed nullo mō.q̄re ⁊c̄.maior pꝫ per phm.q2 ſubſtātia diui Com.6.
ditur in iſta.vt pꝫ ꝑ phm in.7.meta.⁊ 2ᵒ huiꝰ.minor ꝓba T.c.7.
tur.ꝑmo ꝙ nō eſt mā neq̄ ꝯpoſituꝫ:q2 iſta nō ſūt in ſubō ⁊.37.
vt pꝫ.2.huiꝰ:⁊ aīa ē in ſubiecto.q̄re ⁊c̄.nec ē ſubſtātia q̄ ē T.c.2.
forma:q2 talis forma corrūpit̃ ad corruptionē cōpoſiti. ⁊.25.
vt pꝫ.7.meta.ſꝫ aīa nō corrumpit̃ ad corruptionem com T.c.4.
poſiti.vt pꝫ.2.huiꝰ.⁊.3.⁊.12.metaphyſice. T.c.2.

Oppoſitum patet per phm ⁊ Cōmen. in princi ⁊.34.
pio huius ſecūdi. Et arguitur rōne: T.cō.11.
q2 aīa vel eſt ſubſtātia.aut accidēs:ſed nō eſt accidēs.g ē ⁊.21.
ſubſtātia.maior apparet:q2 oē ens aut ē ſubſtātia:aut ac T.c.20.
cidens.vt pꝫ.5.⁊.7.metapħ.minor pꝫ.per Cōmen.hic di T.c.17.
centem. Ponere enim animā eſſe accidēs eſt inopinabi T.⁊.cō.
le ſm ꝙ dat prima cognitio naturalis. 4.⁊.37.

De iſta qōne fuit opinio quorūdā loquentiū ꝙ ⁊ ꝑ ō aīa
aīa ⁊ q̄libet forma eēt accn̄s. Mo T.c.66.
ti aūt fuerūt ſꝫ ꝙ dicit Cōmē.ꝑ quādā apparētē ſilitudi T.c.7.
nē quā hꝫ aīa ⁊ q̄libꝫ forma ſubalis cū formis accn̄talibꝰ T.cō.ꝑ.
.ſ.ꝙ vtraq̄ ē in ſubō. Sꝫ iſta opinio de aīa ē falſa.ꝑ.n.ex Com.2.
preſſe ē ꝯ Ariſ.⁊ ꝯmē.in ꝑnᵒ iſtiꝰ ſcōi.2ᵒ ē ꝯ rōnē q2 illō qð Com.4.
eſt ꝑncipiū aliq̄ꝝ opationū q̄ nō pn̄t reduci in aliqð acci T.⁊ c.4.
dēs nō ē accn̄s:ſꝫ aīa ē hꝫ.q̄re ⁊c̄.maior pꝫ de ſe. minor ꝓ
bat̃.ꝑ.n.aīa ē cā nutritiōis ⁊ augmētatiōis ad oēꝫ dr̄iam T.c.14.
pōnis.vt pꝫ.2.huiꝰ.iſte aūt opatōes nō pn̄t reduci ī aliqð ⁊.18.
accn̄s ſic̄ nec q̄litatē ꝑᵐᵃᵐ nec 2ᵃᵐ.imo qð plus ē nō pn̄t re
duci in formam corporis ſimplicis nec in formam corpo T.c.8.
ris mixti ex mixtione cauſataꝫ:quia vtraq̄ eſt principiū Cō.14.
motꝰ ad aliq̄ ꝑtē pōnis determiatā.vt dic̄ phus in ꝑ ce 2ᵒ de aīa
li ⁊ mūdi.⁊ ꝯmē.ī.2.huiꝰ. ℭ Itē aīa ē ꝑnᵐ ſentiēdi ⁊ itelli T.c.18.
gēdi:⁊ iſte opatōes nō pn̄t reduci nec ī accn̄s nec in aliq̄ ⁊.24.
forᵐᵃᵐ ſubalē ꝯplexiōalē.vt dic̄ ꝯmē.2ᵒ hꝰ ꝯ Alexādꝝ.⁊.3ᵒ Com.115
hꝰ ꝯ Gal.q̄ ⁊c̄. Et iō dico breuiter ꝙ aīa ē ſuba.⁊ ꝓbo hꝑ ⁊.116.
Com.6.

rónibus Cōmē.pmo ſic. Illud eſt ſubſtantia qȯ eſt nobi-
lius oībus accñtibus:ſed aīa eſt hȯ. q̄re ꝛc̄. maior appa-
ret:qꝛ qȯ eſt nobilius oībus accidētibus nō pōt eſſe acci-
Com. z. dens:vt de ſe pȝ.minor pȝ p cōmē.z°.hui⁹.q̄re ꝛc̄.¶ Itē
illud qȯ eſt pars ſube eſt ſuba:ſꝫ aia eſt hȯ.q̄re ꝛc̄. maior
T.c.5z. pȝ p phyco.ꝛ.7.meta.minor pȝ:qꝛ aia eſt ps ſube q̄ cū au
T.c.47 ferꝛ̄:auferꝛ̄ ſuba ꝯpoſiti.vt dicit hic cōmē.q̄re ꝛc̄.¶ Itē
Com. z. qȯ eſt nobilius oīb⁹ſubſtātȳs gnābilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹
eſt ſuba:ſꝫ aia eſt hȯ.q̄re ꝛc̄.maior apparet.qꝛ nō ſuba nō
T.c.4. ē nobilior ſuba.vt pȝ.7.meta.mior pbaꝛ̄.qꝛ aialia ſūt no
biliſſima ps gnābiliū ꝛ corruptibiliū.ꝛ aia ē nobilior oī-
Com. z. bus exñtib⁹aialib⁹.vt dicit cōmē.in pheīo hui⁹.¶ Il
lud idē pȝ rōne Auic.6.nāliū.qꝛ illud qȯ ē pmanēs vnuꝫ
ꝛ idē ſm numerū ꝛ pōt eſſe ſuſceptibile ꝯꝛiorꝫ eſt ſuba.ſꝫ
aia eſt hȯ.maior apparet in p̄dicamētis.minor pȝ.qꝛ aia
eſt ſuſceptibilis boni ꝛ mali virtutis ꝛ vicȳ.ꝛ iſta ſunt cō
traria.vt patet.6°.ethicorꝫ.quare ꝛc̄.

Per hoc ad rōnes.Ad p̄mā illud qȯ ꝛc̄.aliq ſic di
cunt ꝙ p ſe ſubſiſtere pōt itelligi duplr.
vel p ſe ꝯplete ꝛ ſeorſuꝫ.vl̄ icōplete.ꝛ in alio cui⁹eſt pars.
modo ſi accipiꝛ̄ p ſe ſubſiſtere p̄ mō.ſic nō ꝯpetit aīe:ſed
ſube ꝯpoſite.ſi vō intelligaꝛ̄ z°:ſic ꝯpetit aīe.ꝛ ſic ꝯcedūt
ꝙ aia n̄ ē ſuba ꝯpoſita ſꝫ ē ſuba q̄ ē ps ei⁹.q̄re ꝛc̄.Alio mō
pōt dici cū dr̄ illȯ qȯ eſt ꝛc̄.dico ꝙ p ſe ſubſiſtēs pōt capi
duplr.Uno mō put vl̄r diſtiguiꝛ̄ cōtra ens in alio.ꝛ iſto
mō id qȯ eſt ſuba nō opꝫ ꝙ ſit p ſe ſubſiſtēs.Alio mō pōt
capi ſubſiſtēs put diſtinguiꝛ̄ ꝯ ens in alio a quo qdē ha-
beat eē.ꝛ iſto mō maior eſt vera:ꝛ ſic aia eſt p ſe ſubſiſtēs
Com. z. qꝛ nō exiſtit in alio a quo habeat eſſe ſicut dicit Cōmē.in
t.4. iſto z°.nec vnq̄ꝫ Ariſt.vſus eſt iſto verbo ſubſiſtēs in p̄di
camētis:ſꝫ magis iſto nō eē i ſubo.ꝛ qn̄ dr̄ i miori.aia ꝛc̄.
pōt dici ꝙ imo mō ſupradicto.ꝛ cū dr̄ ꝙ aia nō eſt ens in
actu.dico ꝙ imo:licꝫ iſtȯ cōiter nō dicaꝛ̄.ꝛ pbo.qꝛ ſicut
mā̄ ſe hꝫ ad potētiā ſic forma ad actū:ſꝫ vere ꝛ pprie pōt
dici ꝙ mā̄ eſt ens in potētia.ḡ vere ꝛ pprie pōt dici ꝙ for
ma ſubalis eſt ens in actu.¶ Itē ſi de quo minus ineſſe
vr̄ ꝛ ineſt:ꝛ de quo magis:ſꝫ min⁹ineſſe vr̄ ꝙ forma acci-
dētalis poſſit dici ens i actu q̄ꝫ forma ſubalis.ꝛ tn̄ vere ꝛ
pprie dr̄ ꝙ forma accñtalis eſt ens in actu:ſicut q̄litas ē
ens in actu.q̄re ꝛc̄.¶ Itē illud qȯ eſt verꝫ ens eſt ens in
actu:qꝛ ens in potētia nō eſt verꝫ ens:ſꝫ ſm qd.ſed forma
ſubalis ē hȯ.qꝛ cū ens ꝛ verꝫ multiplr dicanꝛ̄ qȯ vē ē eſt
T.c.7. actus.vt dicit phs in iſto z°.ꝛ hoc eſt qȯ dicit cōmē.3.me
taph.cōmēto.iz.ꝛ forma eſt ens in actu.ꝛ mā eſt ens i po
tētia.¶ Itē illud qȯ ſꝫ ſuā eētiā eſt act⁹purus ē magis
ens in actu q̄ꝫ illud qȯ ſꝫ ſuā eētiā eſt act⁹potētie mixt⁹
ſicut pȝ de ſubſtātȳs ſepatis reſpcū ſubarꝫ māliū:ſed for
ma ſubalis reſpcū cōpoſiti ex mā ꝛ forma ē hȯ:qꝛ forma
ſubalis in ſua nā nō icludit māꝫ tāq̄ꝫ ptē ſui.ꝯpoſitū aūt
icludit.q̄re ꝛc̄.¶ Et iȯ dico ꝙ forma ſubalis ꝛ ꝯpoſituꝫ
ſunt ens in actu:ſꝫ forma ſubalis eſt ens in actu p ſe ꝛ pri
mo:ſꝫ ꝯpoſitū eſt ens in actu p ſe nō p̄mo.cū ſoluꝫ ſit ens
T.cō.p̄. in actu p alterā ptē:ꝛ tale nō ē p̄mo.vt pȝ.5°.ꝛ 8°.phyſi.q̄
T.c.3z. re ꝛc̄.¶ Ad aliā.illud qȯ eſt ꝛc̄.dico ꝙ aliqd eſſe in ſubo
Com.4 ꝯtingit duplr ſicut dicit Cōmē.z°.hui⁹. Uno mō ꝯtingit
aliqd eē in ſubiecto qȯ ē ꝯpoſitū ex mā ꝛ forma ꝛ eſt ens
in actu qȯ in ſuo eē nō idiget exiſtēri in illo:ꝛ qȯ ſic eſt in
ſubiecto nō ē ſuba.Alio mō ꝯtingit aliqd eē in ſubo in po
tentia:ꝛ qȯ in ſuo eē idiget exiſtēri in illo:ꝛ qȯ ſic ē i ſubo
pōt eē ſuba.mō tale eſt aia.q̄re ꝛc̄.¶ Ad aliā illȯ cui⁹ ꝛc̄.
dicūt aliq ꝙ duplex eſt ſuba.q̄dā eſt ſuba ꝯpoſita.ꝛ de ta
li maior hꝫ v̄itatē.ꝛ de tali itellexit phs vt dicūt.alia eſt
ſuba ſimplex:ꝛ de tali maior nō hꝫ veritatē nec de tali i-
T.c.41. tellexit phs.ꝛ talis ſuba ē aia.vt pȝ.z°.hui⁹.q̄re ꝛc̄.¶ Sꝫ
T.cō.9. iſta ſolutio nō vr̄ eē ſm intētionē phi.7.meta.qꝛ i fine ſe
cundi capl̄i cū Ariſt.diuiſiſſet ſubam in mām ꝛ formā ꝛ
ſubam ꝯpoſitā dicit ꝙ de mā ꝛ ſuba ꝯpoſita nō vult de-
terminare qꝛ ſunt manifeſte:ſꝫ vult determinare de for
ma q̄ fuit dubitabilis.ꝛ in cap.ſequēti.ꝛ p̄ dicemus de ea T.c.14.
logice.dicit auctē p̄dictā.ſ.ꝙ diffinitio ſube nō dꝫ dari p
additamētū.ḡ cū ſolū itēdat ð ſuba q̄ ē ſuba ſimplex ma
nifeſtū ē ꝙ diffȯ ſube ſimplicꝭ nō dꝫ dari p additamētū
Et iȯ dico alr̄ ad rōnē.cū dr̄.illȯ cui⁹ diffinitio ꝛc̄.dico ꝙ
ſubſtātia que eſt forma de qua itēdit phs in.7°.metaph.
poteſt cōſiderari dupliciter.Uno modo vt ꝯſideraꝛ̄ ſub
rōne ſimplicicis ꝛ partis cū mā totuꝫ ꝯſtituētis.Alio mō
vt conſideratur ſub ratione totius.ꝛ vt eſt illud ſub quo
tota res ſpeculaꝛ̄ q̄ditatiue.vt dic̄ Lincon.z.poſteriorꝫ.
Modo dico ꝙ maior ppoſitio ſolū hꝫ v̄itatē.z°modo:ꝛ
illo modo forma corporis animati nō ſignificatur ſub h̄
nomine qȯ eſt aia.ſꝫ magis ſub nomine ſpeciei vel gene-
ris:ſed primo modo nō habet veritatē.ꝛ illo modo talis
forma ſignificatur ſub h̄ noīe qȯ eſt aia.ꝛ ſic h̄ diffinitur
¶ Ad aliā cū dr̄.illud ſolū ꝛc̄.cōcedo.ꝛ cū dr̄ ꝙ aia ꝛc̄.di
co ꝙ falſum eſt.vt pȝ in poſitione.ꝛ cū dr̄ recipiens ꝛc̄.di
co ꝙ veruꝫ eſt recipiens per ſe ꝛ primo.ſed recipiens cō-
traria ex ꝯſequēti nō dꝫ.ꝛ tale eſt anima.quare ꝛc̄.¶ Ad
aliaꝫ.ſi aia ꝛc̄.concedo.ꝛ cū dicitur.ſed nullo mō.nego.ꝛ
cū pbaꝛ̄.nō eſt mā nec cōpoſitū.ꝯcedo.ſed dico ꝙ eſt for
ma.ꝛ cum pbaꝛ̄ ꝙ nō:qꝛ forma ꝛc̄.dico ꝙ duplex eſt for
ma.qꝛ q̄dā eſt forma dans eſſe ꝛ dās operari cuiuſmodi
eſt aia vegetatiua ꝛ ſenſitiua.ꝛ de tali veruꝫ eſt ꝙ corrū-
pitur:ſꝫ alia eſt forma dās ſolū operari ſicut anima intel
lectiua.vt dicit Cōmen.tertio huius.ꝛ de tali propoſitio Com.5.
nō habet veritatem.ꝛ de tali anima intelligitur.z°.ꝛ ter- T.cō.ii.
tio huius.necnon.iz.metaphyſice. t.zi.

¶ Neceſſe eſt ergo aiaꝫ ſubam eſſe ſicut ſpēm T.c.zo.
corporis phyſici.Tex.cō.IIII. Qō. II. T.c.i7.

Conſequēter queriꝛ̄.Utrū aia ſit ſuba q̄ ē for
ma ſiue forma ſubſtātialis.¶ Et arguitur ꝙ
nō.primo ſic.Illud qȯ eſt in potētia nō eſt for
ma ſubſtātialis.ſed aia eſt hȯ.quare ꝛc̄.maior
apparet.qꝛ forma ſubſtātialis eſt act⁹.mō in
rōne actus nō eſt potentia cū ſint dr̄ie valde oppoſite:vt
dicit Cōmē.in pheīo hui⁹.Etiā idē dicit Cōmē.in tra- Com.6.
ctatu de ſuba orbis.minor pȝ p phm̄.z.ꝛ.3.huius.q̄re ꝛc̄. T.c.io.
¶ Itē illud qȯ patiꝛ̄ nō eſt forma ſubalis:ſed aia eſt hȯ. T.cō.3.
quare ꝛc̄.maior apparet qꝛ forme eſt agere ꝛ nō pati.imo t.5.
māe.vt pȝ z°.de gnātōe.mior pȝ p phꝫ.z.ꝛ.3.hui⁹.q̄re ꝛc̄. T.c.53.
¶ Itē illud qȯ aduenit enti in actu nō ē forma ſubalis. T.c.5i.
ſꝫ aia eſt hȯ.q̄re ꝛc̄.maior pȝ p ꝯmētatorē in hoc ſecūdo. T.c.iz.
cōmēto q̄rto.q pōnēs drīaꝫ iter formā ſubalē ꝛ accñtalē
dicit ꝙ forma ſubalis eſt in ſubiecto in potētia.ꝛ accidē-
talis in ſubo in actu.patet etiā maior p phm̄ primo de ge T.c.z4
neratiōe.minor pȝ qꝛ aia aduenit corpori organiçato.cor t.ii.
pus aūt organiçatū ē ens in actu.q̄re ꝛc̄.¶ Itē illȯ poſt
cuius ablationē corpus remanet idem numero qȯ prius
nō eſt forma ſubalis:ſed aia eſt hȯ.q̄re ꝛc̄.maior pȝ.per
phm̄ in hoc.z.pōnētēꝫ in hoc drīam inter formā corpis T.cō.8.
nālis ꝛ artificialis.minor apparet qꝛ manet idē numero
ſicut ſi ponaꝛ̄ ꝙ corpus viuuꝫ cadēs de turri dn̄e nr̄e in
medio caſus moriatur totus ille motus eſt idem nume-
ro:qꝛ vel vnus numero vel plures.per ſufficientem diui-
ſionem:ſed nō eſt plures numero:qꝛ cum inter quoſlibꝫ
duos mot⁹ſit q̄es media:ſequereꝛ̄ ꝙ corp⁹ illud qȯ ē gra
ue ſurſum q̄ſceret.nec deſcēderet aliquo nō i pediente:
qȯ eſt ipoſſibile.vt pȝ.4.phycorꝫ.q̄re ꝛc̄.Etiā cadē albe T.c.4.
do numero vt ſenſus indicat q nō decipiꝛ̄ circa pprium
obiectum.vt pȝ.z.hui⁹.manet in corpore viuo ꝛ mortuo T.c.63.

quare ⁊c. ¶ Itē illud per cuius trāſmutationē ſubm nō
emittit nomē neq̧ diffōnē nō eſt forma ſubalis. ſ3 aīa eſt
Cō. 63. hꝰ. q̄re ⁊c. maior pʒ ꝑ Cōmen. p̊ phyſicoꝝ. minor pʒ: quia
T. cō. ii. ſubm aīe eſt mā pma. vt pʒ p̊ de gnātiōe. mō mā pᵃ ꝑ trāſ
⁊. 24. mutationē corꝑis aīati. vel aīe nō amittit nomē: imo vo-
catur ſemꝑ mā pᵃ: nec amittit diffōnē: imo ſemꝑ eſt ſubʒ
ex quo pīo fit aliqd cū īſit: ⁊ in qd̄ ſi corrūpaꝶ abibit vlti
T. c. 82 mū. vt dicit phs p̊ phyco. q̄re ⁊c. ¶ Itē illud qd̄ eſt cā ef-
ficiēs corporis aīati nō eſt forma ſubalis eius: ſ3 aīa ē hꝰ.
q̄re ⁊c. maior apparet: qꝛ efficiēs ⁊ forma nō coincidūt in
T. c. 70. idem nūero. vt pʒ. 2. phyco. minor pʒ ꝑ phm. 2ᵒ. huiꝰ qua-
T. c. 36. re ⁊c. ¶ Itē ſicut ſe hūt ꝑtes aīe ad ꝑtes corꝑis: ita ſe hʒ
⁊. 37. tota aīa ad totuʒ corpꝰ: ſ3 ꝑtes aīe nō ſunt forme ſubales
T. ⁊. c. 9 partiū corꝑis. q̄re ⁊c. maior apparet ꝑ cōmē. ⁊ phʒ in hoc
2ᵒ ⁊ de ꝑtibꝰ aīaliū. minor ꝓbaꝶ. qꝛ ꝑtes aīe ſunt eius po-
T. c. 27 tētie q̄ ſunt accn̄tia. accn̄s aūt nō eſt ſuba alicuiꝰ. vt pʒ p̊
T. cō. 9. phyco. ⁊ 8ᵒ. metaph. q̄re ⁊c. ¶ Itē qd̄ nō eſt actus nō eſt
forᵃ ſubalis: ſ3 aīa eſt hꝰ. q̄re ⁊c. maior pʒ ꝑ locū a deſtru-
ctione ꝯn̄tis ad deſtructiōeʒ añtis. minor ꝓbaꝶ. qꝛ ſi eēʒ
actus: aut pmꝰ aut ſcd̄s. nō ſecūdus qꝛ ſecūdus ē opatio:
aīa aūt nō eſt opatio. nec primꝰ qꝛ pmꝰ eſt pᵃ rei ꝑfectio a
qua nō ſemꝑ ꝓuenit actio que nata eſt ꝓuenire vt dicit
Com. 2. cōmen. in ꝓhemio huiꝰ. ⁊ in hoc. 2. ſ3 ab aīa ſemꝑ ꝓuenit
Com. 5. actio q̄ nata eſt ꝓuenire: qꝛ ſemꝑ eſt pncipiū nutritionis
Cō. 20. cum ceſſatio huiꝰ actiōis ſit mors. vt dicit. cōmē. 8ᵒ. phy.
¶ In oppoſitū ſunt Cō. Themiſtius ⁊ Auicē.

Ad queſtionem dico ꝙ aīa eſt forma ſubalis. qd̄ ꝓbo ſic. id ꝑ qd̄ aīatū ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̄ ab inaīato differt eſt forma ſubalis eius: cum
aīatū ſit ſuba: ſed aīa eſt hꝰ. q̄re ⁊c. maior apparet qꝛ illd̄
T. c. 49 ꝑ qd̄ ſuba cōpoſita differt eſt forma. vt pʒ. 7. ⁊. 9ᵒ. meta. ⁊
T. c. 16. illud ꝑ qd̄ differt ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̄ eſt ſubale: cū ꝑ accidēs
ſuba nō differat ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̄ ſ3 ſolū accidētalr̄: minor
pʒ qꝛ corpus aīatū eſſentialr̄ differt a corꝑe inaīato. cum
ḡ in corpore aīato nō ſint niſi duo. ſ. aīa ⁊ corpꝰ aut diffe-
runt ꝑ corpꝰ aut ꝑ aīaʒ. nō per corpꝰ: qꝛ in corꝑe ꝯueniunt
ergo ꝑ aīaʒ. q̄re ⁊c. ¶ Itē illud ꝑ qd̄ corpus aīatuʒ viuit
primo eſt forma ſubalis eius: ſed aīa eſt hꝰ. q̄re ⁊c. maior
apparet: qꝛ qn̄ aliqua operatio debeꝶ alicui ꝑ duo opʒ ꝙ
vnū illoꝝ ſit forma ⁊ aliud mā: ſed operatio pmo debeꝶ
Cō. 24. forme: ⁊ 2ᵒ. māe ⁊ nō ꝯuertiꝶ. vt dicit Cōmen. 2. huiꝰ. ſ. id
cui pmo debeꝶ operatio eſt forma. minor pʒ qꝛ corpꝰ aīa-
tuʒ nō viuit primo in eo ꝙ corpus: qꝛ tūc quodlibʒ corpꝰ
viueret: qd̄ eſt falſuʒ. ḡ viuit pmo in eo ꝙ eſt habēs aīaʒ.
quare ⁊c. ¶ Itē aīa eſt ſuba. aut ḡ eſt ſuba q̄ eſt mā. aut q̄
eſt forma. aut q̄ eſt ſuba ꝯpoſita. ꝑ ſufficiētē diuiſioneʒ. ſ3
aīa nō eſt ſubſtātia q̄ eſt mā nec ꝯpoſitū: qꝛ tales nō ſunt
in ſubiecto: ſed magis ſubiectū. aīa aūt eſt in ſubiecto. vt
T. c. 4. pʒ in. 2. huiꝰ. q̄re ⁊c. ¶ Itē ex corpore ⁊ aīa ſit vnū ens in
actu. ḡ opʒ ꝙ corpꝰ ⁊ aīa ambo ſint in potētia vel in actu
vel alterū ſit potētia ⁊ alterū ſit actꝰ: ſ3 nō poſſunt ambo
eſſe in potētia: qꝛ cū ſubſtātia ꝯpoſita ſit ens ī actu opor-
teret ꝙ ēt in ipſa eēt tertia ſuba ꝑ quā eſſet in actu. qd̄ eſt
Com. 15. falſum. vt pʒ ꝑ Cōmē. 8ᵒ. meta. nec etiā poſſunt eē ambo
in actu: qꝛ ex duobꝰ exiſtētibus in actu nō ſit vnū in actu.
T. c. 49 vt pʒ. 7. metaph. ḡ opʒ ꝙ alteꝝ ſit actꝰ ⁊ alteꝝ potētia: ſ3
T. c. 49 corpus nō pōt ſe habere in rōne actꝰ: qꝛ actus ſeparat ⁊ di
T. c. 16. ſtinguit. vt patet. 7ᵒ. ⁊. 9ᵒ. metaphyſice. corpus autē nō di
ſtinguit: cū in ipſo ꝯueniāt animatū ⁊ inaīatū. ḡ aīa eſt ſic
actus ⁊ forma. q̄re ⁊c. ¶ Itē arguiꝶ rōne Themiſty: qꝛ
ex aīa ⁊ corꝑe ſit aīatū. aut ḡ ſit ex ipſis ſic totū integrale
ex ꝑtibꝰ itegralibꝰ. aut ſicut mixtuʒ ex ꝑtibꝰ mixtibilibꝰ.
aut ſicut ꝯpoſitū ex partibꝰ eſſentialibꝰ. ſ. mā ⁊ forma ſic
patet ſufficiēti diuiſione: ſ3 ex corpore ⁊ aīa nō ſit aīatuʒ
ꝑ corpꝰ pmo modo: qꝛ partes illius ꝯpoſitiōis diſtinguūꝶ
loco ⁊ ſubiecto: ſ3 aīa ⁊ corpꝰ nō ſic diſtinguūꝶ: cuʒ aīa ſit
in qualibʒ ꝑte corporis. aliter eſſet aliqua pars corporis
aīati inaīata. qd̄ eſt incōueniēs. nec ſecūdo mō ꝯpōnis: qꝛ
in mixtōe mixtibilia nō remanēt in mixto: ſ3 corrūpunꝶ:
ſed neq̧ aīa neq̧ corpus corrūpiꝶ: ſed ſunt actu in aīato.
q̄re ⁊c. ḡ relinqꝶ ꝙ ex ipſis ꝯponiꝶ corpꝰ aīatum ſicut ex
ꝑtibꝰ eſſentialibꝰ. ſ. ex mā ⁊ forma: ſ3 aīa nō pōt eſſe mā.
qꝛ aīa eſt in ſubiecto vt in mā. ḡ manifeſte pʒ ꝙ eſt actus
⁊ forma. q̄re ⁊c. ¶ Itē illud eſt forma ſubſtātialis corpo-
ris aīati quo ablato nō remanet ideʒ corpus niſi equoce.
ſed aīa eſt hꝰ. q̄re ⁊c. maior apparet ꝑ phʒ in. 2. huius po- T. cō. 8.
nentē differētiā iter formaʒ nālis corporis ⁊ artificialis.
minor pʒ qꝛ vnūqd̄q̧ habet vnā ꝓpriā opationē in quā
cū pōt dr̄ illud: ⁊ cū nō pōt nō dr̄ illud niſi equiuoce. vt di-
cit phs. 4. metheoroꝝ. mō ꝓpria opatio corporis aīati ē
viuere cū ſit viuētibꝰ eſſe. vt dicit phs. 2. huius ſicut deor-
ſum eſſe eſt eſſe grauis vt dicit phus. 8. phycoꝝ. In hanc T. c. 64
aūt opationē nō pōt corpus priuatū aīa qꝛ per ipſaʒ ineſt T. c. 37.
viuere oībus viuētibus. vt dicit phs. in hoc. 2. quare ⁊c. T. c. 32.
¶ Sed notādū ꝙ ꝑ formā ſubſtātialē poſſumꝰ itellige- T. c. 16.
re duo. Uno mō ꝑ formā ſubalē poſſumus itelligere for- 18. ⁊. 24.
mā de genere ſubē: ⁊ iſto modo aīa eſt forma ſubſtātialis
vl'r accipiēdo ipaʒ. Alio modo ꝑ formā ſubalē poſſumus
itelligere formā dātem quiditatē ⁊ ſubſtātiā ei cuius eſt
forma. Et iſto modo aīa vl'r accipiēdo ipſaʒ nō eſt forma T. ⁊. c. 11
ſubalis ſm̄ intētionē phi ⁊ cōmen. 2. ⁊. 3. huiꝰ. ⁊ iſto mō ſo- T. ⁊. c. 5
lum eſt forma ſubalis aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua. nō autē ⁊. 6.
anima intellectiua. quare ⁊c.

Per hoc ad rōnes. Ad primam cū diciꝶ. qd̄ eſt in potentia ⁊c. dico ꝙ duplex eſt potentia.
q̄daʒ eſt. n. potētia ad actū pmū. ⁊ eſt potētia eſſentialis:
alia eſt potētia ad actū ſcd̄ʒ ⁊ ē potētia accidētalis. Mo-
do dico ꝙ illud qd̄ eſt in potētia primo mō nō eſt forma
ſubſtātialis: ſed qd̄ eſt in potētia ſecūdo modo bene pōt
eſſe forma ſubſtātialis. Et cū dicitur actus nō eſt in potē-
tia. dico ꝙ duplex eſt actus. quidā eſt actus purus a mā
ſeparatus: ⁊ talis nō eſt in potētia nec ad actū primū nec
ad actū ſecūdū ſicut deꝰ ⁊ itelligētie. Alius eſt actus non
purus māe mixtus: ⁊ talis bene eſt in potentia. qm̄ ſicut
mā prima que de ſe eſt in pura potētia. p̊ phyco. ſit ī actu T. c. 81.
per formā. ſic nō eſt incōueniēs formā ꝑficiētē mām fie-
ri quodāmodo in potētia māʒ. q̄re ⁊c. ¶ Ad aliā cū dici-
tur. illud qd̄ patiꝶ ⁊c. dicūt aliq ꝙ duplex eſt paſſio. vt pʒ
per phm in iſto. 2ᵒ. Quedā eſt paſſio ꝓprie dicta: ⁊ qd̄ tali T. c. 57.
paſſiōe patiꝶ nō ē forᵃ ſubal': ⁊ tal' paſſio ē diſpō corrupti-
ua. Alia ē paſſio īproprie dicta q̄ ē ſalus ⁊ ꝑfectio: ⁊ qd̄ ta-
li paſſione patiꝶ bene eſt forma ſubſtātialis. modo dicūt
ꝙ aīa nō patiꝶ p̊ modo ſed 2ᵒ. modo. quare ⁊c. ¶ Poſſet
reſpōderi ꝙ itelligūt de pati ſubiectiue ⁊ nō terminatiue.
Sʒ iſtō nō valet: qꝛ aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua nō patiūꝶ
ſolū 2ᵒ. mō ſ3 ēt p̊ mō: qꝛ qd̄ corrūpiꝶ patiꝶ p̊ mō paſſiōis:
ſ3 aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua ſunt hꝰ. qꝛ ſunt forme ꝑficiē-
tes mām: ⁊ tales corrūpunꝶ per accidēs ad minus. vt pʒ.
7. metaph. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter dico cū diciꝶ illud T. c. 34.
qd̄ patitur ⁊c. dico ꝙ duplex eſt forma. quedaʒ eſt libera-
ta oīo a mā. ⁊ talis forma nō pōt eſſe illud qd̄ patitur nec
paſſiōe ꝓprie dicta nec paſſione improprie dicta. alia eſt
forma māe ꝯiuncta vel ſm̄ eſſe vel ſm̄ eius primaʒ ope-
rationē. ⁊ talis forma bene poteſt eſſe illud qd̄ patiꝶ ſiue
paſſione ꝓprie dicta ſiue paſſione improprie dicta. mō ta-
lis forma eſt aīa. quare ⁊c. ¶ Ad aliā cū dicitur. illud qd̄
aduenit enti in actu ⁊c. dicūt aliqui ꝙ verum eſt illo ma-
nente in ſua actualitate. ſi tamē illa actualitas in ſuo ad-
uentu corrumpitur nō opʒ. ⁊ cuʒ dicitur. aīa eſt hꝰ. quia
aduenit corpori organiçato. dicunt ꝙ in aduentu aīe cor

rumpunť oēs ille diſpōnes ⁊ in eodē inſtāti ſiles itrodu-
cunť.q̄re ⁊c̄. ¶ Sꝫ iſtud nō pōt ſtare. ꝓ q: ſi ſic eſſet ſeq-
ret ꝙ mot⁹ finit⁹ eſſet ſine termio ad quē: ⁊ moueri ſine
termio mutato eē.ꝯñs eſt falſuz.g̊ ⁊ añs.falſitas ꝯñtis
T.c.4. pꝫ p phꝫ.6.phyco꜡.ꝯña declaraṫ.ponam⁹.n.ꝙ in ſāgnie
mēſtruo debeat itroduci for͛ hoīs opꝫ ꝙ in toto tp̄e ꝑce
dente inſtāis itroductōis forme hoīs in ſanguie mēſtruo
diſponaṫ ſanguis mēſtruatus calefaciēdo ⁊ exiccādo.in
toto igiṫ tp̄e ꝑcedente inſtāis itroductiōis calefit ⁊ exic-
caṫ: ⁊ in illo calefieri ⁊ exiccari nō eſt aliqđ calefactuz eē
nec exiccatū eſſe ſm actū: nec ēt in iſtāti itroductiōis.q:
in illo iſtāti poniṫ caliditas ⁊ ſiccitas acq̄ſita corrūpi.q̄-
re ⁊c̄. Nec valet ſi dicaṫ ad iſtā rōnez ſicut diciṫ a q̄buſ-
dā.ſ.ꝙ termin⁹ iſtius mot⁹ ſunt q̄ſi diſpōnes q̄ itrodu-
cunť ꝑ formā in mãz. q: mot⁹ ⁊ termin⁹ motus ſunt idē
nūero differētes ſolū ſm ꝑfectū ⁊ iperfectū. vt dicit Cō-
Cō.4. men.3.phyco꜡.mō diſpōnes ꝑcedētes ⁊ ſequētes nō ſūt
eedē ſm numerū.q: gnātū ⁊ corruptū nō ſunt idē nume
T.c.70. ro.vt pꝫ.2.de gnātiōe.⁊ ipſimet ꝯcedūt.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi
diſpōnes ille corrūperenť aut hoc eſſet ꝑ ſe aut ꝑ accñs.
ſed nullo mō.q̄re ⁊c̄.maior de ſe apparet. mior ꝓbaṫ.nō
per ſe.q: qđ ꝑ ſe corrūpiṫ a ſuo ꝯrio corrūpiṫ. vt phs dič
in lib°.de cauſis lōgitudinis ⁊ breuitatis vite. mō hic nō
eſt aliqđ ꝯriū.diſpōnes.n.forme corrūpende ⁊ ſi ſunt cō-
trarie diſpōnib⁹ itroductis:tñ ipſas nō corrūpūt: ſed ma
gis ecōuerſo:introducēs ēt ipſas nō ꝯriaṫ: qui tunc ipſas
nō generaret: nec forma itroducenda ꝯriaṫ: q: ſm iſtos
illa forma cōpatiṫ ſe in mã cū diſpōnib⁹ ſm ſpēz eiuſdē:
T.c.15. nec ſequentes ꝯrianť: q: ꝯria dr̄nt ſpē. vt pꝫ.5.metaph.⁊
⁊.16. diſpōnes ꝑcedentes ⁊ ſequētes ſunt eedē ſpē vt ipſimet
dicunt.q̄re ⁊c̄.nec iſte diſpōnes corrūpunť ꝑ accñs: q: ſic
vnūqđqꝫ corrūpiṫ ſicut eſt corruptibile: ipoſſibile.n.eſt
aliter corrūpi aliqđ q̄z ſit aptū natū: ſed iſte diſpōnes nō
ſunt corruptibiles ſm accñs: cū corruptibile ⁊ icorrupti-
T.c.2.⁊ bile ſint in ſuba.vt dicit phs 4.metaph.q̄re ⁊c̄. ¶ Itez
5.meta. ſi corrūperenť aut hoc eēt in iſtāti aut in tp̄e: ſed nullo°.
T.c.35. q̄re ⁊c̄.maior de ſe apparet.minor ꝓbaṫ.nō in tp̄e: q: vel
in tp̄e ſequēte inſtāis itroductiōis forme: qđ nō pōt eſſe:
q: ſm iſtos iſte diſpōnes nō ſunt: ⁊ qđ corrūpiṫ eſt: cū cor
T.c.7. ruptio ſit mutatio de ſubo in nō ſubm. vt pꝫ.5.phyco꜡.
q̄re ⁊c̄.nec in tp̄e ꝑcedente inſtans qđ nō eſt: q: tunc iſte
diſpōnes generanť ꝑficiunť ⁊ augmentanť.q̄re ⁊c̄. Nec
corrūpunť in inſtāti. q: eodem mō quo aliqđ generaṫ ⁊
corrūpiṫ ſicut forma ſubalis q̄ generaṫ in inſtāti corrūpi
tur in iſtāti: ſed iſte diſpōnes nō generanť in inſtanti ſed
Cō.62. ſucceſſiue.ſ.pars poſt partē.vt dicit Cōmen.pmo phyco.
ergo nec corrūpunť in inſtanti: ſed ſucceſſiue.ſ.pars poſt
partē.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi corrūperenť in iſtāti: tūc duo ꝯdi-
ctoria ſil' ⁊ ſemel verificarenť de eodē.ꝯñs eſt falſuz.g̊ ⁊
T.c.9.hꝫ añs.falſitas ꝯñtis pꝫ ꝑ perhier.⁊.7.meta. ꝯña declaraṫ.
⁊.17. q: corruptio iſta꜡ diſpōnuz eſt in iſtāti: ſed corruptio eſt
mutatio de eſſe alicu⁹ forme in nō eſſe eiuſdē. g̊ cū ſubꝫ
mutationis debeat eſſe ſub vtroqꝫ termio manifeſtū eſt
ꝙ mã q̄ eſt ſubm corruptiōis in eodē inſtāti erit ſub eſſe
iſtarū diſpōnū ⁊ ſub nō eſſe earū.q̄re ⁊c̄. ¶ Nec valet ſi
dicaṫ ꝙ iſte diſpōnes nō corrūpunť in eodē inſtāti.ſꝫ ſūt
in corrupto eſſe.pmo q: cuz corruptio ſm ꝙ eſt mutatio
diſticta ꝯ alias mutatiōes ſit de ſubo in nō ſubm. ⁊ ſit in
inſtāti.g̊ mã q̄ eſt ſubm trāſmutatiōis in illo inſtāti eſſet
ſub vtroqꝫ termino.⁊ iſti termini ſunt eſſe forme ⁊ nō eē
eiuſdē. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē.oē corruptū eſſe ꝑcedit aliq̄ corru-
ptio vel alteratio ad corruptionē: ſed corruptū eſſe iſta꜡
diſpōnū nō ꝑcedit aliq̄ alteratio ad corruptionē: q: in to
to tp̄e ꝑcedente ꝑficiunť ⁊ gnānť vt dictuz eſt ꝑus. qua-
re ⁊c̄. ¶ Itē ſi iſte diſpōnes corrūperenť fruſtra introdu
cerenť.ꝯñs eſt falſum.g̊ ⁊ añs.falſitas ꝯñtis pꝫ.q: nã ni-
hil facit fruſtra. vt pꝫ ꝑ celi ⁊ mūdi.⁊.3.de aīa.⁊.2. meta. T.c.32.
a Cōmen.ꝯña declaraṫ.q: iſte diſpōnes finaliter ſūt in T.c.45
mã vt forma poſſit itroduci: mō ſi corrūperenť non poſ- Cōm.p.
ſent itroduci: q: tūc maneret nuda ⁊ idifferēs ad oēs for
mas: ⁊ tūc vel oēs itroducerenť: qđ eſt ipoſſibile: vl' aliq̄
ſic ⁊ aliq̄ nō.qđ eſt etiā ipoſſibile. nã ex quo eēt idifferēs
ad oēs qua rōne vna itroduceret eadē rōne alia.g̊ nulla
itroduceret.g̊ cū fruſtra ſit qđ natū eſt inducere aliquid
⁊ nō iducit: pꝫ ꝑdictas diſpōnes eſſe fruſtra ⁊ ocioſas. q̄-
re ⁊c̄. ¶ Nec valet ſi diceret: ſicut dr̄ a q̄buſdā ꝙ nō ea-
dem rōne itroduceť vna ſicut alia dato ꝙ diſpōnes ſint
corrupte.q: illius forme ꝑ quā fuerāt diſpōnes introdu-
cte agens eſt pñs: ſed agentia aliarū formarū non: ⁊ ideo
ꝓpter pñtiā agentis illa forma itroduceret ⁊ alia nō: ſic
videṫ dicere Cōmē.p phy.q̄re ⁊c̄.Sed h nō valet.q: ſo- Cō.82.
la pñtia agentis nō eſt cã ſufficiēs itroductiōis forme in
mã: q: cū pñtia nō ſolū ſit in fine trāſmutatiōis: ſed ēt
in pncipio: nō tñ itroducereť in fine tranſmutatiōis: ſed
ēt in pncipio: qđ nō eſt poſſibile.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē cuz actus
actiuo꜡ ſint in patiente hñ diſpoſito. vt dicit phs in hoc T.c.24
2.actualis itroductio forme in mã q̄ eſt actio agētis non
eſt in mã idifferēti q̄lis eēt mã ſi diſpōnes corrūperenť.
q̄re ⁊c̄. Nec eſt intētio Cōmē.ꝙ mã idifferēs ad formas vt.3.
recipiat aliquā ea꜡ ꝓpter pñtiā agētis. dicit eni Cōmē.
ſic. In mã igiṫ eſt appetitus nãlis ad recipiendū oēs for-
mas.recipit eni eas alternatim.q: qñ forma agēs fuerit
pñs: tunc fit in mã appetitus qui nihil aliud eſt. vt dicit
ibidē Cōmē.niſi illud qđ hꝫ mã de motu ad formā ſileꝫ
forme pñti.⁊ mediante illo motu recipit illā formaz ſic
ꝙ nō aliaz. quare ⁊c̄. Et iō videṫ mihi ꝙ iſte diſpōnes ⁊
organizationes manent ⁊ nō corrūpunť: modus aūt per
quē manent pōt eſſe duplex.quo꜡ vnus cōuenit diſpoſi-
tionibus mãe ad generationez cuiuſcūqꝫ forme mixti ſi-
ue animati ſiue inaiati.ſecūdus modus cōuenit diſpōni-
bus mãe ad generationē cuiuſcūqꝫ forme ſiue ſimplicis
ſiue mixti ſiue aiati ſiue inaiati. ¶ Propter pmū modū
ſciendū ꝙ diſpōnes q̄bus diſponiṫ mã mixti ad genera-
tionē forme mixti ſiue aiati ſiue inaiati ſunt q̄litates pri
me.ſ.calidū frigidū humidū ⁊ ſiccū a quibus eſt gnãtio
mixti.Unde mixtio eſt nãlis ꝑmutatio ab his virtutib⁹
cū habeāt rōnē ex mã ſubiecta vnicuiqꝫ nature. he autē
ſunt dicte virtutes paſſiue.ſ. humiduz ⁊ ſiccū. generant
aūt calidū ⁊ frigidū obtinētia mãm. vt dicit phs.4.me- T.c.2.
theoro꜡.ponēs ꝑdicta verba.q̄ declarās Albert⁹ ibideꝫ
dicit ꝙ calidum nãle cōmiſcet ſpēm: ⁊ frigus coagulat ⁊
adunat ptes mãe: ⁊ cōflare ⁊ pingueſcere facit humiduz
radicale mixti vt poſſit retinere formā ⁊ figuram mixti.
¶ Iſte aūt q̄litates pme ſunt in mã mixti ꝓpter elemē-
ta ſicut calor i mixto ꝓpter ignē. vt dicit phs.2.metaph. T.c.4.
⁊ iſte q̄litates ſunt accñtia ꝓpria elemēto꜡. vt dr̄ cōiter
⁊ videṫ velle Cōmē.8.metaph.⁊ iō manētibus elemen- Cōm.5.
tis manere debent iſte q̄litates ſicut manēte ſubto ma-
net ꝓpria paſſio. ¶ Elementa aūt in mixto manent ſm
ſuas formas licet ſub eſſe remiſſo. vt dicit Cōmen.3.celi Cō.67.
⁊ mundi.⁊ cū corrūpiṫ forma vnius mixti in mixto ⁊ in-
troduciṫ forma alterius elemēta manēt in mã vtriuſqꝫ
licet ſub alio ⁊ alio eſſe: ſicut cū forma mēſtrui corrūpiṫ
⁊ aīa introduciṫ.⁊ ideo diſpōnes mãe mixti q̄ ſunt q̄lita
tes elemento꜡ in corruptiōe forme vnius mixti ⁊ intro-
ductione forme alterius mixti: cuius ſunt diſpōnes: non
corrūpenť ſed manebunt: licet ſub alio eſſe. quare ⁊c̄. Et
hoc eſt qđ Cōmē. videṫ innuere.5.metaph.cap°.de ſuba. Cō.15.
in quo de iſto modo ſube phs dedit exemplū de aīa.v.⁊
dedit exemplū de aīa.q: eſt forma in ſubto in actu ⁊ ecō

uerſo.de formis ſimplicis. Tenentes aūt iſtā viā poſſu/
mus ſoluere rōnes in oppoſitū.cum dr̄ id qḋ aduenit ⁊c.
dico q̄ verū eſt ſi aduenit enti cōpleto ⁊ pfecto. ſi tn̄ ad/
ueniat iperfecto ⁊ remiſſo nō oz. Et cuz dr̄ aīa ē hm̄.dico
ſm̄ intentionē Cōmen. in auctoritate pallegata: q̄ aīa
enti in actu:ſed nō cōpleto aduenit:qꝛ in aduentu aīe for
ma mixti corrūpit̄:⁊ ſoluz manet mā in q̄ ſunt elementa
ſub eſſe remiſſo ⁊ incōpleto: ſicut dcm̄ eſt pūs. quare ⁊c.
¶ Propter 2m ſciendū q̄ q̄litates diſponētes mām vl̄r
ad generationē cuiuſcūqꝫ forme ſimplicis vel mixti ſūt
Co.15. q̄litates p̄me:ſicut dicit Cōmē.7.phẏcoꝝ.ꝫ antiquos di
centes cām generatōis eſſe raꝝ ⁊ dēſuz.iſte aūt q̄litates
p̄me ſm̄ ſe accepte nullū ſubm̄ vnū ſm̄ ſpēm ſibi deter/
minat nec ab aliquo determinātur: imo ſicut dimēſiōes
iterminate q̄ oīo nō hn̄t ꝫriū reperiūtur in oīb⁹ corpori/
bus gnābilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹:ſic iſte q̄litates vnaqueqꝫ
ſm̄ ſe pōt repiri in q̄cūqꝫ corpore in q̄ nō ē q̄litas ꝫria.⁊
iō ſicut eedē dimēſiones iterminate manent in gnāto ⁊
corrupto ⁊ nō corrūpūtur ſꝫ ſuā eēntiā lꝫ corrūpātur ſꝫ
termīos forme corrupte:ſic iſte q̄litates q̄ nō ꝫriātur for
me itroducēde nec diſpōnib⁹ ad eandē reqſitis manent
eedē in gnāto ⁊ corrupto ⁊ nō corrūpūtur q̄tuꝫ ad ſuam
eēntiā:lꝫ corrūpātur q̄tū ad illū gradū ſub quo ſe patie/
bantur cū forma corrupta: ſicut ſi ex aere generet̄ ignis
caliditas aeris nō corrūpit̄ in aduētu forme ignis: ſꝫ pfi/
Co.25. citur.vt dic̄ Cōmē.2.de gnātiōe.lꝫ hūiditas que ꝫriatur
T.c.25. diſpōnib⁹ ignis corrūpatur.Et ad hāc itētionē dicit phs
T.34. 2°.de gnātiōe.q̄ in habētib⁹ ſymbolū facilior eſt trāſit⁹.
nō.n.oꝫ trāſire niſi vnū.ſ.q̄litatē ꝫriā. Qualitates autēꝫ
diſponētes māꝫ ad itroductionē aīe non ꝫriant̄ ſibi.q̄re
tales manēt ⁊ nō corrūpunt̄ in aduētu aīe:lꝫ diſpōnes ꝫ/
rie ſic diſpōnes menſtrui ⁊ ſpermatis corrūpant̄.vt dicit
Co.62. Cōmē.p̊ phẏ.q̄re ⁊c. ¶ Q2 aūt nulla ſubā nālis vna ſm̄
ſpēm determinet ſibi p̄mas q̄litates ſꝫ ſe ſicut nec deter
minat ſibi dimēſiōes ſm̄ ſe qḋ in 2° mō ponēdi ſupponit̄
pōt declarari ſic. qꝛ ſi aliq̄ ſubā nālis determinaret ſibi
iſtas q̄litates:tūc ſub q̄cūqꝫ gradu ſeruarēt̄ iſte q̄litates
T.c.24 ſaluaret̄ iſta ſubā.ꝯn̄s eſt falſū. g̊ ⁊ aīs.falſitas ꝯn̄tis pꝫ
T.c.41. p̊mo phẏ.⁊.2.de aīa.⁊ pꝫ ad ſenſuꝫ. Subā.n.mixti nō ſal
uaret̄ cū caliditate ignis:nec ſubā ignis cū caliditate ae/
ris:⁊ ſic de ceteris.ꝯn̄a pꝫ.qꝛ tūc vnaq̄qꝫ q̄litas iſtaꝝ eēt
ꝑpria paſſio illi⁹ q̄ poſita ſubā illa nālis poneret̄. q̄re ⁊c.
¶ Itē illud qḋ eſt ꝺterminatū ad maximū ⁊ ad minimuꝫ
nō determinat ſibi illud qḋ q̄tū ē de ſe pōt ire in īfinitū:
ſed q̄libet ſubā nālis determinata eſt ad maximuꝫ ⁊ ad
minimū.iſte aūt q̄litates ſꝫ ſui nāꝫ pn̄t intēdi in īfinitū
q̄re ⁊c.maior apparet de ſe. minor q̄tū ad p̄mā partem.
T.c.41. pꝫ ꝑ phm̄ p̊ phẏ.⁊.2.de aīa.q̄tū ad ſcḋaꝫ ꝓbat̄.qꝛ rarū ⁊
T.36. denſuꝫ ꝯſequunt̄ calidū ⁊ frigidū.vt dicit Cōmē.7.phẏ.
T.c.41. ſed iſta q̄tū eſt ex ſui nā pn̄t ire in infinitū:qḋ pꝫ ꝑ Cōm.
Co.15. 4.phẏcoꝝ dicentē. Et vr̄ q̄ ita eſt de ſubtilitate ⁊ ſpiſſi/
Co.72. tudine ſicut eſt de dimēſiōe linee ⁊ ſupficiei: qm̄ quēad/
moduꝫ linea ſm̄ q̄ linea pōt diuidi in infinitū qḋ eſt im/
poſſibile ſm̄ q̄ linea terreſtris aut ignea:ita de ſubtilita/
te pōt intelligi proceſſus in infinitū ex ſua nā.ſ.ſm̄ q̄ eſt
ſubtilitas ſimplex:ſed nō ſm̄ q̄ ē ſubtilitas corporis nā/
lis vel mobilis. ¶ Et cōfirmat̄.qꝛ niſi ita eſſet in ſubtili
⁊ groſſo raro ⁊ denſo.vt dcm̄ ē. tūc demōſtratio ſcḋa quā fa
T.c.22. cit Ar.4.phẏcoꝝ.ca°.de vacuo. ad ꝓbādū vacuū nō eē
nō valeret:qḋ eſt falſum.arguit.n.cōceſſo ab aduerſario
q̄ ſi mobile moueret̄ in vacuo in tēpore q̄ idē mobile in
tpe eſt ſi mouebit̄ ꝑ ſpaciuꝫ eq̄le in pleno ⁊ vacuo:qḋ eſt
īpoſſibile.ꝯn̄a declarat̄.qꝛ cū poſuerimus mobile moue
ri ꝑ hec duo ſpacia eq̄lia quoꝝ alteꝝ eſt in vacuo ⁊ alteꝝ
in pleno aeris in duob⁹ tēporib⁹ manifeſtū eſt q̄ tp̄us in
quo ptrāſibit ſpaciū qḋ eſt in vacuo ē breui⁹.qꝛ in vacuo
nō eſt reſiſtētia.hoc igit̄ tp̄s minus habebit aliquā ꝓpor
tionē terminatā ad hoc tp̄s magnū : ⁊ manifeſtū eſt q̄ ſi
imaginati fuerimus corpus ſubtili⁹ aere ſm̄ additionēꝫ
maioris tēporis ad minus: tūc idē mobile pertrāſibit in
hoc corpore ſubtiliori ſpaciū eq̄le eq̄li tpe in quo ptrāſi/
uit ipm̄ in vacuo:qḋ erat ꝓbandū. Mō certū eſt q̄ ꝓpō
dicens q̄ poſſibile eſt imaginari corp⁹ ſubtili⁹ aere:cui⁹
ꝓportio in ſubtilitate ad aereꝫ ſit ſicut ꝓportio tp̄is in q̄
eſt motus in pleno.ſ.in aere aut igne:ad tp̄s motus in va
cuo: eſſet falſa ⁊ īpoſſibilis: cū īpoſſibile ſit iuenire aliqḋ
corpus ſubtilius igne ex aerē niſi ſubtilitas q̄tum eſt ex
pte ſue nāe poſſet ꝓcedere in īfinituꝫ.vt dicit Cōmē.ibi/
dem.q̄re ⁊c. ¶ Et tūc tenētes viā iſtā poſſumus ſoluere
rōnes. ¶ Ad rōnē cū dr̄.illud qḋ aduenit enti in actu ⁊c.
dico q̄ duplex eſt actus.ſ.ſubālis ⁊ accn̄talis.Et iteꝝ ac/
cidentalis eſt duplex.ſ.pfectus ⁊ iperfectus.mō illud qḋ
aduenit enti in actu ſubāli ſimplr̄ vel in accn̄tali pfecto
nō eſt forma ſubālis.⁊ ſic intellexit Cōmē.illud tn̄ quod
aduenit enti in actu nō ſubāli:ſed actu accn̄tali nō perfe/
cto:cuiuſmodi ſunt dimēſiōes itermiate ⁊ q̄litates p̄me
ſm̄ ſe nō oꝫ.qꝛ q̄libet forma mālis aduenit ſm̄ intētōēꝫ
Cōmē.in ſuo tractatu de ſubā orbis.mā̄e mediātibus di
menſionib⁹ que ſunt actus q̄daꝫ accidētales imperfecti.
q̄re ⁊c. ¶ Sed circa iſtos modos remanendi diſpōnes
ſūt duo dubia. Primū ꝫ p̄mū modū.qꝛ ſi tales diſpōnes
remanerēt:tūc gnātio nō eēt trāſmutatio totius in totū
nullo ſenſibilī remanēte.ꝯn̄s eſt falſum. igit̄ ⁊ aīs.falſi/
tas ꝯn̄tis pꝫ p̊mo de gnātiōe.ꝯn̄a declarat̄. qꝛ iſte diſpo/ T.c.10.
ſitiones remanētes ſunt q̄dā q̄litates ſenſibiles vt dcm̄ T.23.
fuit ibidē. ¶ Scḋm dubiū eſt ꝫ 2m modū. qꝛ Cōmē.dic̄ Co.18.
7°meta.q̄ nō eſt aliqḋ accn̄s qḋ nō habeat ſubm̄ eēntia/
le.dicit.n.ſic.⁊ qḋ in h̄ cōtingēs ex accn̄tib⁹ q̄ ſunt in ſub
ſtantijs ꝑ accidens ſoluit̄ per h̄.ſ.qꝛ qn̄ accipiunt̄ in ſuis
ſubſtātijs eēntialib⁹ hn̄t diffōnē.qꝛ tūc hn̄t noīa q̄ ſigni/
ficāt vtrūqꝫ vt ſimitas. ¶ Ad p̊m poſſum⁹ dicere duplr̄.
p̊mo q̄ phs p̊mo de gnātiōe ſolū itelligit de gnātiōe ſim
plicis corporis.p̊mus aūt modus cōuenit gnātiōi mixti
⁊ nō corpori ſimplici.q̄re ⁊c. ¶ Uel poſſumus dicere 2°.
q̄ nō fuit intentio phi. p̊mo de gnātiōe. velle q̄ nullum
ſenſibile remaneat in gnātiōe ſimplr̄: ſed ſolū q̄ nō ma/
neat vt ſub eodēꝫ ſubō.mō dcm̄ eſt q̄ ille diſpōnes q̄ re/
manēt nō remanēt ſub illo eē in ſubō generato ſub quo
erāt in ſubō corrupto:ſed ſub alio.q̄re ⁊c. ¶ Ad aliḋ du/
biū dico q̄ Cōmē.itellexit de accn̄tib⁹ ſub eoꝝ eſſe com
pleto cuiuſmodi ſunt dimēſiōes terminate terminis de/
terminate diſtātib⁹ ⁊ q̄litates p̄me ſub determiatis gra/
dibus ⁊ alia accn̄ria cōia:ſed nō intellexit de accn̄tibus
ſub eſſe coꝝ icōpleto cuiuſmodi ſunt dimenſiōes inter/
minate ⁊ q̄litates p̄me ſꝫ ſe de q̄bus dcm̄ fuit in.2° mō.
quare ⁊c. ¶ Ad aliā rōnē p̄ncipalē.cū dicit̄ illud poſt ca
ius ablationē ⁊c.cōcedo. Et cū dicit̄.eſt hm̄.nego. Et cuꝫ
dicit̄.manet idē motus nūero.nego.qꝛ ad vnitatēꝫ mot⁹
regrit̄ vnitas mobilis actualis. vt pꝫ.5.phẏcoꝝ. ⁊ ita nō T.c.34
eſt in corpore mortuo ⁊ viuo. Et cū dicit̄ ſi corpus viuuꝫ T.35.
caderet ⁊c.tunc aut motus eſſet vnus aut plures.dico q̄
plures:nec ſequit̄ ꝓpter hoc graue ſurſum q̄ſcere. ⁊ cū
ꝓbat̄ q̄ inter duos motus eſt q̄es media.dico q̄ verū
eſt iter motus ꝫrios ⁊ nō inter alios. ¶ Ad aliā ꝓbatio/
nem cū dicit̄.manet eadē q̄litas ſenſibilis.dico q̄ quali
tas ſenſibilis eſt duplex q̄dā p̄ma. ⁊ voco qualitatē p̄mā
oēm qualitatē exiſtenteꝫ in corpore ſimplici.alia eſt q̄li/
tas ſenſibilis ſecūda que nō eſt niſi in corpore mixto:mō
dico q̄ manet eadēꝫ qualitas ſenſibilis p̄ma ſm̄ ſe:qꝛ ta
lis ſm̄ ſe nullū vnū ſubm̄ ſm̄ ſpēm ſibi determinat:⁊ ta/

lis nō arguit vnitatē numeralē corporis: ſed nō manet
eadem qualitas ſecūda: q2 nō manet idem mixtū: cū ea/
dē ſit forma per quā corpus aiatū eſt inaiatū ⁊ ē mixtū.
⁊ cū dr̄. ſenſus hoc indicat. dico φ nō eſt credēdū ſenſui
de identitate accidētis cū non ſe pfundet vſq3 ad qdita
Cō. 63. tē3. vt dicit Cōmen. in h 2°. q̄re ⁊c̄. ⸿ Ad aliā pbationē3
cū dr̄. manet eadē cicatrix. dicunt aliq φ falſu3 eſt. Et cū
dr̄ φ ibi nō eſt aliqd generās cicatricē3. dico φ imo. ſ. ge/
nerās formā. q2 generās formā dat ɔ̄ña forma3. vt dicit
Cō.22. Cōmen. 4. celi ⁊ mundi. ⁊ iſta ſunt de ɔ̄ñtib9 formā. qua/
t.25. re ⁊c̄. Uel pōt dici φ cicatrix manet eade3. q2 cicatrix eſt
t.8.phy. q̄da3 cauitas derelicta in ſupficie corporis viui: cauitas
Cō. 32. aūt eſt dimenſio in ſupficie. vt dicit Cōmē. 7. metaph. ſu
Cō. ii. perficies aūt manet eadē i viuo ⁊ mortuo. ⁊ iō etiā talis
t.18. cicatrix pōt manere eadē. quare ⁊c̄. ⸿ Ad aliā cu3 dr̄. il/
lud per cuius trāſmutationē ⁊c̄. dico φ duplex eſt ſubm
. ſ. ppinquū ⁊ remotū. mō maior h3 veritatē de ſubto p/
pinquo: nō aūt de remoto. Et cū dr̄ aia eſt hō. dico φ fal/
ſum eſt de ppinq̄. ⁊ cū dicit̄. ſubm aie eſt mā pma. veru3
eſt ſubm remotū: nō aūt ppinquū. quare ⁊c̄. ⸿ Ad alia3.
illud qd̄ eſt cā efficiens ⁊c̄. dico φ verū eſt eiuſde3 in nu/
mero: ſed eiuſde3 ſpē nō o3. q2 generās ⁊ gnātū ſunt ide3
T.c.28. ſpecie: l3 nō ſint ide3 nūero. vt p3. 7. meta. ⁊ ſic eſt de aia.
q2 aia eſt cā formalis vnius corporis aiati: ⁊ cā efficiens
alteri9 corporis aiati numero ⁊ eiuſdē ſpeciei. quare ⁊c̄.
⸿ Ad aliā. ſicut ſe h3 ps ad partē ⁊c̄. dico φ ſile eſt ⁊ diſ/
ſimile. ſile eſt p tanto: q2 ſicut ibi eſt cōparatio duoꝝ cō/
uenientiū in rōne ptis: ita hic eſt cōparatio duoꝝ ɔ̄ueniē/
tiu3 in rōne toti9: ſed diſſile eſt in alio. q2 nō o3 φ ſi aliqd
ſm ſe totū ſit forma vel pfectio toti9 φ pars illi9 ſit pfe/
ctio partis: imo illud qd̄ eſt pfectio toti9 pmo eſt pfectio
cuiuſlibet ptis vt eſt in toto ex ɔ̄ñti. ⁊ h voluit phs itelli
gere ibide3. q2 dicit. ſi oculus eſſet aial viſus eſſet forma
ſubalis eius: quaſi dicat. ſi oculus eēt aliqd pfectibile p.
quēadmodū aial ⁊c̄. ⸿ Ad aliā cū dr̄. φ nō eſt actus. cō/
cedo. Et cū dr̄. aia eſt hō. nego. Et cū dr̄. ſi aia eēt act9 aut
pmus aut ſcd̄s. dico φ pmus. Et cum dr̄. actus pmus ⁊c̄.
poſſumus dicere φ iſta nō eſt deſcriptio vl̄is pmi actus:
ſed ſolū cōpetit pmo actui poſſibili ſeparari a ſecundo. ⁊
hoc nō eſſet verū: niſi verꝝ eſſet qd̄ dr̄ de ranis magnis ⁊
ſerpētib9 per totā hyemē nihil theſaurizātibus: q2 in illo
tpe nō nutriunt̄. Uel dr̄ cōcedendo deſcriptionē. Et cū
dr̄. aia ⁊c̄. dico φ l3 aia ſit ſemp pncipiū nutritiōis: nō tñ
eſt ſemp pncipiū augmenti nec aliarum operationum: ⁊
ſufficit hoc ad deſcriptionem. quare ⁊c̄.

⸿ Neceſſe eſt ergo animam ſubſtantiā eſſe ſi/
cut ſpeciem phyſici corporis potentia vitam
habentis. Textu cō. IIII. Queſtio. III.

Utrum diffinitio aie ſit bñ aſſignata. Et arguit̄
pmo φ nō. q2 in bona diffinitione non d3 poni
aliqd qd̄ trāſcendit genus diffiniti: ſicut dr̄ in
6°. thopi. mō actus trāſcendit genus aie vt ma/
nifeſtū eſt. q2 actus ⁊ potētia ſunt in quolibet
T.c.14. pdicamēto. vt dicit Ariſt. in. 5. metaph. ⁊ Cōmē. in phe/
Cōm.6. mio hui9. quare ⁊c̄. ⸿ Itē illud nō eſt actus pmus ante
quē eſt aliqs actus: pmū. n. eſt ante qd̄ nihil eſt: ſed in cor
pore aiato ē aliqs act9 ante ipam aiam. ſ. forma p quā eſt
ſuba: ⁊ forma p quā eſt corp9 ſm ponētes pluralitatē for
marū. quare ⁊c̄. ⸿ Itē ɔ̄ illā particulā corporis: q2 qd̄ eſt
actus māe pme nō eſt act9 corporis. nā mā pma nō ē cor
T.c.8. pus cū non ſit ſuba neq3 q̄le neq3 q̄tū. vt p3. 7. meta. mō
ipſa aia eſt actus māe pme vt videt̄. Ois eni forma ſub/
Cō.4. ſtātialis eſt act9 māe pme. vt hr̄ a Cōmen. 2. hui9. ⸿ Itē
ɔ̄ illā particulā phyci. q2 actus corporis nālis eſt nā. hec
eſt euidēs: ſed aia non ē nā. imo ex oppoſito diſtiguunt̄.
vñ ⁊ appetitus diuidit̄ in aialē3 ⁊ nālē3 ſ3 Cōmē. in pmo Cō. 81.
⁊ 2°. phy. quare ⁊c̄. ⸿ Itē ɔ̄ illā particulā organici. q2 for Cōm.6.
me ſimplicis ⁊ vnius d3 eſſe ſubm ſimplex ⁊ vniforme.
alr̄ eni ſubm nō eſſet pportionatū forme: ſed aia eſt for/
ma ſimplex ⁊ vna vt manifeſtū eſt. corp9 aūt organicum
nō eſt ſubiectū ſimplex ⁊ vniforme: imo eſt cōpoſitu3 ex
diuerſis partibus dr̄ntibus figura cōpōne ⁊ ſitu ⁊ cōple/
xione: vt manifeſtū eſt ad ſenſu3. nā alteri9 figure ⁊ ɔ̄ple
xionis ⁊ ɔ̄pōnis ⁊ ſitus eſt oculus ⁊ manus. ⁊ ſic de aliis.
q̄re ⁊c̄. ⸿ Itē ɔ̄ vltimā pticulā q̄ cōiter addit̄ vitā hñtis
in potētia. illud qd̄ actu viuit nō eſt i potētia ad vitā. idē
eni nō eſt ſil' in actu ⁊ in potētia reſpectu eiuſdē: ſ3 corp9
cuius actus eſt aia actu viuit. pbat̄. cōſtat. n. φ corp9 cu/
ius actus eſt aia eſt aiatū: ſed aiatū diſtinguit̄ ab inaiato
in viuēdo. vt dicit Ar. in lr̄a. nihil aūt diſtinguit̄ ab alio T.cō.13.
per illud qd̄ nō ſit actu vt manifeſtū eſt. ergo corpus cu/
ius actus eſt anima h3 actu viuere. quare ⁊c̄.
⸿ Oppoſitū arguit̄ auctate Ar. qui diligēter ingrit hanc
diffōnē: ⁊ eā approbat Cōmē. ⁊ oēs alii expoſitores. t.t.c.7.

Dicendum breuiter φ iſta eſt bona diffō anīe: ⁊
ſic pōt oſtēdi. illa diffō eſt bona cui9
oēs particule cōueniūt diffinito. ⁊ per eā notificat̄ eēntia
diffiniti. ⁊ diſtinguit̄ ⁊ ſepat̄ diffinitū ab oib9 aliis. h eſt
manifeſta: ſed iſta diffō eſt talis. pmo φ ſit actus ⁊ φ ſit
actus pmus ſufficiēter pbatū ē pus. ⁊ iō nō reſumo nūc.
Qr aūt ſit actus corporis ſic pōt oſtendi. Ois ſuba q̄ nō ē
diſticta a corpore loco ⁊ ſubo: ⁊ opatio ei9 depēdet a cor/
pore vel ab aliq̄ exñte in corpe: ita φ in appropriādo ap/
propriat̄ corpori: eſt act9 ipſi9 corporis. h eſt certa oibus
exercitatis in phia Ar. ⁊ Auer. nō ſolū. n. dr̄ actus corpo
ris illud qd̄ eſt corpori ɔ̄iūctū ⁊ vnitū in eſſe: ſicut figura
cere: ſed ēt illud qd̄ ſil' eſt cū corpore nō diſtinctū ab ipſo
loco ⁊ ſubo: ⁊ cū hoc opatio ei9 depēdet a corpore vel ab
aliquo exñte in corpore. vñ intelligētie mouētes corpo/
ra celeſtia dicunt̄ act9 ⁊ forme ipſoꝝ: vt vult Cōmen. in
ſuo libello de ſuba orbis. nūc aūt ois aia eſt act9 nō diſti/
ctus a corpore nec diſtictus loco ⁊ ſubo vt oēs cōcedūt. ⁊
cū hoc ois opatio aie depēdet aliq̄liter a corpore tanq̄3 a
ſubo vel ab aliquo exñte in corpore tanq̄3 ab obiecto mo
uente ⁊ diſponēte ad ipa3 opationē: ſicut eſt aia itellecti/
ua hūana. vt videbit̄ in. 3. hui9. Qr aūt aia ſit actus corpo T.c.30.
ris phyci euidēter ſic p3. q2 aut eſt actus corporis phyci t.39.
aut artificialis per ſufficientē diuiſionē: ſed nō corporis
artificialis vt euidēs eſt: nullus. n. artifex facit ipa3 aia3
vt p3 per inductionē. ⸿ Ite3 actus corporis artificialis
nō eſt pprie niſi in extremitate māe. ars. n. non agit niſi
in ſupficie ⁊ extremitate faltē per iſtrumētu3 artificiale.
nūc aūt ipſa aia eſt in toto corpore aiato ⁊ nō ſolū in ex/
tremitatibus vt notū eſt: cu3 vbiq3 ſit viuens ⁊ aiatum.
⸿ Itē aia eſt actus corporis hñtis in ſeipſo pncipiū mo/
tus ⁊ qetis vt eſt videre in aialib9 q̄ mouent ⁊ faciūt qe/
ſcere ſeipſa: mō corpora artificialia inq̄tū hō. nō hñt ali/
qd̄ pncipiū motus aut qetis. vt dicit Ar. in. 2. phycoꝝ. ḡ T.c.2.
relinquit̄ φ aia eſt actus corporis phyci ſiue nālis quod t.3.
idē eſt. Qr aūt ipſa ſit actus corporis organici pbat Ar. T.cō.6.
in lr̄a. q2 minus videret̄ de corporib9 plātaꝝ φ eēnt or/
ganica q̄3 de corporib9 aialiu3: eo φ illa ſunt min9 pfecta
⁊ minus nobilia iſtis: ⁊ tñ corpora plātaꝝ quoꝝ act9 ſunt
eaꝝ aie ſunt organica. ptes. n. corpoꝝ ipſaꝝ plātarū ſunt
organa ordinata ad opatiōes diuerſas. vt radices ad tra
hendū nutrimētū ⁊ folia ad cooperiendū ⁊ cōſeruādum
fructus: ⁊ ſic de ceteris. ḡ multo fortius corpora aialium
debent eſſe organica. ⸿ Ite3 hoc p3 per rōnem corporis
organici. na3 ſicut tangebat̄ in arguēdo corpus organicū

eſt corpus cõpoſitũ ex diuerſis partibus figura. cõpõne.
cõplexiõe ⁊ ſitu differẽtibus. cõſtat aũt ꝙ corpus cuius
actus eſt aĩa eſt cõpoſitũ ex talibus partibus vt manife‑
ſtuʒ eſt ad ſenſuʒ. q̃re ⁊c̃. ¶ Cãm aũt q̃re oʒ corpus cui⁹
actus eſt aĩa eſſe organicũ: aſſignat Albertus ſatis euidẽ
ter. nã lʒ aĩa in vno aĩato ſit vna ⁊ ſimplex ſm ſubſtãtiã
ꝑcipue aĩa ſpecifica: tñ eſt plures ſm v̾tutes per q̃s ipſa ẽ
ꝑncipiũ diuerſarũ opationũ. ⁊ q2 ille opationes adeo di‑
uerſe vt videre audire ambulare ⁊ palpare nõ bene nec
T.c.74 cõmode pñt cõpleri ꝑ vnã ⁊ eãdẽ partẽ. iõ nã q̃ ſemꝑ fa‑
t.76. cit qḋ melius eſt de poſſibilib⁹. vt habet̃ 2° phyco⁊. ⁊ in
T.c.41. ſcḋo de generatiõe. nec deficit in neceſſarijs. vt habet̃ in
t.59. 3° hui⁹. dedit ⁊ ordinauit ipſi aĩe corp⁹ hñs diuerſas par‑
T.c.45 tes cõuenientes ad diuerſas opatiões. vt oculos ad viſio
nẽ: ⁊ aures ad auditionẽ: ⁊ pedes ad ambulationem: ⁊ ſic
de alijs. dñt aũt iſte opatiões ꝗbuſdã ꝓprietatib⁹ acci‑
dentalib⁹. ſ. figura ɔpoſitiõe cõplexiõe ⁊ ſitu: vt manife‑
ſtũ eſt: ⁊ dicebat̃ in arguẽdo. ſcĩa aũt de hoc eſt in de par‑
tibus aĩaliũ ⁊ in anothomijs. Qꝫ aũt corpus cuius actus
eſt aĩa ſit potẽtia vitã hñs. pʒ. q2 hñs actũ ṗmũ eſt in po‑
tentia ad actũ 2ᵐ q̃tũ eſt ex pte ſua vt hñs ſcĩam põt cõ‑
ſiderare niſi aliqḋ ꝓhibeat exterius. nunc ipſa aĩa ẽ act⁹
ṗmus. vt declaratũ eſt ſupra. ⁊ vita eſt act⁹ ſcḋs capiẽdo
vitã ꝓ motib⁹ ⁊ opationib⁹ viuẽtis vt ſunt moueri ⁊ ſen
tire ⁊ hꝫ. q̃re ⁊c̃. Patet igit̃ ꝙ oẽs ꝑticule poſite in diffi‑
nitiõe ipſius aĩe vere cõueniũt aĩe ſʒ modũ aliquẽ: ⁊ ite‑
rũ per iſtas ꝑticulas notificat̃ ſuba aĩe: cum forma nãlis
nata ſit cognoſci ꝑ ſuũ ꝓpriũ ſubm ⁊ declarari. ¶ Itẽ ꝑ
quãlibʒ iſta⁊ ꝑticularũ aĩa diſtinguit̃ ab aliq̃ alio: qḋ ſic
pʒ. per hoc. n. ꝙ eſt actus diſtiguit̃ ab ente in pura poten
tia qḋ eſt mã vt euidẽs eſt: q2 mã ṗma nõ eſt aliq̃s actus:
T.c.69. vt determinatũ eſt in ṗ phyco⁊. per hoc. n. ꝙ eſt ṗm⁹ di
ſtinguit̃ ab oĩb⁹ motibus ⁊ opationib⁹ aĩati q̃ ſunt actus
ſecũdi ⁊ ñ ṗmi vt nutrire augere ſentire ⁊ hꝫ. per h̃ autẽ
ꝙ eſt act⁹ corporis diſtiguit̃ a multis actibus ṗmis q̃ nõ
ſunt act⁹ corporis: ſed aĩe: vt oĩs habit⁹ itellectualis. ſ. ſa‑
piẽtia. ſcĩa. itellectus. prudẽtia. ⁊ ars. vt pʒ 6° ethico⁊. iſti
enĩ habit⁹ itellectuales hñ ſunt act⁹ ṗmi: ſʒ non corporis
ſed aĩe. ſilr aũt intellect⁹ agens eſt ṗmus actus itellect⁹
ɔmẽ^tor. poſſibilis. vt dr̃ cõiter ſm Cõmẽ. ſed nõ eſt aĩa: ſed pars
3° hui⁹. aĩe. nõ. n. eſt actus corporis. ꝑ h̃ aũt ꝙ dr̃ phĩci. diſtiguit̃
Cõ.5. aĩa ab actib⁹ ſiue formis corpo⁊ artificialiũ q̃ quodãmõ
ſunt act⁹ ṗmi inq̃tũ ſunt forme ṗſuppoſite ad opatiões:
vt acuties ſecuris ad ſecãdũ: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſunt act⁹ cor‑
poris: ſed nõ corporis nãlis a nã formati: ſed ab arte: per
hoc aũt ꝙ dr̃ organici diſtinguit̃ aĩa ab actibus ⁊ formis
ſubalibus corpo⁊ ſimpliciũ. ſ. elemento⁊. hec. n. ſunt cor
pora homogenea ⁊ nõ organica vt manifeſtũ ẽ in aq̃ ter‑
ra ⁊ aere: ⁊ ſic de alijs. quo⁊ vniuſcuiuſq3 pars eſt ſynony
ma pars. i. eiuſdẽ diſpõnis cũ alia. ꝑ hoc aũt ꝙ dr̃ potẽtia
vitã hñtis. credo ꝙ aĩa diſtiguat̃ ab actu corporis qḋ re‑
manet ſtatiʒ poſt mortẽ. illud. n. corp⁹ aliq̃liter eſt orga‑
nicũ ſaltẽ ſm ſilitudinẽ cũ diuerſas hẽat partes dñtes
modis ṗdictis: ſed illud corpus nõ hʒ vitã in potẽtia ꝓ‑
pinqua. cuʒ nõ poſſit nutriri nec augeri ⁊c̃. iõ actus ei⁹ nõ
eſt aĩa. ¶ Ecce q̃ rõnabilr̃ ⁊ pulchre Ar. diffinit aĩaʒ. q2
nulla particula ſuꝑflue ponit̃: ſʒ vtilr̃ ⁊ cõmode. q̃re ⁊c̃.
¶ Sed dubitaret aliq̃s. q2 bona diffõ dʒ eẽ vniuoca. vt
pʒ ex. 6. thopi. nũc aũt iſta diffõ nõ eſt vniuoca: cũ actus
nõ dicat̃ vno mõ de aĩa intellectiua ⁊ de alijs: vt ṗus di‑
ctuʒ eſt. ṗſertim q̃a corruptibili ⁊ ꝑpetuo nihil eſt cõe. vt
t.c. vlti. habet̃ ex. 10. meta. aut vniuocũ. aĩa aũt itellectiua ẽ icor
T.c.21. ruptibilis ⁊ alie ſũt corruptibiles. vt hr̃ ex iſto 2°. ¶ Di‑
T.cõ.3. cendũ ad h̃ ꝙ ſicut mot⁹ ⁊ nã nõ dñr pure vniuoce: ⁊ tñ
T.cõ.6. Ariſt. ea diffinit. vt pʒ in 2° ⁊ 3. phyſco. nec aliq̃s in deſcri‑
ptionibus põt plus facere ipſo ariſto. ſ. ꝙ nõ põt melius
deſcribere q̃ ipſe Ariſto. Sic ẽt q̃uis aĩa nõ dicat̃ oĩno
vniuoce de aĩa itellectiua: ⁊ de alijs: tñ h̃ diffinit eã Ar.
in cõi. q2 nõ dr̃ pure equoce: ſed dr̃ analogice. ſ. ſm ṗus ⁊
poſterius: de talibus aũt analogicis hñ põt conſiderare
ſcĩa ⁊ demõſtrare. vt dicit Linco. in ṗ poſte. ⁊ hr̃ ab Ar. T.cõ.2.
in 4° meta. ⁊ ꝑ ɔñs. tale analoguʒ hñ põt diffiniri: dũmõ
determinet̃ ei⁹ ambiguitas in ɔñtib⁹: ſicut fecit Ariſto.
in hac ſcĩa. hec eſt g̃ cã q̃re diffinit aĩam in cõitate ſua. q2
cognitio vlis ſemꝑ dʒ ṗcedere cognitionẽ ſpãlem ⁊ ꝑticu‑
larem. ⁊ hoc ſignificauit Ariſto. ꝑ ſuũ modũ loquẽdi cũ di‑
xit. Si g̃ aliqḋ cõe in oĩ aĩa oʒ dicere. h̃ enĩ dixit ad inuẽ‑ T.c.7.
dum ꝙ nõ eſt aliqḋ cõe diffinitũ ꝓpe ⁊ pure vniuocũ ad
oẽm aĩaʒ. vt dicit Cõmẽ. Et ꝑ h̃ Alexãder ſuper ṗncipiũ
libri de ſenſu ⁊ ſen. recapitulãs q̃daʒ dicta in iſta ſcĩa di‑
xit ꝙ Ariſt. diffinit hic aĩam vlr̃ vt poſſibile erat diffini‑
re ea q̃ hñt in ipſis ṗmũ ⁊ perfectũ ⁊ 2ᵐ iperfectũ. ¶ Di‑
cat̃ g̃ ad dubitationẽ cũ dr̃. bona diffinitio dʒ eſſe vniuo
ca ⁊c̃. Dõm ꝙ ve⁊ eſt ſi ſit diffinitio vniuoci: ſed ſi ẽ dif‑
finitio analogi dʒ eſſe analoga: ſuper analogũ enĩ dirigit̃
demõſtratio ⁊ ſcĩa. vt dicit Lincoñ. ṗ poſte. ⁊ ꝑ ɔñs diffi‑
nitio hñ põt ſibi aſſignari. mõ ipſa aĩa nõ eſt pure vniuo‑
ca ad aĩam vegetatiuã: ſenſitiuã ⁊ intellectiuã. nec pure
equoca: ſed ſm ṗus ⁊ poſterius. ⁊ hoc eſt qḋ dicit ſm ana
logiã. Et tũc rõnabilr̃ queret iunior de q̃ aĩa dr̃ ſm ṗus
⁊ de q̃ ſm poſterius. Dico ſaluo meliori iudicio ꝙ aliqḋ
nomẽ dici ſm ṗus ⁊ poſteri⁹ de aliquo eſt duplr̃. vt hʒ vi‑
deri ſuꝑ. 5. meta. ca. de ṗncipio ſpãlr̃. Uno mõ põt dici de T.cõ.ṗ.
aliquo per ṗus ſm ipoſitionẽ ⁊ vſuʒ ⁊ famoſitatẽ ſeu cõ‑
ſuetudinem. ⁊ hoc mõ dr̃ per ṗus de illo qḋ ṗus ⁊ magis ẽ
notũ quo ad nos: q2 nobis notioribus ṗus nomen iponi‑
mus. Alio mõ ſm ordinẽ nãe rei ⁊ ſic nomẽ ꝑ ṗus ſignifi
cat illud qḋ eſt dignius iter oĩa ſua ſignificata. mõ dicaʒ
ꝙ hoc nomẽ aĩa ſm ordinẽ ipoſitiõis ⁊ famoſitatẽ ⁊ con
ſuetudinẽ ṗus dr̃. de aĩa ſenſitiua q̃ de alijs. q2 eſt notior
quodãmõ quo ad nos: ⁊ multi nõ itelligũt cõiter ꝑ aĩam
niſi aĩaʒ ſenſitiuã. ⁊ cũ putãt loq̃ de aĩa itellectiua loquũ‑
tur de aĩa ſenſitiua: ſicut oẽs illi q̃ dicũt aĩam itellectiuã
eſſe corporalẽ ⁊ hꝫ. ſed ſm ordinẽ nãe rei ṗus dr̃ de aĩa
itellectiua: cũ iſta ſit nobilior oĩbus alijs: cuʒ oĩbus alijs
ſit q̃ſi finis. vñ ⁊ nã dedit alias ad miniſtrãdũ ei.

Ad rationes. Ad ṗmã cũ dr̃. in bona diffõne ⁊c̃.
dico ꝙ verũ eſt ſi tale traſcẽdens
per qḋ diffinit̃ nõ diſtinguat̃ ab aliq̃ alio ente ſicut ⁊ ens
⁊ vnũ res ⁊ aliqḋ ⁊ hꝫ. ſed ſi ſit tale traſcendẽs per qḋ di‑
ſtinguit̃ diffinitũ ab alio nõ eſt icõueniẽs ipʒ poni in dif‑
finitiõe. ſic aũt eſt in ꝓpoſito: nã per actũ aĩa diſtinguit̃ a
mã que eſt ens in pura potẽtia. iõ ⁊c̃. ¶ Aliter dicũt aliq̃
ꝙ traſcẽdẽs in ſua cõitate ſumptũ nõ dʒ poni in diffõne:
ſed ɔ̃ctũ vel determinatũ ad vnũ genus põt poni. ſic aũt
eſt in ꝓpoſito. naʒ actus ṗmus accipit̃ ibi ꝓ ſuba ſm for
maʒ ſiue ꝓ forma ſubali: ⁊ hoc dat̃ itelligi per ṗcedẽtia:
q2 diuiſit ſubaʒ in mãm ⁊c̃. ¶ Ad aliã cũ dr̃. illud nõ eſt
actus ṗmus ⁊c̃. põt ɔcedi iſta ſm opionẽ cõem. Et cũ dr̃
ꝙ in corpore aĩato eſt aliq̃s actus añ ⁊c̃. falſuʒ eſt: q2 licʒ
corpus cuius actus eſt aĩa ante aduentũ aut receptionem
aĩe haberet multas formas: tñ aduenïẽte aĩa oẽs corrũ‑
punt̃ ⁊ fit reſolutio vſq3 ad mãm ṗmã. ⁊ ſic aĩa eſt ṗmus
actus mãe actuate ſiue corporis actuati per aĩaʒ. ¶ Ali‑
ter poſſet dici ſm aliã opinionẽ cuʒ dicit̃. illud añ qḋ eſt
aliquis actus ⁊c̃. põt dici ꝙ verũ eſt ꝙ non eſt actus pri‑
mus ſimpliciter per ṗuationẽ omnis alterius actus prio
ris: ſed põt dici actus ṗmus reſpectu alio⁊ actuũ poſte‑
riorũ ⁊ in tali genere: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nam nõ eſt oĩno
actus ṗmus mãe per remotionẽ oĩs alterius act⁹ ṗoris:

ſed tñ eſt actus ꝑmus in tali genere.ſ. in genere actuũ q̃
ſunt ꝓpꝛij aiatis.oĩbus.n.illis aïa eſt ꝑoꝛ ⁊ reſpectu oĩuȝ
T.cõ.6. alioꝝ actuũ aiati.Et hoc ſignificauit Ar.per ea q̃ ſubdit
t.7. organici vitaȝ habentis.q̃ſi dicat. ꝙ aïa eſt ꝑoꝛ reſpectu
actuũ vite ad quos aiatũ eſt in potẽtia. Nec ẽ icõueniẽs
aliq̃d dici actuȝ ꝑmũ nõ ſimpl̃r ſed in genere: ⁊ reſpectu
aliquoꝝ alioꝝ actuũ determinatoꝝ: q̃uis alius act⁹ ꝑce-
T.cõ.5. dat in eodẽ ſubo.vt ſcia dr̃ act⁹ ꝑm⁹.vt dicit phs in lr̃a.⁊
tñ ante ipm eſt ali⁹ act⁹ informãs intellectũ poſſibilẽ.ſ.
3°.huius itellect⁹ agẽs.vt dicit̃ ſm Ar.⁊ Cõmẽ.dicit̃ aũt ſcia act⁹
t.⁊.c.12. ꝑmus in genere actuũ q̃ poſſunt fieri in itellectu poſſibi-
⁊.18. li a reb⁹ ſcibilib⁹. ꝑoꝛ.n.in eodẽ genere eſt ſcia ſm Ar.in
T.c.6. lr̃a.q̃re rõ nõ valȝ.℃ Uel põt dici alr̃ ⁊ ſatis rõnabiliter
ꝙ q̃uis aliq̃ alie forme ſubales ꝓcedãt aiam via gnãtio-
nis: tñ aïa eſt ꝑoꝛ alyꝫ via ꝑfectionis ⁊ nobilitatis: ⁊ iõ dr̃
actus ꝑmus ſimpl̃r.℃ Ad aliã cũ dr̃.ꝙ eſt act⁹ mãe pri-
me ⁊c.põt dici ꝙ verũ eſt ſi ſit actus mãe ꝑme oĩo ime-
diate: ſed ſi mediãte corporeitate nõ eſt neceſſe ꝙ nõ ſit
actus ꝑmus: ſic aũt eſt in ꝓpoſito: nã aïa q̃ eſt forma dãs
eſſe nõ vnit̃ mãe niſi mediãte corporeitate ſic̃ ⁊ oẽs alie
Cõ.36. forme ſubales.vt docet Cõmẽ.in ꝑmo phy.⁊ in tractatu
de ſuba orbis.℃ Sed dubitat̃.q2 ſm iſtã rñſionẽ q̃libȝ
forma ſubalis etiã inaiati poſſet dici actus corporis cum
oĩs forma ſubalis vniat̃ mãe mediãtib⁹ dimẽſionib⁹. H
Cõ.22. aũt videt̃ ꝯ Cõmẽ.in 4°.celi ⁊ mũdi.⁊.4.phycoꝝ.vbi
Cõm.8. vult ꝙ lapis cõponat̃ ex grauitate ⁊ mã prima. ꝯrio de
aialibus q̃ ſunt cõpoſita ex aïa ⁊ corpore. de hac nõ plus
ad pñs.℃ Sed poſſum⁹ alr̃ dicere ad rõnẽ cuȝ dr̃. illud
qđ eſt act⁹ ⁊c.iſtud põt negari.Et cũ ꝓbat̃ ꝙ mã non eſt
q̃d ⁊c.dico ꝙ q̃uis mã ꝑma nõ ſit eſſentialr̃ corporeitas
nec aliq̃s alius act⁹: ipſa tñ nunq̃ denudat̃ a corporeita-
te ſeu dimẽſiõe: ⁊ ꝑꝑ hoc forma ſubalis q̃ vnit̃ ei põt dici
actus ꝑmus corporis.℃ Sed q̃res q̃re alie forme nõ di-
cunt̃ actus corporis ſicut ⁊ aïa. ⁊ q̃re nõ dr̃ aïa act⁹ mãe
ſicut ⁊ alie forme.dico ad ꝑmũ ꝙ hoc eſt ꝑ tanto: q2 mã
q̃ eſt ſubm aliaꝝ formaꝝ nõ hȝ tot ꝑfectiões ⁊ organiza-
tiones vt ſubȝ aïe. ⁊ iõ q2 corpus plus iportat q̃ mã ꝑma
rõnabilius dr̃ aïa act⁹ ꝑmus corporis q̃ actus mãe ꝑme.
⁊ per h ad aliã.℃ Qualr̃ aũt dcm Cõmẽ.eſt intelligẽdũ
ꝙ lapis cõponit̃ ex grauitate ⁊ mã ꝑma alias viſum fuit
ſed iaȝ nimis eſſet lõgũ ad pñs declarare.℃ Ad aliã cuȝ
dicit̃.actus corporis nãlis ⁊c. cõcedo.Et cũ dr̃.aïa nõ eſt
nã.dico ꝙ nã dupl̃r ſumit̃.Uno mõ generalr̃ ꝑ eẽntiali
T.cõ.3. ꝑncipio oĩs entis nãlis. ⁊ hoc mõ diffinit̃ in 2°.phycoꝝ.
vbi dicit̃ ꝙ nã eſt ꝑncipiũ ⁊ cã mouẽdi ⁊c. ſed ſic ſine du
bio nã ⁊ aïa nõ diſtiguunt̃ ex oppoſito: imo aïa continet̃
ſub nã ſic dicta.cũ aïa ſit ꝑncipiũ ⁊ cã mouendi ⁊ qeſcen
di in illo in quo eſt ꝑmuȝ ⁊ per ſe ⁊ nõ ſm accñs. Alio mõ
ſumit̃ nã magis ſpãliter ⁊ ſtricte ꝑ eo qđ eſt ꝑncipiũ mo
tus ad vnã dñaȝ poſitiõis tñ: ⁊ ſic aïa nõ eſt nã ſic dicta.
nec opȝ ꝙ nã ſic dicta ſit actus corporis nãlis. quare ⁊c.
℃ Ad aliã cũ dr̃.forme ſimplicis.dõm ꝙ veruȝ eſt ſi eſt
vna ⁊ ſimplex ſm vnitatẽ ſube ⁊ ſm virtutẽ: ⁊ ẽt ſi habȝ
virtutes diuerſas: quaꝝ ſecũdi actus pñt ꝑ eandẽ parteȝ
corporis exerceri vt ſunt forme elemẽtoꝝ q̃ lȝ habeãt di
uerſas virtutes vt ignis caliditatẽ ⁊ leuitatẽ q̃ ſunt ꝑnci-
pia diuerſarũ actionũ vt leuitas eſt ꝑncipiũ mot⁹ ſurſuȝ:
⁊ caliditas eſt ꝑncipiũ calefactiõis: tñ actus iſti pñt exer-
ceri per corp⁹ vniforme ſm figurã ⁊ poſitionẽ. vel nõ re-
quirunt diuerſitatẽ partiũ in figuris ⁊ cõpoſitiõib⁹.iõ cũ
nã nõ abũdet i ſuperfluis neq̃ deficiat in neceſſarijs: nõ
dedit iſtis corpora organica: ſed ſi ſit actus ⁊ forma ſim-
plex in ſuba ⁊ multiplex in virtutib⁹ q̃ ſũt ꝑncipia diuer-
ſarũ operationũ q̃ nõ pñt exerceri per ꝑtes eodẽ mõ di-
ſpoſitas: nõ opȝ ꝙ ſubm eius ſit ſimplex ⁊ vniforme per

ꝑuationẽ diuerſoꝝ organoꝝ modis ꝑdictis differentiũ.
ſic aũt eſt aïa.q̃re ⁊c.℃ Ad aliã cũ dr̃.ꝙ hȝ vitã actu ⁊c.
dñt aliq̃ ⁊ bñ ꝙ vita ſumit̃ dupl̃r. vno mõ pro actu ꝑmo
viuentis.alio mõ ꝑ actu ſcđo q̃ eſt opatio ſiue motus vi-
uẽtis vt nutrire ⁊ generare. ℃ Tũc ad rõnẽ cũ dr̃. illud
qđ hȝ ⁊c.verũ eſt eo mõ quo hȝ vitã actu. Et cũ dr̃ ꝙ cor
pus cuius actus eſt aïa hȝ actu vitã. veꝝ eſt accipiẽdo vi
tam ꝑ actu ꝑmo viuẽtis q̃ eſt eſſe ſubale ipſius ⁊ ꝑmũ.⁊
hoc inq̃ã mõ corpus: cuius act⁹ eſt aïa hȝ actu vitã duȝ
actus eius eſt aïa: lȝ nõ habeat eã. tñ adhuc hꝫ corp⁹ cui⁹
actus eſt aïa: hȝ in potẽtia vitã q̃ eſt actus ſcđus.ſ.opera
tio viuẽtis: queadmodũ grãmaticus hñs actu habitum
grãmatice bñ põt eſſe in potẽtia ad cõſiderare ſicut dcm
fuit ꝑus: ⁊ ſic itelligit̃ corpus cui⁹ actus eſt aïa hr̃e vitaȝ
in potentia.℃ Sed iſtud nõ videt̃ ſatiſfacere rõni.nam
ſicut aſſumebat̃ arguẽdo corp⁹ aiatũ diſtiguit̃ ab inaia-
to in viuẽdo. vt dicit Ar. ⁊ cõſtat ꝙ ipſe accipit ibi viue- 2.de aïa
re ꝑ actu ſcđo viuẽtis. vt pȝ in lr̃a ſtatim ſequẽte. vbi di- T.c.13.
cit. Multipl̃r aũt viuere dicto ⁊c. Et ſubdit. vt intellect⁹
⁊ motus ⁊ ſenſus ⁊ ſtatus ſm locum ⁊c. Illud aũt per qđ
aliq̃d diſtiguit̃ ab alio dȝ eſſe in illo actu ⁊ nõ ſolũ in po-
tentia.ḡ corp⁹ cuius actus eſt aïa dȝ hr̃e vitã ſm actuȝ ⁊
nõ ſolũ in potẽtia. Et põt dici ꝙ imo aliq̃d põt diſtingui
ab alio ꝑ illud qđ hȝ actu vel in potẽtia ⁊ aptitudine pro-
pinqua ab alio qđ nõ hȝ illud nec actu nec in potẽtia pro-
pinqua. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nã iaiatũ vt lapis ⁊ hꝫ nõ hñt
vitã nec actu nec in potẽtia ꝓpinq̃. aiatũ aũt hȝ vitã vel
actu vel in potentia ꝓpinqua actui: vt notũ eſt. diſtiguit̃
ḡ aiatũ ab inaiato in viuẽdo. verũ eſt vel actu vel poten
tia ꝓpinq̃ actui. Uel dicat̃ ꝙ corpus cui⁹ act⁹ eſt aïa bñ
ſemꝑ hȝ aliquẽ actuȝ vite: ⁊ per hoc diſtiguit̃ ab inaiato.
nihilominus tñ ipm aiatũ actu hñs vnũ opus eſt adhuc in
potẽtia ad aliud. vt tu nutriẽs te actu ex h nutrimẽto es
in potẽtia ad aliã nutritionẽ ex alio nutrimẽto: ⁊ videns
hoc viſibile eſt in potẽtia ad aliud videnduȝ. Silr̃ aũt ⁊
in alijs. ⁊ ſic bene dicit potẽtia vitaȝ habentis.

℃ Unde nõ oȝ querere ſi vnũ eſt aïa ⁊ corpus ſicut neq̃ cera ⁊ figura neq̃ oĩo vniuſcuiuſq̃ mã ⁊ id cui⁹ ẽ mã. hoc.n. vnũ ⁊ eẽ cũ multipl̃r dicant̃ qđ ꝓpie ẽ act⁹ ẽ. T.c.VII. Qõ.IIII.

QUerit̃ ꝯiter. Utꝝ ex aïa ⁊ corpore fiat vnũ
per ſe. Et arguitur ꝑ ꝙ nõ. q2 ex oppoſitis nõ
fit vnũ ſimpl̃r ⁊ per ſe vt manifeſtũ eſt de ſe:
ſed actus ⁊ potẽtia ſunt oppoſita: imo valde
oppoſita ſm Cõmẽ. in ꝓhemio hui⁹: ⁊ aïa eſt Cõm.6.
actus: corpus aũt potẽtia. vt vult Ar. in lr̃a. ℃ Itẽ ex il- T.c.4.
lis quoꝝ vnũ eſt actus ⁊ aliud eſt ens in actu ſimpl̃r non
fit vnũ per ſe. vt cõiter ꝯcedit̃. ꝑ tãto.n. ex ſuba ⁊ accñte
nõ fit vnũ. q2 lȝ accñs ſit quidaȝ actus: tñ ſuba q̃ eſt eius
ſubm eſt ens actu ſimpliciter. mõ aïa eſt actus vt mani-
feſtũ eſt ex ꝑdictis. corpus aũt cuius vel in quo eſt aïa eſt
ens actu ſm Cõmen. in. 5. metaphy. ca°. de ſuba. vbi ipſe Cõ.15.
dicit ꝙ anima eſt forma in ente actu ⁊ illud nõ ẽ niſi cor
pus cui⁹ actus eſt aïa vt manifeſtũ eſt. quare ⁊c. ℃ Pre-
terea. Cõmen. 4. celi ⁊ mundi. dicit ꝙ lapis eſt cõpoſit⁹ Cõ.22.
ex grauitate ⁊ mã ꝑma. ecõtrario de aialib⁹ que ſunt cõ-
poſita ex corpore ⁊ anima: ſed nõ eſſet ecõtrario hic ⁊ ibi
niſi corpus ex quo cum aïa cõponit̃ animal haberet ali-
quem actũ aliũ vel aliã actualitatẽ ſubaleȝ ꝑter animã.
nam ſicut aial eſſet compoſituȝ ex anima ⁊ mã diſpoſita
diſpoſitionibus accidẽtalib⁹ que nõ ſunt de ſuba aialis.
ſic etiã lapis eſſet cõpoſitus ex forma ſubali ⁊ mã diſpo-
ſita determinatis diſpoſitionib⁹ accidẽtalibus. vniuſcu
iuſq̃.n. actus in potẽtia exiſtẽte ⁊ in ꝓpria mã natus eſt

T.c.26. fieri. vt dicit̃ in iſto. z. ergo lapis eſſet eēntialr̃ cōpoſitus
in ſui ſuba ſicut aīal. qḋ videt̃ eē ꝯ Cōmē. q̃re ꝛc. ⸿ Itē
ad pͥncipale. ex eis q̄ nō ſunt nō pōt fieri ens vnū ꝑ ſe. hec
videt̃ manifeſta: qꝛ q̄ nō ſunt entia nō ſunt. ꝛ cū nō ſunt
entia ſunt nō entia vt manifeſtū ē. mō ꝯſtat ꝙ ex nō enti
bus nō fit ens nec vnū. g̊ ex eis q̄ nō ſunt nō fit ens vnū:
ſed corp⁹ ꝛ aīa nō ſunt: qꝛ vt cōiter dr̃ forma nō eſt ꝛ mā̃
nō eſt: ſed totū ꝯpoſitū eſt illud qḋ eſt: ſicut forma nō ge
nerat̃ nec mā̃ generat̃: ſed totū cōpoſitum. vt allegatur

T.c.32. T.cō.7. **Oppoſitū** ⸿ ex 7⁹ metaphyſice. ergo ꝛc.
arguit̃ auctoritate Ar. qui vult ꝙ ex
anima ꝛ corpore fiat vnū ꝛ nō opꝫ de hoc dubitare. nota
nō aīe ꝛ corporis. Idē vult Cōmē. ꝛ oēs alij expoſitores
Ariſt. ⸿ Itē arguit̃ rōne. illud eſt vnū ens qḋ hꝫ vnam
per ſe opationē. hec eſt manifeſta. ſꝫ aīal qḋ eſt ex corpo
re ꝛ aīa hꝫ vnā per ſe operationē qꝛ ſentire. q̃re ꝛc.

Ad queſtionem dōm videt̃ ꝙ ex aīa ꝛ corpe
fit ens vnū ꝛ per ſe cui⁹ cā ē.
qꝛ ex actu ꝛ eo cui⁹ eſt actus fit ens vnū: ſꝫ aīa eſt act⁹ cor
poris. vt pbatū eſt. g̊ ꝛc. maior recipit̃ pro manifeſta ꝛ ꝑ
ſe nota. nec oꝫ hui⁹ aliquā cām intriſecā q̃rere pͥncipalē.
ſed ſolū ex hoc ꝙ vnū eſt actus ꝛ alteꝝ eſt ens in potētia
fit ex eis vnū: tn̄ Ariſto. ſi bn̄ cōſiderēt̃ videt̃ hoc cōfir
mare. ⸿ Ad qḋ cōſiderādū cū ex aliqb⁹ entib⁹ cōiūctis
adinuicē nō fit vnū ſimplr̃ ꝛ per ſe: hoc ꝑ tāto ꝯtingit: qꝛ
ambo ſm ſe ſumpta ſunt entia ꝛ vnū: vel qḋlibet eorum
ſm ſe eſt ꝓprie ens ꝛ ꝓprie vnū. vt ex lapidibus ſibynui
cem ordinatis ſiue cōiunctis non fit ens ſimplr̃ ꝛ ꝓprie
vnū. qꝛ vnuſq̊ſq; eſt ens ꝛ vnū ſimplr̃ ꝛ actu. g̊ per oppo
ſitū cū aliq̄ ſint entia ſibynuicē cōiūcta ſic ſe habētia ꝙ
alterū eoꝝ nō eſt ens ꝓpe nec vnū ſm actum ꝛ aliud eſt
ens ꝓpe ꝛ vnū: tunc ex illis fit qd vnum ꝛ ens vnitate ꝛ
entitate illius qḋ vere ꝛ ꝓprie eſt ens ꝛ vnū. Mō mā̃ ꝛ
forma ſic ſe habēt. mā̃. n. nō ē ens ſimplr̃ ꝛ ꝓpe nec vnū
T.cō.8. ſꝫ actū. nō. n. ē qd. i. ſuba i actu nec q̄le nec q̄tū. 7⁹ meta.
T.cō.7. forma vero ſubalis eſt ꝓprie ens ꝛ ꝓprie vnū ſm Ariſt.
in lr̃a vbi dr̃. hoc ens. n. ꝛ vnū cū multipliciter dicant̃ qḋ
Cō.7. ꝓprie eſt actus eſt. ꝛ Cōmen. ibidē dicit. hec noīa. n. ſ. ens
ꝛ vnū cū dicant̃ multis modis: tn̄ pͥma pfectio in oībus
iſtis. ſ. forma magis digna eſt: vt hēat hoc nomen ens ꝛ h̄
nomē vnū q̄ aggregatū ex mā̃ ꝛ forma. aggregatū g̊ non
dr̃ vnū niſi ꝑ vnitatē exiſtētē in forma. mā̃. n. nō dicit̃ hoc
Ibidem niſi per formā. g̊ ex mā̃ ꝛ forma fit vnū. Et ſubdit Cōm.
ꝙ eſt valde notabile ꝛ ad ꝓpoſitū ꝙ ſi mā̃ ꝛ forma eēnt
in cōpoſito exñtia in actu. tūc cōpoſitū nō eſſet vnū niſi
ſicut dr̃ in reb⁹ q̄ ſunt vnū ſm contactū. Nūc aūt. qꝛ mā̃
nō eſt in cōpoſito niſi in potētia. ꝛ cōpoſitū nō eſt ens in
actu niſi per formā: tūc cōpoſitū nō dr̃ vnū: niſi qꝛ forma
ſua eſt vna. g̊ pꝫ ꝙ ex corpore ꝛ aīa fit vnū per ſe. ꝛ h̄ mul
tū cōſiderādū eſt qḋ dr̃ ꝙ forma ꝓpe eſt ens ꝛ ꝓpe vnū.
Ex hoc enī pꝫ error cuiuſdā dicti cōis ꝙ forma nō eſt ꝓ
prie ens. ſed eſt illud a quo aliqd eſt. hoc enī falſum eſt ꝛ
t.c.7. ipoſſibile: imo forma ꝓpe eſt ꝛ ſm Ar. ꝛ Cōmē. ꝛ ex hoc
ipſo ꝙ ipſa forma in cōpoſito ſola eſt illud qḋ ꝓprie eſt. ꝛ
qḋ ꝓpe eſt vnū ꝯuincit̃ ꝙ ex mā̃ ꝛ forma fit vnū ſimplr̃
ꝛ ꝓprie. vt pꝫ inſpicienti Ar. ꝛ Cōmē. hoc tn̄ verum eſt ꝙ
ipſa forma nō eſt ſicut ens per ſe ſubſiſtēs ꝛ ſeorſū diſti
ctū ſm eē a q̄libet alia ſuba. nec mā̃ ſilr̃ eſt hoc mō ens
ſepatū ſm eē a q̄libꝫ alia ſuba. qꝛ nō ſeparat̃ a forma nec
ecōuerſo. Cōpoſitū aūt eſt ens iſto mō. ſ. ſubſiſtēs ꝛ diſti
ctū a q̄libet alia ſuba: ſed nō ſequit̃. for⁹ nō eſt ꝑ ſe ſubſi
ſtens. g̊ nō eſt ens. imo eſt fallacia ꝯñtis. ⸿ Et cōfirmat̃
hec poſitio. qꝛ iſta ꝓpō eſt vera in pͥmo mō dicēdi ꝑ ſe. for⁹
ſubalis eſt ens. vt oēs ꝯcedūt. mō eſſe ꝛ ens ſūt idē realr̃
ꝛ eēntialr̃ vel vnū nec̄io ꝯſeq̄t̃ alterū ꝑ ſe. vn̄ idē ē realr̃

ꝙ forma ſit ꝛ ꝙ ipſa ſit ens. cū g̊ for⁹ ſit ens ꝑ ſe ipſa ꝑ ſe
eſt. nō qdē per ſe. i. ſolitarie ꝛ ſeorſū: ſed ꝑ ſe. i. ꝑ ſui nāꝫ
ꝛ nō per aliud formalr̃. cōpoſitū aūt non eſt ens actu for
maliter niſi ꝑ formā. ⸿ Et ꝯfirmo. qꝛ ſicut nō dr̃nt rea
liter hoīē ambulare ꝛ hoīem ambulantem eſſe. vt dicit
Ar. 2⁹ periher. ꝛ in 5⁹ metaphy. ca⁹ de ente. dicit ꝙ nihil T.c.14.
differt hō cōualeſcit ꝛ hō cōualeſcēs eſt. igit̃ ſilr̃ nihil dif
fert forma eſt ens ꝛ forma eſt ꝑ ſe. cū igit̃ forma ſit ꝑ ſe
ens: qꝛ ipꝫ ens ꝑdicat̃ de vnoquoq; ꝑ ſe. ſequit̃ ꝙ forma
per ſe eſt: ꝛ ideo decipiunt̃ iuuenes q radicant̃ in hoc di
cto pͥncipio. ſ. ꝙ forma ꝓprie nō eſt nec mā̃ eſt: ſed cōpoſi
tū eſt qḋ ꝓpꝛiſſime eſt. hic enī eſt error. vt pꝫ cuilibꝫ ſa
ni capitis. ⸿ Sed ipſi arguūt ꝙ illud quo aliqd eſt nō ē:
ſicut illud quo aliquid eſt albū nō eſt albū. mō for⁹ ſuba
lis eſt illud quo aliqd eſt vt manifeſtū eſt. qꝛ eſt illud q̊
cōpoſitū eſt. g̊ ꝛc. ⸿ Ad hoc pōt dici ꝙ illud quo aliqd ē
nō eſt illo mō quo aliqd eſt: ꝛ tn̄ nō ſequitur ꝙ nullo mō
ſit. Et cū dr̃. forma eſt illud ꝛc. ꝯcedo. ꝛ iō volo ꝙ ipſa nō
ſit eo mō quo cōpoſitū eſt. cōpoſitū. n. eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs ꝛ
nō alteri inherens ꝛ ens actu ꝑ partē. forma aūt nō eſt ꝑ
ſe ſubſiſtens. ſ. nō inherēs alteri nec eſt ens actu ꝑ aliquā
ſuā partē vt forma eſt. nō tn̄ ſequit̃ ꝙ nullo mō ſit: imo
per ſe eſt. i. per ſuā eſſentiā ꝛ ꝑ ſe eſt actus. Et cū dr̃ de al
bo ꝙ illud quo aliqd eſt albū nō eſt albū. nō eſt ſile. quia
albedo eſt forma accñtalis q̄ nō ꝑdicat̃ ꝑ ſe de vnoq̊q;
imo nec per accñs de quolibet ꝑdicat̃: ꝛ iō nō opꝫ ꝙ ipſa
ſit alba: q̄uis ſit illud quo aliqd eſt albū. Sed ens ꝛ eſſe
eſt eēntia cuiuſcūq; entis vel ꝯñs per ſe eēntiā: ꝛ ipoſſibi
le eſt ꝙ aliqd ſit illō quo aliqd eſt. ꝛ tn̄ nō ſit ens ꝛ nō ſit
aliquo mō. ꝛ iō nō valet. Sed ſi obijceret aliqs ꝙ iſta qḋ
nō deberet poni. qꝛ dicit Ar. ꝙ nō oꝫ q̄rere ſi vnū eſt aīa T.cō.7.
ꝛ corpus. g̊ male querit̃. dicendū ꝙ querit̃ non ad ꝓban
dū: ſed ad cōfirmandū. Uel dicendū ꝙ nō oportet q̄re
re eo modo quo antiq q̄rebāt. ſ. vt terminaret̃ ad partē
negatiuā: ſed ad partem affirmatiuā bene.

Ad rationes. Ad pͥmā cū dicit̃. ex oppoſitis ꝛc.
pōt dici ꝙ veꝝ eſt ſm ꝙ oppoſita
ſunt. Et cū dr̃ ꝙ act⁹ ꝛ potētia ꝛc. dicēdū ꝙ lꝫ potētia ſꝫ
ꝙ potētia ꝛ act⁹ ſꝫ ꝙ actus ſint oppoſita. ſūt. n. ꝯria rela
tiue. vt dicit Cōmē. 9. metaphy. tn̄ illud qḋ ē act⁹ ꝛ illud Cō.6.
qḋ eſt potentia vel ſub potentia nō ſunt ſibynuicē oppo
ſita: ſicut lꝫ albū ſm ꝙ albū opponat̃ nigro ſm ꝙ nigrū.
tn̄ illud qḋ eſt albū ꝛ illud qḋ eſt nigꝝ nō opponunt̃: mō
mā̃ ꝛ forma ſunt hō. nō. n. mā̃ ē formalr̃ ꝛ eēntialr̃ iſte re
ſpectus q eſt potētia: ſed ſubꝫ eius. Silr̃ ſi actualitas eſt
qdā reſpectus realis ſupadditus forme ſubali ipa forma
nō eſt eēntialr̃ ꝛ formalr̃ ille reſpectus. cū g̊ dr̃ ꝙ ex actu
ꝛ potētia fit vnū per ſe itelligēdū eſt ꝙ ex eo qḋ eſt in po
tentia ꝛ ex eo qḋ eſt act⁹ fit vnū: ſꝫ nō ex potentialitate ꝛ
actualitate. q̃re nō valꝫ. ⸿ Ad aliā. cū dr̃. ex illis q̄rū ꝛc.
cōcedo ſꝫ ꝙ illud eſt ens actu. ens. n. actu rōne q̄ eſt ens
actu nō ſubſtat ꝑ ꝛ pͥncipalr̃ actui ſubali ex q̊ cū ſuo ſubo
dꝫ vnū fieri: ſed ex aliq̄ actu ſubali ꝛ ex aliq̄ ente actu nō
ſm ꝙ eſt ens actu: ſꝫ ſm ꝙ eſt ens in potētia ꝛ rōne ptis
potētialis hn̄ pōt fieri vnū qd ꝑ ſe. Et cū dr̃ ꝙ aīa ē act⁹.
cōcedo. ꝛ cū dr̃ corpus in quo ē aīa eſt ens actu. dico vno
mō ꝙ veꝝ eſt. ſed aīa nō vnit̃ ꝛ ſm ꝙ eſt ens actu: ita ꝙ
pͥncipalis rō ſubſtādi aīe ſit eius act⁹ quē hꝫ: imo vnit̃ ei
ſm ꝙ ens in potētia. nihil. n. ꝓhibꝫ illud qḋ eſt ens actu
q̊dā mō ꝑ vnā formā eſſe in potētia ad aliā. ꝛ ſic itelligen
dū eſt dcm̄ Cōmē. ꝙ aīa eſt forma in ente actu. i. ſubꝫ aīe
eſt ens actu nō qdē ſm ꝙ ſubm̄: ſed ſꝫ aliqd aliud. ſ. ſꝫ
formā corporis ante ſube ſue hō. ꝛ hoc ſm itentionē eius
in pͥn⁹ hui⁹ ſecūdi. vt declaratū fuit pͥus. nō. n. dicit Cōm. Cō.4.
abſolute ꝙ ſubm̄ forme ſubalis nō eſt ens actu: ſed dicit̃

ſm ꝙ eſt ſubm: quaſi dans per hoc intelligere ꝙ bene ē
actu ſm aliqd aliud ꝙ̃ per nãm que eſt ſubm. ſic.n. dicerẽt
tenẽdo ꝙ corpus cuius aīa eſt actus hꝫ aliã formã ſuba/
lez priorez remanentẽ adueniente aīa. ¶ Aliter dicũt ali/
qui ꝙ corpus cui⁹ actus eſt aīa nõ eſt in actu aliq̃ ſubali
niſi ſm aīam. ⁊ vr̃ vnũ ſubm nõ hr̃e ſiſr niſi vnã formam
ſubalẽ. Et ad Cõmẽ. ipſi dicerent ꝙ hec fuit opīo Cõmẽ.
Cõ. 22. Sꝫ q̃liter exponerẽt ipm. ibi ⁊ in 4.° celi ⁊ mũdi. ⁊ in 4.°
Cõ. 84. phycoꝝ. nõ video. ¶ Siſr ad aliã auctoritatẽ de 4.° celi
Cõ. 22. ⁊ mũdi. alia eſt cõpõ aīalis ex corpore ⁊ aīa ꝙ̃ lapidis ex
grauitate ⁊ mã prima. qꝛ in ipſo lapide ꝯpoſito ex forma
ſubali quã ſequit̃ grauitas: ⁊ mã pma nõ ē aliq̃ virt⁹ per
quã reſiſtat grauitati mouẽti deorſuꝫ: ſed in corpe cuius
act⁹ eſt aīa hñ eſt aliq̃ virt⁹ q̃ reſiſtit motui q̃ aīa mouet
ipſam. illud.n. corp⁹ hꝫ grauitatez qua iclinat̃ ad motum
deorſuꝫ. aīa vero aīalis aliqñ mouet ipm motu ſurſuꝫ vl̃
ad latus. ⁊ ſic aliter ſe hꝫ de cõpoſitiõe aīal ex corpore et
aīa ⁊ de cõpoſitiõe lapidis ex grauitate ⁊ mã pma. de h
plenius habet̃ in q̃one de pluralitate formaꝝ ſubalium.
¶ Ad aliã pꝫ ex dictis cũ dr̃ ꝙ ex eis q̃ nõ ſunt ⁊c̃. veruꝫ
eſt. Et cũ dr̃. corpus ⁊ aīa nõ ſunt. falſuꝫ ē. ⁊ ad dictũ Cõ/
men. forma nõ eſt ⁊c̃. dico ꝙ ſi hꝫ veritatez aliquã dꝫ ſic
itelligi. forma nõ eſt ſicut ens p ſe ſubſiſtẽs ⁊ ſeorſũ a q̃li
bet alia ſuba. ⁊ ſiſr mã. ſed totũ ꝯpoſitũ eſt ſicut ens ſub/
ſiſtẽs ſeorſuꝫ ⁊ diuiſꝫ a q̃libet alia ſuba q̃ nõ ē pars eius.
T.c.3. ⁊ h ſignificauit Ariſt. in 8° meta. ca. eſt aũt ſuba. ⁊ qõ ſub/
dit̃. vbi loquẽs de cõpoſito dicit. Et ſepabile ſimpl̃r. Si
aũt arguat̃. forma ſubalis nõ eſt ſepabilis p ſe ſubſiſtẽs.
g̃ forma nõ eſt. dico ꝙ non ſequit̃. imo eſt fallacia ꝯñtis.
vt pꝫ cuilibet exercitato. ⁊ ideo non valet.

¶ Prior aūt generatione in eodẽ ſcīa eſt. vnde aīa eſt pars actus corporis phyſici potentia vitam habentis. Tex. cõ. VI. Qõ. V.

VTruꝫ oīs aīa ſit actus pmus corporis. Et ar/
guit̃ ꝙ nõ. qꝛ illud qõ recipit formas nõ eſt
actus: ſed aīa ſenſitiua ⁊ itellectiua recipiũt
formas. g̃ ⁊c̃. maior eſt mãifeſta. qꝛ recipere
T.c.51. eſt ꝯriũ ipſi actui. vt dicit Cõmẽ. in tractatu
t.c.3.⁊.6 de ſuba orbis. ⁊ minor pꝫ in. 2. ⁊. 3. hui⁹. aīa.n. ſenſitiua re
cipit formas ſenſibiles. ⁊ aīa intellectiua recipit formas
itelligibiles. g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ illud qõ hꝫ potẽtiã paſſiuã non
eſt actus. qõlibet.n. eſt paſſiuũ a mã ſm ꝙ mã. vt pꝫ p̊ de
T.c.55. generatiõe ca. de actiuis ⁊ paſſiuis: ſꝫ aīa hꝫ potẽtiã paſſi
uam vt ſenſus ⁊ itellectus paſſibilis q̃ ſunt virtutes paſſi
3° hui⁹. ue. vt oſtẽdet̃ in iſto li°. q̃re ⁊c̃. ¶ Itez oīs act⁹ pmus põt
T.cõ.3. eſſe ſine oī actu 2°. vt videt̃ p iductionẽ. ſcīa.n. põt eẽ ſine
cõſideratiõe. vt pꝫ in geometra dormiente. ⁊ ſiſr virtus
moralis ſine opatiõe bona actuali. vt pꝫ pmo ethicoꝝ. ⁊
.10. ſed aliq̃ aīa. ſ. nutritiua nõ põt eẽ ſine actu 2°. ſ. ſine nu
T.c.48 tritiõe vel opatiõe circa nutrimẽtũ. vt pꝫ in iſto 2°. vnde
etiã dicunt quidã medici ꝙ ceſſatio anime nutritiue ab
opatiõe ſua mors eſt. quare ⁊c̃. ¶ Itẽ actus pmus ē mi/
nus nobilis actu ſcdo. nobilius.n. eſt conſiderare ꝙ̃ ſcīa
eius cuius pmo ſignũ eſt. qꝛ cõſiderare pfecte eſt poſte/
T.cõ.6. rius ꝙ̃ ſcīa. prior eni gñatiõe ſcīa eſt in eodẽ ſm phm i lr̃a.
mõ priora via gñatiõis ſunt iperfectiora ſm nãꝫ. vt habe/
T.c.15. tur. 9. meta. ¶ Itẽ h pꝫ alio ſigno. qꝛ felicitas hũana q̃ ē
ſũmũ bonũ hoīs ⁊ pulcherrimũ ⁊ delectabiliſſimũ. vt pꝫ
pmo ethi. ponit̃ in aliquo actu ſcdo. ⁊ nõ in actu pmo. ſi g̃
aīa eſſet actus pmus: tũc aliquis actus eẽt nobilior aīa. ⁊
cõſtat ꝙ oẽs alij actus aīati pter aīam ſunt accñtia ſaltẽ
Cõ.2. actus ſecũdi qui ſunt mot⁹ ⁊ opatiões. ⁊ Cõmen. in phe/
mio hui⁹. dicit ꝙ aīa eſt dignius ⁊ nobilius oīb⁹ q̃ ſunt in
aīalibus. quare ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi oīs aīa eſſet actus corporis:

tunc oīs aīa eſſet in corpore ⁊ nulla eẽt ſeparata a corpo/
re. ꝯñs eſt falſuꝫ. quare ⁊c̃. falſitas ꝯñtis apparet. qꝛ aīa
itellectiua non eſt in corpe: imo eſt ſepata ⁊ immixta. vt pꝫ
in iſto li°. ⁊ ꝯña pꝫ. qꝛ pfectio eſt in illo cuius ē pfectio. vt 3° huius
dicit Cõmẽ. 4. phy. ppe pncipiũ. actus aũt ⁊ pfectio ſũt T.cõ.6.
vnũ ⁊ idẽ. ⁊ ſic oīs actus dꝫ eẽ in illo cui⁹ eſt actus ⁊ non Cõ.17.
ſeparat⁹ ab ipſo. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi oīs aīa eẽt act⁹ corporis ⁊.18.
tũc oīs aīa eẽt corruptibilis. act⁹.n. corrũpunt̃ ad corru/
ptionẽ eius cuius eſt act⁹: ſed h eſt falſuꝫ. qꝛ aīa itellecti/ T.c.21.
ua eſt icorruptibilis ⁊ ppetua. vt pꝫ in 2° ⁊ 3° hui⁹. q̃re ⁊c̃. T.c.20
¶ Itẽ nulla ſuba cõpoſita ex diuerſis pncipijs quorum
vnũ eſt ſicut mã ⁊ reliquum ſicut forma nulla dico talis
ſuba eſt actus. hec videt̃ manifeſta. qꝛ actus ⁊ forma dꝫ
eſſe nã ſimplex. vt ſatis pꝫ ex 7° meta. ſꝫ aīa itellectiua ⁊ T.c.7.
humana eſt ſuba ꝯpoſita ex diuerſis pncipijs: quoꝝ vnũ
eſt ſicut mã. ſ. itellectus poſſibilis: ⁊ reliquũ ſicut forma
.ſ. intellectus agens: ſicut videt̃ dicere Cõmẽ. in 3° hui⁹. Cõm.5.
⁊ quaſi omnes attribuunt ei illã ſententiã. q̃re ⁊c̃.
¶ Ad oppoſitũ arguit̃ auctoritate Ariſt. 2. hui⁹. vbi Ar. t.⁊.c.4.
diffiniendo aīam vl̃r dicit ꝙ ipſa eſt actus pmus corpo/ ⁊.7.
ris. ¶ Idem etiã dicit Cõmẽ. ⁊ oẽs alij expoſitores.

Ad queſtionem dicẽda ſunt duo. p̊ ꝙ oīs aīa
eſt actus. 2° ꝙ eſt actus pm⁹:
deīde videbit̃ quõ drĩter dr̃ actus de aīa intellectiua: ⁊
de alijs ſm intẽtionẽ Ar. ⁊ Cõmẽ. ¶ Primũ oſtẽdẽduꝫ
eſt ex rõnib⁹ adductis ad ſecundã cõcluſionẽ queſtionis
imediate pcedentis. ⁊ hic hñt melius locũ. ¶ Scdm p/
bat̃ rõnib⁹ ſumptis ex lr̃a Ar. qꝛ neſcio meliores: ſuppo/
nendo pmo ꝙ aīa inexiſtit aīali tpe ſõni ⁊ tpe vigilie: ⁊ h
eſt cõceſſuꝫ ab oībus. nõ.n. eſt dicendũ ꝙ aīal in dormiẽ
do ſit mortuũ ⁊ ſine aīa. ⁊ iõ dixit Ar. in lr̃a. iexiſtere.n. T.cõ.5.
aīa in ſõnis ⁊ vigilia eſt. q̃ſi dicat tã ſõnus ꝙ̃ vigilia reg/
runt aīam iexiſtere. 2° ſupponẽdũ eſt ꝙ aīal in ſõno põt
eſſe pⁱuatũ oībus actib⁹ ſenſuũ. ita. ſ. ꝙ non videt nec au/
dit nec imaginat̃ neq꞉ cogitat. ⁊ hoc cõceſſuꝫ eſt ⁊ notuꝫ
per experiẽtiã. ⁊ hoc ſignificauit Ar. in lr̃a. cũ dixit. pro/ T.cõ.5.
portionale aũt vigilia gdẽ ipſi cõſiderare. ſomnus aũt. ſ.
aīa in ſõno ipſi hr̃e ⁊ nõ operari. i. habitui ſine operatiõe
exiſti. ita ꝙ ſicut in aliq̃ põt eẽ habitus ſcīalis ſine actua
li cõſideratiõe. hñs.n. habitũ geometrie nõ ſemp ſpecu/
lat̃ ſm ipm ſicut in ſenſu aīal hꝫ aīaꝫ ſenſitiuã ſine omni
opatiõe ſenſus dico aliquotiẽs. ex his ergo poſſumus ſic
ratiocinari. aīa ſenſitiua cũ ſit actus aut eſt actus pmus
aut ſecũdus. per ſufficientẽ diuiſionẽ. diuidit̃.n. act⁹ per
actũ pmũ q eſt forma q̃cũq꞉ pⁱacens ⁊ ſuppoſita opatio/
ni. ⁊ per actũ 2m q eſt opatio: ſed aīa ſenſitiua nõ eſt act⁹
ſecũdus. qꝛ cũ aīal in ſõno pfecto ⁊ fortiſſimo nõ hẽat ali
quã operationẽ ſenſus. ſeq̃ret̃ ſi aīa ſenſitiua eẽt act⁹ ſe/
cundus: ꝙ aīal in ſõno nõ hr̃et aīaꝫ ſenſitiuã: cuius oppo
ſitũ ſupponebat̃. ⁊ ſic relinquit̃ ꝙ aīa ſenſitiua ſit actus
pmus. ¶ Idẽ aũt eſt iudiciuꝫ de oī alia aīa q̃tũ ad hoc
qõ eſt eẽ actũ pmũ vel 2m vt manifeſtũ ē cuilibꝫ. nõ.n. ē
veriſiſe ꝙ vna ſuba aīe eſſet act⁹ pmus ⁊ alia pure actus
ſecũdus. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ alia rõ põt capi ex verbis Ar. qꝛ
ille actus q eſt pportionabilis ſcīe eſt actus pm⁹. ⁊ h dicit̃
Ar. in lr̃a. prior aũt gñatiõe in eodẽ ſcīa eſt. ſed ipſa aīa eſt T.cõ.6.
actus pportiõatus habitui ſcīe. vt etiaꝫ ponit Ar. in lr̃a.
ſõnus aũt. i. aīa in ſõno pportiõabilis ē ipſi hr̃e ⁊ nõ ope/
rari. i. habitui ſine opatõe: vt iã allegabat̃. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ
põt argui ex deſcriptiõe actus pmi. nã oīs forma pſuppo
ſita opationi eſt actus pm⁹ vt ſic. hãc habeo p mãifeſta:
ſed oīs aīa eſt forma pſuppoſita opatiõi vt manifeſtũ eſt
inducẽdo. aīa.n. vegetatiua eſt pncipiũ nutritiõis ⁊ aug/
mẽtatiõis. vt pꝫ in lr̃a. ⁊ pſupponit̃ ad illos motus. ⁊ ſiſr T.c.h.
aīa ſenſitiua pſuppõit̃ huic opatiõi q̃ ē ſentire ⁊ itellecti.

ua ad itelligere.q̄re ꝛc. ⁋ 3°.pōt dici ꝙ oīs aīa ē act⁹ alic⁹
corporis. q2 oīs opatio aīe depēdet ab aliq̄ corpe vel ab
T.c.12. aliq̄ exiſtē in corpe. vt patuit in ꝓhe. h̄ autē nō vr̄ ꝓ alio
ꝑ bui⁹. eē:niſi q2 oīs aīa eſt act⁹ alicui⁹ corporis.ġ ꝛc. ⁋ Et hic ē
cōſiderādū ꝙ aīa itellectiua nō ē oīo actus ṗmus corpo
ris ſicut aīa ſenſitiua ꝛ vegetatiua.aīa.n.vegetatiua ꝛ ſen
ſitiua eſt act⁹ ṗm⁹ dās eē ipſi corpori formalr̄ ꝛ extendit̄
ſm̄ extēſionē corporis ſubti vt oēs ꝯcedūt. nō.n.hn̄t ali
quas opatiōes q̄ non cōicent̄ corpori vt ſubto. ꝛ de iſtis
T.c.11. partib⁹ loquēs Ar. dicit ꝙ ptes aīe q̄dā nō ſunt ſepabi
les ſupple ſm̄ eē a corpore.q2 ſūt act⁹ itrinſeci dātes eſſe
formalr̄ ſuis ſubiectis.aīa aūt itellectiua nō ē act⁹ alicui
corpori ſm̄ eē nec extēdit̄ ſm̄ extēſionē corporis hūani.
ꝛ ꝑꝑ hoc ſubdit ph̄s. At vero ſm̄ q̄ſdaʒ ſupple ptes nihil
ꝓhibet ipaʒ aīaʒ eē ſeparatā ꝓpter illud ꝙ nulli⁹ corpo
ris ſūt act⁹ ſupple iherētes:q̄uis ergo dictū ſit ꝙ oīs aīa
eſt act⁹.nō tn̄ habet̄ quō ſit actus:verū ſit actus corporis
ſicut nauta nauis.i. ſicut operās itrinſecū ꝛ appropriatū
corpori hūano.ꝛ hoc eſt veꝝ de aīa itellectiua. ipſa.n.eſt
actus.i.operās intriſecū in operādo vnite ſe hn̄s ad cor
pus ꝛ appropriatū ex eo ꝙ opatio eius ꝓpria depēdet ꝑ
ciſe ꝛ ꝓprie ab aliqbus exn̄tib⁹ in corpore hūano.ſ.ab in
telligibilib⁹ imaginatis.Qz aūt aīa itellectiua nō ſit act⁹
corporis cōiūctus ei ſm̄ eē ꝛ dans eē formalr̄ apparebit
in 3°.h⁹.ꝛ ad pn̄s pōt ſic ꝓbari. Si aīa itellectiua eēt act⁹
dās eſſe corpori ꝛ vnit⁹ ipſi corpori ſm̄ eſſe ſic figura ce
re ſeq̄ret̄ ꝙ cuʒ hō itelligeret:manus ēt itelligeret:ita ꝙ
hec eſſet vera.man⁹ itelligit:qd̄ eſt abſurdū. ꝓbatio ꝯñe.
q2 poſtq̄ aīa itellectiua eſſet forma dās eſſe corpori opor
teret ipaʒ eſſe vnitā ꝛ cōiunctā ſʒ eē cuilibet parti corpo
ris.nā oēs ptes mãe ꝑficiunt̄ forma toti⁹.ġ in manu eēt
ſuba aīe itellectiue:in quocūq3 aūt eſt ſuba aīe intellecti
ue in eo eſt potētia itellectiua. q2 iſta fundant̄ imediate
in eēntia aīe itellectiue.Vn̄ i q̄cūq3 ē eēntia aīe itellecti
ue in eo ē potētia itellectiua : ſic in q̄cūq3 eſt ſupficies in
eo ē color.in manu ġ erit potētia itellectiua:ſicut in q̄cū
q3 eſt potētia itellectiua in eo recipit̄ itelligere:ſʒ in q̄cū
q3 eſt itelligere illud itelligit.hoc eſt manifeſtū. ergo ma
nus itelligit ſaltē ꝑ accn̄s:qd̄ eſt oīo ipoſſibile. ⁋ Sʒ ad
iſtā rōnē dicit̄ ſm̄ fidē ꝛ veritatē ꝙ man⁹ nullo mō itel
ligit.Et cū dicit̄ ꝙ in quocūq3 ē potētia itellectiua illud
intelligit vel recipit itelligere. verū eſt ſi fantaſma ſit ei
p̄ſens:ſed fantaſma nō eſt p̄ſens aīe itellectiue ſm̄ ꝙ ipa
eſt in manu:ꝛ ideo nō valet. Et tu queres cū aīa itellecti
ua ſit idiuiſibilis ſm̄ q̄ntitatē:nec aliq̄ pars eius ſit in ali
qua pte corporis vt cōcedit̄:ſequit̄ cū aliqd eſt idiuiſibi
le:oē qd̄ eſt ei pn̄s eſt pn̄s ei toti.ꝛ ſm̄ ꝙ eſt in q̄cūq3 pte.
nā ipſa ſʒ ꝙ ē in vna pte nō differt a ſeipſa ſʒ ꝙ ē in alia
pte niſi ponat̄ extēſa ſʒ q̄ntitatē ꝛ extēſionē corporis qd̄
nullus diceret. ⁋ P̄.cū aīa intellectiua ſit vnita corpori
vt ſubto: ſicut tu ponis:oʒ ꝙ ipm̄ itelligere qd̄ recipit̄ in
aīa itellectiua aut recipiat̄ in vna ſola pte corporis:aut i
nulla:aut in oībus:ſi i vna ſola pte corporis ſubiecti: tūc
ſine dubio illa pars dʒ dici organū itellect⁹ ad intelligē
duʒ ſicut pars corpis in q̄ ſola recipit̄ videre eſt organū
viſus ad videndū:ꝛ ſilr̄ in alijs.hoc aūt eſt irrōnabile.q2
itellectus nullū hʒ organū vt oēs cōcedūt. Si aūt dicat̄
ꝙ penitus in nulla pte corporis reperit̄ itelligere.ſequit̄
ꝙ nullo mō reperit̄ in corpe vt in ſubto:nec ꝑ ſe nec per
accn̄s:qd̄ eſt ꝯ poſitionē.poſtq̄.n.aīa itellectiua eſt cōiū
cta vel vnita corpi vt ſubto ipm̄ iformās ꝛ actuās itelli
gibile.videt̄ ꝙ ipm̄ itelligere qd̄ ꝑficit eā nō recipiat̄ in
corpe tanq̄ in ſubto.cū vero ſupficies inexiſtat ſube q̄li
ter aliqd recipiet̄ in ſupficie qd̄ nullo mō eſſet in ſuba tāq̄ i
ſubto.Si aūt ꝯcedat̄ ꝙ itelligere recipit̄ i q̄libʒ pte cor
poris.ġ recipit̄ in manu:ꝛ ſic man⁹ itelligit vel iraſcit̄ ſal
teʒ ꝑ accn̄s:qd̄ ē ridiculū. ⁋ Ad h̄ dicet̄ ꝙ q̄diu aīa itel
lectiua eſt in corpe ipʒ itelligere recipit̄ in illa pte corpo
ris q̄ ē ſufficiēter pn̄s fantaſmatib⁹ vt aīa itellectiua mo
ueat̄ aut imutet̄ ab eis.Et cū dr̄. ġ illa pars erit organuʒ
itellect⁹ ad itelligēdum.dico ꝙ nō ſequit̄. q2 accidit ipſi
aīe itellectiue ad hoc vt recipiat itelligere ꝙ ſit i tali de
terminata pte ꝛ oīo ꝙ ſit in corpe:cui⁹ ſignū ē ꝙ ēt ſepa
rata a corpe itelligit.Quid aūt diceret Aꝛ. ad iſtā rōneʒ
nō plus ad pn̄s. ⁋ Sʒ dubiū eſt cōe ꝛ difficile.q2 illō qd̄
aduenit enti in actu nō pōt eſſe ſuba ſm̄ formā ſiue for⁹
ſubalis.hec eſt manifeſta:ſed aīa eſt h̄.q2 ipſa aduenit
corpori phyſico.ꝛ organico ꝛ tale eſt ens actu an̄ aduētuʒ
aīe. ⁋ R̄ndet̄ h̄ ꝙ q̄uis ipʒ corp⁹ cui aduēit aīa ſit ens
actu an̄ gnātionē aīe:tn̄ in aduētu ipſi⁹ aīe oēs act⁹ ſuba
les ꝛ accn̄tales ꝑcedentes corrūpunt̄:ꝛ ſit reſolutio vſq3
ad mām ṗmā.ꝛ tūc in iſtāti educit̄ aīa de potētia mãe ꝛ
ſiles diſpōnes generant̄ ſimul cuʒ aīa: tamen perfectio
res:ꝛ ſi querit̄ quid ſit corrūpens qd̄ corrūpit illas diſpo
ſitiōes ꝑcedentes.dicit̄ ꝙ ipm̄ generans qd̄ generat cor
rumpit formā ſubalē ꝑcedētē.ꝛ per ꝯñs alia accn̄tia cor
rumpit ꝛ generat aīaʒ ſil̄ cū accn̄tibus ſilibus ꝑfectiori
bus:tn̄ vtꝝ ſit veruʒ vel nō ad pn̄s nō determino.Si tn̄
volumus tenere aliā viā ꝙ diſpoſitiōes ipſe nō corrum
pūtur aduenīēte aīa:nec forme generales ꝑcedētes:ſed
remanēt eedē mō ꝛ numero ꝛ perficiunt̄ ꝛ cōplent̄. tūc
poſſumus r̄ndere ad rōnē cū dicit̄ illud qd̄ aduenit enti
in actu ꝛc. veꝝ ē ſi illud aduenit enti in actu ſm̄ ꝙ ī actu
ꝛ rōne qua ens in actu in ipſo recipiat̄.ſʒ ſi aduenit enti ī
actu nō ſm̄ ꝙ ens in actu nec ſʒ ꝙ ens actu ipʒ recipiat
ṗncipalr̄:tūc pōt eē ſuba:q̄uis igit̄ in gnātiōe aīati ipſuʒ
corpus cui aduenit aīa ſit actu ꝑ formas ſubales gnāles
ordinatas ad aīaʒ recipiendā ꝛ hēat diſpōnes accn̄tales
qbus eſt phyſicū ꝛ organicū. q2 tn̄ adhuc in tali corpore ē
pars potētialis.ſ.mā̃ ṗma q̄ de ſe non eſt aliqs actus:iō
aīa q̄ in eo recipit̄ rōne qua ē in potētia ṗncipalr̄ erit for
ma ſubalis.Cōcederet itaq3 ꝙ in aduentu aīe remanent
forme ꝑcedētes eedē numero ꝛ mediantibus eis tanq̄
diſpoſitiōibus ꝛ ꝑparatiōibus mā̃ recipit aīaʒ.Et ad illā
Cō.15. itētionē forte dixit Cōmē. in 5° metaph̄.eſt forma i ente
actu.ſ.in corpore organico ꝑhn̄te formā ſubaleʒ qua eſt
corpus ꝛ ſuba:ſʒ illā formā ſubalē nō hēat ſm̄ ꝙ eſt ſub
iectū aīe:ita ꝙ rōne illius actus ṗncipalr̄ ſubijciat̄ aīe.ꝛ
adhuc nullū video icōueniēs ſeq̄ ſi bn̄ ꝛ ſane itelligātur
dicta Cōmē.de his aūt amplius habet̄ in q̄ōne de gradi
bus ꝛ pluralitate formaꝝ quā ordinaui.

Ad rationes cū dr̄. illud qd̄ recipit ꝛc. veruʒ eſt
ſi recipit formas ſubales tāq̄ per
ſe ꝛ ṗmū ſubiectuʒ eaꝝ:ſed ſi recipiat formas accn̄tales
pōt eē ens actu ſimplr̄. vt dr̄ de corpore celeſti qd̄ ē ſub
iectū ſimplr̄ exn̄s in actu de ſe nō ꝑ parteʒ: ꝛ tn̄ eſt ſubm
accn̄tiū celeſtiū:ꝛ recipit diuerſa vbi:tn̄ hoc veꝝ ē ꝙ oē
recipiens formā de nouo q̄cūq3 ſit ipſa hʒ potentiā ad re
cipiendū eaʒ.alr̄.n.reciperet̄ ipoſſibile recipi.tn̄ ſʒ ſeipʒ
pōt nālr̄ ṗus eſſe ens actu ꝛ ṗncipalis rō ſubſtādi anteq̄
recipiat potentiā receptiuam. mō ipſa aīa nō recipit for
mas ſubales:ſʒ accn̄tales.ſ.ſpēs reꝝ ſenſibiliuʒ ꝛ cogno
ſcibiliū q̄ oēs dn̄r eſſe accn̄tales. ⁋ Vel dicēdū ꝙ nō re
cipit formas cū abiectiōe ꝯrij:ſʒ ſimplici receptiōe. ꝛ de
illa intelligit Cōmen.ꝛ ſi aliqua pars aīe reciperet formas
ſubſtātiales vt itellectus poſſibilis concederet̄ eſſe ens
pure potentie ſm̄ ꝙ eſt receptiuus eaꝝ. de hoc aūt vide
bit̄ in 3° huius.deo volēte. ⁋ Ad aliā ſilr̄ pōt dici ꝙ ve
ruʒ eſt:ſi hʒ potētiā paſſiuā receptiuā formaꝝ ſubſtātia
liū.ſed ſi hʒ potētiā paſſiuā formaꝝ accn̄taliū receptiuā

poteſt eſſe ens actu:⁊ ſic etiã dicit̃ de ipſa aĩa.nõ eniʒ ha
bet potentiã paſſiuã receptiuã formarũ ſubſtãtialiũ ſal
tem ſm eſſe mãle ⁊ reale.lapis eniʒ nõ eſt in aĩa:ſed ſpẽs
T.c.38. lapidis:vt dicit Ariſto.in.3.huius.ſʒ hʒ potentiã recepti
uam formarũ accñtaliũ. ¶ Et ſi q̃s diceret intellm reci
pere formas ſubſtãtiales:hoc tñ non eſſet ſʒ eſſe mãle ⁊
reale:ſʒ ſʒ eſſe ſpũale ⁊ abſtractũ:vt patebit in.3.huius.
¶ Item aĩa non recipit cũ abiectione ↄtrarij ꝑpaſſio:ſʒ
ſine abiectione ↄtrarij:⁊ hec eſt receptio ſoluʒ ꝑfectiua:
talis aũt põt eſſe in ſubo ente actu.⁊ cũ dicit̃ in ꝓbatione
maioris ꝙ a mã q̃libet eſt paſſiuũ ⁊c̃.verũ eſt de paſſio
ne que eſt receptio forme ſubalis ⁊ realis:ſʒ de receptiõe
forme accñtalis aut ſpũalis nõ intelligit̃.q̃re non valet.
Uel dicat̃ ꝙ habens potentiã paſſiuã.nõ eſt actus illius
cuius eſt ſuſceptiuũ:ſʒ põt eſſe actus reſpectu alterius:ſʒ
ſic eſt in ꝓpoſito.nã nõ eſt actus ſpẽrum:quas ſuſcipit:ſʒ
bene eſt actus alterius corporis. ¶ Ad aliã.cũ dicit̃.oĩs
actus ꝑmus ⁊c̃.hic dicũt aliqui ꝙ nõ opʒ: ſʒ ſufficit ꝙ ſit
ꝑor ſm nãm ipo actu 2°.⁊ nõ opʒ ꝙ ſit ꝑor tpe.mõ aĩa nu
tritiua lʒ nõ ſit ꝑor tpe q̃ʒ nutritio:vt dicit̃:imo ſemꝑ eſt
in actu nutritionis tñ hñ eſt ꝑor ſm nãm ſicut cã.eſt eni
T.c.49 cã ꝑncipalis intrinſeca ipſius nutritionis:vt docet Ar.
in lr̃a.⁊ tactũ fuit ꝑus. ¶ Alr̃ dicunt aliqui ꝙ ipa aĩa nu
tritiua nõ ſemꝑ eſt in actu 2°.imo q̃nq̃ʒ eſt ſine actu illo.
Cõ.5. ſunt eni quedã aĩalia:vt dicit Cõmẽ.que in hyeme abſcõ
dunt̃ in cauernis terre:ſicut quidã ſerpẽtes:⁊ quedã ma
gne rane ⁊ nihil in eſtate theſauriçant:⁊ ſic non nutriun
tur:⁊ ſic aĩa nutritiua põt eſſe ſine actu ſcdo. ¶ Sed illõ
non videt̃ ſufficere:q2 lʒ in illis aĩalibus fortaſſe in tpe il
lo aĩa nutritiua nõ nutriat:tñ in q̃buſdã alijs viuẽtib⁹ vt
in hoibus ⁊ in alijs ſemꝑ eſt in actu 2°.⁊ nunq̃ʒ ceſſat an
T.c.47 te mortẽ.Unñ Ariſto.dicit in illo cap°.Om̃ oũt eadẽ potẽ
tia aĩe vſq̃ʒ ad hoc eſt quouſq̃ʒ alatur. ¶ Itẽ q̃uis aĩalia
illa in tpe illo nõ theſauriçent.tñ calor nãlis ↄtinue agit
in humidũ qḋ nõ facit ſine aĩa.⁊ hoc ſignũ eſt.q2 cũʒ ex
eunt de cauernis inueniunt̃ macilẽta.⁊ cauſa eſt:vt dicit
Albertus ꝓpter ↄſumptionẽ factã a calore nãli:⁊ ſic aĩa
in illis nõ eſt penitus ſine actione.Unñ Cõmẽ.ponit illud
tanq̃ʒ ſit ſufficiens ſolutio dubitationis.videlicet qḋ dic̃
Cõ.20. in.8.phy.ꝙ nunq̃ʒ ceſſat actio caloris nãlis:⁊ cum ceſſat
tunc eſt mors:vt pʒ in ↄmẽto. ¶ Et ideo dicũt alij aliter
ꝙ licet aĩa vegetatiua nõ poſſit eẽ ſine actu 2°. qui eſt nu
trire vel agere in humidũ per calorẽ.tñ põt eſſe ſine alio
actu 2°.cuius ipſa eſt ꝑncipiũ vt ſine augmentatione ⁊ ge
neratione.nõ eni ſemꝑ augmẽtant̃ viuentia nec ſemper
generãt.⁊ hoc ſufficit.nõ eni oʒ ꝙ oĩs actus ꝑmus poſſit
eſſe ſine oĩ actu 2°.ſʒ ſufficit ꝙ ſit ſine aliq̃bus actib⁹ ſcdiſ
quoꝝ eſt ꝑncipiũ vt intellectus agens qui ponit̃ eſſe act⁹
ꝑmus ſm Ariſto.⁊ Cõmẽ.qui nõ põt eſſe ſine itelligere
quo intelligit ſeipm ⁊ alias ſubas ſeꝑatas. ¶ Sed forte
illud itelligere quo itelligit ſeipm nõ diceret̃ actus ſecũ
T.c.19. dus cũ ſit idẽ cũ ſua ſuba:vt pʒ in.3.hui⁹.tñ ſignatur itel
ligere per modũ actus ſcdi.q̃cq̃d aũt ſit ſufficit ad ꝓpoſi
tum ꝙ aĩa ſit ſine actu 2° cuius eſt ꝑncipiũ. ¶ Itẽ aliter
põt dici ↄcedẽdo maiorẽ.Et cũ dr̃.ꝙ aĩa nutritiua nuſq̃ʒ
eſt ſine nutritione.dico ꝙ q̃uis aĩa nutritiua nuſq̃ʒ ſit ſe
parata ab oĩ nutritiõe ſil̃:tñ ipſa ſucceſſiue ſeparat̃ ab oĩ
nutritione vel a diuerſis nutritionib⁹ ꝑticularibus aut a
nutritione quã cauſat hodie ⁊ ab hac nutritione ipſa erit
cras ſeꝑata ⁊ faciet aliã in alio tpe nec ſemꝑ egit nec ſem
per aget illã nutritionẽ quã nunc agit:⁊ ſic de alijs: q̃uis
ergo ipſa nunq̃ʒ ſit ſine oĩ nutritione nec ſeꝑata ſiml̃ ⁊ ſe
mel ab oĩ nutritiõe tñ ſucceſſiue põt ſeꝑari ab hac nutri
tione ⁊ ab illa.ſic licet celũ nõ ſit ſine circulatione nec ſit
ſimul ſeparatũ ab oĩbus circulationib⁹ tñ ſeꝑatur ſucceſ
ſiue a q̃libʒ circulatione.circulatio eni hodierna nõ erit
cras in ipſo celo:nec circulatio craſtina eſt nũc actu in ce
lo:⁊ ſilr̃ eſt in ꝓpoſito:⁊ iõ aĩa nutritiua hñ eſt act⁹ ꝑmus.
¶ Ad aliã.cũ dicit̃.actus ꝑmus eſt minus nobilis ⁊c̃.di
cunt q̃dã ꝙ verũ eſt in accñtib⁹ ſic̃ exẽplificabat̃ de vir
tute ſcia vel alijs actibus earũ:ſʒ nõ oʒ ꝙ actus ꝑmus q̃
eſt ſuba ſit minus nobilis ſimplr̃ q̃ʒ actus ſcdo.ſuba autẽ
eſt nobilior accñtibus ſuis.mõ aĩa eſt ſuba ⁊ non accñs.
¶ Alr̃ dicunt aliqui ꝙ actus ꝑmus põt ↄſiderari duplr̃.
Uno⁹ ſm ſuã ſubam ⁊ ſm illud qḋ eſt.Alio⁹ ſm ꝙ ordina
tur ad actũ 2m.nec eſt remotũ ꝙ aliq̃d ſit minus nobile
alio ſm aliquẽ reſpectũ:⁊ tñ ſit nobili⁹ ſm ſe:vt hõ ſʒ ꝙ
eſt coloratus eſt minus nobilis equo ſʒ ꝙ cognoſcens ⁊
tñ ſimplr̃ ſm ſuã ſubaʒ nobilior eſt:⁊ ſic de multis alijs.
¶ Et ſi arguat̃ vlterius ꝙ vĺter ordinatũ in aliud vt in
finẽ eſt minus nobile illo fine.modo oĩs actus ꝑmus or
dinat̃ ad 2m vt ad finẽ. ¶ Ad hoc põt dici:vt ꝑus ꝙ veꝝ
eſt ꝙ ordinatũ ſub illa rõne qua ordinatũ eſt:eſt min⁹ no
bile illo fine.tñ ſm ſuã ſubaʒ nõ opʒ ꝙ ſit minus nobile
ſimplr̃. ¶ Uel dicat̃ ꝙ veꝝ eſt de fine ꝑncipali qui eſt fi
nis gr̃a cui⁹ ⁊ ꝑmaria intẽtione appetitus:ſʒ de fine iſtru
mentali ⁊ ſcdaria intẽtione intẽtio nõ eſt verũ ꝙ ſit ſim
pliciter nobilior ipſo ordinato in finẽ vt intelligẽtie que
mouent corpora celeſtia ꝓpter iſta iferiora generanda ⁊
ↄſeruanda:ſʒ hoc eſt ſcdaria intẽtione. ⁊ ꝑmaria intẽtio
ne agunt ꝓpter ſe:vt dicit Cõmen.12.meta.⁊.2.celi.dicit. Cõ.36.
ꝙ hec eſt diſpõ entis eterni ⁊ actio eius eſt ꝓpter ipm.ſic Cõ.17.
aũt eſt in ꝓpoſito.nã aĩa nõ ordinat̃ vt ad finẽ ꝑncipaleʒ
⁊ ꝑmo intentũ ad motus ⁊ opationes aĩati:ſʒ ad diuinuʒ
⁊ perpetuũ eẽ.oĩa eni illud appetunt ⁊ illi⁹ gr̃a agunt que
ſm nãm agũt:vt docet Ar.in lr̃a. ¶ Ad aliã pʒ ex dcis. T.c.34
ſi eni oĩs aĩa eẽt act⁹ corporis dans ei eẽ formalr̃:tũc oĩs
aĩa eẽt in corpe vt in ſubo:ſʒ nõ ſic eſt:vt dicebat̃.⁊ iõ nõ
oʒ ꝙ oĩs aĩa ſit in corpore vt in ſubo ⁊ ꝑfectibili:q̃uis ẽt
aĩa itellectiua ſit in corpore per appropriationẽ operãdi:
vt videbit̃. ¶ Uel dicat̃ ↄcedẽdo ꝙ oĩs aĩa eſt in corpe
vt in ſubo vel ſm actũ vel ſm aptitudinẽ.Et cũ dr̃.ꝙ aĩa
itellectiua nõ eſt in aliq̃ corpore põt exponi ſm fidẽ ⁊ vi
tatẽ ꝙ h̃ nõ eſt itelligẽdũ de potẽtia itellectiua.iſta eniʒ
nõ eſt in aliq̃ ꝑte corporis determinata vt in organo:ſed
fundat̃ imediate in ſuba aĩe.ipſa tñ ſuba aĩe itellectiue be
ne eſt in corpore vt in ſuo ꝑfectibili cui cõicat ſuũ eẽ:licʒ
ẽt poſſit eẽ ꝑ ſe ⁊ exiſtere ſine corpe.ſ.poſt morteʒ. ¶ Ad
aliã.cũ dr̃.ꝙ tũc oĩs aĩa eẽt corruptibilis.põt dici ꝙ veꝝ
eſt ſi oĩs aĩa eẽt act⁹ dãs eẽ corpori ⁊ vnitus ſm eẽ corpo
ri:ſʒ ſi nõ eſt act⁹ dãs eẽ:ſʒ dãs opari ſolũ vt dicũt aliqui:
nõ oʒ ꝙ ſit corruptibilis.mõ aĩa itellectiua nõ eſt actus
dãs eẽ ſʒ dãs opari ſolũ vt dicũt aliq.iõ nõ valet. ¶ Alr̃
põt dici ꝙ aĩa itelle^{ua} nõ eſt act⁹ dãs eẽ dico formalr̃:ſed
eſt act⁹ itrinſece operãs ad corp⁹ humanũ.⁊ talis act⁹ nõ
eſt corruptibilis ſm ſe:ſʒ ſm ſuã operationẽ in qua indi
get corpore. ¶ Itẽ dicit̃ ſm fidẽ ⁊ veritatẽ ꝙ duplex eſt
actus.q̃dã eſt eductus de potẽtia mãe ab agente ꝑticula
ri qḋ eſt agẽs corporeũ.⁊ oĩs talis act⁹ corrũpit̃ cũ corrũ
pit̃ ↄpoſitũ.ali⁹ eſt act⁹ qui nõ eſt educt⁹ de potẽtia mãe
ab agẽte ꝑticulari:ſed eſt educt⁹ de formis ab agente vl̃l
qḋ eſt deus.⁊ iſte põt manere poſt corruptionẽ cõpoſiti:
manere dico ſm ſuaʒ ſubam:lʒ corrũpat̃ vel deficiat ſm
ſui coniunctionẽ vel actualeʒ informationẽ:quia nõ am
plius actu eſt ↄiũctus corpori nec ipm informãs. ¶ Ad
aliã.cũ dicit̃.nulla ſuba cõpoſita ⁊c̃.iſta vr̃ mihi eſſe diffi
cilis.dicũt quidã ꝙ verũ eſt de ſuba ↄpoſita corporali:ſʒ
de ſuba cõpoſita ſeꝑata a corpore põt eſſe actus.nõ qui
dem actus dans eſſe ⁊ informans:ſed actus.ſ.operãs in
trinſecus ſm operationẽ.⁊ ſic ſe hʒ aĩa itellectiua hũana

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

vt multi ⁊ ꝗſi oēs dicūt ſequētes Ariſto. ⁊ Cōmē. ipſa. n. eſt ſubā cōpoſita eēntialr̄ ex intellectu poſſibili ⁊ intelle
T.c.4. ctu agente: ſꝫ nō eſt corpꝰ nec vtus in corpore: vt pꝫ. 3. hu
⁊.6. ius. ⁊ ideo pōt dici actus large loq̄ndo de operāte intrinſeco ⁊ appropriato: vt dicimus in phīa intelligentiaꝫ eſſe actū celi ⁊ p̄mā eius pfectionē ſicut ⁊ hꝫ alibi declarari: ⁊ talis actus dicit̄ eſſe forma nō cōſtituta in eſſe per materiā nec vnita mā̄e mediātibꝰ dimenſionibꝰ ſm Cōmē. in de ſubā orbis. ſubā ğ que eſt corpꝰ nō eſt actus: ſꝫ ſubā ꝯpoſita q̄ nō eſt corpꝰ nec vtus in corpore hn̄ eſt actꝰ modo p̄dicto. ¶ Alr̄ aūt dicūt aliqui ſm Cōmē. ⁊ ſm Ariſt. ꝙ aīa intellectiua nō eſt cōpoſita eēntialr̄ ex duabꝰ ſubſtantijs: ſꝫ eſt vna ſubā ſimplex in eſſentia hn̄s duas virtutes: quarū vna eſt receptiua ⁊ ſm eaꝫ dicit̄ poſſibilis. ⁊ alia actiua: ⁊ ſm illā dicit̄ agens. de hoc aūt oꝫ inquiri in 3º: q2 nimis eēt lōgū hic determinare: ⁊ ſine p̄ncipijs que dant̄ in 3º intelligi non habent ⁊c̄.

¶ Utruꝫ igit̄ vnūquodqꝫ iſtoꝝ ſit aīa aut pars anime: ⁊ ſi pars vtruꝫ quidē ſit ſepabilis rōne ſolū: aut loco. Tex. cōmē. XIX.

¶ Utrꝫ aūt vnūqdqꝫ hoꝝ eſt aīa ⁊c̄. T.c. XIX.

¶ Sicut enim in plantis ⁊c̄. ſic videmus ⁊ circa alias differētias anime accidere vt in entomis deciſis: ⁊ eniꝫ ſenſum vtraqꝫ partiuꝫ habet ⁊ motū ſcđm locū. Tex. cō. XX. Qō. VI.

CONſequenter querit̄ circa iſtā partē. Utrum in ptibus aīalis ānuloſi deciſi remaneat aīa. vbi grā. in ptibꝰ anguille aut vermis aut hō q̄ habēt corpora ꝗſi ꝯpoſita ex gbuſdā annulis ⁊ ſilr̄ de ceteris. ¶ Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q2 ſi in illis partibus eēt aīa: tūc q̄libꝫ pars talis eſſet aīal: cuꝫ illa aīa eſſet ſenſitiua. aīal aūt eſt aīal per ſenſuꝫ: vt habe
T.c.16. tur in iſto caº. ſꝫ hoc eſt incōueniēs: q2 ptes poſt deciſionē nō ſunt anguille: vt videt̄. ¶ Itē ſi in illis ptibus eēt aīa ſequeret̄ ꝙ illud aīal ante deciſionē eſſet plura aīalia: ſꝫ hoc eſt magnū icōueniēs. nā anguilla anteq̄ꝫ diuidat̄ nō eſt niſi vnū aīal. ⁊ pbat̄ ꝯñ. ſi poſt diuiſioneꝫ plures aīe ſūt in illis plurimis ptibus aut ille aīe p̄exiſtebāt in aīali ante diuiſionē: aut nō pexiſtebāt in illo aīali. ſi preexiſtebant habet̄ ꝓpoſitū ꝙ illud aīal eſſet plura aīalia cū haberet illas aīas quas hn̄t partes poſt diuiſionē. ſi nō preexiſtebant tūc per ſolā diuiſionē generant̄ ille aīe in partibus illis: qđ videt̄ irrōnabile: q2 ipſa diuiſio non eſt niſi quedā ſegregatio aut diſcōtinuatio partiuꝫ: ⁊ pōt fieri ab arte aut voluntate. ⁊ ſic fieret aīa ab arte aut voluntate humana: qđ videt̄ ridiculū. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi qđ magis videt̄ ieſſe ⁊ nō ieſt nec qđ minꝰ: ſꝫ magis videret̄ ꝙ in partibus corporis humani poſt diuiſionē eſſet aīa: ⁊ tn̄ non eſt. ğ ⁊c̄. Q2 aūt magis videret̄ apparet: q2 ipſa aīa humana eſt perfectior ⁊ nobilior q̄ꝫ aīa talis aīalis annuloſi idō magis deberet ſaluari in partibꝰ ſui corporis. ⁊ tn̄ non remanet: vt oēs cōcedunt. nō eni remanet aīa in manu ſoz. vel pede poſt diuiſionē eius a corpore. q̄re ⁊c̄.

T.c.20. Cō.20. Oppoſituꝫ arguit̄ auctoritate Ariſto. in lr̄a. vult eni ꝙ in partibus quorundā aīalium poſt diuiſionē remanet aīa ſenſitiua. ⁊ Cōmen. dicit ꝙ illud eſt in aīalibus annuloſis que Ariſto. vocat entoma .i. ſine diuiſione: nō q2 ſunt indiuiſibilia: ſꝫ q2 per diuiſionem non poteſt faciliter apparere diuerſitas partium illorum animaliū. Et idem dicit Albertus: ⁊ omnes alij expoſitores Ariſtotelis.

Ad iſtā q̄ōnem dcđm videt̄ ꝙ in aligbꝰ ptibus aīalis annuloſi poſt diuiſionē remanet aīa qđ aliq̄lr̄ declarat Ar. q2 ſic cōtigit in ptibꝰ plāte deciſis. ſic ēt in ptibꝰ talis aīalis: cū iſta ſint ꝓpinq̄ ſibi in gradu pfectiōis aut impfectiōis. mō ſic eſt ꝙ in aliquibꝰ ptibꝰ plantarū remanet aīa poſt diuiſionē ⁊ viuūt aliq̄ ptes plantarū poſtq̄ꝫ ſunt diuiſe: ſicͭ mā̄ifeſtuꝫ eſt de multis ramis qui poſt diuiſionē cuꝫ plantant̄ in terra viuunt: ita ꝙ nutriunt̄ ⁊ augent̄ mā̄ifeſte ⁊ ſenſibilr̄. q̄r ⁊c̄. ¶ Itē pbat̄ fortius: q2 in quocūqꝫ ſubō eſt opatio imanens in illo neč̄io eſt aīa duꝫ ibi eſt talis opatio. h̄ eſt manifeſtū: q2 opatio imanens in illo nō ſeparat̄ ab illo cuiꝰ eſt opatio: vt viſus a viſu: itellectio ab itellectu: ſꝫ in partibus talis aīalis poſt diuiſionē remanet ⁊ eſt opatio aīe imanens: que. ſ. nō eſt nata eſſe p̄ncipalr̄ niſi in aīa: qđ ſic oſtēdet̄. tales eni ptes ſentiūt: cuiꝰ ſignū eſt: q2 ſi pungantur aut ſi apponat̄ eis aliqđ nociuū ⁊ corruptiuū cōſtringunt ſe ad fugiendū ⁊ vitandū illud pungens ⁊ ꝯtriſtans ſeu nociuū euitādū: ⁊ ſi appropinquat̄ eis aliqđ ꝯueniēs ⁊ delectabile applicant ſe illi ⁊ dilatant ſe ſup illud aliq̄liter: vt pꝫ per experiētiā. hoc aūt nō eēt niſi aliq̄liter ſencirent talia ſibi appropinquata. ⁊ idō opꝫ ꝯcedere ꝙ ſentiunt aliq̄liter. manifeſtū eſt aūt ꝙ ſentire eſt opatio imanens in aīa nō tranſiens in ipm ſenſibile: q2 ſic ſenſibile ſentiret. q̄re videt̄ ꝙ in illis ptibꝰ eſt aīa. ¶ Sꝫ itelligēdū ꝙ in ptibꝰ talis aīalis poſt diuiſionē nō remanet aīa q̄lr̄cunqꝫ diuidat̄. poſſet eni diuidi in ptes ita paruas ꝙ nulla eſſet opatio motꝰ ⁊ ſenſus in eis apparēs. ⁊ per ꝯñs nō eēt tenēdū in eis eſſe aīaꝫ. ⁊ rō eſt: q2 oēs forme nāles determinate ſunt ad minimū ⁊ ad maximū: vt hꝫ videri
in p̄ phīy. ⁊ in iſto 2º. ⁊ idō ptes aīalis ānuloſi poſſent eē ſic T.c.36.
pue ꝙ in ipis aīa poſt diuiſionē ſaluari nō poſſet. ¶ Itē ⁊.38.
ſi oꝫ ſaluari in hꝫ ptibꝰ: opꝫ ꝙ fiat diuiſio ſm trāſuerſuꝫ T.c.41.
nō aūt ſm lōguꝫ per mediū ſpine: q2 tūc illa pars q̄ eſt in illo aīali loco cordis corrūperet̄ ſtatim ⁊ deflueret. ⁊ ſic cū aīa nō poſſit ſtare niſi in corde vel ꝓportionabili cordi: idō in illis ptibꝰ nō ſic maneret ipſa aīa poſt diuiſionē. ¶ Itē notāduꝫ eſt ꝙ q̄uis i ptibꝰ aīalis talis remaneret aīa poſt diuiſionē per aliqđ tpꝰ debito mō fcā diuiſiōe. tn̄ nō pōt manere per mltū magnuꝫ tpꝰ nec ptes ille pn̄t ꝓficere ad magnā q̄titatē nec fieri idē aīal pfcm̄: ſicͭ ramꝰ plāte tpe debito abſciſus ⁊ alibi in loco ꝯueniēti trāſplātatꝰ viuit diu ⁊ ꝓficit ad maiorē q̄titatē in tm̄ ꝙ efficit̄ arbor pfcā. Rō āt p̄mi ē: q2 aīa illiꝰ aīalis ad ſui ꝯſuatiōeꝫ diuturnā ⁊ ad h̄ ꝙ nutriat ⁊ augmētet reqrit diuerſa organa q̄ recipiāt ⁊ retineāt nutrimētū: ⁊ hꝫ organa nō ſufficiēter remanēt i ptibꝰ illis poſt diſiōeꝫ. ⁊ idō nō remanet ibi aīa pꝰ lōgū tpꝰ nec pducūt̄ ad q̄titatē pfcāꝫ vt fiāt aīalia pfcā i illa ſpē: ſꝫ ſatis cito moriunt̄: q2 āt ad aliqđ tpꝰ poſt diſiōeꝫ fcāꝫ appꝫ i eis motꝰ localis ⁊ ſēſus g ſūt actiones aīe imanētes: idō oꝫ ꝯcedere aīaꝫ manere p aliqđ tpꝰ.

Ad rōnes. Ad pͥ cū dr̄. ꝙ tūc q̄libet ps ⁊c̄. pōt dici. ꝙ veꝝ ē ꝙ ē aīal ipfectū ⁊ diminutū i illa ſpē: ſꝫ nō ſeqtur ꝙ ſit aīal pfectuꝫ in illa ſpē aīalis: eo ꝙ cuilibꝫ tali parti deficit aliq̄ pars reqſita ad itegritatē ⁊ ꝯſuationē nālē illiꝰ aīalis. ¶ Ad aliā. negāda eſt ꝯñ. Et cū q̄rit̄. vtrū an̄ diſiōeꝫ illiꝰ aīe p̄exiſtebat aīa ⁊c̄. dico ꝙ p̄exiſtebāt plēs in potētia ⁊ vna ſꝫ actū ⁊ p diſiōeꝫ fiunt actu plēs: ſꝫ nō fiūt ſube illoꝝ aīatoꝝ đ nouo. ⁊ h̄ hn̄
ſignificauit phꝰ i lr̄a. dū dixit taq̄ꝫ exn̄te aīa i his vna gđ T.c.20.
actu. potētia vō plēs. ꝯcederē ğ ꝙ an̄ diſiōeꝫ aīalis p̄exiſtebāt aīe ille in ptibꝰ eiꝰ q̄tū ad ſuā ſubaꝫ. alr̄ eni ptes ille nō eēnt aīate: ſꝫ nō p̄exiſtebāt actu q̄tū ad plalitatē: ſꝫ erāt in potētia ad plalitatē ⁊ multitudinē actualē. ⁊ ſic ē de q̄libꝫ alio toto q̄titatiuo ⁊ eius ptibus quātitatiuis. ¶ Ad aliā. dico ꝙ non magis videret̄ de partibus hoīs ⁊ eiꝰ aīa: q2 eo ipſo ꝙ aīa hoīs eſt pfectior reqrit multas

organiçatiões ⁊ diſpõnes in corpe in quo manet ⁊ ille diſpoſitiones non remanent poſt diuiſionē nec infundunt eis ſpūs ſufficientes ad vitam: qꝛ non remanet in eis cor nec ꝓportionabile cordi: ideo non ſequit in hꝯ partibus hois remãere formã hois ſeu aiaꝫ poſt diuiſionē. q̄re ⁊c̄.

C Sicut eniꝫ in plantis quedã diuiſa videntur ⁊ viuentia ſeparata abinuicem tanq̄ꝫ exiſtente in his anima: actu quidem in vnaquaqꝫ plãta potentia autem pluribus: ſic videmus ⁊ circa alias differẽtias anime accidere vt in entomis deciſis ⁊c̄. Tex.cõ.XX. Queſtio. VII.

VTrum tota aia ſit in q̄libet pte corporis aiati. Et arguit p̄ q̄ nõ. qꝛ ſi tota aia eēt in q̄libet pte corpis aiati tūc q̄libet ps aialis eēt aial: qꝛ hẽret totã aiam aialis. hoc aūt videt icõueniẽs. manus eni hois nõ eſt aliqd aial: qꝛ nec hõ nec aial aliđ aliqđ. C Iteꝫ corpus in quo eſt aia dꝫ eſſe organicū: ſic pꝫ ex diffõne aie: ſꝫ nõ q̄libet pars corporis aiati eſt corpus organicū: vt manifeſtū eſt. quã eniꝫ organiçationẽ hꝫ caro aut os aut hꝯ ptes hõgenee. q̄re ⁊c̄. C Itē diuerſoꝝ pfectibiliū debẽt

T.cõ.6. eſſe diuerſe pfectiões: vt pꝫ. 8. meta. ſꝫ totū ⁊ pars ſunt diuerſa pfectibilia. ⁊ ſilr diuerſe ptes ſunt diuerſa pfectibilia: vt manus pes oculus ⁊ hꝯ. q̄re aia nõ põt eē in q̄libet pte corporis aiati. C Itē ſi ſic tunc oẽs ṽtutes aie eſſent in q̄libet pte corporis: ſꝫ hoc videt multū incõueniẽs q̄ ṽtus viſiua ⁊ auditiua ſint aut in manu aut in pede: ⁊ ſic de ceteris. ⁊ ꝓbat. qꝛ in quocūqꝫ eſt p̄mū ⁊ per ſe ſubꝫ alicuiꝰ accñtis in illo eſt ipm accñs: vt videt mãifeſtū. mõ ipſa aia eſt per ſe ⁊ p̄mū ſubm̄ ſuarū virtutū nãliuꝫ: ſicut declaratū fuit in p̄mo. qõne 2ª. q̄re ⁊c̄. C Iteꝫ ſi aia tota eēt in q̄libet pte corporis: tunc deſtructa aia q̄ eſt in aliq̄ vna pte deſtrueret tota aia ⁊ totū aial: qđ eſt abſurdū. remota eniꝫ manu aut digito nõ oꝫ remoueri totã aiaꝫ nec totū hoiem corrūpi: vt manifeſtū eſt. ⁊ pꝫ ꝯña. qꝛ poſtq̄ꝫ tota aia eēt in q̄libet parte corporis tūc remota illa que eſt in illa parte remoueret tota aia. q̄re ⁊c̄.

Oppoſituꝫ dr̄ argñ. qꝛ q̄libꝫ pars aiati eſt aiata. h eſt manifeſtū: ſꝫ hoc nõ eēt niſi in q̄libet parte corporis aiati eēt aia. g̊ ⁊c̄. aut g̊ ipſa tota eſt in q̄libꝫ parte corporis aut ſm̄ vnã ſui ptē ſine alia. ſi p̄mõ habet ꝓpoſitū. ſi aūt diceret q̄ vna pars aie eſſet in aliq̄ parte corporis ſine alia: hoc videt incõueniẽs: qꝛ cū ipſa aia ſit quedã forma: ſimplex debꝫ eſſe. ⁊ ſic nõ hꝫ partes diuerſas quarū vna ſit ſine alia. quare ⁊c̄.

Ad iſtã qõnem dicit cõiter q̄ aia ē tota triplici totalitate. ſ. totalitate eſſentiali. totalitate q̄ntitatiua. ⁊ totalitate ṽtuali ſeu ptãtiua. ⁊ ſm̄ hoc ridẽt ad qõnem tria. p̄mo q̄ aia tota totalitate eſſentiali eſt in q̄libꝫ pte corporis aiati. 2º q̄ nõ eſt ibi tota totalitate q̄ntitatiua. 3º q̄ nec totalitate ptãtiua ſiue ṽtuali. Primū oſtẽdet ſic. illud cuiꝰ eſſentia eſt in q̄libet pte corporis ⁊ nõ eſt in aliquo ſꝫ aliquã ſui partẽ eēntialẽ ſine alia ē totū in q̄libꝫ pte corporis totalitate eēntiali. h recipit pro manifeſta. mõ eēntia aie eſt in q̄libꝫ parte corporis aiati. ſic̄ eſſentia cuiuſlibꝫ forme mãlis eſt in q̄libꝫ pte corporis mãe. ⁊ nõ eſt ibi vna pars eſſentie aie ſine alia: qꝛ ipſa eſt ſimplicis eēntie nõ cõpoſita ex ptibꝰ eēntialibꝰ: vt manifeſtū eſt. ⁊ ſi eēt ꝯpoſita ex ptibꝰ eſſentialibꝰ: tūc eēt vbiqꝫ vel in q̄ eēt vna illarū ⁊ alia. C Itē aut eēntia aie tota eſt in q̄libꝫ pte corporis: aut ſm̄ vnaꝫ ptē eiꝰ eſſentialẽ eſt in vna parte corporis in qua non eſt alia pars eēntialis. aut nihil aie eſt in q̄libꝫ parte corpis: ſed vltima duo ſunt incõueniẽtia. ſ. q̄ vna pars eēntialis aie ſit in vna pte corporis ſine alia pte eēntiali: qꝛ ſic ꝯcederet hẽre ptes eēntiales ⁊ ſepabiles abinuicē loco ⁊ ſubiecto: qđ eſt abſurdū. ⁊ ſilr irrõnabile eēt q̄ nihil ipſiꝰ aie eēt in q̄libꝫ pte corporis: qꝛ ſic ptes corpis aiati nõ eēnt aiate. g̊ relinquit p̄muꝫ. ſ. q̄ eēntia anime tota totalitate eſſentiali eſt in q̄libet parte corporis aiati. C Sed anteq̄ꝫ ꝓcedã vlterius mihi videt ſalua reuerẽtia ſic dicentiū q̄ iſtud nõ eſt oı̄no veꝝ: q̄ illud qđ nõ hꝫ partes eēntiales nõ eſt totū totalitate eēntiali. hec eſt mãifeſta cuilibet intelligẽti. naꝫ ſic̄ de rõne totius eſt hẽre ptes: vt pꝫ in. 5. meta. caº de toto. ⁊ de rõne totius q̄ntitatiui eſt hẽre T.c.31.
partes q̄ntitatiuas: vt oẽs cõcedunt. ſic de rõne totiꝰ eēntialis eſt hẽre ptes eēntiales: ſꝫ eēntia aie inherẽtis mãe nõ hꝫ partes eēntiales: vt oẽs ꝯcedunt. ergo talis aia nõ eſt totū eēntiale: qđ aūt nõ eſt totū eēntiale nec totuꝫ totalitate eēntiali nõ põt exiſtere in aliquo vel in aliq̄bus totū totalitate eēntiali vt eſt manifeſtuꝫ cuilibet intelligenti. q̄re ⁊c̄. C Nec valent rões quas adducunt. cum eni p̄mo dicit. illud cuius eēntia ⁊c̄. veꝝ eſt ſi hꝫ in eſſentia ſua partes eſſentiales. ſi ṽo nõ: nõ opꝫ q̄ ſit ibi totū: ĩmo eſt impoſſe q̄ ſit in eo totū totalitate eēntiali: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. Quãuis. n. eēntia aie ſit in q̄libꝫ pte corporis aiati: ⁊ nõ ſit ibi vna pars eēntialis ſine alia: qꝛ nõ hꝫ partes eēntiales: iõ nõ eſt ibi tota totalitate eēntiali. eſſe eni in aliquo totuꝫ totalitate eſſentiali reqrit vel p̄ſupponit ipm eſſe totū totalitate eſſentiali: ſicut eſſe ens in aliquo p̄ſupponit eē in ſe ens: qđ eni nihil ē in ſe nihil eſt in alio. C Ad aliã dõm q̄ diuiſio eſt inſufficiẽs: qꝛ eſt dare quartū mẽbꝛuꝫ. ſ. q̄ eſſentia aie eſt in q̄libet pte corporis nec ſm̄ totū nec ſꝫ partẽ: loquẽdo de totalitate eſſentiali: qꝛ aia nõ eſt totū totalitate eſſentiali: nec hꝫ partẽ eſſentialẽ. q̄re ⁊c̄. C Siquis aūt vellet ſaluare illud cõe dictū q̄ tota aia totalitate eſſentiali ⁊c̄. forte poſſet dicere q̄ illđ itelligit q̄ſi p̄uatiue nõ poſitiue: ⁊ eſt ſenſus q̄ eēntia aie nõ eſt in vna pte corporis ſine alia pte eſſentie. hoc eſt verū ꝓpter hoc q̄ aia hꝯ ptes nõ hꝫ: ſꝫ improprie diceret: ⁊ melius eſt loqui ꝓprie q̄ꝫ iproprie in rebꝰ manifeſtis: ⁊ iđ dicerẽ q̄ aia nõ eſt in q̄libet parte corporis tota totalitate eſſentiali nec ſm̄ partẽ eſſentialẽ: qꝛ tale genus partiū ipſa nõ hꝫ nec totalitatẽ talẽ. C 2º dico etiã q̄ ipſa nõ eſt tota in q̄libꝫ parte totalitate q̄ntitatiua. ⁊ hoc eſt ſatis facile videre: qꝛ illa forma cuiꝰ vna ps eſt in vna pte ſubti: ⁊ alia in alia pte nõ eſt tota totalitate q̄ntitatiua in q̄libꝫ pte corporis. hec eſt euidẽs: ſꝫ ſic eſt de aia. nã hoc eſt cõe oı̄ forme mãli pficiẽti ſubꝫ q̄ vna q̄ntitatiua eiꝰ ps ſit in vna pte q̄ntitatiua ſubti: ⁊ alia i alia: eo q̄ tales forme ſūt vnite mãe mediãtibꝰ dimẽſionibꝰ ⁊ extẽſe extẽſiõe materie. g̊ ⁊c̄. C Itē ſi aia tota ſm̄ q̄ntitatẽ eēt in q̄libet parte corporis: tūc pars aie q̄ntitatiua eēt eq̄lis ſuo toti ꝯtra dignitatẽ. Oẽ eni totū maius eſt ſua parte. ⁊ pꝫ ꝯña. poſtq̄ꝫ eni ſua q̄ntitas aie eēt in pede: tūc pars aie quãtitatiua exñs in pede nõ eſſet minor ſm̄ q̄ntitatẽ q̄ꝫ tota aia exñs in toto corpore illo: nec ẽt maior. g̊ eq̄lis. Imagiabimur g̊ q̄ ſic̄ albedo q̄ eſt in ſupficie non eſt tota ſm̄ q̄ntitatẽ in q̄libꝫ parte ſupficiei: imo ps vna eiꝰ eſt in vna pte ſupficiei ⁊ alia in alia: ſic vna ps q̄ntiuã aie eſt in vna pte corporis aiati: ⁊ alia in alia: ⁊ ſic̄ vna ps q̄ntitatia albedis exñs in vna pte ſupficiei põt corrūpi remanẽte alia ſic ps vna aie q̄ntiuã põt corrūpi alia remanẽte: ⁊ loq̊r h de aia q̄ dat formalr eē corpi. de aia aūt itelleĩua nihil ad pñs. cū vĩ alterū genꝰ aie eē ⁊ ſepari ab alijs ſic̄ ꝑpetuū a corruptibili. C De 3º ṽo ꝯne eſt hñ dubitatio. dicūt autẽ multi q̄ aia nõ eſt tota in q̄libꝫ pte corpis totalitate ṽtuali: qꝛ in quo nõ ſunt oẽs ṽtutes aie in tali nõ ē tota tali totalitate. hec

eſt manifeſta:ſed in qualibet parte corporis nõ ſunt oẽs
virtutes aie vt recipiũt pro manifeſto.nõ enĩ viſus eſt in
pede aut in manu nec audit⁹ nec odoratus.q̃re ꝛc̃.Et cõ
firmãt.qꝛ ſi ibi eẽnt ṽtutes ille tũc eẽnt ocioſe ꝛ fruſtra:
qꝛ ille nunq̃ operant̃ in illis ꝑtibus vt certuꝫ eſt. q̃re ꝛc̃.
Alij ṽo dixerũt ꝙ imo in q̃libꝫ parte corporis aiati ſunt
oẽs ṽtutes nãles aie illius. Et cuꝫ dr̃.quare nõ operant̃.
dico ꝙ hoc eſt ꝑpter defectũ diſpoſitionũ nãliuꝫ que re
quirunt̃ ad opõnes:vt qꝛ in pede nõ eſt diaphaneitas ad
recipiẽdũ viſibiliũ ſpẽs q̃bus fit viſio ideo nõ videt.ſilr̃
eſt de ceteris.ſi ṽo talis diſpoſitio eẽt in q̃libet parte cor
poris quã req̃rit q̃libet aie operatio tunc in q̃libet parte:
vel per quãlibet partẽ operaret̃ quacũq; operatione.ꝛ h̃
T.c.82. videt̃ innuere phs in iſto 2°.cap°.de ſono.vbi dicit.ꝙ non
vbiq; audit aial.nõ.n.vbiq; hꝫ aerẽ mouẽda pars ꝛ aia
tuꝫ.quaſi vellet dicere ꝙ hoc eſt ꝑpter defectũ aeris re
q̃ſiti ad audiẽdũ ꝛ recipiẽdũ ſpẽm ſoni.nõ aũt ꝑpter de
fectũ virtutis audiẽtis. Nec ſeq̃tur ex hoc ꝙ ille ṽtutes
ſint ibi fruſtra:qꝛ illud eſt fruſtra in aliquo qđ in ipſo eſt
T.c.62. natũ attigere aliquẽ finẽ quẽ nõ attigit:vt habet̃.2.phy.
finis aũt aie eſt opatio eius.ꝛ iõ ipſa non eſt fruſtra in ali
quo in quo nõ nata eſt attingere ſuã operationẽ.mõ dice
tur ꝙ in manu viſus non eſt natus videre ꝑpter defectũ
diſpõnis neceſſario requiſite.nec ſilr̃ auditus : ꝛ ideo nõ
erunt ibi fruſtra.¶ Pro quo eſt aduertendũ ꝙ ſm Ar.
T.c.60. 3.huius.Oia que in nã ſubſiſtunt ſunt propter aliqđ aut
ꝯña eoruꝫ que ſunt ꝑpter aliqđ:ſicut piloſitates in mẽbris
q̃buſdã forte nõ ſunt ꝑpter aliqđ directe ꝛ per ſe;licet cõ
ſequunt̃ ꝯplexionẽ corporis que eſt ꝑpter aliqđ.ſilr̃ for
te ꝛ po⁹ aie eſt in ꝑte corꝑis qua mediãte ꝛ in qua nõ ope
rat̃ nõ q̃dẽ directe ꝛ per ſe ꝑpter aliqđ:ſꝫ cõſequit̃ aiam
ibi exiſtem que eſt ibi ꝑpter aliqđ.¶ Huic aũt opinioni
nõ video aliqđ incõueniẽs niſi ꝙ nõ eſt famoſa ꝛ ꝯſueta.
ꝛ ideo ꝑmo aſpectu videt̃ falſa ꝛ abſurda.que enĩ ꝯſueui
T.c.14. mus dignamur dici.2.metaph.ꝛ ꝑpter hoc ſi placet dica
tur alio mõ ꝙ nõ oẽs ṽtutes aie ſunt in q̃libet ꝑte corꝑis
aiati:ſꝫ diuerſe ṽtutes alique ſunt in diuerſis ꝑtib⁹ cor
poris:vt viſus ꝛ audit⁹ ꝛ hꝫ:ꝛ ſic nõ tota aia totalitate po
tẽtiali vl̃ ꝑtãtiua erit in q̃libꝫ ꝑte aialis ſiue corꝑis aiati.

Ad primam rõnẽ dico negãdo ꝯñam.Et cũ dr̃
illud eſt aial in quo eſt aia ſenſitiua.
verũ eſt ſi eſt ibi ſeorſuꝫ ꝛ diuiſim ab alijs.tñ ſi nõ eſt nõ
opꝫ ꝙ ſit aial ſimplr̃:ſꝫ pars aialis.mõ q̃uis aia ſenſitiua
ſit in q̃libꝫ ꝑte corꝑis ſm ſuã ſubam:non tñ eſt in ꝑtibus
ipſis ſeorſuꝫ ꝛ diuiſiꝫ actu ab alijs.ꝑtes enĩ nõ ſunt in to
T.c.17. to actu diuiſe ꝛ diſtincte:ſꝫ in potẽtia:vt pꝫ in ꝑ ꝛ.7.phy.
t.36. q̃re ꝛc̃.¶ Aliter põt dici negãdo ꝯñam:vt ꝑus.ꝛ cũ dici
T.c.37. tur illud eſt aial ꝛc̃.verũ eſt in quo eſt tota totalitate vir
tuali.ꝛ ſic nõ eſt in q̃libꝫ ꝑte corporis ſaltẽ ſic ꝙ in q̃libꝫ
ꝑte agat oẽs opationes virtutũ ipſius aie.q̃re ꝛc̃. ¶ Ad
aliã.cũ dicit̃.diuerſoꝝ ꝑfectibiliũ ꝛc̃.veꝝ eſt ſi ſũt diuer
ſa per ſe ꝛ ꝑmo.ſi aũt nõ ſunt diuerſa per ſe. ꝛ ꝑmo nõ oꝫ.
ꝛ ſic eſt hic.nam totũ nõ eſt diuerſuꝫ per ſe a ꝑpa ꝑte ſua
T.c.17. per ſe:ꝛ ꝑmo:ſꝫ rõne alterius ꝑtis:vt declarat̃ in ꝑ phyſi.
¶ Itẽ aliter põt dici.cũ dicit̃ diuerſoꝝ ꝛc̃.veꝝ eſt ſi ſint
diuerſa actu diſtincta ꝛ diuerſa vt corpus ſoꝛ.ꝛ corꝑ⁹ pla
tonis:ſꝫ ſi nõ ſint diuerſa actu nõ opꝫ.mõ q̃uis totũ ꝛ ꝑs
ſint ꝑfectibilia actu diuerſa ſic ꝙ totũ nõ eſt in ipſa pars
nec ecõuerſo.tñ nõ ſunt diſtincta ſm actuꝫ q̃diu vnũ eſt
pars ꝛ aliud eſt totũ.q̃re ꝛc̃.¶ Aliter põt dici ꝙ diuerſo
rũ ꝑfectibiliũ ſunt diuerſe ꝑfectiões illo mõ quo ſunt di
uerſa ꝑfectibilia.ꝛ cũ aia tota totalitate q̃ntitatiua ſit per
fectio toti⁹ corporis.ſic nõ eſt ꝑfectio alicui⁹ ꝑtis tota to
talitate q̃ntitatiua:ſꝫ ſꝫ aliquã ꝑtẽ ſui.ꝛ hoc ſufficit.Pri⁹
ꝛ 2⁹ ſolo ſatis ſunt hone.¶ Ad aliaꝫ.pꝫ ex dictis.vel põt

dici ꝙ nõ ſeq̃tur:qꝛ q̃uis virtutes aie ꝯſequunt̃ aiaꝫ ꝑn
cipalr̃ ꝛ ꝑmo:tñ diuerſe ṽtutes requirũt diuerſas diſpo
ſitiones ad ſuũ eſſe:ꝛ ille diuerſe diſpõnes nõ oẽs ſunt in
q̃libꝫ ꝑte corporis aiati:ſꝫ diuerſe in diuerſis: iõ nõ oꝫ ꝙ
oẽs potẽtie ſint in q̃libꝫ ꝑte corporis.cũ ḡ dicit̃ vbicũq;
eſt per ſe ꝑmũ ꝛc̃.verũ eſt ſi ibi eſt diſpoſitio necĩo req̃ſi
ta ad tale accñs:ſꝫ ſi nõ:nõ opꝫ.ſic aũt eſt in ꝓpoſito. ꝛ h̃
c̃t oꝫ dicere illos qui dicũt ꝙ totũ ꝯpoſitũ eſt ꝑmũ ſubm̃
virtutũ aie:qꝛ ipſi dicũt ꝙ lꝫ totũ ꝯpoſitũ ſit ꝑmũ ſubm̃
earũ.hoc tñ eſt rõne aie ꝑncipalr̃.vñ cũ aia ꝛ corpus ſint
in q̃libꝫ ꝑte corꝑis videt̃ ꝙ in q̃libꝫ ꝑte corporis debeat
operari.ꝛ ſic iſta rõ nõ plus eſt ꝯtra poſitionẽ q̃ dicit aiaꝫ
eſſe ꝑmũ ſubm̃ iſtarũ ṽtutũ q̃ꝫ ꝯtra aliã que ponit ꝙ cor
pus aiatum eſt ſubm̃ rõne aie:imo q̃cq̃d diceret̃ in rñſio
ne ad illã rõnẽ ſm illã opinionẽ dici põt ſm iſtaꝫ viam.
Si enĩ ipſi dicunt ꝙ licet in qualibꝫ ꝑte corporis ſit cor
pus ꝛ aia.nõ tñ quelibet eſt totũ cõpoſitũ totalitate q̃nti
tatiua.ꝛ iõ nõ opꝫ ꝙ in qualibꝫ ꝑte corporis ſint oẽs ṽtu
tes aie.ſic dicã ꝙ aia tota totalitate q̃nti^{ua} nõ eſt in q̃libet
ꝑte corporis aiati.iõ ꝛc̃.Et ſi dicũt ꝙ illud eſt ꝑpter defe
ctũ diſpoſitionẽ.igit̃.ꝛ ego dicã idem.ꝛ ideo rõ nõ valet.
¶ Quid aũt de hoc tenẽdũ an ṽtutes oẽs nãles aie ſint
in q̃libꝫ parte corporis aiati non determino ad pñs . hoc
tñ firmiter credo ꝙ aia eſt ꝑmũ ſubm̃ ꝑncipale ſuaꝝ vir
tutũ nãlium vt puto demonſtraſſe in q̃õne ſc̃da ſuꝑ ꝓhe
miũ huius. ¶ Ad aliã.cuꝫ dicit̃.corpus in quo eſt aia dꝫ
eſſe organicũ.verũ eſt in quo eſt aia ſicut in ſuo ꝑncipali ꝑ
fectibili diſtincto ꝛ diuerſo actu ab alijs:ꝛ ſicut ꝑfectio di
ſtincta actu ab alijs.ſic eniꝫ diffinit Ar.aiaꝫ.mõ aia que
eſt in parte corporis aiati non eſt in eo tanq̃ ꝑfectio ab
alijs diſtincta ꝛ diuiſa ſꝫ ꝯtinua:nec eſt in eo ſicut in ꝑncipa
li ꝑfectibili:ſꝫ ſicut in ſc̃dario ꝑfectibili inq̃tum ipſa eſt ꝑs
alicuius totius.Dicemus ḡ ꝙ diffinitio aie intelligenda
eſt de aia que eſt ꝑfectio diſtincta actu ꝛ diuerſa ab alijs.ꝛ
ſic nõ eſt pars aie exiſtẽs in parte corporis . ꝛ iõ nõ oꝫ ꝙ ſit
actus corporis organici.¶ Alr̃ dicũt aliq ꝙ illa diffõ aie
dat̃ de aia tota totalitate ꝑtãtiua.h̃ eſt enĩ act⁹ corꝑis or
ganici.ꝛ iõ ꝯcedũt ꝙ ipſa nõ ẽ tota totalitate ꝑtãtiua i q̃li
bet ꝑte corꝑis aiati:cũ tñ q̃libꝫ ſit organica. Sꝫ ꝑiculũ ẽ
ſic dicere:qꝛ diffõ dat̃ de aia ſꝫ ſuã q̃ditatẽ ꝛ eẽntiã.tota
litas aũt ꝑtãtiua accidit aie ſicut ꝛ ſua potẽtia eſt act⁹ eius:
vt videbit̃ poſt.¶ Itẽ ꝯtra ꝑorẽ ſolonẽ eſt dubitatio:qꝛ
diffõ toti⁹ hõgenei dꝫ ꝯuenire ꝑtib⁹ ei⁹ oĩbus.cuilibꝫ.n.
parti aque cõpetit diffinitio aq̃.ſilr̃ aũt ꝛ in alijs. cuꝫ igit̃
aia ſit q̃dã totũ hõgeneũ.q̃libet.n.pars aie eſt aia vt no
tũ eſt.ſeq̃tur ꝙ cuilibꝫ parti aie ꝯuenit diffõ aie.ſi igit̃ in
q̃libꝫ ꝑte corꝑis eſt aliq̃ pars aie.videt̃ ꝙ q̃libꝫ pars cor
poris in qua eſt aia ſit corpus organicũ. ¶ Ad hoc viri^{m}
põt dici ꝙ duplex eſt totũ hõgeneũ.q̃dã eſt qđ nõ hꝫ di
uerſas opationes req̃rentes diuerſitatẽ partiũ corpora
liũ diſtinctarũ ſm cõplexionẽ ꝛ figurã ꝛ cõpoſitionẽ: vt
aqua ſm ꝙ aqua non hꝫ diuerſas operatiões per ſe ꝛ ꝓ
prias ad quas requirunt̃ diuerſe partes modo ꝑdicto.et
de tali toto hõgeneo verũ eſt qđ dicit̃:ꝙ diffinitio ei⁹ ꝛc̃.
aliud eſt totũ hõgeneũ qđ hꝫ multas ꝛ diuerſas opatio
nes que nõ hñ pñt exerceri niſi per diuerſas partes cor
poreas ꝛ diſtinctas mõ ꝑdicto.ꝛ de tali toto nõ oꝫ ꝙ ei⁹
diffinitio ꝯueniat cuilibꝫ eius parti ꝓpꝛie:ꝛ ſic eſt de aia.
in hoc enim aia excellit in ordine ꝑfectiõis alias formas
nãles:qꝛ ipſa eſt ꝑncipiũ diuerſarũ operationũ nãliũ in
corpore cui⁹ eſt aia q̃ nõ hñ pñt ꝛc̃.iõ oꝫ ꝙ q̃libꝫ pars aie
q̃ntitatiua ſit actus corporis organici. ¶ Alr̃ dicunt aliq
ꝙ licꝫ q̃libꝫ pars corporis nõ ſit organica organicatione
cõpleta modo ꝑmiſſo.tñ quelibet eſt organica organica
tione incompleta vel imperfecta:ꝛ hoc ſufficit vt dicũt.

organiçatio aūt imꝑfecta eſt quedā complexio ⁊ tempe-
ratio qualitatū nobilioꝝ complexionibus inanimatoꝝ.
¶ Ad aliam.patet ex dictis.bene enim concludit ꝙ nō
tota anima ſm quantitatem ſit in qualibet parte corpo-
ris.⁊ hoc conceſſum eſt.ideo ⁊c̄.

¶ Ratione autem ꝙ altere manifeſtum: ſenſi-
tiuo enim eſſe ⁊ opinatiuo alterum ⁊c̄. Tex.
commenti. XXII. Queſtio. VIII.

Ueritur hic.Utrū potentie aīe diſtinguantur
per actus ſuos. ¶ Et arguitur ꝙ nō.q2 ſi ſic
eſſet tunc vnius ⁊ eiuſdez potentie ſm ſpēm
non poſſent eſſe actus diuerſi ſm ſpēm.poſt-
ꝙ̄ enim diſtinguerent̄ per ſuos actus diuer-
ſi actus in ſpecie arguerēt diuerſas ſpē potētias .hoc aūt
videt̄ falſuz:q2 viſus eſt vna potētia aīe ſm ſpēm ſpāliſ-
ſimā:⁊ tñ hʒ actus diuerſos ſm ſpēm:vt videre albuz ⁊
videre nigrū ⁊ rubeuz:⁊ ſic de alijs.q̄re ⁊c̄. ¶ Itez ſi po-
tentie aīe diſtinguerent̄ per actus ipſi eēnt pncipia eſſen
di potentiarū.nā illud qḋ eſt pncipiū eēndi diſtinctū de-
bet eſſe pncipiuz eēndi:ſʒ hoc eſt per ſe ⁊ ꝓprie:ſʒ ꝯñs eſt
falſuz:q2 ſi actus eſſent pncipia eēndi per ſe reſpectu po-
tentiarū tunc remotis actibus remouerent̄ potentie:ſi-
T.c.37. quidē cauſa per ſe remota remoueret̄ cauſatū.2.phyco.
hoc v̇o eſt falſuz:q2 multotiens aīa non hʒ actū videndi
neq3 audiendi : ⁊ tñ hʒ potentiā viſiuaz ⁊ auditiuā:vt pʒ
in dormientibus.q̄re ⁊c̄. ¶ Item ſi potentie aīe ⁊c̄.tunc
diſtinguerent̄ per obiecta:ſed hoc eſt falſuz : q2 potentia
vna ſm ſpēm pōt eſſe diuerſoꝝ obiectoꝝ ſm ſpēm vt
viſus albi ⁊ nigri ⁊ guſt⁹ dulc̄ ⁊ amari.ſilr aūt ⁊ in alijs.
⁊ ꝓbatur ꝯñā.q2 ipſi actus diſtinguuntur per obiecta vt
oēs dicūt.ſi ergo potentie anime diſtinguūt̄ per actus
ſequit̄ de pmo ad vltimuz ꝙ potētie anime diſtinguunt̄
per obiecta:qḋ videt̄ incōueniens.quare ⁊c̄.

T.c.22. Oppoſituʒ aūt arguit̄ auctoritate Ariſto.qui dīc
hic ꝙ ſenſitiuū ⁊ opinatiuū ſūt diuer-
ſa rōne.i.diuerſa diffōne.ſiquidez ſentire ab ipſo opinari
alterū eſt. ¶ Et arguit̄ rōne q2 potētie aīe debent diſtin
gui per ſuos fines ꝓprios ⁊ ꝓpinquos.hec videtur ſatis
manifeſta:ſed act⁹ potentiarū aīe ſunt earū fines ꝓpꝛij
⁊ ꝓpinqui vt videre ipſius viſus ⁊ audire ipſius auditus
⁊ intelligere ipſius intellectus:vt oēs cōcedunt.⁊ habet̄
ab Ariſto.in de ſomno ⁊ vigil̄.vbi dicit.ꝙ ſentire ⁊ ſape
T.c.16. re ſunt oīb⁹ finis quoꝝ eſt alteruz hoꝝ.⁊ in.9.meta.hr̄ ꝙ
actus vlr eſt finis potētie ordinate ad ipm actuz.q̄re ⁊c̄.

Ad qōnem eſt intelligēdū ꝙ potentias aīe diſtin
gui per ſuos actus pōt itelligi dupl'r.
Uno mō q̄ꝫtum ad eſſe illoꝝ : ita.ſ.ꝙ diuerſitas ⁊ diſtin
ctio potentiarū aīe dependeat q̄ꝫtuz ad eſſe ſimpl'r ex di-
ſtinctione actuuz vel ex ipſis actibus diſtinctis.Alio mo
do q̄ꝫtuz ad noticiam noſtrā : ita.ſ.ꝙ diſtinctio potentia-
rū anime notificet̄ ⁊ cognoſcat̄ per actus diſtinctos.⁊ h̄
eſt qḋ ſolet dici in alijs verbis.ꝙ potentias aīe diſtingui
per actus pōt intelligi quo ad nām.vel quo ad nos.Ulte
rius eſt cōſiderandū ꝙ potentie aīe poſſunt dupl'r ſe hr̄e
ad actus ſuos.Uno mō ꝙ actu ſint informate ⁊ perfecte
ipſis ſuis actibus:vt ꝙ viſus habeat actu viſionē:⁊ audi-
tus auditionē.Alio mō ꝙ non hēant in ſe actu ipſos act⁹
ſed ſolum in potentia vt in dormiente. ¶ Tunc dico ad
qōnem tria.pmo ꝙ potentie aīe bñ diſtinguunt̄ per act⁹
q̄ꝫtum ad cognitionez ſiue quo ad nos:ita.ſ.ꝙ diſtinctio
potentiarū aīe cognoſcit̄ a nobis per diſtinctos actus ali
quo mō.⁊ hoc ꝓbat̄ .per illud qḋ eſt noti⁹ nobis q̄ꝫ diſtin
ctio potentiarū aīe:⁊ ex ipſo neceſſario concludit̄ diſtin-
ctio ipſarū potentiarū:diſtinguuntur potētie anime quo
ad cognitionem noſtrā.hec eſt manifeſta.nam vniuerſa-
liter illud eſt pncipiū notificandi aliquid ex quo neceſſa-
rio ſequit̄ illud alterū ⁊ eſt notius quo ad nos illud:vt ſa
tis habet̄ ex pmo phyſicoꝝ.⁊ pmo poſterioꝝ.ſed act⁹ po T.cõ.2.
tentiarū aīe ſunt notiores nobis q̄ꝫ ipſe potentie:⁊ diſtin
ctio actuum arguit diſtinctionē potentiarū:⁊ ex diuerſi-
tate eoꝝ neceſſario concludit̄ diſtinctio potentiaruʒ ali-
quo modo.aliter enim quilibet actus concederet̄ ꝓcede
re a qualibet potentia : qḋ eſt falſuz.non enim videre eſt
ab auditu nec audire a viſu:⁊ ſic de ceteris.q̄re ⁊c̄. ꝙ aūt
actus ⁊ operationes ſint notiores quo ad nos ipſis potē-
tijs.hoc Ariſto.teſtatur in littera.cū dicit.pores eni ſm T.c.33.
rōnes actus ⁊ operationes ſunt potētijs . ¶ 2.ᵒ dico ꝙ cū
potentie ſint ſine ſuis actibus ipſi actus nō ſunt cā diſtin
ctionis potentiaruʒ q̄ꝫtum ad eſſe reale ipſius diſtōnis ⁊
ſimpl'r:q2 nō ens duz eſt nō ens nō eſt per ſe ꝓpe cā entis
vt manifeſtū eſt:ſʒ ipſi actus duz nō ſunt in potentijs ſūt
nō entes.vel duz nō ꝓcedunt a potētijs.manifeſtum eſt
enim ꝙ videre nō eſt ens extra aīam niſi ſit in viſu.⁊ ſilr
in alijs ſuo mō.ergo duz actus potentiarū aīe non proce
dunt ab ipſis potētijs non ſunt cā diſtōnis ⁊ diuerſitatis
realis ipſaruʒ potentiaꝝ aīe.cā dico per ſe ⁊ ꝓprie.cōſtat
eni ꝙ duz potētie nāles ſunt ſine actib⁹ ſuis ſcḋis adhuc
ſunt actu ⁊ ſimpl'r diuerſe:vt in dormiente virtus viſiua
nō eſt idē cū auditiua ⁊ nutritiua:⁊ ſic de alijs. ¶ 3.ᵒ dico
ꝙ cū actus potentiarū aīe ſunt actualr in ipis ſic ſunt cā
diſtōnis potentiarū aīe:q2 finis ꝓpri⁹ ⁊ ꝓpinquus diuer
ſoꝝ ordinatoꝝ in finē eſt cā diſtōnis ⁊ diuerſitatis ipoꝝ:
vt manifeſtū eſt.ſm eniʒ exigentiā finiū opʒ cetera mo-
derari:vt dicit Lincon.ſupea pᵐᵒ poſte.mō cū actus potē
tie aīe actualr eſt in ipa aīa potētia vel ab ea actu ꝓcedit
tunc eſt cā finalis:q2 ſic eſt ꝑfectio intrinſeca ipſi⁹ poten-
tie:qḋ qdē eſſe ꝑfectū cōpetit alicui ex attingere ſuū finē
ſm Ariſt.in.5.meta.ca.ᵒ de ꝑfecto.2.ᵒ eniʒ hr̄e finē ꝑfecta T.c.21.
ſupple ſunt ordinata in finē:⁊ ēt ſm iſtud eē.ſ.ſm eē actu
debet̄ ipſi fini eſſe vltimū ⁊ optimū.nō aūt ſm eē in apti
tudine vel potētia remota ab actu vt alias oſtēſuʒ eſt in
qōne de cāitate finis.actus ḡ potentie aīe hñt cāitatē fi
nis reſpectu potētie duz actu iformat ipſaz potētiā q̄ꝫtuz
ad potētiā paſſiuā vel actu ꝓcedit ab ipſa q̄ꝫtuz ad poten
tiā actiuā:vt viſio eſt finis potētie viſiue duz actualr eſt
in ipſo viſu:⁊ augmētatio eſt finis augmētatiue virtutis
duz ipſa actualr augmentat.⁊ ſilr in alijs : ⁊ ideo tunc hʒ
eſſe actu cā ipſius diſtōnis potētie ab alijs. De hoc tñ be
ne debet eſſe ꝯſideratio vtrū finis ſit cā ſm eē ſuū actua
le cū iam eſt adeptū.vel ſm eſſe ſuū in potētia ante q̄ꝫ ſic
actu ꝓductus.⁊ vtrū ſm eſſe in aīa; vt dicunt multi in h̄
vel ſm eſſe extra aīam actu:vt alias oſtenſum eſt.

Ad rationes. Ad pᵐᵘᵐ ē itelligēdū ꝙ cū dr̄.poten
tias diſtigui itell'r de actib⁹ q ſunt
reſpcū pmoꝝ oboꝝ ⁊ ꝑ ſe.nō aūt de actib⁹ q ſūt reſpcū di-
uerſoꝝ oboꝝ ſcḋarioꝝ aut ꝑ accñs.vñ cū videre ſit act⁹
viſus reſpcū ſui pmi obti.ſ.viſibilis:⁊ audire ſit audit⁹ re
ſpcū pmi obti.ſ.audibilis:iō diſtiguit̄ viſus ab auditu ſʒ
diſtinctionē viſus ab auditione.ſilr ⁊ in alijs.Sed q2 vi-
ſio albedinis ⁊ viſio nigredinis nō ſunt actus viſus reſpe
ctu pmi obiecti.ſed reſpectu cōtentoꝝ ſub obiecto pmo.
ideo non diſtinguunt̄ diuerſi viſus reſpectu albi ⁊ nigri:
vt cōiter dicit̄ . ¶ Ad formā ergo rōnis.cū dicit̄.ꝙ tunc
vni⁹ potētie ⁊c̄.veꝝ eſt reſpcū obiectoꝝ pmoꝝ: ſʒ reſpcū
alioꝝ bñ poterit ꝯtingere ꝙ vnius potētie ⁊c̄.⁊ ſic eſt in
ꝓpoſito. ¶ Alr dicunt aliq: ꝙ viſio albedinis ⁊ viſio ni-
gredinis ſūt eiuſdē ſpēi ſpāliſſime:ſic̄ ⁊ viſus ⁊ vniuerſa-
liter oēs ſenſationes eiuſdē ſenſus ſunt eiuſdem ſpēi ſpe
cialiſſime. ¶ Sed hoc nō videt̄ itcrū mihi tutuz . ⁊ hoc

eſt corpus cōpoſitū ex diuerſis partibus figura. cōpōne. cōplexiōe ⁊ ſitu differētibus. cōſtat aūt ꝙ corpus cuius actus eſt aīa eſt cōpoſitū ex talibus partibus vt manifeſtuz eſt ad ſenſuz. q̄re ⁊c̄. ❡ Cām aūt q̄re oꝫ corpus cui⁹ actus eſt aīa eſſe organicū: aſſignat Albertus ſatis euidēter. nā lꝫ aīa in vno aīato ſit vna ⁊ ſimplex ſm̄ ſubſtātiā ꝓcipue aīa ſpecifica: tn̄ eſt plures ſm̄ v̄tutes per q̄s ipſa ē ꝑncipiū diuerſarū opationū. ⁊ q2 ille opationes adeo diuerſe vt videre audire ambulare ⁊ palpare nō bene nec
T.c.74 cōmode pñt cōpleri ꝑ vnā ⁊ eādē partē. iō nā q̄ ſemꝑ fa-
t.76. cit qd̄ melius eſt de poſſibilib⁹. vt habeť 2° phycoꝝ. ⁊ in
T.c.41. ſc̄do de generatiōe. nec deficit in neceſſarijs. vt habeť in
t.59. 3° hui⁹. dedit ⁊ ordinauit ipſi aīe corp⁹ hñs diuerſas par-
T.c.45 tes cōuenientes ad diuerſas opatiōes. vt oculos ad viſionē: ⁊ aures ad auditionē: ⁊ pedes ad ambulationem: ⁊ ſic de alijs. dr̄nt aūt iſte opatiōes q̄buſdā ꝓprietatib⁹ accidentalib⁹. ſ. figura ꝯpoſitiōe cōplexiōe ⁊ ſitu: vt manifeſtū eſt: ⁊ dicebať in arguēdo. ſcia aūt de hoc eſt in de partibus aīaliū ⁊ in anothomijs. Qꝫ aūt corpus cuius actus eſt aīa ſit potētia vitā hñs. pꝫ. q2 hñs actū ꝑmū eſt in potentia ad actū 2m q̄cū eſt ex ꝑte ſua vt hñs ſciam pōt cōſiderare niſi aliq̄d ꝓhibeat exterius. nunc ipſa aīa ē act⁹ ꝑmus. vt declaratū eſt ſupra. ⁊ vita eſt act⁹ ſc̄ds capiēdo vitā ꝓ motib⁹ ⁊ opationib⁹ viuētis vt ſunt moueri ⁊ ſentire ⁊ hꝫ. q̄re ⁊c̄. Patet igiť ꝙ oēs ꝑticule poſite in diffinitiōe ipſius aīe vere cōueniūt aīe ſꝫ modū aliquē: ⁊ iterū per iſtas ꝑticulas notificať ſuba aīe: cum forma nālis nata ſit cognoſci ꝑ ſuū ꝓpriū ſubm ⁊ declarari. ❡ Itē ꝑ q̄libꝫ iſtaꝝ ꝑticularū aīa diſtinguiť ab aliq̄ alio: qd̄ ſic pꝫ. per hoc. n. ꝙ eſt actus diſtiguiť ab ente in pura potentia qd̄ eſt mā̄ vt euidēs eſt: q2 mā̄ ꝑma nō eſt aliq̄s actus:
T.c.69. vt determinatū eſt in ꝑ phycoꝝ. per hoc. n. ꝙ eſt ꝑm⁹ diſtinguiť ab oīb⁹ motibus ⁊ opationib⁹ aīati q̄ ſunt actus ſecūdi ⁊ ſi ꝑmi vt nutrire augere ſentire ⁊ hꝫ. per h̄ autē ꝙ eſt act⁹ corporis diſtiguiť a multis actibus ꝑmis q̄ nō ſunt act⁹ corporis: ſed aīe: vt oīa habit⁹ itellectualis. ſ. ſapiētia. ſcia. itellectus. prudētia. ⁊ ars. vt pꝫ 6° ethicoꝝ. iſti enī habit⁹ itellectuales hñ ſunt act⁹ ꝑmi: ſꝫ non corporis ſed aīe. ſilr̄ aūt intellect⁹ agens eſt ꝑmus actus itellect⁹
ꝯme^ntor. poſſibilis. vt dr̄ cōiter ſm̄ Cōmē. ſed nō eſt aīa: ſed pars
3° hui⁹. aīe. nō. n. eſt actus corporis. ꝑ h̄ aūt ꝙ dr̄ phīci. diſtiguiť
Cō. 5. aīa ab actib⁹ ſiue formis corpoꝝ artificialiū q̄ quodāmō ſunt act⁹ ꝑmi inq̄ātū ſunt forme ꝓſuppoſite ad opatiōes: vt acuties securis ad ſecādū: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſunt act⁹ corporis: ſed nō corporis nālis a nā formati: ſed ab arte: per hoc aūt ꝙ dr̄ organici diſtinguiť aīa ab actibus ⁊ formis ſubalibus corpoꝝ ſimpliciū. ſ. elementoꝝ. hec. n. ſunt corpora homogenea ⁊ nō organica vt manifeſtū ē in aq̄ terra ⁊ aere: ⁊ ſic de alijs. quoꝝ vniuſcuiuſq3 pars eſt ſynonyma pars. i. eiuſdē diſpōnis cū alia. ꝑ hoc aūt ꝙ dr̄ potētia vitā hñtis. credo ꝙ aīa diſtiguať ab actu corporis qd̄ remanet ſtatiꝫ poſt mortē. illud. n. corp⁹ aliq̄liter eſt organicū ſaltē ſm̄ ſilitudinē cū diuerſas hēat partes dr̄ntes modis ꝑdictis: ſed illud corpus nō hꝫ vitā in potētia ꝓpinqua. cuꝫ nō poſſit nutriri nec augeri ⁊c̄. iō actus ei⁹ nō eſt aīa. ❡ Ecce q̄ʒ rōnabilr̄ ⁊ pulchre Ar. diffinit aīaꝫ. q2 nulla particula ſuꝑflue poniť: ſꝫ vtilr̄ ⁊ cōmode. q̄re ⁊c̄. ❡ Sed dubitaret aliq̄s. q2 bona diffō oꝫ eē vniuoca. vt pꝫ ex. 6. thopi. nūc aūt iſta diffō nō eſt vniuoca: cū actus nō dicať vno mō de aīa intellectiua ⁊ de alijs: vt ꝑus dictuꝫ eſt. ꝓſertim q̄a corruptibili ⁊ ꝑpetuo nihil eſt cōe. vt
t.c. vlti. habeť ex. 10. meta. aut vniuocū. aīa aūt itellectiua ē icor-
T.c.xi. ruptibilis ⁊ alie ſūt corruptibiles. vt hr̄ ex iſto 2°. ❡ Di-
T.cō.3. cendū ad h̄ ꝙ ſicut mot⁹ ⁊ nā nō dñr pure vniuoce: ⁊ tñ
T.cō.6. Ariſt. ea diffinit, vt pꝫ in 2° ⁊ 3. phyſo. nec aliq̄s in deſcriptionibus pōt plus facere ipſo ariſto. ſ. ꝙ nō pōt melius deſcribere q̄ʒ ipſe Ariſto. Sic ēt q̄uis aīa nō dicať oīno vniuoce de aīa itellectiua: ⁊ de alijs: tñ h̄ diffinit eā Ar. in cōi. q2 nō dr̄ pure equoce: ſed dr̄ analogice. ſ. ſm̄ ꝑus ⁊ poſterius: de talibus aūt analogicis hñ pōt conſiderare ſcia ⁊ demōſtrare. vt dicit Linco. in ꝑ poſte. ⁊ hr̄ ab Ar. T.cō.2.
in 4° meta. ⁊ ꝑ ꝯñs. tale analoguꝫ hñ pōt diffiniri: dūmō determineť ei⁹ ambiguitas in ꝯñtib⁹: ſicut fecit Ariſto. in hac ſcia. hec eſt q̄ cā q̄re diffinit aīam in cōitate ſua. q2 cognitio vlīs ſemꝑ oꝫ ꝓcedere cognitionē ſpālem ⁊ ꝑticularem. ⁊ hoc ſignificauit Ariſto. ꝑ ſuū modū loquēdi cū dixit. Si q̄ aliq̄d cōe in oī aīa oꝫ dicere. h̄ enī dixit ad inuē- T.c.7.
dum ꝙ nō eſt aliqd̄ cōe diffinitū ꝓpe ⁊ pure vniuocū ad oēm aīaꝫ. vt dicit Cōmē. Et ꝑ h̄ Alexāder ſuper ꝑncipiū libri de ſenſu ⁊ ſen. recapitulās q̄daꝫ dicta in iſta ſcia dixit ꝙ Ariſt. diffinit hic aīam vlr̄ vt poſſibile erat diffinire ea q̄ hñt in ipſis ꝑmū ⁊ perfectū ⁊ 2m iperfectū. ❡ Dicať q̄ ad dubitationē cū dr̄. bona diffinitio oꝫ eſſe vniuoca ⁊c̄. Dōm ꝙ veꝝ eſt ſi ſit diffinitio vniuoci: ſed ſi ē diffinitio analogi oꝫ eſſe analoga: ſuper analogū enī dirigiť demōſtratio ⁊ ſcia. vt dicit Lincoñ. ꝑ poſte. ⁊ ꝑ ꝯñs diffinitio hñ pōt ſibi aſſignari. mō ipſa aīa nō eſt pure vniuoca ad aīam vegetatiuā: ſenſitiuā ⁊ intellectiuā. nec pure equoca: ſed ſm̄ ꝑus ⁊ poſterius. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit ſm̄ analogiā. Et tūc rōnabilr̄ quereret iunior de q̄ aīa dr̄ ſm̄ ꝑus ⁊ de q̄ ſm̄ poſterius. Dico ſaluo meliori iudicio ꝙ aliqd̄ nomē dici ſm̄ ꝑus ⁊ poſteri⁹ de aliquo eſt duplr̄. vt hꝫ videri ſup. 5. meta. ca. de ꝑncipio ſpālr̄. Uno mō pōt dici de T.cō.5.
aliquo per ꝑus ſm̄ ipoſitionē ⁊ vſuꝫ ⁊ famoſitatē ſeu cōſuetudineꝫ. ⁊ hoc mō dr̄ per ꝑus de illo qd̄ ꝑus ⁊ magis ē notū quo ad nos: q2 nobis notioribus ꝑus nomen iponimus. Alio mō ſm̄ ordinē nāe rei ⁊ ſic nomē ꝑ ꝑus ſignificat illud qd̄ eſt dignius īter oīa ſua ſignificata. mō dicaꝫ ꝙ hoc nomē aīa ſm̄ ordinē ipoſitiōis ⁊ famoſitatē ⁊ conſuetudinē ꝑus dr̄. de aīa ſenſitiua q̄ʒ de alijs. q2 eſt notior quodāmō quo ad nos: ⁊ multi nō itelligūt cōiter ꝑ aīam niſi aīaꝫ ſenſitiuā. ⁊ cū putāt loq̄ de aīa itellectiua loquūtur de aīa ſenſitiua: ſicut oēs illi q̄ dicūt aīam itellectiuā eſſe corporalē ⁊ hꝫ. ſed ſm̄ ordinē nāe rei ꝑus dr̄ de aīa itellectiua: cū iſta ſit nobilior oībus alijs: cuꝫ oībus alijs ſit q̄ſi finis. vñ ⁊ nā dedit alias ad miniſtrādū ei.

Ad rationes. Ad ꝑmā cū dr̄. in bona diffōne ⁊c̄. dico ꝙ verū eſt ſi tale trāſcēdens per qd̄ diffiniť nō diſtinguať ab aliq̄ alio ente ſicut ⁊ ens ⁊ vnū res ⁊ aliq̄d ⁊ hꝫ. ſed ſi ſit tale trāſcendēs per qd̄ diſtinguiť diffinitū ab alio nō eſt icōueniēs ipꝫ poni in diffinitiōe. ſic aūt eſt in ꝓpoſito: nā per actū aīa diſtinguiť a mā̄ que eſt ens in pura potētia. iō ⁊c̄. ❡ Aliter dicūt aliq̄ ꝙ trāſcēdēs in ſua cōitate ſumptū nō oꝫ poni in diffōne: ſed ꝯtctū vel determinatū ad vnū genus pōt poni. ſic aūt eſt in ꝓpoſito. naꝫ actus ꝑmus accipiť ibi ꝓ ſuba ſm̄ formaꝫ ſiue ꝓ forma ſubali: ⁊ hoc dať itelligi per ꝓcedētia: q2 diuiſit ſubaꝫ in mām̄ ⁊c̄. ❡ Ad aliā cū dr̄. illud nō eſt actus ꝑmus ⁊c̄. pōt ꝯcedi iſta ſm̄ opionē cōem. Et cū dr̄ ꝙ in corpore aīato eſt aliq̄s actus añ ⁊c̄. falſuꝫ eſt: q2 licꝫ corpus cuius actus eſt aīa ante aduentū aut receptioneꝫ aīe haberet multas formas: tñ adueniēte aīa oēs corrūpunť ⁊ fit reſolutio vſq3 ad mām̄ ꝑmā. ⁊ ſic aīa eſt ꝑmus actus māe actuate ſiue corporis actuati per aīaꝫ. ❡ Aliter poſſet dici ſm̄ aliā opinionē cuꝫ diciť. illud añ qd̄ eſt aliquis actus ⁊c̄. pōt dici ꝙ verū eſt ꝙ non eſt actus primus ſimpliciter per ꝑuationē omnis alterius actus prioris: ſed pōt dici actus ꝑmus reſpectu alioꝝ actuuꝫ poſteriorū ⁊ in tali genere: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nam nō eſt oīno actus ꝑmus māe per remotionē oīs alterius act⁹ prioris:

ſed tñ eſt actus ꝑmus in tali genere.ſ. in genere actuū q̄
ſunt ꝓpꝛiꝫ aiatis. oībus.n. illis aia eſt poꝛ ⁊ reſpectu oīuꝫ
T.cō.6. alioꝝ actuū aiati. Et hoc ſignificauit Ar. per ea q̄ ſubdit
⁊.7. organici vitā habentis. q̄ſi dicat. ꝙ aia eſt poꝛ reſpectu
actuū vite ad quos aiatū eſt in potētia. Nec ē icōueniēs
aliqd dici actuꝫ ꝑmū nō ſimplr ſed in genere: ⁊ reſpectu
aliquoꝝ alioꝝ actuū determinatoꝝ: q̄uis alius actꝰ ꝑce-
T.cō.5. dat in eodē ſubo. vt ſcia dr̄ actꝰ pmꝰ. vt dicit phs in lr̄a. ⁊
tñ ante ipm eſt aliꝰ actꝰ informās intellectū poſſibilē.ſ.
3° huius intellectꝰ agēs. vt dicit ſm Ar. ⁊ Cōmē. dicit aūt ſcia actꝰ
t.⁊.c.12. ꝑmus in genere actuū q poſſunt fieri in itellectu poſſibi-
⁊.18. li a rebꝰ ſcibilibꝰ. poꝛ.n. in eodē genere eſt ſcia ſm Ar. in
T.c.6. lr̄a. q̄re rō nō valꝫ. ¶ Uel pōt dici alr ⁊ ſatis rōnabiliter
ꝙ q̄uis aliq̄ alie forme ſubales ꝑcedāt aiam via gnātio-
nis: tñ aia eſt poꝛ aliis via pfectionis ⁊ nobilitatis: ⁊ iō dr̄
actus ꝑmus ſimplr. ¶ Ad aliā cū dr̄. ꝙ eſt actꝰ māe pri-
me ⁊c. pōt dici ꝙ verū eſt ſi ſit actus māe ꝑme oīo ime-
diate: ſed ſi mediāte corporeitate nō eſt neceſſe ꝙ nō ſit
actus ꝑmus: ſic aūt eſt in ꝓpoſito: nā aia q̄ eſt forma dās
eſſe nō vnit māe niſi mediāte corporeitate ſic ⁊ oēs alie
Cō.36. forme ſubales. vt docet Cōmē. in ꝑmo phy. ⁊ in tractatu
de ſuba orbis. ¶ Sed dubitat. q2 ſm iſtā rſionē q̄libꝫ
forma ſubalis etiā inaiati poſſet dici actus corporis cum
oīs forma ſubalis vniat māe mediātibꝰ dimēſionibꝰ. h
Cō.22. aūt videt ꝯ Cōmē. in 4° celi ⁊ mūdi. ⁊ 4. phycoꝝ. vbi
Cōm.8. vult ꝙ lapis cōponat ex grauitate ⁊ mā prima. ecōtrario de
aialibus q̄ ſunt cōpoſita ex aia ⁊ corpoꝛe. de hac nō plus
ad pn̄s. ¶ Sed poſſumꝰ alr dicere ad rōnē cuꝫ dr̄. illud
qd̄ eſt actꝰ ⁊c. iſtud pōt negari. Et cū ꝓbat ꝙ mā non eſt
qd ⁊c. dico ꝙ q̄uis mā ꝑma nō ſit eſſentialr corporeitas
nec aliqs alius actꝰ: ipſa tñ nūq̄ denudat a corporeita-
te ſeu dimēſiōe: ⁊ ꝓꝑ hoc forma ſubalis q̄ vnit ei pōt dici
actus ꝑmus corporis. ¶ Sed q̄res q̄re alie forme nō di-
cunt actus corporis ſicut ⁊ aia. ⁊ q̄re nō dr̄ aia actꝰ māe
ſicut ⁊ alie forme. dico ad ꝑmū ꝙ hoc eſt ꝓ tanto: q2 mā
q̄ eſt ſubm aliaꝝ formaꝝ nō hꝫ tot ꝑfectiōes ⁊ organiza-
tiones vt ſubꝫ aie. ⁊ iō q2 corpus plus iportat q̄ mā ꝑma
rōnabilius dr̄ aia actꝰ ꝑmus corporis q̄ actus māe ꝑme.
⁊ per h ad aliā. ¶ Qualr aūt dcm Cōmē. eſt intelligēdū
ꝙ lapis cōponit ex grauitate ⁊ mā ꝑma alias viſum fuit
ſed iaꝫ nimis eſſet lōgū ad pn̄s declarare. ¶ Ad aliā cuꝫ
dicit. actus corporis nālis ⁊c. cōcedo. Et cū dr̄. aia nō eſt
nā. dico ꝙ nā dupl̄r ſumit. Uno mō generalr ꝓ eēntiali
T.cō.3. ꝑncipio oīs entis nālis. ⁊ hoc mō diffinit in 2° phycoꝝ.
vbi dicit ꝙ nā eſt ꝑncipiū ⁊ cā mouēdi ⁊c. ſed ſic ſine du
bio nā ⁊ aia nō diſtiguunt ex oppoſito: imo aia continet
ſub nā ſic dicta. cū aia ſit ꝑncipiū ⁊ cā mouendi ⁊ qeſcen
di in illo in quo eſt ꝑmaꝫ ⁊ per ſe ⁊ nō ſm accn̄s. Alio mō
ſumit nā magis ſpāliter ⁊ ſtricte ꝓ eo qd̄ eſt ꝑncipiū mo
tus ad vnā drīaꝫ poſitiōis tm̄: ⁊ ſic aia nō eſt nā ſic dicta.
nec opꝫ ꝙ nā ſic dicta ſit actus corporis nālis. quare ⁊c.
¶ Ad aliā cū dr̄. forme ſimplicis. dōm ꝙ veruꝫ eſt ſi eſt
vna ⁊ ſimplex ſm vnitatē ſube ⁊ ſm virtutē: ⁊ ēt ſi habꝫ
virtutes diuerſas quaꝝ ſecūdi actus pn̄t ꝑ eandē parteꝫ
corporis exerceri vt ſunt forme elemētoꝝ q̄ lꝫ habeāt di
uerſas virtutes vt ignis caliditatē ⁊ leuitatē q̄ ſunt ꝑnci-
pia diuerſarū actionū vt leuitas eſt ꝑncipiū motꝰ ſurſuꝫ:
⁊ caliditas eſt ꝑncipiū calefactiōis: tñ actus iſti pn̄t exer-
ceri per corpꝰ vniforme ſm figurā ⁊ poſitionē. vel nō re-
quirunt diuerſitatē partiū in figuris ⁊ cōpoſitiōibꝰ. iō cū
nā nō abūdet i ſuperfluis neq̄ deficiat in neceſſariis: nō
dedit iſtis corpora organica: ſed ſi ſit actus ⁊ forma ſim-
plex in ſuba ⁊ multiplex in virtutibꝰ q̄ ſūt ꝑncipia diuer-
ſarū operationū q̄ nō pn̄t exerceri per ꝑtes eodē mō di-
ſpoſitas: nō opꝫ ꝙ ſubm eius ſit ſimplex ⁊ vniforme per
ꝑnationē diuerſoꝝ organoꝝ modis ꝑdictis differentiū.
ſic aūt eſt aia. q̄re ⁊c. ¶ Ad aliā cū dr̄. ꝙ hꝫ vitā actu ⁊c.
dīt aliq ⁊ bn̄ ꝙ vita ſumit dupl̄r. vno mō pro actu ꝑmo
viuentis. alio mō ꝓ actu ſcdo q eſt opatio ſiue motus vi-
uētis vt nutrire ⁊ generare. ¶ Tūc ad rōnē cū dr̄. illud
qd̄ hꝫ ⁊c. verū eſt eo mō quo hꝫ vitā actu. Et cū dr̄ ꝙ cor
pus cuius actus eſt aia hꝫ actu vitā. veꝝ eſt accipiēdo vi
tam ꝓ actu ꝑmo viuētis q eſt eſſe ſubale ipſius ⁊ ꝑmū. ⁊
hoc inquā mō corpus: cuius actꝰ eſt aia hꝫ actu vitā duꝫ
actus eius eſt aia: lꝫ nō habeat eā. tñ adhuc hꝫ corpꝰ cuiꝰ
actus eſt aia: hꝫ in potētia vitā q̄ eſt actus ſcdus.ſ. opera
tio viuētis: quēadmodū grāmaticus hn̄s actu habitum
grāmatice hn̄ pōt eſſe in potētia ad cōſiderare ſicut dcm̄
fuit ꝑus: ⁊ ſic itelligit corpus cuiꝰ actus eſt aia hr̄e vitaꝫ
in potentia. ¶ Sed iſtud nō videt ſatiſfacere rōni. nam
ſicut aſſumebat arguēdo corpꝰ aiatū diſtiguit ab inaia-
to in viuēdo. vt dicit Ar. ⁊ cōſtat ꝙ ipſe accipit ibi viue- 2. de aia
re ꝓ actu ſcdo viuētis. vt pꝫ in lr̄a ſtatim ſequēte. vbi di- T.c.13.
cit. Multipl̄r aūt viuere dicto ⁊c. Et ſubdit. vt intellectꝰ
⁊ motus ⁊ ſenſus ⁊ ſtatus ſm locum ⁊c. Illud aūt per qd̄
aliqd diſtiguit ab alio dꝫ eſſe in illo actu ⁊ nō ſolū in po-
tentia. g̃ corpꝰ cuius actus eſt aia dꝫ hr̄e vitā ſm actuꝫ ⁊
nō ſolū in potētia. Et pōt dici ꝙ imo aliqd pōt diſtingui
ab alio ꝑ illud qd̄ hꝫ actu vel in potētia ⁊ aptitudine pro-
pinqua ab alio qd̄ nō hꝫ illud nec actu nec in potētia pro-
pinqua. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nā iaiatū vt lapis ⁊ hꝰ nō hn̄t
vitā nec actu nec in potētia ꝓpinq̄. aiatū aūt hꝫ vitā vel
actu vel in potentia ꝓpinqua actui: vt notū eſt. diſtiguit
g̃ aiatū ab inaiato in viuēdo. verū eſt vel actu vel poten
tia ꝓpinq̄ actui. Uel dicat ꝙ corpus cuiꝰ actꝰ eſt aia hn̄
ſemꝑ hꝫ aliquē actuꝫ vite: ⁊ per hoc diſtiguit ab inaiato.
nihilominꝰ tñ ipm aiatū actu hn̄s vnū opus eſt adhuc in
potētia ad aliud. vt tu nutriēs te actu ex h nutrimēto es
in potētia ad aliā nutritionē ex alio nutrimēto: ⁊ videns
hoc viſibile eſt in potētia ad aliud videnduꝫ. Silr aūt ⁊
in aliis. ⁊ ſic bene dicit potētia vitaꝫ habentis.

¶ Unde nō oꝫ querere ſi vnū eſt aia ⁊ corpus
ſicut neq̄ cera ⁊ figura neq̄ oīo vniuſcuiuſq̄
mā ⁊ id cuiꝰ ē mā. hoc.n. vnū ⁊ eē cū multipl̄r
dicant qd̄ ꝓpꝛie ē actꝰ ē. T.c.VII. Qō.IIII.

Ueriť ꝯiter. Utꝝ ex aia ⁊ corpore fiat vnū
per ſe. Et arguitur ꝑ ꝙ nō. q2 ex oppoſitis nō
ſit vnū ſimpl̄r ⁊ per ſe vt manifeſtū eſt de ſe:
ſed actus ⁊ potētia ſunt oppoſita: imo valde
oppoſita ſm Cōmē. in ꝓhemio huiꝰ: ⁊ aia eſt Cōm.6.
actus: corpus aūt potētia. vt vult Ar. in lr̄a. ¶ Itē ex il- T.c.4.
lis quoꝝ vnū eſt actus ⁊ aliud eſt ens in actu ſimpl̄r non
ſit vnū per ſe. vt cōiter ꝯcedit. ꝓ tāto.n. ex ſuba ⁊ accn̄te
nō ſit vnū. q2 lꝫ accn̄s ſit quidaꝫ actus: tñ ſuba q̄ eſt eius
ſubm eſt ens actu ſimpliciter. mō aia eſt actus vt mani-
feſtū eſt ex ꝑdictis. corpus aūt cuius vel in quo eſt aia eſt
ens actu ſm Cōmen. in. 5. metaphy. caꝰ. de ſuba. vbi ipſe Cō.15.
dicit ꝙ anima eſt forma in ente actu ⁊ illud nō ē niſi cor
pus cuiꝰ actus eſt aia vt manifeſtū eſt. quare ⁊c. ¶ Pre-
terea. Cōmen. 4. celi ⁊ mundi. dicit ꝙ lapis eſt cōpoſitꝰ Cō.22.
ex grauitate ⁊ mā ꝑma. ecōtrario de aialibꝰ que ſunt cō-
poſita ex corpore ⁊ anima: ſed nō eſſet ecōtrario hic ⁊ ibi
niſi corpus ex quo cum aia cōponit animal haberet ali-
quem actū aliū vel aliā actualitatē ſubalē ꝑter animā.
nam ſicut aial eſſet compoſituꝫ ex anima ⁊ mā diſpoſita
diſpoſitionibus accidētalibꝰ que nō ſunt de ſuba aialis
ſic etiā lapis eſſet cōpoſitus ex forma ſubali ⁊ mā diſpo-
ſita determinatis diſpoſitionibꝰ accidētalibus. vniuſcu-
iuſq̄.n. actus in potētia exiſtēte ⁊ in ꝓpria mā natus eſt

T.c.26. fieri. vt dicit̄ in iſto.z.ergo lapis eſſet eēntialr cōpoſitus
in ſui ſubā ſicut aial. qd̄ videt̄ eē ꝫ Cōmē. q̄re ꝛc̄. ❡ Itē
ad pncipale. ex eis q̄ nō ſunt nō pōt fieri ens vnū ꝑ ſe. hec
videt̄ manifeſta: q2 q̄ nō ſunt entia nō ſunt. ꝛ cū nō ſunt
entia ſunt nō entia vt manifeſtū ē. mō ꝯſtat ꝙ ex nō enti
bus nō fit ens nec vnū. g̃ ex eis q̄ nō ſunt nō fit ens vnū:
ſed corp⁹ ꝛ aīa nō ſunt: q2 vt cōiter dr̄ forma nō eſt ꝛ mā̄
nō eſt: ſed totū ꝯpoſitū eſt illud qd̄ eſt: ſicut forma nō ge
nerat̄ nec mā̄ generat̄; ſed totū cōpoſitum. vt allegatur

T.c.32. T.cō.7. **Oppoſitū** ex 7° metaphyce. ergo ꝛc̄. arguit̄ auctoritate Ar. qui vult ꝙ ex
anima ꝛ corpore fiat vnū ꝛ nō opꝫ de hoc dubitare. nota
mā̄ aīe ꝛ corporis. Idē vult Cōmē. ꝛ oēs alij expoſitores
Ariſt. ❡ Itē arguit̄ rōne. illud eſt vnū ens qd̄ hꝫ vnam
per ſe opationē. hec eſt manifeſta. ſꝫ aial qd̄ eſt ex corpo
re ꝛ aīa hꝫ vnā per ſe operationē q2 ſentire. q̄re ꝛc̄.

Ad queſtionem dōm videt̄ ꝙ ex aīa ꝛ corpe fit ens vnū ꝛ per ſe cui⁹ cā ē.
q2 ex actu ꝛ eo cui⁹ eſt actus fit ens vnū: ſꝫ aīa eſt act⁹ cor
poris. vt ꝓbatū eſt. g̃ ꝛc̄. maior recipit̄ pro manifeſta ꝛ ꝑ
ſe nota. nec oꝫ hui⁹ aliquā cām intrinſecā q̄rere pncipalē.
ſed ſolū ex hoc ꝙ vnū eſt actus ꝛ alteꝝ eſt ens in potētia
fit ex eis vnū: tn̄ Ariſto. ſi bn̄ cōſideret̄ videt̄ hoc cōfir
mare. ❡ Ad qd̄ cōſiderādū cū ex aliqb⁹ entib⁹ cōiūctis
adinuicē nō fit vnū ſimplr̄ ꝛ per ſe: hoc ꝓ tāto ꝯtingit: q2
ambo ſm̄ ſe ſumpta ſunt entia ꝛ vnū: vel qōlibet eorum
ſm̄ ſe eſt ꝓprie ens ꝛ ꝓprie vnū. vt ex lapidibus ſibynui
cem ordinatis ſiue cōiunctis non fit ens ſimplr̄ ꝛ ꝓprie
vnū. q2 vnuſqſqꝫ eſt ens ꝛ vnū ſimplr̄ ꝛ actu. g̃ per oppo
ſitū cū aliq̄ ſint entia ſibynuicē cōiūcta ſic ſe habētia ꝙ
alterū eoꝝ nō eſt ens ꝓp̄e nec vnū ſm̄ actum ꝛ aliud eſt
ens ꝓp̄e ꝛ vnū: tunc ex illis fit qd̄ vnum ꝛ ens vnitate ꝛ
entitate illius qd̄ vere ꝛ ꝓprie eſt ens ꝛ vnū. Mō mā̄ ꝛ
forma ſic ſe habēt. mā̄. n. nō ē ens ſimplr̄ ꝛ ꝓp̄e nec vnū
T.cō.8. ſꝫ actū. nō. n. ē qd̄. i. ſubā i actu nec q̄le nec q̄tū. 7° meta.
T.cō.7. forma vero ſubalis eſt ꝓprie ens ꝛ ꝓprie vnū ſm̄ Ariſt.
in lr̄a vbi dr̄. hoc ens. n. ꝛ vnū cū multipliciter dicant̄ qd̄
Cō.7. ꝓprie eſt actus eſt. ꝛ Cōmen. ibidē dicit. hec noīa. n. ſ. ens
ꝛ vnū cū dicant̄ multis modis: tn̄ pma ꝑfectio in oībus
iſtis. ſ. forma magis digna eſt: vt hēat hoc nomen ens ꝛ h̄
nomē vnū q̄ aggregatū ex mā̄ ꝛ forma. aggregatū g̃ non
dr̄ vnū niſi ꝑ vnitatē exñtē in forma. mā̄. n. nō dicit̄ hoc
ibidem niſi per formā. g̃ ex mā̄ ꝛ forma fit vnū. Et ſubdit Cōm.
ꝙ eſt valde notabile ꝛ ad ꝓpoſitū ꝙ ſi mā̄ ꝛ forma eēnt
in cōpoſito exñtia in actu. tūc cōpoſitū nō eſſet vnū niſi
ſicut dr̄ in reb⁹ q̄ ſunt vnū ſm̄ contactū. Nūc aūt. q2 mā̄
nō eſt in cōpoſito niſi in potētia. ꝛ cōpoſitū nō eſt ens in
actu niſi per formā: tūc cōpoſitū nō dr̄ vnū: niſi q2 forma
ſua eſt vna. g̃ pꝫ ꝙ ex corpore ꝛ aīa fit vnū per ſe. ꝛ h̄ mul
tū cōſiderādū eſt qd̄ dr̄ ꝙ forma ꝓp̄e eſt ens ꝛ ꝓp̄e vnū.
Ex hoc eni pꝫ error cuiuſdā dicti cōis ꝙ forma nō eſt ꝓ
prie ens. ſed eſt illud a quo aliqd̄ eſt. hoc eni falſum eſt ꝛ
t.t.c.7. īpoſſibile: imo forma ꝓp̄e eſt ꝛ ſm̄ Ar. ꝛ Cōmē. ꝛ ex hoc
ipſo ꝙ ipſa forma in cōpoſito ſola eſt illud qd̄ ꝓprie eſt. ꝛ
qd̄ ꝓp̄e eſt vnū ꝯuincit̄ ꝙ ex mā̄ ꝛ forma fit vnū ſimplr̄
ꝛ ꝓprie. vt pꝫ inſpicienti Ar. ꝛ Cōmē. hoc tn̄ verum eſt ꝙ
ipſa forma nō eſt ſicut ens per ſe ſubſiſtēs ꝛ ſeorſū diſti
ctū ſm̄ eē a q̄libet alia ſubā. nec mā̄ ſilr̄ eſt hoc mō ens
ſeꝑatū ſm̄ eē a q̄lib3 alia ſubā. q2 nō ſeparat̄ a forma nec
econuerſo. Cōpoſitū aūt eſt ens iſto mō. ſ. ſubſiſtēs ꝛ diſti
ctū a q̄libet alia ſubā: ſed nō ſequit̄. for⁹ nō eſt ꝑ ſe ſubſi
ſtens. g̃ nō eſt ens. imo eſt fallacia ꝯñtis. ❡ Et cōfirmat̄
hec poſitio. q2 iſta ꝓpō eſt vā in pmo mō dicēdi ꝑ ſe. for⁹
ſubalis eſt ens. vt oēs ꝯcedūt. mō eſſe ꝛ ens ſūt idē realr̄
ꝛ eēntialr̄ vel vnū nec vno ꝯſeq̄t̄ alterū ꝑ ſe. vn̄ idē ē realr̄
ꝙ forma ſit ꝛ ꝙ ipſa ſit ens. cū g̃ for⁹ ſit ens ꝑ ſe ipa ꝑ ſe
eſt. nō qdē per ſe. i. ſolitarie ꝛ ſeorſū: ſed ꝑ ſe. i. ꝑ ſui nāz
ꝛ nō per aliud formalr̄. cōpoſitū aūt non eſt ens actu for
maliter niſi ꝑ formā. ❡ Et ꝯfirmo. q2 ſicut nō dr̄nt rea
liter hoiē ambulare ꝛ hoiem ambulantem eſſe. vt dicit
Ar. z° periher. ꝛ in 5° metaphy. ca° de ente. dicit ꝙ nihil T.c.14.
differt hō cōualeſcit ꝛ hō cōualeſcēs eſt. igit̄ ſilr̄ nihil dif
fert forma eſt ens ꝛ forma eſt ꝑ ſe. cū igit̄ forma ſit ꝑ ſe
ens: q2 ipꝫ ens ꝓdicat̄ de vnoquoqꝫ ꝑ ſe. ſequit̄ ꝙ forma
per ſe eſt: ꝛ ideo decipiunt̄ iuuenes q radicant̄ in hoc di
cto pncipio. ſ. ꝙ forma ꝓprie nō eſt nec mā̄ eſt: ſed cōpoſi
tū eſt qd̄ ꝓpriiſſime eſt. hic eni eſt error. vt pꝫ cuilibꝫ ſa
ni capitis. ❡ Sed ipſi arguūt ꝙ illud quo aliqd̄ eſt nō ē:
ſicut illud quo aliquid eſt albū nō eſt albū. mō for⁹ ſuba
lis eſt illud quo aliqd̄ eſt vt manifeſtū eſt. q2 eſt illud q̄
cōpoſitū eſt. g̃ ꝛc̄. ❡ Ad hoc pōt dici ꝙ illud quo aliqd̄ ē
nō eſt illo mō quo aliqd̄ eſt: ꝛ tn̄ nō ſequitur ꝙ nullo mō
ſit. Et cū dr̄. forma eſt illud ꝛc̄. ꝯcedo. ꝛ iō volo ꝙ ipſa nō
ſit eo mō quo cōpoſitū eſt. cōpoſitū. n. eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs ꝛ
nō alteri inherens ꝛ ens actu ꝑ partē. forma aūt nō eſt ꝑ
ſe ſubſiſtens. ſ. nō inherēs alteri nec eſt ens actu ꝑ aliquā
ſuā partē vt forma eſt. nō tn̄ ſequit̄ ꝙ nullo mō ſit: imo
per ſe eſt. i. per ſuā eſſentiā ꝛ ꝑ ſe eſt actus. Et cū dr̄ de al
bo ꝙ illud quo aliqd̄ eſt albū nō eſt albū. nō eſt ſilr̄. quia
albedo eſt forma accñtalis q̄ nō ꝓdicat̄ ꝑ ſe de vnoqqꝫ:
imo nec per accñs de quolibet ꝓdicat̄: ꝛ iō nō opꝫ ꝙ ipſa
ſit alba: q̄uis ſit illud quo aliqd̄ eſt albū. Sed ens ꝛ eſſe
eſt eēntia cuiuſcūqꝫ entis vel ꝯñs per ſe eēntiā: ꝛ īpoſſibi
le eſt ꝙ aliqd̄ ſit illō quo aliqd̄ eſt. ꝛ tn̄ nō ſit ens ꝛ nō ſit
aliquo mō. ꝛ iō nō valet. Sed ſi obijceret aliqs ꝙ iſta qō
nō deberet poni. q2 dicit Ar. ꝙ nō oꝫ q̄rere ſi vnū eſt aīa T.cō.7.
ꝛ corpus. g̃ male querit̄. dicendū ꝙ querit̄ non ad ꝓban
dū: ſed ad cōfirmandū. Uel dicendū ꝙ nō oportet q̄re
re eo modo quo antiq̄ q̄rebāt. ſ. vt terminaret̄ ad partē
negatiuā: ſed ad partem affirmatiuā bene.

Ad rationes. Ad pmā cū dicit̄. ex oppoſitis ꝛc̄. pōt dici ꝙ veꝝ eſt ſm̄ ꝙ oppoſita
ſunt. Et cū dr̄ ꝙ act⁹ ꝛ potētia ꝛc̄. dicēdū ꝙ lꝫ potētia ſꝫ
ꝙ potētia ꝛ act⁹ ſꝫ ꝙ actus ſint oppoſita. ſūt. n. ꝯria rela
tiue. vt dicit Cōmē. 9. metaphy. tn̄ illud qd̄ ē act⁹ ꝛ illud Cō.6.
qd̄ eſt potentia vel ſub potentia nō ſunt ſibynuicē oppo
ſita: ſicut lꝫ albū ſm̄ ꝙ albū opponat̄ nigro ſm̄ ꝙ nigrū.
tn̄ illud qd̄ eſt albū ꝛ illud qd̄ eſt nigꝝ nō opponunt̄: mō
mā̄ ꝛ forma ſunt hō. nō. n. mā̄ ē formalr̄ ꝛ eēntialr̄ iſte re
ſpectus q eſt potētia: ſed ſubꝫ eius. Silr̄ ſi actualitas eſt
qdā reſpectus realis ſupadditus forme ſubali ipa forma
nō eſt eēntialr̄ ꝛ formalr̄ ille reſpectus. cū g̃ dr̄ ꝙ ex actu
ꝛ potētia fit vnū per ſe itelligēdū eſt ꝙ ex eo qd̄ eſt in po
tentia ꝛ ex eo qd̄ eſt act⁹ fit vnū: ſꝫ nō ex potentialitate ꝛ
actualitate. q̄re nō valꝫ. ❡ Ad aliā. cū dr̄. ex illis q̄ nō ꝛc̄.
cōcedo ſꝫ ꝙ illud eſt ens actu. ens. n. actu rōne q̄ eſt ens
actu nō ſubſtat p̊ ꝛ pncipalr̄ actui ſubali ex q̄ cū ſuo ſubo
dꝫ vnū fieri: ſed ex aliq̄ actu ſubali ꝛ ex aliq̄ ente actu nō
ſm̄ ꝙ eſt ens actu: ſꝫ ſm̄ ꝙ eſt ens in potētia ꝛ rōne ꝑtis
potētialis hn̄ pōt fieri vnū qd̄ ꝑ ſe. Et cū dr̄ ꝙ aīa ē act⁹.
cōcedo. ꝛ cū dr̄ corpus in quo ē aīa eſt ens actu. dico vno
mō ꝙ veꝝ eſt. ſed aīa nō vnit̄ ꝛ ſm̄ ꝙ eſt ens actu: ita ꝙ
pncipalis rō ſubſtādi aīe ſit eius act⁹ quē hꝫ: imo vnit̄ ei
ſm̄ ꝙ ens in potētia. nihil. n. ꝓhibꝫ illud qd̄ eſt ens actu
q̄dā mō ꝑ vnā formā eſſe in potētia ad aliā. ꝛ ſic itelligen
dū eſt dcm̄ Cōmē. ꝙ aīa eſt forma in ente actu. i. ſubꝫ aīe
eſt ens actu nō qdē ſm̄ ꝙ ſubm̄: ſed ſꝫ aliqd̄ aliud. ſ. ſꝫ
formā corporis aut ſube aut hō. ꝛ hoc ſm̄ itentionē eius
in pn° hui⁹ ſecūdi. vt declaratū fuit pus. nō. n. dicit Cōm. Cō.4.
abſolute ꝙ ſubm̄ forme ſubalis nō eſt ens actu: ſed dicit̄

ſm ꝙ eſt ſubm:quaſi dans per hoc intelligere ꝙ bene ē
actu ſm aliqd aliud ꝙ̃ per nām que eſt ſubm.ſic.n.dicer̃
tenēdo ꝙ corpus cuius aīa eſt actus hȝ aliā formā ſuba/
lez priorez remanentē adueniente aīa.¶ Aliter dicūt ali/
qui ꝙ corpus cui⁹ actus eſt aīa nō eſt in actu aliq̄ ſubali
niſi ſm aīam.ꝛ vr̃ vnū ſubm nō hr̃e ſil' niſi vnā formam
ſubalē.Et ad Cōmē.ipſi dicerent ꝙ hec fuit opīo Cōmē.
Cō.22. Sȝ q̄liter exponerēt ipm. ibi ꝛ in 4.° celi ꝛ mūdi. ꝛ in 4.°
Cō.84. phycoꝝ.nō video.¶ Silr ad aliā auctoritatē de 4.° celi
Cō.22. ꝛ mūdi.alia eſt cōpō aīalis ex corpore ꝛ aīa ꝙ̃ lapidis ex
grauitate ꝛ mā prima. qꝛ in ipſo lapide ꝯpoſito ex forma
ſubali quā ſequit̃ grauitas: ꝛ mā pma nō ē aliq̄ virt⁹ per
quā reſiſtat grauitati mouēti deorſuȝ:ſed in corpe cuius
act⁹ eſt aīa hn̄ eſt aliq̄ virt⁹ q̄ reſiſtit motui q̄ anīa mouet
ipſam.illud.n.corp⁹ hȝ grauitatez qua iclinat̃ ad motum
deorſuȝ.aīa vero aīalis aliqñ mouet ipm motu ſurſuȝ vl'
ad latus.ꝛ ſic aliter ſe hȝ de cōpoſitiōe aīal ex corpore et
aīa ꝛ de cōpoſitiōe lapidis ex grauitate ꝛ mā pma. de h
plenius habet̃ in qōne de pluralitate formaꝝ ſubalium.
¶ Ad aliā pȝ ex dictis cū dr̃ ꝙ ex eis q̄ nō ſunt ꝛc̃. veruȝ
eſt.Et cū dr̃.corpus ꝛ aīa nō ſunt.falſuȝ ē. ꝛ ad dictū Cō/
men.forma nō eſt ꝛc̃.dico ꝙ ſi hȝ veritatez aliquā dȝ ſic
itelligi.forma nō eſt ſicut ens p ſe ſubſiſtēs ꝛ ſeorſū a q̄li
bet alia ſuba.ꝛ ſilr mā.ſed totū ꝯpoſitū eſt ſicut ens ſub/
ſiſtēs ſeorſuȝ ꝛ diuiſiȝ a q̄libet alia ſuba q̄ nō ē pars eius.
T.c.3. ꝛ h ſignificauit Ariſt.in 8° meta.ca.eſt aūt ſuba.ꝛ qō ſub/
dit̃.vbi loquēs de cōpoſito dicit.Et ſepabile ſimplr. Si
aūt arguat̃.forma ſubalis nō eſt ſepabilis p ſe ſubſiſtēs.
g̃ forma nō eſt.dico ꝙ non ſequit̃.imo eſt fallacia ꝯntis.
vt pȝ cuilibet exercitato.ꝛ ideo non valet.

¶ Prior aūt generatione in eodē ſcīa eſt.vnde
anīa eſt pars actus corporis phyſici potentia
vitam habentis. Tex.cō.VI. Qō. V.

Utruȝ oīs aīa ſit actus pmus corporis.Et ar/
guit̃ ꝙ nō. qꝛ illud qō recipit formas nō eſt
actus:ſed aīa ſenſitiua ꝛ itellectiua recipiūt
T.c.51. formas.g̃ ꝛc̃.maior eſt māifeſta. qꝛ recipere
t.c.3.ꝛ.6 eſt ꝯriū ipſi actui.vt dicit Cōmē.in tractatu
de ſuba orbis.ꝛ minor pȝ in.2.ꝛ.3.hui⁹.aīa.n.ſenſitiua re
cipit formas ſenſibiles.ꝛ aīa intellectiua recipit formas
itelligibiles.g̃ ꝛc̃.¶ Itē illud qō hȝ potētiā paſſiuā non
T.c.55. eſt actus.qōlibet.n.eſt paſſiuū a mā ſm ꝙ mā. vt pȝ p de
generatiōe ca.de actiuis ꝛ paſſiuis: ſȝ aīa hȝ potētiā paſſi
3° hui⁹. uam vt ſenſus ꝛ itellectus paſſibilis q̄ ſunt virtutes paſſi
T.cō.3. ue. vt oſtēdet̃ in iſto li°.q̄re ꝛc̃.¶ Itez oīs act⁹ pmus pōt
eſſe ſine oī actu 2°. vt videt̃ p iductionē.ſcīa.n.pōt eē ſine
cōſideratiōe.vt pȝ in geometra dormiente. ꝛ ſilr virtus
moralis ſine opatiōe bona actuali. vt pȝ pmo ethicoꝝ.ꝛ
.10.ſed aliq̄ aīa.ſ.nutritiua nō pōt eē ſine actu 2°.ſ.ſine nu
T.c.48 tritiōe vel opatiōe circa nutrimētū.vt pȝ in iſto 2°.vnde
etiā dicunt quidā medici ꝙ ceſſatio anime nutritiue ab
opatiōe ſua mors eſt. quare ꝛc̃. ¶ Itē actus pmus ē mi/
nus nobilis actu ſcdo. nobilius.n.eſt conſiderare ꝙ̃ ſcīa
eius cuius pmo ſignū eſt. qꝛ cōſiderare pfecte eſt poſte/
T.cō.6. rius ꝙ̃ ſcīa.prior enī gnātiōe ſcīa eſt in eodē ſm phm i lr̃a.
mō priora via gnātiōis ſunt iperfectiora ſm nāz.vt habe/
T.c.15. tur.9.meta.¶ Itē h pȝ alio ſigno.qꝛ felicitas hūana q̄ ē
ſūmū bonū hoīs ꝛ pulcherrimū ꝛ delectabiliſſimū. vt pȝ
pmo ethi.ponit̃ in aliquo actu ſcdo.ꝛ nō in actu pmo.ſi g̃
aīa eſſet actus pmus:tūc aliquis actus eēt nobilior aīa.ꝛ
Cō.2. cōſtat ꝙ oēs alij actus aīati pter aīam ſunt accñtia ſaltē
actus ſecūdi qui ſunt mot⁹ ꝛ opatiōes.ꝛ Cōmen.in phe/
mio hui⁹.dicit ꝙ aīa eſt dignius ꝛ nobilius oīb⁹ q̄ ſunt in
aīalibus.quare ꝛc̃. ¶ Itē ſi oīs aīa eſſet actus corporis:
tunc oīs aīa eſſet in corpore ꝛ nulla eēt ſeparata a corpo/
re.ꝯns eſt falſuȝ.quare ꝛc̃. falſitas ꝯntis apparet. qꝛ aīa
itellectiua non eſt in corpe:imo eſt ſepata ꝛ imixta. vt pȝ
in iſto li°.ꝛ ꝯnā pȝ.qꝛ pfectio eſt in illo cuius ē pfectio. vt 3° huius
dicit Cōmē.4.phy. ppe pncipiū. actus aūt ꝛ pfectio ſūt T.cō.6.
vnū ꝛ idē.ꝛ ſic oīs actus dȝ eē in illo cui⁹ eſt actus ꝛ non Cō.17.
ſeparat⁹ ab ipſo.q̄re ꝛc̃.¶ Itē ſi oīs aīa eēt act⁹ corporis ꝛ.18.
tūc oīs aīa eēt corruptibilis.act⁹.n.corrūpunt̃ ad corru/
ptionē eius cuius eſt act⁹:ſed h eſt falſuȝ.qꝛ aīa itellecti/ T.c.21.
ua eſt icorruptibilis ꝛ ppetua.vt pȝ in 2°.ꝛ 3°.hui⁹. q̄re ꝛc̃. T.c.20
¶ Itē nulla ſuba cōpoſita ex diuerſis pncipijs quorum
vnū eſt ſicut mā ꝛ reliquum ſicut forma nulla dico talis
ſuba eſt actus. hec videt̃ manifeſta. qꝛ actus ꝛ forma dȝ
eſſe nā ſimplex.vt ſatis pȝ ex 7°.meta. ſȝ aīa itellectiua ꝛ T.c.7.
humana eſt ſuba ꝯpoſita ex diuerſis pncipijs:quoꝝ vnū
eſt ſicut mā.ſ.itellectus poſſibilis: ꝛ reliquū ſicut forma
.ſ.intellectus agens: ſicut videt̃ dicere Cōmē.in 3° hui⁹. Cōm.5.
ꝛ quaſi omnes attribuunt ei illā ſententiā.q̄re ꝛc̃.
¶ Ad oppoſitū arguit̃ auctoritate Ariſt.2. hui⁹. vbi Ar. t.ꝛ.c.4.
diffiniendo aīam vlr dicit ꝙ ipſa eſt actus pmus corpo/ ꝛ.7.
ris.¶ Idem etiā dicit Cōmē.ꝛ oēs alij expoſitores.

Ad queſtionem dicēda ſunt duo. p ꝙ oīs aīa
eſt actus.2°.ꝙ eſt actus pm⁹:
deīde videbit̃ quō dr̃iter dr̃ actus de aīa intellectiua: ꝛ
de alijs ſm intētionē Ar.ꝛ Cōmē.¶ Primū oſtēdēduȝ
eſt ex rōnib⁹ adductis ad ſecundā cōcluſionē queſtionis
imediate pcedentis.ꝛ hic hn̄t melius locū.¶ Scōm p/
bat̃ rōnib⁹ ſumptis ex lr̃a Ar.qꝛ neſcio meliores:ſuppo/
nendo pmo ꝙ aīa inexiſtit aīali tpe ſōni ꝛ tpe vigilie:ꝛ h
eſt cōceſſuȝ ab oībus.nō.n.eſt dicendū ꝙ aīal in dormiē
do ſit mortuū ꝛ ſine aīa. ꝛ iō dixit Ar. in lr̃a.iexiſtere.n. T.cō.5.
aīa in ſōnis ꝛ vigilia eſt.q̄ſi dicat tā ſōnus ꝙ̃ vigilia req/
runt aīam iexiſtere. 2°.ſupponēdū eſt ꝙ aīal in ſōno pōt
eſſe pṅatū oībus actib⁹ ſenſuū.ita.ſ.ꝙ non videt nec au/
dit nec imaginat̃ neqȝ cogitat.ꝛ hoc cōceſſuȝ eſt ꝛ notuȝ
per experiētiā.ꝛ hoc ſignificauit Ar.in lr̃a. cū dixit.pro/ T.cō.5.
portionale aūt vigilia qdē ipſi cōſiderare.ſomnus aūt.i.
aīa in ſōno ipſi hr̃e ꝛ nō operari.i.habitui ſine operatiōe
exiſti.ita ꝙ ſicut in aliq̄ pōt eē habitus ſcīalis ſine actua
li cōſideratiōe.hn̄s.n.habitū geometrie nō ſemp ſpecu/
lat̃ ſm ipm ſicut in ſenſu aīal hȝ aīaȝ ſenſitiuā ſine omni
opatiōe ſenſus dico aliquotiēs.ex his ergo poſſumus ſic
ratiocinari. aīa ſenſitiua cū ſit actus aut eſt actus pmus
aut ſecūdus.per ſufficientē diuiſionē. diuidit̃.n.act⁹ per
actū pmū q eſt forma q̄cūqȝ piacens ꝛ ſuppoſita opatio/
ni.ꝛ per actū 2ᵐ q eſt opatio: ſed aīa ſenſitiua nō eſt act⁹
ſecūdus.qꝛ cū aīal in ſōno pfecto ꝛ fortiſſimo nō hēat ali
quā operationē ſenſus.ſeq̄ret̃ ſi anīa ſenſitiua eēt act⁹ ſe/
cundus:ꝙ aīal in ſōno nō hr̃et aīaȝ ſenſitiuā: cuius oppo
ſitū ſupponebat̃.ꝛ ſic relinquit̃ ꝙ aīa ſenſitiua ſit actus
pmus.¶ Idē aūt eſt iudiciuȝ de oī alia aīa q̄tū ad hoc
qō eſt eē actū pmū vel 2ᵐ vt manifeſtū ē cuilibȝ. nō.n.ē
veriſile ꝙ vna ſuba aīe eſſet act⁹ pmus ꝛ alia pars actus
ſecūdus.q̄re ꝛc̃.¶ Itē alia rō pōt capi ex verbis Ar. qꝛ
ille actus q eſt pportionabilis ſcīe eſt actus pm⁹. ꝛ h dic̄
Ar.in lr̃a.prior aūt gnātiōe in eodē ſcīa eſt.ſed ipſa aīa eſt T.cō.6.
actus pportiōatus habitui ſcīe.vt etiaȝ ponit Ar.in lr̃a.
ſōnus aūt.i.aīa in ſōno pportiōabilis ē ipſi hr̃e ꝛ nō ope/
rari.i.habitui ſine opatiōe:vt iā allegabat̃.q̄re ꝛc̃. ¶ Itē
pōt argui ex deſcriptiōe actus pmi.nā oīs forma pſuppo
ſita opationi eſt actus pm⁹ vt ſic.hāc habeo p māifeſta:
ſed oīs aīa eſt forma pſuppoſita opatiōi vt manifeſtū eſt
inducēdo.aīa.n.vegetatiua eſt pncipiū nutritiōis ꝛ aug/
mētatiōis.vt pȝ in lr̃a.ꝛ pſupponit̃ ad illos motus. ꝛ ſilr T.c.41.
aīa ſenſitiua pſuppōit̃ huic opatiōi q̄ ē ſentire ꝛ itellecti.

ua ad itelligere.q̄re rc.℄ 3°.pōt dici φ oīs aīa ē act⁹ alic⁹
corporis. q2 oīs opatio aīe depēdet ab aliq̄ corpe vel ab
T.c.iz. aliq̄ exñte in corpe. vt patuit in p̄he. h̄ autē nō vr̄ p alio
p̄ hui⁹. eē:niſi q2 oīs aīa eſt act⁹ alicui⁹ corporis.ḡ rc.℄ Et hic ē
cōſiderādū φ aīa itellectiua nō ē oīo actus p̄mus corpo
ris ſicut aīa ſenſitiua ⁊ vegetatiua.aīa.n. vegetatiua ⁊ ſen-
ſitiua eſt act⁹ p̄m⁹ dās eē ipſi corpori formalr̄ ⁊ extendiť
ſm̄ extēſionē corporis ſubti vt oēs ↄcedūt. nō.n.hñt ali-
quas opatiōes q̄ non cōicenť corpori vt ſubto. ⁊ de iſtis
T.c.ii. partib⁹ loquēs Ar. dicit φ ptes aīe q̄dā nō ſunt ſepabi-
les ſupple ſm̄ eē a corpore.q2 ſūt act⁹ itrinſeci dātes eſſe
formalr̄ ſuis ſubiectis.aīa aūt itellectiua nō ē act⁹ alicui
corpori ſm̄ eē nec extēdiť ſm̄ extēſionē corporis hūani.
⁊ pp̄ hoc ſubdit ph̄s. At vero ſm̄ q̄ſdaȝ ſupple ptes nihil
p̄hibet ipaȝ aīaȝ eē ſeparatā p̄pter illud φ nulli⁹ corpo
ris ſūt act⁹ ſupple ihe rētes:q̄uis ergo dictū ſit φ oīs aīa
eſt act⁹.nō tñ habeť quō ſit actus:verū ſit actus corporis
ſicut nauta nauis.i. ſicut operās itrinſecū ⁊ appropriatū
corpori hūano. ⁊ hoc eſt veꝝ de aīa itellectiua. ipſa.n.eſt
actus.i.operās intrīſecū in operādo vnite ſe hñs ad cor-
pus ⁊ appropriatū ex eo φ opatio eius p̄pria depēdet p̄-
ciſe ⁊ p̄prie ab aliq̄bus exñtib⁹ in corpore hūano.ſ.ab in-
telligibilib⁹ imaginatis. Qr aūt aīa itellectiua nō ſit act⁹
corporis cōiūctus ei ſm̄ eē ⁊ dans eē formalr̄ apparebit
in 3°.h⁹.⁊ ad pñs pōt ſic p̄bari. Si aīa itellectiua eēt act⁹
dās eſſe corpori ⁊ vnit⁹ ipſi corpori ſm̄ eſſe ſicut figura ce-
re ſeq̄reť φ cuȝ hō itelligeret:manus ēt itelligeret:ita φ
hec eſſet vera.man⁹ itelligit:qō eſt abſurdū. p̄batio ↄñe.
q2 poſtq̄ aīa itellectiua eſſet forma dās eſſe corpori opor
teret ipaȝ eſſe vnitā ⁊ cōiunctā ſꝫ eē cuilibet parti corpo-
ris.nā oēs ptes māe p̄ficiunť forma toti⁹.ḡ in manu eēt
ſuba aīe itellectiue:in quocūq3 aūt eſt ſuba aīe intellecti-
ue in eo eſt potētia itellectiua. q2 iſta fundanť imediate
in eēntia aīe itellectiue. Vñ i q̄cūq3 ē eēntia aīe itellecti-
ue in eo ē potētia itellectiua: ſic in q̄cūq3 eſt ſupficies in
eo ē color.in manu ḡ erit potētia itellectiua:ſicut in q̄cū-
q3 eſt potētia itellectiua in eo recipiť itelligere:ſꝫ in q̄cū-
q3 eſt itelligere illud itelligit.hoc eſt manifeſtū. ergo ma
nus itelligit ſaltē p accñs:qō eſt oīo impoſſibile. ℄ Sꝫ ad
iſtā rōnē diciť ſm̄ fidē ⁊ veritatē φ man⁹ nullo mō itel-
ligit. Et cū diciť φ in quocūq3 ē potētia itellectiua illud
intelligit vel recipit itelligere. verū eſt ſi fantaſma ſit ei
p̄ſens:ſed fantaſma nō eſt p̄ſens aīe itellectiue ſm̄ φ ipſa
eſt in manu:⁊ ideo nō valet. Et tu queres cū aīa itellecti
ua ſit idiuiſibilis ſm̄ q̄ntitatē:nec aliq̄ pars eius ſit in ali-
qua pte corporis vt cōcediť:ſequiť cū aliq̄d eſt idiuiſibi
le:oē qō eſt ei pñs eſt pñs ei toti. ⁊ ſm̄ φ eſt in q̄cūq3 pte.
nā ipſa ſꝫ φ ē in vna pte nō differt a ſeipſa ſꝫ φ ē in alia
pte niſi ponať extēſa ſꝫ q̄ntitatē ⁊ extēſionē corporis qō
nullus diceret. ℄ P̄.cū aīa intellectiua ſit vnita corpori
vt ſubto: ſicut tu ponis:oꝫ φ ip̄m itelligere qō recipiť in
aīa itellectiua aut recipiať in vna ſola pte corporis:aut i
nulla:aut in oībus:ſi i vna ſola pte corporis ſubiecti: tūc
ſine dubio illa pars dꝫ dici organū itellect⁹ ad intelligē-
duꝫ ſicut pars corpis in q̄ ſola recipiť videre eſt organū
viſus ad videndū:⁊ ſilr̄ in aliis. hoc aūt eſt irrōnabile.q2
itellectus nullū hꝫ organū vt oēs cōcedūt. Si aūt dicať
φ penitus in nulla pte corporis reperiť itelligere.ſequiť
φ nullo mō reperiť in corpe vt in ſubto: nec p ſe nec per
accñs:qō eſt ↄ poſitionē.poſtq̄.n.aīa itellectiua eſt cōiū
cta vel vnita corpi vt ſubto ip̄m iformās ⁊ actuās itelli-
gibile.videť φ ip̄m itelligere qō p̄ficit eā nō recipiať in
corpe tanq̄ in ſubto.cū vero ſupficies inexiſtat ſube q̄li
ter aliq̄d recipieť in ſupficie qō nullo mō eſſet in ſuba tanq̄ i
ſubto. Si aūt ↄcedať φ itelligere recipiť i q̄libꝫ pte cor-
poris.ḡ recipiť in manu:⁊ ſic man⁹ itelligit vel iraſciť ſal
teꝫ p accñs:qō ē ridiculū. ℄ Ad h̄ diceť φ q̄diu aīa itel
lectiua eſt in corpe ipꝫ itelligere recipiť in illa pte corpo-
ris q̄ ē ſufficiēter pñs fantaſmatib⁹ vt aīa itellectiua mo
ueať aut imuteť ab eis. Et cū dr̄. ḡ illa pars erit organuꝫ
itellect⁹ ad itelligēdum.dico φ nō ſequiť. q2 accidit ipſi
aīe itellectiue ad hoc vt recipiat itelligere φ ſit i tali de-
terminata pte ⁊ oīo φ ſit in corpe:cui⁹ ſignū ē φ ēt ſepa-
rata a corpe itelligit. Quid aūt diceret Ar. ad iſtā rōneꝫ
nō plus ad pñs. ℄ Sꝫ dubiū eſt cōe ⁊ difficile.q2 illō qō
aduenit enti in actu nō pōt eſſe ſuba ſm̄ formā ſiue for⁹
ſubalis.hec eſt manifeſta:ſed anīa eſt hꝫ. q2 ipſa aduenit
corpori phyco.⁊ organico ⁊ tale eſt ens actu añ aduētuȝ.
aīe. ℄ Rñdeť h̄ φ q̄uis ipꝫ corp⁹ cui aduēit aīa ſit ens
actu añ gnātionē aīe:tñ in aduētu ipſi⁹ aīe oēs act⁹ ſuba-
les ⁊ accñtales p̄cedentes corrūpunť:⁊ ſit reſolutio vſq3
ad mām p̄mā.⁊ tūc in iſtāti educiť aīa de potētia māe ⁊
ſiles diſpōnes generanť ſimul cuȝ aīa: tamen perfectio-
res:⁊ ſi queriť quid ſit corrūpens qō corrūpit illas diſpo
ſitiōes p̄cedentes.diciť φ ip̄m generans qō generat cor
rumpit formā ſubalē p̄cedētē.⁊ per ↄñs alia accñtia cor
rumpit ⁊ generat aīaȝ ſil cū accñtibus ſilibus pfectiori-
bus:tñ vtꝝ ſit veruȝ vel nō ad pñs nō determino. Si tñ
volumus tenere aliā viā φ diſpoſitiōes ipſe nō corrum-
pūtur adueniēte aīa:nec forme generales p̄cedētes:ſed
remanēt eedē mō ⁊ numero ⁊ perficiunť ⁊ cōplenť. tūc
poſſumus ridere ad rōnē cū diciť illud qō aduenit enti
in actu rc. veꝝ ē ſi illud aduenit enti in actu ſm̄ φ i actu
⁊ rōne qua ens in actu in ipſo recipiať.ſꝫ ſi aduenit enti i
actu nō ſm̄ φ ens in actu nec ſꝫ φ ens actu ipꝫ recipiat
p̄ncipalr̄:tūc pōt eē ſuba:q̄uis igiť in gnātiōe aīati ipſuȝ
corpus cui aduenit aīa ſit actu p formas ſubales gnāles
ordinatas ad aīaȝ recipiendā ⁊ hēat diſpōnes accñtales
q̄bus eſt phycū ⁊ organicū. q2 tñ adhuc in tali corpore ē
pars potētialis.ſ.mā p̄ma q̄ de ſe non eſt aliq̄s actus:iō
aīa q̄ in eo recipiť rōne qua ē in potētia p̄ncipalr̄ erit for-
ma ſubalis. Cōcederet itaq3 φ in aduentu aīe remanent
forme p̄cedētes eedē numero ⁊ mediantibus eis tanq̄
diſpoſitiōibus ⁊ p̄parationibus mā recipit aīaȝ. Et ad illā
itētionē forte dixit Cōmē. in 5° metaph̄.eſt forma i ente C.ō.iſ.
actu.ſ.in corpore organico p̄hñte formā ſubaleꝫ qua eſt
corpus ⁊ ſuba:ſꝫ illā formā ſubalē nō hēat ſm̄ φ eſt ſub-
iectū aīe:ita φ rōne illius actus p̄ncipalr̄ ſubyciať aīe.⁊
adhuc nullū video icōueniēs ſeq̄ ſi bñ ⁊ ſane itelligātur
dicta Cōmē. de his aūt amplius habeť in q̄ōne de gradi
bus ⁊ pluralitate formaꝝ quā ordinaui.

Ad rationes cū dr̄. illud qō recipit rc. veruȝ eſt
ſi recipit formas ſubales tanq̄ per
ſe ⁊ p̄mū ſubiectuȝ eaꝝ: ſed ſi recipiat formas accñtales:
pōt eē ens actu ſimplr̄. vt dr̄ de corpore celeſti qō ē ſub-
iectū ſimplr̄ exñs in actu de ſe nō p parteꝫ: ⁊ tñ eſt ſubm
accñtiū celeſtiū:⁊ recipit diuerſa vbi:tñ hoc veꝝ ē φ oē
recipiens formā de nouo q̄cūq3 ſit ipſa hꝫ potentiā ad re-
cipiendū eaȝ.alr̄.n.reciperet ipoſſibile recipi.tñ ſꝫ ſeipꝫ
pōt nālr̄ p̄us eſſe ens actu ⁊ p̄ncipalis rō ſubſtādi anteq̄
recipiat potentiā receptiuam. mō ipſa aīa nō recipit for-
mas ſubales:ſꝫ accñtales.ſ.ſpēs reꝝ ſenſibiliuȝ ⁊ cogno-
ſcibiliū q̄ oēs dñr eſſe accñtales. ℄ Vel dicēdū φ nō re-
cipit formas cū abiectiōe ↄrij: ſꝫ ſimplici receptiōe. ⁊ de
illa intelligit Cōmen. ⁊ ſi aliqua pars aīe reciperet formas
ſubſtātiales vt itellectus poſſibilis concedereť eſſe ens
pure potentie ſm̄ φ eſt receptiuus eaꝝ. de hoc aūt vide
biť in 3° huius.deo volēte. ℄ Ad aliā ſilr̄ pōt dici φ ve-
ruȝ eſt:ſi hꝫ potētiā paſſiuā receptiuā formaꝝ ſubſtātia-
liū.ſed ſi hꝫ potētiā paſſiuā formaꝝ accñtaliū receptiuā

poteſt eſſe ens actu:⁊ ſic etiā dicit̃ de ipſa aia.nō enim ha
bet potentiā paſſiuā receptiuā formarū ſubſtātialiū ſal
tem ſm eſſe mãle ⁊ reale.lapis enim nō eſt in aia:ſed ſpēs
T.c.38. lapidis:vt dicit Ariſto.in.3.huius.ſ3 h3 potentiā recepti
uam formarū accñtaliū. ¶ Et ſi qs diceret intellm reci
pere formas ſubſtātiales:hoc tñ non eſſet ſ3 eſſe mãle ⁊
reale:ſ3 ſ3 eſſe ſpūale ⁊ abſtractū:vt patebit in.3.huius.
¶ Item aia non recipit cū abiectione ɔtrarij ꝑ̄ꝑſitis:ſ3
ſine abiectione ɔtrarij:⁊ hec eſt receptio ſolū ꝑfectiua:
talis aūt pōt eſſe in ſubo ente actu.⁊ cū dicit̃ in ꝓbatione
maioris ꝙ a mā qōlibet eſt paſſiuū ⁊c̃.verū eſt de paſſio
ne que eſt receptio forme ſubalis ⁊ realis:ſ3 de receptiōe
forme accñtalis aut ſpūalis nō intelligit̃.q̃re non valet.
Uel dicat̃ ꝙ habens potentiā paſſiuā.nō eſt actus illius
cuius eſt ſuſceptiuū:ſ3 pōt eſſe actus reſpectu alterius:ſ3
ſic eſt in ꝓpoſito.nā nō eſt actus ſpērum:quas ſuſcipit:ſ3
bene eſt actus alterius corporis. ¶ Ad aliā.cū dicit̃.ois
actus ꝑ̄mus ⁊c̃.hic dicūt aliqui ꝙ nō op3:ſ3 ſufficit ꝙ ſit
ꝑ̄or ſm nām ipo actu 2º:⁊ nō op3 ꝙ ſit ꝑ̄or tpe.mō aia nu
tritiua l3 nō ſit ꝑ̄or tpe q̃ nutritio:vt dicit̃:imo ſemꝑ eſt
in actu nutritionis tñ hñ eſt ꝑ̄or ſm nām ſicut cā.eſt eni
T.c.49 cā ꝑ̄ncipalis intrinſeca ipſius nutritionis:vt docet Ar.
in lr̃a.⁊ tactū fuit ꝑ̄us. ¶ Alr dicunt aliqui ꝙ ipſa aia nu
tritiua nō ſemꝑ eſt in actu 2º.imo qñq3 eſt ſine actu illo.
Cō.5. ſunt eni quedā aialia:vt dicit Cōme.que in hyeme abſcō
dunt̃ in cauernis terre:ſicut quidā ſerpētes:⁊ quedā ma
gne rane ⁊ nihil in eſtate theſaurizant:⁊ ſic non nutriun
tur:⁊ ſic aia nutritiua pōt eſſe ſine actu ſcdo. ¶ Sed illō
non videt̃ ſufficere:q2 l3 in illis aialibus fortaſſe in tpe il
lo aia nutritiua nō nutriat:tñ in ꝗbuſdā alijs viuētib⁹ vt
in hoibus ⁊ in alijs ſemꝑ eſt in actu 2º:⁊ nunq̃ ceſſat an
T.c.47 te mortē.Un̄ Ariſto.dicit in illo capº.Qm̄ aūt eadē potē
tia aie vſq3 ad hoc eſt quouſq3 aiatur. ¶ Itē q̃uis aialia
illa in tpe illo nō theſaurizent.tñ calor nãlis ɔtinue agit
in humidū qō nō facit ſine aia.⁊ hoc ſignū eſt.q2 cū3 ex
eunt de cauernis inueniunt̃ macilēta.⁊ cauſa eſt:vt dicit
Albertus ꝓpter ɔſumptionē factā a calore nãli:⁊ ſic aia
in illis nō eſt penitus ſine actione.Un̄ Cōmē.ponit illud
tanq̃ ſit ſufficiens ſolutio dubitationis.videlicet qō dic̃
Cō.20. in.8.phy.ꝙ nunq̃ ceſſat actio caloris nãlis:⁊ cum ceſſat
tunc eſt mors:vt p3 in ɔmēto. ¶ Et ideo dicūt alij aliter
ꝙ licet aia vegetatiua nō poſſit eē ſine actu 2º qui eſt nu
trire vel agere in humidū per calorē.tñ pōt eſſe ſine alio
actu 2º:cuius ipſa eſt ꝑ̄ncipiū vt ſine augmentatione ⁊ ge
neratione.nō eni ſemꝑ augmētant̃ viuentia nec ſemper
generāt.⁊ hoc ſufficit.nō eni o3 ꝙ ois actus ꝑ̄mus poſſit
eſſe ſine oi actu 2º:ſ3 ſufficit ꝙ ſit ſine aliꝗbus actib⁹ ſcdis
quoꝝ eſt ꝑ̄ncipiū vt intellectus agens qui ponit̃ eſſe act⁹
ꝑ̄mus ſm Ariſto.⁊ Cōmē.qui nō pōt eſſe ſine itelligere
quo intelligit ſeipm ⁊ alias ſubas ſeꝑatas. ¶ Sed forte
illud itelligere quo itelligit ſeipm nō diceret̃ actus ſecū
T.c.19. dus cū ſit idē cū ſua ſuba:vt p3 in.3.hui⁹.tñ ſignatur itel
ligere per modū actus ſcdi.q̄cq̄d aūt ſit ſufficit ad ꝓpoſi
tum ꝙ aia ſit ſine actu 2º cuius eſt ꝑ̄ncipiū. ¶ Itē aliter
pōt dici ɔcedēdo maiorē.Et cū dr̃.ꝙ aia nutritiua nuſq̃
eſt ſine nutritione.dico ꝙ q̃uis aia nutritiua nuſq̃ ſit ſe
parata ab oi nutritiōe ſil̃:tñ ipſa ſucceſſiue ſeparat̃ ab oi
nutritione vel a diuerſis nutritionib⁹ ꝑticularibus aut a
nutritione quā cauſat hodie ⁊ ab hac nutritione ipſa erit
cras ſeꝑata ⁊ faciet aliā in alio tpe nec ſemꝑ egit nec ſem
per aget illā nutritionē quā nunc agit:⁊ ſic de alijs: q̃uis
ergo ipſa nunq̃ ſit ſine oi nutritione nec ſeꝑata ſiml̃ ⁊ ſe
mel ab oi nutritiōe tñ ſucceſſiue pōt ſeꝑari ab hac nutri
tione ⁊ ab illa.ſic̃ licet celū nō ſit ſine circulatione nec ſit
ſimul ſeparatū ab oibus circulationib⁹ tñ ſeꝑatur ſucceſ
ſiue a q̄libꝫ circulatione.circulatio eni hodierna nō erit
cras in ipſo celo:nec circulatio craſtina eſt nūc actu in ce
lo:⁊ ſilr̃ eſt in ꝓpoſito:⁊ iō aia nutritiua bñ eſt act⁹ ꝑ̄mus.
¶ Ad aliā.cū dicit̃.actus ꝑ̄mus eſt minus nobilis ⁊c̃.di
cunt q̄dā ꝙ verū eſt in accñtib⁹ ſic̃ exēplificabat̃ de vir
tute ſcie vel alijs actibus earū:ſ3 nō o3 ꝙ actus ꝑ̄mus q̄
eſt ſuba ſit minus nobilis ſimplr̃ q̃ actus ſcds.ſuba autē
eſt nobilior accñtibus ſuis.mō aia eſt ſuba ⁊ non accñs.
¶ Alr̃ dicunt aliqui ꝙ actus ꝑ̄mus pōt ɔſiderari duplr̃.
Uno⁰ ſm ſuā ſubam ⁊ ſm illud qō eſt.Alio⁰ ſm ꝙ ordina
tur ad actū 2m.nec eſt remotū ꝙ aliq̄d ſit minus nobile
alio ſm aliquē reſpectū:⁊ tñ ſit nobili⁹ ſm ſe:vt hō ſ3 ꝙ
eſt coloratus eſt minus nobilis equo ſ3 ꝙ cognoſcens ⁊
tñ ſimplr̃ ſm ſuā ſuba3 nobilior eſt:⁊ ſic de multis alijs.
¶ Et ſi arguat̃ vlterius ꝙ vl̄r ordinatū in aliud vt in
finē eſt minus nobile illo fine.modo ois actus ꝑ̄mus or
dinat̃ ad 2m vt ad finē. ¶ Ad hoc pōt dici:vt ꝑ̄us ꝙ veꝝ
eſt ꝙ ordinatū ſub illa rōne qua ordinatū eſt:eſt min⁹ no
bile illo fine.tñ ſm ſuā ſuba3 nō op3 ꝙ ſit minus nobile
ſimplr̃. ¶ Uel dicat̃ ꝙ veꝝ eſt de fine ꝑ̄ncipali qui eſt fi
nis grā cu⁹ ⁊ ꝑ̄maria intētione appetitus:ſ3 de fine iſtru
mentali ⁊ ſcdaria intētione intētio nō eſt verū ꝙ ſit ſim
pliciter nobilior ipſo ordinato in finē vt intelligētie que
mouent corpora celeſtia ꝓpter iſta iferiora generanda ⁊
ɔſeruanda:ſ3 hoc eſt ſcdaria intētione. ⁊ ꝑ̄maria intētio
ne agunt ꝓpter ſe:vt dicit Cōmen.12.meta.⁊.2.celi.dicit. Cō.36.
ꝙ hec eſt diſpō entis eterni ⁊ actio eius eſt ꝓpter ipm.ſic Cō.17.
aūt eſt in ꝓpoſito.nā aia nō ordinat̃ vt ad finē ꝑ̄ncipale3
⁊ ꝑ̄mo intentū ad motus ⁊ opationes aiati:ſ3 ad diuinu3
⁊ perpetuū eē.oia eni illud appetunt ⁊ illi⁹ grā agunt que
ſm nām agūt:vt docet Ar.in lr̃a. ¶ Ad aliā p3 ex dcis. T.c.34
ſi eni ois aia eēt act⁹ corporis dans ei eē formalr̃:tūc ois
aia eēt in corꝑe vt in ſubo:ſ3 nō ſic eſt:vt dicebat̃.⁊ iō nō
o3 ꝙ ois aia ſit in corpore vt in ſubo ⁊ ꝑfectibili:q̃uis et
aia itellectiua ſit in corpore per appropriationē operādi:
vt videbit̃. ¶ Uel dicat̃ ɔcedēdo ꝙ ois aia eſt in corꝑe
vt in ſubo vel ſm actū vel ſm aptitudinē.Et cū dr̃.ꝙ aia
itellectiua nō eſt in aliq̄ corpore pōt exponi ſm fidē ⁊ ve
ritatē ꝙ h̄ nō eſt itelligēdū de potētia itellectiua.iſta eni3
nō eſt in aliq̄ ꝑte corporis determinata vt in organo:ſed
fundat̃ imediate in ſuba aie.ipſa tñ ſuba aie itellectiue be
ne eſt in corpore vt in ſuo ꝑfectibili cui cōicat ſuū eē:lic3
et poſſit eē ꝑ ſe ⁊ exiſtere ſine corꝑe.ſ.poſt morte3. ¶ Ad
aliā.cū dr̃.ꝙ tūc ois aia eēt corruptibilis.pōt dici ꝙ veꝝ
eſt ſi ois aia eēt act⁹ dās eē corpori ⁊ vnitus ſm eē corpo
ri:ſ3 ſi nō eſt act⁹ dās eē:ſ3 dās opari ſolū vt dicūt aliqui:
nō o3 ꝙ ſit corruptibilis.mō aia itellectiua nō eſt actus
dās eē ſ3 dās opari ſolū vt dicūt aliq.iō nō valet. ¶ Alr̃
pōt dici ꝙ aia itelleͣ nō eſt act⁹ dās eē dico formalr̃:ſed
eſt act⁹ itrinſece operās ad corꝑ⁹ humanū.⁊ talis act⁹ nō
eſt corruptibilis ſm ſe:ſ3 ſm ſuā operationē in qua indi
get corpore. ¶ Itē dicit̃ ſm fidē ⁊ veritatē ꝙ duplex eſt
actus.q̄dā eſt eductus de potētia mãe ab agente ꝑticula
ri qō eſt agēs corporeū.⁊ ois talis act⁹ corrūpit̃ cū corrū
pit̃ ɔpoſitū.ali⁹ eſt act⁹ qui nō eſt educt⁹ de potētia mãe
ab agēte ꝑticulari:ſed eſt educt⁹ de formis ab agente vl̄i
qō eſt deus.⁊ iſte pōt manere poſt corruptionē cōpoſiti:
manere dico ſm ſua3 ſubam:l3 corrūpat̃ vel deficiat ſm
ſui coniunctionē vel actuale3 informationē:quia nō am
plius actu eſt ɔiūctus corpori nec ipm informās. ¶ Ad
aliā.cū dicit̃.nulla ſuba cōpoſita ⁊c̃.iſta vr̃ mihi eſſe diffi
cilis.dicūt quidā ꝙ verū eſt de ſuba ɔpoſita corporali:ſ3
de ſuba cōpoſita ſeꝑata a corpore pōt eſſe actus.nō qui
dem actus dans eſſe ⁊ informans:ſed actus.ſ.operās in
trinſecu3 ſm operationē.⁊ ſic ſe h3 aia itellectiua hūana

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

vt multi ⁊ q̄ſi oēs dicūt ſequētes Ariſto. ⁊ Cōmē. ipſa. n.
eſt ſub̄a cōpoſita eēntialr̄ ex intellectu poſſibili ⁊ intelle
T.c.4. ctu agente: ſ3 nō eſt corpꝰ nec v̄tus in corpore: vt p3. 3. hu
t.6. ius. ⁊ ideo pōt dici actus large loq̄ndo de operāte intrin
ſeco ⁊ appropriato: vt dicimus in pħia intelligentiaꝫ eſſe
actū celi ⁊ ꝑmā eius ꝑfectionē ſicut ⁊ h3 alibi declarari:
⁊ talis actus dicit̄ eſſe forma nō cōſtituta in eſſe per ma
teriā nec vnita mãe mediātibꝰ dimenſionibꝰ ſm Cōmē.
in de ſub̄a orbis. ſub̄a ḡ que eſt corpꝰ nō eſt actus: ſ3 ſub̄a
ꝯpoſita q̄ nō eſt corpꝰ nec v̄tus in corpore bñ eſt actꝰ mo
do ꝑdicto. ¶ Alr̄ aūt dicūt aliqui ſm Cōmē. ⁊ ſm Ariſt.
ꝙ aīa intellectiua nō eſt cōpoſita eēntialr̄ ex duabꝰ ſub
ſtantijs: ſ3 eſt vna ſub̄a ſimplex in eſſentia hñs duas vir
tutes: quarū vna eſt receptiua ⁊ ſm eaꝫ dicit̄ poſſibilis. ⁊
alia actiua: ⁊ ſm illā dicit̄ agens. de hoc aūt d3 inquiri in
3ᵒ: q2 nimis eēt lōgū hic determinare: ⁊ ſine ꝑncipijs que
dant̄ in 3ᵒ intelligi non habent ⁊c̄.

¶ Utruꝫ igit̄ vnūquodqꝫ iſtoꝝ ſit aīa aut pars
anime: ⁊ ſi pars vtruꝫ quidē ſit ſeꝑabilis rōne
ſolū: aut loco. Tex. cōmē. XIX.

¶ Utꝝ aūt vnūq̄dqꝫ hoꝝ eſt aīa ⁊c̄. T.c.XIX.

¶ Sicut enim in plantis ⁊c̄. ſic videmus ⁊ cir
ca alias differētias anime accidere vt in ento
mis deciſis: ⁊ eniꝫ ſenſum vtraqꝫ partiuꝫ ha
bet ⁊ motū ſcd̄m locū. Tex. cō. XX. Qō. VI.

COnſequenter querit̄ circa iſtā partē. Utrum
in ꝑtibus aīalis ānuloſi deciſi remaneat aīa.
vbi grā. in ꝑtibꝰ anguille aut vermis aut hōq̄
habēt corpora q̄ſi ꝯpoſita ex q̄buſdā annulis
⁊ ſilr̄ de ceteris. ¶ Et arguit̄ ꝑmo ꝙ nō. q2 ſi
in illis partibus eēt aīa: tūc q̄libꝫ pars talis eſſet aīal: cuꝫ
illa aīa eſſet ſenſitiua. aīal aūt eſt aīal per ſenſuꝫ: vt habe
T.c.16. tur in iſto caᵒ: ſ3 hoc eſt incōueniēs: q2 ꝑtes poſt deciſionē
nō ſunt anguille: vt videt̄. ¶ Itē ſi in illis ꝑtibus eēt aīa
ſequeret̄ ꝙ illud aīal ante deciſionē eſſet plura aīalia: ſ3
hoc eſt magnū icōueniēs. nā anguilla antecꝫ diuidat̄ nō
eſt niſi vnū aīal. ⁊ ꝓbat̄ ꝯñā. ſi poſt diuiſioneꝫ plures aīe
ſūt in illis plurimis ꝑtibus aut ille aīe ꝑexiſtebāt in aīali
ante diuiſionē: aut nō ꝑexiſtebāt in illo aīali. ſi preexiſte
bant habet̄ ꝓpoſitū ꝙ illud aīal eſſet plura aīalia cū ha
beret illas aīas quas hñt partes poſt diuiſionē. ſi nō pre
exiſtebant tūc per ſolā diuiſionē generant̄ ille aīe in par
tibus illis: qd̄ videt̄ irrōnabile: q2 ipſa diuiſio non eſt niſi
quedā ſegregatio aut diſcōtinuatio partiuꝫ: ⁊ pōt fieri ab
arte aut voluntate. ⁊ ſic fieret aīa ab arte aut voluntate
humana: qd̄ videt̄ ridiculū. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi qd̄ magis vi
det̄ ieſſe ⁊ nō ieſt nec qd̄ minꝰ: ſ3 magis videret̄ ꝙ in par
tibus corporis humani poſt diuiſionē eſſet aīa: ⁊ tñ non
eſt. ḡ ⁊c̄. Qr aūt magis videret̄ apparet: q2 ipſa aīa huma
na eſt perfectior ⁊ nobilior q̄ꝫ aīa talis aīalis annuloſi iō
magis deberet ſaluari in partibꝰ ſui corporis. ⁊ tñ non re
manet: vt oēs cōcedunt. nō enī remanet aīa in manu ſor.
vel pede poſt diuiſionē eius a corpore. q̄re ⁊c̄.

T.c.20. Oppoſituꝫ arguit̄ auctoritate Ariſto. in lrā. vult
Cō.20. enī ꝙ in partibus quorundā aīalium
poſt diuiſionē remanet aīa ſenſitiua. ⁊ Cōmen. dicit ꝙ il
lud eſt in aīalibus annuloſis que Ariſto. vocat entoma
.i. ſine diuiſione: nō q2 ſunt indiuiſibilia: ſ3 q2 per diuiſio
nem non poteſt faciliter apparere diuerſitas partium il
lorum animaliuꝫ. Et idem dicit Albertus: ⁊ omnes alij
expoſitores Ariſtotelis.

Ad iſtā q̄ōnem dōm videt̄ ꝙ in aliq̄bꝰ ꝑtibus
aīalis annuloſi poſt diuiſionē
remanet aīa qd̄ aliq̄lr̄ declarat Ar. q2 ſic̄ cōtigit in ꝑtibꝰ
plāte deciſe. ſic ēt in ꝑtibꝰ talis aīalis: cū iſta ſint ꝓpinq̄
ſibi in gradu ꝑfectiōis aut imꝑfectōis. mō ſic eſt ꝙ in ali
quibꝰ ꝑtibꝰ plantarū remanet aīa poſt diuiſionē ⁊ viuūt
aliq̄ ꝑtes plantarū poſtq̄ꝫ ſunt diuiſe: ſic̄ māifeſtuꝫ eſt de
multis ramis qui poſt diuiſionē cuꝫ plantant̄ in terra vi
uunt: ita ꝙ nutriunt̄ ⁊ augent̄ māifeſte ⁊ ſenſibilr̄. q̄r ⁊c̄.
¶ Itē ꝓbat̄ fortius: q2 in quocūqꝫ ſub̄o eſt oꝑatio imā
nens in illo neccō eſt aīa duꝫ ibi eſt talis oꝑatio. h̄ eſt ma
niſeſtū: q2 oꝑatio imanens in illo nō ſeparat̄ ab illo cuiꝰ
eſt oꝑatio: vt viſus a viſu: itellectio ab itellectu: ſ3 in par
tibus talis aīalis poſt diuiſionē remanet ⁊ eſt oꝑatio aīe
imanens: que. ſ. nō eſt nata eſſe ꝑncipalr̄ niſi in aīa: qd̄ ſic
oſtēdet̄. tales enī ꝑtes ſentiūt: cuiꝰ ſignū eſt: q2 ſi pungan
tur aut ſi apponat̄ eis aliqd̄ nociuū ⁊ corruptiuū cōſtrin
gunt ſe ad fugiendū ⁊ vitandū illud pungens ⁊ ꝯtriſtans
ſeu nociuū euitādū: ⁊ ſi appropinquat̄ eis aliqd̄ ꝯueniēs
⁊ delectabile applicant ſe illi ⁊ dilatant ſe ſuꝑ illud aliq̄
liter: vt p3 per experiētiā. hoc aūt nō eēt niſi aliq̄liter ſen
tirent talia ſibi appropinquata. ⁊ iō op3 ꝯcedere ꝙ ſenti
unt aliq̄liter. manifeſtū eſt aūt ꝙ ſentire eſt oꝑatio ima
nens in aīa nō tranſiens in ipm̄ ſenſibile: q2 ſic ſenſibile
ſentiret. q̄re videt̄ ꝙ in illis ꝑtibꝰ eſt aīa. ¶ S3 itelligē
dū ꝙ in ꝑtibꝰ talis aīalis poſt diuiſionē nō remanet aīa
q̄licunqꝫ diuidat̄. poſſet enī diuidi in ꝑtes ita paruas ꝙ
nulla eſſet oꝑatio motꝰ ⁊ ſenſus in eis apparēs. ⁊ per ꝯñs
nō eēt tenēdū in eis eſſe aīaꝫ. ⁊ rō eſt: q2 oēs forme nāles
determinate ſunt ad minimū ⁊ ad maximū: vt h3 videri
in ꝑ phy. ⁊ in iſto 2ᵒ: ⁊ iō ꝑtes aīalis ānuloſi poſſent eē ſic T.c.36.
ꝑue ꝙ in ipſis aīa poſt diuiſionē ſaluari nō poſſet. ¶ Itē t.38.
ſi d3 ſaluari in hꝭ ꝑtibꝰ: op3 ꝙ fiat diuiſio ſm trāſuerſuꝫ T.c.41.
nō aūt ſm lōguꝫ per mediū ſpine: q2 tūc illa pars q̄ eſt in
illo aīali loco cordis corrūperet̄ ſtatim ⁊ deflueret. ⁊ ſic
cū aīa nō poſſit ſtare niſi in corde vel ꝓportionabili cor
di: iō in illis ꝑtibꝰ nō ſic maneret ipſa aīa poſt diuiſionē.
¶ Itē notāduꝫ eſt ꝙ q̄uis i ꝑtibꝰ aīalis talis remaneret
aīa poſt diuiſionē per aliqd̄ tp̄s debito mō fcā diuiſiōe.
tñ nō pōt manere per mltū magnuꝫ tp̄s nec ꝑtes ille pñt
ꝓficere ad magnā q̄ntitatē nec fieri ide aīal pfcm̄: ſic̄ ramꝰ
plāte tp̄e debito abſciſus ⁊ alibi in loco ꝯueniēti trāſplā
tatꝰ viuit diu ⁊ ꝓficit ad maiorē q̄ntitatē in tm̄ ꝙ efficit̄ ar
bor pfcā. Rō āt ꝑmi ē: q2 aīa illiꝰ aīalis ad ſui ꝯſuatiōeꝫ
diuturnā ⁊ ad h̄ ꝙ nutriat ⁊ augmētet reqrit diuerſa or
gana q̄ recipiāt ⁊ retineāt nutrimētū: ⁊ hꝭ organa nō ſuf
ficiēter remanēt i ꝑtibꝰ illis poſt diſiōeꝫ. ⁊ iō nō remanet
ibi aīa pꝰ lōgū tp̄s nec ꝑducūt̄ ad q̄ntitatē pfcāꝫ vt fiāt aīa
lia pfcā i illa ſpē: ſ3 ſatis cito moriunt̄: q2 āt ad aliqd̄ tp̄s
poſt diſiōeꝫ fcāꝫ app3 i eis motꝰ localis ⁊ ſēſus q̄ ſūt actio
nes aīe imanētes: iō o3 ꝯcedere aīaꝫ manere ꝑ aliqd̄ tp̄s.

Ad rōnes. Ad pᵐᵃᵐ cū dr̄. ꝙ tūc q̄libet ps ⁊c̄. ꝑt dici.
ꝙ veꝝ ē ꝙ ē aīal ipfectū ⁊ diminutū i
illa ſpē: ſ3 nō ſeqtur ꝙ ſit aīal ꝑfectuꝫ in illa ſpē aīalis: eo
ꝙ cuilibꝫ tali parti deficit aliq̄ pars reqſita ad itegritatē
⁊ ꝯſuationē nālē illiꝰ aīalis. ¶ Ad aliā. negāda eſt ꝯñā.
Et cū q̄rit̄. vtrū an̄ diſiōeꝫ illiꝰ aīe ꝑexiſtebat aīa ⁊c̄. dico
ꝙ ꝑexiſtebāt plēs in potētia ⁊ vna ſ3 actū ⁊ ꝑ diſiōeꝫ fi
unt actu plēs: ſ3 nō fuit ſub̄e illoꝝ aīatoꝝ ð nouo. ⁊ h̄ bñ
ſignificauit pħs i lrā. dū dixit tāqꝫ exiſte aīa i his vna qd̄ T.c.20.
actu. potētia vō plēs. ꝯcederē ḡ ꝙ an̄ diſiōeꝫ aīalis ꝑexi
ſtebāt aīe ille in ꝑtibꝰ eiꝰ q̄ntū ad ſuā ſub̄aꝫ. alr̄ enī ꝑtes il
le nō eēnt aīate: ſ3 nō ꝑexiſtebāt actu q̄ntū ad plalitatē: ſ3
erāt in potētia ad plalitatē ⁊ multitudinē actualē. ⁊ ſic ē
de q̄libꝫ alio toto q̄ntitatiuo ⁊ eius ꝑtibus quātitatiuis.
¶ Ad aliā. dico ꝙ non magis videret̄ de partibus hoīs
⁊ eiꝰ aīa: q2 eo ipſo ꝙ aīa hoīs eſt ꝑfectior reqrit multas

organiçatiões ⁊ diſpõnes in corpe in quo manet ⁊ ille diſ
poſitiones non remanent poſt diuiſionē nec infundunꝫ
eis ſpūs ſufficientes ad vitam:qꝛ non remanet in eis cor
nec ꝓportionabile cordi:ideo non ſequiꝛ in hꝯ partibus
hois remãere formã hois ſeu aiaꝫ poſt diuiſionē.q̄re ⁊c̄.

¶ Sicut eniꝫ in plantis quedã diuiſa videntur ⁊ viuentia ſeparata abinuicem tanq̄ꝫ exiſtente in his anima: actu quidem in vnaquaq̄ꝫ plãta potentia autem pluribus:ſic videmus ⁊ circa alias differẽtias anime accidere vt in entomis deciſis ⁊c̄. Tex.cõ.XX. Queſtio. VII.

V Trum tota aïa ſit in q̄libet pte corpo ris aïati. Et arguiꝛ ꝓ ꝙ nõ.qꝛ ſi tota aïa eēt in q̄libet pte corpis aïati tūc q̄li bet ps aïalis eēt aïal:qꝛ hēret totã aïam aïa lis.hoc aūt videꝛ icõueniēs.manus eni hois nõ eſt aliqȯ aïal:qꝛ nec hõ nec aïal aliȯ aliqȯ. ¶ Iteꝫ cor pus in quo eſt aïa dꝫ eſſe organicū:ſicͤ pꝫ ex diffõne aïe:ſꝫ nõ q̄libet pars corporis aïati eſt corpus organicū:vt ma nifeſtū eſt.quã eniꝫ organiçationē hꝫ caro aut os aut hꝯ ptes hõgenee.q̄re ⁊c̄. ¶ Itē diuerſoꝝ pfectibiliū debēt eſſe diuerſe pfectiões:vt pꝫ.8.meta.ſꝫ totū ⁊ pars ſunt di uerſa pfectibilia.⁊ ſilr diuerſe ptes ſunt diuerſa pfectibi lia:vt manus pes oculus ⁊ hꝯ.q̄re aïa nõ põt eē in q̄libet pte corporis aïati. ¶ Itē ſi ſic tunc oēs vtutes aïe eſſent in q̄libet pte corporis:ſꝫ hoc videꝛ multū incõueniēs ꝙ vtus viſiua ⁊ auditiua ſint aut in manu aut in pede: ⁊ ſic de ceteris.⁊ ꝓbaꝛ.qꝛ in quocūq̄ꝫ eſt ꝑmū ⁊ per ſe ſubꝫ ali cuiꝰ accntis in illo eſt ipm accns:vt videꝛ mãifeſtū . mõ ipſa aïa eſt per ſe ⁊ ꝑmū ſubm ſuarū virtutū nãliuꝫ:ſicut declaratū fuit in ꝑmo.qõne 2ᵒ.q̄re ⁊c̄. ¶ Iteꝫ ſi aïa tota eēt in q̄libet pte corporis:tunc deſtructa aïa q̄ eſt in aliq̄ vna pte deſtrueretꝛ tota aïa ⁊ totū aïal:qȯ eſt abſurdū.re mota eniꝫ manu aut digito nõ oꝫ remoueri totã aïaꝫ nec totū hoiem corrūpi:vt manifeſtū eſt.⁊ pꝫ ꝯña.qꝛ poſtq̄ꝫ tota aïa eēt in q̄libet parte corporis tūc remota illa que eſt in illa parte remoueretꝛ tota aïa.q̄re ⁊c̄.

Oppoſituꝫ āt argꝛ.qꝛ q̄libꝫ pars aïati eſt aïata.ħ eſt manifeſtū:ſꝫ hoc nõ eēt niſi in q̄li bet parte corporis aïati eēt aïa.ğ ⁊c̄.aut ğ ipſa tota eſt in q̄libꝫ parte corporis aut ſm vnã ſui ptē ſine alia.ſi ꝑmõ habeꝛ ꝓpoſitū.ſi aūt diceretꝛ ꝙ vna pars aïe eſſet in aliq̄ parte corporis ſine alia:hoc videꝛ incõueniēs: qꝛ cū ipſa aïa ſit quedã forma: ſimplex debꝫ eſſe.⁊ ſic nõ hꝫ partes diuerſas quarū vna ſit ſine alia. quare ⁊c̄.

Ad iſtã qõnem diciꝛ coīter ꝙ aïa ē tota tripli ci totalitate.ſ.totalitate eſſen tiali.totalitate q̄titatiua.⁊ totalitate vtuali ſeu ptãtiua. ⁊ ſm hoc videntꝛ ad qõnem tria.ꝑmo ꝙ aïa tota totalita te eſſentiali eſt in q̄libꝫ pte corporis aïati. 2ᵒ ꝙ nõ eſt ibi tota totalitate q̄titatiua.3ᵒ ꝙ nec totalitate ptãtiua ſiue vtuali.Primū oſtēdeꝛ ſic.illud cuiꝰ eſſentia eſt in q̄libet pte corporis ⁊ nõ eſt in aliquo ſꝫ aliquã ſui partē eēntia lē ſine alia ē totū in q̄libꝫ pte corporis totalitate eēntia li.ħ recipiꝛ pro manifeſta.mõ eēntia aïe eſt in q̄libꝫ par te corporis aïati.ſicͤ eſſentia cuiuſlibꝫ forme mãlis eſt in q̄libꝫ pte corporis mãe.⁊ nõ eſt ibi vna pars eſſentie aïe ſine alia:qꝛ ipſa eſt ſimplicis eēntie nõ cõpoſita ex ptibꝰ eēntialibꝰ:vt manifeſtū eſt.⁊ ſi eēt ꝯpoſita ex ptibꝰ eſſen tialibꝰ:tūc eēt vbiq̄ꝫ vel in q̄ eēt vna illarū ⁊ alia. ¶ Itē aut eēntia aïe tota eſt in q̄libꝫ pte corporis:aut ſm vnaꝫ ptē eiꝰ eſſentialē eſt in vna parte corporis in qua non eſt alia pars eēntialis.aut nihil aïe eſt in q̄libꝫ parte corpis: ſed vltima duo ſunt incõueniētia.ſ.ꝙ vna pars eēntialis aïe ſit in vna pte corporis ſine alia pte eēntiali:qꝛ ſic ꝯce deretꝛ hēre ptes eēntiales ⁊ ſepabiles abĩuicē loco ⁊ ſub iecto:qȯ eſt abſurdū.⁊ ſilr irrõnabile eēt ꝙ nihil ipſiꝰ aïe eēt in q̄libꝫ pte corporis : qꝛ ſic ptes corpis aïati nõ eēnt aïate.ğ relinquiꝛ ꝑmuꝫ.ſ.ꝙ eēntia anime tota totalitate eſſentiali eſt in q̄libet parte corporis aïati. ¶ Sed ante q̄ꝫ ꝓcedã vlterius mihi videꝛ ſalua reuerētia ſic dicen tiū ꝙ iſtud nõ eſt oīno veꝝ: ꝙ illud qȯ nõ hꝫ partes eēn tiales nõ eſt totū totalitate eēntiali.hec eſt mãifeſta cui libet intelligēti.naꝫ ſicͤ de rõne totius eſt hēre ptes:vt pꝫ in.5.meta.ca.ᵒ de toto.⁊ de rõne totius q̄titatiui eſt hēre T.c.31.
partes q̄titatiuas:vt oēs cõcedunt.ſic de rõne totiꝰ eēn tialis eſt hēre ptes eēntiales:ſꝫ eēntia aïe inherētis mãe nõ hꝫ partes eēntiales:vt oēs ꝯcedunt. ergo talis aïa nõ eſt totū eēntiale:qȯ aūt nõ eſt totū eēntiale nec totuꝫ to talitate eēntiali nõ põt exiſtere in aliquo vel in aliqbus totū totalitate eēntiali vt eſt manifeſtuꝫ cuilibet intelli genti.q̄re ⁊c̄. ¶ Nec valent rõnes quas adducunt.cum eni ꝑmo diciꝛ. illud cuius eēntia ⁊c̄. veꝝ eſt ſi hꝫ in eſſen tia ſua partes eſſentiales.ſi vͦo nõ:nõ opꝫ ꝙ ſit ibi totū:i mo eſt impoſſe ꝙ ſit in eo totū totalitate eēntiali:⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.Quãuis.n.eēntia aïe ſit in q̄libꝫ pte corporis aïati:⁊ nõ ſit ibi vna pars eēntialis ſine alia:qꝛ nõ hꝫ par tes eēntiales:iõ nõ eſt ibi tota totalitate eēntiali.eſſe eni in aliquo totuꝫ totalitate eſſentiali reqrit vel ꝓſupponit ipm eſſe totū totalitate eſſentiali:ſicut eſſe ens in aliquo ꝓſupponit eē in ſe ens:qȯ eni nihil ē in ſe nihil eſt in alio. ¶ Ad aliã dōm ꝙ diuiſio eſt inſufficiēs:qꝛ eſt dare quar tū mēbruꝫ.ſ.ꝙ eſſentia aïe eſt in q̄libet pte corporis nec ſm totū nec ſꝫ partē : loquēdo de totalitate eſſentiali:qꝛ aïa nõ eſt totū totalitate eſſentiali:nec hꝫ partē eſſentia lē.q̄re ⁊c̄. ¶ Siquis aūt vellet ſaluare illud cõe dictū ꝙ tota aïa totalitate eſſentiali ⁊c̄. forte poſſet dicere ꝙ illȯ ĩtelligit q̄ſi ꝑuatiue nõ poſitiue:⁊ eſt ſenſus ꝙ eēntia aïe nõ eſt in vna pte corporis ſine alia pte eſſentie.hoc eſt ve rū ꝓpter hoc ꝙ aïa hꝯ ptes nõ hꝫ:ſꝫ improprie diceretꝛ:⁊ melius eſt loqui ꝓprie q̄ꝫ iproprie in rebꝰ manifeſtis:⁊ iõ dicerē ꝙ aïa nõ eſt in q̄libet parte corporis tota totalita te eſſentiali nec ſm partē eſſentialē:qꝛ tale genus partiū ipſa nõ hꝫ nec totalitatē talē. ¶ 2ᵒ dico etiã ꝙ ipſa nõ eſt tota in q̄libꝫ parte totalitate q̄titatiua.⁊ hoc eſt ſatis fa cile videre:qꝛ illa forma cuiꝰ vna ps eſt in vna pte ſubti: ⁊ alia in alia pte nõ eſt tota totalitate q̄titatiua in q̄libꝫ pte corporis.hec eſt euidēs:ſꝫ ſic eſt de aïa.nã hoc eſt cõe oī forme mãli pficiēti ſubꝫ ꝙ vna q̄titatiua eiꝰ ps ſit in vna pte q̄titatiua ſubti:⁊ alia i alia:eo ꝙ tales forme ſūt vnite mãe mediãtibꝰ dimēſionibꝰ ⁊ extēſe extēſiõe ma terie.ğ ⁊c̄. ¶ Itē ſi aïa tota ſm q̄titatē eēt in q̄libet par te corporis:tūc pars aïe q̄titatiua eēt eq̄lis ſuo toti ꝯtra dignitatē.Oē eni totū maius eſt ſua parte.⁊ pꝫ ꝯña.poſt q̄ꝫ eni ſua q̄titas aïe eēt in pede:tūc pars aïe quãtitatiua extēſa in pede nõ eſſet minor ſm q̄titatē q̄ꝫ tota aïa extēſa in toto corpore illo:nec ēt maior.ğ eq̄lis . Imagiabimur ğ ꝙ ſicͤ albedo q̄ eſt in ſupficie non eſt tota ſm q̄titatē in q̄libꝫ parte ſupficiei:imo ps vna eiꝰ eſt in vna pte ſupfi ciei ⁊ alia in alia:ſic vna ps q̄tiua aïe eſt in vna pte corpo ris aïati:⁊ alia in alia:⁊ ſicͤ vna ps q̄titatis albedis extēſa in vna pte ſupficiei põt corrūpi remanēte alia ſic ps vna aïe q̄tiua põt corrūpi alia remanēte:⁊ loq̄r ħ de aïa q̄ dat formalr eē corpi.de aïa āt ĩtelleᵃ nihil ad pñs.cū vꝛ alte rū genꝰ aïe eē ⁊ ſepari ab alijs ſicͤ ꝑpetuū a corruptibili. ¶ De 3ᵒ vͦo ꝯne eſt hī dubitatio.dicūt autē multi ꝙ aïa nõ eſt tota in q̄libꝫ pte corpis totalitate vtuali:qꝛ in quo nõ ſunt oēs vtutes aïe in tali nõ ē tota tali totalitate.hec

eſt manifeſta:ſed in qualibet parte corporis nõ ſunt oẽs
virtutes aie vt recipiũt pro manifeſto.nõ eni viſus eſt in
pede aut in manu nec audit⁹ nec odoratus.q̃re rc̃.Et cõ-
firmat̃.q2 ſi ibi eẽnt v̄tutes ille tũc eẽnt ocioſe ⁊ fruſtra:
q2 ille nunq̄ʒ operant̃ in illis ꝑtibus vt certuʒ eſt. q̃re rc̃.
Alij vo dixerũt ꝙ imo in q̃libʒ parte corporis aiati ſunt
oẽs v̄tutes nãles aie illius. Et cuʒ dr̃.quare nõ operant̃.
dico ꝙ hoc eſt ꝑpter defectũ diſpoſitionũ nãliuʒ que re-
quirunt̃ ad opõnes:vt q2 in pede nõ eſt diaphaneitas ad
recipiẽdũ viſibiliũ ſpẽs q̄bus fit viſio ideo nõ videt.ſilr
eſt de ceteris.ſi vo talis diſpoſitio eẽt in q̃libet parte cor
poris quã reqrit q̃libet aie operatio tunc in q̃libet parte:
vel per quãlibet partẽ operaret̃ quacũq; operatione.⁊ h
T.c.82. videt̃ innuere phs in iſto 2°.cap̃.de ſono.vbi dicit.ꝙ non
vbiq; audit aial.nõ.n.vbiq; hʒ aerẽ mouẽda pars ⁊ aia-
tuʒ.quaſi vellet dicere ꝙ hoc eſt ꝑpter defectũ aeris re-
q̄ſiti ad audiẽdũ ⁊ recipiẽdũ ſpẽm ſoni.nõ aũt ꝑpter de-
fectũ virtutis audiẽtis. Nec ſeqtur ex hoc ꝙ ille v̄tutes
ſint ibi fruſtra:q2 illud eſt fruſtra in aliquo qđ in ipſo eſt
T.c.62. natũ attigere aliquẽ finẽ quẽ nõ attigit:vt habet̃.2.phy.
finis aũt aie eſt opatio eius.⁊ iđ ipſa non eſt fruſtra in ali
quo in quo nõ nata eſt attingere ſuã operationẽ.mõ dice
tur ꝙ in manu viſus non eſt natus videre ꝑpter defectũ
diſpõnis neceſſario requiſite.nec ſilr auditus: ⁊ ideo nõ
erunt ibi fruſtra.❡ Pro quo eſt aduertendũ ꝙ ſm Ar.
T.c.60. 3.huius.Oia que in nã ſubſiſtunt ſunt propter aliqd aut
ꝯſña eoruʒ que ſunt ꝑpter aliqd:ſic piloſitates in mẽbris
q̄buſdã forte nõ ſunt ꝑpter aliqd directe ⁊ per ſe:licet cõ
ſequunt̃ ꝯplexionẽ corporis que eſt ꝑpter aliqd.ſilr for-
te ⁊ po⁹ aie eſt in ꝑte corꝑis qua mediãte ⁊ in qua nõ ope
rat̃ nõ q̄dẽ directe ⁊ per ſe ꝑpter aliqd:ſʒ cõſequit̃ aiam
ibi exiſtem que eſt ibi ꝑpter aliqd.❡ Huic aũt opinioni
nõ video aliqd incõueniẽs niſi ꝙ nõ eſt famoſa ⁊ ꝯſueta.
⁊ ideo p̄mo aſpectu videt̃ falſa ⁊ abſurda.que eni ꝯſueui
T.c.14. mus dignamur dici.2.metaph.⁊ ꝑpter hoc ſi placet dica
tur alio mõ ꝙ nõ oẽs v̄tutes aie ſunt in q̃libet ꝑte corꝑis
aiati:ſʒ diuerſe v̄tutes aliquæ ſunt in diuerſis ꝑtib⁹ cor-
poris:vt viſus ⁊ audit⁹ ⁊ hõ:⁊ ſic nõ tota aia totalitate po
tẽtiali vl̃ ꝑtãtiua erit in q̃libʒ ꝑte aialis ſiue corꝑis aiati.

Ad primam rõneʒ dico negãdo ꝯñam.Et cũ dr̃
illud eſt aial in quo eſt aia ſenſitiua.
verũ eſt ſi eſt ibi ſeorſuʒ ⁊ diuiſum ab alijs.tñ ſi nõ eſt nõ
opʒ ꝙ ſit aial ſimplr̃:ſʒ pars aialis.mõ q̄uis aia ſenſitia
ſit in q̃libʒ ꝑte corꝑis ſm ſuã ſubam:non tñ eſt in ꝑtibus
ipſis ſeorſuʒ ⁊ diuiſiʒ actu ab alijs.ꝑtes eni nõ ſunt in to-
T.c.17. to actu diuiſe ⁊ diſtincte:ſʒ in potẽtia:vt pʒ in p̊ ⁊.7.phy.
t.36. q̃re rc̃.❡ Aliter põt dici negãdo ꝯñam:vt p̊us.⁊ cũ dici-
T.c.37. tur illud eſt aial rc̃.verũ eſt in quo eſt tota totalitate vir
tuali.⁊ ſic nõ eſt in q̃libʒ ꝑte corporis ſaltẽ ſic ꝙ in q̃libʒ
ꝑte agat oẽs opationes virtutũ ipſius aie.q̃re rc̃. ❡ Ad
aliã.cũ dicit̃.diuerſoꝝ ꝑfectibiliũ rc̃.veꝝ eſt ſi ſũt diuer
ſa per ſe ⁊ p̊mo.ſi aũt nõ ſunt diuerſa per ſe. ⁊ p̊mo nõ oʒ.
⁊ ſic eſt hic.nam totũ nõ eſt diuerſuʒ per ſe a ꝑp̊a ꝑte ſua
T.c.17. per ſe:⁊ p̊mo:ſʒ rõne alterius ꝑtis:vt declarat̃ in p̊ phyſi.
❡ Itẽ aliter põt dici.cũ dicit̃ diuerſoꝝ rc̃.veꝝ eſt ſi ſint
diuerſa actu diſtincta ⁊ diuerſa vt corpus ſor.⁊ corp⁹ pla
tonis:ſʒ ſi nõ ſint diuerſa actu nõ opʒ.mõ q̄uis totũ ⁊ ꝑs
ſint ꝑfectibilia actu diuerſa ſic ꝙ totũ nõ eſt in ipſa pars
nec ecõuerſo.tñ nõ ſunt diſtincta ſm actuʒ q̄dĩu vnũ eſt
pars ⁊ aliud eſt totũ.q̃re rc̃.❡ Aliter põt dici ꝙ diuerſo-
rũ ꝑfectibiliũ ſunt diuerſe ꝑfectiões illo mõ quo ſunt di
uerſa ꝑfectibilia.⁊ cũ aia tota totalitate q̄ntitatia ſit per-
fectio toti⁹ corporis.ſic nõ eſt ꝑfectio alicui⁹ ꝑtis tota to
talitate q̄ntitatiua:ſʒ ſʒ aliquã ꝑtẽ ſui.⁊ hoc ſufficit.Pri⁹
⁊ 2ª.ſolo ſatis ſunt bone.❡ Ad aliaʒ.pʒ ex dictis.vel põt

dici ꝙ nõ ſeqtur:q2 q̄uis virtutes aie ꝯſequunt̃ aiaʒ ꝑn-
cipalr ⁊ p̊mo:tñ diuerſe v̄tutes requirũt diuerſas diſpo-
ſitiones ad ſuũ eſſe:⁊ ille diuerſe diſpõnes nõ oẽs ſunt in
q̃libʒ ꝑte corporis aiati:ſʒ diuerſe in diuerſis:iđ nõ oʒ ꝙ
oẽs potẽtie ſint in q̃libʒ ꝑte corporis.cũ ḡ dicit̃ vbicũq;
eſt per ſe p̊mũ rc̃.verũ eſt ſi ibi eſt diſpoſitio nec̃io reqſi
ta ad tale accñs:ſʒ ſi nõ:nõ opʒ.ſic aũt eſt in ꝑpoſito.⁊ h
ẽt oʒ dicere illos qui dicũt ꝙ totũ ꝯpoſitũ eſt p̊mũ ſubm̃
virtutũ aie:q2 ipſi dicũt ꝙ lʒ totũ ꝯpoſitũ ſit p̊mũ ſubm̃
earũ.hoc tñ eſt rõne aie p̊ncipalr.vñ cũ aia ⁊ corpus ſint
in q̃libʒ ꝑte corꝑis videt̃ ꝙ in q̃libʒ ꝑte corporis debeat
operari.⁊ ſic iſta rõ nõ plus eſt ꝯtra poſitionẽ q̄ dicit aiaʒ
eſſe p̊mũ ſubm̃ iſtarũ v̄tutũ q̄ʒ ꝯtra aliã que ponit ꝙ cor-
pus aiatum eſt ſubm̃ rõne aie:imo q̄cq̄d diceret̃ in rñſio
ne ad illã rõnẽ ſm illã opinionẽ dici põt ſm iſtaʒ viam.
Si eni ipſi dicant ꝙ licet in qualibʒ ꝑte corporis ſit cor-
pus ⁊ aia.nõ tñ quelibet eſt totũ cõpoſitũ totalitate q̄nti-
tatiua.⁊ iđ nõ opʒ ꝙ in qualibʒ ꝑte corporis ſint oẽs v̄tu
tes aie.ſic dicã ꝙ aia tota totalitate q̄nti^ua nõ eſt in q̃libet
ꝑte corporis aiati.iđ rc̃.Et ſi dicũt ꝙ illud eſt ꝑpter defe
ctũ diſpoſitionẽ.igit̃.⁊ ego dicã idem.⁊ ideo rõ nõ valet.
❡ Quid aũt de hoc tenẽdũ an v̄tutes oẽs nãles aie ſint
in q̃libʒ parte corporis aiati non determino ad p̊ñs.hoc
tñ firmiter credo ꝙ aia eſt p̊mũ ſubm̃ p̊ncipale ſuaꝝ vir
tutũ nãlium vt puto demonſtraſſe in q̃õne ſcđa ſup ꝑhe
miũ huius.❡ Ad aliã.cuʒ dicit̃.corpus in quo eſt aia oʒ
eſſe organicũ.verũ eſt in quo eſt aia ſic in ſuo p̊ncipali ꝑ-
fectibili diſtincto ⁊ diuerſo actu ab alijs:⁊ ſic ꝑfectio di-
ſtincta actu ab alijs.ſic eniʒ diffinit Ar.aiaʒ.mõ aia que
eſt in parte corporis aiati non eſt in eo tanq̄ʒ ꝑfectio ab
alijs diſtincta ⁊ diuiſa ſʒ ꝯtinua:nec eſt in eo ſic in p̊ncipa
li ꝑfectibili:ſʒ ſic in ſcđario ꝑfectibili inq̄ʒtum ipſa eſt ꝑs
alicuius totius.Dicemus ḡ ꝙ diffinitio aie intelligenda
eſt de aia que eſt ꝑfectio diſtĩcta actu ⁊ diuerſa ab alijs.⁊
ſic nõ eſt pars aie exñs in parte corporis. ⁊ iđ nõ oʒ ꝙ ſit
actus corporis organici.❡ Alr dicũt aliq̄ ꝙ illa diffõ aie
dat̃ de aia tota totalitate ꝑtãtiua.h eſt eni act⁹ corꝑis or-
ganici.⁊ iđ ꝯcedũt ꝙ ipſa nõ ẽ tota totalitate ꝑtãtiua ĩ q̃li
bet ꝑte corꝑis aiati:cũ tñ q̃libʒ ſit organica. Sʒ piculũ ẽ
ſic dicere:q2 diffõ dat̃ de aia ſʒ ſuã q̄ditatẽ ⁊ eẽntiã.tota
litas aũt ꝑtãtiua accidit aie ſicut ⁊ ſua potẽtia eſt act⁹ eius
vt videbit̃ poſt.❡ Itẽ ꝯtra p̊orẽ ſolõnẽ eſt dubitatio:q2
diffõ toti⁹ hõgenei oʒ ꝯuenire ꝑtib⁹ ei⁹ oĩbus.cuilibʒ.n.
parti aque cõpetit diffinitio aq̄.ſilr aũt ⁊ in alijs. cuʒ igit̃
aia ſit qđdã totũ hõgeneũ.q̃libet.n.pars aie eſt aia vt no
tũ eſt.ſeqtur ꝙ cuilibʒ parti aie ꝯuenit diffõ aie.ſi igit̃ in
q̃libʒ ꝑte corꝑis eſt aliq̄ pars aie.videt̃ ꝙ q̃libʒ pars cor
poris in qua eſt aia ſit corpus organicũ. ❡ Ad hoc vlti^o
põt dici ꝙ duplex eſt totũ hõgeneũ.qđdã eſt qđ nõ hʒ di
uerſas opationes reqrentes diuerſitatẽ partiũ corpora-
liũ diſtinctarũ ſm cõplexionẽ ⁊ figurã ⁊ cõpoſitionẽ: vt
aqua ſm ꝙ aqua non hʒ diuerſas operatiões per ſe ⁊ ꝑ-
prias ad quas requirunt̃ diuerſe partes modo p̊dicto.et
de tali toto hõgeneo verũ eſt qđ dicit̃:ꝙ diffinitio ei⁹ rc̃.
aliud eſt totũ hõgeneũ qđ hʒ multas ⁊ diuerſas opatio-
nes que nõ hñt pñt exerceri niſi per diuerſas partes cor-
poreas ⁊ diſtinctas mõ p̊dicto.⁊ de tali toto nõ oʒ ꝙ ei⁹
diffinitio ꝯueniat cuilibʒ eius parti ꝑprie:⁊ ſic eſt de aia:
in hoc enim aia excellit in ordine ꝑfectiõis alias formas
mãles:q2 ipſa eſt p̊ncipiũ diuerſarũ operationũ nãliũ in
corpore cui⁹ eſt aia q̄ nõ hñt pñt rc̃.iđ oʒ ꝙ q̃libʒ pars aie
q̄ntitatiua ſit actus corporis organici. ❡ Alr dicunt aliq̄
ꝙ licʒ q̃libʒ pars corporis nõ ſit organica organicatione
cõpleta modo p̊miſſo.tñ quelibet eſt organica organica-
tione incompleta vel imperfecta:⁊ hoc ſufficit vt dicũt.

organiſatio aũt imꝑfecta eſt quedã complexio ⁊ temperatio qualitatũ nobilioꝝ complexionibus inanimatoꝝ. ¶ Ad aliam. patet ex dictis. bene enim concludit ꝙ nõ tota anima ſm quantitatem ſit in qualibet parte corporis. ⁊ hoc conceſſum eſt. ideo ⁊c̃.

¶ Ratione autem ꝙ altere manifeſtum: ſenſitiuo enim eſſe ⁊ opinatiuo alterum ⁊c̃. Tex. commenti. XXII. Queſtio. VIII.

Q Ueritur hic. Utrũ potentie aĩe diſtinguantur per actus ſuos. ¶ Et arguitur ꝙ nõ. q̃ ſi ſic eſſet tunc vnius ⁊ eiuſdeꝫ potentie ſm ſpẽm non poſſent eſſe actus diuerſi ſm ſpẽm. poſtꝙ enim diſtinguerent̃ per ſuos actus diuerſi actus in ſpecie arguerẽt diuerſas ſpẽ potẽtias. hoc aũt videt̃ falſuꝫ: q̃ viſus eſt vna potẽtia aĩe ſm ſpẽm ſpãliſſimã: ⁊ tñ hꝫ actus diuerſos ſm ſpẽm: vt videre albuꝫ ⁊ videre nigrũ ⁊ rubeuꝫ: ⁊ ſic de alijs. q̃re ⁊c̃. ¶ Iteꝫ ſi potentie aĩe diſtinguerent̃ per actus ipſi eẽnt ꝑncipia eſſendi potentiarũ. nã illud qđ eſt ꝑncipiũ eẽndi diſtinctũ debet eſſe ꝑncipiuꝫ eẽndi: ſꝫ hoc eſt per ſe ⁊ ꝓprie: ſꝫ ꝯñs eſt falſuꝫ: q̃ ſi actus eſſent ꝑncipia eẽndi per ſe reſpectu potentiarũ tunc remotis actibus remouerent̃ potentie: ſi quidẽ cauſa per ſe remota remoueret̃ cauſatũ. 2. phyſico. T.c.37. hoc võ eſt falſuꝫ: q̃ multotiens aĩa non hꝫ actũ videndi neqꝫ audiendi; ⁊ tñ hꝫ potentiã viſiuaꝫ ⁊ auditiuã: vt pꝫ in dormientibus. q̃re ⁊c̃. ¶ Item ſi potentie aĩe ⁊c̃. tunc diſtinguerent̃ per obiecta: ſed hoc eſt falſuꝫ: q̃ potentia vna ſm ſpẽm põt eſſe diuerſorum obiectoꝝ ſm ſpẽm vt viſus albi ⁊ nigri ⁊ guſt⁹ dulc ⁊ amari. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs. ⁊ ꝓbatur ꝯñã. q̃ ipſi actus diſtinguuntur per obiecta vt oẽs dicunt. ſi ergo potentie anime diſtinguunt̃ per actus ſequit̃ de ꝑmo ad vltimuꝫ ꝙ potẽtie anime diſtinguunt̃ per obiecta: qđ videt̃ incõueniens. quare ⁊c̃.

T.c.22. Oppoſituꝫ aũt arguit̃ auctoritate Ariſto. qui dicit hic ꝙ ſenſitiuũ ⁊ opinatiuũ ſũt diuerſa rõne. i. diuerſa diffõne. ſiquideꝫ ſentire ab ipſo opinari alterũ eſt. ¶ Et arguit̃ rõne q̃ potẽtie aĩe debent diſtingui per ſuos fines ꝓprios ⁊ ꝓpinquos. hec videtur ſatis manifeſta: ſed act⁹ potentiarũ aĩe ſunt earũ fines ꝓprij ⁊ ꝓpinqui vt videre ipſius viſus ⁊ audire ipſius auditus ⁊ intelligere ipſius intellectus: vt oẽs cõcedunt. ⁊ habet̃ ab Ariſto. in de ſomno ⁊ vigil. vbi dicit. ꝙ ſentire ⁊ ſapere ſunt oib⁹ finis quoꝝ eſt alteruꝫ hoꝝ. ⁊ in. 9. meta. hr̃ ꝙ T.c.16. actus vlr̃ eſt finis potẽtie ordinate ad ipm̃ actuꝫ. q̃re ⁊c̃.

Ad qõnem eſt intelligẽdũ ꝙ potentias aĩe diſtingui per ſuos actus põt itelligi duplr̃. Uno mõ q̃tum ad eſſe illorũ: ita. ſ. ꝙ diuerſitas ⁊ diſtinctio potentiarũ aĩe dependeat q̃tuꝫ ad eſſe ſimplr̃ ex diſtinctione actuuꝫ vel ex ipſis actibus diſtinctis. Alio modo q̃tuꝫ ad noticiam noſtrã: ita. ſ. ꝙ diſtinctio potentiarũ anime notificet̃ ⁊ cognoſcat̃ per actus diſtinctos. ⁊ hoc eſt qđ ſolet dici in alijs verbis. ꝙ potentias aĩe diſtingui per actus põt intelligi quo ad nãm. vel quo ad nos. Ulterius eſt cõſiderandũ ꝙ potentie aĩe poſſunt duplr̃ ſe hr̃e ad actus ſuos. Uno mõ ꝙ actu ſint informate ⁊ perfecte ipſis ſuis actibus: vt ꝙ viſus habeat actu viſionẽ: ⁊ auditus auditionẽ. Alio mõ ꝙ non hẽant in ſe actu ipſos act⁹ ſed ſolum in potentia vt in dormiente. ¶ Tunc dico ad qõnem tria. ꝑmo ꝙ potentie aĩe hñt diſtinguunt̃ per act⁹ q̃tum ad cognitioneꝫ ſiue quo ad nos: ita. ſ. ꝙ diſtinctio potentiarũ aĩe cognoſcit̃ a nobis per diſtinctos actus aliquo mõ. ⁊ hoc ꝓbat̃. per illud qđ eſt noti⁹ nobis q̃ꝫ diſtinctio potentiarũ aĩe: ⁊ ex ipſo neceſſario concludit̃ diſtinctio ipſarũ potentiarũ: diſtinguuntur potẽtie anime quo ad cognitionem noſtrã. hec eſt manifeſta. nam vniuerſaliter illud eſt ꝑncipiũ notificandi aliquid ex quo neceſſario ſequit̃ illud alterũ ⁊ eſt notius quo ad nos illud: vt ſatis habet̃ ex ꝑmo phyſicoꝝ. ⁊ ꝑmo poſterioꝝ. ſed act⁹ po- T.cõ.2. tentiarũ aĩe ſunt notiores nobis q̃ꝫ ipſe potentie: ⁊ diſtinctio actuum arguit diſtinctionẽ potentiarũ: ⁊ ex diuerſitate eoꝝ neceſſario concludit̃ diſtinctio potentiaruꝫ aliquo modo. aliter enim quilibet actus concederet̃ ꝓcedere a qualibet potentia: qđ eſt falſuꝫ. non enim videre eſt ab auditu nec audire a viſu: ⁊ ſic de ceteris. q̃re ⁊c̃. ꝙ aũt actus ⁊ operationes ſint notiores quo ad nos ipſis potẽtijs. hoc Ariſto. teſtatur in littera. cũ dicit. ꝑores enĩ ſm T.c.33. rões actus ⁊ operationes ſunt potẽtijs. ¶ 2⁹ dico ꝙ cũ potentie ſint ſine ſuis actibus ipſi actus nõ ſunt cã diſtinctionis potentiaruꝫ q̃tum ad eſſe reale ipſius diſtõnis ⁊ ſimplr̃: q̃ nõ ens duꝫ eſt nõ ens nõ eſt per ſe ꝓꝑe cã entis vt manifeſtũ eſt: ſꝫ ipſi actus duꝫ nõ ſunt in potentijs ſũt nõ entes. vel duꝫ nõ ꝓcedunt a potẽtijs. manifeſtum eſt enim ꝙ videre nõ eſt ens extra aĩam niſi ſit in viſu. ⁊ ſilr̃ in alijs ſuo mõ. ergo duꝫ actus potentiarũ aĩe non procedunt ab ipſis potẽtijs non ſunt cã diſtõnis ⁊ diuerſitatis realis ipſaruꝫ potentiaꝝ aĩe. cã dico per ſe ⁊ ꝓprie. cõſtat enĩ ꝙ duꝫ potẽtie nãles ſunt ſine actib⁹ ſuis ſcꝫ adhuc ſunt actu ⁊ ſimplr̃ diuerſe: vt in dormiente virtus viſiua nõ eſt idẽ cũ auditiua ⁊ nutritiua: ⁊ ſic de alijs. ¶ 3⁹ dico ꝙ cũ actus potentiarũ aĩe ſunt actualr̃ in ipis ſic ſunt cã diſtõnis potentiarũ aĩe: q̃ finis ꝓpri⁹ ⁊ ꝓpinquus diuerſoꝝ ordinatoꝝ in finẽ eſt cã diſtõnis ⁊ diuerſitatis ipoꝝ: vt manifeſtũ eſt. ſm eniꝫ exigentiã finiũ opꝫ cetera moderari: vt dicit Lincoñ. ſupra ꝑ᷑ poſte. mõ cũ actus potẽtie aĩe actualr̃ eſt in ipa aĩa potẽtia vel ab ea actu ꝓcedit tunc eſt cã finalis: q̃ ſic eſt ꝑfectio intrinſeca ipſi⁹ potentie: qđ qdẽ eſſe ꝑfectũ cõpetit alicui ex attingere ſuũ finẽ ſm Ariſt. in. 5. meta. ca⁹ de ꝑfecto. 2⁹ eniꝫ hñr finẽ ꝑfecta T.c. 21. ſupple ſunt ordinata in finẽ: ⁊ ẽt ſm iſtud eẽ. ſ. ſm eẽ actu debet̃ ipſi fini eſſe vltimũ ⁊ optimũ. nõ aũt ſm eẽ in aptitudine vel potẽtia remota ab actu vt alias oſtẽſuꝫ eſt in qõne de cãlitate finis. actus ḡ potentie aĩe hñt cãlitatẽ finis reſpectu potẽtie duꝫ actu iformat ipſaꝫ potẽtiã q̃tuꝫ ad potẽtiã paſſiuã vel actu ꝓcedit ab ipſa q̃tuꝫ ad potentiã actiuã: vt viſio eſt finis potẽtie viſiue duꝫ actualr̃ eſt in ipſo viſu: ⁊ augmẽtatio eſt finis augmẽtatiue virtutis duꝫ ipſa actualr̃ augmentat. ⁊ ſilr̃ in alijs: ⁊ ideo tunc hꝫ eſſe actu cã ipſius diſtõnis potẽtie ab alijs. De hoc tñ bene debet eſſe ꝯſideratio vtrũ finis ſit cã ſm eẽ ſuũ actuale cũ iam eſt adeptũ. vel ſm eſſe ſuũ in potẽtia ante q̃ꝫ ſit actu ꝓductus. ⁊ vtrũ ſm eſſe in aĩa; vt dicunt multi in hoc vel ſm eſſe extra aĩam actu: vt alias oſtenſum eſt.

Ad rationes. Ad ꝑ᷑ ẽ itelligẽdũ ꝙ cũ dr̃. potentias diſtigui itellr̃ de actib⁹ q̃ ſunt reſpcũ ꝑmoꝝ oboꝝ ⁊ ꝑ ſe: nõ aũt de actib⁹ q̃ ſũt reſpcũ diuerſoꝝ oboꝝ ſcđarioꝝ aut ꝑacciñs. vñ cũ videre ſit act⁹ viſus reſpcũ ſui ꝑmi obci. ſ. viſibilis: ⁊ audire ſit audit⁹ reſpcũ ꝑmi obci. ſ. audibilis: iõ diſtiguit̃ viſus ab auditu ſꝫ diſtinctionẽ viſus ab auditione. ſilr̃ ⁊ in alijs. Sed q̃ viſio albedinis ⁊ viſio nigredinis nõ ſunt actus viſus reſpectu ꝑmi obiecti. ſed reſpectu cõtentoꝝ ſub obiecto ꝑmo. ideo non diſtinguunt̃ diuerſi viſus reſpectu albi ⁊ nigri: vt cõiter dicit̃. ¶ Ad formã ergo rõnis. cũ dicit̃. ꝙ tunc vni⁹ potẽtie ⁊c̃. veꝝ eſt reſpcũ obiectoꝝ ꝑmoꝝ: ſꝫ reſpcũ alioꝝ bñ poterit ꝯtingere ꝙ vnius potẽtie ⁊c̃. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. ¶ Alr̃ dicunt aliq: ꝙ viſio albedinis ⁊ viſio nigredinis ſũt eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime: ſicꝫ ⁊ viſus ⁊ vniuerſaliter oẽs ſenſationes eiuſdẽ ſenſus ſunt eiuſdem ſpẽi ſpecialiſſime. ¶ Sed hoc nõ videt̃ iterũ mihi tutuꝫ. ⁊ hoc

ingretur magis in ſequentibus caplis de ſenſib⁹. ¶ Si quis aūt diceret ꝙ viſus perceptiuus albedinis eſt alius ſm ſpēm ſpāliſſimā a viſu cognitiuo nigredinis: ꝛ ſic de alijs. forte nō eſſet remotū a nā rei: nec eſt demonſtratū ↄtrariū: ſʒ ſolū hoc dicit̄ cōiter ꝙ nō ſūt niſi qnqʒ ſenſus particulares. ſ. viſus auditus ꝛc̄. ꝛ oporteret ponere ſatis plures. ſi ſenſus diſtinguerent̄ ſpecifice ſm ſpecificaʒ diſtinctionē actuū: ꝛ obiectoꝝ. ꝛ tenentes illā viā dicerent ꝙ nō eſt per ſe notū ſenſus particulares eſſe ſolū qnqʒ ſʒ ſpēm ſpāliſſimā: ſʒ aut indiget demōſtratione: aut falſuʒ eſt in ſe. ꝛ ꝙ Ariſt. nō diſtinxit hic ſpāles ſenſus hoc fuit ꝑpter ſimilitudinē ꝛ ↄueniētiā ꝑpinquaʒ quā habēt ad inuicē. ↄſilr eñi immutat̄ viſus cognoſcitiuus albi ab albo ſicut viſus cognoſcitiu⁹ nigri a nigro. ꝛ ſilr de ceteris ſuo mō. Un̄ ad oēs iſtos ſufficit vna generalis doctrina. Et qn̄ dixit ꝙ nō eſt alius ſenſus ꝑter qnqʒ. dico aūt hos ꝛc̄.

T.c.128 dicendū ꝙ ſine dubio verū eſt. ſʒ nō dicit ꝙ vnuſquiſqʒ eoꝝ ſit oino vnus ſm ſpēm ſpāliſſimā: ſʒ intēdit ꝙ quilibet eoꝝ eſt vnus quadā generali vnitate habēte ꝑpinquitatē ad vnitatē ſpecificā quēadmodū ꝛ obiecta ipſoꝝ. ꝛ hoc ſpāliter verū eſt de ſenſibus alijs a tactu: ſʒ de tactu bene eſt dubiū qualiter eſt vnus ꝛ inquiret̄ poſt. ¶ Ad aliā. pʒ per dicta. cōcludit eniʒ ꝙ actus nō ſunt principia eſſendi ſimplr̄ ꝛ vlr̄ reſpectu diſtōnis potentiarū aie: ſed non remouet qn ſint ꝑncipia eſſendi cū actualiter informant ꝛ perficiūt potentias. ꝛ hoc modo cōceſſuʒ eſt pri⁹. ¶ Ad aliā. ſolutū eſt. potētie qdeʒ bene diſtinguunt̄ per obiecta primaria ſeu principalia: ſed nō per obta ſcḋaria contenta ſub primis ꝛ cōmunibus obiectis. ꝛ ſic capitur in argumēto. nā albū ꝛ nigrū ſunt obiecta ſcḋaria reſpectu viſus cōtenta ſub viſibili qḋ eſt obm̄ primū. ¶ Sed dices dubitando. eodē mō dicā ꝙ viſibile ꝛ audibile nō ſunt prima obiecta viſus ꝛ auditus: ſʒ ↄueniūt in vno cōmuni obiecto primario. ſ. in ſenſibili: qꝛ vtrūqʒ eſt ſenſibile. ꝛ ſic viſus ꝛ audit⁹ nō erunt ſenſus diuerſi: cū hēant vnū obiectū. ſ. ſenſibileʒ. diceret̄ ꝙ non eſt ſile de albo ꝛ nigro reſpectu viſus. ꝛ de viſibili ꝛ audibili reſpectu ſenſus: qꝛ albuʒ ꝛ nigrū ſunt ſpēs ſpāliſſime. ꝛ ideo ſm ea nō eſt natus diuerſificari ſenſus ſm ſpēm: ſed viſibile ꝛ audibile ſunt diuerſa genera: quoꝝ vnūqḋqʒ hʒ plures ſpecies ſub ſe. ꝛ ideo ſunt magis nata diuerſificare ſenſum ſm ſpēm ꝙ̄ album ꝛ nigrū. q̄re ꝛc̄. Sic dicit̄ cōmuniter: ſed de hoc non dico per modū determinationis: ſed grā exercitationis: inferius aūt plus inquiretur de iſto.

¶ Potentiarum autem anime que dicte ſunt alijs qdē inſunt oēs: alijs ꝟo quedā harū: quibuſdā ꝟo vna ſola ꝛc̄. T.c.XXVII. Qō.IX.

Queritur hic. Utrū potētie aie ſint ideʒ eſſentialiter cū ipa aia. Et arguit̄ ꝑ ꝙ ſic. qꝛ ſicut ſe hʒ potentia materie ad mām. ſic potentia aie ad aiaʒ. per cōuenientē ſimilitudinē: ſʒ potentia materie eſt idē eſſentialr̄ cū mā: vt videt̄ velle Cōmē. in tractatu de ſubſtantia orbis. vbi dicit. ꝙ mā ꝑma ſubſtantiat̄ per poſſe. q̄re ꝛc̄. ¶ Iteʒ ſi potentia aie eſſet accñs eius: tūc eſſent ſimul potentie infinite in vna aia. qḋ eſt impoſſe. ꝓbo ↄñam. qꝛ ſubm̄ eſt in potentia ad qḋlibet ſuū accñs: vt māifeſtū eſt. aliter eni nō poſſet ipſʒ habere. ſi igit̄ potētia aie eſt accñs aie tunc aia erit in potētia ad ipſaʒ potentiā: ſed tunc q̄rit̄ de illa potentia quā hʒ aia ad ſuā potentiā an illa ſit idē eſſentialr̄ cū aia: aut aliud. ſi idē: eadē rōne ſtandū fuit in ꝑma potētia. ſi aliḋ tunc aia hʒ potentiā ad aliā potentiā. ꝛ querit̄ de illa potentia: ꝛ ſic iterabit̄ qḋ in infinitū. aut opʒ ↄcedere ꝙ ipa potentia aie eſt idē eſſentialr̄ cū ipſa aia. ¶ Itē illud per quod aīatum agit ſuaʒ operationeʒ ꝑpriā eſt forma aīati: vt videt̄ manifeſtuʒ. forme enim eſt agere: vt pʒ. 2. de generatione: ſed aīatuʒ agit ſuā operationē per ſuam potentiam anime: vt per potentiā augmentatiuā augmentat ꝛ per generatiuam generat: ꝛ ſic de ceteris. ergo potētia anime eſt forma ipſius animati: ſʒ forma animati eſt anima: vt manifeſtum eſt. quare ꝛc̄. T.c.53.

¶ Oppoſitū arguitur. illud qḋ predicatur denominatiue de aia non eſt idē eſſentialr̄ cuʒ ipſa. hec eſt manifeſta de ſe. qꝛ nihil denoiat ſeipſuʒ. vnde male diceret̄ albedo eſt alba: vt dicit̄ in. 4. topicoꝝ. ſed potentia predicat̄ denominatiue de ipſa aia. dicēdo aia eſt potens. q̄re ꝛc̄.

Ad queſtionem intelligēdū eſt breuiter ꝙ hoc nomē potentia aliquando ſumitur pro ſubo potente. aliquādo ſumit̄ pro ꝑncipio immediato operationis actiuo vl̄ paſſiuo. aliqn̄ pro reſpectu ꝛ ordine ad actū. nec eſt remotū ꝙ vna ꝛ eadeʒ vox importet equiuoce omnia iſta: qꝛ vox q̄ntum eſt de ſe eſt indifferens ad quālibet rē ſignificandā. vn̄ q̄uis non omne nomen abſtractū ſignificet ꝑprie ſubm̄: vt albedo nō ſignificat ꝑprie ſubm̄ albedinis: vt dicit̄: tn̄ nihil prohibet vocem aliquā que impoſita eſt ad ſignificandū aliquā rem in abſtracto eſſe etiā impoſitā ad ſignificandū ſubm̄ ei⁹ ſm aliā rōnem. ¶ Et tunc dico tria ad qōnem. ꝑmo ꝙ ſi accipit̄ potentia pro ſubiecto potente ſiue qḋ pōt: ſic aia eſt eſſentialr̄ potentia. i. ſubm̄ qḋ pōt: qḋ ſic pʒ. illud eniʒ qḋ eſt ꝑncipale receptiuuʒ actus eſt ſubm̄ qḋ pōt. hoc eſt manifeſtū: ſʒ aia eſt ꝑncipale receptiuum actus vel ꝑductiuū: vt manifeſtū eſt. Cōpoſituʒ eni nō recipit ꝑncipalr̄ operationes aie niſi rōne aie. aut etiā nō ꝑducit nec efficit niſi rōne aie. q̄re ꝛc̄. ¶ 2⁰. dico ꝙ potētia aie que eſt immediatū ꝑncipiū opōnis actiuū vel paſſiuū nō eſt idē eſſentialr̄ cū ipa aia. ꝛ hoc multiplr̄ pʒ ꝑ. qꝛ quecūqʒ ſunt in diuerſis ꝑdicamētis nō ſunt eadē eēntialr̄: vt pʒ ꝑ poſte. et in. ii. metaph. ſʒ aia ꝛ ſua potentia nālis que eſt immediatū ꝑn^m nālis opōnis ſunt hmōi. qꝛ ipſa aia eſt in genere ſubſtātie: vt oſtēſuʒ fuit ꝑus. potentia autē 2⁰. mō dicta eſt in genere qualitatis: qꝛ in 2ª ſpē qualitatis que eſt nālis potētia vel impotentia. q̄re ꝛc̄. ¶ Itē illa nō ſunt idē eēntialiter: quoꝝ vnū multiplicat altero manēte vno. hec videtur manifeſta: ſʒ potētia aie multiplicat̄ aia exiſte vna et non multiplicata. cū eni cū vno indiuiduo nō ſit niſi vna aia que ē eius forma vltima. tn̄ potētie que ſunt immediata ꝑnª opōnis actiua vel paſſiua nālr̄ inexiſtia ſunt multe: vt viſus audit⁹ itellectiua gnātiua ꝛ hmōi. q̄re ꝛc̄. ¶ Itē ſi potentie aie eſſent eedē eēntialr̄ cū ipſa aia: tunc eſſent eedē inter ſe: qꝛ que vni ꝛ eidē numero ſunt eēntialr̄ eadem inter ſe ſunt eadē: ſʒ ↄñs eſt impoſſe. Ridiculū eniʒ eſſet dicere ꝙ potentia viſiua eſſet idem eſſentialiter cū nutritiua: ꝛ ſic de multis. quare ꝛc̄. ¶ Itē ſi ſic tunc vna potentia anime nō eſſet nobilior ꝛ dignior ꝙ̄ alia: quod eſt abſurdum. potentie enim cognoſcitiue ſunt nobiliores alijs que non cognoſcunt nec ſunt ꝑpinqua ꝑncipia cognoſcendi: vt manifeſtuʒ eſt cuilibet intelligenti: ꝛ pʒ ↄña. qꝛ poſtq̄ʒ oēs potētie eſſent idē eēntialr̄ cū aia: ꝛ ipſa aia non eſt nobilior ſeipſa in vno aiato: cuʒ nō ſit niſi vna ſm cōem doctrinā. q̄re ꝛc̄. ¶ Itē nā nō ꝑcedit a multū diſſimili ꝛ diuerſo ad multū diuerſuʒ niſi per mediū: qḋ quodāmodo cōuenit cuʒ vtroqʒ extremoꝝ. qꝛ hic eſt ordo nature: vt manifeſtuʒ eſt. mō ipſa aia ꝛ eius operatio ſeu actus ſunt multū diuerſa entia. nā aia eſt ſubſtantia ꝛ eſt inſeparabilis ab ipſo aiato manente. operatio vero eſt accñs eius ꝛ eſt ſeparabilis ab ipſo aiato remanente: ꝛ ideo eſt rōnabile iſta vniri per mediū: qḋ aliquo mō ſit cōueniēs vtriqʒ. ꝛ hoc eſt ipſa potētia nālis aie. ipſa eniʒ

eſt cõueniens cũ aĩa in hoc ꝙ permanet in aĩato quãdiu
viuit ꝛ ꝯuenit cũ operatione in hoc qḋ eſt accñs qḋdã: ꝛ
ideo ex ordine nature rõnabile eſt ꝓcedere potẽtiã nãlẽ
differẽtẽ a ſuba aĩe mediãte qua opaꝛ. ℂ Sꝫ dubitaret
aliquis. qꝛ ſi qḋ minus videꝛ ineſſe ineſt ꝛ magis. mõ mi
nus videꝛ ineſſe ꝙ forma accñtalis eſſet imediatũ pnci
piũ actiuũ opõnis ꝗ̃ forma ſubalis: cũ forma ſubalis ſit
ꝑfectior ꝛ nobilior. ꝛ tñ forma accñtalis bñ eſt imediatũ
pncipiũ actiuũ opõnis: vt calor calefactionis ꝛ frigus fri
gefactiõis. qꝛ multo magis forma ſubalis erit imediatũ
pnm actiuũ opõnis. ꝛ ſic cũ aĩa ſit forma ſubalis erit ime
diatũ pncipiũ actiuũ opõnis. ꝛ ſic cuꝫ aĩa ſit forma ſuba/
lis: nõ opꝫ ꝓpter opõnẽ eſſe aliqd aliud ab ea qḋ ſit ime/
diatũ ꝛc̃. ℂ Dõm per interemptionẽ minoris ꝗ̃tum ad
hoc qḋ diciꝛ. qḋ minus videꝛ ꝛc̃. imo magis eſt rõnabile
formã accñtalẽ eſſe imediatũ pncipiũ opationis ꝗ̃ for/
ma ſubalis mãlis: qꝛ eſſe imediatũ pncipiũ in iſtis iferio/
ribus ꝑtinet ad cãm inſtrumẽtalẽ vel organicã. vñ in ar/
tibus inſtrm̃ eſt ꝓpinquius pncipiũ opõnis ꝗ̃ ars: ſꝫ eſſe
pncipiũ remotũ opõnis magis ꝑtinet ad pncipalẽ cãm.
cũ igiꝛ forma ſubalis ſit pncipalior cã motus ꝛ opatiõis
T.cõ.3. ꝗ̃ forma accñtalis: ſic ſatis pꝫ ex diffõne nature. z. phyc.
nã eni eſt pncipiũ ꝛ cã mouendi ꝛ quieſcẽdi pmũ per ſe ꝛ
non ſm accñs. ecce dicit pmũ. i. pncipale ꝛ nõ debet eſſe
imediatũ pncipiũ opõnis. forma vͦ accñtalis: qꝛ non eſt
pncipale pncipiũ opationis: ſꝫ tm̃ organicũ: iõ bñ põt eẽ
imediatũ pnm opõnis nõ mediãte alia ṽtute. Nec valet
qḋ dicũt aliqui ꝙ forma accñtalis nõ eſt imediatũ pnci/
piuꝫ opõnis: ſꝫ mediãte alia ṽtute: vt calor nõ ſit imedia
tũ pncipiũ calefactionis: ſꝫ mediãte alia ṽtute: qꝛ illa vir
tus aut eſt ſuba: ꝛ ſic ſuba eſſet imediatũ pncipiũ opõnis
qḋ ipſi negant. aut eſſet accñs: ꝛ ſic habeꝛ ꝙ accñs eſſet i/
mediatius pncipiũ opõnis: qḋ ipſi negant. Dõm ğ meli⁹
ꝙ forma ſubalis in iſtis mãlib⁹ nõ eſt imediatũ pncipiuꝫ
actionis vel paſſionis. ꝛ hoc intelligere videꝛ Ariſt. in de
ſenſu ꝛ ſenſato. vbi dicit. ꝙ ignis nõ agit inꝗ̃tũ ignis ne/
ꝗ etiã patiꝛ. neqꝫ aqua ſm ꝙ aqua: ſꝫ inꝗ̃tũ hñt ꝯtrarie/
tatẽ. i. per aliquas ṽtutes ꝯtrarietatẽ hñtes aliquo mõ. ꝛ
ſilis rõ eſt in alijs ſubſtãtijs. forma vͦ accñtalis eſt ime/
diatũ pncipiũ trãſmutationis ꝓpter cãꝫ ꝑdictã. ℂ Utꝝ
aũt ſuba imãlis vt intelligẽtia ſit imediatũ pncipiũ mo/
tus celeſtis aut mediante ṽtute nãli realr diuerſa a ſua
Cõ.37. ſuba alia qͦ̃ſtio eſt. Cõmẽ. tñ videꝛ intendere in. iz. meta.
ꝙ in multis ſubſtantijs nulla ſunt accñtia: ꝛ ſic nõ agunt
mot⁹ per aliquas ṽtutes realr diuerſas a ſuis ſubſtãtijs.
ſꝫ nõ eſt ſilr̃ de formis mãlib⁹ que nõ ſolũ agunt opõnes
ſꝫ etiã recipiunt aliquo mõ: qḋ nõ bñ põt eſſe ſm eãdem
potẽtiã: ꝛ agunt diuerſas opõnes in ſpẽ: qḋ nõ bñ ſit per
ṽtutẽ ꝛ ſubaꝫ penitus vnã. itelligẽtia. n. ſic agit motũ celi
T.c.36. ꝙ nõ recipit ipꝫ: cũ ſit oĩno imobilis: vt pꝫ. 8. phy. ꝛ agit
ꝛ.37. imediate vnũ motũ vniformẽ ꝛ eiuſdẽ nature. qre ꝛc̃.

Ad primam rõnem neganda eſt minor. ꝛ ad au
ctoritatẽ Cõmẽ. dõꝫ ꝙ nõ itelligit
mãm ſubari per poſſe. i. in genere vł in ſpẽ ſube reponi ꝑ
poſſe. vñ ẽt ipſe ſtatim ſubdit ꝙ poſſe quo ſubſtãtiaꝛ hoc
ſubm nõ eſt de nã ipſi⁹ ſubiecti. i. ꝗ̃tuꝫ ad ſuã ſubam co/
gnoſciꝛ per potẽtiã. ꝛ hoc rõnabile eſt. nã per potentiã re
cipit ipaꝫ formã ꝛ trãſmutationẽ a q̃ notificata fuit ſuba
T.c.69. mãe: vt pꝫ per ipm ibidẽ. ꝛ in p̊ phy. ꝛ ſilr potentie aĩe ad
actũ ſuũ non erunt idẽ eſſentialr cũ ſuba aĩe cũ ſint in di
uerſis generibus. ꝛ ex hoc ſic pꝫ 3ᵒ ꝯ qõnis. ſ. ꝙ per ipſam
ꝑotentiã aliq̃liter notificaꝛ ſuba aĩe cũ per ipſam poten
tiã referaꝛ ad actionẽ: ꝛ agere facit ſcire formã; ſicut peri
mãm. qre ꝛc̃. ℂ Ad aliã. nego ꝯñam. Et cuꝫ diciꝛ. ꝙ aĩa
hẽbit potẽtiã ad ſuã potẽtiã. dico ꝙ duplex eſt potẽtia. ſ.
cõiuncta actui que eſt q̃dã nõ ipoſſibilitas ꝛ nõ repugnã/
tia hñdi actũ: vt ſi ſor. ambulat. dico ꝙ põt ambulare: qꝛ
nõ eſt ei impoĩe ambulare. alia vͦ eſt potẽtia remota ab
actu que eſt aptitudo hñdi actũ cũ carentia illius actus.
cũ ğ diciꝛ. ꝙ aĩa hẽbit potentiã ad ſuã potẽtiã. dico ꝙ nõ
hẽbit potentiã remotã ab actu cũ ſubm nunꝗ̃ ſit ſine ꝓ/
prio ꝛ per ſe accñte: ſꝫ bñ hꝫ potẽtiã ꝯiunctã actui: qꝛ non
repugnat ei habere ſuã potẽtiã. Et cũ diciꝛ. illa potentia
quã hꝫ aĩa ad ſuã potentiã vtrũ ſit idẽ cũ aĩa ꝛc̃. Dicunt
aliqui ꝙ eſt idẽ cũ ipſa aĩa: ſꝫ nõ eadẽ rõne ſtanduꝫ eſt in
pma potẽtia: qꝛ illa eſt potentia remota ab actu vel dñs
ab actu: vt viſus audit⁹ ꝛ hꝫ. ſꝫ potẽtia quã hꝫ aĩa ad ſuã
potentiã nõ eſt potẽtia remota ab actu ſꝫ cõiũcta actui: ꝛ
ideo non eſt ſilr̃. ℂ Uel forte dõm ꝙ potentia quã habꝫ
aĩa ad ſuã nãlem potentiã coniunctã actui non eſt aliud
eſſentialr ꝗ̃ ipſa potẽtia nãlis: ſicut cuꝫ ſor. currit poten
tia quã hꝫ ad curſuꝫ nõ eſt aliud ꝗ̃ curſus. cũ eniꝫ currit
potentia quã hꝫ ad curſuꝫ non eſt ideꝫ eſſentialr cũ ſub/
ſtantia ſortis: qꝛ tũc deſtructa illa potẽtia cõiuncta actui
deſtrueretꝛ ſor. qḋ eſt falſum: nec eſt aliqḋ accñs reale po
ſitiuũ ꝛ diſtinctũ a curſu: qꝛ tunc ſor. ſilr eſſet in potentia
ad illud accñs: ꝛ fieret queſtio de illis in infinitũ. Unde
mihi videꝛ ꝙ potentia ꝯiuncta actui nõ eſt accidens rea
le diuerſum ab illo actu: ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito. ꝓpter qḋ nõ
itur in infinitũ in potentijs anime. Uel dicaꝛ pmo modo
ꝙ aĩa hꝫ potentiã ad ſuã potentiã nãlem. i. nõ repugnan/
tiã habẽdi formã: ꝛ iſto modo non eſt ꝓprie diſtincta po
tentia ab actu. qre ꝛc̃. ℂ Ad aliã. dõm ꝙ illud quo aĩatũ
principalr agit eſt eius forma: ſed ſi agit per illud organi/
ce ꝛ ſcḋario nõ opꝫ. ſic aũt eſt in ꝓpoſito. qre ꝛc̃.

ℂ **Potentias vero dicimus vegetatiuũ: ſen/
ſitiuum: appetitiuum: motiuuꝫ ſm locuꝫ: in/
tellectiuũ. Textu cõmẽ. XXVII. Qõ. X.**

COnſequenter queriꝛ. Utrum potentie fluant
ab eſſentia aĩe. Et arguiꝛ ꝙ non. qꝛ omne qḋ
fluit ab aliquo qñqꝫ eſt ſeparatũ ab illo: vt vi
num cuꝫ fluit a dolio ꝛ aqua ab amphora vel
fluuio. ſilr aũt ꝛ in alijs: ſed potentia nãlis aĩe
nunꝗ̃ eſt ſepata ab aĩa. qre ꝛc̃. ℂ Itẽ ab vno indiuiſibili
nõ fluunt diuerſa: vt videꝛ manifeſtũ. nũc aĩa vnius aĩa/
ti eſt vna ꝛ idiuiſibilis: vt ꝓcediꝛ. potẽtie aũt plures: vt di
ctũ eſt. qre ꝛc̃. ℂ Itẽ oẽ qḋ fluit ab aliquo fit in tꝑe ꝛ pᵒ
poſt partẽ: vt cũ ignis calefacit aquã caliditas q̃ fluit ab
igne fit in tꝑe ꝛ pars poſt partẽ: vt ꝓcediꝛ: ſꝫ potentia aĩe
nõ fit ab aĩa in tꝑe nec pars poſt partẽ: imo in eodẽ inſtã/
ti in quo gñatur aĩa fit eius potentia a gñãte. Unñ Ariſ. T.c.59.
dicit in iſto zͦ. ꝙ ſenſui prima mutatio fit a gñãte. talia
aũt que fiũt a gñãte cũ fiũt. fiunt in inſtãti. qre ꝛc̃.
ℂ Oppoſitum diciꝛ cõiter ꝙ potentie aĩe fluunt ab aĩa. ꝛ
hoc modo loquendi precipue vtitur Albertus.

Ad qõnem eſt intelligẽdũ ꝙ fluxus multiplr ſu/
miꝛ. Uno⁹ multũ cõiter ꝛ q̃ſi impro/
prie pro q̃cũqꝫ depẽdẽtia alicuius ab aliquo tanꝗ̃ a ſua
per ſe cã. Alioͦ ꝓprie. ꝛ ẽ trãſmutatio ſucceſſiua ꝛ ꝯtinua
cũ qua eſt generatio ꝛ eſt generatio vni⁹ ꝑtis forme poſt
aliã. ꝛ hic fluxus eſt motus ſm veriorẽ moduꝫ accipiẽdi
motũ: vt dic̃ Cõmẽ. ſup. 3. phy. 3ͦ mõ ſumiꝛ fluxus magis Cõ.4.
ſtricte ꝑ motu locali hũidi: vt cũ dꝛ. ꝙ mare fluit: ꝛ reflu
it: ꝛ ſic in alijs multis. ℂ Itẽ flux⁹ pͦ mõ dictus. ſ. ꝑ depẽ/
dentia a cauſa multiplex eſt: ſic etiã multiplr diciꝛ cauſa
. ſ. mã forma agens ꝛ finis. ꝛ ſic aliqd põt intelligi fluere
. i. dependere ſeu cauſari ab alio. vno mõ ſicut a cã mãli.
alio mõ ſicut a cauſa formali ꝛc̃. Et ſm hoc oportet mul/
ta dicere ad qõnẽ licet aliq breuiter ſe expediant. primo

dico φ potentie aie nõ fluunt ab aia fluxu 3°.mõ dicto. B
eſt facile videre:qꝛ omne qḋ mouet̃ motu locali ꝓꝑe ꝛ ꝑ
T.c.32. ſe eſt corp⁹.6.phy.ꝛ ſi fluit fluxu qui eſt mot⁹ localis hu
midi ꝓꝑe ꝛ per ſe:oꝫ φ ſit corp⁹ humidū:ſꝫ potẽtia aie nõ
eſt corpus:qꝛ ſic duo corpora ſil' eſſent in vno loco cū cor
pus aiatū ꝛ potẽtia ſubalis nãlis aie ſint ſil'.q̃re ꝛc̃.❡ 2°.
dico φ potẽtia aie nõ fluit ab aie fluxu 2°mõ:qꝛ illud qḋ
fluit ab aliquo tali fluxu qui eſt gñatio ꝯtinua vnius for
me partis poſt aliã nõ fit in inſtãti totū nec ſtatim eſt cū
eſt illud a quo fluit:vt pꝫ intuẽti fluxū caloris ab igne ca
lefactibili:ſꝫ potẽtia nãlis aie eſt tota ſil' in inſtãti in quo
ṗmo eſt aia vt viſiua v̇tus ſtatiꝫ eſt tota ſil' cū aia viſiua.
2°.hui⁹. ſm illud Ariſto.allegatū ṗus.ſenſitiui aūt ꝛc̃.ꝛ ſic ſequi
T.c.59. tur φ potẽtia nõ ſic fluit ab aia.q̃re ꝛc̃. Reſtat ergo iq̃ri
rendū an potentia aie fluat ab aia.i.dependeat ab aia vt
a cã.ꝛ circa hoc dicã q̃ttuor. Primū eſt φ potentia nãlis
aie depẽdet ab aia tãq̃ a cã mãli in qua ſue tanq̃ a ſub
iecto qḋ pro eodẽ accipio.ꝛ hoc ſatis fuit ꝓbatū in q̄ōne
3ᵃ de ſubiecto huius ſcie:ꝛ dimitto reſumere ꝑpter breui
tatẽ. 2°.dico φ nõ depẽdet ab aia vt a cã formali ꝓꝑe:qꝛ
forme nõ eſt forma nec cã formalis.precipue forma acci
dentalis nõ hꝫ ſubam ſibi ſubiectã pro cã formali:ſed po
tẽtia aie ẽ forma accñtalis in anima expñs.q̃re ꝛc̃. 3° dico
ad pñs φ potẽtia nãlis aie nõ fluit.i.nõ depẽdet nec cau
ſatur ab aia in qua eſt tanq̃ ab agẽte per ſe.ꝛ ſic probo.ſi
ſuba aie ageret per ſe ꝛ imediate ſuã potentiã nãlẽ.v̇bi
grã.nutritiuã:tunc vnū ꝛ idẽ ꝛ ſm idẽ ſil' eſſet ṗnᵐ actiuū
per ſe ꝛ ṗncipiū ſubiectiuū ſeu receptiuū eiuſdẽ:ſꝫ hoc ẽ
manifeſtū impoſſe:vt ad pñs ſuppono. ꝓbo ꝯñam.qꝛ cõ
ſtat φ ipſa aia eſt ṗncipiū ſue potentie nãlis ꝛ imediatuꝫ
per ṗuationẽ medij ṗncipalis.ſi igit̃ ipſa eſſet ṗnᵐ actiuū
eiuſdẽ potẽtie cū ipſa ſuba aie ſit vna idiuiſibilis in eẽn
tia ſm oẽs ſequit̃ incõueniẽs predictū. Sed dices φ aia
ſm diuerſas v̇tutes ſuas erit ṗnᵐ actiuū ꝛ ṗnᵐ receptiuū
ſue potentie nãlis.hoc nõ valet.qꝛ querã de illis v̇tutib⁹
nãlibus.vtruꝫ efficiant̃ ab aia vel nõ.ſi nõ pari rõne nec
ṗma.ſi ſic redit incõueniẽs predictuꝫ vel erit ꝓceſſus in
infinitū in v̇tutibus nãlib⁹ aie:vt efficiat vnã mediante
alia ꝛ illã aliã mediante alia ꝛ ſic in infinitū:qḋ eſt abſur
dum. Hec aūt rõ mihi ad pñs facit fidẽ de hac q̄ōne que
ſi ſolueret̃ ſufficiẽter nõ renuerem adherere ſnīe ſaniori.
Cõ.22. ❡ Sed eſt vnū dubiū ꝯ hoc.dic̃ eni Cõmẽ.4.celi ꝛ mū.
ꝛ.25. ꝛ.8.phy.ꝯmẽ.32. φ gñãs qḋ dat formã dat accñtia per
Cõ.32. ſe ꝯña formã mediãte forma:vt gñãs formã ignis cali
ditatẽ ꝛ leuitatẽ:ꝛ ſic de alijs.cū igit̃ potẽtia nãlis aie ſit
accñs per ſe ꝯñs ipoꝫ:vt mãifeſtū eſt.videt̃ φ gñãns qḋ
dat aiam dat ipſam nãlem potẽtiã mediante aia:qḋ non
eſſet niſi aia eẽt ṗnᵐ effectiuū ſue potentie nãlis.❡ Iteꝫ
cõiter dicit̃ φ ſubm ſe hꝫ ad accñs ꝓpriuꝫ in duplici ge
nere cãe.ſ.mãlis:ꝛ efficientis.q̃re ꝛc̃.❡ Ad iſta duo dico
ad pñs.❡ Ad ṗᵐ cū dicit Cõmẽ.generãs ꝛc̃.dico φ illud
põt intelligi dupl'r.Uno mõ ſic.φ forma ſit imediatius
ꝛ ꝓpinquius efficiẽs accñtis q̃ generans. ꝛ hoc nego ad
pñs.Alio mõ põt itelligi mediante forma:qꝛ ṗus nãliter
generat ꝛ dat formã q̃ accidentia ꝯña.ꝛ hoc bene veruꝫ
eſt:ſꝫ nõ ſequit̃ φ ſi forma ſubalis ṗus nãliter generat q̃
accñtia ꝯña.ergo ipſa forma eſt per ſe generans vel effi
ciens ea.❡ Et vlterius eſt dõm φ ipſe intelligit de acci
dentibus que ſunt real'r in cõſeruato mediante aliq̃ po
tentia receptiua:ſic̃ ſunt motus ad vbi:ſꝫ potẽtia aie nõ
eſt apta recipi in aia mediante alia potẽtia:qꝛ ꝓcederet̃
in infinitū in hꝫ potẽtijs.❡ Ad aliud.nego illud dictuꝫ
precipue in ſubſtantijs ſimplicibus que non habent par
tes diuerſas per quarū vnã agant ꝛ per aliam recipiant.
Dico vlterius φ potentia aie fluit.i.dependet ab aia vt
a ſua cauſa finali:qꝛ in eſſentialiter ordinatis illud qḋ eſt
ṗncipale ꝛ nobilius ſimpl'r debꝫ eſſe finis eius qḋ eſt mi
nus nobile ꝛ ſecundariū:vt videt̃ manifeſtū:ſꝫ aia ꝛ ſua
potentia ſunt eſſential'r ordinata vt notū eſt:ꝛ ipſa aia eſt
quid ſimpl'r dignius q̃ ſua nãlis potentia.cuꝫ ipſa aia ſit
ſubſtantia:ꝛ potentia eius ſit accñs.quare ꝛc̃.Et ꝯfirma
tur:qꝛ aut aia eſt cã finalis ſue potentie aut ecõuerſo. rõ
nabile enim videt̃ φ oia duo que ſunt in vno ꝛ eodeꝫ ſic
ſe habeant adinuicẽ.modo potẽtia nõ eſt finis ꝓꝑe ipſi⁹
aie:cū aia ſit ſimpl'r nobilior q̃ ſua potentia:ꝛ nobili⁹ nõ
eſt ꝑpter vilius ṗmaria intẽtione:vt dicit Cõmẽ.12.me Cõ.36.
taph.q̃re ꝛc̃.Sed eſt aduertendū φ duplex eſt finis.ſ.fi
nis quo ꝛ finis gratia cuius:vt dicit Ariſt.in hoc.2.ꝛ per T.c.35.
finẽ quo poſſumus itelligere illud in quo exiſtit ordina ꝛ.37.
tū in finẽ ſicut aiatū dicit̃ finis corporis ꝛ aie.aia enim ꝛ
corpus ſunt ꝑpter aiatū:vt dicit Cõmen.verū eſt.tanq̃
ꝑpter finẽ in quo.Et ſic diceret̃ in ꝓpoſito φ aia ẽ finis
quo ipſi⁹ potentie.i.finis in quo exiſtit potẽtia nãlis tan
q̃ in ente nobiliori ꝛ digniori ipa.❡ Sed q̃rit̃ tunc quõ
actus erit finis ipſius potentie aie.forte dicendū eſt φ fi
nis gratia cuius.ſ.ad quẽ ordinat̃ ipſa potentia tanq̃ ad
ſuã perfectionẽ imediatã:ꝛ hoc ſufficit. ❡ Item inſtr̃m
debet eſſe ꝑpter ṗncipale operans tanq̃ ꝑpter finẽ ali
quo mõ.modo ipſa potentia aie eſt ſicut organum aie in
operando vel forme ipſius organi ꝓpria:oculus eni nun
q̃ eſſet organū aie ad videndū niſi haberet virtutẽ viſi
uam ex viſu ꝛ pupilla.ꝛ ꝑpter hoc Ariſto.dicit in iſto 2°. T.c.10.
φ ſicut aial eſt ex corpore ꝛ aia ſic oculus ex viſu ꝛ pupil
la.quare ꝛc̃.Sic ergo declarate ſunt quinq̃ concluſiões:
ſi bene inſpiciat̃.ꝛ tu recapitules eas ſi placet.

Ad rationes pꝫ ex dictis. ❡ Ad ṗmã ꝛ ad 3ᵃᵐ.ꝓ
cedunt enim via ſua:vt pꝫ intuenti
premiſſa.❡ Ad 2ᵐ.cū dicit̃.ab vno idiuiſibili ꝛc̃. verū
eſt tanq̃ ab agẽte ꝓpinquo ꝛ in ſubo eodẽ mõ diſpoſito.
ſꝫ ab vno idiuiſibili poſſunt depẽdere hñ multa:vt a ſuo
ſubiecto:ſicut in ſilī punctus vnus ꝛ idiuiſibilis oĩno eſt
ſubm indiuiſibilitatis quoquo modo. ꝛ eſt ſubꝫ relatio
nis:qꝛ refert̃ ad alterū vt termin⁹ ad termiatū:ꝛ eſt ſub
iectū relõnis qua referi ad alterꝫ ſicut cauſa ad cauſatū:
ꝛ ſic de ſimilib⁹.❡ Unitas eni exñs indiuiſibilis eſt ṗn
cipiū numeri ꝛ eſt menſura ꝛ eſt terminus diuiſionis nu
meri.q̃re ꝛc̃.❡ Uel dicat̃ ſicut cõiter dicit̃.φ vnū ꝛ idẽ
indiuiſibile non eſt ṗncipiū diuerſoꝝ eque primo ꝛ oĩno
imediate:ſꝫ ſꝫ ordinẽ quẽdã põt eſſe:ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito.
nã potẽtie aie nõ cognoſcitiue vt nutritiua augmẽtatiua
generatiua ſunt imperfectiores cognoſcitiuis: ꝛ ſunt ṗo
res eis via gñõnis vel ordine ꝓportionabili ordini gene
rationis in quo imperfectiora ſunt ṗora ꝛ ſunt poſterio
ra ordie dignitatis. Item inter potentias non cognoſci
tiuas potẽtia generatiua dicit̃ eſſe nobilior:ꝛ deide aug
mentatiua:ꝛ deinde minime ꝑfecta eſt nutritiua.ꝛ ſic pꝫ
ordo earuꝫ.Et inter potẽtias cognoſcitiuas quedam ſūt
exteriores ꝛ particulares:vt q̃nq̃ ſenſus particulares.ꝛ
quedã interiores vt ſenſus cõis.imaginatiua.cogitatiua.
ꝛ memoratiua.ꝛ inter has nobiliores ſunt iteriores:ꝛ pre
cipue cogitatiua in hoĩbus que eſt rõ particularis:vt dic̃
Cõm.in iſto 2°.ꝛ ſenſus exteriores ſunt ṗores via genera Cõ.63.
tionis.qꝛ minus nobiles ſunt ꝛ minus perfecti.❡ Inter 13°hui⁹
eos aūt ṗor ſm dignitatẽ eſt viſus:vt dicit Cõmẽ.in iſto Cõ.20.
2°.deinde auditus.poſtea odoratus.poſtea guſtus.ꝛ vlti Cõ.77.
mo tactus.via aūt generationis.i.imperfectionis eſt ecõ ꝛ.101.
uerſo.hec autẽ oĩno certificari nõ poſſunt ſufficiẽter ſine
cognitionib⁹ iſtarū virtutū ꝛ actuū ꝛ obiectoꝝ q̄ nõ hñt
hic ordinari:ſꝫ ex diuerſis locis hui⁹ ſcie colligi poſſunt.
hec tñ ad preſens ſufficiant pro ſolõne rõnis.

¶ Naturaliſſimum operū viuentibus eſt que-
cunq̧ perfecta nō orbata: aut gnātionē ſpon-
taneam hñt facere alterū quale ipſum. Tex-
tu cōmenti. XXXIIII. Queſtio. XI.

Q Uerit̄ hic. Utrū generare ſibi ſimile ſit op⁹
naturaliſſimū viuentibus. ¶ Et arguit̄ p̄mo
ꝙ nō. q2 illud eſt naturalius viuentibus qḋ
pōt ineſſe oībus viuentib⁹ q̄ qḋ nō pōt oīb⁹
viuentib⁹ cōuenire. hec videt̄ manifeſta. cū
nā viuentis ſit cōis oībus viuentib⁹. ſed nutritio ⁊ aug-
T.c.34 mētatio poteſt ineſſe oīb⁹ viuētib⁹. vt dicit Ariſ. gñare
aūt ſibi ſimile nō ieſt neq̧ cōpetit oībus viuentibus. vt
pꝫ in lr̄a. ¶ Itē illud nō eſt opus nāliſſimū viuentibus
ꝑ ꝗḋ viuētia debilitāt̄ vel ꝑ cui⁹ freq̄ntationē dbilitāt̄
plꝰ q̄ ꝑ freq̄ntatōēꝫ alteri⁹. ſed ꝑ gñōnē freq̄ntē viuētia
ṗcipue aīalia debilitant̄. vñ aīalia magis coitiua ſūt bre-
uioris vite vt tangit̄ in de cauſis longitudinis ⁊ breuita-
tis vi. ꝑ nutritionē aūt ſic nō debilitant̄ nec ꝑ augmēta-
tionē ſed magis vigorant̄ ⁊ fortificant̄ vt manifeſtū eſt.
q̄re ⁊c̄. ¶ Iteꝫ illud opus eſt magis nāle qḋ ordinatur
ad ꝑfectiorē finē vt manifeſtū eſt. ſꝫ nutritio ordinat̄ ad
ꝑfectiorē fineꝫ q̄ gñātio ſibi ſimilis. ꝓbatio. q2 nutritio
ordinat̄ ad cōſeruationē viuentis ſub identitate ⁊ vni-
tate numerali ita ꝙ illud qḋ nutrit̄ ꝓp̄e manet ⁊ ꝯſerua-
T.c.25. tur idē in numero. vt hꝫ videri in p̄mo de gnātione. ſed
generatio ordinat̄ ad cōſeruationē viuentis ſub idētita-
T.c.34 te ſpecifica ⁊ nō numerali: vt pꝫ ī lr̄a. ſic aūt vnitas ⁊ idē-
titas nūeralis eſt ꝑfectior vnitate ſpecifica: eo ꝙ vnitas
numeralis eſt actu extra aīaꝫ. vnitas aūt ſpecifica nō eſt
actu extra aīaꝫ vt q̄dā dicūt. ſed conſeruatio viuentis in
identitate nūerali eſt ꝑfectior q̄ ꝯſeruatio in identitate
ſpecifica. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē illud eſt op⁹ magis nāle qḋ ē a nā
ꝓpria viuentis q̄ qḋ ē a nā cōi. hec videt̄ manifeſta. nā-
lius eniꝫ debet̄ alicui aliq̄d qḋ cōpetit ei ꝑ nāꝫ ſuā ꝓpꝫ
q̄ ꝑ nām cōem. mō viuentibus debent̄ alia opa ꝑ nās
ꝓpas vt aīali ſentire ⁊ hoī itelligere ⁊ ſic de alijs. ¶ Itē
illud nō eſt opus nāliſſimū viuentib⁹ ꝑ qḋ vel in quo cō-
municant aīata ſiue viuentia cū nō viuentib⁹. hoc videt̄
manifeſtū: ſed per generare ſibi ſimile ꝯueniūt viuentia
cū nō viuentib⁹ vt ignis generat ſibi ſimile ⁊ ſic de cete-
ris. ¶ Itē illud opus eſt naturalius homini per qḋ ma-
gis aſſimilat̄ p̄mo ṗncipio qḋ eſt deus. naꝫ ab ipſo depen
T.c.38. det celū ⁊ nā: vt pꝫ per Ar. i. 12. metaph. ſed ꝑ itelligere
hō aſſimilatur magis deo q̄ per generare ſibi ſimile cū
T.c.51. ipſe deus ſeipſuꝫ intelligat: vt pꝫ. 12. metaph. ⁊ nūq̄ gene
T. vlti. rat ſibi ſile. cū nō poſſit eē niſi vnus. vt pꝫ. 12. metaph.
T.c.34 ¶ Oppoſitū pꝫ auctoritate Ari. in lr̄a. videt̄ .n. velle ꝙ ge
nerare ſibi ſile eſt nāliſſimū opeꝝ q̄ ꝯueniūt viuētib⁹ vt
animal generat animal. planta autē plantam.

Ad euidentiam queſtionis eſt itelligendū ꝙ
viuēs pōt conſiderari dupl̄r.
vno mō ſm ꝙ viuens. alio mō ſm ꝙ tale viuēs. vt aīal
vel homo vel planta ⁊ ſic de ceteris. ſimil̄r alie opatiōes
debent̄ viuentibus ſm ꝙ viuentia ſunt ⁊ alie ſecūduꝫ ꝙ
talia viuentia. vt nutrire debet̄ viuentib⁹ ſm ꝙ viuen-
tia ſunt ⁊ ſentire debet̄ aīali ſecundū ꝙ tale viuens ⁊ in
telligere debet̄ homini ⁊ ſic de ceteris. ¶ Intelligendū
eſt ꝙ de numero viuentiū q̄dā ſunt generabilia ⁊ corru-
ptibilia. vt aīalia ⁊ plante que ſunt hic. alia autem ſunt ꝑ
petua ⁊ incorruptibilia vt corpora celeſtia. hec eniꝫ ſunt
T.c.13. aīata: vt pꝫ in. 2. celi ⁊ mundi. ⁊ ꝑ conſequens viuentia. ⁊
de iſtis nihil ad ꝓꝑs. ¶ Item intelligendū eſt ſicut innuit
T.c.34 Ariſto. in litera ꝙ de nūero viuentiū quedā ſunt ipfe-
cta. q̄daꝫ ꝑfecta in qualibet ſpē. Imꝑfecta q̄deꝫ q̄tuꝫ ad
ꝓpoſitū ſpectat dicunt̄ illa que non ſunt in etate debita
ita ꝙ nō habent mēbra corporis oīno cōuenienter diſpo
ſita nec q̄titatē ſufficiētēꝫ habentia ad opationes nāles
vt īfantes ⁊ pueri. Perfecta v̄o in ſuis ſpeciebus hec vo-
cant̄ que ſunt in etate ꝑfecta ⁊ iam corpa coꝝ ſunt ſuffi-
cienter diſpoſita ⁊ magna ad operandū vt viri ⁊ ſimilia.
¶ Itē viuentiū q̄dā ſūt orbata: q̄dā nō orbata. Orbata
ſunt illa q̄bus deficit aliqḋ ṗncipiū organicū req̄ſitū ad
generationē vt virga vel teſticuli vt ſūt eunuchi ⁊ caſtra
ti. Nō orbata ſunt illa q̄bus nullū taliū ṗncipioꝝ deficit
ſed hñt ea in ſufficienti q̄titate ⁊ debita q̄litate ſm nāꝫ.
¶ Itē de numero viuentiū q̄dā hñt generationē ſpōta-
neaꝫ q̄dā nō. Illa dr̄ hr̄e generationē ſpontaneā que ge
nerant̄ per putrefactionē. vt mures ⁊ apes ⁊ ſilia. ⁊ dicit̄
iſtoꝝ generatio ſpōtanea ꝑ ſimilitudinē quandaꝫ. homo
eni dicit̄ aliq̄d ſponte generare vel agere cū ad aliq̄d agē
duꝫ nō cōpellit̄ vel apparet ipſuꝫ nō cōpelli ab aliq̄ mo-
tiuo extrinſeco. ſed agit ex inclinatione ꝓp̄ie v̄tutis non
coactus ab exteriori motiuo. ⁊ tale opus ſi ſit bonum eſt
laudabile. ſi malū vituperabile ⁊ inhoneſtū. Sic eniꝫ in
generatione aīalis ex putrefactiōe nō apparet aliqḋ ꝑti-
culare ⁊ extrinſecū agēs determinatū ṗcipue qḋ ſit eiuſ-
deꝫ ſpēi cū generato. vt contingit cū mures generantur
in dolio nullo mure ꝑ̄exiſte. ⁊ veſpe ex corporib⁹ vacca-
rūꝫ mortuaꝝ nulla veſpa preexiſte. vt dicit Cōmē. 12. me Com.18
taph. q̄l̄r aūt fiat generatio taliū aīaliū bona ſpeculatio
eſt ſed nō hic. Cetera v̄o nō dicunt̄ habere generationeꝫ
ſpontaneā in q̄b⁹ manifeſtū eſt ꝑ̄exiſtere generans parti
culare eiuſdē ſpēi cū generato vt in hoībus ⁊ in alijs que
generant̄ ꝑ cōmixtionē ſeminū. ¶ Ulteri⁹ eſt cōſiderā-
duꝫ ꝙ aliqḋ opus dicit̄ nāle: nō q2 cōpoſitū ex mā ⁊ for-
ma. ſꝫ q2 res opans hꝫ naturalē iclinationē ad ipſuꝫ per
ſuā naturā. ⁊ quanto ꝑfectior eſt inclinatio nālis alicui⁹
rei ad ipſuꝫ opus tanto illud opus eſt nālius. iclinatio aūt
ad opus tanto ꝑfectior eſt q̄nto ipſuꝫ opus eſt magis no-
bile ⁊ ꝑfectū. ⁊ iō de primo ad vltimū tāto nālius eſt op⁹
quāto nobilius ⁊ ꝑfectius eſt.

His viſis dico ad queſtioneꝫ p̄mo ꝙ generare ſibi
ſile eſt opus naturaliſſimū viuētib⁹ que
nō ſunt orbata nō ipꝑfecta neq̧ ſpontaneā generationem
habentia. naturaliſſimū dico reſpectu opeꝝ que poſſunt
ieſſe oīb⁹ ſpēb⁹ viuētiū que ſunt hec cuiuſmodi ſunt aug-
mentatio ⁊ nutritio. ⁊ hoc ſic oſtendet̄. q2 illud opus eſt
naturaliſſimū reſpectu aliquoꝝ operū qḋ ē ꝑfectiſſimuꝫ
reſpectu ipſoꝝ. hoc pꝫ ex dictis. ſꝫ generare eſt hm̄ reſpe-
ctu nutritionis ⁊ augmentationis. q2 ſemꝑ illud ē min⁹
ꝑfectū in talibus a quo nō conuertit̄ ſubſiſtendi ꝯña. vt
aīal reſpectu hoīs ⁊ ſic de alijs. modo bene ſequitur. hoc
viuens generat ſibi ſile. igit̄ nutrit̄ vel augēt̄ vel ē auctū
ſed nō ꝯuertit̄. hoc viuens nutrit̄ ⁊ augēt̄. igit̄ generat ſi
bi ſile. q2 multa viuentia nutriunt̄ ⁊ augmentant̄ que nō
gñānt īdiuidua ſibi ſilia ſeorſuꝫ ⁊ diuiſum. vt ipꝑfecta ⁊
orbata ⁊ ſpontaneā generationē habentia vt manifeſtū
eſt. ⁊ bene dico. ꝙ iſta nō generāt ſibi ſilia exterius ſeor-
ſum ⁊ diuiſum. q2 in nutritione hñ eſt q̄dā generatio ali-
cuius ſilis nutrito. cū eni caro nutrit ſe ex nutrimento
ipſa generat in mā nutriti formā ſibi ſimilē. ⁊ ſic in alijs
ꝑtibus nutriti. ſed nō generat eā in illa mā ſeorſum ⁊ di-
uiſiꝫ ab alia materia. imo cōiuncta ⁊ cōtinuata alteri. vt
Ari. docet in primo de gnātione. capitulo de augmento. T.c.28.
¶ Iteꝫ finis eſt nobilior illis que ſunt ad finē ṗcipue in
illis que ſunt vni⁹ generis. mō generare ſibi ſile eſt finis
alioꝝ operū nālium viuentibus: vt dicit Ar. in lr̄a. ī tīx T.c.49
ꝙ p̄ma aīa. ſ. vegetatiua diffinitur per eſſe generatiuum T.c.34.
ſimilis vt dicit̄ in littera. ¶ Itē illud opus eſt naturali⁹

per qḋ viuēs adipiſcit̃ finē nobiliorē. hec ē euidens. nūc
autē per gn̄ationē adipiſcit̃ ipſum viuens finē nobiliorē
ꝗ̃ per alia opa. qḋ ſi pʒ. nā per generationeʒ acquirit ꝑti
cipationē eſſe diuini ⁊ ꝑpetui ⁊ imortalis ſm identitatē
T.c.34 ⁊ vnitatē ſpecificā. vt dicit Ari. in lr̃a. vbi dicit ſic. Qua
tenus ipſo ſemꝑ ⁊ diuino ⁊ imortali eē participent ſm ꝙ
pōt. oīa aūt illud appetunt: ⁊ illius cauſa agūt oīa q̄cūqʒ
T.c.35. agunt ſm nām. Et in fine verſus dicit loquens de viuē
te. ⁊ ꝑmanet nō idē. ſ. nūero. ſʒ vt idē nūero qdē nō vnuʒ
Cō.34. ſpē aūt vnū. Et Cōmē. illic pulchre loquit̃. Sollicitudo
eni diuina cū nō potuit facere. ſ. ipſuʒ viuens permanere
ſʒ īdiuiduū ꝓpter illud qḋ nihil corruptibiliū contingit
idē numero ꝑmanere miſerta eſt ei dando virtutē gene
ratiuam qua poſſunt permanere idem in ſpecie: ⁊ nō eſt
dubiū in hoc. melius eſt eniʒ ipſum habere iſtā vtutē ꝗ̃
nō habere. hic igit̃ eſt finis quē viuens per gn̄ationē adi
piſcit̃. ſ. ꝑmanentia eterna ſm identitatē ſpecificā. Utrū
āt ipſa vnitas ſpecifica ſit ens actu extra aīaʒ alia ab vni
tate numerali bona ⁊ nobilis ꝑſcrutatio eſt. de hoc alias
viſuʒ eſt in duob⁹ tractatib⁹ de vnitate ſpecifica ordina
tis cōtra negantes ipſam vnitatē ſpecificaʒ eſſe ens actu
extra aīaʒ. ſed finis qui acqrit̃ ex nutritiōe eſt ↄſeruatio
viuentis ſm identitatē ⁊ vnitatē numeralē ꝑ aliqḋ tpus
determinatū ſolū. nō enim contigit aliqḋ viuens ꝑ nutri
T.c.59. tioneʒ ꝑpetuari vnū numero vt videri hʒ ſuper. 2. de ge
neratione. finis aūt augmētationis eſt ꝗ̃titas ꝑfecta cō
Cō.62. ueniens ad nāles opationes: vt inuit Cōmē. in. 8. phyco.
manifeſtū eſt aūt itelligenti cuilibet ꝙ finis eſt nobilior
ordinatis in finē: ⁊ etiā melior. cuius etiā ſignuʒ ponunt
aliqui ꝙ in actu generationis ipſa aīalia habēt maximā
delectationē inter oēs delectationes corporales. Eſt tn̄
intelligendū ꝙ generare ſibi ſimile nō ē opus nāliſſimū
ſimplr̃ vnicuiqʒ viuenti ſm ꝙ in tali ſpecie determinata
vel in tali genere. cuiuſmodi ſunt homo ſm ꝙ hō ⁊ aīal
ſm ꝙ animal. qꝛ homo ſm ꝙ homo hʒ operationem no
biliorē ⁊ excellētiorē ꝗ̃ generare ſibi ſimile. ſ. ſpeculatio
nem veritatis de ꝑmis itelligibilib⁹: vt pʒ. 10. ethicorū. ⁊
animal ſm ꝙ aīal habet operationē nobiliorē. ſ. ſentire:
qḋ eſt multo nobilius ꝗ̃ generare ſibi ſimile. vn̄ etiā po
nitur finis ipſius ſentientis ſm Ariſto. in de ſomno ⁊ vi
gilia. ⁊ ſimiliter ſapere ſapientis ſeu intelligere. vn̄ dicit
Ari. ibidem. ꝙ ſentire enim ⁊ ſapere oībus finis eſt quo
rum eſt alterū borū. optima eniʒ hec. finis vero optim⁹.
Debet igit̃ intelligi ꝙ generare ſibi ſimile eſt opus natu
raliſſimū viuentib⁹ vt viuentia ſunt. nō orbata neqʒ ip
fecta neqʒ ſpontaneam generationē habentia. ⁊ habent
iſtum exceſſuʒ nobilitatis. ꝑcipue reſpectu alioꝝ operū
que ſunt cōmunia oībus viuentibus. ſ. nutritionis ⁊ aug
mentationis ⁊ alioꝝ annexoruʒ iſtis.

Ad primam rōneʒ cū dicitur. illud qḋ poteſt ⁊c̃. veꝝ eſt ceteris parib⁹. ſed ſi cetera
nō ſint paria nō opʒ. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nam ꝗ̃uis viuē
tibus oībus inſit nutritio ⁊ augmentatio. ⁊ generatio nō
ſit in oībus: tn̄ aliud eſt qḋ recōpēſat: qꝛ illa quibus ieſt
vel contingit generare ſunt ꝑfectiora ⁊ cōpletiora mul
tis quibus ineſt nutritio ⁊ augmentatio ſine generatōe
vt manifeſtū eſt ex dictis. ideo rō nō valet. Dicā ergo ꝙ
illa viuentia q̇bus ineſt nutriri ⁊ augeri ſine generatiōe
ſunt iperfecta vel orbata vel ſpontaneā gn̄ationem ha
bētia. ⁊ hec ſunt min⁹ nobilia alijs vt notū eſt. ¶ Item
aliud eſt qḋ recōpenſat: qꝛ ꝑ gn̄ationē adipiſcit̃ nobilior
finis ꝗ̃ per alia opera. quare ⁊c̃. ¶ Ad aliā cuʒ dicit̃. per
qḋ debilitat̃ ⁊c̃. veruʒ eſt ſi hoc ſemꝑ ↄtingeret ⁊ ꝑ ſe. ſʒ
ſi ꝑ accn̄s ⁊ nō ſemper nec vlr̃ nō oportet. ⁊ cum dicitur
ꝙ ꝑ generare ſibi ſimile aīal debilitat̃. dico ꝙ hoc nō cō
tingit actui generationis vel actui ad hoc ordinato pu
ta coitui ſemꝑ nec vlr̃ nec per ſe. ſʒ ꝑ accn̄s. ſ. ꝓpter exceſ
ſuʒ ⁊ abūdantiam cocūdi. vn̄ Ar. dicit in libro de morte
ſua. ꝙ ꝙ nimis vtit̃ delectatiōe venerea ſuuʒ corp⁹ luete
rat ⁊ ſuā ſubaʒ macilētat. Et in de ꝓblematib⁹. particula
de venere dicit. ꝙ coitus exceſſiuus ventrem īfrigidat ⁊
exiccat. per quē aūt modū nō curo ad pn̄s. ſʒ ſi ſit tēpera
tus ⁊ moderatus vſus coitus ⁊ loco ⁊ tpe exerceat̃ ꝓficit
ad multa bona. ſed modū nō curo ponere ad pn̄s. magis
eni ſpectat ad medicos ⁊ ad particulares libros nāles: ⁊
ꝑcipue ad librū de ſanitate ⁊ egritudine. ¶ Ad aliā cum
dicitur. qḋ ordinat̃ ⁊c̃. ↄcedo. ⁊ cū dicit̃. nutritio ordinat̃
ad nobiliorē finē. dico ꝙ nō eſt verū. ⁊ ad ꝓbationē dōʒ
breuiter ꝙ lʒ ↄſeruatio viuentis ſm vnitatē nūeralē ſit
nobilior ⁊ ꝑfectior ꝗ̃ ↄſeruatio ipſius ſʒ vnitatē ſpecifi
cam abſolute. tn̄ ↄſeruatio ipſius viuentis ſub idētitate
ſpecifica ꝑ tps ſempiternū eſt nobilior ꝗ̃ ↄſeruatio eius
ſm identitatē numeralē per modicū tps ſolū. nūc autem
per nutritionē ↄſeruat̃ in idētitate numerali ꝑ aliqḋ ꝑuū
tempus ſm ꝙ ꝑmittit ⁊ recipit nā ipſius. ſʒ per genera
tionē ſilis ↄſeruat̃ in identitate ſpecifica per tps eternū
ſm Ar. in lr̃a. q̄re ratio nō valet. Poſſet etiā dici ꝙ vni
tas ſpecifica nāe realis cuius indiuidua ſunt extra aīam
actu eſt actu extra animam: ⁊ eſt ꝑfectior ⁊ nobilior vni
tas aliquo mō ꝗ̃ vnitas numeralis ⁊ accn̄talis. ſed de hȯ
nō plus ad pn̄s. ¶ Ad aliud pʒ ex dictis. bene eniʒ ↄclu
dit ꝙ aliqḋ aliud opus eſt magis nāle viuenti ſm ꝙ tale
viuens in ſpē determinata vel in genere. ſʒ nō ſm ꝙ vi
uens nō orbatū ⁊c̃. vt ꝑus dcm̄ eſt. ¶ Ad aliud cū dicit̃.
in quo cōmunicant ⁊c̃. verū eſt ſi hoc eſt vno⁹ ⁊ vniuoce.
ſed ſi diuerſimode non opʒ. mō generare ſibi ſimile non
cōmunicat̃ ianimatis ſimili mō ⁊ vniuoce ſicͣ aīatis: imo
multū diuerſimode. de hoc tn̄ meli⁹ videbit̃ in q̄ſtione
ſequenti. ¶ Ad aliā dico ꝙ bn̄ cōcludit aliqḋ opus eſſe
nālius homini ſʒ ꝙ homo ꝗ̃ generare ſibi ſīle. ⁊ hoc bn̄
ↄcederē. ſʒ ſm ꝙ viuens nō orbatū nec iꝑfectū non hn̄s
generationē ſpontaneā ſub iſta rōne nō debet̃ aliqḋ op⁹
nobili⁹ ⁊ nālius ꝗ̃ ſibi ſīle generare. ⁊ hoc intellexit Ar.
¶ Utꝝ aūt hō per eādē formaʒ ſubſtātialeʒ ſit homo ⁊
viuens realiter inquiretur in queſtione de gradibus for
marum: ⁊ non hic. quare ⁊c̃.

¶ Eſt autem anima viuentis corporis cauſa ⁊ principium: hec autem multipliciter dicun
tur. Textu commenti. XXXVI.

¶ Cauſa aūt ⁊ principiuʒ horum anima. Tex
tu commenti. XXXVII. Queſtio. XII.

Conſequenter querit̃. Utrū generare ſibi ſīle
⁊ nutriri ⁊ augeri ſint ab aīa. ⁊ arguit̃ ꝑmo ꝙ
nō. qꝛ que ↄueniūt ianimatis nō ſunt ab aīa.
hoc eſt manifeſtū. ſed iſta ſunt hō. multa eniʒ
iaīatorū generant ſibi ſimilia. vt ignis ignē ⁊
aqua aquaʒ. ⁊ ſimiliter ignis nutrit̃ ex humido pingui ⁊
aereo. ⁊ ſimilr̃ mixta iaīata augmētant̃. vt dr̃ de plumbo
cū diu iacet ī terra multū augmētat̃. ⁊ cum ex aq̄ ſit aer
aut ignis multū ſibi maior acqrit̃ ꝗ̃titas. qḋ nō videt̃ fie
ri niſi ꝑ motū augmētatiōis. nā augmētatio ē trāſmuta
tio ſʒ ꝗ̃titatē ad ꝗ̃titatē ꝑfectiorē. vt pʒ ex. 5. phy. ꝗ ⁊c̃. T.c.18.

Oppoſituʒ argr̃ auctoritate phi qui vult ꝙ oīa
iſta opera ſint ab aīa. imo etiaʒ ꝙ eſt T.c.37.
cauſa oīuʒ motuū qui ꝓprie ⁊ ꝑcife ſūt in corpore viuēte
Et Cōmen. dicit ibidē ꝙ Ariſto. declarauit aīaʒ eē cām T.c.37.
mouentē ſʒ oēs modos motuū qui inueniunt̃ in corpore
ſiue veros ſiue exiſtimatos. ⁊ dicit ſiue exiſtimatos ꝑ
ipſas ſenſatiōes que exiſtimabant̃ ab aliquo eſſe mot⁹.

et r⁹ ſm veritatē nō ſunt motus ſm cōmunē ⁊ famoſam
acceptionem cum motus nō fiat in īſtanti. ⁊ nihilominꝰ
aīa eſt cauſa mouens ſecundū oēs iſtos motus.

Ad queſtionem breuiter dicit̄ pmo ꝙ gene-
rare ſibi ſimile eſt ab aīa. qḋ
ſic pȝ. Opus naturaliſſimū oībꝰ viuentibus non orbatis
⁊c. dȝ eſſe a nā viuētis. hec eſt euidēs. alr̄ non eſſet opus
naturaliſſimū. ſed generare ſibi ſimile eſt naturaliſſimū
oībꝰ viuentibus nō orbatis ⁊c. igit̄ dȝ eſſe a natura pnci
pali ipſius viuētis ſed pncipalis natura ipſius viuentis
eſt ipſa aīa vt manifeſtū eſt ⁊ cōceſſuȝ. qre ⁊c. ¶ Itē ondi-
dit̄ ſilr̄ de augmētatiōe ⁊ nutritiōe ꝙ ſint ab aīa. qꝛ aut
nutritio ⁊ augmētatio eſt ab aīa aut a virtute ⁊ nā elemē
tari. hec eſt diuiſio ſufficiens ſm oēm ꝯceſſioneȝ. oīs eni
motus videt̄ eſſe ab altero iſtoꝝ duoꝝ pncipioꝝ. ſ. vel
a natura elementari vel ab aīa. ⁊ ratio eſt qꝛ oīs motꝰ vel
eſt mobilis aīati ⁊ viuentis. vel inaīati. hec eſt manifeſta
apud oēs. ſi eſt motus inanimati. aut eſt motus corporis
ſimplicis qḋ dr̄ elementū. ⁊ tūc ꝯſtat ꝙ eſt a nā elemēta
ri vt motus ignis a natura ignis ⁊ ſic de alijs. aut ē motꝰ
mixti īaīati: ⁊ adhuc iſte ē a natura elemētari: qꝛ oē mix-
tuȝ mouet̄ per nām ⁊ vtutē elementi predominantis in
T.cō.7. ipſo: vt pȝ i pmo celi ⁊ mundi. ⁊ in oī mixto dominat̄ ele-
T.c.23. mentū aliqḋ vt pȝ in .2. de generatione. maior demōſtra
T.cō.7. tur in pmo de celo. ſi aūt eſt motus aīati vt animatuȝ eſt
⁊ ſic eſt ab aīa. ⁊ ſine dubio oīs motus vel eſt a nā elemē
tari vel ab aīa ſm aliquē modū. Qualiter aūt motꝰ ferri
ad magnetē ſit a natura elemētari ingrēdū eſt ſȝ nō hic.
Nutritio ergo ⁊ augmentatio cū ſint motus vel ſunt ab
aīa vel ſunt a nā elementari. ſed nō ē dicēdū ꝙ ſint a nā
elementari. qꝛ cū motus nutritionis ⁊ augmentatiōis ſit
vnus deberet eſſe ab vna natura elemētari. nūc aūt vna
natura ⁊ virtus vna elementaris nō eſt pncipiuȝ motus
niſi ad vnā differentiaȝ poſitionis. vt nā leuis ad ſurſuȝ
⁊ grauis ad deorſuȝ. ⁊ hoc eſt verū in ſimplicibus ⁊ i mix
tis: nunꝗ̄ enim vna nā elementaris eſt ſimul pncipium
motus ad diuerſas differentias poſitiōis vel loci. mō nu
tritio ſimul eſt ad diuerſas differētias poſitiōis ⁊ loci. vt
manifeſtum eſt. ⁊ ſimiliter augmentatio. nō ſolum enim
animalia ⁊ plante nutriuntur deorſuȝ ⁊ ſurſuȝ: ⁊ nō ſolū
ante ſed retro: ⁊ hoc ſimul contingit. ſimiliter aūt ⁊ aug-
T.c.38. mentatur. quare ⁊c. hec eſt ratio Ar. in lr̄a. Et cōfirmat̄
qꝛ ſi nutritio ⁊ augmentatio eſſent a nā elementari ſic ꝙ
ptes leues mouerent̄ ſurſuȝ ⁊ graues deorſuȝ vt dicebat
Empedocles. nūc aut eſſet aliquid cōtinens iſtas partes
⁊ detinens in ipſo augmentabili. aut nō. ſed ſi nō eſſet ali
quid detinens ⁊ ꝓhibens. qre igitur iſte partes nō diſtra
herentur ⁊ ſepararent̄ abinuicē. diſtraherent̄ eni ſi nō eēt
ꝯtinens aliquid ⁊ ꝓhibens. ſi aūt ſit aliquid ꝯtinēs iſtas
partes ⁊ ꝓhibēs eas ſeparari ne euolent ad ꝓpas regio-
nes illud nō pōt eſſe aliqua nā elemētaris: vt manifeſtū
eſt. igit̄ relinquitur ꝙ illud ſit ipſa aīa. ⁊ cuȝ iſta vnio ſit
cōiunctio partiū ſine ſeparatione ⁊ ꝓhibitiōe neceſſario
reqſita ad augmentationē. ſi. n. partes augmētabiles ſe-
pararent̄ abinuicē nō eſſet augmētatio ſȝ deſtructio vt
manifeſtum eſt. ſequitur igit̄ ꝙ aīa eſt cauſa augmenta-
tionis. qre ⁊c. Hoc etiaȝ iteꝝ ſpecialiter apparet de aug-
mentatione. naȝ ipſa augmentatio vel eſt ab aīa ⁊ a natu
raꝰ ꝓpria ipſius aīe vel ab ipſo igne ⁊ a virtute eius que ē
caliditas. hec diuiſio eſt ꝯceſſa ⁊ rōnabiliter: qꝛ nihil ali-
ud videtur ducere ad maiorē ꝗ̄titatē nec extendere ni-
ſi vel ipſa aīa vel ignis rarefaciendo. ſed nō eſt a virtute
ipſius ignis. qꝛ oē viuens hȝ aliquaȝ ꝗ̄titatē ⁊ magnitu-
dinem determinatam qua maiorem non poteſt habere
ſm naturam: ⁊ ſub qua maiori non pōt ſaluari ſua forma
vt ponit phs. vñ augmētatio nō dȝ ꝓcedere in īfiniꝰ. ſȝ T.c.41.
ad determinatuȝ terminū. illud igit̄ nō eſt ꝑ ſe ⁊ pncipa 2.p.phy.
lis cauſa augmentatiōis itrinſeca qḋ nō imponit termi- T.c.46
nū magnitudini ⁊ augmento. naȝ pncipalis cauſa vniuſ- ⁊ 38.
cuiuſq; facti iponit terminū ipſi facto ⁊ etiā cauſat termi
nuȝ. ⁊ nō īſtrumentalis vt manifeſtū eſt in his que ſunt
ab arte. ſecuris eni nō iponit terminum ꝗ̄titati domus
imo eſt de ſe indifferens ad faciendū domū cuiuſcunq;
magnitudinis. ſed ars ⁊ ꝯceptus domificatoris g eſt pn-
cipalior cā domus iponit ei terminū. tantā enim domuȝ
facit edificator ꝗ̄tā ꝯcipit ⁊ appetit. ſilr̄ aūt ⁊ i alijs. cer
tum aūt eſt ꝙ ignis ⁊ eius virtus. ſ. caliditas relicta nāe
ꝓprie nō determinat ipſuȝ viuēs augmētabile ad ſuuȝ
terminū magnitudinis: imo ꝗ̄tū ē de ſe extēderet vltra
ꝗ̄titatē nālē cuiuſcūq; augmentabilis. ⁊ hoc vult dicere
Ar. cū ait. ignis aūt augmentat̄ i īfinitū ſi ſibi cōbuſtibi T.c.41.
le apponat̄. qḋ nō eſt itelligendū ſicut aliq imaginant̄ ⁊
male ꝙ nā ignis non hȝ aliquē certū terminū magnitu-
dinis imo ꝙ pōt eſſe ſub quacūq; ꝗ̄titate. ⁊ quacūq; ꝗ̄ti
tate data adhuc ignis pōt eſſe ſub maiori ſi cōbuſtibile
īueniret vt dicūt. hoc aūt eſt mendaciū qꝛ forma ſubſtā-
tialis ignis cū ſit ꝗ̄daȝ forma naturalis determinata eſt
ad maximū. ita ꝙ ē aliqua ꝗ̄titas ita magna ꝙ ignis nō
poſſet ſaluari ſub maiori. Sed ſic eſt intelligenduȝ aug-
mentū ignis eē i īfinitū. i. vltra quācūq; ꝗ̄titatē reꝝ vi-
uentiū ita. ſ. ꝙ ipſe ⁊ ſua virtus nō iponit certū terminuȝ
magnitudini rei viuētis: ſȝ pōt extendere ad maiorē ꝗ̄ti
tateȝ quacūq; magnitudine viuentis augmētabilis. aug
mentū igit̄ non eſt pncipaliter ab igne nec ab eius virtu
te. quare relinquit̄ ꝙ ſolū eſt ab aīa pmo ⁊ pncipalr̄. Qua
liter autē vtus ipſius ignis videlicet caliditas deſeruiat
ad augmentationem alibi magis habet locum. ſ. in pmo
de generatione ⁊ de nutrimēto ⁊ nutribili. ¶ Ad pſens
aūt dico breuiter ꝙ h̄ eſt ſȝ iſtū modū. qꝛ cū nutrimētū
ex quo debet viuens nutriri ⁊ augeri ſit i pncipio multū
diſſimile nutrito neceſſe eſt ipſum alterari a ſuis ꝓprijs
diſpoſitionibus ⁊ accipere diſpōnes ſiles diſpoſitionibꝰ
nutriti ⁊ tādē in mā nutrimēti diſpoſita generet̄ forma
nutriti. hꝰ aūt aſſimilatio ⁊ appropriatio non pōt fieri niſi
per decoctionē ſeu digeſtioneȝ in qua ſeparat̄ purū nu-
trimenti ab īpuro ⁊ ꝯueniēs ab icōuenienti. ſed iſta dige
ſtio nō fit niſi a calido cuiꝰ ē ſegregare eterogenea ⁊ ho-
genea ſubtiliare ⁊ cōmiſcere: vt pȝ ex .4. metheororū. iō T.cō.8.
ſine dubio nutritio ⁊ augmētatio nō pōt fieri ſine calido
nāli. ſed nō ſequitur ꝓpter hoc ꝙ ipſa caliditas nālis ſit
pncipalis cā. ſȝ magis aīa ⁊ eius virtus. ⁊ pp hoc pulchre.
dicit̄ Ar. ꝙ ignis nō ē ſimplr̄ cā augmētati. ſȝ ꝯcā. qre ⁊c. T.c.4.

Ad rationem cū dr̄: illa q ꝯueniūt īaīatis ⁊c. ve
ruȝ eſt ſi eodē mō ⁊ vniuoce ꝯue-
niant eis. ſi aūt diuerſimode tūc pñt eſſe ab aīa illo mo-
do diuerſa. ſic aūt ē i ꝓpoſito. nā alr̄ generat ſibi ſimile
aīatū ⁊ īaīatuȝ. qḋ multiplr̄ apparet. p qꝛ viuēs generat
ſibi ſimile per extramiſſionē ⁊ ſeꝑationē alicꝰ ſubē a ſuo
corpore. ſ. ꝑ emiſſionē ſeminis hñtis vtutē formatiuā vt
dr̄ in .2. de gnātiōe aīaliū. ſed īaīatū nō gnāt ſibi ſilē per
ſeꝑationē alicꝰ ſubē de corꝑe ſuo. ſȝ trāſmutādo māȝ ſibi
ꝓpīquā de poꝰ ad actū. vt cū ignis appropinquat̄ cōbu-
ſtibili nō exit aliq̄ ſuba a corꝑe ignis q̄ īmediate faciat
ipm ignē. ſȝ ꝑ ſuā q̄litatē trāſmutat māȝ de poꝰ ad actū.
cū aūt aīal generat aīal opȝ ꝙ emittat ex ſuo corpore ali-
quā ſubaȝ. ſ. ſemē hñs vtutē formatiuaȝ. ꝓportionabilr̄
aūt eſt in plātis. lȝ in plantis nō ſit tāta diſtinctio ſeminū
in eadē ſpē. vt hȝ videri in de plātis. ¶ Alia differētia ē
ꝙ ipm viuens in generando vtit̄ quodā ſeꝑato ſȝ eē ab
ipſo. ſ. ſemine. ⁊ i hoc quodāmō aſſilat̄ itelligētie que in

generando iſta iferiora vtiť celo tanq̃ ſuo iſtrumēto:cui
tñ nō eſt cōiuncta ſm eſſe ſubſiſtentie vt hʒ videri in.8.
T.c.83 phyco℞. inaiatū aūt in generando ſibi ſilē nō ſic vtitur
iſtrumēto corporeo ſeparato ab ipſo.ſed p ſuā q̄litatē acti-
uaʒ tranſmutat mā̃ʒ donec recipiat formā.vt cuʒ ignis
gnāt ignē ex lignis nō īdiget aliq̊ iſtrō corpeo ſepato ab
ipſo.ſed per ſuaʒ caliditatē diſponit mā̃m donec educat
formā ſubalē.℄ Tertia dr̃ia eſt ꝙ anteq̃ ipſʒ viuens ge-
neret ſibi ſilē ex aliq̃ mā nutrimēti īducit quādā aliam
formā ſubalē ꝓpiquiorē aīe.ſ.formā ſeminis vt manife-
ſtum eſt bene exercitatis in phīa nālī.nō.n.viuens ſtatī
poſſet ex pane vel alio nutrimēto generare ſibi ſilē.ſʒ oʒ
ꝙ ṗus digerať ⁊ ducať ad formā ſeminis q̄ dʒ eſſe diuer-
ſa ſpē a forma nutrimēti.ſed iaiatū cū debet generare ſi-
bi ſilē ex mā ſibi ſubiecta nō opʒ ꝙ ṗus faciat in ea aliq̃
aliā formā ſubalē.ſed diſponit mā̃m qua diſpoſita ſtatiʒ
īduciť forma ſimilis forme generantis.vt cum ignis ge-
nerat ignē ex ꝯbuſtibilibꝰ vel ex aere nō opʒ ꝙ ṗus det
ipſi mā̃e vnā aliā formā ſubalē.ſed diſponit mā̃m.deide
generat formā ſubalē ſimilē ſue forme. ℄ Quarta dr̃ia
eſt manifeſta.qꝛ in viuente qd generat ſibi ſimile ſūt ali
que partes organice deſeruientes generatōi que ſunt di
uerſe ab alijs ptibus corporis aliqua diuerſitate.puta ſe
cunduʒ figurā ⁊ cōpoſitionē ⁊ ſitū:⁊ hoc etiam notū eſt.
ſed in ipſis iaiatis nō eſt aliqua talis diſtinctio ⁊ diuerſi-
tas ptiū.vt manifeſtū eſt in igne qui euidērius gnāt ſibi
ſilē q̃ alia iaiata.in corpe enī ipſiꝰ ignis nō eſt aliq̃ pars
organica diuerſa ab alijs ſʒ talē modū.iō oēs eius ptes
ſunt ſiles ⁊ vniꝰ diſpoſitionis.⁊ ſic manifeſta eſt dr̃ia iter
modū generatiōis in viuentibꝰ ⁊ in nō viuentibꝰ.ꝓpter
qd nō eſt mirū ſi generatio viuentis ſit ab ipſa aīa ⁊ nō ī
alijs.Eſt etiaʒ dr̃ia iter nutritionē viuentis ⁊ nō viuētis.
qꝛ in nutritiōe ⁊ augmētatione viuentis nutrimētū dif-
funditť ad oēs particulas nutriti:⁊ q̄libet nutriť ⁊ augeť
T.c.35. vt declarať in ṗmo de generatione.ſʒ in nutritione ignis
q maxie videť nutriri iter oia corpora inaiata nō ſic con
tingit ꝙ aliqd corpꝰ igrediať ad ſingulas ptes ignis pre-
exiſtis ⁊ q̄libet nutriať ⁊ augeať:ſed ſolū ex mā ꝓpinqua
fit alius ignis ⁊ cōtinuať vel ꝯtiguať igni ṗexiſtēti ſʒ eiꝰ
ſupficiē:⁊ fit vnū iaiatū maius q̃ ṗus.Et ſilr ſi plūbum
iacens in terra augeť vt narrāt aliq.hoc nō eſt p hūc mo
dū:qꝛ aliqd nutrimētū diffundiť per ſpongioſitates cor-
poris eius vt in aīali.ſed qꝛ ex aliqua mā ſibi appropin-
quata ꝯtinuata vel ꝯtiguata ſm eius extremū generať
plūbū:⁊ ſic fit maiꝰ q̃ ṗus erat.Silr aūt cū ex aqua gene
rať aer ⁊ fit maior quantitas h̄ nō fit p igreſſuʒ alicuius
corporis ab extrinſeco.ſed per eductionē de potentia ad
T.c.84 actū:vt declarať in.4.phyco℞.⁊ ſic pʒ diuerſitas nutri-
tionis ⁊ augmentationis contingentis in viuentibus ⁊
non viuentibus.quare ⁊c̃.

℄ Quoniā aūt eadē potentia anime vegetati-
ua ⁊ generatiua de alimēto neceſſariū ē deter
minare primū. Tex.com.XLII. Qō.XIII.

Queritur ibi ṗmo. Utrū potentia generatiua
⁊ augmentatiua ſint diuerſe potētie anime.
Et arguiť ꝙ nō.qꝛ iaiatū p vnā ⁊ eandē potē
tiaʒ ſe nutrit ⁊ auget ⁊ gnāt ſibi ſilē.vt ignis
p caliditatē facit oia hec.ergo multo fortius
aiatū per eādē potentiā debet hr̃e iſtas operatiōes.⁊ pʒ
ꝯñia.viuens nobiliori mō debet ſe habere ad ſuas opa-
tiones q̃ nō viuens.⁊ manifeſtuʒ eſt.nobilius aūt vide-
tur opari p vnā potentiā q̃ per plures.q̄re ⁊c̃.℄ Itē ille
virtutes ſunt eedē quaꝝ eſt idē obiectū.hec eſt manife-
ſta per ſe. ſed iſtaꝝ eſt vnū ⁊ idem obiectū .ſ.nutrimen-
tuʒ:vt pʒ in lr̃a.ergo ⁊c̃.℄ Itē ille v̄tutes ſūt eedē quaꝝ T.c.42
eſt eadē opatio ſeu actus.hec eſt manifeſta.ſed potentie
nutritiue ⁊ gnātiue eſt eadē opatio:qꝛ potētia nutritiua
mēbri cuiuſcūq̃ aīalis generat ſibi ſilē ex mā nutrimen-
ti.vt cū caro nutrit ſe ex nutrimēto:oʒ ꝙ generet formā
carnis in mā nutrimēti ſʒ Ari.in ṗmo de gnātione.Idē T.c.33.
tāgit ī iſto caꝰ vbi vult ꝙ nutrimentū coctū ſeu digeſtū ⁊.38.
eſt ſilē ei qd nutriť.⁊ ſilr virtus gnātiua generat ſibi ſilē. T.c.45
quare ⁊c̃.℄ Itē arguiť auctoritate Ari.in ṗncipio huius T.c.42
capituli qui dicit ꝙ eadem eſt potentia anime generati-
ua ⁊ augmentatiua.quare ⁊c̃. T.cō.4
℄ Oppoſitū arguiť auctoritate Ari.qui diuiſim ⁊ ſeorſuʒ
agit de nutrimēto ſm ꝙ ꝯgruit potētie generatiue ⁊ aug
mentatiue ⁊ nutritiue:vt pʒ in littera.

Ad qōneʒ eſt itelligendū ꝙ viuētia q̄ ſūt hic hn̄t
vitam ſuā in calido ⁊ hūido.vt habeť
in de cauſis longitudinis ⁊ breuitatis vite.⁊ in de morte
⁊ vita.⁊ ſupponimus ad pn̄s.ipſuʒ aūt calidū nāle a ṗnci
pio vite vſq̃ in fineʒ agit in hūidū radicabile ipſum ꝯſu-
mendo aliqualr:corrūpendo:vt etiaʒ pʒ ibidē. ⁊ hoc ſup
ponūt medici.modus aūt iſtius actionis ⁊ corruptionis
difficilis eſt multū ⁊ indiget pſcrutatōe. ſʒ nō hic.cū aūt
calor nālis ſic agit in hūiduʒ ipm ꝯſumēdo vita ſtatiʒ ⁊
cito deficeret niſi aliqualr reſtauraret ⁊ reſtitueret.⁊ iō
nā dedit ipſi viuenti vnā v̄tutē per quā reſtituit hūiduʒ
deperditū.reſtituit dico humidū deperditū per ꝯuerſio-
nem nutrimēti in ſubaʒ nutriti:⁊ hec eſt v̄tus nutritiua.
℄ Ulterius ꝯcedēdū eſt ꝙ oē viuens qd eſt hic in ṗnci-
pio ſue vite inueniť ſub q̃titate diminuta ⁊ ipfecta que
nō ſufficit ad opationes nāles pficiendas.⁊ iſtud ꝓuenit
vt dicit Albertus in ſuo libello de nutrimēto ⁊ nutribi-
li ex puitate loci in quo generať ⁊ ex paucitate mā̃e ex q̃
generať.⁊ iō neceſſario fuit eius vna virtus qua ꝓduce-
reť ad q̃titateʒ pfectā:⁊ hec ē augmentatiua.℄ Ulteri-
us eſt aduertēdū ꝙ oē viuens hic īferius ex ꝑte eſt corru-
ptibile.nihil aūt corruptibiliū ꝯtingit vnū ⁊ idē numero T.c.35.
ꝑmanere vt Ar.hic ſumit.iō nullū iſtoꝝ viuentiū poteſt
pticipare diuinū ⁊ ꝑpetuuʒ eē ſub identitate nūerali:ꝓp
qd vt ꝑpetuarenť ſecūdū ſpēm neceſſe fuit eis potentia
gñatiua.⁊ hoc dicit Cōmen.vt prius allegabatur.Solli- Cō.34.
citudo enim diuina ⁊c̃.

His premiſſis dicit ad qōnē cōiter ꝙ v̄tus nu-
tritiua augmētatia ⁊ gnātiua ſūt
v̄tutes diuerſe.qꝛ hn̄t opationes p ſe diuerſas.ſ.ꝯuerte-
re nutrimentū in ſubam viuentis:qd eſt opus nutritiue.
⁊ deducere viuens ad q̃titatē pfectā:qd augmentatiue
ē opꝰ.⁊ generare ſibi ſilē:qd ptinet ad generatiuā. qr̄ ⁊c̃.
℄ Eſt āt diligēter notādū ꝙ ſm Albertū mlt̄e ſūt dr̃ie
iter v̄tutē nutritiuā ⁊ augm̄tatiuā.q̄ꝝ vna eſt ꝙ nutriti-
ua.ſ.v̄tus generat ſubaʒ.ſ.formā ſubalē ſilem forme nu-
triti ī mā nutrimēti.v̄tus āt augmētatiua generat q̃tita
teʒ pfectā ſm ꝙ ꝯuenit illi viuenti.℄ Itē alia ē dr̃ia:qꝛ
v̄tus nutritiua q̃tū eſt de ſe idifferenter nutrit ſʒ omnē
dimēſionē corpis.ſ.ſʒ longū latū. ⁊ ꝓfundū.augmētati-
ua v̄o ſpecialr augmētat ſʒ lōgitudinē. In hoc.n.ſpecia-
liter itelligiť ⁊ attēdiť aliqd augeri ꝙ lōgitudo ipſiꝰ ſit
maior.℄ Tertia dr̃ia eſt.qꝛ v̄tus augmētatiua vtiť for-
tiori calido q̃ nutritiua.nā ad augmentationē reqriť ꝙ
mēbra dura ⁊ ſolida extēdanť ṗcipue ſʒ longū vt oſſa ⁊
cartilagines ⁊ nerui:⁊ ꝙ nutrimētū decurrat ad iſta mē-
bra.ad nutritionē aūt ſufficit ꝙ nutrimētū aſſiletur nu-
trito:⁊ tādē fiat ſub forma nutriti ꝯiunctim.ꝯſtat aūt ꝙ
fortior calor eſt q hʒ extendere mēbra dura ⁊ facere nu
trimētū decurrere p ea q̃ q ſolū hʒ aſſimilare nutrimen
tuʒ ⁊ ꝯuertere in ſubaʒ nutriti.℄ Quarta dr̃ia eſt:qꝛ cū

finis augmentatiue vtutis ſit q̄ntitas pfecta ſufficiēs ad nāles opationes viuentis:habita tali q̄ntitate ceſſat augmentatiua ab opōne ſua.⁊ h̄ ɔtigit an̄ finē vite.ſʒ vtutis nutritiue finis eſt ɔſeruatio īdiuidui p reſtauratōēʒ deperditi:⁊ hoc neceſſariū eſt fieri per totā vitā.⁊ iō nutri-
T.c.48 tiua operaꝭ p totā vitā vt vult Ari.h̄.ppter qō gdā medici dn̄t ꝙ ceſſatio vtutis nutritiue ab opatōe ſua mors eſt vel ſaltē ipſaʒ ɔcomitatur mors.

Ad primum argumētū ɔcedo ɔſequens.⁊ nego ɔñam.⁊ ad pbationē dico ꝙ nobilius eſt facere per vnā vtutem q̄ per plures ſi eque bene poteſt fieri per vnaʒ virtuteʒ ſicut p plēs.ſʒ ſi nō:nō oʒ.⁊ ſic ē in pposito.nā ille opatiōēs diuerſe.ſ.ɔuerſio nutrimenti ī ſubaʒ nutriti ⁊ pductio ad maiorē q̄ntitatē ⁊ pfectaʒ ⁊ generare ſibi ſile nō ita bene fieri pn̄t per vnā vtutem ſicut per plures.q̄re ⁊c̄. ℭ Ad aliā dōʒ ꝙ obʒ iſtaꝝ vtutū bene ē vnū ⁊ idē mālr ⁊ ſʒ ſubaʒ.ſʒ formalr eſt diuerſuʒ.naʒ ſm ꝙ eſt in potentia ad ſubam nutriti ſic eſt obiectū vtutis nutritiue.⁊ ſm ꝙ eſt in potētia ad q̄ntitateʒ pfectiorē ſic eſt obiectū vtutis augmentatiue.ſʒ aūt ꝙ eſt in potentia ad virtutē formatiuā quā recipit nutrimentū in vaſis genitalibus ſic eſt obiectū virtutis generatiue q̄ eſt in viuente.⁊ ſʒ ꝙ eſt in potētia ad formā ſubſtantialē ſileʒ forme illius a quo decidiꝭ ſemē ſic ē obiectuʒ vtutis generatiue que eſt in ſemine:quā medici vocant formatiuā virtuteʒ.debem⁹.n.itelligere circa iſtud ꝙ cū vtus digeſtiua exn̄s in corde eſt ſatis fortis ⁊ habet copiā nutrimēti:ɔtigit ꝙ aſſimilet de nutrimēto pluſq̄ requirit ad reſtaurationē depditi ⁊ augmētationē:⁊ illō reſiduū vocaꝭ ſupfluū tertie digeſtionis.iſtud aūt ſic digeſtuʒ mittiꝭ ad vaſa ſeminaria.ſ.ad teſticulos aut ptes pportionabiles in quibus eſt ipſa vtus generatiua:⁊ ibi iſtud nutrimētū accipit virtutē quādā actiuaʒ que diciꝭ virtus formatiua que virtualiter eſt oīa membra facere. poſt hoc aūt īmittiꝭ in locū debitū ad nutritionē vel ad locū pportionabilē ⁊ appropinquaꝭ ei ſemen paſſiuuʒ:⁊ tunc generat viuens ſile illi a quo fuit ſemen deciſuʒ.De iſta aūt virtute formatiua ⁊ eius opatiōibus multa pulchra cōſideranꝭ in de generatione aīaliū.⁊ de his aliqua cōgregaui in queſtionibus de formatione corporis humani in vtero. ℭ Ad aliā diciꝭ ꝙ diuerſimode virt⁹ nutritiua generat ſibi ſile ⁊ generatiua pprie dicta.nā virtus nutritiua generat ſile in mā ɔiuncta ⁊ ɔtinuata māe preexn̄ti:⁊ nō ſeorſuʒ nec diuiſim ab eo qō nutriꝭ.virt⁹ aūt generatiua facit ſimile ſeorſuʒ ⁊ diuiſiʒ exn̄s ab ipſo generante.ideo ⁊c̄. ℭ Sed dubitabis q: forma carnis que generaꝭ in mā nutrimenti a virtute nutritiua eſt eiuſdē ſpēi cū iſta forma carnis q̄ generaꝭ ī mā ſeminis a vtute formatiua.ſimilr aūt ⁊ in alijs.q̄re videꝭ ꝙ generare ſibi ſimile eſt opatio eiuſdē ſpēi que pcedit a vtute nutritiua.⁊ que pcedit a virtute generatiua.⁊ per ɔñs iſte virtutes ſunt vna virtus.nec ſufficere videꝭ ad earū diuerſitatem eſſentialem:⁊ per ſe ꝙ vna generat in mā ɔiūcta ⁊ alia in mā ſepata ⁊ ſeorſuʒ:q: hoc eſt accn̄s ipſi generationi p qō nō diuerſificaꝭ ſm ſpēm p ſe ⁊ eēntialr. ℭ Cōſiderandū eſt circa hoc ꝙ de virtute generatiua put cōiter diſtinguitur ab alijs virtutibus aīe poſſumus loqui duplr.vno mō ſm ꝙ ipſa eſt in viuente ſpecialiter in parte determinata.ſ.in vaſis genitalibus que ſūt teſticuli ⁊ pportōabilia.⁊ iſta virtus gnātiua nō generat īmediate aliqd ſimile ipſi viuenti cuius eſt talis virt⁹.ſed generat quādā ſubam q̄ diciꝭ ſemen dādo ei vtutē quādā formatiuam:qua ipſuʒ ſemen virtualiter eſt oīa mēbra facere. ⁊ iſta virtus ſic exn̄s ſubiectiue in ipſo viuente dans ſemini virtutē formatiuā eſt alia ſm ſpēʒ a nutritiua:⁊ hʒ aliā operationē vt manifeſtū eſt.q: virtus nutritiua dat formā ſubſtantialē nutriti māe nutrimēti.ſed iſta virtus generatiua exn̄s ſpecialiter in vaſis genitalibus dat ipſi nutrimēto vltima digeſtione pparato formatiuā vtutem. ⁊ ſic multū ſunt diuerſe.Alio mō poſſumus loq de virtute generatiua put eſt in ipſo ſemine:⁊ eſt illa virtus formatiua que recipit ſemen a vaſis vel īſtrumētis genitalibus:⁊ illa virtus nō eſt virtus aīe ſubiectiue.ipſuʒ eniʒ non eſt formaliter aīatū ſm Ari.⁊ Cōmē.ſed ſi eſt virt⁹ aīe hoc eſt effectiue:q: facta eſt ab aīa illius viuentis cuius eſt ipſuʒ ſemē.⁊ efficit aīam ſileʒ illi aīe.⁊ iſto mō lo- T.c.47
quitur Aꝛ.in iſto capitulo.dicit eniʒ ſic.Et generationis aūt factiuū ſupple eſt ipſuʒ nutrimētū īformatū virtute formatiua nō eius quo alitur:ſʒ quale id quo alitur. De hoc ergo virtute remanet dubitatio:cū ipſa generet ſile ſm ſpēʒ illi a quo decidiꝭ ſemē.vt virt⁹ formatiua exn̄s in ſemine equi generat equū.⁊ ſilr virtus nutritiua exn̄s in viuēte generat formā nutriti in mā nutrimēti. videꝭ ꝙ hn̄t eandē operationē ſm ſpeciē.⁊ per ɔñs eſſent vna virtus ⁊ nō diuerſe.hoc aūt fortaſſis nō eſſet magnū inconueniens.īmo ⁊ hoc videꝭ Aꝛ.intelligere in pncipio T.c.42
iſtius capituli vbi expreſſe dicit.Qm̄ aūt eadē potentia generatiua nutritiua ⁊c̄.cū ergo ɔmuniter aſſeritur virtutē generatiuā differre a nutritiua forte eſt itelligendū de illa virtute generatiua que eſt in viuente per quā viuens dat nutrimēto virtutem formatiuā mō pus tacto. ℭ Et ſiqs vellet dicere ꝙ virtus nutritiua differt a virtute generatiua quecūq; ſit: tūc accipienda eſt virt⁹ nutritiua p virtute digeſtiua q̄ īducit in mā nutrimēti diſpoſitiōes accn̄tales requiſitas ad hoc ꝙ fiat ſub forma nutriti.nō aūt p illa virtute que generat vel īducit formaʒ nutriti in illa mā.Et adhuc eadeʒ virtus nutritiua teneri pōt eſſe diuerſa a generatiua virtute que eſt in ſemine:lʒ vtraq; habeat gnāre ſubaʒ eiuſdeʒ ſpēi vt dicebatur.q: tn̄ vna iſtaꝝ eſt in aīa ⁊ in viuente.ſ.nutritiua. ⁊ alia non eſt in aīa ſubiectiue nec in viuente ſed in ſemine qō eſt īaīatū:iō poſſunt eſſe diſtincte.nec videtur eſſe neceſſe ꝙ oēs virtutes que faciūt idē ſm ſpēm ſint eedē penitus ſʒ ſpēʒ.vt lumen facit calorē.⁊ ſilr calor.⁊ tn̄ lumen ⁊ calor ſunt diuerſe virtutes ſm ſpēʒ.ſilr autēʒ ⁊ in alijs. ℭ Sed quereres ppter qd diſtiguerenꝭ iſte virtutes cum nō diſtinguanꝭ pprie per ſe per opatiōes:eo ꝙ vtriuſq; opatio ē generare ſubam alicui⁹ eiuſdeʒ ſpēi. Forte diceret ꝙ lʒ operatio ſit eadē in ſuba ⁊ quātuʒ ad id qō eſt:tn̄ eſt diuerſa ſecūdū formalē modū vt dicebatur.nā virtus nutritiua generat ſubam ɔiunctā ⁊ vnitaʒ ſubſtantie pexiſtenti in qua eſt ipſa virtus nutritiua.ipſa aūt virtus formatiua generat ſubam ſeorſum ⁊ diuiſim ſubſiſtentē nō cōiunctā ſube preexiſtēti eiuſdeʒ ſpēi.vbi gratia pro iunioꝛib⁹:virtus nutritiua carnis cum nutrit ipſaʒ carnē generat in mā nutrimēti formaʒ carnis:non qdeʒ ſeorſuʒ ⁊ diuiſiʒ ſed ɔiunctaʒ ⁊ vnitā carni pexiſtēti.Virtus aūt formatiua exn̄s in ſemine equi cuʒ approxpinquatū eſt ſemen femelle generat equum ſeorſuʒ ⁊ diuiſim ſubſiſtentē.nō aūt cōiunctū ⁊ vnitū ipſi equo vel alteri ſubſtantie pexiſtenti.⁊ ſic diuerſificatur operatio formaliter ſm ꝙ eſt nutritiue vtutis ⁊ generatiue:⁊ hoc ſufficere videꝭ ad diſtinctionē iſtarū virtutum. ℭ Sed adhuc intellectus hoīs non quieſcit.q: virtus viſiua eandem ſm ſpēʒ hʒ videre colorē ſeorſum ⁊ diuiſim exiſtentem.⁊ colorē cōiūctū alteri.nec diuerſificaꝭ in ſpecie penes iſtos modos diuiſionis.ſilr virt⁹ generatiua carnis ⁊ cōiuncte ⁊ diuiſe nō videꝭ diuerſificari ſcd̄m ſpēm.forte non eſſet ſile:q: omnis virtus viſiua que videt colorē ſeorſuʒ ⁊ diuiſim videre pōt colorē ɔiunctū alteri ⁊ vni

tum ⁊ ecõuerſo.ſed nõ oĩs virtus generãs carnẽ ſeorſuꝫ
⁊ diuiſim generaret eã ↄiunctã carni p̄exñti.nec ecõuer/
ſo.virtus enĩ ſeminis nõ nutriret carnẽ.nec virtus nutri
tiua carnis generaret aĩal ſeorſum ⁊ diuiſim.⁊ ſic eſt hic
maior dĩa q̄ȝ in viſu.q̄re dici põt vt p̄us ꝙ ſunt diuerſe.
ꝙ ſi hec tibi nõ ſufficiunt q̄ras melius ⁊ ꝓfundius.q: mi
hi nõ plus ad p̄ñs appet. ¶ Et ſi teneref alia via ꝙ virt⁹
nutritiua ⁊ virtus formatiua exñs in ſemine eſt vna ſm
ſpẽm q̄ͦtũ ad ſuã eſſentiã.⁊ adduceref ad hoc lr̃a Ar̃.nõ
videtur mihi eſſe mortale peccatũ. ¶ Ad auctoritatem
Ar̃.cũ ipſe dicit ꝙ eadẽ ⁊c̃.Tenentes ꝙ nutritiua ⁊ ge/
neratiua nullo mõ ſunt eadẽ virtus eſſentialiter nitunf
exponere illud verbũ ꝙ eadẽ eſt potentia q̄ͦtuꝫ ad obie
ctum mãliter ſumptũ.lꝫ formaliter diuerſificef. ¶ Sꝫ
obycif contra hoc.q: ſilr̃ põt dici ꝙ viſus ⁊ olfat⁹ ſunt
eadẽ potẽtia q̄ͦtuꝫ ad obiectũ mãliter ſumptũ.nã idem
corpus eſt coloratũ ⁊ odorifex.ſilr̃ aũt ⁊ in alys.Dicẽdũ
ꝙ nõ eſt ſile.q: oꝑatio virtutis nutritiue circa nutrimẽ/
tuꝫ ordinaf ad operationẽ virtutis generatiue.⁊ ideo ꝓ
pinquiores ſunt ſibi inuicem q̄ȝ viſus ⁊ odoratus aut hꝫ.⁊
iõ dĩr eadeꝫ potentia q̄ͦtũ ad obiectũ.ſ.nutrimentuꝫ vt
Cõ.42. exponit Cõmen.quare ⁊c̃.Siquis aũt diceret ꝙ potẽtia
vegetatiua ẽ eadẽ potentia eẽntialr̃ cũ gñatiua q̄ ẽ in ſe/
mine tunc iſta littera eſſet ꝓ eo.de hoc autem non plus
ad preſens.quare ⁊c̃. Queſtio. XIIII.

H Ic p̄mo q̄rif.Utrũ ſenſus ſit virtus paſſiua.
Arguif p̄mo ꝙ nõ.q: v̄tus illa que tranſmu/
tat aliqd̃ exteri⁹ eſt actiua ⁊ nõ paſſiua.hec ẽ
manifeſta.ſꝫ ſenſus trãſmutat aliqd̃ exteri⁹:
vt pꝫ cũ mulier menſtruoſa iſpicit ſpeculuꝫ.
fit.n.q̄dam infectio in ſpeculo ad modum nubecule ob/
ſcure.q̄re ⁊c̃. ¶ Itẽ illa virtus eſt actiua cuius oꝑatio ẽ
actio.hec eſt manifeſta.ſed oꝑatio ſenſus eſt actio.ꝓba/
tur.naꝫ opꝰ ſenſus ẽ ſentire.ſentire enĩ eſt q̄dã actio ima
T.c.16. nens:vt pꝫ in.9.metaph̄.⁊ in libro ſex p̄ncipiorũ.ergo ⁊c̃.
¶ Item virtus forme debet eſſe actiua.hoc videf mani
feſtum.nam ſicut materie eſt pati ſic forme eſt agere.vt
T.c.53. patet in.2.de generatione.vnde ſicut virtus materie eſt
paſſiua ſic virtus forme debet eſſe actiua.ſed ſenſus eſt
virtus forme.eſt enim virtus anime que eſt forma ani/
mali.q̄re ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi ſenſus eẽt virtus paſſiua:tũc v̄tus
nutritiua eẽt nobilior q̄ȝ ſenſus.qd̃ eſt abſurdũ.q: virt⁹
ſenſitiua eſt virtus.nobilioris aũt forme dꝫ eẽ nobilior
virt⁹.⁊ ꝓbaf ↄñа.q: virtus actiua debet eẽ nobilior paſ/
T.c.19. ſiua.vt vult Ar̃.in.3.huius.ſed virtus nutritiua eſt acti/
ua vt conceditur.q̄re ⁊c̃. ¶ Item ſi ſenſus eſt paſſiuus a
ſenſibili ⁊ ſenſibile eſſet actiuũ in ſenſuꝫ tũc ſenſus eſſet
minus nobilis q̄ȝ ſenſibile.qd̃ eſt inconueniens.viſus.n.
non eſt min⁹ nobilis imo nobilior q̄ȝ ſit color.⁊ ſic de ce/
teris.⁊ pꝫ ↄña.q: paſſum eſt minus nobile agenti:vt pꝫ.
T.c.19. ex.3.de anima.ergo ⁊c̃.
T.c.52. ¶ Oppoſituꝫ arguif auctoritate Ariſt.vult.n.ꝙ ſenſus ẽ
T.c.51. in potentia ad ſenſibilia ⁊ patitur ab ipſis.Idẽ dicit hic
Cõmen.in multis locis.

Ad qõneꝫ premittenda ſunt aliqua.primo ꝙ dĩa
eſt īter virtutẽ actiuaꝫ ⁊ paſſiuã vt do/
T.c.17. cet Cõmen.in.3.huius.⁊ accipif ab Ari.in.5.metaph̄.nã
Cõm.17 virtus actiua mouet ſuũ obiectũ:vt caliditas mouet ſuũ
calefactibile.virtus autẽ paſſiua mouef ab obiecto ſuo
ſ.reſpectu cuius eſt paſſiua.vt potẽtia calefactibilis mo/
uetur a calefaciente.ſilr̃ autem in alys. ¶ Itẽ cõſiderã/
T.c.57. dum eſt ꝙ duplex eſt paſſio vt dicit Ari.ĩ capitulo ſequẽ
ti.Dicendum aũt de potentia ⁊ actu.Quedam eſt paſſio
ꝓprie dicta.⁊ eſt receptio ꝑfectionis cũ abiectione ↄtra/
ry.⁊ dicif paſſio corruptiua vt cũ ignis appropinquatur
aque ipſa aqua patif ab igne:q: ab ipſo recipit aliquã ꝑfe
ctionẽ.ſ.caliditatẽ cũ abiectione contrary.ſ.frigiditatis.
⁊ de iſta paſſiõe dicif.8.thopicoꝝ.ꝙ oĩs paſſio magis fa/
cta abycit a ſuba.tantũ enĩ põt calefieri aqua ⁊ remoue/
ri ſua frigiditas ꝙ corrũpif.Alia aũt eſt paſſio que dicif
improprie dicta.ſ.receptio ꝑfectionis abſqꝫ corruptione
cõtrary.⁊ hec dicif paſſio ꝑfectiua:⁊ q̄ dicif ſalus ⁊ ꝑfe/
ctio:vt cum diaphanũ illuminaf ab aliquo corpore lumi
noſo.ibi enim eſt ſola receptio ꝑfectionis ab illuminãte
corpore abſqꝫ abiectione cõtrarie diſpoſitionis.q: lumi/
ni nihil eſt ꝓprie ↄtrariũ. ¶ Itẽ eſt aduertendũ diligen/
ter ꝙ Ar̃.in quodaꝫ capitulo p̄cedente.ſ.in illo capitulo. T.c.36.
Quare p̄mo de alimento.oñdit aĩam eſſe cauſam corpo/
ris viuentis tribus modis.ſ.ſicut forma.ſicut finis.⁊ ſicut
agens ſeu efficiens qd̃ ↄſueuit Ari.vocare verũ p̄ncipiũ
motus.ↄſtat aũt ꝙ aĩa nõ eſt cauſa efficiens viuentis cor
poris q̄ͦtuꝫ ad eius ſubam.q: ipſa ſuba corporis viuentis
p̄exiſtebat anteq̄ȝ ſibi eueniret aĩa.Unde relinquif ꝙ ſit
cauſa efficiens viuentis q̄ͦtuꝫ ad eius motus ꝓprios.⁊ h̄
etiã pꝫ manifeſte in lr̃a inducendo oẽs motus proprios
aĩatorũ.ſ.augmentũ ⁊ motũ localẽ ⁊ alterationẽ quãdã.
Et Cõmen.manifeſte dicit ꝙ Ar̃.declarauit aĩaꝫ eẽ cãꝫ T.c.37.
mouentẽ ſꝫ oẽs modos mot⁹ ſiue veros ſiue eſtimatos.
⁊ dicit eſtimatos ꝓpter ipſas ſenſatiões que opinabanf
ab aliquo eſſe mot⁹:cũ nõ ſint motus corporales.⁊ tñ aĩa
eſt mouens ſm iſtos motus.ita ꝙ agit ⁊ efficit ipſum ſen
tire.ſicut etiã agit augmentationẽ ⁊ motũ localẽ.Unde
etiam Ar̃.dicit ſic.Eſt aũt alteratio ⁊ augmẽtũ ſꝫ aĩaꝫ. T.c.37.
⁊ declat de alteratiõe.ſenſus eniꝫ q̄daꝫ alteratio eſſe vr̃.
vult ergo Ar̃.aperte ⁊ vno ſermone ꝙ augmẽtũ ⁊ ſenti/
re eſt ſm animam.conſtat autem ꝙ augmentum eſt ſm
aĩaꝫ tanq̄ȝ ſm agens.ergo ⁊ ſentire ſm Ar̃.eſt ſm aĩam
vt ſecundũ agens.nõ enim eſt veriſimile ꝙ in eodẽ ſer/
mone vtaf hac ꝑpoſitione ſꝫ oĩno equiuoce.Nec ẽ dõm
ꝙ ipſa aĩa ſit cauſa agens ipſuꝫ ſentire per ſpecieꝫ rei ſen
ſibilis ſolũ.q: cũ ſpẽs rei ſenſibilis ſit accñs aduenticiuꝫ
⁊ ſeparabile:vt manifeſtuꝫ eſt:ſeq̄ref ꝙ aĩa nõ eẽt actiua
ipſius ſentire niſi pure ⁊ oĩno ꝑ accñs.qd̃ eſt abſurduꝫ ⁊
oĩno ↄtra Ariſt.precipue ſi ſermones in demonſtratiuis
ſunt ītelligendi de per ſe.Eſt ergo ītẽtio Ariſto.plane ꝙ
aĩa eſt per ſe cauſa actiua ipſius ſentire:qd̃ eſt quedã alte
ratio ſpiritualis aliquo mõ.⁊ nõ poteſt eſſe cauſa actiua
ipſius operationis per ſe niſi mediante aliqua ſua v̄tute
nãli vt oẽs fere cõcedunt.ex quo pꝫ euidenter intentio/
nem Ar̃.fuiſſe ꝙ aĩa ſenſitiua hꝫ virtutẽ actiuaꝫ ipſius
ſentire vlr̃ inexiſtentẽ.Uñ cũ ſermões Ari.ſint remotio
res a cõtradictione ſmonibus oĩuꝫ alioꝝ phȳcoꝝ:vt re/
citat Cõmen.ab Alexandro ſuper 2⁰.celi ⁊ mundi.Oĩa Cõm.p̄.
quecunqꝫ ipſe in iſto capitulo ⁊ in alys ↄſequentib⁹ dicit
de ſenſibus debent tali modo intelligi ⁊ conditionari vt
non contradicant illi veritati predicte.

His premiſſis dico ad qõnẽ ꝙ oĩs ſenſus ĩ quo
tanq̄ȝ in ſubiecto eſt ipſuꝫ ſenti/
re ſeu ſenſatio eſt virtus paſſiua aliquo mõ paſſiõis.⁊ de
iſto ſenſu ītellexit Ar̃.doctrinã que ſequitur.qd̃ ſic ꝓba
ri põt.illa virtus eſt paſſiua q̄ īmutaf ab obiecto ſuo.h̄
ab oĩbus conceditur.ſed ſenſus in quo tanq̄ȝ in ſubiecto
eſt ſenſatio ſeu ſentire mouef ab obiecto.ſ.ſenſibili ipsi/
mẽte ſenſui ſpẽꝫ ſuã vt ſatis ẽ mãifeſtũ ⁊ ↄceſſũ ab oĩb⁹.
vñ ⁊ Ar̃.dixit in iſto.2.ꝙ oĩs ſenſus ẽ ſuſceptiuus ſpẽrũ T.c.121.
ſine mã.q̄re ⁊c̃. ¶ Item illa virtus eſt paſſiua que q̄nqꝫ ⁊.138.
eſt in actu ⁊ quandoqꝫ non.⁊ eius actus eſt īmanens in
ipſa.⁊ non exit in actũ niſi p̄ſente aliquo extrinſeco.hoc
nõ eſt niſi ꝑ aliqd̃ iſtoꝝ duoꝝ.vel q: actus eius tranſit
in aliud extrinſecũ.vt act⁹ calefactiõis tranſit in calefa/

ctſibile.vel qꝛ illa virtus idiget moueri ab aliquo extrinſeco ꝛ aliqd recipe ab eo.ſi ergo eſt aliq̄ virtus cuiꝰ opatio maneat in illa ita ꝙ non tranſeat in aliqd extrinſecū: ꝛ tñ nō fit in actu niſi preſente aliquo extrinſeco manifeſtum eſt ꝙ hoc erit pro tanto qꝛ indiget moueri aliq̄liter ab illo extrinſeco ꝛ aliquid recipere ab eo.ꝛ ſic pꝫ maioꝛ ꝙ oīs virtus cuius opatio eſt imanens ꝛ nō exit in actuꝫ ſuuꝫ niſi preſente aliquo extriſeco ē paſſiua quoquo mō. ꝛ ſi iſta ꝓpoſitio negaretˀ non remaneret via ꝓbandi aliquā virtutē eſſe paſſiuaꝫ.ꝛ minoꝛ eſt manifeſta.ꝯſtat.n. ꝙ ſentire eſt operatio imanens in ipſo ſenſu:qui eſt ſubꝫ ipſius.ꝛ nō exit ſenſus ꝑticularis in actū ſuū qui ē ſentire niſi pñte aliquo extrinſeco ſenſibili.vt viſus nō videt niſi pñte viſibili.vtputa colore aut luīe.ſilr aūt ꝛ in alijs

¶ Itē:ꝛ redit in idē.oīs illa virtus cuius opatio imanēs in ipſa accidit in quodam pati ꝛ moueri eſt virtꝰ paſſiua aliquo modo.ſenſus aūt qui eſt ſubiectū ſenſationis talis eſt vt eius operatio imanēs.ſ. ſentire accidit ei ī quo-

T.c.51. dam pati ꝛ moueri vt Ar.docet in ꝑncipio huius capituli.ꝛ multū notādus eſt modus loquendi Ar.dic.n.ꝙ ſentire accidit in quodā pati ꝛ moueri:qđ ſine dubio veruꝫ eſt.nō eniꝫ ſentire ē formaliter ꝛ eſſentialiter ipſum pati ꝛ moueri a ſenſibili.cum enim ſenſus patiatˀ ſpiritualiter ꝛ moueatˀ a ſenſibili recipiēdo eius ſpēm:tūc in hꝰ paſſione vel ſpē recepta tāq̄ꝫ in ꝓpinqua diſpoſitiōe fit ipꝫ ſentire.Qđ aūt ſit agens ꝑ ſe ꝓpinquum ꝛ īmediatū ipſius ſenſationis videbitˀ in alia queſtione.q̄re ꝛc̄.

Ad rationes. ¶ Ad primā cū dicitˀ.illa virtꝰ eſt actiua ꝛc̄.ꝯcedo ſi per ſe tranſmutat aliqđ extriſecuꝫ.ꝛ cū dr̄ ꝙ ſenſus viſus trāſmutat ꝛc̄. dico ꝙ nō eſt verū per ſe.ꝛ cū ꝓbatˀ ꝙ mulier mēſtruoſa inſpiciens ſpeculuꝫ inficit ipſuꝫ.dico ꝙ hoc nō agit virtus paſſiua viſiua ꝑ ſe. ſed hoc cōtingit per iſtum modū. qꝛ ī ipſa muliere mēſtruoſa reſoluuntˀ q̄dā ſpūs ſubtiles ab humiditate menſtruoſa ꝛ diffundūtˀ per corpus eiꝰ ꝛ ſpūaliter exeūt ꝛ egrediuntˀ per oculos.eo ꝙ oculi inter oēs ꝑtes corꝑis ſūt magis poroſi.iſti igitˀ fumi ſeu ſpūs ſubtiles egrediētes per oculos tranſmutāt ꝛ īficiunt aerem ꝓpinquū oculis.ꝛ ille aer infectus inficit aliuꝫ vſq̄ꝫ ad ſpeculū.ꝛ tunc in ſuperficie ſpeculi fit quedā obſcuritas ꝛ īfectio ab aere tangente ipſum.ſed virtus viſiua nihil operatur in hoc.qꝛ etiam de nocte cū mulier nō videret ſpeculuꝫ adhuc inficeret ipm̄:dūmodo aperiret oculos:ꝛ ei appropinq̄retˀ appropinq̄tiōe ſufficiēti ꝛc̄. ¶ Ad aliā cum dicitˀ:illa virtus cuius opatio ꝛc̄.cōcedo ſi ꝑma eius opatio eſt actio. Et cuꝫ dicitˀ ꝙ ipſius ſenſus operatio eſt actio.dico ꝙ nō loquendo de eius ꝑma opatione. ꝑma eniꝫ operatio ſenſus ꝑcedens omnes alias eſt receptio ſpēi ſenſibilis ab obiecto. ꝛ loquoꝛ đ ſenſu qui ē ſubiectū ſenſationis.hꝰ aūt receptio nō eſt actio.ſentire aūt nō eſt ꝑma operatio ipſius ſenſus.imo ſibi accidit cuꝫ illa ꝑma:vt dictū ē.q̄re ꝛc̄. ¶ Ad aliā cuꝫ dicitˀ ꝙ virtus forme ꝛc̄.pōt dici ꝙ cuiuſlibet forme debet eē aliq̄ virtus actiua.ſed non opꝫ ꝙ oīs virtus forme mālis ſit virtus actiua.bn̄ igitˀ ꝯcedere ꝙ ipſius aie ſenſitiue ſunt aliq̄ue v̄tutes actiue vt nutritiua ꝛ augmentatiua ꝛ generatiua ſm̄ illos qui ponunt aiaꝫ nutritiuā ꝛ ſenſitiuā in aīali eē vnā ſm̄ ſubaꝫ.ꝛ tñ poterit ſtare cū hoc ꝙ aliq̄ue v̄tutes ipſius aie ſenſitiue ſunt paſſiue aliquo mō.ꝛ dico aliquo modo.qꝛ nō ſunt paſſiue a ſenſibilibus paſſione ꝓprie dicta:que eſt cuꝫ abiectione cōtrarij.ſed paſſione ꝑfectiua ſoluꝫ:que eſt receptio forme ſine cōtrarij abiectione.nulla enim forma ꝑexiſtit in viſu cōtraria ſpēi coloris:quaꝫ recipit.ſimiliter aūt ꝛ in alijs.q̄re ꝛc̄. ¶ Sꝫ aliq̄s argueret ſic.ſicut ſe habet mā ad potentiaꝫ actiuā:ſic ſe habet forma ad potentiā paſſiuā.per cōuenientē ſilitudinē.ſed materia nullā habet potētiā actiuā.vt manifeſtū eſt per Ariſt.quare ꝛc̄.Dicendū eſt ꝙ nō eſt ſimile.qꝛ mā ꝑma eſt ens imꝑfectiſſimū:qđ nullū hꝫ actū de ſua eſſentia.ꝛ ideo nullā potentiā actiuā pōt hr̄e de ſe.ſꝫ nō oīs forma mālis eſt ens perfectiſſimuꝫ.imo aliq̄ue ſunt īꝑfecte aliqualiter.ꝛ ideo forme māli nō repugnat hr̄e aliquā potētiam receptiuā alicuius ꝑfectionis:lꝫ nō ſubalis forme.ꝛ ħ mō ītellexit Cōmen.in de ſubā orbis.ꝙ pati ꝯtrariū ē ipſi actui.veꝝ eſt paſſione que ē receptio forme ſubalis. talis.n.receptio cōpetit māe ꝑme.ſꝫ nihil ꝓhibet aliquē actum recipere ꝑfectionē accidentaleꝫ ꝛ hr̄e potentiam receptiuā talis ꝑfectionis. ¶ Ad aliā nego ꝯñaꝫ.ꝛ cū dr̄ ꝙ virtus actiua ꝛc̄.dr̄ hic ꝙ veꝝ eſt ꝙ v̄tus actiua nobilioꝛ eſt virtute paſſiua ſibi correſpondente.ſ.in quā agit. vt v̄tus actiua caliditatis ē nobilioꝛ v̄tute receptiua ipſius.ſꝫ non opꝫ ꝓpter ħ ꝙ oīs virtus actiua ſit ſimplr̄ nobilioꝛ oī virtute paſſiua.Q̄uis ḡ potentia nutritiua ſit actiua.tñ ſenſus nō patitur ab ipſa potentia nutritiua.nec ipſa potentia nutritiua agit in ſenſuꝫ:ſed in nutrimētuꝫ. iō nō ſeq̄tˀ ꝙ poꝰ nutritiua ſit nobilioꝛ ſenſu. ¶ Ad aliā cū dr̄:ꝙ tunc ſenſibile eēt nobilius ipſo ſenſu.nego ꝯñaꝫ.ꝛ cū ꝓbatˀ ꝙ actiuū eſt nobilius paſſiuo:dico ꝙ actiuuꝫ vt actiuū bene eſt nobilius paſſiuo vt paſſiuum.ſed nō opꝫ ꝙ ſemꝑ actiuū ſit ſimpliciter ꝛ ſm̄ eſſentiā ſuam nobiliꝰ q̄ꝫ paſſiuuꝫ:niſi ipſuꝫ actiuū habeat operationeꝫ nobiliorem omni operatione quā habet paſſiuuꝫ.Dicereꝫ ergo ꝙ ſenſibile ſm̄ ꝙ actiuū eſt:eſt nobilius ſenſu ſecūdum ꝙ ſenſus eſt aliqđ paſſiuuꝫ.ſed tamen ipſe ſenſus non eſt minus nobilis ſimpliciter q̄ꝫ ſenſibile.qꝛ ſenſus hꝫ nobiliorem operationem omni operatione ipſius ſenſibilis. ſenſus enim nō ſolū habet hanc operationē que eſt pati a ſenſibili:ſed etiā hꝫ illam operationem que eſt ſentire. ꝛ hec opatio idubitanter eſt nobilioꝛ oī opatione forme ſenſibilis.vt videre:qđ eſt opatio viſus eſt q̄d ſimplr̄ nobilius q̄ꝫ quecūq̄ꝫ operatio coloris.ſimilr̄ aūt ꝛ in alijs.ꝛ q̄uis ſentire ꝯcomitetˀ paſſioneꝫ ſenſus a ſenſibili.nō tñ ipſum ſentire eſt ideꝫ formalr̄ ꝛ eſſentialiter cū ipſo pati a ſenſibili.vt videre nō eſt idē eſſentialiter cū paſſiōe viſus a viſibili.ꝛ odorare nō eſt ideꝫ eſſentialiter cum ipſa paſſione odoratus ab odorabili. ſicut pꝫ ex itentiōe Ar. T.c.121.

in illo capitulo.Oportet autē vniuerſaliter accipere.ꝛ ħ T.cō.51.

īſinuat Ar.in ſuo modo loquendi in ꝑncipio huius capituli cū dixit.Sentire ergo in quodā pati ꝛ moueri aliqd accidit.Nō ſi ſentire eſſet formalr̄ ꝛ eſſentialiter ipſuꝫ pati a ſenſibili tūc nō accideret in pati ꝛ moueri.qꝛ nihil ꝓprie accidit in ſeipſo nec ſibyꝑſi.Si autē illud inuenitˀ ab Ar.ſ.ꝙ ſentire ſit pati ꝛ moueri:itelligendū eſt malr̄ ꝛ ſubiectiue.ſ.ꝙ ipſum ſentire fundatˀ in quadā paſſione ſenſus a ſenſibili tāq̄ꝫ in diſpoſitione ſeu ꝑpatiōe nec̄rio reqſita ad ſentire. Redeūdo ḡ ad ꝓpoſitū dico ꝙ ſēſibile nō eſt ſimplr̄ nobiliꝰ ipſo ſenſu:qꝛ nō hꝫ opationē aliq̄ꝫ nobiliorē ſimplr̄ oī opatiōe ipſius ſenſus q̄ ē ſentire.ſed ſi hꝫ opationē ſimplr̄ nobiliorē oī opatiōe ſenſus bn̄ ꝯcedereꝫ ipm̄ eſſe ſimplr̄ nobiliꝰ:vt videbitˀ in ſequētibꝰ ꝛc̄.

¶ **Senſitiuū autem potentia eſt quale iaꝫ actu ſenſibile. Patitur quidem igitˀ nō ſimile ens. paſſum autē aſſimilatū ē: ꝛ eſt q̄le illud. Textu cōmenti. LXII.**

Queſtio. XV.

Conſequenter q̄ritˀ. Utrum ſenſibile reducat ſenſum de potentia ad actuꝫ.Et arguitˀ ꝑmo ꝙ non.qꝛ ſi ſic eſſet:tunc ipſum ſenſibile eſſet nobilius ſenſu.cum agens ſit preſtantiꝰ patiente.3.huius.ſed illud eſt icōueniēs.qꝛ ſenſus T.c.19.

eſt virtus cognoſcẽs.ſenſibile aũt nõ ẽ virtus cognoſcẽs.
vt coloꝛ ſonus ⁊ hmõ.cognoſcens autem eſt nobilius non
cognoſcente vt dicitur cõmuniter.quare ⁊c̃.
T.c.26. ¶ Oppoſitum arguit̃ auctoritate Ar.in iſto ſecundo vbi
vult ꝙ ſenſibile reducat ſenſuʒ de potentia ad actũ.ſen/
ſus eñi eſt talis in potentia quale eſt ſenſibile in actu.Et
T.c.28. ideʒ dicit cõmẽ.pluries.⁊ Ar.in.3.huius.ſic.Videt̃ aũt
ſenſibile ex potentia exiſte ſenſitiuo actu agens.q̃re ⁊c̃.

Ad queſtionem

intelligendum eſt ꝙ ipſius
ſenſus eſt duplex act⁹.ſ.pm⁹
actus.⁊ actus ſecundus.Actus quideʒ ſecundus eſt eius
T.c.59. operatio.ſ.ſentire.⁊ hoc dicit Ariſto.in littera ſic.Et ſen/
tire autem ſm actũ ſimile dicitur ipſi cõſiderare.ſ.in h
ꝙ vtrũqʒ eſt quidaʒ actus ſecundus.Actus autẽ primus
eſt foꝛma exiſ in ſenſu ꝑexĩs operationi:⁊ eſt illa ſpẽs
rei ſenſibilis repñtans ipſuʒ ſenſibile.⁊ hoc ſignificauit
T.c.121. Ar.in iſto.2.vbi dicit ĩ ꝑncipio hui⁹capituli.Opoꝛtet aũt
c.138. vniuerſaliter de omni ſenſu accipere quoniaʒ ẽ ſuſcepti/
uus ſpẽruʒ ſine mã.¶ Tunc dico ad queſtionẽ ⁊ ꝑmo ꝙ
ſenſibile reducit ſenſum de potentia ad actũ ꝑmũ.2°.ꝙ
ipſum nõ reducit ſenſum ad actũ 2ᵐ ſine nãli v̾tute acti/
ua aĩe.Primũ ſic pʒ.illud qð in ſenſu generat aliquã foꝛ
maʒ ꝑexĩteʒ operationi ſenſus reducit ipm̃ de potentia
ad actũ ꝑmũ.hec eniʒ foꝛma eſt ipſe actus ꝑmus ſenſus.
ſed ipſuʒ ſenſibile generat ĩ ſenſu foꝛmã aliquã ꝑexĩteʒ
opationi ſenſus.ſ.ſpẽm repꝛeſentanteʒ ipſum ſenſibile.
vt coloꝛ generat in viſu ſpẽʒ ſuaʒ.ſimiliter aũt ⁊ in alijs.
Et conſtat ꝙ ipſa ſpẽs neceſſario ꝑexiſtit ipſi ſentire cuʒ
ſit diſpoſitio quedaʒ ipſius ſenſus ad ſentiendũ.q̃re ⁊c̃.
T.c.138 ¶ Et ad iſtaʒ intentionẽ dicit Ar.ꝙ ſenſibilis ⁊ ſenſus
eſt idẽ actus.ipſa enim ſpẽs repñtans ſenſibile eſt actus
ipſius ſenſus vt ſubiecti.⁊ ẽ actus ipſi⁹ ſenſibilis vt agẽ/
tis.cum ipſo enim ſenſibili poſito ⁊ approꝑinquato ſen/
ſui ponit̃.⁊ remoto remouet̃ hec ſpẽs.⁊ nõ eſt ſubiectum
eius vt manifeſtũ eſt.nec eſt foꝛma ꝓpꝛia nec ſinis.qua/
re relinquit̃ ꝙ ſit cauſa agens ipſius ſpẽi ſenſibilis in ſen
ſu.quare reducit ⁊c̃.¶ Secunduʒ ꝓbat̃ ad preſens ſic.
ſi ſenſibile reduceret ſenſum de potentia ad actũ ſentiẽ/
di ſine virtute oĩ aĩe naturali actiua:tũc anima nõ eſſet
actiua ipſius ſenſationis per ſe.h eſt falſum.⁊ cõtra Ar.
T.c.37. vt patuit ꝑus.⁊ expꝛeſſe contra Cõmen.⁊ pʒ ꝯña.q2 non
eſt ꝑncipiũ effectuũ cuiuſcũqʒ opationis aut motus niſi
ſm aliquã virtutẽ actiuã vt oẽs ꝯcedũt.nec eſt dicendũ
ꝙ ipſa ſit cauſa efficiens ſenſationem mediante ſpẽ rei
ſenſibilis ſolũ.q2 ſic eẽt agẽs ſenſationẽ pure per accñs:
cũ ipſa ſpẽs ſenſibilis ſit accñs aĩe aduẽticiũ ⁊ ſeparabile.
ergo ⁊c̃.De hac auteʒ virtute nãli aĩe actiue ſenſationis
ĩquiret̃ in ſequenti queſtione.¶ Sed dubitaret aliquis
ꝯtra ꝑmaʒ cõcluſionẽ.q2 ſi foꝛma ſenſibilis efficit inten/
tionẽ ſeu ſuaʒ ſpẽm in ſenſu.tũc duo accñia eiuſdem ſpẽi
ſolo nũero dĩntia vel diuerſa ſimul erũt in eodeʒ ſubie/
T.cõ.45 cto.qð videt̃ ꝯtra Ari.i.5.metaph.ca°.de diuerſo ſpẽ.vbi
manifeſte vult ꝙ quecũqʒ accidẽtia ſunt in eodeʒ ſubto
dĩnt ſpẽ.⁊ ſic duo accñia eiuſdeʒ ſpẽi ſolo nũero dĩa non
poſſunt ſimul eſſe in eodẽ ſubiecto ſʒ idẽ ſui.⁊ ꝯña pʒ.q2
poſſibile eſt ꝙ due albedines eiuſdem ſpẽi ſolo numero
differentes appꝛopinquantur viſui ſine oĩ ĩpedimento.
ſic ergo vnaqueqʒ generat ſuaʒ ſpẽm in viſu:cuʒ ille ſpẽs
nõ poſſint eſſe diuerſe ſm ſpẽm:vt manifeſtũ eſt.nec ea/
deʒ penitus ſm numerũ:cum obiecta ſint diuerſa ſʒ nu/
merum.quare ⁊c̃.¶ Ad hoc diuerſi diuerſimode reſpõ/
dent.Quidam dicunt ꝙ cũ due albedines obijciunt̃ vi/
ſui vel medio:itentiones earum quas generant ĩ viſu ⁊ ĩ
medio nõ ſunt diuerſe ſm numerum ſed vna.Qð ꝓbãt
auctoꝛitate Ar.ꝑus inducta ⁊ rõne.q2 accñs nõ numera/
tur niſi numeratiõe ſui ſubiecti.quomõ ergo ĩ vno ſubie
cto numero ſimul ⁊ ſm idem erunt duo accidentia eiuſ
dem ſpeciei ſolo numero dĩntia:Et cõfirmat̃ dubitatio
q2 ſm Cõmen.in ꝑmo phycoꝝ.multitudo vel eſt rerum Com.6.
dĩntiũ ſm foꝛmã.vel eſt rerũ differentiũ ſm q̃titatem.
mõ ꝯſtat ꝙ ille itentiones in eodeʒ ſubiecto exñtes non
dĩnt ſm q̃titatẽ q2 ſunt ĩ eodẽ qñ ⁊ ſm idẽ ipſius vt oẽs
ꝯcedũt.imo et in eodẽ pũcto medij ſũt ambe ille itentio/
nes.cuius magnũ ſignuʒ eſt:ꝙ per oẽm punctum medij
cõtingit ambas videri ſimul̃.nec etiaʒ dĩnt ſʒ foꝛmas:q2
ſic differrent per ſe.⁊ ꝑ ꝯñs differrent ſm ſpẽm ⁊ nõ ſolo
nũero.in eadem eñi ſpẽ ſunt multe dĩntie.ſed nõ ſm ſub
ſtantiaʒ.nec per ſe vt dicit Ar.in.2°.poſterioꝝ.¶ Iſtis
rõnibus viſis põt putari ꝙ itentiones duaruʒ albedinũ
ſuſcepte in eodeʒ ſubiecto ſiue in medio ſiue in viſu non
ſunt numero differentes nec diuerſe.¶ Sed in ꝯtrariũ
eſt ratio foꝛtis.q2 illa nõ ſunt vnũ nũero oĩo.⁊ ĩdiuiſibi
liter:quoꝝ vno coꝛrupto vel deficiente remanet alterũ
nõ coꝛꝛuptũ.hec videt̃ ſatis manifeſta.q2 det̃ oppoſituʒ
tũc vnũ ⁊ idẽ nũero ⁊ ĩdiuiſibile ſimul eſt coꝛꝛuptũ ⁊ nõ
coꝛꝛuptũ.mõ ſic ẽ ꝙ duabus albedinib⁹ obiectis medio
⁊ viſui vna eaꝝ põt coꝛrũpi altera remanente nõ coꝛru/
pta.⁊ cum vna illaꝝ coꝛrũpetur ꝯſtat ꝙ eius intentio nõ
remanebit in medio nec in viſu eadẽ numero que ꝑus.⁊
altera remanebit.ſ.alterius albedinis intentio que non
coꝛrumpet̃.quõ ergo eſſent penitus vna ⁊ eadẽ intentio
numero:Siquis teneret ꝑmaʒ viaʒ poſſet dicere ꝙ cuʒ
aliqua ſunt eadẽ numero.⁊ a quocunqʒ dependet vnuʒ
illoꝝ ⁊ reliquuʒ:tũc vno coꝛrupto nõ remanet reliquũ.
ſed ſi depẽderẽt a diuerſis generantib⁹ ⁊ ꝯſeruãtib⁹:tũc
nõ ẽ neceſſe ꝙ vno coꝛrupto coꝛꝛuptũ ſit reliquuʒ.⁊ ſic ẽ
in ꝓpoſito.q̃re ⁊c̃.¶ Sʒ mirũ eſt ſi vnũ ⁊ ideʒ nũero in
diuerſis ſimplr̃ ſm idẽ ſubaʒ coꝛꝛuptũ ſit ⁊ nõ coꝛꝛuptũ
ſimul.Et iõ tenendo aliã viã.ſ.ꝙ hec itentiões ſunt nũero
diuerſe.⁊ vna nõ ẽ idẽ nũero cũ alia diceret̃ ad oppoſita.
ꝑmo ad auctoꝛitatẽ Ar.ꝙ itelligẽdũ eſt de accñtib⁹ rea
lib⁹ ⁊ coꝛpoꝛalib⁹ ⁊ abſolutis a termino ⁊ ab agente ꝓpĩ
quo ꝯſeruante.ſed nõ eſt itelligendũ de accñtibus ĩpãli/
bus ⁊ ĩtentionalib⁹.nec de accñtib⁹ reſpectiuis ſiue ha/
beant reſpectũ ad terminuʒ vt relationes.ſiue habeant
reſpectũ ad agens ꝓpinquũ a quo dependẽt in cõſerua/
ri imediate.talia aũt accñtia que ſunt itẽtiões duoꝝ aut
pluriũ albedinũ ſolo nũero differẽtiũ depẽdẽt in ꝯſerua
ri ab ipſis albedinib⁹:quaꝝ ſunt itentiões.⁊ ab ipſis hñt
numerum ⁊ diuerſitatẽ.Et cũ dicit̃.accñtia nũerant̃ ⁊c̃.
põt dici ꝙ verũ eſt de accidẽtib⁹ realib⁹ ⁊ habẽtib⁹ eſſe
fixũ in ſuis ſubiectis.ſed de accñtibus ĩtentionalib⁹ ⁊ nõ
habẽtibus eſſe fixũ in ſubiecto.ſʒ depẽdẽtib⁹ ab aliquo
extriſeco ꝯſeruãte ĩmediate nõ opʒ ꝙ numerent̃ ſm nu
meratiõnẽ ſubiectoꝝ in q̃bus eſſent.ſed numerant̃ ſm
nũeratiõnẽ agentiũ:a quib⁹ depẽdẽt ⁊ in eſſe:⁊ in ꝯſerua
ri.q2 tamen illa agentia realia nõ numerant̃ niſi nũera/
tiõe ſuoꝝ ſubiectoꝝ.iõ iſta nũeratio ĩtẽtionũ reducit̃ ad
numeratiõnẽ ſubtoꝝ ⁊ nõ in q̃b⁹ exiſtũt ſʒ ſubtoꝝ ĩ q̃b⁹
ſunt eaꝝ agentia ⁊ ꝯſeruãtia ipſas in eſſe.Et ꝑ h diceret̃
ad auctoꝛitatẽ ꝯmen.ꝙ oĩs multitudo vel eſt reꝝ diffe/
rentiũ ſm foꝛmas.vel eſt reꝝ differentiũ ſm q̃titatem.
verũ eſt vel ſm q̃titatẽ ſubiectoꝝ in q̃b⁹ ſunt ipſa dĩa.
vel ſm q̃titatẽ alicui⁹alteri⁹ a quo dependẽt vel ad qð
hñt habitudinẽ.Et ſic eſt in ꝓpoſito.q̃re ⁊c̃.¶ Item po
teſt dici ꝙ illa diuiſio dʒ intelligi de illis que differunt
penes ĩtrinſeca.ſʒ de illis quoꝝ dĩntia eſt ab extra nõ eſt
vera.⁊ ſic eſt in propoſito.Iſtarum enim intentionum
diuerſitas eſt ab extra.ſ.ab agentibus extrinſecis imme
diatis conſeruantibus eas in eſſe.¶ Item intelligẽdũ

eſt de accidentibus abſolutis: ſed nõ reſpectiuis. iſte vo
intẽtiones ſunt accñtia reſpectiua:ſaltẽ qꝛ ſemꝑ hñt re-
ſpectũ ⁊ hitudinẽ ad exteri⁹ ꝯſeruãs ꝓpinquũ ⁊ ꝓprium
iõ numerãr ſm eoꝝ numeratiõnẽ.pma aũt ſolutio ſatis
videt ꝯueniẽs. vt dicat ꝙ multitudo iſtaꝝ intẽtionũ eſt
multitudo reꝝ. vt formaꝝ differẽtiũ ſm quãtitatẽ.nõ q̃-
dẽ ſm quãtitatẽ itrinſecã.ſ.ſubi:ſꝫ ſcdꝫ quãtitatẽ extrin
ſecã.ſ.obiecti.ſꝫ.n.dñaꝫ illã differũt ille albedines obie-
cte ex quaꝝ diuerſitate depẽdet diuerſitas illaꝝ ĩtẽtio-
nuꝫ. Põt ẽt dici ꝙ Cõmẽ.loq̃r de multitudine entiũ rea
liũ ꝓut entia realia diſtinguunt ꝯ intẽtiões cui⁹ ſignũ ẽ
ꝙ ipſe dicit ꝙ oĩs multitudo vel eſt reꝝ ⁊c̃. ℂ Item ad
auctẽ põt dici ꝙ ipſe itelligit de accñtib⁹ nãlr ⁊ ĩſeꝑabilr
exñtib⁹:ſꝫ de accñtib⁹ aduẽticijs ⁊ ſeꝑabilib⁹ nõ ĩtellexit
ℂ Sigᵃ aũt iſtat ꝙ accñs vnũ numero nõ põt eſſe in di
uerſis ſubiectis.ḡ diuerſa numero accñtia nõ pñt eſſe ſil̃
in vno ſubo.nõ valet.qꝛ ĩherẽtia eſt eẽntia accñtis: ⁊ im-
poſſibile eſt aliqd vnũ ĩherere diuerſis:ſꝫ diuerſa bñ pñt
ĩherere vni numero.imo oĩa ꝑdicamẽta aliq̃lr inherent
vni ſubiecto.Sꝫ dices quõ vnũ iſtoꝝ accñtiũ ẽ diuerſuꝫ
ab altero.nõ ꝑ ſe:qꝛ ſic differrẽt ſꝫ ſpẽꝫ:nec ꝑ accñs:qꝛ q̃-
reret qd eẽt illud accñs:⁊ quõ diſtingueret ipꝫ ad agẽtia
ſua.⁊ eſt multuꝫ difficile:qꝛ cõſtat ꝙ nõ ſunt diuerſa ſm
q̃titatẽ.⁊ quodcũqꝫ aliud detur:quereret de illo alio quõ
eſt diuerſum ſicut prius. Forte diceret ꝙ iſta ſunt diuer
ſa ꝑ accidẽs nõ itrinſecuꝫ eis nec eoꝝ ſubiecto:ſꝫ extrin-
ſecum.ſ.per formã agẽteꝫ que eſt alia ⁊ alia.hec auteꝫ ꝓ
probabilior mihi apparet ad preſens:ſed quid ſit de hoc
non finaliter determino.quare ⁊c̃.

Ad rationes in pn̄ꝰ qõnis dcm̃ fuit ꝑus. veꝝ.n.ẽ ꝙ actiuũ ſm ꝙ actiuuꝫ eſt nobili⁹
paſſiuo ſibi correſpõdẽte ſꝫ ꝙ paſſiuũ ẽ: ſꝫ ſi oꝫ ꝙ ſit ſimplr
⁊ abſolute nobilius:qꝛ põt ꝯtingere ꝙ ipꝫ paſſiuũ poſtq̃꜄
paſſuꝫ eſt ab agẽte hꝫ aliquã oꝑationẽ nobilioreꝫ oĩ opa-
tione illi⁹ actiui. ⁊ ſic rõne illi⁹ iudicabit ſimplr nobilius.
ſic aũt eſt in ꝓpoſito.nã q̃uis ſenſus recipit ſpẽꝫ a ſenſi-
bili.vt agit in eã.qꝛ eñ vltra iſtã receptionẽ hꝫ aliã opa-
tionẽ nobiliorẽ q̃꜄ quecũqꝫ oꝑatio ſenſibilis.ſ.ſentire vel
cognoſcere ipm̃ ſenſibile.iõ eſt ſimplr nobilior q̃꜄ forma
ſenſibilis q̃ nõ cognoſcit.nobilitas.n. ꝛ̃ratio ſimplr ⁊ ab-
ſolute debet ꝯſiderari ⁊ iudicari ex eius nobiliſſima ope
ratione.vnde ſi ſenſus nullaꝫ aliã operationem haberet
q̃꜄ recipere ſpẽm a ſenſibili credo firmiter ꝙ eſſet min⁹
nobilis ſimplr ipſo ſenſibili:cũ efficere ſpẽm ſit operatio
nobilior q̃꜄ recipere eãdẽ. ⁊ ſic de iſto ſufficiat.

ℂ Cauſa aũt ẽ quoniã ſingularium quidẽ ſꝫ actũ ſenſus ſciẽtia aũt ẽ vliũꝫ hec.n.in ipſa quodã modo ſunt anima. Tex.cõ.LX. Qõ. XVI.

COnſequẽter querit. Utruꝫ ꝑter ſpẽꝫ rei ſenſi-
bilis in ſenſu receptã ⁊ ꝑter ſenſuꝫ q eſt ſubm
ſenſatiõis ſit aliqua alia virt⁹ actiua ſenſatio-
nis nãlis exñs in aia ſenſitiua.Et hoc eſt que-
rere.vtꝝ in aia ſenſitiua ſit aliqᵃ ſenſus agẽs.
ℂ Et arguitur pmo ꝙ nõ:qꝛ ſi ſic tũc nõ oĩs ſenſus eſſet
T.c.51. virtus paſſiua.qd videt eſſe cõtra Ariſt.⁊ Cõmẽ.in mul
tis locis huius ſecũdi.⁊ pꝫ ꝯñtia:quia agens nõ eſt paſſi-
uum:⁊ preciſe in ꝓpoſito ſenſus agens ſi eſſet nõ eſſet
paſſiuus a ſenſibilibus.quare ⁊c̃.

In oppoſitũ arguitur ſic. ſicut ſe habet virtus vel anima intellectiua ad intelligi
bilia ſic anima ſenſitiua ad ſenſibilia. per cõueniẽtẽ ſimi
T.c.2. litudinẽ qua Ariſto.vtitur in tertio hui⁹. ⁊ eſt principiuꝫ
totius ꝑſcrutatiõis de itellectu: ſꝫ in aia itellectiua ꝑter
intellectum poſſibilẽ qui eſt ſubiectuꝫ intellectionis eſt
intellectus agẽs vt demõſtratum eſt in tertio huius.ḡ in T.c.17.
aia ſenſitiua preter ipm̃ ſenſum paſſiuũ qui eſt ſubm ſen
ſationis eſt ſenſus actiuus qui efficit ipſaꝫ ſenſationem.

Iſtã qõnem mouet Cõmẽ.ſuꝑ illud.c. Et poſita vna rõne ad ꝑtẽ affirmatiuaꝫ dixit Cõ.60.
in fine. ⁊ tu debes in h ꝯſiderare qm̃ idiget ꝑſcrutatiõe:
ita ꝙ iſtã.q.q̃ſi ideterminatã poſteriori inq̃ſitiõi dimiſit.
ℂ Quidã aũt modernoꝝ doctoꝝ in phia inq̃ſiuerũt de
iſta qõne:⁊ poſt multã diſputatiõeꝫ ⁊ ꝯſideratiõeꝫ deter-
minauerũt eã ad ꝑtẽ negatiuã.dicẽtes i aia ſenſitiua nul
lum eẽ ſenſuꝫ actiuũ ipſi⁹ ſenſatiõis:ſed omnes virtutes
ipſius aie ſenſitiue eſſe paſſiuas a ſenſibilib⁹:⁊ in hoc cõ-
cordat magna pars phantiũ huius tẽporis.Ad hui⁹ autẽ
cõcluſionis ꝓbationem adduxit vnus multas rationes
quarũ meliores ⁊ fortiores ad pñs inducã. Relique aũt
ꝯſiderande ſunt in duobus tractatibus de ſenſu agente:
quos ordinaui ꝯtra iſtã poſitionẽ. Una ergo ratio hec ẽ.
Si eſſet ſenſus agens aut ipſe eſſet cognoſcens . aut non
cognoſcens.hec eſt diuiſio per contradictoria:ſed nõ eſt
cognoſcens:quia hic ſuperfluerẽt ſenſus paſſiui qui etiã
cognoſcunt ſenſibilia.etiam ſi eſſꝫ cognoſcẽs tunc cogni
tionem ſenſus paſſiui ꝑcederet aliqua alia ſenſatio.ſ.ſen
ſatio actiua.actio.n.actiui naturalr prior ẽ paſſione paſſi
ui. ⁊ ſic cognitio ſeu ſenſatio quã haberet ille ſenſus acti-
uus ſi poneret cognoſcens eſſet prior nãliter q̃꜄ ſenſatio
ſenſus paſſiui.qd eſt abſurduꝫ.ergo nõ eſt cognoſcẽs.Si
ergo dicatur ꝙ ipſe nõ eſt cognoſcẽs.tunc ipe erit minus
nobilis ſenſu paſſiuo qui eſt cognoſcẽs. ⁊ ſenſus paſſiuus
eſt nobilior eo.nam cognoſcens eſt nobilius non cogno-
ſcente vt manifeſtum eſt. Inconueniens autem eſſꝫ ipm̃
ſenſuꝫ actiuum eſſe minus nobilem paſſiuo vt etiã cõce-
dunt ponentes eum.quare ⁊c̃. ℂ Secunda ratio eſt iſta.
nam ſi eſſet ſenſus agens tunc contingeret animal ſenti-
re abſente ſenſibili.vt videre ſine pñtia viſibilis.quod ẽ
falſum ⁊ ꝯ Ariſto.in iſto 2⁰.ſenſus.n.particularis nõ po T.c.60.
teſt ſentire niſi pñte ſenſibili exteriori. ⁊ pꝫ ꝯñtia:qꝛ agẽ-
te naturali appropiquato paſſo neceſſario ſit actio: vt pꝫ
ex primo de gnãtione.modo abſente ſenſibili aial hẽbit T.c.54
in ſe virtutẽ actiuã ſenſatiõis ⁊ virtutẽ receptiuã vt tu cõ
cedis.Et ſi dicat ꝙ iſta nõ ſufficiũt ad viſionẽ ſed regrit
ſpẽs rei viſibilis.hoc non valet: qꝛ ſpẽs ipſa rei viſibilis
clauſis oculis remanet ad aliquod tempus : ⁊ ſic clauſis
oculis contingeret videre.quod eſt ridiculum.quare ⁊c̃.
ℂ Tertia ratio principalis eſt iſta.Si eſſꝫ ſenſus agens
tunc actio aut paſſio aut motus haberet agẽs per ſe. ſed
hoc eſt impoſſibile vt demonſtratum eſt in.5⁰.phyſico.et T.cõ.8.
ꝓbatur ꝯñtia:quia ſenſatio eſt actio vel paſſio vel mot⁹ ⁊.12.
vt omnes concedunt.ſi ergo eſt ſenſus actiuus ꝑ ſe ipſi⁹
ſenſatiõis tunc actio vel paſſio aut motus habebũt agẽs
per ſe.cuius oppoſitum demonſtratum eſt in.5⁰.phyſico.
vt iſti aſſerũt. ℂ Quarta ratio eſt iſta.ſi eẽt ſenſus agẽs
tunc non omnis ſenſus eẽt ſuſceptiuus ſpecierũ ſine ma-
teria.Et hoc eſt aperte contra Ariſto.in iſto 2⁰.vbi dicit. T.c.121.
Oportet autẽ vliter accipere de omni ſenſu:qm̃ eſt ſuſce ⁊.128.
ptiu⁹ ſpẽꝝ ſine mã ꝯñtia manifeſta eſt. qꝛ ſenſus agẽs ſi
ſit nõ recipit ſpẽs ſine mã ſed ipſam ſenſationem vt con
cedit. ergo ⁊c̃ . ℂ Quinta ratio ſit hec.ſi eſt viſus agens
tunc iſta propoſitio.color eſt viſibilis. nõ eſt vera per ſe
in ſcdo modo dicẽdi ꝑ ſe.quod eſt contra Ariſt.⁊ Cõmẽ. T.c.65.
in iſto ſcdo:⁊ pꝫ ꝯñtia:qꝛ poſtq̃꜄ ipſe viſus actiuus effice- 66.
ret viſionẽ coloris tunc ipſe color videretur per aliquod
aliud:⁊ ſic nõ eẽt per ſe viſibilis. quare ⁊c̃. ℂ Sexta rõ.
ſi eſſet ſenſus agens ſenſus paſſiuus ipſum cognoſceret.
quod eſt manifeſte falſuꝫ:⁊ probat ꝯñtia:qꝛ cognitio ſit
per aſſimilationẽ cognoſcẽtis ad cognituꝫ. vt habetur in

T.c.79. pͥmo huius.⁊ in.3° ⁊ in.5° Ethicorū.nunc ſi eſſet ſenſus
⁊ 2° hui⁹ agēs ſenſationē ſenſus paſſiuus haberet eius ſimilitudi-
T.c.54 nē3 cum effectus aſſimilet̃ ſue cauſe agēti per ſe.⁊ ſic ſen
3° huius ſus pticularis cognoſceret aliud ꝙ̄ ſenſibile extra:qḋ vi-
T.c.37. detur incōueniēs. ¶ Sed ⁊ alia rō eſt cuiuſdā3 poſterio
ris magr̄i tenētis illa3 eādē ꝯcluſionē negatiua3 . nam ſi
eſſ3 ſenſus agēs tunc ſenſitiuū hñs in ſe virtutē ſenſitiuā
eſſet in potētia eſſentiali ad ſentire.hoc aūt eſt incōueni-
ens:q2 ſicut graue in actu nō eſt in potentia eſſentiali ad
eſſe deorſu3:ſed in potētia accidētali.ſic etiā ſenſitiuum
nō eſt in potētia eſſentiali ad ſentire:ſed ipſum ſemen ex
quo generatū fuit animal fuit in potētia eſſentiali ad ip3
ſentire ⁊ reductū fuit ad actū ab ipſo generāte niſi aliqd
ꝓhiberet aut deficeret.⁊ p3 ꝯñia.q2 illud eſt in potentia
eſſentiali ad aliquē actū qḋ ad illu3 actū reducit ab agen
T.⁊ cō. te ꝑ ſe vt manifeſtū eſt ſ3 Ariſt.⁊ Cōmē.in.8.phyco2.⁊
32. 4° celi ⁊ mūdi.ſi igit̃ ipm ſenſitiuū eēt ſolū receptiuu3
T.⁊ cō. ſenſatiōis reduceret̃ ad actū ſentiēdi ꝑ virtutē ꝑ ſe acti-
24. ua3 que dr̃ ſenſus agēs.tūc ipm ſenſitiuū paſſiuū eſſet in
potētia eſſentiali ad actū ſentiēdi.qḋ eſt incōueniens.vt
T.c.51. dr̃ in iſto 2°. In hoc ḡ ꝯueniūt iſti ⁊ ſui ſequaces ꝙ nō ſit
ſenſus actiuus.Sed ſi querit̃ ab eis. quid ſit imediatu3
per ſe pͥncipiū actiuū ſenſatiōis:ipſi multū diuerſificant
in hoc.Dicit eni3 vnus ⁊ pͥo2 ꝙ ſpēs rei ſenſibilis eſt ime
diatū ꝑ ſe pͥncipiū actiuū ipſi⁹ ſenſatiōis eo mō quo actus
ſcḋus idiget agēte ſicut ēt ſpēs itelligibilis eſt imediatū
ꝑ ſe pͥncipiū ⁊ actiuū ⁊ elicitiuū itellectionis vt ipſe dicit
in q̄ōne de ſpē intelligibili ⁊c̃. ¶ Alius v̄o ⁊ poſterio2 cui
eſt rō vltimo iducta dicit ꝙ poſtꝙ̄ aīal generatū eſt ipſe
ſenſus nō indiget aliquo agēte per ſe trāſmutāte vl̃ redu
cente ipm ad actū ſentiēdi:imo dicit ꝙ cū ipſe ſenſus ha
buit in ſuo organo ſpēm ſenſibilis quo ipm repñtat exi-
bit ſenſus in actū ſuū de ſe abſq3 hoc ꝙ ad actionē tranſ-
mutet̃ ab aliquo ꝑ ſe agēte:ita ꝙ ſuū actu3 eliciet ex ſua
nā ⁊ recipiet rōne ſui organi:⁊ eſt actus pͥncipalr̃ forma ⁊
ex ꝯſiti mā:⁊ hec ſunt verba eius.Dicit tñ ꝙ lic3 ſentire
poſtꝙ̄ aīal generatū eſt nō ſit ab aliquo agente ꝑ ſe:eo ꝙ
tūc ſenſus nō eſt in potētia eſſentiali:ſ3 ſolu3 accñtali tñ
ipm ſentire eſt a generāte ſenſu3 ſicut a ꝑ ſe motore:quē-
admodū ⁊ virtus ſenſitiua ē ab ipſo gnāte. ¶ S3 mihi
videt̃ ſalua reuerētia ſic dicētiū ꝙ ambo dicunt ꝯtra in-
tentionē Ariſto.⁊ cōtra veritatē.Primo cōtra Ariſt.ſic
Nā ſi nō eſſet aliqua virtus aīe ꝑ ſe actiua ſenſatiōis tūc
ipſa aīa nō eſſet per ſe cauſa agēs ipſa3 ſenſationē.hec eſt
manifeſta:q2 nō pōt eſſe ꝑ ſe actiua alicuius oꝑatiōis niſi
ſm aliquā ſuam nālem virtute3 vt omnes cōcedunt.ſed
hoc ꝯñs eſt cōtra Ariſto.vt pͥus dictū eſt:q2 plane volūt
T.⁊ cō. Ariſto.⁊ Cōmē.ꝙ aīa eſt per ſe cauſa actiua oīu3 motuū
37. ꝓprio2 aīati.Vñ etiā Cōmē.dicit ꝙ Ariſ.declarat aīa3
eſſe cām mouente3 ſm omnes modos motus ſiue veros
ſiue extiſtimatos.manifeſtu3 aūt eſt ꝙ ipſa ſenſatio eſt q̄-
dam motus ſpūalis ſm intētionē Ariſto.q̄re ⁊c̃.Et dico
ad pͥſens ſicut alias dixi ꝙ neceſſe eſt in aīa ſenſitiua eſſe
virtutē nālem ꝑ ſe actiuam ſenſationis.⁊ hec pōt vocari
ſenſus actiuus.Qḋ ꝓbo ad pñs duabus rōnibus pͥncipa
liter.ad qua2 pͥmā ſuppono quattuo2 pͥncipia manifeſta.
¶ Primū ē ꝙ ſenſatio ſeu ſentire idiget aliquo pͥncipio
effectiuo per ſe ⁊ imediato.qḋ ſic ꝓbo propter negantes:
q2 omnis effectus ꝑ ſe intētus q̄ recipitur in aliqua potē-
tia ꝑ ſe receptiua ipſi⁹ indiget aliquo pͥcipio ꝑ ſe effecti-
uo imediato hec eſt manifeſta cuilib3 exercitato i phīa.
ſi enim aliquis effectus non dependet ab agente per ſe.
tunc nō eſt per ſe intentus ab aliquo:ſed ipſa ſenſatio eſt
quida3 effectus per ſe intentus ab animali ⁊ recipitur in
potentia per ſe receptiua eius:ſc3 in ſenſu.quod patet.q2
finis vniuſcuiuſq3 nature eſt qḋ ꝑ ſe intētu3 ab illa natu
ra.hoc eſt ꝑ ſe manifeſtū.mō ipm ſentire eſt finis ipſius
aīalis vt plane dicit Ariſto.in de ſomno ⁊ vigilia.q̄re ⁊c̃.
¶ Item ꝙ ſenſus ſit potentia per ſe receptiua ipſius ſen
ſationis hoc videt̃ manifeſtum:quia ſi nō tunc ipſa ſenſa
tio nō eſſet per ſe eius perfectio nec actus intrinſecus:qḋ
eſt abſurdu3.ergo ſenſatio neceſſario indiget aliquo per
ſe principio actiuo immediato:quia agens mediatu3 nō
agit niſi mediante agente immediato vt notum eſt . Et
hec ſit prima ſuppoſitio. ¶ Secunda ſuppoſitio eſt.ꝙ il
lud ens eſt nobilius alio cuius operatio ꝓpria ⁊ per ſe eſt
nobilio2 perfectiſſima oꝑatione alteri⁹.⁊ hoc ſatis mani
feſtū eſſe videtur.Confirmatur tñ aliqualiter:q2 oꝑatio
ꝓpria rei eſt eius finis ꝓprius.cuius autē per ſe eſt finis
melio2 ipſum melius eſt ⁊ nobilius.vt manifeſtū eſt.hoc
eni3 ſatis habetur ex pͥmo poſteri.ca.de cōparatione de-
monſtrationu3. ¶ Tertia ſuppoſitio eſt ꝙ efficere aliqd
eſt ſimplr̃ nobilius ꝙ̄ recipere illud idem:⁊ hoc manife-
ſtum eſt cuilibet intelligenti.vt efficere motum eſt nobi
lio2 operatio ꝙ̄ recipere ipm.Quod ſi qs ꝓteruiendo ne-
garet poteſt ꝓbari:q2 illud eſt nobilius per quod magis
aſſimilatur aliqd enti nobiliſſimo: ſed ꝑ efficere aliquid
magis aſſimilatur aliqd enti nobiliſſimo.ſ.ipſi pͥmo mo-
tori q̄ eſt deus:cuius eſt efficere ipſu3 motū ⁊ nō recipere
ipſum.vel ſaltē per efficere aſſimilat̃ alicui enti nobilio-
ri.ſ.pͥmo moto2i:⁊ per recipere illud magis aſſilat̃ enti vi
liſſimo.ſ.mā̃e prime que eſt principiū receptiuu3 in reb⁹
nālibus.quare ⁊c̃. ¶ Quarta ſuppoſitio ē ꝙ ſpēs rei ſeu
forme ſenſibilis nō eſt ſimplr̃ nobilio2 ꝙ̄ virtus aīe ſenſi
tiue.⁊ hoc concederet quilibet ſani capitis.⁊ probatur:q2
virtus ꝓpria forme nobilioris eſt nobilio2 accidente:qḋ
non eſt virtus propria alicuius determinate forme:ſ3 po
tentia ſenſitiua eſt virtus ꝓpria forme nobilioris illa for
ma in qua recipitur ſpēs ſenſibilis:⁊ ipſa ſpēs ſenſibilis ē
quoddā accidēs.qḋ nō eſt virtus propria alicuius ita no-
bilis ſicut anima.pōt enim ſpecies rei ſenſibilis eē in me
dio inaiato.vt ſpecies coloris in aere ⁊ in aqua:in quibus
nulla eſt forma ſic nobilis ſicut anima ſenſitiua. q̄re ⁊c̃.
Et poteſt ſic ſyllogizari.Virtus ꝓpria anime cognoſciti-
ue eſt res ſimpliciter digniō2 accidēte qḋ pōt eſſe in iaia-
tis:ſed potentia ſenſitiua eſt virtus ꝓpria aīe cognoſciti-
ue.vt manifeſtū eſt.⁊ ipſa ſpecies rei ſenſibilis eſt accñs
qḋ pōt iueniri in rebus inaiatis.vt manifeſtum ē.q̄re ⁊c̃.
Hanc etiā hr̃et concedere ille qui negat ſenſum agente3
q̄ vult ꝙ virtus cognoſcens eſt nobilio2 nō cognoſcente
conſtat aute3 ꝙ ſenſus eſt cognoſcens:⁊ ipſa ſpecies nō ē
cognoſcēs.vt manifeſtu3 ē.q̄re ⁊c̃. ¶ His pͥmiſſis arguo
ſic.Si nō eſſet ſenſus actiuus tunc ſenſatio nō depende-
ret ab aliquo principio actiuo per ſe:⁊ imediato : ſed hoc
eſt ꝯ pͥmā ſuppoſitionē.ḡ ⁊c̃.ꝓbo ꝯñiā:q2 ſi ſenſus agēs
nō eſſet imediatum pͥncipiu3 ſenſationis aut erit ille ſen-
ſus paſſiuus qui recipit ſenſationem:⁊ hoc eſt impoſſibi-
le:q2 vna ⁊ eadē vtus nō eſt pͥncipiū ꝑ ſe actiuū ⁊ ꝑ ſe rece
ptiuū eiuſdē:vt manifeſtu3 ē.aut erit ipm ſenſibile:⁊ hͦ ē
īpoſſibile:q2 agēs imediatū d3 eſſe ſil̃ cū paſſo:ita ꝙ ipo-
rū nō ſit aliqḋ mediu3 neq3 plenum neq3 vacuum . vt p3
ex.7.phy.ſenſibile autē nō ſic ſe hab3 ad ſenſu3 vt mani T.c.12.
feſtum eſt.aut ḡ erit ipſa ſubſtātia aīe.⁊ hoc eſt impoſſibi
le manifeſtum:q2 ſubſtantia aīe nō eſt principium opera
tionis niſi mediante aliqua virtute ſupaddita ſubſtātie
vt quaſi oēs cōcedunt.⁊ ꝓbatum fuit prius.aut erit ipm
corpus quod eſt abſurdum:quia ſic ſentire nō eſſet prin-
cipaliter ab aīa.qḋ eſt contra Ariſto.⁊ cōtra oēm verita T.c.37.
tem.aut erit ſpēs rei ſenſibilis:vt cōiter ponitur.⁊ hͦ non
poteſt eſſe:q2 ſequeretur neceſſario ꝙ ipſa ſpēs rei ſenſi-

bilis eſſet ſimplr̃ nobilioꝛ ſenſu.qḋ eſt ↄ̄ ꝗrtã ſuppõnem
Et ꝓbaṫ ↄ̃ña:qꝛ illud ens eſt ſimplr̃ nobilius:cuiꝰ opa-
tio eſt nobilioꝛ ꝑfectiſſima opatiõe alteriꝰ.ꝑ ſcḋaꝫ ſuppo
ſitionẽ.mõ nobilioꝛ opatio eſt efficere ſenſatione ꝙ̃ reci
pere eã.vt pꝫ ex tertia ſuppõne.ſi ḡ efficere ſenſationeꝫ ẽ
opatio ſpẽi ⁊ recipe ſenſationẽ ẽ nobiliſſima opatio ipſiꝰ
ſenſus:vt tu ponis: ſeqꝛ ꝙ ſpẽs rei ſenſibilis ẽ ſimplr̃ no
bilius ens ꝙ̃ ſit ſenſus.¶ Sed aliqs hic caullaret dicẽ-
do ꝙ recipere ſenſationẽ nõ eſt nobiliſſima opatio ipſiuſ
ſenſus paſſiui:qꝛ actio ⁊ paſſio ſunt in patiẽte ſcḋꝫ Ariſt.
T.c.22. 3.phyco. Quãuis ḡ ſpẽs agat ſenſationem.tñ agere ſenſa
tionẽ recipiṫ in ſenſu paſſiuo ⁊ ſic habebit in ſe nobiliorẽ
opationẽ ꝙ̃ ſit recipere ſenſationẽ: hoc nihil eſt:qꝛ ꝙ̃uis
agere ↄcedaṫ eſſe in paſſo ſubiectiue:tñ nullus diceret ꝙ
actio ſeu agere ſit opatio ipſiꝰ paſſi.¶ Item ſi ↄcedaṫ ꝙ
agere ſenſationẽ ſit opatio ſenſus paſſiui tanꝙ̃ ſubi:tunc
ſpẽs rei ſenſibilis hẽbit nobiliorẽ cauſalitateꝫ ſup ipſam
ſenſationẽ ꝙ̃ ipſa potẽtia ſenſitiua.nobilioꝛ.n.eſt cauſali
tas agẽtis ꝙ̃ recipiẽtis reſpectu eiuſdẽ ꝓducti.⁊ ſic ieui-
tabiliter ſequiṫ ꝙ ſpẽs rei ſenſibilis ſit ſimpliciter nobi-
lioꝛ ipſo ſenſu:qḋ eſt abſurdũ.Si.n.aliq̃ duo entia habẽt
opationẽ nobiliſſimã vnã ⁊ eãdẽ illud indicãdũ eſt ſim-
pliciter nobiliꝰ:qḋ hꝫ nobiliorẽ cãlitatẽ ſup illã opatõeꝫ.
Cõceſſo igiṫ ꝙ agere ſenſationẽ ſit opatio perfectiſſima
ſpẽi:⁊ cũ hoc opatio ꝑfectiſſima ipſiꝰ ſenſus:qꝛ tñ ſpẽs ha
beret nobiliorẽ cãlitatem ſup eã ꝙ̃ ipſe ſenſus:oporteret
cõcedere ꝙ ſpẽs ſimplr̃ ẽ nobilioꝛ ꝙ̃ ſit ſenſus.H tñ oĩno
tenẽdũ ẽ ꝙ agere ſenſationẽ nõ ẽ opatio ꝓpꝛia ipſius ſen
ſus paſſiui:nec eſt eius tãꝙ̃ operãtis:ſed ſolũ vt ſubiecti:
ſed recipe ipaꝫ ſenſationẽ eſt eiꝰ opatio ꝓpꝛia:⁊ ei debeṫ
nõ ſolũ tãꝙ̃ ſubo:ſꝫ vt opanti.¶ Iſtã aũt rõnẽ conabaṫ
ſoluere ille q tenet ſpẽꝫ eẽ ꝑ ſe ꝑncipiũ actiuũ ſenſatiõis
⁊ dixit ꝙ ſpẽs põt cõſiderari duplr̃.Uno mõ ꝙ̃tũ ad ſuã
eſſentiã:⁊ ſic nõ eſt nobilioꝛ.Alio modo quãtuꝫ ad ſuam
virtutẽ.⁊ ſic eſt nobilioꝛ ꝙ̃ ſit ſenſus.Et ad hoc ↄcedẽdũ
fuit cõſtrictus per dictaꝫ rõnẽ nr̃am.Sed illud nihil ẽ.ꝓ
qꝛ nõ reſpõdet ad veritatẽ rõnis.ꝓbat eniꝫ ratio ꝙ ſpẽs
ſenſibilis erit ens ſimpliciter nobilius ꝙ̃ ſenſus:qꝛ eius
operatio eſſet ſimplr̃ nobilioꝛ optima operatione ſenſus
¶ Item ſi ſpẽs ſenſibilis eſt nobilioꝛ ſenſu quantum ad
ſuam virtutẽ:tũc opoꝛtet ꝙ ipſa virtus ſpẽi ſenſibilis ſit
ſimplr̃ nobilioꝛ ꝙ̃ virtus ſenſus.qḋ eſt abſurduꝫ.⁊ cõtra
euꝫ.Ridiculũ enim eſſet dicere ꝙ virtus ſpẽi coloꝛis ſit
nobilioꝛ ꝙ̃ virtus viſiua.⁊ ſic de ceteris.⁊ pꝫ ↄñtia. nihil
enim põt eſſe nobilius alio ratione virtutis alicuius niſi
ipſa virtus ſit nobilioꝛ illo alio.vt manifeſtũ eſt.hõ.n.nõ
eſſet nobilioꝛ aſino rõne virtutis itellectiue niſi ipſa vir
tus itellectiua eẽt nobilioꝛ aſino.ſic aũt ⁊ in alijs.ꝗre ⁊c̃.
¶ Itẽ arguiṫ contra iſtũ hoiem ſicut ſibi ipſi arguit.no-
bilius quãtũ ad virtutẽ eſt nobiliꝰ ꝙ̃tũ ad eſſentiã.ſi igiṫ
ſpẽs ẽ nobilioꝛ ſenſu ꝙ̃tũ ad vtutẽ ſeqꝛ ꝙ ſit nobilioꝛ ꝙ̃-
tũ ad eẽntiã.Et rñdet huic obiectiõi ꝙ nobiliꝰ quãtũ ad
virtutẽ eſt nobilius quãtum ad eſſentiã.vt habet virtu-
tem ⁊ nõ ſimpliciter.Sed hoc ſine dubio eſt friuolũ val
de ⁊ ſupficiale:qꝛ ille due replicationes.ſ.ꝙ̃tũ ad vtuteꝫ
vt habet virtutẽ ſunt vnũ ⁊ idẽ realiter.nihil eniꝫ differt
dicere hõ quãtũ ad rõnabilitatẽ.⁊ hõ vt habet rationabi
litatẽ.ſi ergo dicaṫ nobilius quãtũ ad virtutẽ eſt nobiliꝰ
quãtum ad eſſentiã vt habet virtutẽ ideꝫ eſt ac ſi dicere
tur ꝙ nobilius quãtũ ad virtutẽ eſt nobilius quãtuꝫ ad
eſſentiã quãtũ ad virtutem ⁊ hec eſt ridiculoſa repetitio
verboꝝ.¶ Iteꝫ ens nobilius alio.quãtuꝫ ad ſuã ꝓpꝛiaꝫ
virtutẽ aut eſt nobilius ſimpliciter quãtuꝫ ad eſſentiam
ſuaꝫ.aut eque nobile.aut minus ſimpliciter. vltima duo
ſunt oĩno irrationabilia:qꝛ nobilitas virtutũ eſt ex nobi
litate eſſentie.vt eſt manifeſtũ cuilibꝫ intelligẽti. Unde
irrõnabile eſt oĩno ꝙ eſſentia ſimplr̃ minus nobilis ha-
beat nobiliorẽ virtutẽ:⁊ ꝙ eẽntia eque nobilis nobiliorẽ
habeat virtutẽ ꝓpꝛiaꝫ.ergo relinquiṫ ꝙ nobilioꝛ virtus
eſt eẽntie ſimplr̃ nobilioris. ¶ Item ſi ſpẽs eſt nobilioꝛ
quãtũ ad virtuteꝫ ſuã queriṫ de illa virtute vtruꝫ ſit idẽ
eſſentialr̃ cũ ipſa ſpẽ:aut nõ.ſi ſit ideꝫ. ergo ſicut eſt nobi
lioꝛ ſenſu ſic ſpecies quãtum ad eſſentiã ſuã erit nobilioꝛ
ipſo ſenſu:qḋ negat.ſi ſit aliud eſſentialiter tunc illa vtus
aut repñtat ipm̃ ſenſibile.aut nõ.ſi ipm̃ repñtat:tũc ſine
dubio oꝫ ꝙ ipa ſit quedã ſpẽs rei ſenſibilis.nã oĩs forma
gnãta a re ſenſibili ⁊ ipſaꝫ repñntãs ſpũalr̃ eſt ſpẽs eius:
⁊ ſic vnius forme ſenſibilis ſimul erũt due ſpecies diuer
ſe ipſaꝫ repñntãtes in eodẽ ſenſu.vt vnius coloris eẽnt
diuerſe ſpecies in vno viſu ipſuꝫ repñtãtes.qḋ eſt ridicu
lũ.ſi aũt dicaṫ ꝙ ipſa virtus ſpẽi ſenſibilis nõ repñtat ipꝫ
ſenſibile:nec ei cõfoꝛmatur.hoc videtur abſurdum:quia
tunc ipſa ſpecies ꝑ illã ſuã virtutem nõ ꝓduceret cogni-
tionem ſeu ſenſationem illius ſenſibilis pluſꝙ̃ alterius.
¶ Iteꝫ ſicut ſe hꝫ ſcia ad ↄſiderare ſic ſpẽs rei ſenſibilis
ad ipm̃ ſentire ſm̃ ipꝫ.mõ ſcia ipſa eſt imediatũ ꝑncipiũ
actiuũ cõſiderationis intellectualis nõ mediãte aliq̃ vir
tute realr̃ diuerſa ab ipſa ſicut ipſe cõcedit in ſua q̃ſtiõe
de ſpecie intelligibili.quare ⁊c̃.¶ Omnibꝰ ḡ iſtis ↄſide-
ratis pꝫ ꝙ ipſe nõ põt ſoluere illã nr̃am rõnem.¶ Alius
vero ſocioꝝ noſtroꝝ de quo tactũ eſt:dixit ꝙ ſenſatio nõ
indiget aliquo per ſe principio actiuo:⁊ ꝙ ipſum ſenſiti-
uuꝫ nõ eſt in potentia eſſentiali ad ipſuꝫ ſentire. Sed ſal
ua reuerentia eius mihi videtur ꝙ ipſe peccat:quia cum
ſenſatio ſeu ſentire ſit finis per ſe intẽtus a natura aialis:
neceſſe eſt ipm̃ habere in animali cauſam per ſe agẽteꝫ.
ꝙ ſi nõ habet cauſam agentem per ſe neqꝫ habebit cãm
receptiuã per ſe.⁊ ſic a nullo erit per ſe intentũ quod eſt
abſurdum.¶ Item de actu ſentiendi qui eſt in aiali põt
eſſe ſcia vt videtur.qḋ nõ eſſet ſi nõ haberet cauſam ꝑ ſe.
⁊ quecũqꝫ per ſe cauſa ſibi cõcedatur neceſſe eſt ipm̃ hr̃e
cãm per ſe agentem.ſi enim habet:habet cauſaꝫ finalem
per ſe:cum omnis finis ſit intentus ab aliquo agente: eſt
neceſſe vt habeat agens per ſe. ¶ Item in verbis iſtius
ſi bene cõſideranṫ cõcediṫ noſtrũ ꝓpoſitũ.dicit enim ꝙ
cũ ſenſus habuerit in organo ſuo ſpẽm repñtantẽ ipꝫ ſen
ſibile exibit ſenſus in actũ ſuũ de ſe abſqꝫ ꝙ ad actioneꝫ
tranſmutetur ab aliquo per ſe agente:ita ꝙ ſuum actum
eliciet ex ſui natura.Modo quero ab eo quid intelligit
per hoc quod dicit . exibit in actum ſuum:per hoc enim
opoꝛtet intelligi alterum duorũ.aut ꝙ ꝓducet ⁊ efficiet
ſuum actum.aut ꝙ recipiet ipm̃.Si intendit ꝙ efficiet ⁊
producet ex ſe actum ſuum:tunc habeo ꝙ per ſe agit ipꝫ
ſuum actuꝫ:quia in iſto ſermone ex ſe idem eſt quod per
ſe.nihil auteꝫ per ſe agit actũ niſi ſit per ſe actiuũ illius.
hoc eſt clarum.ḡ ſenſus eſt per ſe actiuus ſui actus.et ſic
habeo ꝙ ſenſatio dependet ab aliquo principio actiuo ꝑ
ſe.Si aũt intelligit per exire in actum recipere ipm̃ actũ
tunc concedit ꝙ ipſe ſenſus eſt per ſe ⁊ ex ſe receptiuus
ſui actus:⁊ ſic neceſſe eſt ꝙ ab aliquo ꝓpinquo per ſe acti
uo tranſmutetur ad actũ.nunꝙ̃.n.vnuꝫ ⁊ idem eſt per ſe
principiũ receptiuũ ⁊ per ſe ꝑncipiũ actiuuꝫ vnius ⁊ eiuſ-
dem vt manifeſtũ eſt.⁊ ipſe etiam expreſſe ↄcedit in ſuo
tractactu de intellectu.ḡ ſi ſenſus ex ſe exit in actũ ſuũ.ſ.
per ſe recipit ipm̃ neceſſariũ eſt aliquod aliud eſſe per ſe
principium actiuum illius actus.⁊ cum illud nõ ſit ſpẽs
ſenſibilis vt probatum eſt:⁊ ille concedit: relinquitur ꝙ
ſit ſenſus actiuus:⁊ ſic mihi videtur ꝙ ipſe in ſuis verbis
implicite ↄcedit qḋ expꝛeſſe alibi negare conaṫ.Siqs aũt
velit eius verba gloſare nõ facio magnaꝫ vim:qꝛ nõ ver

boꝝ virtutē:ſed veritatē ꝑncipalr appeto manifeſtare.
¶ Itē querit̄ ab iſto que ſit illa virtus aīe vel virt⁹coꝛ
poꝛis cui ꝑ ſe ⁊ imediate vnitur ipſm ſentire an ſit virtus
aīe an virtus coꝛꝑis ⁊ ſi eſt virtus aīe cōſtat ꝙ nō eſt niſi
ſenſus.ḡ ipſi ſenſui ꝑ ſe vnit̄ iſte act⁹ q̄ eſt ſentire. Cōſtat
aūt ꝙ vnuſqſqꝫ act⁹recipit̄ in illo cui vnit̄:qꝛ ſua vnio ⁊
ſua receptio vel ſunt idē vel inſeparabilr ſe cōſequunt̄.
illud aūt cui ꝑ ſe vnit̄ ſenſatio vl' ſentire ē illud qḋ ꝑ ſe re
cipit ſentire ſeu ſētire ī illo imediate recipit̄. ⁊ ſic opoꝛte
bit alterū iſtoꝝ ꝯcedere aut ꝙ ſit idē ſenſus q̄ ē elicitiu⁹
ſenſationis ⁊ q̄ eſt receptiu⁹.qḋ eſt ꝫ ipſ aperte.aut ꝙ ſit
alius ſenſus elicitiuus ⁊ receptiuus ipſi⁹.⁊ hoc eſt qḋ vo
lum⁹.¶ Si vō dicat̄ ꝙ virt⁹cui ꝑ ſe ⁊ imediate vnit̄ ſen
tire eſt virt⁹ coꝛpoꝛis ſequit̄ ꝙ virt⁹coꝛꝑis ꝑ ſe ⁊ imedia
diate ſentit.qꝛ virtus aīati cui ꝑ ſe vnit̄ ſentire ſentit. vl'
eſt rō ſentiēdi.vt euidēs eſt.dicere aūt ꝙ virtus coꝛpoꝛis
ꝑ ſe ⁊ imediate ſentit vel eſt rō ſentiēdi eſt oīo abſurdū.
¶ Hec aūt ſit ꝑma rō illius ꝯcluſiōis cū eius defenſiōe
⁊ cauillationū remotiōe ⁊ credo idubitāter ꝙ ſiquis nō
mouet̄ amoꝛe famoſitatis ſꝫ realitatis faciliter poterit
defendere iſtā rōnem ab oībus rōnibus cauilloſis quas
dyalecticus poterit ꝑcruiēdo inuenire. ¶ Scḋa rō pnci
paliter fundat̄ etiā ſuꝑ ſuppoſitiōibus ſatis notis.quarū
ꝑma eſt ꝙ vnū ⁊ idē ſimplex nō pōt eſſe imediatum ꝑ ſe
ꝑncipiū actiuū ⁊ ꝑ ſe receptiuū vni⁹⁊ eiuſdē.⁊ hoc nō pu
to ꝙ idigeat ꝓbatiōe apud ydoneos pħie.nam poteſtas
T.c.17. actiua eſt ꝑncipiū mutādi alterū inquātū alteꝝ.5⁰.meta.
¶ 2⁰ ſuppono ꝙ ſpēs ſenſibilis eſt imediatū ꝑ ſe ꝑncipiū
receptiuū ſenſatiōis ſeu ipſius ſentire.qḋ ſic ꝓbo.cū ipſa
ſenſatio ſit qdā effectus ꝑ ſe itētus a nā aīalis neceſſariū
eſt ꝙ ſicut depēdet ab aliquo ꝑncipio receptiuo per ſe et
imediato:ſic etiā depēdeat ab aliquo ꝑncipio actiuo ꝑ ſe
⁊ imediato.illud igit̄ ꝑ ſe ꝑncipiū ſenſatiōis receptiuū ⁊
imediatū aut eſt ipſe ſenſus aut ſpēs ſenſibilis. hoc ꝑꝫ ꝑ
diffōnē ſufficiētē:ſed nō pōt eſſe ipſe ſenſus:qꝛ vnū ⁊ idē
nō pōt eſſe ꝑ ſe ꝑncipiū receptiuū diuerſoꝝ oꝛdinatoꝝ
adinuicē.hoc eſt manifeſtū cuilibꝫ itelligēti ⁊ videt̄ tene
T.c.29. ri ab Ariſto.in.7⁰.phȳcoꝝ.cap.de ꝯparatiōe motuū.vbi
dicit ꝙ nō ꝯtingēs eſt ſuſceptiuū cōtingētis.i.nō qḋlibet
eſt ſuſceptiuū cuiuſcūqꝫ.ſed vnū eſt vni⁹ꝑncipiū.¶ Sꝫ
qꝛ foꝛtaſſis iſtud dictū nō eſt itelligēdum niſi de ſuſcepti
uis ⁊ ſuſceptis realibus ⁊ coꝛpoꝛalib⁹.vnū.n.⁊ idem dya
phanū hn̄ ſuſcipit intētiōes diuerſas diuerſoꝝ coloꝝ vt
manifeſtū eſt: ideo illā ꝓpoſitionē ad pn̄s recipio tanq̄
ꝯceſſaꝫ ab illo q̄ ponit ſpēm eſſe ꝑ ſe actiuā ſenſatiōis.ipſe
eni ꝯcedit ꝙ vnū ⁊ idē nō eſt ſuſceptiuū imediate diuer
ſoꝝ hn̄tiū oꝛdinē inter ſe.certū aūt eſt ꝙ ſpēs ſenſibilis
⁊ ipſum ſentire habent oꝛdineꝫ inter ſe.⁊ iō ſenſus nō eſt
imediate ſuſceptiuus ſpēi ⁊ ipſius ſentire. q̄re relinquit̄
ꝙ ipſuꝫ ſenſitiuū recipit ipſam ſenſationē mediāte ſpē re
T.c.51. cepta.⁊ hoc videt̄ innuere Ariſto.in ꝑncipio capituli vbi
dicit.Senſus qdē igit̄ in quodā pati ⁊ moueri accidit.et
ſic ipſa ſpecies rei ſenſibilis eſt imediatū ꝑncipiuꝫ per ſe
receptiuū ſenſationis ſm̄ illud eſſe qḋ habet in ſenſu.Ex
his arguo ſic.ſi ſpēs ſenſibilis nō eſt ꝑ ſe principiū actiuū
ſenſatiōis neceſſe eſt vt ſenſus agēs ſit eius actiuum.hec
ꝑꝫ ex ꝑdictis.nihil.n.aliud apparet qḋ poſſit eſſe imedia
tum per ſe actiuū eius niſi vnuꝫ iſtoꝝ.ſed ſpēs ſenſibilis
nō eſt ꝑ ſe actiuū ſenſatiōis vt ꝓbat̄ ex premiſſis:qꝛ vnū
⁊ ideꝫ nō eſt per ſe ꝑncipiū receptiuū alicuius ⁊ actiuum
per ſe illius.vt dicit ꝑma ſuppoſitio.ſpēs auteꝫ ſenſibilis
eſt imediatū ꝑncipiū receptiuū ſenſationis. vt ꝓbatum
eſt.ḡ ⁊c.¶ Et cōfirmat̄ iſta rō.cū enim ſenſus nūq̄ reci
piat actū ſentiēdi ſine ſpē rei ſenſibilis neceſſe eſt ipſam
ſpēm eſſe ꝑncipiū recipiendi ſenſationē aliquo mō.aut ḡ
eſt ꝑncipiū ꝑ ſe aut pure ꝑ accn̄s.ſi ꝑ ſe hr̄ ꝓpoſitū.ſi ꝑ ac
cidēs tūc cū ꝑ accn̄s ꝯtingat nō eſſe vt vult Ariſto.in.8. T.c.36.
phyſi.⁊ in.10.meta.ꝯtingeret ipſaꝫ ſenſationē recipi ī ſen T.c.vlt.
ſu ſine ſpē ſenſibili.qḋ oīo ē īpoſſibile.¶ Sꝫ dices ꝙ per
accn̄s ē duplex.ſ.ꝑ accn̄s neceū.⁊ tale nō ꝯtingit nō eſſe.
aliud ē ꝑ accn̄s nō neceū.⁊ h̄ ꝯtigit nō eē.ſpēs aūt ſenſibi
lis ē imediatū ꝑ ſe ꝑncipiū ſentiēdi ꝑ accn̄s neceo. Tn̄ h̄
nō ꝓficit.qꝛ Ariſto.in ꝑ poſterioꝝ.ca.Si ḡ demōſtratiua
ſcia ex neceſſarijs.ꝓbat ꝙ demōſtratio eſt ex eis q̄ ſunt
ꝑ ſe ꝑ hoc ꝙ ipſa eſt ex neceſſarijs:⁊ ſic intēdit ꝙ oīa que
ſunt neceīa ſūt aliquo mō ꝑ ſe ⁊ nō oīo ꝑ accn̄s.vn̄ ⁊ ibidē
expſſe dicit ꝙ accn̄tia nō ſunt neceīa. ⁊ h̄ pl'ies repetit. ſi
igr̄ ſpēs ſenſibilis ꝑ accn̄s in ſenſu eēt neceo receptiua ſenſa
tiōis:oꝫ ꝙ hoc cōueniat illi aliquo mō per ſe ⁊ nō pure ꝑ
accn̄s.⁊ ſic redit in ideꝫ qḋ ꝑus. Qḋ aūt nihil qḋ eſt pure
ꝑ accidēs ſit neceſſariū alias ꝓbatū eſt multis auctatib⁹
quas ad pn̄s ꝓpter breuitatē omitto.

Iſtis rationibus ꝯductis dico ꝙ neceē ē eē ſen
ſuꝫ agētē mō ꝑdicto.ſ.ꝙ eſt
imediatū ꝑn^m actiuū ſenſatiōis in ſenſu paſſiuo diſpoſita
ſpē rei ſenſibilis a ſenſibili gn̄āta. Un̄ hn̄ eſt ꝯſiderandū
ꝙ nō pono ſenſuꝫ agētē ſicut aliq ymagiati ſūt.ſ.ꝙ actio
eius trāſeat ad ſenſibilia extra aīaꝫ ⁊ ꝙ v̄tute ei⁹ ipſa ſen
ſibilia generēt ſuas itētiōes ſeu ſpēs in medijs ⁊ oꝛganis
ſenſuū.hoc.n.eſt ridiculū ⁊ facile poſſet reꝓbari. vt hꝫ
videri ſupra libꝝ de ſenſu ⁊ ſenſato.vt dictum fuit in tra
ctatu de ſenſu agēte.Sꝫ pono virtutē nālē oīo effectiuā
huius actus q̄ eſt ſentire:⁊ recipit̄ hꝰ actus in quadā alia
virtute nāli anime infoꝛmata ⁊ preparata ſpē rei ſenſibi
lis que ipm ſenſibile repreſentat: ⁊ hec virtus actiua be
ne poteſt dici ſenſus actiuus quēadmoduꝫ ⁊ virtus q̄ eſt
ſubiectum ipſius ſentire dicit̄ ſenſus paſſiuus. ¶ Sꝫ cō
tra poſitionē ſunt difficultates nō pauce:quarū vna eſt.
Si eſt ſenſus actiu⁹aut ipſe erit vn⁹ad oēs ſenſatiōes.aut
alius ⁊ ali⁹reſpectu diuerſoꝝ ſenſibiliū ⁊ ſenſationum.ſi
dicat̄ ꝙ ſit vn⁹ſenſus actiuus oiuꝫ ſenſationū.hoc videt̄
multū irrōnabile:qꝛ nullū agēs dꝫ eſſe imediatum ꝑnci
pium diuerſoꝝ actuū ſm̄ ſpēm.ipſe aūt ſenſationes ſunt
diuerſe ſm̄ ſpēm. vt viſio ⁊ auditio ⁊ hꝰ.ḡ nō erit vn⁹ ſen
ſus actiuus oiuꝫ iſtoꝝ.Si aūt ille ſenſus ſit alius ⁊ alius
ad diuerſas ſenſationes.tūc erit aliquis alius ſenſus pre
ter quinqꝫ.ſ.preter viſum ⁊ auditū ⁊c.hoc autem eſt con
tra Ariſto.in iſto 2⁰.⁊ in illo cap.ꝙ autem nō ſit alius ⁊c. T.c.128
¶ Alia difficultas eſt.qꝛ ſi eſſet ſenſus actiuus aut eſt in
eodem oꝛgano cum ſenſu paſſiuo.aut in alio.ſi in eodem
hoc videtur impoſſibile ꝙ vnuꝫ ⁊ idem ſimul habeat di
uerſas virtutes:quarum vna ſit actiua:altera receptiua
eiuſdem:qꝛ agens ⁊ patiens ſunt cōtraria.vt patet ex pri
mo de generatione.⁊ Cōmē.accipit in.4⁰.phȳcoꝝ.caplo T.c.50.
de vacuo.ſi vero dicetur ꝙ eſt in alio oꝛgano ab oꝛgano Com.71
ſenſus paſſiui.hoc eſt contra Ariſto.qui nō aſſignat alia ⁊.84.
oꝛgana niſi oꝛgana ſenſuum paſſiuoꝛum. vt ſatis patet in
iſto ſecundo.⁊ opoꝛteret aſſignare illa oꝛgana diuerſa in
coꝛpoꝛe animalis:qḋ videtur impoſſibile niſi fingendo.
¶ Alia eſt dubitatio:qꝛ aliquod ſenſibile debet eſſe ob
iectum cuiuſlibet ſenſus.hoc videtur manifeſtum:ſed ſi
eſſet ſenſus agens nullū ſenſibile eſſet eius obiectū.ꝓba
tur:qꝛ ſi aliqḋ ſenſibile eēt eius obm̄. aut igit̄ ipſe ſenſus
agens ageret in ipm ſenſibile aut ecōuerſo . ꝑ diuiſioneꝫ
ſufficiētē.omnis enim virtus aut agit in ſuum obiectuꝫ:
aut patit̄ ab eo:ſꝫ ſenſus agēs ſi eēt nō ageret ī ſenſibile.
hoc eſt manifeſtum.⁊ hoc concedimus.neqꝫ ipſum ſenſi
bile ageret in ſenſum agentem:quia ſenſibile non agit in
ſenſum:niſi in ſenſum paſſiuum:qui eſt ſubiectum ſenſa
tionis ad quam diſponit ſpecies rei ſenſibilis . ergo nul

lo modo eſt ſenſus agens. Et iſto modo ꝯfirmatur ratio:
q꞉ ſi aliqđ ſenſibile eſſet obiectū ſenſus actiui. aut eſſꝫ il/
lud ideꝫ ſenſibile qđ eſt obiectū ſenſus paſſiui. aut aliud
ſenſibile. ſi diceret̃ ꝙ aliud hoc eſt deriſoriū: q꞉ tūc pone/
ret̃ aliqđ ſenſibile aliud a colorib⁹ ⁊ a ſonis ⁊c̃. q̄ ſūt obie
cta ſenſuū paſſiuoꝝ: qđ eſt abſurduꝫ ⁊ ꝯ̄ Ariſto. in iſto 2°.
Si diceret̃ ꝙ illud idē ſenſibile qđ ē obm̄ ſenſus paſſiui
eſſet obiectū ſenſus actiui: hoc eſt incōueniēs: q꞉ diuerſa/
rū virtutū nō debꝫ eē vnū obiectū ſꝫ diuerſa: vt manife/
ſtuꝫ vr̃. Nūc ipſe ſenſus actiuus erit v̄tus diuerſa a ſenſu
paſſiuo vt cōcedit̃ a ponētib⁹ ipm̄. quare ⁊c̃. ¶ Deide ar
T.c.59. guitur auctoritatib⁹ multis. p̄mo auc̄te Ariſto. in iſto 2°.
caplo. Dicēdū aūt de potētia ⁊ actu ⁊c̃. vbi loquēs de ipo
ſentire dicit. hꝰ opationis actiua ſunt extra viſibile audi
bile ⁊ reliqua ſenſibiliū. Ecce ꝙ aperto ſermone Ariſto.
dicit ꝙ ſenſibilia ſunt actiua ipſi⁹ ſentire. nō ergo ſenſus
T.c.51. agens. ¶ Itē in p̄ncipio p̄oris capituli dicit Ariſt. Senti
re quidē igit̃ in pati quodā ⁊ moueri aliqđ accedit. quod
nō eſſet niſi ſenſus oīs eſſet paſſiuus a ſenſibili. quare ⁊c̃.
T.c.62. ¶ Itē in multis locis huius ſcđi dicit. Ariſ. plane ꝙ ſen
ſus reducitur a ſenſibili de potētia ad actū qđ nō eſſet ni
T.c.28. ſi ſenſus eſſꝫ paſſiu⁹ a ſenſibili. ⁊ in. 3. huius. dicit ſil'r. Ui
detur aūt ſenſibile ex potētia exn̄te ſenſitiuo actu agens
Cō.52. ¶ Itē auctoritatib⁹ Cōmen. expreſſis. p̄rio q꞉ dicit expo/
nēdo lr̃aꝫ Ariſto. Neceſſe eniꝫ eſt ſi ſenſus eſſent v̄tutes
actiue vt ſentirēt ex ſe ⁊ nō idigerēt in ſentire aliquo ex/
trinſeco. ¶ Iteꝫ ſuper iſta parte. Senſitiui aūt p̄ma mu
tatio ⁊c̃. ꝙ mouēs primā perfectionē in ſenſu ⁊ extrahēs
eā in ſecūdā ſunt extrinſeca ſenſata. ⁊ in particula ſequē/
Com.59 ti dicit Cōmen. ꝙ ſenſus nō mouet̃ motu q̄ dr̃ cōprehen
⁊.60. ſio niſi a rebus particularib⁹ ſenſibilibus: ⁊ iſte ſūt extra
Com.12 aīam. ¶ Iteꝫ in p̄ phyſicoꝝ caplo. At vero alterātis ne/
ꝗ alterati ⁊c̃. dicit Cōmē. ꝙ ſenſus ſunt a virtutibus paſ/
ſiuis nō actiuis. Ex oībus iſtis verbis ⁊ ſimilibus videt̃
eſſe cōtra intētionē Ariſto. ⁊ Cōmē. ꝙ ſit aliquis ſenſus
actiuus preſertim: q꞉ nō dicit Ariſto. in aliqua parte ſui
libri de aīa. neqꝫ alioꝝ ſuoꝝ libroꝝ p̄hie īuenit̃ docuiſſe
taleꝫ virtutē. quare ⁊c̃. ¶ Iteꝫ arguitur auc̄te Ariſto. in
de p̄blematibus. particula. 32°. vbi multis locis querit.
quare ſenſus non ſunt meliores in parte dextra q̄ꝫ in ſini
ſtra. ⁊ reſpōdet ꝙ hoc eſt p̄ tāto: q꞉ differētia dextroꝝ et
ſiniſtroꝝ eſt in agēdo. ſenſus vero paſſiui. quaſi dicat. ꝙ
in parte dextra ⁊ ſiniſtra nō differūt virtutes ſm̄ magis
⁊ minus bonū niſi virtutes actiue. ſenſus autem ſunt paſ
ſiui. quare ⁊c̃. Unde ex hoc poteſt argui ſic. ſi ſenſus aliq
eſſent actiui tunc meliores ſenſus eſſent in parte dextra
q̄ꝫ in ſiniſtra. cū oīs actiua virtus ſit melior in parte dex/
tra: ⁊ hoc eſt incōueniēs. nā regulariter ⁊ vt in plurib⁹ ſen
ſus nō ſunt meliores aut fortiores in vna parte q̄ꝫ in alia.
quare ⁊c̃. ¶ Ad primū iſtoꝝ reſpōdeo cuꝫ dicitur ꝙ aut
eſſet vnus ⁊c̃. poſſem dicere ꝙ ſenſus actiuus nō eſt oīno
vnus ad oēs ſenſationes ſed eſt alius ad ſenſationes di/
uerſoꝝ generuꝫ ſenſibiliuꝫ. tn̄ pōt dici ꝙ reſpectu huius
generis ſenſibiliū eſt vnus ſenſus ad oēs ſenſatiōes illo/
rum ſenſibiliuꝫ p̄ducēdas. verbi gratia. vnus eſt ſenſus
actiuus oīum viſionū: ⁊ alius actiu⁹ oīum auditionū. ſil'r
autē ⁊ in alijs. ⁊ cū dicit̃ ꝙ erūt plures ſenſus q̄ꝫ qnqꝫ: cu/
ius oppoſitū dicit Ariſt. ꝙ aūt nō ſit ſenſus ali⁹ p̄ter qnqꝫ
poſſum⁹ dicere breuiter ꝙ ipſe loq̄t ibi de ſenſib⁹ q̄ ſunt
ſubiecta ſenſationū. nō aūt ſunt plures ſenſus q̄ ſunt ſub/
iecta ſenſationū q̄ꝫ illi qnqꝫ: ⁊ ſic eſt veꝝ. ſupponit aūt ꝙ
vnicuiqꝫ illoꝝ correſpōdet virt⁹ actiua illi⁹ ſenſatiōis nā/
liter exn̄s in aīa. alr̃. n. aīa nō eēt p̄ ſe cā ⁊ nālr̃ actiua ipa/
rū ſenſationū. cui⁹ oppoſitū determinauerat p̄us vt plu/
ries recitatū ē. ⁊ ſic dꝫ itelligi ſmo ei⁹. ¶ Itē pōt dici ſa/
tis rōnabil'r ꝙ cū Ariſt. dixit. ꝙ aūt nō ſit ali⁹ ſenſus p̄ter
qnqꝫ. h̄ dupl'r p̄t itelligi. Uno mō ꝙ vnuſqſqꝫ illoꝝ quos
noīat ſit in ſe vn⁹ ſꝫ ſpēꝫ ſpālıſſimā. ⁊ h̄ nō ē veꝝ: q꞉ tact⁹
ad min⁹ nō ē vn⁹ ſm̄ ſpēꝫ ſpālıſſimā ſm̄ ꝙ cōiter tenet̃. ⁊
plane dicit Cōmē. in cap. de tāgibili. Alio mō ꝙ ſint qnqꝫ Cō.107.
ita ꝙ qlibet eoꝝ ſit vn⁹ loco: ⁊ ſubiecto: ⁊ hoc eſt veꝝ. vi/
ſus. n. actiuus ⁊ receptiuus viſiōis eſt vnus ſenſus loco ⁊
ſubiecto: ⁊ ſil'r auditus ⁊ ſic de alijs: nec plus cōcludunt
rōnes Ariſt. vt pꝫ iſpicienti lr̃aꝫ. nulla. n. eaꝝ ꝯcludit ꝙ q/
libꝫ eoꝝ ſenſuū ſit i ſe vn⁹ ſꝫ ſpēꝫ ſpālıſſimā: vt pꝫ iſpiciē
ti. ¶ Itē alr̃ pōt dici ꝙ cū Ariſt. dicit. ꝙ aūt nō ſit ſenſus
ali⁹ p̄ter qnqꝫ dico aūt hos. ꝙ in iſta enumeratiōe nō acci
pit vnūquēqꝫ iſtoꝝ ſenſuū p̄ticul'r p̄ illo q̄ ē ſubm̄ ſenſa/
tionis ⁊ in quo recipit̃ ſenſatio: ſꝫ cōiter p̄ vtroqꝫ p̄ncipio
ſenſatiōis actiuo. ſ. ⁊ receptiuo: ita ꝙ p̄ viſuꝫ itelligit p̄n^m
viſiōis vtrūqꝫ nāl'r iexn̄s. ſil'r aūt p̄ auditū itell'r vtrūqꝫ
p̄n^m auditiōis: ⁊ ſic de ceteris. ⁊ p̄ter iſtos ſic i ſua cōitate
acceptos nō eſt ali⁹ ſenſus. Sic igit̃ Ariſt. nūerādo qnqꝫ
ſenſus ꝯputat tactū p̄ vno: nō obſtāte ꝙ ipſe eſt plēs for
mal'r ſm̄ cōeꝫ doctrinā ⁊ ſꝫ Cōmē. ſic nō ē remotū vnū/
quēqꝫ illoꝝ ꝯputat p̄ vno q̄uis vterqꝫ diſtīguat̃ in p̄n^m
actiuū ⁊ receptiuū. Et ſi dicas ꝙ non enumerat niſi illos
ſenſus de q̄b⁹ p̄us determinauerat: ⁊ ipſe nō determinaue
rat de ſenſib⁹ actiuis. dico ꝙ h̄ ē falſū. imo ipe vno ſmo/
ne gnāli oñderat aīaꝫ p̄ri⁹ eſſe cāꝫ mouētē ſꝫ oēs modos
mot⁹. ex quo nec̃io ꝯuincit̃ ꝙ vnicuiqꝫ ſenſui paſſiuo cor
r̃ndet v̄tus actiua ſenſatiōis: vt p̄ri⁹ deductū ē. Ut igr̃ nul
la ſit ꝯ̄dictio rōnabil'r dictū ē p̄ vnūquēqꝫ illoꝝ ſenſuum
p̄ter quos dicit nullū aliū ſenſum eē itelligat vtrūqꝫ p̄n^m
ſenſatiōis mō p̄dicto. ¶ Sigs aūt q̄reret. cū q̄libꝫ iſtoꝝ
ſenſuū quos enumerat diuidat̃ in duo p̄n^a p̄p̄ qđ ꝯputa/
uit quēlibꝫ p̄ vno in enumeratiōe ſenſuū. ſil'is ē qđ ſicut
de tactu cū ipſe ſit plēs formal'r: q̄re ipꝫ p̄ vno ꝯputat in
illo ſermōe. Et fortaſſis h̄ p̄ tāto ē q꞉ tact⁹ vterqꝫ ē vnus
loco ⁊ ſubō. in q̄cūqꝫ. n. p̄te corp̄is eſt tact⁹ cognoſcēs cali
dū ⁊ frigidū: in eadē p̄te corp̄is eſt tact⁹ cognoſcēs hūidū
⁊ ſiccū. ⁊ ſic in ceteris ꝙ viſus q̄ ē p̄n^m viſiōis actiuū i ea/
deꝫ p̄te corp̄is ē cū paſſiuo. ⁊ ſic de alijs ſuo modo. ¶ Ad
aliā dubitationē dicēdū ꝙ ſenſus actiu⁹ eſt in eodē orga/
no cū paſſiuo. ⁊ ad iprobationē hui⁹ cū dr̃ ꝙ ſic vnū ⁊ idē
hēbit virtutē actiuā ⁊c̃. dico ꝙ duplex eſt virt⁹ actiua q̄ꝝ
tuꝫ ſpectat ad p̄poſitū. vna eſt q̄ eſt p̄ncipiū alicuius effe
ctus eiuſdē ſpēi cū ipſa. vt caliditas eſt p̄ncipiū actiuum
caliditatis: ⁊ talis virtus actiua nō eſt ſimul cum poten/
tia paſſiua ſibi correſpōdente precipue cū potētia remo/
ta ab actu. nihil vnū. n. ⁊ ideꝫ hꝫ ſil' caliditatē ⁊ potentiā
remotā ab actu receptiuam caliditatis. imo talis virtus
trāſmutat aliud a ſuo ſubō. Alia eſt virtus actiua que nō
eſt principiū effectus eiuſdē ſpēi cū ipſa: ſed alterius ſpēi
aut generis. vt virtus augmētatiua eſt p̄ncipiuꝫ augmen
tatiōis. ⁊ v̄tus motiua ſm̄ locū eſt p̄n^m mot⁹ localis. ⁊ ſic
de ceteris. ⁊ talis virt⁹ actiua bn̄ pōt ſil' eſſe in eodē ſubō
cū paſſiua ⁊ ꝯſeq̄ eādē formā quā ꝯſeq̄t paſſiua virtus ſeu
receptiua. ſicut virtus actiua augmentationis ⁊ recepti/
ua bene ſunt in vno ⁊ eodem ſubiecto. ⁊ ſimiliter virtus
actiua motus localis in aīalī. ⁊ virtus receptiua hui⁹ mo/
tus bene ſunt in eadem parte corporis aliquo mō. ſic aūt
eſt in p̄poſito. Cōſtat. n. ꝙ v̄tus actiua ipſi⁹ ſentire ſeu ſen
ſatiōis nō eſt aliqđ eiuſdē ſpēi cū ipſa ſenſatione. q̄re ⁊c̃.
ꝙ aūt virtus actiua ſenſationis ⁊ virtus receptiua ipſi⁹
ſint ſimul in vno ⁊ eodē ſubiecto. hoc opꝫ etiā cōcedere
ſm̄ illos q̄ ponūt ſpēm ſenſibileꝫ eſſe principium actiuū
ſenſationis. ipſi eniꝫ ponunt hꝰ ſpēm ⁊ eius virtutē acti/
uam ſimul eſſe cū virtute ſenſitiua in organo ipſi⁹ ſenſus
qui recipit ſenſationē. imo qđ difficilius eſt ponunt ipſaꝫ

ſpēm τ eius virtutē actiuā eſſe formā ſenſus q recipit ſen
ſationē. Similiter intellectus agēs cōceditur eſſe princi
piū actiuū ipſius itellectionis τ ſpēi itelligibilis:τ tamē
iſte ſilr eſt in eodē ſubo cū po^a receptiua ipſius itellectiōis
ſcʒ in intellectu poſſibili:ſicut videbitur in.3.hui^o ſi deus
voluerit.q̄re nō valet iſta rō. ¶ Ad aliaʒ pōt dici ꝙ imo
ſenſibile eſt obiectuʒ ſenſus actiui.τ cū queritur. vtrum
ſenſibile agat in ipſuʒ ſenſum aut ecōuerſo.dicendum ꝙ
ſenſus actiu^s agit in ipm ſenſibile:ſʒ nō ſʒ eſſe reale τ cor
poreū ipſius ſenſibilis.ita.ſ.ꝙ ſenſibile ſm eſſe reale reci
piat actionē ſenſus actiui:ſed ſm eſſe ſpūale qd hʒ in ſen
ſu ꝑ ſuā ſpēm ipſuʒ repreſentātē.ſpēs.n.ſenſibilis repſen
tans ipſuʒ eſt imediatuʒ ꝑncipium receptiuū ſenſationis
quā perficit ſenſus actiu^s:τ ſic ſenſus actiu^s agit in eaʒ ſi
cut in principiū receptiuū ſue operationis.hõ aūt ſpēs in
ſenſu ex̄ris habet eſſe ſpirituale ſeu intētionale ipſius ſen
ſibilis qd repreſentat:τ ita ſenſus actiu^s aliqualiter dici
tur agere in ſenſibile.inquātum agit in ſenſum informa
tum ſpecie ſenſibili.τ hoc eſt rationabile:qꝛ ipſa ſpecies
ſenſibilis eſt quodāmodo actus ipſius forme ſenſibilis
T.c.62. ſaltē tāq̄ agētis vt vult Ariſto.in iſto 2°. Et eſt quaſi ſi
mile argumētū.vt ſi diceretur ꝙ ſi eſt itellectus agēs i
telligibile debet eſſe eius obiectū.aut ergo itellect^s agēs
agit in ipſuʒ itelligibile.aut ecōuerſo.nō eſt dicendum ꝙ
intellectus agēs agat in itelligibile:qꝛ intelligibile ꝓprie
eſt quiditas rei.intellect^s aūt agēs nihil agit in ipſaʒ qui
ditateʒ rei vt videtur manifeſtuʒ.nec etiam ecōuerſo q
ditas.n.rei nō mouet itellectuʒ agētem neq̄ agit in ipm
vt etiam cōceditur.Et ſi diceretur forte ꝙ itellect^s agēs
agit in itelligibile ſm eſſe qd habet in aīa inquātum agit
in fantaſmata humana ſm vnā opinionē vel in itellectū
informatū ſpē itelligibili q̄ eſt eſſe ſpūale ipſius itelligibi
lis.ſilr aūt ē in ꝓpoſito.vt dcm̄ ē. ¶ Et ad cōfirmationē
dicēduʒ breuiter ꝙ illud idē ſenſibile qd eſt obm ſenſus
paſſiui ē obʒ ſēſus actiui ſʒ aliū modū.vt viſibile ē obm
ſenſus actiui cui^s ē ꝓducere oēs viſiōes.ſilr aūt τ i alijs.τ
cū dicit̄ ꝙ diuerſaꝝ virtutū nō debet eſſe vnum τ idem
obiectum ſed diuerſa.dicēdū ꝙ veruʒ eſt de virtutibus
diuerſis que nō ſunt ꝑncipia vnius ſenſationis ſed diuer
ſarū.vt eſt viſus τ audit^s:ſʒ de diuerſis virtutibus q̄ ſunt
principia ſenſatiōis vni^s nō eſt neceſſariū vt oīo habeant
diuerſa ſenſibilia ꝓ obiectis.nūc aūt ſenſus actiu^s τ ſen
ſus paſſiu^s ſunt ꝑncipia vni^s τ eiuſdē ſenſatiōis vt viſus τ
actiu^s τ paſſiu^s ſunt ꝑncipia viſiōis:ſilr τ in alijs.Et eſt ſi
milis ratio vt ſi queratur an itellectus agētis ideʒ itelli
gibile ſit obiectum qd eſt obiectū itellectus poſſibilis.di
cendum.n.ꝙ ſic qꝛ ambo ſunt principia itellectionis τ tñ
ipſuʒ ſenſibile nō eſt obiectū vtriuſq̄ ſenſus eodē modo
eſt enim obiectum ſenſus paſſiui ſicut agens in ipſuʒ.eſt
aūt obiectū actiui ſic in qd agit ſenſus actiu^s mō ꝑdicto.
nec eſt remotū ꝙ ſenſus agens dicatur agere in ſenſibile
hoc modo:τ ꝓ tāto qꝛ agit in eius ſpēʒ:qꝛ ipſa ſpēs rei ſen
ſibilis eſt quidā actus proprius forme ſenſate depēdens
ab ipſa in eſſe τ ꝯſeruari:τ forte nō differt ſm ſpēm ab il
la forma ſenſata.vt ſpēs coloris nō eſt diuerſa ſʒ ſpēm a
colore:τ ſic de ceteris ſuo modo vt multi dicūt:τ forte ve
ruʒ eſt.ſed nō determino ad pñs de hoc. ¶ Sed dubita
tur circa iſta.Utrū ſit vnus τ idem ſenſus actiuus oīum
ſenſationū eiuſdē generis.vt viſus vnus actiuus omniū
viſionuʒ:τ ſic de ceteris.τ poſſet dici ꝙ ſic. τ ſi dicatur ꝙ
vnū agens nō eſt pricipiū imediatuʒ diuerſoꝝ ſm ſpēm
viſio aūt albedinis eſt quid aliud ſm ſpeciem a viſiōe ni
gredinis.τ ſic de ceteris.Hic dicit quidam ſociorū nr̄oꝝ
ſcʒ ille qui vltimo negauit ſenſum actiuum per ſe ſenſa
tionis.ꝙ iſtud eſt falſum.imo oēs ſenſationes eiuſdē ſen

ſus ſunt eiuſdem ſpēi ſpāliſſime.τ ſi ita eſſet nulla eēʒ dif
ficultas in ponēdo eſſe vnā virtutē actiuam illaꝝ:ꝙ ſi di
catur cōtrariū.ſ.iſtas ſenſationes eſſe diuerſas ſm ſpēm
ſpāliſſimā.tūc poteſt dici ꝙ vnū agēs imediatum nō effi
cit diuerſa ſm ſpēm ſpāliſſimā in ſubiecto ſeu receptiuo
eodeʒ modo preparato τ diſpoſito:ſʒ in ſubiecto diuerſi
mode diſpoſito bene poſſunt facere diuerſa.modo viſus
informatus ſpecie albedinis eſt aliter diſpoſitus q̄ viſus
informatus ſpē nigredinis.τ ſilr in alijs.viſus aūt actiu^s
agit viſionem albedinis in ſenſu preparato ſeu diſpoſi
to ſpecie albedinis.τ viſioneʒ nigredinis in ſenſu prepa
rato τ diſpoſito ſpē nigredinis.τ ſic de ceteris:qd nō eſt i
cōueniēs.Si qs aūt poneret virtutes nāles actiuas ſen
ſationū tot eē ſm ſpēʒ ſpāliſſimaʒ quot ſm ſpēm ſunt ſen
ſatiōes.nōduʒ vidi aliquā demōſtrationem cōtra hoc.ſi
cut enim virtutes ſpēꝝ ſenſibiliuʒ que ab alijs ponūtur
principaliter actiua ſenſationum ponuntur eſſe diuerſe
ſm ſpeciem ſpecialiſſimaʒ.ſic nōdum eſt demonſtratio
ne remotū v̄tutes nāles aīe actiuas ſenſationum ſic mul
tas eē ſm ſpēm:hoc tñ eſt valde icōſuetū dici:τ iō cū dif
ficultate credit̄.que.n.ꝯſuetum^s dignamur dici: vt dr̄.2. T.c.14.
metaph. Hec tñ fuit intētio Ariſt.in.3.hui^s.cap. de potē T.c.41.
tia motiua ſm locū.vbi dr̄ exp̄ſſe ꝙ potētie aīe mō quo
dā īfinite vident̄.i.valde multe multoq̄ plēs q̄ famoſū
ſit τ ꝯſuetū dicere eas eſſe.ſ.ſi diſtinguerent̄ ab inuicem
ſm diſtinctionē ſpecificā ſuaꝝ opationū.nec tñ de q̄libʒ
eaꝝ neceſſe fuit tractatū diuiſuʒ ꝯſtituere:eo ꝙ multum
ꝓpinque τ ſiles ſunt ſibi inuicē:τ ſile ē iudiciū de earum
opatiōib^s reſpectu ſuoꝝ obiectoꝝ. ſicut.n.viſu diſpoſito
ꝑ ſuā ſpēʒ viſibilē ſtatiʒ aīa ꝑ ſuā nālē v̄tutē efficit viſio
nē.ſic auditu iformato ſpē ſoni ſtatiʒ aīa efficit τ ꝓducit
auditioneʒ:τ ſic de alijs. Uñ de ſilib^s q̄ ſunt ſubiecta ſen T.c.121.
ſationū docuit Ariſto.vno ſermōe ꝙ oīs talis ē ſuſcepti T.138.
uus ſpēꝝ ſine mā.ꝑus.n. determinauit aīaʒ eē eāʒ moti
uā:oluʒ motiuuʒ ei^s q ſunt ꝓpe aīato:τ ꝑ ꝯñs oīum ſenſa
tionū.in qb^s euidēter hr̄ ſcia ſenſuuʒ in cōi:τ quā cauſali
tatē hēt ſuper ipm ſentire.Si igit̄ Ariſto.nō expreſſit ꝙ
virtus nālis actiua viſionis albedinis eſt alia a v̄tute ac
tiua viſionis nigredinis nō ſequit̄ ex hoc tales virtutes
nō eſſe diſtinctas abinuicem:precipue qꝛ locus ab auctē
nō tenet negatiue.nec eſt diminutus in ſua doctrina:qꝛ
ſatis habet̄ hec v̄itas ex ſuis v̄bis:vt pʒ cōſiderāti rōnes
ꝓmiſſas.puto tñ ipm iſtā virtutē intēdiſſe in.3°.huius. in T.c.41.
verbis preallegatis. vbi inqt. Modo.n.quodā īfinite vi
dent̄ τc̄.exponēdo. vt dictum eſt. Ariſto.igit̄ breuiloqu^s
ex̄iſs de oībus iſtis ſe breuiter expediuit:τ hoc rationabi
liter:qꝛ ſicut ait Lincoñ.ſup lib.poſter.modus phoꝝ eſt
ponere verba que magis ſunt ad rē ꝑtinētia ad imitatio
nē nature que nō facit plurib^s iſtrumētis qd pōt vno. de
bis tñ oportuit nos multiplicare ſermonē ꝓpter negan
tes τ facilitatē doctrine illoꝝ in quib^s de nouo orit̄ phia
Nunc reſtat ſoluere auctoritates q̄ vident̄ poſitiōeʒ iſtā
reddere improbabilē. ¶ Ad cuius euidentiaʒ accipio ſi
cut cōiter dicit̄ ſuꝑ quintū metaph.τ 2^m phyſicoꝝ.duplex T.cō.2.
eſt agens ſeu efficiens quātū ſpectat ad ꝓpoſituʒ. qdaʒ τ.29.
eſt agens diſponēs τ preparās ſubm ad receptionē actus T.c.29.
poſtremi ſeu ꝯpleti.aliud eſt agens perficiens τ cōplens
.ſ.qd in ſubiecto preparato τ diſpoſito iducit actū poſtre
muʒ τ vltimuʒ cōplementū:τ iſta diuerſitas multotiens
cōtingit in generationibus ꝑfectionū ſeu actuū artificia
liū ſicut videmus ꝙ in generatione forme nauis ꝑcedit
actio artificialis preparantis τ diſponentis ligna.deinde
nauifactor inducit formam nauis.aut veriori modo lo
quendo ipſam inducit de potentia ſubiecti preparati . ſi
militer in generatiōne intentionis coloris neceſſario cō

currit vnū agens diſponens mediuȝ ad recipiēdū hȯ in
tentionē ſiue ſpēȝ. ꝛ illud eſt corpus illuminans dyapha
num: ꝛ aliud eſt agens cōplēs ꝛ perficiēs itētionē coloris
ſcȝ ipſa forma coloris. vt habet in iſto 2°. hec eniȝ diſtin
ctio ſatis euidēter innuit a Cōmē. 7. phyſicoꝝ cōmēto. 37.
vbi ſoluitur quedaȝ rō zenonis. dicit .n. hec vba. dicebat
zeno ꝙ cū milia milij cadētia in terra faciūt ſonū neceſ
ſe eſt ꝙ quodlibȝ granū p ſe faciat ſonū. ꝛ ſilr gutte aque
cadētes ſup lapidē: ita ꝙ faciāt in eo foueā neceſſe eſt vt
vnaqueqȝ eaꝝ operet in lapidē: qꝛ ſi nulla eaꝝ operatur
ergo nec oēs operant. ꝛ iſte ſermo eſt ſophyſticus: qꝛ nec
vna ps operat in actu: ſed in potētia queādmodū vn⁹ vir
de triginta nō mouet nauē ſolus. ꝛ cū motus eius ꝯiungi
tur cū potētia ꝛ ꝑparatiōe ꝑueniēte a motione vigeſimi
noni mouebit nauē neceſſario. ḡ vnuſqſqȝ de trigīta lar
gitur naui de ꝑparatiōe ad moueri qȯ nauis nō habebat
prius. ḡ illud qȯ viginti ꝛ nouē largiunt de ꝑparatiōe eſt
id qȯ vltimus motor extrahit in actu. In quibus verbis
manifeſtū eſt Cōmē. intēdere ꝙ quoddā eſt mouēs ꝑpa
rans ſeu diſponēs mobile ad actū intētū. ꝛ iſtud ipſe vo
cat mouēs in potētia ꝓ tāto: qꝛ eius effectus ordinat ſic
potētia receptiua vel ſicut ꝑparatio ad actū poſtremum
vel poſteriorē. aliud eſt mouēs ꝑficiēs ꝛ ꝯplēs: qȯ. ſ. indu
cit in ſubo iaȝ ꝑparato actū intētū. Hec ē vna diſtinctio ma
p° hui⁹. nifeſta. ꝛ vera. ¶ Cōſiderādū eſt vlterius ꝙ qdam anti
T. c. 25. quoꝝ phoꝝ: ſicut Ariſto. narrat: poſuerūt aiaȝ ſenſitiuā
ꝛ 2° hui⁹ eſſe ꝯpoſitā ex rebus ſenſibilib⁹ ꝛ in ſe realiter habētem
T. c. 51. ſenſibilia: qꝛ dixerūt ꝙ cognitio fit ꝑaſſimilationem co
ꝛ. 52. gnoſcētis ad cognitū. vnde ad hoc ꝙ aia oia ſenſibilia co
gnoſceret dicebāt ipſaȝ eſſe cōpoſitā ex oībus ſenſibilib⁹
ita ꝙ terra terrā cognoſcimus ꝛ igne igneȝ. ꝛ ſic de alijs.
Ex hoc autē ſequebat ꝙ cū aia ſenſitiua ad actū nō indi
geret moueri a ſenſibilib⁹ nec aliqd recipere ab eis. ꝛ ſic
nullā potētiā receptiuā ſeu paſſiuā habebat reſpectu ſen
ſibiliū. q̄re relinquit ꝙ ſolū haberet virtutem actiuā re
ſpectu ipſoꝝ. Cōtra hos phs pulchre arguit ſed multuȝ
T. c. 52. breuiter. querit. n. ab eis ꝑpter qd ipſoꝝ ſenſuū nō ſit ſen
ſus. hoc. ſ. ſuppoſito qȯ ipſi ponebant. ſ. ꝑpter qd ipſi ſen
ſus nō ſentiūt ſeipſos cū ipſi ſint cognoſcitiui ſenſibiliuȝ
ꝛ hāt penes ſe ſenſibilia. vñ ſubdit. inexiſtē igne ꝛ terra ꝛ
alijs quoꝝ eſt ſenſus ꝛc̄. q̄re ſine his q̄ ſunt extra nō faci
unt ſenſuȝ. i. q̄re nō faciūt ſeipſos ſentire ſine ꝑſentia ex
terioꝝ ſenſibiliū cū ſint virtutes pure actiue ꝛ nō indige
ant aliquid recipe a ſenſibilib⁹ ſm eos. quaſi dicat. ꝙ iſta
duo vident ſequi ſi eēt ſicut ipſi dicūt: ꝛ iō reputat incō
ueniēs ꝙ ipſa aia ſenſitiua ſic habeat i ſe ſenſibilia actu
ꝛ nullo modo ſit in potētia receptiua reſpectu ipſoꝝ: ꝛ iō
ꝯcludit. manifeſtū igit ꝙ ſenſitiuū nō eſt actu ſupple ſo
luȝ: ſed potētia ad ipſa ſenſibilia vel ad eoꝝ ſpēs recipiē
das. per hoc tñ nūqȝ excludit quin ipm ſenſitiuū habeat
virtutē nālem actiuaȝ ſenſatiōis modo predicto. Ex his
aūt cōſideratis pȝ faciliter verus itellectus oīuȝ auctori
tatuȝ predictaꝝ: ꝛ ꝙ nullo modo ꝯtradicūt illi poſitioni.
Cū. n. pmo dicit Ariſt. ꝙ hȯ operationis ꝛc̄. ſine dubio veꝝ
eſt actiua diſpoſitiua ꝛ ꝑparatiua ipſius ſenſus. ſenſibile
eniȝ preſens ſenſui generat in potētia ſuā ſpēm ipȝ repre
ſentātē qua diſponit ſenſus ad recipiēdum actū ſentien
di. ꝛ tūc ſenſu diſpoſito ꝛ ꝑparato virtus nālis aie efficit
in ipſo actuȝ ſentiēdi. ¶ Per hoc aūt ſoluit obiectio cu
iuſdā ſocij noſtri q ſic obijcit. oīs p ſe motor alicui⁹ poten
tie prius efficit in illa potētia actū primū q̄ȝ poſtremū. ſi
igitur ſenſus actiu⁹ eſt per ſe motor ſenſus paſſiui opȝ ꝙ
pus agat in ipſo aliquē actū primū q̄ȝ ſcdm. ꝛ dr ꝙ maior
eſt veraqñ potētia in quā agit actiuū nō ſufficienter di
ſpoſita eſt ab aliquo agente ad recipiēdū actum ſecūdū.

ꝛ ꝑcipue cū illa potētia eſt ꝯiūcta forme ꝯrie. Sȝ ſi potē
tia fuerit ſufficiēter diſpoſita ad actū ꝛ nō habuerit ꝯriū
tūc actiuū poterit agere actū ſcdȝ nō agēdo ꝑus actū pri
mū aliū iformātē illā potentiā ante illū actū: ſicut pȝ de
motore celi ꝛ celo ꝛ de aia aialis ꝛ ei⁹ corpe. certū aūt ē ꝙ
ſenſus paſſiu⁹ hñs in ſe ſpēm rei ſenſibilis eſt ſufficienter
diſpoſit⁹ ad actū q eſt ſentire: ꝛ iō vtus nālis aie pōt imme
diate efficere in eo hȯ actū. ꝛ hoc mō ſaluabit ꝙ aia ē co
gnoſcēs p ſe. i. p ſuā nālē virtutē oēs mot⁹ ꝑprios aiati vt
dictū fuit ꝑus. Et forte ad iſtā intētionem dixit Cōmē. in Cō. 60.
rōne ſua q̄ dubitabat an oȝ eē ſenſuȝ agentē qꝛ ſenſibilia
nō mouēt ſenſuȝ niſi ſm ꝙ ſunt intētiōes. i. ſenſatiōes. ꝛ
extra aiaȝ nō ſunt itentiōes in actu: ſed in potētia. nō qdē
in potētia receptiua: qꝛ h̄ dicere eēt oio ridiculū: qꝛ nūq̄ȝ
ſenſibilia ex̄ aiaȝ recipiūt in ſe ſenſatiōes neqȝ ꝑprias ſpēs
color. n. nō recipit viſionē: qꝛ tūc color videret. nec ēt ſpe
cieȝ ſuā: qꝛ ipȝ ſpūalr repñtat. hoc etiā eſt manifeſtū. Eſt
eniȝ coloris ſuſceptiuū qȯ ſine colore. Sȝ ꝓ tāto dicit ea
eſſe itētiōes in potētia qꝛ nō hñt niſi virtutem actiuā vt
agētia diſpoſitiua ſenſuū ad ſenſatiōes: ꝛ tale agēs cōſue
uit vocare agēs potētia vl mouēs: ꝛ ſi ſic itelligit ſenſibi
lia eſſe in potētia ſenſatiōes ineuitabilr concludit ſua rō
ꝙ opȝ eſſe aliū motorē ad actū ſentiēdi. nō. n. hoc ſolum
pōt ꝯuenire ex pte ſenſus q eſt ſubm ꝛ mā in q̄ recipitur
ſenſatio: qꝛ diuerſitas ſubi ſeu māe nō ē ſufficiēs cā diuer
ſitatis formaꝝ: ſed opȝ eſſe agēs. Cū igit ſenſibilia extra
aiam nō ſint intētiones: ꝛ in aia ſunt itētiōes: ita ꝙ aia hȝ
eaꝝ cognitioneȝ qua intēdit in ipſa aliquo modo neceſſe
eſt hoc eſſe ab aliquo agēte qȯ cōpleat hūc actum. ꝛ hoc
ſine dubio nō eſt niſi ſenſus actiuus. Nec eſt putāduȝ ſi
cut aliq dicūt ꝙ p intētiōes Cōmē. itelligat ſpēs ſenſibi
liū ipſa repñtātes: ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ ſenſibilia extra aiaȝ
habeāt ſufficiētē virtutē agēdi ſuas ſpēs in medyo ꝛ ſen
ſibus nullo mō. per hoc cōcluderetur nec vere nec appa
renter apparētia ſufficienti ad dubitādum ꝙ oporteret
ponere alium motorē. Unde ſine dubio rō Cōmē. ſȝ hoc
nullā efficaciā hret. neqȝ eſſet digna facere dubitationeȝ
alicui parum exercitato in phia. Et tñ ipſe qui fuit ſubti
liſſimus phus ꝛ perfectiſſim⁹ expoſitor ꝛ excellētior ſup
oēs inuit ſe dubitare in illa rōne. qȯ pȝ ex eius verbis. di
cit. n. ſic. Et tu debes de hoc ꝯſiderare qꝛ idiget ꝑſcruta Cō. 60.
tiōe: ꝛ qꝛ aliqualiter videbat declinare ad partem affir
matiuā: nō ad excuſationeȝ Ariſto. iterpoſuit hec verba
ſed Ariſt. tacuit hoc in ſenſu: qꝛ patet: ꝛ apparet in itelle
ctu. h̄ aūt dcm reputāt aliq mirabile. nā ſi latet in ſenſu
tanto magis indigūt determinatiōe. ꝛ Ariſt. nō debuit
hoc tacere. Et ego dico ꝙ illud dictum ſic intelligēdum
eſt ꝙ Ariſt. tacuit h̄ in ſenſu. ita. ſ. ꝙ p hoc ꝙ ita ſit in ſen
ſu nō ꝓbauit nec docuit h̄ ita eē in itellectu qꝛ nō erat fa
moſius nec notius ꝙ ſic eēt in ſenſu q̄ȝ in itellectu ꝛ de
claratio dȝ eſſe ex notioribus: ſed ꝓbauit ꝙ ſic ē in itelle
ctu: qꝛ neceſſe ē eē vtutē intellectualē actiuā itelligibilis
ꝛ ꝯſilr dedit intelligere eſſe in ſenſu. imo etiam rō que ꝓ
bat itellectū agētē eſſe ſi bene deducat cōuincit ſenſum
agentem ſicut oñdit in primo tractatu de ſenſu agente: ꝛ
videbit in queſtione de eſſe itellectus agētis ſi deus con
ceſſerit. hec igr dicta ſūt ad illā auctoritatē Ariſ. ¶ Per
idem dicendū eſt ad omnes ſermōes Ariſ. qbus dicit ꝙ
ſenſibile reducit ſenſuȝ de potētia ad actū. hoc eni verū
eſt tāq̄ȝ agens diſpoſitiuum ſeu preparatiuuȝ: ꝛ ſimiliter
ꝙ ſenſibilis ꝛ ſenſus eſt vnus actus. hoc verū eſt mō pre
dicto. Nec eſt dicēdum ꝑpter hoc ꝙ Ariſto. ſolū loquit
de agēte ꝛ mouēte p accidēs: qꝛ licet agens diſponens nō
ſit agēs perficiens. ſ. dans actum poſtremuȝ tñ per ſe eſt
ordinatū ad talem actuȝ: ꝛ ſic nō eſt agens p accñs cū nō

ſit agens caſuale nec fortuitum nec agens remouēs ꝓhi
bens nec agēs accidētale ⁊ ꝯiunctū agēti ꝑ ſe. ſic igit̃ ſen
ſibile ꝑ ſe eſt motiuū ſenſus ad actū ſuū pmū qui eſt ꝑpa
ratio ad actū ſecūdū ⁊ per ſe eſt actiuū talis actus: ⁊ talis
T.c.2. cā agens bene cōſiderat̃ in ſciētys. Unde ⁊ Ariſto. in. 4.
metheoroꝝ diffinit gn̄ationē mixti ꝑ virtutes actiuas ⁊
paſſiuas q̄ ſunt ei⁹ ꝑ̄ncipia diſpoſitiua vt hꝫ videri ibidē.
¶ Per idē pꝫ quaſi ad oēs auc̃tes Cōmē. cum. n. dicit q̄
extrinſeca ſenſata mouēt ſenſuꝫ ad ſuā ſecūdā ꝑfectionē
hoc ſine dubio verū eſt ſicut agentia diſpoſitiua: ⁊ ſilr qđ
ipſe dicit q̄ ſenſus nō mouet̃ motu q̄ dr̃ ꝯprehēſio niſi a
rebus ꝑticularib⁹ ⁊c̃. veꝝ eſt ſicut ab agente diſpoſitiuo.
nō aūt ꝑ illud vult Cōmē. excludere oē aliud mouēs: q̄
T.c.37. ſic ꝯtradiceret ei qđ prius dixerat q̄ Ariſto. declarauit
aiaꝫ eſſe cām mouēteꝫ ſm oēs motus ſiue veros ſiue exi
ſtimatos: qđ multotiēs allegaui ꝓpter exercitiuꝫ iunioꝝ.
Pōt etiā illud dcm̃ Cōmē. itelligi niſi a reb⁹ ⁊c̃. i. niſi pre
ſentibus reb⁹ ſenſibilib⁹. i. q̄ ly niſi excludit oē tp̄s aliud
ab illo tēpore in quo ſenſibilia ſunt preſentia ſenſui. ⁊ loq
tur de ſenſibilib⁹ particularib⁹. ⁊ hec videt̃ plane eſſe in-
tentio eius. ⁊ Ariſt. ſicut patet cōſiderāti ſeriē lr̃e. ¶ Sꝫ
difficilius videt̃ qđ dicit Cōmē. q̄ ſi ſenſus eſſent v̓tutes
actiue ⁊c̃. ſed vere ſine dubio. hoc nō eſt cōtra poſitioneꝫ
noſtrā. hic. n. loquit̃ Cōmē. cōtra antiquos ꝯ̄ quos Ariſt.
arguit. vt dicebat̃ pri⁹: ⁊ eſt itētio Cōmē. q̄ ſi ſenſus eēnt
ſolū virtutes actiue ⁊ nulla eſſet receptiua ſicut dixerūt
antiqui vt ſequebat̃ ad eoꝝ poſitionē tūc ſequeret̃ qđ di
xit Cōmē. q̄. ſ. ſenſus nō idigerent extrinſecis ſenſibilib⁹
ad ſentiēdū. poſtq̄. n. nihil reciperēt ab ipſis ſenſibilib⁹
ad quid idigerēt pn̄tia eoꝝ. virtus. n. nō idiget ad ſuam
operationē aliquo extrinſeco niſi q̄ vel recipit aliqđ ab
eo. vel q̄ agit in ipſuꝫ vel in aliqđ cauſatū ab illo extrin-
ſeco. Sic aūt nō pono ſenſus eſſe actiuos q̄ nullus ſit re-
ceptiuus a ſenſibilib⁹ imo vnūquēq̄ ſenſuū q̄ cōiter enu
meratur dico diſtinctū eſſe in duo. ſ. in ꝑ̄ncipiuꝫ actiuū ⁊
ꝑ̄ncipiū receptiuū huius operationis que eſt ſentire: ⁊ il-
lud Cōmē. dictuꝫ nō eſt realiter cōtra me. Qđ ipſe etiam
dicit in. 7. phy. ſenſus ſunt de virtutib⁹ ⁊c̃. hoc eſt verum
modo predicto: q̄ nō oēs v̓tutes ſenſitiue ſunt actiue mō
quo antiqui poſuerūt. vt dictū eſt prius. Nec etiam ſunt
actiue: ita q̄ eaꝝ ſenſationes trāſeāt ad ſenſibilia ⁊ reci-
piantur a ſenſibilib⁹: ſed alio modo vt oñſum fuit prius.
¶ Ad auc̃teꝫ aūt Ariſto. in ꝓblematib⁹ poſſꝫ dici q̄ ipſe
ponit illā ſolutionē tāq̄ ꝓbabilē. nō aūt neceſſariā ⁊ vlr
verā: ſicut etiā multas alias ſolutiōes queſtionū q̄s mo-
uet nō ponit tāq̄ oīno veras ſed apparentes ⁊ ꝓbabiles
Videt̃. n. ille liber cōgregatus fuiſſe ex diuerſis dictis di
uerſoꝝ ad exercitiū ⁊ ꝑparationē hoīs ad veritatē illoꝝ
ꝓblematū ꝑquirēdā. Dico vno modo q̄ illa ſolutio po-
nitur ibi ſicut ꝓbabilis ſolū nō vt neceſſaria. Cui⁹ ſignuꝫ
eſt q̄ multotiēs iterat̃ ibi iſta qđ. ⁊ ponuntur quedā alie
ſolutiones forte meliores ſicut alias oñſum fuit de que-
ſtione de quolibet. ⁊ huius ꝓbabile etiam ſignum eſt. q̄
nō eſt manifeſtū virtutes q̄ ſunt in dextra ⁊ q̄ in ſiniſtra
ſolū eſſe diuerſas in agēdo. imo vna virtus paſſiua pōt eē
magis paſſiua ⁊ idonea ad recipiēdū q̄ alia. ¶ Item alr
poſſet dici q̄ ſenſus quos pono actiuos nō agunt actioni-
bus corporalib⁹ ⁊ ꝑ motū ꝓprie dcm̃: ſed operationes eo-
rū ſunt ſpūales ⁊ inſtātanee vt ſcitur ex illa ſcia. virtutes
aūt in parte dextra ſunt meliores q̄ in ſiniſtra ꝓ tāto q̄
ſunt actiue ꝓprys actionibus ⁊ motibus corporalib⁹ ad
quos indigēt ⁊ vtunt̃ caloribus ⁊ ſpiritibus q̄ diffundun
tur ad partes corporis exteriores: ⁊ q̄ iſti ſpiritus ⁊ calo
res pluries mittunt̃ ad dextꝝ q̄ ad ſiniſtrū. vt pꝫ ex par
tibus aialium in anothomya. ideo meliores virtutes ta-
les ſunt in parte dextra q̄ in ſiniſtra.

Ad rationes alioꝝ ſuperius inductas. ⁊ pmo ad
primaꝫ cum dicitur. aut eēt cogno
ſcens ⁊c̃. dico hic ſicut dixi alias. q̄ illa virtus eſt non co-
gnoſcens ſic q̄ ſenſatio nō eſt in ea tanq̄ in ſubiecto: ſed
in alia virtute. ⁊ cū dr̃. q̄ tunc eſſet minus nobilis ſenſu
paſſiuo. nego ꝯñtiā iſtā. ⁊ cū ꝓbatur q̄ cognoſcēs eſt no-
bilius nō cognoſcēte. dico q̄ nō cognoſcēs poteſt cōſide-
rari dupliciter. vno modo ſm q̄ nō cognoſcens. alio mō
ſm illud qđ eſt ⁊ quātū ad ſuā eſſentiaꝫ. modo bene ē ve
rum q̄ nō cognoſcēs ſꝫ q̄ nō cognoſcēs. ſ. quātū ad iſtū
defectuꝫ vel negationē cognitionis nō eſt nobilius imo
min⁹ nobile cognoſcēte vt cognoſcēs: ita q̄ nō cognoſce-
re eſt minus nobile q̄ cognoſcere. tñ illud qđ eſt non co-
gnoſcēs ſm ſuā eſſentiam ⁊ ſubſtātiam poteſt eſſe nobi-
lius ſimpliciter ⁊ dignius aliquo quod eſt cognoſcēs. vbi
gratia. corpus celeſte circūſcripto motore ſuo eſt non co-
gnoſcēs ⁊ muſca eſt cognoſcens: tñ ipſa ſuba celi eſt nobi-
lior ſimplr̃ ſubſtātia muſce ſicut vult Ariſto. 2. phyſico. T.c.4.
caplo de caſu ⁊ fortuna. vbi dicit q̄ de nūero manifeſto-
ruꝫ celuꝫ eſt diuinius q̄ aialia ⁊ plante. Unde habet pro
mirabili q̄ ipſuꝫ celum ſit a fortuna. plāte auteꝫ ⁊ aialia
nō ſunt a fortuna nec a caſu vt aliqui poſuerūt. Et cōmē.
dicit ibi plane q̄ valde inopinabile eſt q̄ aialia ⁊ vegeta
bilia ⁊ alia que ſunt viliora corporibus celeſtibus nō ge-
nerant̃ nec corrūpunt̃ a caſu. ¶ Sed obycitur ꝯtra hoc
q̄ cuꝫ optimuꝫ in aliquo genere eſt nobilius ⁊ ſimplici⁹
optimo alterius generis. tūc illud genus ē nobilius alio
genere vt habetur a phõ. 3. thopi. ⁊ apparet. q̄. n. optim⁹
homo eſt melior ⁊ dignior optimo aſino: cōcluditur totū
genus hominuꝫ nobilius eſſe toto genere aſinoꝝ. ſ. q̄ oīs
homo eſt nobilior omni aſino. nūc vero optimuꝫ in gene
re cognoſcētiū. ſ. ipſe de⁹ ē melior ⁊ nobilior optīo ī gene-
re nō cognoſcētiuꝫ. ita. ſ. q̄ oē cognoſcēs melius eſt omni
nō cognoſcēte: ſed muſca eſt cognoſcēs: ⁊ celuꝫ preter in-
telligētiaꝫ eſt nō cognoſcēs. ergo muſca eſt nobilior ſim-
pliciter ipſo celo: ⁊ hec quidem ratio eſt multum friuola
⁊ inanis. per eandem enim poſitionem probo q̄ celum
eſt ſimpliciter nobilius muſca: q̄ cū optimum in aliquo
genere ⁊c̃. ſed optimū in genere ſubſtātiarū eternaruꝫ. ſ.
deus ſūmus eſt ſimpliciter melius optimo in genere cor
ruptibilium. Totaliter eniꝫ eoꝝ que in natura optimuꝫ
deus in ꝓhemio metaph̄. ergo totuꝫ genus ſubarū eter-
naruꝫ eſt ſimpliciter melius toto genere corruptibiliuꝫ.
Conſtat autē ſm auctoritatem Ariſto. ⁊ Auer. q̄ ipſum
celum ſm ſubſtātiam ſuam eſt perpetuuꝫ idem numero
⁊ ingenerabile ⁊ incorruptibile vt demonſtratum eſt pri
mo celi ⁊ mundi. ⁊ habetur. 8°. phyꝫcoꝝ. ⁊ 2. metaphyſi. ⁊ T.c.20.
muſca eſt corruptibilis. quare ⁊c̃. ¶ Item arguo ad idē T.c.39.
per illam ꝓpoſitioneꝫ. cum optimuꝫ in vnoquoq̄ gene- 45. ⁊ 53.
re ⁊c̃. ſed optimuꝫ in genere ſubſtātiaruꝫ ſimplicium eſt T.c.7.
melius optimo in genere cōpoſitoruꝫ. deus enim qui eſt
optimuꝫ entiuꝫ eſt ſubſtātia ſimplex. vt patet ex. 12°. me- T.c.37.
taphyſi. ergo totum genus ſubſtātiarū ſimpliciuꝫ eſt me
lius toto genere cōpoſitoruꝫ: ſed celum circūſcripto mo-
tore ſuo eſt ſubſtātia ſimplex ſm Ariſto. ⁊ Cōmē. in mul
tis locis precipue ſm Cōmen. in. 8. ⁊ in. 12. metaph̄. ⁊ pmo Com. 4
⁊. 8. phyſicoꝝ ⁊ in de ſubſtantia orbis. ⁊ in primo de celo Com. 10
⁊ mundo. muſca vero eſt ſubſtātia cōpoſita ex corpore et Com. 63
anima. quare ⁊c̃. ¶ Iteꝫ per illaꝫ rationē ꝓbatur euidē- Cō. 79.
ter q̄ ſpēs rei ſenſibilis exiſtens in ſenſu nō eſt principiū Com. 5.
actiuuꝫ ſenſationū: q̄ cuꝫ optimum in aliquo genere ⁊c̃.
ſed optimuꝫ in genere actuū ⁊ actiuorum eſt ſimpliciter
melius optimo in genere potētiarū paſſiuarū. deus eniꝫ
qui totaliter eſt optimū ens eſt quidam actus ⁊ melior ē

omni potentia receptiua quicquid ſit illud.ergo totū ge/
nus actiuoꝝ eſt ſimplr̄ nobilius toto genere potentiarū
paſſiuarū:⁊ ſimilr̄ totum genus agentiū.ſi ergo ſpēs rei
ſenſibilis eſt actus qdā ⁊ actiuū ſenſationis.ſenſus aūt ē
in potentia receptiua ſolū.ſeqꝛ̄ neceſſario ꝙ ſpēs ſenſibi/
lis aut eius virtus eſt ſimplr̄ nobilior ⁊ dignior ꝙ̄ ſit ſen
ſus.qđ eſt īpoſſibile.ſm̄ iſtū igiꝛ̄ ſpēs rei ſenſibilis nō eſt
actiuū ſenſationis.cui° tn̄ oppoſitū voluit iſte magiſter.
⁊ ſic pꝫ multiplex defectus huius opiniōis:⁊ ꝙ nullo mō
eſt rō demōſtratiua.verū qꝛ ꝯtra arguere nō eſt ſoluere
etiā ſi ad mille incōuenientia qs deducat.iō dico ad illam
rōneꝫ cū dr̄ ꝙ optimū ⁊c̄.poſſuꝫ dicere ꝙ verū eſt ꝙ to-
tuꝫ illud genus:cuius optimū eſt melius optimo ſm̄ illā
cōditionem ſm̄ quā operanꝛ̄ optima eſt melius toto ge/
nere:⁊ cū dicitꝛ̄ ꝙ optimū cognoſcens eſt melius optimo
nō cognoſcente:verū eſt vt nō cognoſcens eſt:ſed nō ſim
pliciter ⁊ ſm̄ eius eſſentiā vl̄r oꝫ ipſuꝫ eē melius.ꝯcedo
ergo ꝙ muſca vt cognoſcens eſt:eſt melior celo vt nō co
gnoſcens eſt.cū quo tn̄ ſtat ꝙ ſuba celi ſm̄ ſe longe nobi
lior ſit ꝙ̄ muſca ſimplr̄.ſimiliter etiaꝫ in ꝓpoſito ſenſus
paſſiuus vt cognoſcens eſt.nobilior eſt ſenſu agente vt
nō cognoſcens ē.cognoſcere eniꝫ ē qd nobilius ꝙ̄ nō co/
gnoſcere:ſicut vl̄r affirmatio vel habit° eſt nobilior ne/
gatione vel ꝑuatione.cū hoc tn̄ ſtat ꝙ ſenſus actiuus ſꝫ
ſuā ſubam vel eſſentiā eſt nobilior ꝙ̄ paſſiu° ⁊ opatio no
biliſſima ipſius eſt nobilior nobiliſſima opatione ſenſus
paſſiui.¶ Aliter poſſum dicere ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera
de ſpēbus ſpāliſſimis eiuſdē generis.in talib°.n.verū eſt
ꝙ ſi optimū vni° generis ē meli° optimo ſimplr̄ alteri°:
tota illa ſpēs ē ſimplr̄ nobilior alia.ſicut exēplificaꝛ̄ de
hoīe ⁊ aſino.⁊ rō ē:qꝛ oīa idiuidua eiuſdē ſpēi ſpāliſſime
ſunt eq̄lis pfectiōis q̄tū ad ea que ꝑ ſe ptinent ad qdita/
teꝫ ſpēi.⁊ iō ſi vnū idiuiduū vnius ſpēi eſt nobili° opti/
mo idiuiduo alteri° ſpēi:neceſſe eſt ꝙ oīa idiuidua illius
ſpēi:cuius idiuiduū eſt melius:ſint meliora oībus idiui/
duis alterius ſpeciei.ſ.cuius optimū eſt minus bonuꝫ.⁊
ita iſta ꝓpoſitio eſt vera vl̄r in ſpēbus ſpāliſſimis eiuſdē
generis:ſed non eſt vera vl̄r in oībus equocis aut analo/
gicis.⁊ ſic eſt hic.eſt.n.cognoſcens equiuoce vel analogi/
ce dcm̄ de deo ꝙ eſt optimū cognoſcens cognoſcentiuꝫ
⁊ de alijs cognoſibilib°.ꝙ aūt in talib° equocis aut ana
logicis nō teneat ſimplr̄ pꝫ.qꝛ ꝯſtat ꝙ optimū in genere
actiuū eſt ſimplr̄ melius ⁊ ſm̄ ꝙ actus eſt ꝙ̄ optima po/
tentia paſſiua vt manifeſtum eſt:⁊ tn̄ nō opꝫ ꝙ oīs actus
ſit ſimplr̄ melior omni potentia paſſiua.Magnitudo.n.
q̄ ē qdā actus nō eſt ſimplr̄ nobilior intellectu poſſibili.
⁊ ideo nō valet iſta rō.¶ Ad aliā ꝑncipalē cū dr̄ tūc ani
ma ⁊c̄.nego ꝯñam.⁊ cū ꝓbaꝛ̄ ꝙ abſente exteriori ſenſibi
li adhuc aīal haberet vtuteꝫ actiuā ⁊c̄.dico ꝙ veruꝫ eſt.
ſed nō haberet ſenſum receptiuū ſufficienter diſpoſituꝫ
ad ſuſcipiendū ſenſationeꝫ.qꝛ nō haberet ſpeciē ſenſibi/
lis ipſum ſenſuꝫ iformanteꝫ.⁊ hoc vtiq; requiriꝛ̄ ad hoc
ꝙ ſenſus recipiat actū ſentiendi ſicut lumē requiritur in
diaphano ad hoc ꝙ recipiat intentionē coloris.¶ Sed
obꝛ̄ ab aliquibus:qꝛ dicūt ipſi ſpēs coloris clauſis oculis
ſufficienter ineēt.⁊ ſic oculis clauſis cōtingeret videre.
qđ eſt falſum.dico ꝙ illud ꝓcedit cōtra eos qꝛ ſi clauſis
oculis ſpēs coloris ſufficienter remaneret tūc cū ipſa ſit
īmediatū ꝑ ſe ꝑncipiū viſionis vt dicunt.⁊ adhuc rema/
net ꝑncipiū viſiōis receptiuū ſequiꝛ̄ neceſſario ꝙ clauſis
oculis ꝯtingeret videre.Et ſi dicaꝛ̄ ꝙ clauſis oculis ſpēs
viſibilis nō remanet ſufficiens ad cauſandam viſioneꝫ.
dico ꝙ ipſa nō remanet ſufficiens ad recipiendū viſionē
Et ſi dicaꝛ̄ ꝙ ſpēs ad hoc ꝙ agat viſionē requiriꝛ̄ pn̄tia
obiecti ſine medio tenebroſo.⁊ ego dico ſilr̄ ꝙ ad hoc ꝙ
recipiat viſionē requiriꝛ̄ pn̄tia obiecti ſine medio opaco
īterpoſito.Et breuiter quicqd ipſe dicat tenendo ꝙ ipſa
ſpēs viſibilis eſt actiuū viſionis:quare non fiat viſio ab/
ſente viſibili ⁊ ſpecie remanēte.illđ potero dicere ponē/
do ipſam ſpēm eſſe ꝑncipiū receptiuū viſionis.nō.n.que
cūq; diſpoſitio ſufficit ad actū ad quē eſt diſpoſitio reci/
piendo ſicut agens nō q̄litercūq; ſe hn̄s ſufficit ad actio/
nem.⁊ ſic iſta opinio eſt ꝯtra ſuū auctorē.¶ Ad aliā ꝑnci
palem cū diciꝛ̄ ꝙ tunc actio aut paſſio ⁊c̄.dico ꝙ hec qdē
ratio manifeſte ꝓcedit cōtra eū vel pōnem eius q ea vti
tur ſicut cōtra ponētē ſenſuꝫ actiuū.ponit.n.ille q illā rō/
nem induxit ꝙ ſpēs rei ſenſibilis aut eius virtus ē ime/
diatuꝫ ꝑ ſe ꝑncipiū actiuū ſenſationis.ꝯtra qđ aperte va/
dit illa.Si eniꝫ ſpēs ſenſibilis ē imediatū ꝑ ſe ꝑncipium
actiuū ſenſationis tūc actio aut paſſio aut motus habe/
bunt agens per ſe.cuius oppoſitū dr̄ eſſe demōſtratuꝫ in
5° phy.ex quo ſequiꝛ̄ ꝙ ſenſatio nō eſt ab aliquo ꝑncipio T.cō.ii.
per ſe actiuo:⁊ ꝑ ꝯñs nec in aliquo ꝑncipio per ſe recepti ⁊.iz.
uo.qđ eſt abſurdū vt demōſtratū fuit prius.Oīs eni effe
ctus per ſe intentus q recipiꝛ̄ in aliq̄ potentia ꝑ ſe recepti
ua eius eſt ab aliquo per ſe ꝑncipio actiuo. Verecūdū q̄
eſt talē rōneꝫ addere ad remotionē hui° veriſſime ꝯnis.
¶ Sed quid dicemus ad hanc rōneꝫ.ipſe naq; deberet
circa hoc ſollicitare q eā iduxit ⁊ eius poſitionē aſſumit
vt manifeſtū eſt.Poſſumus aūt dicere cōcedēdo ꝯñs ⁊
ꝯñam.ſ.ꝙ actio per ſe ⁊ motus nālis per ſe intentus de
pendet a cauſis agentib° per ſe.Unde in.iz.metaph.dic Cō.36.
cōmen.ꝙ in ſeparatis a mā idē eſt cā motus ſm̄ agens ⁊
ſm̄ finē.ſ.motor celeſtis.Ridiculū aūt eēt dicere ꝙ eēt
agens ſolū per accn̄s.⁊ de hoc inq̄ſitū eſt alibi ſeorſum:⁊
ꝓbatum eſt multiplr̄ ꝙ motus depēdet a cā agente ꝑ ſe.
Et ꝙ iſte aſſumit ꝙ h demōſtratū ē.5.phy.ꝙ actio ⁊ paſ.
ſio ⁊ motus nō habent ⁊c̄.Salua reuerētia dico ꝙ falla/
laciter enuūciat.hoc enim non ē ibi dictū ab Ariſto.nec
a cōmen.demōſtratū:ſꝫ hn̄ ꝓbat ibi Ariſto.ꝙ motus nō
eſt motus tāq; ſubiecti per ſe nec tāq; termini.ex quo nō
ſeqꝛ̄ ꝙ actio ⁊ motus nō ſint a cauſa agente ꝑ ſe.nam de
rōne eius qđ ē a cā per ſe nō ē ꝙ ſit per ſe termin° motus.
⁊ ꝙ hec fuit intentio Ariſto.videre pōt q̄libet veritatis
amicus ⁊ iſpiciēdo diligenter lr̄aꝫ eius ibidē.¶ Ad aliā 5.phyſi.
rōneꝫ cū dr̄ ꝙ tūc ſenſus nō eēt ſuſceptiu° ⁊c̄.dico ꝙ iſta T.cō.ii.
ꝓpoſitio:oīs ſenſus eſt ſuſceptiu° ſpēꝝ ſine mā:itelligē/ ⁊.iz.
da eſt de ſenſu q eſt ſubm ſenſationis ne contradicat illi
vitati ſupius declarate ꝙ aīa eſt agens oēs ꝓpos motus Com.z.
aīatoꝝ ſiue veros ſiue extiſtimatos vt oñſum fuit prius. de aīa.
itelligēdo vo de ſenſu q eſt ſubꝫ ſenſationis vera eſt iſta Cō.57.
ꝓpoſitio.oīs ſenſus ⁊c̄.⁊ rō huius eſt:qꝛ idē eſt receptiuū
ꝑparationis ſiue diſpoſitionis ad actū ⁊ ei° actus vt cōi/
ter teneꝛ̄.vn̄ cū ſpēs rei ſenſibilis ſit diſpoſitio ad recipi
enduꝫ ſenſationeꝫ idē oꝫ eē ſuſceptiuū ſenſationis ⁊ ipſi
us ſpēi ſic intelligēdo ꝙ oē qđ ē receptiuū ſenſationis ē
receptiuū ſpeciei.⁊ nō ecōuerſo.¶ Sed ꝯtra h obijciꝛ̄.
qꝛ iſta ꝓpoſitio.ſenſus ē receptiuus ſpēꝝ ſine mā oꝫ eſſe
vera ꝑ ſe ⁊ ꝑmo.aliter enim erraret in dicta ꝓpoſitione
vl̄i niſi aſſignaret ꝑdicatuꝫ ſuo ꝑmo ſubiecto:qđ nephas
eſt dicere de Aꝝ.mō ipſa nō eſt vera ꝑ ſe ꝑ niſi ꝑdicatū
ineſſet oī ꝯtento ſub ſubiecto.vt pꝫ ex ꝑ poſterioꝝ.igiꝛ̄
oīs ſenſus ē receptiuus ſpēꝝ ſine mā:qđ nō eēt ſi aliquis
eēt actiuus.q̄re ⁊c̄.Et ego multū miror de iſta opione.qꝛ
ſi eē ſuſceptiuū ſpēꝝ ſine mā cōpeteret per ſe ⁊ ꝑmo ipſi
ſenſui tāq; ſuo ꝑmo ⁊ vl̄i ſubiecto tunc ſine dubio nō de/
beret cōpetere alteri niſi per nām ſenſus.ꝑmū eni ſubm
paſſionis eſt cui nō ineſt paſſio ꝑ aliud ſubiectū.⁊ cuicūq;
ineſt paſſio ineſt ꝑ nām ꝑmi ſubiecti vt dicit Ariſ.in ꝑ po/
ſterioꝝ.ſic eē ſuſceptiuū ſpērū ſine materia deberet per

naturam ſenſus ineſſe cuicūq; inē. ꝛ h̄ ē manifeſte falſuz
q2 mediū iāiatuz recipit ſpēs ſine materia vt aer ꝛ aqua
ꝛ h̄ꝫ diaphana. ꝛ ē cōſilis imutatio medij iāiati ꝛ organi
ab ipſis ſenſibilibus: ſicut voluit Alexāder ſup li°. de ſen-
ſu ꝛ ſenſato. ꝛ illemet capit ad ſuaz rōnem ꝙ q̄uis non
eodē mō recipiat mediū iāiatū ſpēꝫ ſicut ſenſus. ipſe eni
ſenſus magis ſpūalr̄ recipit vt voluit Cōmen. in libello
ſuo de ſenſu ꝛ ſēſato. tñ eē receptiuū ſpēꝝ ſine mā nō dr̄
pure equoce de medio ꝛ de ſenſu. ſ3 aut vniuoce aut ana
logice. paſſionis. n. analogice vel ambigue debet aſſigna
ri ſubm ambiguū. ꝛ eſſet error ſi p̄mū ſubm principale ꝛ
vniuocū paſſioni ambigue aſſignaret̄: vt euidēter docet
Linco. ſup p̄mū poſterioꝝ. p3 ergo ꝙ ſenſus nō eſt p̄mū
ſubm hui° qd̄ eſt eſſe receptiuū ſpēꝝ ſine mā. ¶ Sed cū
arguit̄ ꝙ tūc Ari. in hoc errauit in acceptiōe vl̄is. dico ꝙ
nō ſeqtur: q2 ad hoc ꝙ hō erret in acceptione vl̄is nō ſuf-
ficit ꝙ aſſignet p̄dicatū de ſubo non p̄mo: ſed o3 ꝙ putet
illud qd̄ nō eſt ſubm p̄mū eſſe ſub3 p̄mū: vel ꝙ lateat ip3
illud idē nō eſſe ſubm p̄mū. Ari. aūt nō putauit ſenſuz eē
p̄mū ſubm receptiuū ſpēꝝ ſine mā. imo euidēter docuit
ꝙ etiā ip3 mediū recipit ſpēs ſine mā. ꝛ ideo nō errauit i
acceptione vl̄is. ſufficit aūt ei q̄ztū ad illud capl̄3 oñdere
illā ꝓprietatē de ſenſibilib° ad remouēdū quēdā errorē
antiquoꝝ ponentiū ſenſum realr̄ hr̄e in ſe ipſa ſenſibilia.
Ad cui°. n. erroris extirpationē ſpecialr̄ ꝯuertit doctrinā
ſuā ad ipſos ſenſus q̄ ſunt ſuba ſenſationū. Eſt aūt ꝯſide-
rādū ꝓpter illā auctoritatē ꝛ ſil̄es ꝙ forte in greco ideo-
mate nomē qd̄ eſt loco hui° nois ſenſus nō rep̄ſentat niſi
virtutē receptiuā ita ꝙ virtus nāl̄is aīe actiua ſenſatio-
nis nō noiat̄ eodē noie quo ſenſus q̄ eſt ſubm ſenſatiōis.
T.c.37. ꝛ iō Arꝝ. poſtq̄ȝ docuerat vl̄r aīam eſſe cām actiuā oīum
T.c.121. motuū ꝛ actuū viuentis. vt declaratū eſt locutus fuit de
ſenſu q̄ eſt ſubm ipſius ſentire. ꝛ de ipſo vl̄r ꝛ ſimil̄r enū-
ciauit ea q̄ dicta ſunt. ſ. ꝙ mouet̄ a ſenſibilibus ꝛ ꝙ redu
citur ad actū ꝛc̄. ꝛ ſic ſermones eius hn̄t vl̄uerſitatē. qc-
quid tñ ſit de noie nō facio vim: dūmō rei veritas appa-
reat. ſ. ꝙ preter ſenſus receptiuos eſt virtus nāl̄is anime
actiua ſenſatiōis. ꝛ hanc latini ꝯſueuerūt vocare ſenſum
agentē: l3 de eē ei° fuerit dubitatio. vt p3 ex dictis. ¶ Ad
aliam rōnem cū dicitur ꝙ tunc iſta nō eēt vera. color eſt
per ſe viſibilis. nego ꝯñam. q2 q̄uis ſit aliq̄ virtus nāl̄is
iexiſtēs actiua viſionis tāq̄ȝ agēs ꝓficiens: tñ iſta virtus
nō largit̄ corꝑi formā ꝛ habitū p̄ quē moueat diaphanū.
imo ipſe color per ſui nām mouet. i. imutat ipſuz diapha
num ſm̄ actuz. ꝛ hoc eſt de eſſentia vel natura eius ſ3 ꝙ
viſibilis vt dicit Ariſto. ꝛ Cōmen. ꝛ ſic erit per ſe viſibi-
lis in 2°. mō ꝓſeitatis. ꝛ erit actiuū viſionis ſue tāq̄ȝ agēs
diſpoſitiuū. ꝛ h̄ ſufficit. verū eſt ergo ꝙ color nō eſſet per
ſe viſibilis ſi ſenſus actiu° ꝯferret vel largiret̄ ei formā
ꝛ habitū p̄ quē moueret ipſum diaphanuz ꝛ viſum ſicut
putauerūt aliq̄ de lumīe: ſ3 nō eſt ita: imo ipſe color per
ſuā naturā mouet diaphanū ꝛ viſum: ꝛ tunc virtus nāl̄is
aīe efficit viſionē in viſu diſpoſito per ſpēꝫ coloris. ¶ Ad
aliā rōnē cū dr̄ ꝙ ſenſus paſſiuus ꝛc̄. dico ꝙ iſta rō ē ꝯtra
ſuū auctorē. ꝓbat̄. n. per illā rōnez ꝙ ſenſus particularis
cognoſcit ſpeciē rei ſenſibilis exīſtem in medio. vt viſus
cognoſcit ſpēm coloris exītez in aere. cuius tñ oppoſituz
cōiter tenet̄: ꝛ q̄ſi manifeſtū eſt ad ſenſuz. arguit eni ſic.
cognitio fit p̄ aſſimilationē cognoſcentis ad illud cuius
h3 ſimilitudinē in ſe. nūc aūt ſenſus habet in ſe ſimilitu-
dinez ſpēi ſenſibilis: cū ſenſatio ſit q̄dā effectus illi° ſpēi.
effectus. n. h3 ſil̄itudinē ad ſuaz cauſam. q̄re ꝛc̄. p3 ḡ illaz
rōnem nō eſſe ſufficientez. q2 ſic ꝯcludit incōueniēs ꝯtra
illum ſicut cōtra aliuz. dico aūt ad hanc rōnez negando
ꝯñam. viſus. n. nō cognoſcit ꝓprie illaz v̄tutē nālem aīe

que agit viſionē ſicut nec ꝓprie cognoſcit ſpēm exīſtem
in medio. ꝛ cū ꝓbat̄ ꝙ cognitio fit p̄ aſſil̄ationez ꝛc̄. dico
ꝙ hic eſt fallacia ꝯñtis. bene enim verū eſt ꝙ ad hoc ꝙ
aīa nr̄a aliquid cognoſcat op3 ꝙ eius ſil̄itudinē i ſe habe
at quodāmō. ſed nō ſequit̄ ꝙ ipſa cognoſcat omne illud
cuius ſil̄itudinē habet in ſe. cum enim ſenſus ſit quidam
effectus generantis qd̄ generauit aīal. ꝛ ſic h3 q̄dā ſimi-
litudinem ad ipſum ſequeret̄ ꝙ ipſe ſenſus cognoſceret
illud generans qd̄ gnāt aīal ꝛ ſenſuz. qd̄ eſt abſurdū. ꝛ iō
nō valet rō. Cū. n. dr̄ ꝙ cognitio fit p̄ aſſil̄ationez ꝛc̄. dico
ꝙ ſi nos loquimur de cognitiōe quā h3 ſenſus particula-
ris exterior iſta fit p̄ aſſimilationē ſenſus ad obm̄ p̄ ſpēꝫ
gn̄atā ab obiecto mediāte medio ꝛ ipſuz obm̄ rep̄ñtātē.
mō talis nō eſt ſimilitudo quā h3 ad ſenſuz actiuū vt ma
nifeſtū eſt. nō eni ſenſus actiuus generat in ſenſu paſſiuo
ſpēm ipſum rep̄ñtantē mediante aliquo medio qd̄ prius
mutet̄ ab eo. ꝛ ſic p3 defectus rōnis iſtius: qui negat ſen-
ſum agentem: ꝛ ponit ſpēm ſenſibilē eſſe p̄ncipiū actiuū
ſenſatiōis. verꝝ ē ꝙ ipſe adduxit quaſdā rōnes alias vſq̄
ad quartā. que oēs ſolute ſunt in. 2. tractatu de ſenſu agē
te. ſed ꝓpter breuitatē q2 in illis alijs rōnibus pauca aut
nulla ē difficultas ideo eas ad p̄ñs nolo narrare nec ſol-
uere. per ea tñ que hic cōgregata ſunt q̄libet parū exerci-
tat° poterit oīa talia argumēta facil̄r diſſoluere. ¶ Nūc
reſtat dicere de vltia rōne quā ponūt q̄dā ſocioꝝ nr̄oꝝ.
illā. n. reputo meliorē oīb° alijs. ꝛ firmiter credo ꝙ ſi cō-
tra iſtā poſitionē poſſet iueniri rō demr̄atiua ille iuenit-
ſet. Cū ergo ipſe dicit ꝙ ſi eſſet ſenſus agēs tūc ip̄m ſenſi-
tiuū eſſet in potētia eſſentiali ad actū q̄ eſt ſentire. ꝯcedo
illā ꝯñaz. ꝛ ꝯñs. ꝛ ipſe nō demōſtrauit oppoſitū. ſicut p3.
inſpiciēti totū ſuū opus. ibi q̄dē ipſe videt̄ ſupponere ꝙ
ſicut graue ſm̄ actū ſe habet ad vbi deorſuz ſic ſenſitiuū
ſe h3 ad actū qui eſt ſentire. mō ipſuz graue in actu nō eſt
in potentia eſſentiali ad ipſuz vbi deorſum ſ3 ſolū in po-
tentia accn̄tali: ꝓpter qd̄ nō indiget motore per ſe. ꝛ ego
dico ꝙ id nō eſt per ſe notū ꝙ graue ſm̄ actū non mouet
ſeipſum niſi per accn̄s: imo eſt magna cōtrouerſia ꝛ dif-
ficultas multiplex. vt p3. 8. ph̄ycoꝝ. ꝛ. 4°. celi ꝛ mundi. ꝛ T.c.32.
ſic vltima reſolutio eſt ad aliq̄d multū dubiū ꝛ forte dif- T.c.17.
ficilius ꝓpoſito. ꝛ hec nō eſt nā demōſtrationis ſufficien ꝛ. 22. ꝛ
tis. vt p3 p̄mo poſterioꝝ. precipue q2 nāl̄is ph̄i eſt maxi- 23. ꝛ. 24
maz certitudinē querere ſm̄ Cōmen. 2. metaph̄. Dico tñ
vlterius magis appropinquādo ſolutiōi rōnis ꝙ duplex Com. 15.
eſt potētia eſſentialis ad aliquē actū. vna eſt q̄ eſt in ſub-
iecto habente virtutē nālem iclinantem ipſum ad actuz
ꝯ̄riū vt dicim° ꝙ aq̄ h3 potentiā eſſentialē ad vbi ſur-
ſuz ꝛ ad motū ſurſū: ꝛ ip̄a aq̄ h3 actū ꝯ̄riū ad motū ſurſū
. ſ. vbi deorſum: ꝛ h3 nāliter virtutem inclinantez ipſam
ad motū deorſuz. ſil̄r aūt ꝛ in alijs. ꝛ hec potentia vocat̄
potentia eſſentialis a Cōmen. ꝓ tanto q2 p̄uatio actus q̄
eſt ratio talis potentie cōſequit̄ nāl̄r formā ꝛ eſſentiam
ipſius ſubiecti. vt p̄uatio vbi ſurſum ꝛ motus ad ſurſum
cōſequit̄ nāl̄r formā aq̄ ꝛ terre. Alio mō dicit̄ potentia
eſſentialis. ſ. per eſſentiā ꝛ nām ſuam ordinat̄ ad actum
ſic ad ſuū per ſe finē: ꝛ tñ nō eſt in ſubiecto cōtrariū actū
habente: aut virtutē nālē inclinantē ipſuz ad actuz ꝯ̄riū.
Et ꝙ hec diſtinctio ſit vera ꝛ neceſſaria declaro ſic. Con-
ſtat ꝙ p̄mū mēbrū eſt verꝝ. cōcedit̄. n. ab oībus ꝙ ſubm
habēs aliquē actū eſt in potētia eſſentiali ad actū ꝯtra-
riū vt terra vel aqua que nāl̄r h3 grauitatem. hec v̄o ſim
pliciter. illa vero in reſpectu dr̄ eſſe in potentia eēntiali
ad leuitatem ꝛ ad vbi ſurſum. ſed ꝙ aliud mēbꝝ ſit verꝝ
ſic p3. Conſtat enim ꝙ cuilibet per ſe motori correſpōdet
aliqua potentia eſſentialis receptiua motus vt ille etiaz
accipit in rōne ſua. cum ḡ motor celi ſit p̄ ſe motor ipſius

T.c.36. celi vt pʒ in.8.phyſicoꝝ.neceſſariū eſt vt celū habeat po-
tentiā eēntialē ad moueri motu circulari.ꝛ tñ certū eſt
ꝙ ipſuʒ celū nō hʒ aliquē actum ꝯrium motui circulari.
nec virtutē aliquā nāliter īclinantē ipſuʒ ad motū ꝯriū.
T.c.19. Imo nec ad motū aliū.vt pʒ ex pmo celi ꝛ mūdi.relinq
ꝛ.20. tur ergo ꝙ habet potentiam eēntialē ad motū illo mō.
qꝛ hʒ potentiā q̄ per ſuā eſſentiā ꝛ nām ordinat̃ ad ipſuʒ
motū recipiēdū.Silr̃ pʒ in alio.nā vtus augmētatiua ē p
ſe mouens ipſuʒ augmētabile motu augmentatiuo.ꝛ ſic
oʒ ipſum augmētabile hr̄e potentiā eſſentialem ad mo-
tuʒ talem.ꝛ tñ certū eſt ꝙ ipſum augmētabile nō habet
aliquē actū ꝯrium motui augmētationis nec aliquā vtu
tem nālē ipſum īclinantē ad aliū motum.ergo oʒ ꝙ alio
mō habeat potentiam eēntialē ad iſtū motum augmen-
tationis.Itē ipſe itellectus poſſibilis dr̃ eſſe in potentia
eēntiali ad ſpēm intelligibilem ſm ipſum in tractatu de
itellectu agente.ꝛ tñ itellect⁹ poſſibilis nulluʒ hʒ actum
ꝯrium ſpēi itelligibilis nec vtutē īclinātē ipſuʒ ad ꝯriū.
oʒ ergo ipſuʒ eē in potentia eſſentiali alio mō.ſ.qꝛ hʒ po-
tentiaʒ q̄ per ſuā eēntiā ordinat̃ ad actū.pʒ ḡ ex dictis ꝙ
potentia eēntialis dr̃ multiplr̃.iſta aūt potentia eēntia-
lis q̄ eſt in ſubto nō habente ꝯriū qn̄qꝫ vocat̃ potētia ac-
cidētalis nō ꝓ tāto ꝙ ſolū per accñs ordinat̃ ad actū.ſʒ
ꝓ tāto qꝛ p̊uatio actus q̄ eſt ī ſubto habēte talē potentiā
nō ineſt nālr̃ illi ſubto ſed violēter.ſic cū graue ſm actū
exiſtit ſurſum ipſum eſt aptum natum ꝛ potens exiſtere
deorſuʒ:ꝛ caret ꝛ p̊uatū eſt ipſo vbi deorſuʒ.hec aūt p̊ua-
tio ꝛ carentia non ē ipſi graui nālis.imo per violentiā hʒ
ipſaʒ ꝛ per accñs.ꝛ iō dr̃ potētia accñtalis q̄tum ad hoc.
tñ indubitanter aptitudo eſſendi deorſum quā hʒ graue
per eſſentiam ſuā ꝛ nām ordinat̃ ad actuʒ q̄ eſt vbi deor
ſum.Hac diſtinctiōe v̄ificata pʒ reſpōſio ad illā rōnē.cū
eni dr̃ ꝙ ſenſitiuū erit in potentia eēntiali ad ſentire fal-
ſum ē.loq̄ndo de potentia eſſentiali accepta pmo mō.qꝛ
nullū hʒ ꝯrium actū ſentiendi nec vtutē īclinātē ipſum
ad actū ꝯriū.ſʒ bñ erit in potentia eēntiali 2°mō.ſ.in po-
tentia q̄ p ſuā eēntiā ordinat̃ ad actū q̄ eſt ſentire.ꝛ talis
potentia reqrit virtutē per ſe reductiuā ad talē actuʒ.di
co ergo ꝙ ſemen ex quo gn̄abat̃ animal fuit in potentia
eſſentiali ad actuʒ ſentiendi:ꝛ ipſum ſenſitiuū in aīali ge
nerato eſt in potentia eſſentiali ad ipſum actum.ſʒ mul-
tum diuerſimode:naʒ ſemen fuit in potentia eſſentiali.
qꝛ habebat formaʒ eēntialem ſubſtantialem ꝯriam illi
forme cuius eſt actus ſentiendi.Forma eniʒ ſubſtantia-
lis ſeminis eſt cōtraria aīe ſenſitiue ſaltē ſʒ diſpoſitiōes
naturales.naʒ ipſum ſenſitiuū nullā hʒ ꝯriam formā illi
forme quā ꝯſequitur ſentire.ꝛ ideo ratio peccat ſm mul
tiplex.Cum ergo ille conceſſerit oēs ſuppoſitiones pme
rationis nr̄e qua probauimus eſſe ſenſum actiuum pter
pmam que dicit ꝙ ſenſatio dependet ab aliquo pncipio
per ſe actiuo.ꝛ ꝓbatum eſt euidenter qꝛ hoc eſt verum ꝛ
neceſſariū.ꝛ oſtenſum eſt qualr̃ ſenſitiuū eſt in potentia
eēntiali ad h̄ opus qō eſt ſentire.qō ſolū videbat̃ igrere
iſte magiſter.nō reſtat niſi cōcludere illā cōcluſioneʒ.ſ.
ſenſum agentem eſſe.ꝛ hoc eſt qō volumus.

¶ Dico aūt ꝓpriū qdem qō non contingit alte
ro ſenſu ſentiri ꝛ circa qō non cōtingit errare
vt viſus coloris ꝛ auditus ſoni. Textu com-
menti.LXIII. Queſtio. XVII.

Queritur.Utrū ſenſus particularis poſſit de-
cipi circa ſuum ꝓpriuʒ ſenſibile.Et arguitur
pmo ꝙ ſic.qꝛ virtus q̄ iudicat aliqd eē alte-
rius diſpōnis q̄ʒ ipſum ſit decipit̃.hoc eſt ma
nifeſtum.ſed ſenſus particularis iudicat ſuū
ſenſibile eē alterius diſpoſitionis q̄ʒ ſit.vt viſus iudicat
aliqō coloratū eē rubeuʒ:qō tñ eſt album vel nigrum.qō
apparet cum aliquid videt̃ mediāte medio rubeo.ſimi-
liter guſtus febricitantis iudicat aliqd eſſe amarum:ꝛ ta
men eſt dulce.vt apparet per experientiā.¶ Item ſicut
ſe habet itellectus ad itelligibile ſic ſenſus ad ſenſibile.
per conuenientem ſimilitudinem.ꝛ habetur in 3°huius. T.cō.3.
ſed intellectus errat qn̄qꝫ circa intelligibile ꝓpriuʒ.qui-
ditas enim eſt ꝓprium obiectuʒ intellectus ꝛ pmuʒ.ꝛ tñ
intellectus noſter decipit̃ circa qditatem cū iudicet qdi
tatem vnius rei eſſe quiditateʒ alterius rei.vt cū aliqui
iudicauerunt animaʒ eſſe corpus.ꝛ tempus eſſe eſſentia-
liter ipſum motum.ꝛ ſic de alijs.¶ Item virtus cogno-
ſcens aliquid ꝛ non habens cognitionem veram de illo
habet falſam cognitionem verā de illo.hec videt̃ mani-
feſta.ſed ſenſus particularis cognoſcit ꝓpriū ſenſibile.h̄
eſt manifeſtū.ꝛ non habet de ipſo cognitionē verā.ꝓba-
tio.quia veritas ꝛ falſitas conſiſtit circa cōpoſitionem ꝛ
diuiſionē ſʒ Aꝛ.pmo perihermenias.ꝛ 5°.ꝛ.6°.metaph. T.c.34
ꝛ in.3.huius.ſenſus autem particularis non cōponit nec T.cō.8.
diuidit aliquid cū aliquo vt videt̃ manifeſtū.hec.n.opa- T.c.22.
tio eſt itellect⁹.ſ.componere ꝛ diuidere 3°.huius.ergo ꝛc̃. T.c.21.
¶ Oppoſitum videt̃ velle Ariſto.in diffiniēdo ſenſibile T.c.63.
ꝓprium.dicit enim ꝙ ſenſibile ꝓprium eſt illud qō non
cōtingit altero ſenſu ſentiri:ꝛ circa qō nō ꝯtingit errare.

Ad intellectum queſtionis itelligenduʒ eſt ꝙ
ſenſus particularis aliqn̄ eſt
in debita ꝛ ꝓportionabili diſtantia ad ſenſibile ꝓpriuʒ.
aliqn̄ autem non.qꝛ minus diſtat ꝛ elongatū eſt ab ipſo.
aut minus ꝓpinquum eſt ei.¶ Item cōſiderandū eſt ꝙ
oīs ſenſus eſt virt⁹ organica.vt pʒ in.2.ꝛ in.3.huius.ipſuʒ T.cō.6.
aūt organū ſenſus qn̄qꝫ eſt nālr̃ diſpoſituʒ ꝛ ꝓprie ita ꝙ T.cō.6.
nullam hʒ diſpoſitionem inālem ꝛ icōpetentē ad actum
ſenſus.qn̄qꝫ ē inālr̃ ꝛ icōpetenter diſpoſitū ad ipſuʒ actū
ſenſus.¶ Cōſiderandū etiam ꝙ oīs ſenſus particularis
indiget medio aliquo ad actum ſuum ꝛ illud mediū aut
eſt nālr̃ diſpoſitū ſm ꝙ exigit multiplicatio:ꝛ generatio
ſpēi ſenſibilis.aut eſt inālr̃ diſpoſitū ꝛ incōuenienter ita
ꝙ habeat in ſe aliquā diſpōnem incōuenientē ꝛ īꝓpriā
ad recipiendū ſpēm rei ſenſibilis ipſum ſenſibile repñtā-
tem.¶ Intelligendum ēt ꝙ ſenſus particularis non eſt
natus cognoſcere aliqō ſenſibile extrinſecū niſi recipiat
ſpēm illius aliq̄ mō.cuius ſignū eſt ꝙ cuʒ iter ſenſibile ꝛ
ſenſuʒ iterponit̃ aliqd:qō ꝓhibet ſenſibile generare ſpēʒ
ſuam in ſenſu ꝑticulari ipſe ſenſus ꝑticularis non recipit
illud ſenſibile.vt cū iter viſum ꝛ colorem iterponit̃ ali-
qō opacum ꝛ tenebroſum prohibens ſpeciem generari a
colore in viſu nō vr̃.ſimilr̃ autem ꝛ in alijs.

His premiſſis dico ad queſtionem ꝙ cum ſen
ſus ꝑticularis eſt in debita ꝛ ꝓ-
portionata diſtantia a ſenbili:ꝛ medium nullaʒ hʒ diſpo
ſitionē icōuenientē ꝛ inālē ad recipiendū ſpēm repñtan
tem obiectum.ꝛ ſilr̃ organū eſt oīno nāliter ꝛ cōuenien-
ter diſpoſitū ſm qō exigit̃ ad actū ſenſus tūc ſenſus ꝑti-
cularis nō decipit̃ circa ſuū obiectū ſeu ſenſibile ꝓpriū.
ꝛ hoc eſt adeo manifeſtum ꝛ certum ꝙ nō multū idiget
rōne ad ꝓbandum ꝙ ita ſit.ꝛ forte dʒ recipi ab itellectu
bñ diſpoſito ſine rōne demōſtratiua per ſolā iductionē.
Cum.n.viſus ꝛ color ſunt ſibi inuicē debito mō appropin
quata:ꝛ medium puta aer aut aq̄ fuerint pure diaphana
nullā extraneā diſpoſitionē habētia.ꝛ ſilr̃ oculus fuerit
oīno ſanus ꝛ nulla inālí ꝛ incōuenienti diſpōne deprauatus:tūc viſus nō decipit̃ in iudicando illud qō vr̃ eē co-
loratū aut albū aut nigruʒ aut rubeum.ꝛ ſic de auditu ꝛ
olfatu ꝛ alijs ꝛc̃.Sed q̄uis h̄ ſit ſatis manifeſtū tñ non

eſt incōueniens huius cauſaȝ aſſignare.cognitio eniȝ ali/
cuius per ſuam cauſam eſt perfectior ꝙ̄ ſuum eſſe tñ vt
p̄ de aīa dicit cōmen.ſup ꝓhemiū hu'.ꝛ p̄ᵒ.phicorū.Cauſa auteȝ
Com̄.2. huius ſorte eſt iſta:qꝛ cum ſenſibile eſt ſufficienter ꝓpin
Com̄.p̄ᵒ. quuȝ ſenſui:ꝛ cum hoc mediū ꝛ organū ſunt nālr ꝛ cōue/
ꝛ.2ᵒ. nienter diſpoſita:tunc ſenſibile generat in ſenſu formaȝ
ꝛ ſpēȝ ipſuȝ repñtātē v̄e ꝛ ꝓpe ꝛ ꝑfecte.ꝛ ſic ipſe ſenſus ē
ꝑfecte diſpoſitus ꝛ ꝑparat' ad recipiendū verā cognitio/
neȝ aut ſaltē cognitionē nō falſaȝ ipſius ſenſibilis.Unde
poſſet ſic ſyllogiçari.poſitis cauſis ꝓpinquis ꝛ per ſe ali/
cuius effectus neceſſe ē eē illū effectuȝ:ꝛ p̄cipue in rebus
nālib':ſed illis trib' accñtib' cōcurrentib' ponunt̄ p̄nci/
pia ꝓpinq̄ ꝛ ꝑ ſe cognitiōis ꝑfecte exñtis ſine deceptiōe
ꝛ errore.tūc eñi ponit̄ ꝛ exiſtit p̄ncipiū receptiuuȝ ꝓpin/
quum per ſe ꝛ ꝑfectum.ſ.ſpēs rei ſenſibilis repñtans ꝑfe
cte ipſum ſenſibile ꝛ ponit̄ vel exiſtit ꝓpinquū p̄ncipiuȝ
actiuū talis cognitiōis ꝑfecte.ꝛ iō neceſſe eſt tunc exiſte/
re cognitioneȝ ꝑfectam:quā ſenſus ꝑticularis natus ē ha
bere de ſuo ꝓprio ſenſibili ſine errore ꝛ deceptione.cuȝ
aūt vna illaꝝ conditionū defecerit ꝯtingit ſenſuȝ nō ha/
bere ꝑfectā cognitioneȝ de ſenſibili ſine errore:imo ſen/
ſus vel aīal vtēs ſenſu decipiet̄ ꝛ errabit circa tale ſenſi/
bile vt dicebat̄ arguendo.Et hoc etiam manifeſtū eſt ex/
perientia.ſi eñi digitis cācellatis ſupponat̄ lapillus rotū
dus vel piſuȝ aut aliud ſīlē corpus:ꝛ circūducat̄ tūc ap/
parebit eē duo corpora:ita ꝙ ſi nō eēt alia v̄t' cognitiua
tūc idubitāter putaret̄ eē duo corpa.ꝛ cā hu' eſt:qꝛ me/
diū ibi nō eſt ſufficiēter diſpoſitū:ꝛ nālr ſe hñs:imo vn'
digitoꝝ.ſ.q̄ ſupponit̄ ꝛ icuruat̄ ſup alteꝝ ē in ſitu innāli.
ꝛ ideo ſpēs mediāte ipſo ꝑueniēs ad v̄tutē tactiuā nō oī/
no ſufficiēter vnit̄ cū ſpē q̄ ꝑuenit ꝑ alteꝝ.ꝛ ꝓpter h̄ tact'
indicat eē duo:ſȝ in hoc nō eſt deceptio circa ſenſibile ꝓ/
priū:ſed cōe.Numerus.n.ꝛ vnitas nō ſunt ſenſibilia ꝓpa
T.c.64 ſed cōia vt d̄r in lr̄a.Exēplū aūt de errore ſenſus particu
laris circa ꝓpriū ſenſibile ꝓpter idebitā diſtātiā manife
ſtū eſt.cū.n.corp' albū multū diſtat a viſu videt̄ nigruȝ:
aut multo minus albū ꝙ̄ ſit.Silr cū ſonus audit̄ de lōge
multo minor ꝛ iperfectior apparet ꝙ̄ de prope.ſilr aūt ꝛ
in alijs.dicunt tñ aliq̄ ꝙ nunꝙ̄ ſenſus ꝑticularis decipit̄
circa ꝓpriū ſenſibile ꝓprie loquendo de ſenſibili ꝓprio.
ſenſibile.n.ꝓpriū ſenſus eſt illud qḋ ꝯtinet oīa ꝑ ſe ꝛ p̄ci/
ſe imutantia illū ſenſuȝ vt color eſt ſenſibile ꝓpriū viſus
generaliter accipiendo colorē ꝓ quocūq̄ actu diaphani.
vt capit Ar.in liᵒ.de ſenſu.vbi dicit.corpora colore par/
ticipant.ſed ſenſibile ꝓpriū viſus nō eſt albedo neq̄ ni/
gredo neq̄ aliud ſpeciale contentū ſub colore.mō lȝ vi/
ſus decipiat̄ circa iſta ſpecialia.ſ.circa album ꝛ nigrū:tñ
nunꝙ̄ decipit̄ circa colorem.nunꝙ̄ enim ꝯtingit ꝙ viſus
iudicet aliqḋ coloratū niſi illud ſit aliquo mō coloratuȝ.
ſimilr guſtus non iudicat aliqḋ eſſe ſaporoſum niſi ſit ali
quo mō ſaporoſum.ꝛ auditus non iudicat aliquid eſſe
ſonum vel aliquid ſonans niſi illud ſit aliquo mō ſonās
vel ſonus.ꝛ ſic ſenſus ꝑticularis nō decipit̄ aliq̄ mō circa
ſuū ſenſibile ꝓprie ꝓpriū.Et hoc videt̄ intendere Ariſ.
T.c.63. in littera.vbi dicit.Et non decipit̄ qm̄ color ꝛ qm̄ ſonus.
Senſum igit̄ decipi circa aliqḋ contentū ſub ſuo primo
obiecto ꝓpter aliquē defectū mō p̄dicto nō eſt ipſuȝ de/
cipi circa ꝓpriū obiectū ꝛ circa ſenſibile ꝓpriuȝ.ꝛ ꝓpter
hoc Ar.abſolute dixit ꝙ ſenſibile ꝓpriū eſt circa qḋ nō
cōtingit errare ꝛc̄.Et hoc cōſidera qꝛ pulchrum videt̄.ſi
enim intelligim' per ſenſibile ꝓprium illud qḋ nō ſentit̄
alio ſenſu ꝛ per ſe imutat ſenſuȝ ꝛ cōtinet oīa que ab illo
ſenſu cognoſcuntur preciſe tunc circa ſenſibile ꝓpriuȝ h̄
modo dictum non decipit̄ ipſe ſenſus ꝑticularis vt dcm̄
eſt.ꝛ hoc vtroq̄ modo videt̄ Ar.loqui de ſenſibili ꝓprio.

ſi vero per ſenſibile ꝓpriū alicuius ſenſus itelligim' oē
illud qḋ per ſe imutat illum ſenſuȝ:ꝛ nō poteſt alio ſenſu
particulari ſentiri ſic ſenſus bene decipit̄ circa ſenſibile
ꝓprium ꝓpter cauſas p̄dictas.ꝛ hoc mō cōmuniter itel/
ligitur.Eſt aūt vlterius cōſiderandū ꝙ ꝙ̄uis ſenſus par/
ticularis nūꝙ̄ decipiat̄ circa ſenſibile ꝓpriū mō p̄dicto.
nūꝙ̄ enim homini vel alteri aīali apparet per audituȝ ꝙ
audiat ſonum:quin aliqueȝ ſonū audiat.nec vnꝙ̄ appa/
ret ꝙ videat coloreȝ:quin videat colorem aliquo mō:tñ
ipſe ſenſus particularis.vel magis ꝓprie loquendo aīal
vtens ſenſu particulari aliqñ decipit̄ circa ſubiectū ſen/
ſibilis:ꝛ circa locum vel vbi ipſius.vt ſi viſo aliquo colo/
rato iudicet aīal qd ſit illud coloratū:vtrum ſtānum vel
argentum.ꝛ vbi ſit an ſuperius vel inferius multotiens
decipit̄.qḋ nō ſic puto contintigere:ꝙ ipſe ſenſus parti/
cularis iudicet de illo ſubiecto:ꝛ ipſū cognoſcat.ſȝ magis
quedā alia v̄tus aīe iterior ꝛ nobilior ſenſu particulari.ꝛ
hec virtus eſt virt' cogitatiua in hominib'.hec.n.virt'
cōprehēdit intentiones idiuiduales omniū.iō.p̄dicamē
toruȝ vt hanc humanitateȝ ſortis:ꝛ hanc paternitateȝ:ꝛ
hoc vbi.ſic aūt ꝛ de alijs.hec aūt eſt nobiliſſima v̄tus aīe Com̄.63
ſenſitiue de q̄ mlta pulchra docuit Cōmen.ī diuerſis lo/ ꝛ.3.hu'
cis ſuoꝝ cōmentoꝝ:ꝛ forte videbit̄ poſt.Sic igit̄ itelligo Cō.6.
ſenſuȝ particulareȝ aliqñ decipi circa ſubȝ ſui ꝓpꝫ ſenſi
bilis qd ſit.qꝛ aliq̄ alia virt' ꝯ' cognitio ꝯcomitat̄ cogni/
tionē ſēſus decipit̄ circa illḋ.vt viſo aliq̄ colorato v̄t' cogi
tatiua iudicat ipſuȝ eē niuē aut farinā aut ſtānū aut plū
bum ꝛ ſic de ceteris.ꝛ hec ē itētio Cōmen.ī cōmen.hu'. Cō.63.
ꝑtis.¶ Videret̄ alicui ꝙ ſenſus ꝑticularis nunꝙ̄ deci/
pit̄ circa ſenſibile ꝓpriuȝ.qꝛ qñcūq̄ ſenſus recipit ſpēm
ſenſibilis eo mō quo ſenſibile ipſaȝ iprimit.tūc videtur
eſſe veꝝ iudiciū:cuȝ ſenſus natus ſit ſentire ꝛ iudicare ꝑ
ſpēȝ a ſenſibili ſibi ipreſſaȝ.ſed cū ſenſus ſentit ſemꝑ reci
pit ſpēȝ ſenſibilis eo mō q̄ ſenſibile ipſam agit:ꝛ natū eſt
agere.Ulr.n.alteratū ſeu paſſuȝ nūꝙ̄ recipit formaȝ ab
agente niſi quā agens iducit:nec alio mō niſi quo agens
natū eſt eaȝ inducere.Si.n.reciperet alio mō q̄ agēs nō
induceret ipſam:qd eēt agens illū modū:nō paſſuȝ:qꝛ ē
in potentia ad formā ad oēȝ modū recipiēdi ſȝ quē reci/
pit.Et forte dicēdū hic ꝙ ſenſus inālr diſpoſitus recipit
ſpēm ſenſibilis alio mō ꝙ̄ ipſuȝ ſenſibile natū ſit eā ipri/
mere.ꝛ illū moduȝ efficit diſpō inālis exiſtens in ſenſu.
Vel dicat̄ ꝙ ſenſus cū ſentit ſemꝑ recipit ſpēm ſenſibi/
lis eo modo quo ſenſibile natum eſt ipſam agere.ſed nō
omni eo modo quo natum eſt agere.non.n.ſemꝑ recipit
eā mō ꝑfectiſſimo ꝓpter idiſpoſitionē organi ſic̄ calefa/
ctibile nō ſemꝑ recipit caliditatem ita ꝑfectā ſicut ignis
natus eſt eaȝ facere.ſ.ꝓpter idiſpoſitionē.Ad hoc auteȝ
ꝙ ſenſus habeat veꝝ iudiciū de ſenſibili neceſſe eſt ꝙ re
cipiat eius ſpēm mō ꝑfectiſſimo quo ſenſibile natum eſt
eam facere.ſ.ipſam ꝓprie repñtanteȝ.ꝛ hec rō tangit̄.4.
metaph̄.pȝ ergo q̄mō ſenſus particularis decipitur circa
ꝓprium ſenſibile ꝛ quomodo non.

Ad primam rationem pȝ ex dictis.cuȝ dicitur.
illa virtus ꝛc̄.veꝝ eſt ſic ſe habēre
re.ꝛ cū dicitur.ſenſus ꝑticularis ꝛc̄.dici pōt ꝙ hoc cōtin/
git per accñs ꝓpter inālēȝ diſpoſitionem medij.mediū
eniȝ quo mediante debet aliqd videri dȝ eſſe diaphanū
pure ſine omni v̄o ꝛ ꝓprio colore ꝯſtre mixtioneȝ lucidi
cum opaco.ꝛ cum mediū habet aliquem talē colorē:tūc
ſpēs in eo recepꝑs aſſimilatur illi aliquo modo.Quod.n
recipitur in aliquo:recipitur ſm modū recipientis.ꝛ nō
ſm modū rei recepte.ꝛ ſic illa ſpecies nō ꝓprie ꝛ perfe/
cte repñtat illud ſenſibile.Similiter autem cuȝ organū
ſenſus habet diſpoſitionem inaturalem ꝛ incōuenientē:

tunc ſpecies in ipſo recepta quodãmodo conformaẽ ei ⁊
non repñtat ſincere ⁊ perfecte ipſum ſenſibile. ꝓpter qḋ
fit iudiciũ ſm exigentiã illius diſpoſitionis inexiſtẽtis.
⁊ ſic errat ſenſus. Si aũt volumus dicere ſenſibile ꝓpriũ
alio mõ tũc interimeẽ minor. nũq̃ enĩ viſus iudicat ſen
ſibile ꝓprium eſſe alterius diſpõnis. vt coloratũ eẽ non
coloratũ nec ecõuerſo. ⁊ ſic nõ iudicat ſẽſibile ꝓpriũ alte
rius diſpõnis q̃ ſit niſi cõiungendo cum eo aliqḋ ſenſi-
bile non propriũ. ¶ Ad aliam cõcedaẽ maior. ⁊ cũ diciẽ
ꝙ intellectus bene decipiẽ circa proprium intelligibile
.ſ. circa quiditatẽ. dico ꝙ nõ per ſe ⁊ proprie apprehen-
dendo q̃ditatẽ ſimplici apprehenſione intuitiua. imo ſic
apprehendens q̃ditatẽ per ſe ⁊ ſeorſũ apprehenſiõe ſim
plici non decipiẽ intellectus circa ꝓpriũ intelligibile vel
circa quiditatem aliquã; ſed per accñs. ſ. ꝯponendo vnã
q̃ditatẽ cũ alia vel diuidẽdo cõtingit error: ⁊ deceptio re
ſpectu q̃ditatis. Sed quia ſenſus ꝑticularis non ẽ natus
per ſe cõponere ſuum ꝓpriũ ſenſibile cũ aliquo alio: quia
nihil aliud cognoſcere dicitur niſi ſuũ ſenſibile ꝓpͥũ vel
ꝯtenta ſub eo vel ſenſibile cõmune. ideo nõ ꝯtingit talis
deceptio eſſe circa ſenſũ ꝑdictis cõditionib⁹ obſeruatis.
¶ Sed q̃ret iunior q̃ virtus facit iſtã cõpoſitionẽ. hoc
album eſt ſtãnũ. vel hoc ſonans eſt argentũ. ⁊ ſic de ſi-
milibus. Puto ꝙ virtus cogitatiua imutata a ſenſu vt vi
ſu q̃tum ad cõprehenſionẽ coloris: vel ab auditu q̃tum
ad cognitionem ſoni. ⁊ ſic de ceteris. ¶ Iſta enim virt⁹
cognoſcit oẽs formas ſenſibiles ꝓprias ⁊ cõmunes quas
ſenſus particulares cognoſcunt: tñ cognoſcit eas mõ ꝑfe
Com.6. ctiori ⁊ magis ſpũaliter q̃ ſenſus: vt docet Cõmen. in 3°.
huius. ⁊ in ſuo libello de memoria ⁊ reminiſcẽtia. ⁊ cũ h̃
ipſa cognoſcit intentiones. i. formas idiuiduales q̃s non
cognoſcunt ſenſus particulares. ⁊ tũc ipſa cogitatiua cõ-
ponit iſtas ad inuicẽ ⁊ ratiocinaẽ de ipſis. ꝓ tãto diciẽ rõ
Cõ.20. particularis ſm Cõmen. in 3° huius. ¶ Ad aliam cũ dr̃.
virtus que cognoſcit ⁊c̃. aliqui negant iſtam. q2 nõ oĩs co
gnitio eſt ſuſceptiua veritatis aut falſitatis ſ3 ſolũ cogni
tio cõpoſita vel diuiſa ſeu affirmatiua vel negatiua. circa
compoſitionem enim ⁊ diuiſionẽ conſiſtit veritas ⁊ fal-
T.c.22. ſitas. vt dicit ph̃us ꝑmo periarmenias. ⁊ in 3° huius. fal-
T.c.21. ſum enim in cõpoſitiõe ſemꝑ eſt. Et in ꝑncipio capli diẽ
Ar. Indiuiſibiliũ quidem igiẽ itelligentia in his ẽ circa
que nõ eſt falſũ. Ex quibus omnibus videtur ꝙ nõ eſt
neceſſe virtutem que non habet verã cognitionẽ habe-
re cognitionẽ falſam. q2 nõ oĩs cognitio eſt vera vel falſa.
ſed ſolũ compoſita vel diuiſa. ⁊ iõ nõ valet rõ. ¶ Sed
hec reſponſio videẽ manifeſte contradicere Ar. in 2° hu
T.c.161. ius. cap̃ de fãtaſia. ꝙ ꝓpriũ ſenſus ſemꝑ ẽ verus aut pau-
T.c.152 ciſſimũ habẽs falſum. Et in illo ca°. Quoniã aũt duab⁹
T.c.26. differentijs. ſenſus igiẽ ꝓprioꝝ ſemꝑ eſt verus. ⁊ in.3. hu
ius dicit. ꝙ itellectus ipſius qḋ q̃d erat eẽ ſemper eſt ve-
rus: ſicut viſus reſpectu ꝓprij viſibilis ſupple. Et ibidẽ
Cõ.26. dicit Cõmen. ꝙ actio intellectus que eſt iformatio ſemꝑ
eſt vera. Et ſubdit parum poſt. Quẽadmodũ viſiones ꝓ
pͥe viſui. ſ. cõprehendere colorẽ ſunt vere in maiori pte.
¶ Propter ꝯcordiam ergo iſtarũ auctoritatũ vtendũ eſt
forte diſtinctione ꝙ v̾itas poteſt accipi duplr̃. Uno° cõi-
ter pro quacũq3 ꝯformitate cognoſcentis ad cognitũ. ⁊
ſic ſine dubio ſenſus ꝑticularis bene h3 cognitionẽ verã
de ſuo ꝓprio ſenſibili ⁊ itellectus de quiditate. Alio mõ
ſumitur veritas magis ſtricte ꝓ cõformitate alic⁹ partis
contradictionis de qua põt eſſe dubitatio vel certitudo
ad ipſam rem. ⁊ ſic ipſa veritas ſolũ conſiſtit in cõpoſitio
ne vel diuiſione. nam omnis pars cõtradictionis que po
teſt eſſe dubia vel certa ẽ affirmatiua vel negatiua. ⁊ ſic
habet cõpoſitionem vel diuiſionem circa quam cõſiſtit

veritas ſi ita eſt: vel falſitas ſi ita nõ ſit in re. vel ecõuer-
ſo. ⁊ de iſta veritate vel falſitate loquiẽ Ar. 6. metaph̃. t.c.vlti.
verſus finem. vbi dicit ꝙ verum affirmationẽ habet in
cõpoſito. negationẽ aũt in diſiuncto. falſum autẽ huius
partitiõis ꝯtradictionẽ. ſi igitur accipiaẽ veritas iſto mõ
ꝓ cõformitate affirmationis vel negationis ad ipſã rẽ:
ſic ſemꝑ eſt circa cõpoſitionẽ ⁊ diuiſionẽ. nã affirmatio
requirit cõpoſitionẽ ⁊ negatio diuiſionẽ aliquo mõ: vt p3
in.3. huius. ⁊ hoc modo non cõceditur ſenſui particulari T.c.26.
ꝙ ſit verus reſpectu proprij ſenſibilis: eo ꝙ non h3 ipſiũ
componere vel diuidere cũ alio. ideſt cognoſcere cõpo-
ſitionem aut identitatem. vel diuiſionem aut diuerſita-
tem ei⁹ ad aliqḋ aliud. Utꝝ aũt aliq̃ virtus aĩe ſenſitiue
poſſit iſtã diuiſionẽ ⁊ cõpoſitionẽ cõprehendere non eſt
multum declaratũ. ſed de hoc videbiẽ poſt. q̃re ⁊c̃.

¶ Dicitur aũt ſenſibile tripliciter quorũ duo
quidẽ dicimus per ſe ſentiri: vnũ aũt ſm acci-
dens. Duorũ aũt aliud q̃dem ꝓpͥũ eſt vniuſ-
cuiuſq3 ſenſus: aliud ãt cõmune omniũ. Tex-
tu cõmenti. LXIII. Queſtio. XVIII.

Ueriẽ. Utrũ ſenſibilia cõia ſint ſenſibilia ꝑ
ſe. Et arguiẽ ꝑmo ꝙ nõ: q2 illud nõ eſt per ſe
ſenſibile qḋ eſt accñtalr̃ ꝯiunctũ ſenſibili ꝓ-
prio. tale enĩ dr̃ ſenſibile ꝑ accñs. vt Diarj fi- T.c.65.
lius: ſic diciẽ in lr̃a. ſed ſenſibile cõmune eſt
accñtalr̃ ꝯiunctũ ſenſibili ꝓprio vt magnitudo ẽ accidẽ-
taliter cõiuncta colori: ⁊ ſilr̃ figura. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ illud
qḋ non eſt ꝑmũ obm̃ alic⁹ v̾tutis: ⁊ non ꝯtineẽ ſub ꝑ obo
illius v̾tutis nõ eſt per ſe cognoſcibile ab illa virtute. h̃
vr̃ ſatis rõnabile. ſed ſenſibilia cõmunia nõ ꝯtinẽtur ſub
ꝑmis obiectis ſuoꝝ ſenſuũ ꝑticulariũ: vt manifeſtũ eſt
iducendo. ꝑmũ enim obm̃ viſus eſt color vel lumẽ vt dr̃:
magnitudo aũt nõ ꝯtineẽ ſub lumine nec ſub colore. nec
ſilr̃ figura. ⁊ ſic de alijs. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ qḋ eſt ſenſibile per
aliqḋ aliud eſſentialr̃ ab eo non eſt ſenſibile per ſe. hec ẽ
manifeſta. q2 per ſe: ⁊ per aliud opponunẽ: ꝑcipue ꝑ aliud
eſſentialr̃. ſed ſenſibile cõe ẽ ſenſibile ꝑ aliq̃d: qḋ ẽ aliud
eſſentialr̃ ab eo. ſenſibile. n. cõmune eſt ſenſibile ꝑ ſenſi-
bile ꝓpͥũ. vt plane dicit Alexander ſuper librũ de ſenſu
⁊ ſenſato. Cõmunis. n. ſenſus vniuſcuiuſq3 ꝑ ꝓpͥa ⁊ cũ
his. ſenſibile aũt ꝓpͥũ eſt eſſentialr̃ aliud a ſenſibili cõ-
muni. vt color eſt aliud eẽntialr̃ a magnitudine ⁊ figura
vt manifeſtũ ẽ. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi ſenſibi-
le cõe eſſet ſenſibile ꝑ ſe. aut hoc eſſet per ſe ꝑmo aut ꝑ ſe
non ꝑmo. ꝑ diuiſionẽ ſufficientẽ. nõ per ſe ꝑmo. q2 h̃ eſſet
cõtra Cõmen. in cõmento huius ptis. ſi dicaẽ ꝙ ꝑ ſe, non Cõ.65.
ꝑmo. contra. Illud cui debeẽ vel ineſt aliqḋ accñs per ſe
⁊ nõ ꝑmo eſt idẽ eẽntialr̃ cũ eo cui cõpetit per ſe ꝑ. vt ſor.
cui ineſt riſibilitas per ſe ⁊ nõ ꝑ eſt idẽ eſſentialr̃ cũ hoĩe
cui ĩeſt per ſe ⁊ ꝑmo. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs. ſi igiẽ ſenſibile cõe
eẽt ſenſibile ꝑ ſe nõ ꝑmo deberet eẽ idẽ eſſentialr̃ cũ ſen-
ſibili per ſe ꝑmo. ſ. cũ ſenſibili ꝓprio. hoc v̾o ẽ manifeſte
falſum. q2 iſta ſunt in diuerſis predicamentis. quare ⁊c̃.
¶ Itẽ entia mathematica nõ ſũt ꝑ ſe ſenſibilia. ſunt. n.
abſtracta a ſenſibilib⁹ vt dr̃ in 2°. phyſicoꝝ. ⁊ 7°. metaph̃. T.c.18.
⁊ nihil eſt abſtractũ a ſeipſo. ſed ſenſibilia cõmunia ſaltẽ T.c.35.
aliqua. ſ. numer⁹ magnitudo ⁊ figura ſunt entia mathe- ⁊.39.
matica vt ſciẽ ex mathematicis. magnitudo. n. ꝑtinet ad
geometriã. ⁊ ẽt figura. nũer⁹ ãt ad arithmetricã. q̃re ⁊c̃.
¶ Item oẽ ſenſibile per ſe d3 gn̄are ſuã formam ſpiri-
tualẽ ſeu ſpẽs ipm̃ repñtantẽ in medio ⁊ in ſenſu. hec vr̃
eſſe manifeſta. in hoc. n. differt ſenſibile ꝑ ſe a ſenſibili ꝑ
accñs. q2 a ſẽſibili ꝑ accñs ſenſus nihil patiẽ. i. nihil reci-

T.c.51. pit vt dicit Ar.in lra.ſed a ſenſibili per ſe dz ſenſus ali-
quid pati.Sentire enim in quodã pati ⁊ moueri accidit
vt dicit Ar.in lra.ſed magnitudo non põt gignere ſuam
ſpẽz ĩ medio nec in ſenſu.pbatio.qꝛ illud qḋ hꝫ realr ma
gnitudinem nõ recipit ſpẽm magnitudinis ꝑcipue ſi hꝫ
magnitudinẽ eiuſdẽ ſpẽi.recipiẽs.n.dꝫ eẽ denudatum a
Cõ.67. recepto ſaltẽ ſm ſpẽz.⁊ iſta ꝑpõne vtit̃ Ar.in receptiõe
T.c.71. ſpũali ⁊ mãli.vt dicit Cõmen.in iſto 2°.Uñ Ari.dicit in
capitulo de viſibili.eſt aũt ſuſceptiuũ coloris.qḋ ſine co-
lore.ſoni autẽ abſonũ.quare ⁊c.¶ Item confirmat̃ iſta
rõ.nã ſi magnitudo faceret ſuam ſpẽz in medio illa ſpẽs
aut eẽt de genere q̃litatis.aut de genere q̃titatis.cũ eni
eẽt ens extra aĩam actu neceſſe eſt ipſaꝫ eẽ in aliquo ꝑdi-
camento:⁊ nõ eſt rõnabile ipſam eſſe in alio niſi ĩ altero
iſtoꝝ duoꝝ vt pꝫ cuilibet ſani capitis.ſꝫ illa ſpẽs magni-
tudinis nõ põt eẽ q̃litas.ſicut.n.q̃litas nõ generat ſpẽm
q̃ ſit magnitudo:ſic nõ videt̃ ꝙ magnitudo generet ſpẽz
que ſit qualitas:ꝑcipue qꝛ illa ſpẽs dꝫ eẽ ꝯformis illi ma
gnitudini vt eã repñtet.qualiter aũt q̃litas põt eſſe ꝯfor
mis ipſi magnitudini ⁊ ipſam magnitudinẽ repñtans:
Nec eſt dicẽdũ ꝙ illa ſpẽs ſit de genere q̃titatis.qꝛ aut
eſſet eiuſdẽ ſpẽi ſpecialiſſime cum ipſa magnitudine.vt
ſpẽs linee eẽt eiuſdẽ ſpẽi cũ linea.ſupficiei cũ ſuperficie.
aut eẽt alteri⁹ ſpẽi.ſi diceret̃ ꝙ ſpẽs linee quã gignit ĩ me
dio ſit eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime cũ linea hoc videt̃ irrõnabi
le.qꝛ cũ ipſiꝫ mediũ ⁊ obiñ habeãt in ſe longitudinẽ non
dꝫ recipere lõgitudinẽ eiuſdẽ ſpẽi.Nec ẽ dicẽdũ ꝙ ſit al
terius ſpẽi ab ipſa magnitudie.qꝛ ſic Ar.nõ numeraſſet
ſufficienter ſpecies quãtitatis.quare ⁊c.Confirmat̃.qꝛ
Cõ.84. dicit Cõmen.in.4°.phyſi.c.de vacuo.ꝙ q̃titates nõ ſũt
de virtutibus actiuis.ergo ipſa nõ põt facere ſuam ſpẽm
in medio ⁊ organo.quare ⁊c.¶ Deinde pbat̃ ſpecialr de
motu.qꝛ illud cuius nihil ẽ ex̃ aĩam niſi indiuiſibile non
videt̃ eẽ ſenſibile per ſe.nam ĩdiuiſibile ꝑ ſe nõ ſentitur
vt dicit Ar.in de ſenſu ⁊ ſenſato.ſed ipſius mot⁹ nihil ẽ
actu ex̃ aĩaꝫ niſi indiuiſibile.Sicut.n.de tpe nihil ẽ actu
T.c.89. ⁊ ſimul ex̃ aĩaꝫ niſi nunc.vt pꝫ ex 4°.⁊ 8.phy.⁊ ſic de mo-
T.cõ.11. tu nihil videt̃ eſſe extra aĩam niſi mutatũ eſſe.Uñ ⁊ cõ-
Cõ.104. men.dicit.4°phy.ꝙ motus nõ eſt demonſtratus.ſ.ꝯgre-
gatus inſimul:ſed mens facit ipſuꝫ.q̃re ⁊c.¶ Itẽ arguit̃
de nũero.qḋ eſt cõpoſitũ ex nõ ſenſibilibus nõ eſt ſenſi-
bile ꝑ ſe.hec eſt manifeſta ꝑ Ariſto.ſed numer⁹ ẽ cõpoſi-
T.c.10. tus ex nõ ſenſibilib⁹.qꝛ ẽ cõpoſit⁹.ex vnitatib⁹.vt pꝫ.8°.
T.c.21. ⁊.10.metaph.vnitas aũt nõ eſt ſenſibilis cũꝫ ſit ſimplr in
T.c.61. diuiſibilis ⁊ actu ⁊ potentia.vt pꝫ.3.phy.⁊.5°.metaph.er-
t.68. go ⁊c.¶ Deĩde arguit̃ de q̃ete.ſi q̃es eſſet ꝑ ſe ſenſibilis
T.c.12. aut ſentiret̃ per ſpẽm ꝓpriã.aut per ſpẽm motus.ꝑ ſuffi-
cientem diuiſionem.nõ per ſpẽm ꝓpriã.qꝛ ꝓuatio nõ fa-
cit ſpẽm in aliquo:eo ꝙ ꝓuatio nõ ẽ ens.non ens aũt nihil
mouet nec efficit.qꝛ ſemp exiſtimabit̃ aliq̃ ſpẽs mouẽs.
T.c.17. 3°.phy.nec ꝑ ſpẽm motus.qꝛ mot⁹ ipſe ſentit̃ ꝑ ſuã ſpẽm.
ergo per illã nõ ſentit̃ quies.¶ Itẽ ſenſus ꝑticularis nõ
põt hr̃e ſpẽz motus niſi exñte motu.ſenſus.n.ꝑticularis
non ꝯſeruat ſpẽs reꝝ in abſentia eaꝝ vt cõiter ꝯceditur.
mõ corpore aliquo q̃ſcẽte nõ eſt ei⁹ mot⁹ vt manifeſtũ
eſt.qꝛ ꝓuatiue oppoſita nõ ſunt ſimul in vno ſubiecto vt
dicit̃ in ꝑdicamẽtis.ergo duꝫ corpus aliqḋ q̃ſcit ſenſus
ꝑticularis non hꝫ ſpẽm mot⁹ eius.⁊ ſic per ſpecieꝫ mot⁹
non poteſt cognoſcere quietem alicuius corporis q̃ſcen
tis.nec per ſpẽm ꝓpriã.vt ꝓbatũ ẽ.ergo nullo mõ ſenſus
ꝑticularis põt cognoſcere q̃etem.Nec eſt dñm ꝙ ſenſus
ꝑticularis cognoſcat q̃etem alic⁹ mobilis duꝫ illud mo-
uet̃ ⁊ duꝫ ſpẽs motus eſt in ſenſu.qꝛ dum mobile mouet̃
⁊ eſt pñs ſenſui ſenſus ꝑcipit eius motuꝫ vt manifeſtum
eſt ad ſenſum ꝑcipue in viſu.⁊ ſic ſil̃ cognoſceret q̃tes ⁊
motuꝫ.qḋ eſt abſurdum.¶ Itẽ hoc eẽt ꝯtra Ar.in hoc
2°.cap°.ꝙ autẽ non ſit ſenſus ⁊c.dicit enim ibi Ari.q̃es co T.c.133
gnoſcitur in eo qḋ nõ mouet̃.ſenſus ergo ꝑticularis non
cognoſcit q̃etẽ alicuius mobilis duꝫ illud mouet̃.qꝛ idẽ
eſſet qḋ prius.Ex omnibus iſtis videtur alicui ꝙ ſenſibi
lia cõmunia non ſunt per ſe ſenſibilia.
¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto.in littera.ſilr T.c.63.
auctoritate cõmen.⁊ oium alioꝝ expoſitoꝝ.

Iſta queſtio eſt multũ difficilis ⁊ paꝝ ĩuenio or-
dinatum ꝑter dicta cõmen.Et q̃ ſũt
mlte auctes.vt pꝫ ex argumẽtis ĩductis.Quidã dixerũt
ſicut fr̃ thomas in iſto loco.ꝙ ſenſibilia cõia non ſunt ſenſi
bilia per accñs ꝓpter duas rõnes.pmo qꝛ hꝫ ſenſibilia
cõia ſũt ꝓpꝛ obiecta ſenſus cõis.ſicut ſenſibilia ꝓpria ſũt
ꝓpria ſingularis.2°.qꝛ ſenſibilia ꝓpria nõ poſſunt eẽ ſine
ſenſibilib⁹ cõib⁹:imo ipſa ſenſibilia coia ſunt ſubiecta ꝑ
ſe ſenſibiliũ ꝓpriorũ vt eis ĩponit.Dicit.n.frater Tho-
mas ꝙ vtraqꜫ iſtaꝝ rationũ eſt ĩcõpetens.pmo.qꝛ falſuꝫ
eſt ꝙ iſta ſenſibilia ſint obiecta ſenſus cõis ꝓpria ſupple
ꝑ eſt q̃dã ſenſus diuerſus a q̃nqꜫ ſenſibus ꝑticularib⁹.qꝛ
iſte ſenſus cois eſt q̃daꝫ potentia ad quã terminant̃ oẽs
ĩmutatiões ſenſuũ particulariũ vt ĩfra patebit.Uñ ĩpoſ-
ſibile eſt ꝙ ſenſus cois hẽat aliqḋ obiectũ ꝓpriuꝫ aliud
q̃ꝫ hñt ſenſus ꝓpꝛij.¶ Item dato ꝙ ſenſibilia coia eẽnt
obiectũ ſenſus cois nõ excluderet̃ ꝑ hoc q̃n eſſent per ac
cidens ſenſibilia reſpectu ſenſuũ ꝓpriorũ.ſic enim agit̃
hic de ſenſibilibus ſm ꝙ hñt habitudineꝫ ad ſenſus ꝓ-
prios.nã potentia q̃ eſt ſenſus cõis nõdũ eſt declarata.
Qḋ autẽ eſt obiectũ ſuperioris alicuius potentie ꝯtingit
eſſe per accñs ſenſibile vt poſt dicet̃.⁊ ſic pma rõ non eſt
cõpetens.¶ Itẽ 2ª ratio nõ valet.ad hoc.n.ꝙ aliqḋ ſit
ſenſibile ꝑ accñs nõ refert vtꝝ illud qḋ eſt ſubiectuꝫ q̃li-
tatis ſenſibilis ſit eius per ſe ſubiectuꝫ vel nõ ꝑ ſe.nullus
eni diceret ignẽ qui eſt per ſe ſubiectũ caloris eſſe per ſe
ſenſibile tactu.Et eſt cõſiderandum ꝙ he due rõnes q̃s
recitat frater Thomas ⁊ ĩprobat.vident̃ ſupficialr eſſe
rõnes Cõmen.ſed nõ ſunt vt patebit in ſequentib⁹.⁊ pu- Cõ.65.
to ꝙ ipſe frater Thomas ſumpſit iſtas duas rationes ex
verbis Cõmen.nõ tñ dicit plane eas eſſe rõnes Cõmen.
qꝛ forte dubitauit an eſſet intentio Cõmen.aut ſciuit ꝙ
hec nõ fuit ĩtentio eis.¶ Tũc vlterius dicit iſte frater
ꝙ iõ aliter ẽ dñm ꝙ ſentire ꝯſiſtit in quodã pati ⁊ altera-
ri vt dictũ eſt ſupra.q̃cq̃d ergo facit differentiam in ipſa
paſſione vel alteratiõe ſenſus hꝫ ꝑ ſe habitudinẽ ad ſen-
ſum:⁊ dicit̃ ſenſibile per ſe.Qḋ aũt nullã facit dr̃iam cir-
ca ĩmutatione ſenſus eſt ſenſibile ꝑ accñs.Uñ ⁊ in lr̃a di T.c.65.
cit phs ꝙ a ſenſibili ꝑ accñs nihil patit̃ ſenſus ſm ꝙ hꝫ.
differentiaꝫ aũt circa ĩmutationẽ poteſt aliq̃d facere du
pliciter.Uno mõ q̃tũ ad ipſam ſpẽm agẽtis.⁊ ſic ſenſibi
lia ꝓpria ꝑ ſe faciũt differentiã circa ĩmutationẽ ſenſus
ſm ꝙ hoc eſt color.illud aũt ſonus.⁊ illud eſt albũ illud
vero nigrũ.ipſe.n.ſpẽs actiuoꝝ in ſenſuꝫ ſunt ſenſibilia
ꝓpria ad que habet naturalẽ habitudinẽ potentia ſenſi-
tiua.⁊ ꝓpter hoc ꝑ aliquã dr̃iaꝫ iſtoꝝ ſenſibiliũ diuerſi-
ficant̃ ſenſus.Quedã vero aliã faciũt differentiã in trãſ-
mutatione ſenſuũ nõ q̃tum ad ſpẽm agentis.ſed q̃tum
ad modũ actionis.q̃litates.n.ſenſibiles mouẽt ſenſum
ſitualr ⁊ corꝑalr.vñ alr mouent ſenſum q̃ ſunt in maiori
vel in minori corpore ⁊ ſꝫ ꝙ ſunt in diuerſo ſitu vt ꝓpin
quo vel remoto vel eodeꝫ vel diuerſo.⁊ hoc mõ ſenſibilia
cõmunia faciunt dr̃iam circa ĩmutationẽ ſenſuũ.qꝛ non
hñt habitudinem ad ſenſum vt ſpẽs actiuoꝝ:ideo in ea
non diuerſificant̃ ſpẽs potentie ſenſitiue.ſed remanent
cõmunia plurib⁹ potẽtys ſenſus.Et in his verbis mani
feſte videt̃ intendere iſte hõ ꝙ iſta ſenſibilia cõia non ꝑ

tanto ſunt ſenſibilia cõmunia. qꝛ ĩprimant ſenſibus ſuas ꝓprias ſpecies ſeu ſimulacra. ſed ꝑ tãto. qꝛ ſenſibilia ꝓpria aliter ⁊ aliter imutant ſm ꝙ alijs ⁊ alijs ſenſibilib⁹ cõibus ſunt cõiuncta. Qꝛ ſi ſic intelligit credo ꝙ falſum intelligat. qꝛ color cõiunctus motui aut nihil ĩprimit ſenſui niſi qȯ ĩprimit color ſine motu. aut aliqd ĩprimit qȯ ĩprimit color ſine motu. Si nihil penit⁹ imprimit q̃liter ergo diuerſificat ĩmutationẽ. ita ꝙ ſequat̃ alia cognitio vel iudiciũ: Si vero ĩprimit aliqd aliud illud ĩdubitãter nõ põt eſſe aliud niſi ſpẽs ipſius motus. qꝛ ſenſus non eſt nat⁹ recipe a forma ex̃ aiaꝫ p̃mo niſi eius ſpẽꝫ ſeu characterẽ. q̃re ⁊c. Siľr albedo vel alius color ꝯiũctus figure triãgulari aut ĩprimit aliqd viſui qȯ nõ ĩprimit ei color figure q̃drãgularis vel ecõuerſo. aut oĩno nihil. ⁊ ſic ſeq̃t̃ qȯ p̃us. ſiľr aũt ⁊ in alijs. Unde ſine dubio videt̃ ꝙ vnũquodq; iſtoꝝ ſenſibiliũ cõmuniũ ĩprimit ſenſui particulari ſuã ꝓpriã ſiĺitudinẽ ꝑ quã cognoſcitur ab eo. ⁊ hec videt̃

T.c.cõ. 133. intẽtio Ari. in iſto 2.º capľo. ꝙ aũt non ſit ſenſus alius ⁊c. vbi loquẽs de ſenſibilibus cõibus dicit. ꝙ oĩa. n. hec motu ſentimus. Et Cõmen. dicit ꝙ oĩa hec ſentiunt̃ a ſenſibus ꝑ aliq̃ motionẽ vel paſſionẽ. ſenſibile aũt nõ aľr mouet ſenſum niſi gñãdo in ipſo ſuã ſpẽꝫ. ℂ Rurſus q̃rit̃ ab ipſo ⁊ ab alijs ſic dicẽtibus: ſi viſus cognoſcit colorẽ ⁊ magnitudinẽ figurã ⁊ motuꝫ. vtꝝ cognoſcat hec oĩa per ſpẽꝫ coloris. aut ꝑ aliã ⁊ aliã ſpẽꝫ. Si ꝑ eandẽ ſpẽꝫ hoc eſt difficile. qꝛ ſicut iſte ſunt res diuerſe ſic eaꝝ cognitiones debent eſſe diuerſe. Ridiculũ enĩ eſſet dicere ꝙ viſio coloris ſit idẽ formaliter ⁊ eſſentiaľr cũ viſione figure aut magnitudinis aut motus. ſi ergo iſte ſenſationes ſunt diuerſe: quo poterunt cauſari ab vna ⁊ eadẽ ſpecie nõ bene eſt manifeſtũ. Et ideo dõꝫ eſt aľr ſm intentionẽ Cõmen. ℂ Ad cuius euidentiã cõſiderandũ eſt ꝙ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs ſunt quodãmõ oppoſita vt ſatis pꝫ ex p̃mo poſteriorum. ⁊ quia quot modis dicitur vnũ oppoſitorũ tot modis dicitur ⁊ reliquũ. vt dicit̃ in p̃mo thopicoꝝ. iõ per ſe dicit̃ tot modis quot dicit̃ ꝑ accidẽs ⁊ ecõuerſo. modo aliquid eſt ſenſibile per accñs duob⁹ modis vt inuit Cõmẽ. Uno

Cõ.56. mõ aliqd eſt ſenſibile per accñs ex eo ꝙ nõ cognoſcitur a ſenſu particulari nec ſenſibilia ꝓpria ſunt ei neceſſario ꝯiuncta ex neceſſitate ꝓpinq̃ nec remota. ⁊ ſic ĩdiuiduuꝫ ſubſtantie eſt ſenſibile per accñs. vt ſoz. ⁊ hõ. color enim non eſt neceſſario in ſorte nec neceſſitate ꝓpiqua nec remota. ⁊ per oppoſitũ ad hunc modũ diceret̃ aliqd ſenſibile per ſe ex h̄ ꝙ cognoſcitur a ſenſu particulari: ⁊ ſenſibilia ꝓpria ſunt ei coniuncta ex neceſſitate ꝓpinqua vel remota. Alio modo dicit̃ aliqd ſenſibile ſm accñs ex eo ꝙ ſenſus non eſt natus ipſum cognoſcere ſm ꝙ ſenſus ideſt per nãm cõmunẽ oĩb⁹ ſenſibus vel pluribus. ſꝫ ſm ꝙ ſunt tales ſenſus. ſ. hominis. ⁊ hoc etiã mõ differentie ſubſtantiales indiuiduoꝝ ſubſtantie ſunt ſenſibiles ſꝫ accñs. quia licet cognoſcant̃ a pluribus ſenſibus aliquo mõ: tñ ſenſus non cognoſcũt eas ſm ꝙ ſunt ſenſus aĩalis ĩtelligentis. ſ. hoĩs. verbi gr̃a. licet medicus ad cognoſcẽdum vitã alicuius vtit̃ plurib⁹ ſenſibus. ſ. viſu ⁊ auditu ⁊ tactu. tñ iſti ſenſus non deſeruiunt ad cognitioneꝫ vite ſꝫ ꝙ ſunt ſenſus. nec per nãm cõeꝫ ſẽſuũ in hoĩe ⁊ in alijs aĩalib⁹ ſed ſm ꝙ ſunt ſenſus hoĩs. ꝑ ſe autẽ ecõtra ſm ꝙ eſt ſenſibile a ſenſu vt ſenſus ẽ. nõ ſm ꝙ huius aĩalis.

His viſis dicitur ad qõnem ꝙ ſenſibilia cõia ſunt ſenſibilia per ſe p̃mo modo. quia ſenſibilia ꝓpria neceſſario ſunt eis cõiũcta aut neceſſitate ꝓpinqua vt magnitudini ⁊ figure. aut neceſſitate remota ſicut motui aut quieti aut numero aut vnitati. Omnis. n. q̃litas ſenſibilis ẽ in magnitudine aliqualiter figurata ⁊ eſt coniuncta motui vľ q̃eti ⁊ numero aut vnitati. ⁊ cuꝫ iſta ſenſibilia cognoſcatur a ſenſibus particularib⁹ quare videtur ꝙ ſunt ſenſibilia per ſe p̃mo mõ. Sunt etiã ſenſibilia 2.º mõ per ſe: qꝛ ſenſus nõ ſunt nati cognoſcere ea ſm ꝙ ſunt tales ſenſus ſolũ vel talis aĩalis. ſ. hoĩs. ſꝫ ſm ꝙ ſt̃ ſenſus per nãm cõmuneꝫ pluribus ſenſibus in pluribus aĩalibus. nõ. n. ſolũ hõ per viſuꝫ cognoſcit magnitudinẽ: ſed etiaꝫ q̃dã alia aĩalia. cuius ſignũ poteſt eſſe. qꝛ canis velocius mouet̃ ad cibũ maioris q̃titatis ceteris parib⁹ vt ſi cani famelico offerant̃ duo fruſta carniũ: q̃ꝝ vnuꝫ ſit maioris q̃titatis q̃ꝫ reliquũ dum non poſſit ambo accipere citius ibit ad maius q̃ꝫ ad minus: qȯ non faceret niſi aliquo mõ cognoſceret magnitudinem. ⁊ veriſimile eſt de alijs ſenſibilibus cõmunib⁹ ꝙ aliqualiter ab alijs animalibus cognoſcantur: ⁊ precipue de motu aut quiete. qꝛ videm⁹ ꝙ canis videns dominũ ſuũ ambulantem vadit poſt eũ: ⁊ quieſcentẽ quieſcit. ⁊ hoc ſpẽaliter ẽ verũ in canib⁹ diſciplinatis. ſiľr aũt eſt de multis alijs. q̃re ⁊c.

Et iſtas rõnes ĩtellexit Cõmen. vt pꝫ inſpicienti v̈ba ei⁹. Cõ.65. cũ enĩꝫ dixit ꝙ iſta ſunt ꝓpria ſenſui cõmuni: nõ accepit ſenſum cõmunẽ pro illa potentia ad quã terminant̃ oẽs ĩmutationes ſenſuuꝫ ꝓprioꝝ. ſed intendit ꝙ ipſi ſenſus habẽt cognoſcere ipſa ſenſibilia cõmunia ꝑ naturã cõem oĩbus ſenſibus aut plib⁹: non ſꝫ ꝙ ſũt ſenſus talis aĩalis ſpẽale. Tria enim iſtoꝝ ſenſibiliũ ſentiunt̃ ab oĩbus ſenſibus. ſ. motus q̃es ⁊ numerus. duo aũt eoꝝ. ſ. figura ⁊ magnitudo ſunt cõmunia viſui ⁊ tactui tantuꝫ. vt dicit Cõmen. ⁊ ſm hoc intelligẽda ſunt verba Cõmen. in iſto ca- T.c.64 pitulo vbi dicit ſic. Qm̃ aũt ſenſibilia. ſ. cõmunia ſunt attributa ſenſibus eſſentiaľr manifeſtũ eſt. nõ enim poſſumus attribuere cõprehenſionẽ ſenſuum eius alio mõ ab eo ꝙ ſunt ſenſus. hec igit̃ eſt ĩtentio eius: ⁊ ꝙ accidentaliter eſt oppoſitũ ei qȯ eſt eſſentialiter. iſta enim ſunt cõꝑhẽſibilia ſẽſuũ ſꝫ ꝙ ſũt ſẽſus: nõ ſꝫ ꝙ ſt̃ aliq̇ ſẽſus. Et ꝑ iſtã reduplicationẽ ſꝫ ꝙ ſenſus. ĩtelligit Cõmẽ. nãꝫ cõeꝫ pluribus ſenſibus pluriũ aĩaliũ aut oĩbus. Cõſiderandũ eſt etiã diligenter ꝙ licet iſta per ſe ſint ſenſibilia modis ꝓdictis: tñ nõ ſunt ſenſibilia p̃mo. qꝛ ſi ſenſibile cõmune eſſet ſenſibile p̃mo aut eẽt ſenſibile p̃mo p̃mitate cõmunitatis. aut p̃mitate p̃cipalitatis. nõ p̃mo mõ. qꝛ paſſio que debet̃ alicui p̃mo p̃mitate cõmunitatis debet̃ oĩb⁹ alijs: qb⁹ ineſt per nãꝫ illius. vt pꝫ ĩducẽdo. riſibilitas. n. q̃ ineſt homini p̃mo ineſt oĩbus alijs ꝑ nãm hoĩs. ⁊ habere tres ⁊c. per nãm triãguli. ⁊ hec eſt ĩtentio Ariſto. p̃mo poſterioꝝ. mõ eſſe ſenſibile nõ ĩeſt ſenſibili ꝓprio ꝑ nãꝫ ſenſibilis cõmunis. qꝛ cũ ſenſibile cõmune ſit aliud eẽntiaľr a ꝓp̃o. vt manifeſtũ ẽ. ſeq̃ret̃ ꝙ ſẽſibile ꝓpriũ nõ eẽt ꝑ ſe ſẽſibile: ſꝫ ꝑ accñs: qȯ ẽ abſurdũ. nec ẽ dicẽdũ ꝙ ſẽſibilia cõia ſint ſenſibilia primo ordine p̃cipalitatis ſiue dignitatis: imo magis ſenſibilia ꝓpria ſm cõmunem doctrinaꝫ. qꝛ ſenſus ꝑticularis nõ diſtinguit̃ ſm diſtinctioneꝫ ſenſibiliũ cõmuniũ. ſed ſm diſtinctionẽ ſenſibilium ꝓprioꝝ: ita ꝙ vnuſq́ſq; ſenſus particularis nat⁹ ẽ cognoſcere vnũ genus ſenſibilis ꝓprij ⁊ nõ aliud. vt dicit̃ i lr̃a. T.c.64. qȯ non ſic eſt de ſenſibilib⁹ cõmunib⁹: imo vnus ſenſus natus eſt cogſ̃cere plura ſenſibilia cõmunia. vt pꝫ ex dictis vel ſalteꝫ plura ſenſibilia cõmunia poſſunt ꝯuenire ad ſenſum mediante vno organo particulari. vt figura ⁊ motus mediante oculo. ſiľr autẽ ⁊ alijs. credo tñ ꝙ ſicut non eſt idem videre colorem ⁊ videre figuram: ſic nõ eſt. idẽ poſſe videre coloreꝫ ⁊ poſſe videre figurã. ⁊ ſic de ceteris ſuo modo. ſed nũq̃ꝫ plura genera ſenſibiliuꝫ ꝓprioruꝫ faciũt ſpẽs ſuas in eodẽ organo ꝑticulari. vt color nõ facit ſuã ſpeciem in aerem vel in aurem connaturalẽ auditui: nec ſonus in oculo. ſimiliter aũt ⁊ in alijs hẽ. ℂ Ulterius eſt intelligenduꝫ ꝙ q̃uis iſta ſenſibilia cõmunia

ſint per ſe ſenſibilia vt predictum eſt: ꝛ q̃uis ēt faciant ſuas itentiones in ſenſibus particularib⁹: vt videt̃ velle T.c.63. ꝛ.64. Ar.2°. huius. vbi allegabat̃ p̄us: tñ nõ faciunt ſpēs ſuas in ſenſibus particularibus. niſi ſint diſpoſiti ſpēbus. ſenſibiliũ ꝓpriorũ: cuius manifeſtum eſt ſignũ: ꝙ q̃uis aliquod corpus moueat̃: ꝛ ſit ſufficienter preſens auditui: ſi tñ non facit aliquem ſonũ in motu ſuo non percipit̃ per auditũ motus eius. ſilr aũt eſt de ipſo viſu. naꝫ q̃uis aliquod corpus eſſet motũ velociter. tñ viſus nõ iudicaret illud moueri niſi illud corpus eſſet coloratũ aut luminoſum ita ꝙ ſpēs luminis aut coloris diſponeret viſum ad recipienduꝫ ſpēm motus. Unde forte hec eſt cā q̃re per viſum nõ ꝑcipim⁹ motũ ignis in ſua propria ſpera: q̃uis realr̃ ꝛ velociter moueat̃ ibidē: vt dicit̃ in p̄mo metheoroꝝ. hoc eñi eſt ꝓ tāto qꝛ ignis in ſua ſpera nõ lucet vt dicit Cõmen. in ſuo libro de ſenſu ꝛ ſenſato. ꝛ Albertus declarat in p̄mo metheoroꝝ. nec eſt corpus coloratũ: cũ ſit ſimplex elementũ. Et ſiquis dicat ꝙ hec nõ ē cā. ſꝫ nimia diſtantia ignis a viſu. h̄ nõ videt̃ rõnabile. qꝛ q̃uis ignis in cõcauo celi extrīs ſit multũ diſtans a nobis. tñ ipſe eſt tāte q̃titatis ꝙ eius diſtantia nõ deberet ipſum īpedire q̄n videret̃ ſi per ſolũ ſuũ motũ poſſet facere ſpēꝫ in viſu ſine ſpē coloris: imo etiā credo ꝙ ſi aliqua magna q̃titas ignis puri nõ lucentis nec colorati eſſet ſufficienter ꝓpinqua viſui ꝛ moueret̃ ſurſuꝫ: nõ tñ viſus eā ꝑciperet. ꝛ hoc pꝫ per experientiā ſatis. nã multotiēs ab aliquib⁹ corporibus reſoluunt̃ fumi ſubtiles q̄ mouent̃ localiter. ꝛ tñ viſus nõ percipit eos: ſꝫ ↄuincitur ꝑ rõnem certā ita eſſe. vt apparet in multis effectibus nãlibus ꝛ ſpecialiter in exalatione que eſt cauſa venti ꝛ de alijs hꝫ.

Ad primam rõneꝫ cũ dicitur. illud qð eſt cõiunctuꝫ alteri ꝛc̃. verũ eſt ſi ſic ē ↄiunctum accñtalr̃ ꝙ nõ cognoſcat̃ a ſenſu ꝑticulari. nec ſenſibilia ſint ei ↄiuncta neceſſario. ſꝫ ſi ſint neceſſario: ꝛ cũ hoc cognoſcat̃ a ſenſu ꝑticulari ſic poteſt eſſe per ſe ſenſibile: ꝛ ſic eſt de iſtis vt dictũ eſt. ❡ Ad aliā poteſt dici ꝙ obiectum viſus ꝛ ꝓprium ꝛ primũ bene eſt color. ſꝫ obm ſimpliciter p̄mũ eius p̄mitate cõitatis non eſt ꝓprie color ſed viſibile. eſt autē viſibile per ſui naturā illud ꝙ facit ſuā ſpēm in viſu. Uel poteſt dici aliter ꝙ illud qð non eſt p̄mũ obiectũ ꝛc̃. veꝝ eſt ꝙ tale non eſt ſenſibile p̄mo: ſed poteſt eſſe ſenſibile non p̄mo vel ſecundario. ꝛ ſic eſt de iſtis. Uel dicat̃ ꝙ nullũ iſtoꝝ ſenſibiliũ ↄmuniũ continet̃ ſub p̄obo ſenſus ꝑticularis ſm ꝙ ē talis ſenſus ꝑticularis. ſꝫ bñ cõtinet̃ ſub obo cuiuſꝫ eoꝝ vel pluriũ ſm ꝙ ſunt ſenſus vel ſm ꝙ cõmunicāt in aliq̃ cõi nã ipſius ſenſus. verbi gratia. motus q̃uis nõ cõtineatur ſub obiecto viſus p̄ ſm ꝙ ē viſus: tñ bene ↄtinet̃ ſub obo viſus ſꝫ ꝙ eſt ſenſus. obiectuꝫ. n. p̄mũ ſenſus ſm ꝙ ſenſus ē illud qð cogſcit̃ ab ipſo ſenſu. q̃re ꝛc̃. ❡ Ad aliā pꝫ ex dictis. ꝙ eñi ſenſibile cõmune ſit ſenſibile per ſenſibile ꝓpriũ nõ ſic eſt itelligendũ: ꝙ ſenſibile ꝓpriũ ſit formale p̄ncipiũ ꝙ ſenſibile cõmune ſit ſenſibile. ſꝫ qꝛ ipſuꝫ ſenſibile proprium diſponit ſenſum ad recipiendum ſpēm ſenſibilis cois: vt p̄us dcm̃ eſt. ❡ Ad aliā dðm ꝙ ſenſibile cõe eſt ſenſibile ꝑ ſe nõ p̄. ꝛ cũ arguit̃ ↄtra hoc ꝙ illð qð ē tale ꝑ ſe nõ p̄mo ꝛc̃. põt dici ꝙ verũ eſt. ſed ſenſibile ꝓpriũ nõ ē ſenſibile p̄mo p̄mitate coitatis niſi reſpectu ſenſus ꝑticularis: vt talis: nõ reſpecũ ſēſus vt ſēſus. Si āt q̃rat̃ qd ē p̄mũ ſenſibile p̄mitate cõmunitatis reſpectu ipſi⁹ ſenſus vt ſenſus eſt. dici põt ꝙ illud p̄muꝫ obiectũ cui p̄mo debet̃ eſſe ſenſibile a ſenſu vt ſenſus eſt nõ eſt nominatũ vno noīe p̄ciſe ſub vna rõne abſoluta. ſed põt circũſcribi ꝙ illud eſt forma nata facere ſpēꝫ in ſenſu vel aliquo alio mõ. ❡ Ad aliā dicēdũ ꝙ entia mathematica nõ ſunt ſenſibilia ꝑ ſe p̄mo. ſed bene ſunt ſenſibilia ꝑ ſe nõ p̄mo: nec a talibus ſenſibilibus ſunt abſtracta. ❡ Ad aliud põt dici negādo minorē. ꝛ cũ dicit̃ ꝙ recipiēs ꝛc̃. dico ꝙ ipſum mediũ ꝛ organũ bene habēt magnitudinē ſm eſſe reale. ſed nõ habēt eā ſm eſſe intētionale vel ſpũale. ꝛ ſi habēt eā ſm eſſe ſpũale: ſicut cũ aliqua magnitudo imutat ipm actu: tñ illa ſpēs vel intētio nõ eſt idē eſſentialiter cũ ipſo medio vel organo nec cũ ei⁹ potētia nãli nec recipit rõne illius intētionis quā habet in ſe. ſed rõne alterius potentie nãlis que eſt eēntialr̃ alia ab illa intētione. ❡ Si aũt aliquis inſtet ſic. illud qð habet aliquā formam realiter non recipit ipſam ſpiritualiter. modo ipſum mediũ ꝛ organũ ſenſus habet magnitudinē realiter vt manifeſtum eſt. quare ꝛc̃. ❡ Forte eſt dicenduꝫ ꝙ illud qð habet ꝛc̃. veꝝ eſt vnam ꝛ eandē formam numero quā realiter habet non recipit ſpiritualiter. ſed aliaꝫ poteſt recipere vel ſaltem ſpeciem alterius. ❡ Uel aliter dicendum eſt ꝙ illud qð habet ꝛc̃. veꝝ eſt ratione illius forme quā habet realiter non recipit ſpeciē alterius eiuſdem ſpeciei: ita ꝙ forma aliqua non eſt alicui ſubiecto ratio recipiendi intentionē forme eiuſdem ſpeciei. ſed ratione alterius potētie poteſt recipere talē itentionē. veꝝ eſt ergo ꝙ ipſuꝫ mediũ habens realiter magnitudinē non recipit ſpecieꝫ magnitudinis rõne ipſi⁹ magnitudinis ſꝫ rõne alicuius alterius potētie nãlis. ꝛ hoc bene ſufficit. ❡ Ad aliā põt dici ꝓbabiliter ꝙ itentio magnitudis eſt eiuſdē generis cũ ipſa magnitudine ꝛ eiuſdeꝫ ſpēi cũ magnitudine obti ꝛ cũ ea que eſt medij. ipſuꝫ aũt mediuꝫ aliter habet magnitudinē anteq̃ꝫ imutet̃ ab obiecto ꝛ poſt. naꝫ prius habebat magnitudinē realiter ſiue ſm eſſe reale. ꝛ poſtea habet eam ſm eſſe ſpirituale. Qualiter auteꝫ differt eſſe reale forme ab eſſe ſpirituali videbitur poſt. Sed de intentione motus localis ſi facit intentionem in medio ꝛ in organo ꝛ ſenſu bene eſt dubiuꝫ qualiter illa ſit eiuſdē ſpeciei cum illo motu. ꝛ oportet ꝙ ipſum mediũ imutatum a motu locali moueatur localiter: niſi forte diceretur ꝙ iſte forme ſpirituales non habent nominare ſubiecta in quibus ſpiritualiter habent eſſe. Sed hoc eſt mirabile ꝙ aliqua forma accidētalis eſſet in aliquo ſubiecto ꝛ non daret ei aliqð eſſe formaliter. Diceret auteꝫ aliqs ꝙ medium imutatum a motu locali vel a corpore qð localiter mouetur bene mouetur motu ſpirituali ꝛ intentionali: ꝛ habet aliud ꝛ aliud vbi ſpirituale repreſentans aliud ꝛ aliud vbi corporis realiter moti: ꝛ habet fluxum quendam ſpiritualem repreſentantem fluxum realem illius corporis. ꝛ vtinam ego ſcirem veritateꝫ huius ſcie demonſtratiue. ❡ Ad aliud cum arguitur ſpecialiter de motu poteſt dici ꝙ idiuiſibile nõ ſentitur tanq̃ꝫ per ſe ſubſiſtens ſeorſum ꝛ diuiſim. ſed bene ſentitur tāq̃ꝫ ens in aliquo diuiſibili: ꝛ hoc nõ negaret Ariſto. ❡ Uel dicatur ꝙ q̃uis mutatũ eſſe ſit idiuiſibile ſm mutationeꝫ: qꝛ mutatũ eſſe nõ eſt in mobili dum mouetur niſi in inſtanti. tamen non eſt indiuiſibile ſm magnitudinē ſicut nec ipſuꝫ mobile nec actus ſm ꝙ eſt motus. ſed diuiſibile. ꝛ hoc ſufficit ad propoſitum. ❡ Ad aliā de vnitate ſimiliter poteſt dici ꝙ lꝫ ipſa ſit indiuiſibilis tamē non eſt per ſe ſubſiſtēs ꝛ ſeorſum ꝛ diuiſiꝫ: ſed in alio. ꝛ tale indiuiſibile nihil prohibet eſſe per ſe ſenſibile. Uel dicat̃ ꝙ vnitas eſt indiuiſibilis quantuꝫ ad formale vñ ſumitur ratio vnitatis ꝛ vnius. ſ. quantum ad ipſam diuiſioneꝫ. idiuiſio enim non recipit diuiſionem nec per ſe nec per accidens. cũ vnum oppoſitorum non recipiat alteruꝫ. Sed ipſa vnitas q̃tum ad illud qð ipſa eſt ꝛ quātum ad illud qð ſignificat̃ nomine vnitatis bene eſt diuiſibilis ſalteꝫ per accidens precipue ſi poneretur ꝙ vnitas eſſentia-

liter eſſet cōtinuitas ⁊ indiuiſio: ſicut videntur cōcedere
illi q dicūt ꝙ vnū ſubm eſt eſſentialr ꝯtinuū ⁊ īdiuiſum.
¶ Ad aliud qḋ dicit Cōmē. ꝙ quātitates ⁊c̄. veꝝ eſt ac-
tione ⁊ paſſione reali ⁊ corruptiua que eſt cū abiectione
cōtrarij: ſꝫ bn̄ ſunt actiue actiōe ſpūali ⁊ pfectiua. ¶ Ad
aliā de qete ꝯſiderādū eſt ꝙ qes ꝓut ē puatio mot⁹ nō ē
per ſe ſenſibilis: ſic ꝙ p ſui nāꝫ generet aliqd in ſenſu. alr
enim nō ens ageret aliqḋ poſitiuū p ſe. Sed forte ipſa ē
ſenſibilis p ſe ꝓ tāto: qꝛ ſenſibilia ꝓpria ſunt ei nec̄io cō-
iuncta. nō eſt. n. aliqḋ corp⁹ coloratū: aut lucidū: aut qua-
cūqꝫ qualitate ſenſibili īformatū quin ipm qeſcat aliqua
qete. vt celū quāuis ſemp moueat̄ aliq̄ circulatiōe: tn̄ cū
eſt ſub vna circulatiōe nō ē ſub alia. ſ. ſub futura: ⁊ ſic ali-
quo mō qeſcit. Silr aliqḋ corp⁹ qḋ mouet̄ motu ſurſum
⁊ pōt moueri motu deorſum dū mouet̄ ſurſum qeſcit qe
te oppoſita motui deorſum aliquo modo īqūtū nō mo-
uet̄ illo motu ⁊ pōt moueri. ſic aūt eſt in alijs hꝰ. ¶ Sed
cū querit̄ an ipſa qes ſentiat̄ p ſuā ſpēm aut p ſpēꝫ mot⁹
pōt dici ꝙ ſentit̄ p ſpēm motus nō qdē pmo: ſꝫ ſecūdario
⁊ hoc ꝯtingit cū ipm mobile nō mouet̄ actu: ſed fuit mo-
tū pus ⁊ poſt qeſcit. Et cū dr̄ ꝙ ſenſus particularis nō hꝫ
ſpēm mot⁹ poſtq̄ ceſſauit mot⁹. pōt dici ꝙ veꝝ ē p aliqḋ
magnū tēpus: ſed aliquo paruo tpe poſt ipſum motū pōt
reſeruari ſpēs motus in ſenſu particulari: ⁊ tūc cognoſcit
ipſam quietē. Uel dicat̄ ꝙ ſenſus particularis nō reſer-
uat ſpēm rei in organo exteriori: ſicut viſus nō ſeruat nec
retinet ſpēm coloris in oculo. ſic aūt ⁊ in alijs: ſed bn̄ reti
net ſpēm ſui obiecti iterius ī organo iteriori ⁊ radicali ſal
teꝫ p aliqḋ tps paruū: ⁊ per hꝰ ſpēm motus inquātū ipſa
eſt ſpēs mot⁹ pteriti cognoſcit̄ quies oppoſita illi motui
ſcꝫ negatio eius in ſubiecto apto nato. Sed iſta non ſuffi
ciunt: qꝛ ipſa qes bn̄ ſentit in aliquo magno tpe. ſicut vi-
dens lapidē qeſcere p totā diē. Et eſt alr dicēdū ꝙ viſus
nō cognoſcit qetē p ſpēm mot⁹ reſeruatā in ipſo viſu. pōt
tn̄ eā cognoſcere p ſpēm mot⁹ factā in ipſo reſeruatā per
virtutē ymaginatiuā. Aliter dicūt aliq ꝙ ſenſus particu
laris nō pōt cognoſcere qetē que eſt negatio motus: ſꝫ co
gnoſcit qetē ꝓ quāto cognoſcit eſſe alicui⁹ mobilis in ali
quo loco vel vbi. cui qdē eſſe nō eſt ꝯiūctus fluxus ipſi⁹
mobilis de vno vbi ad aliud. illā tn̄ negationē fluxus nō
cognoſcit ſenſus particularis: ſed ſenſus interior. ſicut co
gitatiua in hoīe ⁊ eſtimatiua in brutis. ⁊ hoc eſt bn̄ ꝓba-
bile vt mihi videt̄. Hec ſunt q̄ potui ꝯgregare de hac diſ
ficili qōne: ⁊ ab alijs paꝝ accepi declaratū. q̄re ⁊c̄.

¶ Omnis enim color motiuus eſt dyaphani
ſecundū actum: ⁊ hec eſt ipſius natura. verū
quidē non eſt viſibile ſine lumine: ſed omnis
cuiuſlibet color in lumine viſibilis. Textu cō-
menti. LXVII. Queſtio. XIX.

Queritur hic pūo. Utꝝ lux cōferat colori for
maꝫ vel habitū p quā vel p quē moueat me-
diū ⁊ viſū. Et arguit̄ pmo ꝙ ſic. qꝛ ſicut ſe hꝫ
intellect⁹ agēs ad fātaſmata ſic lumē ad colo-
res. hac ſilitudine vtit̄ Ariſto. in 3°. huī⁹: ſed
T.c.18. intellect⁹ agēs ꝯfert formā ⁊ habitū quo fantaſmata mo
uent itellectū. vt dr̄ 3°. huī⁹. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ꝓbat̄ p experi
T.c.18. mētū. naꝫ oculus extūs in tenebris videt colores exiſtes
in lumine. vt pꝫ ſiquis extūs in camera obſcura reſpiciat
p foramen videbit ea que ſunt extra manifeſte: ſed ocu-
lus exiſtens in lumine non videbit ea q̄ ſunt in tenebris
vt manifeſtū ē ad ſenſuꝫ. hoc aūt nō videt̄ contingere ꝓ
alio niſi qꝛ lux ꝓbet colori exiſtēti in luce formā que mo-
uet viſum ⁊ nō colori q eſt in tenebris. q̄re ⁊c̄. ¶ Iteꝫ lu-
men eſt neceſſariū ad viſionē coloris. vt pꝫ ad ſenſū. aut

ergo reqritur pp īformādos colores. aut ad diſponēduꝫ
mediū ad receptionē coloris. p ſufficiētē diuiſionē. ſi pri
mo mō habet̄ intētio. ſi 2°. mō hoc videt̄ incōueniēs eſſe
qꝛ idē eſt agēs vel generans inducens formā ⁊ diſponēs
māꝫ ſm Cōmen. 7°. metaph. Si igitur color per ſuā for Cō. 28.
maꝫ gnāt intētionē ſuā medio. videt̄ etiā ꝙ debet diſpo-
nere mediū ad ſue ſpēi receptionē. quare ⁊c̄.
¶ Oppoſitū arguit̄ aucte Cōmē. hic. vult. n. Cōmen. ꝙ lu Cō.68.
mē nō largit̄ colori habitū p quē moueat mediū ⁊ viſuꝫ. ⁊.69.

Dicendum breuiter ꝙ nō. ꝓbat̄ rōne Cōmē. ſic.
Si enim lumen daret colori formā
qua moueret viſum ⁊ mediuꝫ: tunc color nō eſſet viſibi-
lis per ſe. ſed per accidens. hoc eſt contra Ariſto. in prin T.c.66.
pio huius capituli. vult enim plane ꝙ color eſt per ſe vi-
ſibilis 2°. modo dicendi per ſe. ⁊ conſequētia manifeſta
eſt. qḋ enim debetur alicui per formam ſibi ab extrinſe-
co ſuperuenienteꝫ nō debetur ei per ſe: ſed per accidens:
precipue ſi illa forma ſit ſeparabilis ab illo. ¶ Item poſ
ſet argūi per ſimile. nam ſicut ſonus ſe habꝫ ad hoc ꝙ ſit
audibilis. ſic color ad hoc ꝙ ſit viſibilis. modo nō inueni
tur aliqḋ agens qḋ imprimat ſono formaꝫ aliquā p quaꝫ
moueat auditū: imo ipſe ſonus per ſuam nām īmutat au
ditū. qḋ eniꝫ eſſet illud ꝓmouēs vel agēs: Non eſt dicen-
dum ꝙ ſit lumen: qꝛ ēt in tenebris auditur ſonus. q̄re ⁊c̄.
¶ Intelligēdū tn̄ ē ꝙ lumē neceſſario requirit̄ ad viſio
nē coloris: qꝛ ad hoc ꝙ mediuꝫ īmutet̄ a colore requirit̄
ꝙ ſit determinate preparatuꝫ ⁊ diſpoſitum: ⁊ hꝰ diſpoſi-
tio eſt ipm lumē. Un̄ lumē exigit̄ ex parte medij ⁊ orga-
ni. Quidā vero dubitauerunt ꝯtra iſtud vt tāgit Cōmē. Cō.67.
nā oē recipiēs debet eſſe denudatū a natura recepti. nūc
aūt ipſum medium illuminatum non eſt denudatum a
colore: quia illuminatio eius eſt aliquis color vt dixerūt.
⁊ hoc videt̄ velle Ariſto. in lr̄a. igitur ipm mediū illumi
natum nō recipit coloreꝫ. ⁊ ſic lumē nō reqritur ex parte
medij vt diſpoſitio medij ad recipiendū coloreꝫ. ¶ Ad
iſtud reſpondet Cōmen. concedendo maiorem. iſta eniꝫ
propoſitione vtitur Ariſto. tam in receptione ſpirituali
q̄ꝫ corꝑali. nihil enim recipit ſeipm nec eſt cauſa alicuius
in recipiendo ſeipſum. Unde indubitanter recipiens vt
recipiens eſt debet eſſe denudatum ab eo quod recipit
vel eſſentialiter. ita ꝙ eius eſſentia non ſit eadem cuꝫ eſ-
ſentia recepti: vel ſecundum ſubſiſtentiam: ita ꝙ etiā nō
habeat ipſum receptū ſibi ꝯiunctuꝫ ante receptionē nec
aliquid de ſpecie recepti. Et cuꝫ dicitur in minori ꝙ me-
diū illuminatuꝫ nō eſt denudatuꝫ a colore. dicendum ꝙ
īmo poteſt eē. ⁊ cū dicitur ꝙ illuminatio eius eſt aliquis
color. hoc negat Commen. qꝛ licet color cauſetur a lumi-
ne: tamen differt ab eo in diffinitione ⁊ eſſentialiter. lu-
men enim eſt actus dyaphani interminati. i. nō cōmixti
cū opaco terreſtri: ſꝫ color eſt actus terminati. i. dyapha-
ni cū opaco terreſtri: vt habet videri ſuper libro de ſenſu
⁊ ſenſato. nec eſt itentio Ariſto. ꝙ lumē ſit color dyapha
ni ꝓprie ⁊ ſtricte loquēdo de colore. ſed ſecūdū ſimilitu-
dineꝫ: qꝛ ſicut color eſt actus dyaphani terminati quo vi
detur ipſum dyaphanū aut quo mediāte īmutat̄ ab ipſo
colore ꝓprie dicto. ideo nō valet iſta dubitatio.

Ad primaꝫ rationeꝫ dicitur ꝙ de intellectu agē-
te ad fantaſmata ⁊ de lumine ad co-
lores vno modo eſt ſimile: ⁊ alio modo eſt diſſimile. ſimi
le eſt in hoc: quia ſicut fantaſmata nō mouent intellectū
ad intelligendum rem fantaſiataꝫ ſine preſentia intelle-
ctus agētis. ſic etiā colores nō mouent viſum ad vidēdū
ſine pn̄tia luminis. Sꝫ in alio eſt diſſile qꝛ fātaſmata ſūt
res corporales. i. in corpore exiſtentes. intellectus aūt eſt
incorporeus. vt pꝫ in tertio huius: ⁊ ideo fantaſmata non T.c.4.

pſſt agere ſpēȝ aliquā in itellectu niſi cooperante aliquo
agente principali ⁊ imāli.ſ.itellectu agēte. Sed viſus eſt
virt⁹ corporea ⁊ vlt oēs ſenſus. ⁊ iō ad hoc ꝙ recipiat ſpe
ciem coloris ab ipſo colore nō exigiť aliqḋ aliud agens ⁊
T.c.18. ſprimēs hȝ ſpēm: ſȝ ſolū diſponēs ſubiectum ad ei⁹ rece
ptionem: ⁊ qḋ accipitur ab Ariſto. in 3°. huius. ꝙ lumen
facit potētia colores actu colores. dicēdū ꝙ ipſe dicit h
Cō.67. exēplificādo. de exēplo aūt nō reqriť verificatio: ſȝ mani
feſtatio. vt dicit hic Cōmen. ⁊ de hoc plus videbiť in 3°.
¶ Ad aliā dico breuiter ꝙ oculus exñs in loco tenebro
ſo bñ videt qñqȝ ea q̄ ſunt in lumine: ⁊ nō eȝ. ſed hoc nō ē
ꝑpter illā cām q̄ aſſignata eſt in arguēdo: ſed ꝑpter iſtaȝ
cām: qꝛ mediū qḋ eſt iter oculū exñtē in tenebris ⁊ colo
res exteriores exñtes in lumie qñqȝ eſt ſufficiēter diſpo
ſitū a colorib⁹ vſqȝ ad viſuȝ ad h ꝙ a colorib⁹ imuteť: ſȝ
nō eȝ. ⁊ Mediū. n. qḋ eſt iter obiectū vel oculū exñtem in
lumine ⁊ colores exñtes in tenebris nō eſt ſufficiēter illu
minatū vſqȝ ad viſuȝ. Unde color q̄ eſt in tenebra nō po
teſt gnāre ſpēm ſuā in medio ſibi ꝑpinquo ⁊ cōtiguo: qꝛ
nō eſt illuminatū ſufficiēter. ⁊ ꝑ ꝯñs nec in pte medij di
ſtante. ⁊ iō non videť. Sed color q̄ eſt in lumine bñ facit
ſuas ſpēs in parte medij ſibi cōtigua ⁊ in alijs vſqȝ ad vi
ſum exñtē in tenebra. ⁊ ſic vř. ¶ Dubitāt tñ aliqui ſatis
rōnabilr: qꝛ ſicut mediū qḋ eſt iuxta colores exñtes in te
nebris nō eſt ſufficiēter illuminatū ad recipiēdū ſpēs co
lorū. ſic ēt mediū qḋ ē iuxta oculū exñtē in tenebris non
vř eſſe ſufficiēter illuminatū ad recipiēdū ſpēm coloris
q̄ eſt in lumine q̄re nō videbit ipm. Et dicēdū eſt oio ꝙ
illa ps medij q̄ eſt ꝯtigua oculo exiſtēti in tenebra ē ſuf
ficienter illuminata ad recipiēdū intētionē coloris ab alia
intētiōe iaȝ generata in parte aeris ſibi ꝑpinqua: dūmo
do ipſe oculus ſit in debita diſtātia ⁊ ſitu reſpectu coloꝝ
q̄ ſunt in lumine: ſed in tali ſitu ⁊ diſtātia pōt eſſe oculus
reſpectu illoꝝ coloꝝ ꝙ ſine dubio non videret eos. vt ſi
quis eſſet in vno angulo camere tenebroſe ⁊ nō poneret
oculū ad foramē mediāte quo ſpēs ꝑueniret ad ipſuȝ nō
videret eos. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliā cū dř. lumē eſt nectiuȝ ⁊c̄.
veꝝ eſt ex pte ipſius medij: ⁊ cū arguiť ꝯ h ꝙ idē eſt ge
nerās ⁊c̄. pōt dici ꝙ veꝝ eſt in gnātiōe ſubſtātie: ⁊ ſic itel
lexit Cōmē. ⁊ cā eſt aſſignāda ibi. Sed in gnātiōe forme
accidētalis nō ſemꝑ eſt neceſſariū ꝙ vnū ⁊ idē ſit gene
rās iducēs aliquē actū ⁊ diſpoſitionē reqſitā ad illuȝ. vt
in gnātione nauis dř eſſe q̄dā ars diſponēs ligna ad gene
rationē nauis ſeu formā. ⁊ alia iducēs ipſaȝ formā nauis
Siľr aūt ⁊ in multis alijs reb⁹ artificialib⁹ eodē mō cum
mediū aliqḋ nō ē diſpoſitū ad recipiēdū lumē ꝑ ſui groſ
ſitiē ⁊ dēſitatē pōt eſſe aliqḋ agēs diſponēs ipm: vt calor
rarefaciēs: ⁊ aliud illuminās vt corpus luminoſum. ⁊ ſic
erit in ꝑpoſito. Colores. n. nō ſunt forme ſic pfecte ꝙ poſ
ſint ipſum mediū ſufficienter diſponere ad recipiēdum
ſuas intentiones. vnde requiriť aliud agēs diſponēs ⁊ h
eſt corpus luminoſum vt dř in lr̃a.

¶ Quod quidem igitur dyaphanum ⁊ quid lu-
men dictū eſt: quia neqȝ ignis eſt: neqȝ omni-
no corpus neqȝ defluxus corporalis nullius.

Textu commēti. LXIX. Qō. XX.

Queritur. Utrū lumen ſit corpus. Et arguiť
ꝙ ſic. illud qḋ hȝ ꝓprietates corporis eſt cor
pus. hec videtur vera. qꝛ ꝓprietates ſequun
tur nām: ſed lumen habet ꝓprietates corpo
ris. nā reflecti ⁊ refrāgi ſūt ꝓprietates corpo
ris. vt pȝ ex 4°. metheoroꝝ. lumē aūt dř reflecti ⁊ refran
t.c.44. gi vt cōiter dř ⁊ habeť in pſpectiua. ⁊ in 3° metheoroꝝ. q̄
T.c.32. re ⁊c̄. ¶ Itē qḋ moueť localiter ē corp⁹. hoc pȝ in. 6° phy.
ſȝ lumē moueť localr: qꝛ dř ꝙ lumē ſolis venit a ſole ad
nos ꝙ ſine motu locali fieri ñ vř. q̄r ⁊c̄. ¶ Itē qḋ hȝ tres
dimēſiōes ē corp⁹. 5°. meta. ⁊ ꝑ celi ⁊ mū. ſed lumē hȝ tres T.c.18.
dimēſiōes. ſ. lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝑfunditatē. q̄re ⁊c̄. T.cō.2.
¶ Oppoſitū arguitur auctoritate Ariſto. ⁊ Cōmen. T.1 cō.

Sed eſt intelligēdū ſicut narrat Albert⁹ ꝙ q̄dā ꝓ 69.
hauerunt lumen eſſe corpus: ⁊ hoc proba
uerant multis rationibus. quarū tres vel due ſunt me
liores. Una eſt. qḋ generat corp⁹ eſt corpus. corp⁹. n. non
generať a nō corpore. vt manifeſtum ē: ſȝ lumē generat
multa corpa vt ſupponebāt. lumē. n. celi generat oia iſta
īferiora. ⁊ pȝ in ſpeculis comburentib⁹ iuxta que lumen
multiplicatū generat ignē ex ſtuppa. Scda rō ē qꝛ nihil
figurať niſi corp⁹. hec videť manifeſta: ſed lumē figurať
qñqȝ. n. eſt triāgulare. qñqȝ vō ſpericum. vt pȝ ad ſenſuȝ.
quare ⁊c̄. ¶ Iteȝ oē qḋ ꝓcedit vel egrediť ab aliquo cor
pore eſt corp⁹: ſed lumē egrediť a corꝑe luminoſo vel ꝓ
cedit vt oēs ꝯcedūt. q̄ ⁊c̄. maior ꝓbatur. qꝛ qḋ egrediť a
corpore aut eſt ſuba aut accidēs: nō ē dicēdū ꝙ ſit accñs:
qꝛ vnū accñs nō egrediť de vno ſubiecto ad aliud ſubie
ctū vt cōcedūt oēs ſapiētes. igiť relinquiť ꝙ ſit ſuba. aut
ergo eſt ſuba corporea aut incorporea. Non eſt dicēdum
ꝙ ſit ſubſtātia incorporea. Ridiculuȝ enim eſſet dicere
ꝙ a ſubſtātia corporea exiret aut egrederet ſuba incor
porea oino. ſicut etiā ecōuerſo a ſubſtātia incorporea nō
egreditur ſubſtantia corporea. ergo relinquitur ꝙ illud
quod egreditur a ſubſtantia corporea eſt ſubſtantia cor
porea ſiue corpus: ⁊ ſic patet maior. quare ⁊c̄. ¶ Uerum
eſt ꝙ Albertus nō ſic oino deducit rōnem iſtam: ſed tñ
poteſt ſic deduci ⁊ cōpleri. Sed breuiter iſta poſitio non
poteſt ſtare. qḋ patet rationibus Ariſto. quas tāgit in lit
tera. Si lumen eſſet corpus ſequereť ꝙ duo corpora qñ
qȝ eſſent ſimul in eodem loco. hoc autem eſt impoſſibile
vt ſupponitur ex quarto phycoꝝ. ⁊ probatur ꝯſequētia. T.c.76
qꝛ conſtat ꝙ lumen ⁊ tenebra opponuntur adinuiceȝ pri
uatiue. modo priuatiue oppoſita nata ſunt fieri in eodeȝ
ſubiecto. vt viſus ⁊ cecitas. auditus ⁊ ſurditas. vt omnes
concedunt. ergo cuȝ tenebra quādoqȝ ſit in aere vt patet
in nocte: ſequitur ꝙ ipſum lumen quandoqȝ ſit in aere.
cum ergo aer ſit corpus vt manifeſtum eſt. ſequitur ſi ſit
corpus ꝙ duo corpora ſunt ſimul in vno et eodem loco:
ſcilicet in illo loco in quo continetur aer illuminatus: qḋ
eſt impoſſibile. quare ⁊c̄. Ideo dicendum eſt aliter ꝙ lu
men non eſt corpus. ⁊ probatur ratione Ariſto. que me
lior eſt inter omnes. Poteſt tamē aliter probari. ſi lumē
eſſet corpus aut eſſȝ corpus quod eſt ſubſtantia ſubiecta
trine dimenſioni. aut eſſet corpus quod eſt ipſa trina di
menſio de genere quantitatis. per diuiſioneȝ ſufficientē
non primo modo: quia ſubſtantia nō cognoſcitur a ſen
ſu particulari ⁊ exteriori. ſic enim bruta cognoſcerēt rei
ſubaȝ: qḋ eſt ridiculū. lumē aūt cognoſcitur a ſenſu q̄ eſt
viſus. q̄re ⁊c̄. ¶ Iteȝ nulla ſuba generatur ꝑ ſolam ꝑſen
tiam corporis ad aliquid aliud vt manifeſtum eſt: ſed lu
men ſtatim ſit ꝑ preſentiā corporis luminoſi ad dyapha
num. quare ⁊c̄. ¶ Si autē dicereť ꝙ lumē eſt corpus qḋ
eſt trina dimenſio de genere quātitatis: hoc eſt valde de
riſoriū ⁊ falſum: qꝛ cū oia corpora habeāt trinā dimēſio
nē oia vtiqȝ corpora eſſent illuminata vel luminoſa: ⁊ cū
de nocte talis dimēſio ſit in aere. vt conſtat vnicuiqȝ. de
nocte aer eſſet illuminatus. qḋ eſt ridiculum. quare ⁊c̄.
¶ Iteȝ aliā rōneȝ inuit Ariſt. in lr̃a. Si lumen eſſet cor
pus tunc illuminatio eſſet quidā motus localis. qḋ ē ab
ſurdū. qꝛ oīs motus localis ſit in tpe. illuminatio autem
nō ſit in tempore vt illuminatio totius dom⁹ a candela.
vt dicit Cōmē. 6°. phycoꝝ. ⁊ illuminatio totius hemiſpe Cōm.32

ry a ſole pñte.et pȝ ɔñtis.poſtq̃ enĩ lumẽ eſſ corpus
aliter nõ illuminaret mediũ niſi illud corpus moueret
p ipm mediũ perueniẽdo ab vna parte medij ad aliam.ꝛ
hic eſt motus localis.ergo illuminatio erit mot⁹ localis
vel nõ erit ſine motu locali.qḋ videt̃ incõueniẽs.q̃re ꝛc̃.
¶ Sed ad iſtã rõnẽ reſpõdebat Empedocles ꝙ illumina
tio bene eſt mot⁹ localis ꝛ fit in tpe.ſȝ illud tps latet nos
T.c.70 ppter puitatẽ:ꝛ iõ rõ nõ valet. ¶ Cõtra hoc obijcit Ari.
qꝛ tps mẽſurãs motũ factũ ĩ paruo ſpatio põt latere nos
vt tps mẽſurãs nutũ oculi.Sȝ ꝙ tps mẽſurans motũ lo
calẽ ſcꝫ in tãto ſpatio ſicut eſt in oriẽte in occidens late
ret nos ꝛ nullo mõ pcipem⁹ ſucceſſionẽ illius mot⁹ h vr̃
eſſe valde irrõnabile ꝛ ipoſſibile vt dicit Ariſto. q̃re ꝛc̃.
Sȝ ſi lumẽ nõ ſit corp⁹ q̃rit̃ qd ſit lumen.ꝛ quõ iſta diffe
rũt lux ꝛ lumẽ radi⁹ ꝛ ſplẽdor. ¶ Ad pmũ iſtoꝝ dicẽduȝ
ꝙ lumẽ pmo ꝛ pncipalr̃ dictũ eſt qualitas actiua aut vir
tus pmi alterãtis.ſ.corporis celeſtis.ipm.n. corp⁹ celeſte
totũ eſt luminoſuȝ aliq̃liter.ſicut oſtẽdit Cõme.ĩ tracta
tu ſuo de ſubã orbis.licȝ aliquę partes eius q̃ dicunt̃ ſtel
le hñt lumẽ perfectius alijs ꝛ ipm lumẽ agũt corpora ce
leſtia in iſtũ mũdũ iferiorẽ. Unde dicit Albertus in ſuo
cõmento ſup de ſomno ꝛ vigilia.ꝙ lumẽ celeſte diuerſi
mode figuratũ vehit ad nos oẽs virtutes orbis. Lumen
autẽ ſecũdario dictũ ꝛ ſm poſterius.ſ. put eſt in iſtis iſe
riorib⁹ põt deſcribi ꝙ eſt qualitas ſenſibilis q̃ media diſ
ponunt̃ ad viſionẽ viſibilium. Lumẽ autẽ in ſua cõitate
T.c.69. ſumptũ diffinit̃ ab Ariſto.ſic.ꝙ eſt actus dyaphani ſȝ ac
tum dyaphanũ. ¶ Ad 2ᵐ dicẽduȝ ꝙ oĩa illa noĩa dicunt
vnã rem aliquo modo vnitatis: ſed ſub diuerſis modis.
Nã lux dr̃ illa q̃litas ſȝ ꝙ eſt in pmo ꝛ pncipali ſubiecto
ſuo vt in celo ꝛ ſpãliter in ſole a quo oẽs alię ſtellę recipi
unt lumẽ vt dicũt aſtrologi. Et dr̃ lumẽ ſȝ ꝙ eſt receptũ
in aliquo dyaphano de ſe nõ habente lucẽ vt in aere vel
aqua vel aliquo hõ. Dicit̃ autẽ radius ſcðm ꝙ generat̃
ꝛ multiplicat̃ ſcðm inceſſum rectũ ad modũ lineę rectę.
Et dicit̃ ſplendor put multiplicat̃ iuxta corpus aliqḋ re
frangens manifeſte ꝛ ſenſibilr̃.ſicut ſpeculum magnum
ꝛ clarum vel iuxta es vel aliud corpus planum ꝛ polituȝ
perfecte:tñ his nominibus vtimur multotiens p eodeȝ
pp realem identitatem rei ſignificatę.

Ad rõnes illius opinionis. Ad primam cũ dicit̃ ꝙ
generat corpus ꝛc̃.dico ꝙ verũ eſt ſi ge
nerat corpus tanq̃ generãs principale:ſed ſi generat tan
q̃ generãs inſtrumẽtale vel tãq̃ virt⁹ agentis pncipalis
nõ opȝ ꝙ ſit corpus. ꝛ ſic eſt in pppoſito.lumẽ eniȝ appro
pinquatũ mãe rei gnãbilis nõ generat tãq̃ agẽs pncipa
le motũ:imo hõ generãs ꝛ mouẽs motũ pmũ ꝛ principa
T.c.34 le eſt ipſuȝ celũ vt pȝ in.8.phycoꝝ.ſed lumen generat vt
agẽs inſtrumẽtale vel vt virtus influxa ab agente princi
pali.quare ꝛc̃. ¶ Ad aliã cũ dicit̃. qḋ figuratur ꝛc̃.põt di
ci ꝙ verũ eſt ſi p ſe figurat̃.ſi p accñs figurat̃ nõ oȝ ꝙ ſit
corpus.vt albedo figurat̃ accñtalr̃ ſȝ figurationẽ corpo
ris albi:ꝛ tñ albedo nõ eſt corp⁹. ſilr̃ aũt ꝛ in alijs . mõ lu
men nõ figurat̃ p ſe tanq̃ pprium ꝛ pncipale ſubiectum fi
gurę:ſȝ ſȝ accñs:qꝛ ſm figurationẽ corpis cui⁹ eſt lumen
tanq̃ ſubiecti vel tãq̃ agẽtis vel p aliqḋ aliud accidens.
Quare aũt lumẽ ſolis multiplicatũ p foramen angulare
eſt figurę angularis in parte ppinqua foramini.in parte
auteȝ remota eſt figurę ſpericę.hoc habet videri in per
ſpectiua ꝛ nõ hic. ¶ Ad aliã cũ dr̃ ꝙ egreditur vel pce
dit ꝛc̃.dico ꝙ aliqd egredi vel pcedere a corpore dr̃ vno
mõ tãq̃ a ſuo loco in quo ɔtinebat̃. ꝛ ſic oẽ qḋ egredit̃ a
corpe eſt corp⁹. Alio mõ ĩtelligit̃ aliqd egredi a corpe tã
q̃ a ſua cã efficiẽte agente. vt dicimus ꝙ ab igne pcedit
calor vel egredit̃ in calefactibile. ꝛ ſic nõ opȝ ꝙ ſit corp⁹
ſic aũt lumẽ egredit̃ a corpe luminoſo nõ ſicut a loco in
quo ĩcludit̃:ſȝ ſicut a ſuo agente eodem modo quo ignis
per ſuã caliditatẽ agit caliditatẽ ſibi ſimilẽ in mã calefa
ctibili.ſic corpus luminoſum per ſuaȝ lucem generat lu
men in dyaphano ſibi preſente.quare ꝛc̃.

Ad rationes prius adductas. Ad primã cuȝ dr̃.
ꝙ hȝ pprietates corpis ꝛc̃.veꝝ eſt
ſi habet eas pprie ꝛ vniuoce.ſin autẽ improprie ꝛ ſm ſi
militudinẽ non opȝ. ꝛ cũ dicit̃.lumen habet pprietates
corporis.dicit̃ ꝙ nõ habet eas pprie ꝛ vniuoce:ſed ipro
prie ꝛ ſecũdũ ſimilitudinẽ.ſicut.n.corpus qḋ frãgit̃ diui
dit̃ in duas partes aut plures.ſic p mediũ alteri⁹ nãę di
uerſificat̃ multitudo luminis ꝛ iceſſus. vt pȝ. cũ denari⁹
exñs in fundo aquę videtur in aere radius coloris eius
diuerſimode figuratur in aere ꝛ in aqua:et ſimiliter lu
men ſolis mediante aere puro ꝛ mediante nube diuerſi
mode generatur. vt patet in 3° methcoroꝝ.cap.de halo.
ꝛ iride. ꝛ ſic dicitur frãgi aut reflecti per ſimilitudinem.
Sicut enim corpus aliquod motuȝ fortiter cum obuiat
alicui obſtaculo reuertitur verſus locuȝ vnde prouenie
bat. vt patet.de pila proiecta fortiter ad parietem:ꝛ tunc
dicitur reflecti. Sic cum lumen alicuius corporis lumi
noſi precipue lumẽ ſolis peruenit ad aliqḋ obſtaculũ po
litũ ꝛ terſum tũc ipedit̃ ei⁹ multitudo in directũ ꝛ lumẽ
receptũ in illo obſtaculo vel in parte aeris contigua illi
obſtaculo generat lumen in alia parte verſus corpus lu
minoſum. ꝛ ſic videtur illud idem lumen reuerti ꝛ refle
cti v̉ſus locum vnde veniebat.attamen nõ eſt veꝝ.imo
nouuȝ lumen generatur a lumine recepto circa obſtacu
lum. ¶ Ad aliam cum dr̃. qḋ mouetur localiter ꝛc̃.cõce
do maiorem. ꝛ nego minorem. ꝛ cum dr̃ ꝙ lumẽ ſolis ꝛc̃.
dico ꝙ nõ eſt ſic intelligendũ lumen ſolis peruenire a ce
lo ad nos ꝙ vnũ ꝛ idem lumen perueniat huc inde.ſicut
pila vna peruenit a manu proijcientis ad parieteȝ:ſed ſic
ꝙ lumẽ exñs in ſole generat lumẽ in medio ſibi ɔtiguo.
ꝛ illud medium habens lumen in alio medio:ꝛ ſic ſemp
quouſq̃ generatio fiet in medio circa nos. et ideo ratio
procedit ex falſa ymaginatione. ¶ Ad aliam cum dici
tur. ꝙ habet tres dimenſiones ꝛc̃. veꝝ eſt ſi haberet tres
dimenſiones per ſe:ſed ſi per accidens nõ oportet.ſic enĩ
omnis forma materialis eſſ corp⁹:eo ꝙ omnis talis for
ma extenditur ſecundum extenſionem ſubiecti ſui quo
dãmodo.modo lumen non habet tres dimenſiones per
ſe.ſed ſolum per accidens inquãtum corpus luciduȝ vel
illuminatũ ſic eſt dimenſionatũ.q̃re ꝛc̃.

¶ Non oĩa autem viſibilia ſunt in lumine:ſȝ ſo
lũ vniuſcuiuſq̃ pprius color. q̃dã.n. in lumie
quidem nõ vident̃. in tenebra aũt faciunt ſen
ſum. Tex.cõ.LXXII. Qõ. XXI.

Queritur. Utꝝ color ſit pmũ obiectuȝ viſus.
Et arguit̃ primo ꝙ nõ.qꝛ ſi ſic tũc oẽ qḋ ſen
tiret̃ a viſu vel eſſ color vel participãs colo
reȝ.oẽ.n.qḋ cognoſcit̃ ab aliq̃ v̉tute cogniti
ua vel eſt eius obiectuȝ vel aliqd participãs
ipſum obiectum primuȝ. vt omne quod intelligitur vel
eſt ens vel participans ipſum ens.ſic eſt ſilr̃ in propoſito:
ſed conſequens eſt falſum.nam corpus celeſte cognoſci
tur a viſu vt omnes concedunt:ꝛ tamen celum nõ eſt co
lor vel participãs colorẽ vt cõcedit̃ ab oĩbus: ꝛ ratio eſt.
qꝛ color eſt quedam qualitas ſecũda ɔñs mixtionem lu
cidi cum opaco ꝛ dyaphano vt habet videri ſuper libruȝ
de ſenſu.celum autem eſt ſubiectuȝ ſimplex nõ mixtum
vt patet ex primo celi ꝛ mundi. ꝛ 8° metaphyſi.quare ꝛc̃. T.c.22.
¶ Silr̃ magnitudo figura motus ꝛ quies ꝛ numerus co T.cõ.p̉.

gnoſcunẗ viſu: ꝛ tñ nullū iſtoꝝ ē color vel ꝯtētū ſub colo
re. q̃re ꝛc̃. ❡ Jtē ſi color eſſet primū obiectū viſus tūc vi
ſus nō eſſet vna virtus ſm ſpēm ſpāliſſimā: qđ reputatur
incōueniēs. ꝛ ꝓbaẗ ꝯñtia. q2 vnitas potētie dꝫ eē ab vni
tate obiecti: ꝛ ꝓbaẗ: q2 potētie diſtinguūẗ ſm diſtinctio
T.c.22. nē actuū. ꝛ ꝑ ꝯñs vniūẗ ſm vnitatē actuū vt vult Ariſt.
in iſto 2°. Actus aūt diſtinguūẗ ſꝫ diſtinctionē obiecto
rū ꝛ vniunẗ ſm vnitatē obiectoꝝ ſꝫ ꝙ cōiter dr̃. ꝛ ſic de
ꝑmo ad vltimū potētie diſtinguūẗ ſm diſtinctionē obie
ctoꝝ ꝛ vniunẗ ſm vnitatē ipſoꝝ. Ex quo ſequiẗ ꝙ nō dꝫ
eē maior vnitas in virtute ꝗ̄ in obiecto. Sꝫ ꝯſtat ꝙ vni
tas ſpecifica eſt ꝑfectior vnitas ꝗ̄ vnitas gnālis vt oēs
ꝯcedūt. g̊ ſi obꝫ ē vnū ſolū ſꝫ gen⁹ potētia nō dꝫ eſſe vna
ſꝫ ſpēm ſpāliſſimā. mō color eſt vnū ſꝫ gen⁹ ꝛ nō ſꝫ ſpēꝫ
T.c.29. in oīb⁹ colorib⁹ vt hꝫ ex libro de ſenſu. ꝛ 7° phȳco. g̊ ſi co
lor eſt ꝑmū obm̄ viſus ipſe viſus nō ē vn⁹ ſꝫ ſpēꝫ ſpāliſſi
mā imo plūs ſi potētie diſtinguūẗ ꝑ obiecta. ❡ Jtē ſi co
lor eēt obm̄ viſus aut viſus moueret ipm̄ colorē: aut co
lor moueret ipſum viſuꝫ. oīs. n. ṽtus aut mouet ſuū obm̄
Com̄. 3. aut moueẗ ab eo vt hꝫ a Cōmē. in 3° hui⁹. ꝛ ſatis ab Ariſ.
t. 4. in. 5. metaph. Sꝫ nō eſt dicēdū ꝙ viſus moueat coloreꝫ.
T.c.17. ſenſus. n. nō agit in ſenſibile ſꝫ doctrinā Ariſt. in iſto 2°
T.c.51. ꝛ in de ſenſu. nec color mouet ipm̄ viſum. ꝓbatio. q2 mo
T.c.19. uens eſt nobili⁹ moto. ſicut agēs patiēte vt dicit Ariſto.
in tertio huius. modo color non eſt nobilior ꝗ̄ viſus vt
omnes concedunt. quare ꝛc̃.

Oppoſitū arguitur q2 aut color eſt primū obiectū viſus aut lumē ꝑ ſufficiētē diuiſionē: ſꝫ
nō lumē. ꝓbaẗ. q2 ꝑmū obiectū viſus dꝫ eē ideꝫ eēntialr̃
cū oīb⁹ aliꝭ que ꝑ ſe cognoſcunẗ a viſu. nā color ꝑ ſe ē vi
ſibilis: ꝛ tñ lumē nō eſt idem eſſentialiter cuꝫ colore nec
ecōuerſo vt dictum fuit prius. quare ꝛc̃.

Ad euidentiam qōnis eſt itelligendū ꝙ color duplr̃ pōt accipi. Uno modo
ꝓprie ꝛ ſtricte ꝓ qualitate ſecūda ꝯſequēte cōmixtionē
lucidi cū opaco ſcđm aliquā ꝓportionē. ꝛ hoc modo loq
tur Ariſto. hic de colore. Alio mō pōt accipi color cōiter
ꝛ large ꝓ quocūqꝫ actu dyaphani ſiue ſit dyaphanū ter
minatū. ſ. cōmixtū cū opaco terreſtri. ſiue ſit dyaphanuꝫ
nō determinatū. ideſt nō ꝯmixtū cuꝫ opaco terreſtri. ſi
cut in dyaphanis ſimplicib⁹: vt ſūt aer ꝛ aqua ignis ꝛ cor
pora celeſtia: ꝛ iſto mō loqẗ Ariſ. in de ſenſu ꝛ ſen. vbi di
cit ꝙ oīa corpa colore ꝑticipāt. ❡ Ulteri⁹ itelligēdū ē ꝙ
obm̄ p̊ᵐ viſus pōt duplr̃ itelligi. vno mō p̊ᵐ ꝑmitate cōi
tatis. alio mō ꝑmitate ꝑncipalitatis. p̊ᵐ gdē obm̄ ꝑmita
te cōitatis ē illud qđ cognoſciẗ ꝑ ſe a viſu. ꝛ ꝑdicaẗ eſſen
tialr̃ de oīb⁹ q̄ ꝑ ſe cognoſcunẗ a viſu. ꝑmū aūt obm̄ ꝑmi
tate ꝑncipalitatis ē illud qđ ē digni⁹ oīb⁹ aliꝭ q̄ viſu ꝑci
piunẗ ꝑ ſe. ❡ Tūc aliq dicūt ad qōnē tria. p̊° ꝙ color ꝓ
ꝓprie ꝛ ſtricte ſūpt⁹ nullo mō eſt obm̄ p̊ᵐ viſus: q2 nec ꝑdi
caẗ eēntialr̃ de oīb⁹ q̄ cognoſcūtur a viſu: nec ē for⁹ nobi
lior oīb⁹ aliꝭ q̄s cognoſcit viſus ipſe imo lux celeſtis eſt
lōge nobilior q̄litas ꝗ̄ ſit color vt maniſeſtuꝫ ē cuilibet.
❡ 2° dicūt ꝙ color cōiter dict⁹ ꝓ actu dyaphani cuiuſcūqꝫ
eſt ꝑmuꝫ obm̄ viſus ꝑmitate cōitatis: q2 cognoſciẗ ꝑ ſe a
viſu ꝛ ꝑdicaẗ eēntialr̃ de oīb⁹ ꝑ ſe ꝛ ꝑciſe cognoſcūẗ a vi
ſu vt maniſeſtū ē inducēdo. Oīs. n. color ꝓprie dict⁹ ē q
dā actus dyaphani termiati. ꝛ lux ē act⁹ dyaphani nō ter
minati. q̃re ꝛc̃. ❡ 3° dicūt ꝙ lux ē ꝑmū obm̄ viſus ꝑmitate
ꝑncipalitatis: q2 lux ē forma ſenſibilis nobilior ꝛ digni
or īter oēs q̄litates q̄s cognoſcit viſus. cui⁹ ſignū ē. q2 cor
pora celeſtia agūt ꝑ ſua lumīa ad gnātionē oiuꝫ iſtoꝝ in
ferioꝝ vt ſciẗ ex aſtrologia: nullū aūt coloratū colore ꝓ
ꝓprie dcō ſic agit ad gnātionē vt māiſeſtū ē. q̃re ꝛc̃. ❡ Sꝫ
hec poſitio lꝫ ſit ſatis curialis tñ vr̃ eē dubitabilis quātū
ad ſcđaꝫ ꝯcluſionē. Nā p̊ᵐ obm̄ viſus ꝑmitate cōitatis dꝫ
eē primuꝫ viſibile vel ꝑ ſe p̊ᵐ cognoſcibile viſu ita ꝙ iſta
paſſio cognoſcibile viſu debeẗ obiecto viſus tāꝗ̄ ſubo p̊°
ꝑmitate cōitatis. cui. n. aliꝭ deberet hoc mō: Sed colori
cōiter ſūpto nō cōpetit hec paſſio per ſe primo primitate
cōitatis: q2 cum aliq̄ paſſio cōpetit alicui ꝑ ſe prio primi
tate cōitatis opꝫ ꝙ ꝑ eius naturā ꝯueniat oibus his qui
bus ꝑ ſe ineſt illa paſſio vt ſatis pꝫ primo poſterioꝝ. c. de
acceptione vniuerſalis. ita ꝙ ſubꝫ primū alicuius paſſio
nis primitate cōitatis dꝫ ꝑdicari vlr̃ de illis quibus illa
paſſio debeẗ per ſe nō primo. mō aliqua ſunt cognoſcibi
lia a viſu nō per nāꝫ coloris cōiter ſūpti. ſ. ſenſibilia cōia
vt magnitudo figura ꝛ hꝰ. Si. n. hec eſſent cognoſcibilia
a viſu per nām coloris. cum color ſit extra eſſentiaꝫ iſto
rum tunc iſta nō viderenẗ eſſe per ſe viſibilia. Quod enī
ineſt alicui per aliud eſſentialr̃ ab eo nō ineſt ei per ſe. H
autē eſt incōueniēs. naꝫ iſta ſenſibilia cōia ſunt ſenſibilia
per ſe cognoſcibilia a viſu ꝛ ab aliꝭ ſenſibus particulari
bus ſm Ariſto. in iſto 2° ergo ꝛc̃. ❡ Ad hoc poſſet reſpō T.c.64
deri tenendo iſtā poſitionē ꝙ imo color eſt per ſe cogno
ſcibilis a viſu ꝛ per nāꝫ coloris eſt cognoſcibile a viſu oē
aliud viſibile. Et cum inſtatur de ſenſibilibus cōib⁹ dicē
dū ſicut tāgebaẗ prius ꝙ ipſa ſenſibilia cōia ſunt cogno
ſcibilia a viſu ꝑ nāꝫ coloris ꝓprie dicti vt lumīs. Et cū dr̃
ꝙ tūc nō ſūt ꝑ ſe ſenſibilia. dico ꝙ veꝝ ē ꝑ ſe p̊°: ſꝫ bñ ſūt
ſenſibilia per ſe non prio. ꝛ per ſe quideꝫ nō imediate ſed
mediate. Nec vlr̃ oportet ꝙ ſubiectum primum paſſiōis
ſit idem eſſentialiter cū ſubiecto nō primo: ſꝫ ſufficit ꝙ ꝑ
ſubiectum primum illa paſſio inſit aliꝭ qbus ineſt per ſe
nō primo. ❡ Et cum inſtatur ꝙ illud nō ineſt alicui per
ſe qđ ineſt ei ꝑ aliqđ aliud eſſentialiter diſtinctū ab eo. dī
ctū fuit prius quō hoc ſit poſſibile.

Ad rationes ꝑores. Ad ꝑmā pꝫ ex dcis. hñ. n. cō cediẗ ꝙ color ꝓprie ſūpt⁹ nō eſt p̊ᵐ
obꝫ viſus. ſꝫ color cōiter ſūpt⁹ bñ pōt eē mō ꝑdcō. ❡ Alr̃
pōt dici ꝓbabilr̃ ꝙ color nullo modo ſit ꝑmū obiectū vi
ſus ꝑmitate cōitatis vt ꝓbat ratio: ſꝫ ꝑmuꝫ obiectū eius
iſto mō eſt forma nata facere ſuā ſpēm in viſu. ꝛ hoc cōe
eſt ad colorē figuram ꝛ magnitudinem. ꝛ hoc pōt haberi
ex dictis phi in lr̃a. ❡ Uel dicaẗ ꝙ viſus pōt cōſiderari
duplr̃. Uno mō ſm ꝙ viſus. ꝛ ſic ꝑmū obiectum eius eſt
color modo prius dicto: ꝛ ſic nō hꝫ cognoſcere ſenſibilia
cōia. Alio mō ſm ꝙ ſunt ſenſus: ꝛ ſic bene hꝫ cognoſcere
ſenſibilia cōia ſalteꝫ aliqua: ſed nō oia: ꝛ hoc mō obiectū
eius primū nō erit color: ſed forma q̄ eſt nata facere ſuaꝫ
ſpēm in ſenſu. ❡ Ad aliā nego ꝯñtiaꝫ: ꝛ cum dr̃. nō debꝫ
eſſe ꝑfectior vnitas in potētia ꝗ̄ in obiecto. dicūt aliq ꝙ
veruꝫ eſt de obiecto primo primitate principalitatis. nā
ab iſtius vnitate pricipaliter eſt vnitas virtutis. Quam
uis ergo color cōiter ſumptus nō ſit vnus ſꝫ ſpēꝫ ſpāliſſi
maꝫ: tñ lux prima eſt vna iſto mō. precipue lumen ſolis: ꝛ
hoc ſufficit ad vnitatem viſus. ❡ Sꝫ hic eſt vnū bonuꝫ
dubiū. q2 ſm hoc videẗ ꝙ tactus ſit vn⁹ ſenſus formalr̃
q2 inter qualitates tāgibiles eſt vna prima primitate ꝑn
cipalitatis. ſ. caliditas. Jſta. n. eſt nobiliſſima inter oēs q̄
litates tangibiles. vt hꝫ videri ſuper ſcđm de gnātione ꝛ T.c.15.
quartum metheoroꝝ. ꝛ ſic ſi iſta vnitas ſpecifica obiecti t.17.
principalis ſufficit ad vnitatē ſpecificam ſenſus ſequere T.cō.ꝑ.
tur ꝙ tactus eſſet vnus ſenſus. cuius oppoſitum videtur
intēdere Ariſ. in. c. de tactu. Et expꝛeſſius Cōmē. determi T.ꝛ cō.
nat ꝙ tactus nō eſt vnus ſenſus. g̊ videẗ illā rōneꝫ nō va 108.
lere. Propter qđ aliꝭ dixerunt alr̃. ꝙ ꝗ̄uis vnitas ṽtutis
ſit ex vnitate obiecti primi: tñ virtus pōt hr̃e perfectiorē
vnitateꝫ ꝗ̄ primū ſuū obiectū. ❡ Et ſi arguiẗ ꝯtra hoc.
q2 effectus nō debꝫ eſſe perfectius eo ꝗ̄ ſit ſua cauſa. cū

ergo vnitas ꝟtutis cauſeꝫ aliquo modo ab vnitate obie/
cti mirabile videtur ꝙ vnitas virtutis perfectioꝛ ſit vni/
tate obiecti.Eſt igiꝫ dicēdū ꝙ cā ꝓncipalis agēs ⁊ forma
⁊ finis bn̄ eſt ꝑfectioꝛ ꝙ̄ cātū:ſ; cā nō ꝓncipalis nō opꝫ ꝙ
ſit ſimplr̄ nobilioꝛ ipſo cāto.Nō ipm̄ obiectū ſenſibile
nō eſt cā ꝓncipalis virtutis ſenſitiue:ſed eſt q̄ſi cā inſtru
mentalis ſine qua ſenſus nō attingit ſuū finem ꝓncipalē.
quare rō nō valet.⁋ Ad aliaꝫ dico breuiter ꝙ coloꝛ mo/
uet viſum imprimēdo ei ſuā ſpēm.Et cū dicitur ꝙ mo/
uens ⁊c̄.poteſt dici ꝙ verū eſt ꝙ mouēs vt mouēs eſt:eſt
nobilius moto vt motū ē.ſed nō ſequiꝫ ꝙ ſit ſimpliciter
⁊ oīno nobilius:⁊ ſic erit in ꝓpoſito.Coloꝛ enim ſ; ꝙ mo
uet viſum eſt qd nobilius ꝙ̄ viſus ſm̄ ꝙ moueꝫ:qꝛ moue
re eſt nobilius ꝙ̄ moueri.hoc tn̄ nō obſtāte viſus erit no
bilioꝛ ſimplr̄:qꝛ habet operationē ꝓpriā nobiliorem q̄/
cūq; opatione coloris:⁊ ex iſta debet eius nobilitas ſim/
pliciter iudicari.vt dictum fuit in queſtione de ſenſu ac/
tiuo.quare nō valet iſta ratio.

⁋ Amplius auditur in aere ⁊ in aqua ſed mi/
nus in aqua non eſt autem ſoni prius aer neq;
aqua. Tex.cō. LXXIX. Qō. XXII.

Q Ueritur. Utrum ſonus ſit realiter in aere vt
in ſubiecto.Et arguiꝫ pꝛio ꝙ nō.quia ſicut ſe
habet coloꝛ ad coꝛpus coloꝛatū:ſic ſonus ad
coꝛpus ſonoꝝ.per ꝯuenictē ſilitudinē:ſed co/
loꝛ ē in coꝛpe coloꝛato vt in ſubiecto. vt ma/
nifeſtū eſt:⁊ non in ipſo aere.ergo ſimiliter ſonus eſt in
coꝛpoꝛe ſonoro ⁊ nō in aere vt in ſubiecto. ⁋ Item vnū
⁊ idem non debet eſſe ſubiectum qualitatis ſenſibilis et
mediū ſentiendi eas vt manifeſtū ē in coloꝛe ⁊ ſapoꝛe ⁊
hꝰ.nunc autem aer eſt medium audiēdi ſonum vt mani
T.c.97. feſtum eſt per pħm in lr̄a.quare ⁊c̄. ⁋ Itē illud qđ facit
ſonū nō recipit ipſum:nec per ꝯſequens eſt ſubiectum ſo
ni.ſic eniꝫ idem eſſet in actu ⁊ in potentia ſimul reſpectu
eiuſdē.cū illud qđ facit aliquid ſit in actu reſpectu illiꝰ ⁊
recipiens in potētia:ſed ipſe aer facit ſonū vt videꝫ vel/
T.c.77 le Ariſto.in lr̄a ꝓpe principiū capituli vbi dicit hec ꝟba.
Hoc aūt ē ipſiꝰ medij ⁊ auditꝰ ſonū facere in actu.q̄re ⁊c̄.
⁋ Oppoſitū arguiꝫ qꝛ motus aeris ē in aere vt in ſubō.h
T.c.79. eſt euidēs:ſ; ſonꝰ ē motꝰ aeris vt dicit Ariſt.in lr̄a. Cum
⁊.83. aūt ꝓhibeaꝫ fluere hꝰ motꝰ ſonꝰ ē.q̄re ⁊c̄.

Ad euidentiā qōnis ꝯſiderādū eſt modus gnā/
tionis ſoni. Modus aūt gnātio/
T.c.77 nis ſoni ſm̄ doctrinā Ariſt.in lr̄a videꝫ eē talis.duo coꝛ
78.⁊.79 poꝛa ſolida.i.firma ⁊ fixa vel dura moueꝫ motu aliq̄li/
ter veloci ⁊ foꝛti ad ꝑcutiēdū ſe inuicē vel ſaltē vnū taliū
moueꝫ ad ꝑcutiēdū alterꝝ ⁊ ad tāgēdū ipſum ſup ſuper/
ficiem alicuiꝰ ſufficiētis quātitatis: ⁊ tūc ꝑ hꝰ ꝑcuſſionem
⁊ ꝯtactū ꝓcedēte motu ſufficiētis velocitatis vniꝰ coꝛpo/
ris aut duoꝝ expelliꝫ aliq̄ ps aeris ⁊ moueꝫ violēter mo
tu velocioꝛi ꝙ̄ natus ſit diuidi aer. ⁊ in illo aere ſic mo/
to ⁊ expulſo generaꝫ q̄litas ſenſibilis que dr̄ ſonꝰ.Qꝛ au/
tem duo coꝛpa faciētia ꝑ ſui ꝑcuſſionē ſonū debeāt eē ſo
lida vel firma aliquo mō pꝫ.qꝛ ſi duo coꝛpa ꝑcutianꝫ ad
inuicē q̄ ſunt mollia vel nō dura ⁊ firma:aut nullus ſeq/
tur ſonꝰ aut debilis ⁊ q̄ſi imperceptibilis.vt ſi lana ꝑcu/
tiaꝫ ad lanā vl̄ ſpōgia vel pilus ⁊ hꝰ aliqđ.Qꝛ aūt illa coꝛ
poꝛa debeāt velociter ⁊ foꝛtiter moueri vel ſaltē vnū il
loꝝ ad percutiēdū ⁊ tāgendū ſe adinuicē:hoc etiam ma
nifeſtū eſt ꝑ ſignū euidens.nā ſi duo coꝛpoꝛa appꝛopin/
quanꝫ adinuicē motu tardo vel multū lento:l; ſint bene
dura ⁊ ſonoꝛa tn̄ nullū generāt ſonū.vt pꝫ ad ſenſū.Qꝛ
etiā opoꝛteat tāgere ea ſe inuicē ⁊ appꝛopinquari ſm̄ ſu/
perficies determinate quātitatis:⁊ nō ſm̄ quācūq; ſupfi

ciem hoc ēt eſt manifeſtū:qꝛ ſi duo coꝛpa ſe ꝑcuterēt adi
uicē ſm̄ duas ſupficies multū modicas nō fieret ibi ſo/
nus.vt ſi obijciaꝫ acus acui.⁊ ſic de alijs ſilibꝰ.⁋ Quan
tū ḡ ad pmā ꝯditionē dicit Ariſt.in lr̄a ꝙ oꝫ firmoꝝ fie/ T.c.79.
ri ꝑcuſſionē adiuicē.Quātū ad ſcđaꝫ dicit.oꝫ.n.motū ſe/
rientis ꝓoccupare fracturā aeris.ſ.ꝙ coꝛpꝰ ꝑcutiēs velo/
cius moueaꝫ ad ꝑcuſſū ꝙ̄ aer natꝰ ſit cedere:⁊ ſic expel/
lunꝫ foꝛtiter.S; quātū ad tertiā dicit Ariſto.nō igiꝫ ſi/ T.c.85.
cut dictū eſt oē verberās ſonat:⁊ qđ verberaꝫ.vt ſi obij/
ciatur acus acui:ſ; oꝫ ꝟberās regulare eſſe vt aer ſubito
diſſiliat ⁊ moueatur.Qꝛ aūt aer expellaꝫ in gnātiōe ſoni
a ꝑcutiēte ⁊ ꝑcuſſo:hoc pꝫ ex multis ſignis.pmo qꝛ ſicut
dicebaꝫ:ſi vnū coꝛpus molle ⁊ facilr̄ cedens ꝑcutiat al/
terū.vt lana aut ſpōgia aut pilus nō ſit ſonus.qđ nō vide
tur eſſe ꝓ alio niſi qꝛ ibi nō expelliꝫ aer motu ſufficiēti ⁊
veloci.⁋ Item ſenſibilr̄ ꝑcipimus ꝙ coꝛpoꝛa cōcaua ꝓ/
cipue metallica multū foꝛtē ⁊ diu ſonū faciunt cum in/
terius ꝑcutiunꝫ vt manifeſtū eſt in cāpana ⁊ hꝰ. ⁊ hoc ꝓ
tanto ꝯtingit:qꝛ aer in illis īcluſus poſtq̄ motus eſt non
pōt exire ſtatim:ſed agitaꝫ ⁊ ꝓpelliꝫ de vno latere ad ali
ud latus.Et hoc dicit Ariſto.in lr̄a.Cōcaua autē repcuſ/ T.c.78
ſione faciūt multos ictus poſt pmū īpotēti exire qđ mo/
tum eſt.⁋ Itē aliud ſignū ponit Albertus qꝛ metalla q̄
in ſui mixtione multū hn̄t de ſubtili aereo ſunt multum
ſonoꝛa ⁊ diu tenēt vl̄ faciūt ſonū vt aurū argētū ⁊ ſtānū.
Silr̄ pꝫ in lignis.lignū.n.qđ eſt multū aereū ⁊ ſolidū ⁊
ſiccum vt fagus multo melius ſonat alijs lignis intm̄ ꝙ
ſi ſit lignū faginū lōgū ⁊ latū ⁊ fuerint in ipſo multa foꝛa
mina ſm̄ tranuerſū:⁊ ſit ſupficies eiꝰ bn̄ plana deſuper:
ſi percutitur ſonat ad magnā diſtātiā ſicut cāpane: ⁊ his
greci vtuntur ꝓ campanis vt dicitur.

His viſis ad qōnē diciꝫ ꝙ ſonus eſt in aere tanq̄
in ſubō realr̄:qđ pōt ꝓbari breuiter ſic.
aut ſonus hꝫ eſſe ſuū reale in coꝛpe ꝑcutiente: aut in coꝛ/
poꝛe ꝑcuſſo.aut in aere expulſo ꝑ ipſam ꝑcuſſionē.hec di
uiſio recipiꝫ vt ſufficiēs:ſ; nō pōt eſſe in coꝛpoꝛe ꝑcutiēte
vl̄ ꝑcuſſo:qꝛ nō eſſet rō q̄re eſſet ſonus in vno iſtoꝝ plus
ꝙ̄ in altero:ꝓcipue cū ābo moueꝫ eq̄ foꝛtiter ad ꝑcutiē/
dū ſe inuicē.cū igiꝫ nō poſſit eē ī ābobꝰ ſil̄.qꝛ ſic vnū accñs
nūero ſil̄ eēt ī diuerſis ſubis nūero diſtīctis:qđ ē icōueni
ēns.relinqꝫ ꝙ in nullo iſtoꝝ ſit ſonꝰ ſubiectiue.q̄re vꝫ ꝙ
ſit in aere tāq̄ in ſubō.Et ꝯfirmaꝫ rō:qꝛ ſi ſonꝰ eēt in iſtis
vl̄ in altero eoꝝ nō eēt aliq̄ rō q̄re fieret ſonꝰ cū iſta mo/
uenꝫ adiuicē velociter:⁊ nō cū moueꝫ ad tāgēdū ſe ad/
inuicē motu lento aut tardo:imo ita deberet gnāri ſonꝰ
cū tangunt ſe inuicem tardo ⁊ lento motu precedenti ſi/
cut precedente foꝛti ⁊ veloci motu:cuius oppoſitum ma
nifeſtū ē ad ſenſū.q̄re ⁊c̄.⁋ Itē ſi ſonꝰ nō eēt realr̄ in ae
re ſaltē tāq̄ ad aliq̄ ꝑtē aeris:tūc ꝑceptio ipſius ſoni nō
deberet īpediri a vēto flante in oppoſitā ꝑtē nec deberet
magis ꝑcipi vēto flante ex parte in qua eſt percutiens et
ꝑcuſſū.q̄ꝝ oppoſita nos videmꝰ ad ſenſū.⁊ pꝫ ꝯñtia:qꝛ cū
aliqđ ſēſibile ē pure ſpūalr̄ in medio:⁊ ī nulla ꝑte medij
eſt ſ; eē reale:nō īpediꝫ neq; iuuaꝫ eiꝰ ſenſatio ꝑ ipꝫ ven/
tū:vt ē manifeſtū in ipſo coloꝛe.Silr̄ aūt ꝯtigeret de ſo/
no:q̄ꝝ oppoſita nos videmꝰ ad ſēſū.ḡ ⁊c̄.⁋ Eſt ēt ꝯſide/
rādū ꝙ ille modus gnātiōis ſoni q̄ pꝰ dictꝰ fuit.ſ.ex ꝑcuſ/
ſiōe duoꝝ coꝛpoꝝ adiuicē dꝫ īntelligi ꝙ ſic ē regulr̄: ⁊ vt ī
plībꝰ:qđ ꝓ tāto dico:qꝛ aliq̄n ad gnātiōeꝫ ſoni nō occur/
rūt duo coꝛpa firma:ſed vnū coꝛpus firmum:⁊ aliud nō
firmū ſed fluidū ⁊ facilr̄ mobile.ſ.aer vl̄ aq̄ vt contingit
q̄n virga aut coꝛrigia mouetur foꝛtiter ꝑ aerē.ibi enim
gnātur manifeſte ſonꝰ.⁊ tn̄ nō eſt ibi niſi vnū coꝛpus ſo/
lidū:ſed ipſe aer hꝫ ibi locū vniꝰ coꝛpoꝛis ſolidi:inquātū
reſiſtit coꝛrigie aut virge.Silr̄ aūt pōt cōtingere ꝙ aliqđ

corp⁹ſolidū ꝑcutiēs ad aquā facit ſonū. vt pꝫ ad ſenſum. imo due ꝑtes aque ſibi inuicē occurrētes fortiter faciūt ſonū. Sed hoc vlr eſt verū qꝛ opꝫ aerē aliquē expelli in quo fiat ſonus. Unde etiā ſm Albertū ſi corp⁹ſolidum ⁊ durū percutiens ad fundū aque faciat ſonū opꝫ ꝙ illud corp⁹habeat aliquā ꝑtē aeris que expellit̄ a percuſſione illa cuius ſignū ipſe ponit. qꝛ in ſupꝑficie aq̄ apparēt q̄daꝫ ampulle qȯ nō vr̄ fieri niſi ꝑ motū illi⁹ aeris.

Ad primaꝫ rōneꝫ dicēdū ꝙ nō eſt ſile qꝛ corpus coloratū nō ē effectiuū coloris ſui: ſꝫ
T.c.77 corp⁹ſonorū eſt actiuū ſoni ſcḋꝫ Ariſt. in lr̄a: ⁊ ıō nō ē ſile.
c.78. ¶ Uel ſi quis diceret ꝙ color cauſat̄ actiue a corꝑe colorato hoc tn̄ nō eſt ꝑ motuꝫ aeris ⁊ expulſionē ſicut eſt in ſono. igit̄ ⁊c̄. ¶ Ad aliā dicēdū ꝙ vnū ⁊ idē ſcḋꝫ eādē ſui partē nō eſt mediū ⁊ ſubiectū ſil̄: ſed ſecūdū diuerſas ꝑtes poteſt eē. ſic igit̄ erit hoc. Nā aliq̄ ꝑs aeris: illa. ſ. que expellit̄ a corꝑe ꝑcutiēte ⁊ ꝑcuſſo eſt ſubiectuꝫ ſoni. alia aūt ꝑs eſt mediū recipiēs intētionē ſoni illius: qȯ nō ē inconueniēs. ¶ Ad aliā dicēdū ꝑ expoſitionē illius littere.
T.c.77 vult aūt Ariſt. ibi dicere ꝙ facere ſonū in actu. i. ſon⁹ factus in actu eſt ipſius medij ⁊ auditus tāq̄ꝫ ſubiecti licet diuerſimode. nā eſt ipſius medij tanq̄ꝫ ſubiecti ſecundū eſſe reale eius ⁊ eſt ipſius auditus tanq̄ꝫ ſubiecti ſm eſſe ſpūale. Uel ſic. ſꝫ aūt actu ſonare qȯ debetur quibuſdaꝫ corporibus ſolidis ⁊ facere ſonuꝫ in actu. dico ipſius medij tanquaꝫ ſubiecti: ⁊ auditus vt virtutis cognoſcentis ipſum ſonum. quare non valet.

¶ Echon autem fit cum ab aere vno facto ꝑꝑ vas determinans ⁊ ꝓhibens diffundi verū aer repellit̄ ſicͤ ſpa. Tex. cō. LXXX. Qō. XXIII.

COnſequēter queritur. Utruꝫ echon ſit ideꝫ ſon⁹cū ꝑmo ſono. i. cū ſono ꝑcedēte ipſū. Arguitur ꝑmo ꝙ ſic breuiter: qꝛ ille ſon⁹ eſt idē cū alio ꝗ hꝫ eādē figurā cū illo: ⁊ cōſtituit̄ ex eiſdeꝫ litteris ⁊ ſyllabis cū ipſo. hec eſt manifeſta per ſe: ſed echon eſt ſon⁹habēs eādē figurā cū ſono ꝑcedēte ipm̄. ⁊ cōſtituit̄ ex eiſdē lr̄is ⁊ ſyllabis vt manifeſtū eſt. vnde ſi ſon⁹ꝑcedēs echon terminat̄ in ba: ⁊ echō ſilr̄ ſemꝑ in ba terminat̄. ſilr̄ aūt ⁊ de alijs. q̄re ⁊c̄.

Oppoſitum arguitur. Illi ſoni nō ſunt ideꝫ ſon⁹ inter quorū generationes eſt tempus mediuꝫ in quo nō fit ſonus. hoc manifeſtuꝫ eſt. ſꝫ ſic eſt in ꝓpoſito. nam inter echon ⁊ priorē ſonuꝫ intercidit tꝑs medium. vt pꝫ ad ſenſuꝫ. quare ⁊c̄.

Ad qōneꝫ ītelligēdū ꝑmo ꝙ cū hō loq̄t̄ in loco ꝓpinquo ꝗbuſdā corꝑib⁹cōcauis ⁊ ſolidis hn̄tib⁹aerē īcluſuꝫ in ipſis ab aliquo tꝑe lōgo vt iuxta puteuꝫ antiquū ⁊ ꝓfundū ⁊ iuxta domos inhabitatas ꝯtingit vt ipſe audiat quendaꝫ ſonum oīno ſimilem ſuo ſono ac ſi aliquis ali⁹reſpōderet ei: ⁊ talis ſonus vocatur echō.
Cō.80. Unde Cōmen. dicit. ꝙ echon eſt iteratio ſoni ꝯſeruādo
T.c.80. ſuā figurā. modus aūt generatiōis talis vr̄ eſſe ſꝫ Ariſt. in littera. cōtingit ꝙ aer expulſus a corporibus firmis ꝑcutiente ⁊ percuſſo habens in ſe ſonū aliquem prouenit ad corpus aliqȯ cōcauū ⁊ ſolidum: quēadmoduꝫ vas habens in ſe aerem ab antiquo incluſum ⁊ detentū ⁊ vnitū: ⁊ ab hoc aere vel ab illo corpore ꝯcauo aerem detinente repellit̄ aer ille idem ad locū repercuſſionis. ſicut cū pila ꝓiecta occurrit parieti fortiter repercutitur verſus locum a quo mouebat̄. ⁊ in hȯ aere ſic repercuſſo generat̄ quidaꝫ ſonus quaſi oīno ſilis ſono priori: eo ꝙ ille aer idē eſt ⁊ ſilr̄ figuratus ſicut erat ad generationē prioris ſoni. talia aūt corpora a quibus ſic repercutitur aer maxime ſunt corpora concaua ⁊ antiqua ⁊ habētia aerē diu incluſum in ipſis. ſicut ſunt putei multum ꝓfundi ⁊ antiqui ⁊ domus inhabitate ⁊ valles quedam ⁊ montes cauernoſi
⁊ hȯ. Hanc aūt generationeꝫ docuit Ariſto. breuiter in T.c.80.
lr̄a cum dixit. Echon auteꝫ fit ab aere vno fracto ꝓpter vas detinēs ⁊ ꝓhibēs diffundi. ¶ Itē aer repellit̄ ſicut ſpera. Tunc accipio vlterius ꝙ mot⁹ reflexus nō eſt vn⁹ numero qꝛ neceſſario inter eius partes itercipitur quies
media. ⁊ hoc ſuppono ad preſens ex. 8°. phyſicorū. T.c.62.

Tunc dico breuiter ad queſtionē ꝙ echon nō eſt idem ſonus neceſſario ſimpliciter cū ſono precedente cui aſſimilatur. ꝓbatur: quia illi ſoni nō ſunt vnus numero: quorum vnus conſequitur priorem partem motus reflexi ⁊ alius ſecundam partem hȯ motus. ⁊ hoc ſatis patet: quia ipſe motus reflexus nō eſt vn⁹ numero. ⁊ ideo ſoni quorū vnus cōſequitur vnuꝫ illoruꝫ: ⁊ alius alium nō ſunt vnus ſonus: ſed echon conſequitur ſecundaꝫ partem motus reflexi quo ille aer repercuſſus ab obſtaculo mouetur verſus locuꝫ repercuſſionis ꝑrie. ſonus aūt precedens echon cōſequitur ꝑorē partē mot⁹ quo mouetur ipſe aer vſq̄ꝫ ad obſtaculum. Et ponit̄ exēplum ſimile magis manifeſtū. videmus eniꝫ ꝙ cū lapis ꝓijcit̄ in aquā nō fluenteꝫ: ſed quiſcentē fiunt circa locū ꝑcuſſionis ꝗdam parui circuli ⁊ giratiōes deinde alie maiores in remotiori: ⁊ ſic contingit ꝙ anteq̄ꝫ deficiāt girationes ꝑuenit aq̄ ad aliud obſtaculū reflectens ⁊ repercutiens: ⁊ tunc ille partes aque reuertunt̄ verſus locū ꝑme ꝑcuſſionis. ſic igit̄ cōtingit hic ꝙ cū duo corpora ꝑcutiūt ſe adinuicem aer circūquaq̄ꝫ expellit̄ ⁊ generat̄ ibi ſon⁹ ſm quandam circulationem. cuius ſignū eſt ꝙ nō ſoluꝫ audit̄ ſonus in vna ꝑte iuxta locū ꝑcuſſiōis ſꝫ circūquaque: ⁊ contingit ꝙ anteq̄ꝫ deficiat motus alicuius partis illius aeris habentis in ſe ſonum obuiat alicui corꝑi mō predicto ⁊ repercutit̄: ⁊ fit echon vt dictuꝫ eſt. Et eſt conſiderādū ꝙ ⁊ſi echon nō ſit ſonus idem numero cū ſono ꝑcedente. tn̄ eſt multū ſimilis ei ⁊ forte eiuſdem ſpeciei ſpālīſſime cū eo. cuius cauſa videt̄ eē ſm Albertuꝫ ꝙ ſit in aere eodē numero in quo ꝑor erat ſonus ⁊ cōſimiliter figurato. nō enim eſt veriſimile ꝙ illud corpus inaīatuꝫ . ſ. obſtaculū ꝯcauū repercutiens aerem figuraret ipſum tali mō ad hn̄dū ſonū ſic lr̄atū ⁊ diſtinctū. q̄re ⁊c̄.

Ad rōnem pꝫ ex dcis cū dr̄ ille ſon⁹ ⁊c̄. verū ē ſi hꝫ figurā eādē nūero: ſꝫ nō ē ſic imo figurā eādē in ſpē ⁊ ſimilē ſilitudine ꝓpinq̄: ⁊ ideo ſonus nō eſt vnus ſimpliciter ſm numerū: ſꝫ ſꝫ ſpēm. quare ⁊c̄. Dicunt aūt nōnulli ꝙ echon nō eſt eiuſdem ſpēi ſpālīſſime cū ſono ꝑcedēte: eo ꝙ ſonus ꝑcedēs eſt ſonus vox: ⁊ ſon⁹ ꝗ eſt echon ē ſon⁹nō vox: cū nō fiat ex percuſſione corporum aīatorū adinuicem. Sonus aūt vox ⁊ ſonus nō vox ſunt differentie diuiſiue ſoni vt dicitur in tractatibus. ⁊ Albertus innuit hic: ⁊ ideo idem ſm ſpēm ſpālīſſimā nō continet̄ ſub iſtis. De hoc tn̄ nō facio magnā vim: dūmō nō ſint ideꝫ numero ⁊ ſilitudinē ꝓpinquā habeant adinuiceꝫ mō ꝑdicto: ⁊ forte ille nō ſunt dr̄ntie ſoni formales ꝑ ſe ſꝫ mālēs ⁊ q̄ſi ꝑ accn̄s. vl̄ eſt diuiſio totius in ſuas ꝑtes. mō ingre de hoc q̄ꝫtū vis ⁊ potes ⁊c̄.

¶ Eſt autem olfatus per medium aut aerem aut aquam. Tex. cō. XCI. Qō. XXIIII.

QUeritur Circa caplm̄ de odore. Utrum odor ſit in medio realiter. Arguit̄ ꝑmo ꝙ ſic. qꝛ illō qȯ recipit̄ in aliquo recipit̄ in eo per modū recipientis ⁊ nō ſm modum rei recepte. vt ſumitur ex libro de cauſis. modo aq̄ ⁊ aer que ſunt media odorandi ⁊ recipiūt ipſum odorem ſunt entia realia ⁊ hn̄t reale eſſe. quare ⁊c̄. ¶ Iteꝫ multiplicatio ⁊ ꝑce-

Digitized by Google

prio odoris impedit̃ a vẽto. vt ſi fiat ab oriẽte ĩpedit multiplicationẽ odoꝝ q ſunt viſus occidẽs ad illos q ſunt magis ad oriẽs ⁊ eꝫ. hoc aũt nõ eſſet ſi odor multiplicaret ſe ſolũ ſpũalr in medio: ⁊ nõ haberet i ipſo eẽ reale. vt videmus ꝙ coloris multiplicatio nullaten᷒ impedit̃ a ventis vndecũqꝫ veniãt. quare ⁊c̃. ℂ Itez odor multiplicat ſe ꝑ mediũ ſucceſſiue. vt pꝫ ad ſenſum. cũ. n. aliquod corp᷒ fetiduꝫ incipit fetere prius ꝑcipit̃ ab eo qui eſt ꝓpinquior. ⁊ poſterius tp̃e a remotiori. hoc non eſſet ſi multiplicatio odoris eẽt ſpũalis ⁊ ſm̃ eẽ ſpũale. imo fieret in inſtãti vt multiplicatio luminis ⁊ coloris. q̃re ⁊c̃.

Cõ. 97. **Oppoſitũ** arguitur auctẽ cõmẽ. ſuper iſto cap. Cõmento. 97. dicit enim ꝙ ſicut color habet duplex eſſe. ſ. eſſe in corpore colorato: ⁊ hoc eſt eẽ corporale: ⁊ eſſe in dyaphano: et hoc eſt eſſe ſpirituale: ita et odor habet duplex eſſe. ſ. eſſe in corpore odorabili. ⁊ eẽ in medio. ⁊ hoc eſt eſſe corporale. ⁊ aliud ſpirituale: ⁊ illud eſt naturale ⁊ aliud extraneum.

Cõ. 97. **De queſtione** eſt intelligendũ ꝙ ſicut recitat Cõmẽ. q̃dam exiſtimauerunt ꝙ odor nõ ſeparat̃ a corꝑe odorabili. ⁊ ꝙ hꝫ niſi vnum eſſe tm̃. ſ. eẽ corꝑale. dixerunt. n. ꝙ a corꝑe odorabili reſoluit̃ q̃dã ſbtile corp᷒ hñs i ſe odorẽ qd̃ vocat̃ fumalis euaporatio. ⁊ iſtõ ſbtile corp᷒ hñs i ſe odorẽ ꝑuenit vſqꝫ ad ſenſus odorat᷒: ⁊ ſic ſentit̃ odor: ⁊ forte motiuũ iſtoꝝ fuit illud qd̃ argutũ eſt pri᷒. Et ſignũ hui᷒ poſuerũt aliq qd̃ manifeſte videm᷒. ꝙ odores multoꝝ corpoꝝ nõ ꝑcipiũtur niſi poſtq̃ꝫ fuerint reſoluta aliqualr in fumũ ſubtilez ab igne aut alio calore. vt pꝫ. in thure aut aliquo ꝑgameno aut pilo: ⁊ hꝰ multis que anteq̃ꝫ cõburant̃ paꝝ aut nihil percipit̃ eoꝝ odor. cũ aũt ꝯburunt̃ ⁊ in fumũ reſoluunt̃ tunc ſentit̃ odor manifeſte. ℂ Hanc aũt opinionem improbat Cõmẽ. multũ pulchre: q2 ſicut ipſe dicit. videm᷒ ꝙ multa aĩalia ꝑ ſenſuꝫ odoris mouent̃ ad ſuũ nutrimẽtuꝫ ꝑ ſpaciũ multaꝝ terraꝝ. ſicut apparet in vulturibus ⁊ tigrib᷒ q̃ a. 500. miliarib᷒ dicunt̃ veniſſe ad locũ ꝑlij qd̃ accidit in terra grecoꝝ ſentiẽtes. ſ. odores mortuoꝝ ſiue cadaueꝝ illic exiſtiũ. Etiã ponam᷒ dicẽ cõmẽ. ꝙ oẽ ſenſibile qd̃ cõprehendit̃ ꝑ mediũ extraneũ dꝫ ſentiri ex oĩbus partib᷒ eſſentialiter niſi aliquid ĩpediat. Vñ manifeſtuꝫ eſt ꝙ ille odor nõ ſolũ fuit multiplicatus ꝑ. 500. miliaria ad partẽ in qua fuerũt vultures ⁊ tigrides: ſꝫ ẽt ad ꝑtem oppoſitã ꝑ alia. 500. miliaria ad oriẽtẽ. ⁊ ꝑ tot ad occidentez: ⁊ eadẽ rõne per. 500. ad auſtrũ ⁊ ꝑ tot ad aqlonẽ: ⁊ ſic ꝑ duo mille miliaria mltiplicat᷒ fuit odor. Si g̃ odor nõ ẽ niſi cũ fumali euaporatõe tũc oportuit ꝙ ab ill' corꝑib᷒ reſolueret̃ corp᷒ ſubtile qd̃ extẽderet̃ ad totuꝫ illud ſpaciuꝫ. hoc aũt videt̃ irrõnabile oĩo: q2 maxima ſubtilitas ⁊ raritas quã põt habere mã eſt raritas ignis. vt dicit cõmen. mõ ſi illa corꝑa quoꝝ odor ꝑcipiebat̃ ꝑ tãtã diſtantiã fuiſſent oĩo reſoluta in ignem: tñ adhuc nõ potuiſſent extẽſa fuiſſe ꝑ tãtũ ſpaciũ. q̃re nõ videt̃ ꝙ ſit neceſſariuꝫ odorẽ eſſe ſemꝑ cũ tali corpore ſubtili reſoluto a corpore odorifero. ℂ Et poſſem᷒ ſyllogizare ſic. Si odor nõ ꝑuenĩret ad odoratũ niſi cũ fumali euaporatiõe vel tali corpore ſubtili tũc odor nõ poſſet ſentiri niſi per tãtã diſtãtiaꝫ ꝑ quãtaꝫ diſtẽderet̃ ⁊ diffunderet̃ hꝰ corpus ſubtile: ⁊ ꝑ quãtũcũqꝫ ſpaciũ ſentiret̃ odor ꝑ tãtuꝫ diffunderet̃ tale corpus ſubtile reſolutũ a corꝑe odorifero. hec ꝯñtia ꝑlana eſt oĩo: ſed ꝯñs eſt falſuꝫ. vt pꝫ ex dictis. odor. n. alicuius corporis ꝑ tãtã diſtãtiã ꝑcipit̃ ꝙ ſi totũ illud corpus reſolueret̃ in corp᷒ ſubtiliſſimũ. ſ. in ignẽ nõ poſſet tãtuꝫ extẽdi vt ad tantã magnitudinẽ perueniret. ⁊ hoc eſt facile videre in exẽplo ꝓpinquiori. Videmus enim ꝙ cũ cõburitur modicũ de ſulphure odor eius ſentit̃ ꝑ totum mediuꝫ quod eſt in vna magna domo: ⁊ ſi illud reſolueretur totũ in ignẽ nõ foret ſufficiẽs ad replẽdum tantuꝫ ſpacium vt manifeſtuꝫ eſt cuilibet bene ĩſpiciẽti. q̃re ⁊c̃. ℂ Sed aliq nitunt̃ impedire iſtã talẽ rõnem: q2 dicunt ꝙ nõ fuit vnũ corpus ſubtile cõtinuũ qd̃ ꝓtẽderetur ab illis corporibus ad aues: ſed aliqua pars ſubtilis illi᷒ euaporationis fuit illuc delata a ventis ⁊ imutauit odoratũ iſtoꝝ animaliũ. Hoc autẽ eſt valde debile: quia ſicut ille aues diſtãtes per. 500. milia perceperunt illum odorem ſic alie propinquiores potuerunt ipſum ſentire ⁊ adhuc alie ꝓpinquiores circunquaqꝫ. ⁊ ſic neceſſario redit ꝙ illud ſubtile corpus fuerit per totum illud ſpatium. aut ꝙ odor multiplicatur in aliqua parte medij ſine hꝰ corpore. ℂ Item percipimus manifeſte odorem alicuius parui corporis in loco vbi nõ eſt ventus per tantũ ſpatium ꝙ illud corpus ſi reſolueretur in ignem nõ impleret ipſꝫ vt pꝫ. in exẽplo predicto. Si enim vna modica particula ſulphuris cõburatur fetor eius põt ſentiri per totum ſpatiuꝫ domus magne: ⁊ tamẽ corpus illud ſi totũ fiat ignis ſubtiliſſimus nõ occuparet illud ſpatiũ totũ. g̃ ⁊c̃. ℂ Itẽ cõmen. ponit aliã rõnẽ ad idem ſi odor ſemper eſſet cum tali ſubtili corpore reſoluto: aut aer intermedius inter odoratũ ⁊ corpus odorabile cederet tot᷒ aut nõ cederet illi corpori. ꝙ ſi ille totus cederet hoc videt̃ multũ irrationabile: ⁊ ideo Cõmẽ. relinquit hoc ꝓ incõueniẽti. Sꝫ põt declarari: q2 pari ratiõe cuꝫ odor alicuius corꝑis exiſtentis in aqua ſentitur oporteret illã aquam recedere a ſuo loco: cuius oppoſitum videm᷒ ad ſenſuꝫ. videm᷒. n. ꝙ aliquo corꝑe multũ fetido exñte in fundo aque ſentitur odor ei᷒ manifeſte abſqꝫ eo ꝙ aqua appareat manifeſte moueri localr. q̃re ⁊c̃. ℂ Si võ diceret̃ ꝙ aer nõ cedit illi corpori. tũc duo corꝑa eẽnt ſil' in vno loco ꝓprio: qd̃ eſt oĩno ĩpoſſibile. 4. phyc oꝝ. g̃ ⁊c̃. Et iõ dico aliter ad queſtionem. T. c. 76 ℂ Ad cuius euidentiaꝫ ꝯſiderãduꝫ ꝙ ſicut dicit Cõmen. ⁊ allegabatur in arguẽdo. forma ſenſibilis hꝫ duplex eẽ. vnũ ẽ corꝑale aliud eſt ſpũale. ⁊ inter iſta duo eſſe diuerſitas cõiter aſſignat̃: q2 eſſe corꝑale ſeu reale ẽ eſſe extenſum vel ꝑ ſe vel ꝑ accidẽs: ita ꝙ forma habens eſſe corporeũ habet partẽ extra partẽ. vt color exñs in ſuperficie corꝑis terminati habet partez vnã in vna parte ſuperficiei ⁊ aliã in alia. ⁊ ſic vna eaꝝ eſt extra aliam. ſilr autez ⁊ in alijs formis ſenſibilib᷒ ſuo mõ. Eſſe aũt ſpũale eſt eſſe nõ extenſum nec per ſe nec ꝑ accñs: ita ꝙ forma habens eſſe ſpũale ſeu intẽtiõale nõ hꝫ vnã partez extra aliã: ſꝫ tota ẽ in q̃libet ꝑte ſubiecti in q̃ hꝫ eẽ ſpũale: ⁊ nõ vna ps in vna ꝑte: ⁊ alia in alia. vt intẽtio albedinis recepta in aere tota ẽ in vnaquaqꝫ parte illi᷒ aeris quo mediante videtur ſic ꝙ vna pars ei᷒ nõ eſt ex̃ aliã: ⁊ ipſa forma habẽs eẽ reale ſeu corꝑale in aliquo ſubo generat ſpeciẽ ſeu formã intẽtiõalez in alio ſubiecto ſm̃ eſſe ſpirituale. ℂ Nec eſt querẽda aliqua cauſa agens ꝓpinqua illi᷒ itẽtionis niſi forte cauſa diſpoſitiua. ſicut corpus luminoſũ diſponit dyaphanũ ad recipiẽdũ ſpẽm coloris. ipſa autẽ forma ſenſibilis de ſui nã̃ h hꝫ ꝙ gignat ſibi ſilem in ſuo ſubo diſpoſito. Sꝫ illa diuerſitas ĩter eẽ corꝑale ⁊ eẽ ſpirituale for᷒ ſenſibilis nõ ẽ oĩo mãifeſta. dubiũ. n. vr̃ ꝙ aliq̃ for' ſit ĩ aliq̃ toto ſubo. ⁊ extẽſo: ⁊ tñ nullo mõ ſit extẽſa nec ꝑ ſe nec per accidẽs nec habeat ꝑtem extra partem. ℂ Item recipiam᷒ aliquẽ aerẽ mediãte quo videt̃ aliq̃ albedo ⁊ ſignemus vnã partẽ q̃titatiuã illius aeris que ſit a. ⁊ aliam partem eius: ⁊ ſit b. manifeſtuꝫ eſt ꝙ in ꝑte a. eſt intẽtio illius albedinis. aliter enim nõ poſſet illa albedo videri mediante illa parte aeris: ⁊ ſilr in parte b. eſt intentio albedinis eadẽ rõne. aut igitur illa intentio albedinis que eſt in parte a. eſt oĩno eadẽ cũ illa intentiõe

albedinis que eſt in parte b. aut nõ eſt penitus eadẽ. ꝙ ſi
dicat͂ eẽ eadẽ penit⁹ idiuiſibilr nullo mõ extra illã tũc ceſ-
ſante itẽtiõe albedinis exñte in pte a. corrũperet͂ intẽtio
exñs in pte b. hoc ẽ falſũ: qꝛ ſi aliqđ obſtaculũ iterpõat͂ i-
ter albũ ꝛ partẽ aeris a. ſtatim deficiet ſpẽs q̃ erat in pte
a. ꝛ remanebit illa q̃ erat in pte b. cui⁹ ꝓbatio euidẽs ẽ: qꝛ
iterpoſito obſtaculo. ſ. corpe opaco iter ipm albũ ꝛ ptem
aeris a. ꝛ nõ iter ipm albũ ꝛ ptẽ aeris b. nõ videbit͂ albe-
do mediãte pte a. ꝛ videbit͂ mediãte pte b. ſicut maniſe-
ſtuꝫ eſt ad ſenſuꝫ. Relinqt͂ g̃ vt vr̃ ꝙ alia ẽ itẽtio albedi-
nis exñs in parte a. ab illa q̃ eſt in pte b. ꝛ eꝯ. ſilr aũt ẽ de
alijs partib⁹ aeris. Ex quo videt͂ ꝙ ipſi⁹ intẽtiõis albedi-
nis alia pars eſt in vna pte aeris ꝛ alia ps ẽ in alia pte ae-
ris. ſilr aũt ꝛ i ceteris hꝫ. Unde ꝙ forma ſpũalis recepta
in medio ꝛ organo nullo mõ ſit extẽſa nec ꝑ ſe nec ꝑ acci-
dẽs: ꝛ ꝙ nullo mõ hẽat ptẽ q̃titatiuã extra ptẽꝫ nõ eſt
bñ maniſeſtum. Et iõ dicũt aliq ꝙ ipſa intẽtio ſeu forma
ſpũalis repñtãs formã ſenſibilẽ bñ hꝫ ptẽ ex̃ ptẽ vt oſtẽ-
ſum ẽ. ſꝫ tñ vnaq̃qꝫ illaꝝ partiũ repñtat totã illã formaꝫ
cui⁹ eſt ſpẽs: ꝛ nõ vna ps vnã ꝛ alia aliã: ita ꝙ intẽtio albe-
dinis exñs in pte a. repñtat totã illã albedinẽ: ꝛ ſilr exñs
in pte b. repñtat totã illã albedinẽ. ꝛ ſic de ceteris. Cuius
ſignũ ẽ: qꝛ ſi aliqđ magnũ albũ repñtat͂ vno pũo foramie
videbit͂ totũ illud albuꝫ ſicut videbit͂ vno magno fora-
mine mediãte. dũmodo oculus ſit in debita diſtãtia ꝛ ap
poſitione ad illud albũ. Dicat͂ g̃ ſm h̃ ꝙ eſſe corporeũ ẽ
eſſe extẽſuꝫ ꝛ diuiſibile aliquo mõ: tñ nõ q̃libꝫ ps illius
forme hñs eẽ corporeũ repreſentat totũ. ꝛ ſenſus imuta-
tus ab vna illaꝝ ptiũ nõ cognoſcit totã illã formã. vt vi-
ſus imutatus ab vna parte albedinis exñtis in folio non
videt totã albedinẽ folij. Sed eſſe ſpũale eſt eſſe gnãtuꝫ
a forma habẽte eſſe corporale ꝛ reale: cuius inq̃ꝫ eſſe vel
forme habẽtis illud eſſe ſpũale quelꝫ pars repñtat totaꝫ
formã ſenſibilẽ: ꝛ ſenſus imutatus ab vna pte illius intẽ
tionis forme ſpũalis cognoſcit totã formã cui⁹ eſt intẽtio
vel ſpẽs. Et ſic forte intelligẽdũ eſt illud dictũ ꝙ forma
ſpũalis nõ eſt extẽſa nec hñs partẽ ex̃ pteꝫ. ſ. quãtũ ad re
preſentationẽ: ita ꝙ vna ps ſolũ repñtat vnã partẽ ꝛ alia
aliã. Sꝫ ꝙ nullo mõ habeat ptes quãtitatiuas nõ bñ vi-
deo. forma aũt ſpũalis q̃ recipitur in ſubiecto nõ habẽte
magnitudinẽ ſicut ſpẽs itelligibilis in itellectu: ita bñ ẽ
indiuiſibilis ꝛ penitus inextẽſa ſicut ſuuꝫ ſubm. Qꝛ autẽ
forma ſpũalis exñs in medio quãto ꝛ extẽſo non ſit peni
tus idiuiſibilis ꝛ inextẽſa: ſic ꝓbat͂. Cõſtat. n. ſm Ariſto.
in libro de ſenſu ꝛ ſenſato: ꝙ cuiuſlibꝫ ſenſibilis forme ẽ
aliq̃ virtus finita ꝛ determiata: ꝛ põt mouere ſenſuꝫ per
aliqđ determiatũ ſpatiũ ꝛ finitũ: ita ꝙ nõ vltra terminũ
eius: ſicut albedo põt mouere dyaphanũ determinate ꝛ
finite quãtitatis: ꝛ nõ vltra terminũ ei⁹. ſilr aũt ꝛ i alijs.
Recipiam⁹ g̃ illã itẽtionẽ illius albedinis: q̃ eſt in parte
illa in q̃ terminat͂ mediũ qđ põt imutari ab albedine hic
exñte. q̃ro an illa intentio ſit eque ꝑfecta: ꝛ fortis ſicut in
pte medij ꝓpinqua ipſi obiecto aut min⁹ fortis. ꝛ minus
ꝑfecta. Si dicat͂ ꝙ ſit eque fortis. g̃ ad tãtã diſtãtiã pote
rit imutare mediũ ſicut ipm imutabat itẽtio exñs in pte
medij ꝓpinqua. qđ eſt falſum: qꝛ ponamus ꝙ albedo nõ
põt videri vltra terminũ illi⁹ partis in qua eſt illa itẽtio.
ꝛ ſi ipſa imutaret mediũ vlteri⁹ ibi videret͂ albedo. Si g̃
dicat͂ ꝙ intẽtio exñs in parte medij vltra quã nõ videt͂
albedo ſit min⁹ fortis ꝛ min⁹ ꝑfecta q̃ꝫ illa que eſt in pte
medij ꝓpinqua albo: tũc ſequit͂ ꝙ hꝰ itentio ſit partibi-
lis ꝛ extẽſa aliqualr. Impoſſibile. n. eſt ꝙ vna ꝛ eadẽ for
ma idiuiſibilis ꝛ iextẽſa ſit fortior ꝛ debilior. g̃ videtur
ꝙ ipſa forma ſpũalis ſit aliqualr ꝑ accñs extẽſa ſm quã-
titatẽ medij in quo eſt. Inquirẽdũ eſt igit͂ de illo eẽ ſpũa
li: qꝛ ſatis pulchra ſpeculatio eſt de hoc.

Tunc dico ad. q. ꝙ color hꝫ eſſe ſpũale in medio
ſaltẽ q̃tũ ad aliq̃s partes ipſi⁹ medij:
qđ ꝓbat͂ ſic. aut odor eſt in toto medio corporali. ſ. cũ fu-
mali euaporatiõe. aut eſt ſpũalr in aliqb⁹ partib⁹ ipſi⁹ me
dij. ꝑ ſufficiẽtẽ diuiſionẽ. Odor. n. cũ ſit qualitas ſcđa ↄſe
quens ↄmixtionẽ nõ põt eſſe realiter in aere puro aut in
aqua pura. vñ neceſſe ẽ ꝙ ſi ſit realr in iſtis medijs: ꝙ h̃
ſit ꝓ tãto: qꝛ in corpore ſubtili reſoluto a mixto odorife-
ro: ꝛ ſi realr ẽ ꝑ totũ oꝫ ꝙ totũ mediũ ſit plenũ tali corpo
re ſubtili. Sꝫ nõ põt ↄtigere ꝙ odor ſit in toto medio cũ
ſubtili illo corpore vſq̃ ad odoratũ: qꝛ ſic nõ ꝑciperet͂ ab
odoratu. vt plene reprobatũ eſt in ꝓbatiõe illius põnis.
g̃ ꝛc̃. Sed eſt ↄſiderãdũ ꝙ q̃uis odor nõ ſit ſꝫ eſſe reale
ꝑ totũ ipm mediũ vſq̃ ad odoratũ: tñ nihil ꝓhibet ipm
eſſe realr ꝛ cũ fumali euaporatiõe in aliq̃ parte medij ꝓ-
pe corpus odoriferꝝ. imo etiã ſicut ṗus tãgebat͂ q̃dã ſunt
corpora quoꝝ odor ſentiri nõ põt ſaltẽ maniſeſte niſi re-
ſoluat͂ ab eis aliqs fum⁹ ꝑ calorẽ. ꝛ tũc ſentit͂ odor coruꝫ
vt maniſeſtũ eſt in thure ꝛ pilis ꝛ multis alijs. Hec etiaꝫ
eſt cã quare magis ſentiunt͂ odores i eſtate q̃ꝫ in hyeme:
qꝛ. ſ. calor ſolis plẽs fumos reſoluit a corꝑib⁹ odoriferis.
vt maniſeſtuꝫ eſt. hec etiã eſt cã: q̃re odor alicuius corpo
ris remanet ꝑ aliqđ tps abſente illo corpore: q̃uis inten-
tio coloris nõ maneat i medio in abſentia colorati. vide-
mus. n. ꝙ cũ aliqs diu tenuerit in manu pomũ aut aliud
corpus bñ odoriferũ remanet in manu odor ſilis abſen-
te ipſo corpore: imo etiã corrupto: ita ꝙ ſiquis ponat ma
nũ quã approprinquatã tenuit ad illud corpus ꝓpe naſuꝫ
ꝛ reſpiret ſentiet odorẽ q̃ſi ſilẽꝫ odori ipſius pomi aut al
terius corporis bñ odoriferi: aut mali odorati: dũmõ ſit
bene fortis odor. q̃re ꝛc̃. Hoc aũt ꝓ tãto videt͂ accidere
qꝛ in abſentia corporis remanet circa manuꝫ ille fumus
ſubtilis reſolutus ab odorifero corpore. cui⁹ ſignũ videt͂
eſſe ꝙ ſi manus bene lauetur aut fortiter abſtergatur nõ
amplius ſeruat illum odorem.

Ad rationes Ad ṗmã cũ dr̃. illud qđ recipit͂ ꝛc̃.
ꝑ eandẽ rõnem poſſet argui ꝙ co-
lor ſit realiter in medio. Sꝫ qꝛ ↄ̃ arguere ꝛ multiplicare
incõueniẽs nõ eſt ſoluere. Ideo dico alr ꝙ receptũ in ali-
quo recipit͂ per modũ recipiẽtis. veruꝫ eſt ſm ꝙ ipm re-
cipiẽs eſt natuꝫ poſſe recipere. modo q̃uis aer ſit q̃d cor-
poreuꝫ ꝛ reale: ꝛ ſilr aqua: tñ nõ eſt natũ recipere ipꝫ odo
rem ſm eſſe reale ꝛ corporeũ ſimpliciter: ſed ſm eſſe ſpi-
rituale. ¶ Aliter dr̃ ꝙ illa ꝓpoſitio eſt itelligẽda q̃tum
ad vtilitatẽ ꝛ idiuidualitatẽ: ſed nõ quo ad ſpiritualitatẽ
ꝛ realitatẽ. Poteſt ẽt cõcedi ꝙ aer recipit odorẽ realr ac
cipiẽdo realr ꝓut eſt idẽ quod ṗdicamẽtaliter: odoris. n.
intẽtio recepta in medio bene eſt res predicamẽtalis: cũ
ſit ens actu extra aiam ꝛ nõ ſolũ ens ꝑ accñs nec ens rõ-
nis. ꝛ recipit͂ corꝑalr ſic intelligẽdo vt expoſitum eſt: ſed
nõ codeꝫ modo realitatis ꝛ corporalitatis ſicut eſt in re
ſubiecta. Illud eni eſſe reale ꝛ corꝑale eſt eſſe magis fixũ
ꝛ minus firmuꝫ. quare ꝛc̃. ¶ Ad aliã cuꝫ dicit͂ ꝙ multi-
plicatio ꝛc̃. dico ſicut dicit Cõmẽ. ꝙ hec rõ nõ ↄcludit ꝙ
odor ſit ſemꝑ cũ corpore reſoluto ab odorabili: qꝛ ſilr ſo-
nus defert͂: ꝛ etiaꝫ impedit͂ a ventis. ꝛ tñ nullus dicit ꝙ
ſon⁹ ſit i corꝑe reſoluto a corꝑe ſonifero. ſic. n. corꝑa ſoni-
fera ↄſumerent͂: ꝛ minorarent͂ ꝑ multiplicationẽ ſonãtiũ.
cui⁹ oppoſitũ pꝫ ad ſenſũ. Sꝫ ↄ̃ arguere ñ ſoluit. iõ dr̃ alr
ꝙ odor ẽ bñ in medio realr q̃ ad aliquã ptẽ ipſi⁹ ꝛ nõ ↄti-
git ipꝫ deferri a vẽtis: ſꝫ nõ ſeq͂t͂ ꝙ realr ꝛ corꝑalr ſit ꝑ to
tũ mediũ qđ ẽ iter odoratũ ꝛ ipm corp⁹ odoriferꝝ. q̃re ꝛc̃.
¶ Per idẽ ad aliã. ↄcludit. n. odorẽ realr exiſtere i aliq̃
pte medij: ſꝫ nõ in toto medio. ꝛ h̃ ẽ bñ ↄceſſuꝫ.

¶ Praue .n. odorat hō: ꝛ nihil odorat odora
bilīū ſine letitia ꝛ triſticia ſic̃ nō̃ exiſte certo eo
qđ ſētim᷒. Tex. com̄. XCII. Q̄ō. XXV.

Q Ueraf adhuc circa dcm̄ Ar. in p̄ncipio hui᷒ .c.
Utrū hō habeat peiorez odoratū ceteris aia
libus. ¶ Arguif p̄mo ꝙ non: qꝛ nobilioris aie
dz eē nobilior potentia. hec eſt ſatis apparēs.
qꝛ potentia ꝓuenit a ſubſtantia. nūc autez aia
hūana eſt aia nobilior ceteris aiabus. odoratus aūt hoīs
eſt potentia aie humane. vt manifeſtū eſt. ergo ꝛc̃. ¶ Itē
ille odoratus ē melior odoratibus ceteroꝝ aialium: ꝗ co
gnoſcit oēs ſpēs odoris: q̄s cognoſcit odoratus ceterorū
animaliū: ꝛ adhuc q̄ſdā alias. hec videf ſatis manifeſta.
ſed odoratus hoīs cognoſcit q̄ſdā ſpēs odoris q̄s cetera
aialia nō cognoſcūt. vt dicit plane Ari. in de ſenſu ꝛ ſenſa
to. cognoſcere .n. odores ꝗ ſunt delectabiles ſꝫ ſe vt odo
res floꝝ ꝛ vnguētoꝝ ꝓpriuz eſt homini. ꝛ adhuc ipſe hō
ꝑ odoratū cognoſcit oēs ſpēs odoꝝ: q̄s cognoſcūt cetera
aialia: ꝓbatio. qꝛ ſiqs diceret ꝙ odoratus ceteroꝝ aialiū
cognoſcit aliq̄ꝫ ſpēz odoris quam hō nō cognoſcit: Tunc
q̄raf ab eo. vtꝝ ipſe ſic dicens itelligat eā ſpēz odoris an
nō. ꝛ ſi nullo mō itelligif ab eo illa ſpēs: tūc nō pōt ſcire
illā ꝯclonez. ꝙ illa ſpēs cognoſcaf ab alio aiali: qꝛ cōpara
tio ꝛ affirmatio alicuius cū aliquo ꝓſupponit itelligētiā
T.c.21. vtriuſq̄ꝫ illoꝝ. vt habef ex 3° de aia. Si aūt itelligat illaz
ſpēz odoris tunc neceſſario ſeqtur ꝙ cognouit ꝑ ſenſum
aliqđ idiuiduū illius ſpēi. itellectus .n. nihil itelligit eorū
q̄ ſunt exᷓ niſi cū ſenſu. vt dicit Ari. in li° de ſenſu ꝛ ſenſa
to. ꝛ in p̄mo poſte. dᷓ ꝙ deficiente aliquo ſenſu neccū eſt
deficere ſciam de ſenſibilib᷒ illius ſenſus. dūmō ille ſen
ſus deficiat a natiuitate. Si igif ipſi homini oīno deficit
ſenſus odoratus vt ꝑceptiuus eſt ſpēi alicui᷒ odoris quā
aliud aial cognoſcit tūc homo nō poterit itelligere neq̄ꝫ
ſcire illā ſpēz. ꝑcipue qꝛ itelligentē quēcūq̄ꝫ necē eſt fan
T.c.39. taſma aliqđ ſpeculari. 3° huius. fantaſma autē fit a ſenſu
T.c.160 ſm actū vt dicit. Ari. 2° huius. q̄re ꝛc̃. ¶ Itē ad p̄ncipale
hō hꝫ meliorē tactū ceteris aialib᷒. ꝗ ꝛ meliorē odoratū.
T.c.94 aña ponit Ari. i lr̃a. ꝯña ē apparēs ꝑ ꝯuenietē ſiilitudinē.
T.c.92. ¶ Oppoſitū dicit Ari. in littera in p̄ncipio capituli. ꝛ idez
dicit Cōmen. ꝛ Albertus.

Ad euidentiam q̄ōnis itelligēda ſunt q̄dam.
p̄mo ꝙ ſicut inuit ƀ Albert᷒
ꝛ hꝫ videri in de partibus aialiū. ꝛ in anothomia. organū
odoratus eſt ſituatuz circa cerebꝝ in ꝑte anteriori: ꝛ eſt
ſicut duo corpora parua ad modū papille mamillaꝝ. hō
autē ſm q̄ritatē corporis hꝫ magis de cerebro alijs aia
libus. vt pꝫ ibidē. Cuius fortaſſe cā eſt maior multitudo
virtutū vitaliuz: ꝗbus deſeruiunt ꝑtes cerebri in hoīe q̄
in alijs aialib᷒: ꝛ ipſum cerebrum eſt pars frigidiſſima ꝛ
humidiſſima oīum partiū corporis. Cuius ſignū. vt dicit
Albertus eſt longitudo dormitionis hoīs. diutius eni ꝛ
frequentius hō dormit ceteris aialibus. ita ꝙ medietas
tp̄is vite hoīs ſomno deputaf ſicut dicit Auer. in ſuo li°
de ſomno. Et ſuꝑ hoc dᷓ in p̄ ethicorū. ꝙ ſꝫ dimidiū vite
ñ differt felix a miſero. ſ. q̄ntū ad ƀ ꝙ ꝑ dimidiū tp̄is vite
vterq̄ꝫ p̄uaf actuali ſpeculatione. ꝛ alijs operationib᷒ aie
rōnalis in ꝗbus vel in quaꝝ nobiliſſima ꝯſiſtit felicitas
hoīs vt oſtēdif ibidē. Talis autē longe ꝛ diuturne dor
mitionis cā vᷓ eē fortis frigiditas cerebri rōne cui᷒ ipm̄
cerebrū multū iſpiſſat vapores aſcēdētes a loco digeſtio
nis ad cerebrū: ꝛ ſic fit longus ſomnus: vt hꝫ videri in de
ſomno ꝛ vigilia. ¶ Ulteri᷒ ꝯſiderādū eſt ꝙ cum ſentire
T.c.51. ꝯtingat in quodam pati a ſenſibili ſm Ariſto. ad bonita
tem ſenſus requiritur ꝙ organum ipſius ſenſus ſit bene
diſpoſitū vt ſit hñ ꝛ ꝑfecte imutabile a forma ſenſibili. ꝛ
iđ ſi nō eſt hñ imutabile ꝛ faciliter non ſentit hñ vt palā
eſt in viſu. nō enim viſus bene ꝛ ꝑfecte cognoſcit colorez
cū pupilla hꝫ in ſe aliqđ innālē īpediēs ipſaz bonā ꝛ ꝑfe
ctam imutationē a colore. ſilr aūt ꝛ in alijs. ¶ 3° notādū
ꝙ odor ꝯſiſtit precipue in calido ꝛ ſicco. cuius ſignū ma
nifeſtū eſt ꝙ odores multo melius ꝑcipiunf in eſtate q̄
in hyeme: vt ēt accipit Alexander in de ſenſu ꝛ ſenſato. ꝛ
ideo Ar. etiā dixit. Eſt autē odor ſicci ſicut ſapor hūidi. T.c.100
¶ Sed hic eſt vnū dubiū qꝛ illud qđ neceſſario reqrif
ad hoc ꝙ organū odoratus imutef ab odore nō impedit
bonitatē odoratus. hec ē manifeſta. ſed friditas ꝛ humi
ditas reqruntur neceſſario. ꝓbatio. qꝛ ad hoc ꝙ tactus
imutef ab aliq̄ qualitatum p̄maꝝ tāgibiliū oꝫ ꝙ organū
eius habeat q̄litatē ꝯ̄riaz illi᷒ qualitati. Un̄ Ar. dicit. ꝙ T.c.115.
ſilr calidū ꝛ fridum non ſentimus. Et cōmē. dicit plane Cō.115.
in capitulo de tactu. ꝙ ſenſibile ē ꝯ̄riuz aū paſſionē. ꝛ ꝑꝑ
hoc nos nō ſentimus aerē cū ipſe ē i diſpōne nāli: quā dꝫ
habere ſm ꝙ ē locus nr̃. qꝛ ſimilis eſt nobis. vt Cōmen.
dicit ibidē. ergo ſilr ad hoc ꝙ odoratus imutef ab odo
re cū odor ſit calidus ꝛ ſiccus organū eius dꝫ eē frigiduz
ꝛ humidū. Poſſuz dicere ꝙ hñ reqrif frigiditas ꝛ humi
ditas ſm aliquē gradū: tñ nō reqrif in tanta excellentia
quātaz hꝫ organū odoratus hoīs ꝓpter p̄dictaz cāz: imo
iſta excellentia ipedit iſtā caliditatē ꝛ ſiccitatē odorat᷒.
q̄uis .n. paſſum in p̄n° contrarief agenti. tamen qualitas
patiētis poteſt eſſe ita fortis. ꝛ excellens ꝙ reſiſtit q̄lita
ti agentis ꝛ obuiet magis.

His viſis dico breuiter ad p̄ña ꝙ hō hꝫ minus bo
nuz odoratū ceteris aialibus multis. cu
ius rō eſt. qꝛ ille odoratus eſt minus bon᷒: cuius organū
eſt minus hñ imutabile ab odorib᷒. hoc pꝫ ex tertia ſup
poſitione. ſed organū odoratus in hoīe eſt hꝫ. qꝛ cum ſit
ſituatū iuxᷓ cerebrū. vt dicit p̄or ſuppoſitio. ꝛ ipꝫ cerebꝝ
hoīs eſt magis frigidū ꝛ humidū q̄ in ceteris aialibus.
vt oſtenſum ē. necē eſt ꝙ ipſuz organū odorat᷒ ꝯ̄hat quā
dam friditatē ꝛ hūiditatē exceſſiuā ab ipſo cerebro. ꝛ ſic
cū odor ꝯſiſtat in calido ꝛ ſicco manifeſtū eſt. ꝙ organuz
odorat᷒ magis reſiſtit odori vel eſt min᷒ hñ diſpoſitū ad
recipiendū ipſuz odorez: ſicut pupilla ſi haberet i ſe opa
citatē eſſet min᷒ hñ diſpoſita ad recipiendū lumen. ꝗ ꝛc̃.
¶ Et eſt cōſiderandū hic ꝙ bonitas virtutis cognoſciti
ue nō attēdif oīno ex multitudine cognitoꝛuz. qꝛ virtus
nobiliſſima cognoſcitiua. ſ. deus ipſe nō multa intelligit
ſed vnū. ſ. ſeipm̄. Nihil .n. itelligit exᷓ ſe ſm Ar. in .12. me T.c.51.
tha. textu cōmenti. 51. ꝛ ſm cōmen. ꝛ multotiēs in .3. hui᷒ T.c.17.
Sed bonitas huius v̄tutis attendif magis ex ꝑfectione
cognitionis ꝛ diſtinctionis ſic̃ ēt bonitas artificis nō p̄n
cipalr attēdif ex mltis artificijs q̄ ipſe pōt facere ſꝫ ex ꝑ
fectiōe ꝛ nobilitate ipſi᷒ rei artificialis. vñ melior domi
ficator ſimplr diceref ꝗ ſciret facere vnū genus domus
nobiliſſimū q̄ ille qui ſciret facere mltas domos viles ꝛ
nullā ꝑfectiſſimaz. Modicū .n. nobile nobilius eſt mul
to ignobili. vt dicit cōmen. in .2° celi ꝛ mundi. Q̄uis igif Cō. 60.
odoratus hoīs vel hō per ſuuz odoratū forte cognoſcat
plures odores q̄ alia aialia. vt ꝓbare videf ſcđa rō p̄in
ducta. qꝛ tñ q̄dam aialia ꝑfecti᷒ cognoſcūt ipm̄ odorē q̄
hō. c᷒ ſignū ē. ꝙ de lōginq̄ diſtātiis veniūt ad nutrimētū
ꝑ odoris ꝑceptiōez. vt dᷓ de vulturib᷒ ꝛ tigridib᷒ ꝗ vene
runt. 500. miliaria ad locū prelij qđ accidit in terra greco Cō. 97.
ruz. Et dᷓ ēt de cahib᷒ venaticis ꝗ inſequunf lepores. ꝛ
ƀ cognitione ſui odoris quē reliquerūt i via: ꝛ tñ hō non
cognoſcit hꝫ odorē ibi exiſtē. iđ dᷓ ꝙ hō hꝫ min᷒ bonum T.c.92.
odoratū: ceteris aialib᷒ mltis. ꝛ ƀ vult dicere Ar. in lr̃a.
praue āt ꝛ ipſecte odorat hō. vel nō odorat ſupple certi

tudinalr̄ ⁊ pfecte niſi cū leticia ⁊ triſticia. Alios aūt odores q̄ nō ſunt multū delectabiles neq̄ triſtabiles aut nō odorat aut iperfecte ⁊ debiliter odorat: ⁊ iō enūciat ſimplr̄ phus. q̄ homo hʒ peiorē odorē .i. min⁹ bonū odoratū multis aīalibus. illa .n. aīalia que hn̄t min⁹ cerebꝝ ⁊ ipʒ habēt ſiccū vel nō multū hūidū nec frigidū meli⁹ diſcernunt odores ⁊ a lōginquiori diſtantia cōprehendunt. Et hec eſt plane itentio Ariſ. in de ſenſu ⁊ ſenſato. capitulo. Species autem odorabiles. q̄re ⁊c̄.

Ad primam rōnē pōt dici. q̄ maior eſt vera de vtutib⁹ ⁊ potētijs ꝓprijs. ſʒ de cōibus nō eſt neceſſe. ⁊ ſic eſt hic. nā odoratus nō eſt virtus ꝓpria homini. ſic .n. ſine dubio nō ↄ̄ueniret alijs aīalib⁹. ideo ⁊c̄. ¶ Uel dicaᷣ q̄ veꝝ ē ex p̄te aīe. ⁊ tn̄ per accidēs ꝓp ↄ̄ditionē iſtrī ↄ̄tigit q̄ ſit min⁹ bon⁹ odorat⁹ ipſi⁹ mō pdicto. ¶ Ad aliam pʒ ex dictis. ſi .n. exceſſus bonitatis virtutis cognoſcitiue ſup alias ꝓueniret ex maiori multitudine cognitoꝝ tūc forte ratio ↄ̄cluderet. ſed non eſt ita vt videᷣ. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad aliam dixerūt aliq̄ q̄ hō non hʒ optimū tactū: imo aranea. vn̄ verſificator. Precellit aranea tactu. Sʒ h̄ reprobat Albert⁹. nihil .n. ſpiſſe pellis ⁊ frigide cōplexionis ⁊ viſcoſam hn̄s humiditatē excellit tactu. ſʒ habet tactū q̄ſi ſtupidū. cui⁹ ſignū eſt: q̄r aranea ēt cū tangiᷣ igne lento nō cito ſentit. Qꝫ autē adducūt ꝓ ſigno. q̄ aranea pcipit vmiculos tāgētes fila rhetis ſui ad magnā diſtātiā. h̄ nō eſt ex ſui magna excellētia tact⁹ ſed hoc eſt ꝑ motū rhetis q̄d cōtinuū ē. ⁊ mota vna parte cōtinui moueᷣ totū ↄ̄tinuū. Dicendū igiᷣ q̄ nō eſt ſimile de tactu hoīs ⁊ de eius odoratu. nā ipſe tactus fundatur in cōplexione q̄litatū tangibiliuʒ redacta ad quandam temperantiā. iō q̄to ipſa cōplexio nobilior ē ⁊ magis ad mediocritatem redacta tanto melior ē ipſe tactus. Mō ſine dubio hō iter cetera aīalia hʒ cōplexionē meliorē ⁊ nobiliorē: ſicut ⁊ cōpoſitionē. ⁊ iō meliorē hʒ tactū ceteris aīalib⁹. Et ex hoc ēt ē q̄ bonitas tact⁹ ē ſignuʒ bone diſcretionis ⁊ iduſtrie. ⁊ in tn̄ q̄ ēt iter hoīes magis iudicantur ingenioſi ſm̄ hoc q̄ meliorem hn̄t tactum: q̄r meliorē habent cōplexionē. Signū aūt iſtius bone ↄ̄plexionis vt dicit Albert⁹ ē tenuitas vnguiū ſubtilitas capillorum. hec .n. indicant lucidos ⁊ ſubtiles eſſe ſpūs cordis: q̄ ad cerebꝝ venientes optime deſeruiunt virtutib⁹ aīalis. ⁊ iō deſeruiūt prudentie ⁊ iduſtrie ex q̄bus igenioſus ⁊ prudens efficiᷣ hō. ⁊ ad actū prudentie deueniet niſi ꝑ ſertiā deſtruat aptitudinē nāe. ⁊ modicū an̄ h̄ dicit pulchre q̄ iter hoīes q̄cūq̄ eq̄liorē habent ↄ̄poſitionem hn̄t eaʒ in hoc q̄ magis recedūt a ↄ̄trijs: ⁊ illi magis bonum hn̄t tactū: ⁊ aptiores ſunt ſʒ induſtriam itellectus. ita q̄ forte tn̄ ad equalitatem reduceref ↄ̄poſitio q̄ videbūᷣ eē q̄dā dij terreſtres oīa q̄ſi ꝑ ſeipſos itelligētes. ⁊ hi oēs ſunt mollis ⁊ nō laxe carnis q̄ mollicies ꝓuenit ex ſicco bene cōmixto cū humido. ⁊ hoc eſt bene ſpirituoſuʒ ſubtiles generās ſpiritus. quare ⁊c̄.

¶ Unde ⁊ dubiū videtur ſi omnia quidē ſimiliter odorēt. Tex. cō. XCVIII. Qō. XXVI.

Circa capitulūʒ de odoratu queriᷣ. Utrū aīalia reſpirantia ⁊ nō reſpirantia habeant eundē odoratū. Arguiᷣ p̄mo q̄ nō. q̄r hn̄t diuerſas opationes. ſ. odorare ꝑ reſpirationē ⁊ ſine reſpiratione. ¶ Itē hn̄t diuerſa obiecta. naʒ reſpirantia vt homies cognoſcunt odores delectabiles ſm̄ ſe. alia vō nō. ¶ Itē ſicut ſe hʒ ſentire ꝑ mediū ⁊ ſine medio ſic ſentire per reſpiratiōeʒ ⁊ ſine reſpiratione. ſed ſentire ꝑ mediū ⁊ ſine medio nō hn̄t vnuʒ ſenſum. ḡ nec ſentire ꝑ reſpirationē ⁊ ſine reſpiratione. ¶ Itē vtutes organice ſunt diuerſe q̄rū organa ſunt diuerſa. ſʒ h̄ .n. diuerſa organa ſunt ꝓiuerſaꝝ formaꝝ.

¶ Oppoſituʒ arguiᷣ. q̄r alr̄ eēnt plures ſenſus q̄ꝫ q̄nq̄. ſʒ hec rō nō valet. q̄r tactus nō eſt vnus ſenſus. ⁊ h̄ nō obſtante dr̄ q̄ nō eſt alius ſenſus preter q̄nq̄.

Dico ad .q. q̄ ſic. q̄r hn̄t idē obm̄ .ſ. odorē. ¶ Dic ē ↄ̄ſiderādū q̄ organū dr̄t i mō formatōis. Põe h̄ dubitationē quā mouet ↄ̄mē. ↄ̄ illā ſilitudinē.

Ad primam dicūt aliq̄ q̄ veꝝ eſt ſi diuerſitas ꝓueniat ex diuerſa habitudine ſenſibilis ad ſenſum. ſed hoc nihil eſt. q̄r pfecte ⁊ diſtincte videre ⁊ iꝑfecte ⁊ idiſtīcte ꝓueniūt ex diuerſa habitudine viſibilis ad viſum. ſ. ex ꝓpinquitate ⁊ diſtantia. ⁊ tn̄ non arguūt diuerſos viſus. ⁊ iō dico q̄ verū eſt ſi ꝓueniat ex parte obiecti. ſed ſi ex parte formatiōis organi non opʒ. ¶ Ad aliā dico q̄ habent vnū obm̄ ſm̄ genus: lʒ in percipiendo ſpecies diuerſificenᷣ. ¶ Ad aliā dico q̄ non ē ſile. q̄r illud ꝓuenit ex diuerſa habitudine ſenſibilis ad ſenſuʒ. ſed nihil ē vt p̄us. Et ideo dico q̄ nō eſt ſile. q̄r ibi nō eſt vnū ⁊ idē obm̄ ſicut hic. ¶ Ad aliā pōt dici q̄ veꝝ eſt ſi illa diuerſitas organoꝝ eſt ꝓpter diuerſitateʒ operationis: ſʒ ſi ꝓpter aliam cām̄ .ſ. ꝓpter neceſſitatē aliq̄ q̄ ē in vno ⁊ nō in alio nō oʒ. Et bene nō ſolutionē dubitationis quā mouet Cōmen. ⁊ totā iſtā q̄ōneʒ ordina ⁊ ꝑfice diligenter ⁊ habebis grām a bonis. ⁊ ēt a deo. q̄re ⁊c̄.

¶ Si eni tactus nō eſt vnus ſenſus ſed plures: neceſſariū eſt ⁊ tāgibilia ſenſibilia plura eē. habet autem dubitationē verum plures ſint an vnus. Tex. cōmē. CVI. Queſtio. XXVI.

Circa capl̄a de tactu q̄riᷣ. Utrū tactus ſit vn⁹ ſenſus. Arguiᷣ q̄ ſic. q̄r ille ſenſus eſt vn⁹ c⁹ eſt vnū inſtrm̄. dicit enim Cōmen. in iſto ca⁹ Cō. ii z.
q̄ vnū inſtrʒ nō eſt niſi vnius ſenſus. Unde dicit ſic. ſi caro eēt inſtrm̄ ſaporis nō apprehēderet tāgibile. idē .n. ſenſus idē hʒ iſtrm̄. Ex q̄b⁹ v̄bis vr̄ manifeſte velle q̄ idē corp⁹ nō ē iſtrʒ diuerſoꝝ ſenſuum. Ex q̄ ↄ̄cludit q̄ caro nō ſit inſtrm̄ guſtus neq̄ tactus. ſed ſolū mediū. ſʒ ipſe tact⁹ hʒ vnū iſtrʒ vt oēs ↄ̄cedūt. Ner-
uus .n. poniᷣ iſtrʒ tactus ſʒ Ar. ⁊ Cōmen. i hoc ca⁹ ⁊ oīs T. c. 108
ꝑs corꝑis q̄ cognoſcit calidū ⁊ fridū cognoſcit ēt hūiduʒ ⁊. 109.
⁊ ſiccū ⁊ eↄ̄. vt manifeſtū ē ad ſenſuʒ: ⁊ ſic vterq̄ tact⁹ .ſ. ca. fri. hu. ⁊ ſicci hʒ vnū iſtrm̄. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi tactus eēt plures ſenſus tunc ſenſus eſſent plures q̄ꝫ q̄nq̄. ſunt eniʒ alij q̄ttuor. ⁊ ſic ſi tact⁹ eēt pl⁹ q̄ꝫ vn⁹ .ſ. duo tunc eēnt ſex
ſenſus ad min⁹. h̄ āt vr̄ eē ↄ̄ Ar. dicentē. q̄ āt nō ſit alius T. c. 128
ſenſus p̄ter q̄nq̄. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi illa ſenſibilia q̄ minus ↄ̄ueniūt ꝑcipiūᷣ vno ſenſu. igiᷣ ⁊ illa q̄ pl⁹ ↄ̄ueniūt debēt percipi vno ſenſu. h̄ vr̄ māifeſtū. ſʒ lux ⁊ color min⁹ ↄ̄ueniunt q̄ꝫ calidū ⁊ fridū ⁊ hūidū ⁊ ſiccū. cū lux celi ſit icorruptibilis ⁊ color ſit corruptibilis. oēs āt ille q̄litates tāgibiles ſꝫ corruptibiles. ⁊ ſic magis ↄ̄ueniūt iter ſe q̄ꝫ color ⁊ lux. ⁊ tn̄ color ⁊ lux cognoſcunᷣ vno ſenſu .ſ. viſu q̄ ē vn⁹ ſēſus vt oēs ↄ̄cedūt. ḡ mlto magis oēs q̄litates tāgibiles debēt cog̃ſci vnico tactu. ¶ Itē res oīuʒ p̄dicamētoꝝ pn̄t cognoſci ab vna vtute. vtus .n. cogitatiua cognoſcit oēs itentiones .i. formas idiuiduales oīum .io. p̄dica-
mentoꝝ. vt dicit Cōmen. in iſto z⁹. ḡ mlto magis oēs q̄li Cō. 63.
tates tāgibiles pn̄t cog̃ſci vno tactu vt appꝫ. q̄re ⁊c̄.
¶ Oppoſitū vr̄ determinare Ar. i lr̄a. ⁊ expſſius Cōmē. T. c. 108

Ad queſtionē cōiter dicunᷣ duo. Primuʒ q̄ tact⁹ nō ē vn⁹ formalr̄ ⁊ eēntialiter imo plures ſēſus. z⁹. q̄ ipſe ē vn⁹ mālr̄. Primū ꝓbaᷣ. q̄r oīs ſenſus vn⁹ ē cog̃ſcitiu⁹ vni⁹ ↄ̄rietatis p⁹. ſʒ tact⁹ nō ē h̄. ḡ ⁊c̄. maior pʒ iducēdo in alijs ſenſib⁹. vt viſus albi ⁊

nigri.⁊ guſt⁹ dulcis ⁊ amari.⁊ audit⁹ grauis ⁊ acuti.Et ꝓ-
Cō.108. bat cōmen.ꝙ obm̄ vnius ſenſus ōꝫ eſſe vnū ad min⁹ ſm
gen⁹.nā ſi nō eſſet ibi aliqđ ꝑ qđ ille ſenſus poſſit eē vn⁹
cū nō ſufficiat vnitas analogie.q2 ſic multi ſenſus eſſent
vnus:eo ꝙ obm̄ vni⁹ haberet analogiā ad obm̄ alterius.
ōꝫ eſſe ḡ vnus ſm gen⁹.ſꝫ vni⁹ generis ē vna p⁹ ꝯrietas.
T.c.50. vt pꝫ ex p̊.phy.ḡ vnus ſenſus ē vni⁹ p̄me ꝯrietatis.mioꝛ
apet.nā tact⁹ ē cogſcitiu⁹ cali ⁊ fridi hūidi ⁊ ſicci.Inter
hec aūt ſūt plēs p⁹ ꝯrietates.q̄rū vna nō reducit̄ ad aliaꝫ
q̄litates.n.actiue.ſ.caliditas ⁊ friditas nō reducunt̄ ad
paſſiuas ſic ad eas q̄ i eis v̄tualr ꝯtinent̄:vt durū reducit̄
ad ſiccū ⁊ molle ad humidū.nec paſſiue ad actiuas.⁊ ſic
iſte ꝯrietates nō poſſunt eē vnius generis ꝓping.q̄re ⁊c̄.
¶ Et ſi qs obyceret ꝙ ēt aly ſenſus apph̄edūt plēs ꝯrie-
tates.vt audit⁹ acutū ⁊ graue:⁊ magnitudinē ⁊ paruitatē
vocis.⁊ tñ audit⁹ ē vn⁹.q̄re ⁊c̄.¶ Ad h̄ r̄ndet Ar.ꝙ nō ē
ſile.q2 q̄uis audit⁹ cogſcat plēs ōrias.tñ ē vnū obm̄ ei⁹
in q̄ ꝯueniūt.ſ.ſonu⁹.ſꝫ ſic nō ē māifeſtū qđ ſit vnū obm̄
abſolutū tact⁹.tāgibile.n.qđ eſt qđ cōe ad oia q̄ tactu co-
gnoſcunt̄ nō ē qđ vnū abſolutū ſed reſpectiuū.⁊ iō nō eſt
ſufficiēs ad h̄ ꝙ tact⁹ iudicet̄ vn⁹ formalr.Cū.n.ſenſibi-
le ſit obm̄ cuiuſlꝫ ꝑticularis ſenſus.ſilr poſſet dici ꝙ oēs
ſt̄ vn⁹ ſenſus.qđ nō ē vex̄.¶ Et ſi qs diceret ꝙ cōe obm̄
Cō.108. tact⁹ abſolutū ē q̄le.h̄ remouet Cōmen.q2 q̄le nō ōr vni
uoce de iſtis q̄litatib⁹ ſupple vniuocatiōe ſufficiente ad
vnitatē ſenſus:q2 q̄le ⁊ q̄litas ē qđ cōe ad oia obā ſenſuū
p̊ox̄.q̄re ⁊c̄.Et hec qđē rō ē Ar.⁊ Cōmen.¶ Cōſiderā-
dū āt ꝙ vt mihi v̄r Ar.nō vtit̄ iſta rōne tāq̄ demōſtra-
tiua.ſꝫ vt ꝓbabili ⁊ diſputatiua.logt̄.n.ꝯ q̄ſdā q dixerūt
ipꝫ tactū eē vnū ꝑꝑ h̄ ꝙ hꝫ vnū iſtr̄ꝫ.ſ.carnē ſm eos.qđ
ꝓbāt:q2 tāgibile poſitū ſupra carnē ſtati ſētit̄.qđ nō eēt
ſi caro nō eēt organū tact⁹.Poſita ḡ rōne p̊dcā remouet
Ar.iſtā cox̄ rōnē ⁊ dicit.ꝙ ipꝫ ſēſibile ſentiri ſtati cū po-
nit̄ ſupra carnē nō ē bonū ſignū ad ꝓbādū carnē eē orga-
nuꝫ tact⁹.q2 ſi qs extēderet imenē.i.pelliculā ſubtilē ſu-
pra corp⁹ aialis:tūc ſtati ſentire poterit tāgibile poſitū ſu
pra illā:⁊ tñ ꝯſtat ꝙ hꝫ pellicula nō erit organū tact⁹.⁊ iō
T.c.112. ñ valet rō.¶ Itē Ar.arguit ꝯ eos rōne ſupta ex tactu q
ē i lingua.Si.n.tactus ꝯuincerēt ſufficiēter eē vnus ex
vnitate carnis.vt illi dicebāt:tūc cū in carne lingue non
ſolū eēt tact⁹:ſꝫ ēt guſtus ꝯcluderet̄ ſilr ꝙ guſt⁹ eēt vn⁹
⁊ idē ſenſus cū tactu.qđ tñ falſuꝫ ē.Un̄ manifeſtū eſt ꝙ
illa nō ē rō ſufficiēs ad ꝓbādū tactū eē vnū formalr.Cū
igit̄ ipi nō ponerēt tactū eē vnū ꝑꝑ aliđ.ſeqt̄ ꝙ ipi ñ h̄nt
ipm̄ ponere vnū:imo ſm eos demōſtraret̄ ꝙ nō ſit vn⁹.
argueret̄.n.ſic.ſi tact⁹ eēt vn⁹ h̄ eēt ꝑꝑ vnitatē carnis.h̄
habet̄ ab eis.ſꝫ tact⁹ nō pōt iudicari vn⁹ ex vnitate car-
nis.⁊ ꝓbatū eſt.⁊ ſic Ar.arguit ꝯ eos.vñ mihi v̄r ꝙ Ar.
i toto illo ꝓblemate.an tact⁹ ſit vn⁹ aut plēs.nō determi
nat qđ ſit tenendū.ſꝫ diſputatiue ꝓcedit.vt pꝫ iſpicienti.
Cō.108. Cōmē.tñ v̄r expſſe determiare tactū nō eē vnū formalr.
⁊.109. ⁊ hoc etiam tenet doctrina cōmunis.

Tunc dico vt cōiter ponit̄ ꝙ tact⁹ eſt vn⁹ mālr.
q2 ſenſus q ē in vno organo ⁊ ſubō v̄r
eē vn⁹ mālr.organū.n.ſeu ſubꝫ ſēſus ē ei⁹ mā i q̄ vt mani
feſtū ē.nūc āt tact⁹ eſt in ſubō vno.Quecūq3.n.ps corpis
ſentit calidū3 ⁊ fridū ſiue illa ſit neruus ſiue aliqđ aliud
illa eadē ſentit hūidū ⁊ ſiccū ⁊ eꝯ.⁊ ſic ille tactus q eſt co
gnoſcitiu⁹ calidi ⁊ fridi nō hꝫ aliud organū ſibi ſubſiſtēs
ab illo q ē hūidi ⁊ ſicci ⁊ eꝯ.ſecus āt ōr eē in alys ſenſib⁹
Nā aliud ōr eē ſubm̄ viſus ⁊ aliud audit⁹ ⁊ aliud odora-
tus.Et ſilr neru⁹ q ē i lingua ē ſubꝫ guſtus q̄uis forte idē
ſit organū tact⁹.tñ nō oīs neru⁹ q ē ſubꝫ tact⁹ eſt ſubꝫ gu-
T.c.112. ſtus.⁊ iō Ar.dicit.nūc āt duo ſūt ꝑꝑ qđ illud nō ꝯuertit̄.
Et forte neru⁹ q eſt ſubꝫ guſtus ſm aliā ꝓportionē ſuby-
citur guſtui q̄ȝ tactui.ſic lꝫ vnū ⁊ idē corp⁹ ſit odoriſex̄ ⁊
ſaporoſuꝫ:tñ ſꝫ aliā ⁊ aliā ꝓportionē ſubycitur odori ⁊ ſa
pori.vt hꝫ videri in de ſenſu ⁊ ſenſato.

Ad primam rōnē cū ōr.ille ſenſus ē vnus ⁊c̄.illa
pōt negari.cū ꝓbat̄ ꝑ Cōmen.ōōꝫ ꝙ
ipſe logt̄ ibi ꝯ illos q ponebāt tactū eſſe vnuꝫ.ipſi.n.ha-
buerūt h̄ ꝯcedere ꝙ vnū iſtr̄m nō ē niſi vni⁹ ſenſus:imo
ſuꝑ h̄ ſuſtētabant̄ ad ꝓbādū vnitatē tact⁹.q̄re nō valet.
¶ Alr dicūt aliq ꝙ ſi hꝫ vnū iſtr̄m mālr ⁊ formalr:hñ ē
vn⁹ ſenſus.mō tact⁹ calidi ⁊ fridi:⁊ tactus humidi ⁊ ſicci
q̄uis hēat organū mā vnū.vnus.n.⁊ idē neruus ꝯtinet⁹
⁊ ꝑ totū ē ſubꝫ amboꝝ:tñ ſꝫ aliā ꝓportionē ē ſubꝫ vni⁹:⁊
alterius iſtorū.⁊ ſic eſt formalr diuerſus.⁊ iſtud v̄r ſatis
rōnabile.Cū.n.oīs ſenſus ꝯſiſtat i aliq̄ ꝓportione aliq̄x̄
q̄litatū.vt dic̄ Ar.i lr̄a māifeſtū ē ꝙ aly ⁊ ali⁹ ſēſus for- T.c.105
malr reqrit ꝓportionē aliā ⁊ aliā formalr.Poſſumus ḡ
imaginari ꝙ vnus ⁊ idē neruus hꝫ in ſe cōplexioneꝫ in q̄
ſunt caliditas ⁊ friditas ſꝫ aliquā ꝓportionē.⁊ ſic in ipſa
fundat̄ tact⁹ cognoſcitiu⁹ calidi ⁊ fridi ⁊ alioꝝ tāgibiliū
q̄ reducunt̄ ad iſta:⁊ in eadē ꝯplexiōe ē hūiditas ⁊ ſicci-
tas ſꝫ aliā ꝓportionē.⁊ ſic ſm hoc eſt ſubiectum tactus
cognoſcitiui humidi ⁊ ſicci ⁊ alioꝝ tāgibiliū q̄ reducū-
tur ad hūidū ⁊ ſiccū.⁊ ſic ad illō.¶ Ad aliā cū ōr ꝙ tūc
ſenſus ⁊c̄.ōōꝫ ꝙ ſic p̄us dicebat̄ i q̄ōne de ſēſu agēte.ſen
ſus nō debēt itelligi eē q̄nq3 ſic ꝙ vnuſq3 coꝝ ſit vn⁹ ſꝫ
ſpēm.ſꝫ vnuſq3 coꝝ eſt vn⁹ i ſe aliq̄ mō.ſ.mālr ⁊ ſubie
ctiue.ita tñ ꝙ ꝑ illos.5.ſenſus q̄s enūerat itelligit oīa p̄n-
cipia ꝓpinq̄ ſēſationū ꝑticulariū.¶ Uel ōōꝫ ꝙ nō ē iten
tio Ar.ꝙ p̄ciſe ſint.5.ſenſus:niſi ſenſu tact⁹ cōputato ꝓ
vno.Et ſilr dico ꝙ nō eſt itentio eius ꝙ ſolū ſint.5.ſēſus
niſi viſus ꝯputet̄ ꝓ vno.⁊ audit⁹ ꝓ vno:q̄uis ſint eēntia
liter plures.ſic cōputat viſum ꝓ vno.q̄uis diſtictus ſit
formalr in illū q eſt viſionis actiu⁹:⁊ illū q eſt viſiōis re-
ceptiuus.⁊ ſic de ceteris.¶ Ad aliā pōt dici ꝙ aliq̄ ſenſi
bilia magis ꝯuēire adiuicē pōt dici duplr.Uno⁹ q̄tū ad
ſuas nās.Alio⁹ q̄tū ad imutationē ſenſus ⁊ medy.Et ſi
p̄mo mō magis cōueniunt quedā ſenſibilia q̄ȝ alia:⁊ non
2⁹ mō nō eſt nec̄e ꝙ ꝑtineāt ad vnū ſenſuꝫ.Mō dico ꝙ
q̄litates tāgibiles magis ꝯueniūt adiuicē ſꝫ ſuas nās q̄ȝ
lux ⁊ color.ſic ꝓbat̄.tñ lux ⁊ color magl ꝯueniūt q̄tū ad
imutationē medy ⁊ ſenſus.qđ ſic pꝫ.nā color nō pōt imu
tare ſenſuꝫ aut mediuꝫ niſi diſpoſita ſint luie.vt dcm̄ eſt
p̄us.ſꝫ calꝫ ⁊ fridū nō reqrūt hūidū ⁊ ſiccū tāq̄ diſpōnes
per ſe nec̄ias ad recipiēdū imutatiōes ab eis nec eꝯ.⁊ ſic
color ⁊ lux magl ꝯueniūt q̄tū ad imutationē medy ⁊ ſē
ſus q̄ȝ dicte q̄litates tāgibiles.q̄re ⁊c̄.¶ Uex̄ ē tñ ꝙ ali-
qui volūt alr dicere.ſ.ꝙ color ⁊ lux ſm ſuas nās magis
ꝯueniūt adiuicē q̄ȝ oēs iſte q̄litates tāgibiles.q2 ipſe co-
lor ē idē eēntialr cū luce.⁊ drn̄t ſolū ſꝫ accn̄tale diſpōnē. Cō.67.
color.n.ē act⁹ diaphani termiati.lux aūt ē act⁹ diaphani
itermiati.vt dicit Cōmen.i iſto 2⁹.Un̄ imaginant̄ iſti ꝙ
color ꝓpe dict⁹ iſtoꝝ iferioꝝ corpoꝝ mixtoꝝ ē eēntialr
idē cū luie.iō nō valet illa rō.Sꝫ iſtō nō v̄r hñ rōnabile.
cū.n.lumē ſit eiuſdē ſpēi ſpālīſſime vt oēs cōcedūt.ſi qli
bet color eēt eēntialr ipā lux ſeq̄ret̄ ꝙ oēs colores eſſent
eiuſdē ſpēi ſpālīſſime.qđ ē abſurdū.Et ꝯfirmat̄.q2 ſi al-
bedo eēt eēntialr ipſa lux.⁊ ſilr rubedo lux q̄dā q̄ro vtꝝ
in eēntia ⁊ q̄ditate albedinis icludat̄ aliqđ aliud a luce
aut nihil.⁊ ſilr i eſſentia rubedinis.ſi nihil tūc ſeq̄t̄ ꝙ cū
lux nō ſit niſi vni⁹ ſpēi ꝙ albedo ⁊ rubedo ſm ſuas eēn-
tias ꝓpas ſūt eiuſdē ſpēi.Si āt p̄ter lucē aliqđ aliō ſit de
eēntia rubedis qđ diſtinguat eā ab albedine ⁊ eꝯ.ſeq̄t̄ ꝙ
rubedo ē q̄dā eēntia ꝯpoſita ex diuerſis reb⁹ eēntialr.qđ
ē abſurdū ſm oēs.⁊ iō nō valet iſta rō.¶ Ad aliā rōneꝫ
p̄ncipalē.ꝯcedo ꝙ vna po⁹ cognoſcit res oium.iō.p̄dica-

mentoꝝ ĩdiuidualr tñ.ſ; illa nõ ẽ ſenſus ꝑticularis ⁊ ex
terioꝛ ſ; vt' ĩterioꝛ ꝯꝑbenſiua de ĩtus ⁊ ſupioꝛ ſ; ordinez
dignitatis oĩbus ſenſibus particularibus.ſ.virtus cogita
Cō.20. tiua q̃ eſt ꝓꝑa hoĩ.vt dicit Cōmẽ.in 3°. hui'.⁊ iſta vt' eſt
aliq̃ rõ vt ipſe dic̃.Si g̃ dicat̃.min' vr̃ ꝙ vna potẽtia cog̃
ſceret res oĩu; ꝑdicamẽtoꝝ q̃ res vni' generis veꝝ ẽ de
potẽtia q̃ eſt ſenſus ꝑticularis ⁊ exterioꝛ ⁊ cõis oĩb' aĩali-
bus aut multis.ſ; de potẽtia ĩterioꝛi ⁊ cõi ⁊ q̃ eſt ꝓꝑa hoĩ
nõ min' videt̃ ipſã poſſe cog̃ſcere res oĩu; ꝑdicamẽtoꝝ
q̃ ꝙ ſenſus ꝑticularis vnus formalr cog̃ſcit plẽs ꝑmas
ꝯrietates.⁊ ſic ꝯtigit in ꝓpoſito.q̃re ⁊c̃. Qō.XXVIII.

Q Ueritr̃.Utrꝝ tactus ĩdigeat medio extriſeco.
Et arguit̃ ꝑmo ꝙ nõ.q2 ſi ſic:tact' nõ cẽt tact'
qd̃ eſt abſurdũ.ꝓbat̃ ꝯña.q2 tactus ꝓ tãto dr̃
cẽ tact':q2 cog̃ſcit ſuũ ſenſibile tangẽdo.vt vr̃
manifeſtũ.nũc ſi nec̃io ĩdigeret medio extriſe
co ĩterpoſito ĩter ip; ⁊ ſuũ ſenſibile:tũc nõ ſentiret tãgẽ-
T.c.22. do.tãgẽtia.n.ſũt quoꝝ nõ eſt mediũ.vt hr̃.5.phy. ¶ Ite;
ſi tact' ĩdigeret medio extriſeco tũc tãgibile poſitũ ſupra
T.c.ii6. carnẽ nõ faceret tactũ.⁊ oppoſitũ plane vult Ari.ĩ lr̃a.po
ſita aũt ſup carnẽ ſentiũt̃.g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi ſic:vn' ſenſus ĩdi
geret plib' medijs.Quilibet.n.tact' ĩdiget carne vt me-
T.c.ō.3. dio ĩtriſeco in ſentiẽdo.vt p; ex lr̃a.Si g̃ ĩdigeret medio
extriſeco cũ illud nõ ſit caro.tũc vnus ſenſus ĩdigeret ſil'
medijs pluribus ⁊ diuerſis.qd̃ nõ videt̃ veru;.
T.z.c.3. ¶ Oppoſitum videt̃ velle Ar.in littera:⁊ ſilr Cōmen.

Ad queſtionẽ ĩtelligendum ꝓpter iuniores ꝙ
mediũ extriſecũ ẽ illd̃ qd̃ nõ ẽ ꝑs
aĩalis.vt aq̃ aut aer aut hm̃.mediũ ãt ĩtrinſecũ ẽ illud qd̃
eſt ꝑs aĩalis ⁊ mediãte ipſo ſẽſibile mouet ſẽſu;. ¶ Tũc
T.c.iij. ad q̃õnez dr̃ Ar.dicere ꝙ tact' ſꝑ ĩ ſentiẽdo h; medium
extrinſecũ vt aerẽ aut aquã. ¶ Ad cuius ꝓbatiõem ſup-
ponenda ſũt aliq̃.p° ꝙ nunq̃ duo corpora ſe tãgunt ĩter q̃
T.c.iiȝ. duo eſt aliqd̃ corp' mediũ.⁊ h̃ ſatis manifeſtũ ẽ.⁊ h̃ Ar.
vr̃ cõfirmare in lr̃a.q2 corp' eſt trina dimenſio vel trina
magnitudo.ſ.ꝓfunditas:⁊ ſic ĩter q̃cũq; duo corpora eſt
corp' mediũ ĩter illa eſt magnitudo ⁊ diſtãtia.⁊ talia nõ
ſe tãgũt.Tãgentia.n.ſũt ĩter q̃ nõ eſt aliqd̃ mediu; neq;
T.c.22. plenũ neq; vacuũ.vt habet̃ ĩ 5°.phy. 2°.ſupponẽdũ eſt ꝙ
ĩter duo corpora exñtia in aq̃ neceſſe eſt cẽ corp' ĩterme
diu;.ſ.aquã.qd̃ ꝓbat̃.q2 q̃ñtũcũq; duo corpora ſibi ĩuicẽ
appropiquãt̃ in aq̃:tñ extrema coꝝ nõ ſũt ſicca:imo hũi-
da.humectum ãt nõ ẽ aliqd̃ ſine aq̃ vel aere.vñ nec̃e ẽ
ĩter duo corpa exñtia ĩ aq̃ cẽ aquã ĩtermediã.niſi dicere
tur ꝙ extrema coꝝ cẽnt ſicca.qd̃ eſt abſurdũ.⁊ ſic vr̃ ꝙ
ĩter duo corpora exñtia in aq̃ ſit nec̃ario aq̃ vt corp' me-
diu;.Silr ẽ ĩtelligẽdũ de corpib' exñtib' ĩ aere.nã ſic ſe
h; aer ad ea q̃ ſũt ĩ aere ſic aq̃ ad ea q̃ ſũt in aq̃.Ex qb' ſeq̃t̃
ꝙ ĩpoſſe ẽ duo corpa ſe tãgere ĩ aere vel in aq̃ ſ; ꝑmã ſup-
poſitionẽ. ¶ Tũc dicet̃ ad.q.ꝙ tact' ĩdiget medio extri-
ſeco.ita.ſ.ꝙ ĩter tãgibile ⁊ tãgens ẽ mediũ extrinſecũ.qd̃
ſic ꝓbat̃.ſi ĩter tãgibile ⁊ tãgens nullũ cẽt mediũ extri-
ſecũ:tũc duo corpa poſſent ſe ĩuicẽ tãgere in aere vel ĩ aq̃
.ſ.corp' qd̃ tãgit̃ ⁊ corp' tãgens.h̃ ãt ẽ ĩpoſſe.vt oſtenſum
eſt.g̃ ⁊c̃.Et hãc rõnẽ poſuit Ar.ĩ lr̃a.Cõſiderandũ aũt ꝙ
ipſe Ar.vr̃ adducere iſtã rõnẽ ꝑ modũ dubitatiõis ⁊ nõ
per modũ demõſtratiõis.ſic.n.loq̃t̃.Dubitabit ãt aliq̃s
ſi oẽ corp' ꝓfundũ h; ⁊c̃.Unñ dicũt aliq̃ nũq̃ fuiſſe ĩten-
tionẽ phĩ.ꝙ ſꝑ ad tãgendũ ꝯcurrat mediũ extriſecũ.hñt
enĩ ꝓ mirabili:imo ꝓ ĩpoſſi ꝙ aq̃ aut lapis aut lignũ non
poſſint ſe ĩuicẽ tãgere ĩ aere aut in aq̃.S; ĩdubitanter l;
in ꝑn°. illius ꝑtis Ar.ĩducat rõnẽ q̃ſi dubitãdo.tñ in ꝑte
ſeq̃nte vbi remouet drĩa; quã aliq̃ aſſignabãt ĩter tactũ
⁊ alios ſenſus:vr̃ iſtã ꝯclõnẽ affirmare.dicebãt ãt aliqui
ꝙ ſenſus tact' ſentit ſua ſenſibilia tãgendo.alij vo nõ.Et

Ar.dicit.hoc ãt nõ ẽ.ſed durũ ⁊ molle ꝑ alterũ ſentim'. T.c.ii4.
vñ plane oſtẽdit ꝙ tact' h; mediu; extrinſecũ.Illud tñ
mediũ mltũ latet ꝓꝑ paruitatẽ.ita ꝙ tangibile multum
ꝓpinquũ ẽ tãgenti.in alijs vo ſenſibus notius eſt ⁊ ma-
niſeſtius.⁊ Cōmẽ.ſilr affirmat ad tactũ ꝯcurrere mediũ Cō.ii4.
extriſecũ:⁊ ſoluit obiectionẽ quãdã ꝯ h̃ vt videbit̃ ĩfra.
Cõſiderandũ ẽ ẽt ꝙ ſi tact' ĩdiget medio extrinſeco ita
ꝙ ſꝑ ſit aliqd̃ mediũ extriſecũ ĩter tãgibile ⁊ tangens.tñ
eſt drĩa ĩter tactũ ⁊ alios ſenſus ſentientes ꝑ mediũ ex̃-
neu;.q2 ſm Ar.ĩ lr̃a.extriſeca media alioꝝ ſenſuu; ꝑus T.c.ii5.
mouent̃ a ſenſibilib'.⁊ ipſa mota mouẽt nos.Tãgibilia
vo nõ ſẽtim' moueri a medio extriſeco.nec ipſu; mediũ
extrinſecũ ꝑus ĩmutat̃ a tãgibilib' q̃ tactus.ſ; ſimul.Et
exẽplificat.vt ſi q̃s ꝑcutiat̃ mediante clypeo ſil' ꝑcutitur
clypeus ⁊c̃.Et Cōmen.optime exponit dicens.ꝙ debes Cō.ii5.
ĩtelligere ꝑ ſil':nõ ꝙ in eodẽ tꝑe patiat̃ mediũ a tãgibili-
bus ⁊ ipſe ſenſus tactus.⁊ in alijs ſenſib' in duob' tꝑib'.
viſus.n.⁊ mediũ alterant̃ ĩ iſtanti ⁊ in eodẽ tꝑe.ſ; ĩ alijs
ſenſib' mediũ ꝑus cauſalr ĩmutat̃ q̃ ſenſus.⁊ ẽ cã ĩmu-
tationis ei'.in tactu vo mediu; nõ ꝑus cauſalr ĩmutat̃ a
tãgibili q̃ tactus:imo mediũ.vt dicit Cōmen.nihil facit
in hoc.ſ; ẽ aliqd̃ accñs ex nec̃itate.⁊ nõ ꝓꝑie ⁊ ꝑ ſe ẽ cã
nr̃e ĩmutatiõis.ſic clypeus nõ eſt nec̃ari' ſimplr ĩ actiõe
ꝑcuſſionis.ita ꝙ ſit cã ꝓpinq̃ ꝑ ſe ⁊ ꝑcutiens:l; ſit cã re-
mota.Si.n.nõ eſſet clypeus nõ min' fieret ꝑcuſſio.imo
melius.Et poſt modicũ ꝯcludit.Cōmen.ꝑ ſil' igit̃ debe-
mus ĩtelligere ꝑuationẽ ꝑoritat' ⁊ poſterioritatis ĩ cã nõ
ĩ tꝑe.Ex qb' oĩb' vr̃ cẽ ĩtẽtio Cōmẽ.⁊ Ar.ꝙ illd̃ mediũ
extriſecũ nõ ſit cã ꝓpinq̃ ĩmutatiõis nr̃e ĩ tactu:ſic medi
u; in alijs ẽ cã ꝓpinq̃ ĩmutatiõis ſẽſus. ¶ Circa dcã ſũt
due diffi.hõe.Pria ẽ quã mouet Cō.nã ſi tact' nec̃io ĩdi
geret medio extri°⁊c̃ nos ñ poſſem' cog̃ſcer̃ ꝑ tactũ aerẽ
circa nos exñtẽ.⁊ alia exñ' ĩ aq̃ ñ poterũt tãgere aq̃:qd̃ ẽ
abſurdũ:⁊ ꝯ ſẽſũ.Expolia.n.ĩ hyẽ corp' tuũ ad aerẽ ⁊ bñ
ꝑcipies aerẽ.⁊ ꝯña p;.nã ĩter ip; aerẽ ⁊ corp' nr̃; nl̃l; eſt
mediũ extriſecũ.vt manifeſtũ eſt:imo ipe ĩmediate nos
tãgit.q̃re. ¶ Aliud dubiũ ẽ ꝯ illã drĩa;:q̃ dcm̃ ẽ ꝙ mediũ
extriſecũ ĩ tactu ñ ẽ cã ĩmutatiõis nr̃e a tãgibilib'.S; ꝯ.
mouẽs ꝓpiquũ ẽ cã ĩmutatõis ipi':h̃ ẽ mãifeſtũ.ſ; ipſu;
mediũ extriſecũ ẽ ibi mouẽs ꝓpiquũ:qd̃ ĩmutat carnẽ.
ꝓbatio.q2 mouẽs ĩmediatũ aut ẽ ipm tãgibile:aut ẽ ipm
mediũ.nõ ẽ dõm ꝙ tãgibile.q2 mouẽs ꝓpiquũ ⁊ ĩmedia
tu; d; cẽ ſil' cũ eo qd̃ mouet̃.ſic ꝙ eoꝝ nõ ſit mediũ neq; T.c.4.
plenũ neq; vacuũ.vt oñſũ ẽ.7.phy.Cũ igit̃ ip; tãgibile ñ
ſit ſil' cũ carne vt tu ponis.ſ; ẽ mediũ extriſecũ.g̃ tãgibi-
le ñ ẽ mouẽs ĩmediatũ.aut g̃ ibi nl̃l; ẽ mouẽs ĩmediatũ:
qd̃ ẽ ĩcõueniẽs.aut o; dr̃e ꝙ illd̃ mediũ ſit mouẽs ꝓpi-
quũ.⁊ ſic ſeq̃t̃ ꝙ ſit cã ĩmutatõis carnis a tãgibili:c' opp^m
dicebat̃. ¶ Ad p^m dñt aliq̃ ꝙ hñ ꝯcludit ꝙ tact' nõ oĩa
tãgibilia ſẽtit mediãte medio extri°:ſ; ſolũ q̃dã tãgibilia
.ſ.ſolida q̃ nõ pñt ĩmediate tãgere carnẽ.ſ; aer aut aq̃ q̃
hñ pñt ĩmediate tãgere carnẽ hñ pñt ſentiri ſine medio T.c.ii4.
extri°:⁊ h̃ vr̃ ĩnuere phs in lr̃a.cũ dic̃ ꝙ duꝝ ⁊ molle per
altera ſentim'.⁊ nõ dicit vl̃r ꝙ oẽ tãgibile ſentiat̃ ꝑ me-
diu; extriſecũ.Et de talib' corporib' ſolidis aliq̃ñtulum
ĩmixtis duris aut mollib' ꝓcedit rõ Ar.ꝙ duo corpora
ñ pñt ſe tãger̃ ĩ aere ⁊ ĩ aq̃:⁊ ſic expediũt ſe q̃ñtũ ad h̃.Bñ
g̃ veꝝ ẽ ꝙ ĩter tactũ ⁊ alios ſẽſus nõ ẽ talis drĩa quã aliq̃
putauerũt.ſ.ꝙ tactus oĩa ſenſibilia ſentiat tãgẽdo.⁊ nul-
la per mediũ extriſecũ.imo duꝝ ⁊ molle ꝑ altera ſenti-
mus.i.ꝑ media ex̃nea.ſed nõ ꝓꝑ h̃ vlt dr̃e ꝙ oẽ tãgibile
ſentiat̃ ꝑ mediũ ex̃neum.⁊ h̃ vr̃ ſatis tolerabile ſm Ar.
⁊ Albert' ſic ĩtellr̃e vr̃.ꝯcedit.n.aerẽ ⁊ aquã ſentiri tactu
ab aĩalib' q̃ ſũt ĩ illis. ¶ Alr tñ rñdet Cōmẽ.auer.tenẽdo
ꝙ nl̃l; tãgibile ſentit̃ tactu niſi ſit ibi aliqd̃ me^m extri^m

Ad cuius euidētiā accipit Cōmē.ꝙ animal viuēs
nālr in aere nō ſentit aliq̄ ꝗlitatē ipſius
aeris cū ipſe aer eſt in diſpōne ꝛ ſimplicitate nāli quā dʒ
hr̄e ſʒ ꝙ eſt loc⁹ nālis aialis.ꝛ ſilr aial viuēs in aq̄ nō ſen
tit aquā ꝗ̄diu eſt in ſua ſimplicitate quā dʒ hr̄e ſʒ ꝙ eſt
Cō.118. loc⁹ illi⁹.Et h̄ ꝓbat Cōmē.ſatis ſubtilr.ꝑmo q꞉ ſenſibile
vt dič ē ꝯriū nobis aīl paſſionē.Et loqr̄ de ſenſibili tact⁹.
T.c.118. ꝛ h̄ hr̄ ab Ar.ꝑus vbi dicit ꝙ ſilr calʒ ſicē nos ſum⁹ cali.ꝛ
ſilr frigidū vt nos ſum⁹ fridi nō ſentim⁹.ſed ſm excellē
tias extremoꝝ.Ex quo pʒ ꝙ nūq̄ aliqđ tāgibile ſentit̄ a
nobis niſi hēat aliq̄ ꝯrietatē ad nos.nūc aūt ipſe aer ꝗ̄
diu eſt in ipſa diſpōne nāliſſima quā dʒ hr̄e ſm ꝙ locus
nālis eſt:nullā hʒ ꝯrietatē ꝗlitatū tāgibiliū ad nos.imo ē
ſilis nobis.q꞉ loc⁹ nālis eſt ſilis locato.vt declaratū ē in
ſmonib⁹ vlib⁹.Un̄ ꝯcludit Cōmē.ꝙ aial nō ſentit calo
rē neq̄ frig⁹ i aere nec in aq̄ niſi qn̄ cū eis cōmiſcent̄ cor
pora cala aut frida:ꝛ illa ſūt diuerſa ab aere ꝛ aq̄.ꝛ tunc
totū illud cōmixtū vel ꝯiunctū ſentit̄ mediāte aere nāli:
quēadmōʒ ēt alia tāgibilia.Qꝛ aūt aer nālis vt ē loc⁹ nāl'
nō habeat ꝗlitatē ꝯriā ꝗlitatibus aialiū cuius eſt locus
hoc ꝓbat.q꞉ ſi aer ꝛ aqua cōtinentes aialia haberēt ꝯriā
qualitateʒ tūc ipedirent cōprehenſionē ꝗlitatum ꝯriarū
ab aialib⁹.quā ꝯñaʒ ipſe nō declarat.ſed forte ſic pʒ.ſicē
ſi aliqđ mediū in videndo haberet colorē ꝯriū colori ali
cuius viſibilis ipediret coloris illius cōprehenſionē.vn̄
cum aliqđ album videretur mediāte vitro rubeo vide
retur eſſe rubeū.ꝛ ſilr in alijs hꝫ.Cōcludit aūt vlterius
Cōmen.ꝙ ꝓpter hoc qđ dcm̄ eſt nō eſt opinandū aquaʒ
calefieri dum fuerit aq̄ pura neq̄ aerē ifridari duʒ ē aer
purus.ſed hoc accidit ꝓpter corpora admixta cū eis cali
da aut frida.Et hoc ſic itelligo ꝙ aq̄ pura.ſ.illa puritate
quaʒ dʒ habere ſm ꝙ eſt locus alicuius aialis nō calefit
caliditate cognoſcibili ꝑ tactuʒ illius aialis.ꝛ ſimilr aer
purus.ſ.illa puritate quā dʒ habere ſm ꝙ eſt locus nālis
nō ifrigidat̄ frigiditate ſenſibili ꝑꝑe a tactu illi⁹ aialis.
ſʒ ſi cōtingat aeri talis ifrigidatio hoc ē per admixtioneʒ
corpoꝝ frigidoꝝ vel ꝑ admixtionē vel p̄ntiaʒ corporalē
vt cū vapores frigidi ꝛ hūidi includunt̄ in aere vel per
admixtionē virtualē.ſicut cū aliq̄ ꝯſtellatio vel ꝯfigura
tio celeſtis ifrigidat aerē.¶ Utrꝫ aūt aq̄ pura ſimplr in
loco ſuo exiſtens manens pura aq̄ ſine alia ſubſtantia cō
iuncta poſſet calefieri.aut aer purus ſimplr in ſuo ꝓprio
ꝛ nāli loco poſſet ifrigidari bona eſt dubitatio.ſʒ de hoc
nihil ad ꝓpoſitū.ſufficit aūt hoc ſic intelligere Cōmen.
vt dictū eſt:ꝛ forte ſic ipʒ itelligēdo facilr ſoluerent̄ ꝗdā
obiectiones quas aliqui latinoꝝ iduxerunt ꝯtra euʒ:ꝗs
ꝓpter breuitatē omitto ad p̄ns. Imaginabat̄ eniʒ com.
vt credo ꝙ aer dū ē loc⁹ nālis aial' hʒ ꝗlitates tāgibiles
adeo ꝯueniētes aiali c⁹ eſt locus nālis.ꝙ nō ſentit eas.ꝛ
hoc experimur ſenſibilr ꝗ̄ſi. Nō.n.dicimus nos ſentire
aerē per tactū cū aer eſt in debita tēperātia.Si aūt alia
corpora.ſ.aq̄ ꝛ terra ſint ipſi aeri vaporabilr admixta:ꝛ
ipſuʒ aerē reddant calidū vel frigidū excellēter:hoc ac
cidit ei ſm ꝙ eſt locus aialis.ꝛ tūc iter illū aerē ſic cōmi
xtuʒ vel alteratū ꝛ ipm̄ aialis corpus itercipit̄ aer nālis.
qui tn̄ ꝓpter ſue ꝗ̄titatis ꝑuitatē excellentē latet nos.iō
putamus tāgendo nos ſentire ꝛ nihil eſſe mediū.ꝛ ſic de
ꝑmo dubio.¶ Ad aliud mihi vr̄ ſatis difficile cū parum
aut nihil exquiſitū ſit de eius ſolutiōe.dici tn̄ pōt ꝙ illō
mediū extrinſecū qđ eſt iter tāgibile ꝛ corp⁹ aialis nō eſt
per ſe nec̄ia cā imutatiōis tact⁹ a tāgibili:ita.ſ.ꝙ ſine ipo
nō poſſet fieri imutatio ſi abeſſet:imo ſine hꝫ medio ipʒ
tāgibile imutaret ſicut forte ꝑcutiēs mediāte clypeo hn̄
ꝑcuteret remoto clypeo.illud tn̄ mediū ꝯcurrit ad tactū
ex neceſſitate corpoꝝ tāgentiū:q̄ꝝ extrema nō p̄nt eua
dere qn̄ eq̄lr humectēt̄ in aq̄ ꝛ in aere:ꝛ qn̄ coꝝ ſupficie
bus aliq̄liter adhereat aliq̄ ꝑticula aeris aut aque.Sed
ſi poſſet cōtingere ꝙ ibi nō eēt tale mediū nō min⁹ durū
aut molle faceret ſuā ſpēm in tactu mediāte carne:imo
meli⁹.Eꝯ aūt de medio reſpcū viſus.q꞉ ſi nō eēt aer aut
aq̄ iter colorē ꝛ viſuʒ nequaq̄ imutaret̄ viſus.h̄ vr̄ ſenti
re Ar.ꝛ Cōmen.cū dicit ꝙ illud medium ibi nihil facit t.c.109
neq̄ cālr ꝑ ſe ſe hʒ ad imutationeʒ tact⁹.¶ Ad formam
igit̄ rōnis cū dr̄.mouens ꝓpinquū ꝛc̄.veꝝ ē ſi ſit mouēs
ꝑ ſe ꝛ ſine ꝗ̊ motor remot⁹ mouere nō pōt.ſʒ ſi ſit mouēs
ꝓpinquū ſolū ꝑ accn̄s:nō oʒ ꝙ ſit cā ꝑ ſe:ꝛ ſic ē i ꝓpoſito.
Nō.n.illud mēbrū eſt mouens per ſe reqſituʒ ad imuta
tionē ex ꝑte ſēſus.ſʒ ꝑ ꝑ nec̄itatē ꝑdictā.ꝛ ſic poſſet euadi
rō.ꝛ forte nō ſufficit.oʒ.n.aſſignare aliqđ mouēs ꝑ ſe pro
pinquū qđ imutat carnē:ꝛ illud mouēs ꝑ ſe ꝓpinquū nō
eſt ipſum tāgibile vt ꝓbat̄.q꞉.ſ.nō eſt illud cū carne ſed
diſtat ab eo ꝑ illud mediū.qd ꝗ̊ relinquit̄ mouēs ꝑ ſe niſi
illud mediū:¶ Forte diceres ꝙ ad oēʒ motū nō reqrit̄
mouens ꝑ ſe ꝓpinquū ꝛ imediatū.ſʒ ſufficit mouēs ꝑ ſe
remotū cū mouēte ꝓpiquo ꝑ accn̄s.ꝛ ſic erit h̄:nā tāgibi
le erit mouēs ꝑ ſe nō ꝓpinquū ſed remotū.ꝛ illud mediū
nō eſt mouēs ꝓpinquū ſed ꝑ accn̄s.¶ Cōtra.Mouens
remotū mouet ꝑ mouēs ꝓpiquū.ſi ꝗ̊ mouēs ꝓpiquū mo
uet ꝑ accn̄s:ꝛ mouens remotū mouet ꝑ accn̄s.Dr̄ ꝙ vlr
h̄ nō eſt veꝝ.ſ.ꝙ mouēs remotū moueat ꝑ mouēs ꝓpin
quū:imo pōt eē ꝙ mouēs remotū ꝗ̄tū eſt ex ſe mouet ꝑ
ſeipm̄.ꝙ āt moueat ꝑ mouēs ꝓpinquū h̄ nō eſt ꝑ ſe ꝛ ꝓ
prie:ita ꝙ illud reqrat ei⁹ nā ſicē ꝑcutiens ꝑ clypeum non
nec̄io exigit clypeuʒ ad hoc ꝙ ꝑcutiat:ſʒ ꝗ̄tū eſt de ſe eſt
ꝑcutiens ꝓpiquū per ſe.vn̄ ſi clypeus ſꝑ eēt iter ꝑcutien
teʒ ꝛ percuſſuʒ ꝑꝑ aliquā aliā cām tūc penit⁹ eēt ſile de
ꝑcutiente ꝛ de tāgibili.ſicē.n.iter ꝑcutiens ꝛ ꝑcuſſum nō
eēt tāta diſtātia nālis ꝙ per ſe requireret̄ clypeus medi
us iter iſta.ꝛ tn̄ ſꝑ eēt medius ꝓpter aliquā aliā neceſſita
tem:ſic iter tangibile ꝛ carnē nō eſt tāta nālis diuerſitas
ꝙ ad imutationē vni⁹ ab altero per ſe requirat̄ mediuʒ
extriſecū.q꞉ tn̄ ſꝑ accidit hꝫ mediū iterponi ꝓpter aliaʒ
cāʒ vt dcm̄ eſt.iō ſꝑ fit imutatio ipo mediante.Poſſum⁹
ꝗ̊ dicere ꝓbabilr ꝙ in imutatiōe carnis a tangibili ipſuʒ
tangibile nō eſt mouens ſimplr ꝓpinquū.imo eſt aliud
mouens ꝓpinquū itermediū.ſ.illud mediū extraneū.tn̄
ipm̄ tāgibile hn̄ ē mouens per ſe ꝓpinquū.q꞉ iter ipſuʒ ꝛ
carnē nō eſt aliqđ mouens ꝑ ſe ſed ſolū mouens ꝑ accn̄s.
ꝛ illud accn̄s ꝯtingit nō eſſe ꝗ̄tū eſt ex parte tangibilis
vt motiuū carnis.ꝛ ex ꝑte carnis vt imutabil' a tāgibili.
ſed nō cōtingit ipm̄ nō eſſe ꝓpter aliā nec̄itatē ꝑdictam.
tāgibile aūt ꝑ ſuā nām nō eſt natū prius iprimere ſuam
ſpēm illi medio q̄ carni.nec caro ꝑ ſui nāʒ eſt nata imu
tari ab illo medio imediatius q̄ a tāgibili.ꝛ ſic pure per
accn̄s ꝯcurrit illud mediū ad tangendū ꝗ̄tum eſt ex ꝑte
tangibilis ꝛ carnis vt ꝑdictū eſt.ꝑꝑ quā cāʒ oʒ dicere ꝙ
illud mediū nō ſit mouēs ꝓpinquū ꝑ ſe:ſʒ pure ꝑ accn̄s.
nonduʒ tn̄ vidi declaratū demōſtratiue.hoc tn̄ aſſerunt
Ar.Auer.ꝛ Albert⁹ ꝛ oēs peripathetici poſteriores.Et
forte ꝯuinceret̄ ꝑ h̄ ꝙ vnus ꝛ idē ſenſus nō idiget per ſe
duob⁹ medijs ita diuerſis ſicē ſūt aer ꝛ caro ꝛ aq̄.Un̄ cuʒ
tact⁹ ſit vn⁹ ſaltē reſpectu vnius ꝯrietatis nō vr̄ iuſtū ꝙ
idigeat ꝑ ſe duob⁹ medijs dn̄tib⁹ ſpē ad ipʒ.igr̄e melius
¶ Alr pōt dici ꝙ in imutatiōe tactus a tangibili duro aut
molli ipm̄ tāgibile ē ꝓpinquū imutās carnē.Et cū dr̄ ꝙ
iter mouens ꝛc̄.veꝝ eſt vnum mediū qđ ſit ꝑ ſe ꝛ neceſſa
rio reqſitū ad illud motum.ſʒ bene poteſt eſſe ibi mediū
aliqđ ꝓpter aliaʒ cauſam vt dictū eſt.

Ad rationes. Ad ꝑmaʒ cū dr̄ ꝙ ſic tact⁹ nō erit
tact⁹.nego ꝯñaʒ:ꝛ cuʒ ꝓbat̄.q꞉ ta

ctus dicitur tactus eo ꝙ tangit ſuū ſenſibile. dico ꝙ nō
eſt tactus eo ꝙ ſentiat ſuū ſenſibile tangendo ſine omni
medio. ſ; forte ex eo quia magis de ꝓpe ſentit ꝙ̄ omnes
alij. ⁊ in tm̄ ꝙ latet intermedium. ⁊ propter hoc impoſi-
tor nominis vocauit ipſuʒ tactū. ⁊ forte putauit nullū eē
extraneū mediū in tangendo. ⁊ iō vocauit ipſuʒ tactum.
¶ Ad aliā dico ꝙ verū eſt ſi īdigeret per ſe medio extri
ſeco. ſ; ponim⁹ ꝙ ſolū per accñs indiget ꝙ̄tū eſt de tactu
⁊ tangibili. ⁊ iō ſi poneret̄ ꝙ lapis imediate tāgeret ma-
num nihil ꝓhiberet fieri ſenſuʒ. ⁊ ſic ē itelligendū illud.
¶ Ad aliā ſilr. hñ. n. cōcludit ꝙ vnus ſenſus formalr nō
idiget ꝑ ſe ad ſuū actū diuerſis medijs oīno. ſic ē hic. l;. n.
oculus ⁊ aer exterior ſint media vidēdi. tm̄ hoc eſt rōne
vnius q̄litatis cōis. ſ. rōne diaphaneitatis: ſed nō eſt vna
q̄litas ſic cōis aeri ⁊ carni ꝑ quā imutet̄ a tangibilib⁹: iō
aer nō eſt per ſe mediū tangendi. q̄re nō valet.

¶ Appoſita enim ſuper ſenſitiuum non ſenti-
unt. Tex. com. CXVI. Qō. XXIX.

Queritur ꝯñter. Utrū ſenſibile poſitum ſupra
ſenſuʒ faciat ſenſationē. Arguit̄ ꝓ ꝙ ſic. q2 tā-
gibile poſitū ſup ꝑ neruū facit actū tangendi.
qḋ p3. cū man⁹ aut aliq̄ pars corporis ſecat̄ ꝑ
totū. tūc. n. certū eſt ꝙ iſtrm̄ ſectionis vt cul-
tellus vel gladi⁹ tāgit neruū ⁊ ponit̄ imediate ſup ipm̄ ⁊
cū neruus ſit organū tactus vt ꝯceſſuʒ eſt. ſeq̄t̄ ꝙ tāgibi-
le poſitū ſupra neruū ponit̄ ſupra tactū. ⁊ tm̄ facit tactuʒ.
vt mani.m ē. Tāgibile. n. ē qḋdā ſenſibile: ⁊ tact⁹ ē q̄dā ſen
ſus. ergo. ¶ Itē agens nāle q̄̄to ꝓpinquius eſt paſſo tāto
ꝑfectius agit vt p3 in igne ⁊ hmōi. ſenſibile āt ē agens nāle
q2 nō ē agens artificiale vt mani.m eſt. nec caſuale aut for
tuitū. cū freq̄nter aut vt in plib⁹ agat in ſenſuʒ. ḡ q̄̄to ꝓ-
pinquius eſt ſenſui tāto ꝑfectius agit in ipſuʒ. ſ; cū ſenſibi-
le eſt ſupra ſenſuʒ tūc eſt ei ꝓpinquius ꝙ̄ cū diſtat ab eo
vt māifeſtū ē. q̄re ⁊c. ¶ Itē aer illumiatus poſit⁹ ſupra
viſuʒ facit videre. ſ; aer illuminat⁹ eſt qḋdā ſenſibile vt
manifeſtū eſt. ⁊ viſus q̄dā ſenſus. ergo ⁊c. maior ꝓbat̄. q2
T.c.94 oculus eſt mā viſus. vt dr̄ in iſto 2°. ⁊ ſic ſequit̄ ꝙ viſus ē
in ipſo oculo vt in ſubto. cuʒ ergo aer illuminat⁹ poſitus
ſupra oculum faciat videre: ſequitur ꝙ poſitus ſupra vi-
ſum faciat videre. quare ⁊c.
T.c.116. ¶ Oppoſitū arguit̄ auctoritate Ar. i lr̄a. pluries. n. dicit
ꝙ ſenſibile poſitū ſupra ſenſuʒ nō facit ſentire: ⁊ hoc eſt
cōmune omni ſenſui vt ibidē dicit Cōmen.

Ad queſtionē dico breuiter ꝙ ſenſibile poſitū
imediate ſupra ſenſuʒ ſ; eſſe cor
porale nō facit ſenſum. cui⁹ cāʒ hic tangit Cōmen. ⁊ pla-
ni⁹ i libro ſuo de ſenſu ⁊ ſenſato. q2 nā nō ꝓcedit ab vno
diſſimiliū ad alterū multū diſſilē niſi per mediū: qḋ ē ali
qualr̄ cōueniens cū vtroq; vel min⁹ diſſilē. ſicut ēt mobi
le localr̄ nō mouet̄ de vno vbi ad aliud vbi ſimplr̄ oppo
T.c.22. ſituʒ niſi per me.m vt hr̄ ex 5°. phy. Nō eē corporale for-
me in ipſa re extra aīam ⁊ eſſe eius ſpirituale in anima
ſunt multum diſſimilia eſſe q̄̄tum ad hoc. q2 eſſe forme
ſenſibilis corporale extra aīam nec eſt cognitio nec ime-
diatū ꝑncipium cognitionis. vt eſſe albedinis in pariete
nec ē viſio nec imediatū ꝑncipiū viſionis. vt manifeſtū
eſt. Sed eſſe ipſius coloris in viſu aut eſt formalr̄ ipa vi
ſio aut eſt imediatū ꝑncipiū viſionis actiuū vel recepti-
uuʒ ſic manifeſtū eſt ⁊ oēs ꝯcedūt. ⁊ iō nā non ꝓcedit ab
vno iſtorū in alterū niſi mediāte aliquo eē medio īter ea.
⁊ illud eſſe medium eſt eſſe in medio non cognoſcitiuo.
vt in aere vel aqua ⁊ huiuſmodi.

Ad primam rōneʒ dico breuiter ꝙ ſi aliqḋ tāgi
bile poneret̄ imediate ſupra neruū
ita ꝙ in nulla pte eēt caro iter media nō ſentiret̄. hoc āt
nō ꝯtingit cū manus abſcindit̄ aut alia ps. Nam l; tunc
inſtrm̄ diuiſionis ſm aliq̄ ptē attingat neruū ſine carne
media vt credit̄. tm̄ ſimul ſ; aliq̄ partē ē caro iter ipſuʒ
⁊ neruū: ⁊ iō nō eſt oīno imediat⁹ cōtactus. q̄re ⁊c. ¶ Ad
aliaʒ cū dicit̄. agens nāle ⁊c. verū eſt ſi appropinquat̄ paſ
ſo diſpoſito ⁊ apto nato recipe ei⁹ actionē: ⁊ ſi non: nō oʒ.
nūc ipſe ſenſus nō eſt paſſum qḋ ſit aptū natum imedia-
te ſuſcipere a forma ſenſibili ſibi corporalr̄ appropiq̄ta.
quare ⁊c. ¶ Ad aliā cū dr̄. aer illuminat⁹ ⁊c. dico ꝑ iter-
remptionē maioris. ⁊ cū ꝓbat̄ ꝙ oculus eſt mā viſus ⁊c.
dico ꝙ illud Ar. nō dixit ꝑ modū determiatiōis ſ; exē-
plificādo. vel dōm. ꝙ ibi loquit̄ ſub ꝯditiōe. ſ. ſuppo.m ꝙ
oculus eēt aīal: viſus vtiq; eēt aīa ipſi⁹. de exēplo aūt nō
habet̄ verificatio. ſed manifeſtatio vt dicit Cōmē. in iſto
2°. ca°. de viſibili. q̄re ⁊c. ¶ Uel ſi q̄s vellet tenere ꝙ ipſe Cō. 67.
viſus ē i oclo ſubiue. vt aliq̄b⁹: placʒ ⁊ ꝙ aer illūinat⁹ po-
ſit⁹ ſupra oculū videatur aut ſaltē nō ꝓhibeat fieri viſio
neʒ. tm̄ nō eſt ad ꝓpoſitū. q2 lumē nō ē in ipſo medio cor-
poralr̄ ſ; ſpūaliter ⁊ itentionalr̄. cū lumen extrīs in q̄cūq;
pticula aeris repñtet totū lumē corpis lūinoſi vt mani-
feſtū eſt. cū aliq̄s mediāte vno paruo foramie videt vnū
magnū ignē aut ſolē aut lunā aut aliqḋ hmōi luminoſum. ⁊
nos itelligim⁹ ꝙ ſenſil.e imediate poſitū ſupra ſenſuʒ ſm
eē corpale ꝓut diſtinguit̄ a ſpūali nō facit ſēſuʒ. Et hͦ ma
nifeſtū ē q̄ſi ꝑ ſe ſm doctrinā Ar. dicētis. ⁊ hoc q̄dē i ipo T.c.98.
poſitū quo ſentit̄ iſenſibile eē oībus cōe eſt. q̄re ⁊c.

¶ Op3 āt vlr̄ oī ſenſu accipe: q2 m̄ q̄dē ſuſcepti-
uus eſt ſpērū ſine mā: vt cera anuli ſine ferro ⁊
auro recipit figurā. Tex. c. CXXI. Qō. XXX

Querit̄ hͦ ꝓmo. Utrū iſta ꝓpō ſit vera. Omnis
ſenſus eſt receptiuus ſpērū ſine mā. Arguit̄ ꝙ
nō. q2 illud qḋ ꝯpetit alteri q̄̄ ſenſui nō debet̄
ſēſui ꝑ. paſſio. n. nō ieſt niſi ſuo ſubto ꝑ aut eis
q̄ ſunt eſſentialr̄ idem cū ipo ſic̄ inferiora aut
poſteriora. vt p3 ex ꝓmo poſteriorū. ſ; eē receptiuū ſpērū
ſine mā ꝯpetit alicui qḋ nō ē idē eſſentialr̄ cū ſenſu. ꝯpe-
tit. n. itellectui. vt p3 ex 3° huius. vbi plane vult Ariſto. ꝙ T.c.38.
itellectus ē ſuſceptiu⁹ ſpērū ſine mā. ¶ Itē ſi ſenſus ꝓmo
recipet ſpēm ſine mā ſequeret̄ aut ꝙ nō recipet ſenſatio
neʒ aut ꝙ recipet eā mediante ſpē. hec ꝯñā p3. q2 vnū re-
ceptiuū nō vr̄ recipe duo diuerſa niſi vnū mediāte alio.
mō ſpēs ſenſibilis ⁊ ipā ſenſatio ſunt duo diuerſa vt mlti
ꝯcedūt ⁊ videbit̄ poſt. ⁊ ſic aut ſēſus nō recipet ſēſatiōeʒ
aut recipet ipſaʒ mediāte ſpē. ⁊ horū ꝓ.m ē oīno ipoſſibile.
in quo. n. reciperet̄ ſentire niſi in ipſo ſenſu: ꝓō. n. i q̄ re-
cipit̄ ſentire ſentit ⁊ ē ſentiēs vel q̄ aīal ē ſētiēs. nihil āt ē
ſentiens niſi ſēſus vel aīal ꝑ ſenſuʒ. Et ſilr̄ 2.m vr̄ ipoſſe. nā
ſi ſenſus recipet ſēſationē mediāte ſpē tc̄ ipſa ſpēs nō eēt
ꝑncipiū actiuū ꝑ ſe ſenſationis. eo ꝙ vnū ⁊ idē ſimplex ⁊
idiuiſibile nō eſt ꝑ ſe ꝑncipiū actiuū ⁊ ꝑ ſe receptiuū eiuſ
dē actus. ꝯñs āt reputat̄ icōueniēs a mltis. nō. n. aliud ē
imediatū ꝑncipiū actiuū alic⁹ ſēſatiōis niſi ſpēs iformās
ſenſuʒ vt oēs ꝯcedūt. ¶ Itē illud qḋ ē cōe oī patienti nō
debet̄ ꝑ ſenſui. hͦ ē manifeſtū. ſ; eſſe receptiuū ſpērū ſine
mā cōe eſt oī patiēti. Oē. n. patiēs recipit aliquā formaʒ
ab agente: vt manifeſtū eſt: ⁊ ꝯſtat ꝙ ipſuʒ patiēs nō reci
pit māʒ agētis. vt cū aq̄ patit̄ ab igne ipſa nō recipit māʒ
ignis. ſimiliter aūt ⁊ in alijs. hoc ſatis p3 ꝓmo de genera- T.c.55.
tione. c. de actiuis ⁊ paſſiuis. quare ⁊c.
¶ Oppoſitū arguit̄ auctē Ar. i lr̄a. ꝗ dicit ꝙ oēs ſēſus ⁊c. T.c.121.

De iſto dixit quidam doc. huius tēporis ꝙ ſenſus
eſt ꝓmo receptiu⁹ ſpērū ſine mā. qḋ ꝓbauit.
q2 ſi nō tūc Ar. errauit i acceptiōe vlis. Error. n. i aſſigṅtio

ne vl'is ē cū paſſio nō aſſignaꝛ ſuo ſubiecto p̄mo.vt accipiꝛ
ex p̄mo poſter.abſurdū aūt ē Ar.peccauiſſe i aſſignatiōe
vl'is.cū ipſe docuerit plane arteꝫ accipiēdi vl'e.vt pꝫ in p̄
poſterioꝝ.ꝗ ⁊c̄.Sꝫ mihi vꝛ ſalua pace dicētis.ꝙ h̄ ē di
ctuꝫ debile ⁊ falſuꝫ.qꝛ ſi ſenſus eēt p̄mū ſubm̄ huius qd̄
eſt eſſe receptiuū ſpēꝝ ſine mā tūc nihil eēt receptiuum
ſpēꝝ ſine mā niſi ſenſus vel hn̄s i ſe ſenſuꝫ.hoc manifeſtū
eſt:qꝛ paſſio nō ē ſine p̄ ſuo ſubiecto.vt hr̄e tres angulos eq̄
les duob' rectis nō eſt niſi vbi ē triangulus. ⁊ riſibilitas
nō eſt niſi in ꝗ eſt hūanitas vel hō.h̄ aūt ē fl'ꝫ manifeſtū.naꝫ
mediū iaīatū ē receptiuū ſpēꝝ ſine mā.vt aer aut aq̄ vt
T.c.116. vult Ar.in iſto 2°:⁊ iſti met ꝯcedūt:imo ꝯcedūt ꝙ ſilis ē
imutatio medij ⁊ organi:⁊ recipiꝛ ab Ar.in li° de ſenſu
⁊ ſenſato.Et iō dico ad qōnē duo.p̄ ꝙ oīs ſenſus ꝗ ē ſubꝫ
ipſius ſentire eſt receptiuus ſpēꝝ ſine mā.2° ꝙ h̄ nō cō
petit p̄mo ſenſui.Primū ꝓꝫ qꝛ idē dꝛ eē ſuſceptiuū di
ſpoſitionis ad aliquē actū ⁊ illius actus aliq̄ mō.nūc ipſa
ſpēs ſenſibilis eſt diſpoſitio ad actuꝫ ꝗ eſt ſentire vt oēs
cōcedūt ſaltē ꝗ ponūt ſpēm eſſe aliud a ſentire.quare ⁊c̄.
Itē ſenſus recipit aliq̄ formā a ſenſibili quoq̄ mō.alr
.n.ſenſibile nō ageret i ſenſuꝫ neqꝫ reduceret ipꝫ ad actū
T.c.105 ⁊ 118. qd̄ eſt ꝯ doctrinā Ar.aut igiꝛ recipit formā ſm̄ eē māle
aut ſm̄ eſſe ſpūale.nō ſm̄ eē māle.qꝛ ſic forma hr̄et ideꝫ
eē in aīa ⁊ ex̄ aīaꝫ.mō ſic ex̄ aīaꝫ nō eſt ꝯp̄hēſio neqꝫ p̄n̄m
ꝓpiquū ꝯp̄henſionis:ſic nec in aīa.qd̄ eſt abſurdum.Et
āplius.tūc ſeq̄reꝛ ꝙ viſus videns nigrū eēt niger poſtq̄
reciperet nigredinē ſm̄ eſſe reale.Et āplius.ꝯria ſiꝛ eēnt in
eodē ſm̄ eē māle cū ſiꝛ albū ⁊ nigrū hr̄it agere in viſuꝫ.ꝗ
relinquiꝛ ꝙ ſenſus recipit formā a ſenſibili ſm̄ eſſe ſpūa
le.⁊ hec dꝛ eſſe ſpēs ſenſibilis. Scd̄m ꝓbaꝛ rōne p̄us
tacta formādo eā alr.Si ſēſus eēt p̄ ⁊ ꝑ ſe receptiu' ſpēꝝ
ſine mā tūc aer ⁊ aq̄ eſſent iaīata ⁊ habentia ſenſuꝫ.qd̄ ē
abſurdū.ꝓbo ꝯñam.In q̄cūqꝫ ē ꝑ ſe ꝓpriuꝫ accn̄s alic'
ſubi in illo eſt illud ſubm̄.h̄ recipio ꝓ manifeſto.cū ꝗ in
aere ⁊ aq̄ ſit eē receptiuū ſpēꝝ ſine mā.in vtroqꝫ iſtoruꝫ
erit ſēſus.⁊ ꝑ ꝯñs aīa.q̄re ⁊c̄.Et ꝯfirmaꝛ:qꝛ oē receptiuū
ſpēꝝ ſine mā aut dꝛ vniuoce de medio iaīato ⁊ de ſenſu.
aut pure equoce.aut ſm̄ anologiā.ſi pure vniuoce tūc ſe
quiꝛ idē qd̄ p̄us. paſſio.n.vniuoca ineſt cuicūqꝫ ieſt ꝑ p̄m̄
ſubꝫ.vt pꝫ p̄ poſterioꝝ.Si pure equoce h̄ ē icōueniēs.qꝛ
ſic nō eēt ꝯſilis imutatio medij ⁊ ſenſus.c' oppōm iſti vo
lunt. Itē h̄ eēt ꝯ Ar.ꝗ abſolute ⁊ idiſtincte enunciat
iſtā paſſionē de ſenſu.Equocūa aūt nō ꝓp̄e ꝯſideraꝛ i ſcīa
T.c.6.2. vt hꝛ 4°.meta.Si vō diceretꝛ ꝙ analogice.ſ.ſm̄ p̄us ⁊ po
ſterius.tūc ēt h̄ erit ꝯ Ar.nā paſſionis ambigue ſubꝫ dꝫ
eſſe ambiguū ſm̄ Lincoñ.p̄ poſterioꝝ.imo ēt ſm̄ Ariſ.
Si.n.aliq̄ paſſio āmbigua i ſua coītate ſūpta aſſignaretur
de vno illoꝝ ſꝫ p̄us error ē i aſſignatiōe vl'is.vt ſi pute
tur illō eē ſubm̄ p̄m̄.ꝗ ſm̄ iſtos Ar.errauit i aſſignatione
aſſignādo iſtā paſſionē de ſenſu:cū iſit m'ltis alijs. Sꝫ
aliqs cauillaret ꝙ ſubm̄ p̄mum paſſiōis dꝛ duplr.ſ.p̄mū
p̄mitate coītatis.⁊ de iſto veꝝ ē qd̄ argutū ē.aliō eſt ſubꝫ
p̄mū p̄mitate p̄ncipalitatis:⁊ iſtud nō opꝫ repiri eēntialr
i oīb' illis ꝗbus ineſt paſſio.Mō ſenſus ſic ē ſubꝫ p̄muꝫ
hui'.qd̄ eſt eē receptiuū ⁊c̄.ſꝫ h̄ nō ſufficeret.qꝛ ſic dcm̄ ē
paſſionis ambigue ⁊ cōis dꝫ aſſignari ſubꝫ ābiguū ⁊ cōe.
⁊ nō ſufficit ad ſufficiētē acceptionē vl'is accipe ſolū ſubꝫ
p̄ncipale paſſiōis.vt pꝫ ex p̄ poſterioꝝ:⁊ ſic iſti ſm̄ dicta
ſua nō p̄nt excuſare Ar.ab icōueniēti. Et iteꝝ certū ē
ꝙ Ar.h̄ loqꝛ de ſenſib' ꝑticularib'.nōdū.n.demōſtauerat
aliū eē ſenſuꝫ:mō ſēſus ꝑticularis nō ē p̄ncipale ſubꝫ qd̄
ē ſuſceptiuū ſpēꝝ ſine mā:imo ſenſus cōis cū ſit ſpūalior
ē p̄ncipali' receptiu' eaꝝ ⁊ nobiliori mō.⁊ adhuc imagi
natiua ⁊ cogitatiua nobiliori ⁊ p̄ncipaliori mō recipiūt.
⁊ tādē itellectus p̄ncipaliſſime ⁊ nobiliſſime recipit ſpēs

ſine mā.⁊ iō illa pō eſt rōnabilis.Et cū dꝛ ꝙ Ar.errauit
i acceptiōe vl'is.Dico ꝙ nō ſeqꝛ.nā ad h̄ ꝙ aliqs erret i
acceptiōe vl'is nō ſufficit vt ipſe enūciet aut ſcribat p̄dica
tū de ſubiecto nō p̄.ſꝫ reqriꝛ ꝙ putet illō eē ſubm̄ p̄m̄:aut ꝙ
nō cogſcat ipꝫ eē nō p̄mū.vt ſiqs dꝫ decipi ꝑ ſyllogiſmū
ſophyſticū:nō ſuffic ꝙ ꝓferat aut ſcribat hō' ſyllogiſmū:
ſꝫ reqriꝛ ꝙ putet ipꝫ eē bonū.⁊ ꝙ nō cogſcat eius defcm̄
Ar.āt q̄uis ſic deſcripſerit ſenſuꝫ eē ſuſceptiuū ſpēꝝ ſi
ne mā.tn̄ nō putauit h̄ eē p̄mū ſubꝫ:imo bn̄ nouit ꝙ alia
recipiūt ſpēs ſine mā.nec dedit i h̄ aliq̄ occaſiōeꝫ errādi
niſi illis ꝗ ſꝛ m'ltū ꝓni ad errādū.⁊ ꝗ nō hn̄t aptitudineꝫ
ꝯſcrēdi vba Ar.adiuicē ⁊ ꝯcordādi ea ſuffi'.Iō Ar.ꝗ
ad p̄ns capl'ꝫ voluit notificare iſtā ꝯditōeꝫ ſenſuuꝫ.Et h̄
forte voluit facere ad remotōeꝫ erroris ātiqꝝ ꝗ putaue
runt aīaꝫ eē ꝯpoſitā realr ex oīb'.vt pꝫ i errorib' i p̄ hui' T.c.78.

Ad rationes.

Ad p̄mā dōꝫ ꝙ q̄uis abſolute
loq̄ndo itellcūs recipiat ſpēs ſine
mā.h̄ tn̄ ei ꝯpetit alr q̄ ſenſui.nā ſenſus recipit ſpēs idi
uidualr vt h̄ ⁊ nūc:qꝛ eſt vtus corꝑea.Sed itellectus qꝛ
imālis ē recipit ſpēs vl'r:n̄ h̄ neqꝫ nc̄ ꝑciſe. Ad aliā bn̄
ꝯcedo ꝙ ſēſus recipit ſpēs ſine mā ⁊ mediāte ſpē recipit
ſenſationē.Uñ nō credo ꝙ ſpēs ſenſibilis ſit imediatuꝫ
ꝑ ſe p̄n̄m ſenſatōis.ſꝫ alia vt'.vt ꝓbatū fuit p̄us. Ad 3'ꝫ
dōꝫ ꝙ patiēs corꝑale iaīatū alr recipit formā:⁊ alr ſēſuſ.
nā recipiēs iaīatū recipit formā ſm̄ eē corꝑale vel ſꝫ eſſe
min' ꝑfcē ſpūalitatis.⁊ recipit ſm̄ eūdē modū eēndi ſic
hꝫ eē in agente.dico in m'ltis recipiētib' ſic oīa recipiētia
q̄ recipiūt cū obiectione ꝯrij. vt cū aq̄ calefit ab igne ipa
recipit calitatē ſꝫ ꝯſileꝫ modū eēndi ſꝫ quē ē i igne cale
faciēte.ita ꝙ forma calitatis in aq̄ recepta nō ē ꝓpiqus
p̄n̄m cognitiōis q̄ q̄ ē i ipo igne.Silr āt ⁊ i alijs.ſꝫ forma
in ſenſu hꝫ eē ſpūale ⁊ ē p̄ncipiū cognitiōis.i medio autē
iaīato lꝫ nō ſit imediatū p̄n̄m cognitiōis.tn̄ ē ibi ſpūalr.⁊
eſt ꝓpingus p̄n̄m cognitiōis q̄ in re ex̄.⁊ iſtud eē i medio
eſt q̄ſi mediū iter eē i aīa ⁊ eē ex̄ aīaꝫ.nā eē in re ex̄ aīaꝫ ē
eſſe corꝑale ⁊ nō eſt p̄ncipiū cognitōis niſi m'ltū remotū.
eē vō i aīa ē eē ſpūale:⁊ ē p̄n̄m cognitiōis imediatū.eſſe āt
in medio iaīato ē eſſe ſpūale.⁊ in h̄ ꝯuenit cū eſſe in aīa
⁊ differt cū eſſe in obō.⁊ nō eſt ꝓpinquū imediatū p̄nci
piuꝫ cognitiōis.⁊ in h̄ ꝯuenit cū eſſe in re extra aīaꝫ ⁊ dif
fert ab eſſe in aīa.quare ratio non valet.

Quid igiꝛ ē odorare p̄ter pati aliq̄d aut odo re ſentire:aer autem patiens hoc moꝝ ſenſibilis fit.Tex.com̄.CXXVII. Qō. XXXI.

Onſequenter q̄riꝛ circa q̄daꝫ p̄dictoꝝ. vtrū
ſpēs rei ſenſibilis recepta in ſenſu ſit idē eēn
tialr cū ipſo ſentire.Arguiꝛ p̄mo ꝙ ſic:qꝛ illō
qd̄ p̄mo recipiꝛ in potentia ſenſitiua eſt ſenti
re.vl'r.n.qd̄ p̄mo recipitur in potentia cogniti
ua videtur eſſe cognitio.ſꝫ illud qd̄ p̄mo recipiꝛ in ſenſu
eſt ſpēs rei ſenſibilis:vt oēs cōcedūt.igitur ⁊c̄.
Oppoſitū aūt arguiꝛ.p̄ncipium ſenſationis nō eſt ipſa
ſenſatio.ſꝫ ſpēs recepta in ſenſu eſt p̄ncipiū ſenſatiōis.vt
ſpēs itelligibilis eſt p̄ncipium intellectionis.

De iſto dn̄t aliqs ꝙ ipſa ſpēs rei ſenſibilis recepta in
ſenſu ē idem eſſentialr cū ipſo ſentire.qd̄ ſic
ꝓbāt:ſic arguebaꝛ ſtatim.Sꝫ iſtud nō vꝛ.qꝛ q̄ ſūt i diuer
ſis p̄dicamētis nō ſūt vnū eēntialr:vt ſuppono ad p̄ns.⁊
hꝫ videri ſupra p̄dicamēta.ſꝫ ſpēs rei ſenſibilis ⁊ ſētire
ſūt hō'.nā cū ipſe ſenſus altereꝛ ab ipo ſenſibili ſaltē alte T.c.57.
ratione ꝑfectiua q̄ eſt ſaluſ ⁊ ꝑfectio.vt habeꝛ in iſto 2°. T.c.20.
⁊ in 7.phy.manifeſtū eſt ꝙ ſenſus recipit a ſenſibili aliquā
q̄litatē ſaltē ſpūaleꝫ ⁊ illa nō ē niſi ſpēs forme ſenſibilis
q̄ ipꝫ ſenſibile repn̄tat.ſentire aūt eſt actio q̄dā vel ſaltē

ordo ſēſuū In recipiēdo ſpēs ſm̄ mā

paſſio vel vtrūq;.mō aūt altero.ḡ ⁊c. ¶ Itē ſuppono ꝙ forma ſpūalis recepta i ſenſu ⁊ recepta in medio vt aere aut in ſpeculo aīato eſt eiuſdem ſpēi ſpālīſſime ſm ſe.vt ſpēs albedinis i viſu ⁊ in ſpeclo aīato. Quid.n.faceret di uerſitatē ſpecificā iter iſtas formas: Nō eſt dōꝫ ꝙ diuer ſitas ſpecifica eaꝝ ꝓueniat ex diuerſitate ſubi.qꝛ ſic dic̄
Cō. 60. Cōmen.in iſto z°. cōmento.60.diuerſitas formaꝝ eſt cā diuerſitatis mãeꝝ.⁊ nō ecōuerſo nec ex diuerſitate agen tis qꝛ albedo eadē ſꝫ ſpēz gnāt ābas. ¶ z°. ſuppono ꝙ cū aliq̄ duo ſint eiuſdē ſpēi ſpālīme oē qḋ ꝯuēit vni eoꝝ ꝑ ſe idē ſꝫ ſpēz ꝯuēit alteri. vt ſoꝛ.⁊ pla.ſīt eiuſḋ ſpēi ſpālīme.⁊ ſic ſoꝛ.ē ꝑ ſe riſibil' ſic pla.ſilr āt ⁊ i alijs.⁊ h̄ ſat' hr̄ s ꝯñ.
Cō. 49. ſup z^m li^m celi ⁊ mūdi.i ca°.de figura ſtellaꝝ.vbi dic̄. Ne
⁊ expreſ ceſſe eſt ꝙ illḋ qḋ exiſtit in aliq̄ idiuiduoꝝ ſpēi i reb⁹ eēn
ſiua. 59. tialibus exiſtat in oīb⁹ idiuiduis eiuſdē ſpēi. Tūc arguo ſic.ſi ſpēs recepta i ſenſu ē idē eēntial'r cū ipſo ſentire.tē ſpēs q̄ eſt in ſpeculo aīato eēt idē eēntial'r cū ipo ſentire h̄ āt eſt ipoſſibile.qꝛ ſic illud ſpeculū ſentiret.nā oē illud in quo ē ſentire ipſuꝫ ſentit.⁊ pꝫ ꝯña ꝑ ſuppōnes.nā ſpēs hec ⁊ illa ſunt eiuſdē nāe ſiue ſpēi ſpālīſſime.⁊ iō qḋ ꝑdi caṫ eēntial'r de vna eaꝝ ꝑdicaṫ ēt de alia eēntial'r. vñ ſi ſpēs i ſſu ē ſēſatio eēntial'r ⁊ alia erit idē qḋ ſēſatio.q̄r ⁊c. ¶ Alij āt dixit al'r ꝙ ſpēs rei ſenſibilis ſm ſe non eſt idē eēntial'r cū ipſa ſenſatione.tñ receptio ipſa ſpēi in ſenſu ē ſentire ⁊ ſuſtentaṫ ſpāl'r ſup h̄ qꝛ ſentire eſt pati a ſenſibi li ⁊ nō eſt aliḋ pati a ſenſibili niſi ipa receptio ſpēi vt eis vr̄.q̄re ⁊c. Sꝫ nec iſtud credo eē veꝝ.qꝛ ſi receptio ſpēi ſenſibilis in ſenſu eēt ipa ſēſatio formal'r ⁊ eēntial'r.ſeq̄re tur neceo ꝙ ipꝫ ſenſibile eſſet ſimpl'r nobili⁹ q̄ȝ ſit ſenſus. hoc aūt eſt manifeſtū ipoſſibile ſm oēs.viſus.n.ē gd no bilius ſimpl'r q̄ȝ coloꝛ.⁊ auditus q̄ȝ ſonus.⁊ ꝓbaṫ ꝯña.qꝛ ſic ſupius ſumebaṫ.illud eſt ens ſimpl'r nobili⁹ alio cui⁹ ꝑ ſe opatio eſt nobilioꝛ ꝑfectiſſima opatiōe alterius.⁊ hoc eſt mani^m cuilibet ſani capitis.mō efficere aliqd ē opatio nobilioꝛ ſimpl'r q̄ȝ recipe illḋ idē.vt efficere motū ē nobi lius ſimpl'r q̄ȝ recipe ipm motū.ſil'r āt ⁊ in alijs.⁊ hoc ēt eſt notū ꝑ ſe.⁊ declaratū fuit ṗus ad ꝯfirmādū.ſi igiṫ ſē ſibile efficit ſpēz in ſenſu:ita ꝙ ei⁹ opatio ꝑ ſe ſit efficere ſpēz i ſenſu vt oēs ꝯcedūt.opatio vtiq; ſenſibilis.ſ.effice re ſpēz erit ſimpl'r nobilioꝛ q̄ȝ recipe ipam. Cū igiṫ rece ptio ſpēi ponaṫ eē idē qḋ ipſa ſenſatio ſeqṫ ꝙ opatio ſen ſibilis eſt nobilioꝛ q̄ȝ ſit ipa ſenſatio.ſꝫ ꝯſtat ꝙ ſenſatio ē nobiliſſima opatio ſenſus.ḡ ſenſibile eſt gd nobilius q̄ȝ ſenſus. ¶ Itē gdā arguūt ſic. Si ſentire formal'r ⁊ eēn tial'r ē recipe ſpēz rei ſenſibilis opꝫ ꝙ ſentire ſit pati for mal'r ⁊ eēntial'r.⁊ ſi ſentire eſt pati eēntial'r.ſeqṫ ꝙ ſenti ri ſit agere.ſꝫ agere eſt nobilius q̄ȝ pati ſibi corrn̄dēs vt oēs ꝯcedūt.ḡ ſeqṫ ꝙ ſentiri ē nobilius q̄ȝ ſentire.qḋ ē ab ſurdū.⁊ hec rō mihi vr̄ pulchra ⁊ iſolubilis ſm vitatem. ¶ Itē pōt argui rōne ꝯſili ſic arguebaṫ de ſpē.naꝫ cum ſpēs recepta in ſenſu ſit eiuſdē nāe ſꝫ ſpēz ſpālīſſimā cuꝫ ſpē recepta i ſpeculo aīato ſeqṫ ꝙ eius receptio i ſenſu ⁊ i ſpeculo aīato ſit eiuſdē ſpēi ſpālīſſime.⁊ ſic ſi vna iſtaꝝ receptionū ſit eēntial'r ſenſatio vr̄ ꝙ ⁊ alia dꝫ eē eēntial'r ſenſatio.cū.n.aliq̄ ſūt eiuſdē ſpēi ſpālīſſime nullū ꝑdica tum ꝑ ſe debeṫ vni gn illḋ ꝯueniat alteri vel' poſſit ꝯue nire.⁊ h̄ manife^m ē iductiue i alijs. ¶ Itē illud eſt plane
Cō. 138. ꝯ Cōmē.in iſto z°.ca°. de ſenſu cōi.vbi dic̄ ꝙ recipe aliqd eſt aliud a iudicare illḋ vñ recipe colorē ē aliud a iudica re colorē.⁊ iudicare eſt ipm cogſcere.q̄re ⁊c. Et hoc eſt ꝯ
T. c. 51. Aꝛ.q dic̄.ſentire accidit in q̊dā pati ⁊ moueri.mō ſi ſen tire eēt formal'r ⁊ eēntial'r ipꝫ pati.ſ.recipe ſpēz tūc non accideret in pati ⁊ moueri.nihil.n.accidit i ſeipo.q̄re ⁊c.

Ad rationem cum dicitur.illud qḋ primo reci piṫ ⁊c.pōt dici ꝙ aliqd ṗ recipi in po⁹ ſēſitiua pt eē dupl'. Uno°.ṗ.i.ṗncipal'r ita ꝙ ad ei⁹ rece ptionē ipſa po⁹ cognitiua ṗncipal'r oꝛdinaṫ.⁊ ſic veꝝ ē ꝙ illḋ dꝫ eē cognitio qḋ ṗ recipiṫ i tali po⁹. Alio°.via gnōnis ⁊ ſic nō dꝫ ꝙ ṗ receptū ſit ipa cognitio ſꝫ aliq̄ diſpō ſeu ꝑ paratio ad cognitionē.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.ſpēs.n.rei ſēſi bilis nō ē illḋ qḋ ṗncipal'r recipiṫ in po⁹ ſēſitiua.ſꝫ ē ꝑpa tio ſenſus ad receptionē ſēſatiōis.q̄re ⁊c. ¶ Ul' dicaṫ ꝙ illḋ qḋ ṗ recipiṫ i po⁹ cognitiua dꝫ eē cognitio vl' formal'r ⁊ eēntial'r vel cāl'r.⁊ ſic vltimo mō veꝝ eſt ꝙ ipa ſpēs eſt cognitio cāliue.l q̄ tñ gñe cāe viſuꝫ fuit ṗus.q̄re ⁊c.

¶ Q̄ꝛ aūt nō ſit ſenſus alius ṗter gnq; dico aūt hos viſum:auditum:olfatum.guſtuꝫ: ⁊ ta ctum. Tex.com̄. CXXVIII. Q̄ō. XXXII.

Ueriṫ h̄. Urū ſenſus ſint gnq;.⁊ non plures neq; pauciores. Et arguiṫ ṗ ꝙ plures.qꝛ ta ctus eſt plures ſenſus vt ꝓbatum fuit ṗus.⁊ alij ſūt q̄tuoꝛ.ergo ad min⁹ ſunt ſex. ¶ Itēꝫ ꝓbaṫ ꝙ viſus nō eſt vnus.qꝛ ille ſenſus nō eſt vn⁹ cuius act⁹ nō eſt vnus.potentie.n.diſtinguunṫ ꝑ
actus vt ṗus appuit.ſed act⁹ viſus nō ē vn⁹.ꝓbō.qꝛ act⁹ T.c.22.
viſus eſt viſu ſentire.hoc ē mani^m.mō viſus ſentire nō ē
vnū vt dicit Aꝛ.in caplo ſeq̄nti.ḡ ⁊c. ¶ Itē vna ⁊ eadē T.c.138
potentia aīe nō ē cognoſcitiua ꝑpetuoꝝ ⁊ corruptibiliuꝫ. per h̄.n.ꝓbat Aꝛ.in 6.ethicoꝝ.ꝙ ſcientificū ⁊ rōcinati uuꝫ.i.cōſiliatiuū ſṫ diuerſe ꝑtes aīe.ſꝫ viſus ē cogſcitiu⁹ aliquoꝝ ꝑpetuoꝝ.ſ.luminū corpoꝝ celeſtiū.⁊ aliquoruꝫ corruptibiliū.ſ.iſtoꝝ corpoꝝ iferioꝝ.ergo ⁊c.
¶ Oppoſitum vult Aꝛ.in littera ⁊ Cōmen. T.c.128

Dicendum breuiter cū Aꝛ.ꝙ ſenſus exteriores ⁊ ꝑticulares nō ſṫ niſi gnq;.dico aūt hos.viſum.auditū.guſtū.tactū.olfatū.⁊ dicunṫ iſti gnq; ſenſus exteriores nō ꝙ ſint ſolū in extremitatib⁹ coꝛpis. viſus.n.nō ē i extremitate pupille vt dicit Aꝛ.in de ſēſu ⁊ ſenſa.ſꝫ ꝓ tāto qꝛ imutanṫ a ſenſibilib⁹ exterioꝛib⁹ ⁊ ñ mediātib⁹ aliqb⁹ alijs ſenſib⁹ ṗ⁹ imutatis.vt viſus imuta tur a coloꝛe abſq; aliq̄ alio ſēſu ṗus imutato.⁊ ſic de alijs Et h̄ ꝓbaṫ rōnib⁹ Aꝛ.i lr̄a ſm doctrinā Cōmen. Et foꝛ maṫ ṗma ſic. Si eēt aliqs ſenſus alius ṗter gnq;.aut ille eſſet eiuſdē gn̄is cū ſenſib⁹ q̊s hēmus ⁊ ꝑciperet aliq̄ ſenſi bilia q̄ nr̄i ſēſus ꝑcipe nō pn̄t.eiuſdē tñ gn̄us cū illis ſenſi bilib⁹ q̄ nos ſentim⁹ vt aliqs eēt viſus q videret aliq̊s co loꝛes q̊s nr̄ viſus nō poſſet videre:⁊ ſic de alijs.aut ille ali us ſenſus eſſet oīno alius gn̄e ab oībus illis ſenſib⁹ q̊s hē mus.ſ.ꝙ eēt ſextus ſenſus.hec ē diuiſio māifeſta ⁊ ſuffi ciens.plibus.n.modis nō poſſet rōnabil'r imagiari ꝙ eēt aliqs alius ſenſus ṗter gnq; ſēſus q̊s hēmus.ſꝫ nō ṗ mō. qꝛ ꝑ tactū nr̄ꝫ nos cogſcim⁹ oēs q̄litates tāgibiles.⁊ ſil'r de alijs ſuo mō. Et h̄ ē qḋ cōmen.cōmento.128.exponē do lr̄aꝫ Aꝛ.dic̄ in his v̄bis. Māifeſtū eſt ꝙ oē qḋ ſenſus tactus pōt ꝯphendere ex ſenſibilibus nos poſſumus ꝯp hendere: ⁊ nihil d̄ficit nobis ex eis q̄ nata ſṫ ꝯphendi ab h̄ ſenſu.⁊ ſil'r de vnoq̊q; ſenſu.ſ.ꝙ nō deficit nobis i aliq̊ aīali hn̄te iſtū ſēſuꝫ aliqḋ ſenſibiliū q̄ nata ſṫ ꝯphēdi ab eo.ita ꝙ nullus pōt dicere ꝙ poſſet iueniri aliqs tact⁹ in aīali q ꝯphendat aliqḋ tāgibile qḋ nō poſſum⁹ ꝯphende re. Manifeſtū eſt.n.ꝙ oēs q̄litates tāgibiles ſṫ ſēſibiles a nob ⁊ ꝯphenſe ꝑ tactū.⁊ ſil'r de q̄litatib⁹ audibilibus ⁊ viſibilib⁹ ⁊ olfatilibus. Uult ḡ cōmen.ꝙ nos ꝑ odoratū nr̄ꝫ cogſcim⁹ oēs odores q̊s aīal pōt ꝯgſcere ꝑ odoratū.⁊ h̄ eſt plane ꝯ aliq̊s q ꝯſueuerunt dicere ꝙ alia aīalia ab hoīe ſentiūt aliq̊s odores quos homo nō poteſt ſentire ꝑ ſuū odoratū.ſic igiṫ nō deficit nobis aliqs ſenſus ꝓpter defectū ſenſationis aliquoꝝ ſenſibiliū.⁊ hic erat ṗmus modus. Nec eſt dicendum z°. modo.ſ.ꝙ ſit ſextus ſen

ſus pticularis pter oēs illos qnq; ſenſus. ⁊ h pbat Ariſ.
trib⁹ demōſtratiōib⁹.q̄p p⁹ ſumit̄ ex pte mediop ⁊ icipit
ibi.Et q̄cūq; gdē ipſi tāgētes. 2ª ex pte organop ⁊ icipit
ibi.Simpliciū aūt.3ª ex pte ſenſibiliū ⁊ icipit ibi.Quare
ſi nō alteꝝ ē aliqd corp⁹.¶ Pria gdē dmōſtratio ex pte
mediop ſic pōt colligi ex v̄bis cmē.Oē aial qd nō ē natū
ſentire tāq; p mediū niſi p carnē aut p aerē aut aquā nō
eſt natū ſentire de ſenſibilib⁹ niſi illa q̄ nata ſunt reddi.i.
multiplicari p carnē aut p aerē aut p aquā.hec ē manife-
T.c.129 ſta itelligēti.⁊ hāc inuit Ariſt.in lr̄a illa.hn̄t aūt ſe ſicut
ſigs p vnū ⁊c̄.ſʒ oē aial nō ē natū ſentire tāq; p mediū ni
ſi p carnē aut p aerē aut p aquā.i.p dyaphanū.⁊ hāc ipſe
tāgit in illis v̄bis.Et q̄cūq; gdem ipſi tāgētes ſentim⁹ ta
ctu.i.mediāte carne ſenſibilia ſunt ⁊c̄.Quecūq; v̄o p me
dia ſupple ex̄nea ſentim⁹ ⁊c̄.g̃ oē aial nō ē natū ſētire de
ſenſibilib⁹ niſi illa q̄ reddunt̄.i.multiplicant̄ p carnē aut
p aerē aut p aquā.mō vlteri⁹ ſumit cōmē.q̄ oē qd reddit̄
per carnē aut eſt tact⁹ aut guſtabile.⁊ omne qd redditur
p aerē aut p aquā aut vtrūq; ē ſonus aut coloꝛ aut odoꝛ.
Oē igit̄ ſentire eſt guſtare aut tāgere aut olfare aut vide
re.Ex quo vlteri⁹ ſeq̄t̄ q̄ oīs ſenſus aut ē viſus aut audi-
tus ⁊c̄.hec igit̄ demōſtratio q̄ntū ad pᵃᵐ radicē ſūpta ē ex
pte mediop.qb⁹ mediātib⁹ ſenſibilia nata ſunt multipli-
cari ad ſenſū.ita q̄ maioꝛē ppoſitionē pmi ſyllogiſmi hu
T.c.129 ius demōſtratiōis inuit Ariſt.in lr̄a ſeu in his v̄bis. Hn̄t
aūt ſe ſic ⁊c̄.⁊ pōt ſic ordinari.ſic̄ ſe hʒ ſupple res q̄ ſi pl̄a
ſenſibilia ex̄ria altera abinuicē genere nata ſunt ſupple
reddi p vnū mediū neceſſe ē hn̄tē hꝰ ſenſitiuū.i.aial qd
vtit̄ illo medio ſentiēdi ad ſentiēdū vtrūq; ſenſitiuū eē
vt ſi ex aere.i.mediāte aere eſt aial ſenſitiuū.i.natū ſenti
re.⁊ aer ſoni ⁊ coloꝛis ſupple redditiu⁹ aial ipm ſentiet co
loꝛē ⁊ ſonū.ſi v̄o pl̄a ſupple media ſint redditiua eiuſdeʒ
ſenſibilis.vt aer ⁊ aq̄ ſunt redditiua coloꝛis. vtraq; eniʒ
dyaphana.⁊ qd alteꝝ ipſoꝝ ē hn̄s ſupple tanq̄ medium
mediante quo ſentit illud quod p vtrūq; ſe multiplicat
aut qd ambob⁹ mediātib⁹ reddit̄ . Ex quo hr̄i pōt q̄ aial
qd nō eſt natū ſentire vt p mediū niſi p carnē aut aerem
aut aquā nō ſentit de ſenſibilib⁹ niſi illa q̄ nata ſūt reddi
p iſta media.ſi duo dno.ſi vnū vnū. pbationē aūt mino-
ris inuit i hac lr̄a.Et q̄cūq; gdē ipſi ⁊c̄. Et pōt pbatio ſic
formari.Oē aial q̄ ſentit tāq; p mediū aut ſentit tāq; p
mediū cōiūctū.i.qd ē ps aialis.aut p mediū ex̄neū.i.p me
diū qd nō eſt ps aialis: ⁊ ſic p aerē aut aquā.i.p aereʒ aut
dyaphanū qdcūq;:⁊ ſic habet̄ q̄ oē aial nō eſt natū ſenti
re tāq; p mediū niſi p carnē aut p aerē aut p aquā . ⁊ hec
fuit minoꝛ pme rōnis.Et pōt lr̄a Ariſt.aliter ſic ordina-
ri vt habeat̄ intētio p̄dicta.Et q̄cūq; q̄ ipſi tāgētes.i.per
mediū itrinſecū ſentim⁹ tactu ſenſibilia ſunt.i.p carnē q̄
eſt mediū tact⁹ quā exiſtimam⁹ hn̄tes.Quecūq; v̄o p me
dia ex̄nea ⁊ nō ipſa tāgētes ſed ſimplicib⁹.dico aūt aereʒ
aut aquā vel ſupple ſentim⁹.Et ſic q̄cūq; ſentim⁹ aut hoc
eſt per mediū intrinſecū aut extraneū.ex quo habet̄ illa
minoꝛ.ſ.q̄ oē aial quod nō eſt natum ſentire ⁊c̄.⁊ in hoc
cōpletur primus ſyllogiſm⁹ quo ccludit̄ q̄ oē aial nō eſt
natuʒ ſentire de ſenſibilibus niſi illa que reddunt̄ p car
nē p aereʒ aut aquā.⁊ p aquā itelligit qdcūq; dyaphanū
quo mediāte aliqd vr̄. ⁊ tunc vlterius pcedēdū eſt ſicut
dicebat̄ q̄ oē qd reddit̄ p carnē ⁊c̄.¶ Secunda quideʒ
demonſtratio ſumpta eſt ex parte inſtrop:⁊ puto q̄ opʒ
ſupponere q̄ ſenſus ſentientes per mediū,intraneuʒ ſeu
cōiunctū nō ſunt niſi duo.ſ. guſtus ⁊ tactus.⁊ hoc maniſe
ſtuʒ ē per ſe.⁊ tūc pbat̄ q̄ ſenſus qui ſentiūt p media ex-
trinſeca ſolū ſunt tres.⁊ ſic habet̄ ppoſitū arguendo ſic:
q̄ tot debēt eē organa ſenſuū q ſentiūt p mediū extriſe-
cū quot modis elr̄ū aliqd pōt pdn̄ari in organo talis ſen-
ſus.hec recipitur p manifeſta. Naʒ in organo cuiuſlibet
ſenſus ſentiētis per mediū extrinſecū dʒ dn̄ari aliqd ele
mentū.qd manifeſtū eſt.Sed hoc ctingit tribus modis
ſoluʒ.nā aut dominat̄ aqua:⁊ ſic eſt oculus.aut aer ſoluʒ
⁊ ſic eſt auditus.aut vtrūq; in alio ⁊ alio aiali: ⁊ ſic ē odo-
ratus.nā in organo odorat⁹ aialis ſentiētis odores in ae-
re dominat̄ aer.⁊ in orgāo aialis ſentiētis in aqua dn̄at̄
aq̄.vt vr̄ velle Ariſt.⁊ cōmen.ignis aūt nō dn̄atur ppꝛie
in aliquo organo:ſʒ oibus cōis eſt q̄ntuʒ ad participatio-
nem ſue qualitatis.ſ.caliditatis.nihil eniʒ ſine caloꝛe ſen
ſitiuuʒ eſt vt dicit Ariſt.in lr̄a.terra aūt aut nullius ſup- T.c.130
ple quātū ad dn̄iuʒ.ſ.ſiccitatis ⁊ frigiditatis eſt.aut in ta
ctu maxime miſcet̄.ſ.quātū ad molē ⁊ ſubſtātiā:q̄ illud
mediuʒ aut inſtr̄m indiget cōfirmatiōe aut cōſtitutione
hoc eſt firmitate ⁊ fixione.⁊ iō terra dn̄atur in eo.ſ.quan
tum ad molē ⁊ ſubſtātiaʒ:licʒ in nullo dominet̄ quātum
ad ſuas qualitates.Unde Ariſto.in 3°.huius.dicit.capil- T.c.66.
lis ⁊ oſſibus nō ſentimus:q̄ terrea ſunt.relinquit̄ g̃ q̄ ſo
luʒ aer ⁊ aqua vel vtrūq; poſſunt in iſtis organis dn̄ari.⁊
iō ccludit Ariſt.Un̄ relinqt̄ nullū eſſe ſenſitiuū ex̄ aerē T.c.130
aut aquā.⁊ Cōmē.dicit q̄ ipoſſibile eſt inuenire iſtr̄m ex Cō.130.
igne aq̄ ⁊ terra:ſʒ tm̄ poſſibile eſt aut ex aq̄ aut aere aut
vtroq;.ſi igit̄ eſſʒ ſextus ſenſus ctigeret aliud elemētuʒ
eſſe.ſenſus aūt q ſunt ex aere aut aq̄ ſunt vt audit⁹ aut vi
ſus aut naſus.i.odoꝛams:quoꝝ organis dn̄at̄ aliqd iſto-
ruʒ aut vtrūq;.Et poſſet demōſtratio ſumpta ex organis
ſic formari.Tot debēt eē organa ſenſuū:⁊ p cn̄s tot ſen-
ſus quot modis elemētū ſe hʒ ad organū vel organa ſen
ſus.hec recipiēda eſt p manifeſta:ſʒ elemētū ſe hʒ ad or-
ganū ſiue ad organa ſenſus qnq; modis ⁊ nō plurib⁹ q̄ntū
ptinet ad ſentire. pbatio.nā aut vnū elr̄ū eſt cōe oib⁹ q̄n-
tuʒ ad participationē ſue qualitatis.vt ignis ſe hʒ ad oia
organa ſicut dictū eſt aut vnū elementū dn̄at̄ in organo.
aut plura elemēta poſſunt dn̄ari in organo q̄ntū ad illa di
uerſa.Si aūt vnū elementuʒ dn̄atur in vno organo. aut
illud eſt aqua.⁊ ſic eſt oculus.Unde Ariſt.dicit.pupilla T.c.130
gdeʒ eſt aq̄.aut eſt aer:⁊ ſic eſt auditus.vnde in lr̄a.audi-
tus aūt aeris.⁊ in cap.de ſono.auditus aūt cōnālis eſt ae T.c.82.
ri.aut illud elemētū eſt terra:⁊ ſic eſt organū tactus ⁊ gu
ſtus.⁊ iō dicit.aut in tactu maxime miſcet̄.ſi aūt duplex T.c.130
elementū poteſt dn̄ari in organo vnius ſenſus ſic eſt or-
ganuʒ odoratus modo premiſſo.Et ideo Ariſto.dicit.ol T.c.130
fatus aūt borū alteri⁹ eſt.⁊ ſic qnq; ſunt modi ſcdʒ quos
elementū ſe hʒ ad organū ſenſus.q̄re ⁊c̄.q̄ ſi ſic formare
tur rō tūc illud qd Ariſt.dicit.Unde relinquitur nulluʒ
eſſe ſenſitiuuʒ extra aereʒ ⁊ aquaʒ:intelligendum eſt de
ſenſitiuis ſenſuuʒ qui cōprehendunt per media extrinſe
ca.⁊ ſilr̄ aliud qd dicit Cōmē.q̄ impoſſibile eſt inuenire
inſtrumētū ⁊c̄.¶ Tertia demōſtratio ex parte ſenſibili
um ſic ordinari poteſt.Si non eſt aliqd corpus ſenſibile
preter corpora que h ſūt.ſ.in iſto mūdo corporeo in quo
nos ſumus.nec aliqua qualitas ſenſibilis preter qualita-
tes in iſtis corporib⁹ exiſtētes nō dʒ eſſe aliqs ſenſus ali⁹
pter iſtos qnq;:ſed nō eſt aliqd corpus ſenſibile pter oia
corpora q̄ ſūt hic.ſ.in iſto mūdo corporeo.nec aliq̄ q̄litas
ſenſibilis pter oēs illas q̄ ſunt in iſtis corpib⁹.Ridiculū
eniʒ eſſet dicere q̄ eſſent quedā corpora qualitatib⁹ ſen-
ſibilibus iformata pter oia iſta.ſ.corpora celeſtia ⁊ qua-
tuoꝛ elementa ⁊ lapides ⁊ metalla ⁊ plantas ⁊ animalia.
q̄re ⁊c̄.¶ Alr̄ format cmē.ſʒ redit in idē ⁊ videat cui pla
cet.Et ē cſiderādū q̄ iter ſcdaʒ ⁊ tertiā rōnē Ariſ.iterpo
nit q̄dā v̄ba ex qb⁹ Cōmē.vr̄ dicere vnā aliā rōneʒ ſic.Si
eſſʒ ſextus ſenſus oporteret q̄ inueniret̄ in hoīe q ē cple
tiſſimuʒ aialiū.⁊ hoc declarat.q̄ ille ſenſus eſſet neceſſa
rius pp melius. Nā.n.multuʒ ſollicita ē in dādo aialib⁹

ꝑfectis ipſos ſenſus qbꝰ idigēt ꝓp meliꝰ. cuiꝰ ſignū eſt: qꝛ
ꝺdit talpe oclos ⁊ coopuit eos cute cū ñ idigeat eis i ma-
iori ꝑte ſue opatiōis. nā talpa nālr viuit ſub terra ⁊ ꝯtin
git ipſaꝫ ꝑuenire nālr vſqꝫ ad ſupficiē terre fodēdo: ⁊ iō
īgeniauit ei oculos vt ꝑcipet qñ ē ſup terrā ſicut dicit Al
bertꝰ: ⁊ cooperuit eos cute nō piloſa vt ꝑſeruarent a ter-
ra: ⁊ ſup illā refrāgeret lumē quo ꝑcipet ſe eē ex̄ terrā: ⁊
iō multo magis nā debuiſſꝫ dediſſe hoī illū ſenſuū ſi eēt:
T.c.59. ꝑcipue cū ſemꝑ faciat de poſſibilibꝰ qđ meliꝰ ē: vt dr̄ in 2°
de gnātiōe. Ex qbꝰ oībꝰ pꝫ ꝙ nō eſt aliꝰ ſenſus ꝑter qnqꝫ.
dico aūt hos viſū ⁊c̄. Cōſiderādū aūt ꝙ iſti ſenſus nō de-
bent itelligi eē qnqꝫ ꝓ tāto ſic. ſ. ꝙ vnuſqſqꝫ eoꝝ ſit vnus
in ſe ſm ſpēꝫ ſpāliſſimā. ſic. n. tactꝰ nō eēt plēs formalr. ſꝫ
ꝓ tāto qꝛ qlibꝫ eoꝝ ꝑ ſe ſūptꝰ ē quodāmō vnꝰ ſm ſubam
vl' ēt ſꝫ analogiā. nā ambo ꝑncipia viſiōis nālr inexiītia
. ſ. actiuū ⁊ paſſiuū ſunt vnꝰ ſenſus ſꝫ analogiā inqꝫtū ſūt
ad vnū finē. ſ. ad viſioneꝫ. ſilr aūt ⁊ in alijs: ⁊ ipſe tactus ē
vnꝰ nālr. vt dictū fuit priꝰ. Sic igit̄ ſi dcm̄ Ariſt. oꝫ eē ve
rū. ſ. ꝙ nō ſit ſēſus aliꝰ ꝑter qnqꝫ oꝫ tactū ꝯputare ꝓ vno:
⁊ oꝫ vnūquēqꝫ alioꝝ quos enumerat ꝯputare ꝓ vno: qđ
rōnabilr pōt fieri cā ꝑdicta. Et ē ſilis modus loquēdi ſi
cut dr̄ in ꝑ phy. in ꝑn°: ꝙ ꝑncipia itriſeca reꝝ nāliū nō ſūt
niſi tria. ſ. mā. forma. ⁊ ꝑuatio. nō. n. itelligit̄ ſic ꝙ qđlꝫ il
loꝝ ſit vnū ſꝫ ſpēꝫ ſpāliſſimā. forꝰ. n. dr̄ de plibꝰ formis q̄
nō ſūt eiuſdē ſpēi ſpāliſſime: ⁊ ſilr mā ñ ē eiuſdē ſpēi ſpā-
liſſime in iſtis iferioribꝰ ⁊ in corpibꝰ celeſtibꝰ: ſꝫ intelligē-
da ſūt ſic eſſe tria ꝙ qđlibꝫ illoꝝ ē vnū ſm analogiaꝫ.

Ex his ad pmā rōnē. ſi. n. itelligeret̄ eē qnqꝫ ſꝫ ſpēꝫ ſpāliſſimā tūc rō ꝯcluderet necīo. ſꝫ nō ſic ē
itelligēdū: ſꝫ vt dixi. Uel ē dicēdū ꝙ in iſta enumeratiōe
ꝯputat tactū ꝓ vno: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad aliaꝫ pōt dici ꝙ
lꝫ ſentire viſu nō ſit vnū oīo ſꝫ ſpēꝫ ſpāliſſimā. videre. n.
colorē ⁊ videre lumē ⁊ videre tenebrā nō ſunt vnicꝰ actꝰ
ſm ſpēm ſpāliſſimā. tñ ſunt vnū ſm genꝰ ꝓpinquū. ⁊ hec
vnitas actꝰ dr̄ ſufficere ad vnitatē v̄tutis. ¶ Ad aliā pōt
negari maior. ⁊ cū dr̄ ꝙ ꝓ hoc ꝓbat Ariſto. in. 6. ethicoꝝ.
ꝙ ſciētificū ⁊c̄. poſſꝫ dici ꝙ nō itelligit ſciētificū ⁊ ꝯſilia-
tiuū eſſe v̄tutes penitꝰ diuerſas ſm ſuas eſſentias ⁊ ſm
res abſolutas: ſꝫ ſm reſpectꝰ: ita ꝙ alius ē reſpectus v̄tu-
tis itellectiue ad ſcibilia necīa ⁊ alius ad ꝯtingētia poſſi-
bilia alr ſe hr̄e de qbꝰ eſt ꝯſiliū. Et ſilr alius eſt reſpectꝰ ⁊
hitudo potētie viſiue ad lumē et ad colores. ¶ Ul' dice-
ret̄ ꝙ vna potētia nō ē ꝑpetuoꝝ ⁊ corruptibiliū niſi vnū
illoꝝ ſit ꝑnm cognitiōis alteriꝰ ⁊ ꝙ vnū eoꝝ imutet medi
ante alio vel ſuo ſilī. modo color nō imutat viſuꝫ niſi me
diante lumine aliquo. quare ⁊c̄.

¶ Quoniam autem ſentimus quod videmus ⁊ audimus: neceſſe eſt viſu ſentire. Textu cō-
menti. CXXXVI. Queſtio. XXXIII.

Ic q̄rit̄ vtꝝ ſenſus ꝑticularis cognoſcat ſuā
ꝓpriā opationē. vt viſus viſionē. ⁊ ſic de ce-
teris. Arguit̄ ꝑ ꝙ ſic. qꝛ ſicut ſe hꝫ itellectus
ad itelligere ſic ſenſus ad ſentire. ꝓ ꝯueniētē
ſilitudinē. ſꝫ itellectꝰ cognoſcit ſuū itelligere
T.c.15. vt pꝫ in 3° huiꝰ. alr. n. nō poſſet oñdi ⁊ declarari q̄liter ſit
ipm itelligere. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē aut viſus cognoſcit ipaꝫ vi-
ſionē aut qdā aliꝰ ſenſus. hec diuiſio videt̄ eē ſufficiēs. cū
eniꝫ ipſa viſio ſit qđdā ſentire ſingulare in corpe neceſſe
eſt vt ab aliquo ſēſu cognoſcat̄. aut. n. eā cognoſcit viſus
aut aliqs aliꝰ ſenſus. Nō eſt dicēdū ꝙ alius ſenſus. qꝛ vi-
ſio coloris nō pōt cognoſci ſine colore. g̊ ille alius ſenſus
cognoſceret colorē: ⁊ ſic duo ſēſus eēnt cognoſcitiui vniꝰ
ſēſibilis ꝓprij. ſ. coloris: qđ vr̄ icōueniēs. Nā ꝓpriū ſēſibi
T.c.63. le nō ꝯtingit alio ſenſu ſentiri. vt dr̄ in iſto 2° g̊ ⁊c̄. ¶ Itē
ſi alius ſenſus cognoſcit opationē viſus ille ſenſus habet
opationē aliquā. hoc eſt manifeſtū. aut g̊ cognoſcit eam.
aut nō. ſi cognoſcit eā eadē rōne viſus cognoſcit ſuā opa-
tionē. cū g̊ oīs ſenſus ſit v̄tus organica ⁊ in magnitudine:
nō vr̄ eē rō q̄re vnꝰ cognoſcat ſuā opationē ⁊ nō aliꝰ. ſi v̄o
ille ſenſus nō cognoſcat ſuā opationē oꝫ tūc ꝙ aliꝰ ſenſus
eā cognoſcat ⁊ reuertet̄ qđ i infinitū. aut oꝫ ꝯcedere ꝙ aliqs
ſenſus cognoſcat ſuā opationē. q̄re in ꝑn° h̄ faciendū.

Oppoſitum arguit̄. nulla v̄tus corpea reflectit̄ ſupra ſe nec ſupra ſuā opationē. hec
vr̄ eē manifeſta ꝑ dr̄iaꝫ iter v̄tutē mālē ⁊ imālē vt tāgit̄
in libꝰ. de cauſis. ſꝫ ſenſus ꝑticularis ē v̄tꝰ organica vt ma T.c.60.
nifeſtum eſt ex iſto 2° quare ⁊c̄. T.c.136

Iſtā qōnem nō vr̄ Ariſt. determiare in pñti ca° ſꝫ q̄ſi diſputatiue ꝓcedit. ꝑ ponens
duas rōnes ad ꝑtē affirmatiuā. ⁊ poſtea ponit aliā ad ꝑtē
negatiuā: ⁊ illā ſoluit duplr. vt pꝫ iſpiciēti lr̄aꝫ: ⁊ ꝯmētuꝫ.
Sꝫ in lib° de ſōno ⁊ vigi. determiate ponit ꝙ ſenſus par-
ticularis nō cognoſcit ſuam operationem ꝓpriā: imo ſen
ſus cōis: ⁊ hꝫ hec v̄ba. Eſt aūt q̄dā potētia cōis q̄ ſeq̄t̄ oēs
qꝛ ⁊ qđ videt audit ⁊ ſentit. nō. n. viſus qdē videt: qm̄ vi-
det. rōnē aūt demōſtratiuam nō vr̄ ibi iducere neqꝫ hic.
¶ Sꝫ aliq arguūt ꝑ rōnē quā ponit. ad quā ſupponunt
duo. Primū ē ꝙ ſentire viſu ē videre: ⁊ h̄ vr̄ rōnabile. ſi-
cut ſentire auditu ē audire: ⁊ cognoſcere itellectu ē itelli
gere. Scđꝫ ē ꝙ nihil vr̄ niſi color vl' hn̄s colorē. ⁊ h̄ ēt ma
nifeſtū ē. ſicē nihil audit̄ niſi ſonꝰ vl' hn̄s ſonū: ⁊ ſic i alijs.
Tūc arguit̄ ſic. ſi viſus ſentiret viſionē ſeq̄ret̄ ꝙ viſio vl'
eēt color vl' hn̄s colorē. qđ vr̄ manifeſtū icōueniēs. ⁊ ꝓba
tur ꝯñtia. nā ſentire viſu ē videre. vt dic̄ ꝑª ſuppō. ⁊ nō vr̄
niſi color aut hn̄s colorē ꝑ 2ᵐ ſuppōnē. g̊ ⁊c̄. ¶ Sed hec
rō nō ē demōſtratiua: imo Ariſt. ſoluit eā duplr. ꝑ qꝛ viſu
ſentire nō ē vnū. i. vno ſolo mō ⁊ vniuoce dcm̄. qđ decla-
rat: qꝛ cū nos videmus exteriora ſupple colorata viſu di-
ſcernimꝰ ⁊ lumē ⁊ tenebras: ſꝫ nō ſimplr. Uno g̊ mō dr̄ vi
ſus ſentire de eo qđ ē cognoſcere coloreꝫ: ⁊ forte h̄ ē vide
re ſꝫ famoſaꝫ acceptionē. ¶ Alio mō dr̄ viſu ſentire. i. di
ſcernere ipꝫ lumē: ⁊ alio mō diſcernere tenebras: ⁊ iō rō
nō ꝯcluderet niſi aliqđ adderet̄ vlteriꝰ. ¶ Itē alr ſoluit
Ariſt. nā ipe viſus dū videt colorē eſt aliq̊ mō coloratꝰ. ⁊
vlr oīs ſenſus duꝫ ſentit eſt aliq̊ modo ipm ſenſibile ſm
ſimilitudinē. qđ ſic ꝓbat. qꝛ quandocūqꝫ aliq̊ꝝ duoꝝ eſt
vnꝰ ⁊ idē actꝰ illud in quo vt in ſubō ē ille actꝰ eſt ſile alte
ri: ⁊ ē ſicut alteꝝ. vt cū aq̄ calefacte ⁊ ignis calefaciētis ē
vnꝰ actꝰ cōis. ſ. caliditas q̄ recipit̄ in aq̄ ipa vtiqꝫ aqua eſt
quodāmodo ſimilis igni. ſilr auteꝫ ⁊ in alijs huiuſmodi:
ſꝫ ipſiꝰ ſenſus actu ſentiētis ⁊ ſenſibilis actu ſenſati ē vnꝰ
actꝰ qui recipit̄ in ſenſu ſubiectiue. vlr. n. agentis ⁊ patiē-
tis eſt vnus actus. vt pꝫ in 3° phyſicoꝝ. ⁊ ipe actus nō reci- T.c.18.
pitur in agente ſeu mouente: ſed in moto ſeu paſſo vt ha-
betur ibidem. cū g̊ ſenſus ſit patiēs a ſenſibili ⁊ ſenſibile
agens in ſenſuꝫ ſeq̄t̄ ꝙ ipoꝝ dꝫ eſſe vnus actꝰ cū ipe ſit in
ſenſu ſubiectiue. ⁊ ſic ſeq̄t̄ ꝯclō ꝑncipalis ꝙ ipe ſēſus hn̄s
actu ſenſationē eſt aliquo mō ſilis ſenſibili. ⁊ ſic viſio eſt
quodāmō color vl' hn̄s colorē. inqꝫtū viſus videt hꝫ in ſe
colorē ſꝫ eē ſpūale. ſilr aūt ⁊ in alijs. ⁊ iō vr̄ ꝙ rō nō ē de-
mōſtratiua. Propter qđ alij nitunt̄ demōſtrare alio mō.
ſi ſenſus ꝑticlaris cog̊ſceret ſēſationē ſuā ſeq̄ret̄ ꝙ i vno
ſenſu ſilr eēnt ſenſatiōes aut cognitiōes iſinite. qđ ē mani
feſtū ipoſſibile. ⁊ ꝓbat̄ ꝯñtia. ſi dicas ꝙ viſus cognoſcat
ſuam viſionē aut ſuū videre. q̄ro an eodē actu cuꝫ ipo vi-
dere aut alio. Nō ē dōm ꝙ eodē. qꝛ obiectū cognitū non
eſt eēntialr idē cū ipa cognitiōe ꝑcipue cū ſit eius effectꝰ
aliq̊ mō. Et iteꝝ ſi ipſa cognitio viſionis eſſet ipamet vi-
ſio eēntialr tūc cū viſio ſit cognitio coloris. ſeq̄t̄ ꝙ cogni

tio viſionis eẽt cognitio coloris: qđ ẽ abſurdũ. ſi ĝ dicat ꝙ
cognitio viſionis eſt alius act⁹ ab ipſa viſiõe tũc ſil' eẽnt
apud viſũ ipſa viſio ⁊ ille act⁹. ⁊ tũc q̃rat̃ de illo actu an
cog̃ſcat̃ a viſu an nõ. ſi nõ. eadẽ rõne nec ipſa viſio. ſi ſic.
q̃ro an eodẽ actu vl' alio. nõ eodẽ ſic̃ p̃us. ſi alio q̃rat̃ de il
lo alio ſicut p̃us. ⁊ pcedet̃ in ĩfinitũ. imo ſil' erũt actu co
gnitiões ĩfinite in vno viſu. qđ ẽ ĩpoſſibile. Sʒ q̃uis hec
rõ ſit pulchra ⁊ ſubtilis. tñ nõ ẽ oĩo tutũ ei credere: q2 eo
dem mõ pbaret̃ ꝙ ĩtellect⁹ nõ poſſʒ ĩtelligere ſuã ĩtelle
ctionẽ: q2 oporteret ĩfinitas eẽ ĩtellectiões ſil' in ĩtellectu
vt pʒ ꝯſideranti. Quõ aũt ſolueret̃ hec rõ videndũ ẽ ĩ 3°. Et
forte diceret̃ ꝙ nõ ẽ ſile de ĩtellectiõe ⁊ ſenſatõe: q2 ĩtel
lectio ẽ opatio abſtracta ⁊ ĩmãlis: ⁊ iõ ipſa ĩtelligit̃ eadẽ
ĩtellectiõe cũ ipſa: ſʒ ſenſatio ẽ opatio corpalis: ⁊ iõ neceẽ
eſt vt ei⁹ cognitio ſit diuerſa ab ipa. valeat q̃tum valere
põt. ¶ Aliṫ pt argui ad ꝯcl'onẽ ſupponẽdo p̊ ꝙ nihil vnũ
⁊ idẽ põt ſil' eſſe in eodẽ ſpũalr ⁊ realr. ¶ 2°. ꝙ ſenſus pti
cularis nihil ſentit niſi hẽat ipʒ ſpũalr ĩ ſe. ¶ Tũc arguo
ſic. ſi ſenſus pticularis cognoſceret ſuã opationẽ hr̃et eã
ſpũalr ⁊ ĩtẽtionalr. h̃ ſeq̃t̃ ex 2ª ſuppõne: ſʒ h̃ ẽ ĩpoſſibile:
q2 ipſe ſenſus hʒ ſuã opationẽ realr apud ſe: vt manifeſtũ
eſt: ⁊ nihil vnũ ⁊ idẽ hʒ ⁊c̃. vt dicit p̊ª ſuppoſitio. Sʒ p iſtã
rõnẽ videret̃ pbari ꝙ nulla virt⁹ ſenſitiua cognoſcit ſuã
opationẽ: q2 nulla vis ſenſitiua cognoſcit aliq̃d niſi hẽat
ei⁹ ſpẽʒ ſeu formã ſpũalẽ: ⁊ oĩs v̇tus ſenſitiua hʒ in ſe ſuã
opationẽ realr: ⁊ ſic ñ ſpũalr. q̃re ⁊c̃. ¶ Diceret̃ ad h̃ ꝙ
nõ eẽ ſile de ſenſib⁹ ĩterioꝛib⁹ ⁊ exterioꝛib⁹: q2 ſenſus ĩte
riores ſunt magis ſpũales ⁊ pfectiores: ⁊ iõ magis pñt ali
q̃d cognoſcere ſine ſpẽ q̃ʒ faciat ſenſus pticulari: ⁊ ſi hoc
nõ ſufficit: q̃re meli⁹. ¶ Quidã ſic arguũt. Oẽ qđ cog̃ſcit̃
a viſu dʒ aliq̃d agere in viſũ: cũ ſentire ꝯſiſtat in quodaʒ
pati a ſenſibili: ſʒ viſio nihil põt agere in viſũ: q2 act⁹ non
agit in ſuũ ꝓpriũ ſubʒ vt dñt. viſio aũt ẽ act⁹ viſus. q̃ ⁊c̃.
¶ Itẽ alij ſic arguũt. ſenſus pticularis nõ cognoſcit niſi
ſenſibilia ꝓpa aut cõia. dico p ſe. hec eſt manifeſta ex iſto
T.c.63. 2°: ſʒ videre nõ ẽ aliqđ ſenſibiliũ cõiũ vt mãifeſtũ ẽ. nec
eſt ſenſibile ꝓpriũ: q2 ſenſibile ꝓpriũ ẽ de gñe q̃litatis. vt
vr̃ ĩducẽdo. videre aũt ẽ actio vl' paſſio vt oẽs ꝯcedunt.

Ad primaʒ rõnẽ dico ꝙ ſile ẽ in hoc q2 ſicut ſen
tire ẽ opatio ſẽſus. ſic ĩtelligere ẽ opa
tio ĩtellect⁹ vl' act⁹ ĩtellect⁹. Sʒ ẽ diſſile. q2 ĩtellect⁹ ẽ ĩcoꝛ
poꝛe⁹ ⁊ ĩmãlis: ⁊ iõ magis põt redire ſupra ſe et ſuũ actũ:
ſenſus v̊o pticularis ẽ v̇t⁹ mãlis ⁊ ĩ magnitudĩe: iõ nõ põt
reflecti ſup ſeipaʒ nec ſup ſuã opationẽ cog̃ſcẽdo eã. ⁊ de
ſenſu ĩterioꝛi vr̃ eadẽ rõ: eo ꝙ ẽ v̇t⁹ orgãica. Uñ dñt mul
ti ꝙ virt⁹ cogitatiua q̃ ẽ nobiliſſima v̇tutũ mãliũ cogno
ſcitiuaꝝ nõ cognoſcit ſuũ actũ q ẽ cogitare: ſʒ ĩtellect⁹ ipʒ
cognoſcit. Quid aũt ſit de h̃ mihi ẽ dubiũ: ſed nõ p̄us ad
pñs. ¶ Ad aliã dr̃ ꝙ viſus nõ cognoſcit ſuã opationẽ: ſed
q̃dã ali⁹ ſenſus. ſ. cõis ſʒ ꝙ dic̃ Aꝛ. in li° de ſõno ⁊ vigi. ⁊
ſilr opationẽ illi⁹ cog̃ſcit alia v̇t⁹ ſupioꝛ. ſ. cogitatiua. ipaʒ
aũt opationẽ cogitatiue v̇tutis cog̃ſcit ĩtellect⁹ ꝓpe dict⁹
⁊ ibi ẽ ſtat⁹. ſ. ꝙ ĩtellect⁹ cog̃ſcit ſuũ actũ ⁊ meli⁹ forte vi
debit̃. ¶ Sʒ q̃ñ arguit̃ ꝯ h̃. q2 tũc ille ali⁹ ſenſus cogno
ſceret colorẽ. ꝯcedo. Et cũ dr̃ ꝙ duplex ſẽſus erit cog̃ſciti
uus vni⁹ ſenſibilis. ſ. coloꝛis. ꝯcedo. ſed vn⁹ iſtoꝝ ẽ ſenſus
cõis ⁊ ali⁹ pticularis. q̃uis aũt vnũ ſenſibile ꝓpriũ nõ co
gnoſcat̃ a diuerſis ſenſib⁹: tñ a diuerſis ſenſib⁹: q̃ꝝ vn⁹ ẽ
cõis: ⁊ alter ꝓpri⁹ põt. v̇t⁹. n. ſupioꝛ põt q̃cq̃d põt ĩferioꝛ ⁊
adhuc plus. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad aliã põt dici ꝙ nõ pcedet̃ ĩ ĩfi
nitũ in v̇tutib⁹ cognitiuis: q2 ipſe ĩtellect⁹ erit cog̃ſcitiuus
oĩuʒ ĩferioꝝ v̇tutũ ⁊ opationũ ſuaꝝ. ⁊ ipſe ꝓpriã opatio
nẽ cog̃ſcit cũ ſit ĩmãlis. q̃re nõ valʒ. Si q̃s aũt teneret ali
q̃ʒ viã poſſʒ ĩniti huic rõni: q2 ſenſus pticularis cognoſcit
p̊uationẽ cognoſcẽdo ſe nõ ĩmutari a ſẽſibili: vt viſus co
gnoſcit tenebrã cognoſcẽdo ſe nõ ĩmutari a luĩe: ⁊ audit⁹
cognoſcit ſilẽtiũ cognoſcẽdo ſe nõ ĩmutari a ſono: ⁊ ſilr ĩ
alijs. cui⁹ ſignũ ponũt aliq ꝙ ſi aliq̃s hõ hñs oculos clau
ſos ducat̃ ad locũ tenebroſũ ipſe q̃diu tenebit oc'los clau
ſos nõ cognoſcet an ſit in tenebris vl' ĩ luĩe: ⁊ ſtatĩ ſi apiet
oculos pcipiet ſe eẽ ĩ tenebris. qđ nõ vr̃ fieri niſi q2 viſus
cog̃ſcit tenebrã cog̃ſcẽdo ſe nõ ĩmutari a luĩe. ſe aũt nõ ĩ
mutari a luĩe cog̃ſcere ñ pt niſi cog̃ſcat: aut cog̃uerit ſe ĩ
mutatũ fuiſſe: q̃ negatio nõ cog̃ſcit̃ niſi p affirmatõeʒ ali
q̃ mõ. ⁊ ſic cũ ĩmutari a luĩe ſit opatio viſus: ſeq̃t̃ ꝙ viſus
cog̃ſcit ſuã opationẽ. nõ tñ ex h̃ ſeq̃t̃ ꝙ cog̃ſcat ſuã ſenſa
tionẽ. ſ. viſionẽ. q2 viſio luĩs nõ ẽ formalr ⁊ eẽntialr ipa ĩ
mutatio viſus a luĩe vt ſatis pʒ ex p̊cẽdẽtib⁹. q̃re ⁊c̃.

¶ Actiui enĩʒ ⁊ motiui actus in patiente fit. vn de non neceſſe eſt mouens moueri. Textu cõmenti. CXXXIX. Qõ. XXXIIII.

Q Uerit̃ h̃. Utꝝ ſẽſibile agat ĩ ſẽſũ. Arguit̃ p̊ ꝙ
nõ. q2 agẽs ⁊ patiẽs d̃bẽt eẽ ꝯ̃ria. vt hr̃ p̊ dõ gnã T.c.50.
tiõe. nũc aũt ipm ſenſibile nõ eſt ꝯ̃rium ſenſui
vt manifeſtum eſt. quare ⁊c̃.
¶ Oppoſitũ vult Ariſ. plane ĩ iſto ca. vult. n. T.c.138
ꝙ ſenſibilis ⁊ ſenſus eſt vn⁹ ⁊ idẽ act⁹: q2 ſenſibile agit in
ſenſũ. actiui aũt ⁊ paſſiui vn⁹ ẽ act⁹. vt dicit. q̃re ⁊c̃.

Quidam ſocioꝝ nr̃oꝝ vr̃ ĩtẽdere in ope ſuo de ſen
ſu ꝙ ſenſibile nõ agit p ſe in ſenſũ p iſtaʒ
rõnẽ: q2 agẽs ⁊ patiẽs referũt̃ adĩuicẽ diuerſis relatõib⁹
vt hr̃ ex. 5°. meta. ca. de ad aliq̃d. ſʒ ſẽſibile ⁊ ſenſus nõ re T.c.20.
ferũt̃ adĩuicẽ diuerſis relatiõib⁹. ſẽſibile. n. nõ refert̃ ad
ſenſũ niſi q2 ſenſus refert̃ ad ſenſibile. ſic̃ intelligibile nõ
refert̃ ad ĩtellectũ: niſi q2 ĩtellect⁹ refert̃ ad intelligibile.
vt dr̃ ibidẽ. q̃re ⁊c̃. ¶ Sʒ h̃ vr̃ ꝯdicere Ariſt. p̊ ĩ h̃. c. ⁊ in T.c.138
mĺtis locis ſic̃ dcm̃ ẽ. ex alio. n. nõ ꝯuicit ꝙ ſẽſibilis ⁊ ſen
ſus ſit vn⁹ ⁊ idẽ act⁹ niſi q2 ſenſus patit̃ a ſenſibili: ⁊ agẽtĩ
⁊ patiẽtis vn⁹ ẽ act⁹. ¶ Itẽ in 2°. hui⁹ dic̃ ꝙ ſentire accidit T.c.51.
in q̃dã pati ⁊ moueri. qđ nõ vr̃ niſi ſẽſus pticĺaris patiat̃
a ſenſibili. ¶ Itẽ ipſe vult ĩ ſequẽti ca°. ꝙ hui⁹ opatõis. ſ. T.c.59.
ſentire actiua ſũt ex̃. ſ. viſibile audibile ⁊ reliq̃ ſenſibiliũ
qđ nõ eẽt niſi ſenſibile ageret in ipm ſenſũ. ¶ Itẽ in ca°. t.c.74.
de viſibili dicit. ꝑatiẽte. n. aliq̃ ſenſitiuo fit ipm ſentire.
nõ aũt ĩtelligit ſenſũ pati niſi a ſenſibili. ¶ Itẽ in 3°. hui⁹. T.c.28.
dicit ſic. Ur̃ aũt ſenſibile ex po° exñte ſẽſitiuo actu agẽs
Et ſi dicat̃ ꝙ oĩa iſta ſũt p̊ncipia v̇a p accñs. ſ. q2 ſenſibile
agit in organũ ſenſus: ⁊ ipʒ organũ ſenſus: in quo ẽ ſenſus
hʒ quãdã potẽtiã receptiuã a ſenſibili cõeʒ ſibi ⁊ medijs
ſolatis. ¶ Cõtra h̃ arguit vn⁹ alter: q2 ſmões ĩ demõſtra
tiuis ſũt ĩtelligẽdi de p ſe niſi determinent̃: ⁊ iõ cũ Ariſ.
abſolute dicat ſenſibile agere in ſenſũ: ⁊ ſenſũ pati a ſenſi
bili. hoc videt̃ eſſe veꝝ p ſe ſʒ ĩtẽtionẽ Ariſt. Et h̃ magis
puto veꝝ: q̃uis in p̊mo tractatu de ſenſu agẽte: quẽ oꝛdi
naui: dixeriʒ illã rõnẽ gr̃a exercitatiõis ⁊ ĩgſitiõis: ſic̃ q̃ſ
dã alias. q̃s ibidẽ poſui. illud. n. fuit p̊ᵐ opus qđ oꝛdinaui.
⁊ in illo pp diuerſoꝝ doctoꝝ reuerẽtiã diuerſas vias teti
gi: q̃b⁹ ad aliq̃s rõnes r̃ideri põt. nec oẽs tñ aſſerebã ve
ras: ſʒ pbabiles ⁊ ad exercitationẽ eas poſui.

Dico ergo nũc ad q̃õnẽ ꝙ ſenſibile ẽ p ſe actiuũ
in ſenſuʒ: q2 illud qđ p ſui nãʒ reducit
aliquid ad ſuũ actũ per ſe eſt actiuũ in ipm. hec videt̃ eẽ
manifeſta ex intẽtione Cõmen. ⁊ in. 12. metaphy. ⁊ eaʒ at Com.18
tribuit Ariſ. di. ꝙ agẽs veꝝ apud Ariſ. nõ ꝯgregat ĩter di
uerſa: ſʒ extrahit illud quod erat in potẽtia ad actum: ſʒ
ipʒ ſenſibile extrahit ſenſum de potẽtia ad actũ ſic̃ agẽs
diſpoſitiuũ ĩprimẽdo ei ſuã ſpẽm qua preparat̃ ad ſenſa
tionẽ. vt prius dictũ fuit ⁊c̃. Et huius manifeſtum ſignũ
videt̃ eẽ ꝙ ſenſus pticularis nõ põt ſentire niſi pñte ſen

ſibili exteriori.qḋ p alio ɔtingere nō vr̄.niſi q2 recipit ab ipſo aliqd neceſſariū ad ſentire.nō.n. idiget ipſo vt actio
9.meta. ci⁹recipiat̃ i eo.q2 ɔſtat ſ3 Ariſ.ꝙ actio ſēſus ē imanēs ⁊
T.c.16. nō trāſiēs in ſenſibile ſ3 eē qḋ h3 ex̄ alaz.q̄re ⁊c̄.

Ad rōnem iſti⁹ pōt rideri breuiter ꝙ ſenſibile et ſenſus p̄nt cōſiderari dupl̄r. Uno mō iquātū ſenſibile ē actu ſenſatū ⁊ ſenſus actu ſentiēs: ⁊ ſic ſenſus ⁊ ſenſibile nō referunt̃ adiuicē3 diuerſis relatiōibus exn̄tib⁹ in eis.ſicut.n.nō ē alia ſenſatio q̄ ſenſibile dr̄ ſenſibile ⁊ ſenſatū:⁊ alia q̄ ſenſus ē ſentiēs.imo eadē ſenſatiōe nūero q̄ ſenſus ē ſentiēs ipm̄ ſenſibile ē ſenſatum. nec ſenſibile ē ſenſatū niſi q2 ſenſus ē ſentiēs.ſic nō ē alia relatio ſenſibilis vt ſenſatū ē:⁊ ſenſus vt ſentiens ē. Alio mō pōt ɔſiderari ſenſibile vt agēs ⁊ ſenſus vt patiēs.⁊ h̄ mō bn̄ pōt eſſe alia ⁊ alia relatio ipſoꝝ adiuicē.ſicut enī3 actio q̄ formal̄r agēs denoiat̃ agēs ē aliqd eſſential̄r aliō a paſſiōe qua formal̄r aliqd denoiat̃ patiēs.ſic p̄t eē alia relatio ſenſibilis vt agēs ē ad ipſu3 ſenſu3 ⁊ ſenſus vt patiens ē ab ipſo ſenſibili.niſi dicat̃ eē cā.q̄re nō. ⸿ Aliter dicūt aliq ꝙ illḋ dictū Ariſt.ē itelligēdū p agēte qḋ agit real̄r ⁊ corpaliter:⁊ de patiēte qḋ recipit corpal̄r ⁊ māl̄r. Sēſus aūt recipit a ſenſibili ſpual̄r ⁊ imāl̄r quoquo mō
T.c.121. ſ̄m illud Ariſt. Op3 aūt vl̄r de oi ſenſu accipe q̄m eſt ſuſceptiu⁹ ſpēꝝ ſine mā. ⸿ Ad ſcdā rōnē dicēdū ꝙ maior eſt vā de patiēte paſſiōe corruptiua:ſed de paſſiōe pfectiua ſolū ſine abiectiōe cōtrarij nō eſt vera.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito vt patuit prius.quare nō valet.

⸿ Et ꝓpter id corrūpit vnūqḋq3 excellens graue ⁊ acutum auditum: ⁊ in humoribus guſtum. Textu ɔmēti. CXLIII. Qō. XXXV.

Onſequēter q̄ritur. Utrū excellēs ſenſibile corrūpat ſenſum. Arguit̃ p̄io ꝙ nō. q2 ſicut ſe h3 itellect⁹ ad itelligibile ſic ſenſus ad ſenſibile:⁊ ſicut itelligibile ad itellectū ſic ſenſibile ad ſenſu3.p ɔueniētē ſīlitudinē.3.° hui⁹.
T.cō.3.
T.cō.7. ſ3 excellēs itelligibile nō corrūpit itellectū.vt p3 in 3.° h⁹. imo itellect⁹ cū itellexerit aliqḋ valde excellēs itelligibile nō min⁹ itelligit iſima:ſ3 magis. ⸿ Item illud qḋ agit ſpūal̄r in aliqd nō corrūpit ipm̄.h̄ vr̄ manifeſtū.nā corruptio eſt effect⁹ realis ⁊ nō ſpūalis.nunc ipm̄ ſenſibile agit
T.c.121. ſpūal̄r i ſenſū.vt manifeſtū ē in iſto 2.° q̄re ⁊c̄. ⸿ Itē for⁹
T.c.27 nō corrūpit̃ ſic̄ neq3 gn̄atur:ſ3 ɔpoſitū.7°.meta.ſ3 ſenſus
T.cō.7. eſt q̄dam for⁹.ſ.organi corpalis.vt p3 in iſto 2.° q̄re ⁊c̄.
t.⁊.c.123 ⸿ Oppoſitū dicit Ariſt.in lr̄a.⁊ Cōmen.⁊ omnes alij.
⁊143. Dicendū ꝙ excellēs ſenſibile corrūpit ſenſu3 aut ſimpl̄r ⁊ total̄r:aut in p̄te ipm̄ debilitando.Cui⁹ rōnē aſſignat Ariſ.i lr̄a.⁊ pōt ſic ſyllogizari.Ois virt⁹ ɔſiſtēs in ꝓportiōe determinata corrūpit̃ ab illo qḋ diſſoluit illā ꝓportionē.hec ē manifeſta.ſic̄ ſanitas q̄ ɔſiſtit in determinata ꝓportiōe calidoꝝ frigidoꝝ humidorū ⁊ ſiccoꝝ corrūpit̃ ab illo qḋ diſſoluit iſtā ꝓportionata ſibi inuicē vt manifeſtu3 eſt.⁊ ſil̄r in reb⁹ artificialib⁹ p3. virtus.n.faciēdi ſimphoniā.i.ɔſonātiā delectabilē exn̄s in chordis pſalterij ⁊ cithare aut viole ꝓportionē quādā hn̄tib⁹ corrūpit̃ ab illo qḋ corrūpit illā ꝓportionē.⁊ h̄ eſt
T.c.123 qḋ Ariſt.dic̄ ꝙ ſimphōia ⁊ ton⁹ corrūpit̃ ꝑcuſſis fortiter chordis:ſ3 ipē ſenſus ɔſiſtit in q̄dā ꝓportiōe determiata tāq3 in diſpōne nec̄io reqſita ad ei⁹ exn̄tiā in orgāo.vt tact⁹ ɔſiſtit in determiata ɔplōne ꝓportiōata q̄litatū tāgibiliū:⁊ ſil̄r exiſtimādū ē i alijs ſenſib⁹.l3 ꝓportiōes i qb⁹ alij ſenſus exiſtūt nō ſint noiate nec multu3 note.De his aūt ſpāli⁹ eſt igrēdū in de p̄tib⁹ aialiū.⁊ in anothomijs.⁊
t.c.143. in de ſēſu ⁊ ſen.Et iō Ariſ.dic̄ hic.ꝙ ſenſus ē rō.i.vi⁹ q̄dā in rōne.i.i ꝓportiōe fūdata.cui⁹ ſignū ē ꝙ ſenſus delectatur in ſenſibili ꝓportiōato ſic̄ manifeſtū ē ad ſenſu3. ⁊ ēt Ariſto.innuit in lr̄a.hoc aūt nō vr̄ ɔtigere pp̄ aliud niſi q2 ſenſus ipſe ē q̄dā ꝓportio vl̄ vi⁹ fūdata in ꝓportiōe aliq̄ Excellēs aūt ſenſibile corrūpit illā ꝓportionem faciēdo vnā q̄litatū nimis excellere vt ē videre in q̄litatib⁹ tāgibilib⁹ ſpāl̄r.cū.n.fortis calor ⁊ nimis excellēs agit i organū tact⁹ facit in eo fortiorē caliditatē q̄3 ꝑmittat vi⁹ tactiua:⁊ ſic de ceteris ſil̄i mō niſi ꝙ i h̄ differūt tāgibilia ab alijs ſenſibilib⁹:q2 excellētia tāgibilia nō ſolū corrūpūt
tactu3:ſ3 ēt corrūpūt aial.vt vult Ariſto.in iſto 3.° ⁊ in de T.c.68.
ſenſu ⁊ ſenſato.⁊ dicit ibi Alexāder ꝙ oſſu3 ē in fine tertij de aia.ꝙ aialia ꝑuata tactu ſil̄ eē deſinūt. medietatis eni ⁊ ɔmēſuratiōis corpis in q̄ aialis ē eē corruptio tact⁹ eſt corruptio.alia vō ſenſibilia nō ſemꝑ alios ſenſus corrūpēdo corrūpūt aial.pōt.n. excellens viſibile vt valde fulgidū.vbi grā.lumē ſolis corrūpe viſu3 ⁊ nō deſtruere ipſum aial.ſil̄r autem ⁊ in alijs.

Ad primaz rōnē dico ꝙ nō ē ſil̄e. q2 itellect⁹ non eſt vi⁹ in corpe:ſ3 imālis ⁊ ſepat⁹.⁊ iō nō corrūpit̃.Sēſus aūt ē virt⁹ in corpe determiato ⁊ determinate diſpoſito.iō ⁊c̄. ⸿ Ad aliā cū dr̄.illud qḋ agit ſpūal̄r ⁊c̄.veꝝ eſt ſi agit ſolū ſpūal̄r.Et cū dr̄ ꝙ ſenſibile agit ⁊c̄.dico ꝙ ſenſibile tēꝑatū vel nō excellēs ſolū ſpūaliter agit in ſenſu3:ſ3 ſenſibile excellēs nō ſolū agit ſpūaliter in ſenſu3:ſ3 agit real̄r in organū ipm̄ indiſponendo. iō ⁊c̄. ⸿ Ad aliā cū dr̄.forma nō corrūpit̃ ⁊c̄.dico cōiter ꝙ hn̄ veꝝ ē p ſe:ſ3 bn̄ corrūpit̃ p accn̄s.ſ. ad corruptionē ꝓportiōis quā reqrit ad ſuū eē in organo corpali. ⸿ S3 ɔ̄ hoc ē.q2 ſ̄mōes in demōſtratiuis itelligēdi ſunt p̄ciſe. mō Ariſt.dic̄ ſenſū corrūpi a ſenſibilib⁹ excellētib⁹. ⁊ iō dr̄ ꝙ forma nō corrūpit̃ p ſe.i.ſeorſū ⁊ diuiſim a ɔpoſito ſic̄ nec gn̄at̃ p ſe diuiſi3 ⁊ ſeorſū a ɔpoſito ⁊ a mā:ſ3 bn̄ generat̃ p ſe i alio:⁊ ſil̄r in alio corrūpit̃.ſ.in mā:et h̄ vocat Ariſt.gn̄āri p accn̄s p oppoſitū ad p ſe ⁊ ſolitarie: ⁊ nō p oppoſitū ad p ſui nām:imo p ſui nām gn̄ātur ⁊ corrūpit̃. vt alibi declaratū eſt.q̄re nō valet.

⸿ Neq3 vtiq3 ſeparatis contingit diſcernere ꝙ alteꝝ ſit dulce ab albo ſed oportet aliquo vno vtraq3 manifeſta eſſe. ſicut enim ⁊ hoc quide3 ego: illud autem tu ſentis manifeſtū vtiq3 erit q̄m altera adinuicem ſunt: o3 autē vnū dicere q̄m alterum. Tex.cō. CXLVI. Qō. XXXVI.

Uerit̃ h̄ vtꝝ ſenſus cōis ſit vn⁹ ſēſus. Arguitur p̄ ꝙ nō.q2 ois ſenſus vn⁹ eſt vni⁹ ɔ̄rietatis
vt dic̄ Ariſt.i iſto 2.° ca.° de tāgibili.ſ3 ſenſus T.c.107
cōis nō ē ſolū vni⁹ ɔ̄rietatis.imo oiu3 ɔ̄rietatū q̄ ſūt i ſenſibilib⁹ oiu3 ſēſuū.q̄re ⁊c̄. ⸿ Itē vna vi⁹ nō p̄t ſil̄ moueri motib⁹ ɔ̄rijs.hec eſt euidens.ſed ſēſus cōis pōt ſil̄ moueri motib⁹ ɔ̄rijs.p̄t.n.ſil̄ moueri ab albo ⁊ nigro.⁊ hec ſūt ɔ̄ria.⁊ ſil̄r motus q̄s faciūt ſūt ɔ̄rij. g̃ ⁊c̄. ⸿ Itē vnū paſſiuū nō pōt ſil̄ pati a diuerſis actiuis gn̄e diſtictis.ſic̄ pl̄a paſſiua nō patiunt̃ ab vno agēte. mō ſenſus cōis patit̃ ab agētib⁹ gn̄e diuerſis.ſ.a colorib⁹ ⁊ ſonis ⁊ ſaporib⁹.vt p3 i lr̄a.q̄re ⁊c̄. ⸿ Itē ſi ſenſus cōis eſſ3 vn⁹ tūc nā faceret p pl̄a qḋ pōt ꝑ vnū:ſ3 h̄ ē falſū.q2 ſp̄ nā
fac̄ qḋ meli⁹ ē de poſſibilib⁹.vt dic̄ Ariſ.i 2.° de gn̄atione. T.c.59.
meli⁹ aūt ē facere ꝑ vnū q̄3 p pl̄a illḋ qḋ pōt fieri p vnū:vt T.c.48
dr̄ in.8.phy.⁊ p3 ɔ̄ia.q2 nā dat aiali gnq3 ſēſus p̄ticl̄ares ⁊ p̄ phy.
ad cognoſcēdū ſēſibilia.ſi igr̄ ſēſus cōis g ea cognoſcit eēt vn⁹ T.c.41
ſēſus:tūc faceret p pl̄a qḋ p̄t facere ꝑ vnū:qḋ ē icōueniēs. ⁊.50.
⸿ Oppoſitum vult Ariſto.in littera. t.c.146.

Ad euidētia3 q̄nis ē ɔſiderandū ꝙ vn⁹ ſenſus p̄ticularis nō cognoſcit propelus

ſenſibile alterius. vt viſus nō cognoſcit ſonū: nec audit⁹
T.c.63. colorē. ⁊ ſilr in alijs. ⁊ hoc manifeſtū ē p ſe. Unī ⁊ Ariſto.
in iſto 2° caplo. Dicēdū aūt ſm vnūquēq; ſenſuū. dicit ꝙ
ſenſibile ꝓpriū eſt illud qđ nō ↄtingit altero ſenſu ſenti-
ri. Ulteri⁹ eſt itelligēdū ꝙ nulla virt⁹ pōt cognoſcere dif
ferētiā iter aliq̄ duo niſi cognoſcat vtrūq; illoꝝ. ⁊ hoc ēt
t.c.146. manifeſtū eſt q̄ſi p ſe. ſ; Ariſt. declarat in ſili. Si.n. vn⁹
hō cognoſceret albū ⁊ ignoraret dulce: ⁊ ali⁹ cognoſceret
dulce ⁊ ignoraret albū: lʒ realr eſſet dr̄ia iter albū ⁊ dul-
ce: tū nullus eoꝝ cognoſceret dr̄iam. ſic eſt in ꝓpoſito. q2
aīa nihil cognoſcit niſi mediante aliq̄ virtute cognoſciti-
ua. ſi vna virt⁹ cognoſceret albū ⁊ penit⁹ ignoraret dulce.
⁊ alia eꝯ. nō cognoſceret dr̄ia iter iſta. ¶ Ulteri⁹ accipio
ꝙ dr̄ia ſeu diuerſitas iter albū ⁊ dulce ⁊ ſonū ē ſenſibilis
.ſ. cognoſcibilis ab aīa ſenſitiua: q2 dr̄ia ſenſibiliū vr̄ eſſe
ſenſibilis aliq̄ mō ſicut dr̄ia itelligibiliū ē itelligibilis: ſʒ
albū ⁊ dulce ⁊ ſonus ſunt ſenſibilia. q̄re ⁊c̄.

Tunc dico ad q̄ōnē duo. p̄ ꝙ pter q̄nq; ſenſus pti-
culares de q̄b⁹ habitū ē nec̄e ē quēdā
aliū ſenſum eē. 2° dico ꝙ iſte ſenſus ē vn⁹ cognoſcitiuus
oīū ſenſibiliū ꝓprioꝝ ⁊ cōīū. Primū ꝓbaṫ. q2 ſi nō eēt
alius ſenſus pter q̄nq; ſenſus pticulares tūc diuerſitas i-
ter albū ⁊ dulce nō eēt nota p ſenſū: ſʒ h̄ ē icōueniēs vt
pʒ ex p̄ma ſuppoſitiōe. ⁊ ꝓbaṫ ↄñtia. q2 ↄſtat ꝙ viſus: lʒ
ſentiat albū nō ſentit dulce. nec guſt⁹ eꝯ. p p̄mā ſuppoſi-
tionē. ḡ p ſcđā ſuppoſitionē nec viſus nec guſtus cogno-
ſcit dr̄iā iter iſta. ⁊ ↄſtat ꝙ nec ali⁹ pticulariū ſenſuū. ſi
igiṫ pter oēs iſtos nō eēt alius ſenſus manifeſtū ē ꝙ hec
dr̄ia nullo ſenſu cognoſceret. ⁊ ſic eēt aliqđ ſenſibile qđ
nūq; ſentiret. qđ eſt īpoſſibile. q̄re oʒ pter q̄nq; ſenſus p-
ticulares eē ſenſū cōē cognoſcētē iſta ſenſibilia ⁊ alieta-
tes iter ea. Dr̄ aūt iſte ſenſus cōis nō q̄dē cōitate predica-
tionis: q2 nō p̄dicaṫ eſſentialr de ſenſib⁹ pticularib⁹: ſed
cōitate imutatiōis: q2 ab oīb⁹ ſenſibilib⁹ q̄nq; ſenſuū pti-
culariū cōiter imutaṫ. q̄re ⁊c̄. ¶ Scđm ꝓbaṫ. q2 virtus
cognoſcēs dr̄iā iter aliq̄ duo oʒ eſſe cognoſcitiua illorū
duoꝝ: ⁊ ſilr pluriū h̄ pʒ ex dictis: ſʒ ſenſus cōis eſt cogno-
ſcēs dr̄iā iter ſenſibilia q̄cūq; ſēſuū pticulariū. vt pʒ ex
dictis. q̄re ⁊c̄. ¶ Sʒ ē aduertēdū ſʒ Ariſto. in lr̄a ꝙ ſen-
ſus cōis: lʒ ſit vn⁹ ſm ſe ⁊ eēntialr: ⁊ loquor de illo ſenſu
cōi q cognoſcit dr̄iā vl̄ dr̄ias ſenſibiliū diuerſoꝝ generꝝ.
tū nō ē vn⁹ penit⁹ ſm eē: ſʒ aliquo mō diuerſificat⁹: q2 re-
cipit diuerſas formas ſpūales a diuerſis ſenſibilib⁹. aliā
enī ſpēʒ recipit a colore ⁊ aliā a ſapore. ⁊ ſic diuerſificaṫ
ſm eē ſpūale p habitudinē ad diuerſa ſenſibilia. Et quia
T.c cō. 149. iſtud fuit difficile itelligere: iō Ariſto. idu;it ſermonē in
via exēpli vt dicit Cōmē. Uidem⁹.n. ꝙ punct⁹ in medio
circuli exñs eſt vn⁹ ſm ſe: ⁊ tū ſm ꝙ ē termin⁹ alteri⁹ ⁊ al-
terius linee ducte ab ipſo ad circūſerētiā diuerſificatur.
aliud.n. eſt ipm eſſe terminū hui⁹ linee ⁊ aliud eſt ipm eē
terminū alteri⁹. ꝓportionabilr aūt eſt in ꝓpoſito. nā ille
ſenſus cōis eſt vna virt⁹ ſm ſuā eſſentiā: ſʒ differt ſm di-
uerſa eſſe que recipit a diuerſis ſenſibilib⁹: quoꝝ imuta-
tiones ꝑueniūt ad ipm: ⁊ ſm ꝙ eſt alius ⁊ ali⁹ cognoſcit il-
la diuerſa ſenſibilia. vt p formā albi cognoſcit albū: ⁊ per
formā dulcis dulce. ſʒ aūt ꝙ eſt vn⁹ ⁊ iformat⁹ ſpē diuer
ſitatis ſic cognoſcit dr̄iam iter illa duo. vt vult Ariſto. in
Cō.149 lr̄a. ⁊ in 6° ethicoꝝ. Eſt etiā itelligēdū ſm Cōmē. ꝙ q̄uis
iſta virtus ſit vna ſʒ formā: tū ipſa eſt multiplicata iſtru-
mētis eoꝝ q̄ copulanṫ cū ea. i. cū iſtrumēto ei⁹: ⁊ vt ſic ad
vnū dicere: iſtrm̄ eius ē copulatū cū inſtr̄is oīū q̄nq; ſen-
ſuū pticulariū: q2 alr nō poſſʒ imutari ab ipis ſenſibilib⁹
pticulariū ſenſuū: niſi ſuū iſtrm̄ quādā ↄmixtionē habe-
ret cū iſtrumētis ſenſuū: q̄ p̄mo ſūt nata imutari ab illis:
⁊ ꝑꝑ hoc melius eſt, dicit Cōmē. vt virtus p̄mi ſentientis

dicaṫ eſſe vna ſm formā: ⁊ multa inſtrumētis copulatis
cū ea: p q̄ trāſeūt mot⁹ ſenſibiliū: quouſq; copulenṫ cū ea
q̄ dicere ipam vnū ſʒ ſubm ⁊ multa ſʒ formā. ¶ Itē no-
tandū diligēter ſm Cōmē. ꝙ iſta virt⁹ pōt duplr ↄſidera- Cō.149
ri. Uno mō ſm ꝙ eſt recipiēs. Alio mō ſm ꝙ eſt iudicās
diuerſa eſſe diuerſa. Et inquātū ipa eſt recipiēs neceſſe ē
eſſe multiplicatā iſtrumētis aliq̄ mō. iq̄tū aūt ē iudicās
diuerſitatē iter aliq̄: ſic opʒ eſſe vnā ſm formaʒ quoquo
modo. q2 niſi poneremꝰ eā eſſe vnā ſʒ formā: nō poſſem⁹
īuenire aliqd p qđ aīa ſenſitiua iudicet diuerſa eē diuer-
ſa. Nec eſt mirū ꝙ ſic diſtinguim⁹ de iſta virtute: q2 reci-
pere aliqd ē aliud a iudicare illud: ⁊ iō debēt iueniri i ali-
quo duob⁹ modis diuerſis. pʒ igiṫ ꝙ ſenſus cōis ē vna vir
tus quoquo mō ⁊ plēs: ⁊ q̄liter vna.

Ad primaʒ rōnē dr̄ cōiter ꝙ maior hʒ itelligi de
ſenſib⁹ pticularib⁹. ꝓ eo.n. dicuntur
ſenſus pticulares: q2 vnuſq; eoꝝ eſt determinat⁹ ⁊ limi-
tatus ad aliqđ determinatū gen⁹ cognoſcēdū: vt viſus ad
colorē: ⁊ audit⁹ ad ſonū: ⁊ ſic de alijs. vni⁹ aūt gn̄is ē vna
p̄ma ↄrietas. iō oʒ quēlibʒ ſenſuʒ pticularē ⁊ ꝓpriuʒ eſſe
ali⁹ vni⁹ ↄrietatis. vt viſus albi ⁊ nigri ↄphēdendo ſub al
bo oē viſibile qđ ē albedo vl̄ ſilē albedini: ſicut ē lux cla-
ra q̄ putaṫ eē albedo: et ſilr in ceteris ſuo mō: ſʒ de ſenſu
cōi nō oʒ. q̄re ⁊c̄. ¶ Alr dicūt aliq ꝙ imo ēt ipe ſenſus cō-
munis eſt vni⁹ ↄtrarietatis. ſ. diuerſitatis ⁊ idētitatis ſen-
ſibiliū. iſta.n. ſenſibilia ſolū ſunt diuerſa formalr: ſʒ ſūt
eadē mālr. i. ſm ſubiectū. vt album ⁊ dulce: ⁊ hec cogno-
ſcit ſenſus cōmunis: vt dicunt. ¶ Sed hoc non videtur
bene dictum. primo quia diuerſitas formalis ſenſibiliū
diuerſorum ſenſuum: et eorum identitas materialis non
ſunt contraria: imo ſunt ſimul in eodē vt manifeſtuʒ eſt.
¶ Itē Ariſto. in iſto 2° caplo de numero ſenſuū. dicit ꝙ
alteri⁹ virtutis nō ē cognoſcere ꝙ ambo ſint vnuʒ. ⁊ loq- t.c.134.
tur de ſenſibili p ſe ⁊ de ſenſibili p accñs. q̄ſi velit dicere
ꝙ ad vnā virtutē p ſe nō pertinet dicere ꝙ ambo iſta ſint
vnū. ſ. rubeū et dulce: de quibus exēplificat. cuius rō aſſi-
gnaṫ ibidem. q2 iſta ſunt vnum ſʒ accñs: et reſpectu eius
quod eſt per accñs nō oʒ eſſe aliquā virtutem ꝓpriā: ⁊ iō
melius dicīṫ primo mō. ¶ Ad aliā dicitur breuiter ꝙ lʒ
albū et nigrū eſſent ↄria: tū motus ſpūales quos faciunt
nullaʒ hn̄t ↄtrarietatem: ſed ſunt diſperati: et ideo reci-
pi pñt in virtute que eſt eſſentialr vna: lʒ ſit multa aliq̄lr
vt dcm̄ eſt. ſi tū iſti motus eēnt ↄrij vt aliq ↄcedere vidē-
tur: tunc nunq̄ poſſent recipi in vno ſenſu ſimul. q̄uis
ipſe eēt alius ⁊ alius ſm eſſentiā: dūmō eſſet vn⁹ in ſub-
iecto. nam licet vnum ſubiectum ſit ſimul in potentia et
ad ↄria: tū nunq̄ ſimul ⁊ ſm idē hʒ actu ↄria: vt dr̄ in lr̄a.
¶ Ad aliā cū dicitur vnū paſſiuū ⁊c̄. pōt dici ꝙ verū eſt
paſſione corporali: ſʒ paſſione ſpirituali pōt. vt vnus aer
patitur ab odore ⁊ ſono ⁊ colore. nec itelligo ꝙ vnus aer
ſm eādē potentiā nālēʒ recipiat ab iſtis: ſed ſʒ diuerſas
vt a colore ſm ꝙ dyaphanuʒ. ⁊ a ſono ſm ꝙ faciliter mo-
bilis: aut ſm aliquod huiuſmodi. ⁊ ab odore ſm ꝙ ē lau-
dabilis euchimie ⁊ ſiccitatis. vt dr̄ in de ſenſu et ſenſato.
¶ Aliter pōt dici ꝙ vnū paſſiuū ꝓpriū nō recipit a diuer-
ſis actiuis. Sʒ vnū paſſiuuʒ cōe bn̄ pōt recipe a diuerſis
agentibus corruptibilibus. mō ſenſus cōis eſt vnum paſ-
ſiuū cōe nō ꝓpriū: ⁊ nō recipit niſi mediantibus diuerſis
paſſiuis ꝓprijs. ſ. mediantibus diuerſis ſenſibus ꝓprijs.
¶ Ad aliā nego cōſequētiā. ⁊ cuʒ dicīṫ ꝙ nā dedit aīali-
bus q̄nq; ſenſus ⁊c̄. verū ē: ſed ſenſus ille cōis nō pōt imu-
tari ab ipſis ſenſibilib⁹ niſi mediātibus ſenſib⁹ proprijs.
Unde per illū modum nō potuit nā facere que facit per
plura. Uerū eſt igiṫ ꝙ ſi ſenſus cōis poſſet imutari a ſen-
ſibilibus ꝓprijs imediate ſupfluerent ſenſus pticulares

ſ3 nō ita ē. Et ſi q̄s q̄reret q̄ ſit cā ꝙ ſenſus cōis nō pōt im
mutari a ſenſibilib⁹ niſi mediātib⁹ ꝓprijs ſenſib⁹. Dō3 ꝙ
h̄ ē ex ordine graduū abſtractiōis forme ſenſibilis. nam
adeo pfectā abſtractionē ſeu ſpūalitatē h3 for⁹ i ſenſu cōi
ꝙ nā for⁹ n̄ potuit gnāre eā niſi mediāte ſpē recepta i ſēſu
q2 nā n̄ ꝓcedit ab vno diſſ.l.ū ad alterꝫ niſi p mediū. iō ⁊c̄.

¶ Fantaſia enim alterum eſt ⁊ a ſenſu ⁊ ab in-
tellectu ⁊ hec nō fit ſine ſenſu ⁊ ſine hac nō eſt
opinio. Tex. cō. CLIII. Qō. XXXVII.

DEinde q̄rit̄ circa capl'm de fantaſia vtrꝫ fan-
taſia ſit idē cū ſenſu. Arguit̄ p̄ ꝙ ſic. q2 ois vir
tus cognoſcitiua organica vr̄ eſſe ſenſus. in h̄
3°huius enī3 differt ſenſus ab intellectu. vt p3 in iſta
T.cō.6. ſcia: ſ3 fantaſia ē v̄tus cognoſcitiua organica
⁊.7. vt manifeſtū ē p Ariſto. in iſto 2°. ⁊ in 3°. ¶ Item ille vir
T.c.160 tutes ſunt eedē q̄ h̄nt idē obm. hec vr̄ manifeſta. nā v̄tu-
⁊ 161. tes diſtinguūt̄ p act⁹. ⁊ act⁹ p obiecta vt cōiter dr̄. ſ3 fāta-
T.c.39. ſia h3 idē obm cū ſenſu. nā ſicut viſus pōt videre colores
ſic fantaſia pōt ipm fantaſiari: ⁊ ſilr ē de alijs ſenſib⁹. q̄-
re ⁊c̄. ¶ Itē fantaſia aut ē ſenſus aut ē mot⁹ fact⁹ a ſenſu
T.c.153. ſm actū. hec vr̄ diuiſio ſufficiēs ſm Ariſt. q2 fantaſia nō
⁊.158. pōt eſſe ſcia nec opinio nec itellect⁹ nec ꝯpoſitū ex opinio
ne ⁊ ſcia: vt ſatis oñdit Ariſt. in lr̄a. Uñ ſine dubio relin-
quit̄ ipſa3 eē vl' ſenſu3 vel motū factū a ſenſu ſm actū: ſ3
nō pōt eē mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſ3 actū. ꝓbatio: q2 motus nō
T.c.18. remanet deficiēte mouēte hec ē manifeſta p ſe. ⁊ h̄r ex 3°.
T.cō.p. ⁊ 7°. ⁊ 8°. phyſicoꝝ. mō deficiēte ſenſu ſ3 actū adhuc rema
T.c.82. net fantaſia. vt p3 in dormiēte ſomniāte. in ipſo. n. nō eſt
aliq̄s ſenſus p̄ticularis i actu ſentiēdi. vt p3 ex de ſomno
⁊ vig. ⁊ ſi in ipſo ē ſenſus cōis in actu ipſe nō mouet fanta
ſiā: ſ3 magis mouet̄ ab ymaginatiua p ſpēs in ea reſerua-
tas. vt h3 videri in de ſomno ⁊ vigilia. g̃ ⁊c̄.

¶ Oppoſitum vult Ariſto. in littera.

Ad euidentiā q̄ōnis p̄mittēda ſūt aliq̄. ¶ Pri-
mo ꝙ v̄tutes aīe ſenſitiue ſ3 Al-
bertū ſunt diuerſoꝝ generū. q̄dā ſunt app̄hēſiue de foris
⁊ iſte dicunt̄ ſenſus particulares exteriores. ſ. viſus audi
tus ⁊c̄. ⁊ dicunt̄ exteriores. nō q2 ſolū ſint in extremitati-
bus corpis: ſ3 q2 imutant̄ a ſenſibilib⁹ exteriorib⁹ nō me-
diantib⁹ alijs v̄tutib⁹ aīe p̄us imutatis. vt viſus imutat̄ a
colore ſine aliquo ſenſu itermedio: ⁊ auditus a ſono. ⁊ ſic
de ceteris. Et dicunt̄ p̄ticulares q2 vnuſq̄ſq3 eoꝝ deter-
minat⁹ ē ad aliq̄d gen⁹ ſenſibiliū ⁊ aliud non cognoſcit vt
viſus ad colores ⁊ audit⁹ ad ſonos. Alie v̄o ſūt v̄tutes ap-
prehēſiue de int⁹. ⁊ hec cōiter vocant̄ ſenſus iteriores q̄
nō imutant̄ a reb⁹ exteriorib⁹ niſi mediātib⁹ alijs ſenſib⁹
⁊ iſti ſunt q̄nq3 ſm Albertū. ſ. ſenſus cōis. ymagiatiua. co
gitatiua. fantaſia ⁊ memoratiua. quaꝝ neceſſitates ⁊ diſtin-
ctionē ſic docet Albert⁹. Ad cui⁹ euidētiam p̄mitto duo.
Primo ꝙ in idiuiduis ſubaꝝ ⁊ p̄cipue in hoīb⁹ nō ſolum
ſunt accñtia ſenſibilia ꝓpria ⁊ cōia: ſ3 ēt in eis ſunt q̄dam
ꝓprietates q̄s nō cognoſcūt ſenſus p̄ticulares. ſicut i for
te ē bonitas vl' malitia vl' p̄rnitas vel filiatio ⁊ māſuetu-
do vel iracūdia vel ſanitas vel egritudo: ⁊ q̄n ⁊ vbi ⁊ hm̄oi
forme q̄s nullus p̄ticulariū ſenſus cognoſcit: ⁊ iō dicunt̄
intētiones nō ſenſate. ⁊ hoc ſatis iſinuauit Cōmen. in ſuo
libello de memoria ⁊ reminiſcētia. ¶ Ulteri⁹ p̄mitto ꝙ
nō eſt vni⁹ ⁊ eiuſdē v̄tutis aīe h̄n recipe ſpēs ⁊ h̄n retine-
re ſeu ꝯſeruare. cui⁹ rō eſt ſm albertū ⁊ accipit a cōmē. in
ſuo libello de memoria ⁊ reminiſcētia: q2 ad hoc ꝙ virt⁹
ſit h̄n receptiua reqrit̄ dñi3 h̄ūiditatis ſup ſiccū in ꝯple
xione ſui organi. h̄ūidi. n. eſt h̄n recipe ipreſſiōes vt mani
feſtum eſt in aere ⁊ aq̄. q̄uis nō h̄n retineāt: ſed ad bonā
retentionē requirit̄ magnū dñiu3 ſiccitatis. ſiccū. n. l3 cū
difficultate recipiat. tñ cum recepit h̄n retinet ⁊ ꝯſeruat
vt p3 in lapidibus ⁊ lignis.

His p̄intellectis dico ꝙ nos experimur in no
bis ꝙ cognoſcim⁹ diuerſita-
tē diuerſoꝝ ſenſibiliū. ⁊ ad hoc ſpālr' ꝯſeruit ſenſus cōis.
declaratū fuit. ⁊ iō ptrāſeo. Deīde nos ēt experimur in no-
bis ꝙ in abſentia ſenſibiliū tā cōiu3 q̄3 ꝓprioꝝ nos reſer
uam⁹ ſpēs ipſoꝝ: ⁊ tenemus. vt abſente pariete tu habes
apud te ſpē3 coloris ei⁹ ⁊ figure ⁊ hm̄oi. ſilr aūt ⁊ in alijs. Et
hoc eſt p v̄tutē ymaginatiuā quā ēt q̄dā vocauerunt the
ſaurū. ſeu archā formaꝝ ſenſibiliū. ⁊ h̄ h̄n oportuit fieri
p aliā v̄tutē a ſenſu cōi pp rōnē p̄tactā: q2 nō eſt vni⁹ v̄tu
tis penit⁹ h̄n retinere ⁊ h̄n recipe. ¶ Itē nos experimur
in nobis ꝙ nos cognoſcim⁹ ꝓprietates idiuiduoꝝ nō ſen
ſatas. vt cognoſcim⁹ hāc p̄rnitatē ⁊ hāc filiationē3. hanc
amicitiā ⁊ hāc inimicitiā ⁊ hm̄oi ⁊ ad h̄ ponit̄ v̄tus cogitati
ua. ¶ De hac aūt v̄tute multa pulchra ⁊ ꝓutilia docet cō
men. Auer. in diuerſis locis hui⁹ libri. ⁊ ego nūc ꝯnecta3
ea pp h̄n eē vt meli⁹ ⁊ clari⁹ potero. P̄rio q̄dē de iſta v̄tu-
te dicit Cōmē. in 2° hui⁹. ꝙ ipſa cognoſcit intētiōes. i. for- Cō. 63.
mas idiuiduales oīu3 decē p̄dicamētoꝝ vt formā idiui-
dualē hui⁹ hoīs ſm ꝙ hic hō. ⁊ hāc lineā ⁊ hāc albedine3
⁊ hāc p̄rnitatē ⁊ hāc calefactionē. ⁊ hm̄oi plura: ita ꝙ nō tm̄
cognoſcit accñtia ſenſibilia cōia ⁊ ꝓpria: ſ3 itētionem nō
ſenſatā ⁊ expoliat eā ab eis q̄ fuerūt ei ꝯiūcta de ſenſibili
bus cōib⁹ ⁊ ꝓprijs. ſpoliat dico. i. diſtīcte ⁊ diuiſi3 cog̃ſcit
Uñ p tuā v̄tutē cogitatiuā tu cognoſcis ꝙ hec aīa nō eſt
idē cū h̄ corpe. ⁊ h̄ māifeſtū ē. ⁊ ēt ꝙ hec amicitia n̄ ē idē
cū h̄ colore vl' cū hac magnitudie vl' motu vl' hm̄oi: ⁊ ipa3 i-
tētionē reponit cogitatiua i v̄tute mēoratiua. vt dic̄ ꝯmē.
¶ Itē de iſta cogitatiua dic̄ idē ꝯmē. i 3° de aīa. ꝙ q̄dam Cōm. 6.
crediderūt eā eē itellectū: ⁊ h̄ ſpālr' attribuit̄ Galieno. c⁹
rō fuit: q2 iſta v̄t⁹ ē ꝓpa hoī ⁊ itellcūs ē ꝓpri⁹ hoī. g̃ ⁊c̄. Sz
h̄ nō ē veꝝ: q2 itellcūs ē v̄t⁹ imālis ⁊ ſine corpe ſubo ⁊ co-
gnoſcit q̄ditatē vlr' ⁊ abſtracte: ſ3 cogitatiua ē de gn̄e exn̄
tiū i corpe: ⁊ h̄ māifeſtū ē de ea: q2 h3 iſtr̄3 determiatū. ſ.
mediū vētriculū cerebri ⁊ ē v̄t⁹ idiuidualis ⁊ idiuidualr'
diſtīcta. nec val3 rō Gal. q2 ꝓcedit ex duab⁹ affirmatiuis
in 2ª figura. Propterea dic̄ ꝯmē. i eodē 3°. ꝙ ipſa ē de gn̄e Cōm. 7.
v̄tutū ſēſibiliū. ⁊ ſubdit ꝙ ymagiatiua ⁊ cogitatiua ⁊ me
moratiua nō ſūt niſi ad p̄n iādū in loco v̄tutis ſenſibilis.
⁊ iō nō idiget eis niſi in abſentia ſenſibilis: q̄d q̄uo ſit itel
ligēdū videbit̄. in 3° deo volēte. ¶ Rurſus dic̄ cōmē. de Cō. 20.
iſta v̄tute in eodē 3°. ꝙ iſta v̄t⁹ ē aliq̄ rō: ⁊ ip3 itelligo ſic. ꝙ
ſic̄ rō abſtracta rōcinat̄ de reb⁹ vlr' app̄hēſis. ſic iſta nobi
lis v̄t⁹ rōcinat̄ de reb⁹ idiuidualr' app̄hēſis ⁊ diſcurrit de
vno i aliō ad cognitōe3 ignoti. ⁊ ex h̄ ſeq̄t̄ eā eē ꝓpriā hoī
q2 ſolus hō rōcinat̄. Et dic̄ hic ꝯmē. ꝙ ei⁹ vna actio nihil
aliō ē q̄3 ꝯponere itētiōe3 for⁹ ymaginatiōis cū ſuo ydolo
apō remēorationē. vt cū aliq̄s mēorat̄ ſe vidiſſe albū v̄t⁹
cogitatiua ꝯponit q̄dāmō viſionē q̄ ē q̄dā itētio nō ſenſa
ta cū albedie q̄ ē for⁹ ſēſata: ita ꝙ i iſto actu cū aliq̄s iudi
cat ſe vidiſſe albū v̄t⁹ ymagiatiua p̄ntat ydolū albedis ⁊
v̄t⁹ mēoratiua p̄ntat viſionē p̄teritā. ⁊ virt⁹ cogitatiua cō
ponit illa adiuicē: ⁊ ſic forte itellexit Cōmē. ꝙ cogitatiua
ꝯpōit itētionē for⁹ cū ydolo apō remēorationē3 ⁊ addit ⁊
diſtiguit eā. ſ. itētionē ab eo. ſ. ydolo apō formatiōe3. i. apō
itelligere. Ad h̄. n. ꝙ itellect⁹ diſtīcte itelligat aliquā hm̄oi
intentionē nō ſenſatā op3 ꝙ virt⁹ cogitatiua diſtincte co-
gitet eā idiuidualr' vt patebit ex tertio hui⁹. ¶ Amplius
de cogitatiua iquit Cōmē. in eodē tertio. ꝙ cū ipſa fuerit q̄ōe. 23.
adiuta p memoratiuā ⁊ ymaginatiuā ipſa preſentabit ali Cō. 33.
quādo indiuiduū aliq̄d. i. accipiet aliquā cognitionē indi
uidui q̄d nō fuit ſenſatū ab illo hoīe cogitante. vtpote co
gnitionē alicui⁹ futuri aut alicuius p̄teriti. Vbi gr̄a. ſic itel

ligēdo.Cū aliq̄s bon⁹ medicus p ſuā virtutē cogitatiuā
cognoſcit hāc egritudinē huius hoīs.ꝛ eius cām ꝛ cōple/
xionē ꝛ etatē ꝛ locū ꝛ hmōi particularia.ꝛ p virtutē memo/
ratiuā memorat ſe vidiſſe ſeu cognouiſſe ex tali egritu/
dine ꝛ cōſimilē ſecutā fuiſſe mortē.ꝛ per virtutem ymagi
natiuā ymaginat mortē iſtius hoīs tūc ↄtingit ꝙ ipſe iu/
dicat vō iudicio hunc eſſe moriturū ac ſi preſentialr̄ ſen/
tiret ipſuʒ mori.Silr̄ aūt cū aliq̄s bon⁹ nālis metalogic⁹
cogitat de grādine futura i eſtate.ꝛ p virtutē ſuā memo/
ratiuā mēorat ſe vidiſſe poſt talē calorē eſtiuū ꝛ poſt ta/
lem nubē frequēter ſecutā fuiſſe grādinē:ꝛ p ymaginati/
uam ymaginat deſcēſum grādinis.tūc per cogitatiuā iu
dicat vero ꝛ recto iudicio grādinē eſſe cito futurā ac ſi vi
deret eā actu cadentē.Et poſſet poni exēplū in humanis
agibilib⁹:ſed q2 illa ſunt minus certa ꝛ ſunt a libero arbi
trio.ideo nolo exēpliſicare.hoc igit̄ eſt qd̄ Cōmē.ſubiun/
git:ꝛ intētio cogitatiōis ſupple negociātis circa preterita
aut futura aut preſentia:que tn̄ remota ſunt a ſenſu nihil
aliud eſt q̄ʒ hoc.ſ.ꝙ virtus cogitatiua ponit reʒ abſenteʒ
a ſenſu:q̄ſi rē ſenſatā.Unde ſubdit. Et iō cōprehēſibilia
humana diuidunt̄ in hec duo.ſ.in ↄprehēſibile cui⁹ prin/
cipiū eſt ſenſus.ꝛ in ↄprehēſibile cui⁹ pncipiū eſt cogita/
tio.cōprehēſibile gdē cui⁹ pncipiū eſt ſenſus eſt illud qd̄
eſt pn̄s ſenſui.ꝛ ↄprehēſibile cui⁹ pncipiū eſt cogitatio eſt
illud qd̄ eſt abſens ꝛ pcipue aut pteritū aut futurum. Et
3° de aīa adhuc dicit Cōmē.de hac virtute.Et nō debʒ aliquis di/
Com. 33 cere ꝙ virt⁹ cogitatiua ↄponit itellecta ſingularia.i.itelle
lecta:que.ſ.ſeorſum ꝛ diuiſim fuerūt intellecta: ꝛ iaʒ de/
claratū eſt ꝙ itellectus imaterialis ↄponit ea ſupple ſub
rōnibus vlibus.cogitatio aūt nō eſt reſpectu abſentium
ſupple niſi diſtinguēdo indiuidua illoꝝ intelligibiliuʒ ꝛ
preſentare ea in actu q̄ſi eēnt apud ſenſuʒ.ꝛ iō qn̄ fuerūt
in pn̄tia apud ſenſum tunc cadet cogitatio ꝛ remanebit
actio itellectus in eis.i.reſpectu eoꝝ.Et hoc vltimū dcm̄
eſt bene dubiū.q2 ſm hoc videtur velle Cōmē.ꝙ intelle
ctus preſente idiuiduo rei intelligibilis ad ſenſum nō in/
diget cogitatiua ad itelligēdū.qd̄ vr̄ multū incōueniens
3° d̄ aīa q2 Ariſt.dicit ꝙ itelligētē qnēcūq3 neceſſe eſt fantaſma
T.c.30. aliqd̄ ſpeculari.fantaſia aūt que imediate miniſtrat ipſi
ꝛ.39. intellectui videt̄ eſſe ipſa cogitatiua ꝛ hoc videbit̄ in 3°
qōne.33 hu⁹.¶ Deinde dicit Cōmē.ꝙ homo nō eſt generabilis
3° huius ꝛ corruptibilis niſi per iſtam virtutē.i.p formā quā cōſe
Com. 33 quitur iſta virtus.itellectus enim ꝛ ſm Ariſto.eſt perpe
tuus.ꝛ ideo ſm ipſuʒ hō nō eſt corruptibilis. Hec ſunt q̄
docet Cōmen.de virtute cogitatiua:ꝛ ſunt ita bona ſicut
tu vides.ꝛ forte hec eſt illa virtus aīe humane quā Ariſ.
diſtinguit cōtra ſciētificū ꝛ vocat eā rōcinatiuā vel cōſi/
liatiuū in 6° ethicoꝝ.¶ Sequitur videre de virtute fan
taſtica ſm Albertū.dicit enim Albertus.ꝛ hoc eſt veruʒ
ꝙ nos experimur in nobis ꝙ nos cōponim⁹ adinuicē for
mas cū formis:ꝛ itentiones cuʒ intentionibus:ꝛ itentio/
nes cū formis ꝛ ecōuerſo.ꝛ poſſumus exēplificare ꝓpter
illos in quib⁹ incipit oriri phia. Nos iudicamus hoc dul/
ce eſſe albuʒ:ꝛ hoc eſt ↄponere formā cū forma. p formā
enim intelligit ſenſibile ꝓpriuʒ aut cōe.Silr̄ nos iudica
mus hunc patreʒ eſſe amicū.ꝛ hoc eſt cōponere intentio
nem cū intētiōe.nā p itētionē hic intelligit ꝓprietatē nō
ſenſatā.Et rurſus iudicamus hoc dulce eſſe delectabile
vel ↄueniēs.ꝛ hoc eſt componere intentionē cum forma
ſilr̄ ꝛ in aliīs hōī.ꝛ hanc ↄpoſitionē facit quarta virtus.ſ.
fantaſtica:vt ipſe dicit.ꝛ quedam alia congregat de ea:ſʒ
hoc ad pn̄s mihi ſufficit. ¶ Deinde experimur in nobis
ꝙ in abſentia ſenſibilium nos reſeruamus ipſas intētio/
nes.i.ꝓprietates nō ſenſatas.ꝛ nō eſt ab eadem potentia
tenere bene ꝛ bene recipere.ꝛ ideo illa virtus retētiua dʒ
eē alia a cogitatiua que cognoſcit eas ꝛ bene recipit. nec
eſt eadem virtus reſeruatiua que tenet formas ſenſatas
ꝛ intentiones nō ſenſatas:eo ꝙ altioris gradus:ꝛ abſtra/
ctioris eſt intētio q̄ʒ forma vt dicit.ꝛ ideo cogimur pone
re aliam virtutē que tenet intentiones elicitas hoc eſt di
ſtincte cognitas a virtute cogitatiua. ꝛ hec vocatur me/
moratiua cōi noīatione.vocatur aūt a quibuſdā theſau/
rus itentionū.ſicut ymaginatiua dr̄ theſaurus formarū.
eſt igitur hec doctrina illius viri.Et quāuis bene ꝛ reali/
ter loquatur in maiori parte.tn̄ aliqualr̄ videt̄ recedere
ab Auerroi. Nam ipſe non ponit virtutes illas iteriores
niſi quattuor ſicut apparet in 3° huius. ꝛ ibi allegat Ariſ. Com. 6.
dicēs ꝙ Ariſto.poſuit virtutes diſtinctas idiuiduales in
quatuor ordinibus. In primo poſuit ſenſum cōeʒ. deīde
ymaginatiuā.deinde cogitatiuā.ꝛ poſtea memoratiuā.ꝛ
addit Cōmē.ꝛ poſuit rememoratiuā magis ſpūalem.de/
inde cogitatiuā.deinde ymaginatiuā.ꝛ poſt ſenſum cōeʒ
Et puto ꝙ illā virtutē quā albertus vocat fantaſiā ↄmē.
dicit eaʒ eſſe cogitatiuā.ꝛ hoc rōnabiliter:q2 opʒ ꝙ virt⁹
cogitatiua cōprehēdens ↄpoſita ꝛ ſimplicia ſit eadeʒ. vt
ipſemet dicit in 3° huius.c. Indiuiſibiliū quidē itelligibi Com. 2.
lia.Unde cuʒ virtus cogitatiua cognoſcat intentiones ꝛ
formas neceſſe eſt vt ipſa eadeʒ ſit cōpoſitiua ꝛ diuiſiua
earuʒ.Unde nō opʒ ꝙ aliqua alia virtus ea cōponat aut
diuidat.precipue q2 nā nō facit p plura qd̄ poteſt p vnuʒ.
ꝙ.n.virt⁹ cogitatiua cognoſcat formas ſenſatas nō dʒ eē
dubiū.q2 vt⁹ cogitatiua ſupior cognoſcit illa q̄ cognoſcit iſe
rior mō tn̄ pfectiori.iō magl credo ↄmē.Organa aūt iſta
rū vtutū ponūt̄ cōiter.io. vt accipit̄ ab alberto ꝛ ↄmē. ꝙ
ſenſus cōis ē in anteriori pte p̄ᵉ cellule cerebri i loco vbi
ↄcurrūt nerui ſenſitiui.ſ.ſenſuū pticulariū: poſtea in pte
poſteriori illi⁹ p̄ᵉ cellule ē vt⁹ ymagiatiua ſʒ albertū.in p̄ᵒ
vō pte medie cellule q̄ caſa ē ex motu multi ſpūs ad ipaʒ
ponit vtutē cogitatiuā ſeu eſtimatiuā.in medio aūt ipſi⁹
medie cellule ponit fantaſiā tāq̄ʒ cētꝝ iter ymagiatiuā ꝛ
memoratiuā.memoria.n.ē in poſteriori pte cerebri. cui⁹
ſignū ē.q2 leſa illa pte ledit̄ mēoria:ꝛ illud ſilr̄ ē ſignū ad
organa ceteroꝝ.Cōmētator aūt paꝝ alr̄ logt̄:ſʒ fere i idē
redit.ſupponēs.n.ꝙ ſenſus cōis ſit in āteriori pte p̄ᵉ cellu
le cerebri aut forte i corde ſʒ ꝙ vr̄ velle Ariſ.in de ſōno
ꝛ vig.aut vtroq3 mō aut altero dic̄ ꝙ vt⁹ ymagiatiua ē in
anteriori pte cerebri.ꝛ h̄ ē itelligēdū ſʒ Albertū q̄tū ad
poſteriorē ptē p̄ᵉ cellule.Cogitatiua aūt eſt in medio ꝛ re/
memoratiua in poſteriori.Dubitatiōes aūt que ſunt cir/
ca iſtas vtutes debēt tractari in pūis libris nālib⁹ pcipue
in de ſōno ꝛ vig. ꝛ i de memoria ꝛ remiſcētia.Et ē aduer/
tēdū ꝙ Ariſ.i iſto 2° nō expſſe logt̄ niſi de duab⁹ iſtaruʒ
vtutū.ſ.de fātaſia ꝛ ſenſu cōi.ꝛ puto ꝙ p fātaſiā qn̄q3 itel
ligit ymagiatiuā ꝛ qn̄q3 cogitatiuā.dic̄.n.ꝙ fātaſia reſer
uat ſpēs ſenſibiliū:ꝛ h̄ ↄpetit ymagiatiue:ꝛ dicit ꝙ aīalia
multa operant̄ ſʒ illā.qd̄ nō ē alio mō niſi q2 aīalia appe
tūt fugere aut ꝓſeq illud qd̄ fātaſia iudicat aut bonū aut
malū.ꝛ h̄ idubitāter ↄuenit illi vtuti quā cōmē. vocat co
gitatiuā.Et in 3° de aīa.dic̄ Ariſ.ꝙ fātaſia q̄dā ē rōnalis T.c. 56.
.ſ.q̄ rōcinat̄ de reb⁹ idiuidualib⁹.qd̄ ēt cogitare.Un̄ p fā/
taſiā qn̄q3 itelligit cogitatiuā:qn̄q3 ymagiatiuā. vbi dic̄. t.c. vlti.
ꝛ qn̄ imanēt ſupple ſpēs ſenſibiliū facte a ſenſibilib⁹ ſm
actū in vtute ymagiatiua multa ſʒ ipaʒ operant̄ aīalia ꝛ
agūt ꝛ patiūt̄.de mēoria vō ꝛ remiſcētia ſeorſū tractat in
libello de mēoria ꝛ remiſcētia:ꝛ ibidē declaratū eſt ꝙ re
miniſcētia nō ē aliud ſubaliter a cogitatiua.

His viſis dōm ad qōnē ꝙ fantaſia nō ē idē cū ſen
ſu pticulari exteriori. ꝛ de iſto logt̄ Ari. T.c. 15 6
in lr̄a:qd̄ ꝓbat multiplr̄.Sʒ accipio ſolū vnā rōnē ad h̄.
¶ Si fantaſia eēt ſenſus exterior aut eēt ſenſus in potē/

tia aut ſenſus in actu.ꝑ ſufficiētē diuiſionē:ſꝫ nō pōt eſſe
ſenſus in potētia:q2 maxie videretᷣ eē viſus.nunc autem
aliq̄s carēs viſu habet fantaſiā.vt pꝫ de ceco q̄ fantaſiatᷣ
in ſōnis.ꝛ ſic vᷣ ꝙ fantaſia nō ē idē cū viſu. ꝛ tamē maxi
me videtᷣ ꝙ fantaſia ſumpſit nomē a lumine qđ pertinet
ad viſum.eo ꝙ ipſe viſus eſt maxime ſenſus: ꝛ pluriū re
rum cognitarū viſu reſeruamus fantaſmata ꝗ̄ ab aliq̄s
ſenſib⁹.ꝛ iō maxime videretᷣ ꝙ eſſet viſus ꝗ̄ quicūq3 ali
us ſenſus particularis.⸿ Itē oē aīal hꝫ potētiam ſenſiti
uaꝫ vt notū eſt.vnde aīal eſt aīal per ſenſum.ſed quedaꝫ
nō habēt fantaſiā vt formica ꝛ apes.ſicut exēplificatᷣ in
lrā.Sed vt dicit Albertus illud exēplum oīno falſum ē.
apes.n.artificioſe operantᷣ caſas.ꝛ formica ſibi ꝓuidet in
futurū:quod ſine ymaginatione aut fantaſia facere non
Cō.156. poſſent.Unde ꝯmē.videtᷣ velle ꝙ apes ꝛ formica habēt
ymaginatiuā.apes quidē per artificiuꝫ.i.ꝓpter hoc quia
operantᷣ ſilr arti.ꝛ formica ꝓpter depoſituꝫ.i.q2 deponit
nutrimentū ſuū in loco determinato ꝛ tpe determinato
Et albertus putat hoc ꝓueniſſe nō ex vitio phi.ſed ex vi
tio trāſlatoris:q2 trāſlator nō intellexit noīa aīaliuꝫ que
dicit Ariſto.fantaſiā nō habere.ꝛ loco eoꝝ poſuit formi
cas ꝛ apes.Uel ſi volum⁹ ſaluare illaꝫ lrām ꝛ bonitatem
trāſlationis poſſum⁹ legere illud exēpluꝫ affirmatiue.vt
ſit ſenſus ꝙ fantaſia nō videtᷣ ineſſe aīalibus ſicut ineſt
formice ꝛ api.ꝛ hoc eſt veruꝫ.iſtis.n.ineſt fantaſia deter
minata.ſ.que pōt eſſe in actu ſuo in abſentia ſenſatorum.
Cō.97. ⸿ De apibus aūt dicit Cōmē.in.2°.huius.cap° de odore.
ꝙ apes mouentᷣ ad nutrimētū ex loco remotiſſimo:q2 in
quacūq3 regione fuerint in quodā tpe ſingulis annis pe
tunt littus maris.vt ex limo vigorē ſui nutrimenti perci
piant.formica ſilr ꝓcedit de vno loco ad aliū q̄ſi ymagi
nans ſuū nutrimētū diſtans ꝛ redit ad locuꝫ determina
tum vbi ꝯgregat in eſtate de quo viuat in hyeme.Unde
in quadā ſcriptura dicitᷣ.Surge miſer vſq3quo dormis?
vade ad formicā ꝛ cōſidera vias eius.que cuꝫ nō habeat
cōductoreꝫ cōgregat in eſtate de quo viuat in hyeme ꝛc̄.
pꝫ igitᷣ ꝙ fantaſia nō eſt ſenſus in potētia.Et per idē con
uicitur ꝙ nō ſit ſenſus in actu: q2 iſte ineſt oībus aīalib⁹.
Cō.20. fantaſia aūt nō oībus.⸿ Sed cōſiderandū ꝙ ſꝫ Cōmē.
T.c.56. in iſto 2°.ꝛ innuit Ariſt.in 3°.hui⁹.Fantaſia ē duplex.Que
daꝫ eſt fantaſia imꝑfecta ꝛ diminuta.ꝛ eſt illa q̄ nō eſt in
actu ſuo niſi in pñtia rei ſenſibilis:ꝛ iſtā hñt aīalia quecū
q3 imꝑfecta.nā aliter nō cognoſcerēt intētionē cōuenien
tis ꝛ nociui.nec fugerēt nociuū.nec ꝓſequerentᷣ ꝯueniēs
cui⁹ oppoſitū videm⁹ in iꝑfectiſſimis.ſ.q̄bus tactus ſo
T.c.28. lus ineſt.vt Ariſto.dicit in 3°.hui⁹.iſta.n.cū punguntᷣ aut
29.ꝛ30. eis apponitᷣ aliquod diſcōueniēs retrahūt ſe.qđ nō face
rent niſi indicarēt illud ſibi nociuū:ꝛ cū apponitᷣ eis ali
quod cōueniens dilatāt ſe ſuꝑ illud vt poſſūt.qđ nequa
ꝗ̄ agerēt niſi cognoſcerēt illud ſibi ꝯueniēs.nociuuꝫ aūt
ꝛ ꝯueniens ſeu ꝓficuum ſunt intentiones nō ſenſate. q̄s
nō cognoſcit aliquis ſenſus exterior.Unde reliquitur ꝙ
habēt virtuteꝫ interiorem cognoſcitiuā iſtaꝝ ꝓprietatū
lꝫ multuꝫ diminute cognoſcant.ꝛ ſolū cognoſcant re pre
ſente.Cuius ſignū manifeſtuꝫ eſt: q2 nūq3 mouerentᷣ de
ſe de vno loco ad aliūm locū diſtāteꝫ.Iſtis igitᷣ ꝯcedeba
tur fantaſia indeterminata.i.iꝑfecta ꝛ diminuta.Fan
taſia vero determiāta eſt illa que fantaſiatur aliquid in
abſentia ipſius.ꝛ hanc habent aīalia mobilia de loco ad
locum.⸿ Item ꝙ fantaſia nō ſit ſenſus ſm actum ē ma
nifeſtum ex alio:q2 dormientibus cōtingunt fantaſtice
apparitiones:in quibus tamē nullus eſt ſenſus particula
ris in actu ſentiēdi vt ꝓbatur in de ſomno ꝛ vigilia.ergo
fantaſia nullo modo eſt ſenſus particularis.⸿ Et eſt no
tandum ꝙ fantaſia aliquando ſumitur ꝓ potentia natu
rali anime ſenſitiue.aliquādo ꝓ actu illius virtutis.ꝛ pro
potentia aliquādo ſumitur ꝓ virtute reſeruatiua ſpēruꝫ
ſenſibiliuꝫ.ꝛ ſic eſt ymaginatiua.ꝛ quādoq3 ſumitur pro
potentia cognoſcitiua ipſorum ſenſibiliū in abſentia eo
ruꝫ.ꝛ cognoſcitiua etiaꝫ intentionū nō ſenſatarū.ꝛ ſic eſt
cogitatiua ſm rei veritatē ſm Cōmē.3°.huius.Primo q̄ Cō.20.
dem modo videtᷣ Ariſto.ſumere fantaſiam cuꝫ dicit ꝙ T.c.162
in ipſa maneāt ſpēs ſenſibilium ſimiles ſenſibilibus. Et T.c.56.
2°.mō cuꝫ ipſe dicit 3°.h⁹.ꝙ fantaſia quedā eſt rōnalis.vt T.c.50.
tāgebatur prius.ꝛ etiā cū ipſe dicit 3°.hui⁹.fantaſiam eſſe
ꝑn^m motus vna cū appetitu.ibi ſumit fantaſiā ꝓ cogitati
ua.Illa enim virtus que cū appetitu eſt principiuꝫ mot⁹
debet cognoſcere illud ad qđ eſt motus tāq3 bonū ad ꝓ
ſequēdū.Unđ Ariſt.ꝓbat.3°.h⁹.itellectū ſpeculatiuū nō T.c.46
eſſe principiuꝫ motus:q2 nihil dicit de ꝓſequibili aut fu T.c.30.
gibili.Et in illo cap.Uidetur aūt ſenſibile ex potētia exi ꝛ.34.
ſtēte ꝛc̄.dicit.Cuꝫ aūt delectabile aut triſtabile affirmat
aut negat.aut fugit aut ſequitᷣ.nō eniꝫ appetitus appetit
ꝓſequi niſi illud qđ cognitū eſt ſub rōne boni.neq3 fuge
re niſi qđ cognitum eſt vt maluꝫ.Et hoc etiaꝫ manifeſtū
eſt in de motibus aīalium.ꝛ ex.3.ethicoꝝ. Uirtus auteꝫ
fantaſtica quā Ariſto.ponit eſſe principium motus cum
appetitu nō eſt illa virtus que ſolam reſeruat ymagines
aut ſpēs:ſed eſt virtus cogitatiua modo predicto.ꝛ illa ē
cogitatiua virtus in hominib⁹ ꝛ eſtimatiua in brutis. Et
ſic manifeſte apparet ꝙ Ariſto.accipit fantaſiaꝫ ꝓ cogi T.c.39.
tatiua ꝛ eſtimatiua. Adhuc cuꝫ ipſe dicit ꝙ itelligentem
quēcūq3 neceſſe eſt fantaſma aliqđ ſpeculari.puto ꝙ per
fantaſiā intelligat actū cogitatiue. Et ſilr in aliis verbis
in quibus aſſignat virtuteꝫ miniſtranteꝫ intellectui.ſꝫ h
magis manifeſtabitur in tertio.

Ad primaꝫ rōnem dico ꝙ cōcludit fantaſiam eē
aliquem ſenſum cōiter dicto ſenſu ꝓ
interiori ꝛ exteriori:ſꝫ nō ꝓbat ꝙ ſit ſenſus particularis
exterior.⸿ Ad aliam cū dicitur.virtutes que habēt idē
obiectuꝫ ꝛc̄.dico ꝙ verum eſt niſi ſint virtutes ordinate
adinuicem ſic ꝙ vna imutaretur ab alia:ſed ſi ſunt ordi
nate iſto modo poſſunt habere quodāmodo idem obie
ctum.modo fantaſia ꝛ ſenſus ſunt ordinate virtutes:q2
fantaſia nō imutatur a rebus exterioribus niſi mediāte
ſenſu.ꝛ ideo poſſunt habere idem obiectū.viſus autem ꝛ
auditus ſunt diuerſe virtutes:quaꝝ vna non imutatᷣ ab
alia.ꝛ ſic nō habēt vnū obiectū:ſed diuerſa.⸿ Ad aliam
dico ꝙ imo fantaſia ꝓ actu predicte virtutis eſt motus
factus a ſenſu actu ſimili illi.vt dicit Ariſto.ꝛ Cōmē. Et T.ꝛ cō.
cum dicitur ꝙ motus nō remanet ꝛc̄.poteſt dici ꝙ ſicut ibi.
in motu continuo eſt conſiderare ipſam perfectionē que
recipitur:ꝛ ipſaꝫ receptionē quā Cōmē.vocat tranſmuta
tionem cōiunctā cū tēpore in 5°.phyſicoꝝ.ſic in alteratiōe Com.9.
ſpirituali ꝛ inſtātanea eſt cōſiderare qualitatem ſpiritua
lem que recipitur in virtute aliqua:ꝛ ipſam actualē trāſ
mutationē qua denominatᷣ trāſmutata:vel receptioneꝫ
qua dicitur recipiens in actu.Et ſi quidem ſumatur mo
tus ſpūalis pro illa q̄litate ſpūali que recipitur in aliquo
ſubiecto ſpūalr imutato ille motus vtiq3 remanere pōt
abſente vel deficiente motore qui illaꝫ formā impreſſit
vt deficiente vel abſente igne calefaciente aquaꝫ poteſt
remanere illa caliditas quā generauit ignis.ſilr autem ꝛ
in aliis multis.Sed ſi ſumatur motus ꝓ ipſa trāſmuta
tione actuali qua formaliter aliquid dicitᷣ trāſmutari.ꝛ
eſt de genere tranſmutationis ſm Cōmen.in.5°.phy.ꝛ in Com.9.
3°.ſic verum eſt ꝙ motus nō remanet deficiente motore. Com.4
abſente eniꝫ igne calefaciente amplius aqua nō trāſmu ꝛ.7.
tatur ad caliditatem.Et eſt intelligenda diffinitio quam
ponit Ariſto.ꝙ fantaſia eſt motus fact⁹ a ſenſu ſm actū

.i.quedaꝫ forma vel qualitas ſpũalis impreſſa alicui vir
tuti ab ipſo ſenſu actuato ſpecie ſenſibili:ꝛ illa multũ be
ne remanet in virtute reſeruatiua. vnde ſine dubio Ari.
videt ibi capere fantaſiã pro actu virtutis imaginatiue
quẽ recipit a ſenſu actuato.ꝛ idõ nõ valet rõ. Dixerũt aũt
aliqui ꝙ diffinitio ſic intelligi dꝫ. Fantaſia eſt mot⁹ ꝛc̃.i.
virtus nata moueri a ſenſu ſm actum ita ꝙ ibi Ariſt.ac
cipit accidẽs pro ſubo ad ipm notificandũ.ideo nõ valet
ratio.❡ Et hec de ſecũdo libro de anima.

❡ Finitis queſtiõibus Joãnis de Janduno ſup ſcdm de
Anima. Incipiunt queſtiones eiuſdẽ ſuper 3°

❡ Ex parte autem anime qua cognoſcit anima
ꝛ ſapit ſiue ſeparabili exiſtente ſiue nõ ſepara
bili magnitudinẽ. T.c.cõ.1. Queſtio. I.

Volo cõgregare quedã de aĩa itellecti
ua.aliqua ex dictis Ariſt. aliqua
ex dictis Cõmen. aliqua ex quibuſdã ſolẽni
bus doctoribus.nõ nulla aũt que mihi do
ctor veritatis per diligentẽ ſollicitudinẽ
ꝓbuit intelligere. Procedã aũt mõ diſpu
tatiuo vt dubitatiões tollantur ꝛ veritas
manifeſtetur iuſſu dei. Prima ergo ſit queſtio.

Utrum nãlis phs debeat cõſiderare de intellectu.
Et arguit̃ pmo ꝙ nõ.qꝛ dicit Cõmẽ.2°phy.
cõmento.26.ꝙ cõſideratio de diſpõnib⁹ formaꝝ abſtra
ctaꝝ ſm ꝙ ſunt abſtracte ꝛ de qditatibus earũ ꝓprium
eſt pme phie:ꝛ nõ nãlis ſcie:ſed intellectus eſt forma ab
T.cõ.6. ſtracta vt vult ꝛ demõſtrat Ar. in iſto 3°ergo ꝛc̃. ❡ Itẽ
ꝛ.7. nãlis nõ conſiderat niſi de illis que mouẽt mota. q̃cũqꝫ
aũt mouent nõ mota nõ ſunt amplius phyce conſidera
T.c.71. tionis ſm Ar.in 2°phycoꝝ.ꝛ in illo cap°.Sed modoꝝ ꝛ
cãrũ.ſed itellectus eſt mouẽs nõ motus.ſm Ariſt.in iſto
T.c.58. 3°cap.Dino qdeꝫ ergo ſicut pdictũ eſt inq̃rũ appetitiuũ
aial ꝛc̃.vbi dicit in fine. ꝙ opinio vlis aut nõ mouet aut
mouet nõ mota.ꝛ ſic itellectus nõ mouet̃ ſm motũ cor
poris qd mouet.q̃re ꝛc̃. ❡ Item entia que pertinent ad
phm nãlem debent diffiniri per mãm ſenſibilẽ. vt in p
T.c.16. hemio hui⁹ pꝫ.ꝛ in.7.metaph.c. Quãtũ vero diffinitio ẽ
T.c.39. rõ.ꝛ.2.phycoꝝ cap.Qm̃ aũt determinatũ ẽ quot modis
T.c.21. dr̃ nã.ſed intellectus nõ dꝫ diffiniri per mãꝫ ſenſibilẽ cũ
ꝛ.22. ſit virt⁹ imãlis ꝛ icorporea 3°hui⁹ verſus pncipiũ.
T.cõ.6. Oppoſitum pꝫ per Ariſt.in iſto 3°ꝛ ſilr p Cõmẽ.
ꝛ.7. Et arguit̃ rõne.qꝛ nãlis hꝫ determi
nare de oĩbus formis mãlibus. vt vult Cõmen.ꝛ Ar.2°
t.ꝛ.c.26 phyſi.cap. Qm̃ aũt nã dupl̃r dr̃.ꝛc̃. ſed itellectus eſt for
ma mãlis.qꝛ forma illius qd generat̃ a generãte mãli ẽ
mãlis.hec videt̃ manifeſta.ſꝫ hõ generat̃ ab agẽte mãli.
hõ.n.generat hoieꝫ ex mã ꝛ ſol:vt ibidem dicit Ar.g̃ ꝛc̃.
Cõ. 20. Et Cõmẽ.ſup iſtũ tertium cõmento.20. dicit ꝙ hoc no
mẽ intellectus in h lr̃°ſumit̃ q̃tuor modis.dr̃.n.de itelle
T.cõ.5. ctu mãli:ꝛ eſt itellꝰ q vocat̃ poſſibilis. de quo dicit Ar.
ꝙ nullam hꝫ nãm niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt.queꝫ aliq
vocãt intellectũ ſpeculatiuũ.dicit̃ ẽt de intellectu agẽte
ꝛ de itellectu in habitu:ꝛ ille eſt itellect⁹ iformat⁹ ſpẽ in
telligibili per quã itelligit qñ vult niſi aliquid ꝓhibeat.
hec.n.eſt diffinitio ſupple intelligibilis vt habẽs habitũ
itelligat per ipm illud qd eſt ei ꝓpriũ.i.obm ꝓpriũ ex ſe:
ꝛ qñ vult abſqꝫ hoc ꝙ indigeat hoc aliquo extrinſeco.vt
Cõ. 18. dicit Cõmen.cõmento.18. Et de virtute imaginatiua.i.
Cõm.6. de virtute cogitatiua. cõſuetudo.n.eſt attribuere itelle
ctui virtutẽ cogitatiuaꝫ. vt dicit̃ in iſto 3°iſta.n.virtus.ſ.
Cõ. 20. cogitatiua ẽ aliqua ratio: vt etiã ipſemet dicit. Cõmẽ.19.
Et de hac multa cõgregata ſunt in qõne vltima ſup 2m
huius.ꝛ de intellectu agente ꝛc̃.

Dico ad qõneꝫ q̃tuor. Primo ꝙ nãlis dꝫ cõſiderare
de itellectu 4°mõ dicto.qꝛ eiuſdẽ phi eſt
cõſiderare formã aliquã ꝛ eius ꝓpriã virtutẽ cũ virt⁹ ꝓ
pria ſit accñs ꝓpriũ. vt pꝫ ex dictis in.2. hui⁹.eiuſdẽ aũt
ſcientie eſt cõſiderare ſubm ꝛ accñs ꝓpriũ.p poſteriorũ.
ſed virtus cogitatiua eſt virt⁹ forme hũane ꝓpria hoi.vt
vult Cõmẽ.in iſto.3.cõmẽto.19. Et ꝯſtat ꝙ nãlis phs.hꝫ Cõ. 20.
ꝯſiderare formã ꝓpriã hois.vt pꝫ ex.2.phyſicoꝝ.caplo. T.c.22
Qm̃ aũt nã dupl̃r dr̃.ergo ꝛc̃.❡ 2°dico ꝙ nãlis hꝫ ꝯſide
rare intellectũ mãlẽ.i.itellectũ poſſibilẽ.qd ꝓbat̃ breui
ter.qꝛ nãlis phs hꝫ conſiderare oẽm ſubam q̃ mouet̃ ab
aliquo exñte in mã.vt ſatis pꝫ ex.6.metaphy.c.1.ſed itel T.c.2.
lectus poſſibilis mouet̃.i.imutat̃ ab aliquo exñte in mã
.i.ab ipſis fantaſmatibus hũanis ſm Ar.in.3.hui⁹.c.Ui
det̃ aũt ſenſibile ex potentia exñte ſenſitiuo actu agens.
vbi dicit. Intellectiue aũt aĩe fantaſmata ſunt ſicut ſen T.c.30.
ſibilia ſenſui.cõſtat aũt ꝙ fantaſmata ſunt res exiſtẽtes
in mã ſcilicet in corpore hũano. igit̃ ꝛc̃. ❡ 3°dico ꝙ ipſe
phs hñ hꝫ cõſiderare de itellectu habitu. qꝛ ipſe conſide
rat oẽs ſpẽs reꝝ generabiliũ ꝛ corruptibiliuꝫ. vt ſatis pꝫ
ex.6.metaph.c.pmo.modo itellectus in habitu eſt gene
rabilis ꝛ corruptibilis. Spẽs.n.itelligibilis q̃ eſt forma
intellectus in habitu eſt generabilis ꝛ corruptibilis ſm
generationẽ ꝛ corruptionẽ intentionuꝫ imaginataꝝ. vt
plane docet Cõmẽ.in iſto.3.ꝛ videbit̃ poſt. Uñ dicit Cõ.
cõmẽto.30.ꝙ intellecta vlia ſunt colligata cũ imaginib⁹
ꝛ corrupta per corruptioneꝫ eaꝝ.ꝛ intelligo colligata eo
mõ quo effectus cauſe agentis eſt colligat⁹ cũ cã. ❡ Itẽ
dico 4°ꝙ nãlis dꝫ cõſiderare intellectũ agenteꝫ: de quo
etiã dr̃ hoc nomẽ itellectus.qꝛ nãlis dꝫ cõſiderare de eo
qd eſt imediatũ aut ꝓpinquũ pncipiũ opationis nãlis q̃
depẽdet ab aliquo exñte in mã:ſed itellectus agẽs ẽ hmõ.
ergo ꝛc̃.maior pꝫ.qꝛ de tali opatiõe nãli que depẽdet ab
aliquo exñte in corpore vel in mã ꝯſiderat phs nãlis.vt
manifeſtũ eſt.quis.n.alius eã cõſiderat?Et p ꝯñs dꝫ con
ſiderare de eo qd eſt per ſe pn̄m imediatũ aut ꝓpinquum
hui⁹ opatiõis:cũ cognitio pncipiati nõ poſſit haberi ſuffi
ciẽter ſine cognitiõe pncipij.vt pꝫ pmo phy.in pn°ꝛ pmo
poſte.minor apparet.nã itellectus agens eſt pncipiũ in
tellectionis forte imediatuꝫ.vt videbit̃ poſt.deo dante.
vel ſaltẽ ꝓpinquũ.nõ remotũ oĩo.ipſe.n.eſt q facit de po
tẽtia itellectis actu itellecta. vt dicit Cõmen.in iſto 3°cõ
mento.18.ꝛ pluries alibi.intelligere aũt eſt opatio nãlis.
vt ſatis pꝫ ex iſto 3°ꝛ depẽdet cuꝫ hoc ab aliquo exñte in
mã.ſ.a fantaſmate ſm Ar.in iſto 3°c. Uidet̃ aũt ſenſibi
le ex potẽtia exñte.vbi dicit. ſpẽs qdẽ igit̃ intellectuũ in T.c.32.
fantaſmatib⁹ intelligit.ꝛ in fine illi⁹ capituli. Nũc aũt de T.c.39.
aĩa dicta recapitulantes dicit.ꝙ primi intellectus.i.pmi
actus itelligẽdi nõ ſunt fantaſmata:ſed nõ ſunt ſine fan
taſmatibus.g̃ ꝛc̃. Poſſuꝫ ergo itelligere ſm Ar.ꝙ nãlis
phs hꝫ cõſiderare totã aiaꝫ intellectiuã hũanã: ſic qdã
ens hñs nãꝫ q̃dãmõ cõpoſitã ex itellectu poſſibili ꝛ itel
lectu agẽte:ex poſſibili qdẽ ſic ex nã q̃ eſt mã aut ad mo
dũ mãe:ex agẽte aũt ſicut ex nã q̃ eſt forma aut ſil̃e for̃.
❡ Utꝝ aũt ex iſtis duob⁹ fiat ſuba p ſe vna ſꝫ eẽ ſubale
vnũ:videndũ eſt ex ꝯñtib⁹. Et ad hui⁹ ſube cõſideratio
neꝫ tamq̃ ad vltimã terminat̃ conſideratio phi nãlis de
formis quaꝝ cõſiderat qditates:ita ꝙ per aliã formã no
biliorẽ nõ cõſiderat qditatẽ explicite : ſed ſolũ cõſiderat
alias formas abſtractas quantum ad eſſe ſm Cõmen.2.
phyſi.ꝛ partim in pmo ꝛ vltimo cõmẽto eius. Cõ.26.

Ad primam rõnẽ cũ dr̃.conſideratio ꝛc̃. dico ꝙ
cõmen. itelligit de illis formis ab
ſtractis q̃ oĩo ſunt itrãſmutabiles:neqꝫ etiã ſunt pncipia
imediata opatiõis nãlis noue ꝛ depẽdẽtis ab aliq̃ exñte

in mã ſicut ſunt itelligentie mouentes corpora celeſtia.
Iſte.n.ſunt oīo intrãſmutabiles ⁊ per ſe ⁊ per accñs.⁊ nõ
ſunt imediata pncipia alicuius opationis noue depẽden
T.c.52. tis a mã niſi mediante motu eterno. vt hr̃ ex.8.phyſi.⁊ p
t.53. celi ⁊ mũdi. ¶ Ad aliã põt dici ꝙ ꝗuis itellectus nõ mo
T.c.100 ueat̃ motu locali neqꝫ alijs motib⁹ corporalib⁹: tñ imu-
tat̃ ſpũalr̃ ab intentionib⁹ imaginatis ſiue a fantaſmati-
bus humanis: ⁊ eſt in potẽtia eſſentiali aliq̃ mõ vt vide-
bit̃ in ſequẽtibus. ¶ Ad aliã põt dici ꝙ imo itellect⁹ hu
manus bene eſt diffiniẽdus ꝑ mãz ſenſibilẽ.ſ.corp⁹ hũa-
nũ a cui⁹ fantaſmatib⁹ in ipſo exñtibus mouet̃ ad actũ
ſuũ itelligendi. ⁊ ſic diceret̃ colligẽdo ex dictis Ar.⁊ Cõ.
ꝙ itell̃s hũanus eſt ſuba imãlis cui⁹ opatio depẽdet ali-
quo mõ ex itentõib⁹ imaginatis exñtib⁹ in corpe hũano
vel aliquo tali mõ. ⁊ cũ ꝓbat̃ ꝙ nõ. q2 eſt virtus imãlis ⁊
incorporea. vt videbit̃ poſt. verũ eſt ꝙ ipſe itellect⁹ hu-
manus eſt virt⁹ imãlis. q2 nõ vnitus eſt mãe nec corpori
nec̃io ſm eẽ. tñ in operãdo depẽdet ab aliq̃ exñte i corpe
.ſ. ab itentiõe imaginata. Q̃uo aũt opatio itellus hũani
depẽdet ex his duob⁹.ſ. ex fantaſmatib⁹ ⁊ itellectu agẽte
poſterius perſcrutandũ eſt. ⁊ ſic de iſto ſufficiat.

¶ Si igit̃ eſt intelligere ſicut ſentire aut pati ali
quid vtiqꝫ erit ab intelligibili aut aliquid huiuſ
modi alterũ. Tex. cõ. II. Queſtio. II.

T.c.54 QUerit̃ h. Utrũ intellectus ſit virtus paſſiua
t.74. ab intelligibili. Arguit̃ pmo ꝙ non. q2 agens
T.cõ.6. ⁊ patiẽs cõicant in mã. pmo de gnãtiõe. c. de
t.7. actiuis ⁊ paſſiuis: ſed intellect⁹ nõ cõicat in
T.c.19. mã cũ intelligibili. vt habet̃ ex iſto 3°. eſt eni
ſeparatus ⁊ imixtus. igit̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ virt⁹ actiua eſt nobi-
lior q̃ paſſiua. 3°. huius. c. Qm̃ aũt ſicut in oi. ſꝫ virt⁹ ipſi⁹
intelligibilis vt lapidis aut ligni nõ eſt nobilior ipſo itel
lectu. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ oẽ qͦd patit̃ mouet̃: actio.n. ⁊ paſſio
T.c.22. non ſunt ſine motu 3°. phyſicoꝝ. ſed intellect⁹ nõ mouet̃.
T.c.32. q2 omne qͦd mouet̃ eſt corpus. 6° phyſicoꝝ.
T.cõ.2. Oppoſitum arguit̃ auc̃tate Ariſt. q̃ vult ꝙ itelli
gere vel ẽ pati vel aliqd h9 alterũ.
qͦd nõ eſſet ſi itellectus non eſſet virtus paſſiua. ergo ⁊c̃.
¶ Idem dicit Cõmen. plane.

Ad euidentiã iſtius q̃õnis reducẽda eſt ad me
moriã diſtinctio ipſius pati quã
T.c.57. ponit Ariſto. 2°. hui⁹. c. Diuidendũ aũt de potẽtia ⁊ actu.
⁊ fuit dclarata in. 2. Eſt aũt talis diſtictio breuiter. qͦdã
eſt pati qͦd eſt recipere formã cũ corruptiõe ꝯrij pexñtis
in paſſo: ⁊ talis paſſio põt dici paſſio corruptiua: ⁊ aliud ẽ
pati qͦd eſt receptio pfectiõis ab aliquo ente actu in ente
in potentia abſqꝫ corruptiõe alicuius ꝯrie diſpõnis pexi-
ſtentis in paſſo. ¶ Ulteri⁹ eſt itelligẽdũ hic ſm Cõmẽ.
cõmẽto. 4. ꝙ dr̃ia eſt iter actiuã ⁊ paſſiuã virtutẽ. nã vir
tus actiua mouet illud cui attribuit̃. i. ſuũ obm̃. vt calidi
tas calefactibile: ⁊ virtus paſſiua mouet̃ ab eo cui attri-
buit̃. i. a ſuo obo ſicut viſus a colore. Et hanc diſtictionẽ
T.c.17. potuit ſumere a magr̃o phoꝝ. 5. meta. c. de ptãte. vbi po-
ſuit vnã potẽtiã q̃ eſt pn̄ᵐ trãſmutãdi alterũ inq̃ñtũ alte-
rũ: ⁊ hec eſt actiua: aliã q̃ eſt pn̄ᵐ tranſmutandi ab altero
inq̃ñtũ ab altero: ⁊ hec eſt paſſiua ſm oẽs exponẽtes.

Tunc dico breuiter ad q̃õnẽ ꝙ in aĩa itellectiua
hũana eſt q̃dã virtus ſeu potẽtia paſ
ſiua. ⁊ hec dr̃ itellectus poſſibilis. ſ. q̃ ſubijcit̃ actui itelli-
gendi ⁊ ſpẽi itelligibili. ⁊ põt ꝓbari ex pmiſſis. nã oĩs il-
la virtus eſt paſſiua q̃ mouet̃ ab aliq̃ extriſeco ab ea. ſed
in aĩa itellectiua hũana eſt h9 potentia q̃ mouet̃ ab aliq̃
extrinſeco. ſ. a fantaſmatib⁹ humanis: nũq̃.n. aĩa hũana
intelligeret niſi pſente fantaſmate in actu: qͦd non eſt pp
aliud: niſi q2 fantaſmata mouẽt ipſaꝫ ad actũ intelligẽdi
vt videt̃ manifeſtũ. ¶ Et cõfirmat̃ rõ. q2 virt⁹ cui⁹ ope-
ratio manet in ipſa ⁊ nõ eſt in aliquo niſi pñte aliquo ex-
trinſeco eſt paſſiua ⁊ mouet̃ ab illo. ꝑ alio.n. nõ põt acci-
dere ꝙ aliqua virtus nõ ſit in ſuo ꝓpo actu ſine extrinſe
co pñte: niſi q2 vel actio ſeu opatio eius recipit̃ in illo ex-
trinſeco: ſicut opatio caliditatis in calefactibili: vel q2 il
la virtus idiget recipe ab illo extriſeco vt ſit in ſuo actu.
ſi igit̃ alicuius v̓tutis opatio nõ recipit̃ in aliquo extriſe-
co ſed remanet in ipſa virtute: ⁊ tñ indiget extrinſeco ad
ſuũ actũ: indubitãter hoc eſt ꝑ eo: q2 indiget aliqd reci-
pere ab ipſo extriſeco. ⁊ per ꝯñs pati ab eo: qͦd ſi negaret̃:
ipoſſibile eẽt demõſtrare aliquã virtutẽ eſſe paſſiuã: ſed
ſic eſt in ꝓpoſito. nã aĩa itellectiua nr̃a ad intelligere idi
get fantaſmate humano: ⁊ opatio q̃ eſt intelligere rema-
net in aliqua potẽtia aĩe: ⁊ non recipit̃ in fantaſmate: q2
ſic fantaſmata intelligerent. quare ſequit̃ in aĩa noſtra
intellectiua eſſe aliquã virtutẽ paſſiuã. Utrũ aũt in ipſa
ſit aliqua virtus actiua poſterius perſcrutandũ erit: nec
intelligo intellectũ pati ab intelligibili mediãte fantaſ-
mate paſſione corruptiua: ſed paſſiõe pfectiua que eſt re
ceptio ſpẽi intelligibilis ipaꝫ quiditatẽ repſentantis. Et
hoc docuit Ar. i lr̃a ſic. ipoſſibilẽ ergo oportet eẽ ſupple T.c.3.
paſſione corruptiua ſuſceptiuũ aũt ſpẽi ⁊c̃.

Ad primam rõnẽ p3 ſolũo per pdictaꝫ diſtictio-
nẽ. maior.n. ẽ vera in patiẽte pmo
mõ. nõ aũt ſcdo mõ. ¶ Ad aliud dicũt aliq̃ ꝙ maior eſt
vera de agẽte pncipali: ſed nõ de agẽte inſtr̃ali. vt ſemen
nõ eſt nobilius hoie gnãto a ſeie. eſt.n. ſemẽ agẽs iſtr̃ale.
mõ fantaſma eſt agens inſtr̃ale ad itelligere: ⁊ intellect⁹
eſt agẽs pncipale. Sed hoc nõ ſatiſfacit. pmo q2 inſtr̃ali
agenti nõ aſſimilat̃ effectus neqꝫ diuerſificat̃ ſm diuer-
ſitatez eius: vt ſecuri nõ aſſimilat̃ domus: nec hõ ſemini.
nũc aũt intelligere ⁊ ſpẽs itelligibilis hñt aſſimilant̃ fan-
taſmati ⁊ diuerſificant̃ ſm diuerſitatẽ ipſius fantaſma-
tis. vt p3 in iſto 3°. ¶ Itẽ ꝗuis agens inſtr̃ale nõ ſit nobi T.c.30.
lius ſuo effectu: tñ eſt nobilius q̃ potentia receptiua for- 32.t.39.
me quã facit. vt virtus iformatiua exñs in ſemie maſcu-
li: lꝫ nõ ſit nobilior hoie generato. tñ ipſa indubitãter eſt
nobilior ſimplr̃ q̃ ſit potentia paſſiua exñs in ſemine fe-
melle. Et cõuincet̃ quodãmõ hoc a quibuſdã ex ſuo con
ceſſo. nã ipſi vtunt̃ iſta ꝓpõne. cũ optimũ in aliquo gene
re eſt melius ſimplr̃ optimo in aliquo alio genere: tũc to
tuꝫ illud genus cuius optimũ eſt meli⁹ optimo alterius
generis ſm illã cõditionẽ qua ꝯparat̃ ad optimũ alteri⁹
generis eſt dignius ⁊ nobili⁹ toto illo genere alio: ſꝫ opti-
muꝫ in genere actuuꝫ eſt ſimplr̃ nobilius optimo in gñe
potẽtiarũ paſſiuarum. deus.n. qui eſt optimus actus vel
ens actu eſt nobilior omni potẽtia paſſiua. Totaliter.n.
optimũ eorũ que in natura ſunt deus eſt. ſicut dicitur in
ꝓhemio metaphy. ergo totũ genus actuũ eſt melius to-
to genere potentiarũ paſſiuaruꝫ. ſi igit̃ fantaſma eſt act⁹
quidaꝫ agens in intellectũ ⁊ intellectus eſt potentia paſ-
ſiua ab eo. ſequit̃ inconueniẽs pdictũ. Hãc aũt obiectio-
nẽ ſoluere non poſſet quicũqꝫ vtit̃ illa ꝓpõne in tota ſua
vniuerſalitate ⁊ cõitate mõ pdicto. Sed q̃uo dꝫ ſolui ſꝫ
veritatẽ viſuꝫ fuit in tractatu de ſenſu agẽte. ¶ Sed di-
cunt aliqui ad rõnez illaꝫ. cum dicit̃ agens eſt nobili⁹ pa
tiente ⁊c̃. verũ eſt ſi agit virtute ꝓpria: ſed ſi nõ agit vir-
tute ꝓpria nõ oportet. mõ fantaſma nõ agit in intellectũ
virtute ꝓpria: ſed virtute intellectus agentis. Et adhuc
illud nõ ſufficit. q2 ſi ſoluꝫ hoc eſt verũ de agente qͦd agit
virtute ꝓpria tunc cũ nõ ſit niſi vnũ agens virtute pro-
pria. ſ. pmũ pncipiũ. oĩa.n. alia agunt virtute illius. vt ſa- t.c.47.
tis habet̃. 8. phyſicoꝝ. ſequeret̃ ꝙ nõ oporteret aliquod t.48.

agens eſſe nobilius ſuo patiente niſi ꝑmũ ꝑncipiũ qȯ eſt deus. ⁊ ſic Ariſt. per illam ꝓpoſitionez. ſemper agens eſt ꝑſtãtius patiẽte. nõ ꝓbauit aliquid de intellectu agẽte. niſi dicaꝛ ꝙ intellectus agens eſt ipſe deus. qȯ eſt impoſſibile. ℂ Et ideo aliter dicũt alij ꝙ ꝓpoſitio Ariſto. eſt intelligẽda cõparãdo agens ⁊ patiẽs eiuſdẽ ordinis. ſ. quoruz vtrũqꝫ eſt mãle vel vtrũqꝫ eſt imãle. Sed ſi cõparãtur adinuicẽ agens ⁊ patiẽs diuerſoꝝ ordinũ. ſ. agẽs materiale vel exñs in mã ⁊ patiens incorporale vel immateriale: tunc nõ opꝫ ꝙ oẽ tale agẽs ſit nobilius oĩ ſuo patiẽte. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. Nã fantaſma eſt agens mãle. i. exiſtens aliq̃ mȯ in mã. ⁊ itellect⁹ eſt patiẽs incorporeum ⁊ imãle. iȯ ⁊c̃. ℂ Itẽ aliter pȯt dici ꝙ agẽs ſm ꝙ eſt agẽs dꝫ eſſe nobilius patiente ſm ꝙ ẽ patiẽs: nõ tñ ex h̃ ſeqꝛ ꝙ agẽs vlr ſit nobilius ſimplr eo qȯ eſt patiens. qꝛ licet aliqd patiaꝛ ab aliquo alio: tñ pȯt habere opatiõẽ pfectiorez ⁊ nobiliorẽ opatiõe q̃cũqꝫ illius agentis: vt quãuis hȯ patiaꝛ ab igne: tñ hȯ hꝫ nobiliorẽ operationez q̃ ſit opatio ignis. ⁊ iȯ iudicareꝛ hȯ ſimplr ⁊ abſolute nobilius ens q̃ ſit ignis. qꝛ nobilitas rei ſimplr attenditur ex eius nobiliſſima opatiõe. Sic in ꝓpoſito q̃uis itellect⁹ patiaꝛ ab ipſo fantaſmate quoquo mȯ. ⁊ in h̃ ſit min⁹ nobilis ipſo fantaſmate vt agẽs eſt. qꝛ tñ intelligere qȯ eſt operatio intellect⁹ eſt nobili⁹ q̃ q̃cũqꝫ operatio fantaſmatis vt fantaſma eſt: ideo ſimplr ⁊ abſolute intellect⁹ eſt nobilior fantaſmate. ſi igiꝛ ipſe intellect⁹ nullã aliam haberet operationẽ ꝓpriã: niſi ipꝫ recipere ſpẽs a fantaſmatibus: tũc ſine dubio ſequereꝛ itellectũ eẽ minus nobilez ipſis fantaſmatib⁹. ſed hꝫ aliã nobiliorẽ vt dictum eſt. Qualiter autẽ fiat ipm intelligere ab itellectu agẽte ⁊ fantaſmate videbiꝛ poſt. Et iȯ ſimplr nobilior eſt itellectus q̃ fantaſma. ℂ Ad aliud cũ dꝛ. oẽ qȯ patiꝛ ⁊c̃. verũ eſt ſi patiaꝛ paſſiõe corruptiua moueꝛ motu ꝓprie dicto q eſt actus iperfectus cũ fluxu cõtinuo ad pfectionẽ: ſꝫ ſi patiꝛ paſſiõe pfectiua ſolũ ſic mouetur motu iproprie dicto q eſt iduiſibilis. ⁊ inſtãtanea mutatio ⁊ receptio ſpẽi: ⁊ ſic ẽ in ꝓpoſito. verũ. n. eſt itellm nõ moueri motu cõtinuo q eſt actus iperfect⁹ cũ fluxu ad vltimũ cõplemẽtũ. ſic. n. oẽ qȯ moueꝛ eſt corpus. vt demõſtratũ ẽ 6. phy. tñ bene moueꝛ motu eq̃uoce dicto. ſ. idiuiſibili mutatõe recipiẽdo aliquã formã ad quã fuit in potentia receptiua: ⁊ hoc manifeſtũ eſt ex iſto 3. q̃re nõ valet.

ℂ Impaſſibilem ergo oportet eſſe ſuſceptiuuz ſpeciei ⁊ potentia huiuſmodi. Textu commenti. III.

Queſtio. III.

Onſequẽter queriꝛ. Utrũ potentia aie intellectiue ad ſpẽz itelligibilẽ vel ad intelligere ſit idẽ eẽntialiter cũ ſuba aie. Arguiꝛ ꝑmo ꝙ ſic. qꝛ niſi potẽtia illa eſſet idez eſſentialr cũ ſuba aie: tunc ſequereꝛ ꝙ aliqȯ indiuiſibile poſſet
T.c.18. eſſe quale. hoc eſt ꝯ Ar. ꝑmo phy. c. Principiũ aũt maxime ꝓpriũ. vbi vult ꝙ indiuiſibile nõ pȯt eſſe q̃le. ⁊ ꝓbaꝛ ꝯña. qꝛ ſi potẽtia illa ſit aliud eẽntialr a ſuba aie non pȯt eſſe niſi in genere q̃litatis. potẽtia. n. paſſiua eſt in genere q̃litatis. ⁊ ſic intellect⁹ hñs hȯ potentiam erit q̃lis. ⁊ ipſe
T.c.23. itellectus eſt qd idiuiſibile: vt manifeſtũ ẽ ex iſto 3. g ⁊c̃. ℂ Et ſi dicaꝛ hic ꝙ ipſa potẽtia eſt qdã reſpect⁹ ad actũ. ꝯ hoc eſt. qꝛ oĩs relatio fundaꝛ imediate ſup aliqȯ accñs
T.c.20. abſolutũ. vt vꝛ velle Ar. 5. meta. ca. de ad aliqd. ⁊ cõiter allegatur. mõ iſte reſpectus nõ pȯt fundari ſup aliud accidens abſolutũ niſi ſup aliquã q̃litatẽ q̃ ẽ idoneitas nãlis aie itellectiue ad ſuũ actũ recipiẽdũ. vt pꝫ inſpicienti in q̃libet actione ⁊ paſſione ⁊ hȯ. g adhuc relinquiꝛ itellectum habere qualitatẽ qȯ eſt idem qȯ ꝑus.

Oppoſitum arguiꝛ. ſicut ſe hꝫ materia corporalis ad formas corporales iduiduales ſic aĩa intellectiua humana ad ſpecies ⁊ formas ſpirituales ⁊ vniuerſales ſeu abſtractas per cõuenientẽ ſimilitudinẽ quã videꝛ cõcedere Cõmen. in iſto 3. cõmẽto 5. ⁊ etiã in 2. ſed potentia materie ad formas indiuiduales ⁊ corporales nõ eſt idez cũ ipſa ſuba materie. vt demonſtrat Cõmẽ. in ꝑmo phycoꝝ. cõmẽto 7. ergo ⁊c̃.

De iſta q̃õne nõ multũ eſt cõſiderandũ in propria forma. licet in ſuo ſili. ſ. de potentia materie ꝑme magna ſit altercatio. Et ego dico breuiter ad pñs ſaluo meliori iudicio ꝙ potentia receptiua que eſt in ſuba aie itellectiue nõ eſt idẽ penitus ſubalr cũ ipſa ſuba aie: qȯ ꝓbo ad pñs duplr vel tripliciter. ℂ Primo ſic. ſicut ſe hꝫ aĩa ſenſitiua ad ſpẽs ſenſibiliũ indiuidualiter repñtantes. ſic aĩa itellectiua ad ſpẽs itelligibilium vles. i. vlr repñtantes. hec ſilitudo videꝛ bñ rõnabilis. ſed ſuba aie ſenſitiue nõ eſt idẽ eſſentialr cũ potentijs qbus pȯt recipere ſpẽs ſenſibiliũ vt viſum fuit 2. h⁹. q̃õne nona. ⁊ eſt q̃ſi famoſuz. quis. n. diceret ꝙ virtus viſiua ⁊ auditiua ſunt eadẽ eſſentialr cuꝫ ſuba aie: ⁊ ſiquis hoc diceret ſequereꝛ ex hoc iſtas virtutes ſibi eſſentialr eſſe eaſdez. qꝛ que vni ⁊ eidez ſunt eſſentialr eadẽ iter ſe ſunt eadẽ. g ⁊c̃. ℂ Item arguo ſic. potentie diſtinguunꝛ per accñs 2. huius. ca. Om̃ aũt ex incertis: ſed actus itellectus ſunt diuerſi. itelligere eniꝫ diuerſificaꝛ ſm diuerſitatez nãe rei intellecte. vt dicit Cõmen. in iſto 3. cõmẽto. 35. ergo potentie ad intelligendũ ſunt diuerſe: ⁊ tñ ſubſtantia aie intellectiue recipientis eſt vna nũero ſaltem in vno hoie. talia eni nõ ſunt penitus vnũ eẽntialr. quorum vnũ multiplicatuꝫ eſt alio exñte vno. igiꝛ ⁊c̃. ℂ Et confirmaꝛ rõ. qꝛ dicit Ariſto. in 3. phy. in. c. de diffinitiõe motus. ꝙ ſi poſſe ſanari ⁊ poſſe ifirmari eſſent vnũ ⁊ idẽ tũc infirmari ⁊ ſanari eſſent idẽ. Silr dico ꝙ ſi poſſe itelligere hoiez ⁊ poſſe intelligere lineã eẽnt vnũ ⁊ idez tunc intelligere hoiez ⁊ intelligere lineã eẽnt idẽ. qȯ eſt abſurduz. g poſſe intelligere hoiez ⁊ poſſe itelligere lineã ſunt diuerſa. ⁊ per ꝯñs diuerſe ſunt potentie ad iſtos actus: ⁊ tñ ſuba aie intellectiue eſt vna. g ⁊c̃. ℂ Itẽ ſi potẽtia aie intellectiue ad intelligendũ eſſet idẽ eẽntialr cũ ipſa aĩa intellectiua pari rõne potentia ipſius ad volendũ. ſ. voluntas eſſet idez eſſentialiter cũ ſuba aie. nõ enim videꝛ eſſe aliqua ratio diuerſitatis. Et ſi potẽtia volitiua ⁊ itellectiua eſſent idez eſſentialiter cuꝫ ſuba aie ſequereꝛ ꝙ eſſent vnũ ⁊ idem inter ſe. qꝛ quecũqꝫ vni ⁊ eidez numero eſſentialiter ſunt eadez inter ſe ſunt eadez. hoc aũt videtur multũ incõueniens ꝙ potẽtia intellectiua ſit idez eſſentialiter cũ voluntate ⁊ ecõuerſo. ſed ſicut cõiter dꝛ voluntas nõ eſt potẽtia cognoſcitiua. intellectus aũt eſt potentia cognoſcitiua. ⁊ de hoc forte inquireꝛ poſt in iſto 3. ergo ⁊c̃. ℂ Sed aliquis dubitaret ꝯ ꝑdicta. qꝛ Ariſto. dicit in iſto 3. prope ꝑn^m. ꝙ intellectus quo opinaꝛ aĩa ⁊ T.cõ.5.
intelligit nullã hꝫ nãm niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt. mȯ ſi ſua potentia eſſet aliqd aliud a ſua ſuba tũc bene hꝛet aliaz nãm. ſ. nãz ſube ſubiectã poſſibilitati ſeu potentie. ergo cõtra Ariſt. videꝛ eſſe qȯ dictũ ẽ. ℂ Ad hoc pȯt dici exponẽdo illã lrãm ꝙ pars aie intellectiue in qua recipiꝛ intelligere ⁊ opinari nullã hꝫ nãm. i. nullã hꝫ potẽtiã nãlẽ aliaz ad intelligere niſi ꝙ poſſibilis eſt. i. niſi illã potentiã que diciꝛ poſſe recipere. ⁊ hoc bñ eſt veruꝫ. qꝛ illa eadẽ pars aie intellectiue in q̃ recipiꝛ itelligere vel ſpẽs intelligibilis nõ eſt ꝑncipiũ actiuũ ipſius intelligere vel ſpeciei: ſed aliud qȯ poſterius declarabiꝛ. Sic igiꝛ intelligendũ eſt dictũ Ariſt. ꝙ illa pars anime qua cognoſcit T.cõ.ꝑ.
anima ⁊ ſapit vt dixerat in ꝑncipio hui⁹ tertij. ⁊ qua opi T.cõ.5.

natur ꝛ intelligit nõ h₃ aliam potentiã nãlez ad intellige
T.c.3. re ꝛ opinari niſi potentiã receptiuã. ideo dicebat ꝑus. im
paſſibile ergo op₃ eſſe ſuſceptiuũ aũt ſpẽi ꝛ potentia huiꝰ
ſed nõ hoc. nõ tñ per hoc vult dicere ꝙ illa pars aĩe ſit ſo
lũ ꝛ eſſentialr potentia receptiua. Et ſilr intelligere de
Cõm. 5. bes Cõmen. qui ſic loquit̃ ibidem. Illud igitur ex aĩa qḋ
dicit̃. intellectus mãlis nullã h₃ nãm ꝛ eſſentiã qua con
ſtituat̃ ſ₃ ꝙ eſt mãlis niſi nãm poſſibilitatis. i. niſi nãm
que eſt ſubm poſſibilitatis. Et hec natura q̃ eſt ſubm poſ
ſibilitatis eſt quedã ſuba imãlis ſm ꝙ videbit̃ poſteriꝰ.
Cõm. 5. Et ꝙ Cõmẽ. ſic itelligat manifeſtũ eſt paꝝ poſt inſpiciẽ
ti vbi ſic dicit. Diffinitio igit̃ intellectus mãlis eſt illud
qḋ eſt in potentia ad oẽs intentiões formarũ mãliũ vni
uerſaliũ ꝛc. Ecce ꝙ ipſe dicit ꝙ itellectꝰ mãlis eſt in po
tentia ꝛ nõ dicit ꝙ ipſe ſit ipſamet potentia: ꝛ hoc eſt ve
rũ. q2 ipſe eſt ſubm huius potentie ad vlia formaꝝ mã
liũ. Uel dicat̃ breuiter cõcedendo ꝙ iſta pars aĩe hñ h₃
aliam nãm q̃ꝫ naturã poſſibilitatis neq₃ illud negat Ar.
ſed dicit eũ nõ habere aliã nãm: niſi ꝙ poſſibilis vocatꝰ
eſt. i. nãm ſubtaꝫ poſſibilitati: ꝛ in hoc multũ differũt. vt
p₃ cuilibet intelligenti. poſſibilitas. n. eſt abſtractũ ꝛ poſ
T.cõ.5. ſibile concretũ. ¶ Itẽ illud verbũ Ar. Quare neq₃ ipſiꝰ
eſt nãꝫ neq₃ vnã: ſed aut hãc ꝙ poſſibilis vocatus eſt. ſic
põt intelligi ꝛ puto cõuenienter. ¶ Ad cuius euidentiaꝫ
cõſiderandũ ꝙ gdaꝫ antiquoꝝ phõꝝ putauerũt aĩaꝫ eẽ
cõpoſitaꝫ ex oĩbus entibus vt oĩa ipſa cognoſceret ꝑ eo
rum ſilia exñtia in ipſa. vñ dixerunt ꝙ terra terrã cogno
T.c.4. ſcimus ꝛ igne ignẽ ꝛ hꝫ. ꝯtra quos Ariſt. loquẽs dixit. ꝙ
neceſſe eſt itaq₃: qm̃ oĩa itelligit imixtũ eſſe. ꝛ ſubdit. In
tus. n. apparens ꝓhibet extraneuꝫ ꝛ obſtruet. ſ. ſi in eius
ſuba eſſet aliqd de nã rerũ exteriorũ ꝓhiberet receptio
neꝫ alioꝝ ꝛ obſtrueret ne cognoſceret aliud. q̃re ipſiꝰ eſt
nãm neq₃ vnã ſupple entiũ exterioꝝ eſſe in ipſo niſi ſolũ
potẽtia receptiua ſpẽi. ꝛ hoc ſubdit. ſed aut hanc nãm h₃
ꝙ poſſibilis vocatus eſt. i. hoc mõ h₃ naturas ꝛ formas
entium. q2 eſt poſſibilis recipere eas ſpũaliter. ꝛ ꝓpter h
dixit ipſe ꝑus. ſuſceptiuũ aũt ſpẽi ꝛ potentia: ſed nõ h ꝛc.
Siqs aũt diceret ꝙ ſuba aĩe in q̃ eſt itelligere ſit idẽ eẽn
tialr oĩo cũ eius potentia ad itelligere vel ad ſpẽm. tunc
iuſtũ eſt vt ſoluat rõnes in ꝯriũ ꝛ demõſtret illã identita
teꝫ que ad pñs mihi poſſibilia eſſe nõ vident̃.

Ad rationeꝫ cõcedo ꝙ idiuiſibile per ſe vnum hñ eſt q̃le ſm ſcḋam ſpẽm q̃litatis
que eſt naturalis potentia receptiua: ꝛ cum hoc bene eſt
quale ſm ꝑmaꝫ ſpecieꝫ q̃litatis que eſt habitus. Oẽs eni
habitus intellectuales quos determinat Ar. in 6° ethic.
ponunt̃ in intellectu poſſibili ſubiue. ꝛ cum dixit phs in
ꝑmo phy. ꝙ indiuiſibile ꝛc. intelligit ꝙ non ſit quale de
tertia ſpecie qualitatis. ſ. q̃litate ſenſibili. vt declaratum
fuit ſupra ꝑmuꝫ phy. ꝛ hoc ſufficit ad intentionẽ Ariſto.
ibidẽ. vult enim ibi oſtẽdere ꝙ totũ ens nõ eſt vnũ idiui
ſibilitate ꝛ vnitate idiuiſibilitatis. q2 ſic ſequeret̃ ꝙ nul
lũ ens eſſet quale q̃litate ſenſibili cũ idiuiſibile nõ poſ
ſit eſſe quale tali q̃litate: h aũt eſt ipoſſibile. ergo ꝛc. ꝛ ſic
nõ valet illa rõ. hñ ĝ cõcedereꝫ ꝙ pars aĩe qua cognoſcit
anima ꝛ ſapit ꝛ qua opinat̃ ꝛ intelligit h₃ in ſe quãdã q̃li
tateꝫ nãlẽ de ſecũda ſpecie q̃litatis que eſt potẽtia rece
ptiua qua dicit̃ potens recipe ſpẽs. Et ſup iſtã nãlẽ iden
titatẽ fundat̃ quidã reſpectus ad ipm actũ itellectualẽ.
Illa tñ potẽtia ꝛ ille reſpectus ſunt realiter ꝛ eẽntialr en
tia diuerſa ab illa ſubſtantia aĩe vt ꝓbatũ eſt ꝑus.

¶ **Neceſſe itaq₃ quoniam oĩa intelligit immix-tum eſſe: ſicut dicit anaxagoras. Textu com-menti. IIII.** Queſtio. IIII.

QUerit̃ hic. vtrũ ad hoc ꝙ intellectus intelli
gat aliqḋ intelligibile oporteat ipm eſſe de
nudatũ ab illo itelligibili. Et arguit̃ ꝑmo ꝙ
non. q2 ſicut ſe h₃ tactus ad tangibile ſic in
tellectus ad itelligibile. per cõuenientẽ ſili
tudinẽ: ſed nõ op₃ tactũ eſſe denudatũ a tangibili qḋ tan
git. tactus. n. conſiſtit in quadã medietate q̃litatũ tangi
biliũ ſm Ariſto. in 2° huius. ꝛ in iſto 3°. ꝛ ſic nõ eſt denu t.c.104.
datus a qualitatibus oĩbus tãgibilibus. q̃re ꝛc. ¶ Item t.118.
ſicut ſe h₃ viſus ad viſibile ſic itellectus ad itelligibile. ꝑ T.c.7.
cõuenientẽ ſilitudinẽ: ſed viſus nõ eſt denudatus. i. ſepa
ratus ab oĩbus viſibilibꝰ ad hoc ꝙ videat. ꝓbatio. quia
viſus eſt in aliquo corpore mixto. quelibet. n. pars aĩalis
eſt mixta. ꝛ vlr q̃libet pars mixti eſt mixta. ex ꝑmo de ge T.c.86.
neratiõe. mõ oẽ mixtũ h₃ aliquẽ colorẽ. vt ſatis p₃ in de
ſenſu ꝛ ſenſato. ꝛ in li° de coloribꝰ. ꝛ breuiter in de ſenſu
ꝛ ſenſato. dicit Ar. ꝙ oĩa corpora colore participãt. ꝛ ſic
viſus ꝓprie nõ eſt denudatus ab oĩ viſibili. ergo ſilr nõ
op₃ intellectũ eſſe denudatũ ab oĩbus itelligibilibus ad
hoc vt oĩa intelligat. ¶ Itẽ recipiẽs non o₃ eſſe denuda
tuꝫ niſi ab illo qḋ recipit̃. hec videt̃ eẽ manifeſta: ſed in
tellectus dũ intelligit aliqḋ intelligibile nõ recipit illud
ſed eius ſpẽm. Lapis. n. nõ eſt in aĩa ſed ſpẽs lapidis. vt Cõ.38.
dicit Cõmen. in iſto 3°. ergo ꝛc. ¶ Itẽ itellectꝰ poſſibilis
ſemꝑ intelligit itellectũ agentẽ ſm Cõmen. in iſto 3°. cõ
mento. 9. ꝛ tñ non eſt denudatꝰ ab ipſo vt manifeſtũ ẽ in
eodẽ ꝯmẽto ꝛ in multis aliis. ¶ Itẽ ſi o₃ itellꝫ ad h ꝙ ali
qḋ itelligibile itelligat eẽ dnudatũ ab illo ſeqt̃ ꝙ itellus
nõ erit aliq̃ forma mãlis. q2 ipſe itelligit oẽs formaſ mã
leſ: ꝛ ſic eſt denudatꝰ ab oĩbꝰ formis mãlibus. ꝛ h vr̃ fal
ſuꝫ. q2 ipſe eſt forma ſubſtãtialis corporis humani ꝛc.

Oppoſitum arguit̃ auctoritate Ariſ. in iſta par te. vult eniꝫ ꝙ oportet intellectuꝫ T.c.4.
vt omnia intelligat imixtũ eſſe. i. denudatũ ab omnibus
intelligibilibus vt cõiter exponitur.

Ad euidentiã qõnis eſt intelligenduꝫ ꝙ ſicut narrat Ar. in ꝑmo huiꝰ. quidaꝫ T.c.25.
antiquoꝝ phõꝝ nãliũ qui cõſiderauerũt nãm aĩe per co t.26.
gnitionẽ quã h₃ de oĩbus entibus poſuerũt ipam animã
eſſe cõpoſitã ex ꝑncipiis entiũ. ad qḋ dicendũ cogebant̃
ex hoc. q2 res cognoſcunt̃ ex ſuis ꝑncipiis ſicut ꝛ hñt eẽ.
ꝛ hoc etiã accipit Ariſt. in ꝑmo phy. Ulterius accipiebãt T.cõ.5.
ꝙ q2 cognitio ſit per ſilitudinẽ cognoſcẽtis ad cognituꝫ
op₃ ergo illud qḋ cognoſcit ꝑncipia entiũ hñe ſilitudinẽ
cũ ipſis. vñ cũ aĩa cognoſcat ꝑncipia entiũ ꝛ ipſa entia ꝑ
ſua ꝑncipia o₃ ipam eſſe ſileꝫ ꝑncipiis entiũ. mõ nõ pote
rant videre quõ aĩa poſſet hñe ſilitudinẽ cũ ꝑncipiis niſi
ipſa hñet in ſe ꝑncipia: ſicut nihil põt eſſe ſile albo niſi ha
beat albedinẽ. ꝓpter qḋ coacti fuerunt dicere aĩaꝫ eẽ cõ
poſitã ex ꝑncipiis vt ex eis cognoſceret ꝑncipia rerũ. vñ
dixerũt. terra terrã cognoſcimus ꝛ igne ignẽ ꝛ aere aerẽ:
ꝛ ſic de ceteris. ¶ Ulterius ꝯſiderãdũ eſt ꝙ q̃uis apud
antiquos phõs de qbus Ariſto. mẽtioneꝫ facit nõ fuerit T.c.7.
notũ ens icorporeũ ꝛ imãle eſſe: imo ſolũ nouerũt corpo
ra ꝛ res in corporibus exñtes. vt videt̃ ſm recitationem
Ariſt. tñ poſt ipſius Ar. doctrinã fuit notũ ꝛ eſt famoſuꝫ
ꝙ entia ſunt duplicia. ſ. mãlia ſeu corporea vel corpora
lia. ꝛ imãlia ſeu incorporalia. vnde ẽt Porphyrius ponit
in tractatibus diuiſionẽ ſube in ſubam corporeã ꝛ incor
poreaꝫ. ꝛ iſtam diuiſionẽ docuit Ar. in iſto 3° caᵒ. Nunc T.c.37.
aũt de aĩa dicta recapitulantes. vbi ſic dicit. Aut. n. ſen
ſibilia ſũt q̃ ſũt aut itelligibilia. nõ. n. accipit itelligibilia
pro eis q̃ itellectu cognoſcunt̃. q2 vt ſic nõ diſtinguunt̃ a
ſenſibilibus eo ꝙ ſenſibilia cognoſcunt̃ itellectu ꝛ nãlia
ꝛ mathematica: ſ₃ ꝓ illis q̃ ſunt imãlia ꝛ icorporalia. hec

dicent̄ intelligibilia pro eo ꝙ ſolo itellectu cognoſcunt̄.
hoc aūt genus entiū demōſtratū eſt in 8°phyſicoꝝ.ptinet
enim demōſtratio hui⁹ad phm nālē ⁊ nō ad metaphyſicū
ſm Cōmē.cōmēto vltimo.⁊ cōmēto.26.ſecūdi phyſicoꝝ.
vt alias declaratū fuit. ¶ Ulterius eſt cōſiderādū ꝙ ſi/
cut accipit h Cōmē.cōmēto.4.⁊.2.hui⁹.cōmento.67.ex
Ar.intentione ꝙ recipiens dꝫ eſſe denudatuꝫ a nā rece/
pti.ita.ſ.ꝙ ipm recipiens nō ſit idē eſſentialr cū ipſo rece
pto.⁊ hoc manifeſtū eſt per ſe.Si aūt aliqd eſſet recepti/
uum ſuipſius cū recipiens ſit in potētia ad receptū tūc
idem eſſet in actu ⁊ in potentia reſpectu eiuſdē ⁊ ſm idē
poſtq̄ꝫ idē eſſentialr eſſet recipiens ⁊ receptū.ſed ꝯñs eſt
manifeſtū ipoſſibile.qꝛ iplicat cōtradictionē.¶ Item ſi
aliquid nālit̄er reciperet ſeipm:vnū ⁊ idem ⁊ ſm idē eēt
perfectio ⁊ pfectibile:qd̄ eſt manifeſtū ipoſſibile.pꝫ ꝯña.
qꝛ receptū eſt perfectio recipiētis aliquo mō perfectōis.
vt manifeſtū eſt iducendo in oībus. forma eni ſubalis q̄
recipit̄ in mā eſt eius p̊ma pfectio ſubalis.⁊ forma acci/
dentalis eſt perfectio accidentalis. Sicut aūt nihil reci/
pit ſeipm:ſic nihil recipit ſpēm ſuipſius:ita ꝙ recipiens
debet eſſe denudatū eēntialiter a natura recepti:⁊ a ſpe/
cie ipſius recepti ipm repreſentante:⁊ hoc manifeſtū eſt
inducendo.Color.n.exiſtēs in pariete nō recipit ſpecieꝫ
ſuipſius ipꝫ repreſentatē.⁊ ſilr odor nō recipit ſpēꝫ odo
ris.ſilr aūt ⁊ in alijs. ⁊ pbat̄ rōne.qꝛ ſi aliquid reciperet
ſpēm ſuipſius ipm repñtantē:tūc ſequeret̄ ꝙ vnū ⁊ idē
ſm idē eſſet mouens ⁊ motū ad idē.qd̄ eſt oio ipoſſibile.
⁊ pbat̄ ꝯña.qꝛ cōſtat ꝙ recipiēs ſpēm alicuius repñtātē
illud mouet̄ ab illo cuius eſt illa ſpēs. vt recipiens ſpēm
albedinis mouet̄ ab ipſa albedine ad illā ſpēm:⁊ hoc no/
tuꝫ eſt cuilibet ſanī capitis. Quid eniꝫ aliud moueret ad
ſpēm albedinis niſi albedo ipſa:ſilr autē ⁊ in alijs.ſi igit̄
aliqd reciperet ſpēm ſuipſius ipꝫ repñtantē tūc ſine du/
bio illud eſſet mouens ⁊ motū ſimul.⁊ ſm idē ⁊ ad idē.ſ.
ad ipaꝫ ſpēm.qd̄ nullus idoneus cōcederet. Nō ſoluꝫ er/
go recipiens aliqd̄ ens dꝫ eſſe denudatuꝫ ab illo ente qd̄
recipit̄:ſed ēt recipiens ſpēm alicuius entis dꝫ eſſe denu/
datuꝫ ab illo ente cuius ſpēm recipit. ⁊ iſtas rōnes innuit
Cō.4. Cōmē.in iſto 3°. ¶ Poſt hoc aūt accipiēdū eſt ꝙ de natu
ra intellectus eſt recipe vlr ⁊ nō idiuidualiter ⁊ ſignate:
⁊ hoc eſt cōceſſum ab oībus itelligentibus. Nulla.n.poſ/
ſet aſſignari dr̄ia inter receptionē ſenſus ⁊ receptionem
intellectus niſi iſta cōcederet̄ ꝙ intellectus recipit vlr ⁊
abſtracte.ſenſus vero idiuidualiter ⁊ ſignate:ita ꝙ rece:
ptio intellectus nō eſt cōprehēſa in aliquo loco determi/
nato nec icluſa vt poſſit dici.receptio ſpēi lapidis in intel
lectu eſt hic ⁊ nō ibi.receptio vero ſenſus ſignata in loco,
ꝓprio ⁊ determinato cōcluſa.ita ꝙ veruꝫ eſt dicere rece
ptio huius albedinis in ſenſu ſoꝛ.eſt hic ⁊ non alibi.ſimi/
liter autem ⁊ in alijs.

His viſis dicendū eſt ad qōnē ſm Ar. ⁊ Cōmē.ꝙ
oꝫ intellectū eſſe denudatū ab omni in/
telligibili qd̄ eſt corpus aut ens in corpore. ¶ 2°.dicēdū
ꝙ nō oꝫ ipm eſſe denudatū ab omni intelligibili imāli
⁊ incorporeo oino. Primū pbat̄.qꝛ recipiens dꝫ eſſe de/
nudatū eſſentialr a recepto.⁊ ab eius ſpecie. vt dicit vna
ſuppoſitio:ſed intellect⁹ recipit oē itelligibile qd̄ eſt cor/
pus aut res in corpore vel ſaltē eius ſpēm:pro alio enim
nō videt̄ eſſe neceſſariū itellectui fantaſma rei ad itelli/
gendū niſi vt ab eo recipiat ſpēm rei fantaſiate ipaꝫ vlr
repreſentantē vt tangebat̄ p̊us ⁊ forte magis declarabi/
tur.ergo ⁊c̄. ¶ Itē ſi intellectus eſſet corp⁹ aut res in cor
pore:tunc nō reciperet niſi idiuidualiter: ſicut eniꝫ corp⁹
nō exiſtit niſi induidualiter ⁊ ſignate: ⁊ ſilr res exiſtens
in corpore.ſic receptio eius eſſet indiuidualis ⁊ ſignata:
ſed cōſequēs eſt ipoſſibile vt dictū eſt. ergo oꝫ itellectū
ꝓprie dictū nō eſſe corpus neqꝫ reꝫ in corpore. ita.ſ.ꝙ ſit
cōiunctus corpori in ſubſiſtentia. ⁊ ad hanc intentioneꝫ
dixit Ariſt. Neceſſe itaqꝫ quoniā omnia intelligit ſcilicꝫ T.c.4.
corpora ⁊ res in corporibus exiſtētes imixtuꝫ eſſe.i.non
multū vnitum neqꝫ coniunctuꝫ eſſe rebus corporalibus
nec ex eis conſtitutū.⁊ in hoc ipſe deſtruit errorē illoꝝ
antiquoꝝ qui putauerūt itellectū ad hoc ꝙ oēs res itel/
ligeret eſſe cōpoſitū ⁊ mixtuꝫ ex ipſis rebus vt dicebat̄.
Qualiter aūt aīa intelligat res q̄ ſunt corpora aut in cor/
poribus cū nullā earū in ſe habeat.docuit Ar.modicum T.cō.3.
ante vbi dixit.ꝙ oꝫ itellectū eſſe ipaſſibilē ſuſceptiuuꝫ
aūt ſpēi ⁊ potētia huius.ſed nō hoc.i.nō corp⁹ neqꝫ virtu
teꝫ in corpore.vt gloſat cōmen. Fuerunt aūt decepti iſti
antiq̄ꝫ quos inuehit Ariſt.qꝛ nō viderūt diuerſitatē in/
ter eſſe corporale ⁊ eſſe ſpūale:nec iter aſſimilationē ali/
cuius ad aliud ſm ſpirituale eſſe ⁊ ſꝫ eſſe corporeū:qd̄ ſi
vidiſſent ſufficiēter nō poſuiſſent ipam aiam eē cōpoſitā
ex rerū p̊ncipijs:⁊ hoc de p̊mo. ¶ Nūc dico de 2°.ꝙ non
eſt neceſſe intellectū eſſe denudatū ab oī itelligibili qd̄ ē
ens imāle ⁊ incorporeū.qꝛ ſicut nihil recipit ſeipm ſic ni/
hil eſt denudatū a ſeipſo.hoc eſt manifeſtū oīs:ſed itelle
ctus eſt aliqd̄ itelligibile imāle ⁊ incorporeū. vt ſatis pꝫ
ex dictis.cum.n.ens ſufficiēter diuidat̄ per imāle ⁊ mā/
le vt dictū eſt.⁊ idē accipit cōmē.in erroribus metaphy.
vbi dicit.ꝙ notū eſt per ſe ꝙ nulla nā eſt media iter ab/
ſtractū ⁊ māle:ſed intellectus eſt aliqua nā ſed nō mere
mālis.qꝛ eſſet corpus aut res in corpore. Relinquit̄ ḡ ꝙ
vel nihil ſit.qd̄ eſt abſurdū per ſe:vel ꝙ ſit ens imāle ſeu
abſtractū:qd̄ pro eodē habeo hic.Oē aūt ens eſt itelligi/
bile.vt pꝫ ex iſto 3°.Et Cōmē.dicit in ſuo libello de gene. T.c.4.
ratione.ꝙ nullū ens eſt ignotū nālit̄er.ḡ intellect⁹ nō eſt
denudatus ab omni itelligibili imāli. Qualiter aūt itel/
lectus poſſibilis intelligat ſe bona difficultas eſt.⁊ oꝫ de
hoc facere ſpālē qōnē. Sicut igit̄ anaxagoras nō poſuit
intellectū eſſe denudatuꝫ ab omni ente vt iperaret.i.vt
iperio ſuo oia moueret. ſed ab oībus entibus q̄ ſunt cor/
pora aut virtutes in corporibus. ſic Ariſto. nō voluit in/
tellectū eſſe denudatū ab omni itelligibili quocūqꝫ mō:
ſed modo p̄dicto. ¶ Dicūt aūt multi ꝙ oꝫ intellectuꝫ
poſſibileꝫ de quo loquimur eſſe denudatū ab oī intelli/
gibili qd̄ eſt per ſeipm intelligibile tam māli q̄ꝫ immāli,
nec ſequit̄ ex hoc ipꝫ eſſe denudatū a ſeipſo. qꝛ nō eſt in/
telligibilis per ſeipꝫ cū ſit ens in pura potētia de ſe ⁊ nul
lum ens actu de ſe formalr vt dicūt.Sed qꝛ hoc indiget
conſideratiōe ſeorſum ⁊ diſtincte. ⁊ eſt multū dubitabi/
le.ideo nō accipio hoc vt p̊ncipiū. ſufficit aūt mihi ipſuꝫ
intellectum eſſe aliqd̄ intelligibile aliqualiter. ⁊ ideo nō
oꝫ eſſe denudatū ab omni intelligibili omnino:ſꝫ forte
ſit denudatus ab omni intelligibili: qd̄ eſt ens actu vel
actus:⁊ hoc videbit̄ poſt deo volente. ¶ Sed cōtra di/
cta eſt difficultas nō parua.nam per p̊mā rōnem qua ſe/
re omnes vtunt̄ ſm intentioneꝫ Ariſto. ⁊ Cōmen.videt̄
pbari ꝙ aīa cogitatiua humana nō ē aliqua forma mā/
lis.cuius tn̄ oppoſitū vult Ar.in iſto 3°.vbi dicit ꝙ itell's T.c.20.
paſſiuus eſt corruptibilis: ⁊ itelligit p itellectuꝫ paſſiuū.
vt dicit Cōmen.ipam virtutē cogitatiuā ꝓpriā homini.
ergo vult virtutē cogitatiuā eſſe corruptibilē. ⁊ per ꝯñs
aīa cuius eſt iſta virtus eſt corruptibilis:qd̄ nō eſſet niſi
eſſet forma mālis. ¶ Itē Cōmen.dicit in 3°.huius.com/
mento.33. ꝙ hō non eſt generabilis neqꝫ corruptibilis
niſi per virtuteꝫ illā.⁊ loqͥt̄ de cogitatiua. ⁊ pbat̄ ꝯña.
qꝛ ipſa aīa cogitatiua recipit oēs formas māles. dicit.n.
Cōmen.in 2°.hui⁹.cōmēto.63. ꝙ ipſa ꝯprehēdit itētiōes
idiuiduales oium.io.p̄dicamentoꝝ.⁊ ſic videtur ꝙ ipſa

cognoſcat oẽs formas mãles.q̃re ⁊c. ¶ Ad h̄ dicũt aliq̄
ꝙ ipſa aĩa cogitatiua nullo mõ cognoſcit ſeipaꝫ neqꝫ ſuã
virtuteꝫ.qꝛ ſi ipſa cognoſceret ſeipaꝫ aut cognoſceret ſe
per ſuã ſubãm aut per ſpẽm rep̄ſentantẽ ipaꝫ: ſed nõ per
ſuã ſubãm.qꝛ tunc ſemꝑ cognoſceret ſeipaꝫ: qđ eſt icõue
niens:nec ꝑ ſuã ſpẽꝫ rep̄ñtantẽ ipaꝫ.qꝛ ſic ipa eẽt in actu
⁊ in potẽtia ſil̄ ad ſuã ſpẽꝫ. Illud.n.cuius eſt aliq̄ ſpẽs re-
p̄ſentatiua mouet recipiẽs ad illã ſpẽꝫ.vt albedo mouet
viſuꝫ ad ſpẽm rep̄ñtantẽ albedinẽ.ſil̄r aũt ⁊ in alijs. igiť
ſi aĩa cogitatiua cognoſceret ſeipaꝫ per ſuã ſpẽm ꝓpriaꝫ
quã reciperet:tunc vnũ ⁊ idẽ.ſ.ipſa aĩa cogitatiua eſſet mo
uens ⁊ motũ ſil̄ reſpectu eiuſdẽ.⁊ ſic in actu ⁊ in potẽtia:
qđ eſt vnũ ĩpoſſibilẽ.Et iõ vr̄ ꝓbabile ꝙ aĩa cogitatiua
nõ cognoſcat ſeipam: ſed itellect⁹ eſt virtus cui⁹ eſt eã ⁊
eius actũ cognoſcere. Neqꝫ dixit Cõmẽ. ꝙ ipſa aĩa cogi-
tatiua cognoſcit oẽs formas mãles.vt pꝫ ĩſpiciẽti cõmẽ-
tuꝫ.ſed ꝙ cognoſcat intẽtiões indiuiduales oĩuꝫ.io.p̄di
camentoꝝ:ſed nõ oẽs.Et ꝙ dicit Cõmẽ.exẽplificãdo qđ
aĩa cogitatiua cognoſcit intẽtioneꝫ idiuidualẽ hui⁹ hoĩs
⁊ illius q̄ nõ vr̄ eſſe niſi forma eius ſingularis.⁊ hec ẽ aĩa
cogitatiua ſm eũ. Forte dicendũ ꝙ de exemplo non re-
2°.hui⁹. quiritur verificatio: ſed manifeſtatio vt ipſemet dicit.
Cõ.67. Uel intelligit ꝙ aĩa cogitatiua cõp̄hẽdit ĩtẽtionẽ indi
uidualẽ huius hoĩs ſm ꝙ eſt hoc aĩal vel hoc corp⁹ ⁊ nõ
ſꝫ ꝙ eſt hic hõ per aĩaꝫ cogitatiuã. ¶ Al̄r põt dici ꝙ aĩa
cogitatiua vni⁹ hoĩs vt ſortis cognoſcit aĩam cogitatiuã
alterius vt Platonis. ¶ Uel dicendũ ꝙ per ſpẽs aliarũ
formaꝝ ꝑ trãſmutationẽ q̄ fit in ea cũ ſit virtus cogitati
ua cognoſcit ſeipaꝫ:q̄uis ipſa ſit mãlis.vñ cum diciť aut
cognoſcit ſe per ſpẽm ꝓpriã:aut per ſuã ſubſtantiã. dico
ꝙ neutro mõ.ſed per ſpẽm aliorũ. modo quo dictuꝫ eſt.
Dicunt tñ aliq̄ ꝙ aĩa cogitatiua cognoſcit ſeipaꝫ q̄uis
ipſa ſit forma mãlis.Et dicunt ꝙ nõ fuit itentio Ar̄. ne-
qꝫ Cõmen.demõſtrare ꝙ aĩa nõ ſit aliq̄ forma mãlis ꝑ
hoc ꝙ oẽs formas mãles recipit abſolute:ſed per modũ
aliũ receptionis.ſ.qꝛ recipit vl̄r.⁊ ſic nõ hꝫ locũ in aĩa co-
gitatiua.qꝛ ipſa nõ recipit vl̄r ſed idiuidual̄r. Sꝫ ſine du
3°.hui⁹. bio hoc videť plane eſſe ꝫ Cõmen. Accipit enim iſtas ꝓ-
Cõm.4. poſitiones.ſ.ꝙ iſte intellectus mãlis recipit oẽs formas
mãles.recipiens enĩ oẽ neceſſe eſt vt ſit denudatuꝫ a nã
recepti:⁊ vt ſua ſubã nõ ſit ſubã recepti in ſpẽ.ecce ꝙ ſim
pliciter ⁊ abſolute ex receptiõe formaꝝ mãlium ⁊ nõ ex
mõ recipiendi.ſ.vl̄r cõcludit Cõmẽ.ꝙ iſte intellect⁹ qui
dr̄ mãlis nullã hꝫ in ſe de formis mãlib⁹.Et ſm h̄ videť
oportere cõcedere ꝙ aĩa cogitatiua aut nõ ſit forma mã-
lis aut ꝙ nõ cognoſcat ſeipaꝫ per receptionẽ ſpẽi. Quic-
quid enĩ diceret ponẽdo ipaꝫ cogitatiuã eſſe formã mã-
lẽ:⁊ cũ hoc recipe oẽs formas mãles diceret ex ꝑte itel-
lectus. Propter qđ ad pñs mihi videť ꝓbabile ꝙ aĩa co
gitatiua non cognoſcat ſeipam ſicut nec viſus cognoſcit
ſeipm. Quãtũcũqꝫ enĩ virtus cogitatiua ſit multo nobi-
lior oĩbus particularibus ſenſib⁹ ⁊ ſenſu cõi ⁊ forte oĩb⁹
virtutibus organicis aĩe humane:tñ in h̄ cõuenit cũ ſen-
ſu ꝑticulari ꝙ ipſa eſt organica.ſ.in corꝑe dtermiato exi-
ſtens ſubiue:⁊ talis virt⁹ nõ cog̃ſcit ſeipam nec ſuũ actũ.
In huius aũt rei teſtimoniũ iduco Albertũ in ſuo cõmẽ-
to ſuꝑ iſtũ 3ᵐ.c.13.⁊ eius rõnẽ vbi ſic dicit. Nulla virtutũ
organicaꝝ cõp̄hẽdit ſe vel ſuũ inſtr̄ꝫ: qm̄ imaginatiua
neqꝫ ſe neqꝫ ſuũ inſtr̄m imaginať.⁊ ſic eſt de oĩb⁹ alijs po
tentijs organicis:⁊ hui⁹ cãm diximus ſuperi⁹: qm̄ forma
ꝓut eſt cõiuncta mãe ſue per eſſe mãle nõ mouet aliquã
virtutẽ aĩe.Et qꝛ figure organoꝝ ⁊ vires aĩe q̄ ſunt ſubã-
les forme organorũ cõiunguntᷣ aĩe per eſſe nãle ⁊ mãle.
ideo nullo mõ pñt eas app̄hẽdere.Et hec ſunt v̄ba iſtius
hoĩs in q̄bus manifeſte teſtať ⁊ ꝓbat ꝙ nulla virtus or-
ganica cognoſcit ſeipam:⁊ ſil̄r aĩa organica eadẽ ratione
ſeipaꝫ nõ cog̃ſcit. ⁊ h̄ de illo dubio. ¶ Propter ſolones
q̄rũdã rõnũ eſt conſiderandũ ꝙ aliq̄d eſſe denudatũ ab
aliquo itelligiť dupl̄r. Uno mõ ſꝫ eſſe vt dicimus ꝙ ſor-
tes eſt ſeꝑatus a Platone. ⁊ vl̄r ſic ſe hñt illa quoꝝ vnũ
nõ eſt cõiunctũ ſm ſubſiſtentiã cum alio. Alio mõ itelli-
gitur aliq̄d eſſe denudatũ ab alio ſm q̄ditateꝫ ſeu eſſen-
tiaꝫ:ſicut cũ q̄ditas vnius nõ eſt q̄ditas ⁊ eſſentia alteri⁹
q̄uis ſint cõiũcta ſm ſubſiſtẽtiã. vt dicimus ꝙ mã p̄ma
eſt denudata ab oĩ actu ſeu forma nõ ꝙ ſm ſubſiſtentiã
ſit ſeparata ab oĩ forma:ſed qꝛ q̄ditas ⁊ eſſentia mãe p̄i
me nõ eſt q̄ditas nec eẽntia alicuius forme. vt pꝫ ex p̄mo T.c.64
phyſicoꝝ. ⁊ ſic eſt in multis alijs cõſil̄r. poſſibile.n.eſt ꝙ t.c.65.
aliq̄ duo ſint ſibi inuicẽ cõiũcta ſm eẽ: ita ꝙ ſint in eodẽ t.c.70
loco ⁊ in eodẽ ſubõ:⁊ tñ eẽntia vnius diuerſa eſt ab eẽn- T.c.70
tia alterius vt ſciunt paꝝ exercitati in ph̄ia Ar̄.

Tunc ad rõnes. Ad p̄mã cũ diciť. ſicut ſe hꝫ tact⁹
ad tangibile ⁊c.poſſet cõcedi.⁊ cuꝫ diciť
ꝙ tactus nõ eſt denudatus ab oĩ tangibili.põt dici ꝙ ve-
rum eſt ſm eſſe ſubſiſtentie ſicut hñ ꝓbabať. tñ ipſa vir
tus tactiua eſt denudata eẽntial̄r ab omni q̄litate tãgibi
li.ſic.ſ.ꝙ eſſentia ipſius nõ eſt aliqua q̄litas tangibilis:ſꝫ
eſt virt⁹ aĩe nãlis fundata in organo hñte quãdã medie-
tatẽ ⁊ ꝓportionẽ oĩum q̄litatũ tangibiliũ. ⁊ ſic ſil̄r itelle-
ctus eſt eẽntial̄r denudatus ab oĩbus formis mãlibus ⁊
earũ ſpẽbus: q̄uis ſit cõiunct⁹ ſm eſſe cũ multis: ⁊ forte
oĩbus ſpẽbus intelligibilib⁹ formaꝝ mãliũ. ⁊ ſic nõ valꝫ
rõ illa. ¶ Al̄r põt dici ad rõnẽ concedendo maiorẽ. ⁊ ad
minorẽ cũ diciť ꝙ tactus nõ eſt denudatus ab oĩbus q̄li
tatibus tãgibilib⁹.poſſumus dicere ꝙ ĩmo tactus q̄libet
etiã eſt denudatus ſm eſſe ab oĩbus q̄litatib⁹ tãgibilib⁹
quas cognoſcit:⁊ ſi tactus eſt cõiunct⁹ aliq̄bus q̄litatib⁹
tãgibilib⁹.ſ.illis q̄ ſunt in ſuo organo.dico ꝙ illas nõ co-
gnoſcit ſed alias q̄ ſe hñt ſicut excellẽtes aut diminute.
vt tactus ſortis nũq̃ cognoſcit q̄litates tãgibiles q̄ ſunt
in organo tactus ſor.ĩmo etiã q̄litates ſenſibiles tangibi
les q̄ eſſent oĩo ſil̄es eis nõ ſentiret. Uñ Ar̄.2°.hui⁹.dicit T.c.118
ꝙ ſil̄r calꝫ ⁊ frigidũ aut durũ ⁊ molle nõ ſentim⁹. ¶ Sꝫ
aliquis dubitaret rõnabil̄r.qꝛ ſi tactus nõ cognoſcit oẽs
q̄litates tãgibiles q̄ ſunt in ſuo organo tũc eſt dare aliq̄s
q̄litates tãgibiles quas nullus tact⁹ põt ſentire. cui⁹ op-
poſitũ vult ph̄s in 2°.hui⁹.c. Qm̄ aũt non ſit alius ſenſus
ꝑter q̄nqꝫ. vbi dicit ꝓpe p̄ncipiũ. Oẽs.n.tãgibiles in q̄tũ t.c.128.
tangibiles paſſiões nobis tactu manifeſte ſunt. ¶ Ad h̄
dicendũ p̄mo intelligẽdo ꝙ q̄uis tactus cõſiſtat in q̄dã
ꝓportiõe qualitatũ tangibiliũ illa proportio nõ eſt oĩno
punctualis ⁊ indiuiſibilis: ĩmo hꝫ multaꝫ latitudinẽ.nõ
eniꝫ eſt eadẽ ꝓportio qualitatũ tangibiliũ in corpore ho
minis ⁊ in corpore leonis.nec ecõuerſo. ⁊ ſic in alijs.ĩmo
etiã nõ eſt penitus eadẽ ꝓportio q̄litatũ tãgibiliũ in cor-
pore vni⁹ hoĩs ⁊ alterius: ſed in vno magis accedit ad
equalitateꝫ ⁊ tẽperamentũ q̄ꝫ in alio. ⁊ ꝓpter hoc vn⁹ hꝫ
meliorẽ tactũ q̄ꝫ alius. Qualitates enĩ tangibiles q̄ ſunt
ꝓportionate vni aĩali ſunt excellẽtes vel defectiue alte-
ri animali. vt illud qđ eſt tẽperate calidũ reſpectu cõple
xionis leonis eſſet frigidũ reſpectu cõplexionis hoĩs.
⁊ ſic de alijs. Et ideo breuiter dico ꝙ lꝫ tactus q̄libet nõ
cognoſcat q̄litates tãgibiles corporis in quo eſt:tñ alius
tactus eas cognoſcit. ⁊ tactus exñs in vna ꝑte cognoſce-
re põt q̄litates tangibiles exñtes in alia parte. vt tactus
ſortis ſentit q̄litates tãgibiles corporis Platonis ⁊ tact⁹
Platonis exiſtens in manu cognoſcit q̄litates tãgibiles
cordis aut pectoris. ⁊ ſic nõ valet. ¶ Sil̄r diceret ad il-
laꝫ de viſibili ⁊ viſu. viſus.n.nõ eſt ſeparatus ſm eſſe ab
omnibus coloribus ſic̄ bene arguebať. tñ alia eſt q̄ditas

viſus ab omni colore.ꝛ ſic denudatus eſt ſm eſſentiã:lȝ
nõ ſm ſubſiſtentiã. Et rurſus quilibȝ viſus nõ cognoſcit
colorẽ ſui organi in quo exiſtit. Quis forte viſus vnꝰ ani
malis poſſit cognoſcere colorez organi viſus alterꝰ ani-
malis. ¶ Ad aliaȝ pȝ ex dictis. pbatũ.n.eſt ꝙ recipiens
aliqd nõ dȝ eſſe illud neqȝ eius ſpẽs. qꝛ ſi ſpẽs alicuiꝰ en-
tis ipm repñtantis reciperet illud ens vt ſpẽs coloris reci-
peret colorẽ tunc effectus reciperet ſuũ agens:qḋ eſt mani
feſtũ ĩpoſſibile.ꝛ pȝ ꝯña. qꝛ ſpẽs repreſentãs aliqd cãtur
ab illo cuius eſt ſpẽs vt ſpẽs albedinis ab albedine. ſilr
aũt ꝛ in alijs.igitur ꝛc̃. ꝛ ratio tangebaṫ ꝑus in virtute lȝ
non in ꝓpria forma. ¶ Ad aliam cũ dicĩ ꝙ intellectus
poſſibilis nõ eſt denudatus ab agente.põt dici ad pñs ꝙ
verũ eſt ſm ſubſiſtentiã.vt poniĩ cõiter ſm Ar.ꝛ Cõm.
ſed ſm eſſentiã bene eſt denudatus. alia.n.eſt eẽntia in-
tellectus agentis ꝛ alia intellectus poſſibilis: vt manife-
T.c.18. ſtuȝ eſt in iſto 3°.q̃re ꝛc̃. ¶ Ad aliã cũ dicĩ ꝙ tunc ĩtelle-
ctus ꝛc̃.de hoc oȝ facere qõnẽ ſpãlez:qꝛ in iſto ſunt dif-
ficultates non paucę:ſed magne.ꝛ ſic de iſto ꝛc̃.

¶ Hoc autem vt cognoſcat: intus enim appa-
rens prohibet extraneum ꝛ obſtruit. Textu
cõmenti. IIII. Queſtio. V.

Q Ueriĩ hic ꝯñter. Utrum aĩa intellectiua ſit
forma ſubãlis corporis hũani. Arguiĩ ꝑmo
ꝙ ſic.qꝛ illud per qḋ hõ diſtinguiĩ ab oĩbus
alijs eſt eius forma ſubãlis. Actus.n. diſtin-
T.c.49 guit ꝛ ſeparat 7°.metaph. ſed hõ per aĩaȝ itel
lectiuã diſtinguiĩ ab oĩbus alijs.ergo ꝛc̃. ¶ Itẽ illud eſt
forma ſubãlis hoĩs a quo ſumiĩ dĩa ſpecifica. hec ẽ ma-
nifeſta:ſed ab aĩa ĩtellectiua ſumiĩ dĩa ſpecifica hoĩs.ſ.
rõnale vt manifeſtũ eſt.q̃re ꝛc̃. ¶ Item aĩa intellectiua
eſt q̃dã ſubã.hoc ẽ manifeſtũ cuilibet ĩtelligẽti:aut ergo
eſt ſubã q̃ eſt corpus ſeu mã. aut ſubã ꝯpoſita ex corpore
ꝛ forma aliq̃:aut ſubã que eſt forma.per diuiſionez ſuffi-
cientem:ſed nõ eſt ſubã que eſt corpus vt oẽs cõcedunt.
neqȝ ſubã cõpoſita ex mã corporali ꝛ forma aliq̃: vt ẽt cõ
C.4.25 cediĩ ab oĩbus.ꝛ pȝ ex iſto 3°.ſm Cõmẽ.relinquiĩ g̃ ꝙ ſit
ſubã q̃ eſt forma ꝛ nõ eſt forma alicuiꝰ alterius entis niſi
hoĩs vt manifeſtũ eſt.g̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ illud eſt forma ſubãlis
hoĩs in cuius operatiõe nobiliſſima cõſiſtit humana feli
citas.hec eſt manifeſta.nã ſũmũ bonũ vniuſcuiuſqȝ cõſi
ſtit in opatiõe optima ſue forme. felicitas aũt ẽ maximũ
bonũ hoĩs.ꝑmo ethi.ꝛ.10.ſed felicitas hoĩs cõſiſtit in no
biliſſima opatiõe intellectus. vt inq̃ſitũ eſt in ꝑmo ethi.
ꝛ 10. ¶ Itez Ar.dicit 8°.ꝛ.10.ethicoꝝ. ꝙ hõ eſt intellectꝰ
vel maxime intellectiuus.hoc aũt nõ eſſet niſi ĩtellectus
eſſet forma ſubãlis hoĩs vt manifeſtũ eſt.ergo ꝛc̃.

2° huiꝰ. Oppoſitum arguiĩ auctoritate Ariſto. in iſto li-
T.c.11.ꝛ bro.vult eniȝ ꝙ animã ſm quaſdã
h.t.c.4 ſui partes nihil prohibet ſeparari ꝓpter ꝙ nullius corpo
Cõm.5. ris eſt actus.ꝛ non habet hoc veritatez niſi de anima in-
tellectiua vt omnes concedunt.ergo ꝛc̃.

De iſta qõne eſt intelligendum ꝙ ſicut recitat
Cõmen. Auerroys.opinio Alexã-
dri fuit ꝙ aĩa intellectiua eſt forma ſubãlis dans eẽ for-
malr corpori hũano ꝛ eſt ei vnita ſm eſſe ſicut figura ce-
re.Et hoc ipſe ꝓbauit per diffõnẽ cõez quã Ar. inq̃ſiuit
T.c.7. in 2°.hꝰ.aĩa.n.eſt actꝰ ꝑmus ꝛc̃. dixit.n. iſtã diffõnẽ cõem
ꝯuenire omni aĩe vniuoce.g̃ ꝛc̃.Dicebat tñ iſte hõ vt poſ
ſumus colligere ex rõne Cõmẽ. ꝛ Alberti ꝙ ipſa aĩa hũa
na eſt forma nobiliſſima reſpectu oĩuȝ formaꝝ mãliũ:ſi
cut ẽt humanũ corpꝰ eſt corpꝰ nobiliſſimũ reſpectu oĩuȝ
corpoꝝ iſtoꝝ ĩferioꝝ ꝛ hȝ nobiliſſimã cõpõnẽ ꝛ cõplexio
nez reſpectu oĩuȝ ceteroꝝ corpoꝝ.ꝛ ꝓꝑ hoc ꝑcepit in pñ°
ſui libri de aĩa ꝙ cõſiderãs de aĩa ĩtellectiua dȝ ſcire mi-
rabilia cõpõnis corporis hũani.qꝛ cũ aliquis cognouerit
diuerſitatẽ cõpõnis ꝛ cõplexionis corporis humani a cõ-
poſitiõibus ꝛ cõplexionibꝰ aliorũ:ꝛ nouerit excellentiaȝ
dignitatis eius ſuper alias cõpoſitiões ꝛ cõplexiones po
terit ei cõſtare ꝙ aĩa hũana multũ diuerſa eſt ab aĩabus
alioꝝ aĩaliũ ꝛ lõge nobilior eis. nec eſt remotũ ꝙ diuerſi
tas cõpõnis ꝛ cõplexiõis corporis humani ſit cã diuerſi-
tatis ꝛ nobilitatis aĩe hũane ad alias aĩas. qꝛ videmꝰ ꝙ
parua diuerſitas cõbinationũ q̃litatũ tangibiliũ in mã ẽ
cã magne diuerſitatis in elemẽtis intñ ꝙ vnũ elemẽtũ
eſt ignis.ſ.qḋ hȝ caliditatẽ ꝛ ſiccitatẽ. ꝛ aliud eſt aer q̃ eſt
calidus ꝛ hũidus. ſilr aũt ꝛ in alijs. Sic igiĩ cũ cõpoſitio
ꝛ ꝯplexio elemẽtoꝝ in corpore hũano ſit multũ diuerſa
ab alijs nõ eſt irrõnabile ꝙ ex hꝰ cõpõne vel cõplexione
ꝓueniat talis forma mirabilis ꝛ nobilis.ſ.ĩtellectꝰ. Dice-
bat vlterius iſte Alexãder ꝙ iſta aĩa ĩtellectiua hȝ quã-
dam ꝑparationẽ ad recipiendũ intellecta:q̃ etiã vocaĩ h
noĩe intellectus.ꝛ de iſta ꝑparatiõe ipſe expoſuit q̃ſi oẽs
ſermones Ar.ſ.cũ dixit Ar.ꝙ ĩtellectꝰ nullius corporis
eſt actus.ꝛ ꝙ eſt ĩmixtus ꝛ ſeparatꝰ ꝛ ꝙ nõ hȝ organuȝ.ſ.
aliquã partẽ determinatã in corpore ſibi appropatã ꝛ in
hoc differt ab alijs virtutibꝰ aĩe q̃ hñt organa ꝓpria:ꝛ ꝙ
nõ eſt corpus neqȝ forma in corpore:ſed aliqd cõſequens
ipaȝ formã exñtẽ in corpore.ſ. idoneitas ad ĩtelligibilia
recipiẽdũ.ꝛ hec ſunt que a Cõmẽ. habemus de opinione
Alexãdri de ĩtellectu poſſibili.Cõtra q̃ Cõmen.multiplr
opponit ꝛ q̃dã poſterioꝝ ſubtilr cõſiderãtes nãm ĩtelle-
ctus.Adiungã igiĩ hic multas rõnes deſtruẽtes iſtuȝ er-
rorez viliſſimũ.nõ ſolũ.n.nãle deſideriũ ĩeſt hoĩ ad ſciẽ-
dũ veritatẽ.vt dicit Ar. in ꝓhemio meta. ſed ẽt nãliter
appetit cõfutare errores ꝑcipue illoꝝ ꝛ taliũ quoꝝ ſolẽ-
nitas ꝛ auctas facit ꝓbabilitatẽ aut fidẽ niſi redarguen-
tur rõnibus.Quolibȝ vero ꝓferẽte ꝯria opiõnibꝰ ſollici
tuȝ eſſe ſtultũ eſt. vt dicit Ar.in ꝑ thopi.Qꝛ igiĩ iſte Ale
xander fuit de magnis ꝛ famoſis expoſitoribꝰ Ar. in tñ
ꝙ aliquotiẽs nõ reputabaĩ phs niſi Alexãdrinꝰ. vt nar-
rat Cõmẽ.in iſto 3°.cõmẽto.14.iõ ne eiꝰ auctas det ſpẽm
veritatis huic erronee falſitati conabor ex p ſe notis hãc
põnẽ exterminare q̃tũ ad h qḋ ſequiĩ ex ea.ſ. aĩam ĩtel-
lectiuã eſſe generabilẽ ꝛ corruptibilez ſicut ꝛ alie forme
mãles ſũt generabiles ꝛ corruptibiles. ꝙ aũt ſequaĩ ad
hanc poſitionẽ aĩam ĩtellectiuã eſſe corruptibilẽ ꝛ corrũ
pi neceſſario ad corruptionẽ cõpoſiti ſic oſtẽdo. Oĩs for-
ma q̃ ad ſui exiſtentiã in mã req̃rit determinatas diſpõ-
nes corrũpiĩ illis corruptis. hoc pȝ ĩductiue. color enim
requirit in ſubiecto determinatã ꝓportionẽ lucidi cum
opaco.ꝛ corrũpiĩ ad corruptionẽ iſtiꝰ ꝓportiõis:ꝛ forma
ignis req̃rit in mã determinatã caliditatẽ ꝛ ſiccitatẽ.vñ
corrũpiĩ corruptis iſtis diſpõnibꝰ nãlibꝰ. ſimilr aũt ꝛ in
alijs.mõ oĩs forma mãlis.ſ. dans eſſe mãe req̃rit in ſua
mã determinatas diſpõnes ꝛ ꝓpꝛas vt manifeſtũ eſt de ſe:
ꝛ hoc teſtaĩ Ar.in 2°.hꝰ.vbi dicit ꝙ vniuſcuiuſqȝ actꝰ in T.c.24
potẽtia exñte ꝛ in ꝓpria mã aptus natꝰ eſt fieri. ergo ꝛc̃. ꝛ.26.
¶ Itẽ cõfirmaĩ. Si aĩa ĩtellectiua eſt vnita corpori ſm
eſſe ꝛ dat ipſi corpori humano eſſe ſubſtãtiale ſpecificuȝ
tũc illud eſſe vnitũ ſeu cõiũctũ aut eſt ipſamet ſubã aĩe:ꝛ
eſſentie aĩe:aut quoddaȝ accñs ipſius aĩe. Si dicaĩ ꝙ ſit
ſubã ꝛ eẽntia aĩe.ergo cũ nõ eſt cõiuncta neqȝ vnita cor-
pori nõ ẽ ampliꝰ ſubã aĩe. Cõſtat aũt ꝙ poſt mortẽ hoĩs
aĩa ĩtellectiua nõ eſt amplius vnita corpori ſm eſſe:neqȝ
cõiuncta.ergo corrupta eſt tũc ſubã aĩe. ſi vero dicaĩ ꝙ
eſſe cõiũctũ ſeu vnitũ aĩe ẽ accñs. aut ẽ accñs ꝓpriũ ꝛ ĩſe
parabile.aut ẽ accñs ſeparabile. ſi eſt accñs ĩſeparabile.
ergo ſi remanet ſubã anime poſt mortez remanebit eius

vnio ad corpus.ſi non manebit eius vnio ad corpus non
remanebit ſubſtātia.q2 nō remanet ſuba remoto accidē
te inſeparabili. Si aūt dicat̄ ꝙ ipſa vnio aīe ad corp⁹ eſt
accńs ſeparabile ab ipſa aīa. tunc aīa cōſtituet hominez
in eſſe ſubali ſpecifico ſm accidens ſeparabile:qđ eſt ab-
ſurdum.ꝛ pꝫ ꝯn̄a.q2 aīa nō cōſtituit hoiem in eſſe ſubali
ſpecifico:niſi ſm ꝙ eſt vnita corpori vt omnes cōcedūt.
¶ Itez ſi hō ſingularis corrūpit̄:ꝛ tn̄ ꝑncipia eius ſuba-
lia manent.ſ.mā̄ ꝑma que eſt incorruptibilis. vt pꝫ ꝑmo
T.c.82. phyco2.ꝛ etiam ſuba anie manet tunc ſine dubio corru-
ptio hoīs nō eſt niſi tranſmutatio accńtalis cum ibi nul-
la ſuba corrumpat̄. ¶ Sed dices ꝙ illa vnio aīe ad cor-
pus eſt quedā ſuba vel eſſe ſubale:ꝛ ſic corruptio homis
erit tranſmutatio ſm ſubaz. hoc eſt figmentū. q2 ſi vnio
aīe ad corpus eſt eſſe ſubſtātiale hoīs. ꝛ illa vnio deficit
aīa remanente ꝛ ſubſiſtēte.tunc q̄ro de illo eſſe aīe quod
ipſa hꝫ poſt corruptionē vtrū illud idē eſſe habebat cuz
erat cōiuncta corpori vel non. ſi habuit idez eſſe: tunc in
hoie erunt duo eſſe ſubſtātialia.ſ. vnio anie ad corpus.ꝛ
illud eſſe ſubale qđ hꝫ anīa ſubſiſtens poſt mortē: qđ eſt
abſurdum.Si vero dicas ꝙ aīa cū eſt vnita corpori non
hꝫ idē eſſe ſubſiſtērie qđ hꝫ poſt mortē:hoc eſt deriſoriū.
q2 oporteret aſſignare qđ dat ipſi anime illud eſſe ſubſi-
ſtens qđ hꝫ poſt mortē ꝛ ꝑus nō habuit. ꝛ nō eſt aſſigna-
re etiam fingere volenti. Preterea ꝙ vna ꝛ eadē forma
q̄n̄qꝫ ſit inherēs vel vnita ſubo ſm eſſe non hn̄s eē per ſe
ſubſiſtēs.ꝛ q̄n̄qꝫ ſit per ſe ſubſiſtēs hoc eſt fictitiū ꝛ ē mi-
rabile.¶ Itē ꝓbat̄ ꝯn̄a ꝑncipalis.ſ. ꝙ ſi anima ē forma
dans eſſe corpori formalr̄ ipſa corrūpit̄ cum cōpoſitum
corrūpit̄.q2 alia eſt rō eſſendi forme mā̄lis ꝛ cōpoſiti.nā
rō eſſendi cōpoſiti eſt eſſe per ſe ſubſiſtens ꝛ ſeparatū nō
vnitū alteri ſube per ſe.rō vero eſſendi forme mā̄lis dā-
tis eſſe eſt ꝙ ipſa ſit illud quo aliqđ eſt: ſicut rō eſſendi fi-
gure eſt ꝙ ſit illud quo aliqđ eſt figuratū. ſimilr̄ aūt ꝛ in
alijs ſuo mō.¶ Et tūc arguit̄ .ceſſante rōne eēndi alicu-
ius illud amplius nō eſt ens:imo eſt corruptū.ſed rō for-
me dantis eſſe ceſſat cū corrūpit̄ cōpoſitū. q2 illa forma
nō eſt amplius illud quo aliqđ eſt.ergo tūc ceſſat illa for
ma mā̄lis dans eſſe.ſi itaqꝫ aīa eſt forma mā̄lis tunc cuz
ipſa nō eſt illud quo aliqđ eſt.ſ.poſt mortē ipſa amplius
nō eſt ens.ꝛ ſic pꝫ ꝯn̄a que ponebat̄. ¶ Sꝫ q2 Alexāder
nō hꝫ illud pro īpoſſibili.ſ.ꝙ aīa intellectiua ſit corrupti
bilis ꝛ corrumpatur cum indiuiduū corrumpit̄ .ideo ad-
duco alias rationes contra eius poſitionē. Si aīa intel-
lectiua eēt forma mā̄lis ipſa nō recipet oēs formas mā-
les nec ſpēs olum formarū mā̄liuꝫ.q2 nihil recipit ſeipꝫ
nec ſpēm ſuyp ſuus. vt ꝓbatū fuit ꝑus: ſed ꝯn̄s eſt incon-
ueniens.q2 intellectus recipit oēs formas mā̄les q̄tum
ad earuꝫ ſpēs.aliter.n.nō itelligeret eas de nouo.q̄re ꝛc̄.
¶ Itē ſi intellect⁹ eſſet forma mā̄lis eo mō quo ipſe po-
nit:ſequeret̄ ꝙ ipſe eſſet extenſus ſaltē per accńs ad extē
ſionē corporis ꝛ haberet partē extra partē. qđ eſt ꝯ nām
intellectus.ꝛ ꝓbat̄ ꝯn̄a ſupponendo ꝑmo ꝙ nihil pōt eē
figuratuꝫ neqꝫ per ſe neqꝫ per accńs niſi ſit extēſuꝫ ſaltē
per accńs.ꝛ hoc eſt manifeſtū cuilibꝫ bn̄ diſpoſito.¶ 2º
ſuppono ꝙ mā̄ ꝑma nō pōt eſſe ſubiectū ꝓpriū alicuius
accńtis ꝓprij ꝛ determiati. neqꝫ per ꝯn̄s pōt eē ſubiectū
ꝓpriū figure hoīs.ꝛ hoc etiā cōcedūt oēs recte ſentiētes
ſm phiaꝫ Ar.ꝛ habet̄ a Cōmē.in de ſuba orbis.¶ 3º ſup
pono ꝙ in hoie nō pn̄t eſſe plures forme ſubales quaruꝫ
quelibet ſit ꝓpria ꝛ det eſſe ſubale ſpecificū.ꝛ hoc eſt ma
nifeſtū q̄ſi per ſe. Tūc arguo ſic. ſi aīa itellectiua eſt for-
ma hoīs cōſtituens ipm̄ formalr̄ in ſua ſpecie ꝓpria:aut
ipſa eſſet aliquo modo ſubiectū ꝓpriū figure homis aut
nullo mō. Si dicas ꝙ aliquo modo ſit ſubꝫ. ergo aliquo
modo eſt figurata.cū omne ſubm̄ figure ſit figuratuꝫ.oē
aūt figuratū eſt q̄tū ꝛ extenſum. vt dicit ꝑma ipotheſis.
Si nullo mō aīa intellectiua eſt ſubꝫ ꝓpriū figure hoīs.
tunc querit̄ quid ſit ſubm̄ eius ꝓpriū. ſi dicat̄ ꝙ mā̄ pri-
ma hoc eſt cōtra ſcđaꝫ ſuppoſitionē.ſi dicat̄ ꝙ cōpoſituꝫ
ex mā̄ ꝛ quadā alia forma ſubali. hoc erit ꝯtra tertiā ſup
poſitionē.ꝛ ſic opꝫ cōcedere ꝙ vel aīa eſt extēſa extēſio-
ne corporis ſubiecti aut ꝙ ipſa non ſit forma mā̄lis.
¶ Sed aliquis cauillaret ꝙ ſubm̄ ꝓpriū figure hominis
eſt cōpoſitū ex mā̄ ꝑma ꝛ forma generali hoc nihil eſt.q2
hoc qđ eſt indifferēs ꝛ indeterminatū ad figuraꝫ hoīs ꝛ
aſini.ꝛ ſic de alijs.nō eſt ſubiectū ꝓpriū figure hoīs.hoc
eſt manifeſtū.modo ipm̄ cōpoſituꝫ ex mā̄ ꝑma ꝛ forma
generali eſt indifferens de ſe ad oēs figuras ꝓprias ſpe-
cieruꝫ.ſicut aīal aut corpus.ergo ꝛc̄. ¶ Et ſiquis cauillā
do diceret ꝙ materia ꝑma cū quibuſdā diſpōnibus pro-
prijs hominis eſt ſubm̄ ꝓpriū figure hoīs. tunc reuertit̄
queſtio ſuper illas diſpōnes ꝓprias quid ſit earuꝫ ſubm̄
ꝓprium.omne enī accidens ꝓprium alicuius ſpēi ꝛ nā̄le
qđ ineſt ſoli ipſi ſpeciei ꝛ oībus indiuiduis eius vult ha-
bere ſubiectū ꝓpriū de genere ſubſtantie. ꝛ hec ratio eſt
multū fortis iudicio meo.¶ Item ſi aīa intellectiua eſt
forma dans eſſe corpori hūano ꝛ non eſt extenſa ꝑ accńs
ad extenſionē corporis.neqꝫ eſt alia forma ſubalis in cor
pore hūano ꝓpria hoī.tūc ſeq̄t̄ ꝙ vnū ꝛ idē ꝛ nō ſꝫ aliud
ꝛ aliud ſui ſit mouebit̄ ꝛ q̄ſcet. qđ eſt īpoſſibile ꝛ ꝯ ꝑmā
dignitatē. ꝓbat̄ ꝯn̄a. q2 ponat̄ ꝙ manus moueat̄ motu
ſuo ꝓprio ꝛ alie ꝑtes corporis q̄ſcāt vt ē bene poſſibile.
tunc oꝫ ꝙ aīa itellectiua moueat̄ ꝑ accńs ſm motū ipſi⁹
manus:qđ enī eſſet ſubm̄ ꝓpriū illius mot⁹ ꝓprij niſi cō
poſitū ex corpore man⁹ ꝛ aīa eius: ꝛ aīa itellectiua exn̄s
in manu mouebit̄ ꝛ ipſa eadē ꝛ nō ſꝫ aliqđ ſui exn̄s i pe-
de nō mouebit̄. ꝛ ſic ſeq̄t̄ incōueniēs ꝑdictū. pꝫ igit̄ ꝙ ſi
aīa itellectiua ſit forma dās eſſe corpori opꝫ ipam eē ex-
tenſam ꝑ accńs ꝛ habere partē extra partez. qđ videbit̄
īpoſſibile per ſe. ¶ Itē arguit̄ ad ꝑncipalē.q2 ſi aīa itelle
ctiua ꝛc̄.ſequeret̄ ꝙ nō reciperet niſi indiuidualr̄ ꝛ nō vlr̄
ꝛ abſtracte.hec ꝯn̄a eſt manifeſta.q2 forma mā̄lis nō re-
cipit niſi īdiuidualiter. ſed ꝯn̄s eſt manifeſtū īpoſſibile.
q2 ſic nō itelligeret. ¶ Et ſi dicas ꝙ aīa itellectiua lꝫ ſit
forma dans eſſe corpori:tn̄ eius ꝑparatio quā hꝫ ad reci-
piendū itelligibilia nullū hꝫ organū in hūano corpe:ꝛ iō
recipit vlr̄.imo iſta ꝑparatio fundat̄ imediate ī ſuba aīe
itellectiue. Hoc nihil ꝓficit.q2 ſi ꝓ tāto anīa reciperet vlr̄
ꝛ abſtracte.q2 nō hꝫ organū determinatū in corpore hu-
mano:tunc pari rōne potentia forme elementaris vt ae-
ris aut aque reciperet vlr̄.q2 illa potentia nullū hꝫ orga-
nuꝫ in corpore elementi:cū corpus elementi nō ſit orga-
nicū vt manifeſtū eſt.hoc aūt eſt deriſoriū.Et ſi dicas ꝙ
aīa itellectiua recipit vlr̄:q2 nō eſt extēſa extēſiōe ſubti:
hoc remotū eſt efficaciter:ꝛ iō non valet illud. ¶ Itē ſi
aīa intellectiua ꝛc̄.tunc ipſa eſſet itellecta in potētia.oīs
enī forma mā̄lis eſt itellecta in potētia:ſed hoc eſt icōue
niens.q2 intellectū in potētia mouet aīam itellectiuā.vt T.c.5.
pꝫ in iſto 3º:ꝛ ſic aīa itellectiua moueret ſeipaꝫ qđ eſt de-
riſoriū.ꝛ hec eſt via Cōmen.q̄re ꝛc̄. ¶ Itē ſi aīa itellecti
ua ꝛc̄.ſeq̄ret̄ ꝙ manus itelligeret.qđ eſt abſurdū.ꝛ ꝓbo
ꝯn̄az.q2 potentia itellectiua fundat̄ ī ſuba aīe imediate
ſm iſtā pōnē:ꝛ vbicūqꝫ eſt ſuba aīe itellectiue in illo ē po
tentia ſeu ꝑparatio ad intelligere.cū igit̄ ſuba aīe itelle-
ctiue ſit in manu.ergo erit ibi potentia itellectiua.ſed in
quocūqꝫ eſt potētia itellectiua:in eo recipit̄ intelligere
dū hō intelligit.ġ itelligere q̄n̄qꝫ ꝯſiſtit in manu ꝛ ſic ma
nus itelligeret. nā in q̄cūqꝫ eſt itelligere illud itelligit.
¶ Sꝫ dices ꝙ nō ſequit̄.q2 fantaſmata nō ſūt ꝑn̄cia aīe

intellectiue ſm ꝙ eſt in manu: ſed ſunt ei pſtria ſm ꝙ eſt
in organo fantaſie. ¶ Cõtra. qñcũqȝ aliq̃ duo ſunt eadẽ
realiter ⁊ indiuiſibilr omne qđ eſt pñs vni eſt etiã pñs al
teri. hoc eſt manifeſtũ per ſe: ſȝ aĩa intellectiua ſm ꝙ eſt
in manu ⁊ ſm ꝙ eſt in organo cogitatiue v̾tutis: vel fan
taſie eſt vnũ ⁊ idem realr ⁊ indiuiſibilr: cũ ipſa ſit penit⁹
indiuiſibilis ⁊ ĩpartibilis ſimplr ⁊ ſuũ eſſe ſimplr dȝ eſſe
indiuiſibile. q̃re ⁊c̃. ¶ Ex his itaqȝ ⁊ ſı̃libus rõnibus pȝ
põnẽ Alexandri eſſe impoſſibilẽ ⁊ ꝯtra fundamẽta phĩe.
¶ Qȝ aũt dixit Alexander ſermones Ar̃. debere intel
ligi de illa p̃paratione quã hȝ aĩa itellectiua ad receptio
Cõ.5. nẽ intelligibiliũ. h̃ remouet Cõmẽ. efficaciter. p̃mo qȝ ſi
Ar̃. loquit̃ de p̃paratione intellcũs ad itelligibilia: aut ĩ
tendit de ea ſm ꝙ eſt p̃paratio abſolute: aut ſm ꝙ eſt ta
lis p̃paratio determinata. ſ. aĩe humane ad ipſa intelligi
bilia. Si p̃mo mõ hoc eſt incõueniẽs: qȝ ſȝ hoc doctrina
Ar̃. nõ erit ꝓprie de intellectu: ſȝ cõis ad oẽm p̃paratio
nẽ: qđ eſt valde abſurdũ. h̃ eni qđ Ar̃. attribuit intellcũi
. ſ. nõ eẽ corpus neqȝ v̾tutẽ in corpore non dr̃ ibi de oĩ p̃pa
ratione. ¶ Jtẽ ſi loquat̃ de p̃paratione ꝓpria aĩe intelle
ctiue iſtã nõ põt ſufficiẽter notificare neqȝ determinare
niſi per nãm eius: cuius eſt p̃paratio. Nã p̃paratio ꝓpria
alicui eſt eius accñs ꝓpriũ. ⁊ ideo diuerſificant̃ p̃paratio
nes ꝓprie in vnoquoqȝ ente ſm diuerſitatẽ nãrum p̃pa
ratarũ. ⁊ ſic p̃paratio ꝓpa alicui enti currit curſu p̾fectio
nis ⁊ forme ex eo. Poſtea v̾o Cõmẽ. multũ ſubtilr arguit
ꝙ Ar̃. loquit̃ de ſuba aĩe itellectiue: cũ dicit intellcm̃ nõ
eẽ corpus neqȝ v̾tutẽ in corpore exñtẽ: qȝ eodeȝ mõ itelli
genda eſt ꝯclõ quõ ſequit̃ ex p̃miſſis: ſȝ ſequit̃ ex p̃miſſis
veris ⁊ nec̃jo ſubaȝ intellcũs nõ eẽ corpus neqȝ virtutẽ
in corpore. Naȝ demr̃atio ſuſtentat̃ ſup̾ h̃ ꝙ recipiẽs nõ
dȝ eſſe ipm̃ receptũ. ꝯſtat aũt ꝙ ipa ſuba itellectualis eſt
p̃ncipale recipiens qđ recipit ipſas formas aut earũ ſp̃es
⁊ nõ ipſa p̃paratio: qđ ꝓbat̃. qȝ cũ fuerit receptio nõ erit
p̃paratio ⁊ remanebit recipiẽs. Hoc aũt dcm̃ Cõmen. ali
qualr eſt obſcurũ. hñ eni verũ eſt ꝙ cuȝ eſt receptio ⁊ for
ma recipit̃ remanet recipiẽs: qȝ receptio non eſt ſine reci
piẽte. Sȝ ꝙ dicit ꝙ cũ eſt receptio nõ eſt p̃paratio dubiũ
videt̃. cũ eni aliqđ ſubm̃ recipit actũ aliquẽ remanet pre
paratũ ad recipiendũ ipm̃: vt cũ diaphanũ illuminatũ re
cipit intẽtionẽ coloris adhuc remanet illuminatuȝ. ſıĺiter
aũt ⁊ in alijs. Et forte diceret̃ ꝙ Cõmẽ. ſic intelligit p̃pa
Cõ. 82. rationẽ nõ manere cũ eſt receptio: ſic in p̊ phyſi. intelligit
potentiã corrumpi cũ forma gñata eſt. potẽtiã aũt corrũ
pi in aduentu forme forte verũ eſt q̃tuȝ ad ipſaȝ p̃uatio
nẽ ⁊ remotionẽ ab actu: ⁊ nõ q̃tuȝ ad ipſam q̃litatẽ ⁊ ido
neitatẽ ſeu habilitatẽ poſitiuã que preexiſtebat. ¶ Dice
ret̃ g̊ ꝙ in intellectu p̃parato ad recipiendũ itelligere eſt
duo ꝯſiderare. ſ. p̃uationẽ illius p̾fectiõis que dȝ recipi.
⁊ q̃tum ad hoc ceſſat p̃paratio ⁊ ipſaȝ aptitudinẽ recipiẽ
di: ⁊ quo ad hoc remanet aliquo mõ. Primo eni mõ verũ
erit ꝙ nulla p̃paratio eſt corpus neqȝ virtus in corpore: ⁊
vlr de oĩ p̃paratione eſt verũ ꝙ nõ eſt ipm̃ corpus p̃para
tũ neqȝ forma in corpore. forma dico ad quã eſt prepara
tio: imo in ea nihil eſt actu ex eis q̃ recipit: vt dicit Cõm̃.
¶ Redeundo g̊ ad ꝓpoſitũ dico ꝙ cũ eſt p̃paratio actu
remanet ſubm̃ ⁊ nõ manet ipſa p̃paratio mõ p̃dicto. ſ. vt
p̃uata. ⁊ ſic pȝ ꝙ p̃paratio ad recipienduȝ itellecta nõ eſt
illud qđ recipit̃ de nouo. q̃re Ar̃. nõ ꝯcludit de p̃paratio
ne: ſȝ de ſuba p̃parata. Vñ manifeſtũ eſt Alexãdrũ defe
ciſſe ab intẽtione Ar̃. q̃re ⁊c̃. Hec aũt ſufficiant ad ĩpro
bationẽ illius opĩonis. Alij v̾o dicunt ⁊ aſſerunt hãc fuiſ
ſe intentionẽ Ar̃. ⁊ Cõmẽ. ꝙ aĩa itellectiua nõ eſt forma
corporis hũani. ad qđ ĩponẽdũ Ar̃. mouent̃ ex q̄buſdaȝ
v̾bis ei⁹: qȝ dicit ꝙ intellectus nullius corporis eſt actus

neqȝ forma. ⁊ hoc dicit in. 2. huius. ca°. de diffõne cõi aĩe. T.cõ.11.
¶ Jtẽ in iſto 3° dicit ipm̃ eſſe imixtuȝ. i. nõ ꝯiunctuȝ cor T.cõ.4
pori: ⁊ non hẽre nãm niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt. ⁊ nihil ⁊.5.
eſſe actu corꝝ que ſunt ante intelligere. ⁊ ꝙ ſeꝑatus eſt: q̃
oĩa nõ verificarent̃ de intellcũ ſi eẽt forma corporis hu
mani. Sȝ indubitãter iſti mirabilr peccãt ꝯtra honorem
Ar̃. ⁊ Cõmẽ. quorꝝ tñ phĩa eſt glorioſa: ⁊ ſemꝑ fuit ⁊ erit
deo volente. Cũ eniȝ Ar̃. poſuit cõmuniſſimã diffõnem
aĩe dixit ipſaȝ eſſe actuȝ p̃muȝ corporis ⁊c̃. ⁊ ab iſta cõita
te nõ excipit̃ aĩa intellectiua: vt pȝ inſpicienti lr̃am Ar̃. ⁊ 2° hui°.
Cõmẽ. iõ Ar̃. in fine capl̃i de diffõne aĩe dicit. ꝙ aĩa non T.c.2.
eſt corpus: corporis aũt aliq̃d eſt. ⁊ h̃ vlr verum eſt de oĩ
aĩa. ⁊ quõ aĩa intellectiua eſt aliq̃d corporis niſi ſit actus
eius ⁊ forma: ꝙ hec ſit ei⁹ intẽtio manifeſtum eſt in ꝯñti
lr̃a. reddens eni cãm q̃re determinata aĩa eſt in determi T.c.26.
nato corpore ⁊ nõ in quocũqȝ ꝯtigẽter dicit. Vniuſcuiuſ
qȝ eni actus in po° exñte ⁊ in ꝓpria mã aptus natus ẽ fie
ri. Vult igit̃ vlr aĩam eſſe actũ corporis. ⁊ ꝙ h̃ fuit inten
tio Cõmẽ. manifeſtũ eſt inſpiciẽti cõmentũ eius ibidẽ ſu Cõ.7.
pra diffõnem aĩe cõem. ⁊ in 3° lib° cõmẽto. 18. vbi ſic dic̃.
Et cũ inuenimus nos agere per has duas v̾tutes cuȝ no
luerimus ⁊ nihil agit niſi per ſuã formã: ideo neceſſe fue
rit attribuere nobis has duas v̾tutes intellectus. ſ. tanq̃
v̾tutes forme noſtre. Verecundũ eſt g̊ ſic abſolute dice
re ꝙ intẽtio Ar̃. ⁊ Auer. fuerit aĩaȝ intellectiuã non eſſe
formã ſubalẽȝ hoĩs. Propter hoc g̊ alr eſt dm̃ ad q̃õneȝ
ſm intentionem Ariſto. ⁊ Cõmen.

Ad euidentiam q̃õnis ꝯſiderandũ eſt diligen
ter ꝙ in phĩa Ar̃. forma cor
poris accipit̃ duplr q̃tum ſpectat ad ꝓpoſituȝ. Vno mõ
forma corporis dr̃ q̃cũqȝ p̾fectio dans eſſe corpori ⁊ vni
ta corpori ſm eſſe ſic ꝙ eẽ ipſi⁹ corporis ſit actuale ſic eẽ
illius p̾fectiõis. ⁊ h̃ mõ cõiter ⁊ famoſe ſumit̃ forma. vñ
ꝙ ſic accipiat̃ forma declaratiõe nõ indiget. Alio mõ ſu
mitur forma corporis pro operãte intrinſeco appropriato
corpori. dico aũt ꝙ opans intrin° appropriatũ corpori eſt
illud opans qđ nõ eſt diſtinctũ a corpore loco ⁊ ſubo: ⁊ c⁹
actus ꝓprius ꝓpe ⁊ preciſe dependet ab illo corpore vel
ab aliquo exñte in illo corpore: ita ꝙ operans intrin° ⁊ il
lud corpus licet nõ ſint vnũ in eſſe: ita ꝙ eſſe vnius ſit eẽ
alterius: ſunt tñ vnũ in vno opere ꝓp̃o qđ ab vtroqȝ de
pendet imediate. ⁊ hoc mõ intelligẽtia mouens celuȝ di
cit̃ eſſe forma eius: nõ ꝙ det ei eſſe formalr: vt demõſtra
tuȝ eſt in. 8. phy. ſed qȝ ipſa eſt mouens intrinſecũ appro T.c.52.
priatum tali corpori. nõ eniȝ eſt diuiſa ab ipſo loco ⁊ ſub
iecto: eo ꝙ incorporalis exñs nec locũ occupat nec ſubȝ.
Et actus ꝓprius ipſius intelligentie. ſ. motus ꝓprie ⁊ pre
ciſe dependet a celo: quelibet eniȝ intelligẽtia mouet ali
quod corpus celeſte ꝓprie ⁊ imediate. ⁊ aliqđ nõ mouet
vt habet videri in. 2. celi ⁊ mundi. ⁊ ſic actus eius depen T.c.70.
det a corpore hõ ſalteȝ vt a ſubo in quo recipitur. Qȝ aũt
iſto modo ſumatur forma ſiue act⁹ corporis pȝ in libris
Ar̃. ⁊ Cõmen. Dicit enim Ariſto. in. 2. huius. ca°. de diffi T.cõ.11.
nitione aĩe cõi. ꝙ ex p̃us dictis nõ eſt manifeſtũ ſi aĩa in
tellectiua eſt actus corporis ſicut nauta nauis. Põt ergo
intelligi aĩam intellectiuã eſſe actũ corporis ſic̃ nauta na
uis: qđ nõ eſt aliter eſſe actuȝ niſi ſicut motus appropria
tus dicit̃ actus ꝓprius corporis. ¶ Jtem Ariſt. in. 2. hu T.cõ.2.
ius. ⁊ in. 8. ⁊ in. 7. metaph̃. diuiſit ſubam in mãm ⁊ formã ⁊.25.
⁊ compoſituȝ. ⁊ ſi ipſe ibi ꝓprie acciperet formã pro per T.cõ.3.
fectione cõſtituta in eſſe per ſuũ ſubm̃ ⁊ dante eſſe ſubo. T.cõ.8.
diuiſio non eſſet ſufficiens cuȝ ſint alique ſube. ſ. intellĩe
mouẽtes corpora celeſtia q̃ nõ ſunt mã neqȝ cõpoſitũ ex
mã ⁊ forma: vt manifeſtũ eſt p̃mo phẏcorꝝ. cõmento vl
timo. prope finẽ. nec forme dãtes eſſe ſubis. Relinquit̃

igitur ſi diuiſio debet eſſe ſufficiēs ꝙ ipſe accipiat formā
cōiter pro forma dante eſſe ⁊ pro forma dante opōnem ⁊
non eſſe. Jntētio aūt Cōmē. ꝯſtat eſſe ꝙ ſic ſumat̃ forma
vt manifeſtū eſt. ex pmo phy. ꝑpe finez. vltimo cōmēto.
vbi dicit. ꝙ forme aut ſunt in materijs: aut nō ſunt in ma
terijs. Et iō ꝯſideratio de formis eſt duarū ſciarū: quarū
vna. ſ. nālis cōſiderat de formis mālibus. ſcd̄a aūt de for
Cō.79. mis ſimplicibus abſtractis a mā. ¶ Jdem pȝ ex. 8. phy.
ꝯmēto illius ꝑtis. ꝙ aūt neceſſe eſt hoc impartibile eſſe.
vbi dicit ſic. Ex hoc ergo apparet corpus celeſte nō cōpo
ni ex mā ⁊ forma ⁊ ipm̄ eſſe ſimplex ⁊ ꝙ forma eius non
hȝ ſubſiſtere per ipm̄ qȝ eſt ipſaȝ nō vniri corpori celeſti
ſm̄ ſubſiſtentiā ⁊ ſm̄ appropriationē mouendi: ⁊ iō ſub
dit. Et ꝙ ipſa eſt que mouet ipm̄. ¶ Jtez dicit Cōmē. 12.
Cō.37 meta. ꝯmēto. 37. Palam ꝙ formarū quedā ſunt ſubales
quedā nō. ſubaliuȝ aūt q̄dā ſunt māles: ⁊ quedā nō. Et in
ſuo tractatu de ſubā orbis plies accipit formam iſto mō.
Hec aūt diſtinctio latet quoſdā qui ſolū ꝯſiderāt in qui
buſdaȝ q̄ternis quorūdā feſtinantiū ⁊ nō in libris Ar. ⁊
Cōmē. Siqs aūt querat quō dicit̃ forma de iſtis. puto ꝙ
ſm̄ analogiā. ⁊ de quo ſm̄ prius. Dico ꝙ ſm̄ famoſitatez ⁊
vſum dicit̃ prius de forma dante eſſe: qꝛ notior eſt nobis:
ſȝ ſm̄ ordinez nature rei que prius ⁊ pncipalr̃ dr̃ de forma
2ᵒ. mō dcā ſic accidit in multis analogis: vt dicit̃ ſupra 5ᵐ
meta. ⁊ ſiqs neget tibi iſtā diſtōnem aut eaȝ nō acceptet.
ſcias ipm̄ magis inniti famoſitati ⁊ ꝯſuetudini cōiter lo
quentiū q̄ȝ nature rei ⁊ q̄ȝ verbis Ar. ⁊ Cōmē.

His premiſſis diceret Ar. ⁊ Cōmē. pmo ꝙ aīa
itellectiua nō eſt forma ſubalis
corporis hūani p mō. ſ. dans eē ſubale ſpecificū formalr̃.
2ᵒ ꝙ eſt forma corporis hūani 2ᵒ. mō. Primū ꝓbaret rōni
bus qbus reprobata fuit opinio Alexā. ⁊ tu ꝯſidera in il
lis ⁊ eas ꝑficias ſi ſit opus. Scdm̄ aūt ꝓbat̃ facilr̃. qꝛ ois
ſubā que eſt operās intrīnᵐ appropatū alicui corpori mō
ꝑdicto eſt ſubā illius corporis ſm̄ formā h̄ mō 2ᵒ. h̄ eniȝ
intelligo noīe forme ſȝ illā acceptionē. Nunc aūt aīa in
tellectiua humana eſt hⁱ ſubā q̄ eſt opans intrīnᵐ appro
priatū humano corpori in opando. eius eni opatio depē
det ꝑpe ab aliq̄ exn̄te in corpore humano. ſ. ab intētione
imaginata ſm̄ modū loquendi Cōmē. vel a fantaſmate
hūano ſm̄ modū loquēdi cōez. ⁊ per h̄ totū itelligo actū
cogitatiue v̄tutis que eſt ꝑpā hoi. iſta eni v̄tus eſt que im
mediate deſeruit itellectui ad itelligēduȝ pn̄tādo ei ſpēs
rerū: a qbus mouet̃ ad ſuū actū itelligēdi. ⁊ h̄ inferius ꝓ
babit̃ deo ꝯcedēte. per quē ēt modū intellcūs moueat̃ a
fantaſmatib⁹ ſeu ab intētionib⁹ in v̄tute cogitatiua vna
cū intellcū agēte poſterius ꝑſcrutādū eſt. ⁊ ꝙ hec ſit intē
tio Ar. patere pōt ex mltis ſuis dcis. pmo ex diffōne cōi
T.c.4. aīe quā iueſtigauit. 2. hui⁹. in qua hr̃ ꝙ aīa vlr̃ eſt act⁹ pri
t.6. mus corporis. q̄re ⁊c̄. Si igit̃ ſub iſta diffōne cōprehēdit̃
T.cō.8. aīa itellectiua: vt videt̃ velle Ar. in ꝑticula ſequenti. vbi
dicit ſic. Ulr̃ igit̃ dcm̄ eſt qd ſit aīa ⁊c̄. Et ꝙ aīa intellecti
ua nō eſt forma dans eſſe corpori: vt oſtenſuȝ eſt. Relin
T.c.7. quit̃ ipſam eſſe actū ſm̄ aliū modū. ⁊ h̄ ſignauit Ar. per
ſuū modū loquēdi ſub ꝯditiōe cū dixit. Si aūt aliqd cōe
eſt oī aīe ⁊c̄. per h̄ eni dedit itelligere ꝙ illud nō eſt cōe
vniuocū penitus oīno. ſ. eē actū ipſi⁹ corporis. non eni dr̃
de aīa itellectiua ea intētiōe qua dr̃ de alijs aīabus: vt di
T.cō.11. cit ibi Cōmē. Et iō ēt Ar. parū poſt dicit. ꝙ aīa intellecti
ua nullius corporis eſt actus ſupple dans eē corpori: ſȝ ſi
ꝯcedat̃ eſſe actus corporis nōdū habet̃ quō ſit act⁹. verū
ſit ſic̃ nauta nauis ⁊c̄. ſufficit igit̃ ad illā cōez notificatio
nē ꝙ aīa ſit act⁹ pmus ⁊c̄. ꝓpterea in eodē 2ᵒ. in fine illius
Cō.26. capl̄i. Qm̄ aūt ex incertis. loquēs Cōmē. de aīa dic̃ ꝙ aīa
nō eſt ſine corpore: qꝛ ipſa eſt aliqd corporis. Uerū eſt ā;
ipſaȝ nō eſſe ſine oī corpore q̄tuȝ ad ſuuȝ actū receptiu⁹
eſt aliqd corporis. ſ. actus aliquo mō. ¶ P̄. in. 12. meta. c. T.c.17.
Dubitabit aūt aliqs. dicit ꝙ in qbuſdā nihil ꝓhibet for
mā manere poſt corruptionē ſui ꝯpoſiti: vt eſt intellcūs.
Nō aūt putandū eſt Ar. dicere ꝙ forma q̄ eſt vnita māe
ſm̄ eſſe ⁊ dans eſſe formalr̃ remanebit poſt corruptionē
ꝯpoſiti: ſic̃ pȝ ex rōnibus ſuprius inductis. ¶ Jtez pȝ per
eius v̄ba in. 10. eth̄. vbi plures vult ꝙ hō vel intellcūs ē.
vel maxime intelligit: qȝ nullo mō veruȝ eſt ſi intellcūs
nō eſſet actus ⁊ forma hoīs ⁊c̄. Sȝ ꝯtra iſtā pōnez Ar. ⁊
Cōmē. eſt vnū dubiū cōe: qꝛ cōſtat ꝙ hō formalr̃ intelli
git: qȝ ſiqs negaret nō eſſet cū eo diſputādū. ḡ opȝ ꝙ itel
lectus ſit eius forma dans ei eē ſubale ſpecificū. nihil. n.
opat̃ ſuā ꝓpriā opōnē imanentē per aliqȝ extrīnᵐ ab eo.
Et ꝯfirmat̃ qꝛ oē intelligēs vel eſt purus intellcūs vl̄ hȝ
intellcm̄ partē ſui. cuȝ ḡ hō intelligat ſequit̃ ꝙ aut ſit in
tellectus purus: qȝ eſt abſurduȝ: aut ꝙ hȝ intellcm̄ ꝑteȝ
ſui. ⁊ ſic idem eſt qȝ prius. ¶ P̄. ſi aīa intellectiua nō eſſet
forma ſubalis dans eſſe corpori humano oporteret aliaȝ
eſſe formā ſubalez dantē eſſe ſubale: ⁊ que eſt illa forma
mirū videt̃: ⁊ īpoīe eē aliā formā niſi aīaȝ itellectiuam.

Ad primum iſtoꝝ dicunt aliq intētionē Cōmē.
fuiſſe ꝙ q̄uis ſubā aīe intellectiue
ſit ſepata ſm̄ eſſe ab humano corpore: tn̄ hoi attribuit̃ i
telligere ꝓꝓ iſtā cām: qꝛ ſpēs intelligibilis īformās intel
lectū cātur a fantaſmate hūano. ⁊ eſt q̄dā ſilitudo ipſi⁹.
⁊ ſic hō intelligit. Sed indubitāter ſalua pace illoꝝ nun
q̄ȝ illud dixit Cōmē. nec fuit eius intētio: ſic̃ pȝ ſciētibus
cōmēta eius. Ex hoc eniȝ ſolo ꝙ ſpēs intelligibilis cātur
a fantaſmate nr̄o nō ſequit̃ nos eſſe intelligētes: ſed for
te ex hoc bene ſequeret̃ ꝙ fantaſma eēt intellcm̄ vel res
ipſa fantaſiata: ſicut per h̄ ꝙ ſpēs que eſt in viſu eſt ſilitu
do coloris nō ſequit̃ ipm̄ colorē eſſe videntē ſȝ qȝ vide
tur. Un̄ dico ꝙ iſta nō fuit intētio Cōmē. ⁊ grauiter pec
cāt qui h̄ ei imponūt. Alij v̄o iponūt ei aliud mirabile. ſ.
ꝙ eadē numero ſpēs intelligibilis īformat intellm̄ poſſi
bilē ⁊ fantaſiā humanā. ⁊ cū ipſa ſpēs itelligibilis ſit ime
diatuȝ pnᵐ intellcōnis ⁊ act⁹ intellcūs ſequit̃ vt dicūt ꝙ
hō intelligit: qꝛ hȝ in ſe pnᵐ ipſius intelligere ſibi inexn̄s.
¶ Ad hoc aūt iponendū Cōmē. moti fuerūt ex qbuſdā
verbis Cōmē. que ſcripſit in pma digreſſione vbi dicit. 3ᵒ hui⁹.
ꝙ intellecta ſpeculatiua. i. ſpēs intelligibiles conſtituun Cō.5.
tur in eſſe per duo ſubā quoꝝ vnuȝ eſt intellectus mate
rialis: ⁊ aliud eſt intentio imaginata. i. fantaſma. Ex quo
feſtinant ad imponenduȝ illi bono viro ꝙ ſm̄ cuȝ eadē
ſpēs intelligibilis numero informat intellectum ⁊ fanta
ſiam. ⁊ ſic hō intelligit per ſpēm intelligibilē ſibi vnitaȝ.
Sȝ ſine dubio iſti mirabilr̃ ⁊ iniuſte ſe habēt ad Cōmē.
iponēdo ei talia mirabilia que ipſe nō itellexit. bn̄ eni ſci
uit Cōmē. ꝙ vna ⁊ eadē forma numero nō repn̄tat vlr̃ ⁊
indiuidualr̃. forma aūt abſtracta que eſt in itellcū repn̄
tat vlr̃. ⁊ forma que eſt in fantaſia iduidualr̃. ¶ P̄. vna
forma nūero nō eſt in corpore ⁊ ſine corpore. mō oīs for
ma perficiens fantaſiā eſt in corpore: cū fantaſia ſit v̄tus
organica. ⁊ oīs forma apud intellcm̄ eſt v̄tus ſine corpo
re ſubiue: cū itellectus nec ſit corpus nec virtus in corpo
re. Et ſi dicatur ad oīa iſta ⁊ ſilia ꝙ illa ſpēs lȝ ſit vna nu
mero: tn̄ eſt alia ſȝ eſſe. aliud eni eſſe hȝ in intellcū ⁊ aliō
in fantaſia. hoc implicat ꝯdictionē: qꝛ vnitas numeralis
forme nō ſtat cū diuerſis eſſe ſil̄. ꝯuenictib⁹ ipſi forme. ⁊
amplius ſi hȝ aliud eſſe in fantaſia ⁊ in intellcū cōſtat ꝙ
in fantaſia hȝ eſſe indiuidualr̃ ⁊ nō abſtractū ſeu abſtra
cte: ſm̄ aūt ꝙ idiuidualr̃ exiſtit nō eſt pnᵐ intelligēdi. er
go ſm̄ ꝙ eſt in hoie non eſt pncipiū intelligendi: ⁊ ſic ho
mo nō intelligeret per eā: ⁊ iō nunq̄ȝ h̄ fuit intētio Cōmē.

Qd aũt Cõmē.dixit q̄ aīa intellectiua ſpeculatiua ⁊c̄.Di-
citur q̄ iſtud decipit eos per fallaciā equiuocatiōis in h̄
noīe ſubm.nā Cõmē.⁊ Ar.aliqñ accipiunt ſubm pro fun
damēto cui aliq̄d ineſt ⁊ inheret ⁊ aliqñ pro obo:ſicut pʒ
t.c.144 in 2°.huius.ca°.de ſenſu cõi.vbi Ar.dicit. Unuſquiſqʒ igi
tur ſenſus ſubti ſenſibilis ē ⁊ diſcernit ſubti ſenſibilis dif
ferentias. Manifeſtū eſt igit̄ q̄ ipſe accipit ibi ſubm pro
obo ⁊ in multis alijs locis accipit etiā pro ſubo ꝓprie cui
res accñs inheret.⁊ ſic loquit̄ Cõmē.h̄.h̄ eni accipit ſubʒ
pro ſubo cui ſpēs inheret cū dixit intellm mālem eē vnū
de illis ſubtis.⁊ accipit ſubm pro obo cū dicit intentionē
imaginatā eē ſubʒ per qḋ ē verū:q2.ſ.ſpēs ei ɔformat̄.Et
q̄ hec fuit eius itētio manifeſtū eſt inſpicieti ſequētia ⁊c̄.
Cō.5. dicit eni Cõmē.māifeſtādo ſuā intētionē q̄ formare per
intellcm̄.i.intelligere vel actus intellcūs eſt ſic cõprehē-
dere per ſenſuʒ.cõprehendere aũt per ſenſuʒ perficit̄ per
duo ſubta quoꝝ vnū eſt ſubm per qḋ ſenſus fit verus ⁊ ē
ſenſatuʒ ex̄ aīam.aliud eſt ſubm per qḋ ſenſus eſt forma
exñs ⁊ eſt ꝑma ꝑfectio ſentiētis.i.vis ſenſitiua.⁊ ſic māi-
feſtū eſt q̄ ſm Cõmē.ſenſatū ex̄ aīam eſt ſubm ipſi⁹ ſenti
re.Nõ gs eſſet ita detractor ⁊ mendax q̄ Cõmē.īpone-
ret q̄ ſenſatū eſſet ſubm ipſius ſentire in quo q̄dem ſubo
ſit formalr̄ ⁊ inherenter ipſa ſenſatio.hoc eēt valde incõ
Cō.60. ueniens de tanto phō.precipue cū ipſe dicat in 2°.hui⁹.q̄
ſenſibilia ex̄ aīam nõ ſunt intētiones niſi in potētia:nõ ḡ
vult dicere Cõmē.q̄ fantaſia ſit ſubm ſpēi intelligibilis
in quo recipiat̄ ipſa ſpēs ⁊ in formet ipm.q̄re incõuenien
ter intelligūt Cõmē.q̄d ḡ dicendū eſt ad illā rõneʒ: Cõſi
derandū eſt igit̄ q̄ intellcūs:ſic̄ ſuperius dicebat̄ eſt ope
rans intrin⁰ in operādo vnite ſe hn̄s ad corpus humanū
ſm nām.operatio aũt opantis intrinſeci ⁊ appropriati at
tribuit̄ toti cõpoſito ex corpore ⁊ ipſo intrinſeco opante:
vt dicimus celū mouere ſe: cum tñ mouere corp⁹ celeſte
ſit opatio determiāta ipſi⁹ itelligētie que nõ dat forma-
liter eē corpori celeſti.Silr̄ dōm q̄ ɔpoſitū ex intellcū ⁊
hoīe corporali intelligit.⁊ h̄ verū eſt rõne ꝑtis in qua eſt
T.c.24 intelligere:ſic̄ exēplificat Ar.in.4.phy.q̄ homo rõcina-
tur:q2 aīa rõcinat̄.⁊ ſic rõne ꝑtis hō intelligit:neqʒ eſt ne
ceſſe cū aliq̄ opatio attribuit̄ alicui rõne ꝑtis q̄ illa pars
ſit forma aliarū partiū.cõſtat eniʒ q̄ viſio eſt in ſolo viſu
vel organo hn̄te in ſe viſuʒ:⁊ dicimus hoīem videre.⁊ tñ
viſus aut ei⁹ organū nõ ꝑficit alias ꝑtes corporis:vt ma-
nifeſtū eſt per ſe. ¶ Sʒ ad formā rõnis cuʒ arguit̄.illud
quo formalr̄ hō opat̄ eſt forma hoīs.dico q̄ verū eſt vel
forma dans eē vel intrin⁰ operās mō ꝑexpoſito.⁊ ſic eſt
hic. ¶ Sʒ oppones adhuc difficilr̄:q2 nihil agit niſi ſm
T.c.17. q̄ eſt in actu.3.phyſi.ḡ illud per qḋ hō agit eſt ens actu:ſi
igit̄ hō agit per intellm req̄rit̄ q̄ per illud eſt ens actu:⁊
ſic eſt forma dans eē. ¶ P̄.tu dicis q̄ hō rõne ꝑtis itel-
ligit.⁊ iō h̄ eſt vā.hō rõne ꝑtis itelligit . Cõtra.opō nõ eſt
niſi entis ⁊ vnius.h̄ eſt māifeſta.mō ſi aīa itellectiua eſt
ſepata ſm eē ab hoīe tūc totū cõpoſitū ex ipſa aīa ⁊ hoīe
corruptibili nõ eſt q̄d vnū cū ex diuerſis ſubſiſtētib⁹ nõ
ɔſtituat̄ aliq̄d vnū ſimplr̄. ¶ Hic indubitāter eſt maior
difficultas hui⁹ ꝓpoſiti:⁊ ſcio q̄ h̄ eſt vltimū poſſe illorū
qui deſtruūt phiam Cõmē.⁊ Ar. ¶ Dicamus igit̄ eis q̄
verū eſt nihil agere niſi ſm q̄ eſt ens actu.⁊ q̄ oē illud ꝑ
qḋ aliqḋ ɔpoſitū formalr̄ agit eſt ens actu:ſʒ ɔpoſitū eſſe
ens actu per aliq̄d eſt duplr̄. Uno° q̄ illḋ eſſe actuale re-
cipiat̄ in alia ꝑte ɔpoſiti.⁊ h̄ mō ɔpoſitū eſt ens actu per
formā mālez:q̄.ſ.ipm eē actuale recipit̄ in mā ſubta:⁊ iō
tales formas vocat Cõm.ɔſtitutas in eſſe per ſua ſubta:
q2 eē ſuū depēdet a mā tanq̄ʒ a ſubo in quo recipit̄. Alio°
ɔpoſitū d̄r eſſe ens actu ꝑ ꝑtē eo q̄ illa pars eſt ens actu:
illud tñ eē actu nõ recipit̄ in reliq̄ ꝑte ɔpoſiti vt in ſubo.
Sʒ eſt in ꝑte illa qua dicit̄ ɔpoſituʒ ens actu.vbi gr̄a.ꝑꝑ
illos in q̄bus de nouo orit̄ phia:dicimus q̄ hō eſt criſpus
nõ q̄ criſpitudo recipiat̄ in alia ꝑte q̄ʒ in capite:ſed ſoluʒ
recipit̄ vel exiſtit in capite:⁊ tñ abſolute dicimus q̄ hō ē
criſpus.ꝓportionabilr̄ aliqḋ ɔpoſitū ex corpore ⁊ aliquo
operāte intriſeco d̄r ens actu.nõ tñ q̄ illud eſſe recipiat̄
in corpore ſubiue.⁊ h̄ nullū eſt incõueniēs . Et ſi accipes
iſtā vl̄eʒ ꝓpoſitionē q̄ oē illud per qḋ ɔpoſitū agit ē actu
ens:ita q̄ illud eē recipit̄ in ſubo.dico q̄ h̄ nõ ē vā niſi in
ɔpoſitis ex mā ⁊ formis mālib⁹ que ɔſtituunt̄ in eſſe per
ſua ſuba:ſʒ nõ eſt vā in ɔpoſitis ex corporis ⁊ formis imā
libus ⁊ ꝑpetuis cuiuſmodi eſt aīa itellectiua ſm Ar.Di-
cam ḡ breuiter q̄ ɔpoſitū ex aīa itellectiua ⁊ corpore hu
mano itelligit rõne ꝑtis in q̄ ſola eſt ipʒ itelligere ſubiue
.ſ.rõne aīe itellectiue.⁊ iſtud aggregatuʒ eſt ens actu per
aīam itellectiuā vel rõne aīe itellectiue eo q̄ ipſa eſt ens
actu.illud tñ eē nõ recipit̄ in corꝑe hūano ſubiue. ¶ Sʒ
tu ꝑteruiēdo infeſtabis:q̄re ɔpoſitum ex aīa itellectiua
⁊ corpore aſini nõ diceret̄ ens actu rõne aīe:cū tñ eſſe aīe
nõ recipiat̄ in corpore aſini. ¶ Dico q̄ h̄ eſt pro tāto q2
aīa itellectiua per ſui nām nõ eſt apta nata depēdere ex
corpore aſini in opōne ſua ꝓpa:nec aīa aſini dans eſſe cor
pori aſini eſt ei⁹ forma ꝓpinq̄ in nā ad aīam intellectiuā:
ſʒ aīa itellectiua per ſui nāʒ nata eſt moueri ad actū ſuuʒ
ab aliq̄ exñte in hoīe:q2 ipſa aīa dans eē formalr̄ corpori
hūano eſt forma ꝓpinq̄ aīe itellectiue inter oēs formas
mālēs.ſ.aīa cogitatiua:⁊ i tm̄ q̄ ɔſuetudo fuerit ipſaʒ vo
care intellm.⁊ Ar.met noīat eā intellcm̄ paſſiuū.iſta eni T.c.20.
aīa rõcinat̄ de reb⁹ indiuidualr̄ ⁊ ꝑticulr̄ apprehēſis:ſic̄
intellcūs abſtractus de vlib⁹.⁊ hec ēt eſt cā q̄re hoī attri
buit̄ itelligere mō ꝑdicto ⁊ non aſino aut equo aut alteri
aīali:q2.ſ.eius aīa nõ eſt ita ꝓpinq̄ ſm nām aīe intellecti
ue vt forme rerū exñtes in ea ſint ſufficientis ſpūalitatis
ad mouendū aīam intellectiuā ad ſuū actū:⁊ in hac ſolo-
ne gaudebit animus meus cū dei laude. ¶ Sed qḋ obij
citur q̄ operatio nõ eſt niſi entis ⁊ vnius:⁊ illud ɔpoſitū
nõ eſt vnuʒ ſm eſſe.Dico q̄ aliqḋ compoſituʒ eſſe vnuʒ
ſm eſſe poteſt itelligi duplr̄.Uno modo q̄ eſſe vnius ſit
idē eſſentialr̄ cū eſſe alterius:⁊ nullo modo diuerſa eſſe.
⁊ ſic eſt compoſitum ex materia ⁊ forma māli.Alio mo-
do intelligit̄ compoſitū eſſe vnū ſm eſſe eo q̄ eſſe vnius
partis non eſt diſtinctū loco ⁊ ſubo ab eſſe alterius.⁊ cuʒ
hoc actus vnius illoꝝ ꝓprie ⁊ imediate depēdet ex alio.
⁊ hoc modo cõpoſitum ex corpore ⁊ operante intrinſeco
incorporeo dicit̄ vnū ſm eſſe.⁊ hoc aperte docuit Cõmē.
ſupra.2.celi ⁊ mundi.vbi loquens de forma mouente ce- Cō.3.
lum dicit ſic. Recipiens aũt iſtam formā ⁊ adunatuʒ cū
ea eſt corpus celeſte ad qḋ cõſequunt̄ dimēſiones corpo
rales ⁊ alia accñtia que in eo inueniunt̄:⁊ iō forma ⁊ for-
matū ſunt in eo idem numero:ſed ſm diſpōnē magis di
minutā q̄ʒ ſit adunatio recipientis ⁊ recepti in forma ab-
ſtracta.Ecce q̄ in corpore celeſti forma ⁊ formatuʒ ſunt
idem numero.ſilr̄ aũt ⁊ in ꝓpoſito. Cõpoſitū eniʒ ex aīa
intellectiua ⁊ corpore corruptibili eſt vnuʒ iſto mō.⁊ hoc
multuʒ hn̄ ſufficit ad h̄ q̄ dicat̄ opari. Propter ignoran
tiā aũt hui⁹ diſtōnis q̄dam intm̄ deducti ſunt vt dicerēt
aīaʒ itellectiuā eē vnitā corpori hūano ſm eſſe:ſic q̄ eſſe
eius recipit̄ in ipſo corpore hūano ⁊ inheret ipſi.Ex quo
ſequit̄ q̄ intelligere qḋ recipit̄ in itellectu recipit̄ in cor-
pore humano vt in ſubo ſaltē per accñs.q̄cq̄d eni recipit̄
in aliquo ɔiuncto corpori ſm eē recipit̄ neceſſario in cor
pore.⁊ ſic itelligere eſt in corpore ſic̄ tāgere:qḋ eſt grauiſ
ſimū incõueniēs ⁊ ɔtra oēm phiaʒ. ¶ Sʒ obyciunt per ꝓ̇ huius
dcm̄ Ar.in erroib⁹ hui⁹ libri.vbi dicit q̄ meli⁹ eſt dicere T.c.14.
aīam nõ itelligere ſʒ hoīeʒ aīa.ergo vult q̄ aīa nõ intelli- ⁊.64.

git. Dico ꝙ hoc ipſe dicit ſuppoſita opinione antiquoꝝ q̄ ponebant aīam intellectiuā eſſe organicā: vt pȝ ibidem. ſm enim hoc verꝝ eſt ꝙ aīa itellectiua nō intelligit vt ſuppoſitum per ſe ſubſiſtens: ſed homo per aīam. et ꝙ hec ſit eius intētio pōt q̄libet videre ꝯſiderando ibidem. Cōcedo ergo ꝙ homo nō intelligit per ſe: ſȝ rōne ptis. et hoc eſt vẽiſſimū. illa aūt pars nō eſt forma recepta ſubiectiue in corpore humano per ſe vnita ei ſm eē actu: qꝛ ſi ſic nunq̄ſ ſepararet̄ ab eo niſi corrumpet̄. Et dico vlterius ꝙ per intellectū hō eſt hō. ſ. nā itellectualis ſeu rōnalis: ſȝ illud eē hoīem nō eſt eſſe receptū in mā ſubiectiue: qꝛ nulla nā intellectualis nec entitas recipit̄ in mā corporali. et h̄ eē hoīeȝ .ſ. eſſe rōnale eſt eſſe diuinū et perpetuū ſm Ariſt. ¶ Ad aliā ꝯfirmatiōeȝ cū dicit̄: oē intelligēs vel eſt intellꝰ et cẽ. iā dcm̄ eſt ꝙ eſt hñs intellcm̄ tanq̄ ptē ſui: et per quē modū. Et debes ſcire ꝙ iſtā ſolōnē huiꝰ rōnis q̄liter hō itelligit q̄tū ad aliquid poſuit reuerēdus doctor phīe magr̄ Remigius de brabantia in quodā ſuo tractatu de intellectu qui ſic incipit. Cū aīa ſit alioꝝ cognoſcitiua: ſȝ poſt hunc q̄dam inimici opīonis Ar. et Cōmē. poſuerunt p̄dictas obiectiones quas temptaui ſoluere ſm dcā phycoꝝ p̄dictoꝝ: et in hoc dei grā nō modicuȝ gratulabar. ¶ Ad aliā difficultatē: cū dicit̄: ꝙ opȝ aliā eſſe formā dico ꝙ h̄ eſt verū ſm opinionē Ar. et Cōmen. nā illa eſt aīa cogitatiua que eſt nobiliſſima formarū mālium. et per eam hō

Cō.33. eſt gnābilis et corruptibilis: vt dicit Cōmē. in iſto 3°. ꝯmēto 33°. nec eſt aliq̄d incōueniēs ꝙ ipſiꝰ hoīs ſit duplex forma ꝓpria quaꝝ vna det eius corpori eſſe ſubāle: et alia eē itrinſecū operās a qua denoīatur intelligēs mō ſuperaddito: p̄cipue qꝛ hō eſt ens nobilius et pfectiꝰ olum que ſunt hic. De hoc tñ ingret̄ inferius ſeorſum et diuiſim vbi q̄retur an aīa ſenſitiua et itellectiua in hoīe ſint vna ſola ſubſtātia aīe an diuerſe. Sȝ attēdēdū eſt ꝙ lȝ iſta fuerit determinatio Ar. et Cōmē. precipue. et hoc nō reuoco in dubiū. tñ dico et firmiter alr̄ eſſe dicēduȝ aſſero. ſ. ꝙ ipſa aīa intellectiua eſt forma ſubālis dans eſſe et vnita ſm eē corpori humano. et eſt talis forma ſubālis que hȝ initiū eēndi nō q̄deȝ ab aliquo agente pticulari educēte eā de potētia materie: ſed ab agente vli qd̄ eſt cā totius eſſe. ſ. a deo ſupmo ꝓducente eā ſimplici ꝓductione ſine motu et trāſmutatione ex nullo ſubō: ſic̄ et oīa alia creauit: et iſta q̄deȝ ſuba virtute diuina perpetuabit̄ in futurū: q̄uis ſit annihilabilis de ſe. dico etiā et teneo firmiter hāc ſubam hr̄e vtutes q̄ſdā nāles que nō ſunt actꝰ aliquoꝝ corporaliuȝ organoꝝ: ſȝ fundant̄ imediate in eēntia aīe: et ſunt intellectus poſſibilis et agens et voluntas. Iſte q̄dem vtutes ſūt eleuate ſupra mām. et capacitatē materie corporalis ſupexcellūt et facultatē eius ſupgrediunt̄ rōne ſube aīe quā cōſequunt̄ que nō pōt totalr̄ includi a mā: et q̄uis ipſa ſit in mā tñ remanet ei aliq̄ actio in qua mā corporalis non cōicat: et oīa talia attributa ei ſm fidē noſtram veriſſima ſunt ſimplr̄ et oīno. Et ꝙ ipſa pati pōt ab igne corporali et reuniri corpori poſt mortē iuſſu creatoris dei. Hoꝝ autē demōſtrationē inducere nō intēdo: neq̄ ſcio eſſe poſſibile: ſed ſimplici fide hec puto eſſe credenda vt et alia multa que credēda ſunt ſine rōne demonſtratiua ſola auctẽe ſacre ſcripture et diuīs miraculis approbata: et ſic recipiēdo talia nos meremur. Dicunt tñ doctores fideȝ nō hēre meritū vbi humana rō p̄bet experimētū. ¶ Rōnes aūt phyce. que ꝯtra iſtā viā eſſe vident̄ ſoluēde ſunt ſȝ p̄miſſa. Oēs enī ꝓcedunt ſi poneret̄ aīam rōnalem eſſe factā a gnānte pticulari et per extractioneȝ de potētia māe: ſed qꝛ nō eſt ita: imo ipſa eſt creata a deo imediate: iō multa poteſt hēre que alie forme māles hr̄e nō pñt. ſ. ꝙ ipſa remaneat poſt mortē ſm ſuā ſubam: nō autē in q̄tum forma: et ꝙ ipſa nō ſit extēſa ſm extēſioneȝ corporis. et ꝙ recipiat non indiuidualiter ſed vlr̄: et ꝙ ſit intellectiua per ſe: et ꝙ poſſit recipere ſpēs intelligibiles et intelligere: et tñ ipſuȝ corpus non recipiet iſtos actus neq̄ etiā aliqua pars corporis: et oīa talia. Et ſi alicui p̄mo aſpectu nō videret̄ ſufficere ad ſolōnes rōnum. non tñ ꝓpter hoc debet conturbari: qꝛ certuȝ eſt ꝙ auctoritas diuina maiorē fidem debet facere q̄ quecūq̄ ratio humanitus inuenta: ſicut auctoritas vnius phī preualet vni debili rōni quaȝ aliquis puer induceret. ¶ Rōnes aūt que ſunt ꝯtra ſniam Ar. ſupra poſitam de leui ſoluunt̄ viſis p̄dictis.

Ad primam pōt dici ꝙ hō diſtiguit̄ ab alijs per intellcm̄ ꝓprie dictū tanq̄ per operans intrinſecū qd̄ in operādo vnite ſe hȝ ad corpus ſm nām: et per aīam cogitatiuā diſtinguit̄ ab alijs ſic̄ per formam cōſtituentē ipm̄ in eſſe ſubāli ſpecifico. et ſic vtraq̄ eſt eius forma diuerſimode: vt pȝ. et de iſta forma hoīs. ſ. que ipm̄ cōſtituit in eſſe ſubāli intellexit Cōmē. qd̄ dicit in 2° phy. cōmēto. 26. ꝙ opȝ nāleȝ per ſuam cōſiderationē peruenire ad formā abſtractaȝ. ſ. vltimā ſm eſſe eius in mā anteq̄ perueniat ad ꝯſiderationē de forma hoīs. **Cō.26.** quaſi dicat. ꝙ nālis anteq̄ perueniat ad ꝯſiderationem de intellectu qui eſt forma hoīs nobiliſſima debet conſiderare de forma abſtracta vltia ſupple via gnōnis: cuius tñ eſſe eſt in materia. et hec indubitanter eſt aīa cogitatiua: que pro tanto dicit̄ abſtracta: qꝛ multū ſpūaliter recipit et cognoſcit ſup oēs formas māles. Et ideo videmus Ar. in iſto libꝰ anteq̄ cōſiderauerit de intellectu imateriali cōſideraſſe de fantaſia ſub qua cōprehendit cogitatiuam hoīs: vt p̄us declaratuȝ fuit. de forma vō hoīs que eſt operans intrinſecuȝ intelligit Cōmen. qd̄ dicit in fine illius cōmenti. Sciētia igit̄ nālis conſiderat de eſſe formarū quouſq̄ perueniat ad vltimā formarū mālium. ſ. aīam cogitatiuā et p̄mā abſtractarū. ſ. intellectiuā humanam: aut qd̄ idem eſt vt puto ad formas p̄mas formaruȝ que ſunt medie in eē inter illas: ſicut exiſtimat̄ de forma hoīs vltima. ſ. intellectiua. Oēs ſequentes rōnes ꝓbant aīam intellectiuā eſſe formā ꝓpriam hoīs ſed nō ſequit̄. ergo eſt forma dans eſſe: imo eſſet fallacia equiuocationis aut ꝯſequentis. Cōſequentes auctẽs Ar. in oppoᵐ et Cōmē. ſolute ſunt per diſtōnem poſitam p̄us. q̄re et cẽ.

¶ Quare neq̄ ipſius eſt eſſe naturā neq̄ vnaȝ ſed aut hoc poſſibilis ſit vocatus neq̄ intellectus anima. Tex. cō. V. Queſtio. VI.

Hic q̄rit̄. Utrū intellcꝰ poſſibilis ſit aliq̄d ens actu de ſe aut ſit ens in pura poᵃ receptiua. Et argr̄ p̄ ꝙ nō eſt ens in pura poᵃ: qꝛ nullus actꝰ eſt ens in pura poᵃ. h̄ eſt euidēs: ſȝ itellcꝰ poſſibilis eſt q̄dā actꝰ vt vr̄. cuȝ ſit aīa et ſuba ſeparata. g̃ et cẽ. ¶ Itē ſi intellꝰ eēt ens in pura poᵃ: tūc nō diſtingueret̄ a mā p̄ᵃ. h̄ aūt eſt ipoſſe maniᶠ: qꝛ cum mā p̄ᵃ ſit in oībus ſubīs gnābilibus et corruptibilibus oēs hērēt intellcm̄. et ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ oīs diſtinctio eſt per actuȝ: vt vult Ar. 7. meta. cū g̃ materia p̄ᵃ ſit ens in pura potētia. ſi ſilr̄ intellꝰ eſſet ens in pura poᵃ nō diſtinguerent̄ abinuiceȝ. ¶ Et ſi ḡo dicat ꝙ diſtiguunt̄ per actꝰ ad quos hñt habitudinē et quos recipiūt. ¶ Cōtra ſilr̄ poſſeȝ dicere ꝙ mā hoīs et mā aſini diſtigueret̄ vel eēnt diſticte per actus: cū actus diuerſos recipiāt. ¶ Itē nihil diſtiguit̄ ab aliq̄ per aliq̄d qd̄ eſt ex ſuā eēntiaȝ. actꝰ aūt eſt ex eſſentiā poᵉ pure. ¶ Iteȝ ſi intellcꝰ poſſibilis eſſet ens in pura poᵃ. aut eēt eiuſdē pfectionis cū materia p̄ᵃ. aut eēt ipfectior et magis accedēs ad nō ens. aut eēt magis pfectꝰ et magis appropinquās ad ens actu. h̄ eſt diuiſio ſufficiēs: cū .n. mā

p̄ma ſit mediū inter non ens oīno ꝛ ens actu ſm Cōmē.
Cō.70. in p̄mo phy. cōmēto. 70. neceſſe eſt ꝙ altero iſtoꝝ modo-
rū intellcūs poſſibilis ſe hēat ad ipſam mām p̄maꝫ. Et ſi
dicaꝭ ꝙ ſit equalis pfectionis tunc indubitāter eiuſdeꝫ
nature eſt ꝛ ſpēi: ſic in talib⁹ cōtingit accipere identitatē.
Si aūt diceret ꝙ intellcūs poſſibilis eēt imꝑfectioris en
titatis ꝙ̄ mā p̄ma hoc ſtatim eſſet abſurduꝫ: qꝛ intellcūs
poſſibilis eſt res ꝛ ſuba abſtracta ꝛ diuina. Et ſi dicaꝭ ꝙ
eſt maioris pfectiōis ꝛ magis appropinquat ad ens actu
quomō tunc eſt ens pure potētie: hoc videꝭ impoſſe oīo.
Sicut enī ex parte non entis nihil recedit a mā p̄ᵃ. ſ. ma-
gis appropinquādo nō enti quin ipm̄ ſit nō ens ita ꝙ in-
ter mām p̄mā ꝛ ipm̄ non ens nō eſt gradus entitatis me-
dius ſic inter ipſam mām p̄mā ꝛ ens actu non videꝭ eſſe
medius gradus entitatis. q̄re relinquiꝭ ꝙ intellcūs poſſi
bilis vel ſit actus vel mā p̄ma vel nō ens oīno. ⸿ Argui
tur 3º ad p̄ncipale. nam ſi intellect⁹ poſſibilis eſſet ens in
pura potentia ſm ſe ſequereꝭ ꝙ ſpēs intelligibilis eēt ei⁹
forma ſubalis: qḋ videꝭ impoſſe: cuꝫ ſpēs intelligibilis ſit
de genere q̄litatis vt videꝭ: ꝛ diuerſe ſpēs intelligibiles
pn̄t eſſe ſimul in intellectu: ꝛ non diuerſe forme ſubales
ſpecifice. q̄re ꝛc. Et pbaꝭ ꝯn̄a. qꝛ illud qḋ p̄mo recipiꝭ in
ente pure in potētia eſt forma ſubalis: vt videꝭ de mā p̄i
T.c. 81. ma ex p̄mo phy. ſpēs aūt intelligibilis poniꝭ illud qḋ p̄mo
recipiꝭ in intellectu poſſibili. ergo ꝛc.
T.ꝛ.c.5. ⸿ Oppoᵐ arguiꝭ auctē Aꝛ. in iſta pticula. vbi plane dicit
ꝙ ipſ⁹ intellcūs poſſibilis nō eſt aliq̄ nā niſi ꝙ poſſibilis
vocat⁹ eſt. Et paucis iterpoſitis dicit ꝙ intellcūs quo opi
naꝭ aīa ꝛ intelligit nihil eſt actu eoꝝ que ſunt añ itellige-
re: ꝛ ſic eſt pura poᵃ. ꝛ ibidē videꝭ illud itēdere Cōmē.

De iſto dicunt aliqui ꝙ ſnīa Aꝛ. ꝛ Cōmē. fuit intel
lectū poſſibilem. ſ. in quo recipiꝭ intelligere
nō eſſe aliqḋ ens actu de ſe: ſed ſoluꝫ ſubam pure in potē
tia: ꝛ hoc pbauerūt ſic. Illud quod recipit de ſe oīa entia
actu nō eſt aliqḋ ens actu: qꝛ ſic reciperet ſeipꝫ: qḋ eſt im
poſſibile: ſed intellcūs poſſibilis recipit oīa entia actu: qḋ
pbant: qꝛ intelligere ſit per receptionē: vt pꝫ hic. ꝛ ſic cū
intellcūs habeat nāle deſideriū intelligendi oīa hꝫ reci-
pere oīa entia actu. aliter enī nō intelligeret oīa per rece-
ptionē. ꝛ dicunt hāc eſſe demōſtrationē Aꝛ. hic. ⸿ Itē
hoc pbāt ex alio fortius. Si intellcūs eēt aliqḋ ens actu
aut eſſet ens ſenſibile aut intellectuale actu ſꝫ ſe. hec di-
Cō.39. uiſio eſt ſufficiens: ſic habeꝭ a Cōmen. in errorib⁹ meta.
vbi dicit ꝙ notū eſt per ſe ꝙ nulla nā eſt inter abſtractū
ꝛ māle: ſed nō eſt nā ſenſibilis: qm̄ hec non recipit vl̄es ꝛ
abſtractas formas. Sicut eniꝫ recipiens formas māles
eſt potētia mālis. ſic recipiens formas abſtractas dꝫ eſſe
potentia abſtracta: qꝛ recipiens ꝛ receptū pportionanꝭ.
intellcūs aūt recipit formas abſtractas: vt ꝯcedunt oēs.
ergo non eſt nā ſenſibilis. ꝛ in hꝰ pbatione nō opꝫ diuti⁹
imorari: nec etiā eſt nā intellcūalis actu. ſic enī eſſet itel
ligens quocūqꝫ alio circūſcripto. Aliqd eniꝫ non indiget
alio in operatione niſi vel qꝛ eſt pura potētia paſſiua. vel
qꝛ eius actio tranſit in mām exteriorē: ſꝫ hoc modo itel-
lectus nō eſſet in potētia pure paſſiua cū hēret actuꝫ: nec
actus intellcūs tranſiens eſt: vt manifeſtū eſt. ꝛ habeꝭ in
T.c.16. 9º meta. ſequiꝭ ergo ꝙ intelligeret quocūqꝫ alio circūſcri
pto: qḋ eſt impoſſibile. Experimur enī ꝙ non eſt itellige
T.c.30. re ſine fantaſmate: vt habeꝭ i iſto 3º. Etiā ens actu ſcitur
ꝛ.39. per operationē. Vñ Cōmē. dicit in 9º meta. ꝙ opatio faē
Co.7. ſcire actū ꝛ formā. Operatio aūt nature itellectualis eſt
intelligere. ꝛ hāc de ſe nō hꝫ intellcūs mālis: ſed fit actu
T.c.17. intelligens a fantaſmate ꝛ intellectu agente: vt pꝫ ex iſto
ꝛ.18.ꝛ 3º ergo ꝛc. Aliq̄ vō alias rōnes adducūt ad iſtā ꝯneꝫ. Pri-
30.ꝛ.39. mo: qꝛ ſi intellectus poſſibilis de ſui nā eſſet aliquis act⁹

vel aliqḋ ens actu de ſe formaliter: tūc nō poſſet aliquid
educi de eius potentia: qḋ eſt falſuꝫ: qꝛ ſpēs intelligibilis
educiꝭ de potentia intellcūs: vt dicunt: ꝛ pꝫ ꝯn̄a. qꝛ de po
tentia entis qḋ in ſui ſuba nō hꝫ ſubam pure potentialeꝫ
nō pōt aliqd educi. ⸿ Et ꝯfirmant: qꝛ cū ſpēs intelligibi
lis educaꝭ de eſſentia intellcūs vt dicunt ſi ipſa educitur
de potentia intellcūs ſequiꝭ ꝙ ipſa eſſentia intellcūs ſit
potentia. ꝛ ſic implicat cōtradictionē ꝙ ſpēs intelligibi-
lis educaꝭ de potētia intellcūs. ꝛ ꝙ ipſe itellectus ſit ens
actu aut actus. ſequiꝭ enim ex hoc ꝙ actus ſit potentia.
Et pōt cōfirmari: qꝛ recipere ꝯtrariū eſt oppoᵐ ipſi actui:
ſm ꝙ docet Cōmē. in tractatu de ſuba orbis. hoc eniꝫ eſt
pati qḋ eſt ꝯtrariū ipſi actui. cuꝫ igiꝭ intellectus recipiat
ſpēs intelligibiles impoſſibile eſt ꝙ ſit aliquis actus ſm
ſe. vñ relinquiꝭ ꝙ ſit ens pure potētiale vt aſſerūt. ⸿ Itē
arguūt ſic. illud qḋ ꝯſtituit vnū per ſe cū actu puro illud
in ſui nā eſt potentia. hec enī eſt cā q̄re ex mā ꝛ forma fit
vnū: qꝛ hec eſt potētia: ꝛ h̄ eſt actus: vt pꝫ in 2º huius. ꝛ 8º T.c.7.
meta. ſed ex intellectu poſſibili cū actu quodā puro. ſ. cū T.c.15.
intellectu agente fit vnū ens per ſe. ſ. aīa intellectiua hu-
mana ꝛ dicūt eſſe intentionē Cōmē. in iſto 3º. ꝛ in plurib⁹ Cō.5.
locis. Vult enī in p̄ma magna diſgreſſione ꝙ reſpcūs in-
tellectus agentis ad intellcm̄ mālem eſt ſic reſpcūs lucis
ad diaphanuꝫ: ſic enī lumen vel lux eſt perfectio diapha
ni: ſic intellcūs agens eſt perfectio intellcūs mālis. qꝛ ꝛc.
Dicunt etiā indubitāter iſtā fuiſſe ſnīam Aꝛ. ꝛ eius de- T.cō.5.
terminationē. ipſe enī loquens de ſuba intellcūs poſſibi-
lis dicit ꝙ nullā hꝫ nām niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt. Et
parū poſt dicit ꝙ nihil eſt actu eoꝝ que ſunt ante intelli
gere. Et in caº ſequēti. Dubitabit aūt aliqs dicit. Qm̄ po- T.c.14
tentia aīe quodāmō eſt intelligibilia intelligens: ſꝫ actu
nihil anteqꝫ intelligat. Et in caº Indiuiſibiliuꝫ quidē er- T.c.25.
go intelligibilia. dicit. Opꝫ aūt eſſe potentia cognoſcēs. ꝛ
Cōmē. ſuper illā partē. q̄re neqꝫ ipſi⁹ nām ꝛc. dicit ꝙ in Cō.5.
tellectus mālis nullā hꝫ nām ꝛ eſſentiā qua ꝯſtituaꝭ ſm
ꝙ eſt mālis niſi nām poſſibilitatis cū denudeꝭ ab oībus
formis mālibus ꝛ intelligibilib⁹. Propter hec ꝛ ſilia cre
dunt multi fuiſſe intentionē Ariſto. ꝛ Cōmen. ꝙ intelle-
ctus poſſibilis ſit ens pure potentiale nullā actualitateꝫ
ex ſe habens nec ſenſibilem nec intellectualem: ꝛ ſic opi-
nantes nituntꝭ rñdere rōnibus in cōtrarium.

Ad p̄mam dicūt ꝙ ipſe intellcūs poſſibilis ſm
ſe nō eſt aliquis actus: ſꝫ eſt quedaꝫ
pars eſſentialis aīe humane ex qua cū intellcū agēte cō-
ſtituiꝭ vna ſuba abſtracta. ſ. aīa rōnalis humana: nec ipſe
intellcūs poſſibilis ſm iſtos eſt aliqua aīa: ſed pars aīe: ꝛ
hoc videꝭ ſentire Aꝛ. in principio huius tertij. vbi dicit T.cō.p̄.
ſic. De parte aūt aīe ꝛc. Et ſic vult aperte ꝙ intellcūs poſ
ſibilis eſt pars aīe qua anima cognoſcit ꝛ ſapit. ⸿ Ad ali
am dicerent negando ꝯn̄am. Et cuꝫ dicitur. ꝙ oīs diſtin-
ctio eſt per actū. forte dicerent verū eſt diſtinctio actuuꝫ
ꝛ diſtinctio ꝯpoſitoꝝ. actus enī diſtinguunꝭ per ſeipſos ꝛ
non per aliqd aliud formalr̄. ꝛ cōpoſita etiā diſtinguunꝭ
per ſuos actus magis ꝙ̄ per māꝫ in qua cōicant: ſꝫ diſtin-
ctio potētiarū vel entiū potētialiū nō oꝫ ꝙ ſit per actus
formalr̄ ꝛ intrinſ⁹: ſꝫ in ſeipſis pn̄t diſtingui eēntialr̄. Ve-
rū eſt tñ ꝙ in noticiā diſtōnis potētiarū ꝛ entiū potētia-
liū nō ducimur p̄mo niſi per diſtōnem actuū. Et pōt dici
nihilominus ꝙ mā p̄ma ꝛ intellcūs diſtinguunꝭ realr̄ ꝛ
eēnaliter per ſuos actus pprios: qꝛ materia pᵃ recipit actus
iſtos. i. īdiuiduales ꝛ h̄ exiſtētes ꝛ nūc ꝛ hn̄tes ꝗtitū quoquo
mō. Sꝫ intellcūs poſſibilis recipit act⁹ vl̄es ꝛ abſtractos
nō exiſtētes hic ꝛ nunc neqꝫ ꝗtitū hn̄tes per ſe. Et h̄ aſſigna
uit Aꝛ. in iſto 3º ꝛ Cōmen. explicauit diuerſitatē recepti T.ꝛ.cō.
onis in itellcū ꝛ in materia in illo. c. Dubitabit aūt aliqs. 14.

Et cum dicit̃ ꝙ ſm hoc mã hoĩs ⁊ mã equi debẽt eſſe di
uerſe: q2 forma hoĩs ⁊ forma equi ſunt diuerſi actus. Di
co ꝙ nõ eſt ſile: q2 nullus iſtoꝝ actuũ eſt ꝓprius mãe p̊ᵉ.
⁊ iõ per iſtos nõ diſtinguit̃ mã p̊ma corporalis. Sʒ actus
abſtractus eſt ꝓp̊ᵉ intellectui poſſibili ⁊ actus idiuidua
tus eſt ꝓp̊us mãe p̊me corporali. ⁊ iõ bñ diſtinguunt̃ ſm
iſtoꝝ actuũ diſtõnem: ⁊ p̊cipue nõ eſt ſile pp aliud: q2 mã
p̊ma hoĩs eſt in potẽtia ad formã aſini ⁊ equi. ⁊ iõ non di
ſtinguunt̃ mãe p̊me iſtoꝝ per ſe. Sʒ mã corporalis nul
lo mõ eſt in potẽtia ad actus vñes abſtractos. nec ens in
potẽtia incorporeũ. ſ. intellcũs poſſibilis eſt in potẽtia ad
formas indiuiduales. ⁊ iõ nõ valʒ rõ. Et iſtã ſolõnẽ vidẽ
Cõ.5. tur habere a Cõmẽ. in p̊ma magna diſgreſſione. vbi dicit
ꝙ diuerſitas nature recepti arguit diuerſitatẽ nature re
cipientis. ⁊ idẽʒ app̃et in caᵒ. p̊allegato. ⁊ forte dicet̃ poſt
⁊ cũ dicit̃ vlterius ꝙ nihil diſtinguit̃ ab alio per aliquid
qδ eſt extra ſuã eſſentiã. verũ eſt tanq̃ per p̊nᵐ formale:
q2 forma nõ eſt de eſſentia eius cuius eſt forma: ſʒ bñ di
ſtinguit̃ ab alio tanq̃ per cãm ſinalẽ: ⁊ ſic eſt hic. naʒ actᵒ
eſt quodãmodo ſinis potentie ⁊c̃. ¶ Ad aliã ꝯfirmatio
nẽ diceret̃ ꝙ intellcũs poſſibilis eſt in alio gradu entita
tis a mã p̊ᵉ. ⁊ eſt nobilioris ordinis ſimplr̃. ſicͭ intelligere
eſt operatio nobilior alijs opationibus: nec ſequit̃ ꝓpter
hoc ꝙ ipſe ſit actus: q2 in potẽtia pura põt eẽ gradus ita. ſ.
ꝙ vnuʒ ens pure potentie ſm ſe ſit ſimplr̃ honorabilius
alio: ſicut videmus ꝙ in puro actu. ſ. qui in eẽntia ſua nul
lam includit ſubam potentialẽ eſt ordo: forma eniʒ ſpeci
fica hoĩs eſt longe nobilior q̃ forma ignis: ⁊ forma ignis
q̃ forma terre. ⁊ tñ conſtat ꝙ nulla illarũ formarũ eſt cõ
poſita ex diuerſis ſubijs: q̃re ſimplr̃ in ente pure potẽtie
receptiue põt eſſe gradus mõ p̊dicto. ¶ Ad aliã diceret̃
ꝙ ſpẽs intelligibilis nõ vnitur intellectui poſſibili ſine i
tellectu agente: imo ordine nature p̊us vnitur intellectᵒ
agens intellectui poſſibili q̃ ſpẽs intelligibilis. ⁊ ideo in
tellectus agens erit forma p̊ma ſubalis intellectus poſſi
bilis. ſpẽs aũt rei intelligibilis erit forma accñtalis: q2 p̊
ſupponit ens actu: q̃re nõ valʒ rõ. Et hec opinio indubitã
ter multũ ꝓbabilis eſt. ⁊ ſcio ꝙ multi eoꝝ qui ꝯſiderauc
runt in phĩa Aꝛ. ⁊ Cõmẽ. iſtã receperunt vt veram.

Contra hoc tñ ſunt difficultates nõ pauce. Una eſt
q2 ſi iſte itellcũs poſſibilis eſt ſuba pure po
tentialis ⁊ nullus actus nec actu ens. ſequit̃ ꝙ aĩa itelle
T.c.20. ctiua hoĩs eſt corruptibilis: qδ eſt cõtra Aꝛ. in iſto 3ᵒ. ⁊ in
T.c.21. 2ᵒ huius. ⁊ ꝓbat̃ ꝯñã. q2 cum ens pure potentiale nõ poſ
ſit exiſtere in actu ſine actu ſibi inherẽte ipm perficiente
Cõ.69. vt oẽs ꝯcedunt. ⁊ pʒ in p̊ phy. a Cõmẽ. oportebit ſm iſtoʒ
põnem ꝙ intellcũs poſſibilis habeat in ſe aliquẽ actũ pri
mũ ſubalem inherentẽ ſibi ⁊ dantẽ ſibi eſſe actu. ⁊ hoc iã
ꝯcedunt iſti: vt pʒ ex predictis. Omnis aũt ſuba compoſi
ta ex duobus p̊ncipijs eſſentialibus: quoꝝ vnũ eſt ſubſtã
tia in potentia ⁊ aliud eſt actus eſt corruptibilis: vt pʒ ex
T.c.82. p̊mo phy. ⁊ ſatis in. 8. metaphy. Adhuc aũt p̃nt iſti cauil
T.c.12. lare ꝙ hoc verũ eſt de ſuba compoſita ex mã p̊ma ⁊ for
ma ſubali inherente: ſed intellectus poſſibilis nõ eſt ma
teria p̊ma: ſed alterius rõnis. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra hoc eſt: quia
Cõ.78. Cõmẽ. vult in. 8. phy. ⁊. 8. metaph̃. ⁊ in de ſuba orbis. ꝙ ſi
Cõ.12. celũ eſſet ſuba cõpoſita ex mã ⁊ forma oporteret ꝙ eſſet
corruptibile. modo ſm rõnem predictã poſſet dici ꝙ ma
teria celi non eſt eiuſdem rõnis cũ mã p̊ma iſtoꝝ inferio
rũ. Et iõ q̃uis celum ſit cõpoſitũ ex duabus ſubſtantijs:
q̃ꝝ vna eſt pura potentia ⁊ alia eſt forma inherens. nõ tñ
ſequit̃ ꝙ eſt corruptibilis ſicut tu dicis: qδ non ſequit̃ in
aĩa intellectiua. Et vniuerſaliter oĩs rõ que adducit̃ con
tra ponentẽ celũ eſſe ſubam compoſitã ducendo ad hoc
incõueniẽs ꝙ eſſet corruptibile. valebit ꝯtra ponentẽ ꝙ
aĩa intellectiua ſit ſuba cõpoſita: ⁊ ſicut ſolueret̃ de in
tellectu ſic de celo: qδ tñ videt̃ eſſe cõtra Cõmen. qui ſpe
cialiter ⁊ radicaliter fundat̃ ſuper illam rõnem ad dicẽ
dum ꝙ celum eſt ſuba ⁊ ſubm ſimplex. Sʒ adhuc quidã
putant euadere per hoc: q2 ſicut dicunt non eſt ſimile de
aĩa intellectiua: ⁊ de celo. naʒ corporale ⁊ ſpũale differũt
genere: vt dicit Cõmen. ſupra 3ᵐ de aĩa. iõ non potuit eſſe Cõ.35.
vt p̊ncipia eoꝝ eſſent eadem: ſed ſolum ꝓportionabilia.
ſenſibilia vero ⁊ corporalia cum magis cõueniant: ⁊ ſint
vnius generis neceſſe eſt vt ſi aliqd illius generis fuerit
compoſitũ ex potentia ⁊ actu vt illa p̊ncipia ſint eiuſdeʒ
modi ⁊ vnius rõnis ſeu vniuoca. quapropter ſequit̃ ꝙ ſi
corpᵒ celeſte ſit compoſitũ ex mã ⁊ forma vt ſint eiuſdẽ
rõnis. ⁊ per ꝯñs generabile ⁊ corruptibile. Hec aũt pſua
ſio parũ ꝓficit: q2 bñ verũ eſt ꝙ cũ celũ ſit aliqualr̃ eiuſ
dem generis cuʒ iſtis inferioribus mãlibus. mã tñ eius:
ſi mãm haberet. eſſet eiuſdẽ rõnis generalis vel ſm ana
logiam cum mã iſtoꝝ inferioꝝ: ſed non ſequit̃ ex hoc ꝙ
ipſa ſit vnius rõnis ſm ſpẽʒ ſpãliſſimã: ſicut nec eius for
ma que non hẽret ꝯtrariũ eſſet eiuſdeʒ ſpẽi cum iſtis for
mis inferioribꝰ. ¶ Dicet̃ ergo ꝙ celum eſt ꝯpoſitum ex
mã q̃ eſt ſuba pure potẽtie de ſe ⁊ forma inherẽte. illa tñ
mã non eſt eiuſdeʒ nature ſm ſe cuʒ mã iſtoꝝ iſerioꝝ: ſicͭ
neq̃ intellcũs poſſibilis eſt eiuſdeʒ nãe cũ mã iſta. bñ tñ
verũ eſt ꝙ magis ꝯuenit iſta mã celi cũ mã iſtoꝝ inferio
rũ q̃ intellcũs poſſibilis: ſed non ſequit̃ ꝓpter hoc ꝙ ſit
penitus eiuſdem nature cũ ea. videt̃ ergo ſimile iudiciũ
de aĩa intellectiua ſi ponatur eſſe cõpoſita ex duabꝰ ſub
ſtantijs: quarum vna eſt potentia pura: ⁊ alia eſt actus. ⁊
de celo ſi ponatur compoſitum ex duabus talibus natu
ris: ita ꝙ ſi ſequeretur celum eſſe corruptibile ſequeret̃
aĩam eſſe corruptibilẽ. ⁊ ſi nõ ſequeret̃ aĩam intellectiuã
eſſe corruptibilẽ: nec ſequeret̃ celum eſſe corruptibile. g̃
oporteret dicere illã rõnem Cõmẽ. nõ valere de celo. vel
opʒ ꝯcedere ꝙ aĩa intellectiua nõ ſit cõpoſita mõ p̊dcõ.
¶ P̃. qδ plus cogit. Si aĩa intellectiua conuinceret̃ eſſe
ens pure potentie ſic ꝙ nõ ſit aliquis actus de ſe nec ens
actu. hoc maxime videretur eſſe ꝓpter receptionem que
ei attribuitur: ſicut eſt manifeſtum ex ꝓceſſu Aꝛ. in iſto
3ᵒ. naʒ ꝓpter hoc ꝙ aĩa oĩa intelligit per receptionẽ ꝯclu T.c.4.
dit eius potentialitatẽ ⁊ nõ per aliud mediuʒ: ſed per eiᵒ
receptionẽ nõ põt dici ꝙ ſit ens pure potentie: q2 nõ reci
pit imediate niſi formas accñtales. ſ. ſpẽs intelligibiles.
forma aũt accñtalis nõ recipit̃ imediate in ente pure po
tentie ſicut nec tranſmutatio accñtalis. Et ꝯfirmat̃ hec
rõ ſic. omne ſubm qδ imediate recipit formã accñtalem
determinatã eſt ens actu vel actus. hãc hñt pro p̊nᵒ: q2 in
hoc differt ſubʒ p̊ncipale forme ſubalis ⁊ accñtalis. quia
ſubm forme ſubalis principale eſt ens pure potentie: ſed
ſubm p̊ncipale forme accñtalis eſt actus vel ens actu ſʒ
ꝙ ens actu. vnde ens pure potentie ſi poneret̃ ſeparatuʒ
ſm eſſe ab actu nõ eſſet ſubʒ alicuius accñtis: p̊cipue ac
cidentis terminati. Oẽ g̃ ſubʒ qδ imediate recipit formã
accñtaleʒ determinatã eſt ens actu de ſe vel actus: ſʒ ipſe
intellcũs poſſibilis recipit imediate formas accñtales. ſ.
ſpẽs itelligibiles: imediate dico per negationẽ medij per
ſe receptiui. ⁊ hoc eſt videre ſic. Aut eniʒ recipit eas ime
diate ſine aliq̃ medio per ſe receptiuo: aut mediãte intel
lectu agente. per diuiſionẽ ſufficientẽ ſm ꝯceſſionẽ oĩuʒ.
Sʒ nõ eſt dõm ꝙ recipiat eas mediante itellectu agẽte.
Primo q2 ſi intellcũs poſſibilis reciperet ſpẽs itelligibiles
mediãte intellectu agẽte oporteret ꝙ reciperet ipſas itelle
ctiones mediãte intellcũ agente. ꝯſtat eniʒ ꝙ intellcões
nõ recipit niſi mediãte ſpẽ itelligibili aliq̃ mõ mediatio
nis. reciperet g̃ intellcões mediãte intellcũ agẽte ſubiue.

⁊ ſic intellectus agens imediatius hēret in ſe intellectio
nem ꝙ̄ intellcūs poſſibilis. Ōis aūt ſuba in qua eſt intel-
ligere intelligit: vt maniſeſtū eſt de ſe. ḡ intellcūs agens
intelligit iſta inferiora: quoꝝ intellcōnes hꝫ in ſe imedia
Cō.19. te: qḋ eſt ꝯtra Cōmē. maniſeſte in iſto 3°. Et ꝯfirmaṫ iſta
rō: qꝛ ipm intelligere aut recipiṫ imediate in intellcū poſ
ſibili. aut mediāte intellcū agēte. aut mediāte ſpē intelli-
gibili. ſi pmo mō: hṫ ꝓpoſitū vt declaratū eſt. ſi 2° mō ſeq
tur incōueniēs pdcm. ſi 3° mō. ſ. mediante ſpē: tūc q̄riṫ de
receptione ſpēi. vtrū. ſ. intellcūs poſſibilis recipiat ſpēm
imediate aut mediāte intellcū agēte. ſi imediate habeṫ
ꝓpoſitū: vt deductū eſt. ſi mediante intellcū agente: tūc
ſequiṫ ꝙ intellcōnē recipit mediāte intellcū agente: ⁊ ſic
idē qḋ pus. opꝫ ḡ ꝯcedere ꝙ intellcūs poſſibilis ſit aliqḋ
ens actu vel actus. vel ꝙ recipit intellcōnē mediāte itel-
lectu agente ſubiue. ⁊ ſic intellcūs agens intelligeret illḋ
cuius intellcōnē reciperet per eū intellcūs poſſibilis: qḋ
eſt impoſſe. ⁊ iterū ꝓbabiṫ inferius ꝙ intellcūs agens eſt
imediatū pnm per ſe actiuuꝫ intellcōnis. Quḋ igiṫ eſſet i-
mediatū per ſe pnm receptiuū aut rō recipiendi nō appa-
ret. ¶ Itē aliqui ſic arguūt. Si intellcūs agens ⁊ poſſibi
lis ꝯſtituerent vnā ſubaꝫ incorporeā. ſ. aiam intellectiuā
humanā: tūc intellcūs agens a pn° nobis vniretur vt for
ma. ⁊ pꝫ ꝯña. qꝛ i pmo iſtāti ꝓductiōis hoīs intellcūs ma
Cō. p. terialis nobis ꝯiungitur vt forma ⁊ perfectio nr̄a in actu
vt pꝫ per Cōmē. p cōmē. huiꝰ tertij. qui dicit nos per iſtū
intellcm̄ ab alijs ſpēbus diſtingui. Si igiṫ intellcūs agēs
⁊ poſſibilis ꝯſtituerēt vnā ſubaꝫ: tunc ſilr intellcūs agēs:
imo ⁊ verius: in pn° nobis cōiungereṫ vt forma. hoc aūt
Cō.36. eſt ꝯtra Cōmē. in multis locis. dicit eni in iſto 3° ꝯmē. 36.
ꝙ intellectus agens non eſt in nobis vt forma in actu in
pn°: ſed ſoluꝫ in fine qn̄ cōpleta eſt generatio intellectus
in habitu. Uult etiā in eodē cōmēto ꝙ ante generationē
intellcūs ſpeculatiui in nobis nō vnitur intellectus agēs
vt forma niſi in potentia. q̄re ⁊c̄. Utrū aūt hec rō hn̄ de-
monſtret ꝓpoſitū videbiṫ poſt. ¶ Itē ipſi arguūt ſic. nō
eſt de intētione Cōmē. ꝙ in nobis ſit duplex potentia co
gnoſcitiua abſtracta: ſed ſi intellectus agens eſſet forma
intellectus poſſibilis hoc ſequereṫ ſm illaꝫ poſitionē: qꝛ
vterqꝫ illoꝝ intellectuū eſt potentia abſtracta cognoſci-
tiua ſm Cōmen. ¶ Iteꝫ arguunt ſic. Nulla forma infor
mās aliquā mām agit in illā mām quā informat: ex qua
⁊ ipſa fit vnū ens per ſe: reducendo ipſam ex potētia eēn-
tiali in actū: vt pꝫ inductiue. vnde forma ignis nō agit in
mām ꝓpriaꝫ. ſilr nec lumen inherēs medio agit in illud
mediū: ſed ꝓducens ſolū illud lumen agit cauſando ipꝫ.
Et ad hanc intentionē dixit Cōmen. in. 8. phy. ꝙ agens ⁊
Cō. 4. ⁊ 30. patiens ſunt adinuicē cōtigua non cōtinua. cū ergo intel
lectus agens habeat ſe ad intellm̄ poſſibilē vt agens ad
māꝫ: ſequiṫ ꝙ intellcūs agens nō eſt forma perficiēs in-
tellectū poſſibilē. Quantū aūt ꝯcludant he rōnes fortaſ-
ſis videbiṫ in ꝯñtibus. ſufficit aūt mihi ad pñs q̄buſdaꝫ
medijs oſtdere ꝙ intellcūs poſſibilis nō ſit ens pure po-
tentiale potentia receptiua: ita ꝙ non ſit aliqḋ ens actu
de ſe. ¶ Itē ſi intellcūs poſſibilis eſſet ſuba itellectualis
pure potentie ⁊ perficereṫ per intellcm̄ agentē ſibi inhe-
rentē: ſequereṫ ꝙ oīs actus itellectualis perficeret inhe
renter ipm intellcm̄ poſſem: ſicut oīs forma ſenſibilis ⁊ ma
terialis perficit inherēter ipſam mām pmā que eſt ſuba
pure potētie ad oēs actus ſenſibiles. ⁊ ſic intelligētie mo
uentes corpora celeſtia que ſunt q̄daꝫ actus intellectua-
les inherēt noſtro intellcūi. ⁊ eſſet noſter intellcūs poſſi-
bilis pars eſſentialis cuiuſlꝫ motoris celeſtis: qḋ videtur
Cō.5. valde abſurdū. Qualr aūt intelligit hic Cōmē. ꝙ hoc ge
nus entis. ſ. intellm̄ mālem neceſſe eſt eſſe in q̄libꝫ intel-
ligentia abſtracta que intelligit aliqd extra ſe. ⁊ q̄re ſine
ipſo non poſſemus intelligere multitudinē in formis ab-
ſtractis forte inquireṫ poſt diuiſim ⁊ per ſe. hoc eni mul-
tū indiget declaratione. Propter has ḡ rōnes ⁊ ꝯſiles di
cunt aliq ad q̄ōeꝫ pncipalē ꝙ intellꝰ poſſis nō eſt actu ali
qua forma mālis. ſ. per ſe inherēs māe. 2° dicūt ꝙ ipa aia
intellectiua hn̄ eſt aliq̄ ſuba intellcūalis actu ſubſiſtēs p
ſe. 3° dicūt ꝙ iſta ſuba intellcūalis hꝫ potentiā receptiuā
cuiuſlibꝫ ſpēi intelligibilis. Primū ꝓbatū fuit ſupiꝰ mul
tis rōnibꝰ. ⁊ pōt ſic ꝓbari ad pñs. Si aia itellṫiua qua itel-
liguṇṫ q̄ditates cōprehenſionibꝰ vlibus eēt forma inhe
rens alicui corpori: aut ipſa tota eſſet in q̄libet pte corpo
ris. aut vna eiꝰ pars eēt in vna pte corporis. ⁊ alia in alia.
Si p mō. ḡ tota ſuba aie itellectiue iheret manui. Pona-
mus ḡ ꝙ manꝰ abſcidaṫ. q̄ro vtrū remaneat in ipſa aia i-
tellectiua q̄ iherebat ei. aut nō remaneat. Si remanet. ḡ
manus abſciſa adhuc eſt aiata ⁊ viuit: qḋ eſt abſurdū. Si
nō remanet illa aia in manu q̄ ei iherebat. q̄riṫ vtrū illa
corrūpaṫ: aut nō. Si corrūpiṫ h̄ eſt ꝯtra oēꝫ vitatē: qꝛ aia
itellectiua eſt icorruptibilis ſm oēs phōs ⁊ ſꝫ oēs leges.
Si diceret ꝙ inhereat alicui corpori. ſ. reſiduo corpis re-
manētis. q̄riṫ. vtrū pus iherebat illi corpori aut nō. ſi nō.
ḡ eadē forma numero informat ſucceſſiue diuerſas mās
inherēter. qḋ eſt abſurdū. Si dicaṫ ꝙ illa eadē aia intel-
lectiua tota que pus inherebat manui iheret reſiduo cor
poris: tūc q̄riṫ que eſt ſuba corrupta in abſciſione manus
Certū eni eſt ꝙ mā nō eſt corrupta: cū ipa nō ſit corrupti
bilis: vt ꝓbatuꝫ eſt p phy. Si vō dicaṫ ꝙ ibi eſt corrupta T.c.82.
alia forma ſubalis. ſ. ſenſitiua que iformabat manū: hoc
ſaltē eſt ꝯtra opiōnē cōeꝫ: q̄ non ponit in hoīe aliā formā
ſubaleꝫ niſi aiaꝫ intellectiuā. Et ſi dicaṫ ꝙ illa aia que i-
formabat manū remanet ſine oī corpore. ⁊ tn̄ in reſiduo
corporis remanet aia itellectiua: tūc illa aia nō erat tota
aia illius corpis. Si autē dicat aliqs ꝙ aia itellectiua eſt
extēſa ſm extēſionē corporis. h̄ eſt ipoſſe maniſeſtū. Sꝫ
qꝛ aliqn̄ nō hn̄t pro icōueniēti ꝙ in hoīe ſint diuerſe aie
inherētes corpori hūano: q̄rū vna eſt corruptibilis. ſ. ſen
ſitiua: alia icorruptibilis. ſ. itellectiua. Et iō adduco aliā
rōneꝫ cōeꝫ ꝯtra q̄ācūqꝫ viā ponentē aiam intellectiuā eē
formā inherentē corpori per ſe. Nā aia itellectiua daret
eſſe indiuiduo hūano: ⁊ inhereret eiꝰ corpori: vt ſorti: tūc
ſeq̄reṫ ꝙ mortuo indiuiduo hūano vt ſorte adhuc rema
neret illud indiuiduū nūero: qḋ eſt ipoſſe maniſeſtū. ⁊ ꝓ-
bo ꝯñaꝫ: qꝛ remanēte oī eo qḋ ꝯſtituit eſſentiā ⁊ q̄ditatē
alicuius rei remanet illa res eadeꝫ nūero. ꝙ eniꝫ aliqua
res nō manet: hoc nō videṫ eſſe niſi pp defectū alicꝰ pn-
cipij ꝯſtitutiui: ſꝫ ſorte mortuo adhuc manet totū qḋ ꝯſti
tuit ipm ſortē ſubalr ⁊ itrinſece. ſ. aia intellectiua ⁊ corpꝰ
eius. vel ſaltē manebit eiꝰ forma ꝓpria ⁊ ſingularis. ⁊ ſic
ipe ideꝫ nūero manebit. ¶ Sꝫ dices ꝙ ſorte mortuo nō
manebit vnio aie itellectiue ad corpꝰ ſor. ⁊ hꝰ vnio neccio
req̄riṫ ad ꝯſtitutionē ſor. Cōtra h̄ eſt: qꝛ vel illa vnio eſt
res penitus eadē cū aia ⁊ corpore. ⁊ ſic ipſis remanētibꝰ
remanet illa vnio. vel eſt res diuerſa ab vtroqꝫ iſtoꝝ: ne-
ceſſario tn̄ req̄ſita ad eē. ⁊ ſic aut erit pnm intrinſecū ſube
ſor. aut erit aliqḋ extrinſecuꝫ a ſube ipſiꝰ. Nō pōt dici ꝙ
ſit aliqḋ extrinm: qꝛ cū iſta vnio neccio req̄raṫ ad eſſe ſor.
vt tu ponis. oꝫ ſi ipſa eſt aliqḋ extrinm a ſuba ſor. ꝙ ꝯſeq̄-
tur aliqḋ intrinm ipſi ſorti tanq̄ ſuā cām ad quā ꝯſequa-
tur. Omne eni poſteriꝰ aliquo: neccio tn̄ ꝯcomitās ipm pꝰ
hꝫ in ipſo pori cāꝫ rōne cꝰ neccio ꝯſequiṫ. Et ſup iſta regu
la fundaṫ nā demrationis ꝓpter qd. ergo ſi illa vnio eſt
aliqd extrinſecū hoī. ⁊ per ꝯñs poſteriꝰ q̄ditate hoīs ne-
ceſſario erit aliq̄ cā pōr in ſor. per quā cām illa vnio neccio
cōſequiṫ ipm ſortē. Sꝫ cā illa nō eſt aia itellectiua per ſe

neq̃ corpus:q2 iſta manent q̃n non eſt illa vnio. ¶ Uel ſi diceres ꝙ aliqđ iſtoꝝ per ſe eēt cā vnionis hui⁹. ğ iſtis remanētibus neceſſario remanet illa vnio. ⁊ ſic idem qđ ꝓus. ¶ Sed dices ꝙ illa vnio ↄſequiť aīam intellectiuā ſoꝛ. vnitā coꝛpoꝛi eius:ita ꝙ aīa ītellectiua ſoꝛ. vnita coꝛpoꝛi eſt cā vnionis illius. Cōtra hoc eſt:q2 quereť de illa vnione ſic̄ de prioꝛi ⁊ ībitur in infinitū in vnionibus talibus:qđ eſt abſurdum. ğ nō videť ꝙ illa vnio ſit aliqđ extrinſecū a ſuba ſoꝛtis neceſſario ↄcomitans eā. Si vō dicať ꝙ ipſa vnio aīe ītellectiue ſoꝛ. ſit alia res ab ipſa aīa ⁊ coꝛpoꝛe ſoꝛ. ⁊ ſit aliqđ ītrinſecū ipſi ſube ſoꝛ. hoc eſt oīno abſurdum ⁊ ꝓcipue ↄtra illos qui nō ponūt in ſuba ⁊ q̃ditate ſoꝛ. aliquā rē niſi mām ei⁹ ⁊ ſuā aīam intellectiuā. Et ↄfirmať hec rō:q2 ſi aīa ītellectiua ſoꝛ. eſt foꝛma īherens eius māe:tunc ↄſtat ꝙ ad ↄſtitutionē ſube ſoꝛ. neceſſario requirunť iſta tria.ſ. mā ſoꝛ. ⁊ aīa intellectiua ſoꝛ. ⁊ vnio actualis aīe intellectiue ipſius ſoꝛ. ⁊ cū3 hec tria fuerint actu erit ſuba ſoꝛ. ⁊ ipſe ſoꝛ. erit. Tunc q̃riť vtrū iſta vnio actualis aīe ſoꝛ. ad mām ei⁹ ſit idē penitus ⁊ realr cū aīa eius ⁊ coꝛpoꝛe vl̄ cū altero iſtoꝝ:aut ſit res alia ab vtroq̃ iſtoꝝ. Si dicať ꝙ ſit ide3 realr penitus cu3 ambobus his vel cū altero eoꝝ. ſequiť cum hec ambo remaneant ꝙ remanebit hec vnio moꝛtuo ſoꝛ. ⁊ ſic remāebit ſoꝛ. idē numero penitus. Si vō illa vnio actualis ſit aliđ ab aīa ſoꝛ. ⁊ ab ei⁹ coꝛpoꝛe aut eſt ſuba vl̄ accn̄s. Si eſt ſuba: aut eſt mā:qđ eſt abſurdū. aut eſt foꝛma. ⁊ ſic ſoꝛ. hēbit duas foꝛmas indiuiduales ſubales inherētes. q2 certū eſt ꝙ ſi illa vnio eſt foꝛma ſubalis erit foꝛma inherēs ⁊ īdiuidualis:qđ eſt abſurdū. aut erit illa vnio ſuba ↄpoſita. ⁊ ſic cū illa vnio ponať eſſe ꝓncipiū ſube ſoꝛ. ſequiť ꝙ ſuba cōpoſita erit ꝓncipiū ſube ſoꝛ. qđ eſt abſurdū. Si aūt illa vnio erit accn̄s. aut erit accn̄s ſeparabile. ⁊ ſic cū aīa ſoꝛ. nō cōſtituat ſoꝛ. in eſſe ſuo ſubali niſi ſm ꝙ eſt vnita māe ſoꝛ. ſequiť ꝙ cōſtituit ſoꝛ. ſm aliqđ accn̄s ſepabile:qđ eſt abſurdū. Si aūt illa eſt accn̄s inſeparabile:tūc remanet remanente aīa. ⁊ ſic idē qđ ꝓus. ¶ Sꝫ foꝛte diceret ꝙ aīa ſoꝛ. ↄſtituit ipm in eſſe ſuo ſubali ſꝫ accn̄s ſeparabile nō q̃dē ſimplr:ſꝫ diſpoſitiue. Et tunc argueret vt ꝓus querēdo rōne cuius iſta vnio ↄſequiť ipm ſoꝛ. ⁊ moꝛari in hoc eſt ſupfluū. ¶ Nunc declarandū eſt 2ᵐ ꝓpoᵐ. ſ. ꝙ ītellꝯ poſſibilis eſt aliq̃ ſuba intellectualis actu. ⁊ hoc pōt ꝓbari ex dictis:q2 intellꝯ poſſibilis aut eſt ſuba ītellectualis ens actu aut ens ītellectuale pure in potētia. hec diuiſio ↄcediť ab oīb⁹ ītelligētib⁹:ſed nō pōt eſſe ens ītellcūale pure potētie:vt ſatis ꝓbatū fuit ↄ̄ illos qui h̄ ponūt. ğ relinquiť ꝙ ſit ſuba ītellcūalis actu. Qualr aūt iſta ſuba ſit ītelligibilis ⁊ intelligit ſeipſam. ⁊ q̃liter ſe h3 ad intellcm̄ agentē ingreť poſt. ¶ Sꝫ declarādū eſt 3ᵐ. ſ. ꝙ iſta ſuba
T.1c.3. h3 potentiā receptiuā ſpērū3 intelligibiliū3. ⁊ pōt ꝓbari breuiter ſicut facit Ar. q2 ſicut ſenſitiuū ſe h3 ad ſenſibilia:ſic intellectiuū3 ad intelligibilia. hec ꝓpoſitio eſt q̃ſi manifeſta per ſe:vt dicit Cōmen. ⁊ apparet. Nam ſic̄ ſenſitiuum q̃nq3 ſentit ⁊ q̃nq3 non. ſic intellectiuū3 q̃nq3 intelligit ⁊ q̃nq3 nō:ſaltē reſpcū vnius indiuidui. ⁊ hoc ſufficit:ſed ſenſitiuū eſt receptiuū3 ſenſibiliū ſpērū3 vt manifeſtum eſt per ſe. ⁊ hoc verū eſt de ſenſitiuo in quo recipitur ipſum ſentire. ğ ſimilr intellectiuū3 in quo eſt intelligere eſt receptiuum ſpecierū intelligibiliū. Et hoc aper
T.cō.3. te docet Ar. in lr̄a. vt p3 cōſideranti.

Tunc ad rōnes alterius opinionis. ¶ Ad pᵃᵐ. cum diciť. illud qđ recipit oīa entia actu ⁊c̄. ↄcedo. Et cū diciť. ꝙ intellꝯ recipit omnia entia. falſum eſt. ⁊ cū ꝓbať ꝙ intelligere intellectus poſſibilis fit per receptionē alicui⁹ intelligibilis. poſſum dicere ꝙ veru3 eſt per receptionē alicuius:ſed nō op3 ꝙ oē intelligere ipſius fiat per receptionem ipſiuſmet intelligibilis ſeu illius qđ intelligiť:ſed ſufficit ꝙ fiat per receptionē ipſius intelligibilis aut alicui⁹ alterius ad qđ habet habitudinē per ſe. ⁊ hoc modo fit ītellectio ipſius intellect⁹ poſſibilis. ſ. per receptionē alicui⁹ alterius. ¶ Dicemus itaq3 ꝙ intellcūs poſſibilis intelligit oēs naturas coꝛpoꝛales per receptionē earū vel ſuarū ſpecieꝝ. ⁊ ideo volo ꝙ ipē non eſt actu aliq̃ natura coꝛpoꝛalis neq3 aliq̃ ſpēs nāe coꝛpoꝛalis:ſed eſt in potentia ad oēs:ſed nō op3 ꝙ oēm nām intelligibilē intelligat per receptionē illius vel ſpēi ꝓpꝛie eius:ſeipm eni3 nō intelligit per receptionem ſui nec ſue ꝓpꝛie ſpēi ipm repn̄tantis:ſed alio modo vt videbitur deo volente. ¶ Ad alia3 dico ꝙ ītellectus poſſibilis eſt nā ītellectualis actu de ſe foꝛmalr:⁊ concludiť ex hoc ꝙ ſic intelligeret quocūq3 alio circūſcripto. dico ꝙ nō ſequiť. ⁊ ad ꝓbationē cu3 diciť ꝙ aliqđ nō īdiget alio in operatione:niſi q2 opatio eius trāſit in mām exterioꝛē. vel q2 eſt pura potentia paſſiua. dico ꝙ iſta eſt vna dignitas irrōnabilis:īmo vnum falſum ⁊ impoſſe: q2 certū eſt ꝙ coꝛpus celeſte in ſuo moueri indiget aliquo alio .ſ. intelligentia. ⁊ tn̄ ipm coꝛpus celeſte non eſt pura potētia paſſiua de ſuba ſua:imo eſt ſuba actu ens nec ipm moueri coꝛpoꝛis celeſtis tranſit in mām exterioꝛem:imo remanet in ipſo. ¶ Item aīa ſenſitiua in ſentiēdo neccio indiget aliquo alio ⁊ ipm ſentire nō tranſit in exterioꝛē materiā:⁊ tn̄ aīa ſenſitiua non eſt ſuba pure potētie: imo eſt q̃dam actus ſm ſe. ⁊ ſimilr eſt in ꝓpoſito:q2 licet intellectus poſſibilis indigeat in intelligēdo aliquo alio ⁊ eius operatio ſit īmanens non ſequiť ex hoc ꝙ ipē ſit ſuba pure in potentia:⁊ nullo modo ens in actu neq3 actus: ſꝫ tn̄ ↄuinciť ex hoc ꝙ hēat aliquā potētiā paſſiuā ſeu receptiuam. Qualr aūt intellcūs poſſibilis ſit intelligibilis ingrendū eſt in ſequentib⁹. ¶ Ad aliam negāda eſt ↄn̄a:immo eo ipſo ꝙ ex potētia intellꝯ educiť ſpēs intelligibilis que eſt accn̄s q̃dā:ſequiť ꝙ ipſe intellcūs eſt ens aliquo mō. na3 foꝛma accn̄talis nō educiť niſi de potentia entis actu ſimplr. Et cū aſſumiť ꝙ de po³ actus puri nō pōt aliquid educi. dico ꝙ de potētia actus puri vt eſt actus non educiť aliqđ. ſꝫ vt eſt in potētia ad aliqđ aliud:ſic ex ipſo pt aliqđ educi. i. ī ipo aliqđ gnāri. ⁊ cū vlteri⁹ dr̄. ſpēs ītelligibilis educiť de po³ ītellꝯ. ⁊ ſic ſi educiť de po³ ⁊ eēntia ītellect⁹. ſeqť ꝙ eēntia intellꝯ eſt potētia. dico ꝙ ſpēs intelligibilis educiť de eſſentia intellcūs ꝓncipalr. i. in ipſa eſſentia intellcūs ꝓncipalr recipiť ⁊ gnātur. in ipſa vō potentia intellcūs ꝓut potētia intellcūs differt ab ei⁹ ſuba non recipiť ꝓncipalr neq3 gnātur:ſed ſcḋario inq̃ntum recipitur in ſube potēte. Uel dicať ꝙ ſpēs ītelligibilis educitur de potentia intellcūs accipiendo potentiā pro ſubo qđ pōt. ⁊ iſta bene eſt ſuba ipſius intellcūs. Sꝫ ſi accipiatur potentia intellcūs pro reſpcū ad actum ſic in potētia intellcūs nō recipiť ꝓncipalr ipſa ſpēs. Et ſilr ſi accipiať potentia pro q̃litate nāli in qua fundať talis reſpcūs. ſic ex iſta potentia ꝓpꝛie ⁊ ꝓncipalr nō educiť ſpēs intelligibilis neq3 in ea gnātur vt in ſubo ꝓncipali: ſꝫ ſic̄ in diſpoſitione neccia. ad recipiēdū. ⁊ ſic nō ſequiť ex iſta eductione ꝙ ſuba ītellect⁹ poſſibilis nō ſit aliqđ ens actu ſimpliciter. Sed plus apparet auctoꝛitas Cōmē. in de ſuba oꝛbis. vbi ipſe apte dicit ꝙ ſubm̄ ſimpꝫ nō pōt accipe actū qđ eſt pati. pati aūt ↄ̄riu3 eſt ipſi actui. Et ego dico ꝙ illđ in nullo eſt ad ꝓpoſitū. Uult eni3 dicere Cōmē. ꝙ ſubm̄ ſimplex nō pōt recipe accn̄tia ↄ̄ria. ſ. quoꝝ alteꝝ ſit nāle alicui ſube ⁊ neccium:q2 talia non pn̄t recipi ſine paſſione coꝛruptiua. paſſio aūt coꝛruptiua repugnat actui ſimplici per ſe ſubſiſtēti:quia oīs coꝛruptio ſube eſt in mā: ⁊ ſic ſubm̄ ſimplex ex̄ñs actu nō pōt recipere ↄ̄ria accn̄tia nec

accña ꝯſequentia ꝯ̄ria neceſſario.q2 ſic oporteret ipſum
corrūpi corrupto ſuo accñte nãli.ſicut oȝ aquã corrūpi cor
rupta friditate ⁊ ignẽ corrūpi corrupta caliditate. ⁊ ſic de
ceteris ſubiectis:quoꝝ diſpoſitiões nãles ꝯ̄riant̃ diſpõnib⁹
aliaꝝ.⁊ de iſta paſſione dcm̃ eſt illud:ꝙ oĩs paſſio magis
facta abijcit a ſuba.6.ethicoꝝ.quare ⁊c̃.Eſt ergo itentio
Cõmen.vt ſit ad vnuȝ dicere ꝙ nullũ ſubm̃ ſimplex põt
recipe accidentia ꝯtraria vel accidentia regrentia ꝯ̄rie
tatem:quoꝝ altera eſt ꝓpria diſpoſitio ipſius ſube recipi
entis.q2 oẽ tale recipiens neceſſario eẽt corruptibile: qḋ
repugnat actui ſimplici ꝑ ſe ſubſiſtẽti:ſȝ nõ eſt eius iten
tio ꝙ nullus act⁹ ſimplex poſſit accipe accñtia ſpũalia ⁊
nullã cõtrarietatẽ hñtia.imo ẽt videtur itendere ꝙ celũ
eſt ſubm̃ oĩno ſimplex in ſubſtãtia:tñ recipit accidẽtia.ſ.
Cõ.4. motuȝ ⁊ terminos mot⁹ ⁊ hõ.vt pȝ in 8⁰ metaph.⁊ in de
ſubſtantia orbis.ſed de h̃ non curo ad pñs.ſufficit.n.mi
hi ꝙ ſuba ſimplex exñs in actu poteſt recipe aliq̃ accidẽ
tia cõtraria q̃ nõ ſunt ꝯtraria:ad quoꝝ corruptionẽ nõ ſe
quitur neceſſario corruptio ſube recipiẽtis. q̃re ⁊c̃. ¶ Ad
aliaȝ cũ dicit̃.illḋ ex quo fit vnũ ꝑ ſe cũ actu puro ⁊c̃.veꝝ
eſt ſi ille actus eſt ei inherens.ſȝ ſi nõ eſt inherens ei ſed
ſubſiſtens nõ oȝ ꝙ ſit ens pure potentie : ⁊ nullo mõ ens
actu.ſicut ex aĩa itellectiua cuȝ cõpoſito ex corpore ⁊ aĩa
cogitatiua fit ens vnũ.ſ.hõ vt iſti ꝯfitent̃. ⁊ tñ ꝯpoſitum
ex corpe hũano ⁊ aĩa cogitatiua nõ eſt ens pure potentie
Mõ diceret̃ ꝙ ex itellectu poſſibili ⁊ itellectu agẽte nõ
fit ens vnũ ꝑ ſe tanꝗ̃ ex actu inherente ⁊ vnito ſȝ ſubaȝ
ſed alio mõ ſicut videbitur poſt in q̃ſtione de intellectu
agente. ¶ Ad auctoritatem Cõmen.reſpondebit̃ in iſta
q̃one.Sed ad verba Ar.dico ad pñs. ꝙ ipſe loquitur ꝯ̄
Empedocleȝ ⁊ ꝯtra quoſdã alios q̊ poſuerũt ꝙ cognitio
fit ꝑ aſſimilationẽ cognoſcentis ad cognitum.⁊ itellexit
aſſimilationẽ realẽ ⁊ corporalem.q2 nonduȝ cognouerat
aſſilatiõnem ſpũalẽ.⁊ iõ vt aĩa cognoſceret oĩa poſuerũt
eaȝ eſſe cõpoſitã ex ṗncipijs oĩum entiũ.ſ.ex quatuor ele
mentis q̃ dicebãt eſſe ṗncipia oĩum rerũ. Unde putaue
runt ꝙ terra terrã cognoſcim⁹ ⁊ igne ignẽ.ſilr ãt ⁊ i alijs
T.cõ.4 ſuo modo.Cõtra iſtũ errorẽ loquit̃ Ar.dicens ꝙ ecõtra
rio neceſſe eſt itellectuȝ vt oĩa talia entia corporalia itel
ligat eẽ imixtũ.i.nõ cõpoſitũ ex talib⁹ naturis.Et addit
T.cõ.5. ꝙ ipſe intellectus quo opinat̃ aĩa ⁊ itelligit nõ hȝ aliquã
nãm.ſ.de illis naturis ex quib⁹ antiqui dicebant eẽ cõpo
ſitum niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt.i.ꝙ hȝ potentias rece
ptiuas ipſaꝝ vel ſuaꝝ ſpẽꝝ.Et poſt hoc dicit ꝙ nõ ẽ actu
aliqḋ eoꝝ q̃ ſũt añ itelligere. veꝝ eſt illoꝝ entiũ q̃ antiq̊
ponebãt illũ eſſe.⁊ non ſequit̃ ex hoc ꝙ non ſit aliq̃ ſuba
imãlis actu ſubſiſtens.⁊ hec eſt vera expoſitio illoꝝ v̾bo
rum Ar.cuius latentia fecit multos errare in hac mã.⁊
forte hoc ꝓuenit ex iaduertentia illoꝝ q̃ dicta fuerũt ab
Ariſto.in primo huius.in.c.de erroib⁹.illud.n.capitulũ
ſolet cõiter ꝑtermitti.⁊ ſic ſcitur min⁹ itentio v̾boꝝ Ar.
in ꝓ̄ntibus vbi loquit̃ contra illos antiquos.hec aũt ex
poſitio mihi per lumen veri doctoris apparuit ⁊ poſtmo
dum percepi quẽdam doctorẽ theologum iſtaȝ eandem
expoſitionem ponere.de quo multuȝ gaudebat animus
meus cũ laude dei. ¶ Per idẽ ridetur auc̃tatib⁹ Ar.⁊
Cõmen.q̊bus videnr̃ dicere ꝙ intellectus poſſibilis non
eſt aliqḋ ens actu.hoc enim verũ eſt de entibus ſenſibili
bus quorum cognitiones recipit.ſed ſolũ eſt in potentia
omnia talia fieri modo ſimilitudinis ⁊ receptionis:vt di
Cõ.18. cit Cõmen.in iſto.3⁰.capitulo de intellectu agente.

¶ Dico autem intellectum quo opinatur ⁊ in
telligit anima : ⁊ hoc nihil aliud eſt actu coꝝ
que ſunt ante intelligere. T.cõ.V. Qõ.VII.

Onſequenter queritur.Utrum intellectus
ſit vnus numero in omnibus hominib⁹.Et
arguitur primo ꝙ non.quia illa ſunt vnum
numero:quoꝝ mã eſt vna.5⁰.metaph.ſȝ itel T.c.12.
lectus nõ hȝ mãȝ vt pȝ in iſto 3⁰.q̃re ⁊c̃. T.c.4.
Oppoſitum arguit̃ auctoritate Aueroīs ꝙ itel Cõm.5.
lectus non eſt plurificatus numera
liter in diuerſis hoībus.ſed eſt vnus ſm̃ ſuaȝ ſubam:per
quã oẽs hoīes itelligũt.⁊ hoc multiplr̃ ꝓbat.Et ṗmo ſic.
Oĩs forma ſubſtantialis q̃ eſt multiplicata numeralr̃ ẽ
ꝑfectio inherens materie ⁊ extenſa extenſione materie.
ſed hoc repugnat itellectui.ergo ⁊c̃.maior ꝓpoſitio ẽ ma
nifeſta.multitudo enim numeralis idiuiduoꝝ ſube ſub
eadem ſpẽ nõ eſt niſi ꝑ mãm diuiſaȝ ⁊ numerataȝ vt ipſe
dicit in 7⁰ metaph.cõmento.28.vñ oȝ ꝙ oĩs forma ſuba Cõ.28.
lis que multiplicat̃ numeraliter manens eadẽ ſm̃ ſpẽm
inhereat materie diuiſe.⁊ ꝑ ꝯ̄ñs extendat̃ ſm̃ eius exten
ſionẽ. ⁊ ſic pȝ maior.⁊ minor prius demonſtrata eſt ſm̃
intentionẽ Cõmen. ¶ P̃.ſi intellectus eſſet actu nume
ratus ⁊ multiplicatus in diuerſis hoībus.ſeq̃retur ꝙ itel
lectus vnius hoīs nõ eſſet eiuſdẽ ſpẽi cũ itellectu alteri⁹.
qḋ eſt abſurduȝ. ⁊ ꝓbat̃ ꝯ̄ña.q2 ſi intellectus eſt numera
tus ⁊ idiuiduatus.aut erit numeratus ꝑ ſeipſum:aut per
corpora.nõ ꝑ corpora:q2 forma que ſubſiſtit nãlr̃ anteꝗ̃
vniat̃ corpori nõ idiuiduat̃ induiduatione corporis ſed
ſeipſa eſt induidua.Uniuerſalia.n.nõ ſubſiſtũt niſi idi
uidualiter.ſed itellect⁹ ſubſiſtit nãliter ṗus ꝗ̃ vniat̃ cor
pori:vt manifeſtũ eſt ſm̃ oẽs.ergo nõ eſt induiduat⁹ per
corpus : nec ꝑ ꝯ̄ñs numeratus numeratiõe corpoꝝ.ergo
relinq̄t̃ ꝙ ſit nũeratus ꝑ ſe.⁊ ſic ſequit̃ ꝙ nõ ſit vnus ſm̃
ſpẽm.q2 in eadẽ ſpẽ poſſunt eſſe multe differentie.ſȝ non
ſm̃ ſubam:neq̧ per ſe vt docet Ar.li⁰.poſterioꝝ. ¶ Itẽ
ſi intellectus eſſet numeratus ſm̃ numerationẽ corpoꝝ
humanoꝝ:ſeq̃ret̃ ꝙ ipſe eſſet aliqḋ in potentia itellectũ
ſolũ.⁊ per ꝯ̄ñs motiuũ ipſius intellectus.⁊ ſic idem eſſet
movẽs ⁊ motũ.que ſunt oĩno ĩpoſſibilia.⁊ pȝ ꝯ̄ña.q2 oĩs
for⁹ mãlis eſt extenſa extẽſiõe mãe: ⁊ ẽ itellecta in po⁹.
vñ itellȝ in potentia eſt motiuũ ipſius intellc̄s poſſibilis.
⁊ ſic itellectus ipſe eſt motiuus ſuiipſius.qḋ eſt abſurdũ.
¶ Itẽ arguit Cõmen.ꝙ ſi itellectus mãlis numeraret̃
ad numerationẽ corpoꝝ idẽ reciperet ſeipm̃.⁊ hanc ꝯ̄ñam
aliqui ſic declarant:q2 intellectus materialis eſt recepti
uus cognitionis cuiuſlibet forme materialis.⁊ tu ponis
ꝙ ipſe eſt mãlis. ergo eſt receptiuus cognitiõis ſuiipſius.
ſed vbi cognoſcens ⁊ cognitũ ſunt idẽ:cognitio media ẽ
idem cũ extremis.ergo eoipſo ꝙ reciperet cognitionẽ ſui
ipſius ipſe reciperet ſeipſuȝ.Sed hec declaratio nõ videt̃
oĩno tuta.q2 per eundẽ modũ ꝓbaretur ꝯtra Cõmen.ꝙ
intellectus imãlis nõ eſt aliq̃ forma imaterialis q2 ipſe
recipit cognitionẽ cuiuſlibet forme imaterialis.⁊ ſic reci
peret cognitionẽ ſuiipſius.⁊ ſic ideȝ qḋ ṗus. Propter qḋ
aliter intelligo dictum Cõmen.ꝙ idẽ reciperet ſeipſum.
ideſt ſpẽm ſui ipſius.⁊ hoc ſequit̃.q2 oĩs forma materia
lis intelligibilis eſt per ſui ſpeciem receptaȝ in intellectu
materiali. Non enim eſt ratio quare vna forma materia
lis itelligatur per ſui ſpeciem ⁊ alia nõ.ſi ergo intellect⁹
poſſibilis eſſet forma materialis oporteret ꝙ ipſe recipe
ret ſpẽm ſuiipſius:qḋ vr̃ ipoſſibile vt ṗus oſtenſum fuit.
¶ Item ſequeret̃ ꝙ intellectus nõ reciperet niſi idiui
dualiter.⁊ ſic nõ diſtingueret̃ a ſenſu.q2 oĩs cognitio que
recipit̃ hic ⁊ nũc pertinet ad ſenſuȝ. ¶ Iteȝ ſi itellectus
eſſet nũeratus in diuerſis hoībus ſequeret̃ ꝙ in ſpẽbus
itelligibilibus abſtrahendo ſpẽȝ a ſpẽ eſſet ꝓceſſus i ifi
nitũ.qḋ eſt ipoſſibile.⁊ iplicans ꝯ̄dictioneȝ.q2 ordini re
pugnat ifinitas.ꝯ̄ña ꝓbat̃.q2 tũc ſpẽs in itellectu meo ⁊

in intellectu tuo differrent numero ⁊ ↄuenirēt ſpē.ergo ↄtingeret abſtrahere vnā ſpēm ab illis duabus ſpēbus. ⁊ illa ſpecies abſtracta per itellectū meū ⁊ tuū ꝑ eandez rōnem eſt alia ⁊ alia.qꝛ in alio ⁊ alio itellectu.ergo ab illis duab⁹ cōtingit abſtrahere vnā ſpēm vt prius:⁊ ſic in infinitum.℄ Sed ↄ iſtā rationē eſt vna difficultas non parua.qꝛ ꝑ eādez rōnez ꝓbaret̄ ꝙ intellectio eſſet eadez numero qua intelligit ſoꝛ.⁊ plato.qꝛ ſi nō eſt vna numero:ſ3 alia ⁊ alia ↄtingeret abſtrahere vnaz itellectionem cōem.⁊ ſic in iſinitum ſicut de ſpēb⁹.⁊ ſic per iſtā rōnem ſi valeret.ↄuinceret̄ ꝙ nō eſt alia intellectio: qua ſortes itelligit ab illa qua plato intelligit.qꝺ videt̄ abſurdum. ℄ Ad h̄ diſt aliq ꝙ iſtꝺ nō val3 ↄ Cōmē.nā Cōm̄.nō poneret itellectionē aliaz ⁊ aliaz ſm ſubſtantiaz i itellectu ſoꝛ.⁊ pla.ſed eandez.⁊ tn̄ nō ſequitur.itellectio lapidis ē in itellectu ſoꝛ.ergo ſoꝛ.intelligit lapidez.qꝛ ad h̄ ꝙ ſoꝛ. denoīetur itelligens nō ſufficit ꝙ intellectio ſit in intellectu ſuo.ſed cū hoc requirit̄ ꝙ virtus fantaſtica ſoꝛ.ſit in actu cognoſcendi lapidez.Unde dicunt iſti ſicut nos ponimus ꝙ eadē ſpēs formata in intellectu nr̄o aliqñ eſt ꝓncipiū cognoſcendi rez extra ſm actum.puta qñ virtus fantaſtica reſpectu eiuſdē obiecti eſt in actu.⁊ qñqꝫ non. quando.ſ.virtus fantaſtica nō eſt i actu reſpectu eiuſdē obiecti.ita eadē itellectio nūc exiſtens in intellectu meo copulata mihi per fantaſmata exiſtentia in me eſt mihi formalis rō intelligendi obiectum extra.eadē aūt intellectio nō capulata itellectui māli per ſantaſmata mea.ſ3 alterius eſt formalis rō intelligendi illi cui per ſua fantaſmata copulat̄ ſ3 nō mihi. ℄ S3 iſtud vr̄ mihi valde difficile ꝙ intellectio ſoꝛ.⁊ pla.reſpectu vnius obiecti ſit ſm ſuaz ſubaz vna ⁊ eadē numero.⁊ ꝓpter hoc de iſto faciaz qōnē ſpālē.⁊ etiaz ibi videbit̄ qualiter ratio Cōmē. h3 efficaciā ſm eius poſitionē.℄ Itē arguit̄ ad ꝓncipale Si itellectus poſſibilis eſſet numeratus ſeq̄retur ꝙ ſcia eſſet q̄litas actiua:vel ꝙ diſcipulus non adiſceret a magiſtro:quoꝝ vtrūqꝫ falſum eſt.⁊ p3 ↄn̄a:qꝛ qualitas ex̄ns in vno ſuppoſito ſeu idiuiduo nō pōt facere ſibi ſilem in alio ſuppoſito diſtincto loco ⁊ ſubiecto niſi illa qualitas ſit virtus actiua.vt ignis non generaret caliditatez i aliquo alio ſuppoſito niſi haberet virtutem actiuam.ſi igit̄ intellectus meus eſt diſtinctus loco ⁊ ſubiecto ab intellectu tuo ſicut ſeqtur ponendo eos eſſe numeratos.quō ḡ per ſciam meā potero generare ſciam in itellectu tuo niſi ſcia mea ſit virtus actiua:Iſtis.n.⁊ ſilibus rōnib⁹ motus fuit Cōmen.ad ponendū itellectū eſſe vnuz numero corrñdere oī hoi.Et modus ponendi fuit iſte.poſuit eni iſtū intellectum ⁊ quālibet aliā ſubſtantiaz imālem non habere aliquā intentionē ſupadditam ſpēi.ſed per idez eſſe intelligentiaz:⁊ hāc ita ꝙ ſua hecceitas eſt ſua gditas non ſupaddita gditati.hūc aūt itellectū poſuit hr̄e nālē iclinationē quādā ad corpus organicū pfectuz potentys ſenſitiuis hoīs:quas poſuit alterius ſpēi a potentys aliorum aialiū ſaltē q̄tum ad virtutem cogitatiuā ꝓpriam hoi.⁊ fuit imaginatio ipſius ꝙ itellectus ꝑ nām̄ ſuaz eſt actus ⁊ pfectio nature humane modo prius expoſito:nature dico humane tāq̄ ſui ꝓmi pfectibilis.ſed huius hominis ⁊ illius ſolū ex ↄnti ⁊ ſecūdario.

Contra hanc poſitionem ſunt multe difficultates.Una eſt quā etiā mouet Cōmen.cōtra ſeipſum.qꝛ itellectus eſt ꝓma pfectio hoīs.vt p3 per diffōnē cōem oī aīe datam in z°.h⁹.intelligere aūt eſt z° pfectio.Cū igr̄ z° pfectio ſit alia ⁊ alia in alio hoīe ſequitur ꝙ ꝓma pfectio d3 eſſe alia ⁊ alia.℄ Itez videret̄ ſequi multa incōueniētia cōtra iſtā poſitionē.Unū eſt ꝙ ego eſſez per eſſe tui ⁊ tu per eē mei.qꝺ ē abſurdū. ⁊ p3 ↄn̄a.qꝛ intellectus eſt ꝓma pfectio.i.forma ſubalis cuiuſlibet hominis.⁊ ſic ſi eēt vnus numero ego ⁊ tu haberem⁹ formā ſubſtantialē vnā numero.⁊ per ↄn̄s vnuz eſſe.⁊ ſic ego eſſem per eſſe tui ⁊ tu per eſſe mei. ℄ Itez ſequeret̄ ꝙ ſoꝛ.fuit anteq̄ eſſet generatus.ꝓbatio.qꝛ cū eſt forma rei res illa eſt.ſ3 itellectus cum ſit eternus fuit anteq̄ ſortes fuerit generatus.ergo cū ipſe ſit forma cuiuſlibet hominis ſequit̄ ꝙ ſoꝛ.fuit anteq̄ eſſet.℄ Itē ſequitur ꝙ ſoꝛ.nō eſt coꝛruptibilis inq̄tū hō:qꝛ ipſe eſt hō per intellectū:g eſt coꝛruptibilis.q̄re ⁊c̄.℄ Itē ſeq̄retur ꝙ ego acqrerē iciaz quā tu acqris ⁊ ecōuerſo ꝑderē ſciaz quā tu ꝑdis:cu3 ſcia nō acqratur niſi in itellectu:nec perdatur niſi in itellectu.ipoſſibile eſt autez idē ſm idē acqrere ſciam:⁊ ſilr̄ perdere.q̄re ⁊c̄.℄ Item aliqui ſic arguunt cōtra Cōmen.Si intellectus eſt vnus in oīb⁹ hoīb⁹ ſequit̄ ꝙ cōtraria ſunt ſil̄ in eodē ſubiecto numero:qꝺ videtur ipoſſibile.ꝓbat̄ ↄn̄a.qꝛ certū eſt ꝙ opiniones ↄ̄riorum ſunt contrarie.vt vult Aꝛ.in z°.ꝑihermenias.⁊ 4°. meta.ſed ↄtingit vnū hoīez hr̄e vnā opionē in ſuo intellectu de vno ↄdictorioꝝ: ⁊ aliū aliā opionē de alio ſil̄:⁊ ſic T.cō.9 in ipſo intellectu ſimul erunt ↄtraria.q̄re ⁊c̄.℄ Itē aliq arguūt.vnicuiqꝫ pfectioni que eſt forma imālis ⁊ ſeparata ei corrñdet niſi vnū pfectibile.vt p3 in motorib⁹ celeſtibus:in qbus vni motori nō corrñdet niſi mobile vnū numero:⁊ vnus nauta nō vtit̄ ſil̄ niſi vna naui.Cū igit̄ itellectus ſit pfectio imālis ſequitur ſi eſt vn⁹ numero ꝙ ei corrñdet niſi perfectibile vnuz numero.⁊ ſic ſimul non erit niſi homo vnus numero:qꝺ eſt ridiculū.⁊ iſtā rōnez etiam tangit Cōmen.℄ Itē Albertus arguit ↄtra iſtam opinionez quattuoꝛ rōnibus.Prima eſt iſta.Omne cōpoſitum eſt hoc aliqd ꝑ ſuaz formā ſubalē:que eſt ſua ꝓma perfectio.ſi ergo hō ē hoc aliqd.ſ.ſingularis hō diſtinct⁹ nūero ab alio hoīe.ḡ forma ei⁹ eſt diſtincta a forma alterius ſimplr̄.forma aūt eius eſt itellꝰ.q̄re ⁊c̄.℄ z° rō ſtat in hoc.particulariū ꝓn° ſunt ꝑticularia.vt p3 per Aꝛ.7°. T.c.45 metaph.cōtra Platonem.cū ergo intellectus ſit formale ꝓncipium huius hoīs:op3 ꝙ ſit ſingularis ⁊ diſtinctus in hoc ⁊ in illo.℄ Tertia rō eſt vltima ratio quā tangit Cōmē.cōtra ſe.℄ 4° rō ei⁹ eſt hec.cū aīalitas in hoīe indiuiduet̄ ⁊ nūeret̄ i diuerſis ſuppoſitis hoīs.humanitas aūt non idiuiduat̄.Nā ſi itellectus mālis per quē homo eſt homo eſt vnus numero in oīb⁹ hoībus:ſequeret̄ ꝙ nā generalis hoīs idiuiduaret̄: ⁊ dr̄ia remaneret vl̄is ⁊ non indiuiduata.⁊ ſeq̄ret̄ ꝙ ſpēs ↄponeret̄ ex idiuiduato ſ3 eſſe:⁊ ex nō indiuiduato.ſilr̄ cōponeret̄ ex corruptibili ⁊ icoꝛruptibili:que oīa ſunt abſurda.℄ Itē aliq obyciūt. ſi itellectus eſt vnus nūero ſeqtur ꝙ vni⁹ vtutis nūero reſpectu eiuſdē obiecti erūt diuerſi actus.qꝺ videt̄ oīno ipoſſibile.ꝙ enim virtus viſiua vna numero ſil̄ habeat plēs viſiōes reſpectu vnius viſibilis : hoc eēt abſurdū.⁊ p3 ↄn̄a.qꝛ poſſibile eſt ꝙ ſoꝛ.⁊ plato ſil̄ intelligant aliqꝺ itelligibile vnū numero:ſic̄ lapidē aut hō.ſequit̄ igit̄ qꝺ dcm̄ eſt.℄ Itē aliq obloquūtur cōtra Cōmen.dicentes hoc eſſe ficticiū ꝙ aliqd ꝑ ſe ſubſiſtens ⁊ ſeparatū ſit forma ⁊ pfectio alic⁹ qꝺ eſt vnū ꝑ ſe.nā ex aliqb⁹ duob⁹ fit vnum ꝑ ſe:eo ꝙ vnuz illoꝝ eſt actus ⁊ reliquū potentia. vt p3 in z°.huius.⁊ 8°.metaph.quare ⁊c̄.℄ p̄ videt̄ eſſe T.cō.7 ficticium ꝙ aliqd per ſe ſubſiſtens copulet̄ tot corporib⁹ T.c.5 loco ⁊ tpe diſtantib⁹ ⁊ diſtinctis.℄ p̄.ipoſſibile ē aliqꝺ vnū numero iueniri in diuerſis ſuppoſitis.c⁹ oppoſitum dicit Cōmen.℄ p̄.q̄ eſt cauſa efficiens ſiue effectiua illius vnionis vel copulationis intellectus materialis cū corpoꝛe ſoꝛ.vel platonis:Non eſt dicendum ꝙ intellectus agens.qꝛ intellectus mālis prius copulatur nobis q̄ agens.vt dicit Cōmen.in ↄ° iſto nec aliqua alia ſuba

eterna poteſt eſſe cauſa huius copulatiōis.qm̄ hec copu-
latio eſt noua.⁊ ab eterno ⁊ imutabili nō pōt ꝓcedere ali
quis actus nouus ſm̄ Cōmen. Nec eſt dicendū ꝙ ipſum
generans ſit cauſa effectiua huius copulationis.nā cū ge
nerans ſit corporeū eius actus debet terminari ſoluꝫ ad
formaꝫ corporeā. Nec intellectus mālis copulat ſeipſuꝫ
cū corpore qm̄ nulla forma copulata materie eſt cā effe-
ctiua copulationis ꝓprie cū alio.igit̄ hꝰ copulatio nō eſt
niſi fictitiū.qꝛ dictuꝫ ſine omni ratione.¶ Et ſiquis ar-
guat ſic.remanente forma per quaꝫ ſoꝛ.fuit hō remanet
ſoꝛ. Dici poſſet ei ꝙ iſtud argumentū eſt ꝯtra fidē catho
licā: ⁊ tu ſcis:⁊ pꝫ ex p̄dictis.Et diceret Cōmē.ꝙ ſi rema
net forma ꝑ quā ſoꝛ.ſufficiēter fuit hō ⁊ eo mō:verū eſt.
ſꝫ poſt mortē ſoꝛ.nō remanet aīa itellectiua ſil̄ cū cogita-
tiua:imo corrūpit̄ cogitatiua ſm̄ Aꝝ.vt videbit̄ poſt.⁊
iſta fuit p̄nᵐ eſſentiale ſoꝛ.in eſſendo hoieꝫ.q̄re ⁊c̄.

Ad primum diceret Cōmē.ꝙ q̄uis bene ſequa
tur ſi p̄ma ꝑfectio eſt numerata.er
go ſcd̄a eſt numerata:qꝛ ſecūda ꝑfectio fundat̄ in prima.
nō tn̄ ſeqtur ꝙ ſi ſecūda ꝑfectio eſt numerata ꝙ et p̄ma
ſit numerata.imo in vna ⁊ eadeꝫ p̄ma ꝑfectione poſſunt
ſimul eſſe plures ſecūde perfectiones.ſ.plures actus itel
ligendi ⁊ precipue reſpectu diuerſoruꝫ hominum.⁊ forte
reſpectu vnius hoīs.⁊ hꝰ pluralitas ⁊ diſtinctio actuū
intelligendi in itellectu eodeꝫ ſm̄ numeꝝ ꝓuenit aliq̄lr
ex diuerſis fantaſmatibus hominū vel cogitationibus.
¶ Ad aliud dico breuiter ꝙ bn̄ ꝯcluderet ſi itellectꝰ cū
hoc ꝙ eſt vnus numero eſſet etiā forma inherēs corpori
⁊ dans eſſe formalr̄ ipſi.Sed Cōmen.diceret ꝙ nō ē ita.
qualiter aūt ſit forma viſuꝫ eſt p̄us.¶ Ad aliud per idē.
cū enim aliqd eſt forma alicuius opꝫ illud eſſe ⁊c̄.veruꝫ
eſt ſi eſt forma īherens ſue materie ⁊ dans ei eſſe ſuū for
maliter.ſꝫ ſi eſt forma.ſ.opans itrinſecū ſubſiſtens per ſe
nō opꝫ.⁊ ſic eſt hic.¶ Ad aliud dicendū ꝙ idē argumē-
tum poſſet fieri ꝯtra poſitionē catholicā.qꝛ ſm̄ eam itel-
lectus ſoꝛ.per quē ipſe eſt hō eſt incorruptibilis ⁊ ſic ſoꝛ.
erit incorruptibilis ſm̄ ꝙ hō. Et dicunt aliqui ſuſtinen-
tes opinionem Cōmen. ꝙ licet forma qua ſoꝛ.eſt hō ſit
incorruptibilis:tn̄ hō nominat cōpoſitū ex ipſa aīa itelle
ctiua ⁊ corpore hoīs.⁊ illud eſt corruptibile rōne anime
cogitatiue vt dicit Cōmē.lꝫ igitur aīa itellectiua ſit icor-
ruptibilis.qꝛ tn̄ idiuiduū hoīs nō dr̄ hō ſecūdū itellectū
niſi ſil̄ in eiꝰ corꝑe ſit aīa cogitatiua: ⁊ hec eſt corruptibi-
lis.ideo idiuiduū humanuꝫ nō ſolum eſt corruptipile ſꝫ
ꝙ aīal.i.q̄tū ad ſuā aīalitatē imo etiā ſm̄ ꝙ hō.i.q̄tū ad
ſuā hūanitatem.aīa enim cogitatiua eſt ꝓpria homini q̄
poſita ponit̄ homo ⁊ qua remota remouetur.Qualr̄ aūt
vnū idiuiduū.ſ.humanum habeat tales duas formas vi
debitur poſt magis ꝑfecte.¶ Ad aliā cuꝫ dicitur ꝙ ego
acquirerem ⁊c̄.ꝓpter ſolutionē huius rōnis ꝯſideranda
ſunt aliqua ſicut ēt p̄mittit Cōmē.¶ Primo ꝯſiderādū
eſt ꝙ ſic̄ ex mā̄ ⁊ forma ſit aliqd̄ vnum. ſic ex intellectu
mā̄li ⁊ ſuo actu qui eſt ſpēs itelligibilis ⁊ actꝰ itelligendi
ſit aliqd̄ vnū.⁊ magis ſit vnū ex his q̄ꝫ ex mā̄ ⁊ forma.qꝛ
illud qd̄ cōponitur ex eis nō ē aliqd̄ aliud ꝯpoſitū ab eis
ſicut de alijs ꝯpoſitis ex mā̄ ⁊ forma.qd̄ q̄lr ſit intelligē-
dum forte videbitur poſt.¶ Ulterius eſt cōſideradum
Com.5. c.6. ſicut docet Cōmen.ꝙ homo nō eſt intelligens actu niſi
per ꝯtinuationē intellectus cum eo actu.qd̄ ſic intelligo.
hō enim nō itelligit actu niſi cuꝫ actu ꝓducit actū ipſius
intellectꝰ. ſicut aliqd nō eſt cōburens vel igniēs actu ni-
ſi cū actu ꝓducit actuꝫ ipſius ignis.⁊ hoc eſt manifeſtū.
Cū igit̄ ex intellectu ⁊ ſuo actu fiat vnū vt p̄miſſuꝫ ē:ne-
ceſſe eſt ſi hō cōtinuat̄ cū actu intellectꝰ ꝙ ꝓducat actuꝫ
intellectus.aut ꝙ ꝓducat ipſummet intellectū.aut ꝙ ſo
lum ꝓducat ⁊ eliciat eius actū.ſꝫ ipoſſibile eſt ꝙ idē hō
ꝓducat ipſaꝫ ſubam itellectꝰ. qꝛ ipſe eſt ꝑpetuus ⁊ inge-
nerabilis ⁊ icorruptibilis.vn̄ requirit̄ ꝙ hō ꝓducat ipm̄
actuꝫ ipſius intelligibilis mālis.⁊ hoc eſt qd̄ voluit dice
re Cōmen.in his v̄bis.Cōtinuatio igit̄ itellectus cū hoīe Com.5.
ipoſſibile eſt vt ſit niſi per cōtinuationē alterius duaruꝫ
partiū cū eo.ſ.partis q̄ eſt de eo quaſi mā.aut partis .ſ. q̄
eſt de eo quaſi forma.⁊ declaratum eſt in p̄dictis dubita
tionibus.ꝙ ipoſſibile eſt vt itellectus ꝯtinuet̄ cū hoībꝰ.
⁊ numeretur per nūerationeꝫ eoruꝫ ꝑ partem que eſt de
eo quaſi mā.ſ.per intellectū materialē.remanet ergo vt
continuatio itellectus cuꝫ nobis hoībus ſit per cōtinua-
tionem itentionis itellectiue.ſ. ipſius actus itellectus.⁊
ſunt intentiōes imaginate ſupple qbꝰ ꝓducimꝰ ⁊ elici-
mus ipſuꝫ actū intellectus.⁊ iō cōcludit Cōmen.multū
ſubtiliter ꝙ puerū eē intelligenteꝫ in potentia pōt itelli-
gi duplr̄ ſiue duobus modis.Uno mō ꝙ forme imagina
te que ſunt in eo ſunt intellecte in potentia.i.mouēt itel
lectū in potentia.itentōes dico imaginate que ſunt in eo
in potentia.Alio mō ꝙ itellectus mālis qui eſt natus re-
cipere itentionē illius forme imaginate.ſ.ſpēm itelligibi
lem vel actuꝫ intelligendi ꝯformē illi intentioni imagi-
nate ſit recipiens in potentia ⁊ cōtinuetur nobiſcū in po-
tētia.imaginat̄ ergo iſte hō ꝙ hō per iſtū modū itelligit.
qꝛ totum aggregatū ex itellectu ⁊ hoīe habente virtuteꝫ
cogitatiuaꝫ ꝓducit in ſeipſum actū itelligendi.⁊ hoc eſt
ipſum intellectū nobis continuari:ita tn̄ ꝙ ipſum actum
intelligendi elicit ⁊ recipit rōne alterius ⁊ alterius p̄nci-
pij. Naꝫ rōne ipſius itellectus mālis recipit.⁊ rōne aīe ⁊
virtutis cogitatiue actualr̄ cogitātis p̄ſte itellectu agen
te ꝓducit ſeu efficit hūc actum. ⁊ ſic itelligit. Qualr̄ aūt
iſta duo ꝯcurrāt ad faciendū itelligere.ſ.itellectus agēs
⁊ fantaſia ſeu cogitatio videbit̄ iſerius.Tūc ad ꝓpoſitū
dico ꝙ q̄tūcūqꝫ ſit vnus numero itellectus quo oēs ho-
mines itelligunt:tn̄ nō ſequit̄.ſi ego acgro aliquē actum
intellectꝰ.ſ.ſcientiā vel ſpēm vel intellectionē:ꝙ tu acq-
ras illā eādē. qꝛ poſſibile ē ꝙ fantaſia mea ſiue cogitati-
ua ſit in p̄paratione ꝓpa ⁊ debita ad ꝓducendū actum
intellectus.ſ.ꝙ actu cogitabit.⁊ ſic ego acgro illuꝫ actū.
⁊ tua cogitatiua nō ſic erit in debita p̄paratione ⁊ ꝓpinqua
vt ſit mouens.⁊ ſic tu nō acgres neqꝫ elicies talē actum:
neqꝫ intellectus tuus ex tuo fantaſmate recipiet talem
actum.⁊ ſic tu nō eris intelligens ſicut ego aut ecōuerſo.
¶ Ex hoc euidenter pꝫ ſolutio qōnis quā ſolent facere
aliqui nō bn̄ exercitati in pōne Cōmen.q̄runt.n.quō ſoꝛ.
itelligit per aliqd ſeparatū ſm̄ ſubſiſtentiā ab eo ſicut ē
itellectus ſꝫ Cōmen.⁊ reputant qōneꝫ iſolubileꝫ. Et mi
hi vr̄ vtiqꝫ ꝙ ſolutio bn̄ leuis eſt paꝝ exercitatis.non .n.
diceret Cōmen.ꝙ ſoꝛ.itelligit formalr̄ ꝓut ſoꝛ.dicit ſolū
cōpoſitū ex corꝑe ⁊ aīa cogitatiua iherente.ſed ꝓut dicit
totū cōpoſituꝫ ex aīa intellectiua ⁊ p̄dicto cōpoſito.hoc
aūt totū cōpoſitū eſt qd vnuꝫ ſufficienter ꝓut reqrit̄ ad
talē opationē eliciēdaꝫ.nā ipſe itellectus icorporeꝰ exīs
nō eſt diſtinctus loco ⁊ ſubo ab iſo forte cogitāte.⁊ cū h̄
hꝫ nālem iclinationē ⁊ ꝓmptitudinē vt ex ſpēbus exīſti
bus in aīa cogitatiua hoīs moueat̄ ad ſilitudineꝫ rei co-
gnoſcende.⁊ ſic eſt opans itrīſecū ⁊ appropriatuꝫ hoī vt
videbit̄ poſt.⁊ iō ex ipſo cū hoīe ſufficienter ſit ens vnuꝫ
vnitate reqſita ad taleꝫ actum ſicut eſt intelligere. Iſte
enim actus qui eſt intelligere cū ſit ſine corpore ſubo ita
nec ꝑ ſe nec ꝑ accn̄s indiuiduat̄ idiuiduatione magnitu
dinis corporalis.imo non reqrit nec p̄mittit ꝙ forma in
qua recipit̄ ſit idiuiduata idiuiduatione magnitudinis
corꝑalis.vn̄ ſufficit illā formā eē opans itrīſecū per nāꝫ.
q̄uis nō ſit idiuiduata ſic̄ ad iſtā opationē celi q̄ eſt mo-

uere ſeipſm bñ ſequiť ꝙ motoꝛ eius ſit perfectio eius nõ
indiuiduata. neqꝫ extenſa ſm extẽſionez eius. ſed ſubſi-
ſtens approꝛiatũ ꝑ ſui nãz ad ipſum mouendũ. vt pꝫ ex
T.c.52. 8°. phẏcoꝝ. Et ſiqs aſſerat ꝙ ad hoc ꝙ ſoꝛ. itelligat neceſ-
2.53. ſariũ eſt ꝙ ex ſoꝛma ex qua recipiť. i. in qua recipiť itelli
gere ſiat vnũ in eſſe ſubſiſtentie cũ coꝛpoꝛe ſoꝛ. ⁊ ꝙ ſit nu
merata ſm numerationez ſoꝛ. i. diſtincta ab alijs ſoꝛmis
eiuſdẽ ſpẽi. ſcias ipm nõ bñ videre nãz opõnis ipſius itel
lectus. per doctrinã Ar. Nec eſt incõueniens ꝙ ṽtutis
vnius ſil' reſpectu vnius obiecti vel eiuſden ſint diuerſi
actus: dũmõ illud obiectũ nõ ſit ꝓpꝛiũ motiuũ illi⁹ ṽtu-
tis. Cõſtat aũt ꝙ qditas que intelligitur nõ eſt imediatũ
motiuũ intellectus ad ſuũ actũ: ſꝫ mouet mediante ſan-
taſmate: qđ eſt aliud ⁊ aliud i diuerſis hoib⁹. ¶ Ad aliã
põt dici ꝙ nõ ſequiť cõtraria ſil' eẽ in eodẽ ſubo ſm nũe-
rum. Opiniões. n. de cõtradictoꝛijs nõ ſunt ꝯrie niſi ſint
reſpectu eiuſdẽ hoiſ: ita ꝙ idẽ hõ eas hẽat per ſua ſantaſ
mata: ⁊ hoc non ꝯtingit ſm veritatẽ. vt ꝙ ſoꝛ. opineť idẽ
ſil' eſſe ⁊ non eſſe: aut hꝫ aliqd. Diceret ergo ꝙ intellect⁹
quo ſoꝛ. opinať põt hr̃e opinionẽ de vno ꝯdictoꝛioꝝ per
ſantaſmata ſoꝛ. ⁊ ilie idẽ itellectus numero hꝫ opinionẽ
ſil' de aliquo ꝯtradictoꝛioꝝ per ſantaſmata plõnis. ⁊ iſte
opiniones nullã adinuicẽ hñt ꝯrietatez. ſꝫ ſi opiniões de
duobus ꝯdictoꝛijs ꝓcederent ex ſantaſmatibus vnius
⁊ eiuſdẽ indiuidui tunc eſſent contrarie. ⁊ ſic intelligereť
dictũ Ar. ¶ Alij dicunt aliter ꝙ opiniones ꝯdictoꝛioꝝ
bene ſunt ꝯrie qñtercũqꝫ ꝯtingat. ſed nõ eſt ipoſſibile ꝙ
ꝯria ſint in eodez ſubo ſil' reſpectu diuerſoꝝ: ⁊ a diuerſis
mouẽtibus. vt ſi alicui calefactibili approꝛinqueť ignis
potens ipſuꝫ calefacere per totũ. ⁊ ſi eidẽ approꝛinqueť
aliquid valde frigiduꝫ. videť ꝙ illud calefactibile aliq̃-
liter recipiat cõtraria ab illis diuerſis mouentibus. ⁊ ſic
erit in ꝓpoſito. ¶ Aliter põt dici ſatis ꝓbabiľr ꝙ ſic ſpẽs
ſenſibiliũ ꝯrioꝝ albi ⁊ nigri ſunt ꝯrie ⁊ poſſunt eſſe ſimul
in eodẽ ſm idẽ: ſic ſilr opiniones de ꝯdictoꝛijs non ſunt
vere ꝯrie. ſꝫ diſperate ⁊ multũ diuerſe. Et ad auctoꝛitatẽ
Ar in 2°. perhiermenias dico ꝙ non intendit abſolute ꝙ
tales opiniones ſint ꝓpꝛie ꝯtrarie. ſed intendit iſtã ꝯdi-
tionalem ꝙ ſi alique opiniões ſunt ꝯrie ille ſunt opinio-
nes de ꝯtradictoꝛijs: ⁊ nulle alie ſicut ibi ꝓbatur. Et hec
T.cõ.9. cõditionalis bene eſt vera. q̃uis añs eius ſalſuꝫ ſit. Et ꝓ
pter hoc Ar. in 4°. metaph. arguendo cõtra illos q nega-
bant pmũ pncipiũ ducit eos ad illud icõueniẽs: ꝙ ſi opi-
niones ꝯdictoꝛioꝝ eẽnt ꝯrie: tũc ſm eos hꝫ ꝯria ſil' eſſent
. ſ. hꝫ opiniones ꝯdictoꝛioꝝ q̃s ipſi ponebant. ſimul eẽ in
intellectu. ⁊ hoc eſt incõueniẽs. qꝛ ſi iſte opiniones eſſent
ꝯrie: cõtingeret eas ſil' eſſe. qđ tñ ſequereť ad poſitionez.
vt pꝫ ibidẽ. Unde ſic intelligam rõnẽ Ar. ꝯtra illos. Si
aliquis opinať ꝙ ꝯtingat idẽ ſimul eſſe ⁊ nõ eẽ. tũc ſi opi
niones ꝯtradictoꝛioꝝ ſint ꝯrie ꝯtiget eas ſil' ineſſe eidẽ.
ſed h̄ eſt ipoſſibile. q̃re ⁊c̃. ſalſitas ꝯñtis ẽ manifeſta. naꝫ
ſiue opiniones ꝯdictoꝛioꝝ ſint ꝯrie ſiue nõ: tñ hec ꝯditio
nalis eſt ſalſa ⁊ ipoſſibilis. ꝙ ſi ſint ꝯrie ꝯtigit illas ſimul
eſſe in eodẽ. ⁊ iõ oẽ illud dꝫ reputari ſalſuꝫ ex quo ſeque-
reť iſtam eſſe veraꝫ. ſed ꝯña eſt mãiſeſta. Nã ſiqs opina-
tur ꝙ ꝯtingit idẽ ſil' eſſe ⁊ nõ eſſe ſm idẽ ipſe hꝫ opinio-
nes ꝯdictoꝛioꝝ ſimul. hoc ẽ mani^m. ergo ſi iſte opiniones
ſint ꝯrie ſequereť ꝙ ſil' haberet opiniões ꝯrias. Uel poſ-
ſet dici ꝙ Ar. ibi ꝓcedit ex cõceſſiõe illoꝝ. ipſi. n. habue
runt cõcedere ꝙ opiniones ꝯdictoꝛioꝝ ſunt ꝯrie poſtq̃
dicebant ꝙ de aliquo poteſt eſſe vera affirmatio ⁊ nega-
tio ſimul ⁊ ſm idẽ ⁊c̃. eadẽ rõne de quolibet. vñ ſequitur
ꝙ opiniones de ꝯdictoꝛijs ſunt ꝯrie ⁊ non ſunt ꝯrie. ⁊ ſic
cõcludereť illud incõueniens ꝯ illos. ſ. ꝙ ꝯrie opiniões
ſunt ſil'. ¶ Itẽ aliter põt dici ꝙ ſm lr̃aꝫ. quã Cõmen. ex-
ponit ibidẽ nõ iueniť Ar. accipere ꝙ opiniones ꝯdicto-
rioꝝ ſint ꝯrie: ſed ſolũ ducit ad hoc iconueniẽs ꝙ ꝯria ſil'
erũt. ſ. calidũ ⁊ frigidũ. qꝛ ſunt minus oppoſita q̃ ꝯdicto-
ria. ⁊ vide expoſitionẽ Cõmẽ. in illa pte: ⁊ nihil iuenies ꝯ
iſtud. ¶ Ad aliã cũ dr̃ ꝙ vni ꝑfectioni ⁊c̃. põt dici ꝙ hoc
eſt veꝝ in illis quoꝝ ꝑfectibilia ſunt eterna ſicut in coꝛ-
poꝛibus celeſtib⁹ ⁊ in illis ꝑfectionib⁹ que nõ poſſunt eẽ
in diuerſis ꝑfectibilib⁹ ſil' neqꝫ in eis vel ꝑ ea ſufficienter
opari ſil'. ſicut vnus nauta non põt ſil' opari per diuerſas
naues ſufficienter. Sed vbi ꝑfectibile alicuius ꝑfectõis
ſepate eſt generabile ⁊ coꝛruptibile. ⁊ illa ꝑfectio põt ſil'
eſſe cũ diuerſis ⁊ in pluribus ꝑfectibilibus ⁊ opari ꝑ ea: ⁊
in eis nullũ eſt incõueniẽs eiuſdẽ ꝑfectionis plura eſſe ꝑ
fectibilia. ⁊ ſic eſt hic: Nã qlibet hõ pticularis c⁹ ꝑfectio
eſt intellect⁹ poſſibilis eſt coꝛruptibilis. ⁊ vnus itellect⁹
põt ꝑfectiſſime opari in plurib⁹ taſibus: vľ per ea. q̃re ⁊c̃.
¶ Aliter põt dici ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera qñ pma perfe-
ctio cõparať ſuo pmo perfectibili ⁊ aliter nõ. nũc autem
nullum idiuiduũ hoiſ eſt pmũ ꝑfectibile ꝑ intellectum
ſed tota ſpẽs humana coꝛñdet ei ſicut vnũ pmũ ꝑfecti-
bile: ⁊ ex ꝯñti indiuiduum humanũ hoc vel illud. ⁊ ex h̄
contingit ꝙ itellectus humanus nunq̃ eſt ſine coꝛpoꝛe
humano: ⁊ nunq̃ oĩno denudatus ab actu. lꝫ. n. nõ opeť
nec intelligat ex ſantaſmatibus huius hoiſ tñ ẽ ꝑfectus
per ſantaſmata alterius. ⁊ ſic ſemꝑ ẽ perfectus reſpectu
ſpẽi humane vt dicit Cõmen. lꝫ nõ ſemꝑ ſit perfectus re-
ſpectu huius indiuidui. Ex hoc. n. oriť dubitatio difficil-
lis cõtra ſententiã Cõmen. Cũ. n. intellectus ſit ab eter-
no ⁊ ab eterno fuit hũana ſpẽs: ⁊ itellectus recipit ſuas ꝑ
fectiones a ſantaſmatibus hoium: vr̃ ꝙ ipſe eſt iaꝫ oĩno
ꝑfectus ⁊ plenus ſpẽbus itelligibilibus: ꝓcipue qꝛ ſꝫ euꝫ
phia eſt eterna reſpectu ſpẽi hũane: ⁊ ſꝑ eſt ꝑfecta in ma-
ioꝛi parte ſui ſubiecti. cũ ergo recipiẽs dꝫ eſſe denudatuꝫ
ab eo qđ recipit: vr̃ ꝙ vlterius itellectus nullã ſpẽm reci
piet. ⁊ ſic nullus hõ icipiet itelligere: cũ nõ poſſet recipe
itelligere de nouo niſi itellectus recipiat ſpẽm de nouo.
vt vr̃ eſſe manifeſtuꝫ de intẽtiõe Ar. Et ad hoc põt dici
ꝙ q̃uis intellectus haberet in ſe ſpẽs itelligibiles oium
reruꝫ itelligibiliũ: tñ poſſibile eſſet ꝙ ipſe recipet aliquã
ſpẽꝫ itelligibilẽ de nouo a ſantaſmatib⁹ huius hoiſ vel
illius virtute itellect⁹ agentis. Et cũ dr̃ ꝙ recipiẽs dꝫ eẽ
denudatũ a nõ recepti ſaltẽ ſm ſpẽm. vt dicit Cõmen. in
iſto 3°. Dico ꝙ aliqd eſſe denudatum ab aliquo. põt itel- Cõ.4.
ligi dupľr. Uno°. ſm qditatẽ ⁊ eſſentiam. ſ. ꝙ eſſentia ei⁹
nõ ſit eſſentia alterius. ſic nos dicim⁹ ꝙ linea ẽ lõgitudo
ſine latitudine. ſ. eſſentiaľr: ꝙ eſſentia linee nõ eſt eẽntia
latitudinis. Ali°. itelligiť aliqd eſſe denudatũ ab alio ſm
eſſe ſubſiſtẽtie. ⁊ ſic aliq̃ ſunt denudata abinuicẽ qñ vnuꝫ
illoꝝ nõ eſt ꝯiunctũ alteri ſꝫ eẽ nec ecõuerſo: ſic oculus
ceci eſt denudat⁹ a viſiõe. ſilr aũt ⁊ in mľtis alijs. Mõ cũ
dr̃ Cõm. ⁊ Ar. ꝙ recipiẽs dꝫ eẽ denudatũ a recepto ſine
dubio verũ eſt vel ſm eẽntiã vel ſm ſubſiſtentiaꝫ: ⁊ hoc
ſufficit. nihil. n. recipit ſeipſum. Mõ dico ꝙ q̃tucũqꝫ in-
tellectus hr̃et in ſe ſpẽs itelligibiles oium qditatum ſibi
iherentes. nõ tñ eſt idẽ eſſentiaľr cum eis: imo eſt aliud
eẽntiaľr ab oib⁹ eis. ⁊ ideo nihil ꝓhibꝫ qn alias recipiat.
nec ſequiť ꝙ aliqd recipiat ſeipſum nec ſm ſpẽm nec ſꝫ
numeꝝ. qꝛ ipſe intellectus nõ eſt aliq̃ illaꝝ ſpẽꝝ. ¶ Sꝫ
dices. ſi itellˀs hñs ſpẽꝫ lapidis recipit a ſantaſmate alte-
teri⁹ ſpẽꝫ lapidis: ſeqť ꝙ duo accñtia abſoluta dña nũe-
ro ⁊ eiuſđ ſpẽi erũt ſil' i eodẽ ſubo. hꝫ. n. ſpẽs itelligibiles
ſunt accñtia abſoluta de pma ſpẽ q̃litatis vt cõiter dr̃. h̄
aũt videť inconueniens ⁊ ꝯtra Ar. 5°. metaph. T.c.15.

Dicendum breuiter ad pña ꝙ illud dictũ Ariſ.
eſt intelligendum de accñtib⁹ abſo-

lutis ⁊ a termino ⁊ ab obiecto. Iſte aūt ſpecies non ſunt
accñtia abſoluta ab obiecto. imo neceſſario dependent
in eſſe ⁊ ꝯſeruari ab obiecto vel ab agente ꝓpinquo. ſ. fā/
Com. 30 taſmate humano. vñ Cōmen. in iſto 3°. dicit ꝙ itelligibi/
lia vlia ſunt colligata cū intētionib⁹ imaginatis: ⁊ corru/
pta per corruptionē eaꝝ. Ex hoc etiā appet ꝙ ꝗuis itel/
lectus fuerit ab eterno ⁊ acquiſiuerit ſpēs itelligibiles a
fantaſmatibus hoīum ꝓcedentiū nō ſequiẗ ꝙ nūc hēat
in ſe illas oēs. q2 corrupto aliquo indiuiduo corrūpunẗ
eius fantaſmata. ⁊ ꝑ ꝯñs ſpēs depēdentes ab illis: ⁊ hec ē
cauſa q̃re nō reminiſciẗ poſt mortez. vt expſſe dicit Ar.

Ad primam rōnem alberti dico breuiter. ꝙ cō/
poſitum eſt hoc aliqd ꝑ ſuā formaz
iherentē ſue mãe. ſ3 nō o3 ꝙ ſit hoc aliqd per formā ſub/
ſiſtentez. ⁊ ſic eſt intellectus in homine. ❡ Ad aliam cu3
diciẗ ꝓncipia particularia ⁊c̃. dōm ꝙ Ar. loquiẗ ibi ꝯtra
Platonem qui ponebat qniditates ſingulariū eſſe ſepa/
ratas ⁊ ſubſiſtentes ⁊ eſſe ꝓncipia generationis ⁊ ſcientie
cōtra quez loquiẗ Ar. ꝙ ꝓncipia particulariū ſunt par/
ticularia accipiendo particulare ꝓut diſtinguiẗ ꝯtra il/
lud qḋ eſt vle Platonis. ſed nō op3 ꝙ ꝓncipia particula/
rium ſint pticularia. i. cōprehenſa ⁊ cōtenta in mã pticu/
lari ⁊ loco particulari. ⁊ hoc ꝓcipue nō eſt neceſſarium in
hoīe qui eſt ꝯfiniū mãliū ⁊ imãlium cōpoſitū ex nã cor/
ruptibili corporali ⁊ natura ſpūali incorruptibili. ⁊ iō ne/
ceſſe eſt vt eius ꝓncipia non habeant oīno cōformitatez
adinuicē quā hñt ꝓncipia alioꝝ cōpoſitoꝝ ex forma edu
cta de potentia materie ⁊ mã. Uel dicaẗ ꝙ illa ꝓpoſitio
Ar. ꝓncipia particulariū ſunt pticularia. vera eſt de ꝓn/
cipio mãli ⁊ agente ꝓpinquo ⁊ forma inherente. ⁊ hoc eſt
cōtra Platonē q ponebat generans ꝓpinquū ⁊ formam
iherētē ſubē pticularis eſſe qd vniuerſale: ſ3 nō o3 ꝙ ꝓn/
cipium rei pticularis qḋ eſt eius forma ſubſiſtens ſit pti/
culare nūeratū ⁊ diſtinctū numeralr. Si. n. forma ſubſi/
ſtens diſtingueret numeraliter tūc diſtingueret ꝑ ſeipſa3:
cu3 nō diſtingueret ſecundū diſtinctionem corporis ſeu
materie. Et ſi diſtingueret per ſeipſam diſtingueret ſm
ſpēm. ❡ S3 ſi diceres ꝙ forma ſubſiſtens diſtinguiẗ per
habitudinē ad aliud ⁊ aliud corpus. Cōtra. qḋli3 corpus
ꝓpriu3 idiuidui eſt corruptibile ſalte3 ad diſpōnes qbus
appropriaẗ huic idiuiduo. ḡ corruptis diuerſis corporib⁹
ꝓprys diuerſoꝝ indiuiduoꝝ corrūpiẗ habitudo ad illa
corpora: ⁊ ſic ille forme nō erunt diſtincte. ❡ Item ſi illa
habitudo intellectus ad ipſum corpus eſt ſubſtantialr ⁊
eſſentialr idem cū ipſo intellectū tunc ſi diſtingueretur
per habitudinē ad corpus: diſtingueret per ſe. Si vō illa
habitudo eſt accidens. ſ. quidā reſpectus: tunc arguo ſic.
Quādocūq3 ſubā ⁊ accñs reſpectiuū ſunt diſtincta: diſtin
ctio ſubiecti naturaliter ꝓcedit diſtinctionē illi⁹ accñtis.
Ridiculū eni3 eēt dicere ꝙ diſtinctio paternitatis in di/
uerſis hoībus exiſtens ſit prior nãliter q3 diſtinctio illorū
hominu3. ergo ſilr in ꝓpoſito diſtinctio intellectuū nãlr
ꝓcedit diſtictionē ſuaꝝ habitudinū. ⁊ ſic nō diſtinguunẗ
per habitudines. ❡ Pꝫ. cū itellectus ſit ſubā: qualiter in
ipſo fundabiẗ iſta relatio. ſ. habitudo ad corpus niſi me/
diante quãtitate vel q̃litate vel actione vel paſſione vel
aliquo alio accidente abſoluto: ⁊ tunc erit queſtio de illo
accñte abſoluto qualr diſtingueẗ. ⁊ totū hoc vr̃ imanife/
ſtum ⁊ idemōſtrabile. q̃re ⁊c̃. ❡ Ad alia3 rōnem. diciẗ ꝙ
bene ē incōueniēs ꝙ nã generis idiuiduẽẗ ⁊ nō idiuidue
tur nã ſp̃ie q̃ ſumiẗ a forma inherente. ſ3 nã ſp̃ie q̃ ſumi/
tur a forma ſepata ⁊ ſubſiſtente neceſſario remanet non
indiuiduata idiuiduatione mãe corporalis. ſi. n. ſic idiui
duaretur indiuiduatione mãe corporalis nō recipet niſi
idiuidualiter. ❡ Dices ꝙ hoc eſt ꝓ tanto. q2 h3 potentiā
nō organicā. Contra. ſilr forma elementi habet potentiā
nō organicā: ⁊ ſic recipiet nō idiuidualr. Si. n. habere po
tentiam organicam eſt cā ꝓprie receptionis idiuidualis.
ergo nō hr̃e potentiam organicā d3 eſſe cā nō receptiōis
indiuidualis. diceret itaq3 Cōmen. Auerois ꝙ hō eſt cō/
poſitus ex nã idiuiduata ⁊ nã nō idiuiduata idiuiduatio
ne mãe corporalis. ⁊ ꝙ hic neceſſario accidit in homine
ꝓpter ordinē vniuerſi qui requirit ꝙ in aliquo mãlia ⁊
imaterialia vnianẗ. ſ. in hoīe. ꝓpter qḋ op3 ꝙ ꝓncipiū for
male in homine qḋ eſt de numero imãliū retineat cōdi/
tionē imãliū ⁊ icorruptibiliū que ē nō numerari in eadē
ſpē. ꝓncipiū autez mãle nūeratū eſt. ❡ Ad rōnem ſeq̃n/
tem dñt aliqui ꝙ cū duo aut plēs hoīes intelligūt ſimul
vnū intelligibile h nō eſt per diuerſas itellectiones nūe/
ro diſtinctas. ſed eſt intellectio vna numero. pōt tñ con/
tingere ꝙ vnus deſinat itelligere alio adhuc itelligēte.
q2 pōt eſſe ꝙ vn⁹ deſinat cogitare vel fātaſiare. ⁊ ſic itel/
lectio nō copulaẗ cū eo neq3 intelligat. alius aūt ꝯtinuet
cogitationem ⁊ itelligat. Sed hoc eſt mihi dubiū ⁊ iqui/
retur poſt an ſit verꝝ. Et ad pñs pōt alr euadi rō. ⁊ dico ꝙ
vna3 virtutē impoſſibile eſt habere diuerſos actus reſpe
ctu vnius obiecti ⁊ reſpectu eiuſdē motiui ꝓpiqui. ſed ſi
motiua ꝓpinqua ſunt diuerſa ⁊ diſticta: nullū eſt incōue
niens. Nunc aūt ſi ſor. ⁊ plato intelligant vnū intelligibi
le motiuū ꝓpinquū nō eſt vnū ⁊ idē ſed aliud ⁊ aliḋ. ſ. fā/
taſma ſortis ⁊ platonis. aut intentio imāginata aut cogi/
tatio aut qualiter volueris appellare. Tunc dicendū eſt
ad illa que aliqui obyciunt cōtra Cōmen. ipſi dicūt ꝙ h
eſt ficticium ꝙ aliqḋ ſubſiſtens ⁊ ſeparatū ſit forma ali/
cuius: qḋ ſit per ſe vnū. ❡ Dicendum ꝙ aliqḋ ſubſiſtens
eſſe ſeparatū ab aliquo eſt duplr. Uno° ꝙ ſit ſeparatum
loco ⁊ ſubiecto: vt ſor. a pla. ⁊ ſic nō poteſt eſſe forma ⁊ ꝑ/
fectio alicuius corporis ꝓprie ⁊ ſimplr. Alio mō ꝙ ſit ſe/
paratū ſm ſubſiſtentia3. ſ. nō iherens per ſe corpori: non
tñ diſtinctū loco ⁊ ſubō. ⁊ tale ſepatū bene poteſt eē for/
ma ⁊ ꝑfectio: ex qua cū corpore fiat qd vnū: dūmodo ſit
appropriatū corpi in opando. ⁊ ꝓcipue ſi tale ſeparatum
per ſui naturā hab3 inclinationē ⁊ ordinem ad corpus ⁊
nō poſſit eſſe ſine corpore. i. nō exñte corpore ⁊ ſic ſe ha/
bet aia intellectiua humana ad corpus hūanu3: nō. n. eſt
diſtincta ab eo loco ⁊ ſubō: cū ipſa ſit icorporea ⁊ appro/
priaẗ ei in operando ⁊ nō pōt exiſtere niſi ſit aliqḋ corp⁹
humanū. vñ. l3 ſor. mortuo nō ſit ꝑfectio corporis ſor. tñ
erit ꝑfectio alterius corporis. ⁊ ſic poneret nullū indiui/
duu3 hominis exiſtere ſi nō exiſteret aia itellectiua hūa/
na. ⁊ hoc debeẗ ei per ſuā natura3. ⁊ qñ accipiẗ ꝙ ꝓncipia
cōpoſiti ſunt potentia ⁊ actus. cōcedo: ſ3 nō op3 ꝙ actus
ille ſit iherens potentie. hoc etiā nō pñt dicere catholici
de aia itellectiua: cū ꝑ ſe ſubſiſtere ⁊ inherere per naturā
ſint oppoſita circa ide3. Dicunt ḡ catholici qūo ex aia in/
tellectiua non obſtāte ꝙ ſit ſubſiſtens ⁊ hūano corpe ſit
vnū: ⁊ ſilez modū: imo veriorē poterit aſſignare Cōmen.
dico veriorē. q2 veriori mō ſit vnū ex forma que nō pōt
oīno eſſe ſine corpe ⁊ ex ipo corpore q3 ex forma que pōt
exiſtere ſine oī corpe. Nūc aūt ſm catholicos aia ſor. pōt
eſſe eēntialr ſine oī corpe. ⁊ eēntialr exiſteret ſine corpe
niſi accideret miraculū valde magnū ad hoc ꝙ vniaẗ. ſ.
reſurrectio. Sed ſm Cōmen. aia itellectiua nō poſſet eē
ſi nullū corpus humanū eſſet: qm ſ3 eū vltimus finis in/
tellectus humani eſt cognitio ſubaꝝ ſeparatarū. ⁊ hanc
cognitionem habere nō poteſt niſi cū terminata eſt ⁊ cō/
pleta eſt generatio intellectus in habitu. completa autē
generatio intellectus in habitu non poteſt eſſe ſine fan
taſmate humano. ⁊ fantaſma non eſt ſine corpore. ideo
intellectus humanus nō eſſet non exiſtēte corpore: quia

nullaꝫ haberet opationē reſpectu entium materialium. Quāuis igitur difficile ſit itelligere quō ex mā ꝛ forma ſubſiſtente non inherente fiat vnū. tamen multo difficilius eſt hoc itelligere de anima itellectiua ꝛ humano corpore ſm poſitionem catholicam. ꝙ̄ ſm poſitioneꝫ Commen. ſit autem vnū ex iſtis pro tanto: qꝛ nō ſunt diſticta loco ꝛ ſubiecto. ꝛ cuꝫ hoc vnū iſtoꝝ per ſe ꝓprie ꝛ imediate ordinatur ad actuꝫ alterius. Cōpoſitū enim ex corpore ꝛ aīa cogitatiua per ſe ꝛ proprie ꝛ imediate ordinatᷣ ad actuꝫ itellectus. imadiate dico .i. ſine aliq̄ ſubſtantia media. Et cōſtat ꝙ aīa itellectiua nō eſt diſtincta loco ꝛ ſubiecto a predicta mā. ꝛ indubitanter iſta vnitas bene ſufficit ad talē actum .ſ. intelligere ꝓducendū a tali ꝯpoſito. Unde ſicut ipoſſibile eſt aliqđ cōpoſitū mouere ſeipſuꝫ motu ꝑpetuo niſi eius forma q̄ mouet ſeipſuꝫ eſſet ſubſiſtens ꝛ nō iherens alteri corpori. vt pꝫ ex 8°. phy. ita diceret phs ꝙ ipoſſe eſt aliqđ ꝯpoſitū ex corpore ꝛ aīa intellectiua itelligere niſi eius aīa per quā recipit itelligere ſit ſubſiſtens.

T. c. 15. 52. ꝛ 53.

Et vt ſit ad vnū dicere rō quare aliqui putāt ꝯuincere aīam intellectiuā inherere corpori humano petit cōtrariū. arguūt .n. ſic. illud per qđ homo intelligit dꝫ eſſe forma eius inherens ſuo corpori. Intellectus eſt hꝰ. ergo ꝛc̄. Et dico ꝙ maior huius rōnis eſt tota falſa. ſm Ar. nā ſi illud in quo recipiᷣ intelligere eſſet forma inherens corpori neceſſario ipſuꝫ intelligere recipiᷣ in corpore. qualiter .n. pōt intelligi ꝙ ſuperficies inheret parieti. ꝛ aliquid recipitur in ſuꝑficie: qđ nō recipitur in pariete? Ex hoc ergo ipſo ꝙ homo intelligit per intellectum tāq̄ per illud in quo recipitur itelligere cōcluderet phs ꝙ intelligere non inheret corpori. ¶ Sed dices ꝙ itelligere non recipiᷣ in corpore niſi per accñs. Et ego dico ꝙ ſimiliter ſentire nō recipiᷣ in corpore niſi per accñs. Naꝫ ita bene recipiᷣ itelligere in corpore per accñs ſicut ſentire: qđ eſt ridiculum. ¶ Sed dices ꝙ differūt ſentire ꝛ itelligere. qꝛ ſentire recipitur in organo determinato. intelligere autem in toto corpore cui inheret. hoc autem eſt deriſorium. qꝛ oīs receptio in corpore ſiue in toto ſiue in organo eſt receptio indiuidualis. ꝛ ſic intellectus reciperet indiuidualr̄. Nec refert ad idiuidualitatē receptōis vtꝝ forma recipiens ꝛ inherens iħereat per ſe aut per accñs. Q̄litercūq̄ autem aliqđ recipiatᷣ in forma inherente corpori neceſſe eſt illud recipi in corpore. ꝛ illā eſſe receptionem indiuidualē .ſ. in loco determiato ꝛ tēpore determinato ꝛ in corpore determinato: que omnia repugnant receptioni intellectuali. ¶ Ad aliud qđ dicitᷣ cōtra Cōmē. ꝙ ficticiū eſt vnā numero ſubſtantiā copulari tot corporibus. diceret Auer. ꝙ hoc multo rōnabilius eſt ꝛ ꝯueniētius q̄ ſit modus quē ponunt alq̄. Nam ordo ꝛ cōnexio partiū vniuerſi hoc exigit: cum entia ſuperiora ſint imālia eterna ꝛ non multiplicabilia in eadē ſpecie. ꝛ iferiora ſunt materialia ꝛ corruptibilia ꝛ plura in eadem ſpecie. Rōnabile ergo eſt ꝙ ſit aliq̄ ſpecies vniuerſi compoſita cōprehendens in ſe intrinſece vtrāq̄ naturā: in qua coniunganᷣ ſuperiora iferioribus. ſicut etiam mediuꝫ cōſtituitᷣ ex extremis. ꝛ illa ſpēs media eſt numerabilis ſꝫ differentias corporales: innumerabilis aūt ſꝫ formā imālē. De hoc aūt qđ additur ꝙ vnitur diſtantibus ꝛ diſtinctis loco ꝛ ſubō. diceret ꝙ hoc nō eſt incōueniens. nā ex quo eius vnitas eſt vnitas ſpecifica ꝛ nō indiuidualis ꝑut idiuiduū aliquā itentionē addit ſupra ſpecieꝫ: nullū eſt icōueniens ipſum vniri diuerſis ꝛ multū loco ꝛ ſubiecto diſtinctis: que tñ ſunt eius ꝑfectibilia ſecundario ꝛ ex ꝯñti. imo eſt multū rōnabile. Et diceret Cōmen. hoc rōnabilius eſſe q̄ vnā formā totā ꝛ totalr̄ perficere diuerſas partes eiuſdē iduidui. qꝛ ſi tota aīa itellectiua ꝑficit ſimul manū ꝛ caput: ꝯtingit idē ſimul moueri ꝛ quieſcere ſaltē per accidēs. Nā mota manu neceſſe eſt moueri aīaꝫ que perficit eam. ꝛ quieſcēte capite neceſſe eſt quieſcere animaꝫ que ipſum perficit. ꝛ ſic vnuꝫ ꝛ idē ſꝫ idē ſui .ſ. aīa intellectiua ſil̄ mouebiᷣ ꝛ qeſcet ſaltē per accñs: qđ ē ſatis mirabile. Ex poſitione vero Cōmen. nō ſequitur. qꝛ nō ponit aīaꝫ itellectiuā iherere corpori: ſicᷣ nec motorē celi ipſi celo. ¶ P̄. ex poſitione catholica ꝯcediᷣ ꝙ deꝰ imediate agit in corpus humanū de nouo: ꝛ creat aīaꝫ itellectiuā de nihilo. ꝛ ꝙ eoipſo ꝙ aliqđ agens particulare aliquaꝫ diſpōnē iducit in mā per actū deformē ꝛ nō placentem deo creat de nouo aīam ifundendo eā corpori: ꝛ oīa iſta dicit Cōm̄. ficta: qꝛ nō ſunt ꝑ ſe nota: nec poſſunt ſufficienter demōſtrari. ꝛ iō ſine dubio paꝝ poſſunt gloriari deducendo Cōmē. ad incōuenientia ꝯtra phiaꝫ. qꝛ ad multo plura ꝛ maiora deducereᷣ: que in phia incōuenientia reputanᷣ: ꝛ que ſolū tāq̄ mirabilia recipiunᷣ vt vera. ¶ Ad aliā cū queritur .ſ. de cauſa illius copulationis diceret Cōmē. ꝙ cauſa finalis eſt incōiunctio debita partiuꝫ vniuerſi q̄ exigit vt ſit aliqđ mediū iter corporalia ꝛ icorporalia mō ſupradicto. Sꝫ de cauſa effectiua huiꝰ cōiunctionis credo ꝙ nō eſt aliqua cauſa actiua niſi per accñs. Sicut .n. ignis q̄ntuꝫ eſt ex parte ſua ſꝑ arderet. ꝙ aūt non ardet mō hoc cōbuſtibile: ꝛ poſtea ardeat huius nō eſt cā effectiua niſi per accñs .ſ. reſpectu huius ꝙ combuſtibile apponit igni. ſed ſic eſt hic. nālr̄ .n. itellectus ꝑficit corpꝰ humanuꝫ ſuo mō: ita ꝙ ex ꝑte ſua nihil deficit quin ſꝑ qđcūq̄ corpꝰ humanū ꝑficeret. qꝛ tñ nō pōt corpus perficere niſi exiſtat in actu. iō generans corpꝰ foꝛ. ē cauſa per accñs iſtius copulationis: ꝛ nō eſt huius querēda alia cauſa agens. ſicut appropinquans ꝯbuſtibile igni eſt cauſa cōbuſtionis ſuo mō. Qualiter aūt diuerſimode copuleᷣ nobis intellectꝰ agens ꝛ poſſibilis: videbiᷣ in ſequentibus. Sic rñderet Cōmen. rōnibꝰ ꝯ ſuā poſitionē.

Et ad rationem in ꝑncipio q̄ōnis poſitā cum dr̄. illa ſunt vnū nūero q̄rum mā eſt vna. pōt dici ꝙ hec regula tenet in rebus mālibꝰ ſed in rebus immālibus nō opꝫ ꝙ vnitas numeralis ſit a materia: ſed ſeipſa res imālis eſt ens ꝛ vnum ens ꝛ non eſt ibi realis diuerſitas inter idiuiduū ꝛ quiditateꝫ. quare ꝛc̄. Et poteſt dici ꝙ illa ſunt vnuꝫ numero quoꝝ mā ē vna. verū eſt de vno qđ eſt ꝑncipiū numeri accñtalis de genere q̄ntitatis. ſed ſi eſt ꝑncipiū numeri eſſentialr̄ non oportet. ſic diceret Cōmē. de q̄ōne iſta. Sed quāuis hec opinio ſit Cōmen. ꝛ Ar. ꝛ q̄uis etiā hec opinio nō poſſit remoueri rōnibus demōſtratiuis. tñ ego dico aliter: ꝛ dico ꝙ intellectꝰ nō eſt vnus numero in oībus hominibus: imo ipſe eſt numeratꝰ in diuerſis ſm numerationē corporū humanorū: ꝛ ꝑfectio dans eſſe ſimplr̄. hoc aūt non ꝓbo aliqua rōne demr̄atiua. qꝛ hoc nō ſcio eſſe poſſibile. ꝛ ſiq̄s hoc ſciat gaudeat. Iſtā aūt ꝯcluſionē aſſero ſimpliciter eſſe verā ꝛ indubitāter teneo ſola fide. Et ad rōnes contra iſtā opinionē reſponderem breuiter concedendo tāq̄ poſſibilia apud deum oīa illa ad que ille rōnes deducunt tanq̄ ad impoſſibilia. Qꝛ eniꝫ aliqua forma dās eſſe materie precipue ſine quacūq̄ alia forma ſubſtātiali nō ſit extenſa ſecūdū extēſionē corporis hoc nō video niſi ex ſolo miraculo diuino contingere poſſe. ꝛ ꝙ aliqua forma indiuiduata idiuiduatione mãe corꝑalis recipiat cōprehenſionē vniuerſalē diuerſam a cōꝑhenſione ſenſitiua: hoc non video poſſibile niſi ſolum per diuinum miraculum. ꝛ huiuſmodi ſimilia. Unde ſm eandē radiceꝫ qua teneo cōcluſionem: teneo oīa illa que ad illā concluſionē neceſſario cōſequūtur: ꝛ nō aliter. imo ſi ex illa poſitiōe virtute argumētatiōis neceſſario aliquis cōtradi-

ctoria cōcluderet adhuc magis vellē ea cōcedere ꝙ̄ iſtā poſitionē negare. Et puto ꝙ qui per aliū modū nitit̄ ſolnere rōnes quaſdā cōtra iſtā poſitionē ipſe ex inſufficiētia ſolutiōis magis redderet hāc pōnē iprobabilē ꝙ̄ ſuſtineat eandē. ⁊ iō nō plus de iſto ad pñs. q̄re ⁊c̄.

¶ Unde neq̧ miſceri rationabile eſt ipſuȝ corpori qualis enim aliquis vtriq̧ fiet. Textu cōmenti. VI.

Queſtio. VIII.

Queritur hic. Utrū potentia intellectiua ſit potētia organica. Et arguit̄ pmo ꝙ ſic. q2 virtus cogitatiua eſt organica vt ꝯcedit hic cōmē. ⁊ organū eius eſt medius ventriculus cerebri. ſed virtus cogitatiua eſt potentia itellectiua. pbat io. q2 virtus intellectiua eſt ꝓpa hoi. vt manifeſtū eſt oibus. ⁊ virtus cogitatiua eſt ꝓpria homini. q̄re videt̄ ꝙ potentia cogitatiua eſt intellectiua. Et ꝯfirmat̄. quia omnis rō eſt intellectus. hec videt̄ manifeſta. ſȝ cogitatiua eſt aliqua ratio. ſm Cōmen. in iſto 2°. cōmen. 20. quare ⁊c̄. ¶ Itē ois virtus anime que eſt actus corporis organici debet eē organica. hec videt̄ manifeſta. q2 virt⁹ non debet eſſe magis abſtracta ꝙ̄ ſubſtantia quā ꝯſequitur. Un̄ ſi aliqua aia eſt actus corporis organici videtur ꝙ eius potentia debet eſſe actus corporis organici. ⁊ per ꝯñs organica. ſed potentia intellectiua eſt potentia aie q̄ eſt act⁹ corporis organici. vt pȝ ex 2°. hui⁹. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē omnis potentia cuius actus impedit̄ ex impedimēto organi ⁊ deſtruit̄ ad deſtructionē organi: videt̄ eſſe organica. non enim videt̄ eſſe aliqua alia cauſa: quare act⁹ alic⁹ potentie impediat̄ aut deficiat ex impedimēto aut defectu organi: niſi q2 illa eſt potentia organica. ſed act⁹ itellectus impedit̄ ex īpedimēto ⁊ indiſpoſitiōe organi corporalis. vt manifeſtū eſt per experientiā in egrotantibus ⁊ ebrijs. ⁊ corrumpitur ad corruptionem huius organi. vnde ⁊ Ariſto. dicit in pmo huius. ꝙ intelligere corrumpit̄ quodam interius corrupto. quare ⁊c̄.

¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto. in lra. ⁊ ꝑ cōmen. ⁊ oēs alios. omnes enim cōcedunt potentiā intellectiuā non eſſe actum alicuius organi corporalis.

Ad hoc dicendum breuiter ꝙ potentia intellectiua qua intelligim⁹ vlr nō eſt potentia organica. ⁊ hoc ꝓbatur. pmo ſic. Si potentia intellectiua eſſet organica non reciperet niſi indiuidualiter. qđ eſt abſurdum. q2 ſic non fieret intelligere qđ reqrit receptionem vlē ⁊ abſtractā. ꝯña eſt manifeſta. virtus enim inherēs corpori nō recipit niſi indiuidualr ⁊ ſitualiter. ſ. hic ita ꝙ non alibi. vt manifeſtū eſt cuilibet intelligēti. Et per eandem viam cōuincitur ſm Ar. ⁊ cōmen. ꝙ ſubſtantia aie intellectiue non eſt īdiuiduata indiuiduatione corporis: quia ſic reciperet indiuidualiter. pncipalius eniȝ recipit ſubſtantia anime ꝙ̄ eius potentia ſuppoſito ꝙ potentia ſit actus ei⁹. Sed aliqui rident hic. ꝙ lȝ eſſet anima itellectiua ſic īdiuiduata: tñ habet potentiaȝ abſtractā. Sȝ hoc eſt mirabile. quia potentia anime vel eſt ideȝ cū ſua ſubſtantia vel fundat̄ in ea. ⁊ ſiue ſic ſiue non ſic ſi aia eſt indiuiduata ſequit̄ ꝙ ſua potentia eſt īdiuiduata. ¶ Ad hoc dicunt aliqui ꝙ aia intellectiua poteſt cōſiderari dupliciter. Uno° vt actus corporis. Alio modo vt ſupergreditur mām. Primo mō recipit materialiter: ⁊ ſic in ipſa non fundatur potentia intellectiua. alio modo nō indiuiduatur. ⁊ ſic fundat̄ in ea potentia intellectiua. Sed hoc eſt friuolum ⁊ ficticium. Si eniȝ potentia qua hō īmediate intelligit nō fundat̄ in aia hois vt eſt eius actus ⁊ pfectio. ſȝ ſm ꝙ aia ſupgredit̄: ſeq̄t̄ ꝙ nullus itelligit inq̄tū hō. q2 hō ꝯſtituit̄ ꝑ aiaȝ itellectiuā nō inq̄tū ſupergredit̄ corpus humanū ſed inq̄tū ex his ſit vnum ſicut ex actu ⁊ potentia. ¶ P̄. querat̄ ab iſtis quid intelligūt per iſtaȝ ſupergreſſionē. aut eni intelligunt aliquē exceſſuȝ perfectionis: rōne cuius nō eſt ꝓportio iter ipſam ⁊ materiaȝ. vel q2 nō hȝ cōditiones corporis quas habēt alie forme. ſ. corruptibilitatē ⁊ extēſionē: vel q2 ipſa eſt per ſe ſubſiſtens nō cōiuncta corpori ſm ſubſiſtentiā. Non eſt dōm pmum: q2 ex ipſa ⁊ corpore ſit vnū vt aſſerunt iſti. ⁊ ſic ē ei ꝓportionata. Nec pōt dici ꝙ ſm partē eſt actus. ⁊ ſm ꝑtem nō. cū ſit indiuiſibilis. ⁊ ſic tota ꝓportionatur māe vt ſit eius perfectio. Si v̄o intelligant 2° mō ex hoc non habetur ꝙ nō ſit īdiuiduata. Quāuis. n. pma mā ſit icorruptibilis: tñ eſt īdiuiduata. vnde ex hoc ꝙ aia itellectiua ſȝ ſe eſt corruptibilis nō habebit̄ ꝙ nō ſit īdiuiduata. Itē punct⁹ ⁊ vnitas nūeralis nō eſt aliqđ extēſibile nec ꝑ ſe nec per accñs: ⁊ tñ hec ſunt indiuiduata. vt manifeſtū eſt cuilibet ſani capitis. Si igit̄ iſta ſupgreſſio aie itellectiue ſic itelligat̄ ſolū ex hoc ꝙ ē icorruptibilis ⁊ iextenſa nō habet̄ ex hoc ꝙ nō ſit īdiuiduata. vt manifeſtū eſt. Si aūt itelligunt 3° mō. ſ. ꝙ non eſt vnita corpori ſȝ ſubſiſtentiam tunc iplicat̄ cōtradictio: q2 nulluȝ ſeparatum ſm ſubſiſtentiam ab aliquo dat ei eſſe formalr ſic̄ actus eius pmus inherens. ⁊ hoc eſt manifeſtū per ſe. ¶ Item arguit̄ ad pncipale. Si potentia itellectiua eēt organica oporteret ꝙ ipſe eēt ſextus ſenſus ꝑticularis aut ꝙ eſſet aliq̄ virtus que ſe haberet ad ſextū ſenſuȝ ſic̄ v̄tus imaginatiua ſe habet ad ſenſuȝ cōmunē. ſ. ꝙ ſic̄ imaginatiua imutat̄ a ſenſu cōi ſic itellect⁹ imutaret̄ a ſexto ſenſu. ſȝ hoc eſt ipoſſibile. q̄re ⁊c̄. Hanc ꝯñam ponit Cōmē. ſȝ non eſt oino clara nec ipſe declarat eam. ⁊ ideo volo incipere dclarationē huius rōnis. Et dico p° ꝙ falſitas ꝯñtis ſatis pȝ ex 2°. huius. vbi oſtenſum eſt ꝙ non eſt aliquis ſenſus particularis pter qnq̧. Unde itellectus nō pōt eē ſextus ſenſus ꝑticularis. ⁊ ex hoc ſeq̄t̄ ꝙ non poteſt eſſe aliqua virtus que ſe habeat ad ſextū ſenſuȝ ſicut virt⁹ imaginatiua ad ſenſuȝ cōem. Naȝ ad illud qđ nō eſt nulla virtus hȝ ꝓportionē. vnde cum nullus ſit ſextus ſenſus ſequit̄ ꝙ ipſe nō pōt imutare aliquā v̄tutē ſimili mō ſicut ſenſus cōmunis imutat imaginatiuā. ⁊ ſic pȝ falſitas ꝯñtis. Nunc ꝓbo ꝯñaȝ. nam ſi intellectus eſſet virtus aialis in corpore. i. virt⁹ organica. aut eſſet aliquis de qnq̧ ſenſib⁹ particularib⁹. aut ſenſus cōis aut imaginatiua aut mēoratiua aut cogitatiua aut ſextus ſenſus aut aliq̄ virt⁹ ſic ſe habens ad ſextum ſenſuȝ ſicut imaginatiua ad ſenſuȝ cōem. hec diuiſio videt̄ multū ſufficiens. ⁊ nō pōt pluribus modis imaginari etiā ſi fingendi det̄ licentia. Sed nō eſt dōm ꝙ intellectus ſit aliqs ſenſus ꝑticularis. Primo q2 aialia irrōnalia aliq̄ hn̄t oēs ſēſus ꝑticulares: ⁊ ſic haberent intellectuȝ: qđ eſt abſurdū. ¶ Itē q̄libet ſēſus ꝑticularis eſt determinat⁹ ad aliqđ determinatū genus ſenſibilium cognoſcendū. vt viſus ad colores. ⁊ auditus ad ſonos. intellectus aūt nō eſt limitatus ad aliquod genus ſenſibiliū. ſed oia pōt cognoſcere. Nec eſt dōȝ ꝙ itellectus ſit ſēſus cōis. q2 iſte non cognoſcit niſi ſenſibilia ⁊ drias ipſorum adinuicē ꝓcipue dum ſunt preſentia. itellectus autē cognoſcit multa alia. ſ. ſubſtantias ⁊ relationes. ⁊ hōꝫ que nō ſunt per ſe ſenſibilia nec ꝓpria nec cōia. ¶ Itē nō eſt virtus imaginatiua nec memoratiua. q2 iſte inſunt alijs aialibus. vt vult Ar. i. ꝓhemio metaph. vbi dic̄ ꝙ alia aialia mlta imaginatiōib⁹ ⁊ memorijs viuunt ⁊ in 2°. huius. ¶ Iteȝ v̄tus imaginatiua ⁊ mēoratiua ſm cōem doctrinā nō ſunt virtutes cognoſcitiue. ſed ſolum reſeruatiue. vt tactū fuit in 2°. huius verſus finē. itellect⁹ aūt eſt potentia cognoſcitiua. ¶ Itē memoratiua ē ſolū preteritoꝝ. vt vult Ariſ. in de memoria ⁊ reminiſcentia

Marginal notes: Com.6. — Cō. 20. — T.cō.7 — T.c.66. — T.cō.6. — Com.6. — T.c.128 — lcōe. p°. T.c.157 t.162.

intellectus autē cognoſcit ꝛ preterita ꝛ pñtia ꝛ futura.
q̄re ꝛc̄. ¶ Nec eſt putādū ꝙ itell'ꝰ quo itellr vlr ſit virtꝰ
cogitatiua de q̄ magl vr: qꝛ vtꝰ cogitatiua nō diſtiguit niſi
īdiuidualr ꝛ nō vlr ꝛ abſtracte. vt vtꝰ cogitatiua cog̃ſcit
B aial ꝛ hanc reꝛonē: ſꝫ nō cognoſcit q̄ditates eoꝝ vlī cō/
prehenſione. q̄re ꝛc̄. Relinquit̄ ḡ ꝙ ſi intellectus ē vtus
organica ꝙ ſit ſextus ſenſus vel aliqd hꝯ. Et ſic pōt itelli
T.z.c.6 gi ꝯñā cōmen. q̄re ꝛc̄. Et eſt hic notādū ꝙ ſm cōmen. ex
iſto fundamento. ſ. qꝛ intellectus nō hꝫ organuꝫ cōcludit
ipſe Ar. ꝙ intellectus nō eſt virtus in corpore. vt pꝫ in/
ſpicienti cōmentū. Si. n. eēt virtus in corpore oporteret
ꝙ haberet aliqḋ organū. ¶ Itē ex alio ꝓbat cōmen. itel
lectū nō eſſe virtutē in corpore. ꝛ arguit ſic. Si intellectꝰ
eſſet virtus i corpore oporteret ꝙ eſſet aliqua diſpoſitio
aut aliq̄ qualitas. ꝛ illa qualitas aut attribueret̄ cōple/
xioni ſm ꝙ cōplexio. aut eſſet qualitas in cōplexione. ad
dita tñ cōplexioni. ꝛ vtrūqꝫ iſtoꝝ eſt impoſſibile. Naꝫ ſi
eſſet virtus addita cōplexiōi neceſſario haberet organū.
ꝛ iam oñſum eſt ꝙ nō hꝫ organū. ꝛ pꝫ ꝯñā pma ſm eum.
declaratū eſt enī ꝙ oīs virtus in corpore aut attribuitur
pmis q̄litatibus. ſ. forme cōplexionis. aut eſt virtꝰ exñs
in forma cōplexionis. ꝛ ſic neceſſario erit aīa organica. ꝛ
hoc eſt ipoſſibile qꝛ declaratū eſt ꝙ nullū eſt inſtrm ſup/
ple ſenſus particularis aliud ab iſtrumētis gñeꝫ ſenſuūꝫ
Qꝛ aūt intellectus ſit nō virtus attributa cōplexioni ma
nifeſtū eſt ex p̄dictis. qm̄ cū aīa ſenſibilis non ſit virtus
attributa cōplexioni quāto magis intellectꝰ. ¶ Item ſi
eſſet virtus attributa cōplexioni tunc ſicut dicit Ar. eē
lapidis in aīa eſſet idē cū eſſe eius extra aīam. ꝛ ſic lapis
eſſet ꝯpᵱhendens: ꝛ alia multa ꝯtingentia huic poſitiōi.
hec ſunt verba cōmen. que nō oīno ſunt manifeſta hoībꝰ
īexercitatis ꝛ precipue q̄tū ad illā vltimā ꝯñam quā po/
nit. ¶ Ad intellectū ergo iſtoꝝ v̄boꝝ cōmē. pp iuniores
accipio ꝙ intelligat per cōplexionē ꝛ ꝑ virtutē attributā
cōplexioni in eo ꝙ cōplexio. ꝛ per virtutē additā cōple/
xioni. Et his intellectis poſſunt facilr intelligi ꝯñe ſue.
Cōplexio vt ſatis habet̄ ab auerroi in ſuo libro de medi/
cina. qui vocat̄ colliget. Cōplexio eſt quedā q̄litas ꝓue/
niens ex actione mutua ꝛ paſſione qualitatū tangibiliuꝫ
pmarū exñtiū in elemētis que quidē q̄litates tāgibiles
pme ſunt caliditas friditas. hūiditas ꝛ ſiccitas. vt decla/
T.cō.8. ratum eſt ibi. ꝛ in 2°. de gnātione. Et iſta deſcriptio exꝓſ/
ꝛ.15. ſius habet̄ ab Auicēna. in pmo canonis. Qualitas autem
attributa cōplexioni in eo ꝙ cōplexio ē qualitas ex qua
ꝓuenit oīs cōplexio ꝑ eius actionē ꝛ paſſionē. cuiuſmodi
ſunt ille qualitates quatuor que dicte ſunt. quelibet eniꝫ
earuꝫ eſt pncipiuꝫ aliqḋ cōplexionis cuiuſcūqꝫ. ita ꝙ oīs
ꝯplexio requirit oēs illas q̄tuor qualitates. Cōplexio enī
ꝓprie nō eſt niſi in mixtis. ꝛ oē mixtū eſt ꝯſtitutū ex qua
T.c.49 tuor elemētis. vt demōſtratū eſt in 2°. de gnōne. Uñ per
q̄litates attributas ꝯplexioni in eo ꝙ ꝯplexio puto ꝙ cō
men. intelligat illas q̄tuor q̄litates tangibiles pmas. Et
rōnabiliter dicunt̄ attribute ꝯplexioni ſicͭ ſuo fini. Nam
ſicͭ elementa ordinant̄ ad mixta vt ad finē. elementa enī
p̊ celi. ſunt mā mixtoꝝ. vt pꝫ in 2°. celi ꝛ mūdi. ꝛ 2°. de gnātione.
T.cō.8. mā aūt eſt ꝓpter finē. 2°. phyſicoꝝ. ſic q̄litates tangibiles
ꝛ.34. elementoꝝ ſunt ꝓpter ꝯplexiones q̄ ſunt q̄litates mixto
2°. celi. rum q̄bus mā diſponitur ad formas eoꝝ. virtus aūt ad/
T.c.19. dita cōplexioni a Cōmen. intelligit̄ forma ſubſtantialis
20.ꝛ.21. mixti que recipit̄ in mā cōplexionata vel intelligit̄ virtꝰ
t.c.49. ꝯñs hꝫ formā receptā in mā cōplexionata. ꝛ hec virtꝰ eſt
T.c.23. realr diuerſa ab ipſa cōplexiōe ꝛ quelibet q̄litatū cōple/
ꝛ.31. xionalium. Et credo ꝙ hec virtus ſuꝑaddita cōplexioni
.ſ. virtus ꝯñs formā mixti eſt illa virtus quā medici vo/
cant a tota ſpē. ꝛ hoc eſt rōnabile. nā ipſa forma vocatur

ſpecies rei ſm Ar. in multis locis. ꝛ hꝯ ſpēs ꝛ formā nō
eſt cōmunis oībus indiuiduis eiuſdē ſpēi. ꝛ talis virtus
addita ꝯplexioni eſt pncipiū oꝑationis que nō pōt eſſe a
cōplexione illius rei ꝓprie nec ab aliq̄ quatuor q̄litatū
ꝛ hac multū vtunt̄ medici in reddēdo cauſas oꝑationū
medicinaliū ꝛ partiū aīaliū. q̄ñcūqꝫ enī vident aliquem
effectum quem nō poſſunt reducere ad calidum aut fri/
gidum nec ad humidum nec ad ſiccum in aliquo gradu
nec ad cōplexioneꝫ in qua dominat̄ aliqua iſtaꝝ dicunt
illā oꝑationē eē a tota ſpē vel a v̄tute totius ſpēi. Uiſo ḡ
q̄d intelligit Cōmen. ꝑ cōplexionē ꝛ quid per virtuꝫ at/
tributā cōplexioni. ꝛ quid per virtutē additā ꝯplexioni.
dico ꝙ intentio Cōmen. eſt ꝙ ſi intellectus eſt virtus in
corpore rōnabile eēt ꝙ eēt virtus attributa cōplexioni
vel ipſa cōplexio ſupple vel virtꝰ addita cōplexioni. Nō
enī eſſet rōnabile ꝙ ipſe eſſet qualitas viſibilis q̄ ē lumē
qꝛ nullus vnq̄ꝫ vidit intellectum. ꝛ adhuc ianimata ha/
berent intellectuꝫ. nec eſſet etiam rōnabile ꝙ eēt aliqua
qualitas ſubſtātie corporalis de ſecūda ſpē q̄litatis: puta
naturalis potentia vel impotentia ſubſtātie corporalis.
qꝛ q̄libet ſubſtantia nālis per ſuam potentiā nālē corpo/
reā vel impotentiaꝫ nō agit nec patitur niſi īdiuidualr.
ꝛ hic ꝛ nunc. ſed itellectus recipit ꝛ abſtrahit vniuerſalr
Nec eſſet rōnabile ꝙ ipſe eſſet aliq̄ qualitas de q̄rta ſpē
qualitatis: vtputa figura vl' forma circa q̄titatē: qꝛ talis
qualitas eſt per ſe ſenſibilis nec eſt pncipium recipiendi
vniuerſaliter. Unde relinqueretur magis ꝙ eſſet aliqua
qualitas tangibilis aut aliqua qualitas conſequens cō/
mixtionem tangibilium qualitatuꝫ ꝛ ſuperaddita com/
plexioni. Qꝛ autēꝫ non ſit qualitas ſuperaddita cōplōni
probat. quia omnis talis qualitas ſi eſt virtus anime eſt
organica. vt ipſe ſupponit tanq̄ꝫ manifeſtum ex diffini/
tione anime. naꝫ anima eſt actus corporis phyſici organi/
ci. ꝛ virtutes anime ſine dubio ſunt actus quidam orga/
norum corporalium ex quibus conſtituitur corpus or/
ganicum aut ſunt virtutes quibus talia organica deſer/
uiunt ad operationes ſuas quas habēt in aliquibus orga
nis. Sed ꝙ intellectus non ſit virtus attributa cōplexio
ni dupliciter probat. Primo qꝛ magis videretur de ani/
ma ſenſitiua ꝙ eſſet virtus attributa complexioni. q̄ꝫ de
anima intellectiua. qḋ patet quia anima ſenſitiua non ſo
luꝫ inuenitur in hoībus ſed et̄ in alijs aīalibus que ſunt
ꝓpinquiora naturis elementoruꝫ q̄ꝫ ſunt iſte qualitates
qꝛ ſunt minus perfecta. ꝛ ſic anime eoꝝ vel virtutes ma
gis videntur eſſe qualitates elementorum q̄ꝫ anima ho/
minis intellectiua que longe nobilior eſt ꝛ tamen anima
ſenſitiua ꝛ eius virtus non eſt virtus attributa cōplexio
ni. ſ. qualitas aliqua complexionalis: qḋ poteſt probari ꝑ
illud qḋ ſubiungit Cōmen. quia tunc eſſe lapidis in aīa
eſſet idem cum eſſe eius extra animam. qḋ ſic intelligo.
qꝛ per iſtas qualitates tangibiles nihil preparatur ad re/
cipiendum aliquaꝫ formam niſi ſm eſſe reale ꝛ corpale
vt per calidū ꝛ ſiccū diſponit̄ alq̄d ad recipiendū formā
ignis. ꝛ per humidū ꝛ calidū ad formā aeris. ꝛ ſic de alijs
Similiter ſi potentia intellectiua vel ſenſitiua eſſet ali/
qua iſtarum qualitatū ꝯplexionaliuꝫ aīa per eam nō ha/
beret recipere aliam formā niſi ſm ſuuꝫ eſſe reale ꝛ cor/
porale ſicut recipit̄ in mā corporali. quare ſequeretur ꝙ
ſicut anima recipiens formā lapidis aliquo modo ꝯpre/
hendit. i. cognoſcit. ſic materia lapidis recipiens formaꝫ
lapidis eſſet comprehendens. i. cognoſcens poſtq̄ꝫ lapis
.i. forma lapidis haberet idem eſſe in anima ꝛ extra ani/ Cō.19.
maꝫ. ¶ Item Cōmen. ponit aliam rationē ad ꝓbanduꝫ
ꝙ itellectus nō eſt virtus in corpore. ꝛ per ꝯñs nec orga/
nica. ꝛ pōt ſic ſyllogiçari. Nulla virtus indiuidualis co/

gnoſcit res infinitas numero. ſed intellectus cognoſcit
res infinitas in numero:ſicut in ꝓpõne vlĩ.ꝗ ⁊c̃.⁊ intelli
go ꝙ cognoſcit res infinitas vel iudicat nõ gdẽ ſub rõni
bus ꝓprijs oĩuʒ illaꝝ.qꝛ ſic eſt ĩpoſſibile cognoſcere infi
T.cõ.ii. nita.vt pʒ ex.2.meta.ſʒ ſub rõne vna ⁊ vlĩ que ſe hʒ ĩdif
ferẽter ad repñtationẽ ĩfinitoꝝ.Ul' põt ſic formari ratio
Cõmẽ.Quelibʒ vt' ĩdiuidualis cognoſcit res finitas ſo
lum:ſʒ intellectus nõ iudicat ſolum res finitas imo infi
nitas modo predicto.quare ⁊c̃.

Ad primaʒ rõneʒ nego minorẽ.⁊ ad ꝓbationem
dico ꝙ peccat ꝑ fallaciã ꝯñtĩ ex dua
bus affirmatiuis in ſecũda figura. vt Cõmẽ.hic inuit. Et
cũ addiſ ad ꝯfirmãdũ.qꝛ oĩs rõ ⁊c̃.dico ꝙ oĩs rõ vlĩs eſt
intellect' quo vlr cognoſcim':ſʒ rõ ꝑticularis.i.virt' cogi
tatiua q̃ rõcinaſ de reb' ꝑticulariter ⁊ ĩdiuidualr apphẽ
ſis nõ eſt ĩtellect' quo vlr ⁊ abſtracte cognoſcimus gdita
tes.Et cũ dr̃ ꝙ cogitatiua hoĩs eſt aliqua rõ. veꝝ eſt ꝑti
Com.6. cularis.ſ.ĩdiuidualr cognoſcẽs ⁊ diſtiguẽs.vt dicit ꝯmẽ.
auc̃te Ariſto.in de ſenſu ⁊ ſenſato.⁊ forte ꝑ librũ de ſẽſu
⁊ ſenſato ĩtelligit totã illã ꝑtẽ phĩe nãlis in qua Ariſto.
ꝯſiderauit de cõibus paſſionib' corporis ⁊ aĩe ſenſitiue.ſ.
librũ quẽ nos vocamus de ſenſu ⁊ ſenſato.⁊ eũ quẽ voca
mus de memoria ⁊ reminiſcẽtia.ibi.n.ſ.in de memoria ⁊
reminiſcẽtia ꝓbat Ariſto.ꝙ reminiſcẽtia eſt paſſio cor
poralis:⁊ ꝑ reminiſcẽtiã ĩtelligit quẽdã actũ vtutis cogi
tatiue ꝓprie homini.vt hʒ videri ibidẽ.¶ Ad aliaʒ dico
ꝙ vera eſt maior de potẽtia que ẽ actus dans eẽ ſiue con
ſtituit' in eẽ ꝑ ſubm:ſʒ ſi ſit potẽtia aĩe q̃ ẽ actus.i.pñ'' in
trinſecũ opationis appropriatũ corpori nõ tñ exñs in cor
pore ſubiectiue nõ opʒ ꝙ talis potẽtia ſit organica.⁊ ſic ẽ
in ꝓpoſito.vt pʒ ex dcĩs.¶ Ad aliã cũ dr̃.oĩs potẽtia ⁊c̃.
dicũt aliq ꝙ veꝝ eſt ſi ĩpediaſ ꝑ ſe ⁊ directe:ſʒ ſi ꝑ accñs
⁊ ĩdirecte nõ opʒ vt ſit organica.⁊ ſic ẽ in ꝓpoſito.act'.n.
intellect' ĩpediſ ꝑ accñs ꝑꝑ ĩdiſpoſitionẽ organi corpora
lis virtutis cogitatiue aut fantaſtice:ſed non ꝑ ſe.q̃re ⁊c̃.
¶ Uel põt dici magĩ manifeſtãdo ꝙ actũ alicui' vtutis
impediri aut corrũpi ꝑꝑ impedimẽtũ alicui' organi cor
poralis põt ꝯtingere duplr̃.Uno mõ ꝓ tãto qꝛ ille actus
natus eſt recipi in corpe vt in ſubo.⁊ ſic eſt veꝝ ꝙ virtus
cuius act' ⁊c̃.Alio mõ põt ꝯtingere ꝙ actus alicuius vir
tutis impediaſ aut deficiat ꝑꝑ impedimẽtũ aut defectũ
organi corporalis:nõ qꝛ ille actus recipi debeat in aliquo
organo corporali:ſʒ qꝛ depẽdet ab aliquo exñte in orgão
tãq̃ȝ a mouẽte qͦ mouet potẽtiã ad illũ actuʒ.⁊ h̃ mõ nõ
opʒ ꝙ virt' illa ſit organica.ſic aũt eſt in ꝓpoſito.nã act'
intellectus:licʒ nõ ſit in corpore ſubiectiue:tñ neccio de
pendet ab aliquo exñte in corpe hũano.ſ.fantaſmate ſeu
T.c.12. intẽtiõe imaginata.⁊ ꝑꝑ hoc dicit Ariſto.in ꝑmo hui' ꝙ
ĩtelligere vel eſt fantaſia vl' nõ eſt ſine fantaſia. ⁊ hoc vr̃
veꝝ ꝓ vltima parte.Et cõmẽ.dicit ibi ꝙ ĩtelligere q̃uis
nõ ſit in corpe.ſ.ſubiectiue tñ eſt in reb' exñtib' in corpe
ideſt depẽdet a reb' exñtib' in corpe.vt ipſemet exponit
ibidẽ.ſ.ab intẽtiõib' imaginatis:⁊ ad iſtaʒ intẽtionẽ dicit
T.c.30. Ariſto.in iſto 3°.ꝙ nequaq̃ȝ ſine fantaſmate ĩtelligit aĩa
T.c.39. humana.Et alibi in eodẽ 3°.Intelligẽtẽ ẽ quẽcũq̃ȝ neceſ
T.c.32. ſe ſit fantaſma aliqͦ ſpeculari.Et in eodẽ 3°.Spẽs gdem
intelligibiliũ in fantaſmatib' intelligit ⁊c̃.Et ad iſtã intẽ
T.c.64 tionẽ intelligẽdũ eſt ꝙ Ariſto.dicit ꝑmo de aĩa.de erro
ribus antiquoꝝ in illo cap°.Rationabilius aũt dubita
bit aliqs.ꝙ aĩa ĩtellectiua nõ ĩtelligit:ſʒ hõ ꝑ aĩam. nõ ꝓ
tãto ꝙ ipm ĩtelligere cõiceſ corpori. vt ſubo nec toti nec
parti nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs:ſʒ ꝓ tãto qꝛ aĩa ſola ſine eo ꝙ
moueret ab aliquo exñte in corpe humano nõ intellige
ret.⁊ iõ hõ ĩtelligit:ita ꝙ totũ aggregatum ex hoĩe corru
ptibili ⁊ aĩa ĩtellectiua cauſat ipm ĩtelligere ⁊ recipit ipʒ

rõne vnius ſue partis ⁊ ꝓducit rõne alterius vt prius di
ctũ fuit.⁊ in h̃ differt ĩtellect' human' ab ĩtellectu diuio
.ſ.dei ⁊ ĩtelligẽtiaꝝ monẽtiũ corpa celeſtia: qꝛ ĩtelligere
eoꝝ nõ eſt in corpe ſubiue nec depẽdet a reb' exñtib' in
corpore.Et ad iſtã intẽtionẽ dixit Cõmẽ.in ꝓhemio hu Com.12
ius ꝙ poſſibile eſt vt actio alicuius nõ cõicantis corpori
ſit nõ exñs in aliquo eoꝝ q̃ ſunt in corpe.i. nõ depẽdens
ab aliquo exñte in corpe.ſ.actio ĩtelligibilis.qua ſeipſam
intelligit ⁊ alia oĩa:ſed intelligere humanuʒ dependet a
rebus exñtibus in corpore ⁊ multotiens dictuʒ ẽ.⁊ h̃ eſt
intelligẽdum de ĩtelligere qͦ ꝯtingit intellectui añ ſtatũ
adeptiõis.ſ.añq̃ȝ ĩtellect' agẽs ſit vnitus poſſibili vt for
ma.Sʒ vtrũ ſit poſſibilis talis adeptio:vt intellectus in
telligat aliqua nõ ꝑ fantaſmata ⁊ ꝑ quẽ modũ videbitur
in ꝯñtibus ſi deus dederit.⁊ qͦ addiſ in rõne ꝙ ĩtellige
re corrũpitur ⁊c̃.ſine dubio eſt veꝝ ꝓ tãto:qꝛ ipm intelli
gere depẽdet a fantaſmate humano.⁊ in eẽ ⁊ in ꝯſeruari
tanq̃ȝ a motiuo qͦ mouet ipm intellectũ ad ĩtelligenduʒ
aliquo mõ motiõis.Et ꝓpter hoc ẽt dicit Cõmẽ.in iſto 3°
ꝯmẽto.30.ꝙ ĩtellecta ſpeclatiua ſũt colligata cũ ĩtẽtõib'
imaginatis.⁊ corrupta ꝑ corruptionẽ eaꝝ.

¶ Et niſi eſſet hoc genus entium qͦ ſciuimus
in ſcientia anime nõ poſſemus intelligere mul
titudinem in rebus abſtractis queadmodum
niſi ſciremus hic naturam intellectus non poſ
ſem' intelligere ꝙ virtutes mouẽtes abſtracte
debẽt eẽ ĩtellect'. Cõmẽto.V. Qõ.IX.

Commẽtator in ꝑma diſgreſſione.⁊ eſt cõmen
tum quintũ in ſolutione rõnis theophraſti. di
cit.ꝙ ſi nõ eſſet hoc genus entium qͦ ſcimus
in ſcĩa aĩe nõ poſſem' intelligere multitudinẽ
in rebus abſtractis.i.ĩtelligẽtijs ſeparatis. vñ
paꝝ añ dicit.ꝙ hõ neceſſe eſt in oĩ ĩtelligẽtia abſtracta q̃
ĩtelligit aliud.ſ.ꝙ in ea ſit poſſibilis ĩtellect' aliquo mõ.
nulla.n.ĩtelligẽtia eſt liberata totalr̃ a mã niſi prima in
telligẽtia q̃ nihil ĩtelligit extra ſe.Ideo põt q̃ri vtꝝ cogni
tio intellectus poſſibilis ſit neceſſaria ad ĩtelligẽdũ mul
titudineʒ in formis abſtractis.Et arguitur primo ꝙ non
quia ad intelligẽdum multitudinẽ in talibus formis ab
ſtractis non eſt necĩa cognitio illius quod nec eſt cauſa il
lius multitudinis neq̃ȝ effectus propinquus.propter al
terum.n.iſtoꝝ videtur eſſe necĩa cognitio vni' entis ab
ſoluti ad notitiam alterius vt ſatis patet in logica.modo
ipſe intellectus poſſibilis nõ eſt cauſa multitudinis ſub
ſtantiarũ ſeparataꝝ.vt manifeſtũ eſt inducẽdo in quoli
bet gñe cauſe.nec eſt effectus illius multitudinis:vt etiã
manifeſtũ videſ.in quo eniʒ genere haberet multitudo
ĩtelligẽtiaꝝ cãlitatẽ ad ĩtellectũ poſſibilẽ:ꝗ ⁊c̃.

Oppoſitum arguiſ breuiter auc̃te ꝯmẽ.⁊ arguiſ Com.5.
rõne:qꝛ ſic ſe hʒ multitudo formaꝝ
mãliũ ad mãʒ ſic multitudo ſubaꝝ ĩmãliũ ad ĩtellectuʒ
poleʒ cũ ipe ſit ĩꝑfectiſſim' reſpectu formaꝝ mãlium ſic
mã reſpcũ ſubaꝝ mãliũ. vt pʒ ex iſto 3°.ſʒ multitudo for T.c.17.
maꝝ mãliũ ñ poſſʒ ĩtelligi ſine mã.nã alia ⁊ alia for' ẽ in ⁊ 18.
alia ⁊ alia mã ſaltẽ ꝓpa. vt pʒ ex.8.meta.⁊.2.phy.q̃re ⁊c̃. T.cõ.ii.

Ad euidẽtiaʒ qõnis ꝯſiderãda ſũt aliq̃.ꝑ ꝯſide T.c.26.
rãdũ eſt ꝙ ĩtellect' polis ĩter oẽs
ſubas ĩtellectuales ẽ mĩme ꝑfectiõis ⁊ nobilitatis: lʒ ipe
ſit nobilior oĩ for' mãli.Uñ ipe q̃dãmõ medi' eſt ĩter for
mas mãles.⁊ alias formas ſepatas. vt inuit Cõmẽ.in 8°. Cõ.82.
phy.⁊ h̃ idẽ docet Cõmẽ.in iſto 3°.ꝯmẽto.19.vbi dicit ſic. ⁊.83.
Opinanduʒ eſt ſm Ariſto.ꝙ vltimus in ordine abſtra Com.19
ctorum intelligẽtium eſt iſte.⁊ rationẽ eius aſſignat qñ

actio eius eſt diminuta ab actiõe illoꝝ cũ actio.i. opatio
eius magis videat̃ eẽ paſſio ꝙ̃ actio. Et hic eſt bñ notan
dum modus ſꝫ quẽ Cõmẽ. ꝓbat diminutionẽ intellect⁹
poſſibilis reſpectu alioꝝ itellectuũ: ⁊ hoc ſit ꝑmũ. ¶ Ul
terius accipio ꝙ oĩa duo que ꝓprie differũt ſm ſpẽm ſe
hñt adiuicẽ ſicut magis pfectũ ⁊ min⁹ pfectũ: ita ꝙ ipoſſi
bile eſt duas ſpẽs eiuſdẽ generis eſſe equaliter perfectas
⁊ hoc bñ ↄcederẽt oẽs itelligẽtes. ⁊ accipit̃ in 8° metaph.
⁊ põt ꝓbari: q2 ſicut eq̃le in quãtitate eſt idẽ ſm ꝗ̃titatẽ
T.c.10. vt pꝫ in. 5°. metaph. ſic eq̃le ſm perfectionẽ vĩ eẽ vnum ⁊
idẽ ſm pfectionẽ. vnũ aũt ſm pfectionẽ eſt vnũ ſcd̃ꝫ ſpe
T.c.20. cieꝫ: q2 ſpẽs ⁊ perfectio ſunt vnũ ⁊ idẽ. Unde manifeſtuꝫ
videt̃ ꝙ que ſunt eq̃lis pfectionis ſunt vni⁹ ⁊ eiuſdẽ pfe
ctionis. ⁊ ꝑ ↄñs vni⁹ ſpẽi. opꝫ igit̃ ſi aliq̃ duo ſunt diuerſa
ſm ſpẽm ꝙ vnũ ſit magis perfectũ altero. Utrũ aũt hoc
ↄuertat̃ vlr. ſ. ꝙ oĩa que differũt ſm magis pfectũ ⁊ mi
nus pfectũ differãt ſpẽ ingrẽdum eſt in 5°. phy. ſꝫ quãtuꝫ
ſpectat ad ꝓpoſitũ ſufficit qd̾ dictũ eſt de hoc. ¶ Ulteri
us accipio ꝙ ſicut prius in aliquo genere nõ põt eſſe ſine
aliquo poſt̃i ⁊ poſteri⁹ in aliquo gñe nõ põt eẽ ſine aliquo
poſtremo. vt pꝫ ex 5°. metaph. ſic pfectius in aliquo ordi
ne nõ põt eẽ niſi in ordine ad aliquod pfectiſſimũ ⁊ min⁹
T.c.16. pfectũ in ordine ad aliqd̾ imperfectiſſimuꝫ vel minime
pfectũ. ita. ſ. ꝙ perfectius eſt illud qd̾ eſt ꝓpinquius pfe
ctiſſimo ⁊ remotius ab impfectiſſimo. ⁊ min⁹ pfectuꝫ eſt.
⁊ hec oĩa ſunt manifeſta hoĩbus bñ diſpoſitis parum ẽt
exercitatis in phia. ¶ Ulterius accipio ꝙ in ſubſtantijs
ſeparatis a mã corporali nõ eſt multitudo numeralis idi
uiduoꝝ eiuſdẽ ſpẽi. ⁊ hoc ſuppono ex ꝑ celi ⁊ mun. ⁊ ſatis
pꝫ ex. 12°. meta. Unñ relinquitur ꝙ ſi in eis eſt multitudo
T.c.93. ꝙ illa ſit ſpẽꝝ ꝑcipue q2 oĩs multitudo vel eſt reꝝ diffe
T.c.49 rentiũ ſm formã. vel eſt reꝝ differẽtiũ ſm quãtitatẽ. vt
dicit Cõmen. in primo phyſicoꝝ.

Com. 6. His viſis dico ad qõnẽ duo. Primo ꝙ ſi nõ eẽt in
tellectus poſſibilis nõ eẽt multitudo in
ſubſtãtijs ſeparatis. 2°. ꝙ hõ multitudo nõ põt itelligi ꝑ
fecte ſine cognitiõe ipſius intellectus poſſibilis. Primũ
ꝓbat̃ ex ꝑmiſſis. q2 ſubſtãtie abſtracte nõ poſſũt eẽ mul
te ⁊ diuerſe ſm ſpẽm niſi vna earũ poſſꝫ eẽ pfectior alia.
vt pꝫ ex ſcd̾a ſuppoſitiõe: ſꝫ vna eaꝝ nõ poſſꝫ eẽ pfectior
alia niſi eẽt iter eas aliq̃ minime pfecta. vt dicit alia ſup
poſitio. ⁊ inter eas minime pfecta eſt intellect⁹ poſſibilis
vt etiã ſupponebatur. ḡ intelligẽtie nõ poſſunt eẽ multe
⁊ diuerſe ſm ſpẽm niſi eẽt intellectus poſſibilis: ⁊ nõ poſ
ſunt aliter eẽ multe niſi ſecũdũ ſpẽm. quare ⁊c̃. Secũdũ
ſilr pꝫ ex dictis. nã multitudo ſpecifica taliũ ſubſtãtiarũ
nõ põt perfecte ⁊ cõplete intelligi eẽ in eis niſi cognoſca
tur ꝙ vna eſt minus nobilis ⁊ min⁹ pfecta ꝙ̃ alia. hec. n.
eſt neceſſaria conditio ad hoc ꝙ ſint multe: ſꝫ non põt co
gnoſci ꝙ vna ſit min⁹ pfecta ꝙ̃ alia niſi cognoſcat̃ eẽ ali
qua minime pfecta. ⁊ hec nõ eſt niſi itellectus poſſibilis
vt dictũ eſt. q̄re ⁊c̃. Et in hac declaratõis ordinatiõe gau
debat anim⁹ meus cũ laude dei: q2 a nullo doctore extri
ſeco nec ſonãte nec ſcriptura eã ſuſcepi: ſꝫ a vero doctore
ꝗ mẽtẽ illuminat ⁊ veritatẽ oſtendit: ꝙ ſi hec declaratio
nõ eſt cõpleta erit alijs ꝑncipiũ ꝑſcrutãdi. Sꝫ eſt aduer
tẽdum ꝙ ꝗ̃uis ad pfecte cognoſcẽdum multitudinẽ eẽ
de reb⁹ abſtractis neceſſaria ſit cognitio itellectus poſſi
bilis. vt dictũ ẽ. tñ ad hui⁹ multitudĩs cognitionẽ ↄpletã
ẽt ꝓut ẽ poſſibile hoĩ nõ ſufficit cognitio itellectus poſſi
bilis. imo cũ hoc neceſſariũ eſt cognoſcere multitudineꝫ
actionũ eaꝝ. ſ. motuũ celeſtiũ quos ꝓducũt: ⁊ hoc plane
Com. 19 docet Cõmẽ. in iſto 3°. cõmẽto. 19. vbi ſic loquit̃. Quoniaꝫ
queadmodũ nõ ſcimus multitudinẽ intellectuũ abſtra
ctoꝝ niſi ꝑ diuerſitatẽ ſuaꝝ actionũ. ita ẽt nõ ſcimus di
uerſitatẽ ipſius intellectus mãlis ab agẽte niſi ꝑ diuerſi
tatẽ ſuaꝝ actionũ. Qualiter aũt iſte intellectus inuenia
tur in oĩ intelligẽtia que intelligit aliquid extra ſe hoc ẽ
multũ obſcuꝝ: ſꝫ hoc inferius aperiet̃ quãdo inquiretur
vtrũ oĩa intellectiua humana ſit ↄpoſita ex itellectu poſ
ſibili ⁊ agẽte ⁊ per quẽ modum.

Ad rõnem in ↄtriũ põt dici ad maiorẽ ꝑ itereẽptio
neꝫ: q2 ſufficit ꝙ multitudo intelligẽ
tiarũ ⁊ diuerſitas habeat habitudinẽ ad ipſum itellectũ
poſſibilẽ. ⁊ ſic erit hic. vt pꝫ ex dictis. Nõ. n. poſſunt eẽ di
uerſe ſꝫ ſpẽm niſi vna ſit pfectior alia ⁊ vna nõ põt min⁹
eẽ pfecta ꝙ̃ alia niſi ſit ꝓpinquior minime pfecte q̄ eſt i
tellect⁹ poſſibilis. ſic igit̃ ipſe itelligẽtie ĩquãtuꝫ ſunt di
uerſe ſm ſpẽm habẽt quãdam habitudinẽ neceſſariã ad
intellectũ poſſibilẽ: ⁊ hoc ſufficit ad ꝓpoſitũ. ſ. ad hoc vt
intelligãtur eẽ diuerſe ſm ſpẽꝫ niſi cognoſcat̃ itellectus
poſſibilis. Intelligo igit̃ ſic. multitudo itelligẽtiaꝝ vel ẽ
idẽ qd̾ eaꝝ diuerſitas ſpecifica vl' ſine illa itelligi nõ põt.
diuerſitas autẽ ſpecifica eaꝝ vel eſt idem quod maior ⁊
minor pfectio earum adinuicẽ vl' nõ põt intelligi ſine ea.
Unam aũt intelligẽtiaꝫ eſſe minus pfectam alia idẽ eſt
quod eam eſſe propinquiorem minime perfecte in ſuo or
dine aut ſaltem illud nõ poteſt intelligi ſine iſto. Et vnaꝫ
eſſe perfectiorem alia eſt ipſam eſſe remotiorem ab im
perfectiſſima ⁊ minime perfecta ⁊ ꝓpinquiorẽ perfectiſ
ſime. vel ſine hoc intelligi non poteſt. Cum igitur nullus
poſſit intelligere vnam intelligẽtiam eẽ ꝓpinquiorẽ im
perfectiſſime intelligẽtie aut remotiorẽ ab ea niſi cogno
ſcat pfectiſſimaꝫ itelligẽtiam ad quã eſt iſta habitudo.
ſequit̃ ꝙ nullus põt intelligere vnã intelligẽtiam eẽ mi
nus pfectam alia ſine cognitiõe eius que minime pfecta
eſt. ſ. intellectus poſſibilis. ⁊ vlterius niſi cognoſcat̃ vnã
eẽ minus pfectã ꝙ̃ aliã nõ põt cognoſci ꝙ vna ſit diuer
ſa ſm ſpẽm ab alia. nec vlterius põt intelligi ꝙ ſint mul
te niſi intelligantur eẽ diuerſe ſm ſpẽꝫ. q̄re ⁊c̃. ⁊ ſic pꝫ ſo
lutio rõnis. ¶ Uel põt dici ꝙ imo ipa multitudo ſubſtã
tiaꝝ ſeparataꝝ eſt quodãmodo cauſa finalis ipſius intel
lectus poſſibilis. ſ. gratia cuius aliqualiter eſt ipſe intelle
ctus poſſibilis. ſicut etiam multitudo formarũ mãlium
eſt aliqualiter finis ipſius materie corporalis. vt põt hñi
ex ꝑ phyſic. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ finis dꝫ eẽ nobilior eo quod T.c.69.
eſt ad finẽ. ꝑcipue finis gr̃a cuius. multitudo aũt hõ ſub t.81.
ſtantiarũ videt̃ eẽ quoddam accidẽs qd̾ nõ eſt nobilius
ſubſtãtia intellectus poſſibilis. Dicendum ꝙ multitudo
ſubarum ſeparatarũ nõ eſt numerus accidẽtalis de gñe
quãtitatis: ſꝫ eſt numerus eſſentiaruꝫ qui eſt idem eſſen
tialiter cuꝫ ipſis eſſentijs numeratis: vt cõiter dicitur ſu
per. 4. metaph. ⁊ ſi cõcederetur eẽ accidẽs forte nõ eſſet T.cõ.3.
remotum quin eẽt nobilius ſimplr̃ ꝙ̃ intellectus poſſibi
lis. Subſtãtia. n. hñ eſt nobilior accidẽtib⁹ que ſunt in ea
ſꝫ non ſequitur ꝙ quelibet ſubſtantia ſit ſimplr̃ nobilior
quolibet accidẽte omnibus modis. inquire diligẽter ⁊ ꝑ
fice quod deficit. ⁊ hoc melius eſt ꝙ̃ nihil.

¶ Et alia ſunt multa contingentia huic poſi
tioni: quoniam ſi prima perfectio eſſet eadem
omnium hominum ⁊ non numerata per nu
merationem eoruꝫ contingeret ꝙ cũ ego acq
rerem aliquod intellectum acquireres ⁊ tu ẽt
illud. Cõmento. V. Queſtio. X.

In queſtione de vnitate intellectus relinque
batur vnum dubiũ. ſ. vtrum intellectiones qui
bus diuerſi homines intelligunt vnũ intelli
gibile ſint diuerſe numero aut vna numero.

Et arguitur ꝙ ſint vna numero: qꝛ accidens numeratur
numeratione ſubiecti vt cōiter accipit̄ ex primo thopi. ſꝫ
intellectiões iſte ſunt quedā accñtia itellect⁹: ꝛ itellect⁹
eſt vn⁹ numero vt ꝓbatū eſt pri⁹. ḡ ꝛc̄.

T.cō.3. **Oppoſitū** arguitur. qꝛ ſicut ſe hꝫ ſenſus ad ſenſibile ſic intellectus ad intelligibile. vt pꝫ.
in iſto 3°. ſed ſenſatiões qb⁹ diuerſi hoīes ſentiūt vnū ſenſibile nō ſunt vna nūero: ſꝫ diuerſe. q̄re ꝛc̄.

De iſto viſi ſunt aliq credere ꝙ cū diuerſi hoīes intelligūt vnū itelligibile ſil' itellectiões eoꝝ
nō ſunt diuerſe numero: ſꝫ vna ꝛ eadē ꝛ habuerūt aliqua
motiua. Primo qꝛ ſil'r videt̄ eſſe iudiciū de ſpēbus itelli
gibilibus: ꝛ de itellectionib⁹ reſpectu vni⁹ obiecti: ſꝫ ſpēs
Com̄.3. intelligibiles quib⁹ ſortes itelligit lapidē ſunt eedem nu
mero cū illa qua plato itelligit lapidē. vt videt̄ velle Cō
men. per hoc ꝙ ꝓbat itellectū eſſe vnū numero. q̄re ꝛc̄.
Et cōfirmat̄ rōne Cōmē. nā ſi ſpēs intelligibilis in me et
te eſt alia numero. tūc ab iſtis poterit abſtrahi ſpēs intel
telligibilis vna cōis. Omnia. n. duo que ꝯueniūt in ſpē ꝛ
differūt numero habēt vnā ſpēm abſtractā ab eis. tūc ḡ
querit̄ de illa ſpē abſtracta. aut ē vna numero in me ꝛ in
te. aut alia ꝛ alia. ſi vna numero. eadē rōne erat ſtādū in
p̄mis. ſi alia ꝛ alia tūc ab illis abſtrahet̄ aliq̄ ſpēs vt pri⁹:
ꝛ ſic queret̄ de illa vſqꝫ in īfinitū: aut opꝫ ꝯcedere ꝙ ſpecies intelligibilis lapidis eſt vna ꝛ eadē numero in me ꝛ
in te: ꝛ eadē rō eſt de ipſa itellectiōe. q̄re ꝛc̄. ¶ Item aliq
ſic arguūt. Si itellectio lapidis eſt diuerſa in ſorte ꝛ platone aut eſt diuerſa per ſe aut per ſubm̄ aut per aliquod
accidēs. nō ꝑ ſe: qꝛ tūc differret ſm ſpēm. qđ eſt abſurdū.
vnius enī itelligibilis ſm ſpēm non dꝫ eē niſi vna ſpēs.
nec ꝑ ſubm̄: qꝛ ſubiectū ē vnum. ſ. intellectus in quo ſolo
tanqꝫ in ſubō eſt ipſa ſpēs ꝛ intellectio. nec videtur eſſe diuerſa ꝑ aliquod accidēs: qꝛ illud maxime videret̄ eſſe reſpect⁹ ad obiectū: vl' ad fantaſma obiecti: ꝛ tūc quereret̄
de illo reſpectu an ſit vnus numero. aut alius ꝛ alius. ſi
vnus eadē rōne fuit de intellectione. ſi alius ꝛ alius tunc
quereret̄ per quid vnus iſtoꝝ reſpectuū differt ab altero
aut ꝑ ſeipſum. aut ꝑ ſubiectū. aut ꝑ aliqđ accidēs. Si per
ſeipſum hoc eſſet incōueniēs. qꝛ tunc differrēt ſm ſpēm
quod eſt impoſſibile. eo ꝙ habēt eūdē terminū ſm ſpēꝫ.
nec per ſubiectū: qꝛ illud eſt vnuꝫ numero. nec per aliqđ
accidēs. qꝛ q̄reretur de illo accidēte. vt priꝰ. ꝛ ſic in infinituꝫ. ¶ Iteꝫ ponamus ꝙ ſor. nunc intelligat lapidem ꝛ
plato nō intelligat. deinde manente intellectione ſortis
plato incipiat intelligere lapidem. quero vtruꝫ in intellectu platonis recipiat̄ intellectio de nouo alia ab illa quā
habebat ſortes. aut nulla. ſi nulla tūc eadē eſt intellectio
qua vterqꝫ intelligit. ſi aliqua. itellectio recipietur ibi de
nouo. ¶ Cōtra. recipiēs debꝫ eē denudatū ab illo qđ re
Com̄.4 cipit ſaltē ſm ſpēm licꝫ nō ſm genus. vt dicit Cōmen. in
2°. ꝛ in 3°. cū igitur itellectus haberet in ſe intellectionem
lapidis anteqꝫ plato itelligeret. ſ. ſor. itelligēte q̄liter reci
piat nouā itellectionē hoc videt̄ abſurdū. Propter iſtas
rōnes ꝛ cōſil'es poſſꝫ alicui videri ꝛ aliqb⁹ viſum ē ꝙ cuꝫ
plures hoīes itelligūt vnū intelligibile ſiue ſil' incipiant
intelligere ſiue nō: ſꝫ vnus prius qꝫ alius duꝫ tñ ſil' intelligūt itellectio ſm ſe ē vnica ſm numeꝝ. ꝛ dicūt ꝙ qꝫuis
ita ſit. tñ nō ſequit̄ ꝙ ſi vn⁹ illoꝝ deſinit itelligere ꝙ etiā
alius deſinat itelligere: qꝛ poſſibile erit ꝙ vnus eoꝝ cōtinuabit actū fantaſiādi. ꝛ ſic ab illa itellectiōe denoiabit̄
intelligēs: ꝛ alius deſinet cogitare vel fantaſiari: ꝛ ſic illa
itellectio nō copulabit̄ cū eo nec denoiabit ipm̄ itelligētē. Et qꝫuis iſte rōnes pulchre ſint ꝛ ſubtiles tñ mihi non
vident̄ demonſtratiue. ꝛ ſil'r ꝯcluſio licꝫ ſit ꝓbabilis: nō
tñ videt̄ mihi eē neccīa. Unde ad p̄ns vr̄ mihi ꝓbabilius
eē ꝯriū. Ad cui⁹ euidētiā p̄mitto aliqua. Primo accipio a
Cōmen. ꝙ nulla intellectio cuiuſcūqꝫ rei generabilis. et
corruptibilis ē eterna eadē numero ſimpl'r. ꝛ h̄ ꝓbat Cōmē. in ꝯmēto. 5°. nā ſi itellect⁹ ſpeculatiu⁹. i. itellect⁹ actualiter itelligēs eēt etern⁹ ſeq̄ret̄ ꝙ forme ſenſibiles eſſent
itellecte actu ex̄ aīam ꝛ imālēs: ꝛ h̄ ꝯ h̄ qđ iuenit̄ in iſtis
formis mixtis. hec ē rō Cōmē. ibidē. Sꝫ reuera hec ꝯſequētia eſt multuꝫ mirabilis ꝛ occulta ꝛ nō accipit declarationē eius ab aliquo doctoꝝ exterioꝝ: ſed forte pōt ſic
intelligi. Si itellectio lapidis eadem numero ſimpl'r eēt
eterna: tunc lapis aut fieret itellectus ꝑ actionē itellect⁹
agētis ſolū ſine fantaſmate lapidis: aut fieret intellectus
per actionē intellectus agētis vna cū fantaſmate ei⁹. Si
p̄mo modo hoc eſſꝫ cōtra ea que apparēt ad ſenſum. manifeſtuꝫ. n. ē vnicuiqꝫ ꝙ ipſe nō pōt intelligere lapidē ſine eius fantaſmate. Sil'r aūt eſt de quolibꝫ alio ſenſibili. hoc aūt nō videt̄ niſi fantaſma coageret ad ꝓductionē
ipſius itelligere: quare relinquit̄ 2m. ſ. ꝙ lapis fieret actu
intellectus per actionē intellectus agētis cooperāte fantaſmate. cū igit̄ ſit fantaſma gnābile ꝛ corruptibile impoſſibile eſt intellectionē eē eternā eādē numero. nā ridiculum eēt dicere ꝙ aliquod eternū depēderet effectiue ab
aliquo corruptibili. ꝛ ſic Cōmē. cōcludit vlterius ꝙ ſi intellectiões quas apprehēdit intellectus ex intētionibus
imaginatis eſſent eterne. i. ſi intellectiones aut ſpēs itelligibiles eſſent eterne eedē numero tunc intētiões virtutum imaginatarū eēnt eterne. ſ. quia intellectiones dependerent ex itētionibus imaginatis ſicut ſenſatiões ex
ſenſibilibus vt dicit Cōmē. ſequeretur vlterius ꝙ ſenſationes eēnt eterne. vt dicit. qꝛ ſenſationes ſunt cauſe intētionuꝫ imaginataruꝫ ſeu fantaſmatuꝫ quoquo modo ſꝫ
illud Ariſto. fantaſia eſt motus factus a ſenſu ſm actuꝫ. T.c.160
ꝛ vlterius ſi ſenſationes eſſent eterne forme ſenſate ſeu ꝛ 161.
ſenſibiles eſſet eterne cum ſenſatio dependeat ex forma
que ſentitur tanqꝫ ab agēte vt pꝫ in 3° huius. Et ex hoc vl T.cō.2.
terius ſequeretur ꝙ forme ſenſibiles extra animaꝫ eēnt
imālēs: qꝛ nulla forma mālis ſpecifica ē incorruptibilis.
ꝛ vl'r nulla forma mālis eſt ſimpl'r icorruptibilis forme.
ḡ ſenſibiles eēnt imālēs. ꝛ ꝑ ꝯn̄s eſſent intellecte actu ex̄
animā. Nam omnis forma imālis extra animaꝫ exiſtēs
eſt actu intellecta ꝛ itelligēs. vt dicit Ariſt. in iſto 3°. ꝛ ſic T.cō.5.
pōt declarari ꝯñia Cōmē. ¶ Sꝫ adhuc poſſꝫ aliquis ca ꝛ.36.
uillare dicēdo ꝙ intellectio lapidis eadē numero ē eterna: ſꝫ nō cauſatur ab intellectu agēte ſolum. nec ab eo cū
fantaſmate nec a forma lapidis: ſꝫ eſt coeterna ipſi intellectui poſſibili: ſicut alijs intelligentijs ſunt coeterne cognitiones eoꝝ que cognoſcunt. hoc remouebit̄ ꝑ ea q̄ dicētur. ¶ Accipio vlteri⁹ ꝙ hō nō dꝫ dici eē actu itelligēs
niſi actual'r ꝓducat actū intelligēdi. nec de nouo intelligens niſi de nouo ꝓducat actum itellectus. Et hoc patet
in ſilī. ſicut ignis nō dicit̄ actu igniēs niſi actu producat
actum ignis. ſ. ignire ſeu cōburere. ſil'r aūt ꝛ in alijs ſilib⁹
Et hoc ēt ꝓbo auctoritate Cōmē. dicit. n. Cōmē. in ꝯmēto 5°. in ſolutione ſecunde difficultatis ꝙ homo nō eſt intelligens actu niſi per ꝯtinuationē itellectus cū eo actu.
aut igit̄ ꝑ iſtam cōtinuationē intellectus cuꝫ hoīe intelligit copulationē ipſoꝝ ad aliquē terminum cōmunē. aut
intelligit ꝯtiguationē ipſoꝝ. ſ. ꝙ habeant vltima eoꝝ ſil'
aut intelligit dependētiam ipſius actus ab hoīe. ſ. a fantaſmate. Nō eſt dicēdum p̄mo modo: qꝛ talis cōtinuatio
ſolum debet̄ partibus cōtinuis. ſ. copulatis ad vnum terminū cōmunē. Nec eſt dicēdum 2°. mō. qꝛ talis cōtiguatio eſt ſolum inter corpora. vt pꝫ. ex 5°. phyſic̄. Intellectus T.c.28.
aūt nō eſt corpus neqꝫ virtus in corpore vt oſtenſum eſt
prius. ergo relinquitur 3°. modo. vt ſcꝫ ſit ſenſus ꝙ homo

nõ eſt actu intelligens niſi per hoc ꝙ actus intellect⁹ dependet ab ipſo per aliqđ exñs in eo actu.ſ.per fantaſma. cõſtat aũt ꝙ actus intellectus nõ dependet a fantaſmate tanq̃ʒ a fine:nec tanq̃ʒ a forma:nec vt a ſubiecto:q꞉ ſic eſſet in corpore in quo eſt fantaſma:quare relinquitur ꝙ dependet a fantaſmate hoĩs intelligẽtis tanq̃ʒ ab agente quoquo modo. Sic igiꝛ aliq̃s hõ nõ põt actu intelligere niſi per ſuũ fantaſma ꝑducat intellectioneʒ in ſeipſo.vñ ꝓprie loquẽdo totũ ꝯpoſitũ ex intellectu ⁊ hoĩe cogitãte ſeu fantaſmate intelligit:vt tãgebaꝛ prius.

His viſis dico ad q̃õnẽ ꝙ ĩtellectiões q̃b⁹ ſoꝛ. ⁊ plato ĩtelligũt lapidẽ nõ ſunt ĩtellectio vna numero ꝑ ſe:⁊ ſimplr.qđ ꝓbo p̃mo ſic.effectus vnus numero ſimplr nõ depẽdet a cauſis diuerſis in eodeʒ genere cauſe:⁊ eodẽ modo cãlitatis ſe habẽtibus ad ipm.q̃rũ quelibʒ ſufficit ſine alia ad cauſandũ illũ effectũ cũ q̃dã alia cã.hec eſt manifeſta cuilibet intelligẽti. ſʒ ĩtellectio q̃ ſoꝛ.ĩtelligit lapidẽ ⁊ ĩtellectio q̃ pla.ĩtelligit lapidẽ depẽdẽt a diuerſis cauſis ĩ eodẽ gñe cãe ⁊ eodẽ mõ cãlitati: q̃ꝝ q̃lʒ cũ aliq̃ alia.ſ.cã ſufficit ad ꝑducẽdũ ipſã.nã ĩtellectio quã hʒ ſoꝛ.vl' q̃ ſoꝛ.dr̃ ĩtelligẽs depẽdet a fãtaſmate ſortis vna cũ ĩtellectu agẽte.⁊ iſte due cãe ſufficiẽter p̃nt facere illã ĩtellectionẽ ſine fantaſmate platonis.vt manifeſtum eſt.⁊ ĩtellectio qua plato ĩtelligiꝛ dependet a fantaſmate ipſi⁹ platonis ſine fantaſmate ſortis.vt pʒ ex dictis.⁊ ſic iſte ĩtellectiões depẽderent a diuerſis cauſis in eodẽ genere cauſe:⁊ eodẽ mõ ſe habẽtibus:quaꝝ vna nõ agit virtute alterius ⁊ põt agere ſine alia. Qualiter ḡ eẽt intellectio penitus vna numero per ſe:❡ Itẽ ponamus ſicut eſt poſſibile ꝙ ſortes ⁊ plato incipiãt de nouo ĩtelligere lapidẽ cũ prius nõ intellexiſſent aut intellectio lapidis eſt vna numero ſm ſuaʒ ſubam qua vterq̃ʒ intelligit: aut alia numero. Si vna numero aut illa ĩtellectio ſemꝑ fuit in ĩtellectu eadẽ numero.aut nõ ſemꝑ fuit in intellectu:ſʒ ĩcipit eſſe de nouo in aliquo inſtãti. Nõ eſt dare primũ.q꞉ demõſtratũ eſt ꝫ tium ſm cõmen.q꞉ nulla intellectio rei gnãbilis ⁊ corruptibilis eſt vna numero eternalr in ĩtellectu. Si vͦ ĩtellectio aliq̃ñ incepit eẽ in intellectu de nouo.ſ.in aliquo inſtãti manifeſtũ eſt ꝙ ipſa fuit cauſata a fãtaſmate alicuius hoĩs q̃ ĩcipiebat ĩtelligere ſecũdũ illã ĩtellectionẽ.ponam⁹ ḡ ꝙ in aliquo inſtãti plures hoĩes incipiãt ĩtelligere lapidẽ.quero vtꝝ illa intellectio cauſabiꝛ ab vno fantaſmate alicuius illoꝝ hominũ: aut ab oĩbus.aut a nullo. Nõ eſt dare iſtud vltimũ:q꞉ oĩs intellectio rei gnãbilis depẽdet ab aliquo fãtaſmate. Nec ab vno ſolo:q꞉ nulla rõ põt eſſe:quare ſieret a fantaſmate vnius plus q̃ʒ a fantaſmate alteri⁹:poſtq̃ʒ ipſi ſil' oẽs intelligũt de nouo illud ĩtelligibile. Si ḡ illa ĩtellectio cauſetur a fantaſmatib⁹ omniũ illoꝝ hominũ qui ponuntur incipere de nouo intelligere in inſtãti primo ꝑductionis eius:ſequiꝛ ꝙ non põt eſſe vna:⁊ eadẽ intellectio:q꞉ vna intellectio nõ dʒ depẽdere a plurib⁹ fantaſmatib⁹ vnius ⁊ eiuſdẽ rei equalr ⁊ eodem modo ſe habẽtib⁹ ad intellectum.relinquiꝛ ḡ ſatis euidẽter ꝙ talis intellectio nõ eſt penitus vna ⁊ eadẽ numero:ſed alia ⁊ alia aliquo modo Cõſiderãdũ tñ ꝙ intellectiones eiuſdeʒ obiecti numero ſimul exiſtẽtes in intellectu ſunt vna intellectio ſecũdũ accidẽs pro quãto ſunt in vno ſubiecto:ſed non ſequiꝛ ꝙ ſint penitus ⁊ indiuiſibiliter aliquid vnũ numero. Notãdum etiaʒ ꝙ iſte ĩtellectiones quãtuʒ eſt ex parte intelligibilis bene ſunt vna numero ſaltẽ priuatiue.ſ.q꞉ ex parte ipſius intelligibilis nullã habẽt diuerſitatẽ adinuiceʒ eo ꝙ ipſuʒ eſt vnũ ſcðm ſe ſʒ numeranꝛ rõne fantaſmatum diuerſoꝝ a quib⁹ depẽdẽt in eẽ ⁊ conſeruari in eſſendo. ❡ Itẽ põt ꝓbari cõcluſio p̃ncipalis:q꞉ cõſtat ꝙ intellectio qua aliq̃s homo intelligit lapidẽ debet eẽ cõformis fantaſmati illius hoĩs.vñ ⁊ Cõmẽ.vult ꝙ fantaſmata ſunt ſubſtãtia.i.principia per q̃ intellecta ſpeculatiua ſunt vera. Si ergo duo homines ſilr intelligunt vnuʒ lapidẽ:quero vtrũ ſit cõformitas intellectionis ad fantaſmata coꝝ vna numero penit⁹ an diuerſa.ſi dicatur ꝙ ſit penitus vna numero cõformitas:⁊ nullo mõ diuerſa.ſequitur ꝙ corrupta vel deficiẽte conformitate ad fantaſma vnius deficit cõformitas ad fantaſma alterius.⁊ ſic cum vnus illoꝝ deſinit intelligere alius neceſſario ſimul deſinit vere intelligere.qđ eſt incõueniẽs.ſi dicatur ꝙ illa cõformitas nõ eſt vna numero:ſed alia ⁊ alia.tunc cõtra h̄ eſſet ratio qua aliqui putant ꝓbare intentionẽ ſuam.ſ.ꝙ ꝓcederetur in infinitũ in abſtractionib⁹.nã ab illis duabus cõformitatibus diuerſis numero ⁊ ꝯueniẽtibus ſpẽ abſtraheretur ſpẽs cõis:⁊ q̃reretur de illa ſpẽ an ſit vna numero an alia ⁊ diuerſa.ſi vna numero eadem ratione ſtandum fuit in primis.ſi alia aut diuerſa tunc queritur vt prius. Eſt etiam cõſiderãdum ꝙ licʒ intellectio eadẽ numero nõ poſſit eẽ eterna in intellectu: ⁊ q̃uis ẽt intellectio nullo modo ſit perpetua reſpectu vnius indiuidui determinati.tamẽ ſm intentionẽ Cõmẽ.intellectio quelibet vel ſpẽs intelligibilis ſemper eſt in ĩtellectu ſpeciei humane eadẽ ſm ſpẽm:ita ꝙ nõ eſt aliqđ tp̃s in quo ĩtellectus nõ habeat ſpẽm cuiuſlibet rei intelligibilis ſũptã a fantaſmate alicuius hoĩs.vnde Cõmẽ.dicit in iſto 3°.ꝙ Com. 5.
ph̃ia ſemꝑ eſt ꝑfecta ĩ maiori ꝑte ſui ſubi qđ nõ ſic credo eſſe intelligẽdũ ꝙ maioꝛ ꝑs hoĩuʒ habeat ph̃iaʒ ꝑfectã: ita ꝙ q̃libet hõ illius maioris p̃tis habeat ꝑfectã ph̃iam Sic.n.eſſʒ ſenſus ꝙ hoĩes quoꝝ q̃libʒ hʒ ph̃iaʒ ꝑfectam ſm ſe ſint in maiori numero q̃ʒ illi q̃ nõ hñt ph̃iaʒ ꝑfectã ſicut hoĩes hñtes digitos.5.ſunt in maiori numero q̃ʒ illi q̃ nõ hñt.5.digitos. h̄.n.vr̃ multũ ĩcredibile ⁊ ĩopinabile: q꞉ q̃uis habitatio hoĩs ſit poſſibilis in parte meridiõali ſicut in ſeptẽtrionali.⁊ q̃uis cõcedereꝛ ibi exerceri ph̃iaʒ: tñ indubitãter hic ⁊ ibi hoĩes q̃ nõ ſunt ꝑfecti in ph̃ia q̃ſi ĩcõparabiliter ſunt in maiori numero q̃ʒ illi quoꝝ vnuſquiſq̃ʒ hʒ totã ph̃iaʒ.imo ꝓ vno q̃ hñet ꝑfectã ph̃iam inuenirenꝛ mille quoꝝ nullus hñet eã ꝑfectaʒ.⁊ adhuc qđ plus eſt.raro ĩuenitꝛ vnus ſolus q̃ habeat totaʒ ph̃iam. Non ergo ſic intelligo ph̃iaʒ ſemper eſſe perfectã in maiori parte ſui ſubiecti:ſic ꝙ homines quoꝝ quilibet hʒ totam phyloſophiã ſint in maiori numero q̃ʒ illi quoꝝ neuter habʒ illam perfectam:ſed ſic intelligo ꝙ in maiori ꝑte hominuʒ phyloſophia eſt perfecta:ita ꝙ quilibʒ illoꝝ habet aliquã partẽ ph̃ie:vnus vnam:⁊ alius aliam.alius vnã aut plures.⁊ ſic in oĩbus illis ſimul ſumptis ph̃ia eſt ꝑfecta:⁊ illi ſunt maioꝛ pars hominum.pauci enim ſunt hoĩes q̃ penitus nullam habent partẽ ph̃ie nec habitum p̃ncipioꝝ nec ꝯcluſionũ:ſed plures ſunt qui habẽt aliq̃s partes ph̃ie. Unus.n.hʒ ſciam naturalem:⁊ alius mathematicaʒ.alius diuinã.alius logicam.⁊ ſic de ceteris. aliq̃ habẽt plures iſtaꝝ. Et ſic in oĩbus iſtis ꝯiunctim ⁊ nõ in vnoquoq̃ʒ diuiſim ph̃ia inuenitur ꝑfecta.⁊ q̃uis non ſit perfecta forte in hoĩbus qui ſunt hic.in parte.ſ.ſeptẽtrionali.tñ in iſtis cum illis qui ſunt in parte meridionali bñ eſt ꝑfecta. Sicut enim tota habitabilis terra nõ caret artificijs nec artibus naturalibus vel mãlibus.i. artificialibus rebus:quarũ forme ſunt in mã nãli.vt domo veſtimento ⁊ hm̃.ſic rõnabile eſt ꝙ nunq̃ʒ totũ genus hoĩuʒ in omni climate ⁊ in oĩ parte habitata ſit p̃uatum ph̃ia. Et hec eſt rõ ſufficiens.vt dicit Cõmẽ.⁊ faciens aĩam quieſcentẽ.ſ.animã bñ diſpoſitam ad ꝯcedendũ ⁊ recipiẽdũ veritatẽ. Sed ego iã vidi multos quibus iſta rõ nõ ſufficit:⁊ puto ꝙ illi nõ ſunt bñ ydonei ad ph̃iaʒ. Nõ plus de

hoc. Hec ſunt dicta ad intentionē cōmen. que ꝑ quanto
ſunt ꝯ fidem ponētem nihil eſſe eternū niſi ſolum pͣᵐ pͥn-
cipium quod eſt deus: falſa ſunt ⁊ erronea. quorū tñ fal
ſitas nō pōt per rōnem nālem conuinci.

Ad rationes alterius partis. ¶ Ad primam. ne
go ꝙ ſpēs intelligibilis ſit penitus
vna numero a fantaſmate meo ⁊ tuo. Et ad auctoritatē
cōmē. dico ꝙ ipſe intelligit illā ſpēm eſſe eādē ſm ſubm:
ita ꝙ nō eſt diuerſa nec alia loco ⁊ ſubiecto. ⁊ per hoc vo
luit ꝓbare ꝓpoſitū pͥncipale. ſ. ꝙ itellectus cum ſit ſubie
ctum illius ſpēi: ⁊ illa eſt vna ſubō ꝙ intellectus eſt vnus
numero. ¶ Ad rōnem Cōmē. cū dicitur. ſi illa ſpēs eſſet
alia ⁊ alia numero: ⁊ vna ſm ſpēm tunc ab illis poſſet ab-
ſtrahi ⁊c̄. verū eſt ſi eēt alia ⁊ alia numero loco ⁊ ſubiecto
ſicut forma ſoꝛ. ⁊ platonis. tales. n. forme vel res quecūqȝ
diuerſe numero ſm locū ⁊ ſubm ſunt māles ⁊ nō poſſūt
intelligi intellectu cōi niſi ꝑ ſpēz abſtractā ab eis. Sed
ſi ſunt diuerſe numero nō gdem loco ⁊ ſubiecto: ſed quia
vna nō eſt penitus idē indiuidualiter cū alia: nō opꝫ ꝙ
ab eis abſtrahatur aliq̄ ſpēs cōis alia ab vtraqȝ. vel ſi ab-
ſtrahaẗ aliq̄ ſpēs cōis ꝑ quā ſoꝛ. ⁊ pla. intelligāt: illa ſpēs
nō erit penitꝰ vna numero: ſed alia ⁊ alia. ſicut ⁊ precedē-
tes. nec eſt incōueniēs ꝙ ſit ꝓceſſus in īfinitū in talibus
entibus aīe per accidēs ordinatis ⁊ ſucceſſiue exñtibus
⁊ nō ſimul. Uel poteſt breuiter dici ꝙ ſpēs eſt alia ⁊ alia
vt predictū eſt. ¶ Et ad auctoritatē cōmē. ⁊ eius rōnē
poteſt dici ꝙ ipſe nō ponit hoc aſſertiue: ſed diſputatiue
⁊ dubitādo. nec illā rōnem recipit tanq̄ demōſtratiuā
ſicut pꝫ diligēter inſpiciēti verba eius. Aliter dicunt aliq
ꝙ a ſpē lapidis exñte in itellectu meo ⁊ tuo poteſt abſtra
hi ſpēs lapidis nō ꝯſiderādo ipſā vt eſt ab hoc fantaſma
te vel ab illo: ⁊ illa ſpēs abſtracta eſt in intellectu. ⁊ ē ſin-
gularis in eſſendo ſicut intellectus ē vlis in repreſentan
do: ſed nō eſt ſingularis alia ſingularitate q̄ ſpēs a quibꝰ
abſtrahiẗ. nec vlis alia vlitate q̄ ille ſpēs. Sȝ iſtud nihil
eſt: qꝛ ſicut ſpēs lapidis ē aliud a lapide ſic ſi a ſpēbꝰ qbus
diuerſi intelligūt lapidē abſtrahiẗ ſpēs: oꝫ illā eſſe diuer
ſā ab illis ⁊ ſingularitatē eius aliam a ſingularitatibus
eaꝝ: q̄uis ſint in eodē ſubiecto: ⁊ ideo melius eſt dicere
vt prius. ¶ Ad aliā dicendū ꝙ illa ſpēs eſt alia ⁊ alia ꝑ
accidēs nō quidē per aliqđ accidēs ſibi inexiſtēs: ſed per
aliqđ accñs extrinſecum ad qđ hꝫ habitudinem: ⁊ a quo
depēdet ⁊ ꝯſeruaẗ. ſ. per fantaſma aliud ⁊ aliud numero.
nec oꝫ ꝙ ſemꝑ illud a quo vel ꝑ qđ aliqd diuerſificaẗ ſit
intrinſecum illi qđ diuerſificaẗ: ⁊ hoc in rebꝰ que depen-
dent ⁊ ꝯſeruanẗ ab aliqbꝰ extrīſecis. ¶ Sȝ aliqs īſtaret
vlterius ſic. Nihil eſt diuerſū ab aliquo nec ꝑ ſe nec per
accñs ꝑ aliqd extrinſecū ab eo. hoc videẗ valde manife-
ſtum. cū igiẗ ipm fantaſma ſit aliquid extrinſecū ab ipſa
ſpē. videtur ꝙ ipſa ſpēs non debꝫ eſſe diuerſa ab alia ſpē
nec per ſe nec ꝑ accidēs. Tunc ergo remanet queſtio. per
quid vna illaꝝ ſpēꝝ eſt diuerſa formaliter ab alia. aut ꝑ
ſe aut ꝑ accidēs. ſi per ſe. ergo eſt diuerſa ſm ſpēm. qđ eſt
incōueniēs. ſi per accidēs queritur qđ eſt illud accidens
vt prius. Et augeẗ difficultas in hoc: qꝛ ſi vna illarū ſpe-
ciērū eſt diuerſa ab alia: opꝫ ꝙ hoc ſit per diuerſitatē exi-
ſtentē in ea. Nihil enim eſt diuerſum ab aliquo niſi ꝑ di-
uerſitatē exñtē in eo: ⁊ nō in alio. ſicut nihil eſt album ni
ſi per albedinē exñtē in eo ⁊ nō in alio. aut igiẗ illa diuer
ſitas ineſt ipſi ſpēi ꝑ ſuā nām aut per aliqd aliud. ſi ꝑ ſuā
nām. ergo per ſe: ⁊ ſic idē qđ prius. ſi per aliquid aliud re-
uertitur queſtio de illo alio: ſicut de ꝑ. ⁊ ſic ſemꝑ in infini
tū. ¶ Ad pͣᵐ iſtoꝝ cū dr̄ nihil eſt diuerſū ⁊c̄. poſſem ꝯce-
dere: ⁊ iō hñ volo ꝙ vna illaꝝ ſpēꝝ nō eſt diuerſa ab alia
formalr̄ ꝑ fantaſma: ſȝ magis effectiue. Et cū dicit. ꝑ gd
vna illaꝝ ſpēꝝ eſt diuerſa formaliter ab alia. poſſum di-
cere ꝙ formalr̄ nō eſt diuerſa niſi ꝑ diuerſitatem: ⁊ illa ē
eius accidēs qđ cauſaẗ ſil' cum ea a fantaſmate diuerſo. ⁊
illa diuerſitas ꝓprie nō ē diuerſa formalr̄: ſȝ ē illud quo
aliqd ē diuerſū. Et cū q̄riẗ vlteriꝰ vtꝝ illa diuerſitas īſit
illi rei ꝑ ſe: aut ꝑ aliud. pōt dici ꝙ ineſt ei ꝑ aliqd aliud: nō
gdē ꝑ aliqd aliud formalr̄ ſibi īherēs. ſȝ ꝑ aliud effectiue
. ſ. ꝑ fantaſma. formalr̄ aūt illa diuerſitas nō ieſt ipſi ſpēi
ꝑ aliqd aliđ: nec formalr̄ ꝑ ſeipſā. ⁊ iō nō valȝ. Et ſcias ꝙ
hec difficultas ē magna ſuꝑ multas alias. hec autē q̄ dcā
ſunt accipianẗ vt ꝓbabilia: ⁊ nec̄ia relinquo foꝛtioꝛibus.
¶ Ad aliā rōnē pͥcipalē dico breuiter ꝙ intellectꝰ hoīs
hñs actu vnā itellectionē hñ recipit aliā intellectionem
eiuſdē itelligibilis: ⁊ cū dr̄ recipiēs dꝫ eē denudatū ⁊c̄. di
cūt aliq ꝙ verū ē vl' ſȝ genꝰ vl' ſȝ ſpēꝫ. vl' ſm numeꝝ: ⁊ ſic
eſt in ꝓpoſito. Eſt. n. itellectꝰ hñs vnā itellectionē denu-
datus ab alia ſȝ nūeꝝ: licȝ nō ſm ſpēm: ⁊ h̄ dicūt ſuffice-
re in reſpectiuis. Ul' dicaẗ. vt puto meliꝰ ꝙ recipiēs dꝫ eē
denudatū a recepto vel ſȝ eēntiā vl' ſm ſubſiſtētiā. vt pͦꝰ
expoſitū fuit. ſȝ nō oꝫ vlr̄ ꝙ recipiēs ſit denudatū ſȝ eſſe
exñtie a tota ſpē recepti. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. q̄uis. n. intel
lectus actu itelligēs itelligibile habeat in ſe itellectionē
illiꝰ. tñ adhuc eſſentia ipſius intellectus eſt alia ab eſſen
tia intellectionis: ⁊ ſic eſt denudatus eſſentialr̄ ab oī itel
lectione: ⁊ hoc ſufficit ad propoſitū.

Ad rōnem in pͥnͦ poſitā dōꝫ ꝙ illa ꝓpoſitio ſic dꝫ
itelligi. accñs nūeraẗ nūeratiōe ſubi:
qꝛ ī ſubō nūerato alio ⁊ alio nō pōt eē accñs idē ſȝ nūeꝝ.
ſȝ nō ē vlr̄ itelligēdū ꝙ oē accñs nūeratū ſit in ſubō nūe-
rato: ⁊ nullo mō vno. Ul' dicaẗ ꝙ illđ verū ē de accñtibꝰ accñs nūerat nōī ſubi
q̄ nālr̄ iexiſtūt ſubiecꝫ ⁊ īſeꝑabilr̄. vt coloꝛ q īexiſtit nā-
liter ⁊ īſeꝑabilr̄ cuilibȝ mixto nō pōt eſſe aliꝰ ⁊ aliꝰ nūero
in vno ſubō ſȝ numerū. ſilr̄ aūt ⁊ in alijs. Sȝ accñtia ad-
uenticia: q̄. ſ. iducunẗ ab extrīſeco ⁊ nō īſunt ſeꝑabilr̄: ſed
ad pñtiā aliquoꝝ agētiū q̄ de nec̄itate nāc hñt ea ꝓduce
re: ⁊ deficiūt ꝑ abſentiā taliū agētiū: talia hñt pñt eſſe plu
ra ſimul in vno ſubiecto vel ſm idem. ſic autē ſe hꝫ in ꝓ-
poſito. nulla enim intellectio rei ſenſibilis eſt nālis intel
lectui: ſic ꝙ inſit ei neceſſario ⁊ inſeparabiliter: ſed adue-
nit ab extrinſeco agēte pñte itellectu. ſ. fantaſmate hūa-
no cū intellectu agēte. vt videbitur poſt.

¶ Et eſt etiam manifeſtum ꝙ materia ⁊ for-
ma copulantur adinuicem tanquā congrega
tum ex eis ſit vnicū ⁊ maxime intellectus ma
terialis ⁊ intentio intellecta in actu. quod enī
componitur ex his non eſt aliquod tertiū ali
ud ab eis. Cōmento. V. Qō. XI.

COn ſequēter pōt queri de quodā dicto cōmē.
in iſto cōmēto. dicit. n. Cōmē. ꝙ ex ſpē itelligi Com. 5.
bili ⁊ itellectu māli magis ſit vnū q̄ ex mā ⁊
forma. iō q̄riẗ. vtrū h̄ ſit veꝝ. Eſt itaqȝ qđ vtꝝ
ex itellectu ⁊ ſpē itelligibili ſiat magis vnū q̄
ex mā ⁊ forma. Arguiẗ ꝙ nō. qꝛ ex illis magis ſit vnū ex
qbꝰ ſit vnū ꝑ ſe q̄ ex qbꝰ ſit vnū ꝑ accidēs. hec ē euidens.
ſed ex mā ⁊ forma ſit vnū per ſe. vt pꝫ ex 2°. huiꝰ. ⁊ 8°. me- T. cō. 7.
taph̄. ⁊ 5°. ex itellectu vō ⁊ ſpē itelligibili ſit vnū ꝑ accñs T. cō. 7.
⁊ nō ꝑ ſe cū ſint in diuerſis ꝑdicamentis vt manifeſtum ⁊ 15.
eſt. quare ⁊c̄. ¶ Item ex ſubſtātia ⁊ accidente nō ſit ma- T. cō. 5.
gis vnū q̄ ex duabus ſubſtātijs: quarū vna perficit aliā ⁊ 9.
hec eſt manifeſta: ſed intellectus mālis eſt ſuba ⁊ ſpēs i-
telligibilis ē accidens. mā aūt ⁊ forma ſunt ſube. vt pꝫ in T. cō. 2.
2°. huius. ⁊ 7°. ⁊ 8°. meta. quare ⁊c̄. ¶ Itē nihil poteſt eſſe T. cō. 6.
verius vnum q̄ quod eſt vnū numero ꝑ ſe ⁊ ſimplr̄. vni- T. cō. 8.

tas eniꝫ numeralis ⁊ eſſentialis vĩ eſſe pfectiſſima vnitas
T.c.lz. vt hꝫ videri in.5.metaph.ſed ex mã ⁊ forma fit vnum numero ſimplr ⁊ p ſe.ergo nihil põt eẽ magis vnũ numero ꝙ̃ ex materia ⁊ forma.quare ⁊c̃.

Oppoſitũ vĩ velle Cõmẽ.in iſto 3°.cõmento 5°.vbi dicit ſic.Et manifeſtuꝫ ẽ ꝙ mã ⁊ forma copulanẽ eẽntialr adinicẽ.i.vniunẽ adiuicẽ:ita ꝙ aggregatũ ex eis fit vnũ ⁊ maxime itellect⁹ mãlis ⁊ intẽtio itellecta in actu.Qđ.n.cõponiẽ ex eis nõ eſt aliquod tertiuꝫ ꝯpoſitũ ex eis ſicut ẽ de alijs ꝯpoſitis ex mã ⁊ forma.

Ad hoc eſt intelligẽdũ ꝙ iſtud dictũ Cõmẽ. multũ eſt obſcuꝝ.Et ſic aliq intelligũt ꝙ itellect⁹ nõ recipit formas ⁊ itellectiões cũ trãſmutatiõe ſicut facit mã.Sed ſine dubio ex hoc nõ habeẽ ꝙ ex itellectu ⁊ ſpẽ itelligibili magis fiat vnum ꝙ̃ ex mã ⁊ forma:qꝛ dyaphanũ recipit lumẽ ſine trãſmutatiõe q̃ fit cũ abiectione ꝯꝛij:⁊ tñ ex hoc nõ ſeqẽ ꝙ ex dyaphano ⁊ lumine magis fiat vnũ ꝙ̃ ex mã ⁊ forma. ¶ Preterea ex hoc nõ ſeqtur ꝙ ex itellectu ⁊ ſpẽ itelligibili nõ reſultet aliqđ tertium. Alij ſic exponũt ꝙ ex itellectu ⁊ ſpẽ itelligibili nõ reſultat aliqđ vnũ tertiũ qđ ſit ens abſolutũ ſicut ex mã ⁊ forma.poſuit.n.Cõmẽ.vt dicũt iſti:ꝙ habitus itellectuales
Cõ.zo. ſunt eſſentialr relatiões.vt pꝫ ex.7°.phy.⁊ 5°.meta. Sed
Cõ.zo. adhuc iſtud nõ ſufficit.prio qꝛ ex h̃ nõ habeẽ ꝙ maxie fiat vnũ ex iſtis:qꝛ nõ fit magis vnũ ex ſubo ⁊ relatione ꝙ̃ ex mã ⁊ forma. ¶ Item nõ eſt manifeſtũ nec forte verũ ꝙ habitus itellectuales ſint eſſentialiter relationes cum ſint de pͥma ſpẽ q̃litatis.vt pꝫ ex predicamẽtis.ꝙ aũt ad ipſos nõ eſt motus hoc eſt ꝑ tãto:qꝛ ꝯſequunẽ imediate quãdã relationẽ ſeu habitudinẽ.ſ.pñtiã fantaſmatis ad itellectũ.ſicut lumẽ in dyaphano ꝯſequiẽ habitudinem corporis luminoſi ad dyaphanũ vt hꝫ declarari ibideꝫ. ¶ Itẽ ꝙ̃uis habit⁹ itellectualis eſſet relatio eẽntialr.tñ adhuc nõ eſt manifeſtũ quõ ex itellectu ⁊ ſpẽ nõ reſultet aliqđ vnũ tertiũ habituatũ.Et iõ alij dicũt alr ⁊ fatl ꝓbabiliter ꝙ ex iſtis fit vnũ magis ꝙ̃ ex mã ⁊ forma ſubali ꝑ tãto:qꝛ forma ſubalis nõ vniẽ mãe niſi mediãtib⁹ dimẽſionib⁹ vt dicit Cõmẽ.in de ſuba orbis.Spẽs aũt intelligibilis vniẽ intellectui poſſibili imediate:⁊ ſic magis fit vnuꝫ.i.magis imediate ex iſtis ꝙ̃ ex illis.Sed adhuc nõ appet ꝙ ex iſtis nõ reſultet aliqđ tertiũ niſi diceretur ꝙ nõ reſultet aliqđ tertiũ dimẽſionatũ vel ꝙ̃tuꝫ.

Aliter tamen dico ſaluo meliori iudicio . ad qđ pͥmitto aliq̃. Pͥo ꝙ ſpẽs itelligibilis recepta pͥmo in itellectu nõ eſt ꝑ ſe pͥn^m effectiuũ intellectiõis:ſed ſolũ pͥncipiũ receptiuũ ⁊ diſpoſitiuũ.⁊ hoc inferi⁹ ꝓbabo deo volẽte. 2°accipio ꝙ q̃libꝫ forma ſubſtantialis ſpecifica recepta in mã eſt pͥncipiũ alicui⁹ opationis ſicut pꝫ iducẽdo in oĩbus formis.forma.n.ſubalis ignis eſt pͥncipiũ calefaciẽdi vel igniendi.⁊ aĩa nutritiua eſt pͥn^m nutritiõis ⁊ augmẽtatiõis.⁊ aĩa ſenſitiua eſt pͥn^m actiuuꝫ ſenſatiõis aliquo mõ.ſilr aũt ⁊ in alijs.vñ Ariſt.
T.c.53. dicit in 2°.de gñatiõe.ꝙ moueri ⁊ pati eſt mãe.alteri⁹ aũt pͥncipij eſt facere ⁊ mouere.ſ.forme. 3°.accipio ꝙ ex ſpẽ itelligibili ⁊ itellectu fieri magis vnum ꝙ̃ ex mã ⁊ forma poſſet duplr itelligi.Uno mõ ꝙ ex eis magis fiat vnum quãtũ ad eſſentiã. Alio modo quãtũ ad genus cauſalitatis ſuper operationẽ.Tũc dico ꝙ ex intellectu ⁊ ſpẽ itelligibili nõ fit aliquod maxime vnũ vel magis quãtũ ad eſſentiã cõſtitutaꝫ ꝙ̃ ex mã ⁊ forma. ⁊ hoc ꝓbant rõnes preinducte. 2°.dico ꝙ ex eis magis fit vnũ 2°.modo.ſ.ꝙ̃tum ad cauſalitatẽ reſpectu operatiõis.qꝛ ꝯpoſitũ ex intellectu ⁊ ſpẽ nõ eſt cã ipſius intellectiõis niſi receptiua ſed cõpoſitũ ex mã ⁊ forma eſt cauſa opatiõis actiua rõne forme ⁊ receptiua rõne mãe.Ex hoc poteſt ſyllogizari ſic.Ex illis magis fit vnũ quantũ ad cãlitatem que habent eandẽ cauſalitatẽ reſpectu operationis ꝙ̃ ex illis q̃ nõ habent eãdem cauſalitatẽ:qꝛ talia ſunt magis indiuiſa in cauſando.vnum autẽ ſumitur ab indiuiſione.5°.me T.c.i5. taph.⁊ ex hoc manifeſtum eſt quomodo ex ſpẽ intelligibili:⁊ intellectu nõ fit nec reſultat aliqđ tertiuꝫ.verũ ẽ ꝙ habeat aliud gen⁹ cãlitatis ſup actũ itelligẽdi ꝙ̃ alteruꝫ ꝯponẽtium.Ex mã aũt ⁊ forma ſubali bñ fit aliqđ tertiũ hoc mõ.nam hꝫ cõpoſituꝫ hꝫ cauſalitatẽ aliam reſpectu opatiõis ꝙ̃ ipſa mã pͥ:vt pꝫ ex dictis. ¶ Sed aliqs q̃reret vlterius de ipſo intellectu ⁊ itellectiõe q̃liter ex eis fiat vnuꝫ.põt dici breuiter ꝙ ex eis fit vnuꝫ ſicut ex ſubiecto:⁊ actu imanẽte.⁊ huius cõpoſiti vnitas nõ eſt vnitas alicuius tertij reſultantis quod ſit cã alicuius alteri⁹ operationis ꝑ ſe:ſꝫ quod eſt cõpoſitum ex mã ⁊ forma eſt cã alicuius operationis per ſe:⁊ iſtud cõpoſituꝫ quodãmodo magis eſt vnũ.i.magis perfectum ⁊ cõpletũ in ſuo genere ꝙ̃ ꝯpoſitũ ex mã ⁊ forma q̃ ordinanẽ vlteri⁹ ad aliquẽ actũ.⁊ adhuc põt itelligi ꝙ ꝯpoſitũ ex itellectu ⁊ ſpẽ itelligibili ꝑ tãto magis eſt vnũ ꝙ̃ ꝯpoſitum ex mã ⁊ forma corporali:qꝛ iſtud cõpoſituꝫ nõ eſt diuerſum nec plurificatũ numeralr ꝙ̃tum ad mãle qđ eſt in eo. itellectus enim poſſibilis nõ ẽ niſi vnus numero ſubiecto cũ ſpẽ et actu itelligendi ſm Cõmẽ.ſed ꝯpoſitum ex mã ⁊ forma corporali bñ eſt numeratum ⁊ diuerſum quãtum ad materiaꝫ que eſt in eo alia ⁊ alia numero in alio ⁊ alio ꝯpoſito ſaltem per accidẽs:⁊ quãtũ ad formaꝫ.ſilr aũt vtrũqꝫ illoꝝ cõpoſitorũ.ſ.ex ſpẽ intelligibili ⁊ intellectu:⁊ ex intellectu ⁊ actu itelligẽdi nõ eſt aliquod tertiũ ab ambobus.verũ ẽ quãtum ad repreſentationẽ rei itellecte.totũ eniꝫ illud cõpoſitũ nõ repñtat aliud ꝙ̃ illud qđ repñtat ſpẽs ⁊ actus intelligẽdi.ſꝫ totũ ꝯpoſitũ ex mã corporali ⁊ forma eſt aliud tertiũ ab ambobus iſtis pͥncipijs quãtuꝫ ad moduꝫ eſſendi aliqd.qꝛ neutrũ illoꝝ ẽ ſuba ſubſiſtẽs per ſe actu ſicut eſt ꝯpoſitũ.Et totũ ꝯpoſitũ ex mã ⁊ forma corporali eſt aliud quantũ ad itelligi ⁊ repñtari.alia eniꝫ eſt intellectio cõpoſiti:vt cõpoſitũ eſt ab itellectiõe materie ⁊ ab itellectiõe ipſius forme.

Ex dictis pꝫ ſolutio rõnum.bñ.n.ꝓbãt ꝙ cõpoſitũ ex itellectu ⁊ ei⁹ actu nõ ẽ magis vnũ quantum ad eſſentiam ꝙ̃ ſit compoſituꝫ ex mã ⁊ forma:ſꝫ bñ eſt magis vnum quo ad quedaꝫ alia:vt pꝫ ex dictis ⁊ precipue magis vnum quãtum ad cauſalitatem ſuper ipſum intelligere.vt dictum eſt prius.

¶ Sꝫ itellect⁹ cũ itelligat aliqd valde itelligibile nõ min⁹ itelligit iſima:ſꝫ ⁊ magis. ſenſitiuũ qdẽ.n.nõ ſine corpe erit.hic autem ſeparatus eſt.Textu cõmẽti.VII.

Queſtio.XII.

Queritur hic.Utrũ aĩa ſenſitiua ⁊ itellectiua ſint vna ⁊ eadẽ ſuba in hoĩe aut ſint diuerſe forme ſubales.Arguiẽ pͦ.ꝙ ſint vna ſuba et forma:qꝛ vni⁹ rei vnũ eſt eſſe.hec eſt ꝑ ſe nota.ſꝫ hõ eſt vna res vt manifeſtũ eſt.⁊ ꝯceſſũ ab oĩbus.ḡ ipſi⁹ hoĩs eſt vnũ eſſe ſubale.⁊ ꝑ ꝯñs vna ſola forma ſubalis. ¶ Itẽ ſi aĩa ſenſitiua ⁊ itellectiua in hoĩe eſſent diuerſe aĩe tunc hõ eſſet plura aĩata.nã plures aĩe ꝯſtituũt plura aĩata:ſicut vna aĩa vnũ aĩatũ:ſꝫ ꝯñs ẽ falſum.q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ quãto aliqd ẽ ꝑfecti⁹ tãto ſimplicius. vñ pͥmũ pͥncipiũ oĩum qđ eſt ꝑfectiſſimũ ẽ ſimpliciſſimũ ſed hõ eſt ſpẽs ꝑfectior iter oẽs ſpẽs hic iferius exñtes:ḡ dꝫ eſſe ſimplicior:qđ nõ eſſet ſi aĩa itellectiua ⁊ ſenſitiua in ipſo eſſent diuerſe ſubſtãtie. ¶ Itẽ nã nunq̃ facit per plura qđ põt ꝑ pauciora . vñ melius eſt ponere principia finita ꝙ̃ infinita.vt dicit Ariſto.in pͦ phyſ.⁊ pͦ poſter.ſed T.c.4.i. ⁊ 50.

per vnã ſubam aĩe p̃nt ſaluari oĩa accñtia hoĩs. Nã vna
⁊ eadẽ ſuba aĩe hoĩs poteſt habere virtutes organicas ꝗ
bus erit p̃ncipiũ ſentiendi: ⁊ virtutes nõ organicas quib⁹
erit principium intelligendi. quare ⁊c̃.

T.cõ.7. **Oppoſitum** arguitur auctẽ Ariſto. vult enim ꝙ
anima ſenſitiua eſt organica: itelle
ctus aũt ſeparatus. ⁊ hoc dicit. ⁊ loquitur de ſuba aĩe itel
lectiue. talia aũt nõ ſunt vna ſuba. ergo ⁊c̃. ¶ Jtẽ aĩa ſen
T.c.59. ſitiua eſt generabilis. vt p3 ex 2° huius. Senſitiui quidez
prima mutatio fit a generante. intellectus autẽ eſt perpe
T.c.20. tuus: vt patet ex 3° huius. quare ⁊c̃.

Ad euidẽtiaz qõnis premitto aliqua. Primuz ẽ
ꝙ in mã corporis humani neceſſe
eſt eſſe aliquã formã indiuidualẽ ꝓpriã homini ⁊ inherẽ
tem ipſi mãe: ⁊ hoc ꝓbo ſic. Jn mã cuiuſlibet rei genera
bilis ⁊ corruptibilis op3 eſſe aliquã formã ſubalez idiui
dualez ꝓpriã illi rei iherentẽ ipſi materie: ſed hõ eſt res
generabilis ⁊ corruptibilis vt manifeſtum eſt. ⁊ teſtatur
T.c.26. Ariſt. 2. phyco. vbi dicit plane ꝙ homo generat hoĩez ex
t.70. mã ⁊ ſol. ergo ⁊c̃. maior ꝓpoſitio apparet: q2 niſi i mã rei
generabilis exiſteret aliqua forma ſubalis indiuidualis
ꝓpria illius rei tũc mã nõ haberet eſſe ꝓpriũ ſubale illi⁹
rei receptũ in ipſa vt in ſubo. ⁊ ſic nõ poſſ3 trãſmutari ad
illud eſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs illa res nõ poſſet generari ex mã. cũ ge
T.c.4. neratio ſit trãſmutatio de nõ eſſe ad eſſe. 5° phycoꝝ. ⁊ ſic
eſſet generabilis ⁊ nõ gnãbilis: qḋ eſt impoſſibile. ⁊ p3 cõ
ſequẽtia: q2 mã nõ recipit aliquod eſſe ſubale nec perfici
tur per ipſuz niſi a forma ſibi inherẽte. Jmo ipſuz eẽ ſub
ſtantiale ꝓpriũ rei vel eſt eius forma ſubalis vel ꝯſequi
tur ipſaz formaz ſubalem ꝓpriaz. ⁊ ſic p3 maior ⁊ minor.
vt dictuz eſt. ergo ſequit̃ ꝙ op3 mãm hoĩs hr̃e aliquã for
maz ſubalem idiuidualẽ ꝓpriã hoĩ inherẽtem ipſi mãe
Uel poteſt alr̃ formari rõ ducẽdo ad impoſſibile. Si mã
hoĩs nõ haberet i ſe aliq̃ formã ſubalẽ ꝓpriã hoĩ ſibi ihe
rentẽ: tũc nõ hr̃et i ſe aliqḋ eſſe ſubſtãtiale ꝓpriuz hoĩ in
ipſa receptuz. hec ꝯñtia eſt oĩno manifeſta. Et ſi mã hoĩs
nõ haberet in ſe aliquod eſſe ſubale ꝓpriũ hoĩ in ipſa re
ceptũ: tunc hõ nõ eſſet res generabilis ⁊ corruptibilis: q2
generatio cuiuſlibet rei eſt ad eſſe ſubſtãtiale ꝓpriũ illi⁹
rei receptiuuz in mã. Jdez. n. deb3 eſſe ſub3 trãſmutatio
T.cõ.7. nis ⁊ termini eius. vt p3. 5° phycoꝝ. Unde cũ mã hoĩs ſit
t17. ſubiectũ principale generationis ꝓprie hoĩ: ipſa debet eẽ
ſubiectũ principale ipſius eſſe ſubſtantialis ꝓprij hoĩ: qḋ
quidẽ eſſe eſt terminus ad quez gnãtionis hoĩs. Sequit̃
ergo de p̃mo ad vltimũ ꝙ ſi mã hoĩs nõ haberet aliquã
formã ſubſtãtialẽ ꝓpriam hoĩ ſibi inherẽtem hõ nõ eſſ3
generabilis: nec per cõſequẽs corruptibilis. qḋ ridiculuz
eſt oĩno: ⁊ hec ſit prima ſuppoſitio. ¶ Secundo ſuppono
ꝙ aĩa intellectiua qua ꝯprehẽdimus quiditatẽ cõprehẽ
ſione vniuerſali nõ eſt forma inherens mãe corporis hu
mani. ⁊ hoc lic3 ſatis declaratũ ſit in precedẽtib⁹. tñ ite
ruz ꝓbatur ſic. Omnis forma ſubſtantialis indiuidualis
inherens mãe eſt corruptibilis ſm mãm: ſed aĩa intelle
ctiua nõ eſt corruptibilis. quare ⁊c̃. maior ꝓpoſitio appa
ret ex hoc: q2 oĩs forma habens cõtrariuz ſiue per ſe ſiue
per accidẽs ſm ſuas ꝓprias diſpoſitiones eſt corruptibi
T.c.50. lis. vt patet ex primo de generatione. omnis eni3 forma
ſubſtãtialis indiuidualis inherẽs mãe habet cõtrarium
ſaltem per accidẽs. ſ. ſm diſpõnes ſuas ꝓprias. nã mã nõ
recipit aliquã talẽ formã ſubalem niſi ſit appropriata ⁊
T.c.26 diſpoſita diſpoſitionibus ꝓprijs. Unde ⁊ Ariſto. in 2° hu
ius. dicit ꝙ vniuſcuiuſq3 actus in ſubiecto apto nato ⁊ po
tentia exñte aptus natus eſt fieri. hõ autez diſpõnes idu
bitanter habet ꝯriũ. vel ſicut vnũ extremoꝝ cõtraria
tur alteri extremo. vel ſicut extremuz ꝯriat̃ medio. vel
ſicut vnũ mediũ eſt cõtrariuz alteri medio: vt docet Cõ
men. in p° celi ⁊ mũdi. diſpõnes. n. formaꝝ ſubſtãtialium Cõ.20.
elemẽtoꝝ ſunt ꝯrle ſibi inuicẽ ſicut vnuz extremũ ꝯriat̃
alteri: vt caliditas frigiditati. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs. ⁊ diſpoſi
tiones formaꝝ mixtoꝝ ſunt ſibi iuicẽ ꝯrie ſicut vnũ me
dium eſt ꝯriuz alteri medio. nã qualitas mixti eſt media
inter qualitates elemẽtoꝝ. vt p3 in 2° de gnãtiõe. ¶ Jtẽ t.c.48.
põt hoc ꝓbari ſic. Si aĩa intellectiua eſſet forma ſubalis
inherẽs corpori hũano: ſequeret̃ ꝙ vnũ ⁊ idem ſil poſſet
moueri ⁊ qeſcere ab eodẽ motu ſm idẽ ſui. qḋ vr̃ multuz
mirabile. ⁊ p3 ꝯñtia. q2 ꝯſtat ſm oẽs ꝙ aĩa itellectiua nõ
eſt extẽſa ꝑ accidẽs extẽſione corpis: q2 ſi eẽt extẽſa tunc
corrupta manu querat̃ an corrũpet̃ illa ps aĩe q̃ erat in
ea: aut nõ. Si corrũpet̃ hoc eſt cõtra nãm aĩe itellectiue.
ſi manet querit̃ an iformet aliã mãm. ⁊ hoc eſt abſurdũ.
aut nullã. ⁊ ſic vna aĩa itellectiua hoĩs erit ſine corpore ⁊
alia erit vnita corpori. ſ. corpori remanẽti: qḋ eſt mirabi
le. ḡ nõ eſt extẽſa: ſ3 erit tota in toto ⁊ tota in qualib3 pte.
Ponatur ḡ ꝙ manus moueat̃ pede qeſcẽte ſicut bene ẽ
poſſibile: ⁊ p3 ad ſenſuz. tunc ſine dubio aĩa que eſt in ma
nu mouet̃ ſaltẽ ꝑ accidẽs. ⁊ aĩa que eſt in pede qeſcit ſal
tẽ ꝑ accñs ⁊ illa eſt eadẽ idiuiſibiliter ⁊ oĩno ſcðz ſubam.
¶ Tertio accipio ꝙ ſi in hoĩe eſt aliqua forma ſubalis i
diuidualis ⁊ ꝓpria hoĩ p̃ter itellectũ: o3 ꝙ illa ſit aĩa ſen
ſitiua. ꝓbo ſic. Neceẽ ẽ vt for⁹ idiuidualis ꝓpa hoĩs ſit aĩa
cognoſcitiua. h̃ manifeſtũ ẽ ⁊ ꝯceſſũ ab oĩb⁹: ſ3 nõ põt eẽ
alia aĩa cognoſcitiua p̃ter itellectũ niſi ſẽſitiua: vt ẽt oẽs
ꝯcedũt. ⁊ habet̃ ex libro de ſenſu ⁊ ſenſato. ḡ ⁊c̃.

Tunc diceretur ad qõnẽ ſm itẽtionez Ariſt.
⁊ ꝯmẽ. ꝙ aĩa ſenſitiua ⁊ itel
lectiua in hoĩe ſũt diuerſe ſube. qḋ ꝓbat̃ ſic. Si aĩa itelle
ctiua hoĩs ⁊ aĩa ſenſitiua non eẽnt diuerſe ſube ſeq̃ret̃ ꝙ
in mã corpis hũani nõ eſſet aliq̃ forma ſubalis idiuidua
lis ⁊ ꝓpria homini iherẽs ipſi mãe hoĩs: ſ3 hoc nõ ẽ poſſi
bile ſm p̃mã ſuppoſitionẽ. ⁊ ꝓbat̃ ꝯñtia: q2 aĩa itellecti
ua nõ põt eſſe hõ forma vt ꝓbatũ ẽ. nec põt eẽ alia forma
niſi aĩa ſenſitiua vt oñſuz eſt. ḡ relinquit̃ ꝙ ſit aĩa ſenſi
tiua diuerſa ab aĩa intellectiua. Uel formet̃ rõ oſtenſiue
ſic. Jlle aĩe ſunt diuerſe ſubſtãtie. quaruz vna eſt forma
mãlis: ⁊ alia nõ: ſed aĩa itellectiua nõ eſt forma inherens
corpori. vt ꝓbatũ eſt. aĩa aũt ſenſitiua eſt forma inherẽs
corpi hũano. vt ẽt ꝓbatũ ẽ. q̃re ⁊c̃. ¶ Jtẽ oẽ agens vni
uocũ ꝓducit ſibi ſilẽ ſpẽ. h̃ ẽ manifeſtũ: ſ3 hõ nõ eſt agẽs
vniuocũ: cũ hõ generet hoĩez ex mã ⁊ ſol. ex 2° phyc̃. ḡ ꝓ T.c.26.
ducit formã ꝑ quã hõ gnãtus eſt hõ: ſ3 nõ ꝓducit aĩaz in t.70.
tellectiuã: ſ3 ſenſitiuã. q̃re ⁊c̃. hec rõ nõ poſſ3 hñ ſolui ſup
poſitis p̃ncipijs Ariſto. ⁊ Cõmẽ. ¶ S3 ẽ notãdũ ꝙ ſicut
dictũ ẽ prius aĩa itellectiua alio mõ eſt forma hoĩs: ⁊ alio
mõ aĩa ſenſitiua. nã aĩa itellectiua ẽ forma. i. p̃n⁹ opatio
nis appropriatũ corpi vt declaratũ eſt pri⁹: ſed aĩa ſenſiti
ua ẽ forma iherẽs ipſi corpori hũano ⁊ extẽſa ſ3 ei⁹ extẽ
ſionẽ ꝑ accñs: ⁊ h3 v̾tutes organicas diuerſas q̃ ſunt act⁹
diuerſaꝝ ptiũ corpis: ⁊ iter illas v̾tutes nobiliſſima ẽ v̾t⁹
cogitatiua. de q̃ dicit hic Cõmẽ. ꝙ ipſa eſt aliq̃ rõ ꝑ quã Com.6.
to ratiocinat̃ de rebus idiuidualiter apphẽſis ſicut intel t20.
lectus de rebus vlr̃ apphẽſis. ⁊ de iſta dicit Cõmẽ. ꝙ per Cõ.33.
eaz homo eſt generabilis ⁊ corruptibilis. ſ. ꝑ aĩaz quã cõ
ſequit̃ iſta virtus ꝓpria homini. hec aũt virtus cogitati
ua: vt reputo eſt illa virtus que imediate deſeruit itelle
ctui. de qua Ariſt. dicit ꝙ itellect⁹ paſſiuus eſt corruptibi T.c.20.
lis: ⁊ ſine hoc nihil intelligit. ſ. itellectus vlr̃ apphendẽs.
⁊ ſic patet quõ hõ h3 duas diuerſas ꝑfectiones ſubales. ſ.
aĩam itellectiuã ⁊ aĩam cogitatiuã. ⁊ hoc videt̃ multum
rõnabile ꝓpter cõnexionẽ partiũ vniuerſi in aliquo vno
ente ſicut tãgebat̃ p̃us. Cũ. n. ſunt alique ſube in vniuer

ſo que ſunt perpetue ſ3 oēs ſuas perfectiones ſubales.ſ.
ſubſtātie imāles:ꝛ quedaꝫ ſube ſint generabiles ꝛ corru
ptibiles quātū ad ſuas perfectiones ſubales ꝓprias ſicut
oēs ſubſtantie inferiores homini in ordine perfectionis
vt elementa ꝛ mineralia ꝛ plante ꝛ aīalia rationabile eſt
ꝙ aliqua ſit ſubſtātia cuius vna perfectio ſubſtātialis ſit
perpetua ꝛ nō numerabilis ſub vna ſpē ſicut eſt in ſupe
riorib⁹:ꝛ alia generabilis ꝛ corruptibilis ꝛ numerabilis
ſub vna ſpē.Sic enim erunt vnita ſuperiora ꝛ inferiora
in aliqua vna nā:qđ videtur multū ꝯueniens ordini vni
uerſi.quare ꝛc.℄ Preterea queratur ab iſtis ꝙ ponūt in
hoie nullā eſſe formaꝫ ſubſtantialē niſi intellectiuā quo
modo ſit nutritio hominis.Cuꝫ enim in vera nutritione
forma ſubſtātialis nutriti debeat gnerari in mā nutriti
T.c.41 vt vult Ariſto.in primo de generatione.ponatur ergo ꝙ
corp⁹ hoīs nutriatur:oportebit ꝙ in mā nutrimēti gene
ret forma ſubalis hoīs ꝓpria hoī.ſ.aīa intellectiua:ꝛ illa
nō ē eadē cū aīa itellectiua ꝓexñte.nec ē ps ꝗtitatiua to
ti⁹ aīe hūane cū intellectus ſit indiuiſibilis ſ3 quātitatē
ſm iſtos ꝛ ſm veritatē.ꝛ ſic homo habebit diuerſas aīas
intellectiuas:quaꝝ vna nō eſt alia nec ſunt diuerſe ptes
quātitatiue eiuſdeꝫ aīe.ꝙ ſiquis dicat ꝙ in mā nutrimē
ti nō generabit aīa intellectiua noua:ſed aīa que preexi
ſtebat informabit illaꝫ māꝫ nutrimēti.mirū videt quo
modo vna ꝛ eadē forma indiuiſibilis oīno informet ſuc
ceſſiue diuerſas materias ꝛ amplius ſibi nulla erit gene
ratio cum nulla ſubſtantia de nouo producetur. Sed
quamuis Ariſto.ꝛ Commen. ſic dicerent ꝛ non poſſent
aliud ponere ſm principia correſpondentia rebus ſenſa
tis.tñ ego dico alr.ſ.ꝙ aīa itellectiua hoīs eſt forma cōi
cans eſſe ſuū corpori humano:ꝛ idiuiſibilis oīo ꝛ inextē
ſa ꝛ per ſe ꝛ per accidēs ꝛ perficit totū corpus humanuꝫ
ꝛ oēs eius partes ſine oī alia forma ſubſtātiali inherente
materie.ꝛ iſta aīa itellectiua incepit eſſe de nouo poſtꝗꝫ
nō erat.nō quideꝫ ꝑ generationē:ſed per creationē ex ni
hilo:ꝛ iſta perpetuabitur a parte poſt volūtate diuina.et
oīa talia que dicūt fideles catholici ego dico ſimplr eſſe
vera ſine oī dubitatione:ſed demōſtrare neſcio.gaudeāt
qui hoc ſciūt:ſed ſola fide teneo ꝛ cōfiteor.℄ Rationeꝫ
in oppoſitū diſſoluo ſm eādem viaꝫ.quāuis eniꝫ omnis
forma inherens materie eſſet corruptibilis.tamē dico ꝙ
deus poteſt eam perpetuare ꝛ preſeruare a corruptione
in eternū.modū tñ neſcio.deus ſcit.

Ad rationes cōtra dictā poſitionē poteſt reſpō
deri.℄ Ad primaꝫ cū dicitur vni⁹
rei vnū eſt eſſe ſubale ꝓpriū ꝛ indiuiduatuꝫ ꝯiunctū ma
terie ꝛ in mā receptū.ꝛ ideo bene volunt ꝙ ipſius homi
nis nō eſt niſi vna forma indiuidualis ꝓpria inherēs ſue
māe:ſed hoc nō obſtante poſſunt ipſius eſſe diuerſe for
me ſubſtātiales quaruꝫ vna det eſſe per ſui inherentiam
ad corpus ꝛ alia nō inheret:ſed per ſe ſubſiſtit.ita tamen
ꝙ per ſuā nām habet inclinationem ad corpus humanū
tanꝗꝫ ad ſuuꝫ perfectibile a quo depēdet eius opatio mō
p⁹ dicto.℄ Ad aliaꝫ nego ꝯñtiaꝫ:q2 aīatū nō ſolū ſignifi
cat ipſaꝫ aīaꝫ:ſed ſubiectū aīe:ꝛ q2 ibi nō ſunt plura ſub
iecta aīe:ſed vnum.ſ.in hoīe vno.iō nō erūt plura aīata:
ſed vnū aīatuꝫ.eo ꝙ vna illarū aīaꝝ eſt ꝓpter aliā ſicut
ꝓpter finē ꝛ perfectionē.quare nō valet.Et cum accipit
ꝙ plures anime conſtituunt plura animata. verum eſt
plures anime quarum vna nō ordinatur ad aliā ſicut ad
ſuaꝫ perfectionē ad quā diſponit.ꝛ verum eſt in diuerſis
corporibus:ſed nō in vno corpore.℄ Ad aliā cum dicit
ꝙ quāto aliquid eſt perfecti⁹ tāto ſimplicius.iſta poteſt
negari.q2 certū eſt ꝙ forma ſubſtātialis ignis ē nobilior
ꝗꝫ forma ſubalis terre:ꝛ tñ ipſa for⁹ ignis nō ē ſimplicior
ꝗꝫ forma terre:imo forma ſubalis terre eſt eque ſimplex
ſiue per ꝓuationē ꝯpōnis ex partibus eēntialibus ſicut
forma ignis.ſilr aūt ꝛ in alijs multis.Silr in ꝯpoſitis nō
eſt verꝫ:q2 ignis eſt perfectior ꝗꝫ terra:ꝛ tñ eque cōpoſita
eſt hec ſicut ille.ꝗre nō valet.Silr in ſubſtātijs īmālib⁹
nō eſt neceſſe.q2 cōſtat ꝙ intelligentia ſaturni eſt perfe
ctior ꝗꝫ intelligentia lune:ꝛ tñ nō opꝫ ꝙ intelligētia lune
ſit magis ꝛ ex plurib⁹ cōpoſita ꝗꝫ itelligētia ſaturni: imo
eque ſimplex eſt intelligētia lune ſicut ſaturni.Et ſi quiſ
cōcederet ꝙ intelligētia mouēs orbeꝫ lune ē magis ꝯpo
ſita ꝗꝫ intelligētia mouēs orbem ſaturni.tūc opꝫ cōcede
re ꝙ vniuſcuiuſꝗꝫ iſtaruꝫ eſſet aliqua ps perfectiſſima ꝛ
nobiliſſima.ꝛ tunc queretur de parte perfectiſſima ex ꝗ
cōponitur intelligētia lune.vtruꝫ ſit eque ſimplex.vt in
telligētia mouēs orbē ſaturni:aut nō:ſi ē eq̄ ſimplex.ꝛ tñ
ꝯſtat ꝙ intelligētia ſaturni eſt perfectior ꝗꝫ pars nobiliſ
ſima intelligentie lune.ergo nō eſt veruꝫ ꝙ quāto aliqđ
eſt perfectius tanto ſit ſimplicius.ſi auteꝫ dicat ꝙ pars
ꝑfectiſſima itelligētie lune eſt ꝯpoſita oꝫ adhuc ꝙ ipſi⁹
aliq̄ ps ſit ꝑfectior ꝛ ꝑfectiſſima.ꝛ q̄ret de illa.ꝛ ſic in iſi
nitu.aut oꝫ neceſſario ꝯcedere ꝙ duoꝝ eque ſimpliciuꝫ
in ſuis ſubſtātijs vnū ē eq̄lr ꝑfectū ſicut reliquū.ꝗre ꝛc.

℄ **Cum anteꝫ ſic ſingula fiant vt ſciens dicitur qui ſecundum actum hoc autem manifeſtuꝫ accidit cum poſſit operari per ſeipſuꝫ.** Textu cōmenti. VIII.

Queſtio. XIII.

Ueritur hic.Utrū intellectus poſſibilis poſ
ſit intelligere ſuā intellectionē exiſtētē in eo
Arguitur ꝑmo ꝙ nō. q2 ſicut ſe hꝫ ſenſus ad
ſenſationē ſic itellectus ad intellectionē.per
cōueniente ſimilitudineꝫ:ſꝫ ſenſus nō poteſt
ſentire ſuaꝫ ſenſationē.vt plane dicit Ariſt.in de ſomno
ꝛ vigilia.ꝛ Cōmē.in de ſuba orbis.Nō eni viſu videt ali
quis qꝛ videt.ſilr aūt ꝛ in alijs.ꝗre ꝛc.℄ Iteꝫ illud qđ
nō eſt ſenſibile nō eſt intelligibile.cum aīa nihil itelligat
ſine fantaſmate.vt dicit Ariſt.in iſto 3° fantaſma aūt nō ē T.c. 30.
niſi rei ſenſibilis.vt pꝫ ex 2° huius.ꝛ 3°:ſed ipſa intellectio ꝛ 39.
nō eſt ſenſibilis vt manifeſtū eſt.quare ꝛc.℄ Itē omne T.c.153.
qđ intelligitur agit in itellectuꝫ:cuꝫ intelligere ſit quod ꝛ 160.
dam pati ab intelligibili:aut aliquid hꝫ alteruꝫ.ſ.ꝯſeq̄ns T.c. 39.
paſſionē:ſed intellectio nō agit aliquid in intellectum:q2
accidens nō agit in ſuum ſubiectū ꝛ vlr forma nō agit in
ſuaꝫ māꝫ in qua exiſtit.quare ꝛc.℄ Item ſi intellectus
intelligeret itellectioneꝫ exiſtēteꝫ in eo.verbi gratia. in
tellectionem lapidis ſequeretur ꝙ ſilr itelligeret diuerſa
intelligibilia.qđ reputatur ipoſſibile ſm Ariſto.4°. me T.c.10.
taph.vbi dicit ꝙ qui vnū nō intelligit nihil intelligit.et
ꝓbatur ꝯſequētia.q2 cum itellectio lapidis ſit in intelle
ctu opꝫ ꝙ intellectus intelligat lapidem.ſicut cum viſio
coloris eſt in viſu neceſſe eſt tunc ꝙ viſus videat colorē.
ſi igitur intellectus itelligeret itellectionē lapidis exiſtē
tem in ipſo dū ē in ipſo.cū ipſa itellectio lapidis ſit aliud
a lapide ſequeret incōueniēs ꝑdictū.ꝗre ꝛc.

Oppoſitū arguitur auctoritate Ariſto.in iſto ca T.cō.8.
pitulo.vbi dicit ꝙ intellectus intelligit
ſe per ſuum actum:qđ nō cōtingeret niſi poſſet itelligere
ſuum actum:vt manifeſtum eſt.

Ad qōnem dico breuiter ꝙ intellectus bene pōt
intelligere ſuaꝫ itellectionē ꝛ vniuer
ſaliter ſuum actuꝫ quicūꝗꝫ ſit ſiue primus ſiue ſecūdus.
ꝛ ꝓbatur.q2 itellectus poteſt itelligere oē ens. ſed actus
ipſius itellectus eſt aliquod ens.ergo ꝛc.maior eſt mani
feſta ex iſto 3°:cuꝫ itellectus ſit in potentia oīa fieri.ꝛ Cō T.c.17.
men.dicit in ſuo lib°de gnātiōe.ꝙ nullum ens ē ignotuꝫ ꝛ.18.]

naturaliter. ⁊ minor ſilr apparet de ſe. q̄re ⁊c̄. Sꝫ de mō
ſm quē intellectus itelligit itellectionē exñtē in ipſo eſt
magna difficultas. Si.n. itellect⁹ cognoſcit itellectionez
lapidis exñtez in ipſo q̄ro vtꝝ itellectio illa qua itelligit
itellectionē lapidis ſit per ſe eadē cū ipſa itellectiōe lapi
dis aut diuerſa. Si dicat̄ ꝙ ſit eadē hoc videt̄ eē falſuz.
qꝛ itelligere diuerſificat̄ ſm nām rei itellecte. vt dic̄ pla
ne Cōmē. in iſto 3°. cōmē. 35. cū ergo lapis ſit alia nā a ſua
itellectiōe ⁊ ecōuerſo. quō pōt eſſe vnū ⁊ idē intelligere
quo itelligit vtrūqꝫ. ſi aūt illa itellectio ſit alia ab itelle-
ctione lapidis ſequit̄ vnū icōueniēs manifeſtū. ſ. ꝙ itel-
lectus ſil̄ pōt itelligere infinita ſub rōnib⁹ ſuis ꝓprijs. qꝛ
qua rōne itellus itelligit itellectionē lapidis exñtē in eo
intellectiōe alia ab ipſa. eadē rōne itelligere poterit itel-
lectionē illi⁹ itellectiōis per aliā itellectionē ⁊ illā ꝑ aliā
⁊ ſic in infinitū. ⁊ vnāquāqꝫ iſtaꝝ itellectionū ſil̄ itellige
ret intellus ſm rōnē ſuā ꝓpriā: ſic ſil̄ ponit̄ intelligere la
pidē ⁊ itellectionē lapidis exñtē in eo ſꝫ rōnē ſuā ꝓpriā.
hoc aūt vr̄ oio abſurdū. ſ. ꝙ intell's itelligat iſinita actu.
T.c.35. qꝛ iſinitū eſt ignotū ſm Arꝫ. ꝑ phy. ⁊ 2°. meta. q̄re incōue-
T.cō.11. niens vr̄ ꝙ intell's intelligat itellectionē exñtē in eo itel-
lectiōe diuerſa ab illa. Qualr̄ ḡ intelliget eā? Et ad iſtam
difficultatē ſoluēdā iuenio paucos laboraſſe manifeſte.
Uñ ad pñs ſufficit mihi ꝓbabilr̄ trāſire ſalua mihi liber
tate alr̄ dicēdi alias ſi mihi melius apparebit. Poſſē itaqꝫ
dicere ꝙ intellect⁹ itelligit intellectionē lapidis exñtem
actu in eo: ſed nō alia itellectōe ſimplr̄. ſed eadē. ita ꝙ in-
tellectio lapidis exñs in itellectu eſt itellectio lapidis ⁊
intellectio ſuipſius ⁊ intellect⁹ iſta itellectione denoīat̄
intelligens lapidē ⁊ ipſāmet intellectionē. Et quodāmō
ſil̄e ſicut albedo nō dr̄ alba per aliā albedinē ſupadditaz
ſibi. ſed dr̄ alba eo mō quo pōt dici alba ꝑ ſeipam. qꝛ ipſa
eſt illud quo formalr̄ aliqd eſt albū. ſic itellectio lapidis
dr̄ intellecta nō ꝗdē per aliā intellectionē: ſed per ſeipaz
inq̄tū eſt id quo aliqd dr̄ intellm̄ ⁊ intelligēs. ¶ Et ſi q̄s
q̄reret q̄re intellectio lapidis eſt aliud a lapide ⁊ intelle-
ctio intellectiōis lapidis nō eſt aliud ab ipſa. Forte cā h⁹
eſt. qꝛ lapis eſt res mālis ⁊ nō abſtracta: ⁊ talia nō ſūt de
T.c.36. ſe actu intellecta nec itellectiones. vt dicit Arꝫ. in iſto 3°.
In habētibus aūt māmꝫ potētia eſt vnūqōqꝫ intelligibi-
lium. ſed ipſa itellectio eſt res abſtracta a mā. ſ. act⁹ vlis.
ois aūt talis actus eſt de ſe intellect⁹. ⁊ hñs hꝰ actū in ſe
eſt actu intelligēs. q̄re ⁊c̄. ¶ Et ad auctatē Cōmē. cuꝫ dr̄
intelligere diuerſificat̄ ſm diuerſitatem nāe intellecte.
poſſum dicere ꝙ verū eſt ſi ille res ſint eiuſdem ordinis.
verbi gr̄a. Intellectiōes duaꝝ formaꝝ māliū ſunt diuer
ſe: ⁊ ſilr̄ intellectiōes duoꝝ diuerſoꝝ actuū imāliuꝫ ſunt
diuerſe: ſed ſi intelligibilia ſunt diuerſorum ordinū. ſ. ꝙ
vnū illoꝝ ſit māle ⁊ aliud abſtractū ab illo māli. ſic non
opꝫ ꝙ eorū ſint diuerſe intellectiōes: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.
nā intellectio lapidis ē in alio ordine entiū a lapide ⁊ eꝫ.
lapis. n. eſt res mālis. ⁊ eius intellectio eſt qd imāle ⁊ ab-
ſtractū ⁊ cātū ab ipſo lapide ⁊ quoquo mō. ſ. mediāte ſuo
fantaſmate vna cum intellectu agēte. q̄re nō valet.

Ad primam rōnē dico ꝙ eſt ſil̄e de ſenſu ⁊ intel
lectu quo ad hoc. qꝛ ſicut ſenſus eſt
ſubm ſenſatiōis ſic intellect⁹ itellectiōis. ſed eſt diſſil̄e in
hoc. qꝛ ſenſus eſt virt⁹ organica ⁊ corporea. ⁊ iō nō eſt na-
ta cognoſcere ſuū actū: ſed intellect⁹ eſt virt⁹ abſtracta ⁊
icorporea. ⁊ iō pōt cognoſcere ſuū actū. ¶ Ad aliā cū dr̄
qđ nō eſt ſenſibile ⁊c̄. pōt dici ꝙ veꝝ eſt qđ nec ē ſenſibi-
le nec hꝫ habitudinez ad aliqđ ſenſibile. ſed ſi hꝫ habitu
dinē per ſe ad aliqđ ſenſibile ſic pōt intelligi. mō lꝫ itelle
ctio nō ſit ſenſibilis per ſe: tñ hꝫ habitudinē ad ſenſibile
per ſe. ſ. ad illud a quo cātur in intellectu quoquo mō: ſic

cātum hꝫ habitudinē ad ſuā cām. ⁊ hoc dr̄ ſufficere. q̄ñ
enī alr̄ poſſemus itelligere ſubās ſeparatas: niſi qꝛ habēt
habitudinez ad aliq̄ ſenſibilia. ſ. ad mot⁹ celeſtes. ¶ Ad
aliā pōt ꝯcedi rōnabilr̄ ꝙ intell's hñ pōt ſil̄ itelligere di-
uerſa ſaltē vna itellectiōe: ⁊ ſic erit in ꝓpoſito. itellus. n.
itelligit lapidē ⁊ itellectōez lapidis vnica itellectiōe. Et
cū dicit Arꝫ. ꝙ ꝗ vnū nō itelligit ⁊c̄. pōt dici ſic cōiter ex-
ponit̄ ꝙ ꝗ vnū nō itelligit ſm vnā itellectionē nihil itel
ligit. Utꝝ aūt poſſint itelligi plura diuerſis itellectioni-
bus ſimul ab eodē indiuiduo bona difficultas ē: ſed ma-
gis hꝫ locum alibi. ſ. in 4°. meta. ⁊ ſic de iſto.

¶ **Eſt igitur ⁊ tunc potentia quodāmō: nō ta
men ſimiliter ⁊ ante adiſcere aut inuenire: ⁊
ipſe autem ſeipſum poteſt intelligere. Textu
cōmenti. VIII.** **Queſtio. XIIII.**

Conſequenter pōt queri. Utꝝ ſpēs intelligibi
lis differat realr̄ ab intellectōe ſeu itelligere.
Arguit̄ ꝑmo ꝙ non. qꝛ nihil recipit̄ in potētia
paſſiua niſi illud ad qđ eſt ipm̄ in potentia. qꝛ
nō recipit̄ ipoſſibile recipi: ſed itellect⁹ eſt ſo-
lum in potētia ad itelligere cū ſit potentia cognoſcitiua:
⁊ talis eſt ſolū potentia ad cognitionē. ¶ Et confirmat̄
q̄ſi per idē. Illud qđ ꝑmo recipit̄ in potentia cognoſciti-
ua eſt cognitio. ſed ſpēs itelligibilis recipit̄ in potētia co
gnoſcitiua. ſ. in intellectu. ergo ſpēs itelligibilis eſt cogni
tio. maior pꝫ. nā ex eo dr̄ potētia cognoſcitiua. qꝛ recipit
ꝑmo cognitionē vt vr̄. minor pꝫ ēt ſm oēs. qꝛ ſpēs itelli-
gibilis ꝑmo ⁊ imediate recipit̄ in intellectu. ergo ſpēs re-
cepta eſt ipſa cognitio: ſed nō ē cognitio ſenſitiua vt ma-
nifeſtū eſt. ḡ relinquit̄ ꝙ ſit cognitio itellectiua: ⁊ hoc eſt
intelligere ſiue itellectio. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi ſpēs itelligibi-
lis eſſet diuerſa realr̄ ab intellectiōe: tūc itellect⁹ anteq̄
intelligeret eſſet ens actu. qđ eſt ꝯ Arꝫ. q dicit ꝙ itellect⁹ T.cō.5.
quo opinat̄ aīa ⁊ intelligit nihil eſt actu eoꝝ q̄ ſunt ante
itelligere. ⁊ ꝯña pꝫ. qꝛ ſpēs q̄ eſt realr̄ diuerſa ſimplr̄ ab
intelligere ꝓcedit intelligere ſicut eius ꝑn̄ quoquo mō.
ḡ ⁊c̄. ¶ Itē ſi ſpēs itelligibilis ⁊c̄. ſeq̄ret̄ ꝙ ipſa ꝑus itelli
geret̄ q̄ꝫ eius q̄ditas cuius eſt ſpēs. qđ vr̄ ipoſſe. qꝛ itellus
ꝑus intelligit q̄ditatē rei q̄ꝫ eius ſpēm intelligibilē. vt pꝫ
ex iſto 3°. ꝯña ꝓbat̄. qꝛ hꝰ ſpēs poneret̄ diuerſa ab intelli T.cō.9.
gere vt duceret itellm̄ ad cognoſcēdū rē cuius ē ſpēs. igno ⁊.10.
tūꝫ aūt nō ducit in cognitiōez alicui⁹. q̄re ⁊c̄. Et pꝫ iterū
falſitas ꝯñtis. qꝛ ſil̄itudo alicui⁹ nō cognoſcitur niſi ꝑus
cognoſcat̄ illud cui⁹ eſt ſil̄itudo. vt ſil̄itudo ceſaris non
cognoſcit̄ niſi ceſar fuiſſet ꝑmo notus. q̄re ⁊c̄.

Oppoſitum arguit̄. qꝛ act⁹ ꝑmus differt ab actu
2°. vt manifeſtū eſt. ſed ſpēs itelligi
bilis eſt actus ꝑmus ſicut habit⁹ q̄dā ⁊ itelligere eſt act⁹
ſcđs vt oēs cōcedūt. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſpē itelligibili manē-
te vna reſpectu diuerſoꝝ. ſ. reſpectu entis ⁊ nō entis itel
ligere multiplicat̄. qꝛ nō eſt eadē itellectio entis ⁊ nō en-
tis vt ſupponit̄ tanq̄ꝫ manifeſtū. ⁊ tñ eadē ſpēs itelligibi
lis ducit in cognitionē entis ⁊ nō entis vt ſupponit̄ ⁊ ac-
cipit̄ ex 9°. meta. ⁊ ꝑmo de aīa. ca. de erroribus. quare ⁊c̄. T.cō.3.
¶ Itez ſpēs itelligibilis remanet in intellectu deficiēte ⁊.4.
intellectiōe ꝯ dr̄. qꝛ alr̄ itellect⁹ eēt eque in potētia poſt T.c.85.
intellectionē ſicut añ. mō itelligere nō manet poſtq̄ꝫ de-
ſinit intelligere aliqd. ergo nō ſunt idē realiter.

De iſto dixerunt aliqui ꝙ ſpecies intelligibilis nō
differt realiter ab intellectiōe: ſed ſolū ſm
modum. qꝛ eadem forma abſtracta dicit̄ intellectio per
cōparationē ad intellectū. ⁊ dicit̄ ſpēs per cōparationez
ad rem quā repñtat. ⁊ hoc ꝓbauerūt rōnibus ꝑinductis
ſpāliter. quidā illoꝝ innitebant̄ ſupra ꝑmā rōnē. ⁊ q̄dāꝫ

aliorum dixerunt ꝙ ipm intelligere ꝛ ſpēs intelligibilis
fiunt imediate tanq̄ ab agēte ꝓpiquo a fantaſmate rei
ꝛ ꝑncipaliter ab itellectu agēte. ❡ Sʒ ꝯ hoc pōt ſufficiē
ter argui.qꝛ ois actio ꝛ paſſio regrunt in ſubiecto recipiē
te aliquā formaʒ q̄ realr eſt diuerſa ab vtroq̄ȝ. h̄ ſatis hr̄
T.c.18. 3°phyſicoꝝ.nā ſm̄ hoc agētis ꝛ patiētis vnus eſt actus.qꝛ
eadē forma q̄ ꝓcedit ab agēte recipit̄ in paſſo.mō ipʒ in-
T.c.18. telligere vel ē actio vel paſſio vt oēs cōcedūt.ꝛ Ar.vult
Cōm.18 in lr̄a.ꝛ Cōmen.plane dicit ꝙ eſt paſſio. g̊ regrit in ſubie
cto patiēte.ſ.in intellectu aliquā formaʒ realr diuerſam
ab ipſo.ꝛ illa forma ſine dubio nō eſt niſi ſpēs itelligibi-
lis q̄ repn̄tat ipam rē. ❡ Et confirmat̄ hec rō.qꝛ ſicut ſe
hʒ actio ꝛ paſſio realis ꝛ corporalis ad formam realē. ſic
actio ꝛ paſſio ſpūalis ad formā ſpūalē.per cōueniētē ſili-
tudinē.ſʒ cōſtat ꝙ actio ꝛ paſſio realis regrit formā rea-
liter diuerſaʒ ab eis:vt calefacere ꝛ calefieri caliditateȝ:
ſimiliter aūt ꝛ i alijs.ergo ſilr actio ꝛ paſſio ſpūalis ꝛ in-
corporalis neceſſario regrit formā ſpūalē ꝛ incorporalē.
nec poſſet aſſignari cā diſſimilitudinis ſufficiens etiaʒ ſi
fingendi daret̄ licentia. Et iſta rō eſt directe cōtra illos
q̄ ponūt ꝙ itelligere imediate dependet a fantaſmate:ꝛ
tn̄ ipʒ itelligere eſt idē realr cū ſpē itelligibili. Et ad iſtā
intentionē.ſ.opponēdo ꝯ iſtā pōnē adduxi iſtā rōneʒ in
quodā tractatu quē ordinaui de ſpē itelligibili: ꝛ ea que
adduxi in declaratiōe h⁹ rōnis defendi in quodā opuſcu
lo in quo rn̄debā ad obiectiones hois quē tu ſcis. ſed ꝓp
breuitatē nolo hic illa dicta cōgregare. Sufficit enīʒ mi
hi ad p̄ſens ꝙ quicūq̄ȝ dicit fantaſma ꝓducere imedia-
te itellectionē hʒ cōcedere ꝙ ſpēs intelligibilis ſit aliqd
realiter ab intelligere. ꝛ ſic recipienda ſunt inquā illa q̄
ibi poſui q̄ītū ad illā rōnem. Quid aūt efficiat imediate
actum intelligendi videbit̄ in ſequētibus.

Alij dicunt ꝙ ipſa ſpēs intelligibilis realiter eſt aliud ab itelligere: ꝛ hoc ꝓbāt mul-
tis rōnibus:ſed fortioꝛ iſtarūʒ ꝛ ꝑncipalioꝛ eſt iſta. Illud
qd̄ imediate reducit intellectū ad actum intelligēdi eſt
aliud realiter ab itelligere.hec ē manifeſta ꝑ ſe: ſed ſpēs
intelligibilis reducit ipm itellectū ad actū intelligēdi ſi-
cut mouens ꝓpinquū.hoc ꝓbat̄.qꝛ illud qd̄ mouet ime
diate itellectū ad itelligere nō eſt ipſe intelle̳s poſſibilis.
qꝛ ille eſt in pura potētia paſſiua ad intelligere. vt pʒ ex
T.c.18. hoc 3°.nec pōt eſſe intellect⁹ agēs ſicut ꝓpinquū ꝑncipiū
mouens intellectū ad itelligere.qꝛ itellect⁹ agens ē mo-
toꝛ vlis ad intelligendū.ꝛ ideo eq̄liter ſe hʒ q̄ītuʒ ē de ſe
ad oēʒ intellectionē. Aut g̊ ſilr cauſabit oēʒ intellectōeʒ.
qd̄ eſt incōueniēs.qꝛ intellect⁹ ſic itelligeret oīa.aut nul-
laʒ imediate. ex quo ſequit̄ ꝙ ipſa non eſt idē eſſentialr
cū intelligere.nec eſt dicendū ꝙ fantaſma ſit h⁹ mouēs
imediate ad intelligere.qꝛ h⁹ mouēs imediate ad itelli-
gere dʒ eſſe intellectū in actu.mō intētōes imaginate ſi-
ue fantaſmata nō ſunt actu intellecta ſed ſoluʒ in poten-
Cōm.18 tia.vt vult Cōmen.in iſto 3°. ❡ Et cōfirmat iſtā partem.
qm̄ imediatū ꝑncipiū a quo ꝓcedit opatio nō ſicut a pu-
ro inſtrō.ſed ſicut ab agente 2°.qd̄ determinat agens pri
mū dʒ hr̄e formā in actu.quēadmodū hō generās deter
minans ſoleʒ hʒ geniti formā actu. fantaſma vero ſi mo
uet intellectū ad intelligere nō pōt dici ꝙ ſit purū iſtru-
mentū.qꝛ puro inſtrō nō aſſimilat̄ effectus. vt ſecuri nō
aſſimilat̄ ſcānū vel domus:ſed artificio: fantaſmati aūt
aſſimilat̄ itelligere.cū ex alio ꝛ alio fantaſmate ſit aliud
ꝛ aliud intelligere.q̄re ſeq̄ret̄ ꝙ fantaſma ſic eſſet itelle-
ctuʒ actu:qd̄ eſt ipoſſibile manifeſtū. Nec pōt dici ꝙ ipʒ
fantaſma ſit intellect⁹ in actu v̄tuali.qꝛ hn̄s actū virtua-
leʒ eſt nobilioꝛis oꝛdinis q̄ hn̄s actū foꝛmalē.vt pʒ ꝑmo
metheoꝛoꝝ.quēadmodū ſol hn̄s calitatē virtute actiua
eſt nobilioꝛ igne.fantaſma vero nō eſt nobilius actu itel
lectus. ❡ Sʒ indubitāter q̄cq̄d ſit de ꝯclōne mihi vr̄ ꝙ
illa rō nō habeat aliquā efficaciā.imo ſi valerēt eius ꝑn-
cipia per ea ꝓbaret̄ oio ꝙ nulla ſpēs poſſet fieri in itelle
ctu.ꝛ ꝓcederet ſic.ſi aliq̄ ſpēs intelligibilis fieret in itel-
lectu oporteret ꝙ aliqd̄ mouens eſſet ꝓpiquū ꝛ imedia-
tuʒ qd̄ moueret itellectū ad eā.hoc oio eſt manifeſtum.
ſed nō poſſet eſſe aliqd̄ tale ſm̄ hec dicta. quare ꝛc̄.ꝓba-
tio.nō.n.itellect⁹ poſſibilis poſſet eſſe mouēs ſeipm ime
diate ad ſpēm intelligēdi.cū ipſe ſit in pura potētia paſſi
ua ad eā.nec poſſet eſſe intellectus agens. qꝛ ille eſt vlis
cā actiua oīs ſpēi intelligibilis ſm̄ illos. ergo nō pōt eſſe
ꝓpinq̄ cā vnius eaꝝ determinata ſine agente alio deter
minante.nec poterit illud mouēs eſſe fantaſma. pʒ ex di
ctis.qꝛ ꝑncipiū ꝓpinquū opatiōis nō eſt purū inſtrm̄:ſed
agens ꝓpinquū determinans actū ꝑmū dʒ hr̄e formā in
actu vt illi accipiūt.ꝛ nō ſolū hoc eſt veꝝ de ꝑncipio ope
ratiōis qd̄ mouet ad actū 2m.ſed etiā de eo qd̄ mouet ad
actū ꝑmū.vt hō generans determinās ſolem hʒ actu for
maʒ geniti vt iſti cōfitent̄. fantaſma vero nō hʒ ſpēʒ itel
ligibileʒ actu vt māifeſtū ē. ❡ Et ſi diceret̄ ꝙ imo hʒ eā
actu virtuali. Contra hoc arguit̄ ſm̄ dicta illorū.qꝛ hn̄s
actū virtualē eſt nobilioris ordinis q̄ hn̄s actū formalē
vt illi accipiunt.ꝛ ſic fantaſma eēt nobilioris ordinis q̄
intellect⁹ agens:qd̄ eſt abſurdū. ❡ Sed dices ꝙ illa pro
poſitio hn̄s actū virtualē ꝛc̄. dʒ intelligi de agente ꝑnci-
pali.nō aūt de agente ꝓpinquo. ꝛ ſic eſt fantaſma. Sed
ſine dubio h̄ nō ꝓficit:qꝛ ſi iſti ꝓpōnē ſolū intelligerent
de agēte remoto vel ꝑncipali.tunc per eā nō ꝓbaſſent ꝙ
fantaſma nō mouet itellectū ad itelligere tanq̄ȝ mouēs
imediatū.cuius tn̄ oppoſitū manifeſtū eſt inſpicienti vba
illoꝝ ꝛ ꝓceſſuʒ ſuū. Nā poſitis verbis Cōm. ꝯ illā pōnē
ſtatim cōcludit̄.ꝛ ſic manifeſtū eſt ꝙ fantaſma nō habʒ
actū per quē poſſit imediate mouere itellectuʒ ad itelli-
gere vel cāre ipm.ꝛ hoc etiā manifeſtū eſt ꝑ vba q̄ ſequū
tur vbi ſic dicit. Amplius ſic dicēdo.ſ.ꝙ ſi fantaſma mo-
uet imediate ad itelligere:fantaſia ꝛ itellectus nō diffe
rent.qꝛ iam hn̄t ideʒ mouens imediatuʒ.ꝛ ſic manifeſte
pʒ ꝙ per illā ꝓpōnē hn̄s actū virtualē ꝛc̄. volunt ꝓbare
ꝙ fantaſma nō mouet itellectū imediate ad itelligere.ꝛ
iō dʒ ꝙ intelligant eā de ol hn̄te actū virtualē.ꝛ ſic ꝓba-
bit̄ per eaʒ ꝙ fantaſma nō mouet imediate itellectū ad
ſpēm intelligibilē.Quid igit̄ mouebit eum imediate ad
ſpēʒ intelligibilē? Et ex hoc euidentiſſime apparet defe-
ctus huius rōnis in qua tn̄ nimis gloriabat̄ hō quem tu
ſcis ꝛc̄. Qualr aūt ſoluēda ſit hec rō q̄ vr̄ ꝓbare ꝙ fantaſ
ma nō mouet imediate intellectū ad ſpem itelligibileʒ
videbit̄ in alia q̄one ſequēti.h̄.n.mihi ad p̄ns ſufficit. Qꝛ
ſi illa rō valeret per eā deſtrueret̄ ſpēm itelligibilē fieri
in intellectū.vt pʒ diligēter inſpicienti.ꝛ de hoc alias feci
tractatū. Dimiſſa g̊ hac rōe dico breuiter ad p̄ns ꝙ ſpēs
intelligibilis rei mālis eſt q̄d aliud realr ab itellectione
illius rei:ꝛ intelligo per ſpēm intelligibilē formā abſtra-
ctam ꝛ ſpūalē ꝓductā ab intellectu repn̄tante ipaʒ rem
mālēʒ vlr abſtracte:ꝛ per intellectionē itelligo cognitio
nem quā hʒ intellect⁹ de ipſa re ſibi pn̄tata per ſpēm. Et
iſtā cōcluſionē ſic ꝓbo ad p̄ns ſpāliter. Si ſpēs intelligi-
bilis eſſet idē realr cū intelligere tūc illud qd̄ eſt imedia
tuʒ ꝑncipiū actiuū ſpēi intelligibilis eſſet imediatū ꝑnci
piuʒ actiuū intellectiōis. hec eſt manifeſta de ſe.ꝯn̄s eſt
falſum.qꝛ fantaſma eſt ꝑncipiū imediatū actiuū ſpēi in-
telligibilis vt cōcedūt q̄ſi oēs. ſed ipm fantaſma nō pōt
eſſe ꝑncipiū per ſe imediatū actiuū ipſi⁹ itellectiōis ꝑfe-
ctū vt ꝓbabit̄ infer⁹.q̄re ꝛc̄.ꝙ aūt fantaſma ſit ꝑncipiū
imediatū actiuū ſpeciei facile eſt ꝓbare. Nā imediatus

eius ꝑncipiū non eſt intellectus poſſibilis cum ipſe ſit in
T.c.18. potentia receptiua reſpectu eius. vt pꝫ ex iſto 3°.nec itel-
lectus agens pōt eſſe hō ꝑncipiū ꝓpinquū.q̄ꝛ ipſe ē vlis
cā oīum ſpērū.ꝛ ideo nō pōt eſſe cauſa imediata ꝛ ꝓpria
vnius eaꝝ niſi determinet̄ per aliqđ actiuū ꝑncipiuꝫ ꝛ i-
mediatū:ꝛ quid eſſet illud niſi fantaſma:q̄re ꝛc̄.⸿ Itē
aliq̄ ſic arguūt.itelligere eſt actio vel paſſio: ꝛ ſpēs itelli-
gibilis eſt q̄litas.ergo.⸿ Itē ſic ꝓbant. q̄ꝛ ceſſante actu
intellectiōis adhuc remanet ſpēs itelligibilis ꝛ remanet
ſciā vt ſupponunt tanq̄ꝫ manifeſtū. ꝛ ſcia nō eſt aliud q̄ꝫ
ſpēs intelligibilis.Sꝫ iſta duo ſunt multū dubia ideo de
iſtis faciā q̄ōnes ſpāles diuiſim.⸿ Itē aliq̄ ſic arguūt.il-
la nō ſunt idē realr̄ quoꝝ vnū eſt ꝑncipiū effectiuuꝫ alte-
rius.hec eſt euidens per ſe. ſed ſpēs intelligibilis eſt ꝑnm
effectiuū ipſi⁹ itelligere.hoc ꝓbat hō quē ſcis.q̄ꝛ ſpēs in-
telligibilis nō eſt idē eſſentialr̄ cū virtute vt ſupponunt:
lꝫ dr̄ant ſm modū vt dicit.q̄ꝛ virt⁹ itelligibilis magis eſt
fixa ꝛ ꝑmanēs in itellectu q̄ꝫ ſpēs itelligibilis ꝛ ſpēs ē vt
diſpoſitio reſpectu habit⁹. Nō habitus itellectualis eſt
ꝑncipiū cōſideratiōis vt manifeſtū eſt. ꝛ nō eſt ꝑncipiuꝫ
māle.q̄ꝛ cognitio nō hꝫ mām.nec formale.q̄ꝛ forme non
eſt forma.neq̄ꝫ finis: imo magis eꝫ.opatio.n.ē finis vir-
tutis.vt pꝫ in ꝑ ethicoꝝ.ergo relinquit̄ q̄ habitus itelle-
ctualis eſt ꝑncipiū actiuum ipſius cognitionis.ꝛ per ꝯñs
ſpēs intelligibilis eſt ꝑncipiū huius.cum ſit idē cū habi-
tu intellectuali.q̄re ꝛc̄.⸿ Hec rō ſupponit vnū dubiū ꝛ
forte ipoſſibile vt inquiret̄ poſt inferius diuiſim.ſ.vtruꝫ
ſpēs itelligibilis ſit ꝑncipiū actiuū ipſi⁹ itellectiōis.ꝑma
rō facit mihi certā fidē:ſed oꝫ expectare cōplementū ex
ꝯñtib⁹ vbi ꝓbabit̄ q̄ fantaſma eſt ꝑncipiū actiuū ipſius
intelligere ſaltē cōpletiuū ſeu effectiuū.q̄re ꝛc̄.

Ad primam rōnē in oppoſitū ꝯcedo maiorē. Et cū dr̄.q̄ itellectus eſt ſolū in poten-
tia ad itelligere.pōt dici q̄ nō eſt verū. q̄ꝛ cuꝫ intelligere
ſit q̄daꝫ actus ſcđs neceſſe eſt q̄ ꝑcedat aliq̄s act⁹ ꝑmus
ꝛ ad determinatuꝫ itelligere determinatus act⁹ ꝑmus.ꝛ
ille eſt ſpēs intelligibilis.Et cū dicit̄ q̄ potētia cognoſci-
tiua eſt ſolū ad cognitionē.verū eſt tanq̄ꝫ ad actū poſtre-
mū perfectiorē ꝛ finalē: ſed potētia cognoſcitiua bñ pōt
eſſe ad aliquid aliud tanq̄ꝫ ad diſpōnē requiſitā ad itelli-
gere:ſicut diaphanū eſt in potētia nō ſolū ad itentiones
coloꝝ:ſed etiā ad lumen qđ eſt eius diſpoſitio neceſſaria
ad receptionē earū vt manifeſtū eſt.ſic eſt in ꝓpoſito.Et
cū dicit̄ q̄ potētia cognoſcitiua ex eo dicit̄ cognoſcitiua.
q̄ꝛ ipſa eſt in potētia ad cognitionē verū eſt ꝑncipalr̄.ſed
hoc nō obſtāte ipſa eſt ad aliq̄d aliud.⸿ Uel dicatur q̄
potentia cognoſcitiua hñs actū ꝑmū ſolū eſt in potentia
ad cognitionē:ſed ſi nō hꝫ actum ꝑmū bñ eſt in potentia
ad aliq̄d aliud.Et cū ꝯfirmat̄.illud qđ ꝑ recipitur in po°
cognoſcitiua eſt cognitio.pōt dici q̄ verū eſt in potentia
cognoſcitiua hñte actū ꝑmū.ſed nō alr̄.⸿ Uel dicat̄ q̄
ꝑmo receptū in potētia cognoſcitiua pōt intelligi duplr̄.
Uno mō ordine dignitatis.ꝛ ſic bñ eſt verū q̄ ꝑmo rece-
ptum in potētia cognoſcitiua dꝫ eſſe cognitio. Alio mō ordi-
ne generatiōis vel ordine ꝓportiōabili ordini generatio-
nis:ꝛ ſic nō dꝫ. mō ipſa ſpēs itelligibilis nō eſt receptum
ꝑmū ordine dignitatis:imo ipſa itellectio eſt nobilior cū
ſit finis ipſi⁹ ſpēi.Sed ſpēs bñ eſt ꝑmo receptū via gene
ratiōis vel ꝓportiōabili ordini gn̄atiōis.ꝛ h̄ addo ꝑ tan-
to.q̄ꝛ ibi ꝓprie nō eſt ordo gn̄atiōis cū ipſa ſpēs itelligibi
lis nō ſit pꝛior tp̄e neceſſario q̄ꝫ ipm̄ intelligere. imo cōtin
git hec ambo fieri in eodē inſtāti:tn̄ ibi eſt ordo ꝓportio-
nabilis ordini gn̄atiōis.q̄ꝛ ſicut in ordine gn̄ationis ꝑora
ſunt iperfectiora.ſic ſine dubio ſpēs intelligibilis eſt q̄d
minus ꝑfectū q̄ꝫ itelligere.ſic etiā ſpēs coloris eſt minus
nobilis q̄ꝫ ſit videre vel viſio.⸿ Itē aliter pōt ſic ſatis
rōnabilr̄ dici q̄ ꝑmū receptū in virtute cognoſcitiua dꝫ
eſſe cognitio vel formalr̄ vel cālr̄: ita.ſ.q̄ ſit cā cognitio-
nis aliquo mō. ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito. nā ſpēs itelligibilis lꝫ
nō ſit eēntialr̄ cognitio tn̄ ipſa eſt aliq̄ mō cā cognitiōis:
ſed quō ſit cā ingrēdū eſt poſt iferius.q̄re ꝛc̄.⸿ Ad aliā
cū dr̄.tūc intellect⁹ ꝛc̄.dico q̄ itellus an̄q̄ꝫ itelligat nō eſt
aliq̄d actu.ſ.de ſe formalr̄ per ſuā ſubam ꝛ ꝑ ſuā eſſentiā
ſm vnā opinionē:tn̄ bñ pōt eſſe aliqđ ens actu per aliq̄d
aliud a ſua eētia nālr̄ an̄ itelligere.ꝛ ſic ē in ꝓpoſito.
Quis ſpēs itelligibilis nālr̄ ſit pꝛior ipſo intelligere quodā
modo tn̄ ipſa nō eſt de eētia itellect⁹. iō adhuc itellect⁹
nō eſt per ſuā eſſentiā ens actu ſed in potētia q̄ꝫtū ē de ſe:
ꝛ forte ad illā intētionē dicit Ar.q̄ itellect⁹ in formatus T.c.14.
actu quodāmō eſt in potētia.⸿ Ad aliā nego ꝯñaꝫ.ꝛ ad t.17.
ꝓbationē cū dicit̄.ignotuꝫ ꝛc̄.verū eſt in 3°.actu itellect⁹
qui eſt diſcurſus ab vno ad aliud.ſed in ꝑmo actu itelle-
ctus nō eſt neceſſe q̄ illud q̄ cauſat cognitionē ſit prius
cognituꝫ.ꝛ hoc eſt qđ dicit̄ in alijs verbis.illud qđ ducit
in cognitionē alterius eſt ꝑus notū. verū eſt de cognitōe
diſcurſiua ſed de cognitiōe intuitiua ꝛ ſimplici non opꝫ.
ſicut ſpēs coloris extñs in viſu ducit i cognitionē coloris.
tamen nō opꝫ q̄ ſit prius cognita q̄ꝫ color.quare ꝛc̄.

⸿ Non aūt ſemper cā cōſiderāda. In habenti-
bus aūt māꝫ potentia vnūq̄dq̄ꝫ intelligibiliū ē:
q̄re quidem illis nō inerit intellectus:ſine ma-
teria enim potentia eſt intellectus taliuꝫ:illud
aūt intelligibile erit. T.cō.XVI. Qō.XV.

Queritur. Utrū fantaſma ſit ꝑncipiū actiuum
ſpēi intelligibilis.Arguit̄ ꝑmo q̄ non.imāle
nō pōt fieri ab ente māli.q̄ꝛ illis nō ꝓportio-
nant̄. ſed ſpēs intelligibilis eſt q̄d imāle vt
manifeſtū eſt.fantaſma vero eſt q̄d māle:ita
q̄ in mā.ſ.in corpore hūano vt manifeſtuꝫ eſt in iſto lib° 2° hui⁹.
q̄re ꝛc̄.⸿ Itē ſi fantaſma ageret ſpēm itelligibilē i actu: T.c.16
tunc fantaſma eſſet nobilius itellectu:qđ eſt manifeſtuꝫ
ipoſſe.ꝯña ꝓbat̄.q̄ꝛ oē agens eſt nobilius patiēte:vt ma-
nifeſtū eſt in iſto 3°.q̄re ꝛc̄.⸿ Itē ꝑncipiū ꝓpinquū gene T.c.19.
ratiōis qđ nō eſt purū inſtr̄m: ſed eſt agens 2m.ſ.determi
nans actū ꝑmū dꝫ hr̄e formā effect⁹ in actu. vt hō gene-
rans hoiem q̄ eſt agens nō purū inſtr̄ale: ſed agēs deter-
mināns ꝑmū actū hꝫ formā hoīs in actu:ſed fantaſma nō
hꝫ ſpēm itelligibilē in actu cū nō poſſit eſſe purū inſtr̄m.
q̄ꝛ puro inſtr̄o nō aſſimilat̄ effect⁹:vt ſecuri nō aſſilat̄ do
mus:fantaſmati aūt aſſilat̄ ſpēs itelligibilis. vt manife-
ſtū ē.q̄re ꝛc̄.⸿ Et ſi dicat̄ q̄ fantaſma nō hꝫ ſpēꝫ itelligi
bilē actu formali formalr̄ ſibi iherētēꝫ:ſed actu v̄tuali.ſ.
q̄ꝛ hꝫ v̄tuteꝫ actiuā vel ē virt⁹ actiua ei⁹.Cōtra h̄ arguit̄.
q̄ꝛ hñs actū virtualē eſt nobilioris ordinis q̄ꝫ hñs actuꝫ
formalē.vt ſol qui hꝫ calíditatē actu virtuali ē nobilior
igne qui hꝫ cā formalr̄.ſed fantaſma nō eſt nobilius itel
lectu.q̄re ꝛc̄.⸿ Et ꝯfirmat̄ hec dubitatio ꝛ redit in idē:
hr̄e aliq̄d in actu virtuali eſt nobilior modo hr̄e q̄ꝫ hr̄e
aliq̄d in actu formali.vt dicit̄ i exēplo ꝑdicto. ſi igit̄ fan
taſma ſpēm itelligibilē hr̄et actu virtuali cū itellect⁹ ha-
beat eam actu formali tunc nobiliori mō hr̄et eaꝫ fantaſ
ma q̄ꝫ intellectus:qđ eſt abſurdū.quare ꝛc̄.

Oppoſitum dicit̄ cōiter ꝛ ꝓbat̄.q̄ꝛ oꝫ eſſe ꝑnci-
piuꝫ aliqđ ſpēi intelligibilis actiuū
cuꝫ ipm̄ ſit aliqđ nouuꝫ. ꝛ ipꝫ nō pōt eſſe ſolus intellect⁹
poſſibilis: cuꝫ ipſe ſit ſolū in potētia receptiua ſm Ariſt. T.c.18.
nec ſolus intellect⁹ agēs. q̄ꝛ ſi ſic hō poſſet intelligere ſi-
ne fantaſmate.vt dicit Cōmē.in iſto 3°.q̄re ꝛc̄.⸿ Itē itel Cō.20.

lectus agens eſt ꝑncipium vniuerſale oīum ſpērū: ꝛ tale non ſufficeret ad vnā determinatā ſpēʒ generandā ſine agente particulari ꝛ ꝓpīquo. ergo relinquit̄ ꝙ fantaſma ſit aliqđ agens ipſius ſpeciei intelligibilis.

Ad iſtā qōnē dico breuiter ꝙ fantaſma hūanum eſt ꝑncipiū actiuum ꝓpinquum ſpēi intelligibilis ꝑmo recepte in intellectu ꝛc. qđ ꝓbo ſic. qñ duo accñtia abſoluta quoꝝ vnuʒ nō eſt relatiue ad aliud ſic ſe hñt ꝙ poſito vno ponit̄ reliquuʒ: ꝛ remoto remouet̄: ꝛ vnuʒ illoꝝ nō eſt ſubm̄ ꝓpriū alterius vel rō ſubſiſtēdi: nec ambo ſunt in eodē ſubō ꝓprio oʒ ꝙ vnū illoꝝ ſit cauſa aliquo mō alterius: ſed fantaſma humanuʒ ꝛ ſpēs intelligibilis ſunt duo accñtia abſoluta taltēʒ ſic ꝙ vnuʒ illoꝝ nō eſt eſſentialr̄ relatio vel reſpect⁹ ad aliud. hoc recipio tanq̄ʒ manifeſtū ad pñs: ſed poſito fantaſmate hūano ponit̄ ſpēs intelligibilis ꝛ remoto remouet̄ vt cōcedunt oēs. ꝛ cōſtat ꝙ vnū illoꝝ nō eſt ſubʒ alterius nec ambo ſunt in eodem ꝓprio ſubō vt manifeſtū eſt. ergo neceſſe eſt ꝙ vnū illoꝝ ſit aliqualr̄ cā actiua alterius: ꝛ certū eſt ꝙ ſpēs intelligibilis nō eſt cā actiua
T.c.160 t.161. fantaſmatis. qꝛ fantaſma fit a ſenſu in actu ſm̄ Ariſt. 2° huius. ergo relinquit̄ ꝙ ipm̄ fantaſma eſt cā actiua ipſi⁹ ſpēi intelligibilis. maior ꝓpoſitio h⁹ rōnis eſt manifeſta inſpicienti hn̄ oīa. poſſibile. n. eſt ꝙ duo accidētia ſint in eodē ſubō ꝓprio. ꝛ vno poſito ponat̄ reliquuʒ ꝛ remoto remoueat̄: ꝛ tñ vnū illoꝝ nō ſit effect⁹ alterius: ſicut riſibilitas in hoīe ꝛ ſuſceptibilitas diſcipline. poſſe eſt ēt ꝙ vnū accñs ſit ſubm̄ ꝓpriuʒ alterius vel diſpō ꝓpria ad ipm̄ ꝛ vno eoꝝ poſito ponat̄ alterū ꝛ remoto remoueat̄: ꝛ tñ vnū illoꝝ nō eſt effectiuū alterius: vt ſupficies dicitur hr̄e colorē vel aliqđ hō. poſſibile ēt ē ꝙ duo accñtia relatiua poſito vno ponat̄ ꝛ reliquū ꝛ remoto remoueatur. qꝛ ſūt reſpectiua adiuicē vt ꝑ̄nitas ꝛ filiatio. ꝛ vnūqđq̄ʒ illoꝝ taliū nō ſit per ſe ꝑncipiū actiuū alterius. Sʒ ſi ſunt accñtia abſoluta ſic ꝙ vnū illoꝝ. nō ſit eſſentialr̄ relatio ad aliud ꝛ nō ſunt in vno ꝓprio ſubō. ꝛ vnū eoꝝ nō ſit ſubm̄ ꝓpriū alterius nō vr̄ rō q̄re poſito vno illoꝝ ponat̄ reliquū ꝛ remoto remoueat̄: niſi qꝛ vnū illoꝝ eſt cā actiua alterius. ſicut poſito lumie corporis luminoſi ponit̄ lumen in diaphano ꝛ remoto remouet̄. qꝛ lumen corporis luminoſi eſt cā actiua lumis diaphani. ſilr̄ ꝛ in alijs. ꝛ ſic pʒ maior. ꝛ minor ſilr̄ ē manifeſta paꝝ ēt exercitatis in phīa. ſicut. n. ſenſibili appropinq̄to ſenſui ꝑticulari fit ei⁹ ſpēs in ſenſu ꝛ remoto remouet̄. ſic poſito fantaſmate hūano ponit̄ ſpēs in itellectu ꝛ remoto remouetur. ꝛ credo ꝙ h̄ voluit dicere Cōmē. in iſto 3°. ↄmēto. 30. vbi dicit ſic ſm̄ Ar. ꝙ intellecta vlia. i. ſpēs vlēs. ſ. q̄bus res intelligunt̄ vlr̄ colligata ſunt cū itētiōib⁹ imagiatis ꝛ corrupta per corruptionē eaꝝ. Et ſi dices ꝙ Cōmē. ibi per itellecta vlia itelligit itellectiōes nō ſpēs. tunc ex h̄ habeo ꝙ itellect⁹ ponit̄ poſito fantaſmate ꝛ remoto remouet̄. ꝛ ſic habeo ꝙ fantaſma ſit cā actiua itellectiōis. qđ nullo mō pōt eſſe niſi cauſet ſpēm intelligibilē. cū ipſa ſpēs neceō ꝑcedat ipm̄ itelligere ſicut diſpō ad itelligendū vt videbit̄ poſt. ¶ Ulterius ſatis pʒ ꝙ ſpēs itelligibilis nō eſt pura relatio ad fantaſma. nec ecōuerſo. imo ſunt q̄dā q̄litates de ꝑma ſpē q̄litatis vt cōcedūt q̄ſi oēs vt videbit̄ poſt. ¶ Itē certū ē ꝙ ſpēs itelligibilis nō eſt ſubm̄ fantaſmatis. qꝛ ſicut ſpēs itelligibilis ē in itellectu ſic fantaſma eſſet in itellectu: qđ eſt abſurdū. nec ſilr̄ fantaſma eſt ſubm̄ ſpēi itelligibilis. qꝛ ſic ſpēs intelligibilis eēt in fantaſmate. qđ ſilr̄ eſt abſurduʒ. nec ambo ſunt in eodē ſubō ꝓprio vt manifeſtū eſt. Hec ēt aperte eſt intētio Cōmen. in iſto 3°. cōmēto. 5. ꝛ in multis alijs locis. vbi dicit ꝙ ꝑparatio ex̄ris in imaginatiua v̄tute eſt ꝑparatio in mouēte vt ſit motor qđ nō eēt niſi ipm̄ fantaſma eſſet aliquo mō ꝑn̄ᵐ actiuū ſpēi itelligibilis. ¶ Sʒ ad pleniorē itellc̄m dictoꝝ ꝛ dicēdoꝝ ē diligēter notādū. ꝙ in aīa hūana īherēte corpori hoīs ꝑter q̄nq̄ʒ ſenſus ꝑticulares ꝛ ꝑter ſenſuʒ cōeʒ dr̄r eſſe tres v̄tutes iteriores idiuiduales ꝛ organice. ſ. imaginatiua: cogitatiua: ꝛ memoratiua: ſm̄ doctrinā Cō. in iſto 3°. cōmē. 6. ꝛ. 20. Uirtus q̄dē imaginatiua dr̄ reſuare ſpēs accñtiū ſenſibiliū ꝓprioꝝ ꝛ cōmuniū: vt ſpēs ſonoꝝ coloꝝ magnitudinis ꝛ figure ꝛ hō. Uirtus aūt cogitatiua cognoſcit ꝓꝑ̄etates nō ſenſatas. i. nō cognitas per ſenſus ꝑticulares: ſicut ↄueniēs ꝛ nociuuʒ bonitatē ꝛ malitiā. ꝛ hāc ꝑ̄nitatē. ꝛ hanc filiationē. ꝛ vlr̄ formas idiuiduales in oībus ꝑdicamētis. vt docet Cō. ꝛ de iſta virtute fuerunt aliq̄ ↄgregata in fine ſcōi h⁹. Uir- 2°.beti⁹.
tus aūt memoratiua dr̄ reſuare ipſas itentiōes. i. ꝓꝑ̄etates nō ſenſatas: quēadmodū imaginatiua ſeruat formas Cō. 63.
ſenſatas. vtrū aūt ille v̄tutes ſint realr̄ diuerſe aut ſʒ rē abſolutā aut nō. ſʒ ſufficiat vna ꝛ eadē virt⁹ ad oēʒ taliū receptionē bona eſt inq̄ſitio: ſʒ h̄ magis hʒ locū in de memoria ꝛ reminiſcētia. verꝝ eſt aūt ꝙ aliq̄ addūt virtuteʒ fantaſticā q̄ ↄponit adiuicē formas cū formis ꝛ itētiōes cū intētiōib⁹ ꝛ formas cū intētiōib⁹ ꝛ ecō. Sʒ ſine dubio credo ꝙ hec virt⁹ eſt v̄tus cogitatiua ꝛ ꝙ ꝑ ipaꝝ fantaſiā Ar. itellexit cogitatiuā ipam: ſicut declaratū fuit in 2°. h⁹. Nō ad ꝓpoſitū de iſtis trib⁹ virtutib⁹ erit dubiū. q̄ eaꝝ miniſtret itellectui. i. cui⁹ act⁹ eſt imediatū ꝑnᵐ actiuum
ſpēi itelligibilis. vr̄. n. ex v̄bis Cō. in multis locis ꝙ imaginatiua ē illa q̄ imediate deſeruit itellectui cū dicat in- Cō.30.
tellectū idigere itētiōib⁹ imaginatis ꝛ ab eis moueri. vt t.39.
pʒ in multis locis Cō. Sʒ ex alia ꝑte vr̄ ꝙ memoratiua debeat imediate deſuire itellectui. qꝛ ipſa eſt magis ſpiritualis ſm̄ Cō. in iſto 3°. cōmē. 6°. vr̄ ēt ꝙ virtus cogitatiua. qꝛ illa virt⁹ eſt nobilior q̄ʒ memoratiua. ꝓhō. Nā virtus actiua cognoſcitiua nobilior ē virtute paſſiua nō cognoſcēte. hec recipit̄ ꝓ maximo: ſʒ virt⁹ cogitatiua ē cognoſcitiua vt manifeſtū ē: cogitare. n. nō ē niſi coḡſcere. memoratiua. n. nō ē cognoſcitiua formalr̄. qꝛ ſuare ſpēʒ vel intētionē nō ē cognoſcere vt manifeſtū ē. ↄtingit. n. aliquē dormientē ſuare ſpēʒ vel intētionē aliquā: qui tñ actu nihil coḡſcit. De h̄ tñ tractādū ē diffuſius in de memoria ꝛ reminiſcentia. Uirt⁹ itaq̄ʒ cogitatiua ꝓpria hoīs nobilior eſt q̄ʒ memoratiua. ꝛ ſic dʒ imediate ſuire itellectui ita ꝙ eius act⁹ agit imediate in itellc̄m quoq̄ mō. Ꝓ. virtus cogitatiua vr̄ eſſe ꝓpingor itellectui q̄ʒ memoratiua. ꝓpingor dico ſm̄ nām ꝛ ordinē ꝑfectiōis. qꝛ virtus cogitatiua ſm̄ Cōm. eſt aliq̄ rō vt ipſe dicit in iſto 3°. ↄmēto. 20. qđ expoſitū fuit ſupra 2ᵐ. in vltia qōne. Memoratiua vero nō ponit̄ eſſe aliq̄ rō. q̄re vr̄ ꝙ cogitatiua imediate miniſtret itellectui. ꝛ vtinā ego ſcirem q̄d eſſet hic dicendū. ¶ Suppoſito tñ ꝙ ſpēs itelligibilis quā accipit itellect⁹ ex virtute organica ſoꝛ. nō ſit ꝑpetua in intellectu eo ꝙ oē ḡnābile eſt corruptibile: ꝛ oē corruptibile corrūpet̄ neceō: ꝛ adhuc illa eſſet ocioſa in eternū cum ſm̄ eā nō operaret̄ itellect⁹. Suppoſito etiā ꝙ ſpēs itelligibilis remanet in itellectu poſt actualē intellectioneʒ ſicut ſupponūt q̄ſi oēs. mihi vr̄ veriſile ꝙ ipſa ſpēs itelligibilis ſit imediate ab ipſa ſpē q̄ eſt in memoratiua vel imaginatiua vel vtraq̄ʒ: ita ꝙ ſpēs itelligibilis q̄ intellr̄ ꝓꝑ̄etas non ſenſata ſit ab ea q̄ eſt in memoratiua: ꝛ ſpēs itelligibilis q̄ itelligit̄ forma ſenſata ſit ab ea q̄ ē in imaginatiua. qđ ſic pʒ. ponat̄ ꝙ ſoꝛ. deſinat itelligere albedinem quā ꝑus intellexit per eius ſpēʒ ꝛ illa ſpēs remanet in intellectu per aliqđ tp̄s deficiente intellectiōe. quero vtrum in ſoꝛ. ſit aliqđ agens ꝓpinquū cōſeruās ſpēm albedinis in intellectu aut nullū. ſi nullum tunc ſequit̄ ꝙ

illa ſpēs erit in intellectu eternalr. non. n. corrūpit̄ cor
ruptione ſubti. nec a ꝯrio. q2 nullū h3 ꝯriū. nec a ſeipſa.
nec ꝑꝑ defectū agentis ꝓping cōſeruantis poſtꝗ̄ nullū
eſt tale. Si vō dicas ꝙ in corpore ſor. ſit aliqḋ cōſeruati-
uum illius ſpēi. certū eſt enī ꝙ illud nō eſt actualis cogi-
tatio ſeu actus fantaſiādi. q2 ille actus deficit deficiente
intellectione ⁊ eꝯ. cū ḡ ſpēs intelligibilis ponat̄ manere
poſt actualē itellectionē. ſequit̄ ēt ꝙ manet poſt actualē
cogitationē. ⁊ ſic nō cōſeruat̄ totaliter per ipm actū cogi
tandi. Quid ḡ remanet in organicis virtutib⁹ a quo ſpēs
intelligibilis depēdeat in cōſeruari niſi ſpēs q̄ eſt in me-
moratiua vel imaginatiua: ſi aūt ab iſtis dependet ſpēs
itelligibilis in cōſeruari neceſſe ē ꝙ illa ſint ṗncipia effe-
ctiua ꝓpinq̄ ſpēi intelligibilis mō ṗdicto. q̄re ⁊c̄. ¶ Di-
ceret̄ ergo ſm̄ iſtā viā ꝙ actus virtutis memoratiue. i.
ſpēs rei extitis in ea eſt ꝓpinquū ṗn̄m actiuū ſpēi itelligi-
bilis in intellectu. ⁊ ſilr actus virtutis imaginatiue hūa-
ne. ſ. ſpēs rei extis in ea: ſilr eſt ṗncipiū actiuū ſpēi intelli-
gibilis: ⁊ remanentibus iſtis ſpēbus in iſtis virtutib⁹ re-
manent ſpēs intelligibiles in intellectu: qbus pōt intelli
T.c.60. gere res quaꝝ ſunt ſpēs. Et ad iſtā intētionē dicit Aꝛ. in
2° hui⁹. ꝙ intelligere eſt in nobis cum volumus: nō ꝙ ad
actū intelligēdi necīo oporteat ṗcedere actū voluntatis
quo volumus itelligere illā rē. q2 ṗcederet̄ in infinitū:
ſed intelligim⁹ cū volumus. i. abſente re ſenſibili poſſu-
mus eā intelligere per ſpēs eius interius reſeruatas. ⁊ il-
le ſpēs extites ⁊ reſeruate in virtutib⁹ organicis ſūt vl̄es
Cō. 60. quodāmō. vt dicit Aꝛ. ⁊ Cōmē. exponit ꝙ ſunt vl̄es i po
tentia. non qdē in potentia receptiua. q2 nunꝗ̄ recipiunt
vniuerſalitatem: ſed in potētia actiua. q2 agunt aliq̄liter
C.5.t.30 ipam ſpēm vl̄em ad intelligēdū eā. Un̄ Cōmen. dicit in
iſto 3° ꝙ ṗparatio extis in intētiōibus imaginatis ad rē
intellectā fiendam eſt ṗparatio in motore vt ſit motor ⁊
multa ſilia inuenies in multis cōmētis. Sed qd dicā de
actu virtutis cogitatiue? Dico ſaluo meliori iudicio ꝙ il
le actus quē puto nobiliſſimū inter oēs actus virtutis
ſenſitiue agit vel eſt ṗn̄m agēdi imediate in intellectu nō
qdē actū intelligēdi tanꝗ̄ ṗncipiū effectiuū ipſius vt ꝓ-
babit̄ poſt. ſed agit aliquā formā abſtractā que eſt ime-
diata ṗparatio vel diſpō intellectus ad itelligere actuali
ter. ⁊ hec ṗparatio imediata deficit deficiente actuali co
gitatione. ⁊ ideo ſilr deficit intelligere: ⁊ q̄to aliquis eſt
melioris ⁊ ſubtilioris cogitatiōis tanto illa diſpō eſt me-
lior ⁊ perfectius itelligit. Et forte ad iſtā intentionē dicit
Aꝛ. in ṗdicamētis ꝙ habentes habitū qdam ſunt meli⁹
aut peius diſpoſiti. Concederē ergo ꝙ ad actū qui eſt in-
telligere rem nō ſenſatā requirit̄ ſpēs intelligibilis quā
imediate facit ſpēs extis in memoratiua ⁊ diſpō cāta ab
actuali cogitatiōe. Quid aūt ſit imediatū ṗncipiū effecti
uum intellectiōis in intellectu ſic diſpoſito videbit̄ poſt
deo dante. Silr ad actualē intellectionē rei ſenſibilis re
quirit̄ ſpēs intelligibilis quā iprimit ſpēs extis in virtu
te imaginatiua quā qdē ſpēm vocat Cōmē. intētionem
imaginatā. ⁊ cū hoc reqritur diſpō cāta ab actuali cogita
tiōe illius rei. ⁊ q2 oē qḋ intelligit̄ ab intellectu humano
vel eſt cognoſcibile per ſenſū ꝑticularē: vel nō ē cogno-
ſcibile per ſenſū ꝑticularē ꝑ ſe: ſed ꝑ virtutē cogitatiuā:
iō Cōmē. dicit in iſto 3° cōmēto. 33. ꝙ apṗhenſibilia huma
na diuidunt̄ in duo. ſ. in cōprehēſibile cuius ṗncipiū ſim-
ple cognoſcitiuū eſt ſenſus. ⁊ ꝯprehēſibile cuius ṗncipiū
cognoſcitiuū eſt cogitatiua. Et ſm̄ iſtā viam oꝫ dicere ꝙ
virtutes iſte in hoīe ſunt alterius ſpēi ab illis que ſunt in
alijs aīalibus. Nā ſi eēnt eiuſdē ſpēi q̄re nō reciperet itel
lectus ab actibus illarū virtutū extitib⁹ in alijs aīalib⁹?
Siquis aūt hec dicta. q2 cōſueta nō ſunt nō acceptet. nā

vt conſueuimus dignamur ita dici. vt dicit Ariſto. in 2° T.c.14.
metaph. conſideret ꝙ multa ſunt incōſueta: q̄ tñ ſunt ve
ra in ſe ⁊ nō ſunt ꝯ aliquā dignitatē. vtrū aūt ſpecies in-
telligibilis ſumpta ab aliquo exiſtente in corpore indiui
dui humani remaneat poſt actualē intellectionē bona
eſt perſcrutatio. ꝙ ſi non remaneret ſed ſimul deficeret
deficiente intellectiōe crederē ꝙ actualis cogitatio vel
ſpecies rei exiſtēs in virtute cogitatiua cauſaret imedia-
te diſpōnem ꝓpinquā ad intelligere: ⁊ ſic exponerentur
oīa v̄ba Cōmen. qn̄ dicit intētiōes imaginatas mouere
intellectū. per intētiones imaginatas itelligit actū virtu
tis cogitatiue ꝓprie hoī. de hoc nō plus ad ṗſens.

Ad primam rōnē cū dicit̄. ꝙ māle nō facit imā-
le ⁊c̄. dico ꝙ verū eſt virtute ꝓpria
ſed v̄tute alicui⁹ imālis hn̄. ⁊ ſic eſt hic. nā fantaſma vir-
tute itellect⁹ agentis facit ſpēm in itellectu: ⁊ de hoc opꝫ
ingrere ſeorſū. q2 hoc eſt hn̄ occultū q̄liter facit intelle-
ctus agens ad gn̄ātionē ſpēi intelligibilis. ¶ Ad aliā ne-
ganda eſt ꝯn̄a. ⁊ cū dicit̄. ꝙ agens ⁊c̄. dicūt aliq ꝙ h̄ ē ve
rū de agēte ṗncipali lꝫ de agente inſtr̄ali nō eſt veꝝ. fan
taſma aūt nō eſt agēs ṗncipale: ſed inſtr̄ale ad gn̄ātionē
ſpēi intelligibilis. Sꝫ h̄ nō ſufficit ꝑꝑ duo. ṗ q2 nō ſolum
vera eſt ꝓpō de agente ṗncipali: ſed ēt inſtr̄ali. videmus
enī ꝙ ſemen maſculi nō eſt agens in gn̄ātione aīalis niſi
inſtr̄ale. ⁊ tñ cōſtat ꝙ ipm ſemē maſculi eſt nobili⁹ q̄ ſit
mā ſemis femelle. ¶ Itē q̄uis ꝓpō nō eſſet vera de agē
te qḋ eſt purū inſtr̄m: tñ agens qḋ nō eſt pure inſtr̄ale vel
inſtr̄m: ſed eſt agens 2m determināns agēs remotū: dꝫ eſſe
nobilius q̄ mā in quā agit. ſicut hō generās ē nobilior q̄
mā ex q̄ ſit hō. cōſtat aūt ꝙ fantaſma lꝫ nō ſit agens ṗn-
cipale oīo: nō tñ eſt purū inſtr̄m. q2 puro inſtr̄o nō aſſimi
lat̄ effectus ſicut ſecuri nō aſſilat̄ domus. nec effect⁹ di-
uerſificat̄ ſm̄ diuerſitatē inſtr̄i. fantaſmati aūt aſſimilat̄
ſpēs: ⁊ cōformat̄. vnde ⁊ Cōmē. dicit ꝙ fantaſma vel in- Cōm.5.
tentio imaginata eſt ſubm per qḋ itellect⁹ ſpeculatiu⁹ eſt
verus. ſubm dico. i. ṗncipiū ṗſuppoſitū. ⁊ iō iſta rn̄ſio nō
videt̄ ſufficere. ¶ Un̄ alr pōt dici cū dicit̄ agens eſt no-
bilius patiēte ſm̄ ꝙ patiens eſt. ꝯcedat̄ hoc. ſed nō oꝫ ꝙ
illud qḋ eſt agēs ſit ſimplr nobilius q̄ illud qḋ ē patiēs.
Cōcederet̄ igit̄ ſm̄ iſtā viā ꝙ fantaſma vt eſt agēs ē no-
bilius q̄ itellect⁹ inq̄tū patiēs: tñ nō ſequit̄ ꝙ fantaſma
ſit ſimplr nobilius q̄ intellect⁹: ⁊ ꝙ itellect⁹ ſm̄ ſe ⁊ ſim-
pliciter ſit min⁹ nobilis q̄ fantaſma. cui⁹ rō eſt: q2 lꝫ itel-
lectus recipiat a fantaſmate: tñ illa receptio nō ē nobiliſ
ſima opatio itellectus. imo hꝫ aliā nobiliorē ⁊ ꝑfectiorē
opationē. ſ. intelligere qḋ eſt nobilius reſpectu oīū ope-
rationū fantaſmatis. mō nobilitas rei dꝫ iudicari ex ſua
nobiliſſima opatiōe vt manifeſtū eſt cuilibꝫ itelligenti.
⁊ iō nō oꝫ ꝙ fantaſma ſit ſimplr nobilius intellectu. nec
eſt incōueniens. ſ. ꝙ aliqd ſm̄ vnā cōditionē ſit nobili⁹
alio: ⁊ tñ nō ſit ſimplr nobilius: ſicut aſin⁹ inq̄tū cogno-
ſcens eſt nobilior hoīe inq̄tū niger vl̄ alb⁹: ſꝫ nō ſimplr.
¶ Alr pōt dici ꝙ illa ꝓpō itelligēda ē i illis q̄ ſūt eiuſdē
ordinis. ſ. vbi agēs ⁊ patiēs vtrūq3 eſt māle vel vtrūq3 ē
imāle: ſꝫ ſi ſint diuerſoꝝ ordinū. vtputa ꝙ ipm agens ſit
ens in mā. paſſū aūt ſit ens ſeparatū nō oꝫ ꝙ agēs ſit no
bili⁹ ſimplr. nec forte hꝫ ꝙ agēs. ⁊ ſic eſt h̄. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad
aliā pōt ꝯcedi maior. ⁊ minor negari. imo ipm fantaſma
hꝫ hn̄ ſpēm itelligibilē i actu v̄tuali. i. hꝫ v̄tutē ſeu potētiā
actiuā ei⁹ aliq̄ mō. ſic. n. nō ſit ipoſſe fieri: ſic nō agit vl̄ nō
facit ipotens agere vl̄ nō facere. Et cū arguit̄ ꝯ h̄. q2 hr̄e
aliqd ⁊c̄. dicūt aliq ꝙ veꝝ eſt ſi agens qḋ agit actu v̄tua-
li ſit māle: ⁊ ſilr patiens: vl̄ ſi vtrūq3 eſt imāle: ſꝫ ſi agens
eſt māle ⁊ patiens imāle nō oꝫ. ¶ Sꝫ illḋ eſt hn̄ dubiū.
q2 ꝯſtat ꝙ ſemen qḋ agit in gn̄ātiōe hoīs hꝫ formā hoīs

actu virtuali ſic intelligēdo ꝙ hꝫ virtutē actiuā ipſius q̄
dr̄ virtus formatiua. tñ nō videt̄ ꝙ idē ſemen hēat aiaꝫ
mō nobiliori ſimplr̄ q̄ꝫ corp⁹ aiatū qḋ hꝫ eā formalr̄. ⁊ tñ
vtrūqꝫ illoruꝫ eſt qd māle. q̄re ⁊c̄. ¶ Propter qḋ aliꝗ di-
cūt alr̄. ꝙ hec ꝓpō itelligēda ē de agēte ꝑncipali. nō aūt
agēte ꝓpiquo qḋ eſt determinās agēs ꝑmū. ⁊ ſic eſt hic.
ideo ⁊c̄. Et ſcias ꝙ hec dubitatio eſt ſatis bona. Et ꝑ idē
ad aliā cōfirmationē pōt reſponderi. quare ⁊c̄.

¶ Eſt igitur ⁊ tunc potentia quodāmodo: nō
tamē ſimiliter ⁊ ante adiſcere aut inuenire: ⁊
ipſe autem ſeipſum poteſt intelligere. Textu
cōmenti. VIII. Queſtio. XVI.

Conſequēter querit̄. Utrū ſpēs intelligibilis
remaneat in intellectu ceſſante oī itellectōe:
⁊ intelligo reſpectu vnius ⁊ eiuſdē indiuidui.
verbi grā. ponam⁹ ꝙ fantaſma ſortis cauſa-
uerit aliquā ſpēm intelligibileꝫ in itellectu: ⁊
ipſe ſortes deſinat intelligere: ita ꝙ nihil penitus intelli
gat: ſicut cū dormit ⁊ nō ſōniat nec intelligit. vtrum illa
ſpēs intelligibilis remaneat in itellectu. Et arguit̄ ꝑmo
ꝙ nō. qꝛ ſi ſpēs intelligibilis cāta a fantaſmate ſoꝛ. rema
neat in intellectu ſoꝛ. eo nihil intelligēte. tūc ſoꝛ. nihil in-
telligente ipſe intelligeret: qḋ eſt manifeſte ĩpoſſe. probo
Cō.36. ꝯñaꝫ. qꝛ oē abſtractū actu eſt actu itellcm̄. vt pꝫ in iſto 3°
Cōm.ꝑ. a cōmētatore: ⁊ ēt inuit Cō. i 2° meta. mō illa ſpēs ē actu
abſtracta vt manifeſtū ē. g̊ eſt actu intellecta: ⁊ nō ē actu
itellecta niſi ab itellectu ſoꝛ. nec ei⁹ itellectio pōt denoia
re aliud idiuiduū niſi ipm ſoꝛ. vt manifeſtū ē exercitatis
pa ꝝ. g̊ ſoꝛ. tūc itelligit. ¶ Itē ſi ſpēs ⁊c̄. ſeq̄ret̄ ꝙ remanē
tibus oibus ꝑncipijs ꝑ ſe ꝓpinqs ⁊ imediatis ipſi⁹ itelli-
gere nō remaneret ipm itelligere: qḋ vr̄ abſurdū. qꝛ cā ⁊
T.c.37. cāuꝫ ſil' ſunt ⁊ nō ſūt. 2° phẏ. ⁊ ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ ꝑncipiū acti
uum imediatū ipſi⁹ itellectiōis eſt ipſe itellcūs agēs vel
ſpēs itelligibilis vel fantaſma: ⁊ ꝑncipiū receptiuū ē itel
lectus poſſibilis iformat⁹ ſpecie: imo oia illa manere poſ
ſent deficiēte itelligere. Cū.n. aliquis dormit ⁊ oīo nihil
itelligit manifeſtū eſt ꝙ hꝫ itellectū poſſibilē ⁊ itellectū
agentē ⁊ ſpēm rei exñteꝫ in virtute imaginatiua vel me-
moratiua. ⁊ cū h̄ hꝫ ſpēm itelligibilē vt ponis: ⁊ hec ſūt
ꝑncipia ipſi⁹ intellectiōis ſufficiētia. q̄re ⁊c̄. ¶ Iteꝫ vna
⁊ eadē virt⁹ nō eſt receptiua ⁊ cōſeruatiua eiuſdē ſpēi vl'
forme. cū g̊ intellect⁹ ſit vna ⁊ eadē virt⁹ ⁊ recipit ſpēm.
nō vr̄ ꝙ debeat eā reſeruare ſeu cōſeruare vel retinere.
¶ Itē ſicut ſe hꝫ ſenſus ad ſenſibile ſic itellect⁹ ad itelli
T.cō.3. gibile. vt pꝫ in iſto 3°. ſed ſenſus nō reſeruat ſpēm deficiē
te ſenſatiōe vt manifeſtū eſt inducēdo. viſus.n. cūꝫ defi-
cit videre nō hꝫ ſpēm coloris. ſilr̄ aūt ⁊ in alijs.

Oppoſitum arguit̄. qꝛ ſi ſpēs itelligibilis nō re-
maneret in intellectu ceſſante itel
lectiōe tunc intellect⁹ poſtq̄ꝫ intellexit eſſet eodeꝫ mō in
T.cō.8. potentia ſicut anteq̄ꝫ itellexiſſet: qḋ videt̄ eſſe ꝯ Ariſto.
qui dicit ꝙ intellect⁹ in actu quodāmō eſt in potētia: ſꝫ
nō ſicut ante adiſcere ſeu inuenire. ⁊ pꝫ ꝯña. ſicut.n. ante
intelligere erat in potentia remota ſic poſt ipſuꝫ intelli-
gere erit in potentia remota. quare ⁊c̄.

Ad iſtud dicūt q̄ſi oēs doctores. ꝙ ſpēs itelligibi-
lis pōt remanere in itellectu poſt actua-
lem intellectionē. ⁊ hoc ꝓbāt ꝑ rōnē iaꝫ inductā. ſ. ꝙ in-
tellectus poſt actualē cognitionē ⁊ intellectionē nō eſſet
magis ſciens q̄ꝫ ꝑus: ſed eodeꝫ mō in potētia ſicut añ: ita
ꝙ intellect⁹ hoīs ſciētis poſtq̄ꝫ d̄ſineret actu intelligere
nō eēt magis actuatus q̄ꝫ itellect⁹ pueri: qḋ eſt abſurdū.
⁊ ꝓbari poſſet rōne. qꝛ remanente ꝑn° actiuo ſpēi intelli
gibilis ꝓpinquo ⁊ nō ipedito ⁊ eius ſubō ꝓpō remanēte
dꝫ remanere ⁊ ipſa ſpēs. hec eſt euidēs ꝑ ſe. ſed poſt actū
intelligendi pōt remanere ꝑncipiū actiuū ꝓpinquū ſpēi
itelligibilis nō ipeditū ⁊ eius ꝓpriū ſubm actiuuꝫ q̄dem
ꝓpinquū. ſ. ſpēs reſeruata in memoria hoīs aut in v̄tute
imaginatiua aut vtraqꝫ: q̄uis.n. hō dormiat ⁊ nihil itel-
ligat actu: tñ in eius memoria ⁊ imagiatiua hñt reſuant̄
ſpēs rerū q̄s habuit in vigilia. nec hūiditas q̄ eſt cā ſōni
ipedit ipſas a cōſuatiōe ſpēi itelligibilis in itellectu. Cū
eñi itellꝰ poſſibilis ē ſuba icorporea: ita hñ ē pr̄is memo-
rie hoīs ⁊ imaginatiue qñ in organo iſtaꝝ v̄tutū eſt hūi-
ditas cāns ſonū ſicut qñ nō ē in eis hꝫ hūiditas. Uñ ſine
dubio hūiditas illa nullo mō pōt ipedire cōſeruationeꝫ
ſpēi itelligibilis depēdentis a ſpē exñte in vna iſtaꝝ vir-
tutū corporeaꝝ: ⁊ ſic remanet ꝑncipiū ꝓpinquū ſpēi itel
ligibilis actiuū nō ipeditū ⁊ remanet ſubm ꝓpriuꝫ. ſ. itel
lect⁹ poſſibilis. q̄re g̊ nō remaneret hꝫ ſpēs. Imagiamur
ꝙ ſicut lumē remanet in diaphano q̄ꝫdiu ē pn̄s ei corp⁹
lumioſuꝫ. ſic ſpēs itelligibilis remanebit in itellectu poſ
ſibili q̄ꝫdiu remanet ſpēs in v̄tute imaginatiua hoīs aut
memoratiua. ¶ Ex h̄ g̊ pōt ꝯcludi correlarie ꝙ act⁹ vir
tutis cogitatiue ꝓpe non eſt ſimplr̄ ⁊ ꝑ ſe neceſſarius ad
gnātionē ſpēi itelligibilis q̄ ꝑmo recepta ē in intellectu.
Nā ſi ita eſſet ille act⁹ eſſet neceſſari⁹ ad cōſeruationem
ipſius ſpēi intelligibilis. Cū.n. aliq̄ forma imediate ꝓdu
cit̄ ab aliq̄ agente ⁊ ab eodē idiget cōſeruari oē qḋ ē ne-
ceſſariū agenti ad ꝓductionē alicui⁹ forme eſt nečiuꝫ ad
cōſeruationē eius: ſicut videm⁹ in generatione lumis in
diaphano a lumie exñte in corpe lumioſo. qꝛ oē qḋ ē ne-
ceſſariū ad hoc ꝙ lumē corpis luminoſi generet lumen
in diaphano: eſt ēt nečiuꝫ ad hoc ꝙ lumē corporis lumi-
noſi ꝯſeruet lumē in diaphano. ſilr̄ aūt ⁊ in alijs. cū ergo
actus cogitādi nō ſit nečius ſimplr̄ ad cōſeruationē ſpēi
intelligibilis: imo pōt ſpēs remanere hoīe nihil cogitāte
vt dormientib⁹ cōtingit. ſeq̄t̄ ꝙ hꝫ actus nihil faciet ad
generationē ſpēi itelligibilis. ¶ Et ſi q̄rit̄. q̄re g̊ iſte act⁹
ad actū intelligendi req̄rit̄. Credo ſaluo meliori iudicio
ꝙ req̄rit̄ tanq̄ꝫ ꝑncipiū diſpoſitiuū qḋ inducit ꝓpinq̄ſſi
maꝫ diſpōnē req̄ſitā ad actū intelligēdi. ⁊ ſic virt⁹ imagi
natiua ⁊ memoratiua iducūt quādā diſpōnē ſiue ꝑpara-
tionē q̄ſi remotā. Actus aūt cogitādi idicit diſpōneꝫ vel
ꝑparationē ꝓpinq̄ſſimā. ⁊ hec vr̄ fuiſſe intētio Cōmē. in
iſto 3° cōmento. 20. vbi ſic dicit. Iſte.n. virtutes ſunt q̄ſi Cō.20.
res q̄ ꝑparāt mām artificij ad recipiendū actionē artifi-
cis: ⁊ in hac auctate gauiſus ē animus me⁹ cū dei laude.
Sꝫ vna auctoritas Cōmē. vr̄ ꝯdicere poſitiōi ꝑdicte. di-
cit.n. Cōmē. in iſto 3° cōmento. 39. ꝙ neceſſe eſt vt forme
exñtes ſint in itellectu ſcḋm velocitatem ⁊ rē velocioris
trāſmutatiōis nō fixā. ⁊ ꝙ ille eedem forme ſint exñtes
extra aiaꝫ in reb⁹ ſenſibilib⁹ ſm̄ ꝙ habit⁹ ꝯſiſtit in hñte
habitū ⁊ res fixa in re patiēte. Si aūt ſpēs itelligibilis re
maneret in itellectu poſt cōſiderationē actualē tūc non
maneret ſicut res velocis tranſmutationis nō fixe: imo
ſicut habitus: ⁊ hec quidē auctoritas difficilis eſt ad ex-
ponendū. vtinā ego ſcireꝫ qd ipſe per hoc intēdit. Forte
vult dicere ꝙ ipſe forme q̄ꝫtū ad intellectionē actualem
⁊ q̄ꝫtū ad diſpōnē ꝓpinquā ad intelligendū nō ſunt fixe
in intellectu: ſed q̄ꝫtuꝫ ad ſpēs ꝑ receptas hñ ſunt aliq̄lr̄
fixe. ⁊ ſunt habitus itellect⁹. ¶ Aliter dicūt alij ꝙ hoc ꝓ
tāto dicit Cōmē. qꝛ q̄ꝫtūcūqꝫ ſpēs remaneat poſt intelle-
ctionē actualē tñ ſemꝑ idiget ad ſui cōſeruationē fantaſ
mate tanq̄ꝫ cōſeruāte ꝓpinquo: ſicut lumē in diaphano
indiget lumie corporis luminoſi ⁊ ſpecies in ſpeculo idi
get obō cuius eſt ſpēs: ⁊ talis forma nō meret̄ dici habit⁹
nec aliqd fixū ſed res velocis tranſmutationis non fixa.
Hoc aūt q̄uis ſit dcm̄ ſubtilr̄: tñ forte nō eſt oīo verꝝ. qꝛ

cōſtat ꝙ forme exiſtes extra aīaꝫ in ſenſibilib⁹ ſunt ibi ꝑ
modū habitus ⁊ fixe. vt dicit Cōmē.in ꝟbis ꝑdictis.⁊ tñ
oēs forme oīuꝫ iſtoꝝ inferioꝝ depēdēt in conſeruari ab
īfluentia celeſti in tātū.ꝙ ſi nō eēt celū nō eſſet aliq̄ iſta-
ruꝫ formaꝝ inferioꝝ ſm Cōmē.in de ſuba orbis. ⁊ Ariſ.
ſatis innuit in ꝑ metheo. vbi dicit ſic. Eſt aūt cōtiguus ex
neceſſitate iſte mūdus inferioꝛ ſupioꝛib⁹ latiōib⁹. vt oīs
virtus ipſi⁹ gubernet̄ inde.❡ Pōt ḡ dici ad qōnē ꝙ ſi ꝑ
ſpēm intelligibileꝫ intelligat̄ diſpō cāta a forma q̄ eſt in
virtute memoratiua. vel a forma q̄ eſt in ꝟtute imagina-
tiua.talis ſpēs bñ remaneret in itellectu deficiēte actua-
li itellectiōe mō ꝑus dicto.ſi vero ꝑ ſpēm itelligam ꝑpa-
rationē cātā ab actu virtutis cogitatiue:illa nō remanet
ceſſante itellectiōe ſicut nec remanet ipſe actus virtutis
cogitatiue.Et videt̄ ꝙ ſm h oꝫ dicere ꝙ ad itellectionē
eiuſdeꝫ q̄ditatis.verbi grā.albedinis regrit̄ duplex ſpēs
intelligibilis:q̄rū vna eſt cāta a forma albedinis exiñte ī
imaginatiua hūana.alia vo eſt cāta ab actu ꝟtutis cogita
tiue.⁊ hec eſt ꝑfectioꝛ q̄ꝫ ꝑma.ſicut cogitatiua ē nobilioꝛ
imaginatiua.ꝙ aūt ꝑparatio facta ab actu virtutis cogi-
tatiue corrūpat̄ ceſſante illo actu pꝫ.qꝛ alr̄ ꝑpetuaret̄ in
itellectu: cū nō poſſit aliq̄ mō corrūpi niſi ꝑ defectū illi⁹
actus.Et certū eſt ꝙ actus ꝟtutis cogitatiue deficit ſimł
cū actuali intellectiōe. qꝛ virt⁹ cogitatiua non eſt virtus
Cō.20. cōſeruatiua vel reſeruatiua ſm Cōmē.q̄re ⁊c̄. Nec ē in-
cōueniens ꝙ vni⁹ rei diuerſe ſint ſpēs intelligibiles ſimł
in itellectu:q̄rū vna eſt ꝑfectioꝛ q̄ꝫ alia:ſicut ēt in aīa ſen-
ſitiua ſpēs albedinis q̄ ē in ꝟtute imaginatiua ē ꝑfectioꝛ
ea q̄ ē in viſu:⁊ ſic de multis alijs actiōib⁹.Et in iſta.q.lo
cutus ſuꝫ vt pl̄es.❡ Itē arguit̄ ad ꝑncipale.ſi nulla ſpēs
itelligibilis remāeret in itellectu poſt actualē itellectio-
nē q̄liter poſt cognitionē cōpletā itellcūs in habitu ⁊ itel
lect⁹ agēs ꝯiūgerent̄ itellectui poſſibili vt forma: ſic po-
Cō.36. nit Cōmē.i iſto 3°.⁊ de h ampli⁹ ingret̄ iſcri⁹.nō.n.videt̄
aliq̄ cā illius copulatiōis ſeu vniōis tunc plusq̄ꝫ ꝑus.

Ad primam rōnē cū dicit̄ .oē actu abſtractū ⁊c̄.
pōt dici ꝙ illud pōt intelligi dupl̄r.
Uno mō ꝙ ſit actu itellectū q̄tū eſt de ſe:ita.ſ.ꝙ nō idi-
geat ad ſuā itellectionē alia abſtractiōe:⁊ h bñ eſt ꝯcedē
dū.Alio mō ꝙ ſit actu intellm̄.i.ꝙ itellect⁹ hēat actu ei⁹
itellectionē:⁊ h nō eſt necīuꝫ.Sic aūt diceret̄ in ꝓpoſito
ꝙ ſpēs intelligibilis exñs in itellectu poſt actū itelligēdi
eſt actu itellecta q̄tū eſt de ſe.ita.ſ.ꝙ ad eius itellectōeꝫ
nō regrit̄ noua abſtractio ſpēi itelligibilis: ſed nō ē actu
itellecta ſic ꝙ itellcūs habeat itellectionē actualē ipſi⁹.
Et ex hoc pꝫ falſum eſſe h qd̄ aliq dicunt ꝙ ſpēs intelli-
gibilis intelligit̄ itellectiōe q̄ eſt idē cū eius ſuba. ⁊ nō ꝑ
aliquā itellectionē aliā ab eius ſuba. ſi.n.ita eēt:tūc ſine
dubio q̄ñcūq̄ꝫ remaneret ſpēs remaneret eius itellectio:
⁊ ſic ipſa itelligeret̄ ab itellectu in q̄ eſſet ei⁹ intellectio.
ipoſē.n.eſt ꝙ in itellectu exiſtat itellectio alicui⁹ qn itel
lectus intelligat illud.❡ Alij dicunt ꝙ iſta ꝓpō.oē actu
abſtractū ⁊c̄.eſt ꝟa de ſubijs ⁊ nō de accñtibus. ſpēs aūt
intelligibilis vt dñt nō eſt ſuba ſꝫ accñs. ❡ Itē aliq dñt
ꝙ iſta ꝓpō eſt ꝟa de illis actu abſtractis q̄ nō ordinānt̄ ad
recipiendū actū intelligēdi.ſpēs aūt itelligibilis ordina-
tur ad recipiendū intellectionē.q̄re ⁊c̄. ❡ Ad aliā breui
ter pōt dici ꝙ nō remanent oīa ꝑncipia ꝓpinq̄ ipſi⁹ itelli
gere.qꝛ nō remanet actus cogitatiue ⁊ ille eſt ꝑncipium
diſpoſitiuū qd̄ iducit ꝓpinq̄ſſimā ⁊ vltimā diſpōneꝫ ad
itelligere.Ex quo ēt manifeſtū eſt falſuꝫ eē qd̄ aliq ꝯſue-
uerunt dicere ꝙ itellect⁹ poſſibilis de ſe ſūme eſt diſpoſi
tus ad oēm itellectionē.h.n.eſt purū mēdaciū: imo ē in-
diſpoſitus ⁊ in potētia remota ⁊ idiget ꝑparatiōibus di-
uerſis ad hūc actū recipiendū.q̄ quidē ꝑparatiōes ei im-
primunt̄ a virtutib⁹ organicis ꝓprijs hoī. Et hoc teſtat̄
pulchre Cōmē.in auctate ꝑallegata.ille.n.virtutes.ſ.me
moratiua ⁊ imaginatiua ſūt res q̄ ꝑparant māꝫ artificij
ad recipiendū actionē artificis.Quid aūt ſit imediatum
ꝑncipiū actiuū ⁊ cōpletiuū ipſius itelligere iſerius vide-
bit̄.❡ Ad aliā cū dr̄. vna ⁊ eadē virtus ⁊c̄. pōt dici ꝙ il-
lud veꝝ ē in virtutib⁹ organicis. qꝛ virtus bñ receptiua
regrit aliā diſpōnē in organo q̄ꝫ reſeruatiua vt dicit̄ ī de
memoriam ⁊ reminiſcentia.virt⁹ q̄dē receptiua ⁊ nō bñ
cōſeruatiua regrit magis aliqd̄ dñiuꝫ hūiditatis ⁊ reſer-
uatiua requirit dñium ſiccitatis. humidi.n.eſt bñ ⁊ faci-
liter moueri ⁊ recipe:lꝫ nec diu nec bene ꝯſeruet: ſed ſic-
citatis eſt diu ⁊ bene ꝯſeruare:lꝫ cū difficultate recipiat.
⁊ hec eſt doctrina Auerrois in ſuo li°. de memoria ⁊ remi
niſcentia.❡ Ad aliā pōt dici ꝙ nō eſt ſilr̄ de ſenſu parti-
culari ad ſenſibile ⁊ de itellectu ad itelligibile.qꝛ ceſſan-
te ſenſatiōe ſenſus ꝑticularis.ſ.cū ſenſibile eſt remotum
nō remanet aliq̄d cōſeruatiuū ſpēi ſenſibilis in ſenſu ꝑti
culari:⁊ iō nō remanet illa:ſed abſente ⁊ deficiente itelli
gibili ⁊ itellectōe bene remanet ꝯſeruatiuū ꝑncipiū ſpēi
intelligibilis.ſ.ſpēs exñs in memoratiua ⁊ imaginatiua.
vnde Ariſto.dicit in 2°.huius.ꝙ abſentibus ſenſibilibus T.c.135
inſunt ſpecies ⁊ fantaſmata.⁊ in 2°.hui⁹.dicit Ar. ꝙ nos t.136.
intelligimus cū volumus.i.ſine pñtia intelligibilis exte- T.c.60.
rioris neceſſario reqſita.qꝛ.ſ. vl̄ia quodāmō ſunt in aīa
abſentibus ſenſibilib⁹ vt ꝑus exponebat̄. Et Cōmē.dic̄ 2°. hui⁹.
ibidē.ꝙ mouentia virtute vl̄eꝫ ſunt entia intra aīaꝫ hu- Cō.60.
manā ſemꝑ ī actu.ſ.poſtq̄ꝫ ſentimus ea:⁊ reſeruatiua ſūt
in virtutibus interioꝛib⁹.⁊ hoc intelligendū eſt particu-
lariter.ſ.ꝙ aliq̄ talia entia mouētia ſunt ītra aīaꝫ hūanā
ſemꝑ in actu.i.intētiōes imaginate q̄ ſūt manētes in po-
tentia ad intelligere ꝓ tāto. qꝛ nō mouent niſi ad diſpō-
nē per quā intellectus ſit in ꝓpinq̄ diſpōne ſiue potētia
ad intelligere.q̄re nō valet ſicut dictū eſt.q̄re ⁊c̄.

❡ Eſt igitur ⁊ tunc potentia quodāmodo: nō
tamen ſimiliter ⁊ ante adiſcere aut inuenire:
ipſe autem ſeipſum poteſt intelligere. Textu
cōmenti. VIII.

Queſtio. XVII.

Ueritur. Utꝝ ſpēs itelligibilis ſit ꝑncipiuꝫ
actiuū intellectiōis. Arguit̄ ꝑmo ꝙ ſic.qꝛ ha
bitus itellectualis eſt ꝑncipiū actiuū cōſide-
rationis:ſed ſpēs itelligibilis formata in in-
tellectu eſt idē cū hitu intellectuali. q̄re ⁊c̄.
maioꝛ ꝓpō ꝓbat̄. qꝛ cōſtat ꝙ habitus intellectualis in-
formās intellectū eſt ꝑn^m cōſiderationis. vt ſatis pꝫ ex 6°.
ethi. ⁊ nō pōt eſſe ꝑn^m mãle ſiue ſubēm.qꝛ illud eſt intelle
ctus.nec formale.qꝛ illud eſt q̄dā actus:ḡ nō hꝫ cām foꝛ
malē.qꝛ forme nō eſt forma. nec ē cā finalis: imo magis
eꝯ.habit⁹.n.ordinat̄ ad actū 2^m tanq̄ꝫ ad finē.vt pꝫ ꝑmo
ethicoꝝ.q̄re ⁊c̄.minoꝛ recipit̄ ꝓ manifeſta.habitus eniꝫ
itellectualis nō vr̄ eſſe aliud niſi ſpēs itelligibilis rei foꝛ
mata in itellectu:ita ꝙ habit⁹ ſcie idē eſt qd̄ ſpēs itelligi-
bilis rei ſcite. vt cōiter dr̄.q̄re ⁊c̄. ❡ Itē intellect⁹ hñs in
ſe ſpēm intelligibileꝫ opat̄ per ſeipm ⁊ intelligit. vt vult
Ar.in illa ꝑte.Qm̄ aūt ſic ſingula fiant. hoc nō ꝯtigeret T.c.8.
niſi ſpēs intelligibilis eſſet ꝑncipiū effectiuū intellectio-
nis ſiue ipſius intelligere.q̄re ⁊c̄. ❡ Itē ſpēs intelligibi-
lis aut ē ꝑncipiū effectiuū itellectiōis aut eſt ꝑncipiū re-
ceptiuuꝫ eius.per ſufficiētē diuiſionē : ſed nō eſt ꝑncipiū
receptiuū.qꝛ illud in quo recipit̄ itellectio itelligit: vt vr̄
manifeſtū. ⁊ ſic ſpēs itelligibilis itelligeret ſicut illud in
quo recipit̄ calefactio calefacit.q̄re ⁊c̄. ❡ Itē oīs forma
eſt ꝑncipiū actiuū alicui⁹ opatiōis.hoc vr̄ eſſe de intētōe
Ar.2°.de gnãtiōe. vbi dicit.ꝙ moueri ⁊ pati ē mãe.alte- T.c.53

rius vero ꝑncipij eſt mouere ⁊ agere.ſ.forme:ſed ſpẽs intelligibilis eſt q̄dã forma exiſtens in intellectu vt manifeſtũ eſt.⁊ nõ videt̃ eſſe ꝑncipiũ actiuuꝫ alicui⁹ opatiõis niſi eius que eſt facere intellectioneꝫ.quare ⁊c̄.

Oppoſitum arguit̃.forma inherens alicui ſubo nõ vr̃ agere aliquã operationẽ in illud ſubm.vt caliditas in igne nõ videt̃ aliquid agere in igneꝫ.ſilr̃ ⁊ in alijs.⁊ ſic fo2ᵃ nõ agit in ſuã mãm vt cõiter dr̃.nũc aũt ſpẽs itelligibilis eſt forma inherẽs itellectui vt oẽs ꝯcedũt.intelligere aũt nõ recipit̃ niſi in itellectu vt cõiter dr̃.⁊ cõceſſuꝫ eſt ab oĩbus.q̄re ⁊c̄.

Ad iſtã qõneꝫ dr̃ breuiter vt mihi vr̃ ꝙ ſpẽs itelligibilis alicui⁹ rei nõ ẽ pnᵐ ꝑ ſe actiuũ ſeu elicitiuũ intellectiõis illi⁹ rei.Et ad h̄ probandũ ſuppono aliq̄ q̄ſi per ſe nota.❡ Primũ ẽ.ꝙ illud eſt ens nobilius ſimplr̃ cui⁹ operatio eſt nobilio2 ſimplr̃ nobiliſſima opatiõe alterius.⁊ hãc nõ curo ꝓbare.q2 credo ꝙ nullus ſani capitis eã negaret.❡ 2ᵒ.ꝙ ꝓducere aliquid cõpletiue ⁊ ꝑfectiue eſt opatio nobilio2 q̄ȝ illud idẽ recipe.⁊ mouere vel agere motũ ẽ nobilio2 opatio q̄ȝ recipe ipm.ſic aũt in alijs.Et h̄ bñ videt̃ itẽdere Cõmẽ.in iſto 3ᵒ.cõmẽto.19.vbi ꝓbat ꝙ opatio intellect⁹ poſſibilis eſt magis diminuta.i.min⁹ nobilis opatiõib⁹ alioꝝ itellectuũ inferioꝝ.per h̄ ꝙ ei⁹ opatio eſt paſſio. alioꝝ vero actiões.agere vero nobilius eſt ipſo pati ſm idẽ.⁊ hãc videt̃ Ariſt.ſupponere in 3ᵒ.ethi.caᵒ.de liberalitate.❡ 3ᵒ.accipio ꝙ ſpẽs itelligibilis rei ſenſibilis nõ ẽ aliq̄d ſimplr̃ nobilius q̄ȝ potẽtia intellectiua q̄ itelligit̃ ipſa res:⁊ hec ſilr̃ eſt bñ cõcedẽda. potẽtia enĩ itellectiua aut eſt idem eẽntialr̃ cũ ſuba aĩe itellectiuẽ aut eſt q̄daꝫ nãlis virtus ipſi⁹ ⁊ ꝓpinquo2 eius nãe q̄ȝ ſpẽs intelligibilis q̄ eſt q̄dã accñs aduentitiũ ⁊ ſepabile. ❡ Itẽ quis diceret ꝙ ſpẽs itelligibilis albedinis ſit aliq̄d ſimplr̃ nobilius q̄ȝ potentia itellectiua q̄ itelligit̃ albedo.Et cõfirmat̃.q2 ſpẽs ſenſibilis nõ eſt ſimplr̃ nobilio2 ⁊ dignio2 q̄ȝ potẽtia ſenſitiua.Quis.n.ſane mentis diceret ꝙ ſpẽs nigredinis eẽt aliquid ſimplr̃ nobili⁹ q̄ȝ viſus:ḡ ſilr̃ ſpẽs itelligibilis nõ ẽ aliq̄d ſimplr̃ nobilius q̄ȝ intellectus. Ex his ſic arguit̃.ſi ſpẽs intelligibilis eſſet per ſe ꝑncipiũ actiuũ itellectiõis ipſa eſſet ſimplr̃ nobilio2 potẽtia itellectiua:qḋ eſt ꝯ tertiã ſuppõnẽ.⁊ pꝫ ꝯñia ex alijs duobus.nã illud ens eſt nobilius cuius opatio eſt nobilio2 nobiliſſima opatiõe alterius.nũc aũt opatio ſpẽi itelligibilis eẽt nobilio2 opõne ꝑfectiſſima potẽtie intellectiue. q2 ꝑfectiſſima operatio itellectus poſſibilis eſt recipe itellectionẽ vt manifeſtũ eſt per ſe.ſed efficere intellectionẽ eſt opatio nobilio2 q̄ȝ recipere eã.vt pꝫ ex ſecũda ſuppõne.ḡ ⁊c̄.Et mihi videt̃ ꝙ ille ꝓpõnes ſunt firme ⁊ nãlr̃ intellecte ⁊ conceſſe ab oĩ idoneo ad ph̄iam.❡ Itẽ illud qḋ eſt ꝑncipiũ per ſe receptiuũ alicui⁹ actus nõ eſt ꝑncipiũ actiuũ illius eiuſdẽ. hanc aũt ſumo ꝓ manifeſta.ſed ſpẽs intelligibilis eſt ꝑncipiũ receptiuũ intellectiõis.ꝓbo.q2 intellectus poſſibilis aut recipit intellectionẽ imediate aut mediãte ſpẽ intelligibili.hec diuiſio eſt bñ ſufficiens: ſed nõ eſt dicẽdũ ꝙ imediate.q2 imediate recipit ſpẽꝫ intelligibilẽ vt oẽs concedũt.cũ ergo ſpẽs ſit aliud ab intellectõe. vt ꝓbatũ eſt ſuperius.⁊ habeat ordinẽ ad ipm itelligere: vt actus ꝑmus ad 2ᵐ:ſeq̄ret̃ ꝙ vnum ⁊ ideꝫ ſuſceptiuũ imediate recipet duo diuerſa quoꝝ vnũ hꝫ ordinẽ ad aliud:qḋ vr̃ eſſe abſurdũ.quare ⁊c̄.❡ Itẽ ſi ſpẽs intelligibilis eſſet ꝑ ſe ꝑncipiũ actiuũ intellectiõis: tũc ipſa faceret de potentia intellectis actu itellecta.qḋ vr̃ abſurduꝫ.q2 hec vr̃ eẽ opatio itellectus agẽtis.vt vr̃ velle Cõmẽ.in iſto 3ᵒ.

Ad primam rõneꝫ nego maiorẽ.⁊ ad ꝓbationẽ dico breuiter ꝙ habit⁹ itellectualis eſt ꝑncipium cõſideratiõis in genere cauſe mãlis ſeu ſubiue:nõ q̄deꝫ ꝑncipalis ſed diſpoſitiue:ita ꝙ habit⁹ intellectualis eſt q̄dã ꝑparatio ſeu diſpõ intellect⁹ ad recipiendũ ipam itellectionẽ.nec aliã ꝑ ſe cãlitatẽ hꝫ ſup intellectionẽ.vt credo.nec eſt incõueniens vnũ accñs eſſe diſpoſitiuũ ⁊ ꝑparatiuũ ſubti ad aliud accñs.vt hꝫ videri.4.metaph̄.⁊.5.Et ad miorẽ cũ dicit̃.ꝙ ſpẽs intelligibilis eſt habitus intellectualis.de hoc ſunt dubitatiões nõ pauce ⁊ ſpẽaliter vtrũ ſcia ſit idem cũ ſpẽ intelligibili rei ſcite.⁊ de hoc erit ſpẽalis q̄ſtio.❡ Ad aliaꝫ cũ dicit̃.intellectus habens ⁊c̄.dico ꝙ Ariſt.ibi ſic loquit̃. Cuꝫ aũt ſic ſingula fiant vt ſciens hoc dicit̃ ſm actũ. hoc aũt confeſtim accidit cũ poſſit opari per ſeipm. ſic intelligo.i.cum poſſit operari per ſeipꝫ.hoc eſt ꝙ poſſit recipe opationẽ ſuaꝫ:ita ꝙ habeat potentiã ꝓpinquã ad recipiendũ eã.⁊ cũ hoc cõſonant verba q̄ ſequunt̃. Eſt ergo ⁊ tunc potentia quodãmõ.ſ. in potẽtia ꝓpinq̄ que ꝑus erat in potentia remota. Vñ Cõmẽ.ponit ibi dr̃iam inter potẽtias ꝓpinquas ⁊ remotas.ꝓpinque eni actui ſunt que agunt.i. operant̃ per ſe.⁊ exponit ſeipm.⁊ nõ indigẽt extrahente eas de potẽtia ad actũ. remote vero indigẽt. Et eſt bene notãdũ hoc dictũ Cõmẽ.hec.n.dr̃ia inter potẽtias ꝓpinquas ⁊ remotas nõ põt verificari de potentijs actiuis.q2 ſine dubio potẽtie actiue nõ indigẽt extrahẽte eas de potentia ad actũ.dꝫ igit̃ hec dr̃ia itelligi de potentijs paſſiuis.ita.ſ.ꝙ potẽtia paſſiua remota indiget aliquo extrahente eã ad actũ quo diſponat̃ ad receptionẽ vltimi cõplementi.ſicut diaphanũ ad hoc ꝙ recipiat ſpẽꝫ coloris indiget lumie quo diſponat̃ ad receptionẽ illius: ſed potentie paſſiue ꝓpinque nõ indigẽt vlterius aliquo ex̄hẽte eas de potẽtia ad actũ diſpoſitiuũ ſeu vlteriorẽ diſpoſitionẽ:q̄uis eni bñ idigeãt aliquo extrahẽte ad vltimũ actũ ꝑficientẽ.vt diaphanũ illumiatũ nõ idiget vlteriori diſpõne nec agente diſpoſitiuo:ſed bñ idiget colore ad recipiendũ ſpẽm coloris.nunq̄ȝ.n.diaphanũ illuminatũ ꝓduceret in ſe intentionẽ coloris q̄ȝtucũq̄ȝ ſit in potẽtia ꝓpinquiſſima.ſilr̃ aũt mã ꝑma q̄ȝtũcunq̄ȝ eſſet diſpoſita ad formã ſubalẽ aliquã: nunq̄ȝ tñ eã reciperet ſed idiget aliquo agente.Et vlr̃ diſpõ ꝓpinq̄ ad recipiendũ aliquẽ actũ nõ efficit illũ actũ in illo ſubo. ⁊ ſilr̃ intellect⁹ poſſibilis informatus ſpẽ intelligibili ⁊ diſpõne quã accepit a cogitatiua eſt in potẽtia paſſiua ꝓpinq̄ ad recipiẽdũ itellectionẽ ⁊ nõ idiget vlterius aliquo diſponẽte extriſeco de neceitate ex̄hẽte ipm de potẽtia ad actũ diſpoſitiuũ: tñ nunq̄ȝ ꝓduceret itellectionẽ ꝑ ſeipm: ſed indiget aliq̄ ꝑncipio actiuo. ❡ Quid aũt ſit illud poſteri⁹ ẽ ingrẽdũ. Si q̄s aũt cõcederet ꝙ ipſe itellect⁹ actuatus ſpẽ itelligibili per ipam ſpẽꝫ ꝓducit actũ itelligẽdi ꝑ ſe.⁊ ꝑ ſuã nãꝫ ipaꝫ recipit vt cõiter imaginant̃ multi:ſeq̄ret̃ ꝙ ſpẽs intelligibilis hr̃et nobiliorẽ cãlitatẽ ſup itelligere q̄ȝ itellectus poſſibilis.cãlitas.n.ꝑncipij per ſe actiui eſt nobilio2 cãlitate ꝑncipij receptiui:qḋ ẽ oĩo abſurdũ.Et eſt cõſiderandũ ꝙ potẽtia paſſiua remota ad aliquẽ actũ:⁊ potentia ꝓpinq̄ ad illũ nõ eſt penitus vna ⁊ eadẽ potẽtia realr̃ ſed multũ diuerſa:ſicut ẽt potentia ꝓpinq̄ actiua ⁊ remota.Sed de h̄ magis diſcutiẽda eſt veritas ſup 5ᵒ.meta.⁊ T.c.17.
in q̄dã qõne quã ordiaui poſt tractatũ de ſpẽ itelligibili ſunt aliq̄ tractata de hoc.❡ Cõſiderãdũ ẽ etiã ꝙ in illis tractatib⁹ de ſpẽ itelligibili quos ordiaui aliq̄ñ dixi ſpẽꝫ itelligibilẽ ꝑ ſe eſſe imediatũ ꝑnᵐ receptiuũ itellectiõis. ſed ibi q̄ȝtũ ad hoc loq̄bar ſm illos qui ponũt ꝙ act⁹ cogitatiue nihil agit in itellectũ.q2 nihil cõferebat ad ꝓpoſitũ meũ. Intẽdebã.n.ꝓbare ꝙ ipſa ſpẽs itelligibilis nõ eſt ꝑ ſe ꝑncipiũ effectiuũ itellectõis. vt pꝫ iſpicięti ibidẽ. Et ad hoc ſufficit ꝙ ſit diſpõ vel ꝑparatio ſubti ad reci-

T.c.20. T.c.17. Cõm.8.

piendam.hoc aūt verum eſt ꝙ ſpēs intelligibilis eſt diſ-
poſitio imediata ſup illas que remanēt poſt actū intelli-
gendi.ꝛ ſic intelligi pōt illud dictū.¶ Ad aliā dico ꝙ ſpe
cies intelligibilis eſt pparatio ſeu diſpō ad recipiendū in-
tellectionē.Et cū arguit̄.ex h̄ ꝙ ipſa ſpēs itelligibilis ꝛc̄.
dico ꝙ non ſeqtur.qꝛ intelligere non recipit̄ in ea tanq̄3
in pncipali ſubo ꝛ pmo:ſ3 vt in diſpōne necio reqſita. Et
cū vltra accipit̄ ꝙ omne illud in quo recipit̄ intelligere
intelligit: veꝝ eſt in quo recipit̄ vt in ſubo pncipali ꝛ ſub-
ſiſtente:ſed aliter nō.vbi grā.cōſtat ꝙ viſio nō recipit̄ in
T.c.67. aīa viſiua niſi ſit ibi magnitudo:vt p3 ex.2.de aīa.tñ non
t.68. ſeqtur ex hoc ꝙ magnitudo videat.ſilr ipſa viſio nunq̄3
recipet̄ in aliquo organo niſi ibi eſſet diaphaneitas ꝛ lux
aliquo mō.ꝛ tñ nō ſeqtur ex hoc ꝙ diaphaneitas videat
vel lux.ſimilr virtus tangēdi nunq̄3 reciperet̄ in aliquo
neruo niſi hēret caliditatē velut quādā diſpōnem ad ta-
ctū:nō tñ pter hoc eſt dicendū ꝙ calitas cognoſcat tan
gibilia.¶ S3 aliqs cauillaret:qꝛ ſic albedo non pōt eſſe
in aliquo ſubo quin illud dicat̄ albū.vnde ꝛ ſupficies di-
cit̄ alba q̄uis nō ſit ſubm pncipale albedinis. ſic in nullo
videt̄ eſſe intellectio qn illud denoīetur intelligens:ꝛ ſic
ſpēs intelligibilis eſſet intelligēs:qđ eſt ridiculum. Dico
ꝙ nō eſt ſimile:qꝛ albedo nō eſt accńs ppriū ſube in qua
exiſtit.iō pōt denoīare aliquid aliud:ſed itelligere eſt ac-
cidēs pprīū aīe.ꝛ ideo nō pōt denoīare niſi aīam aut ani
matū ſm aīam. Et forte non eſſet magnū pctm̄ ɔcedere
ꝙ ſpēs intelligibilis intelligit īpꝓprie:ꝛ per accńs inquā
tum eſt in eo qđ vere intelligit ꝛ pprie: ſicut cōcedimus
ſm Aꝛ.ꝙ albedo edificat:qꝛ accńtaliter eſt ɔiuncta edi
ficatori:q̄uis hoc non ſit oīno ſimile. pma tñ ſolutio eſt
melior:qꝛ denoīat aīam intellectiuaꝫ ſm ꝙ diſtinguit̄ a
quocūq3 alio qđ non eſt aīa intellectiua.vel cuius aīa in-
tellectiua nō eſt actus vel pars:ꝛ ideo non denoīat ſpēm
intelligibilē.¶ Pōt tñ concedi ꝙ ſpēs intelligibilis eſt
illud quo intellcūs intelligit cū ſit illud quo recipit intel
lectionē:ita ꝙ ſicut illud qđ recipit intellcōnez intelligit
pmo.ſic illud quo aliqđ recipit intellcōnez eſt illud quo
aliquid intelligit.ꝛ hec eſt vera ſolo. Non eniꝫ ſpēs intel
ligibilis recipit intellcōnez:ſed eſt illud quo intellectus
recipit intellcōnez.Cum ergo accipit̄ in argumēto.qcqđ
recipit intellcōnem intelligit.cōcedendu3 eſt. ꝛ ſimilr il
lud in quo recipit̄ intellectio. Et ad minorē.ſpēs itelligi
bilis recipit intellectionē.certe non eſt veꝝ.ſed eſt illud
quo aliquid recipit intellcōnem:nec in ſpē recipit̄ intel-
lectio:ſed in alio recipit̄ per ipſam ſpēm. q̄re ꝛc̄. nec alio
modo eſt intelligendum ꝙ ſupficies ſit alba:niſi qꝛ illud
quo aliqđ eſt albū ſubiue.ſilr aūt ꝛ in aliꝭs hꝫ. ¶ Ad ali-
am pōt dici ꝙ illa pꝓpoſitio eſt vera in formis ſubalibus:
ſed in formis accńtalibus nō oꝫ. Si eni cuiuſlib3 forme
accńtalis eſſet actio aliqua cū actio ſit quedā forma acci
dentalis.ꝛ ſic actionis eſſet actio:ꝛ ſic in infinitū pcede-
retur:qđ eſt incōueniēs.modo ſpēs intelligibilis eſt que-
dam forma accńtalis.q̄re ꝛc̄.Uel pōt negari maior:quia
cum dicit̄.forme eſt agere ꝛ ꝙ omne agere ꝛ mouere eſt
forme.cōceditur hoc:ſed non ſeqtur ecōuerſo.ꝙ oīs for-
me ſit agere:qꝛ pcederet̄ in infinitū vt cōiter dicit̄.

¶ Eſt igitur ꝛ tunc potentia quodāmō non tñ
ſimilr ꝛ ante adiſcere aut inuenire ꝛ ipſe autē
ſeipm pōt intelligere. T.c.VIII. Qō.XVIII.

COnſequenter querit̄.Utru3 ſcia ſit idem qđ
ſpēs intelligibilis rei ſcite.¶ Arguit̄ pmo ꝙ
non:qꝛ ſcia eſt cognitio itellectualis:ſic̄ ſcire
eſt cognoſcere intellectualr:ſed ſpēs intelligi
bilis non eſt cognitio intellectualis:vt p3 ex
predictis.q̄re ꝛc̄.¶ Item ſcia eſt effectus demonſtratio
nis:vt p3 pmo poſte.ſed ſpēs intelligibilis non eſt effcūs
demonſtrationis:vt manifeſtū eſt.nā aliqs pōt hēre ſpe-
ciē intelligibilē trianguli:ꝛ tñ nō h3 demonſtrationē ad
hoc pbandu3.ſ.ꝙ triāgulus hēat tres angulos ꝛc̄.¶ Itē
ſi:ſic eſſet tunc ſtatim cum aliquis hēret ſpēm intelligibi
lem alicuius rei ſcibilis in ſe hēret ſciam poſtq̄3 eēt vnū
ꝛ idem.ɔñs eſt falſum:qꝛ in inſtanti in quo aliquis intel-
ligit albedinē pmo h3 ſpēm intelligibile3 albedinis:ꝛ tñ
nondu3 h3 ſcia3 illius albedinis.¶ Item habitus intel-
lectualis cātur ex actibus:vt p3 ex 2°eth.ſed ſpēs intelli
gibilis non cātur ex actibus conſiderandi: imo precedit
eos:vt manifeſtū eſt.q̄re ꝛc̄.¶ Item ſi ſcia eſſet ſpēs in-
telligibilis rei ſcite aut eſſet ſpecies ſubti aut pdicati aut
vtriuſq3:ſed nullo iſtoꝝ modoꝝ.g̊ ꝛc̄.maior p3. qꝛ ſcien-
tia eſt de ɔne demonſtrationis:vt p3 pmo poſte.ꝛ 6°eth.
ꝛ ipſa ɔcluſio non cōtinet realiter niſi ſubm ꝛ predicatū.
inherentia eni3 paſſionis ad ſubm non eſt aliud realiter
ab ipſa paſſione.ꝛ ſic p3 maior.ꝛ minor pbatur.primo ꝙ
ſcia non ſit ſpēs intelligibilis ipſius ſubti:qꝛ ſcia eſt habi
tus ɔplexi alicuius cū ſit effectus demonſtrationis:que
eſt inſtrm̄ notificandi cōplexu3:vt p3 2°poſte.ipm autez
ſubm nō eſt aliqđ cōplexu3:ꝛ eadē rō eſt de ſpecie predi
cati:nec eſt dicēdū ꝙ ſcia eſt aggregatū ex vtraq3 ſpecie:
qꝛ cu3 ſpecies ſubti ꝛ ſpecies paſſionis ſint forme diuer-
ſe ſm ſpēm non pōt ex eis aliquid vnu3 per ſe componi.
ſcia aūt dicit̄ ens vnu3 per ſe.aliter eni non eſſet ſpēs ali-
cuius generis.q̄re ꝛc̄. ¶ Item ſi ſcia eſſet ſpēs intelligi-
bilis:tūc ſcia cauſaretur ab eo qđ eſt in vtute memorati-
ua hoīs ꝛ imaginatiua.ab iſtis enim imediate cātur ſpēs
intelligibilis:vt pbatum eſt pus:ſed ɔñs videt̄ inconue
niens.nullus enim dicit ꝙ ſpecies exńs in memoratiua
aut imaginatiua faciat ſciam.quare ꝛc̄.

Oppoſitum dicit̄ cōiter ꝙ ſcia nihil aliud eſt q̄3
ſpēs intelligibilis rei ſcite firmate
in intellectu.ꝛ videt̄ plane intētio fratris Tho.ſup iſtu3
3m in illo co°:Cu3 aūt ſic ſingula fiant. Et idem in.7.phy.
co°:At vo neq3 intellectiua parte anime.

Ad iſtā queſtionem videt̄ mihi eſſe dicen
dū ſaluo meliori iudi
cio ꝙ ſcia nō eſt idē eſſentialr cū ſpē intelligibili rei ſcite:
ꝛ intelligo h̄ per ſciam habitū intellcūale3 diſtinctū ab
illis q̄tuor habitib⁹ intellcūalib⁹ qui ſunt ſapia.itellcūs.
prudētia ꝛ ars.vbi grā.hitus intellcūalis de iſta ɔne.triā
gulus habet tres angulos equales duobus rectis:nō eſt
idē qđ ſpēs intelligibilis quā habet ipſe ſciens de hoc ſci
bili.ſimilr aūt ꝛ in aliꝭs hꝫ.Et hoc pbo qbuſdam rōnib⁹
pretactis magis declarādo eas.pmo ſic. Illi habitus nō
ſunt idem quoꝝ vnus accipit̄ ac acquirit̄ ex actibus itel
lectualibus ꝛ alius non acquirit̄ ex actibus intellectuali
bus.hec eſt euidens per ſe:ſed ſpēs intelligibilis firmata
in intellectu non acquirit̄ ex actibus ɔſiderationis:imo
poſſibile eſt ꝙ cū aliquis ſemel viderit triāgulum vel al
bedinē ꝙ ipſe reſeruet eius ſpēm in imaginatiua ſua ꝛ in
intellectu per longū tpꝰ abſq3 actuali cogitatione ꝛ intel
lectione:ſ3 ſcia acqrit̄ ex plurib⁹ actibus ɔſiderādo inhe
rētiā pdicati ad ſub3 poſt ɔſideratiōe3 pncipioꝝ ex qb⁹
necio ſeqtur illa ɔ̊:vt innuit Aꝛ.in.9.meta.Cū.n.freqnter T.c.14.
ɔſiderat aliqs triāgulū hr̄e ꝛc̄.nō abſolute:ſ3 poſt ɔſide- t.20.
rationē pncipioꝝ demr̄atiuoꝝ ordiatoꝝ ex qb⁹ necio ſe-
quit̄ triāgulū hr̄e tres angulos.ꝛ ex illa freq̄nti ɔſidera-
tiōe illi⁹ ɔ̊nis poſt ſua pn̄ꝰ derelinqtur itellectui q̄dā ha-
bilitas actualis ad pmpte ɔſiderandū talē ɔ̊nē poſt ſua
pn̄ꝰ:ꝛ idoneitas illa ſiue habilitas acqſita eſt hitus ſciēti
ficus pficiēs itellm ad verā ꝛ certā cognitionē hui⁹ ɔ̊nis

⁊ forte hec habilitas nõ acquirit̃ tota ſimul in vno ⁊ eodẽ
inſtanti:ſed ſꝫm ptes in diuerſis inſtãtibus:ita ꝙ in pͥmo
inſtãti in quo aliqs ꝯſiderat triãgulũ hẽre tres angulos
vel in pͥmis iſtãtib⁹ acqͥrit̃ vna pars habilitatis: ⁊ poſtea
in alio inſtãti alia:⁊ ſic ꝯñter. Uñ experimur in nobis ꝙ
quãto frequẽtius ꝯſideramus talem ꝯ͂nẽ ex conſidera-
tione.i.poſt ꝯſiderationẽ ſuoꝝ pͥncipioꝝ tãto promptio-
res ⁊ habiliores ſumus ad hõ ꝯſiderationẽ.Cuius ſignũ
eſt ꝙ etiã promptius ⁊ velocius exꝓmimus voces ꝯ͂nẽ
illã ſignantes.Et forte ꝯtingit ꝙ per vnũ actũ ꝯſideran-
di bene ⁊ diu ꝯtinuatũ qui equipollet vel equiualet mul
tis diſcõtinuatis acquirit̃ iſta habilitas vel ſꝫm totũ vel
ſꝫm magnã partẽ.⁊ ad hoc multũ ꝓficit bonitas cogitati
ue deſeruientis intellectui:⁊ puto ꝙ in ipſa vͥtute cogita
tiua gñatur ꝯſimilis habilitas:ſꝫ differt;qꝛ habilitas ge-
nerata in virtute cogitatiua perficit eã ad ꝯſiderationeꝫ
indiuidualẽ huius trianguli vel illius:habilitas vͦo gene
rata in intellectu ꝑficit ad ꝯprehenſionẽ vlem.Et ꝓpter
Cõ.60. hoc dicit Cõmẽ.2.huius.ꝙ ſcia eſt vlium . expientia vͦo
⁊.65. que ꝑtinet ad cogitatiuã eſt ſingulariũ:vt habet̃ ex ꝓhe
mio metaph.⁊ poſſumus declarare in ſimili.dr̃ eñi ſꝫ do
ctrinã cõem ꝙ in appetitu ſenſitiuo ex frequẽti electiõe
opꝑõnis honeſte gñatur quedã habilitas ⁊ promptitudo
ad eligendũ recte ⁊ delectabilr̃ que qdẽ habilitas acqui-
ſita vocat̃ vͥtus moralis.vͥbi gr̃a.ex eo ꝙ aliqs frequẽter
eligit dationẽ moderatam.ſ.dare qñ opꝫ ⁊ qbus oꝫ dere-
linquitur quedã habilitas ad dationẽ talẽ eligendã ⁊ agen
dã ; que qdẽ habilitas dr̃ liberalitas.ſiliter aũt ⁊ in alijs.
Sic eſt in ꝓpoſito qñ intellcũs ſpeculatiuus frequenter
ſpeculat̃ triangulũ hẽre tres angulos ꝓcedente ſpecula-
tione ſuoꝝ pͥncipioꝝ demonſtratiuoꝝ:que oꝫ precedere
demõſtrationẽ:ex illa frequẽti ꝯſideratione relinquitur
quedã habilitas ſeu promptitudo ad ꝯſiderandũ talem
ꝯ͂nem poſt eius pͥncipia neccia.Et ex his ſi bene cõſidere-
tur apparet q̃liter eſt intelligendũ ꝙ ſcire vel ſcia eſt effe
ctus demõſtrationis:⁊ ꝙ demõſtratio eſt ſyllꝰs faciẽs ſci-
re ſꝫm quẽ in habẽdo ipm ſcimus:vt dr̃ in pͦ poſte. hoc.n.
verũ eſt ſimili mõ:ſicͭ ꝙ doctrina ⁊ diſciplina fit ex ꝓexi-
ſtenti cognitione.i.poſt preexiſtem cognitionẽ.ſic ſcia cõ
tingit ex demõſtratione.i.poſt demõſtrationẽ.ſ.poſt cõſi
derationẽ pͥncipioꝝ ordinatoꝝ ex qbus neccio ſeqtur cõ-
cluſio.demõſtratio eñi eſt ſyllꝰs faciens ſcire.i.poſt quem
ſcitur.⁊ ſeqtur ſcire ⁊ ſcia ſꝫm quẽ habẽdo ipm ſcimus.i.
ſꝫm quẽ poſtq̃ꝫ habuimus ipm ſcimus. Non enim ſimul
cũ hõ conſiderat pͥncipia ꝯ͂ni ordinata ꝯſiderat formalr̃
ipſam ꝯ͂nem cuius eſt ſcia ſed poſt:⁊ ex hac ꝯſideratione
frequẽtata ipſi⁹ ꝯ͂nis poſt pͥncipia ordinata relinqtur ha-
bitus intellcũalis ꝑficiens ad verã ⁊ certã cõſiderationẽ
ꝯ͂nis.ſilr̃ aũt ⁊ in alijs hõ.¶ Quereret aũt aliqs ꝓpter quã
cãm opꝫ in intellectu fieri talẽ habitũ intellcũalẽ. dico
ꝙ hoc eſt pro tãto qꝛ intellcũs poſſibilis q̃tũ eſt de ſe eſt
indeterminatus ad verã cognitionẽ ⁊ ad cognitionẽ fal-
ſaꝫ reſpcũ ꝯplexi occulti vel dubitabilis.vel ad cognitio
nẽ certã que eſt ſine formidĩe ad oppoſitũ ⁊ ad cognitio-
nẽ incertã que eſt cũ formidine ad oppoſitũ.⁊ cũ creduli
tate ꝙ oppoſitũ eius poſſit eſſe verũ.Et ꝓpter iſtã inde-
terminationẽ tollendã necium eſt gñari habitũ per quẽ
neccio determinate inclinet̃ ⁊ ꝑficiat̃ ad cognitionẽ verã
⁊ certã que eſt certa ꝑfectio vera ⁊ delectabilis.Et bñ di
xi reſpcũ obti complexi occulti vel dubitabilis:qꝛ reſpe-
ctu cõplexi per ſe noti ⁊ oĩno certi nõ eſt itellcũs indeter
minatus;imo determinatus ad verã ⁊ certã cognitionẽ.
cuiuſmodi ſunt pͥncipia per ſe nota cõia que dicunt̃ nãli-
Cõm.39 ter intellecta ſꝫm Cõm.in iſto 3.⁰ vt oẽ totũ eſt maius ſua
ꝑte:⁊ hõ ſimilia.Ad cognitionẽ taliũ ſine dubio non opꝫ

hẽre habitũ acquiſitũ ex frequentatis ꝯſiderationibus
aliquoꝝ pͥncipioꝝ:ſed ſufficit habere ſpẽs intelligibiles
⁊ cognitiones ſuoꝝ terminoꝝ qbus cognitis itellcũs ſta
tim recipit veritatẽ eoꝝ ſine ꝓcedẽti rõne:vt docet Aꝛ.
in pͦ poſte.⁊ ꝓpter hec dicit Lincoñ.ſup pͥmũ poſte.ꝓpe
pñ.ꝙ taliũ pͥncipioꝝ nõ eſt doctrina nec diſciplina. Nõ
eñi docet̃ neqꝫ adiſcit̃ niſi illud qͦd cuꝫ pͥmo concipimus
eſt nobis dubiũ vel apparet falſum ⁊c̃. Hec igit̃ ſit pͥma
rõ pͥncipalis ad ꝓbandũ ꝙ ſcia nõ ſit idẽ eſſentialr̃ cum
ſpecie intelligibili rei ſcite in qua ꝓpter hñ eſſe cõgrega-
ta ſunt aliq̃ de mõ gñõnis ſcie q̃tuꝫ ad ꝓpoſitũ ſpectat.
¶ Item alia rõ põt adduci ad illã ꝯ͂nem pͥmo ſupponen-
do ꝙ in ꝯ͂ne demonſtratiua de qua ꝓpͥe eſt ſcia non eſt
aliqd reale niſi res que predicat̃ ⁊ res que ſubijcit̃ .inhe-
rentia enim paſſionis ad ſubm eſt idem eẽntialr̃ cuꝫ paſ-
ſione vt ad pñs ſuppono ex 5.⁰ metaph.vͥbi gr̃a.res huius T.cõ.2.
ꝯ͂nis.triangulus hꝫ tres angulos.nõ eſt niſi ſubm.ſ.trian
gulus ⁊ hẽre tres angulos.ſilr̃ ⁊ in alijs ſuo mõ.¶ 2.⁰ ſup
pono ꝙ ſcia oꝫ eſſe aliqd vnũ per ſe:qꝛ aliter nõ eſſet ſpe
cies alicuius ꝑdicamẽti:qͦd eſt ꝯtra Aꝛ.in ꝑdicamẽtis:⁊ T.c.14.
pꝫ ꝯña ex 5.⁰ meta. vbi ens diuidit̃ in.10.ꝑdicamẽta.⁊ oẽs
ꝯcedunt ꝙ ſpẽs que eſt per ſe in vno ꝑdicamento oꝫ eſſe
aliqd vnuꝫ per ſe ⁊ non per accñs . ¶ Tunc arguit̃ ſic.ſi
ſcia eſt ſpẽs intelligibilis rei ſcite.aut eſt ſpẽs intelligibi
lis ſolius ſubti:aut ſolius ꝑdicati . aut eſt ꝯpoſitũ ex am-
bobus. Non eſt dicenduꝫ hoc vltimo mõ: qꝛ ſic ſcia non
eſſet qd vnũ ſimplr̃ per ſe . q̃liter eñiꝫ ex ſpẽ intelligibili
triãguli ⁊ ſpẽ intelligibili hẽre tres angulos fit vnuꝫ ens
per ſe nõ bñ video.Si vͦo diceret̃ ꝙ ſcia eſt ſpẽs intelligi
bilis ſolius ſubti firmata in itellectu hoc videt̃ abſurdũ.
qꝛ ſcia eſt hitus ꝯ͂nis demonſtrate:vt pꝫ pͦ poſte.⁊ 5.⁰ eth.
⁊ oẽs cõcedunt.ſubm aũt ſolũ nõ eſt ꝯcluſio demonſtra-
ta.¶ Item ſi ſcia eſſet ſpẽs intelligibilis ſolius ſubi:tũc
oẽs qui hẽrent ſpẽm intelligibilẽ alicuius ſubti firmatã
in intellectu ſuo eſſent ꝑfecte ſcientes:qͦd eſt multũ ab-
ſurduꝫ.poſſibile enim eſt ꝙ aliqs habeat ſpẽm trianguli
firmatã in intellcũ ſuo:qui tñ nõ eſt ſciens neqꝫ hꝫ ſciam
de triangulo.ſilr̃ ⁊ in alijs hõ.⁊ eadem rõne nõ eſt dicen-
dum ꝙ ſola ſpẽs intelligibilis predicati ſit ſcia.¶ Sꝫ di
ces ꝙ ſcia eſt ſpẽs intelligibilis ſubti in ordine ad predi-
catũ nõ abſolute ⁊ ſꝫm ſe.Cõtra.tũc ſubm in ordine ad ꝑ-
dicatũ vel eſt ideꝫ eſſentialiter cũ ſubo ſꝫm ſe ⁊ nihil rea-
le addit.vel aliqd reale addit.Si nihil addit cuꝫ eadem
ſpẽs ſit vtrobiqꝫ.ſi vna nõ eſt ſcia nec reliqua . Si addit
aliquid reale.puta ordinẽ ſic ſpẽs ei⁹ nõ erit vnica ⁊ ſim
plex:ſꝫ multiplex ſicut ⁊ res.ſic aũt ſcia nõ erit qd vnum
per ſe.¶ Sed dices ꝙ ſcia eſt ſpẽs intelligibilis firmata
in intellcũ per diſcurſuꝫ demõſtratiuũ ꝓcedentẽ. Cõtra.
poſſibile eſt ꝙ añ diſcurſuꝫ demonſtratiuũ aliqs habeat
ſpẽm intelligibilẽ firmatã in intellectu ſuo ⁊ diutiſſime
ꝯſeruatã.Adueniente g͂ diſcurſu demonſtratiuo . aut illi
ſpẽi aliqd addit̃.aut nihil.Si nihil.igit̃ ſicut pͥus illa nõ
erat ſcia ſic nõ eſt nũc ſcia.Si igit̃ aliquid addit̃ illi ſpẽi
per diſcurſuꝫ demonſtratiuũ.quero qd eſt illud additũ
aut eſt intellectio:aut ſpẽs itelligibilis . aut aliqd aliud.
Si dicat̃ ꝙ eſt intellẽctio.hoc eſt incõueniẽs: qꝛ tũc ſcia
pro habitu eẽt formalr̃ duo actus:qͦd eſt deriſoriũ.ſi aũt
illud additũ per diſcurſuꝫ ꝓcedentẽ ſit ſpecies intelligi-
bilis hoc eſt ridiculũ:qꝛ iam intellectus hẽbat ſufficiẽtẽ
ſpẽm intelligibilẽ firmatã in intellectu. ad quid g͂ opor-
teret addi aliaꝫ:Etiã qꝛ ſpẽs intelligibilis cãtur a fantaſ
mate ⁊ a re fantaſiata.diſcurſus aũt ille demr̃atiu⁹ nullũ
illoꝝ eſt.Si aũt dicat̃ ꝙ ꝑ diſcurſũ demr̃atiuũ addit̃ ad
ſpẽꝫ itelligibilẽ firmatã aliqd aliͦd qͦd nec ẽ ſpẽs itelligi-
bilis nec itellẽctio:tũc ſcia nõ eẽt idẽ cũ ſpẽ itelligibili:c⁹

oppoſitum ponebat. Et ſi dicas q eſt qdam cõpoſitum
ex ſpẽ intelligibili firmata in illo ſupaddito. hoc eſt incõ
ueniẽs: qꝛ ſm hoc ſcia nõ eſſet ens per ſe nec ſimplex eẽn
tia: qd eſt abſurdũ. Unũ ſcia nullo mõ eſt idem cũ ſpẽ in-
telligibili firmata in intellectu: ſꝫ eſt qdaꝫ habilitas vlis
pueniens ex frequẽti ꝯſideratione ꝯclonis poſt eius pn
cipia necia ordinata perficiẽs intellcm ⁊ inclinãs ad ve-
ram ⁊ certaꝫ cognitionẽ inherẽtie predicati ad ſubm: ſi-
ue illud predicatũ ſit ꝓpa paſſio demonſtrata ſiue ſit diſ
finitio mãlis que demonſtrat de diffinito per diffõnem
formalem: vt pꝫ ex pmo ⁊ 2° poſterioꝝ.

Sed aliquis poſſet dubitare ꝯtra pdcã. pmo cõ-
tra ꝯclonẽ. qꝛ ſi ſcia eſt alius hitus
a ſpẽ intelligibili ⁊ ecõuerſo: tũc eiuſdeꝫ ſm eandẽ rõnẽ
eẽnt hitus intellcũales diuerſi qd videt eſſe incõueniẽs.
⁊ pbat ꝯña. qꝛ de triãgulo ſm q triãgulus põt hẽri ſcia:
vt pꝫ p poſte. ⁊ ſilr ſpẽs intelligibilis trianguli põt eſſe in
intellectu hñte ſciam de triãgulo. ſilr aũt ⁊ in alijs. qꝛ ⁊c.
¶ Itẽ ſic ſe hꝫ ſpẽs rei artificialis ad reꝫ artificialem ſic
res ſcibilis ſe hꝫ ad rem ſcibilẽ per ꝯuenientẽ ſimilitudi-
nẽ. mõ ars eſt ideꝫ qd ſpẽs rei artificialis: vt plane docet
T.c.22. Ar. in. 7. meta. ca°. Eoꝝ aũt que ſunt. ¶ Iteꝫ ois habit⁹
intellcũalis aut eſt ſapia. aut ſcia. aut itellcũs. aut prudẽ-
tia. aut ars. 6. eth. ſed ſpẽs intelligibilis rei ſcite eſt hitus
intellectualis: vt manifeſtũ eſt per ſe: ⁊ non eſt intellcũs
qui eſt per ſe habitus pncipioꝝ cõplexoꝝ demõſtratõis:
nec eſt ſapia: qꝛ ſapia eſt ex pncipijs abſtractis a motu et
a mã: nec eſt ars nec prudẽtia: qꝛ illi ſunt habitus qui ſũt
de rebus opabilibus a nobis. ſpẽs aũt intelligibilis dici-
tur eſſe de aliquo ſpeculabili qd nõ eſt opabile a nobis.
q̃re relinquit q hꝰ ſpẽs ſit ſcia. ¶ Item ſi talis habitus
eſſet in intellectu dñs ab hꝰ ſpẽ intelligibili ⁊ remanẽs
poſt ꝯſiderationẽ actualẽ. videt q in perpetuũ remane
ret in intellectu: qꝛ accñs abſolutũ nõ corrumpit niſi ad
corruptionẽ ſui ſubei vel a ꝯrio ſuo vel ab abſentia agen
tis ꝯſeruãtis ipm in ſubo. cũ g ſubm iſti⁹ habitus ſit per-
T.c.20. petuũ. ſ. intellcũs poſſibilis ſm Ar. ⁊ iſta habilitas ꝓpe
nõ hꝫ ꝯrium: qꝛ delectationi ſm intelligere nõ eſt aliqd
ꝯrium ſm Ar. in. 5. eth. nec per ꝯñs habitui intellectua
li: nec etiã ꝓpter abſentiã agentis cõſeruantis ipm: qꝛ il-
lud nõ eſt niſi ſpẽs exña in virtute imaginatiua ⁊ memo-
ratiua. ⁊ illa cõſeruat ſpẽm itelligibilẽ ⁊ nõ aliud. q̃re ⁊c.
¶ Aliud dubiũ eſt: qꝛ dcm eſt q hꝰ habilitas q̃ dr ſcia
nõ gnãtur ſil' tota: ſed ſucceſſiue pars poſt partẽ. Ex hoc
eniꝫ videt ſequi q ad ſciaꝫ ſit mot⁹ per ſe cũ ſit tranſmu
T.c.20. tatio ſucceſſiua. ⁊ hoc eſt ꝯtra Ar. 7. phyſi. ¶ Item q̃rit
qd eſt imediatũ pncipiũ actiuũ illi⁹ habilitatis in intelle
ctu poſſibili. hoc eni videt difficile aſſignare. ¶ Iteꝫ ali
qui ꝓbant q in intellectu nõ põt eſſe habitus ꝓpe dict⁹:
qꝛ forma que indiget agente extrinſeco cõſeruãte eam: ⁊
quo remoto ſtatim remouet illa forma: nõ eſt habitus ꝓ
prie dictus. Nullus eniꝫ ꝯcederet q lumen exñs in aere
eſſet ꝓpe dictus hitus ipſius aeris: qꝛ ſemꝑ indiget lumi
ne extrinſeco cõſeruante: ⁊ eo remoto ſtatim remouetur
lux aeris. Silr nõ eſſet dõm ſm pbm q emphaſis. i. ſpẽs
alicuius obti exñs in ſpeculo eſſet hitus ſpeculi per can-
dẽ cãm: nũc aũt ois forma exñs in intellectu noſtro acq-
ſita indiget hꝰ cõſeruãte. ⁊ deſtructo eo ſtatiꝫ deſtruitur
illa forma. ſ. fantaſ. vñ cũ ſoꝛ. iterficit ſtati peunt oẽs foꝛ
me ei⁹ accepte a fãtaſmatib⁹ ſoꝛ. q̃lr g eẽt hit⁹ in intellcũ:

Ad primum iſtoꝝ põt dici negando ꝯñam: qꝛ lꝫ
de triãgulo aut aliquo hꝰ ſubo poſ
ſit hẽri ſpẽs intelligibilis: tñ de ipſo triangulo ſm ſe ⁊ ſe-
orſum nõ habet ſcia ꝓprie: ſꝫ habet ſcia de inherẽtia paſ
ſionis ad ſubm vna cũ ſubo: ad cuius inherentie ꝯſidera
tionẽ verã ⁊ firmã perficit hitus ſcientificus ⁊ diſponit.
De inherẽtia aũt paſſionis ad ſubm hñ habet ſpẽs intel
ligibilis ad ꝯſiderãdũ eã abſolute ⁊ ꝯſideratione nõ oio
certa nec perfecta. ⁊ lõ requirit alius hitus ad ꝯſideran-
dũ eã poſt ſua pncipia necia ⁊ ordinata ꝯſideratione cer
ta ⁊ pfecta. ⁊ illa eſt ſcia. ¶ Et tu dices q de vno ⁊ eodeꝫ
. ſ. de inherẽtia paſſionis ad ſubm habet duplex habitus
intellcũalis. ſ. ſpẽs intelligibilis ⁊ ſcia. Et ego dico q hoc
nullum eſt iconueniens diuerſis modis: vt pꝫ ex dictis.
Scia eni eſt habitus perficiẽs intellcm ad ꝯſiderationẽ
certã illius inherẽtie in ordine ad ſua pncipia demõſtra
tiua. ſpẽs vo intelligibilis ad ꝯſiderandũ ipſaꝫ ſm ſe. vn-
de manifeſte percipimus q aliqs põt hẽre cognitionem
alicuius inherentie per ſpeꝫ eius intelligibilẽ firmatã in
intellectu: qui tñ nondũ eſt ſciens illam inherentiã: vt in
exẽplo pmiſſo ⁊ alijs multis. poſſibile eni eſt q aliqs plu
ries cõſideret q ſuper datam lineã ꝯtingit triangulũ eq
laterũ collocare: ⁊ tñ nõ hꝫ ſciaꝫ huius ꝯclonis: qꝛ nõ cõ-
ſiderat eam ſufficiẽter poſt eius pncipia demonſtratiua.
¶ Aduertẽdũ eſt q lꝫ ſpẽs itelligibilis ⁊ ſcia quodãmõ
ſint hitus intellcũales. tñ lõge verius ipſa ſcia eſt hitus i-
tellectualis q̃ ſpẽs: eo q ipſa ſcia gnãtur ex actib⁹ freqn
tatis mõ ſupradicto: ſpẽs aũt itelligibilis nõ ſic: imo pce
dit actũ intelligẽdi. ⁊ ſilr nõ eſt incõueniens de eodẽ eſſe
plures itellectuales hitus: diuerſimode tñ. ſ. q vn⁹ acq-
rat ex actib⁹ frequẽtatis: ali⁹ aũt nõ. ¶ Ad aliud põt di-
ci q ſpẽs rei artificialis nõ põt eẽ formalr ⁊ eẽntialr idẽ
qd ars: ſꝫ pro tanto dr ars: qꝛ eſt qdaꝫ diſpõ ꝓpinq̃ ad ar-
tem. ¶ Ad aliã dr q hit⁹ intellcũalis accipit duplr. vno
mõ cõiter pro quocũqꝫ actu itellcũs p pficiẽte ſeu diſpo-
nẽte ipm ad actũ 2ᵐ: ſiue ille actus ſcdõs ſit de pmis opa-
tionib⁹ intellcũs: que ſunt ſine affirmatiõe ⁊ negatione:
ſiue de ſcdis actibus intellcũs qui ſunt cũ affirmatione ⁊
negatione. ⁊ hõ mõ ſpẽs intelligibilis hñ eſt hitus intelle-
ctualis: qꝛ per ipſaꝫ pparat intellcũs ad ꝯſiderandũ rem
cui⁹ eſt ſpẽs ꝯſideratiõe incõplexa ſine affirmatiõe ⁊ ne-
gatiõe. ⁊ de illo habitu nõ loqtur Ar. in. 6. eth. Alio mõ
accipit habitus intellcũalis magis ſtricte pro actu pmo
intellcũs pficiẽte ipm ad ꝯſiderationẽ verã ⁊ ꝯplexã cũ
affirmatione ⁊ negatione. ⁊ ſic ſpẽs itelligibilis nõ eſt ha
bitus intellcũalis. ⁊ ſic loqtur Ar. in. 6. eth. ¶ Uel põt
dici q ois hitus itellcũalis eſt ſcia vel reducibilis ad ali
quẽ illoꝝ habituũ itellectualiũ aliquo mõ: ⁊ ſic ẽ hõ. Naꝫ
ſpẽs intelligibilis rei ſcite q̃uis formalr nõ ſit ſcia: tñ re-
ducit ad ſciam: ſic ordinatũ in finẽ reducit ad ſuũ fineꝫ.
ſpẽs eni itelligibilis rei ſcite ordinat ad ꝯſiderationem
pcedentẽ ſciam: ⁊ per ꝯñs ad ſciam ⁊ ad eius ꝯſideratio-
nẽ. ¶ Et per ꝯñs ad aliã dubitationẽ dico q habilitas q̃
eſt ſcia indiget ꝯſeruari ab aliquo extrinſeco. ſ. ab illo qd
ꝯſeruat ſpẽm intelligibilẽ rei ſcite: ⁊ illa deficiẽte ſine du
bio deficit ſcia: eo q ſpẽs itelligibilis ẽ ſic diſpõ necia i-
tellectui ad illã habilitatẽ habẽdã ⁊ ꝯſeruandã. Cõſide-
ra g ordinẽ iſtoꝝ actuũ ⁊ habituum ⁊ iuenies vitatẽ deo
dante. ¶ Ad aliud dico breuiter q trãſmutatio itellcũs
ad ſciaꝫ ſiue ipſa gnõ ſcie nõ eſt alteratio ꝓpe dcã: tuꝫ qꝛ
nõ hꝫ per ſe incipe a termino ꝯrio: tũ qꝛ nõ eſt ꝯtinua ne-
ceſſario: ⁊ hec ambo reqrunt ad alterationẽ verã. ¶ Ad
aliũ qñ q̃rit. qd eſt pnᵐ effectiuũ imediatũ illi⁹ habilita-
tis in itellcũ. Forte dõꝫ q illud idẽ qd agit illã itellcõnẽ fa
cit iſtã habilitatẽ ꝯſiderãdi. Quid aũt ſit illud poſt regre-
tur. ¶ Ad aliã dicũt aliq per itereẽptiõeꝫ maioris. nã foꝛ
me oẽs nãles gnãbiles ⁊ corru idigẽt agẽte extrin cõ
ſeruãte q̃ rẽoto ſtati remouent. ſ. influentia celeſti. Unũ ⁊
Ar. dic in p metheo. q nece eſt huc mũdũ eẽ ꝯtiguũ ſu-
perioribꝰ lationibꝰ vt ois vtus ei⁹ gubernet inde. Unũ Cõm.

in ſuo tractatu de ſubſtātia orbis. dicit. ꝙ ſi deſtrueretur
motus celi deſtrueret̃ totus mundus. ⁊ tñ multe forme
gnābilium ⁊ corruptibiliuꝫ ſunt habitus qdam qui cōſe-
Cō. 39. quunt̃ ipſam ſubam. Unde Cōmē. in iſto 3°. ꝯmēto. 39. di
cit. ꝙ forme ſunt exñtes extra aiam in rebus ſenſibilib⁹
ſm ꝙ habitus exiſtit in hñte habitū. Et ſilr pōt dici in ꝓ-
poſito. ¶ Sꝫ q̄uis hoc ſit cōuenienter dictū: tñ nō oino
quieſcit intellcūs. nō eniꝫ eſt ſilr de formis nālibus ⁊ de
iſtis que in itellectu noſtro ſunt: qꝛ nō q̄libꝫ forma natu-
ralis indiget agente extrinſeco ꝓprio ꝯſeruante ipſaꝫ: ſꝫ
in oibus aut multis ſufficit vnū ꝯſeruans. ſ. v̄tus celeſtis
diffuſa cū lumine in iſtis inferioribus. vnde Alber. dicit
in ſuo cōmēto de ſomno ⁊ vigilia. ꝙ lumen celeſte diuer
ſimode figuratū vehit ad nos oēs virtutes orbis: ſꝫ que-
libet forma exñs in intellectu indiget proprio ꝯſeruante
extrinſeco. Aliud eniꝫ ꝯſeruatiuū hꝫ habitus de triangu
lo ⁊ aliud hitus de aſino. ſilr ⁊ in alijs. ⁊ iō ille forme pñt
eſſe habitus: alie v̄o nō. ¶ Et poſſet dici ad illud ꝙ hec
influētia celeſtis conſeruans hec inferiora lꝫ ſit vna ſm
ſubm. in eodē eniꝫ medio pōt eſſe virtus cōſeruatiua ho
minis ⁊ plante. tñ iſte virtutes ſeu influentie ſunt diuer-
ſe formalr. Alia eniꝫ forma eſt virtus formalr cōſeruati
ua friditatis ſiue ſiccitatis ⁊ alia caliditatis. ſilr ⁊ in alijs.
Si ergo forme nāles ſint habitus rerū nō obſtante ꝙ a
diuerſis cōſeruantib⁹ indigeant ꝯſeruari: q̄re etiā forme
intelligibiles nō eſſent habitus q̄uis cōſeruent̃ ab extra
. ſ. per oba extrinſeca. ¶ Notandū eſt ꝙ ſubm alicui⁹ for
me pōt ſe hēre dupl'r ad cōſeruans extrin͂ illius forme.
Uno mō ꝙ ſemꝑ ſit ei ſufficiēter pñs: ⁊ ſic ſe hꝫ intellcūs
poſſibilis ad fantaſma. ſemꝑ eniꝫ eſt pñs eis que ſunt in
fantaſia. ⁊ ſic ille forme bñ poſſunt dici habit⁹. Alio mo-
do ꝯtingit ꝙ ſubm forme cōſeruate nō ſemꝑ eſt ſufficien
ter pñs ipſi ꝯſeruāti nec ecōuerſo. ⁊ talis forma forte nō
eſſet habitus ꝓprie dictus: p̄cipue cū hec non generet̃ ex
multis actibus: ſic̃ obm nō eſt ſufficiēter pñs ſpeculo ad
ꝯſeruandū ⁊ faciēdū ſuā ſpēm in eo: ⁊ iō illa non eſt habi
tus ſpeculi ꝓprijſſime ſumēdo habituꝫ. ſilr aūt ⁊ in alijs
hꝫ. q̄re ⁊c̃. ¶ Sꝫ aliqs quereret rōnabilr: q̄re iſte habitus
nō ſemꝑ intelligit̃ actualiter q̄diu eſt in intellectu: cum
actiuuꝫ intellectionis. ſ. intellcūs agēs ſit pñs intellectui
poſſibili diſpoſito ſufficiēter ad eius intellcōneꝫ. ¶ Et ſi
dicis ꝙ intellcūs poſſibilis nō ſufficiēter eſt ſemꝑ diſpo-
ſitus ad intelligendū illuꝫ habituꝫ. q̄rit̃ que diſpoſitio ei
deficeret: Erit forte dōm ꝙ habitus nō eſt natus intelli-
gi actu niſi duꝫ intelligit̃ res de qua eſt habitus. vñ defi-
ciente intellcōne illius rei nō intelligit̃ ipſe habitus. ⁊ h̄
valde difficile eſt niſi cōcedat̃ intellcm̄ ſimul intelligere
diuerſa. ſ. habitū itellectualē ⁊ rē de qua eſt habitus ipe.
Et hec ſufficiant de iſta. q. de qua ab alijs paruꝫ vel nihil
accipe potui. ¶ Rōnes pro iſta parte ꝯcedo in q̄tum fa
ciunt pro ea. Et hec dicta ſufficiāt. ⁊ accipiāt iuuenes ſtu
dioſi ꝑ modū exercitatiōis. Cōplemētū aūt declaratiōis
⁊ determiātiōis poſteriorib⁹ ⁊ fortiorib⁹ relinqtur. q̄ ⁊c̃.

¶ Qm̄ āt aliud ē magnitudo ⁊ magnitudis: eē
⁊ aqua ⁊ aque eē ⁊ ſic in multis alijs: non aūt
in omnibus. Tex. cō. IX. Queſtio. XIX.

Queritur hic p̄mo. Utrū q̄ditas ſit p̄mū obm
intellcūs. ¶ Arguit̃ p̄mo ꝙ non. qꝛ ſi q̄ditas
eſſet p̄mū obm intellcūs: tūc p̄ma q̄ditas pri
mo intelligeret̃. hec ꝯña videt̃ ſatis manife-
ſta: ſꝫ ꝯñs eſt falſū: qꝛ p̄ma q̄ditas eſt q̄ditas
T. cō. 2. ſube: vt pꝫ ex. 7. meta. ⁊ tñ accñs p̄us intelligit̃ q̄ ſuba. ꝓ
t. 4. batio. qꝛ intellcūs intelligēdo depēdet ex ſenſu: vt pꝫ ex
t. c. 30. 39 iſto 3°. modo conſtat ꝙ accñs magis ſenſibile eſt q̄ ſuba.
q̄re ⁊c̃. ¶ Item ſi quiditas eſſet obm intellectus p̄mum
tunc indiuiduuꝫ quiditatis ſiue ſingulare non poſſet in-
telligi cuꝫ ipm indiuiduuꝫ q̄ditatis differat a q̄ditate: vt
pꝫ ex iſto 3°. ⁊ diuerſo ꝑ debēt eſſe diuerſe virtutes cogno T. cō. 9.
ſcitiue vt videtur: qꝛ potentie diſtinguunt̃ per obiecta: ſꝫ t. 10.
ꝯñs eſt falſum: qꝛ intellectus enunciat aliqd de ſingula-
ri ſeu de indiuiduo quiditatis: vt dicendo. ſor. eſt homo.
ḡ intelligit ipm. q̄re ⁊c̃. ¶ Item ſi quiditas eſſet p̄mum
obm intellcūs tunc nō ens nō poſſet intelligi. ꝯñs eſt fal-
ſum. q̄re ⁊c̃. falſitas ꝯñtis nota eſt: qꝛ cōiter dicit̃ ꝙ non
ens pōt intelligi: vt dicit̃. 4. meta. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña. qꝛ qd non T. c. 4.
eſt obm p̄mū alicuius potentie nec cōtinet̃ ſub p̄mo ob-
iecto: nec hꝫ habitudinem ad p̄muꝫ obm. nec ecōuerſo nō
cognoſcitur ab illa virtute. hec eſt manifeſta: ſed nō ens
non eſt quiditas nec cōtinetur ſub quiditate vt manife-
ſtuꝫ eſt: nec hꝫ habitudinē realeꝫ ad quiditatē: qꝛ illa ha
bitudo nihil eſt cuius ſubm nihil eſt: ſꝫ ipm nō ens nihil
eſt. ḡ habitudo non entis ad ens nihil eſt. Nec ſimilr illa
quiditas pōt habere aliquā habitudinem ad non ens: qꝛ
habitudo eſt quidā reſpcūs vel ordo. modo ille reſpcūs
nihil eſt cuius terminus nihil eſt cuꝫ ipm non ens nihil
ſit: ſequit̃ ꝙ illa habitudo erit nihil. ſ. quiditatis ad non
ens. ⁊ ſic rōne illius habitudinis nō ens nō intelligimus.
¶ Itē illud qd nō eſt ſenſibile nō eſt itelligibile nec per
ꝯñs obm p̄mū intellectus: ſed quiditas nō eſt ſenſibilis.
ḡ ⁊c̃. maior pꝫ: qꝛ intellcūs noſter nihil intelligit ſine fan
taſmate: vt dicit Ariſt. in iſto 3°. fantaſma aūt rei ſenſibi- T. c. 30.
lis ſimilitudo eſt: vt pꝫ ex 2° hui⁹. ⁊ minor apparet auc̃te t. 39.
Cōmē. in 2° hui⁹. cap°. Dōm aūt ſm vnūquodqꝫ ſenſuꝫ. vbi T. c. 121.
dicit ꝙ ſenſus nō cōprehendit quiditates rerū. q̄re ⁊c̃. t. 122.
¶ Oppoſitum cōmuniter allegatur ab Ar. in iſto 3°. ſ. ꝙ Cōm. 63
quiditas rei eſt p̄mū obm intellectus. T. cō. 9.
t. 10.

Ad queſtionem dimiſſis alijs opinionib⁹ di-
co ad preſens ꝙ aliqd eē pri-
mū obm itellectus pōt intelligi dupl'r. Uno mō ꝙ ſit pri
mū in ordine cōitatis. Alio mō in ordine p̄ncipalitatis: ⁊
adhuc obm p̄mū in ordine p̄ncipalitatis pōt intelligi du
pliciter. Uno modo comparando vnuꝫ genus p̄dicamē-
tale ad oia alia genera. Alio mō comparando vnuꝫ intel
ligibile ad oia alia intelligibilia. ¶ Tunc dico ad qōneꝫ
p̄mo ꝙ ipm ens ſeu quiditas: qd pro eodē accipio: eſt pri-
mū obm intellectus p̄mitate cōitatis. ⁊ hoc ſtatiꝫ ꝓbat̃.
qꝛ omne illd qd eſt cōe ad oia illa que cognoſcunt̃ ab in-
tellectu debet dici p̄mū obm intellectus p̄mo mō. ſꝫ ens
ſeu quiditas eſt hꝫ. oē eni itelligibile eſt ens aliquo mō
ſeu quiditas quoquo modo cōiter ⁊ large accipiēdo qui-
ditatem. ergo ⁊c̃. ¶ Et eſt ꝯſiderandū circa hoc ꝙ q̄uis
ens ſeu quiditas nō ſit quid vnuꝫ ſm ſpēm nec ſm gen⁹ T. cō. 2.
vniuocuꝫ: vt cōiter dicit̃ ⁊ accipitur in. 4. meta. tñ hñ eſt
vnuꝫ ſm analogiā. nam vnū ens eſt p̄us alijs. ſ. ſuba ſub-
ſtans accñtibus. ⁊ alia attribuunt̃ vni p̄mo ſicut ſubo: vt Cō. 20.
docet Cōmē. in. 4. meta. ⁊ hꝫ vnitas ſufficit ad aliquam
vnitatē potētie aīe itellectiue. ¶ 2° dico ꝙ ſuba eſt p̄mū
obm intellectus. ⁊ hoc primitate p̄ncipalitatis comparā
do adinuicē gnā p̄dicamētalia: qꝛ illud qd eſt p̄oris. ⁊ ꝑfe
ctioris entitatis dꝫ eſſe p̄mū obm intellectus. ⁊ hoc p̄mi-
tate p̄ncipalitatis: ſꝫ ſuba eſt p̄oris ⁊ ꝑfectioris entitatis T. cō. 2.
oibus alijs: vt pꝫ. 7. meta. ⁊ oia alia genera nō ſunt entia t. 4.
niſi qꝛ ſunt ipſi⁹ ſube. ſ. q̄litates ſube q̄titates aut paſſio- T. c. 4.
nes aut aliquid hꝫ. q̄re ⁊c̃. maior ꝓpoſitio ſatis habet̃ ex
2° meta. naꝫ vnūqdqꝫ ſic̃ ſe hꝫ vt ſit: ſic ſe hꝫ ad v̄itatē ſeu
cognitiōeꝫ verā. ⁊ per ꝯñs ad h̄ ꝙ ſit p̄mū obm itell's ei⁹
eſt verā cognitionē hr̃e. q̄re ⁊c̃. Sꝫ q̄lr itelligat̃ ſuba: aut
per ſpēm ꝓpaꝫ. aut per ſpēm accñtis. de h̄ bonū eēt inq-
rere ſeorſuꝫ ⁊ diuiſim. ¶ 3°. dico ꝙ p̄muꝫ obm intellect⁹

ordine p̄ncipalitatis reſpectu oīum alioꝝ intelligibiliuꝫ
eſt p̄mū p̄ncipiuꝫ qḋ eſt deus:q̄ꝛ illud qḋ eſt nobilioris ꝛ
dignioris veritatis:ꝛ entitatis reſpectu oīum intelligibi
liuꝫ eſt p̄mū obiectū intellcūs ſm̄ iſtū modū.hec eſt re/
cipiēda pro manifeſta:ſꝫ p̄mū p̄ncipiū qḋ eſt deus eſt hō
T.c.39. teſtante Aꝛ.in p̄ meta.caͦ.p̄.ꝛ.12.meta.vbi dič.ꝙ totalr̄
Cō.4. optimū eoꝝ que in nā deus. Et Cōmen.dicit in.2.meta.
manifeſtū ꝙ ſi eſt aliq̄ cā p̄ma oīuꝫ entiuꝫ:vt declaratuꝫ
eſt in ſcīa nāliuꝫ illa eſt magis digna in eſſe ꝛ in veritate
q̄ꝫ oīa alia.oīa eni entia nō acq̄rūt eſſe ꝛ veritatē niſi ab
illa cā.Et ꝗ eſt tm̄ ens per ſe verū ꝛ vnū per ſe ꝛ alia ſunt
vera entia ꝓpter veritatē illius.q̄re ꝛc̄.¶ Propter ſolo/
nem vnius rōnis cōſiderandū eſt ꝙ vnū intelligibile eē
p̄us cognitū alio itelligibili nihil eſt aliud q̄ꝫ cognitioneꝫ
vnius priorē eſſe cognitione alterius.cognitionē aūt vni
us eſſe priorē cognitione alterius hoc pōt intelligi duplr̄
q̄tum ad ꝓpoſitū ſpectat.Uno mō ordine gn̄ōnis. Alio
mō ordine pfectionis ꝛ ex dignitate.Modo credo ſaluo
meliori iudicio ꝙ cognitio accn̄tis in intellectu prior eſt
cognitiōe ſubſtātie via gn̄ōnis:q̄ꝛ ſicut accn̄s eſt diminu/
te entitatis reſpcū ſub̄e ita ſine dubio cognitio accn̄tis di
minuta eſt ꝛ impfecta reſpcū cognitionis ſub̄e.ſemꝑ aūt
impfectiora in eodē p̄ora ſunt via gn̄ōnis reſpcū pfectio/
T.c.20. ruꝫ vel ſaltem ordine ꝓportionabili:vt ſatis habeť ex.9.
meta.Unde imaginor ꝙ queādmodū in gn̄ōne formaꝝ
in mā corruptibili generatio accn̄tis p̄or eſt gn̄ōne ſub̄e.
p̄us eni opꝫ mām diſponi per q̄litates ꝯuenientes ante/
Cō.62. q̄ꝫ recipiat formā in mā.Unde Cōmē.dicit p̄ phyſi.ꝙ ge
neratio ſub̄e eſt terminus alterationis.ſic in ꝓductione
cognitionis in intellectu poſſibili humano p̄us fit cogni
tio accn̄tis quodāmō q̄ꝫ cognitio ſub̄e:cuius manifeſtuꝫ
ſignuꝫ eſt ꝙ motus ꝛ pluralitas entiuꝫ que ſunt accn̄tia
ſubarū nāliuꝫ ſunt p̄ncipia in ſcīa nāli ſm̄ Cōmē.in p̄mo
Cō.8. phy.Cōſtat aūt ꝙ p̄ncipia doctrine p̄us cognoſcunť q̄ꝫ ea
que per ea docenť.oīs eniꝫ doctrina ex preexiſtēti fit co/
gnitione.q̄re ꝛc̄.vnde Cōmē.dicit in.6.meta.cōmēto pri
mo.ꝙ in rebus nālibus nō poſſunt ſciri ſub̄e rerū niſi ex
poſterioribus.i.accn̄tibus:ſꝫ ſub̄e cognitio eſt prior ordi/
ne dignitatis ꝛ perfectionis:cuꝫ ipſa ſuba ſit nobilioris ꝛ
perfectioris dignitatis ꝛ entitatis accn̄tibus.Et ad illam
Cō.4. intentionē intelligo dictū Cōmē.in.7.meta.vbi dicit.ꝙ
ſubſtātia eſt nobilior ꝛ p̄or accn̄te nā diffōne ꝛ tempore
.i.ꝙ notitia ſub̄e eſt p̄or ordine pfectionis ꝛ nobilitatis.
nō ꝙ p̄or ſit ordine gn̄ōnis. Hoc pulchre ꝛ euidenter do/
cet Cōmē.ibideꝫ in his v̄bis cū narrauit ꝙ ſuba eſt prior
accn̄te cognitiōe dedit modū ꝛ dič. Et nos videmus ꝛc̄.
ita ꝙ ſignū hoc ꝙ ſubſtātia apud nos manifeſtior eſt ac/
cidentibus.ſ.vl̄ia ſub̄e q̄ꝫ vl̄ia accn̄tium eſt:q̄ꝛ ſcire indi/
uiduuꝫ ſubſtantie per ſua vl̄ia ſubſtātialia eſt perfectius
q̄ꝫ ſcire illud per vl̄ia accn̄tium.verbi grā.cum volumus
ſcire hoīem ſi ſciuerimus euꝫ eſſe aliquaꝫ nām ſubalem.
verbi grā.igneꝫ ſcire ipm̄ per hoc ꝑdicatū ſubale eſt per/
Cō.ibiḋ fectius q̄ꝫ ſcire ipm̄ eſſe q̄tum aut quale:aut aliqḋ predi
cabilium accn̄tium.Et ſubdit paucis interpoſitis. Et q̄a
ſcire hanc ſubam per ſuas diſpōnes ſubales eſt pfectius
q̄ꝫ ſcire ipm̄ per diſpōnes accn̄tales neceſſe eſt vt diſpoſi
tiones ſubſtātiales ſint accn̄talibus manifeſtiores.Ecce
ſi bene inſpicitur Cōmē.non ꝯcludit ſubam eſſe notiorē
accn̄te:niſi q̄ꝛ cognitio ſubſtātie eſt perfectior cognitiōe
accn̄tis.Ex hoc aūt ꝙ aliquid ſit perfectius alio non con
cluditur ipm̄ eſſe p̄us co niſi ordine p̄ncipalitatis nobili/
tatis ꝛ dignitatis:vt manifeſtum eſt intelligenti.q̄re ꝛc̄.
¶ Et hic eſt cōſiderandū ꝙ q̄uis ponam cognitionē ac
cidentis eſſe priorem ordine gn̄ōnis in intellectu.non tm̄
volo dicere ꝙ quelibꝫ cognitio accidentis cuiuſlibet ſit
prior qualibet cognitione ſubſtantie:imo poſſibile eſt ꝙ
aliqua cognitio ſubſtantie alicuius cōfuſa p̄cedat aliquā
determinatā cognitionē alicuius accidētis.vnde Ariſt.
in.4.phy.tractatu de tēpore. in illo caͦ.Et ſi motus ſem/ T.c.104.
per aliud ꝛ aliud.dicit ꝙ per ipm̄ mobile cognoſciť p̄ius
ꝛ poſterius in motu.Ad cuius meliorē intellectū cōſide/
randum eſt ꝙ duplex poteſt haberi cognitio accn̄tis ali/
cuius.ſ.cognitio ſimplex ꝛ intuitiua que diciť intelligen/
tia indiuiſibilis ꝛ cognitio complexa ſm̄ affirmationē ꝛ
negationē.Et hec iterū vel eſt incerta cuꝫ formidine ad
oppoſitum.vel eſt certa ꝛ ſine formidine ad oppoſitum.
Modo dicerem ꝙ cognitio accn̄tis ſimplex ꝛ intuitiua
ſine affirmatione ꝛ negatione bene eſt prior in intellectu
via generationis cognitionis ſubſtātie:ſꝫ impoſſibile eſt
ꝙ cognitionē accn̄tis complexā ꝛ certaꝫ ſine formidine
ad oppoſituꝫ ſm̄ affirmationē ꝛ negationē non precedat
aliqua cognitio ſubſtantie ſicut forte in exemplo ꝑdicto.
pars enim motus iudicatur eſſe prior per quā mobile ac
quirit diſpōnem precedentē.vel per quā mobile tranſit
priorē partē magnitudinis.ꝛ pars poſterior per quā mo/
bile acquirit diſpōnem ſequentē vel pertranſit partē po
ſteriorē ꝛ remotiorē a termino a quo. Tamē idubitāter
cognitio intuitiua motꝰ ꝑcedit cognitioneꝫ ſub̄e que mo
uetur vel que eſt p̄nᵐ motus:cuius ſignum eſt q̄ꝛ nā diffi
nitur per motuꝫ:vt pꝫ.2.phy.ſimilr̄ ꝛ in alijs ſuo modo. T.cō.3.
Et hec forte eſt cā q̄re ſcīe mathematice pure ſicut arith
metica ꝛ geometria p̄us debēt doceri q̄ꝫ alie partes phie
nālis.ſ.q̄ꝛ conſiderant de accn̄tibus ſenbilibus puta de
numeris ꝛ magnitudinibus.

Ad primam rōnem pꝫ ex dictis.¶ Ad aliaꝫ.cuꝫ
diciť.ꝙ cuꝫ indiuiduuꝫ ꝛc̄. verū eſt
eodem modo ſicut quiditas:ſed alio modo bene pōt itel
ligi.Sed quis ſit ille modus quo intellectus itelligit in/
diuiduū ſeu ſingulare ſenſibile videbiť in.q.ſpāli.¶ Ad
aliā pōt dici ꝙ nō ens nō pōt intelligi p̄mo.i.nō precedē
te cognitione alterius:ſed bene pōt intelligi ſecundario
.ſ.precedente aliquo mō cognitione entis. Qualiter aūt
ſit de hoc fiet ſpecialis queſtio.habet enim difficultates
non paucas.¶ Ad aliam dico ꝙ nō eſt intentio Cōmen.
ꝙ ſenſus nullo modo cognoſcat quiditateꝫ:ſed ꝙ nō co/
gnoſcit quiditatē comprehenſione vl̄i.hoc eniꝫ eſt alte/
rius potentie.ſ.intellectus vt ipſe ſubdit ibidē.q̄re ꝛc̄.

¶ Senſitiuo quidem igitur calidum ꝛ frigidū indicat. Tex.cō.x Queſtio. XX.

Conſequenter queritur. Utrū intellectus no
ſter intelligat ſubam mālem per eius ſpecieꝫ
ꝓpriam.Arguiť p̄mo ꝙ non.q̄ꝛ ſi ita eſſet tūc
non oporteret per accn̄tia deuenire in cogni/
tionē ſub̄e:ſed ſtatim ſine oī difficultate rep̄/
ſentareť ſuba per ſpēm ꝓpam.hec ꝯn̄a videť manifeſta:
ſed ꝯn̄s eſt falſum ꝛ ꝯtra Aꝛ.vt pꝫ in ꝓhemio hꝰ.qť ꝛc̄. T.cō.11.
¶ Itē ſi ſic oporteret illā ſpēm eſſe de genere ſub̄e.nam
que ſunt diuerſoꝝ generū nō ſunt ſibi inuicē ſil̄ia vt q̄li/
tas ꝛ q̄titas ꝛ hꝫ:ſꝫ ſpēs intelligibilis ſub̄e nō eſt ſuba cū
ipſa inhereat intellectui.ꝛ ſuba rei nō eſt in intellectu:vt
pꝫ ex iſto 3ͦ.¶ Itē oē qḋ cognoſciť per ſpēꝫ ꝓpam diſtin/ T.c.38.
guitur ab alijs ſine errore:ſič albuꝫ diſtinguiť per viſuꝫ
a nigro:ꝛ viſus nunq̄ꝫ decipiť iudicando albedinē eſſe ni
gredinē vel ecōuerſo:vt pꝫ ad ſenſuꝫ:ꝛ pꝫ.4.meta.ſꝫ in- T.c.24
tellectus errat circa ſubaꝫ mālez nō diſtinguēdo vnā ab ꝛ.25.
alia.ꝛ iudicādo vnā eaꝝ eē aliā ſič putamꝰ aliq̄n ꝙ ſtānū
ſit argētū:aut auricalcū eē auꝝ:ꝛ ſic de mlt̄ alijs. qť ꝛc̄.
¶ Oppoſitum arguitur:q̄ꝛ ſpēs lapidis eſt in aīa ſꝫ Aꝛ.
in iſto 3ͦ.ꝛ tamē eſt quedā ſubſtātia.ꝗ ꝛc̄.

Ad hoc dicunt aliqui ꝙ ſuba mãlis non intelligiꝛ ꝑ
ſpẽm ꝓpriam:ſ3 per ſpẽm accñtis.⁊ ſorte rõ
eoꝝ eſt hec. Illud qđ non gignit aliquã3 ſpẽm in fantaſia
ſeu imaginatiua nõ gignit ſpẽm in intellcũ nr̃o.cũ intelli
gentẽ quẽcũq3 neceſſe eſt fantaſma aliqđ ſpeculari:vt di
T.c.39. cit Ar.in iſto 3°.⁊ aie itellectiue fantaſmata inſũt ſic ſen
T.c.30. ſibilia ſenſui:ſed ſuba mãlis nullã ſpẽm gignit ĩ fantaſia.
qꝛ ſi faceret ſpẽ3 in fantaſia oporteret ꝙ ꝑus faceret ſpe
ciẽ in ſenſu ꝑticulari cũ fantaſia ſit motus factus a ſenſu
t.c.160. ſm actũ:vt p3 in 2°.hui⁹.⁊ ſi faceret ſpẽm in ſenſu ꝑticula
t.161. ri:tũc ſenſus ꝑticularis cognoſceret ſubam.vtus eni3 co
gnoſcitiua cognoſcit illud cuius ſpẽm h3 in ſe.hoc aũt eſt
ridiculũ.Et ꝯfirmaꝛ hec rõ.qꝛ ſi ſuba faceret aliquã ſpẽ3
in intellectu:aut faceret eã imediate:aut mediãte ſenſu.
Nõ eſt dñm ꝙ imediate:qꝛ eadẽ rõne accñs faceret ſua3
ſpẽm imediate in intellectu:⁊ ſic intellectus ad intelligẽ
dum ſuam intellcõnem nõ indigeret fantaſmate huma
no:qđ eſt manifeſte falſum:nec mediante ſenſu:tunc cu3
ſenſus nõ imuteꝛ realr niſi per mediũ extrinſecum ſaltem vi
ſus auditus ⁊ odorat⁹ ſequereꝛ ꝙ ſuba mãlis faceret ſpe
ciem aliquã in medio ſentiẽdi vt in aere vel aq̃ vel vtro
q3.⁊ quis hoc diceret:nullus itaq3 hoc diceret. Credũt ḡ
iſti ꝙ ſuba mãlis nõ intelligaꝛ ab intellectu nr̃o per ſpẽ3
ꝓpriã:ſed per ſpẽ3 accñtis ⁊ ad iſtã intentionẽ dicit Ar.
T.cõ.11. in ꝓhemio hui⁹.ꝙ accñtia magnã partẽ ꝯferũt ad cogno
ſcendũ qđ qd eſt. S3 iſtud nõ videꝛ oĩno tutu3:qꝛ cõſtat
ꝙ intellectio vel eſt aſſimilatio intellectus ad rẽ itelligi
bilem:vel nõ fit ſine aſſimilatione:⁊ iõ op3 ꝙ ad aliam ⁊
aliã intellcõnem hẽat aliam ⁊ aliam ſimilitudinẽ: cõſtat
ergo ꝙ intellectio ſube eſt alia ab intellcõne accñtis:itel
ligere enim diuerſificatur ſm nãm rei intellecte:vt dicit
Cõ.35. Cõmẽ.in iſto 3°.ḡ d3 hẽre aliã ſpẽm a ſpẽ accñtis.ſpẽs eni
accñtis non aſſimilat intellcm ipſi ſube:ſed ſolu3 accñti.
q̄re ⁊c̃. ¶ Item forma ſubalis videꝛ eſſe multũ actiuior
q̃3 accñtalis.vñ cũ accñs ſpẽm ſuã faciat in intellcũ vide
tur ꝙ multo magis forma ſubalis gnãbit ſuã ſpẽ3. ¶ Et
ad eoꝝ rõnem cu3 diciꝛ ꝙ ſuba mãlis nullã ſpẽm gignit
in fantaſia dicunt aliqui ꝙ oĩs forma mãlis preter ipſa3
aiam cogitatiuã humanã iprimit ſuã ſpẽm idiuidualr re
preſentantẽ in aĩa cogitatiua ⁊ ꝑus in organis ſenſuu3:ſ3
nõ ſequiꝛ ꝓpter hoc ꝙ ipſi ſenſus cognoſcant ſubam mã
le3:qꝛ nõ ſunt ordinati niſi ad cognoſcendũ accñtia rerũ
ſenſibiliu3.ſ.ꝓpa ⁊ cõia.Et cu3 accipiꝛ ꝙ oĩs potentia co
gnoſcitiua cognoſcit illud cuius ſpẽm recipit.veru3 eſt ſi
ſit ordinata per ſe ad cognitionẽ illius:ſed ſi nõ.non op3.
mõ ſenſus ꝑticularis exterior nõ eſt ordinatus ad cogni
tionẽ ſube. Uel dicaꝛ ꝙ oĩs potentia cognoſcitiua cogno
ſcit illud cuius ſpẽm recipit.verũ eſt ſi recipiat illã ſpẽm
ita ſpũaliter ſicut requiriꝛ ad cognitionẽ rei cui⁹ eſt ſpẽs.
Modo dicam ꝙ ipſe ſenſus ꝑticularis non recipit ſpẽm
ſube ita ſpũaliter ſicut exigiꝛ ad cognitione3 ſube:imo ſe
h3 quodãmõ ſicut mediũ mediante quo ſube gignit ſuã
ſpẽ3 in cogitatiua.q̄re ⁊c̃.Et dicunt ꝙ oĩs forma ſubalis
mãlis preter aiam cogitatiuã facit ſuã ſpẽm idiuiduale3
in ipſa cogitatiua:qꝛ non bñ ꝑñt videre q̃liter ipſa aia co
gitatiua reciperet ſpẽm ꝓpriã ſuiipſius:qꝛ ſic ide3 ſalte3
ſm ſpẽm eſſet actiuũ ⁊ receptiuũ reſpcũ eiuſdem . cõſtat
2° hui⁹. eni3 ſm Ar.⁊ Cõmẽ.ꝙ illud cuius eſt ſpẽs eſt actiuu3 il
T.⁊ cõ. lius ſpẽi.ſi ergo aia cogitatiua hẽret in ſe ſpẽm aie cogita
59.⁊.62. tiue illa ſpẽs fieret ab aia cogitatiua . ⁊ ſic aia cogitatiua
eſſet actiua ⁊ receptiua eiuſdem.ſ.ſpẽi ipſius; qđ eſt ipoſ
ſibile. De hoc tñ non determino ad pñs: ſed forte facia3
q̄ſtionem ſpãlem.vtru3 aia cogitatiua poſſit cognoſcere ſe
ipſam.Si tñ cõcedaꝛ ꝙ cogitatiua nõ recipiat ſpẽm pro
priam ſui ipſius tunc diceꝛ ꝙ ipſamet cogitatiua imedia
te gignit ſuam ſpẽm in intellectu.⁊ hoc videꝛ eſſe bñ poſ
ſibile ꝓpter ꝓpinquitatẽ ipſius aie cogitatiue ad intelle
ctum poſſibilem humanũ:ꝓpinquitatem dico in ordine
ꝑfectionis.ipſa eni3 aia cogitatiua inter omnes formas
inherẽtes mãe eſt ꝓpinquior itellectui ſm Cõmẽ.in iſto
3°.in tantũ ꝙ ipſa eſt quedã rõ vt ipſe dicit in ꝯmẽto.20. Cõ.20.
⁊ eſt ꝓpria homini:vt ipſe dicit in eodẽ ꝯmẽto. imo etiã 33. ⁊.36.
qdã putauerunt eam eſſe intellcm:vt dicit in cõmẽto.6. Cõ. 20.
¶ Põt ḡ ꝓbabilr dici ad q̄ſtionem ꝙ itellectus noſter bñ Cõ.6.
intelligit ſubam per ſpẽm ꝓpriam ipſius ſube:qꝛ aut itel
ligit eam per ſpẽm ꝓpam ſube aut per ſpẽm accñtis.per
ſufficientẽ diuiſionẽ. Non per ſpẽm accñtis:qꝛ illa repre
ſentat accñs ⁊ nõ ſubam ꝓprie ⁊ per ſe . ¶ Itẽ intellect⁹
poſſibilis eſt potẽs oĩa fieri:vt docet Ar.in hoc 3°.⁊ hoc T.c. 18.
eſt verũ modo ſimilitudinis ⁊ repñtationis ſm ꝙ Cõm. Cõ.18.
exponit ibidem. ⁊ hoc non eſſet niſi reciperet ſpẽm ſube
mãlis.ḡ ⁊c̃. ¶ Alie rõnes poſſunt induci:iſte tñ ſatis vi
denꝛ ſufficere. Siquis aũt teneret iſtã opi.poſſet dicere
ꝙ quodãmodo ſimile eſt de gñõne forme ſubalis in mã
corporali.⁊ de ꝓductione ſpẽi repñtantis ſubam mãlem
in intellectu poſſibili. Sicut eni3 mã p⁹ nõ recipit aliquã
formã ſubalem niſi ſit preparata accñtibus ꝓprijs illius T.c.62.
forme:vt ſatis p3 ex p̊ phy.⁊ p̊ de gñõne.ſic intellect⁹ poſ T.cõ.p̊.
ſibilis non recipit ſpẽm intelligibilẽ alicuius ſube mãlis
niſi ſit preparatus ⁊ informatus ſpẽ intelligibili oꝑõnis
ꝓprie illius ſube. vnde dictu3 eſt ꝙ oꝑatio facit ſcire for
mã. Operationes aũt per ſe ⁊ ꝓprie ſubaru3 multotiens
ſunt occulte intellectui nec ſemꝑ faciunt ſuas ſpẽs ꝓpas
in ipſo ꝑcipue:qꝛ ſube mãles multotiens ipediunꝛ a ſuis
per ſe ⁊ ꝓprijs oꝑõnibus que ſunt motus.alique aũt cu3
motu.⁊ hoc ꝯtingit aut ꝓpter agens ꝯtrariũ obtinens ⁊
dñans formis mãlibus debentib⁹ actiones ꝓprias ꝓdu
cere:aut ꝓpter defectũ paſſiui:qđ eſt natũ talẽ actionem
recipere:vt ꝙ hec herba nõ ſanat talem egritudinẽ ꝯtin
git:qꝛ nõ appropiquaꝛ mõ debito corpori ſuſceptiuo:aut
qꝛ ipediꝛ a ꝯ̃rio agẽte:aut aliquo tali mõ. ſilr ãt ⁊ in alijs
⁊ tunc latet intellcm ꝙ talis herba habeat facere talem
oꝑõnem ꝓpriam. ⁊ ſic nõ eſt diſpoſitus ſufficienter ad re
cipiendũ ſpẽm intelligibilẽ talis ſubſtãtie. S3 cũ intelle
ctus hẽbit ſpẽm intelligibilẽ ꝓpriã ꝓprie oꝑõnis cauſa
tam a fantaſmate talis oꝑõnis ſenſate:tũc ſine dubio re
cipiet ſpẽm intelligibilẽ illius ſubſtãtie. Ubi gr̃a.cũ aliqs
cognoſcit leuitatẽ ignis per eius ſpẽm ⁊ cognoſcit motu3
ſimplr ſurſu3 ſm nãm per eius ſpẽm tunc intellectus re
cipiet ſpẽm forme ſubſtãtialis ignis quã ꝯſequiꝛ talis
motus. ⁊ per eã intelligit formã illã. ſilr aũt ⁊ in alijs ſuo
modo. Et ſm iſtũ modũ intelligiꝛ verbũ Ar.ꝙ accñtia p̊ hui⁹.
magnã partẽ ꝯferunt ad cognoſcendũ qđ qd eſt. hoc eni T.cõ.11.
pro tanto verũ eſt:qꝛ oꝑatio ꝓpa ſubſtãtie que eſt qđdã
accñs faciens in intellcũ ſuã ſpẽm ꝑparat itellcm ad ſpe
ciẽ ꝓpriã ſubſtãtie qua vlterius ꝑficiꝛ ad cognoſcendu3
ipſa3 ſubſtãtiã. ⁊ h̃ innuit Ar.in hoc ꝙ dicit magnã ꝑte3
ꝯferũt ⁊ nõ dixit ꝙ faciũt ipſam cognitionẽ qđ qd eſt. nõ
eni faciũt diſpõne3 totalẽ:ſed ꝑtẽ diſpõnis:vt p3 ex dcis.

His viſis reſpondetur rõnibus in ꝯtrariu3. ¶ Ad
p̊mam diciꝛ negando ꝯñam. nã ipſa ſub
ſtantia mãlis non ſtatim cũ eſt pñs ſenſui gignit in intel
lectu ſuã ſpẽm ꝓpriam:ſed op3 ꝑcedere ſpẽm ꝓpam ope
rationis. ipſa aũt operatio per ſe ꝓpa ſubſtãtie nõ põt gi
gnere ſuã ſpẽm in ſenſu nec in intellectu niſi cu3 actualr
exiſtit ⁊ exerceꝛ ab ipſa ſubſtãtia. Cõtingit aũt frequẽter
ſubſtãtiã mãlẽ ipediri ab oꝑõne ⁊ nõ exercere actu ſua3
ꝓpriã oꝑõnẽ ꝓpter cãs ꝑdcãs. ⁊ cũ exercet ſuã oꝑõnem
per ſe ⁊ ꝓpriã aliqñ nõ eſt ſufficiẽter pñs ſenſib⁹ hũanis
ad faciẽdũ in eis ſuã ſpẽ3:vl ſi ẽ pñs ſufficiẽter tñ ipſi ſen

ſus ſunt impediti aliquibus cauſis vt nõ recipiãt ſuffici-
enter illã ſpẽm: vtputa ſomno aut motibus fortioribus:
aut aliq̃bus hꝫ.iõ nõ valꝫ ratio. ❡ Ad aliã inueniunt̃ ali
qui ſenſiſſe ꝙ ſpẽs recepta in intellectu hñ eſt de genere
ſubẽ vel nõ eſt de alio genere q̃ ſubẽ ſicꝫ etiã ſpẽs albedi-
nis non eſt in alio predicamẽto a q̃litate. hꝫ tñ aliuꝫ mo-
dũ eẽndi in itellectu q̃ in mã pˣma: q2 in mã pˣma forma
ſubalis exiſtit corporalr̃ ꝛ ſitualr̃: ꝛ cuꝫ diſpõibus hñti-
bus ↄ̃tuim: in intellectu aũt exiſtit incorporalr̃ ꝛ indiui-
T.c.38. ſibiliter: ꝛ nõ ſitualr̃. Et ad iſtã intentionẽ dicit Ar̃. ꝙ la
pis nõ eſt in aĩa.ſ.corporalr̃ ꝛ ſitualr̃ cũ ↄ̃tijs diſpoſitiõis
ſuis eo modo quo antiqui videbant ponere: ſed ſpẽs lapi
dis.i.forma abſtracta incorporea vlis ſm repñtationẽꝫ:
nec tñ intellcũs eſt idẽ eẽntialiter cũ hꝫ ſpẽbus: ſꝫ in poᵃ
T.cõ.3. ad eas. ꝛ hec eſt ſnia Ar̃. in pˣnᵒ huius. vbi dicit. Impaſſi
bileꝫ g̃ opꝫ eẽ.ſ.paſſione corruptiua que eſt cũ abiectio
ne ↄ̃rij.ſuſceptiuũ aũt ſpẽi in potentia huius.ſ.receptiua:
ſꝫ non hoc.i.nõ eſt eſſentialr̃ ipſa ſpẽs nec aliq̃d eẽntialr̃
cõpoſituꝫ ex ea: nec reputaret̃ inconueniens ꝙ in intellcũ
poſſibili ſint ſpẽs abſtracte de gñe ſubẽ repñtantes ipſas
ſubas que indiuidualiter ſubſiſtũt in mã corporali. ꝛ oẽs
iſte ſubẽ ſpũales recipiunt̃ in intellectu poſſibili pˣ ꝛ pˣnci
paliter qui eſt de ſe ens pure potentie: ſm opi.cõem que
3°. huiꝰ. attribuit̃ Ar̃. ꝛ Cõmẽ. Et iſtud videt̃ cõſonare v̄bis qui-
T.2.cõ. buſdaꝫ cõibus ꝛ famoſis q̃bus dicit̃ ꝙ q̃ditas rei abſtra-
7.2.18. cta a mã eſt in intellectu: qȯ etiam pbat aliq̃s ſic. Illud
qȯ recipit itellcũs poſſibilis eſt illud qȯ intellcũs agens
abſtrahit. hec eſt manifeſta de ſe ſm oẽs: ſed intellectus
agens abſtrahit q̃ditatẽ rei itellecte: vt etiã cõiter dicit̃.
ꝛ hoc abſtrahere nõ eſt aliud niſi pducere ſpẽm q̃ditatis
vlr̃ repñtantẽ. Qualr̃ aũt hoc agat intellcũs agens vna
cũ ſpẽ exñte in fantaſia ingrẽdũ eſt poſt. ❡ Sꝫ h̄ ẽ vnuꝫ
dubiũ: q2 ſi ſuba intelligit̃ per ſpẽm ppˣa cũ vnius ſubẽ
poſſint eẽ plures intellcõnes: vt hõ põt intelligi ſm ꝙ
hõ ꝛ ſm ꝙ aĩal ꝛ ſm ꝙ aĩatuꝫ ꝛ ſm ꝙ corpꝰ ꝛ ſm ꝙ ſuba.
ſequit̃ ꝙ vnius ſubẽ ſint plures ſpẽs itelligibiles. ❡ Et
forte dõm ꝙ vniꝰ ſubẽ ſm vnã ſui formã nõ eſt niſi vna
ſpẽs intelligibilis: ſed ſm diuerſas formas ſubales ordi-
natas hñ poſſunt eẽ plures ſpẽs. ꝛ ſic diceret̃ in ppoſito
ſm ponẽtes pluralitatẽ formaꝝ in eodẽ indiuiduo ſubẽ.
Et de hoc alias viſuꝫ fuit in q̃õne de pluralitate ꝛ ordine
formarũ. ❡ Aliter poſſet aliq̃s dicere ꝙ vnius ſubẽ non
erit niſi vna ſpẽs itelligibilis. Et cũ dicit̃. vnius ſubẽ ſũt
plures intellcões. Poſſet dici ꝙ vnius ſubẽ non eſt niſi
vna intellectio qua intelligit̃ eius quiditas ꝛ eſſentia ſꝫ
ſe: ſed bene poſſunt eẽ plures ſpẽs q̃bus intelligunt̃ di-
uerſi modi eiuſdẽ ſubẽ vel q̃bus intelligit̃ eadẽ ſuba ſm
diuerſos modos ſiue ſm diuerſa pˣncipia apparẽtia: ꝛ ſm
hoc oꝫ dicere ꝙ intellctio hois ſm ꝙ hõ ꝛ intellectio ho-
minis ſm ꝙ aĩal ꝛ ſm ꝙ corpꝰ nõ ſunt intellcões diuer
ſe q̃bus intelligat̃ eẽntia hois ſm ſe. ſilr̃ aũt ꝛ in alijs ſuo
mõ. ❡ Sꝫ iſtud videt̃ valde difficile ꝙ intellectio hois
ſm ꝙ aĩal nõ ſit intellectio ſubẽ hois. ꝛ ſic de ceteris. ꝛ ex
hoc ſi bene inſpicies accipies vnã rõnẽ difficilẽ ad pbã-
dum ꝙ alia eſt forma ſubalis per quã homo eſt hõ ꝛ alia
per quã hõ eſt aĩal. naꝫ intellectio hois ſm ꝙ aĩal aut eſt
intellectio accñtis aut ſubẽ. Nõ eſt dõm ꝙ ſit intellectio
accñtis: q2 ſic aĩal ſm ꝙ aĩal eẽt accñs: qȯ eſt abſurduꝫ.
Si g̃ eſt intellectio ſubẽ aut eſt intellectio hois ſꝫ ꝙ hõ.
aut eſt intellectio ſolius mãe pˣme. aut intellectio alicuiꝰ
forme ſubalis per quã hõ eſt aĩal: ꝛ nõ per quã homo eſt
homo: ſꝫ de hoc nõ plus ad pñs. ❡ Sꝫ dicamus ad pro-
poſitũ ꝙ pbabile eſt ſpẽm intelligibilẽ ppˣaꝫ ſubẽ mã-
lis eẽ de genere ſubẽ aliquo mõ ꝛ tot eẽ ſpẽs ſubẽ in in-
tellectu poſſibili quot ſunt in mã forme ſubales: ꝛ ſic itel

lectus poſſibilis eſt potẽs oĩa fieri mõ ſſlitudinis ꝛ rece-
ptionis: ꝛ ſm iſtam põneꝫ facilius tenet̃ illa poſitio ꝙ in-
tellectus poſſibilis ſit ſuba pure potẽtie: ꝛ nullo mõ actus
de ſe formalr̃. ꝛ iõ recipit ſubas rerũ ſm eẽ ſpũale ꝛ im-
mãle. ❡ Sꝫ ↄ̃tra iſtã viã multe dubitationes videntur
eẽ: q2 eadẽ rõne oporteret cõcedere ꝙ ſpẽs ſubẽ mãlis
exñs in aĩa cogitatiua eẽt de genere ſubẽ: q2 illa ſpẽs eſt
ſſlis ipſi ſubẽ ꝛ eaꝫ repñtat ſicut ſpẽs exñs in intellectu.
cũ g̃ aĩa cogitatiua ſit q̃dam actus ſeq̃tur ꝙ actus recipit
per ſe aliq̃d de genere ſubẽ: qȯ videt̃ multũ incõueniẽs.
Et ppterea cũ ipſa ſpẽs que eſt in cogitatiua ſit imedia-
tũ pˣnᵐ actiuũ ſpẽi que eſt in intellectu: vt dictũ eſt pˣus ꝛ
multi ↄ̃cedunt. neceſſarium erit aut ꝙ ſpẽs ſubẽ exñs in vir-
tute cogitatiua ſit de genere ſubẽ: aut ꝙ accñs ſit imedia
tum pˣnᵐ actiuũ ſubſtãtie. ❡ Propter qȯ alij dicunt alr̃.
ꝙ ſpẽs itelligibilis ſubſtãtie mãlis hñ eſt de genere ſub-
ſtãtie. ꝛ illa nõ fit imediate a ſpecie que eſt in fantaſia vl̃
in cogitatiua ſed ab ipſa ſubſtãtia mãli fantaſiata: ita ꝙ
ipm fantaſma eſt illud ſine quo non fieret ſpẽs ſubſtãtie
mãlis in intellectu ſꝫ nõ ſit pˣnᵐ actiuũ ſic̃ Cõmẽ. dicit in
3°. celi ꝛ mundi. ꝙ grauitas nõ eſt pˣnᵐ actiuũ motus deor Cõm. 9.
ſum ſm ſe niſi ſit ſurſum: ita ꝙ ſurſum eẽ eſt neceſſarium ad 2.28.
hoc ꝙ grauitas moueat ipm graue. ꝛ tñ eẽ ſurſum non
eſt pˣnᵐ actiuum huius motus: vt dicit ſilr̃ ꝛ in propoſito.
❡ Etiã illi dicerent ꝙ in virtute fantaſtica vel cogitati-
ua hois nõ ẽ aliq̃ ſpẽs ſubẽ mãlis q̃ ſit de genere ſubſtan-
tie: nec fuit intentio Cõmen. ꝙ aĩa cogitatiua cognoſcat
formas indiuiduales ſubſtãtiales ſm ſeipſas: ſed q̃tum
ad aliq̃ accñtia ppˣa ꝛ opõnes ppˣas que poſſunt face-
re ſuas ſpẽs in aĩa cogitatiua. Et iſtarũ ppˣetatum ſpẽs
neceſſarie ſunt ad hoc ꝙ intellectus recipiat ſpẽs intelli-
gibiles ſubſtãtiarũ mãliuꝫ vt predictũ eſt. Si q̃s aũt di-
ceret ꝙ ſpẽs intelligibilis ppˣa ſubſtãtie mãlis nõ eſt de
gñe ſubſtãtie: ſꝫ accñtis tũc poſſet euadere rõnẽ in ↄ̃triũ.
Cũ dicit̃. illa que ſunt diuerſoꝝ generum ꝛc̃. verũ eſt ni-
ſi vnum ſit pˣnᵐ actiuum alterius: ſed ſi vnuꝫ ſit pˣncipiũ
alterius bene eſt poſſibile. ꝛ ſic eſt hic. Nã ipſa forma ma
terialis eſt pˣncipiũ effectiuũ ſue ſpeciei in intellectu pre-
parato ſpeciebus accñtium proprioꝝ cogitatoꝝ. Nec vi
detur eẽ remotũ quin ſubſtantia mãlis poſſit imediate
agere aliqȯ accñs: ſicut ſubſtãtia imãlis ponit̃ imediate
agere motũ qui eſt aliqȯ accñs. Vñ in ſeparatis a mã ideꝫ
eſt mouens ſm agens ꝛ ſm finem: vt docet Cõmẽ. in .12. Cõ.36.
meta. q̃re ꝛc̃. Prior q̃dem ſolutio pbabilis eſt ꝛ ſcȯa. ſed
neceſſarium fortioribus relinquatur. ❡ Item põt dici ꝙ ſub
ſtantia mãlis nõ agit imediate actione reali ꝛ corporali:
ſꝫ actiõe imãli ꝛ icorporali hñ põt agere imediate. Vtrũ
aũt intellcũs agens cooperet̃ ad ſpẽs intelligibiles poſte
rius ingrẽdũ eſt. ❡ Ad aliã cũ dicit̃ omne qȯ cogitat ꝛc̃.
verũ eſt cũ ipſa potentia cogitatiua hꝫ in ſe illaꝫ ſpẽm pˣ-
pˣã ſꝫ nõ aliã. ꝛ iõ cõcederem ꝙ cuꝫ intellcũs hꝫ in ſe ſpẽꝫ
ppˣiam argenti ꝛ ſpẽm ppˣia ſtanni diſtinguit illas ſub-
ſtantias ſine errore: nec decipit̃ putãdo vnã earũ eẽ aliã.
ſꝫ cuꝫ nõ hꝫ hꝫ ſpẽs ppˣias tũc põt errare. Contingit aũt
ꝙ pñtibus hꝫ ſubſtãtijs intellectus nondũ hꝫ ſpẽs earũ
ppˣias: q2 nonduꝫ apparuerũt ppˣie operationes earuꝫ
nec alia ppˣia accñtia quoꝝ ſpẽs pparant intellcũ ad re
cipiendũ ſpẽs ſubſtãtiarũ. ꝛ iõ tunc nõ diſtinguit eas: ſed
reputat eas eaſdem pp̄ter ↄ̃uenientiã in accñtibus cõibꝰ
ideo nõ valꝫ ratio illa. q̃re ꝛc̃. Queſtio. XXI.

GRatia quorundã pdictoꝝ põt q̃ri. Vtꝝ
aĩa cogitatiua poſſit cogitere ſub
ſtãtias mãles. Et argũ pˣ ꝙ ſic auctẽ Cõm. 2. Cõ.63.
hꝰ. vbi dic̃. ꝙ ſenſus cũ appˣhẽdit ſua ſenſibˡⁱᵃ
ppˣa cũ h̄ appˣhẽdit itẽtiões indiuiᵘᵃˡᵉˢ diuerſas

in generibus ⁊ ſpēbus:comprehēdit ergo intentionē hu-
ius hoīs indiuidualis ⁊ intentionē huius equi indiuidua
lis:cõſtat aũt ꝙ hic hõ indiuidualis eſt ſuba:⁊ hic equus
ſilr. Aut ergo per ſenſum intelligit Cõmē.ſenſum ꝑticu-
larem vel virtutē cogitatiuā que eſt virtus aīe ſenſitiue.
ſi ſenſum particularē.ġ multo fortius aīa cogitatiua que
eſt v̄tus nobilior ⁊ ꝑfectior cognoſcet talia: ⁊ ſi intelligat
aīam cogitatiuā habeť ꝓpoſitū.ġ ⁊c̃. ¶ Et in ſequēti cõ.
z° huiꝰ. mēto dicit.ꝙ accidit ſenſibus apprehēdere dr̃ias indiui
Cõ.65. duoꝝ ſm ꝙ indiuidua ſunt:nõ ſm ꝙ ſunt ſimplices ſen-
ſus:ſed ſm ꝙ ſunt ſenſus humani:⁊ ꝑcipue drn̄tias ſuba-
les:videť eñ ꝙ comprehenſio intētionuȝ indiuidualiuȝ
ſubaruȝ:de qbus ↄſiderat intellectus eſt ꝓpria ſenſibus
hoīs.q̃re ⁊c̃. ¶ Itē niſi cogitatiua cognoſceret ſubaȝ ma
terialeȝ intellcũs nõ poſſet eam cognoſcere:qḋ eſt abſur
dũ.⁊ ꝓbať ↄn̄a.qꝛ actꝰ cogitatiue neceſſarius eſt ad actũ
T.c.39. intelligēdi precipue in rebus mãlibus:vt videť ex iſto z°.
Intelligēte eñ neceſſe eſt fantaſma aliqḋ ſpeculari.ġ ⁊c̃.

Oppoſitum arguitur:qꝛ ſi aīa cogitatiua cogno
ſceret formas mãles eadeȝ rõne co
gnoſceret ſeipſam:cũ ipſa ſit quedā ſuba ſiue forma mã-
lis:vt pȝ ex dictis ṗus.hoc aũt videť ipoſſe:qꝛ forma mã-
lis ⁊ corporea nõ eſt reflexiua ſupra ſeipſam:vt cõiter ac-
cipitur ex liꝰ de cauſis.q̃re ⁊c̃. Et ↄfirmatur:qꝛ aīa cogita
tiua nõ eſt nata cognoſcere aliqḋ ens actu niſi per eiꝰ ſpe
ciem ꝓpriam.nõ eniȝ eſt aliq̃ cã q̃re cognoſcat vnuȝ ens
per ſpēm ꝓpriam ⁊ aliud ſine ſpecie ꝓpria:ſȝ ipſa nõ pōt
recipere ſpēm ꝓpriaȝ ſuipſius:qꝛ ſic idem ſubm.ſ.corpꝰ
humanũ hēret ideȝ ſm eſſe reale ⁊ ſm eſſe ſpũale.ſ.aīaȝ
cogitatiuam:qḋ eſt abſurdum.q̃re ⁊c̃.

De iſto poſſunt eſſe due opiones ꝓbabiles. Una ꝙ
aīa cogitatiua humana nõ cognoſcit ſubas
mãles ſm ſe ⁊ formalr̃:qꝛ aīa cogitatiua nõ hȝ cognoſce-
re aliqd ꝓprie ⁊ ſm ſe ⁊ formalr̃ niſi recipiat eius ſpēm
ꝓpriā.hec ſupponiť pro manifeſta;ſȝ non recipit ſpeciem
ꝓpriaȝ ſube mãlis:qꝛ illā ſpēs dȝ eſſe ſuba aliquo modo:
vt dictũ eſt ṗus.aīa aũt cogitatiua cũ ſit quedaȝ forma ⁊
actus nõ recipit in ſe aliqd de genere ſube.q̃re ⁊c̃. ¶ Di
ceretť tñ ꝙ aīa cogitatiua bñ cognoſcit aliquas ꝓꝑetates
indiuidualeſꝙ exñtes in ſuba mãli quas nõ ↄprehēdit ali
quis ſenſus ꝑticularis.⁊ iſte dicunť intētiones nõ ſenſa
te:⁊ ſunt ille q̃s Cõmē.vocat intentiones ſubaruȝ indiui
dualiuȝ.v̄bi grã.ſicͭ hec bonitas.hec malicia.hec paterni-
tas.hec filiatio.hec actio.hec paſſio:⁊ hꝫ ꝓꝑetates alioꝝ
ꝑdicamentoꝝ:que non ſunt ſenſibilia cõia nec ꝓpa.⁊ ſic
nõ ↄprehenduntť a ſenſibus ꝑticularibus.ꝙ aũt aīa cogi
tatiua cognoſcat hꝫ intētiones teſtanť oēs phi qui locu-
ti ſunt de diſtõne virtutũ aīe humane.⁊ ſpãliter Auerro
ys ⁊ Albertꝰ ⁊ Aui. ⁊ Algaçel. Et poſſȝ ꝓbari ſufficiēter.
qꝛ virtus cogitatiua cuȝ ſit virtus cognoſcitiua nobilior
⁊ excellentior oī ſenſu ꝑticulari ⁊ ſenſu cõi dȝ aliqua co-
gnoſcere que nõ cognoſcunť ab iſtis virtutibus.⁊ illa nõ
ſunt niſi hꝫ intētiones.q̃re ⁊c̃. ¶ Et ↄfirmať ſm ꝑdeter-
minata ſm intentionē Ar.⁊ Cõmē.cõſtat eniȝ ꝙ aīa hu-
mana inherēs corpori humano eſt nobilior oī alia aīa in-
herente:⁊ dȝ hēre virtutē aliquā cognoſcitiuā nobiliorē
oībus v̄tutibus alioꝝ aīaliuȝ.⁊ illa nõ eſt niſi cogitatiua:
que rõcinať de rebus ꝑticulariter apprehenſis.⁊ iõ diciť
Cõ.zo. quedā rõ ſm Cõmen.in iſto z°.q̃re ⁊c̃. ¶ Alia opinio poſ-
ſet eſſe ꝙ cogitatiua cognoſcit ſubas mãles per ſpēs pro-
prias indiuiduales earum:ita tñ ꝙ hꝫ ſpēs recepte in aīa
cogitatiua nõ ſunt in gñe ſube:ſed accñtis.puta in gene-
re q̃litatis.repñtat tñ ſubas mãles pro tanto:qꝛ ſunt pro
priȷ effectus earũ:nec videť eſſe incõueniēs ꝙ ſuba mã-
lis imediate efficiat aliqḋ accñs ſpũale in ſubto apto na-
to:⁊ cum agens ꝓpinquuȝ ſit ſimul cũ patiente: vt pȝ.7. T.c.4
phy.ſuba aũt mãlis non eſt ſimul cum aīa cogitatiua hu
mana vt lapis lignũ: ⁊ hꝫ.neceſſe erit ↄcedere ꝙ hꝫ ſub-
ſtantia mãlis agit ſuam ſpēm in medio:qḋ eſt inter aīam
cogitatiuā ⁊ ipſam ſubam mãlem ⁊ eo mediante agit in
organo ſenſuū ⁊ vlterius in aīam cogitatiuam. Nec ſeq-
tur ex hoc ꝙ ſenſus particulares cognoſcant ſubam mã-
lem:qꝛ nõ ſunt ordinati ad eius cognitionē per ſe:nec re-
cipiunt ſpēm ſube ſm eſſe ſpũale:ſicut exigitur ad cogni
tionem ſube.⁊ vtinā ego ſcirem quid eſt veꝝ in iſto que-
ſito.⁊ ſi plus apparuerit mihi alš ſcribam illud.

Rõnes aũt ⁊ auctes in vtrãqȝ partē euadenť ſm
predicta. Cum ġ dicit Cõmē.ꝙ ſenſus
apprehendit intētionē indiuidualē huius hominis ⁊ hu-
ius equi:nõ intelligit per intētionē indiuidualē ipſaȝ for
mā ſubalē hoīs aut equi:ſed aliquā ꝓprietatē nõ ſenſatā
ꝓpriā tali indiuiduo:vt ꝙ ſit hñs hanc paternitateȝ aut
hanc filiationē:aut hanc riſibilitatē:aut hanc habilitatē:
aut fortitudinē corporalē:aut aptitudinalē ad ambulan-
duȝ. Similr̃ qḋ dicit vlterius ꝙ accidit ſenſibus ↄprehē
dere dr̃ias indiuiduoꝝ ſubales:per dr̃ias indiuiduoꝝ i-
telligit quaſdā ꝓprietates non ſenſatas ↄñtes ſubam in-
diuidui.quas etiā Cõmē.vocat intētiones indiuiduales
ſubaruȝ de qbus cõſiderat intellectus. ¶ Ad rõnem qñ
arguiť:pōt dici ꝙ vt intellectus cognoſcat ſubas mãles
ſufficit ꝙ virtus cogitatiua cognoſcat eas in ſuis ꝓpriȷs
accñtibus:⁊ ꝑcipue in ſuis per ſe ꝓpriȷs oꝑationibus:ſicͭ
ad intelligēdũ ſubas imãles:nõ eſt neceſſe ꝙ cogitatiua
eas cognoſcat:imo eſt ipoſſe:eo ꝙ v̄tus mãlis ⁊ organica
nõ pōt cognoſcere rem ſpũalem ⁊ incorporalē oīno:ſȝ ſuf
ficit ꝙ cogitatiua cogitet ꝓprios effectus earuȝ.ſ.motus T.c.54
ſempiternos ⁊ vniformes:vt ſatis pȝ ex.8.phyſi.q̃re ⁊c̃. 85.⁊.86.
¶ Sed cũ arguiť in ↄ̃riuȝ ꝙ eadem rõne aīa cgnoſceret
ſeipſam.difficile eſt multũ ⁊ parũ exquiſitũ. Pōt tñ dici
ꝙ aīa cogitatiua nõ cognoſcit ſeipſam ſm ſeipſam nec ꝑ
ſuā ſpēm ꝓpriam ſiue illa ſpēs poneretť de genere ſube ſi-
ue de genere accñtis:ſed ſi cognoſcit ſe hoc eſt ſolum ſm
ſuā operationeȝ:qꝛ cogitatiua ſcit ſe cogitare qḋ eſt opus
eius ꝓpriuȝ ⁊ intrinᵐ.⁊ ſic forte nõ cognoſcit ſuā opõneȝ
cũ ſit virtus organica ⁊ corporea:ſed intellcũs eaȝ cogno
ſcit ⁊ homo per intellm̃. Et ſiqs dicat ꝙ ipſe expiť ſe co-
gitare ⁊ ſcit ſe cogitare.diceretť ei ꝙ ipſe abutitur ipſo co
gitare:imo dȝ dicere ꝙ intellectus intelligit ſe cogitare.
¶ Neſcio plus de hoc.quare conſidera ⁊ tu ⁊c̃.

¶ Caro enim non ſine materia ſȝ ſicut ſimum hoc in hoc. Tex.cõ.X. Queſtio. XXII.

Conſequenter queriť. Utrꝝ intellectus poſſit
intelligere ſingulare ſeu indiuiduũ ſenſibile.
Arguiť ꝙ non:qꝛ intellcũs nihil intelligit ni-
ſi ſuuȝ obm.hec videť manifeſta:ſed obm in-
tellectus eſt vlē vt oēs ↄcedunt.ſingulare aũt
non eſt vlē vt etiā manifeſtuȝ eſt.q̃re ⁊c̃. ¶ Itē ſicͭ ſe hȝ
ſenſus ad vlē.ſic intellcũs ad ſingulare.per ↄuenientem
ſilitudinē:ſed ſenſus nõ cognoſcit vlē:vt manifeſtuȝ eſt:
⁊ pȝ in ṗmo poſte.q̃re ⁊c̃. ¶ Item ſi intellcũs vel homo
per intellcm̃ cognoſceret ſingulare:tũc ſuperflueret ſen-
ſus: qḋ eſt abſurdũ:⁊ contra dignitatē in natura:vt pȝ in T.c.32.
ṗmo celi ⁊ mundi.⁊ z°.huius.⁊ ꝓbatur ↄn̄a.qꝛ nã nõ facit T.c.45.
per plura qḋ pōt per vnũ.ſi ġ itellcũs cognoſceret ſingu-
laria ſenſibilia ad qd cognoſceret ſenſus ea: ¶ Iteȝ vir-
tus que nõ eſt hic ⁊ nunc non cognoſcit illud qḋ eſt hic ⁊
nunc:ſed intellcũs non eſt hic ⁊ nunc: ⁊ ſingulare eſt hic
⁊ nũc.q̃re ⁊c̃.maior pȝ.qꝛ talia non ꝓportionanť adinui-
cem.ſ.quoꝝ vnũ eſt hic ⁊ nunc: ⁊ aliud non:cognitio eniȝ

ſit ſm quādam ſimilitudinem cognoſcentis ad cognitū.
vt patet ex iſto libro ⁊ 6º. ethicorum.
T.c.io. ❡ Oppoſitū arguit̄ auctē Ar.hic.vult.n.ꝙ ītellꝰ nō ſolū
cognoſcit q̇ditatē:ſed etiā īdiuiduū q̇ditatis:ſ alio ⁊ alio
Com.io modo.⁊ idem voluit Cōmen.⁊ oēs expoſitores.

Ad euidentiam queſtionis ꝯſiderandū eſt ꝙ q̄ntū ad ꝓpoſitum ſpectat.de
numero entiū duo ſunt gn̄a.Quedam.n.entia ſunt q̄ hn̄t
formā in mā vel ſunt forme in mā.Alia vō ſunt entia ſi
ne mā:que.ſ.nec hn̄t formā in mā nec ſunt forme in mā.
Et p̄mū q̇dē genꝰ entis manifeſtū eſt eē ⁊ cōceſſuꝫ ab oī
bus.hꝰ aūt ſunt entia nālia vt ignis aer aq̄ terra ⁊ lapi
des ⁊ metalla ⁊ plante ⁊ aīalia ⁊ ptes hoꝝ.oīa.n.hec ſunt
forme in materijs vel habentia formas in materijs.Et
ſilr̄ entia mathematica:ſicut linea ſupficies rectitudo nu
merus par īpar.⁊ hꝰ.⁊ in iſtis entibus differt q̇ditas ab
īdiuiduo q̇ditatis aliq̄ diuerſitate.ita ꝙ ipm̄ īdiuiduum
eſt accn̄talr̄ ꝯiunctū aliq̄bus accn̄tibꝰ q̄ nō ſunt ipſa q̇di
tas nec ptes q̇ditatis vt ſor.differt aliquo mō ab hūani
tate.q2 cōiunctus eſt quodāmō accn̄tibꝰ q̄ nō ſunt hūa
nitas nec ptes hūanitatis.⁊ ſilr̄ hec rectitudo differt a re
ctitudine aliquo mō.q2 cōiuncta exiſtit alicui qȯ ē aliud
ab ipſa q̇ditate rectitudinis.ſ.cōtinuo.aut alicui hꝰ.Sic
.n.entia nālia hn̄t mām ſenſibileꝫ.ſic mathematica hn̄t
T.c.i5. mām intelligibilē vt habet̄ ex.io.meta.Sed quid ſi mā
⁊.i6. entiū mathematicaliū alibi perſcrutādū eſt.ſꝫ nō h̄.aliȯ
aūt genus entis.ſ.imāle ⁊ incorporeū nō eſt oīno mani
feſtū eſſe ſed indiget demonſtrari eſſe.demonſtrat̄ autē
eſſe in ſcīa naturali.vt dicit Cōmen.in ſuo libro de ſuba
Cō.26. orbis.⁊ 2º. phyſicoꝝ.ſed per quē modū nō eſt ad pn̄s dōꝫ.
Modo queſtio ꝓpoſita locū hꝫ ſolū in illis entibus que
hn̄t formas in materijs vt ſunt forme ī materijs.In iſtis
.n.vt dictū eſt differt īdiuiduū ſeu ſingulare q̇ditatis ab
ipſa q̇ditate quoquo mō.In entibꝰ aūt imālibus ⁊ īſenſi
bilibus nihil differt realr̄.imo q̇cquid reale poſitū ē ī eis
T.cō.9. ptinet ad quiditatē ⁊ hoc voluit dicere Ar.in lr̄a vbi di
cit.In quibuſdā.n.ſolū idē eſt eſſe carnis ⁊ carnē.i.īdiui
duū q̇ditatis ⁊ q̇ditas.in alijs autē eſt aliud ſicut aliud
eſt magnitudo.i.ſingulare magnitudinis.⁊ magnitudīs
eſſe.i.eſſentia magnitudinis ſeu quiditas.⁊ eſt exemplū
in mathematicis.⁊ ſilr̄ aqua ⁊ aque eſſe:⁊ eſt exēplum in
nālibus.De cōcluſione vō huius queſtionis nō ē magna
diuerſitas īter doctores ſolennes.oēs.n.cōcedūt ꝙ ipſū
indiuiduū ſeu ſingulare ſenſibile pōt intelligi.ſꝫ de mo
do intelligendi ſūt difficultates vt videbit̄.❡ Qz aūt hꝰ
ſingulare pōt intelligi ꝓbari pōt multiplr̄.Primo ſic.Il
lud pōt ītelligi de quo intellectus aliq̄d enūciat affirmā
do vel negādo.hec ſatis manifeſta eſt de ſe.ſed ītellectꝰ
aliq̄d enūciat de ſingulari ſenſibili affirmādo vel negā
do.vt etiā manifeſtū eſt.vt dicendo.ſor.eſt hō.vel hec al
bedo eſt color.⁊ hꝰ.ergo ⁊c̄.❡ Iteꝫ virtus que cognoſcit
drīam īter aliq̄ cognoſcit vtrūq3 illoꝝ.hec ē manifeſta p
T.2.cō. ſe.⁊ ſupponit eā Ar.2.huius.⁊ Cōmen.exp̄mit eam.ſed
i44.2. intellectus cognoſcit diuerſitatē īter īdiuiduꝫ ⁊ q̇ditatē
i45.2. vt etiā manifeſtū ē cuilibet intelligenti.Si.n.intellectꝰ
i46. nō cognoſceret illā diuerſitatē que vtrus eā cognoſceret:
❡ Itē intellectꝰ pōt ītelligere oē qȯ ꝯtinet̄ ſub ſuo p̄mo
obiecto.ſicut viſus pōt videre oē illud qȯ ꝯtinet̄ ſub ſuo
obto p̄.ſilr̄ aūt ⁊ in alijs.ſꝫ ipſuꝫ ſingulare q̇ditatis ꝯtine
tur ſub p̄mo obo intellectus.ſ.ſub ente.vt etiā manifeſtū
eſt per ſe.quare ⁊c̄.

Sed de modo ſm queꝫ intellectus cognoſcit hꝰ ſin
gulare ſunt dubitatiōes difficiles.❡ Una eaꝝ eſt.ſi in
tellectꝰ intelligit indiuiduū aut ītelligit ipm̄ per ſpecieꝫ
eius ꝓpriam aut.per ſpēm q̇ditatis.per ſufficienteꝫ diui
ſionem.Nō per ſpēꝫ ꝓpriā que eſt ſimplr̄ mālis.q2 virtꝰ
abſtracta.que.ſ.nō eſt hic ⁊ nūc nō ē nata recipe niſi ſpēꝫ
abſtractā ⁊ vlr̄ repn̄tantē vt manifeſtū ē per ſe.ītellectꝰ
aūt eſt hꝰ virtus.ergo intellectus nō dꝫ recipe niſi ſpēm
vlēm.ſ.vlr̄ repn̄tantē.⁊ talis nō eſt ſpēs ꝓp̄a īdiuidui.vt
manifeſtū eſt.ſpēs.n.ꝓp̄a īdiuidui repn̄tat ipſuꝫ ſolum.
Nec per ſpēꝫ q̇ditatis.q2 per ſpēm q̇ditatis ītelligit̄ ipſa
q̇ditas.ḡ p eā nō ītellr̄ īdiuiduū.Niſi diceret̄ ꝙ p eādeꝫ
ſpēm intelligant̄ diuerſa ītelligibilia.qȯ videt̄ abſurdū.
q2 eadē rōne per eandē ſpēm ītelligerēt̄ oīa ītelligibilia.
q̄re ⁊c̄.❡ Itē ſi ītellectus ītelligeret īdiuiduū ſeu ſingu
lare.vt ſor.ſm ꝙ ſortes.⁊ hꝰ.aut intellectio ſortis ſm ꝙ
ſor.eſt eadē cū intellectione hoīs ſm ꝙ hō.aut alia ⁊ di
uerſa.Si eadem.h̄ videt̄ incōueniens.q2 tunc ſingulare
directe ītelligeret̄:qȯ vr̄ impoſſibile.q2 ſingulare nō ītel
ligit̄ directe ſed ſm lineā reflexaꝫ vt cōmuniter allegat̄
ex illo.c.Si auteꝫ dicat̄ ꝙ intellectio ſortis ſm ꝙ ſor.ſit
alia ab ītellectione hoīs ſm ꝙ hō.tūc ſor.ſꝫ ꝙ ſor.hꝫ ali
qua in ſe p̄ter ea que ptinēt ad hoīem inq̄ntū hō.qȯ vide
tur incōueniēs.q2 ſic ſor.nō eſſet q̇d vnuꝫ ſimplr̄ ⁊ p ſe.⁊
per ꝯn̄s nō eēt in gn̄e per ſe.q̄re.⁊c̄.❡ Iteꝫ ſi intellectus
intelligeret ſingulare ſenſibile.aut p̄us intelligeret ipm̄
q̄ꝫ q̇ditatē.aut eꝯ.Nō eſt dōꝫ ꝙ p̄us intelligat ipꝫ q̄ꝫ q̇di
tatem.q2 h̄ eſt ꝯ cōmune dictū.dr̄ eniꝫ cōiter ꝙ ītellectꝰ
p̄us ⁊ directe intelligit q̇ditatē vlēꝫ ⁊ ſecūdario q̄ſi linea
reflexa ītelligit indiuiduū.Si aūt diceret̄ ꝙ p̄us ītelligit
q̇ditatē q̄ꝫ īdiuiduū.hoc videt̄ eſſe falſum.q2 ſicut ſe ha
bet vlē ꝯplexū ad ſingulare ꝯplexū.ſic vlē icōplexuꝫ ad
ſingulare icōplexū p ꝯuenientē ſimilitudinē.ſꝫ vlē com
plexuꝫ nō cognoſcit̄ niſi ex cognitione ſingulariū cōple
xoꝝ.ſicut hec ꝓpō.omne totū eſt maiꝰ ſua pte.nō cogno
ſcit̄ niſi p̄us nota hac ꝓpoſitione.hoc totū eſt maius ſua
pte.⁊ ſilr̄ de alijs.p̄ncipia eni nō cognoſcunt̄ niſi p ſenſū
⁊ expientiā.vt pꝫ ex ꝓhemio metaph.⁊ p̄.poſte.quare ſi
militer ſingulare incōplexū p̄us intelligit̄ q̄ꝫ vlē icōple
xum vt hoc totū ⁊ hic hō q̄ꝫ totū ⁊ hō.ſilr̄ aut ⁊ in alijs.h̄
etiā videt̄ ītelligere Cōmen.i2.metaph.vbi dicit ꝙ vlia Com.4
apud Ar.ſunt collecta ex ſingularibꝰ ab intellectu q ꝯſi
derat īter ea ſilitudinē ⁊ facit ea itētionē vnaꝫ.❡ Qualr̄
aūt eēnt collecta ex ſingularibus ab ītellectu q ꝯſiderat
inter ea ſilitudinē niſi ītellectꝰ ea p̄us ītelligeret:❡ Ad
iſtā rn̄dent aliq̄ dicendo breuiter.ꝙ intellectus per ean
deꝫ ſpēm intelligit q̇ditatē ⁊ ſingulare ſed diuerſimode.
q2 p̄ ⁊ directe intelligit q̇ditatē per ſpēꝫ q̇ditatis.ſꝫ poſt
modū impio voluntatis reflectit ſe ad fantaſma in rōne
terminantis:nō in rōne agentis.⁊ ſic intelligit ſingulare
illud cuius eſt fantaſma.bene tn̄ eſt verū vt iſti dicūt ꝙ
ītellectus ſp reflectit̄ ad fantaſma ad intelligenduꝫ.ſed
qn̄q3 reflectit ſe ad fantaſma in rōne agentis ſolū ⁊ nō in
rōne terminātis:vt cū ītelligit q̇ditatē.qn̄q3 aūt ipio vo
luntatis reflectit ſe ad fantaſma pticulare in rōne termi
nantis.⁊ tūc ītelligit ſingulare.Et in hoc īuenio aliquos
eoꝝ ſcripſiſſe vel aliqueꝫ eoꝝ in his verbis.Dicaꝫ ḡ iſto
modo ſm ꝙ Ar.dicit Cōmen.ꝙ ītellectus p̄mo ⁊ dire
cte nō intelligit ſingulare.qm̄ in h̄ hn̄t oēs ꝯuenientiaꝫ
ꝙ ſecūdario ⁊ ex ꝯn̄ti ītelligit ſingulare.qm̄ in ītellectu
recipit̄ ſpēs q̄ p̄mo repn̄tat vlem q̇ditateꝫ ⁊ ex ꝯn̄ti nata
eſt repn̄tare aliqȯ ſingulare illius.ſꝫ quātū eſt ex ſua nā
nō plus repn̄taret vnū q̄ꝫ aliud ſingulare niſi determina
ret̄ ab aliquo fantaſmate particulari.Dicaꝫ ergo ꝙ ſpēs
hoīs exn̄s in intellectu p̄mo ducit in cognitionē q̇ditatis
ſm ſe:⁊ cū intellectus iperio volūtatis ſe reflectit ad ali
qȯ fantaſma pticulare mediante illa ſpē que eſt in ītelle
ctu cōcipit ſingulare.Et dico ꝙ illud fantaſma non reg
ritur in tali intellectione in rōne efficientis ſed magis in

rōne terminātis actum ipſius intellectus. Uñ imaginor φ rei quiditas mediāte ſpē exiſte in ītellectu poſſet cāre intellectionē alic⁹ ſingularis gditatis ſuppoſito φ ītellectus reflectat̃ ad aliqđ ſingulare fantaſma qđ ſe hēat in rōne terminantis illū actū. ❡ Et ſi dicas φ eodē modo reflectit̃ qñ vult ītelligere vl'e. dico φ bñ reflectit̃ qñqȝ ītellectus ad aliqđ fantaſma pticulare. ſed dico φ tūc nō regrit̃ fātaſma in rōne terminātis actū. ſed in rōne pducentis ſpēm vel ītellectionē vel ad min⁹ non requiritur tunc in rōne terminantis. Hec. n. ſunt v̄ba q̄ inueni in q̄terno cuiuſdā ſocioꝝ nr̄oꝝ ꝯtinente qōnes ſup tertium. Sed mihi v̄r φ in hꝭ dictis ſūt plura dubia ꝛ forte falſa. ❡ Primo gdē ibi dr̄ φ ſi ītellcūs dȝ intelligere ſingulare poſtq̄ȝ intelligit vl'e oȝ φ īpio volūtatis ſe reflectat ad aliqđ ſingulare ſātaſma. Ƀ v̄r mirabile. qꝛ īperiū volūtatis nō eſt aliud q̄ȝ ipȝ velle quo volūtas vult aliqđ. vt pȝ 3°. ethicoꝝ. Uñ dicere φ voluntas īperat ītellectui φ ſe reflectat ad fantaſma pticulare. hoc eſt dicere φ voluntas vult intellectū reflecti ad fantaſma illius ſingularis. Cōſtat aūt ex 3°. ethicoꝝ φ voluntas non vult aliqđ niſi pus vel ſil' ſit cognitum ab intellectu. ḡ anteq̄ȝ ītellectus intelligat ſingulare poſt vl'e oportebit ſm̄ illa v̄ba φ īpe ītellectus pus ītelligat ſe reflecti ad ſingulare fantaſma. aliter. n. volūtas hoc nō vellet. ſȝ ītellectus nō pōt ītelligere ſuā reflexionē ad fantaſma ſingulare niſi intelligat iſtud fātaſma ſingulare. vt pȝ cuilȝ ītelligēti. ḡ añq̄ȝ ītellectus ītelligat ſingulare gditatis oȝ φ pus ītelligat fantaſma ſingulare. Et reuertit̃ qđ quō ꝯtingit intellectum ītelligere hꝯ ſingulare. vñ nō v̄r in his v̄bis niſi cōmutatio difficultatis cū q̄dā falſo aut dubio. ſ. φ oporteat ītellectionē ſingulariū fieri ꝑ īperium voluntatis īperantis reflexionē intellectus ad fantaſma ſingulare. ❡ Itē bonum eēt ſcire gd eēt illa reflexio qua ītellectus reflectit ſe ad ſantaſma ſingulare. vtꝝ illa reflexio ſit ipa ſubſtantia ītellectus. aut potentia nālis ei⁹. aut ſpēs ītelligibilis aut ītellectio. aut reſpect⁹ ſpēi intelligibilis ad illud fantaſma. Nō. n. ē viſil'e φ illa ſit niſi alteꝝ illoꝝ. ꝛ qđcunqȝ illoꝝ dr̄ eſſe ſequit̃ incōueniens. Nā ſi eēt ipſe ītellect⁹ aut eſſet eius potentia nālis: tunc eēt ſenſus illoꝝ v̄boꝝ φ intellectus ꝑ ſuā ſubaȝ ad fantaſma: aut ꝑ ſuā potētiā nālem ad fantaſma: intelligit ſingulare: qđ eſt deriſoriū. ꝛ ſi reflexio ponat̃ eſſe idē qđ ſpēs ītelligi^lis gditatis: tūc eēt ſenſus illoꝝ v̄boꝝ φ īperio volūtatis intellectus per ſpēm ſui ad ſantaſma ſingulare ītelligit ſingulare. ꝛ hoc nihil eſt dicere. Si v̄o dicet̃ φ illa reflexio q̄ intellectus ſe reflectit ad fantaſma ſit reſpectu ſpēi ītelligibilis: tūc erit ſenſus φ ītellectus imperio voluntatis refert ſe ad fantaſma: qđ eſt abſurdū. nā ipſe ītellect⁹ nō refert ſeipſ nec formalr̄ nec effectiue. ꝛ ſi refert̃ ad fantaſma mediāte ſpē ad eius relationē nihil facit impiū voluntatis. Nā velit nolit voluntas adhuc ſpēs ītelligibilis gditatis hȝ q̄ȝdā cōformitatē ad fantaſma. ❡ Itē querit̃ cā q̄re magis ītellect⁹ ītelligit ſingulare cū reflectit ſe ad fantaſma in rōne terminantis q̄ȝ qñ reflectit ſe ad fantaſma ī rōne efficientis. ꝛ forte nō poterit aſſignari cā rōnabilis: etiā ſi fingendi det̃ licentia. Ex his itaqȝ apparet falſitas ꝛ īſufficientia iſtoꝝ v̄boꝝ: qꝛ ſi vera ſint ꝛ ſufficientia: vtinam ego viderē eoꝝ v̄itatē ꝛ ſufficientiā. ❡ Propter qđ dico alr̄ ad pmā dubitationē. ꝛ dico φ ipſuȝ ſinglare ſenſibile intelligitur per ſpēm eius quiditatis. Sed illa ſpēs hȝ in ſe duo. ipſa. n. eſt repn̄tatiua gditatis. ꝛ ſic eſt pncipiū ītelligendi gditateȝ. ꝛ eſt cōformis alicui fantaſmati ſingulari. ꝛ ſic per eā intelligit̃ indiuiduū vel ſingulare ita: φ ſi intellectio gditatis eſt alia ab intellectiōe ſingularis: tūc diuerſificabitur penes diuerſitatem ſpeciei que diſponit ad vtrumqȝ modo predicto. ꝛ ſi eſt eadem realiter intellectio vtriuſqȝ: tūc illa intellectio dicit̃ ītellectio quiditatis vno mō. ſ. inq̄ȝtū pncipiū eius eſt ſpēs repn̄tatiua gditatis. ꝛ dr̄ intellectio ſingularis inq̄ȝtū pncipiū ei⁹ eſt ſpēs vt ꝯformis huic fātaſmati. ꝛ forte Ƀ ſignificauit Cōmen. cōmento. 9. cū dicit. φ ītellectus cognoſcens gditatem ꝛ indiuiduuȝ ſm̄ alietatē quā hñt adinuiceȝ cognoſcit formā. i. gditatē per ſe. ꝛ indiuiduū mediāte ſenſu cognoſcit. dico gditatē ꝑ ſe ꝓ tanto. qꝛ ſpēs gditatis intelligibilis. i. informās intellectū ſm̄ ſeipſam pparat ꝛ pficit ad intelligere gditateȝ. ꝛ ſic intellectus informat⁹ hꝯ ſpē per ſe recipit cōprehenſionē gditatis. ſȝ cōprehendit idiuiduū mediante ſenſu ꝓ tāto qꝛ nō recipit intellectionē idiuidui me^te ſpē niſi ꝓut illa fuit conformata ſpēi exiſtēti in ſenſu exteriori. ꝛ adhuc illa v̄ba Cōmen. pn̄t alr̄ exponi. φ cū intellectus ꝯphendit alietatē gditatis ab idiuiduo: tūc cōprehendit formā. i. gditatē ꝑ ſe. i. nō pcedente ꝯprehenſione gditatis in ſenſu. qꝛ ſenſus non ꝯphendit gditates rerū: vt dr̄ in 2°. ꝛ Ƀ ſine dubio verū eſt. φ ſēſus T.c.63.
nō ꝯphendit gditatē ſm̄ φ quiditas. qꝛ nō ꝯphēdit oēm gditatē. imo ſūt aliq̄ gditates. ſ. icorporales q̄ nō cognoſcunt̃ a ſenſu. ſȝ intellect⁹ ꝯphendit idiuiduū. i. ſingulare ſenſibile mediāte ſenſu. i. pcedente ꝯprehenſione eius idiuiduali in ſenſu. qꝛ oē ſingulare eſt cogſcibile ab aliq̄ ſenſu aliquo modo. Et eſt notādū hic ſm̄ dictū Cōmen. Cōm. 9.
φ aīa hūana pōt cognoſcere quiditatē ꝛ indiuiduū duobus modis. vno mō ſm̄ alietatē eoꝝ adiuicē. ꝛ ſic cognoſcunt̃ ambo per vnā potentiā. ſ. per intellectū. diuerſimode tñ. qꝛ cōphēdit gditatē per ſe ꝛ idiuiduū mediāte ſenſu vt pexpoſitū eſt. Alio mō pōt aīa iſta cognoſcere ſingulariter. i. ſeorſuȝ ꝛ diuiſim. ꝛ ſic cognoſcit ea diuerſis virtutib⁹. ꝛ hoc vltimū dictū ītelligendū eſt de poſſibili: nō de neceſſario. qꝛ poſſibile eſt φ cognoſcant̃ diuerſis virtutibus: ſed nō eſt neceſſariū. imo etiā quodlibet eorum pōt ītelligi ab intellectu ꝗ eſt vna virtus ſm̄ cōeȝ doctrinaȝ. Et vide verba Cōmen. que ſunt multū pulchra. Cū 3°. de aīa
fuerit declaratū φ entia ſēſibilia diuident̃ in duplex eē Cōm. 9.
. ſ. in hoc ſingulare ꝛ in ſuā formā. i. cū fuerit declaratū φ in rebus ſenſibilibus ipm̄ ſingulare hȝ aliqđ eē aliđ a ſua gditate inq̄ȝtū eſt ꝯiunctū aliqnib⁹ accn̄tib⁹ que nō ſunt ipſa gditas eius nec ptes gditatis neceſſe eſt vt v̄tus experimentatiua. i. v̄tus ꝯprehenſiua cōprehendat ea. aut per duas virtutes. aut ꝑ vnā: ſed duabus diſpōnibus diuerſis. cū duab⁹ ī v̄tutib⁹ erit ꝛc̄. vide reſiduū qm̄ planū eſt. ❡ Ad aliā difficltatē cū q̄rit̃. vtꝝ ītellectio ſoꝛ. ſȝ φ ſoꝛ. ſit eadē ꝛc̄. pōt dici ſaluo meliori iudicio φ per ſoꝛ. ſȝ φ ſoꝛ. pōt intelligi ſuba q̄ idiuidualr̄ exiſtit circūſcriptis per ītellectū oībus accn̄tib⁹ ſuis. Uel pōt ītelligi ipſe ſoꝛ. vna cū aliq̄ ſuo accn̄te: puta cū idiuiſione q̄ eſt a ſe idiuiſus. vel cū diuiſiōe q̄ ē diuiſus ab alijs. vel cū hac figura. vel cū hoc colore. vel cū hac filiatiōe ꝛ hꝯ. ſi pmo mō. ſic dico vt mihi videt̃ φ ītellectio ſoꝛ. ſm̄ φ ſoꝛ. ſ. circūſcriptis ꝑ ītellectū oībus accn̄tibus eiuſdē nō eſt intellectio alia realr̄ ab intellectione eius ſm̄ φ hō. qꝛ oporteret neceſſario φ ſoꝛ. ſic acceptus īcluderet aliquā reȝ quā non īcludit hō. ſm̄ φ hō. qꝛ ītelligere nō diuerſificat̃ niſi ſm̄ aliquā diuerſitatē nāe ītellecte vel ſaltē ſȝ ſe vel ſȝ ſuos modos. gđ igit̃ erit illđ additū in ſoꝛ. aut ſuba aut accn̄s. nō ē accn̄s: qꝛ iā loqmur de ſoꝛ. circūſcriptis per intellm̄ oībus accn̄tibus. Si v̄o diceret̃ φ ē ſuba. tunc in ſoꝛ. erit aliq̄ ſuba pter eaȝ que eſt hō ꝛ q̄ ptinet ad hūanitatē: qđ eſt abſurdū. qꝛ ſpēs ē tota ſuba idiuiduoꝝ ſm̄ Boetiū in Porphirio. Et iterū illa ſuba quā icluderet ſoꝛ. vltra hominez aut eſt mā: qđ eſt abſurdū. qꝛ vna ſuba nālis ſufficit vni idiuiduo. aut eſt forma ſubalis: qđ eſt cōtra cōem

doctrinā q̄ nō ponit in vno indiuiduo niſi vnā formam
ſubſtātialē.ꝛ hoc eſt ꝯtra nām rei vt vꝫ. Nā ſi illa forma
ſubalis ſoꝛ.eēt alia a forma q̄ eſt hō:aut eēt eque ꝑfecta
ꝛ nobilis ſicut forma q̄ eſt hō.aut nobilioꝛ.aut minus no
bilis.p̄mū eſt abſurdū ꝙ in vno ꝛ eodē idiuiduo ſint foꝛ
me ſubales diuerſe eq̄lis ꝑfectiōis.2m ſilr eſt abſurdum
qꝛ forma q̄ ſoꝛ.ē hō eſt aīa itellectiua.ꝛ hec ē nobiliſſima
oīum formaꝝ iſtoꝝ īferiorū vt oēs cōcedunt.Si vo dicit
tertiū.ſ.ꝙ illa forma eſt min⁹ ꝑfecta ꝛ nobilis q̄ꝫ forma
q̄ eſt hō:hoc ſilr eſt incōueniens:qꝛ in talibus formis di
uerſis per ſe ordinatis illa que eſt cōioꝛ eſt minus nobi
lis ꝛ q̄ſi potentialis.vt ſi forma hoīs ꝓpa eſt diuerſa rea
liter a forma ꝓpria aīalis:ꝯſtat ꝙ forma aīalis q̄ eſt cōioꝛ
eſt minus nobilis q̄ꝫ forma ꝓpria hoīs:ꝛ eſt q̄ſi potentia
Cō.14 lis reſpectu eius.Uñ Cōmen. in.12.metaph.dicit.ꝙ foꝛ
me cōmunes in q̄bus ſunt vlia ſunt extra aīam in poten
tia.i.potentiales.ꝛ ꝑꝑ hoc ſcire aliqd in vli ē ſcire ipm in
potentia vt dicit.Uñ Lincoñ.p̄ poſterioꝝ dicit ꝙ genus
vel eſt mā formalis vel forma mālis.ꝛ hoc innuit Ar.7.
T.c.43 metaph.Sic ḡ in ꝓpoſito.forma ꝓpria ſoꝛ.deberet eſſe
perfectioꝛ q̄ꝫ eius forma coīs q̄ eſt hō.¶ Item ſi forma
ſubſtantialis ꝓpria ſoꝛ.eēt min⁹ ꝑfecta q̄ꝫ forma q̄ ē hō.
ſequeret ꝙ ſoꝛ.p̄us gñaret inq̄ꝫtū ſoꝛ.q̄ꝫ inq̄ꝫtū hō.qđ eſt
abſurdū.ꝯña pꝫ.qꝛ iperfectioꝛa in eodē p̄cedūt via gña
T.c.15. tionis ſm Ar.9.meta.¶ Itē q̄ eēt opatio ꝓpria illi⁹ foꝛ
me idiuidualis diuerſa ab opatione ale hūane:Nō poſ
ſet aſſignari niſi forte fingeret.Unde mihi vꝫ ꝙ ſoꝛ.ſm
ꝙ ſoꝛ.circūſcriptis per intellectum oībus accñtibus non
icludit rē aliquā vltra ea q̄ ſibi debent ad hoc ꝙ ſit hō.ꝛ
ꝑꝑ h̄ credo ꝙ eius itellectio vt ſic nō ſit alia realr ab ei⁹
itellectiōe ſm ꝙ hō.ꝛ ſic dico de ſoꝛ.ita ēt de oībus alijs
idiuiduis ꝛ ſpēb⁹.Et dicerē vlteri⁹ ꝙ ſoꝛ.ſꝫ ꝙ ſoꝛ.iſto mō
ſūpt⁹ nō ē in alio gradu eſſentiali p̄dicamenti q̄ꝫ hō.qꝛ nō
differt re nec cōceptu.Et ſic forte diceret ꝙ cōcept⁹ ſoꝛ.
ſm ꝙ hō nō differt a cōceptu plōnis ſm ꝙ hō.ſed ē vn⁹
ſꝫ ſe.ꝛ ſic ibi nō eſſet p̄dicatio ſupioꝛis de inferioꝛi quoq̄
mō.nec per diuerſas formas.¶ Sꝫ diceres hic ꝙ ſi ꝯce
ptus ſoꝛ.ſꝫ ꝙ ſoꝛ.ē idē cū itellcū ei⁹ iquātū hō.ꝛ ſilr ꝯce
ptus Platonis ſm ꝙ plato eſt idē cū conceptu hominis
ſm ꝙ hō.tunc cōceptus ſoꝛ.ſm ꝙ ſoꝛ.ꝛ conceptus Pla
tonis ſm ꝙ plato eſt vnus ꝛ idē cū ꝯceptu hoīs ſꝫ ꝙ hō.
mō que vni ꝛ eidē ſunt eadē iter ſe ſunt eadē.ꝛ ſic ꝯcept⁹
ſoꝛ.ſm ꝙ ſoꝛ.ꝛ cōceptus Platonis ſm ꝙ plato eſt.ſunt
idē cōceptus iter ſe.qđ vꝫ abſurdū.ꝛ ſic ſoꝛ.ꝛ plato erūt
vnū ꝛ idē.¶ Ad h̄ pōt dici ſm aliq̄s.ꝙ illa q̄ ſunt eadē
vni ꝛ eidē numero ꝑ ſe ſūt eadē nūero ꝑ ſe.ꝛ ſi ſūt eadem
vni ꝛ idē per ſe ſm ſpēm ſunt eadē iter ſe ſm ſpēꝫ. Mō
diceret ꝙ cōcepus ſoꝛ.ſm ꝙ ſoꝛ.ꝛ cōceptus plōnis ſm ꝙ
plato ſunt idē cū cōceptu hoīs vt hō.ſed ille cōcept⁹ non
eſt vnus nūero ſimplr ꝛ ꝑ ſe ſed eſt vnus ſm ſpēm.bñ tñ
eſt vnus nūero ꝑ accñs. qꝛ in vno ſubo.ſ.in itellectu.ꝛ iō
nō ſeq̄t ꝙ illi cōceptus ſint vnus nūero ſimplr ꝛ ꝑ ſe:ſed
bñ ſunt vnus ſm ſpēm.ꝛ ſilr ſoꝛ.ꝛ plato ſunt vnū ſꝫ ſpēꝫ.
Qualiter aūt vnitas ſm ſpēm ſit ex̄ aīam alibi oſtenſum
fuit.vel dicat ꝙ bñ eſt veꝝ ꝙ cōceptus ſoꝛ.circūſcriptis
oībus accñtibus eſt oīno idē cū cōceptu plōnis circūſcri
ptis ſilr oīb⁹ accñtib⁹.nec ex hoc pōt cōcludi ꝙ ſoꝛ.ꝛ pla
to ſunt idē niſi ſm ſpēꝫ.ꝛ ꝙ circūſcriptis oībus accñtib⁹
nō differant.ꝛ h̄ plane docet Ar.2.poſte. dicens ꝙ ſub
eadem ſpē ſunt multe drie. ſꝫ nō ſm ſubam neqꝫ ꝑ ſe.er
go ſm accñs.Nec eſt incōueniens ꝙ diuerſa nūero eadē
ſm ſpēm cōcipiant vno conceptu indiuiſibili ſm ſe.ſed
diuerſificantur ſm accñs inq̄ꝫtū reſpiciunt plura idiui
dua accñtalr diuerſa a ſe.¶ Sꝫ de hoc ingre diligenter
qꝛ valde bonū ē.Dico ḡ recolligendo ꝙ itellectio ſoꝛ.vt
ſoꝛ.eſt:circūſcriptis oībus accñtibus nō eſt alia realr ab
intellectiōe eius inq̄ꝫtū hō.ſꝫ ſi ſumat ſoꝛ. ꝓ ſuba q̄ idiui
dualr exiſtit vna cū accidente aliq̄ vel cū accñtib⁹:ſic ei⁹
intellectio realr eſt alia ab itellectione inq̄ꝫtū hō.ſic etiā
ipſe ſic ſumptus includit aliq̄ꝫ reꝫ eſſentialr aliā a q̄ditā
te.accñs.n.eſt eēntialr aliud a ſuba in q̄ eſt.vbi gr̄a.ſi itel
ligam⁹ ſubaꝫ ſoꝛ.cū eius idiuiſione:h̄ intelligere erit ali
ud ab itelligere ipm ſm ꝙ hō.qꝛ aliud erit itelligere ipꝫ
ſꝫ ꝙ hō.aliud aūt ſm ꝙ idiuiduū.ſilr ſi accipiam⁹ ipſaꝫ
ſubam cū tali figura ſic itelligim⁹ ipſuꝫ vt figuratū.ꝛ ſic
de alijs.ꝛ iſta accñtia p̄us cognoſcunt ab ipſo ſēſu.ꝓpter
qđ ad iſtā intentionē pōt itelligi dcm̄ cōmen.ꝙ itellect⁹ Cōm 9.
cōprehendit indiuiduū mediante ſenſu.ſ.cōprehenſiōe
q̄ cōprehendit ſil cū ſuis accñtib⁹.ꝛ hoc ſignificauit Ar. T.c.io.
in lr̄a dicens.Senſitiuū q̄dē igit calidū ꝛ frigidum iudi
cat.ꝛ quoꝝ rō q̄dā caro.i.in quoꝝ ꝓpoꝛtione quadā cōſi
ſtit forma carnis.alio autē ſupple p̄ncipio cogſcitiuo aut
eodē aliter ſe habente.ſ.ſicut linea circumflexa ſe hꝫ ad
ſeipſam cū eſt extenſa carnis eſſe diſcernit.i.q̄ditatē car
nis.¶ Et eſt hic cōſiderandum diligenter ꝙ illud exem
plum ph̄i de linea recta ꝛ circumflexa ſm expoſitionem
cōmen.non refert ad modū intelligendi idiuiduū.ita ꝙ
per hoc velit Ar.inquirere modū ſm quem intellectus
diuerſificatur in cōprehendēdo ſingulare a ſeipſo cōpre
hendēte q̄ditatē.lꝫ h̄ cōiter accipiat.ſed refert illud exē
plū ad diuerſuꝫ modū ſm quē intellectus intelligit aliq̄ꝫ
q̄ditatē.Nā intellectus q̄nq̄ꝫ intelligit q̄ditatē aliquā ſꝫ
rōnē ꝛ formā ꝓpriā:vt carnē ſm ꝙ caro.aliquādo itelli
git quiditatē illius q̄ditatis.ꝛ hoc eſt intelligere illā reꝫ
ſm aliquā ſpēm ꝛ formā cōem q̄ ꝑtinet ad eius eſſentiā:
ſicut eſt ſi itellectus itelligat hoīem ſm ꝙ eſt aīatus vel
ſm ꝙ eſt corpus vel ſuba.ꝛ tunc itellectus ſi ſic itelligit
quodāmō ſe hꝫ ad ipſum intelligentē q̄ditatē illā ſm ꝓ
priā rōnē:ſicut linea circūflexa ſe hꝫ ad ſeipſam extenſā
nā ſicut in linea circūflexa quodāmō eſt reditus ab eodē
in idē:qꝛ quiditas eſt quodāmō idē.ſic itellectus cū itel
ligit q̄ditatē alicuius q̄ditatis redit quodāmō ab eodem
in idē cuꝫ illo cuius eſt quiditas.ꝛ ſic pōt ꝓcedere itelle
ctus abſtrahēdo q̄ditatē a quiditate quouſq̄ꝫ perueniat
ad quiditateꝫ ſimplicē q̄ nō hꝫ q̄ditatē h̄ eſt ꝑuenire vt
puto ad gen⁹ gnāliſſimū.Sic ḡ nō vult ibi dicere Ariſ.
ꝙ intellectus intelligēs ſingulare ſenſibile ſe habeat ad
ſeipſuꝫ itelligentē q̄ditatē ſicut linea reflexa ad ſeipſam
extenſam vt cōiter accipit.Et diceret ꝙ itellectus itelli
git ſingulare linea reflexa.ſed vult dicere ꝙ diuerſis mo
dis cōtingit itelligere q̄ditatē vt eſt dcm̄.ꝛ ꝙ hec ſit ex
poſitio Cōmen.pꝫ inſpicienti eius verba.¶ Sꝫ redeun Cō.io.
do ad ꝓpoſitū dico ꝙ ſuba idiuidualr exñs ſumpta cuꝫ
ſuis accñtib⁹ itelligit itellectione ſolius q̄ditatis.ꝛ hui⁹
itellectio nō eſt ſimplr vna ꝛ idiuidualis ſic nec res q̄ ſic
itelligit.Uñ breuiter vꝫ mihi ꝙ ipm idiuiduū ſeu ſingu
lare ſenſibile nūq̄ꝫ pōt itelligi itellectione penitus vna ꝛ
ſimplici ſed diuerſa ab itellectione ſue ſpēi vel q̄ditatis.
ſicut dico de indiuiduo ſubſtantie:ſic ꝓpoꝛtionabiliter
eſt de indiuiduo accidentis.verbi gr̄a.h̄ albedo ſi circū
ſcribant ꝑ itellectū oīa q̄bus eſt accñtalr ꝯiūcta nō itel
ligit alia itellectione q̄ꝫ albedo.ſꝫ vt eſt cōiuncta huic ſu
perficiei vel in hoc loco bñ eſt alia itellectio eius.Unde
ſi ſunt aliq̄ entia idiuidualr vel ſingulariter exñtia q̄ nō
ſunt cōiuncta aliq̄bus accñtibus nunq̄ꝫ conceptus talis
idiuidui eſt alius a cōceptu ſue ſpēi ſicut in ſubijs ſepara
tis a mā ꝛ a magnitudine.Quid aūt ſit p̄ncipium per qđ
indiuiduum eſt indiuiduū de genere ſube bona ꝑſcruta
tio eſt.ꝛ forte alias videbit ſi deus voluerit.Et cum ac
cipitur in dubitatione.ꝙ ſi intellectio ſoꝛ.eſt eadeꝫ cum

itellectiõe hoīs tūc eque directe itelligeret hō ⁊ ſoꝛ. dico
ꝙ verū eſt accipiendo ipſum ſoꝛ. circūſcriptis oīb⁹ accñ
tibus ſuis. nec h̄ iuenio negatū apud Ar. ⁊ cōmen. ſed ſi
ſumeret ſoꝛ. ſm ꝙ eſt indiuiduū ſic nō eque ꝑ intelligere
tur ſic qditas. nā idiuiduatio q̄ formalr ſoꝛ. eſt idiuiduū
vt credo eſt q̄dam ꝓuatio. ſ. ꝓuatio diuiſionis in ptes eiuſ
dē rōnis. ꝓuatio aūt nō itelligit ꝑmo. ſꝫ ex ꝯñti aliq̄ mō. ⁊
ſic itelligendū eſt ꝙ ipſuꝫ indiuiduū nō itelligit primo.
¶ Ad aliā dubitationē cū q̄rit q̄ itellectio eſt ꝑoꝛ ⁊c. pōt
dici ꝙ ſi recipiat idiuiduū ſube ꝓ ſuba q̄ ſubſternitur idi
uiſioni ſeu idiuiduationi circūſcriptis per itellectū oīb⁹
accñtibus ſic eius itellectio non eſt ꝑoꝛ ſimplr nec poſte
rioꝛ itellectione qditatis. qꝛ ſunt vna ⁊ eadē itellectio. vt
ꝓbatū eſt. Utrū aūt itellectio ſeu ꝯceptus ſpēi ſpālisſime
ſit ꝑoꝛ cōceptu generū ſub qbus ipſa cōtinet: alio qō eſt:
⁊ alias fuit de h̄ ordinatū aliqd. Sꝫ ſi accipiat idiuiduū
ſube ſil' cū ſuis accñtibus vel accñte ſic nihil opinoꝛ ꝓhi
bere quin itellectio ipſi⁹ idiuidui ꝑoꝛ ſit via gñatiōis q̄ꝫ
itellectio qditatis ſubalis. vt itellectus ꝑus itelligit figu
ram ſoꝛ. aut eius filiationeꝫ aut aliq̄ hꝫ q̄ꝫ intelligat eius
humanitatē. ⁊ ſic in alijs hꝫ. ⁊ ſi idiuiduū alicui⁹ accñtis
ſit ꝯiunctū accñtalr alicui accñti qō ſit ꝓpinquius ſenſui
tūc illud accñs ꝑus itelligeret q̄ꝫ qditas alteri⁹ accñtis.
ſicut ſi hoc rectuꝫ eſt ꝯiunctū cōtinuo vel albo ꝑus intel
ligit hoc albū ⁊ continuū q̄ꝫ qditas recti ſm ſe. hoc nullū
eſt icōueniens. Sic igit appet q̄liter itellectio ſingularis
ꝑcedit itellectionē qditatis ⁊ quō nō. Sed eſt aduerten
Cōm. 4 duꝫ ꝓp auctēꝫ Cōmen. iꝫ. metaph. ꝙ vlē aliqñ accipit ꝓ
intentione vel forma q̄ aliqd dr formalr vlē. ⁊ de illa dicit
Cōmen. ꝙ vlia ſunt collecta ex ſingularibus ⁊c. vult di
cere ꝙ ꝯcept⁹ vlēs ſunt collecti. i. ſil' recepti in intellectu
. ſ. poſſibili q cōſiderat iter ea ſimilitudinē. i. q cāt aliquid
qō ē vnū in eis aliq̄ mō. Collecta dico ex ſingularib⁹ tan
q̄ꝫ ex agentibus diſponentibus intellectū ad receptionē
hꝫ ꝯceptuū. q intellectus agens facit ea itentionē vnaꝫ. i.
facit ꝯceptū itellectualē vnū q indr̄enter ſe hꝫ ad oīa hꝫ
ſingularia. Nō q̄ ſic colligunt vlia ab intellectu ꝙ itelle
ctus ꝑus cognoſcat illa ſingularia ſenſibilia ſicut aliqui
male ymagiabant. ſꝫ colligunt. i. ſil' recipiūt tales itelle
ctiones q̄s faciunt ſingularia ſenſibilia diſpoſitiue. ⁊ itel
lectus agens ꝯpletiue vt patebit poſt. vbi grā. ſoꝛ. cogita
tus ⁊ ymaginatus q̄ꝫtū ad aliqd in quo cōuenit cū plone
diſponit intellectū poſſibilē ad recipiendū intellectionē
qditatis hoīs vlem: ⁊ intellectus agens facit hꝫ intentio
nem. i. itellectionē vnā cōpletiue. ⁊ in hoc differt opinio
Ar. ab opione plonis. qꝛ ſm platonē vlia ſepata a mā ⁊
magnitudine eēnt actu ex̄ aiaꝫ. ⁊ ſic eēnt itellecta itelligi
bilia de ſe. cuius ꝯriū vult Ar. vt dicit ibi Cōmē. modo
ꝑmiſſo. Et qñ arguit ꝙ ſic vlē cōplexū ⁊c. pōt dici ꝙ non
eſt oīno ſile. qꝛ cōceptus ſingularis ꝯplexi eſt quodāmō
pars ipſius cōceptus vlis ꝯplexi. vt cōceptus huius ſin
gularis ꝯplexi. h̄ totū eſt maius ſua pte. eſt q̄dāmō pars
ꝯceptus h⁹ vlis ꝯplexi. oē totū eſt maius ſua pte. ſed ꝯce
ptus ſingularis incomplexi nō eſt pars cōceptus vlis icō
plexi. vt cōceptus huius totius nō eſt pars ꝯceptus toti⁹.
⁊ ſic cōceptus huius hoīs nō eſt pars cōceptus hoīs. ſaltē
accipiendo hunc hoīeꝫ. cū ſuis accñtibus. bñ tñ verū ē ꝙ
cōceptus hoīs inq̄ꝫtū hō nō eſt alius q̄ꝫ ꝯceptus ſoꝛ. iq̄ꝫtū
hō. ⁊ cōceptus Platonis iquātū hō. ⁊ hꝫ. cōceptus auteꝫ
ſoꝛ. vt ſoꝛ. circunſcriptis accñtibus idē eſt qō conceptus
ſoꝛ. inq̄ꝫtū hō. ⁊ ſic etiam in alijs. Et eſt aduertēdū circa
illā auctoritatē Cōmen. ꝙ q̄uis ipſe loquebat in plali ꝙ
vlia ſiunt a ſingularibus. tñ nō eſt itelligendū qn idiui
duū ſpēi fantaſiatū poſſit diſponere itellectū vt recipiat
intentionem vleꝫ per itellectū agentē. verbi grā. cuꝫ ali

quis imaginatus fuerit vnū lapidē poterit ipſuꝫ itellige
re intellectione vli. ſed bene verū ē ꝙ nō cognoſcet ipſaꝫ
nām lapidis eſſe vlem niſi cū cōſideraūerit ipam eſſe re
peribilem in multis ſm quandā vnitatē vel identitateꝫ
⁊ hec eſt doctrina Lincoñ. ꝑ. poſteriori. in illo. c. Mani
feſtum aūt ꝙ ſi aliquis ſenſus deficeret ⁊c. multuꝫ enim
differt intelligere aliquid intellectione vli ⁊ cognoſcere
affirmatiue ipſum eſſe vlē. vt pꝫ ex dictis.

Ad rationes. Ad ꝑmaꝫ cū dr. intellectus nihil in
telligit ⁊c. verū eſt qō nō cōtinetur
ſub ſuo obiecto ꝑmo. Et cum dicit ꝙ ꝑmū obm̄ itellect⁹
eſt vlē. ꝯſiderādū ꝙ iſta ꝓpō bñ ⁊ male pōt itelligi. Uno
mō pōt ſic itelligi ꝙ obm̄ per ſe intellē eſt vniuerſale ita
ꝙ vniuerſalitas ſit rō formalis ꝑ quā aliqd mouet intel
lectuꝫ. ſicut coloꝛ eſt formalis rō qua aliqd mouet viſuꝫ.
⁊ hoc modo intelligunt multi. ⁊ credo ꝙ male. qꝛ res eſt
actu vlis niſi ſm eſſe in intellectu. eſſe aūt rei in itellectu
non eſt formalis rō obiecti ad mouendū ꝑmo ipm itelle
ctum. ſicut eſſe coloris in viſu nō eſt rō formalis neq̄ꝫ ꝑn
cipiū formale ad mouendū ipſuꝫ viſum. Alio mō poteſt
intelligi ꝙ obm̄ itellectus ē vlē. i. ꝙ obm̄ itellectus ꝯpre
hendat cōprehenſione vli ab intellectu. ⁊ h̄ veriſſimum
eſt. ⁊ eſt ſilis modus loquēdi ſic ſi diceremus ꝙ obm̄ vi
ſus ē res viſa: nō ꝙ ipſa viſio ſit ꝑncipiū formalr mouēs
viſuꝫ. ſꝫ ꝙ obm̄ viſus cognoſcit cognitiōe q̄ eſt viſio: ita
in ꝓpoſito ſuo mō. Et h̄ eſt qō dic̄ Boetius ꝙ vlē eſt cuꝫ
itelligit. mō nullū icōueniēs eſt ꝙ res q̄ ſinglr exiſtit ⁊
coꝛpoꝛalr ꝯphendat vlr per itellectū ſepatuꝫ a mā. ⁊ ſic
q̄uis ſingulare nō ſit vlē formalr vt ſingulare ē. tñ illud
qō eſt ſingulare ſm eē ex̄ aiaꝫ itelligit. ¶ Sꝫ ſi cauillās
argueret. oē qō itelligit ē vlē. ſed ſingulare vt ꝯceſſuꝫ eſt
itelligit. q̄ ſingulare ē vlē. qō vr̄ ipoſſibile. Sꝫ dico hic ꝙ
oē qō itelligit ē vlē ſm eē qō hꝫ i itellectu. ſꝫ alr nō opꝫ.
iō cū illud qō ē ſingulare ex̄ aiam itelligat cōcedendum
eſt ꝙ illō qō ē ſingulare exñs ex̄ aiaꝫ ſit vlē apud itellm
⁊ ſm eē qō hꝫ in itellectu. hec aūt nō opponunt ꝙ aliqd
ſit ſingulare ⁊ mālē ſꝫ vnū eē: ⁊ vlē ſm aliud eſſe. ¶ Ad
aliam dōm eſt ꝙ nō eſt ſimile. qꝛ ſenſus nō eſt vtus ſupi
oꝛ ad itellectū ſm oꝛdinē nobilitatis ⁊ ꝑfectiōis. ⁊ iō nō
oꝫ qō cognoſcat illud idē qō cognoſcit ipſe intellect⁹. ipe
aūt itellectus cognoſcit illa eadem q̄ cognoſcit ſenſus. qꝛ
vtus ſupioꝛ pōt qcq̄d pōt iferioꝛ ⁊ adhuc plus ⁊ ꝑfectius
¶ Ad aliā nego ꝯñam. ⁊ cū dr. ꝙ nā nō facit ⁊c. verū eſt
ſi pōt facere per illud vnū ſolū ſine alijs. mō q̄uis itelle
ctus poſſit cognoſcere ſinglaria ſenſibilia: hoc tñ nō pōt
niſi mediantibus ſenſibus. Unñ deficiente aliquo ſenſu a
natiuitate neceſſe eſt nobis deficere ſciaꝫ de ſenſibilib⁹
illi⁹ ſenſus. vt dic̄ Ar. ꝑ. poſte. Cā aūt q̄re itellēs nr̄ nō pōt
itellīe res ſenſibiles niſi mediātib⁹ ſēſib⁹. iferi⁹ ē ꝑſcru
tādū. ¶ Ad aliā qñ dr. vtus q̄ nō eſt hic ⁊ nūc nō cogno
ſcit hic ⁊ nūc ⁊c. pōt dici ꝙ verū eſt niſi dependeat in opa
tione ſua ab aliquo qō ē hic ⁊ nūc. ſꝫ ſi ita ſit ꝙ in ſua opa
tione dependeat ab aliquo exñte h̄ ⁊ nūc: tūc pōt cogno
ſcere tale cognoſcibile aliq̄ mō: ⁊ ſic ē in ꝓpoſito. vt pꝫ ex
dictis. Uel dicas ꝙ vtus q̄ nō eſt hic ⁊ nūc nō cognoſcit
illud qō ē h̄ ⁊ nunc cognitione q̄ ſit hic. i. cognitione q̄ ſit
cōprehenſa in loco determinato q̄ dr̄ cōprehenſio idiui
dualis. ſꝫ cōprehenſione q̄ nō eſt h̄. i. q̄ nō eſt cōtenta nec
icluſa i loco determinato pōt cognoſcere illud qō exiſtit
hic ⁊ nūc: ita ꝙ nihil ꝓhibet reꝫ q̄ idiuidualr ⁊ coꝛpoꝛalr
exiſtit ⁊ ſitualr cōprehēdi vlr ex nā itellectus q ē abſtra
ctus ⁊ imālis. Et cū dr. ꝙ talia non ꝓpoꝛtionant adinui
cem. dico ꝙ virtus q̄ nō ē hic. i. in loco determinato non
ꝓpoꝛtionat q̄ꝫtū ad locū alicui qō eſt in loco. ſilr virtus
que nō eſt nunc. i. cuius eſſe non menſurat tpe determi

nato ſed eſt eterna nõ ꝓportionatur q̃tũ ad durationẽ
alicui qđ eſt nunc.i.alicui qđ ſolũ durat per aliqđ tp̃s de/
terminatũ.qꝛ īfinite durationis ad finitã nulla eſt ꝓpoꝛ
tio:tñ hꝯ virtus bñ ꝓportionat̃ ei qđ eſt h̃ ⁊ nũc q̃tuʒ ad
hoc ꝙ ipſa ē potẽtia talis quale eſt illud in actu quoquo
modo.Et hoc ſufficit ad propoſitum.

¶ Dubitabit aũt aliquis. Tex.cõmenti. XII.

T.cõ.8. ¶ Hic poſſet q̃ri.Utrũ intellectus poſſibilis poſſit ſeipm̃
intelligere.⁊ hec qđ hʒ locũ ſuꝑ illã ptẽ.Cũ aũt ſic ſingu/
la fiant.vbi pħs dicit.⁊ ipſe aũt ſeipſuʒ tũc põt ītelligere.
ſed cõmodiꝰ ⁊ clariꝰ poterit expediri poſtq̃ viſuʒ fuerit
de eſſe intellectus agentis ⁊ quõ intellectus agens ſe ha/
bet ad aĩam humanã.iõ vſqʒ tũc differatur.

¶ Et hic ītellectus ſeparabilis ⁊ īpaſſibilis ⁊ ī/
mixtus ſubſtãtia actu ens:ſemꝑ.n. honoꝛabi/
lius eſt agens patiente ⁊ principiuʒ mã. Tex/
tu cõmenti.XIX. Queſtio. XXIII.

QUerit̃ hic.Utrũ neceſſariũ ſit eẽ intellectũ
agentẽ.Et arguit̃ ꝑ ꝙ nõ.qꝛ nõ eſt neceſſe eẽ
ſenſum agentẽ.g̃ nec intellectũ agentẽ.ꝯña
pʒ per Ar.q nõ ponit ſenſum agentẽ vt cõi/
ter allegat̃ in iſto li.ꝯña pʒ per ſimilitudinẽ.
qꝛ ſicut videt̃ ſenſus ſe habere ad ſenſibilia ⁊ ſentire.ſic
T.cõ.3. intellectus ad ītelligibilia ⁊ ītelligere.vt pʒ in iſto 3ᵒ.g̃ ⁊c̃.
t.⁊.c.17. ¶ Oppoſitũ arguit̃ auctẽ Ar.⁊ Cõmen.in iſto caplõ.
t.18.
t.19. Sciendum ꝙ q̃dã doc.huius tp̃is magis theolo/
gicis q̃ phicis ītendentes in iſto ꝓpo/
ſito Ar.⁊ Cõm.nõ verent̃ ꝯdr̃e dicẽtes nullã eſſe neceſſi
tatẽ eſſendi intellectũ agentẽ in aĩa intellectiua hũana.
ſed qꝛ iſtoꝝ poſitio ⁊ rõ mouens iſtos ſufficienter narra/
ta ē ⁊ īprobata per quẽdã ſocioꝝ nr̃oꝝ in ſuo tractatu de
intellectu agente.q ſic īcipit.Que circa intellectum ſunt
plimas hñt ⁊c̃.ideo ad pñs nolo amplius ꝓlongare ſmo/
nem.ꝑcipue qꝛ ex eis q̃ hic ponent̃ facilr̃ appebit qđ eſt
ꝯ illã põnẽ.⁊ remotio rõnis illiꝰ ſi alicui fieri ꝯtingeret.

Dicam igitur breuiter q̃tũ ad.q.ꝓpoſitã ꝙ nec̃e ē
intellectũ agenteʒ eſſe.ſed vtrũ ſit aliquid
aĩe nr̃e vel non de hoc fiet queſtio ſpãlis.

Ad primam rõnem accipio q̃ſdaʒ ꝓpõnes que
mihi videntur euidentes ⁊ firme.
¶ Prima eſt.ꝙ ītelligere noſtrũ dependet ab aliq̃ ꝑnci
pio ꝑ ſe actiuo īmediato.hec q̃uis ſit manifeſta cuilibet
intelligenti:ad pñs tñ ſic ꝓbat̃.Oẽ opus per ſe intentuʒ
qđ recipit̃ ab aliq̃ potentia receptiua neccio dependet ab
aliquo ꝑncipio ꝑ ſe actiuo īmediato.ſed intelligere ē opꝰ
ꝑ ſe intentũ qđ recipit̃ in aliqua potentia receptiua.g̃ ⁊c̃.
maioꝛ ꝓpõ huius ſylli eſt ꝑ ſe manifeſta.qꝛ det̃ oppoſitũ
.ſ.ꝙ aliqđ opus per ſe intentũ nõ dependeat ab aliq̃ ꝑ ſe
ꝑncipio actiuo ſeq̃t̃ ꝙ a nullo agente per ſe eſt intẽtũ.⁊ ꝑ
ꝯñs a nullo recipiente eſt per ſe intentũ.⁊ ſic a nullo eſt ꝑ
ſe intentũ.g̃ eſt ꝑ ſe intentũ ⁊ nõ per ſe intentũ.qđ īcludit
oppoſitũ ꝑme dignitatis.⁊ ſic pʒ maioꝛ.⁊ minoꝛ eſt per ſe
manifeſta ⁊ ab oĩbus cõceſſa.qꝛ ītelligere cũ ſit finis ho/
minis eſt quid per ſe intentũ a nã humana.Uñ etiã oẽs
hoĩes nã ſcire deſiderant.vt dicit pħs in ꝓhemio meta.
⁊ ipſum ſentire ⁊ ītelligere eſt finis oĩuʒ q̃rũ eſt alterum
hoꝝ.vt dicit.Ar.in de ſomno ⁊ vigilia.Et rurſum ipſuʒ
intelligere recipit̃ in potentia per ſe receptiua.ſ.in ītelle/
ctu poſſibili q ē pars aĩe q̃ cognoſcit aĩa ⁊ ſapit ⁊ q̃ opina
tur aĩa ⁊ intelligit.ſeq̃t̃ ergo ꝯclõ.ſ.ꝙ ītelligere depẽdet
ab aliquo ꝑ ſe ꝑncipio actiuo īmediato.actiuũ.n.remotũ
non agit per ſe niſi mediãte actiuo ꝓpinquo ꝑ ſe. ¶ Itẽ
ꝑꝑ ꝓueniẽtes põt ſic argui. Oẽ opus de quo ī ſcia q̃rit̃
⁊ cõſiderat̃ quõ ipſum fiat īdiget aliq̃ per ſe ꝑncipio acti
uo ⁊ īmediato.ſʒ ītelligere eſt hꝯ.g̃ ⁊c̃.maioꝛ ꝓpõ ē mani
feſta.qꝛ ſcia eſt per cãs per ſe ⁊ ꝓpinquas.vt pʒ ꝑmo po/
ſterioꝝ.⁊ minoꝛ eſt euidens auctoritate Ar.in iſto 3ᵒ.p/ T.cõ.ꝑ.
pe ꝑncipiũ.ſ.vbi dicit.De parte autẽ aĩe ⁊c̃.Cõſiderãdũ
quã hʒ dr̃iam ⁊ quõ fiat ipſum intelligere.hec.n.ſit ꝑma
hypotheſis quã vt puto nõ negabit aliquis mente lʒ foꝛ/
te verbotenus cõtinget aliquẽ ꝯdicere huic.Nõ.n.neceſ
ſarium eſt ꝙ aliquis dicet hoc exiſtimare ſm pħm.in 4ᵒ T.cõ.9.
metaph. ¶ Secũda ꝓpoſitio eſt ꝙ ſpecies ītelligibilis
nõ eſt ens ſimplr̃ nobilius q̃ intellectus poſſibilis.ſicut
⁊ ſpẽs ſenſibilis nõ eſt ens ſimplr̃ nobiliꝰ q̃ ſit ſenſus.vt
oẽs cõcedũt. Ridiculũ.n.eſſet dicere ꝙ ſpecies intelligi
bilis lapidis eſſet ens ſimplr̃ nobilius intellectu hũano.
Et poſſet probari.qꝛ ſuba anime eſt ſimplr̃ nobilioꝛ oĩbꝰ
que ſunt in animalibus.vt docet Cõmen.in ꝓhemio hu/ ꝑ.huius
ius.quare ⁊c̃. ¶ Tertia ꝓpoſitio ſit hec. Illud ens ē ſim/ Com.2.
pliciter nobilius cuius operatio eſt nobilioꝛ operatione
nobiliſſima alterius.⁊ hec ē manifeſta per ſe.⁊ habet̃.be/
ne ex intentione cõmen.in iſto 3ᵒ cõmento.19.vbi ꝓbat
intellectũ poſſibileʒ eſſe magis diminutum idest minus
nobilem omnibus alijs intellectibus per hoc ꝙ eius opa
tio eſt magis diminuta opationibus alioꝝ:⁊ rõ eſt:qꝛ fi/
nis ꝓpinquioꝛ rei eſt eius opatio.nũc aũt illud eſt nobi/
lius cuius finis ꝓpinquus eſt nobilioꝛ q̃ finis ꝓpinquꝰ
alterius.⁊ hoc etiam bene ſentit Ar.ꝑmo poſterioꝝ.caᵒ
de cõparatione demonſtrationũ. ¶ Itẽ conſtat ꝙ illud
ens cuius opatio ē nobilioꝛ optima opatiõe alterius nõ
eſt ſimplr̃ minꝰ nobile illo alio.nec eque nobile ſimplr̃.
hec.n.ſtatim eſſent abſurda.⁊ nõ ꝯſona apparentibus.g̃
relinquitur ꝙ ſit nobilius illo. ¶ Quarta ꝓpõ eſt illa.ꝓ
ducere aliqđ ꝑfectiue ⁊ cõpletiue eſt nobilioꝛ opatio q̃
recipere illud idẽ.⁊ hec eſt per ſe manifeſta.Sed ꝯfirma
tur.qꝛ vlr̃ actio eſt nobilioꝛ paſſione ſibi coꝛrñdente vt
oẽs cõcedũt.⁊ pʒ auctẽ Cõmen.in iſto 3ᵒ cõmento.predi/ Cõ.19.
cto.vbi declarat ꝙ opatio intellectus poſſibilis ē magis
diminuta.i.minus nobilius opationibꝰ alioꝝ.qꝛ opatio
ipſius eſt paſſio.alioꝝ aũt opationes ſunt actiones.aut g̃
intelligit ꝙ oĩs actio ſit nobilioꝛ oĩ paſſione.⁊ ſic haberẽ
ītentũ.aut ꝙ actio nobilioꝛ eſt paſſione quã cõcomitat̃.
⁊ ſic ſilr̃ habereʒ ꝓpoſitũ. ¶ Et quis dubitat ꝙ mouere
ſit nobilius q̃ moueri:⁊ per hoc etiã ꝓbauit Ar.4.ethi.
ꝙ dare eſt nobilius q̃ recipe vel ſumere.qm̃ nõ īmanife
ſtum eſt ꝙ dationeʒ ſequit̃ bñfacere ⁊ bona opari.ſum/
ptionẽ võ pati. ¶ Quinta ꝓpoſitio ſit iſta.ſpẽs ītelligibi
lis nõ eſt ꝑncipiũ ꝑ ſe actiuũ ītellectionis.⁊ hoc ſequit̃ ex
dictis neccio.qꝛ ſi eſſet ꝑncipiuʒ ꝑ ſe intellectionis eẽt no/
bilioꝛ intellectu poſſibili.qđ eſt ꝯ ſecundã ſuppõnẽ.ꝯña
pʒ.qꝛ illud eſt nobilius cuius opatio eſt nobilioꝛ nobiliſ/
ſima opatione alterius per tertiã ſuppoſitionẽ.mõ opa/
tio ſpeciei intelligibilis eſt ſimplr̃ nobilioꝛ q̃ opatio per/
fectiſſima intellectus. Naʒ efficere aliquid eſt nobilius
ſimplr̃ q̃ recipere illud idem.per quartã ſuppoſitioneʒ.
modo operatio ſpẽi eſt efficere intellectionẽ.⁊ opatio no
biliſſima ītellectus poſſibilis eſt recipere ipſaʒ intellectio
nem.Et ꝯfirmat̃ iſta ratio ꝓpter cauillatores.qꝛ q̃ñcũqʒ
duo entia ꝯueniũt in vno opere ꝑfectiſſimo.illud ens qđ
nobilioꝛẽ cãlitatem hʒ ſimplr̃ ſuꝑ illud opus dʒ iudicari
nobiliꝰ ſimplr̃.Si ergo ſpẽs ītelligibilis ⁊ ītellectꝰ poſſi/
bilis ꝯueniũt in h̃ ope qđ eſt ꝓducere ītellectionẽ.⁊ ipſa
ſpẽs intelligibilis eſt ꝑncipiũ actiuũ intellectionis.ītelle
ctus aũt poſſibilis ꝑncipiũ receptiuũ.cũ cãlitas actiui ſit
longe nobilioꝛ cãlitate receptiui reſpectu eiuſdeʒ.actiuĩ
dico cõplẽtis ⁊ ꝑficientis.ſequit̃ neceſſario ꝙ ſpẽs ītelli/
gibilis ſit nobilioꝛ ītellectu.qđ ē abſurdũ. ¶ Et ꝯfirma/
tur.qꝛ ſpẽs ītelligibilis ſi ſit ꝑncipiũ actiuũ intellectiõis.

aut erit ꝓncipiū ſolū iſtr̄ale.aut ꝓncipale.aut agēs 2m de/
terminans agens ꝓmū.per ſufficientem diuiſionē. Non
eſt agens pure inſtrumētale.q꞉ puro inſtr̄o nō aſſimilaꝛ
effectus.vt ſecuri nō aſſilaꝛ domus.ſpēi vo intelligibili
aſſilaꝛ itellr̄e aliquo mō.ꝛ ſm̄ aliā ꝛ aliā ſpēꝫ fit aliō ꝛ ali/
ud intelligere.ergo relinquiꝛ ꝙ aut ſit actiuuꝫ ꝓncipale.
aut agens 2m determinans agens ꝓmū ſicut hō ad gnā/
tionem hoīs.ꝛ qōcūqꝫ iſtoꝝ dareꝛ habereꝛ intentuꝫ.q꞉
in oībus talibus agentibus illud eſt nobilius ſimplr̄ cui9
oꝑatio eſt nobilior oꝑatione alterius oꝑantis.Et vt h̄ ſit
ad vnum dicere nullus ſane mentis dubitaret quin ꝓnm
actiuū per ſe ꝛ ꝯpletiuū oꝑatiōis nobiliſſime alic9 ſit no/
bilius ſimplr̄ ꝙ̄ ꝓncipiū receptiuū illius eiuſdē oꝑatiōis
¶ Itē vnū ꝛ idē ſimplr̄ idiuiſibile nō pōt eē ꝓncipium ꝑ
ſe receptiuū imediatū ꝛ ꝓncipiū per ſe actiuū imediatuꝫ
reſpectu eiuſdē opis.hec ē manifeſta.ſed ſpēs intelligibi/
lis eſt imediatū ꝑ ſe ꝓncipiuꝫ receptiuū intellectionis.q꞉
cū ipſius itellectionis oporteat eē aliqō per ſe ꝓncipium
receptiuum imediatū. ꝛ illud nō poſſit eē ipſe itellectus
poſſis.q꞉ iſte imediate recipit formas vt oēs ꝯcedūt.reli/
quitur ergo ꝙ receptiuū h9 ſit ſimplr̄ ſpēs intelligibilis.
naꝫ vnū ꝛ idem ſiꝛ nō recipit eque imediate duo diuerſa
hn̄tia ordinē adinuicē.cū ḡ ſpēs itelligibilis ꝛ intellectio
ſint diuerſa vt ꝯcediꝛ ꝛ ꝓbatū eſt ꝓus.ꝛ ſpēs intelligibi/
lis hēat ordinē ad intellectionē ſicut ꝗdā actus ꝓmus ad
2m ſequiꝛ ꝙ intellectus poſſis nō reciperet eque imediate
hec ambo.ꝛ ſic recipit ſpēm mediāte itellectione vt pꝫ.ḡ
relinquiꝛ ꝙ recipit intellectionē mediante ſpē tāqꝫ me/
diante ꝓparatione ꝛ diſpōne ſubi ad recipiendū h̄ opus.
q̄re manifeſtū eſt ꝙ ſpēs intelligibilis nō eſt per ſe ꝓncim
actiuū itellectionis.ꝛ per rōneꝫ ꝓcedentē cū ſuis ꝯfirma/
tionibus ꝓbaꝛ ſufficienter ꝙ fantaſma rei ſeu ſpēs exn̄s
in fantaſia non ſit imediatū ꝓncipiū actiuū intellectiōis.
nec ſilr̄ ipſa res mālis exn̄s extra itellectū. ¶ Sexta ꝓ/
poſitio eſt iſta.itellectus poſſis ꝑ ſe nō eſt ꝓncipiū actiuuꝫ
itellectionis.ꝛ hec eſt ꝯceſſa ab oīb9.ꝛ ꝓbaꝛ.q꞉ nulla po/
tētia receptiua alicuius oꝑationis eſt ꝑ ſe ꝓncipiū actiuū
T.c.17. imediatū illi9.hec videꝛ manifeſta.5o meta.q꞉ poteſtas
paſſiua ē ꝓncipiū trāſmutādi ab altero inq̄ꝫtū alteꝝ.Cer
tū aūt eſt ꝙ itellect9 poſſis eſt potētia receptiua ipſi9 itel/
T.cō.ꝓ. lectionis.ꝛ ꝓpter h̄ Ar.dicit ipꝫ eē partē aīe qua cogitat
aīa ꝛ ſapit ꝛ qua aīa opinaꝛ ꝛ itelligit.q̄re ꝛc. ¶ Itē ſi itel
lect9 poſſis ſm̄ ꝙ poſſis efficeret itellectionē imediate tūc
hr̄et eā mō nobiliori ꝛ mō minus nobili.hr̄et.n.eaꝫ actu
v̄tuali inq̄ꝫtū eſſet ꝑ ſe ꝓncipiū actiuū illi9.ꝛ eā hr̄et actu
formali inq̄ꝫtū hr̄et eā actu ſibi iherentem.hr̄e aūt aliq̄d
actu v̄tuali eſt ipm̄ hr̄e nobiliori mō ꝙ̄ hr̄e actu formali
ꝓcipue cū iſta ſint eiuſdē ordinis ꝛ vnū eoꝝ non eſt agēs
pure iſtrumentale.ita ꝙ vtrūqꝫ iſtoꝝ reputa illud qō hꝫ
v̄tualr̄ ꝛ illud qō hꝫ formalr̄ ſint icorꝑalia vel ambo cor/
poralia ꝛ hn̄s aliq̄d actu v̄tuali nō ſit agēs pure iſtrumē/
tale ſicut ſemē in gnātione hoīs.Cōſtat aūt ꝙ itellectus
poſſis ſi ageret itellectionē nō eēt agēs pure iſtrumētale.
quid enim eſſet agens pure iſtrumentale illius:ꝛ in hoc
amplius morari eſt ſuperfluum.

His premiſſis dico ꝙ neceē eſt eſſe itellectū agē
tē.qō ſic ꝓbo.q꞉ ſi nō eſſet itelle
ctus agēs ſeq̄reꝛ ꝙ itelligere non eſſet ab aliquo ꝓncipio
actiuo imediato ꝛ ꝑ ſe.ꝛ h̄ eſt ꝯ ꝓmā ſuppoſitionē ꝓbatā
ꝓus.ꝯn̄a ꝓbaꝛ.q꞉ imediatū ꝓncipiū actiuū itellectiōis ſi
ꝗd ſit ꝓter itellectū agentē.aut erit ſpēs itelligibilis.aut
fantaſma.aut ipſa res itelligibilis mālis.aut intellectus
poſſis ſm̄ ſe.hec diuiſio eſt ſufficiēs niſi ꝗs vellet fingere.
ſꝫ nullū ꝓdictoꝝ pōt eē h9 ꝓncipiū actiuū imediatū ꝛ ꝑ/
fectiuū.vt pꝫ ex declaratis.q̄re relinqꝛ.aut ꝙ nullū ſit ta
le ꝓncipiū actiuū ipſi9 itelligere.qō eſt ipoſſe.aut ꝙ ſit itel
lect9 agēs.aut ei9 v̄tus.ꝛ h̄ eſt qō volumus. Pono ḡ itelle
ctū agentē.aut v̄tutē ei9 eſſe imediatū ꝑ ſe ꝓncipiū actiuū
ꝑfectiuū ipſius itelligere ſeu itellectionis.ꝛ puto ꝙ iſtaꝫ
rōneꝫ itelligit ph̄s in h̄.c.vn̄ poſſet ſic argui ſm̄ v̄ba Ar. T.c.17.
In oī nā ſupple q̄ q̄n̄qꝫ hꝫ ſuū actū ꝓpriū ꝛ q̄n̄qꝫ eſt in po
tētia ad ipꝫ oꝫ eſſe aliqō ꝓncipiū qō ſit in potētia oīa fieri
q̄ ſunt illi9 generis.i.ꝙ ſit in potētia receptiua oīuꝫ illoꝝ
actuū.ꝛ aliq̄d qō ſit i potētia oīa facere.i.qō ſit potēs oēs
illos act9 ꝓducere.ita ꝙ illō ꝓncipiū actiuū ſe hꝫ quodā/
mō ad paſſiuū ſicut ars ad māꝫ.ſed aīa itellectiua huma
na eſt h9.i.ꝙ ipſa q̄n̄qꝫ eſt in actu hn̄s actualr̄ ſuū actū ꝛ
q̄n̄qꝫ in potētia.ḡ oꝫ eſſe aliq̄d in ea qō ſit potēs oēs itelle
ctuales act9 recipe.ꝛ oꝫ eſſe aliq̄d qō ſit potēs oīa facere ꝛ
qō ſit potētia faciēs oēs itellectiones.ꝛ tunc deduceꝛ vt
ꝓus ingrēdo ꝗd pōt eē illud qō hꝫ potentiā actiuā oīum
itellectionū.ꝛ nō inueniꝛ rōnabilr̄ aliq̄d aliud niſi virtus
itellect9 agētis.Credo ḡ ſm̄ has ꝓbationes ꝙ itellectus
agēs eſt imediatū ꝓncipiū actiuū oīuꝫ itellectionū q̄s re/
cipit itellectus poſſis.Et ad iſtā itentionē dicit Cōmē.in Cō.4.ꝛ
multis locis hui9 tertij.ꝙ itellect9 agēs eſt ille ꝗ facit ex 17.ꝛ.18.
potētia itellectis actu itellecta.q꞉ ꝑficit.ꝓpriſſime autē
ſic facit ex potētia itellectis actu itellecta.q꞉ ꝑficit ꝛ cō/
plet ipꝫ itelligere ſiue itellectionē.Qō vt meli9 itelligaꝛ
applicem9 etiā v̄ba Cōmē.ad iſtā itētionē.dicit.n.Cōmē.
cōmēto.17.icipit ſupple Ar.declarare ꝙ neceē ē tertiū ge Cō.17.
nus itellect9 eē.ꝛ eſt itelligētia agēs q̄ facit itellectū qō ē
in potētia eē itellectū actu.ꝛ dicit ꝙ hec eſt neceſſitas in po
nēdo itelligētiā agētē in h̄ gn̄e entiū ſicut eſt diſpō i oīb9
rebus nālib9.Queādmodū.n.neceſſe ē in vnoquoqꝫ gn̄e
reruꝫ nāliū gnābiliū ꝛ corruptibilium eē tria de nā illius
generis ꝛ ei attributa.ſ.agens patiens ꝛ opus factum.ita
oꝫ in intellectu.ſ.ꝙ in illo ſit aliq̄d in potētia ad oēs act9
nāe intellectualis ꝛ aliqō ꝓncipium actiuū oīum illoruꝫ
actuuꝫ.ꝛ aliqō factuꝫ.i.ipſe actus ſeu opus intellectus.ꝛ
perficiendū eſt declarādo vt dixi.qō nō pōt eſſe aliqō ꝓn
cipiū actiuū oīuꝫ illoꝝ actuū ꝛ imediatū cōpletiuū oīuꝫ
oꝑationū intellectus niſi itellect9 agens. ¶ Et eſt bene
aduertendū ꝙ alicui9 act9 pōt eē duplex ꝓncipiū actiuū
.ſ.actiuū vel agens diſpoſitiuū.ꝛ agens perficiēs vel cō/
pletiuū qō inducit in ſubto ꝓparato vltimū cōplemētuꝫ
.i.actū ad quē ſunt ille diſpōnes ꝛ hanc diſtinctionē po/ ſuper.
nunt expoſitores cōiter ſupra 2m phycoꝝ.ꝛ 5m metaph̄.ꝛ T.c.29.
Ar.inuit.ꝛ poſſum9 declarare in exēplo manifeſto. In/ ꝛ.31.
tentio.n.vel ſpēs albedinis recepta in diaphano depen/ ſuper.
det a duplici agente.vnū eſt agens diſpoſitiuuꝫ.ſ.ipſum T.cō.2.
corpus luminoſuꝫ qō dat medio diſpōnē q̄ motū recipit ꝛ.3.
a colore vt docet Cōmen.2o huius.ꝛ aliud eſt actiuū ꝑfi/ Cō.67.
ciens vel ꝯpletiuū.ſ.albedo q̄ eſt in diaphano illumina/
to gignit ſuā ſpēm.Et ſilr̄ in rebus artificialibus eſt vide
re.vt forma nauis dependet a nauificatiua tanq̄ ab agē
te ꝛ ꝑficiente ꝛ cōplente.ꝛ a dolatiua lignoꝝ tāq̄ ab agē
te diſponente māꝫ.ꝛ ipm̄ agens diſpoſitiuū dr̄ eē agēs
in potentia ꝓ tāto.q꞉ eius effectus ordinatur vlterius ad
aliud ſicut potentia ad actū.ꝛ ad iſtā intentionē dixit Cō
men.2o huius.cōmento.60.ꝙ ſenſibilia ex̄ aīam ſunt di/ Cō.60.
ſpoſitiones in potentia.nō ꝗdē receptiua q꞉ nūq̄ recipi/
unt ſenſatiōes.ſed in potentia actiua vt agens diſpoſiti/
uuꝫ.vt dicebaꝛ plenius in 2o huius q̄ne de ſenſu agen/
te. ¶ Dico igiꝛ ꝙ ipſius intelligere ſunt aliqua ꝓncipia
actiua diſponentia ſubm̄.ſ.intellectum poſſem.puta ſpēs
reꝝ itelligibiliū exn̄tes i mēoratiua hoīs ꝛ imaginatiua
v̄tute ꝛ actus cogitādi vt ꝓus tāgebaꝛ.ꝛ hoc pulchre do
cuit Cōmē.in iſto 3o cōmento.20.vbi dixit ꝙ iſte v̄tutes Cō.20.
ſunt quaſi res que ꝓparāt māꝫ artificiꝫ ad recipiendum

actionē artificis. ⁊ hoc ꝓpꝛiſſime ſile eſt ꝑ quāto actus
iſtaꝝ virtutiꝫ inducunt in itellectuꝫ ꝑpatiões ad recipi-
enduꝫ intellectiões. aliud aūt eſt agens cōpletiuū ⁊ ꝑfe-
ctiuū ipſius intelligere. ſ. ꝙ intellectu poſſibili ſic ꝑpara-
to inducit actum intelligendi. ⁊ ſic facit de potentia itel-
lecto actu intellectum. Res. n. mālis ſolum eſt potentia
intellecta ꝑ q̄ꝫto pōt mediante ſpē quā facit in ſenſu di-
ſponere intellectuꝫ poſſibilē ad intelligere actu. ⁊ hec eſt
apte intentio Cōmen. in iſto 3°. cōmento. 4°. dicentis. Uꝛ
ꝙ forme reꝝ extra mentē mouent hanc virtutem ita ꝙ
mēs. ſ. intellectus agens aufert eas a materijs. ⁊ exponit
ſe ſtatim. ⁊ facit eas de potentia itellectis actu itellectas
poſtq̄ꝫ erant in potentia. ⁊ iſto mō videt̄ ꝙ iſta aīa ſit ac-
tiua ⁊ nō paſſiua. ſ. aīa humana. ſm ergo ꝙ itellecta mo-
uent eā eſt paſſiua: ⁊ ſm ꝙ ea mouet eſt actiua. Cōſtat āt
ꝙ aīa humana per ſuā virtutē actiuā. ſ. ꝑ intellectū agen
tem nō mouet intellecta motu q recipit̄ in eis ſm ſuum
eſſe extra aīam vel in fantaſia. qd. n. recipit lapis aut fan
taſma ab intellectu agente cū intellectus ipſum lapideꝫ
itelligit: ſed mouet ea motu. i. actu q recipit̄ in ipſis q̄ꝫtuꝫ
ad eſſe eoꝝ in itellectū. ſ. q̄ꝫtū ad ſpēm intelligibilē quaꝫ
facit in intellectu ita ꝙ intellect⁹ informatus hꝰ ſpē mo
uet̄. i. actuat̄ ꝑ intellectū agentē actu q eſt intelligere. pꝫ
ergo neceſſitas eſſendi intellectū agentē in qua gauiſus
eſt animus meus cum dei laude ⁊c̄.

¶ Et eſt itellectus hic qdeꝫ talis in oīa fieri ille vero in oīa facere. Tex. com̄. XVIII.

Nunc tempus eſt mouere dubitationes ꝯtra ꝑ
dictam pōnem ⁊ eas ſoluere ſm poſſe meum.
¶ Prima dubitatio ſic iſta. Si itellect⁹ agēs
eſſet ꝑncipiū actiuuꝫ ꝑ ſe intelligere tunc aīa
intellectiua eſſet in potentia eſſentiali ad ipm
intelligere: ſꝫ hoc videt̄ incōueniēs. q2 actus ꝑmus nō eſt
in potentia eſſentiali ad actū 2m. vt forma grauis nūq̄ꝫ ē
in potentia eſſentiali ad motū deorſum ſed in po⁹ acciēta
T.c.32. li. vt pꝫ 8°. phyſi. cū ergo aīa itellectiua ſit actus primus
hōis. vt pꝫ ex diffinitione cōi aīe. ⁊ intelligere ē act⁹ ſcd̄s.
2°. huius vr̄ ꝙ aīa intellectiua nō ſit in potentia eſſentiali ad itelli
T.cō. 6. gere. ꝯña pꝫ. q2 vnūqd̄qꝫ recipiens eſt in potentia eēntia-
⁊. 7. li ad illū actū queꝫ hꝫ a ꝑncipio ꝑ ſe actiuo vt pꝫ. q2 po⁹ ꝑ
ſe actiua reqrit potentiā ꝑ ſe paſſiuā. ſi igit̄ intellectus ē
ꝑncipiū per ſe actiuū ipſius intellectionis neceſſe eſt itel-
lectū poſſibilē qui eā recipit eſſe in potentia eēntiali vel
hr̄e potentiā eēntialē ad intellectionē. qđ eſt incōueniēs
¶ Aliud eſt dubiū. Nulla forma agit in ſuū ꝓpꝛiū obm̄.
hec vr̄ ſatis nota. vt caliditas ignis nō agit i ignē. ⁊ ſic de
alijs. ſed itellectus agens eſt forma intellectus poſſis vt
Com̄. 5. cōiter ꝯceditur ſm Cōmen. in iſto 3°. q2 ſicut lux ē ꝑfectio
diaphani ita itellectus agens eſt ꝑfectio intellect⁹ poſſis
vt pꝫ in cōmento 5°. q̄re nō agit aliqd in ipſum. ¶ Iteꝫ ſi
intellectus agens eēt imediatū ꝑncipiū actiuū itellectio
nis ſequeret̄ ꝙ oēs intellectiones eēnt eiuſdem ſpēi vel
Cō. 35. nō diuerſaꝝ ſpēꝝ. qđ vr̄ abſurdū ⁊ ꝯtra Cōmē. in iſto 3°.
cōmento 35°. vbi plane dicit ꝙ itelligere diuerſificat̄ ſm
nām rei itellecte. ꝯña pꝫ q2 vnū ⁊ idē ſm ſpēm nō ē ime-
diatum ꝑ ſe ꝑncipiū actiuū diuerſoꝝ ſm ſpēm. itellectus
aūt agens eſt vnus ſm ſpēm: imo ſm numeꝝ vt oēs ꝯce-
dunt. ¶ Itē aliqui ſic arguūt. actio ⁊ paſſio ⁊ motus non
ſunt agens per ſe: ⁊ dicūt ꝙ hec eſt demōſtrata in 5°. phy.
ſed itelligere eſt actio vel paſſio. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē aliq argu
unt ſic. opationis nō eſt opatio. ſꝫ hoc ꝯtingeret ſi itelle-
ctus agens efficeret itellectionē vel ꝓduceret. nā ipa in-
tellectio eſt q̄dā opatio. ⁊ ſilr ꝓductio itellectōis vel effi
cere itellectiōeꝫ eſt opatio. ⁊ ſic opatiōis eēt opatio. qđ ē
ipoſſibile. q2 ꝓcederet̄ in ifinitū. ⁊ vlr opatiões nō fiunt:
vt dicunt eſſe itentionē phi. 5°. ethicorū. ⁊ 7°. ¶ Iteꝫ iſte
modus ponendi videt̄ eſſe cōtra Cōmen. in iſto. c. vbi di- Com̄. 18
cit. ꝙ neceſſe eſt in aīa hūana eſſe tres dr̄ias. ſ. itellectum
poſſem q efficit oī mō ſilitudinis ⁊ receptionis ⁊ intelle-
ctuꝫ in habitu. ⁊ intellectū agentē. Et de ipſo intellectu i ha
bitu dicit Cōmen. ꝙ dr̄ intellectus ſm ꝙ facit itellectuꝫ Com̄. 18
poſſibilē intelligere in actu. ⁊ paꝝ poſt ſubdit. hec eſt diſ
finitio habitus ꝙ habens habitū ſupple intelligibilē itel
ligit per ipſuꝫ illud qđ eſt ſibi ꝓpꝛiū ex ſe ⁊ qn̄ voluerit.
ideſt ſuū ꝓpꝛium obm̄ abſqꝫ hoc ꝙ indigeat in hoc aliq̄
extrinſeco. ex qbus verbis videt̄ intelligere Cōmen. ꝙ
habitus itellectualis ſit ꝑncipiū ꝓpinquū actiuū ipſius
intelligere. ⁊ iſte non eſt intellectus agens. vt pꝫ ibidem.
¶ Itē aliqui ſic arguunt. Idē dꝫ eſſe agēs ⁊ diſponēs ad
aliquā formā ⁊ inducens illā formā vt allegat̄ a Cōmen.
in 7° metaph. cōtra Auic. cū ergo fantaſma ſit diſponēs Com̄. 31
intellectū ad intelligere vt dictū eſt ſequit̄ ꝙ inducit itel
ligere. qđ eſt contra dicta. ¶ Itē ſi intellectus agens fa-
cit itellectionem ⁊ intellect⁹ poſſibilis recipit eā tūc itel-
lectio nō erit opatio ſeu actio imanēs in agēte: qđ ē cōtra
Aꝝ. in 9°. metaph. ⁊ ꝯ veritatē famoſaꝫ. ꝯña pꝫ. q2 itelle- T.c.20.
ctus agens ⁊ intellectus poſſibilis ſunt ſubē diuerſe ſm
phm̄ ⁊ Cōmen. in iſto 3°. ¶ Item ſm predictum moduꝫ t.⁊.c.17.
ſequeret̄ ꝙ idē agens ſit agens ꝓpinquū ⁊ imediatum ⁊ ⁊.18.
agens remotū reſpectu eiuſdē. qđ videt̄ abſurdū. ꝯña pꝫ
q2 itellectus agens ponit̄ eſſe imediatū ꝑncipiū actiuū: ⁊
cū hoc erit agens remotū. q2 facit ſpēm itelligibilē in itel
lectu poſſibili. niſi aliqs diceret ꝙ ſolū fantaſma fac̄ eaꝫ:
qđ videt̄ abſurdū. ¶ Itē q̄rendū eſt qualiter intellect⁹
ſe hꝫ ad aīam humanā. vtꝝ ſit aliqd aīe hūane vel nihil.
ſed de hoc erit qđ ſpālis ꝓpter meliorē diſtinctionē ⁊ fa-
ciliorē intellectū. ¶ Itē dubitatio eſt ꝯtra ꝑdictū modū
ponendi. q2 nullus doctoꝝ modernoꝝ poſuit iſtuꝫ mo-
dū neceſſitatis itellectus agentis: ⁊ vlr nullus expoſitor
latinus vr̄ ſic itellexiſſe. ſed oēs dnt̄ intellectuꝫ agētem
abſtrahere ſpēs a fantaſmatib⁹: nō aūt facere itelligere.
q̄re iſte modus nō eſt verus. ¶ Itē aliqui dubitant ꝯtra
demonſtrationē phi. vr̄. n. velle ꝙ in quocūqꝫ gn̄e ſit po- T.c.17.
tentia paſſiua receptiua alic⁹ act⁹ in eodeꝫ gn̄e dꝫ eē po-
tentiā actiuā reducētē illā potētiā ad actū. ¶ Cōtra. aut
itelligit d gn̄e phyco. aut de gn̄e logico. Nō d gn̄e phyco.
q2 corruptibile ⁊ icorru^le nō ſūt eiuſdē gn̄is phyci. vt pꝫ T.c.26.
10. meta. ⁊ tn̄ corp⁹ celeſte ꝑpetuū exn̄s agit i iſta iferiora
que ſunt corruptibilia. ¶ Sed diceres ꝙ mā iſtoꝝ infe-
riorū eſt icorruptibilis. ſicut ⁊ ſol. ⁊ ſic actiuū ⁊ paſſiuum
ꝑmū ſunt eiuſdeꝫ gn̄is phyſici. ¶ Cōtra. ignis agit in aq̄ꝫ
⁊ tn̄ ꝑncipiū agendi quo agit ignis: ⁊ ꝑncipiū patiēdi quo
patit̄ aq̄ ſe hn̄t ſic corruptibile ⁊ eternū. nā forma ignis ē
corruptibilis ⁊ mā aque eſt ꝑpetua. ⁊ ſic nō cōueniūt ſm
genus. Si vo intelligit̄ de gn̄e logico. Cōtra hoc eſt. quia
ꝑmus motor. ſ. deus mouet ꝑmū mobile: ⁊ tn̄ ꝑm⁹ motor
q eſt deus in nullo gn̄e eſt. corp⁹ āt celeſte ē in oī gn̄e cor-
poraliū. ⁊ ſic nō opꝫ ꝙ in gn̄e ꝑncipioꝝ ꝑmi motus ſit ac-
tiuū ⁊ receptiuū. ¶ Ad ꝑm boꝝ dicūt aliq negādo ꝯñaꝫ.
⁊ cū dr̄ ꝙ vnūqđqꝫ recipiēs ⁊c̄. dicūt ꝙ veꝝ eſt ſi moueā
tur ab agēte ꝑ ſe extrīſeco. ſꝫ ſi ab agēte itrīſeco nō opꝫ. ⁊
ſic ē hic. nā itellectus agens ē itrīſecus poſſi ſic̄ forma ſuo
ſubo vt dicūt ſꝫ itentionē Aꝝ. ⁊ Cōmen. in iſto 3°. ¶ Sꝫ t.⁊.c. 18.
h nō vr̄ ſufficere. q2 itellectus agens nō ſolū eſt ꝑncipiū
actiuū itelligere ſed ēt qditas fātaſiata. ſ. q̄ agit ſuū fan-
taſma i ala cogitatiā: ⁊ illa ē qd itrīſecū ab itellectu hūa-
no. ⁊ ſic idē qđ ꝑus. ¶ Ad hec vr̄ qdā dicere ꝙ ipſa qdi-
tas fātaſiata q̄ itelligit̄ nullo mō eſt ꝑncipiū actiuū ipſi⁹
itelligere. ſꝫ qditas mālis hn̄ agit ſuā ſpēꝫ in fātaſia ⁊ in

itellectu.fātaſma aūt vel ſpēs qditatis ex̄ñs in fantaſia
eſt illud ſine quo nō fieret itelligere.ſed nō eſt aliqua cā
ipſius vt dicūt.Silr ſpēs in itellectu nullā cālitatem hʒ
ſup itelligere vt dicūt.ſed ſolū ē illud ſine quo nō fieret.
intelligere ꝛc̄.Sed credo ꝙ ſit ꝯtra itentionē Ar.ꝛ Cō-
T.t.c.2 men.dicētiū in iſto 3º. ꝙ itelligere eſt ſicut ſentire.ſenti-
T.c.59. re aūt fit a ſpē ſenſibili aliquo mō vt apte dicit phs 2ºhº
de ſentire ſm actum dicens ꝙ huius opatiōis actiua ſūt
extra.ſ.viſibile audibile ꝛc̄.ergo ſilr itelligibile eſt aliq̄lr
actiuū ipſius intelligere.qditas autē q̄ eſt extra aīam eſt
Cō.59. intelligibilis vt manifeſtū eſt.¶ Itē Cōmen.2º.huius.c.
ſenſitiui aūt pma mutatio.dicit ꝙ mouēs ſciētē de pma
pfectione in ſcðaʒ eſt aliqd copulatū cū ipſa aīa copula-
Cō.60. tione in eſſe.Et in parte ſequenti exponit illud dicens.ꝙ
intellectus mouet ad vltimā itellectionē rebus vlibꝰ.ꝛ
iſte ſunt in aīa.ꝛ itelligit per hoc itentiones imaginatas.
Com.18 vt pʒ in verbis ſequētibus.¶ Itē Cōmē.iſto caº.dicit ꝙ
hec eſt diffinitio habitus ſupple itellectualis.ſ.ꝙ hñs ha-
bitū intelligit per ipſum.mō ſm iſtos ſpēs intelligibilis
eſt habitus qdā intellectualis.ergo itellectus p eā intelli
git:qð nō eſſet niſi ſpēs intelligibilis eēt aliq̄lr cā intelle-
ctionis.ex quo vlteriꝰ nec̄io ſequit̄ ꝙ illud qð mouet ad
ſpēm intelligibilē eſt aliquo mō actiuum intellectionis.
¶ Itē oē qð eſt extriſecum ab aliquo ſubiecto ꝛ ſine illo
nō pōt eſſe actus illius ſubiecti opʒ ꝙ vel efficiat actum
illius ſubiecti vel ꝙ moueat̄ ab illo ſubo moto.ſic vide-
mus ꝙ lumen aeris nō pōt eſſe ſine corpe lumioſo.qꝛ lu-
men corpis luioſi efficit lumē in aere.ꝛ motus grauis nō
pōt eſſe ſine medio.ipſum āt mediū mouet̄ a graui.ꝛ nō
inuenies inſtantiā verā in rebus.cōſtat aūt ꝙ itelligere
T.c.30. nō eſt ſine fantaſmate ſm phʒ in iſto 3º.dicentē.Propter
t.39. qð nequaq̄ȝ ſine fantaſmate intelligit aīa hūana.ꝛ tñ fan
taſma eſt qd extrinſecū ab intellectu.ita.ſ.ꝙ nō eſt ei vni
tum ſm eſſe nec ſic̄ forma.vt pʒ nec ſic̄ pars.ꝛ cū intelle-
ctus intelligit non mouet fātaſma vt ēt manifeſtū eſt.ad
qd.n.moueret ipm:q̄re relinquit̄ ꝙ fantaſma ſit aliq̄lr
actiuū ipſius itelligere.Quid ḡ dicemus nūquid anima
itellectiua eſt in potentia eſſentiali ad intelligere:

Dico ad pñs ſaluo meliori iudicio ꝙ potentia eēn-
tialis que eſt in ſubo cui deficit pōt intelli
gi dupliciter. Uno modo dicit̄ potentia eſſentialis que ē
in ſubto cui deficit aliqua potentia reqſita ad actū ſicut
aqua eſt in potentia eēntiali ad motū ſurſum.qꝛ ipſi defi
cit aliqua potētia reqſita ad illū actū.ſ.leuitas.Alio mō
dicit̄ potentia eſſentialis que per eſſentiā ſuā ordinat̄ ad
talē actum.q̄uis nō ſit in ſubto cui deficit eſſentia reqſi-
ta ad illū actū.ꝛ hec eſt potentia accn̄talis ſm modū lo-
quendi Cōmen.cuius cā videbit̄ ſtatim.ꝙ aūt oporteat
aliquā talē eſſe potentiā eēntialē.pbo.qꝛ cuilibet per ſe
motori corrñdet eſſentialis potētia in ſuo mobili vt oēs
ꝯcedūt.ꝯſtat aūt ꝙ motor celi eſt motor eſſentialis ꝛ per
ſe.qꝛ nō mouet per accñs.qꝛ ſic oporteret aliū eſſe per ſe
motorē priorē cū ſemp per ſe p̄cedat per accñs.ꝛ oē p acci-
T.c.39. dens reducat̄ ad per ſe.vt pʒ 8º.phycor.ergo celuʒ eſt in
potentia eſſentiali ad motū.cū ipſi celo nō deficit aliqua
forma vel eſſentia requiſita ad motuʒ.quare ꝛc̄.Diceret̄
ergo in potentia eſſentiali qꝛ hʒ potentiā per ſe ordinataʒ
ad recipiendum motū.¶ Iteʒ potentia eſſentialis pmo
modo dcā.ſ.q̄ eſt in ſubto cui deficit aliqua eſſentia reqſi
ta ad actū eſt duplex.Una eſt in ſubto hñte formā ꝯrīaʒ
illi eſſentie q̄ debet introduci ꝛ quā ꝯſequit̄ motus loca-
lis:ſic aqua eſt in potentia eſſentiali ad motū ſurſum.qꝛ
cū hoc ꝙ deficit ei leuitas hʒ eſſentiā ꝯtrariā forme quā
ꝯſequit̄ ille actus.ſ.grauitatē.ꝛ ſilr in aliys.ꝛ iſte modus
potentie eſſentialis cōceſſus eſt ab oībus.Alia eſt que ē
in ſubto hñte aliquā eſſentiā ꝯtrariā forme quā ꝯſequa-
tur ille actus ſicut corpus aīalis eſt in potentia eſſentiali
ad motū localē nō qꝛ habeat in ſe aliquā eſſentiā ꝯtrariā
illi virtuti quā conſequit̄ motus localis.ſ.aīe appetitiue
actualr appetenti ſed qꝛ hʒ in ſe potentiā ꝛ aptitudinem
nālēʒ que per ſuam eſſentiā ordinat̄ ad talē motū.ꝛ hec
eſt potentia eſſentialis ſuo mō.qꝛ alr aīa nō eſſet mouēs
per ſe nec mouēs eēntiale reſpectu corpis:cuius oppm vo
luit Cōmen.8º.phycor.ꝛ in 5º.ꝛ in 4º.celi ꝛ mūdi.ꝛ ſimilr Cō.40.
declaraui 8º.phycor.ſic verꝫ eſt ꝙ aīa intellectiua hūa- Cō.38.
na iformata ſpē intelligibili non eſt in potentia eſſentiali Cōm.33
ad itelligere ſm primum modū potentie eſſentialis.nec
pmo mō nec 2º.illius potentie.qꝛ nec hʒ actū ꝯtrariū nec
ei deficit aliq̄ potentia reqſita ad intelligere poſtq̄ȝ fue-
rit ſufficienter pparata per ea que ſunt in v̄tutibus orga-
nicis aīe cogitatiue mō ſupradicto.ſed bene eſt in poten
tia eſſentiali alio modo.ſ.ꝙ per ſuā eſſentiaʒ ordinat̄ ad
actū qui eſt intelligere ſicut potentia ad ſuū finē ppriū ꝛ
bonū.ꝛ huic potentie indubitanter eſt aſſignare actuuʒ
per ſe qð p ſui nām ducat eā ad iſtū actum.¶ Queret āt
iunior quare prior potētia dicitur potentia eſſentialis.ꝛ
hec vltima dicit̄ potentia accidentalis.

Et ad huius euidentiaʒ cōſiderandū ē ꝙ cōſue-
tudo Ar.ꝛ Cōmen.fuit dicere ali-
quid eſſe tale eſſentˡ ılr qð eſt tale pmo.ꝛ aliqd eſſe tale
accn̄talr qð eſt tale nō pmo:q̄uis ſit tale per ſuā nāʒ:ꝛ h
nō latet hoīes exercitatos in phīa Ar.ꝛ Cōmē. Rurſus
apud eos itellr aliquid eſſe tale duplr.Uno mō ſm ipoſi
tionem noīs ꝛ hoc eſt ſm famoſitateʒ ꝛ ꝯſuetudinē.Alio
modo ſm ordinē rerū ꝛ eſt pmo magis notū ſm v̄itateʒ.
Et per oppoſitū aliqd dr̄ accn̄tale nō pmo.ſed ſecūdario
duplr.Uno mō ſm noīs ipōnem.Alio mō ſm ordinē re-
rum.ꝛ hoc etiā bñ ſciunt illi qui bñ exercitati ſunt in eis
que tradunt̄ 5º.metaph.mō ad ppoſitū credo ꝙ potētia T.cō.p.
pmo mō dicta dr̄ potentia eſſentialis.ꝛ pmo dico ſm or-
dineʒ impōnis noīs ꝛ ſm ꝯſuetudineʒ ꝛ famoſitatem cº
rō eſt qꝛ noīa iponuntur prius eis que ſunt notiora nobis.
nūc aūt talis potentia in rebus ſenſibilibꝰ fuit notior ad
nos q̄ȝ alia potentia.ꝛ ſcða potentia fuit minus nota vel
ſecūdario ꝯſiderata.ꝛ iō poſterius noiata.pp qð dr̄ potē-
tia accn̄talis:nō qꝛ nō per eēntiam ordinat̄ ad actuʒ ad
quē eſt.ſed qꝛ ſcðario intelligit̄ noīe potentie.ꝛ forte ſm
ordinē nāe rei eſt eꝯ.Nā ſm ordinē nāe rei nomē dr̄ ſm
prius de eo qð ē nobiliꝰ iter ſignata ſua ſic̄ h nomē pnm qð Com.p.
prius dr̄ de cā finali ſm Cōmē.5º.meta.Certū eſt.n.ꝙ potē
tie aīatoꝝ ad ſuos actꝰ ꝛ poª celi ad ſuū actū ſūt nobilio-
res q̄ȝ poª reꝝ iaiataꝝ.ſic̄ eſt poª aq̄ ad motū ſurſuʒ.ꝛ ſic
ēt in aliys.Sic ḡ aīa itellectiua pmus actꝰ ex̄ñs hʒ poten-
tiā eēntialē ad ſuuʒ actū 2m q ē itelligere ꝛ idiget ad ipm
pn.º actiuo duplici.ſ.pfectiuo ꝛ diſpoſitiuo mō prius demō
ſtrato.Et eſt notādū ꝙ ipſa aīa aut hō ſʒ aīaʒ itellectiuā
an̄q̄ȝ actualr itelligat nō ſolū eſt in poª eēntiali p tāto.qꝛ
hʒ potētiā q̄ p ſuā eēntiā ordinat̄ ad actū.ſʒ ēt qꝛ ei defi-
cit aliq̄ forma p ſe ꝛ nec̄io reqſita ad itellr̄e.ſ.ſpēs intelli
gibilis rei ꝛ ad illā mouet̄ a qditate fātaſiata vt tactū ē
prius.ꝛ ē q̄damō ſilē vt cū dicimꝰ aīal eē in poª eēntiali ad
motū localē pceſſiuū ſi ſom qꝛ hʒ poª eēntialr ordiatā ad
hūc actū.ſʒ ēt qꝛ pōt ſibi deficere aliq̄ eſſentia reqſita ad
hꝰ motū.ſ.ſpēs rei ad quā dʒ moueri ꝛ eius cognitio ꝛ de
ſideriū.oīa.n.iſta nec̄aria ſūt ad h ꝙ ſit motꝰ localis pceſ-
ſiuus.ꝛ hoc nō hʒ ipſuʒ aīal de ſe ſʒ pōt carere ipſis.vt pʒ T.c.16.
ex libro de cauſis motus aīaliuʒ.ꝛ ſatis ex 2º. huius.Sic t.32.
ergo pʒ diſtinctio potentie eēntialis pp̄ter cuiꝰ diſtictio
nis omiſſionē iuenti ſunt aliq negare oēm per ſe cālitatē
qditatis ſup ſuū itelligere:ꝛ alia multa q̄ nō ꝯcordāt do-

ctrine Ariſt.ꝛ Cōmē.¶ Sʒ ꝯ hāc diſtinctionē oriť vnū
dubiū difficile.ſ.ꝙ graue ĩ actu ꝑ extrīſeco ſit ĩ potētia eēntia/
li ad motū ꝛ ad vbi deorſū:ꝛ ꝙ idigeat motiuo ꝑ ſe ſaltē
intrinſeco:qd̄ videť ĩpoſſibile:q2 ſi ſic eſſet motiuū ſui/
T.ꝛ cō. 40. ipſi⁹ ꝑ ſe.qd̄ eſt ꝯ Ariſt.ꝛ Cōmē.8.phyco℞.ꝛ.4°.celi.ꝛ ap
paret:q2 illud ſequitur ex dictis:q2 ipm̄ graue in actu hn̄
T.ꝛ cō. 33. hʒ potētiā que ꝑ ſuā eēntiā ordinať ad actū ſuū.ꝛ de hoc
aliqd̄ dixi.8°.phyco℞.ꝛ quātū ſpectat ad ꝓpoſitū credo
ꝙ hoc nō ſit ꝯtra aliquā dignitatē ꝙ ipſuʒ graue actu ſit
per ſe motiuū ſuipſius nō de potētia eſſentiali ſm̄ pmuʒ
modū aut 2m.ꝛ ſic ſunt intelligenda verba Ariſt.ꝛ ꝯmē,
ſed eſt motiuum ſuipſius de potentia eſſentiali vltimo
modo dicta ſicut in.8.phyco℞.plenius declarať.ꝙ ergo
dicit Cōmē.ꝙ graue inaiatū mouet ſeipʒ ꝑ accn̄s intelli
go ꝓut mouēs ꝑ accn̄s diſtinguiť ꝯtra mouēs quod mo
uet de potētia eſſentiali pmo mō dicta: ſʒ nō eſt motiuū
ſui ꝑ accn̄s vt ꝑ accn̄s diſtinguiť ꝯtra per ſui nām: imo ꝑ
ſui nām habet aptitudinem mouēdi ſeipſum vt ibi ꝓba/
tū eſt.Et hoc ꝓbo ad pn̄s vna ſola rōne Ariſt.pmo poſte
rio℞.c.Si igiť demōſtratiui ſcia.ſtatim poſt pncipiū po/
nit iſtā diuiſionē.Oē qd̄ ineſt alicui aut īeſt ei ꝑ ſe aut ſʒ
accn̄s:ꝛ imediate ſubdit.accn̄tia aūt nō ſunt neceſſaria.
ergo manifeſte voluit ph̄s ꝙ nullū ꝑ accn̄s ꝓut per ac
cidēs diſtinguiť ꝯtra ꝑ ſe eſt neceſſariū. ex quo ſequitur
euidēter ꝙ oē neceſſariū ē aliquo mō ꝑ ſe ſic arguendo.
Oē qd̄ ꝑ ſe ineſt:ineſt nec̄io:ſed qd̄ ineſt nec̄io nō ineſt ꝑ
accn̄s.iſta habeť a ph̄o in ſua ꝯuerſa:q2 qd̄ ineſt per acci.
dens nō ineſt neceſſario.ergo oē illud qd̄ ineſt alicui ne/
ceſſario cōpetit ei ꝑ ſe.ſed graue actu inaiatū eſt neceſſa
rio ſuipſius motiuū:ita ꝙ eſſe motiuum ſui competit ei
neceſſario.vt pʒ.ergo ꝛc̄.Et vtinā negātes iſtā ꝯcluſionē
T.c.40 riderent huic rōni ſm̄ intentionem Ari. ibidē.ꝛ.8°.phy
T.cō.3. ſicorum ꝛ.10.metaphyſi.ſed de hoc non plus ad preſens.
¶ Ad 2m dubiū qd̄ etiam fuit demōſtratio aliqb⁹.dixe/
runt aliq ꝙ ītellect⁹ agens nō agit ꝓprie intellectionē in
intellectu poſſibili nec ītellectus poſſibilis eſt proprie re
cipiens:ſʒ totū aggregatum cognoſcit in pn̄tia fantaſma/
tis.ꝛ ītellect⁹ agens eſt ratio agendi.ꝛ intellect⁹ poſſibilis
eſt rō recipiendi.hoc autē videtur mihi eſſe ĩpoſſibile.q2
illud qd̄ nō debeť alicui ꝑ aliqd̄ aliud ꝛ cuicūqʒ debeť ĥ
eſt ꝑ nām ei⁹ ꝛ ipſo poſito poniť ꝛ remoto remoueť per ſe
ꝛ pmo cōpetit illi.hec videť Ariſto.pmo poſterio℞.ꝛ eſt
manifeſta oībus intelligētibus:ſʒ eſſe actiuū ītellectiōis
nō debeť intellectui agenti per aliquid aliud formalr̄ et
cuicūqʒ competit agere intellectionem vel eſſe actiuū in
tellectionis hoc eſt per nām ipſius intellectus agētis vt
omnes cōcedunt.eſt.n.rō agendi toti compoſito.ꝛ poſito
intellectu agēte poniť actiuū ītellectionis.ꝛ remoto re/
mouetur:ḡ eſſe actiuū intellectionis nō ſolū debeť ītelle
ctui agenti:ſed pmo debeť ei.Qualiter ḡ eſt ve℞ ꝙ nō ē
ꝓprie agēs.forte ſic intelligit.ꝙ nō eſt ꝓprie agēs:q2 non
eſt agēs ꝑ ſe ſubſiſtēs.ponūt.n.iſti ītellectū agentem eſſe
formā inherētem intellectui poſſibili.ꝛ ſi ſic eſt cū nō ſit
ens ꝑ ſe ſubſiſtēs nō eſt agens ꝑ ſe ſubſiſtens:ſed ſine du.
bio ex hoc nō ſequiť ꝙ nō ſit ꝓprie actiuum vel agēs cū
per ſui nām hoc ei ꝯueniat.¶ Itē eque dubium eſt quō
forma pōt eſſe rō agendi in ſuam mā̄ʒ vel in cōpoſitū.vł
quō forma poſſit agere in ſuam mā̄ʒ vel in ꝯpoſitū. ſicut
in exēplo ſenſibili forma ignis nō ſolū nō eſt agēs in ſuaʒ
mā̄m:ſed etiā nō eſt rō agendi in eam. vt manifeſtū eſt
vnde illud non eſt niſi cōmutatio difficultatis. Propter.
quod dico aliter.ꝛ dico ꝙ duplex eſt actio vt habetur ab
T.c.57. Ariſt.2.huius.q̄dā eſt actio cū abiectiōe ꝯrij ꝑ exītis in
ſubiecto.ꝛ diciť actio corruptiua. Alia eſt actio ſine ꝯrij
corruptione vt cū lumioſuʒ agit in mediū.ꝛ pōt dici actio
ꝑfectiua ſolū. Ruſus forme dupłr ſunt actiue.q2 q̄dam
ſunt que agūt effectū ſibi ſilēʒ in ſpē.vt lumen agit lumē
ꝛ caliditas caliditatem.Alie ſunt que non agunt effectū
ſibi ſimileʒ in ſpē:ſed diuerſum.ſicut aīa agit motū loca/
lem aīalis ꝛ augmētatiōis ipſius ꝛ hō̇.Modo ſine dubio
ve℞ eſt ꝙ forma nō agit nec ē rō agēdi in ſuā mā̄ʒ actio/
ne corruptiua.nec agit ſimiliter in ea effectū ſibi ſilēʒ in
ſpecie nec effectū nec̄io requirētē effectū ei ſilēʒ in ſpē. ꝛ
inde eſt ꝙ forma ignis nō agit in eius mā̄m.puta caliditas
ipſa.q2 caliditas nata ē agere effectū ſue ſpēi.nec pōt
imediate ꝓducere aliquē effectū qn̄ ſimul agat calidita/
teʒ.ꝛ ſic eſt in alijs ſimilibus:ſed forma q̄ nō ꝓducit effe
ctū ſibi ſimilē ſm̄ ſpēm pōt agere in ſuuʒ ſubiectū. ꝛ hoc
inuenimus in formis ſeparatis.ſicut intelligentie agunt
motus corpo℞ celeſtiuʒ ſʒ ꝙ in eis idē ē mouēs ſʒ agēs
ꝛ ſm̄ finem:vt docet Cōmen.12°.metaphyſi. ꝛ in formis Cō.36.
inherētibus animato℞ que ſunt hic.aīa enim nutritiua
agit vel eſt ratio agendi augmentationeʒ in ipm̄ corpus
animatum.ꝛ anima appetitiua agit motum localeʒ pro/
greſſiuū.quā.n.cauſalitatē haberet appetitus ſupra motū
ꝓgreſſiuuʒ niſi cauſalitatē agētis:ꝛ ita eſt in ꝓpoſito.q2 in
telligere nō eſt effectus eiuſdeʒ ſpēi cū intellectu agente:
qualiter aūt intellectus agens ſit forma poſſibilis poſte/
rius inquireť.¶ Ad aliā ꝯcedūt aliq ꝙ oēs ītellectiōes
ſunt eiuſdē ſpēi.ꝛ ſūt moti ad hoc dicēdū q2 dicūt ꝙ res
ītellecta mediāte ſuo fantaſmate nullā ꝑ ſe cāͥlitatem hʒ
ſup ſuū ītelligere:ſʒ ſolum eſt illud ſine quo nō fieret ītel
ligere:ꝛ intellect⁹ agēs ex ꝑ ſe vnus ſm̄ ſpēm eſt imediata
ratio agendi omnes intellectiones.ab vno autem princi/
pio actiuo ſm̄ ſpēm non ꝓcedunt imediate effect⁹ diuer
ſi ſm̄ ſpēʒ.Sʒ illud videť valde abſurdū.pmo q2 intelli.
gere diuerſificať ſm̄ nām rei intellecte vt allegabať a
Cōmē.¶ Item ītelligere lapidem per ſe loquendo plus 3° huius
differt ab ītelligere aſini q̄ʒ ītellectiōes duo℞ īdiuiduo℞. Cō.35.
eiuſdem ſpēi.qd̄ nō eſſet ve℞ niſi differrent ſm̄ ſpeciem.
¶ Item cōis doctrina dicit ꝙ actus diſtinguunť ꝑ obie/
cta:ſed ipſi exponunt hoc ꝙ diſtinguunť.i.cognoſcuntur
eē diſtincti ꝑ obiecta.ꝛ vr̄ mihi ꝙ hoc cōcedere ſit ꝓpoſi
tum. Nā ſi actus cognoſcunť eē diſtincti per obiecta aut
eſt demōſtratiōe ꝓpter qd̄.aut q2.ſi eſt demōſtratio pro/
pter qd̄:ſequiť ꝙ obiecta ſunt cauſe diſtinctiōis actuū.ſi
vero demōſtratio q2.aut eſt ꝑ cām remotaʒ. ꝛ ſic adhuc
habeť ꝙ obiecta ſunt aliquo mō cauſe actuū ꝛ nō niſi in
genere agētis.Si vō diceret ꝙ eſt demōſtratio ꝑ effectū
hoc eſt ridiculum:q2 actus intelligēdi oīe nr̄e nō cauſant
diſtinctionē obiecto℞ que ſūt ex̄.q̄re ꝛc̄. ¶ Propter qd̄
pōt dici alr̄ negādo ꝯñtiaʒ.ꝛ ad ꝓbationē dicendū eſt ꝙ
vnum agēs ſm̄ ſpēm nō pōt ꝑ ſe ꝓducere effectus ꝯrios
pcipue imediate ſine aliquo alio agēte.vnde cū gn̄ātio ꝛ
corruptio ſint ꝯria nō potuit eſſe ꝙ vn⁹ motus celi ſolus
eſſet cauſa ambo℞:ſed oportuit aliū eē motū ſm̄ ph̄ʒ 2°.
de gn̄ātione.ſʒ vnū agēs ſʒ ſpēm pōt eſſe vnum pn̄m ime/ T.c.55.
diatū diuerſo℞ ſm̄ ſpēm nō hn̄tiuʒ diuerſitatē in mā̄ alr̄
ꝛ alr̄ diſpoſita.ꝛ ſic diceret in ꝓpoſito.nā ītellect⁹ agēs q
eſt vna ſuba ſʒ ſpēm ꝓducit diuerſas ītellectiōes in ītel
lectu poſſibili alr̄ ꝛ alr̄ pparato.ꝛ hec diuerſa preparatio
reduciť ad diuerſa agētia preparātia.ſ.ad diuerſas ſpēs
re℞ exītes in diuerſis virtutib⁹ organicis hoīs. vt pdcm̄
eſt.ꝛ ſic cāͥliter quodāmō diuerſitas ipſo℞ ītelligere ꝓue
nit ex diuerſitate agētium ꝛ nō ſolū ex diuerſitate ſubie
cti.¶ Itē poſſet dici ꝙ lʒ ītellect⁹ agēs ſit vnus ſm̄ ſuaʒ
ſubam tn̄ hʒ diuerſas virtutes nāles actiuas q̄bus agit
diuerſa opera:ſicut etiā poſſibilis diuerſas hʒ potētias re
ceptiuas vt ꝓbatū fuit ṗus.ita ꝙ ītellect⁹ agēs ꝑ ſuā vir/
tutē actiuā eſt imediatū pncipiū actiuū ītellectiōis ꝛ nō.

eſt aliqua ſubſtantia alia imediatius actiua. ꝛ ſi hec ſunt
contra aliquam dignitatem vtinam ego viderem illaꝫ.
¶ Ad aliud dubiū dico ꝙ imo actio ꝛ paſſio ꝛ motus hn̄
habēt agēs per ſe.i.per ſui nāꝫ.nec diceret Ariſto. oppo-
ſitum:ſed bene verū eſt ꝙ motus nō eſt per ſe terminus
motus.nec hꝫ agēs per ſe qđ ꝓducat ipm̄ per motuꝫ qui
terminet̄ ad ipſum. ꝛ ſilr̄ eſt de actione ꝛ paſſione: ſed ex
hoc nō ſequit̄ ꝙ nullo modo dependeat a pn̄ꝰ ꝑ ſe actiuo
ꝛ de hoc plus inuenies in q̄ōnibus ſup.5.ꝛ.8.phyc. Et ſi cō
cederet̄ ꝙ nullū agens per ſe ꝛ ꝓprie agit niſi ꝑ motū.tn̄
nō ſequitur ꝙ oēm effectū quē agit agēs ꝓprie agat per
motū imo aliquē effectū ſuum ꝓducit imediate ꝛ nō me
diante motu q per ſe terminet̄ ad illū effectū hoc modo
agit ipm̄ motū. ¶ Ad aliud cū dicit̄ ꝙ operationis ꝛc̄.di
co ꝙ operatiōis nō eſt operatio ſic intelligēdo ꝙ ipa ope
ratio acquirit̄ per motū cuius ipſa ſit per ſe terminus.tn̄
terminus alcuius operationis rōne qua talis actus bene
pōt eſſe imo neceſſaria eſt aliqua ꝓductio qua formali-
ter dicit̄ ꝓduci ab aliquo agēte. ¶ Ad iſtā intētionē di-
xit Ariſto.7°ethicoꝝ.ꝛ.io.ꝙ delectatiōis nō eſt genera-
tio. ꝛ eſt ſimile iudiciū de intellectiōe ꝛ ſenſatiōe.hoc.n.
ſic verū eſt ꝙ iſte operatiōes nō acquirunt̄ ꝑ aliquē mo-
tuꝫ cōtinuū q ꝑ ſe terminet̄ ad eas:imo in primo inſtanti
quo aliqs delectat̄ hꝫ totā delectationē nec accipit ptēꝫ
poſt parteꝫ eius. ꝛ ſilr̄ in primo inſtāti quo aliqs videt hꝫ
ꝑfectā viſionē. ꝛ ſilr̄ de itellectiōe ꝛ ſic iſte operatōes nō
generant̄ hoc mō. Ex hoc tn̄ nō ſequit̄ ꝙ iſte operatiōes
nō ꝓducant̄ ab aliquo agēte. ¶ Qualr̄ vero inquireret
Ariſto.quō ſit ipſum itelligere ꝛ qualiter diceret ꝙ ſen-
ſibilia ſunt actiua ipſius operationis que eſt ſentire:hoc
etiā ſine dubio veꝝ eſt ꝙ operationis ſm̄ ꝙ opatio nō ē
alia operatio nec ꝓductionis ꝓductio: qꝛ ſic iret̄ in infi-
nituꝫ nec ipſa ꝓductio ꝓprie ꝓducit̄:ſꝫ eſt illud quo for-
maliter aliqđ ꝓducit̄. Nec ſilr̄ actio vt actio eſt agit̄ ſed
eſt aliquid quo formaliter agit̄.cum hoc tn̄ ſtabit ꝙ hec
oīa dependeāt a pn̄cipio actiuo vel agēte per ſe. nō ſoluꝫ
eniꝫ agēs eſt cā eius qđ agit̄:ſed eius quo formalr̄ aliqđ
agitur. Et vt ſit ad vnū dicere credo ꝙ ad intelligere ſeu
intellectionē cōcurrūt hec tria.ſ.abſtrahere ꝛ hec ē ope-
ratio itellectus agētis. ꝛ recipere ꝛ hec eſt operatio itelle
ctus poſſibilis. ꝛ forma q̄ recipit̄ ꝛ ꝓducit̄. ꝛ hec eſt q̄daꝫ
forma imālis cuius receptio eſt intelligere ꝛ cuius ꝓdu-
ctio dr̄ abſtrahere ꝛ ē illud qđ vocamꝰ q̄ditatē abſtractā
per itellectū agētē. ¶ Ad aliud dico exponēdo vba cōmē.
ꝙ itellectꝰ in habitu facit itellectū poſſibilē itelligere. vt
peiꝰ dictū ē.actꝰ.n.pm̄ itellectꝰ eſt eius ꝑparatio ad actū
2m. ꝛ quādiu itellectꝰ poſſibilis remaneret in ſua pura po
tentia remota nō reciperet actū q eſt itelligere.iō ſubdit
3° huius Cōm.18 Cauſa.n.ꝓpter quā facit itellectū q eſt in potētia itellige
re in actu.i.ꝓpter quaꝫ ꝑparat itellectū poſſibilē ad itel-
ligere nihil aliud eſt niſi ꝙ eſt in actu.i.qꝛ eſt q̄dā actꝰ.ſ.
primus ipſiꝰ poſſibilis itellectꝰ. Et ſilr̄ intelligo qđ dr̄ de
diffinitiōe habitꝰ ꝙ per ipm̄ itelligit hn̄s habitū. veꝝ eſt
diſpoſitiue ꝛ ꝑparatiue:ita ꝙ lꝫ ꝑ nō dicit ibi circūſtātiā
cauſe ꝑ ſe agētis ipm̄ intelligere:ſed circūſtantiaꝫ cauſe
ſubiue nō pn̄cipalis:ſꝫ diſpoſitiue. Actiuū aūt vel cōpleti-
uū ipſiꝰ itelligere ē itellectꝰ agēs. ꝛ h̄ ſignat cōmēta.in iſto
ꝙ ſtatiꝫ ſubdit. ꝛ ꝙ in ea ſit 3ꝰ potētia q̄ dr̄ itellectꝰ ſꝫ qđ
facit oē itellectū in potētia itellectuꝫ in actu.ſ.ꝓducēdo
intellectionē in itellectu diſpoſito ꝑ habitū. ¶ Ad aliud
breuiter pōt dici ꝙ illud dictū cōmē.ē itelligēdū de agē
tibꝰ que agūt formas ſubales:ſꝫ de illis q̄ ꝓducunt actus
accidētales nō oꝫ. vt pꝫ de lumine ꝛ intētione coloris in
medio cuiꝰ agēs diſpoſitiuū.ſ.corpꝰ luminoſuꝫ nō ē ideꝫ
cū agēte ꝑficiēte vt colore. Coloꝛ.n.nō ſufficit ad diſponē
dū mediū ad recipiēdū eiꝰ ſpēꝫ: ꝛ tn̄ cū ē diſpoſituꝫ lumie
ꝑ aliqđ corpꝰ luminoſū tūc coloꝛ iprimit ſuā ſpēꝫ in mediū
illuminatū. vt etiā habetur a Cōmē.2°huius. Silr̄ dico Cō. 67.
aliā eſſe artē que ꝑparat materiam rei artificialis ꝛ que
iducit formā in mā ꝑparata. vt Ariſ.inuit 2° phyco. ꝛ in T.c.24
ꝓhemio metaph̄.nūc aūt ipm̄ itelligere eſt actus q̄dam.
ergo ꝛc̄. ¶ Itē ſiquis teneret ꝙ intellectus vna cum fan
taſmate cauſet ſpēꝫ itelligibilē tūc bene poſſꝫ ridere ad
illā auctoritatē ꝙ ſic eſt intelligēda: vt illud idem agēs
qđ inducit cōplementū diſponit materiā ſm̄ ſe ꝛ nō ſm̄
idem ſꝫ ſꝫ diuerſa: vt cū ignis generat ignē ex aq̄ ille idē
ignis qui inducit formam ignis diſponit materiaꝫ aque
ſed ſecundum aliud ꝛ aliud.nā ipſam materiaꝫ diſponit
mediāte caliditate. formā aūt ſubalem iducit per ſuam
formam ſubaleꝫ. ꝛ hoc eſt cōtra platonē ponentē ydeam
ſeparatā generare formā ſubaleꝫ ſube generate . hoc.n.ē
impoſſibile:qꝛ illa nō poſſet diſponere materiā cū nō ha
beat aliquā virtutē actiuā ꝛ corruptiuaꝫ diſpōnum cōtra-
rium.erit igit̄ idē agens qđ dat actum vltimū ꝛ qđ diſpo
nit ſubm̄:ſꝫ nō ſm̄ idem penitus. ꝛ ſic diceret̄ in ꝓpoſito
ꝙ itellectus agēs qui facit itellectionē diſponit itellectū
mediāte fantaſmate rei itelligibilis cauſando ſpēꝫ itelli-
gibileꝫ in ipſo itellectu poſſibili. Prima tn̄ ſolutio eſt va
ꝛ manifeſta. ¶ Ad aliud cū dr̄.ꝙ itelligere nō erit actio
imanens.dico breuiter ꝙ aliquā actionē eſſe imanenteꝫ
pōt intelligi duplr̄. Uno mō ꝙ remaneat in illo eodē qđ
eſt per ſe eius principiuꝫ actiuum imediatū tanq̄ in ſuo
per ſe ſubō. Et puto hoc eſſe ipoſſibile ꝑ ſe.qꝛ virtus acti-
ua nō eſt per ſe pn̄cipiū trāſmutādi ſeipaꝫ. vt pꝫ.5°meta. T.c.17.
ꝛ eſt quaſi cōis expoſitio. Alio mō pōt intelligi ꝙ aliqua
actio ſit imanens in agente ꝑ tāto.qꝛ eiꝰ pn̄cipiū actiuuꝫ
imediatum eſt vnitum ipſi pn̄cipio receptiuo ſm̄ eſſe.et
hoc modo hn̄ ſunt alique actiones imanentes de quarū
numero eſt ipꝫ itelligere. Nā intellectꝰ agēs eſt vnitꝰ in-
tellectui poſſibili ſm̄ eē vt forma ſuo ſubō aliquo mō. ꝛ ꝑ
oppoſitū dr̄ actio tranſiens quando ſubiectū in quo reci
pitur eſt diſtinctum ab agente ſecundum eſſe:ſicut cum
ignis calefacit aquam ꝛ hꝫ. ¶ Ad aliam cum dicitur. ꝙ
idem erit agens ꝛc̄. Siquis teneret ꝙ intellectus agens
nullā cauſalitatē hr̄et ſup ſpēꝫ itelligibilē facilr̄ ſolueret
illā dubitationē. Sꝫ ſi diceret̄ ꝙ ſpēs intelligibilis fit ab
itellectu agēte vna cū fantaſmate tūc nō hn̄ poſſet ſolui:
qꝛ itellectꝰ agēs nō erit agēs remotū ꝓprie.nā ſi itellectꝰ
agēs eſſet agens remotuꝫ.tūc iter ipm̄ ꝛ effectū deberet
eſſe aliqđ aliud genus imediate ꝓducens ipm̄ effectū ſi-
cut iter ſolem ꝛ hoieꝫ gn̄atū eſt aliqđ agens imediatum
puta ſemē.nūc aūt iter ipm̄ itellectū agētē ꝛ itellectionē
nō eſt aliud agēs imediatū. vt pꝫ ex dictis. ꝛ iō q̄uis itel-
lectꝰ agēs cōcederet̄ coagere ad ſpēꝫ itelligibilē:nō tn̄ eſt
agēs remotū:ſꝫ imediatū. Ul̄ pōt dici ꝙ vnū ꝛ idē pōt eē
agēs remotū ꝛ imediatū diuerſimode:tn̄ ita ꝙ ſit agens
diſpoſitiuū remotū ꝛ agēs ꝑfectiuū imediatū. ꝛ ſic dice-
ret̄ hic.nā itellectꝰ agēs eſt agēs diſpoſitiuum remotum
qꝛ nō diſponit itellectū niſi mediāte fantaſmate vt vide
bitur poſt:ſꝫ tn̄ eſt agēs vl̄ actiuū imediatuꝫ ꝑficiēs ꝛ cō
pletiuū. ꝛ h̄ nullū ē malū. ¶ Ad dubitatiōeꝫ cōtra demōſtra
tionē phi aliq dicūt ſatis cōpetēter ꝙ Ari.itelligit de gn̄e
analogo ꝛ nō vniuoco.primus aūt motoꝛ q̄uis nō ſit in
eodē gn̄e vniuoco cuꝫ mobilibꝰ tn̄ eſt in eodē gn̄e analogo
.ſ.entis vel ſube. vtrūq̄ꝫ.n.iſtoꝝ eſt ens ꝛ ſuba. ¶ Uel di
cat̄ alr̄ ꝙ Ariſ.accipit ibi genꝰ ꝑ rōne cōſiderādi vna vni
tate analogie.ita ꝙ vult dicere ꝙ ad eundē ſcientē perti
net cōſiderare ambo pn̄cipia actus cuiuſq̄ꝫ.ſ.actiuū ꝛ re-
ceptiuū. Uñ ad eūdeꝫ.ſ.nālē phm̄ ptinet cōſiderare cor-
pus pm̄ mobile ꝛ pm̄ motorē q eſt deꝰ. Et ſilr̄ ad eūdē phs.

ptinet ꝯſiderare itellectū poſſ3 ſm ꝙ ē receptiu⁹ act⁹ nāli
lis ꝗ eſt itelligere ⁊ de itellectu agēte inq̄tū ē agēs ⁊ mo
uēs talē potētiā ad ſuū actū: ſ3 ſ3 iſtā vltimā viā nō ꝓba
ret Ariſt. eē itellectū agētē: ſ3 ſolū ꝙ nālis ph̄s h3 ꝯſide
rare de ipſo. iō puto ꝙ prior expō ſit melior. ℂ Uel dr̄ ꝙ
ꝓpō Ariſt. ē itelligēda in agēte qḋ ē q̄n̄q3 in actu q̄n̄q3 in
3ᵒ huius potētia ad ſuū actū. ⁊ h̄ ſignat Cōmē. ibidē q dic̄ expōnē
Com̄. 17 do ꝙ neĉe eſt in vnoquoq3 genere rex nāliū ḡnābilium
⁊ corruptibiliū eſſe tria ex nā illu⁹ gn̄is ⁊c̄. Et in iſtis verū
eſt ꝙ ip3 actiuū ē i eodē gn̄e logico cū receptiuo. vt ſemē
maſculi qḋ ē actiuū forme hūane ē in eodē gn̄e logico cū
ſemie femelle qḋ ē receptiuū. Silr̄ aūt itellect⁹ poſſis eſt
in eodē genere logico cū agēte ⁊ ex̄. q2 ābo ſūt in eodē ge
nere ſubē ſicut ꝑncipia vni⁹ act⁹. ℂ S3 qḋ addit̄ vlteri⁹
de expoſitorib⁹ latinis poſſet dici ꝙ loc⁹ ab auc̄te negati
ue nō tenet. Uel dicam⁹ expoſitores latinos nō expliſiſſe
hūc modū neĉitatis itellect⁹ agētis: qḋ nō ꝓuenit ex igno
rātia nec ex eo ꝙ ipſi nō crediderūt illū eē vnū entiū: ſ3
h̄ ꝯtingit multis ex eo ꝙ ipſi in ſua ſenectute magis fue
runt intenti circa theologica q̄3 circa phyca. ⁊ ideo mul
tas ꝯnes ph̄ie nālis ꝑtermiſerunt ſine ſufficiēti declara
tione. Credo etiā3 ꝙ multi cox q ꝯſūmauerūt dies ſuos
in ſtudio ph̄ie itellexerūt iſtā poſitionem: ſ3 alijs occupa
tiōib⁹ ipediti nō ſcripſerunt eā expliſſe. Et ideo dn̄s Auer
roys cōmē. q fuit ꝑfectiſſim⁹ ⁊ gl̄ioſiſſim⁹ ph̄ice veritatis
amic⁹ ⁊ defenſor itrepidus rogabat fratres ſcribere ſuas
dubitatiōes. Quicq̄d aūt ſit de h̄ ſcio ꝙ nā ph̄i eſt maxi
ma3 certitudinē q̄rere ſ3 Cōmē. in 2ᵒ meta. vn̄ l3 hec po
Com̄. 2. ſitio non ſit ꝯſueta nec famoſa apud modernos tn̄ hoies
boneiclinatiōis ad ph̄ia3 nō renuūt eā niſi ꝑncipia per ſe
nata corrūpent̄: qḋ credo nō eē poſſe ꝑ nā3.

Ad rōnem in ꝑncipio queſtionis adductā3 nego
an̄s. imo dico neĉiu3 eſſe ꝙ in aia ſen
ſitiua ſit virtus nālis actiua ſenſationis: ⁊ hoc probatum
eſt ⁊ defenſum. 2ᵒ huius.

ℂ Quodā.n.mō ⁊ lumē facit pō exn̄tes colo res actu colōes. Tex. c. XVIII. Qō. XXIIII.

Nunc reſtat īq̄rere. Utx itellect⁹ agēs ſit ꝑn
cipiū actiuū ſpēi itelligibilis. ℂ Et arguit̄ pᵒ
ꝙ nō: q2 nihil h3 in ſe pn̄ᵐ actiuū illi⁹ ad quod
eſt in potētia eēntiali: q2 potētia eēntialis idi
T. c. 32. get moueri ab extrīſeco. vt p3. 8ᵒ phy. ⁊ 4ᵒ ce
⁊. 33. li: ſ3 itellect⁹ poſſibilis eſt in potētia eēntiali ad ſpē3 itelli
T. c. 22. gibilē. vt oēs ꝯcedunt ⁊ h3 in ſe itellectū agētē vt formā
Com̄. 5. vt p3 p Cōmē. in iſto 3ᵒ. ℂ Itē pōt argui ſicut pri⁹ ꝙ nul
la forma agit in ſuā mā3. ℂ Itē ſi itellect⁹ agēs efficeret
ſpēm itelligibilē aut faceret eā imediate aut mediāte fā
taſmate. per ſufficiētē diuiſionē. Nō imediate: q2 q̄ rōe
ageret vnā eadē rōne ageret aliam. ⁊ p ꝯn̄s oēs. Et nō eſt
dicēdū ꝙ imediate ꝓducat oēs ſpēs intelligibiles: q2 cū
ipſe ſit vn⁹ ſm ſpē3 ſeq̄ret̄ ꝙ oē3 ſpēs itelligibiles eſſent
eiuſdē ſpēi: qḋ eſt abſurdū. Et itex ſi imediate ageret oē3
ſpēs tūc fantaſma vel q̄ditas fantaſiata nō ageret aliquo
mō ſuā ſpē3: q2 ſi ageret eā imediate poſtq̄3 itellect⁹ agēs
ageret eā imediate. q2 vni⁹ effect⁹ nō ſunt plures cāe agē
tes per ſe ⁊ imediate. nec mediate tanq̄3 agēs remotū: q2
ſic eſſ3 nobilius itellectu agēte. ſemꝑ.n. agēs remotu3 in
eſſentialiter ordinatis eſt nobilius agēte propinquo. Si
vero diceret̄ ꝙ itellectus agēs ꝓducit ſpēm intelligibilē
mediāte fantaſmate hoc videt̄ ipoſſibile: q2 agens ꝓpin
quu3 deb3 aliquid recipere ab agēte remoto vel eē ꝓdu
ctu3 ab eo ſicut ſecuris recipit motu3 ab artifice ⁊ ſemen
fit ab homine. mō ipſu3 fantaſma nō recipit ab itellectu
agēte. vt p3. nec ab ipſo recipit̄. vt oēs ꝯcedūt. ℂ Item q̄
rōne intellectus agēs cauſaret ſpēm itelligibile3 mediā
te fantaſmate vnius indiuidui eadē rōne mediante fan
taſmate alterius. ponam⁹ ꝙ in itellectu ſit fcā ſpēs intel
ligibilis lapidis mediāte fantaſmate vni⁹ indiuidui lapi
dis ⁊ occurrat alius lapis fiet alia ſpēs itelligibilis ipſiu3
lapidis. ⁊ ſic itellect⁹ poſſibilis ſil̄ habebit plures ſpēs in
telligibiles eiuſdē rei reſpectu eiuſdē hoīs ꝑcipue ſuppoſi
to ꝙ ſpēs itelligibilis remaneat remanēte fantaſmate vt
cōiter dr̄. hoc autē vr̄ oīno irrōnabile: q2 talis pluralitas
ſupflueret: ⁊ natura nō facit p plura qḋ poteſt facere per
pauciora. vt Ariſto. innuit ꝑ. phycox. T. c. 50.
ℂ Oppoſitū arguit̄ per cōe dictū. ſ. ꝙ itellectus agēs ab
ſtrahit ſpēs itelligibiles a fantaſmatib⁹.

De iſta qōne dicūt cōiter expoſitores latini ꝙ
itellect⁹ agēs ē cā actiua ſpēi itel
ligibilis: ita ꝙ ip3 fātaſma nō ſufficit ſine itellectu agēte
ꝓprio hoi. Et rōnes meliores vident̄ eſſe iſte. Nulla res
extn̄s in corꝑe ꝑt agere rē icorporeā niſi v̄tute agētis icor
poralis: ſ3 ip3 fantaſma ē res in corꝑe ⁊ ſpēs itelligibilis
ē q̄d icorporeū ⁊ imāle. q̄re ⁊c̄. maior ꝓpō ꝓbat̄. q2 agēs
⁊ patiēs debēt eē ſufficiēter ꝓportiōata. ⁊ ſilr̄ agēs ⁊ effe
ctus ei⁹. nūc aūt res extn̄s in corꝑe nō pōt eē ſufficiēter ꝓ
portiōata rei imāli ⁊ incorꝑali. q̄re ⁊c̄. ℂ Itē dicūt iſtā
eē ſniā3 Ariſ. in iſto. c. ꝙ itellect⁹ agēs ē potēs oia facere T. c. 18.
q̄ itellect⁹ poſſis pōt recipe. nūc aūt itellect⁹ poſſis ē potēs
oia fieri ſ3 cox ſpēs. ſ. recipiēdo ſpēs ipſox. ḡ intellectus
agēs pōt facere oēs ſpēs. ℂ Dicūt et̄ h̄ fuiſſe intētiōem
Cōmē. apte. q2 Cōmē. in iſto ꝯmēto. ſ q̄t. cū iuenim⁹ idem Com̄. 5.
trāſferri in ſuo eē de ordine in ordinē ſ3 itētiōes imagi ⁊. 18.
natas diximus ꝙ neĉe ē vt ſic ſit a cā agēte ⁊ recipiēte. reci
piēs ḡ ē mālis ⁊ agēs ē efficiēs. q̄ſi diceret Cōmē. Cū iue
nim⁹ vnā ⁊ eādē formā reꝑitari diuerſis ſpēb⁹ ordinatis
h̄ ē qḋ voluit itelligere p h̄ qḋ dicit trāſferri de ordine in
ordinē neĉio: ⁊ ſic ē manifeſtū ꝙ itellect⁹ agēs agit ſpēm
itelligibilē. ℂ Item ꝯmē. 7ᵒ. meta. dic̄ ꝙ ſic oē mixtum Cō. 31.
cū mā fit a mixto cū mā: ita neĉe ē vt nō mixtū cū mā fi
at a nō mixto cū mā. ſpēs āt itelligibilis ē q̄d imāle. ḡ ⁊c̄.
ℂ Qualr̄ aūt itellect⁹ agēs abſtrahit a fātaſmatib⁹ ſpē3
itelligibilē h̄ reputāt multū difficile. Nō.n. putādu3 ē ꝙ
ſpēs itelligibilis ꝑus exiſtat in fantaſmatib⁹. ⁊ intellect⁹
agēs eā remoueat a fantaſmatib⁹ ⁊ ponat in itellectu poſ
ſibili. iſta.n. imaginatio eſſ3 nimis falſa: q2 vnū accn̄s nu
mero nō trāſfert̄ de vno ſubo in aliud ſubm. S3 dicunt
aliq̄ ꝙ ipſe itellect⁹ agēs pri⁹ dat fantaſmatib⁹ q̄ſdā diſpō
nes ſpūales q̄s ſ3 ſe nō habuerūt q̄b⁹ ꝓpatiōib⁹ pn̄t imu
tare itellectū cū pri⁹ nō poſſent. Et forte hec imaginatio
habuit ortū ex v̄bis Cōmē. q2 Cōmē. ꝯmēto. 5. dic̄ ꝙ ꝓpa Cō. 5.
tio extn̄s in intētiōib⁹ imaginatis ē ꝓparatio in motore vt
ſit motor. ℂ Itē Cōmē. dicit ꝙ itellect⁹ agēs facit de po Com̄. 17
tētia motore actu motorē. nō aūt facit de eo qḋ ē potētia ⁊ 18.
mouēs actu mouēs niſi iprimēdo ei aliq̄d. vtputa motū
vl̄ aliquā formā quā nō h3. vt p3 iducēdo. ℂ S3 hec po
ſitio ab aliq̄b⁹ iprobat̄. q2 nihil vr̄ recipi in v̄tute aie ſenſi
tiue niſi ſpēs rei ſenſibilis vel ei⁹ cognitio. cū ḡ fantaſma
ſit v̄tus aie ſenſitiue ſi recipiet aliq̄d ab itellectu agēte il
lud d3 eē ſpēs rei vl̄ ei⁹ cognitio q̄d̄ ꝑ vtrūq3 eſt abſurdu3.
Nā ſine actiōe itellect⁹ agētis fātaſma h3 ſpē3 rei ⁊ ei⁹ co
gnitionē. ℂ Itē aliq̄ ſic arguūt. oē receptū i re ſingulari
eſt ſingulare. cū ḡ fātaſma p ſui ſingularitate3 nō poterit
mouere itellectū ad ſpē3. ſilr̄ p iſtā ꝑpatione nō hēbit ꝙ
poſſit ip3 mouere: q2 h̄ ſimplr̄ ē in corꝑe. ſ. in organo fāta
ſtico. ℂ Itē aliq̄ ſic arguūt. Nulla v̄t⁹ extn̄s ex magnitu
dinē pōt hr̄e ꝑncipiū imediatū alteratiōis: ſ3 intellectus
agēs ē h⁹. ḡ ⁊c̄. maior ꝓpō l3 ſit ex p ſe notis: tn̄ ꝓbari pōt
vt dicūt: q2 nulla alteratio pōt fieri niſi p q̄litatē. cū ḡ ta

lio ſubõ nō habeat q̄litatē nō pōt eſſe imediatū ꝑncipiū alterationis aut motiōis ad q̄litatē. ¶ Sȝ mihi vr̄ ſiue il la pō ſit vā ſiue nō ꝙ iſte rōnes nō ſūt mltū efficaces ꝯ eā.

Poſſet enim dici ad ꝑmaȝ ꝙ virt⁹aīe ſenſitiue rōne qua eſt virt⁹aīe ſenſitiue nō recipit ſpēȝ niſi ſpēȝ rei vl̄ eius cognitionē:ſȝ rōne q̄ talis virt⁹eſt imediate ſeruiēs itellectui pōt recipe aliquā ꝑpa rationē ſpūalē q̄ ꝑprie nō ē ſpēs rei nec cognitio niſi cāli ter:q̄ ipſa eſt virt⁹imediate actiua ſpēi itelligibilis.⁊ ſic erit hic. ¶ Ad aliud ꝯcedēdū ē ꝙ oē receptū in ſingulari ē ſingulare:ſȝ de nūero ſingulariū nihil ꝓhibȝ vnū eē magis ſpūale ꝓpinqui⁹imālitati q̄ alterꝫ. vt pȝ in virtu Com.6. tib⁹ſenſitiuis ſm̄ doctrinā Cōmen.in iſto 3°.q̄uis ꝑpatio recepta in fantaſmate ab itellectu agēte ſit qd ſingulare ⁊ idiuiduū tn̄ eſt magis ſpūalis ⁊ ꝓpīquoꝛ imālitati ſm̄ nāȝ q̄ ſolū fantaſma cāiū a re māli.iō fantaſma iſorma tū tali v̄tute poterit aliqd qȯ nō poſſȝ ſine ea. ¶ Ad aliȯ pōt dici.ꝙ nulla vt⁹icoꝛporea ē ꝑn^m imediatū alteratōis corruptiue q̄ eſt cū abiectione ꝯrij:q̄ neq̄ talē q̄litatē hȝ ſȝ pōt eē ꝑn^m imediatū alterationis ſpūalis ꝑfectiue ſolū ſine corruptiōe ꝯrij.⁊ hꝯ q̄litatē nihil ꝓhibȝ eē in intelle ctu agēte. Et breuiter mihi vr̄ ſi qs voluerit tenere iſtam pōneȝ:ꝙ itellect⁹agens ſit per ſe agēs remotuȝ ſpēi itelli gibilis:ꝙ iſte modus eſt bn̄ ꝓbabilis. Impoſſibile.n.vr̄ ꝙ agēs remotum diſtinctum ſm̄ eſſe ab agēte ꝓpinquo agat mediāte illo niſi aliqd ei iꝑmat vel aliq̄lr trāſmu tet ipm̄. Bn̄ tn̄ verꝫ eſt ꝙ agens ꝑncipale hn̄s in ſe agens inſtrale ſibi ꝯiūctū ſȝ eſſe pōt agere mediāte illo nō iꝑ mēdo ei aliquā virtutē aliā. vt forma ignis eſt agens me diante caliditate.⁊ tn̄ nihil iꝑmit caliditati.ſilr aūt ⁊ in alijs hꝯ.Sed nunq̄ inueniēs exemplū vbi agens ꝑncipa le ſit ſeparū ſm̄ eſſe ab agēte propinquioꝛi quin moueat aliqualr ipȝ. vt itelligētia nō ageret mediāte celo niſi ipȝ moueret:⁊ domificatoꝛ nō agere mediāte ſecuri niſi ipaȝ moueret.ſilr aūt ⁊ i alijs.ḡ vr̄ in ꝓpoſito ꝙ itellect⁹agēs nūq̄ faciet ſpēȝ itelligibilē abſtractā mediāte fantaſma te niſi trāſmutet aliq̄lr ipm̄ fantaſma. ¶ Sȝ dices ꝙ nō eſt ſilr.q̄ itellect⁹poſſis ē ſemp ⁊ ſufficiēter pn̄s fātaſma ti exn̄ti fantaſia:⁊ iō nō idiget fantaſma tranſmutari ab itellectu agēte:ſȝ ſtella nō ſufficiēter eſt pn̄s māe gnātio nis.iō opȝ ꝙ per motuȝ appropinquet̄. Sȝ ꝯ hoc eſt:q̄ ſi ſecuris eēt appropinquata māe domus nunq̄ ageret do muȝ niſi moueret̄ ab artifice.ḡ illa pn̄tia intellectus non ſufficit. ¶ Itē q̄uis aer eſſȝ pn̄s alicui calefactibili nūq̄ tn̄ calefaceret ignis mediāte aere niſi aere calefacto vt ē manifeſtū. ¶ Item q̄uis pn̄tia intellectus ad fantaſma ſufficiat ad hoc ꝙ itellect⁹ageret mediāte fantaſmate ſi ne eo ꝙ moueret ipm̄ foꝛmalr.tn̄ hoc nō ſufficit ad h̄ ꝙ agat mediāte eo ſine oī alteratiōe. vn̄ vt ſit ad vnū dice re credo ꝙ itellectus agens nō poſſet agere ſpēm itelligi bilē mediāte fantaſmate niſi ipȝ fātaſma recipiat aliquā v̄tutē actiuā ab itellectu agēte. Et gcūq̄ ꝯcedit fātaſma nullā v̄tutē recipe ab itellectu agēte ne c̄io hȝ ꝯcedere ꝙ itellect⁹agēs nō ꝓducit ſpēȝ mediāte fātaſmate. ¶ Alij dixerūt alr.⁊ voluerūt ꝙ itellect⁹agēs nihil iꝑmit fan taſmati:ſed quo ꝯtactu virtuali ꝯtingit ꝙ quiditas cui⁹ ydolū eſt in fantaſia cū ſpēbus accidētium imutat itelle ctum abſq̄ eo ꝙ accidētia ipm̄ imutarēt:⁊ facit quādaȝ abſtractionē ſm̄ modū tanq̄ remouēs ꝓhibēs.tn̄ nō fa cit aliquā ſepationē realē.Et dicūt ꝙ hoc eſt in nā talis obi ſingularis ſiue fantaſmatis.ſicut cōtingit ab intelle ctu agēte.ſ.ꝙ preciſe imutat intellectū poſſibilē q̄tū ad illud qȯ ꝑciſe ꝑtinet ad ipſaȝ qditatē:⁊ huius ponūt exē pluȝ.dulce ⁊ album ſunt ſȝ eſſe ꝯiūcta in vno ſubõ.tn̄ cū lumine pn̄te medio album ſic facit ſuaȝ ſpēm ꝙ nō facit dulce.⁊ tamē talis abſtractio nō eſt realis ſeparatio:ſȝ ſm̄ imutationē ſolū.ſilr ꝯtingit circa itellectuȝ mō predicto ¶ Sȝ hoc nō videt̄ ſufficere ſicut alij arguūt ſpālīter ꝓ pter duo. Primo q̄ nullum agens remouens ꝓhibens facit actionē paſſi ꝑ ſe ſm̄ ꝙ hꝯ. ſicut remouēs colūnam facit motū grauis ſolū ꝑ accn̄s. vt pȝ ex.8°phyco.ſȝ intel T.c.32. lectus agēs in gn̄e ſuo aſſilat̄ iſti agēti. Scd̄m iſtos ergo nō eſſȝ cā per ſe ipoꝝ itellectoꝝ vl̄ ipſoꝝ itelligibiliū.Et nō eſt viſile ꝙ Ariſto.itellexerit ⁊ docuerit ſolum taleȝ cām ſpēȝ:q̄ de cauſis per accn̄s nō eſt cura arti.eſt eniȝ demonſtratio ex his que ſunt per ſe. ¶ Item omne agēs per modū remouētis ꝓhibēs facit actionē aliquā poſiti uā aliā ab actiōe que ꝯſeq̄t̄ remotionē ꝓhibētis ſic ape riens feneſtrā facit aliā opationē q̄ illuminationē q̄ ꝯſeq tur remotionē feneſtre.facit.n.motū ipſius feneſtre vel aliqd hꝯ:ſȝ intellectus agēs nullam aliam facit actioneȝ aliā ab ea q̄ eſt circa itellectū vt iſti ꝯcedūt.ergo nō agit ad modū remouētis ꝓhibens. ¶ Itē arguo ſic.Cuiuſli bet agētis per ſe eſt aliqs effectus ꝑ ſe imediatus.hec pȝ. iducēdo:ſȝ iſti nō aſſignāt aliquē effectū ꝑ ſe ⁊ imediatū intellect⁹agētis.nec pōt aſſignari ꝑ iſtū modū vt manife ſtum eſt iſpicienti. ¶ Unus aūt ſocioꝝ nr̄oꝝ ꝑ multa iue nit̄ ſcripſiſſe de itellectu agēte in ſuo tractatu q̄ ſic icipit Que circa itellectū ⁊c̄.ponit vnū modū itellect⁹agētis ⁊ dicit ſic. Nos aūt dicimus ſm̄ ꝑmiſſaȝ ſn̄iam.ꝙ itellect⁹ agēs cuius eſſe ꝑus fuit oſſuȝ eſt cā vl̄is.ſ.cāſatate oium itellectoꝝ.ſicut qȯdaȝ artificium gnāle.nō tn̄ ſufficit ad cādū itellectionē.q̄ tūc itellect⁹poſſis nō idigeret inſpi cere formas ſenſibiles.nec etiam imagines ſolitarie ad hoc ſufficiunt:q̄ tūc nō eſſȝ dr̄ia inter vl̄e ⁊ induiduuȝ. Et manifeſtatio iſtius itētiōis eſt ſm̄ ꝙ dicimus.ꝙ intel lectus agēs ⁊ poſſis icoꝛpoꝛales exn̄tes ſil̄ ſunt cū virtute imaginatiua ⁊ nō diſtinguūtur loco ⁊ ſubiecto.⁊ ideo cū fantaſia fuerit preparata ꝑparatiōe q̄ eſt in motoꝛe ꝑ itē tiones imaginatas.⁊ diſtincte fuerit intētiōes ab ydolo ⁊ abinuicē.⁊ voluerimus vnā ꝑter alias q̄bus ꝯiungit̄ cōſi derare,⁊ tunc virtute intellect⁹agētis fiet imutatio vna cū hac itētiōe idiuiduali in poſſeȝ itellectū.⁊ tūc fiet itel lectus cuius ꝯꝑhēſio erit abſq̄ ꝯꝑhēſiōe eoꝝ q̄bus ꝯiun gebat̄ q̄ vocari ſolēt ꝯditiōes iduiduantes.⁊ hoc eſt val de rōnabile.vt dicit.q̄ illa itētio idiuidualis alijs ſolum accn̄talr ꝯiungit̄.⁊ ideo cū fuerit ibi agēs ſil̄:cuius virtu te abſq̄ alijs poterit imutare virtutē ſine mā̄ exn̄teȝ in natā recipe formas nō mixtas:in quo differt a mā̄ ꝑma ⁊ ab alijs virtutibus coꝛpoꝛeis:que foꝛmas mixtas ex ne ceſſitate recipiunt.ꝓueniet ide forma abſtracta:cuius.ſ. eē innatū eſt repiri in diuerſis materijs:eo ꝙ ipſa ꝯꝑhē ſa ⁊ abſtracta nullā materie determiatione includit pre cipue idiuidualē dicet̄ vl̄is.Et hoc poſſum⁹declarare in exēplo ſenſibili ꝓpter illos in q̄bus de nouo oritur ꝑhia. q̄ ſi agēs nāle formas q̄s in mā̄ ꝓducit faceret volunta rie.ita ꝙ in eius ꝑtāte eſſȝ iducere vnā nō inducēdo aliā ſicut in ꝑtāte nr̄a eſt ꝯꝑhendere vnā intentionem diſtin guendo eaȝ ab alia cui ꝯiungit̄ in ydolo ſenſato aut ima ginato.Et iterum poſſet argui:ſi mā̄ eſſet talis nature ꝙ poſſet recipe vnā ſine alia.tunc nulli dubiū q̄n agēs poſ ſet agere foꝛmā hoīs abſq̄ vlla determinatione idiuidui quā foꝛmā imaginatus eſt plato realr exiſtere ꝑter indi uidua.Cū ḡ in ꝑtāte nr̄a ſit vnā foꝛmā aut vnā intētionē imaginatā in ydolo alijs ꝯiūctā diſtinguere:⁊ ibi ſit agēs ⁊ recipiēs:in quoꝝ nā̄ eſt.huius q̄dē facere.illius vero re cipere imutationeȝ ab hoc.ſm̄ ſe fiet ibi cognitio abſtra cta abſq̄ alia determinatione materie.Et ꝓpter h̄ dicit Cōmē.in 3°de aīa.ꝯmento.18°.ꝙ he due actiōes reducte Com.18 ſunt ad voluntatē nr̄aȝ.ſ.intelligere ⁊ abſtrahere. ⁊ ideo

cū inuenim⁹ idē trāſferri de ordine in ordinē.ſ.imaginati ad itellectū dicim⁹ ꝙ neceſſe eſt vt hoc ſit a cā agēte et recipiēte.recipiēs ḡ eſt mālē.⁊ agēs eſt efficiēs. Et cū inuenim⁹ nos agere per has duas virtutes cū voluerim⁹.ſ. ꝙ imaginamur cū volumus.⁊ nihil agit niſi per ſuaꝫ formā neceſſe fuit nobis attribuere iſtas duas virtutes.hec gdē ſunt verba ꝑpria huius focy.Et qbuſdaꝫ iterpoſitis redit ad declarādū ſuā intētionē dicens. Qui vellet in h̄ exēplū ſenſibile.ſ.qualr itellectus agēs pñs eſt fantaſmatibus ad imutādū itellectū poſſibilē abſqꝫ hoc ꝙ imprimat aliquid fantaſmatib⁹.imagineẽ ꝑfectionē qua loc⁹ perficit locatū.que gdem perfectio eſt in corpore locāte ſubiectiue.⁊ tñ perficit locatū per ſolū cōtactū.⁊ ſm totā corporis locati ꝑfunditatē.qđ nō eſſet ſi virtus corporis locātis nō eſſet corporea:qꝛ tūc dimēſiones nihil ꝓhiberent quin ſil̄ eſſent. Sic imaginādūꝫ eſt de agente intelligentia cū ipſa ſit perfectio ⁊ virtus perficiēs imaginationem noſtrā.nō ꝙ ipſa virtutē aliquā imprimat: ſꝫ ꝙ ipſa ſit illa cuius pñtia ⁊ perfectione pōt imaginatio quod ex ſe nō poſſꝫ: ⁊ tāto melior quāto ſuba eſt nobilior accidente. Et iſto modo calor celeſtis ſi eſſet ſuba incorporea ꝑficeret ſeminales virtutes.vt pꝫ.6°.de aial'bus.ca°.2°.nō ꝙ calor exiſtēs ſubiectiue in eis virtutē aliquā cauſet in ſeminib⁹:ſed ipſemet eſt virtus corꝑ:⁊ tñ eſt determinatus ad virtutes aīe que ſunt in ſeminib⁹:ſicut aīa in organis alys alias ⁊ alias ſpēs ꝑducit aīaliuꝫ ſecūdū ꝙ alia ⁊ alia fuerint ſemina.vt dr̄ ibidē. Sed hec verba ꝗuis ſint pulchra ⁊ ſubtilia:tñ mihi videẽ ipoſſibilia ſignificare. quorum vnū eſt ꝙ imaginatio vni⁹ quiditatis ſeu ſpēs exrīs in fantaſia virtute intellectus agētis poſſet imutare itellectū poſſibilē ſine alia ſpē ſiue imagine.manifeſtū eſt.n. ꝙ oīs quiditas cuius ſpēs eſt in fantaſia eſt itelligibilis ⁊ hr̄e pōt ſpēm in intellectu ſiue illa quiditas ſit ſubſtantia ſiue qualitas ſiue quātitas aut ad aliqd:⁊ eſt manifeſtuꝫ ꝙ nulla ſpēs exrīs in fantaſia pōt imutare itellectuꝫ poſſibilē niſi virtute itellectus agētis.⁊ ꝙ virtute ei⁹ oīs talis ſpēs nata eſt imutare:quēadmodū oīs color natus eſt imutare in pñtia luminis. ❡ Ex his arguo ſic. Uirtute illi⁹ nō imutat vna ſpēs ꝑter aliā v̄tute cui⁹ oīs ſpēs nata eſt imutare:⁊ ſine cuius virtute nulla ſpēs immutaret ſicut vn⁹ color nō imutaret ꝑter aliū v̄tute luminis:ſꝫ v̄tute luminis oīs color imutaret.hec.n.eſt oīno manifeſta:ſꝫ intellectus agēs eſt ille in cuius virtute oīs ſpēs exrīs in fantaſia nata eſt imutare itellectū poſſibilē:⁊ hec etiā eſt manifeſta.alr.n.quiditas aliq̄ nō intelligereẽ ab intellectu poſſibili niſi fantaſma eiuſdē per virtutē itellect⁹ agētis imutaret itellectū poſſibileꝫ.ḡ virtute itellect⁹ agētis nō ꝯtingit ꝙ vna intētio ſeu ſpēs ſeu ſimulacrū ſeu ymago ſiue ydolū imutet ſine alia. Quāuis ḡ ꝯcedereẽ ꝙ aliqua intētio exrīs in fantaſia imutaret itellectū poſſibilē virtute itellect⁹ agētis ſine aliquo īpreſſo ipſi fantaſmati videẽ impoſſibile ꝙ virtute eius ꝯtingat talis ſeparatio ſeu abſtractio.ꝙ vna imutet ſine alia.eo ꝙ per ipſum ⁊ ꝑ eius virtutē oēs nate ſunt īmutare:⁊ ita bene preſens eſt vni ſicut alteri:eo ꝙ oīno eſt ſine magnitudine niſi forte fingereẽ fantaſtice ꝙ ipſe pñs vni imaginationi deſtruit aliaꝫ:⁊ ſic facit illā cui eſt preſens imutare ꝑter aliā quaꝫ corrūpit. Sed hoc eſt adeo ſtultū ꝙ nō eſt dignuꝫ ꝓpter impoſſibilia que ad hoc ſequerentur exprimere. ❡ Sed forte diceres ꝙ iſta ſeparatio nō ꝓueniret oīno ex parte intellectus agentis:ſed ex parte voluntatis noſtre: ita ꝙ cuꝫ volumus volūtas vel hō per volūtatē appetit intelligere aliquā quiditatē tūc fantaſma eius virtute intellectus agētis imutat itellectū poſſibilē ſine alia quiditate vel preter aliā quiditatē.⁊ hoc etiā apparet aperte in verbis premiſſis vbi diciẽ ſic. Cuꝫ fantaſia fuerit perparata per nām preparatione que eſt in motore per intentiones imaginatas ⁊ diſtincte fuerint intentiōes abinuiceꝫ ⁊ ab ydolo. Et ſi voluerim⁹ vnā ꝑter alias qb⁹ ꝯiūgiẽ ꝯſiderare tūc v̄tute agētis ⁊c̄. Ecce ꝙ diẽ.cū voluerim⁹ ꝯſiderare ❡ Itē ſignat l v̄bis ſequētib⁹ vbi pōit exēplū ſic.qꝛ agēs nāle formas q̄s i mā ꝑducit faceret volūtati.ſic in volūtate noſtra eſt cōſiderare. Et iſtud vr̄ eſſe intētio Cōmē. in iſto 3°.ꝯmēto.18. vbi dicit ꝙ ille operationes ſunt redu Com̄.18 cte ad volūtatē noſtrā.ſ.abſtrahere ⁊ itelligere. Et parū poſt ſubdit.qꝛ cū inuenimus nos agere per has duas virtutes cū voluerimus. Et mihi videtur ꝙ hoc ſm moduꝫ ſermonis manifeſtuꝫ eſt addere impoſſibile. Certum eſt enim ꝙ voluntas nunꝗ̄ vult aliquid niſi illud ſit cognitum ab intellectu:⁊ hoc oēs cōcedunt:⁊ pꝫ ex tertio ethicoꝝ.vnde voluntas vel homo per volūtatem nō poteſt velle cōſiderare aliquā quiditatē niſi intellectus pri⁹ intelligat illā ꝯſiderationē quiditatis. Intellectus aūt nō poteſt intelligere cōſiderationē alicuius quiditatis ſine illa quiditate.ergo voluntas nō pōt velle ꝯſiderare quiditatem aliquā niſi prius eaꝫ intelligat. Si ergo ad hoc ꝙ intellectus agēs abſtraheret faciēdo vnā intentioneꝫ imutare ſine alia:oporteret ꝙ volūtas vellet prius cōſiderare illā:ſicut hec verba manifeſte ſonant:tunc ſequeretur ꝙ intellectus intelligeret illaꝫ quiditatē anteꝗ̄ intellectus agens eā abſtraheret modo predicto.qđ eſt impoſſibile.⁊ cōtra Cōmen.plane in iſto tertio. vbi dicit.ꝙ Com̄.36 actus intellectus qui eſt abſtrahere precedit actuꝫ intellectus qui eſt intelligere.poteſt ergo argui ſic. Si abſtractio per intellectū agentē eſſet voluntaria.ita.ſ.ꝙ intellectus agens nō faceret vnā intentionē imutare ſine altera niſi voluntas prius vellet ꝯſiderare illā quiditateꝫ ſequeretur neceſſario ꝙ intelligere aliquam quiditatē eēt prius ꝗ̄ abſtrahere illam.qđ eſt cōtra Cōmen.⁊ veritatē ⁊ ꝯſequētia ex dictis eſt manifeſta. ❡ Ad v̄ba illa ꝯmē. poteſt dici vno modo ꝙ nō ſunt intelligēda vlr ⁊ neceſſario.ſ.ꝙ ſemper ⁊ neceſſario anteꝗ̄ abſtrabam⁹ aliquod intellectū oportеat nos velle cōſiderare illud itellectuꝫ: qꝛ ſequeretur inconueniēs predictum. Et ſequeretur ꝓceſſus in infinitū in abſtractionibus:eo ꝙ nulla quiditas rei mālis intelligitur niſi per abſtractionem intellectus agētis. Unde etiā Cōmē.in fine huius cōmenti.dicit. ꝙ Com̄.18 oīa dicta Ariſto.in hoc ſermone de intellectu agēte ſūt illa.ꝙ vniuerſalia nullū habent eſſe extra animaꝫ quod intendit plato.ſ.ꝙ extra animam nō ſunt actu abſtracta ſed per intellectuꝫ agentem abſtrahentem fiunt ex potētia intellectis actu intellecta. Si ergo ad hoc ꝙ intellectus agens abſtraheret aliquam quiditateꝫ prius intelligeret:ſicut ſequeretur ſi oporteret prius velle conſiderare illam quiditatem:vt oſtenſum eſt:qꝛ intelligere illam quiditateꝫ nō fit niſi per abſtractionē:ſequeretur ꝙ illa quiditas eſſet abſtracta anteꝗ̄ eſſet abſtracta.⁊ ſic in infinituꝫ. Non igiẽ illa verba Cōmē. ſunt intelligēda vniuerſaliter ⁊ neceſſario ſuppoſito ꝙ ipſe accipiat voluntatem proprie pro appetitu itellectuali qui mouetur ab obiecto cognito per intellectuꝫ. Sed ſunt intelligenda particulariter ⁊ de poſſibili.hoc enim bene eſt poſſibile ꝙ intellectus conſideret aliquam quiditateꝫ ⁊ conſideret cōſiderationem illius quiditatis tanꝗ̄ bonum ſuum ⁊ perfectum:⁊ tunc voluntas velit illam conſiderationem et delectetur in ea. Et rurſus ſi intellectus imperio voluntatis conſiderabit illam quiditatē forte perficietur cōſideratio ꝑpter delectationē ſm doctrinam Ariſto.in 4°. ethicoꝝ.vbi dicit ſic. Cōiunget aūt delectationē propriā operatio.magis eniꝫ ſingula iudicant ⁊ certius exquirūt

cũ delectatiõe operãtes. Alr etiaʒ poſſunt exponi verba
Cõmẽ. vt videbitur ſtatim.

Sed queret iunior. vñ ğ ꝓcedit ꝙ vna ĩtẽtio im-
mutat ĩtellectũ ꝑter aliã ſibi iniũctã
poſtq̃ꝫ nõ ꝯtingit ex pte ĩtellect⁹ agẽtis neqꝫ voluntatis.
Forte dicẽdũ eſt ꝙ hoc ꝓuenit ex aĩa cogitatiua q̃ cogi-
tat vnũ indiuiduũ vni⁹ q̃ditatis ſine idiuiduo alteri⁹. Co
gitat dico vel ſm ſe: vel in ſuo accñte: vel in ſuo effectu ꝓ-
prio. ❡ Et ſi q̃ras vlteri⁹ q̃re aĩa cogitatiua cogitat prius
indiuiduũ hui⁹ q̃ditatis ⁊ nõ illi⁹. vtinam ſcirẽ cãm hui⁹
quã ignoro. Sꝫ ſcio iſtã eẽ ignorãtiã nõ ꝓpriã mihi. nam
multi eoꝝ: q ita hñ tenent ſcire ꝯfitent ſe ignorare. H tñ
nõ eſt remotũ. q̃n celũ cũ ſuo motore ſit cã hui⁹. Et h aſſi
milat illi dicto homeri. talis ẽ ĩtellect⁹ in terrenis hoib⁹
qualẽ ĩducit in die pater deoꝝ virorũqꝫ niſi ꝙ iſte hõ nõ
z⁹ huius intellexit dñiaꝫ ĩter ſenſũ ⁊ ĩtellectũ. vt ei iponit Ariſto.
T. c. 150 Sꝫ ariſto. hñ vidit dñiaꝫ illaꝫ. vt pꝫ ex dictis. Et forte illi
ꝯceſſerũt ꝙ act⁹ nr̃i intellect⁹ necẽio eueniret. Et ſil'r act⁹
volũtatis. vñ ⁊ Empedocles dicit. ꝙ ad pñs volũtas au-
get in hoib⁹. vñ eis ſemꝑ ſaꝑe altera ꝑſtãt ſupple corpo-
ra celeſtia. i. ad agẽdũ neceſſitant ſm diſpõnẽ hore pñtis
❡ Nos aũt dicim⁹ iſtos act⁹ eſſe liberos ⁊ a nullo agẽte
nos neceſſitari ad eos. lꝫ a corporib⁹ celeſtib⁹ ꝯtingat nos
aliqualr ad hoc vel illud volẽdũ vel ĩtelligẽdũ ĩclinari.
T. c. 20. Et pp hoc Ariſto. dicit in 8° phy. Nihil ğ ꝓhibet magis
aut forſan neceũ in corpe multos fieri mot⁹ a ꝯtinẽte: ho
rũ aũt quoſdã ĩtellectũ aut appetitũ mouere. Et huic hñ
Cõ. 40. cõcordat dictũ Cõmẽ. in z° celi. ⁊ mũdi. cap. de regulari-
tate mot⁹. vbi dicit ꝙ cã diuerſitatis ⁊ deſiderij ⁊ imagi
nationis nõ ẽ niſi diuerſitas ꝯtinẽtis ab extrinſeco ⁊ di-
uerſitas paſſionũ corpis ab eis. Sed tu dices ꝙ hoc nõ ẽ
niſi cã cõis ⁊ vlis oĩuꝫ effectuũ nãliũ. ſ. celũ cũ ſuis moto
rib⁹. Et ego dico ꝙ meli⁹ eſt ſcire tñ q̃ꝫ nihil. Redeũdo
tñ ad ꝓpoſitũ dico ꝙ aĩa cogitatiua cogitat vnũ indiui
duũ vni⁹ q̃ditatis ꝑter idiuiduũ alteri⁹ q̃ditatis ⁊ diſpo-
nit ĩtellectũ poſſibilẽ ad ĩtelligere illi⁹ q̃ditatis. iõ intelle
ct⁹ agẽs facit ĩtelligere illã q̃ditatẽ ſine alia. Et forte ad
Cõ. 18. iſtã intẽtionẽ dicit Cõmẽ. ꝙ nos abſtrahim⁹ ⁊ ĩtelligim⁹
cũ voluerim⁹. i. cũ cogitauerim⁹. ⁊ iſti actus ſunt reducti
ad volũtatẽ nr̃am. i. ad nr̃aꝫ cogitationẽ. ⁊ hoc puto verũ
ꝙ ſi hoc mõ ĩtellexit ſocius nr̃ ṽba ꝑinducta ꝯcordes ſu-
mus: ſꝫ nõ apparet mihi ꝙ ſic intellexit. Sufficit. n. mihi
ꝯ illũ ĩtellectũ quẽ puto eſſe falſuꝫ diſputaſſe. ❡ Iteꝫ in
ꝑdicto ſermõe nõ ſatis apparet modus cãlitatis ĩtellect⁹
agẽtis ſuꝑ actũ ĩtellectus poſſibilis. ſ. an ſit cã remota an
cã ꝓpinqua. Si. n. dicat ꝙ ſit cã ꝓpinquior ⁊ imediatior
q̃ꝫ fantaſma. hoc eſt incõueniẽs: qꝛ cã remota hꝫ vliorem
cãlitatẽ ſuꝑ effectũ q̃ꝫ ꝓpinq̃. ⁊ ſic fantaſma eſſet vlioris
cãlitatis ſuꝑ ſpẽm ĩtelligibilẽ q̃ꝫ ĩtellect⁹ agẽs. qđ eſt ab-
ſurdũ. ❡ Et ſi ꝯcedat ipm eſſe cãm remotaꝫ ⁊ fantaſma
cãm ꝓpinquiorẽ. dicat ipſe quõ agẽs remotũ diſtinctũ
ſm eſſe ab agẽte ꝓpinquiori agit mediãte illo nihil ipũ-
mẽdo. Et hui⁹ nullũ ĩueñit exẽplũ qđ ſciã. ⁊ vtinaꝫ place
ret iſti ſocio ⁊ alijs fratribus ſoluere iſtas dubitationes
ſi eſſet poſſibile. eſſet. n. magnũ auxiliũ ad noticiam hui⁹
nobilis ṽtutis. ❡ Dibus ğ ꝯſideratis ꝯfiteor ad pñs me
neſcire aliquã neceſſitatẽ hui⁹ ꝯnis: ꝙ ĩtellect⁹ agẽs effici
at ſpẽꝫ ĩtelligibilẽ mediãte fantaſmate: ⁊ vere nõ appꝫt
mihi ꝙ ĩtellect⁹ agẽs hẽat aliquẽ modũ cãlitatis agentis
ſuꝑ hõ ſpẽꝫ vna cũ fantaſmate. Nõ. n. eſt fingẽduꝫ ꝙ hec
ambo agãt ſpẽꝫ ĩtelligibilẽ ex equo vel ſm modũ eũdeꝫ
agẽtis. Sicut duo hoies eq̃ fortes dicerent trahere vnã
nauẽ ex equo. talia. n. agẽtia nõ ſũt ĩter ſe eſſentialr ordi-
nata: ⁊ ſunt eiuſdẽ ṽtutis ſꝫ ſpẽm vt manifeſtũ eſt ĩducẽ
do. cui⁹ oppoſitũ hic ꝯtingit. vt ẽt manifeſtũ ẽ. vtinã ego
viderẽ modũ cãlitatis efficiẽtis quẽ hꝫ ĩtellect⁹ agẽs ſuꝑ
ſpẽm ĩtelligibilẽ quẽ ſi viderẽ hoc nõ obſtãte tenerẽ ĩdu
bitãter poſitionẽ pri⁹ dictã. ſ. ꝙ ĩtellect⁹ agẽs ẽ ĩmediatũ
ꝑ ſe ꝑncipiũ actiuũ ĩtellectiõis mõ ꝑus declarato: ſꝫ quia
nũc nõ ĩtelligo hui⁹ cãlitatẽ tentabo reſpondere rõnib⁹ ⁊
auctoritatib⁹ q̃b⁹ videt ꝓbari. Suſtinẽdo itaqꝫ cã exerci
tationis ꝙ fantaſma agit imediate ſpẽꝫ ĩtelligibilẽ nihil
coagẽte ad hoc ĩtellectu agẽte ꝓprio hoi.

Reſpõdeo ad ꝑmã rõnẽ in ꝯriũ cũ dr̃. nulla res vl
ṽtus exñs ĩ corpe ⁊c. poſſũ negare iſtã
eo mõ quo accipit. Imo ſicut virt⁹ exñs ſine corpe põt im
mediate ꝓducere aliqđ in aliqđ corp⁹. vt motor celi. im-
mediate ꝓducit motũ in celo. ſic aliq̃ virt⁹ exñs in corpe
ꝑcipue nobiliſſimo põt aliqđ imediate efficere ĩ aliquod
icorporeũ ſine virtute ĩmãli ꝓpria illi corpori: aut illi ĩcor
poreo in qđ agit. vñ dr̃ ꝙ ipm fantaſma exñs in humano
corpore agit imediate in ĩtellectũ poſſibilẽ ſine coopera-
tione agẽtis imãlis qđ ſit ꝓpriuꝫ hoi. hñ tñ ꝯcederem ꝙ
ipm fantaſma nõ cõſeruaret in eſſendo nec in cauſando
niſi eſſet aliqđ agens ſeparatũ imãle. vtputa motor celi.
Et cũ vlterius dicit ꝙ iſta nõ ꝓportionant adinuicem. ſ.
res incorporea ⁊ res exiſtẽs in corpore. Dico ꝙ nõ habẽt
ꝓportionẽ ſm magnitudinẽ: qꝛ res incorporea nullã ha-
bet magnitudinẽ. nec habẽt ꝓportionẽ ſm durationem
tẽporis: qꝛ ſubſtãtia ĩcorporea eſt duratiõis infinite. res
aũt exiſtẽs in corpore generabili ⁊ corruptibili eſt dura-
tionis finite. finiti aũt ad infinituꝫ nulla eſt ꝓportio: ſed
bene ꝓportionant ſic ꝙ vnũ eſt actu tale quale eſt alte-
ruꝫ in potẽtia. ⁊ hoc ſufficit ad hanc intellectionis actio-
nem quãtũ ad ꝓportionẽ. fantaſma eniꝫ humanũ eſt vir
tualiter tale quale eſt ĩtellectus in potẽtia receptiua. vñ- Cõ. 32.
de Cõmen. dicit in iſto 3° cõmento. 32. ⁊ 52. ꝙ preparatio ⁊. 52.
que eſt in intẽtionibus imaginatis eſt preparatio in mo-
tore. vt ſit motor. Sed ꝑparatio que eſt in intellectu poſ
ſibili eſt preparatio que eſt in motuꝫ vt ſit motum ⁊ reci
piens. Sed dices ğ fantaſma nobiliori modo hꝫ ſpẽm q̃ꝫ
intellectus poſſibilis: qꝛ habere aliquid actu virtuali eſt
nobiliori modo q̃ꝫ habere actu formali. poſſum dicere ꝙ
hoc eſt verum ceteris paribus: ſed ſi cetera nõ ſunt paria
nõ opꝫ. modo hic cetera nõ ſunt paria: qꝛ intellectus poſ-
ſibilis hꝫ ſpẽm intelligibileꝫ incorporaliter oĩno ⁊ imãlr
ſed fantaſma hꝫ eam eo modo quo hꝫ eaꝫ. ſ. actu virtuali
quodãmõ corpalr ⁊ mãlr. ṽtus autẽ fantaſmatis q̃ forte
eſt ipſũmet fantaſma exiſtit in corpe. vt patet in 3° huius
❡ Ad aliud cũ dicit ꝙ ĩtellectus agẽs ⁊c. dico ꝙ veꝝ ẽ.
ſꝫ nõ oĩbus illis modis q̃bus ĩtellect⁹ poſſibilis ẽ potens
oĩa fieri: ĩtellect⁹ agẽs potens eſt oĩa facere. dicitur ğ ſm
hanc viaꝫ ꝙ intellectus agens eſt potens oĩa facere q̃tũ Com. 18
ad cognitionẽ coꝝ vlem. Et hoc apte docet Cõmẽ. cũ di
cit ꝙ facit oĩa potẽtia intellecta actu intellecta. Sꝫ ex h
nõ ſequit ꝙ debeat facere oĩa q̃tũ ad coꝝ ſpẽs. imo ipſe
q̃ditates mãles cogitate faciant ipſas ſpẽs in intellectu.
❡ Et ad auctes Cõmẽ. dico ꝙ oẽs referẽde ſunt ad ipm
actũ z^m intellect⁹ q eſt ĩtelligere ⁊ nõ ad actum ꝑorẽ q eſt Com. 18
ſpẽs intelligibilis. Cũ ergo dicit ꝙ ĩuenim⁹ ideꝫ trãſfer-
ri de ordine in ordinẽ: ĩtelligit de vna cognitione in aliaꝫ
cognitionẽ ordinatã. ſ. de cognitiõe ſenſitiua ⁊ idiuidua-
li ad cognitionẽ ĩtellectiuã abſtractã. q̃ſi velit dicere. cũ
vnũ ⁊ idẽ obm cognoſcat diuerſis cognitiõibus ordina-
tis. ſ. q̃ditas imaginata neceſſe eſt vt hoc ſit a cã agente ⁊
recipiente ⁊c. Et etiã ꝑ idem intelligo illud qđ ipſe dicit
in eodẽ cõmento paꝝ añ ṽba ꝑexpoſita. ſ. ꝙ ſola intẽtio
imagiata nõ ſufficit ad mouẽdũ ĩtellectũ. ſ. ad ĩtellectio- Com. 18
nem. ⁊ ſubdit rõneꝫ pulchrã: qꝛ ſi ſic nõ eſſet dñia ĩter vle
⁊ indiuiduũ. i. ĩter cognitionẽ vlem ⁊ indiuidualẽ. Cuius

ɔ̄itie rō̄ eſt:q2 nūq̄ꝫ virtus idiuidualis pōt imediate ꝓ-
ducere ɔ̄ꝑhēſionē vl'ez.vñ ſi imaginatiua aut eius virt⁹
cauſaret imediate itellectionē ſequeref nec'io q̄ intelle-
ctio eſſet ɔ̄ꝑhēſio ſeu cognitio idiuidualis: ꝛ ſic nulla eēt
dr̄ia iter ɔ̄ꝑhēſionē vl'ez ꝛ idiuidualē.nec ꝑ ɔ̄ñs iter vl'e
ꝛ idiuiduū. Sꝫ ſi q̄reres.ꝑꝑ qd virtus indiuidualis pōt
cauſare ſpēm vl'ez ꝛ nō pōt efficere cognitionē vl'ez. Ra-
tio hui⁹ eſt bona ꝛ ſufficiēs itelligētib⁹:q2 cognitio vl'is ē
opus ꝑfectiſſimū virtutis cognoſcētis vl'r.vñ ſi virt⁹ idi-
uidualis ageret cognitionē vl'ez ꝑ ſe ꝛ imediate ſeq̄retur
q̄ eſſet nobilior q̄ꝫ virtus abſtracta recipiēs illā cōꝑhē-
ſionē.eo q̄ ſemꝑ ꝑncipiū actiuū alicui⁹ oꝑatiōis eſt nobi-
lius receptiuo.Et illud eſt ſimpl'r nobilius cui⁹ operatio
vel actus eſt ſimpl'r nobilior nobiliſſima oꝑatiōe alteri⁹.
ſi ḡ fantaſma ageret imediate ipm itelligere eſſet ſimpl'r
nobilius q̄ꝫ potētia itellectiua:qō eſt abſurdū:ſꝫ ſpēs itel-
ligibilis nō eſt actus vltim⁹ ꝛ finalis potētie itellectiue:
imo eſt eius diſpō ad ſuū actū finalē. Un̄ quātūcūq̄ꝫ fan-
taſma agat ſpēm itelligibilē ꝛ itellect⁹ poſſibilis eā reci-
piat:nō ſeq̄f ex hoc q̄ fantaſma ſit nobilius ſimpl'r itelle-
ctu poſſibili.eo q̄ nobilitas potētie iudicaf ex ſua opera-
tione nobiliori ꝛ finali. Juſtū.n.eſt a fine oīa appellari ſꝫ
T.c.49 Ariſto.2°.hui⁹. ¶ Dic tñ forte cōcedi poſſet q̄ fantaſma
inquātū eſt actiuū ſpēi itelligibilis eſt nobilius q̄ꝫ itelle-
ctus poſſibilis inquātū eſt receptiuus ipſius ſpēi.niſi vel-
lemus dicere q̄ cetera nō ſunt paria ſicut prius dicebaf:
ꝛ forte melius:ſꝫ iſtud ſit ꝓbabile. ¶ Per idē etiam ad
aliā auctēꝫ Cōmē.cū dicif q̄ neceſſe eſt q̄ nō mixtū ꝛc̄.
videf q̄ itellexit de tali mālī qō eſt oꝑatio finalis poten-
tie imālis ſicut eſt ipm intelligere.ꝛ h̄ ipſe ſignificauit in
v̄bis ꝑcedētib⁹.ibidē.n.dicit ſic. Sꝫ mouit Ariſ.ad ponē-
dū mouēs ſeparatū a mā in factiōe formatiua virtutū i-
telligibiliū vel intelligētiū:q2 virtutes itellectuales apō
ipſiꝫ nō mixte cū mā.vñ neceſſe eſt ꝛc̄. Ecce Cōmē.dicit
in factiōe formatiua virtutuꝫ itelligētiū.ꝑ formationeꝫ
aūt v̄tutis itelligētis ɔ̄ſueuit Cōmē.itelligere ipm itelli-
gere:vt apꝑet in multis locis hui⁹ tertij ꝑcipue in 2°.ɔ̄mē-
Com.2. to ꝛ in 3°.ꝛ in multis alijs locis.vbi.n.nos habem⁹ intelli-
2.3. gere ipe hꝫ formare ꝑ itellectū.ꝛ i hac ɔ̄cordātia fuit mi-
hi gaudiuꝫ magnū. ¶ Ad rōnes in ꝑn°. qōnis adductas
Ad ꝑmā pꝫ ꝑ diſtinctionē poſitā in qōne ꝑcedēte in ſolu-
tiōe ꝑme difficultatis.ꝛ tu applica ad ꝓpoſitū:q2 ꝑꝑ bre-
uitatē dimitto. ¶ Ad aliā ſil'r pꝫ ex dictis. v̄r.n.mihi eſſe
ꝓbabile itellectū agētē nō eſſe cāꝫ actiuā ſpēi intelligibi-
lis nec imediate nec mediāte fātaſmate ꝑꝑ rōnē ꝑus di-
ctaꝫ.hec tñ ſcripſiſſe intēdo ſalua mihi ꝓteſtatiōe al'r di-
cendi ſi mihi alias melius appareret. Tranſmutari.n.in
talibus difficultatib⁹ ad aliā opinionē ꝑꝑ meliorē rōneꝫ
nō dꝫ iputari incōſtātie. Sꝫ adherere ꝑtinaciter opiniōi
ꝓprie ꝛ triſtari ꝑꝑ dimittere opinionē ꝓpriā ē hoīs agre-
ſtis ꝛ idiſciplinati ſicut hr̄ ab Ariſto.in 7°.ethicoꝝ. ¶ Ad
aliā cū dr̄. q̄ ex qua rōne ꝛc̄. Circa hanc rōnē eſt ſciēduꝫ
q̄ ꝑꝑ iſtā rōnē dixerūt aliq̄ ſpēm itelligibilē fieri imedia-
te ab actu virtutis cogitatiue:ꝛ dicūt ipſaꝫ ſpēm itelligi-
bileꝫ nō manere in itellectu poſt actualē ɔ̄ſiderationē q̄
nō manet ceſſante itelligere. Nā qua rōne fātaſma vni⁹
indiuidui albedinis facit ſpēm itelligibileꝫ in intellectu:
eadē rōne fantaſma alteri⁹ idiuidui albedinis facit ſpēꝫ
ſil'ꝫ i ipſo itellectu:ꝛ ſic ſi h⁹ ſpēs remanef i itellectu poſt
actualē ɔ̄ſiderationē ꝛ poſt cognitionē tūc itellect⁹ ſil'ha-
bebit pl'es ſpēs itelligibiles eiuſdē q̄ditatꝫ reſpectu eiuſ-
dē idiuidui. Et bñ dico plures ſil':q2 in diuerſis generib⁹
in diuerſis inſtātib⁹ gnātis hꝫ hri.ꝛ h̄ v̄r valde abſurduꝫ.
de quo.n.ſeruirēt h⁹ ſpēs itelligibiles cū vna ipſaꝝ ſuf-
ficiat ad itelligēdū q̄ditatē albedinis. Sil'r aūt ꝛ in alijs

¶ Sꝫ tenēdo cōēꝫ doctrinā i iſto pōt ɔ̄cedi qō ɔ̄cludit:
ꝛ q̄ h⁹ ſpēs multe diſponūt itellectū ad itelligēdū illa i-
diuidua albedinis a quoꝝ fātaſmatib⁹ cauſanf. Et q̄uis
vna ſpēs ſufficeret ad itelligēdū q̄ditatē albedinis.tñ nō
ſufficeret ad itelligēdū oīa idiuidua illi⁹.ꝛ h̄ eſt ꝓbabile
Qualr aūt vna ſpēs ꝑficit ad itelligēdū q̄ditatē ꝛ indiui-
duū viſuꝫ eſt pri⁹. ¶ Alr aūt dicūt aliq̄ q̄ cum fantaſma
vni⁹ idiuidui fecerit ſpēꝫ itelligibilē in itellectu poſſibili
q̄diu illa manebit nūq̄ꝫ fantaſma alteri⁹ idiuidui eiuſdē
ſpēi in fantaſia eiuſdē hoīs exñs faciet ſpēm itelligibilē
in ipo itellectu:q2 ꝑcedēs ipediet ꝛ reddet itellectū idiſ-
poſitū ad receptionē alteri⁹ ſpēi.cū recipiēs dꝫ eſſe denu-
datū a nā̄ recepti ſiue a recepto ſm ſpēm. Et forte iſti cō-
cederēt q̄ nec fantaſma alteri⁹ hoīs gnāt nouā ſpēm:ſed
oēs itelligūt ꝑ vnā ſpēm cū ipſa eſt actu ɔ̄formis fantaſ-
matib⁹ coꝝ.itaq̄ꝫ cū idiuiduū albedinis mediāte fātaſia
fortis fecerit ſpēꝫ itelligibilē i itellectu.ꝛ iſta manēte plō
imaginef illud idiuiduū albedinis vl' aliud nō ɔ̄tingeret
noua ſpēs itelligibilis diuerſa a ꝑore:ſꝫ plato intelliget ꝑ
eādē iq̄tū hūit quādā ɔ̄formitatē ad fātaſma ipſi⁹. Sic
eni vnū ɔ̄trioꝝ exñs in aliq̄ ſubō ipedit gnātiōeꝫ alterius
in eodē qñ illa ɔ̄tria ſūt eq̄ fortia.ſic forma penit⁹ eiuſdeꝫ
ſpēi cū alia agēs i ſubꝫ aliqō ipedit ipꝫ ſil' recipe aliā eiuſ-
dē ſpēi:ꝛ ſil'r dōꝫ eēt de duob⁹ ſēſibilib⁹ eiuſdē ſpēi ꝑ ɔ̄pa-
tionē ad mediū ꝛ ad ſēſū vtꝝ veꝝ ſit bona ē ɔ̄ſideratio.

¶ Qm̄ aūt ſicut in oī nā eſt aliqd hoc q̄dē mā
vnicuiq̄ꝫ gn̄i h̄ aūt eſt potētia oīa illa.alteꝝ aūt
eſt cā ꝛ factiuū qō i faciēdo oīa vt ars ad māꝫ
ſuſtinuit neceſſe ꝛ in aīa has eſſe differentias.

Textu cōmenti.XVII. Queſtio.XXVI.

REſtat vlteri⁹ ingrēdū. Utrū itellect⁹ agēs ſit
aliqd aīe nr̄e hūane.ꝛ v̄r q̄ nō.q2 ſi eēt aliqd
aīe nr̄e hūane.aut eēt potētia ſeu v̄t⁹ ei⁹.aut
ꝑs ei⁹.ꝑ ſufficiētē diuiſionē ſm oīuꝫ ɔ̄ceſſio-
nē:ſꝫ nō pōt eē potētia vel virt⁹:q2 virt⁹ ē de
gn̄e q̄litatis.vt ſatis pꝫ i ꝑdicamētis. Intel-
lect⁹ aūt agēs ē q̄dā ſuba actu ens nobilior poſſibili ſꝫ.ꝑ.
in lr̄a.ḡ nō ē ꝓpe virt⁹ nālis aīe nr̄e. Si aūt dicaf q̄ ē ꝑs T.c.19.
aīe:ꝛ cū nō ſit ꝑs q̄ꝫtitatiua vt manifeſtū ē.aut ḡ eēt pars
eēntialis.aut ſubitiua.nō ſubitiua.q2 ſic aīa nr̄a hūana ñ eēt
vna ſꝫ ſpēꝫ.cui⁹ oppoſitū oēs ɔ̄cedūt.ꝛ Ariſt.ſignificauit
in 2°.hui⁹.vbi dicit. Ultimū aūt ꝛ minimū ſꝫ rōnē ꝛ itel- T.c.32.
lectū.nec pōt eē ꝑs eēntialis:q2 tūc aīa hūana nō eēt ſub-
ſtātia ſimplex ſꝫ ɔ̄poſita.qō v̄r abſurdū.q2 for⁹ dꝫ eē ſim-
plicis eēntie ſꝫ actorē libri.6.ꝑncipioꝝ.
¶ Oppoſitū arguif auctē Ariſt.di.q̄ neceē ē in aīa eē has
duas dr̄ias.ſ.itellectū poſſꝫ ꝛ itellectū agētē.ꝛ ɔ̄ſtat q̄ ñ T.c.17.
ſunt in alia aīa niſi in aīa humana.q̄re ꝛc̄.

In dicta qōne dicūt aliq̄ ſniaꝫ Ariſt.ꝛ Cōmē.fuiſſe
q̄ itellect⁹ poſſis ē q̄dā ſuba intellectualis
ſimplex in ſuba ꝑ ſe ſubſiſtēs actu formal'r de ſe.ꝛ nō eſt
ſuba pure in potētia receptiua.ꝛ iſti ɔ̄cedūt q̄ itellectus
agēs nō ſit aliquid aīe humane.imo eſt quedā ſuba actu
ſubſiſtēs que facit de potētia intellectis actu itellecta di-
ſtincta ab intellectu poſſibili. ¶ Nec pōt dici q̄ intelle-
ctus agēs ſit virtus vel potētia nālis eiuſdē potētie ſube.
qñ ſic vnum ꝛ idē ſimplex ꝛ indiuiſibile in ſuba ꝛ per ſe
ſubſiſtēs hr̄et potētiā actiuā ꝛ potētiā paſſiuaꝫ ꝛ recepti-
uam reſpectu eiuſdē:qō ē ipoſſibile. Rōnes q̄b⁹ mouenf
ad ꝓbandū ꝓpoſitū videbunf poſt cū mouebunf dubi-
tatiōes ɔ̄ opinionē iſtā. ¶ Sꝫ iſta poſitio v̄r mlt̄ū dubi-
tabilis.ꝑmo aliq̄ ſic arguūt. Illud qō recipit oēs act⁹ nō
dꝫ eſſe aliq̄s actus de ſe formal'r.q2 tūc idē recipet ſeipꝫ.
ſꝫ intellect⁹ poſſibilis recipit oēs actus: q2 oīa intelligere

poteſt de nouo.qδ nõ eſt ſine receptione eoꝝ ſaltē quã/
tū ad eoꝝ ſpẽs.nihil aũt recipit ſeipſuꝫ nec ſpẽꝫ ſuyipſi⁹
vt manifeſtū eſt.q̃re ꝛc.❡ Et iſtã rõnẽ intellexit Ariſt.
T.c.4. in lr̃a cũ dicit. Neceſſe eſt itaqꝫ qm̃ oĩa itelligit ꝛc.❡ Itẽ
põt ſic argui.Si intellect⁹ poſſibilis cẽt ſuba intellectua/
lis de ſe actu ſequeret̃ ꝙ aliqd reciperet eiuſdẽ ſpẽi cum
ipſo.quod vr̃ impoſſibile:ꝛ pbo ↄñtiaꝫ:qꝛ oĩs ſuba itelle
ctualis exñs actu de ſe formalr̃ eſt de ſe itelligẽs ꝛ itelle/
cta:ꝛ itellectio eſt idem cuꝫ ſuba tali q̃ ſeipſaꝫ itelligit.et
T.c.15. hoc ſignificauit Ariſt.cũ dicit.Scientia aũt ſpeculatiua
ꝛ ſcibile idẽ eſt.ſ.in ſepatis a mã actu ſubſiſtẽtibus . ſic g̃
intellect⁹ poſſibilis ſm iſtam poſitioneꝫ erit de ſe intelli/
gens ꝛ intellectum intellectione que eſt ſua ſuba.Cum g̃
itellect⁹ poſſibilis aliqñ recipiat itellectionem ſue ꝓprie
ſube vt q̃libet itelligẽdo experit̃ in ſeipſo:qꝛ ↄtingit vni/
cuiqꝫ itelligere de nouo ſubaꝫ ꝓpriã ſui itellect⁹ ſequere/
tur ꝙ itellect⁹ recipiet itellectionẽ ſube itellect⁹.ꝛ ſic ſal/
tem ideꝫ ſm ſpẽm recipet idẽ ſꝫ ſpẽm p ſe ꝛ ꝓprie.ꝙ aũt
intellect⁹ poſſibilis qñqꝫ de nouo itelligat ſuã ꝓpriã ſub/
Com.17 ſtantiã ſm ſe.hoc videt̃ teſtificari Cõmẽ.12°. meta.ↄmẽ/
to.18.in fine vbi dic̃.ſi igit̃ iſte itellect⁹ denudet̃ apud pfe
ctionẽ humanaꝫ a potẽtia neceſſe eſt vt deſtruat̃ h̃ actio
ab eo que eſt alia ab illa qua itelligim⁹ alia entia.ſ.mãlia
ꝛ tũc nõ intelligim⁹ oĩno p ipm̃.aut itelligim⁹ ſm ꝙ actio
eius eſt ſuba eius.i.intellectiõe ſue ſube ꝓprie:ſed ipoſſi/
bile eſt vt in aliq̃ hora nõ itelligam⁹ p ipm̃. Relinquit̃ g̃
ꝙ ſi itellect⁹ fuerit denudatus a potẽtia ꝛ itelligam⁹ per
ipſuꝫ ſm ꝙ actio eius eſt ſuba eius.i.intellectiõe qua in/
telligat̃ eius ꝓpria ſuba.nõ ꝙ de noua ↄtingat itellectio
q̃ eſt idẽ eſſentialr̃ cuꝫ ei⁹ ſuba:qꝛ ſicut ipe nõ icipit eẽ de
nouo.ſic intellectio q̃ eſt idem eſſentialr̃ cũ eo nõ incipit
eſſe de nouo:ſed mõ p̃dicto.ſ.ꝙ tunc intelligimus ipſum
ſm ꝓpriã ſubam eius ꝛ ipſe recipit intellectionẽ ſue ꝓpe
ſube de nouo:ꝛ ſic ſequit̃ incõueniẽs p̃dictum.❡ Sꝫ ali
quis cauillaret h̃ ꝙ q̃uis intellectus poſſibilis ſit ſuba i/
tellectualis actu exñs de ſe formalr̃.nõ tñ ipſe intelligit
ſeipm̃ per ſe intellectione que ſit eius ſuba.ꝛ ſic nõ ſequi
tur illud incõueniẽs.ꝛ cũ dr̃ ꝙ oĩs ſuba ꝛc.Diceret cauil
lator ꝙ nullũ eſt incõueniẽs de illis ſubſtantijs que ſunt
nate imutari ab aliquo exñte in corpore:ſꝫ intellect⁹ poſ/
ſibilis q̃uis ponat̃ ꝙ ſit ſuba actu ens de ſe.tñ natus eſt
moueri ad actũ ſuũ ab aliquo ſiue ab aliquib⁹ exñtibus
in mã.ſ.ab itẽtionib⁹ imaginatis.❡ Cõtra.iſtud ẽ Ariſt.
qꝛ ſm iſtã poſitionẽ itellectus poſſibilis pri⁹ nãlr̃ eſt actu
ens de ſe formalr̃ q̃ꝫ moueat̃ a fantaſmatib⁹ vt manife/
ſtuꝫ ẽ.Omne aũt qδ de ſe eſt ens actu nãlr̃ añq̃ꝫ moueat̃
ab aliquo hꝫ aliq̃ꝫ opationẽ nãlr̃ priuſq̃ꝫ moueatur ab il/
lo:ꝛ ſic itellect⁹ poſſibilis prius nãlr̃ q̃ꝫ moueat̃ a fantaſ/
matib⁹ habebit aliquẽ actuꝫ de ſe.ꝛ qs erit ille actus niſi
intelligere ſuaꝫ ſubam:nõ vr̃ poſſe aſſignari rõnabiliter
niſi qs fingat.g̃ idẽ qδ prius.Et cõfirmat̃ qꝛ oĩno vr̃ irra
tionabile ꝙ ens actu de ſe nullã operationeꝫ habeat niſi
T.2c.5. ſolã receptionẽ ꝛ nullã virtutẽ niſi receptiuã.Cõſtat aũt
t.18. ꝙ itellectus poſſibilis nullã operationẽ hꝫ niſi paſſioneꝫ
ſm Ariſto.ꝛ Cõmẽ.in iſto 3°.neqꝫ virtutẽ niſi receptiuaꝫ
ſꝫ eos.quõ g̃ eſſet ens actu de ſe formalr̃:Ex his itaqꝫ vr̃
T.cõ.5. ꝙ illa poſitio ſit ↄ rõnem quãtũ ad hoc ꝙ dicit itellectũ
poſſibilẽ eẽ ſubaꝫ exñtẽ actu de ſe.vr̃ etiã eẽ ↄ v̓ba Ariſ.
in iſto 3°. ꝓpe p̃ncipiũ. vbi dicit.ꝙ intellect⁹ poſſibilis nõ
hꝫ nãm niſi ꝙ poſſibilis vocatus eſt.Et paꝝ etiã poſt.ꝙ
nihil eſt actu eoꝝ q̃ ſunt añ itelligere.veꝝ eſt ꝙ iſti expo
nunt iſta v̓ba ſicut dicebat̃ prius referẽdo ad opiniones
antiquoꝝ.q̃ ponebãt aĩam eſſe ↄpoſitaꝫ ex oĩbus reb⁹ vt
oĩa cognoſceret ↄ quos dicit Ariſto.ꝙ itellectus nihil ẽ
actu eoꝝ que ſunt.ſ.entiũ mãliũ ex q̃b⁹ antiqui dixerunt

ipm̃ eſſe ↄpoſitũ:ſꝫ ſolũ eſt in potẽtia receptiua ſpẽꝝ eoꝝ
q̃uis de ſe ſit ſuba abſtracta actu.Sꝫ iſtud nõ vr̃ ſatiſfa/
cere ad intẽtionẽ Ariſto.q̃ loqtur vlr̃ ſine aliq̃ reflexiõe
ꝛ determinatiõe ad entia mãlia.vt pꝫ in ei⁹ v̓bis ꝛ in ver
bis Cõmẽ.❡ Itẽ qꝛ iſti ↄcedũt itellectũ agẽtem nõ eſſe
aliqd aĩe nr̃e videt̃ valde abſurdũ ꝛ cõtra Ariſt. ꝛ ↄmẽ.
Ariſto.n.tractat in iſto 3°.de intellectu poſſibili tanq̃ꝫ de
pte aĩe.vt manifeſtuꝫ eſt in p̃ncipio hui⁹ tertij. vbi dicit. T.cõ.p.
De pte aũt aĩe ꝛc.Et ↄſtat ꝙ itellect⁹ poſſibilis nõ eſt ps
aĩe itellectiue humane diſtincta cõtra aliã partẽ niſi con
tra itellectũ agentẽ.❡ Et ſi dicas ꝙ eſt ps aĩe hũane di/
ſtincta ↄ aĩam ſenſitiuã.ↄ hoc eſt.qꝛ in illo cap. Quoniaꝫ T.c.17.
aũt ſicut in oĩ nã.dicit Ariſto.ꝙ neceſſe eſt in aĩa nr̃a eẽ
has duas dr̃ias.ſ.itellectũ agentẽ ꝛ poſſibileꝫ:ꝛ nõ eſt in
alia aĩa niſi in aĩa humana.Eſt etiã hoc ↄ intẽtionẽ ↄmẽ.
in multis locis.dicit.n.Cõmẽ.cõmẽto.18°.ꝙ fuit neceſſe Com.18
has duas actiões aĩe attribuere nobis.ſ.recipe itellectũ
ꝛ facere eũ q̃uis agẽs ꝛ recipiẽs ſint ſube eterne . pp hoc
ꝙ he due actiões ſunt reducte ad volũtatẽ noſtraꝫ.i.ad
cognitionẽ noſtraꝫ.vt credo.ſ.abſtrahere itellecta ꝛ reci/
pere ea.ꝛ paꝝ poſt in eodẽ ↄmẽto dicit.ꝛ cũ nos iuenim⁹
agere per has duas virtutes cum voluerimus:ꝛ nihil
agit niſi p ſuã formaꝫ.ideo neceſſe fuit attribuere nobis
has duas virtutes itellectus.❡ Item in ↄmẽto.4.dicit
ꝙ itellectus exñs in nobis hꝫ duas actiões.i.duas opera
tiones quaꝝ vna eſt de genere paſſionis ꝛ eſt intelligere:
ꝛ alia de genere actionis ꝛ eſt abſtrahere formas ꝛ denu
dare eas a materijs ꝛ alia multa ad iſtã itẽtionẽ.❡ Qui/
dam g̃ tenẽtes p̃dictã opinionẽ quãtũ ad actualitatẽ itel
lectus poſſibilis dicũt ꝙ itellect⁹ agẽs bñ eſt aliqd aĩe no
ſtre.nõ obſtãte ꝙ vterqꝫ ſit ſuba actu ſubſiſtẽs.nõ ſolum
eniꝫ põt eſſe ſuba vna ex duab⁹ ſubſtãtijs quaꝝ vna iſor
mat aliã ꝛ inheret ei.veꝝ ẽt ex duab⁹ ſubſtãtijs actu:q̃rũ
vna nõ eſt diſtincta ab alia loco ꝛ ſubo:ꝛ cum hoc actus
vni⁹ ſiue operatio imediate depẽdet ab alia ꝛ ꝓprie.vñ
ſm Cõmẽ.ex motore celi.ꝛ ipſo celo eſt qd vnum ꝓpter
illã cãꝫ. vt pꝫ per Cõmẽ.2°.celi ꝛ mũdi.ꝛ multotiẽs ↄmẽ. Com.3.
vocat intelligẽtiã mouentẽ celũ formã ipſius:ſicut pꝫ pa
rũ exercitatis in nãli pħia Ariſt.ꝛ Cõmẽ.Auerroys.Si/
militer q̃uis ↄpoſitũ ex corpore humano ꝛ aĩa cogita/
tiua ſit quoddã ens actu ꝛ ſubſiſtẽs:ꝛ ſit aĩa cognoſcitiua
ſm Cõmẽ.tñ ex his ẽ vna ſuba.ſ.hõ vna dico vnitate ſuf/
ficiẽte ad actũ ꝓpriũ eius q̃ eſt vlr̃:ↄphẽdere vt pri⁹ dcm̃
fuit ſm Cõmẽ.Cũ g̃ intellectus poſſibilis in opatiõe ſua
depẽdeat ab itellectu agẽte ꝓprie ꝛ immediate. vt pꝫ ex
dictis.q̃re nõ poterit eſſe qd vnũ ex his duabus ſubſtan/
tijs:Nec eſt reqrẽda talis vnitas in reb⁹ habẽtibus for/
mas imãles ſicut in illis quoꝝ forme ſunt mãles ꝛ inhe/
rentes.hoc aũt reputo bñ ꝛ ſubtiliter dictuꝫ.tñ nõ videt̃
oĩno ſufficere ad intẽtionẽ Cõmẽ.ſicut pꝫ ex ſequẽtibus
ſi tamẽ intellectus poſſibilis eſſet ſuba actu de ſe.non vi
deo quin ex ipſo ꝛ itellectu agẽte bene eſſet quid vnum
modo predicto.ſed nõ credo ꝙ ſit ſuba ens actu de ſe for
maliter.vt ſtatim patebit.❡ Alij autem dicũt alr̃. ꝙ in/
tellectus poſſibilis.dico aũt itellectuꝫ quo cognoſcit aĩa
ꝛ ſapit ꝛ quo opinatur aĩa ꝛ itelligit nõ eſt aliqua ſubſtã/
tia itellectualis actu de ſe formaliter : ſed eſt ſubſtantia
pure in potẽtia in genere nature intellectualis. ſicut mã
p̃ma eſt pura potẽtia in genere nãe ſenſibilis.ꝛ hoc bene
ꝓbatum eſt prius cõtra aliaꝫ opinionem.ꝛ cõcedunt iſti
ꝙ intellectus agens eſt forma informãs intellectũ poſſi
bileꝫ ꝛ dans eſſe ei ſimpliciter actu.vt ſic anima rationa/
lis humana ſit ſubſtãtia icorporea cõpoſita eſſentialiter
ex duobus principijs intrinſecis:quorũ vnuꝫ eſt de ſe pu
re in potẽtia ꝛ eſt ſimile materie.ſ. itellectus poſſibilis. ꝛ

aliud eſt actus eius ipſuz perficiens ⁊ eſt ſilr forme.ſ.in
tellectus agēs:⁊ ꝙ hec ſit intentio Cōmē.manifeſtuz eſt
inſpicienti verba eius ꝓus inducta ꝯ aliā opionē. ¶ Itē
Cōm.5. ipſe dicit in cōmēto.5.ꝙ tu debes ſcire ꝙ ſicut lux ē ꝑfe
ctio diaphani:ſic intellect⁹ agens ē ꝑfectio mālis. ¶ Itē
Cō.20. in cōmēto.20.ipſe dicit.ꝙ intellectus qui eſt in nobis cō
ponit̃ ex intellectu agente ⁊ intellectu poſſibili. ¶ Itez
Cō.20. in eodē cōmēto dicit ꝙ intellectus mālis ꝑficit̃ ab agē
Cō.36. te. ¶ Itē in cōmento.36.dicit ꝙ intellect⁹ agens eſt for
Cō.36. ma in nobis.Dicit etiā ibidē.ꝙ intellect⁹ in nobis eſt cō
poſitus ex intellectu agēte ⁊ intellectu ſpeculatiuo.verū
eſt tñ ꝙ aliqui volūt oēs iſtas auctēs exponere per h ꝙ
Cōmē.cōſueuit vocare perfectionē ⁊ formā nō ſoluz for
Cō.14. mā que iformat ⁊ inheret.ſed alio mō.vñ in cōmēto.14.
huius tertij.dicit.ꝙ intelligētie perficiunt̃ per ſe inuicē
Cō.44 .ſ.inferior per ſuperiorē.Silr in.12.meta. cōmento.44.
dicit ꝙ ꝑfectio vniuſcuiuſq₃ mouentiū vnūquēq₃ orbiū
perficit̃ per ꝓmū motorē.ſed cōſtat ꝙ nec ꝓmū nec aliq̃
alia ſubā ſeparata eſt ꝑfectio informās aliā. ⁊ ideo nō ſe
quit̃ ꝙ intellectus agens ſit ꝑfectio informās itellectuz
poſſibilē.Quō aūt intellectus agēs ſit forma ⁊ perfectio
intellectus poſſibilis. Dicūt vno modo.ꝙ ꝓ tanto eſt:q2
ſicut colores nō vident̃ in diaphano niſi pñte lumine:ſic
nec intellectus itelligit res māles niſi pñte lumie itelle
ctus agentis.qđ lumen eſt ipſe intellect⁹ agens. ¶ Sed
iſtud nullo mō ſufficit.q2 pari rōne poſſet dici. ꝙ fantaſ
ma eſt perfectio intellectus mālis.q2 nūq₃ itellect⁹ poſſi
bilis intelligit rē mālē niſi pñte fantaſmate eius. ¶ Itē
quō intellectus agēs vnit̃ poſſibili vt forma ipſi dāt aliū
modū in qōne de itellectu adepto vt videbit̃ poſt ſi de⁹
voluerit.ſed q2 nā phī eſt maximā certitudinez ingrere
ſaltē ſm ꝙ poſſibile eſt in mā ſubiecta. vt docet Cōmē.i
T.c.15. 2⁰ meta. Nec eſt ſatis ſcientificū initi auctātibus boiuz
niſi pro quāto cōſonāt rōni ⁊ ꝓncipijs per ſe notis. Ideo
bonū videt̃ tentare illā cōcluſionē reſoluere in aliq̃ per
ſe nota.aut ſaltē cōceſſa a multis. ¶ Suppono ḡ ꝓmo ꝙ
intelligere ⁊ abſtrahere ſunt oꝑatiōes imanentes in itel
lectu:⁊ etiā hoc appet manifeſtū oī ſani capitis. ⁊ habet̃
T.c.16. ab Ar.9.meta. ¶ Scđo ſuppono ꝙ potētia actiua ē ꝓn
T.c.17. cipiū trāſmutādi alterꝫ inq̃tū alterꝫ.5⁰.meta. ex quo ſta
tim ſequit̃ ꝙ nulla oꝑatio eſt imanēs:eo ꝙ idē ſit per ſe
ꝓncipiū actiuū eius imediatū ⁊ receptiuū ſm idē:ſed ꝓ
tanto:q2 ꝓnm actiuū imediatū eſt vnitū receptiuo per ſe
ſm eſſe.ita.ſ.ꝙ ſunt in eodē ſubo:aut vnū eſt iformās al
terū. ¶ Tertio ſuppono ꝙ intellectus agēs eſt ꝓncipiuz
actiuū per ſe ⁊ imediatū ipſi⁹ itelligere.⁊ hoc ꝓbatuz eſt
ꝓus ſufficiēter.Sed adhuc volo ꝓbare ad pñs ad maio
rez certitudinē.⁊ ad hoc accipio ꝙ itellect⁹ agens nō eſt
imediatū ꝓncipiū actiuū ſpēi intelligibilis.q2 vni⁹ effe
ctus nō pñt eē plures cāe in eodē genere cāe ꝑ ſe ⁊ eodez
mō vt manifeſtū eſt per ſe iducēdo.Altera.n.earū ſuper
flueret:⁊ dignitas eſt in nā ꝙ in ea nō ſit aliqđ ocioſum.
T.c.32. vt hr̃ ab Ar.ꝑ celi ⁊ mū.⁊ 3⁰.huius. ⁊ a Cōmē.2⁰.meta.ſi
T.c.45 ergo intellect⁹ agēs eſſet cā actiua ꝑ ſe imediata ſpēi:tūc
Cōm.ꝑ. fantaſma nō eſſet iſto mō agens eius. aut ḡ nullo⁹ erit cā
actiua aut erit cā actiua remota:nō eſt dandū ꝓmū.quia
ꝓbatū eſt ꝓus opm huius.ſ. ꝙ fantaſma ſit aliquo mō cā
actiua ſpēi intelligibilis in itellectu. Si vō dat̃ 2m illud
eſt incōueniēs oīo.q2 agēs remotū hꝫ vliorē cāliatatez q̃₃
ꝓpinquū ⁊ pluriū eſt cā vt celuz q̃₃ hō. Silr aūt in alijs.
Nūc aūt ipm fantaſma determinatū alic⁹ q̄litatis vlio
ris cāliatatis ſup ſpēm itelligibilē q̃₃ eſſet itellect⁹ agēs.q2
itellect⁹ agēs ſi eſſet cā alicui⁹ ſpēi itelligibilis eēt cā oīs
ſpēi.cū nō eſſet rō q̄re magis eſſet cā vnius ſpēi itelligibi
lis q̃₃ alterius.qđlibꝫ aūt fantaſma eſt cā ſolū vni⁹ ſpēi.ſ.

illius q̄ditatis cui⁹ idiuiduū eſt fantaſiatū. remotū eſt ḡ
ꝙ ipm fantaſma ſit cā actiua remota ſpēi intelligibilis.ḡ
relinqt̃ ꝙ itellcūs agens nō ſit actiuū imediatū ſpēi in
telligibilis.nec eſt fingēdū ꝙ hec ambo.ſ.itellect⁹ agens
⁊ fantaſma eq̄lr ſe hēant ad gnāndū ſpēm itelligibilē. h
eni remotū eſt in qōne ꝓcedēti. ¶ Ulteri⁹ accipio ꝙ ab
ſtrahere eſt actio imediate ꝓueniens ab itellectu agēte
.ſ.nō mediāte aliquo agēte ſeꝑato ab eo:⁊ hoc eſt manife
ſtū cuilibꝫ itelligēti.pōt tñ declarari modica declaratio
ne ꝑꝑ ꝓteruiētes. q2 certū eſt ꝙ abſtrahere itellecta nō
ꝓuenit ꝑ ſe ⁊ imediate a fantaſmate. Ridiculū.n.eēt di
cere ꝙ fantaſma abſtraheret q̄ditatē a fantaſmatibus:⁊
nullus hoc dicit.ſic.n.fantaſma faceret de potentia itel
lectis actu itellecta:cū h ſit abſtrahere:vt in ꝓhemio ſu
mit̃.nec etiā ſpēs itelligibilis eſt illud ex q̊ imediate ꝓce
dit abſtractio ſeu abſtrahere:vt ēt manifeſtū eſt.nec itel
lectus poſſibilis.ḡ relinqt̃ ꝙ abſtrahere eſt imediate ab
itellectu agēte. Tunc arguit̃ ſic.abſtrahere qđ imediate
eſt ab itellectu agēte cū ſit qđdā agere:aut ergo eſt agere
ſpēꝫ itelligibilē:aut eſt agere ipaꝫ itellectionē.ꝓmū nō ē
verꝫ.q2 ſic itellcūs ageret imediate ſpēꝫ itelligibilē:qđ ē
remotū.ḡ relinqt̃ ꝙ abſtrahere eſt agere ipaꝫ itellectio
nē.cū ḡ ab itellcū agēte imediate ꝓcedat ipm abſtrahe
re.vt manifeſtuz ē.alr.n.itellcūs agēs nō hñ notificaret̃
ꝑ abſtrahere.ſeqt̃ ꝙ itellctūs agens imediate efficit in
tellectionē.ſ.ꝑ ꝓuationē alterius medie v̄tutis ſeꝑate ab
ipſo itellcū agēte. ⁊ h puto oīo eē verū. Ex q̄b⁹ arguo ſic
ad ꝓncipale h intētū.ſi itellcūs agēs nō eēt vnitus ⁊ ꝯiū
ctus itellectui poſſibili ſꝫ eē:tūc itellectio nō eēt actio i
manēs in aīa itellectiua.qđ ē abſurdū oīo.⁊ ꝓbo ꝯñaꝫ ex
dictis.q2 itelligere imediate dependet oīo ab itellcū agē
te.vt ꝓbatū eſt.cū ḡ oꝑatio nō dicat̃ imanēs ex eo ꝙ re
cipiat̃ ꝑ ſe in illo eodē qđ ē ꝓnm ꝑ ſe actiuū ei⁹ imediatū.
ſed ex eo ꝙ recipit̃ in aliq̊ cui ſuū actiuū ē ꝯiūctū ſm eē:
itellꝯ aūt poſſis ē ille in q̊ recipit̃ itellectio ſubiue:vt ma
nifeſtū eſt.q̄re ſeqt̃ ꝙ itellꝯ agēs eſt cōiūctus poſi. aut ḡ
itellꝯ agens ē cōiūct⁹ poſi ſm eſſe tāq₃ virt⁹ illi⁹ eiuſdez
ſube:cuius eſt po⁹ receptiua ipſi⁹ itellectiōis:aut ē ei ꝯiū
ctus tāq₃ ſuba q̄dā alia q̄ vel cui⁹ virt⁹ eſt ꝓnm imediatū
actiuū itellectiōis. Si dicet̃ ꝓmū.h eſt abſurduz.q2 vna
ſuba ſimplex ⁊ imālis hr̃et in ſe v̄tutē actiuā ⁊ receptiuā
vni⁹ ⁊ eiuſdē effect⁹:⁊ ſi q̄s nō hr̃et h ꝓ ipoſi tūc arguen
dū eēt alr.ꝙ cū itellcūs poſſis ſit ſuba pure po⁹.vt ꝓbatū
eſt ꝓus.nece ē ꝙ eius ꝑfectio ꝓma ſit ſuba.⁊ h idubitan
ter eſt itellcūs agēs. ¶ Per hanc itaq₃ iueſtigatiōeꝫ pōt
eſſe certū.ꝙ aīa itellectiua ſit cōpoſita eēntialiter ex his
duab⁹ ꝑtib⁹.ſ.itellcū poſi vt ex ſubo: ⁊ itellcū agēte tāq₃
ex for⁹ iformāte. Ad h.n.ꝙ itelligere ſit act⁹ imanēs nō
ſufficit ꝙ itellcūs agens ſit ꝑ ſe ſubſiſtēs:⁊ nō diſtinctus
loco a poſi ⁊ ageret in ipm.q2 mouere nō eſt act⁹ imanēs
in itelligētia mouēte: ⁊ tñ itelligētia eſt nō diuerſa ſubo
aut loco a celo ⁊ mouet ipm imediate ⁊ ꝑ ſe. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā
pōnē ſūt difficultates nō pauce. Una ⁊ ꝓncipalis ē. ꝙ ſꝫ
h videret̃ aīa itellectiua eſſe corruptibilis cū ſit ꝯpoſita
ex ſuba in po⁹ ⁊ ex ſuba q̄ eſt ipſi⁹ actus:ſꝫ ꝑꝑ iſtā dubita
tionē fiet qō ſpālis. ¶ Alia dubitatio eſt. q2 nullus act⁹
corꝑis vel for⁹ dꝫ eē ſuba ꝯpoſita. ſꝫ aīa itellectiua ē for
ma ⁊ actus.ḡ ⁊c̄.maior pꝫ.q2 ſuba diuidit̃ ꝑ māꝫ ⁊ formā
⁊ ꝯpoſitū.⁊ ſic act⁹ nō dꝫ eē ſuba ꝯpoſita cuꝫ ex ꝯpoſito
diſtinguant̃.vt pꝫ ex.2.huius.minor vō pꝫ ex diffōne cōi T.cō.2.
aīe q̄ diffinitio data eſt in 2⁰.huius. ¶ Itē illud qđ eſt pu ⁊.25.
re po⁹ in aliq̊ gñe dꝫ eē iformatū oīb⁹ actib⁹ illius gñis. T.c.7.
vt vr̃ in mā ꝓma q̄ eſt ens pure in po⁹ in gñe nāe ſenſibil̃ ⁊.8.
⁊ ipſa hꝫ in ſe oēs actus ſenſibiles gnābiles ⁊ corruptibi
les.ſi ḡ itellcūs poſſis eſt po⁹ pura i gñe nāe itellectualis

ipſe oʒ eſſe informatus oībus actibus itelligibilibꝰ. ⁊ ſic
intelligētie mouētes corpa celeſtia īformabūt itellʒ poſ
ſibilē hūanū; imo ēt ipſe deꝰ ſūmus vel ſupmus īforma
bit itellm nr̄ʒ iherēter: qḋ vr̄ oīo abſurdū. ⁋ Itē aliq̄ ſic
arguūt. illud qḋ imediate recipit accn̄tia non oʒ eſſe ens
pure potētiale. hec eſt manifeſta q̄ſi p ſe: ſed itell's poſſis
īmediate recipit accn̄ia. ſ. ſpēs itelligibiles: q̄ oīa ſūt acci
dentia vt ſupponūt. q̄re ⁊c̄. ⁋ Itē pma pfectio alicuius
ſpēi nō eſt ens pure potentiale: ſed itell's poſſis eſt pᵃ pfe
Cōm. 5. ctio hoīs. vt pʒ p Cō. in pma diſgreſſione magna. ⁊ eſt cō
mentū 5ᵐ. ⁋ Iteʒ ſi ex intellectu poſſi ⁊ agente fieret vna
ſuba per ſe. tunc intell's agens in pn̄ᵒ: vniret̄ nobis vt for
Cō. 36. ma: ſicut intell's poſſis. qḋ vr̄ eſſe ꝯ Cō. in iſto 3ᵒ cōmē. 36.
⁊ pʒ ꝯn̄a. q̄ cōſtat vt dn̄t ꝙ intellectus poſſis vnit̄ nobis
Cōm. p. vt forma in p inſtāti gnātiōis hoīs. vt pʒ p Cō. in p com
mento. vbi dicit. ꝙ nos p intellm diſtinguimur ab alijs
Cō. 18. ſpēbus. g ⁊c̄. ⁋ Itē Cōmē. in. 12. meta. ꝯmēto. 18. dicit ꝙ
intellcūs in potentia eſt q̄ſi vtus vel locꝰ illius intellectꝰ
q eſt in nobis. ſ. agentis nō q̄ſi mā. ⁋ Itē nō eſt intentio
Cōmē. ꝙ in nobis ſit duplex potētia cognoſcitiua abſtra
cta. ſed hoc cōtingeret ſm iſtā pōnē. q̄ certū eſt ꝙ itelle
T. c. 18. ctus agens eſt poᵃ cognoſcitiua abſtracta. vt pʒ ex iſto 3ᵒ.
q̄re ⁊c̄. ⁋ Itē ſi intellectꝰ agens eſſet pars aīe hūane. ſeq̄
ret̄ ꝙ aīa hr̄et aliquā opationē oīo ſibi ppriaʒ. ſ. q̄ nō de
T. c. 30. penderet a corpe tāq̄ʒ a ſubo. nec tāq̄ʒ ab obo: qḋ vr̄ ipoſſe
t. 39. ⁊ ꝯ Ar. in 3ᵒ. hꝰ. ⁊ in phemio huiꝰ. ⁊ pʒ ꝯn̄a. q̄ conſtat ſm
T. c. 12. Ar. ⁊ Cōmē. ꝙ intellectus agens intelligit ſeipm p ſuaʒ
T. c. 15. ſubaʒ. ⁊ ad h ꝙ ſeipʒ itelligat nō idiget fantaſmate tāq̄ʒ
mouente: ꝙ tunc reciperet ab ipſo: qḋ eſt ipoſſe. nec idiget
corpe tāq̄ʒ ſubo. h etiā certū eſt ſm pus pbata. q̄re ⁊c̄.

Ad primum iſtoꝝ cuʒ dr̄. nullus actꝰ corpis ⁊c̄. poſſumus dicere ꝙ duplex ē actꝰ.
vnus eſt actus inherēs: ⁊ de iſto forte veꝝ eſt qḋ hic aſſu
mit̄. alius eſt actus ſubſiſtēs. ⁊ iſte bn̄ pōt eſſe cōpoſitus:
⁊ ſic eſt de itellectu hūano. vt pʒ ex prius dictis ſm Ar.
Alr̄ pōt dici ꝙ nullus actꝰ corpis eſt cōpoſitus ex mā cor
porali ⁊ forma. q̄ ſic duo corpa eſſent ſil' eo ꝙ actꝰ ſil eſt
cū eo cuius eſt actus: ſed aliq̄s actus talis ⁊ determinatꝰ
pōt eſſe cōpoſitus ex duobꝰ pncipijs abſtractis. quorum
vnū eſt ſubm ⁊ aliud eſt forma ⁊ pfectio: ⁊ ſic eſt hic. ⁊ cū
dr̄ hic ꝙ ſuba diuidit̄ ⁊c̄. veꝝ ē accipiēdo ſubaʒ cōpoſitā
ex ſubo māli ⁊ forma ei iherēte. ⁊ vocat̄ ibi actꝰ oīs ſuba
q̄ nō eſt mā corporalis. nec cōpoſitum ex mā corporali.
⁋ Ad aliud cū dicit̄. qḋ eſt pure potentia ⁊c̄. pōt dici ꝙ
veꝝ eſt vel q̄ʒtū ad eſſe reale eoꝝ actuū. vel q̄ʒtū ad coꝝ
ſilitudinē. ⁊ ſic eſt hic. itellectus eni poſſibilis eſt potens
T. c. 18. oīa fieri mō ſilitudinis ⁊ receptionis. vt pʒ ex iſto 3ᵒ. vel
dr̄ ꝙ veꝝ eſt ſi illud ens i potētia ſit diſtictū p diuerſas
ptes: q̄rū vna ſit applicabilis vel appropabilis vni illoꝝ
actuū ⁊ altera alteri: ſed ſi nō. nō opʒ. ⁊ ſic eſt hic. Intelle
ctus. n. poſſibilis hūanꝰ nō ē diuiſus p diuerſas ptes nu
mero vel ſpē diuerſas. vt pʒ ex pdictis. ⁊ iō non eſt appli
cabilis oībus actibus intellectualibꝰ qui ipʒ realr̄ debe
ant informare. ſʒ q̄ īfimus eſt in gn̄e nāe itellectualis vt
pus dcm̄ eſt. iō determinat ſibi pmo vnū actū itellectua
leʒ maxime diminutū ipm ſubalr̄ ⁊ realr̄ informanteʒ. ſ.
itellectū agentē q facit de potētia itellcō actu intellcm̄. ⁊
eius actio reducta eſt ad cognitionē nr̄am. de hoc tn̄ fiet
qō ſpālis. ſ. vtꝝ intellcūs poſſibilis ſit in q̄libʒ intelligen
tia q̄ intelligit aliqḋ extra ſe. Uel dicat̄ ꝙ maior ē vera
ſi illi actus nati ſunt q̄n̄q̄ʒ operari ⁊ q̄n̄q̄ʒ nō. tales enim
actus ſunt trāſmutabiles aliquo mō ⁊ nō indigēt aliquo
ſubo trāſmutabili: ſed ſi ſunt actus q ſemp ꝯtinue ⁊ vni
formiter opant̄ nō oʒ ꝙ ſint īformātes aliqḋ ſubm: eo ꝙ
oīo ſunt intrāſmutabiles ⁊ per ſe ⁊ per accn̄s. ⁊ ſic eſt de
talibus intellectibus qui mouent corpora celeſtia. vt pʒ T. c. 40.
8ᵒ. phyſi. ⁊. 12. metaph. ⁋ Ad aliud cū dicit̄. illud qḋ reci t. 52.
pit ⁊c̄. pōt dici ꝙ verū eſt ꝙ non debet eſſe tale ens pure T. c. 29.
potentiale: qḋ nō ſit pars alicuius actuſ: ſed ſi eſt pars ali t. 38.
cuius actus tūc pōt recipe imediate aliq̄ accn̄ia: nō qdeʒ t. 43.
imediate per abnegatōeʒ medij finalis: imo finalis actꝰ
itellcūs poſſibilis eſt itellcūs agēs: ſed per abnegationē
medij receptiui. ⁊ ſic differt itellcūs agēs ab ipſis ſpēbꝰ
itelligibilibus: q̄ʒuis hec ambo vniant̄ itellectui poſſibi
li ſine medio receptiuo. q̄ itellectus agens vnit̄ ei tanq̄ʒ
eius pncipalis actus ⁊ finalis: ſed ſpēs itelligibilis nō ſic.
ſed tanq̄ʒ diſponens ad itelligere. ⁋ Alr̄ dn̄t aliq̄ ꝙ itel
lectus poſſibilis nō ſolum recipit formas accn̄tales: imo
aliquas ſubas abſtractas ⁊ imāles. dn̄t. n. ꝙ ſuba mālis
itelligit̄ per ſuā ppriā ſpēm q̄ eſt de gn̄e ſube. aliter eniʒ
nō repn̄taret ipaʒ ſubaʒ pprie. nec tn̄ pprie ſunt in intel
lectu poſſibili ſicut forme ſubales. q̄ nō ſunt ad dādū ei
eſſe ſimplr̄: ſed ad repn̄tandū ipſas ſubaſ māles. ⁋ Et ſi
dicas. oīs ſuba imālis ⁊ abſtracta eſt actu itelligēs ⁊ itel
lecta. Poſſuʒ ꝯcedere ꝙ iſte ſpēs ſubaꝝ imāliū ſūt actu
intelligētes nō tanq̄ʒ illud qḋ itelligit: ſed tāq̄ʒ illud quo
intellectꝰ intelligit. perficiūt eni ipm intellectū poſſeʒ ad
intelligēdum ſubas māles quas repn̄tant. ſicut forme
māles perficiūt māʒ corporalē ad opandū operatiōes
nāles vel corporales. Et tu dices. oīs ſuba imālis eſt eter
na. q̄ abſciſio māe a rebꝰ eſt cā ppetuitatis. vt dicit Cō.
2ᵒ. celi. pōt dici ꝙ veꝝ eſt de ſuba māli q̄ nō eſt repn̄tati Cō. 38.
ua alicuius ſube mālis. ſed ſi eſt repn̄tatiua alicuꝰ ſube
mālis pōt eſſe gnābilis ⁊ corruptibilis quoq̄ mō. Uel di
cat̄ ꝙ ſuba imālis q̄ nec eſt mā nec dependet ab aliquo
exn̄te in mā eſt eterna. ſed ſi ſic pōt eſſe gnābilis ⁊ corru
ptibilis. ⁋ Et p h pʒ ad auctē Cō. cū dicit. ꝙ abſciſio ⁊c̄.
per iſtā eniʒ aucteʒ pbaret̄ ſilr̄ ꝙ ſpēs accn̄tis non eſſet
generabilis in intellectu. qḋ eſt falſuʒ ſm oēs. vnde cōdi
tionanda eſt modo pdicto. ⁋ Ad aliud pōt dici ꝙ itelle
ctus poſſibilis nō itelligit̄ a Cōmē. eſſe tota pma pfectio
hoīs: ſed pars pme pfectiōis pprie hoī ⁊ nobiliſſime. pro
tanto eni vocat ipm pmā pfectionē. q̄ ipſe eſt pōr q̄ʒ ſcia
⁊ q̄ʒ intelligere. ⁋ Ad aliā dico ad pūs ꝙ intellectū agē
teʒ nobis vniri in pncipio vt formaʒ pōt duplr̄ intelligi.
Uno mō vt formā ſubaleʒ vel ſm ſeipm: ⁊ ſic eſt veriſſi
mū. q̄ in pncipio eſt idiuiſus loco ab humano corpore: ⁊
eſt natus opari per ipm inq̄ʒtū eius actio. ſ. abſtractio nō
recipit̄ in itellcū poſſibili niſi fuerit diſpoſitus per aliqḋ
exn̄s in corpore hūano. Alio mō pōt itelligi intellectum
agentē vniri nobis q̄ʒtū ad eius cognitionē. ⁊ ſic nō vnit̄
nobis in pnᵒ: q̄ nō ſtatiʒ habemꝰ cognitionē eius pfectā:
imo adhuc requirit̄ cognitio oīum qditatū abſtrahibiliuʒ
quas ipſe eſt aptꝰ natꝰ facere actu itellectas. vt meliꝰ vi
debit̄ i qōne de itellcū ſepatoꝝ deo ꝯcedēte. ⁋ Ad aliā
auctē Cō. pōt dici vno mō ꝙ h ſic itelligit Cō. ꝙ itellcūs
agens nō eſt cōpoſitꝰ ex itellcū poſſi ex pte ſua. ⁊ ſic nō ē
eius mā ex q̄. ſed tn̄ eſt eiꝰ mā in qua. ⁊ h voluit negare.
⁋ Itē h etiā p tāto potuit dicere. q̄ mā put accipit̄ fa
moſe eſt pnᵐ corruptiōis rei q̄ eſt in ea. locus aūt ſʒ ꝙ lo
cus magis eſt cōſeruatiuus rei locate: vel ſaltē nō eſt cor
ruptiuus: ſicut vnus orbis cōtinēs aliū nō eſt pnᵐ corru
ptionis eius. Et ad iſtū ſenſuʒ dicit Cōmē. ꝙ intellectus
mālis eſt ſicut locus agētis nō mā. ſ. q̄ ſit pncipiuʒ corru
ptiōis eius: ꝙ tn̄ ſit eiꝰ ſubm ⁊ pfectibile per ipm voluit
Cōmē. negare. ⁋ Ad aliud dicendū ꝙ in nobis nō ē du
plex potētia cognoſcitiua abſtracta per receptionē a no
ſtris fantaſmatibꝰ: ſed alio mō pōt in nobis eſſe duplex
poᵃ cogſcitiua abſtracta. ⁊ ſic itellcūs agens nō recipit a
fantaſmatibꝰ. ſʒ ſolū poſſis dico p ſe ⁊ directe. Et ad illud

qđ ſequit̄ ꝙ an̄ia nr̄a hēbit ꝛc̄. poſſumus dicere ꝙ hn̄ hȝ
ſibi op̄ationē ꝓpriā eternā ꝛ que eſt ei⁹ ſub̄a vel ꝯn̄s ei⁹
ſub̄aȝ. ſed nullā nouā op̄ationē hȝ oīo ſibi ꝓpriā ſine cor
pore ſub̄o vel motiuo: ꝛ ſic itellexit Ar̄. ꝛ cū dixit. intelli
gentē quēcūqȝ ꝛc̄. ver̄ ē itellectiōe noua ꝛ ſup̄addita ſue
ſub̄e. ſed itellectiōe ſibi coeterna: q̄ ēt eſt ſua ſub̄a vl̄ ꝯn̄s
imediate ſuā ſub̄aȝ pōt itelligere ſine fantaſmate.

Ad rationeȝ in p̄n̄ qōnis poſitaȝ dicef ꝙ eſt p̄s
eēntialis mō p̄us dcō ꝛ cōcederef
ꝙ aīa humana tota nō eſt oīo ſimplex ſub̄a: ſed hn̄ ē ſim
plex ſimplicitate oppoſita cōpōni ex mā̄ corporali ꝛ for
ma corporali: ꝛ hoc ſufficit in tali forma ſubſiſtente q̄ hȝ
qn̄qȝ ſuā op̄ationē imanētē ꝛ qn̄qȝ nō. talis. n. idiget p̄n̄
receptiuo ꝛ p̄n̄ actiuo ſue op̄atōis. ꝛ p̄p̄ h̄ dicit Cōmē. in
Cō zo. cōmēto. zo. ꝙ qn̄ qs intuebit̄ itellcm̄ mā̄lē cuȝ itellectu
agente tūc apparebūt eſſe duo vnū vno mō ꝛ aliud alio:
ſunt eñ duo p̄p̄ diuerſitatē actiōis eoꝝ. Actio. n. iſti⁹ eſt
gn̄āre illius v̄o iformari: ſunt aūt vnū. q̄ itellcūs mā̄lis
p̄ficit̄ per itellcm̄ agentē ꝛ itelligit ip̄m. ꝛ h̄ mō dicimus
ꝙ itellect⁹ cōtinuat⁹ nobiſcū app̄et in eo ꝙ ſunt due vir
tutes. q̄rū vna ē actiua: ꝛ alia eſt de gn̄e v̄tutū paſſiuaꝝ.
nec tn̄ putes ꝙ iſte due v̄tutes ſint vnius ſub̄e ſimplicis
actu ſubſiſtētis: ſed vni⁹ ſubſtātie cōpoſite fm̄ diuerſas
p̄tes eius eēntiales: ꝙ ſi iſtud diceres multa icōueniētia
ſeq̄rent̄. vt p̄ȝ ex p̄miſſis. q̄re ꝛc̄. Qō. XXVII.

COnſequenter q̄rit̄. Utr̄ intellect⁹ poſſibilis hūan⁹ ſit i
q̄libȝ intelligentia que itelligit aliq̄d extra ſe:
Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q̄ ſi ſic tūc intellect⁹ poſ
ſibilis eſſet in itellectu agēte: qđ eſt abſurdū.
ꝛ p̄ȝ ꝯn̄a. q̄ itellect⁹ agens itelligit aliq̄d extra ſe. q̄ itel
Cō. 36. ligit ſub̄as abſtractas. vt dicit Cōmen. in iſto 3°.
Cōm. 5. **Oppoſitum** arguit̄ auctate Cōmē. in iſto 3° cō
mēto. 5. vbi loquēs de itellectu poſ
ſibili dicit. ꝙ hic neč̄io eſt in oī intelligētia q̄ itelligit ali
q̄d extra ſe: ꝛ ſi nō tūc nō eēt multitudo in formis abſtra
ctis. ꝛ iō declaratū eſt in p̄ma ph̄ia. ꝙ nulla forma ē libe
rata a po⁹ ſimpl'r niſi forma p̄⁹ q̄ nihil itelligit extra ſe.

Ad huius intellectū eſt cōſiderādū ꝙ intellectū
poſſibilē hūanū eſſe in q̄libȝ itelligētia
q̄ intelligit aliq̄d ex̄ ſe pōt itelligi dupl'r. Uno mō qđ ē in
ea fm̄ ſuā ſub̄aȝ ſicut pars eēntialis ei⁹ quoquo mō. alio
mō q̄ꝫtū ad quādā cōditionē ſil'eȝ ꝯditiōi ipſius itellect⁹
poſſibilis. ſ. quantū ad ſuā diminutionē ſeu iperfectionē.
Tunc dico duo ad qōnē. p̄ ꝙ itellectus poſſibilis hūan⁹
nō reperit̄ in q̄libȝ itelligētia q̄ itelligit aliq̄d extra ſe fȝ
p̄mū modū: qđ ꝓbo ſic. Si q̄libet itelligentia itelligens
aliq̄d extra ſe eſſet cōpoſita ex intellectu poſſibili hūano
ꝛ q̄dā alia ſub̄a: tunc oīs talis ſub̄a eēt trāſmutabilis ali
t. 2. c. 46 quo mō. qđ vr̄ abſurdū: ꝛ ꝯ Ar̄. ꝛ Cōmen. in. 8. ph̄y. ꝛ. iz.
ꝛ. ſz. meta. ꝛ p̄ȝ ꝯn̄a. q̄ fm̄ Cōmen. in. iz. meta. oē cōpoſitū eſt
t. 2. c. 29 notū. i. trāſmutabile aliq̄ mō vel fȝ ſub̄aȝ. vel fm̄ accn̄s
ꝛ. 38. receptū in eo. ¶ Itē ſeq̄ret̄ ꝙ q̄libet intelligentia intelli
ꝛ. 43. gens aliq̄d extra ſe recipet aliq̄d a fantaſmatibus huma
Cō. 39. nis eo ꝙ ipſe itellectus poſſibilis hūanus nō eſt niſi vn⁹
Cōm. 5. nūero in quocūqȝ fm̄ intentiōeȝ Ar̄. ꝛ Cōmē. ꝛ ſic cū in
tellectus ipſe poſſibilis recipet a fantaſmate ſor. itellig ē
tia mouēs orbeȝ ſtellarū vel ſaturni recipet ab eo: qđ eſt
abſurdū. ¶ Itē ſi intellcūs poſſibilis fm̄ ſuā ſub̄aȝ eſſet
neceſſarius cuilibet intelligētie q̄ itelligit aliq̄d extra ſe.
aut hoc eſſet p̄p̄ mouere ſuū orbē: aut p̄p̄ itelligere aliq̄d
extra ſe. aut p̄p̄ multitudinē ſpecificaȝ iter eas. Nō p̄mo
mō. q̄ itellect⁹ nr̄ nō vr̄ eſſe cā motus celi. nec z° mō. q̄
intellect⁹ noſter agens etiaȝ intelligit aliq̄d extra ſe: ꝛ tn̄
ipſe nō eſt cōpoſit⁹ ex itellectu mā̄li ſiue poſſibili. ¶ Itē
intellect⁹ poſſibilis nō vr̄ eſſe neceſſarius alicui ad itelli
gendū aliq̄d extra ſe niſi illud qn̄qȝ itelligat ꝛ qn̄qȝ non.
Tale. n. indiget trāſmutari ad intelligēdū qđ nō ꝯuenit
ſub̄e tali ſine ſub̄o itellectualis nāe. nunc aūt itelligentie
mouētes corp̄a celeſtia ſp̄ itelligūt ꝛ eodē mō. ꝛ nō qn̄qȝ
itelligūt ꝛ qn̄qȝ nō. vt p̄ȝ. iz. meta. Si v̄o diceret̄. ꝙ oȝ eē T. c. 36.
itellcm̄ poſ'eȝ in illis itelligētijs ad h̄ ꝙ ſint multe ꝛ diuer
ſe fm̄ ſp̄ēm: h̄ vr̄ icōueniēs. q̄ poſ'e eſt aliq̄s ſub̄as oīno
ſimplices eſſe diuerſas fm̄ ſp̄ēȝ. vt forma ſub̄alis ignis ē
eque ſimplex ſicut forma ſub̄alis aq̄ ꝛ ecōuerſo: ꝛ h̄ dico
fm̄ ſubſtātias ſuas: ꝛ tn̄ ſunt diuerſe fm̄ ſp̄ēm. ¶ Et con
firmat̄. q̄ ſi intellectus poſſibilis hūanus eſſet in intelli
gentijs p̄p̄ hoc vt diuerſificent̄ fm̄ ſp̄ēm. aut eſſet eq̄lis
p̄fectiōis in oīb⁹ fm̄ ſe: aut eſſet minoris vel maioris p̄fe
ctiōis in diuerſis. Si p̄mo mō tūc ex ip̄o nulla ꝓueniret
diuerſitas in eis. ſi ſcđo mō hoc eſſet abſurdū. q̄ ſic eſſet
diuerſus fm̄ ſp̄ēm in diuerſis. In talib⁹. n. ſub̄ijs imā̄li
bus diuerſitas fm̄ maiorē ꝛ minorē perfectionem eſt di
uerſitas ſpecifica: vel non eſt ſine ea. Ridiculū aūt eſſet
dicere ꝙ itellectus poſſibilis hūanus eſſet pl'es fm̄ ſp̄ēȝ.
vn̄ nulla app̄et neceſſitas. q̄re itellect⁹ poſſibilis fm̄ ſuā
ſub̄am ꝓpriā ſit in alijs intelligētijs tanq̄ȝ pars eaꝝ eēn
tialis: aut tanq̄ȝ ſub̄m: nec iſto mō itellexit Cōmē. vt pu
to. ¶ Scđo dico ꝙ itellect⁹ poſſibilis hn̄ ē in q̄libȝ itelli
gentia q̄ intelligit aliq̄d extra ſe z° mō. ſ. q̄ꝫtū ad aliquaȝ
cōditionē ſil'eȝ cōditiōi itellcūs poſſ'is. q̄ q̄dē ꝯditio ē de
fect⁹ p̄fectiōis aliq̄lis ꝛ vocat̄ po⁹ vel potētialitas: ꝛ hoc
breuiter ꝓbo ſic. Si itelligētie q̄ itelligūt aliq̄d extra ſe
nullā iperfectionē hn̄ent tūc nō eēnt diuerſe fm̄ ſp̄ēȝ ab
inuicē nec a p̄⁹ intelligentia q̄ eſt de⁹. qđ eſt ipoſ'e. ꝛ ꝓbat̄
ꝯn̄a. q̄ q̄ ſunt eq̄lis p̄fectiōis eēntialis ſunt eiuſdē ſp̄ei. ꝛ
ecōuerſo. ſicut. n. eq̄litas fm̄ q̄ꝫtitatē ē vnitas fm̄ q̄ꝫtita
tē. vt p̄ȝ ex. 5. meta. ſic rōnabile ē vt eq̄litas fm̄ p̄fectōeȝ T. c. 20.
ſit vnitas fȝ ſp̄ēȝ. Si g̊ alie itelligētie debēt eſſe diuerſe
a p̄ma ꝛ iter ſe neč̄e eſt vt hēant aliq̄d iperfectōis reſpcū
ipſi⁹ p̄mi ꝛ adinuicē. iſta aūt diuerſitas nō pōt itelligi p̄
fecte ſine itellectu poſ'i hūano vt declaratū fuit p̄us.

Per hanc g̊ diſtictionē p̄ȝ ſolo rōnū. Utrū aūt i
telligētie aīe a p̄ma ſint aliq̄ mō ꝯpoſi
te. ſ. ex eēntia ꝛ eē vel ex aliquo ſubiecto potētiali alio tn̄
ab itellectu hūano ad p̄ns nō determino. q̄re ꝛc̄.

¶ Que v̄o fȝ potētiā prior in vno eſt: oīo aūt
nō in t̄p̄e ſed nō aliqn̄ q̄dē intelligit aliqn̄ vero
nō intelligit. Tex. cō. XX. Qō. XXVIII.

NUnc t̄p̄s eſt q̄rēdi. Utr̄ itellect⁹ poſ'is poſſit
itelligere ſeip̄m. Et arguit̄ p̄ ꝙ nō. q̄ ſicut ſe
hȝ ſenſus ad ſentire ſic itellect⁹ ad itelligere.
per cōueniētē ſiliтudinē: ſed ſenſus nō ſentit
ſeip̄m. imo neqȝ ſuā cognoſcit ſenſationē. vt
vult Ar̄. in de ſōno ꝛ vigilia. nō eñ viſus ſentit ſeip̄ȝ qn̄ p̄° hui⁹.
videt. ¶ Itē qđ nō eſt ſenſibile nō eſt itelligibile cū itel T. c. iz.
ligere vel ſit fantaſia vel nō eſt ſine fantaſia. ꝛ itelligētē T. c. 30.
quēcūqȝ neceſſe ē fātaſma aliqđ ſpeculari: ſȝ itell's poſ'is ꝛ. 39.
nō ē ſenſibilis. vt p̄ȝ ex iſto 3°. q̄re ꝛc̄. ¶ Itē ſi ſic tunc idē T. cō. 3.
eſſet in actu ꝛ in po⁹ reſpectu eiuſdeȝ. qđ eſt ipoſ'e. q̄ iſta ꝛ. 5.
ſunt valde oppoſita. vt p̄ȝ. 9. meta. ꝛ hr̄ a Cōmē. in p̄ h⁹. ꝛ T. cō. 6.
p̄ȝ ꝯn̄a. q̄ itelligere eſt act⁹ reſpcū itell's intelligētis: ꝛ in Cōm. 6.
tellect⁹ ē in po⁹ reſpcū itellectiōis. vt p̄ȝ ex iſto 3°. q̄re ꝛc̄. T. c. i7.
¶ Itē ſi ſic aut intelligeret ſeip̄ȝ p̄ ſuā eēntiā ſeu ſub̄aȝ.
aut p̄ aliq̄d aliud. p̄ ſufficientē diuiſionē. nō p̄ ſeip̄ȝ. q̄ in
telligibilia ꝛ intellect⁹ poſ'is ſunt eiuſdē rōnis. q̄ al'r itel
lect⁹ poſ'is nō eſſet po⁹ vna. ſi g̊ itell's poſ'is eſt itellect⁹ a
ſeipſo p̄ ſeip̄m. ſeq̄t ꝙ ēt alia itelligibilia eſſent itelligibi
lia p̄ ſeipſa. ꝛ tūc ſicut intellect⁹ poſ'is itelligit ſe ſic ꝛ alia

intelligerēt.qȯ eſt abſurdū.lapis.n.⁊ lignuꝫ nõ itelligūt.
ſi aūt ipſe intellectꝰ poſſis eſt itelligibilis per intẽtioneꝫ
aliã ſiue per aliqd aliud:tūc cū alia intelligibilia.ſ.entia
mãlia ſint itelligibilia per aliqd aliud ⁊ ipa nõ itelligūt.
ſeqꝛ ꝙ itellectꝰ poſſis ēt nõ itelligeret qȯ ē abſurdū.⁊ hec
ē rõ Ar.in lr̃a. ⸿ Iteꝫ qȯ nõ põt mouere itellcm̃ nõ põt
itelligi.itelligibile.n.mouet itellcm̃ ſic̃ ſenſibile ſenſuꝫ:⁊
T.cõ.2. ꝑꝑ h̃ itelligere ē ſic̃ ſentire ſm Ar.h̃.ſꝫ itellcūs poſſis nõ
põt mouere itellcm̃ poſteꝫ cū nihil moueat ſeipm ⁊ aplꝰ
T.c.17. ſemꝑ eſtimabiꝛ ſpēs aliq̃ mouēs.3°phy.ipſe aūt itellcūs
poſſis nõ eſt ſpēs aliq̃.imo eſt ens pure potētiale ſm ſe.
T.cõ.8. ⸿ Oppoſitū vlt Ar.i lr̃a ibi.⁊ ipe aūt ſeipꝫ põt itelligere.

Ad qõnem p̊ dico breuiter. ꝙ itellcūs poſſis põt ſeipm intelligere. 2°.oſtẽdeꝛ ꝙ non
intelligit ſeipm ꝑ ſeipꝫ.ſ.per ſuã ꝓpriã ſubaꝫ. 3°.videbiꝛ
modus ꝑ quē cõtingit ei ſeipꝫ itelligere. ⸿ Primū bre
uiter ꝓbari põt.qꝛ intellcūs poſſis põt itelligere oē illud
qȯ ꝯtineꝛ ſub eius obo p̊ ſic̃ viſus põt videre oē illud qȯ
ꝯtineꝛ ſub ſuo obo p̊.mõ intellcūs poſſis ꝯtineꝛ ſub ente
qȯ ē p̊mū obm itellcūs.q̃re ⁊c̃. ⸿ Itē itellcūs poſſis enū
ciat aliq̃ de ſeipſo ſm affirmationē ⁊ negatõeꝫ vt ꝙ ipſe
ſit ſuba incorꝑea ⁊ ē in poª ad itelligibilia ⁊ h̃ multa:ſic̃
pꝫ ex p̊us dictis. ⸿ 2ᵐ oſtẽdiꝛ.qꝛ ſi itellcūs poſſis eēt itel
lectus ꝑ ſeipꝫ ſine q̃cūqꝫ intellectiõe ſibi ſuꝑaddita ſeq̃
reꝛ ꝙ in ipo ſua itellectio eēt idē cū ſua ſuba.qȯ vꝛ ipoſſe.
Cõm.15 Iſtã rõnē tãgit Cõm. in ꝯmēto.15°.vbi ſic dic̃. ⁊ ſi iſte itel
lectꝰ eēt itellcūs ꝑ ſe ꝯtingeret in ſcia ſpeculatiua ꝙ ſcia
⁊ ſcituꝫ eſſent ideꝫ:qȯ eſt ipoſſe.ꝯña nõ eſt oīo maniſeſta.
nec ēt ipoſſ.tas ꝯñtis.⁊ iȯ ꝯſiderãdū ē i iſtis. ꝯña itaqꝫ ſic
mãifeſtaꝛ a q̇buſdã.nã mediū eſt ꝓpingius extremis q̃ꝫ
extrema iter ſe.h̃ bñ maniſeſtū ē. Cū g̊ itellcūs ⁊ itelligi
bile ſe hēant ſicut extrema:⁊ intellectio ſit ſicut mediuꝫ
inter ea.ſeqꝛ ꝙ ſi itellcūs ⁊ itelligibile ſint oīo vnū ⁊ idē
cum eis:⁊ ſic ſi intellcūs poſſis ſm ſeipm eſt intelligens ⁊
qȯ intelligiꝛ neceſſe ē ꝙ itellectio ſua ſit ſuba ſua.⁊ ſic pꝫ
ꝯña.ſed falſitas huius ꝯñtis põt ſic ꝓbari.nam ſi intelle
ctus poſſis eſſet ſua intellectio eſſentialr̃ nunq̃ꝫ reciperet
de nouo itellectionē ſue ꝓprie ſube. nihil.n.ē per ſe rece
ptiuū alicuius qȯ eſt eiuſdē ſpēi cū eo: oīs aūt intellectio
ꝓpa ſm quã itelligiꝛ ſuba ꝓpa itellcūs poſſis ē eadē ſm
ſpēm ꝑ ſe loquēdo:ſicut ⁊ ipſe ē vnus ſm ſpēm.ſi g̊ intel
lectꝰ poſſis eēt ſua itellectio nūq̃ꝫ reciperet ſuã itellectiõeꝫ
eo ꝙ recipiēs dꝫ eē denudatū eſſentialr̃ a tota ſpē ipſius
Cõm.4 recepti ſic̃ pulchre docet cõmē.in iſto 3°. ꝯmēto.4. Ridi
culum eniꝫ eſſet dicere ꝙ aliqd eiuſdē ſpēi cū aliquo eēt
ꝑ ſe receptiuū illiꝰ.vt ꝙ vna albedo eēt ꝑ ſe receptiua al
terius albedinis. incõueniēs aūt vꝛ oīo ꝙ itellcūs poſſis
nūq̃ꝫ recipiat de nouo itellectionē ꝓpriã ſue ꝓpe ſube.qꝛ
q̇libꝫ itelligēs experiꝛ i ſeipo ſe itelligere ꝓpriã ſubaꝫ itel
lectꝰ poſſis ⁊ eiꝰ d̃ñaꝫ a ſua poª q̇q̇ mõ:⁊ ab intellcū agēte
⁊ a ſpē itelligibili recepta i itellcū.g̊ ſeqꝛ ꝙ itellcūs poſſis
nõ ē itellcūs a ſeipo ꝑ ſeipꝫ.Et ex h̃ ſeqꝛ vnū correlꝫ:qȯ
ēt p̊us poſitū ē.ſ.ꝙ itellcūs poſſis nõ ē ſuba aliq̃ itellcūa
lis actu de ſe formalr̃. qꝛ oīs talis ſuba ē de ſe itelligēs ⁊
t.r.c.15. itellcã itellectiõe q̃ ē ſua ſuba ſm doc. Ar.⁊ ꝯmē.i iſto 3°.
⸿ Sꝫ diceret aliqs ꝯ iſtȯ correlꝫ ꝙ nõ ſeqꝛ. ⁊ cū dꝛ.oīs
ſuba itellectualis actu exñs de ſe itelligit ſeipaꝫ ⁊c̃. verū
eſt ſi ſit talis ſuba actu q̃ nõ ſit dependēs in oꝑatiõe ſua
ab aliq̃ exñte in mã.ſ.a fãtaſmate. h̃ nõ ꝓficit. qꝛ ſꝫ iſtã
põnē ipſe itellcūs poſſis erit ſuba actu nãlr̃ p̊uſq̃ꝫ mouea
tur ab aliq̃ fantaſmate hūano. ⁊ ſic nãlr̃ p̊us hēbit aliq̃ꝫ
oꝑõnē.qȯ nõ eēt niſi p̊us nãlr̃ itelligeret ſuã ꝓpaꝫ ſubaꝫ.
Et cõfirmaꝛ.oē qȯ de ſe formalr̃ ē ens actu añq̃ꝫ mouea
tur ⁊ iformeꝛ ab aliq̃ de ſe ē itelligibile ab ipſo itellectu
poſſi p̊uſq̃ꝫ ab aliq̃ moueaꝛ. Sic g̊ itellcūs poſſis eſt ſuba
actu de ſe formalr̃ añq̃ꝫ imuteꝛ ab aliq̃ exñte i mã nec̃io
p̊us eſt itelligibilis ſiue intellcūs a ſeipſo. q̃re g̊ p̊us nãlr̃
intelliget ſeipꝫ q̃ꝫ moueaꝛ a fantaſmate cū ibi eſt p̊us in
tellectꝰ ⁊ itelligibile ſm ſeipꝫ. Sꝫ ad h̃ rñdeꝛ hic ꝙ itel
lectꝰ poſſis bñ ē actu de ſe itelligibilis nãlr̃ añq̃ꝫ moueaꝛ
a fantaſmate.ſꝫ nõ eſt itelligibilis ſꝫ ſeipꝫ.nec põt itelli
gere ſeipꝫ poª ꝓpinq̃ niſi cū recepit ſpēꝫ a fantaſmate:q̃
q̇dē ſpē diſponiꝛ ad recipiēdū cognitionē ſuipſiꝰ. Sꝫ il
lud nõ eſt rõnabile oīo. qꝛ poſtq̃ꝫ itellcūs poſſis eēt ſuba
ens actu de ſe formalr̃ añq̃ꝫ moueretur ab aliq̃ alio ipe de
beret alr̃ ⁊ magis eē diſpoſitꝰ ad recipiēdū cognitionem
ſuipſiꝰ q̃ꝫ ad recipiēdū cognitiões alioꝝ entiū. vñ cū ad
recipiēdū cognitões entiū nãliū diſponaꝛ ꝑ ſpēs eoꝝ nõ
eēt rõabile ꝙ eiſdē ſpēbꝰ ꝓficereꝛ ad cognitõeꝫ ſuipſiꝰ.
ꝙ g̊ itellcūs poſſis idigeat ad cognitionē ſuipſiꝰ diſponi
per ſpēs alioruꝫ hoc nõ eſt: niſi qꝛ ipſe ſm ſe eſt ens pure
in potentia receptiua ⁊ nõ actu de ſe formalr̃. ⸿ Nūc vi
dendus eſt modus ꝑ quē itellcūs poſſis ꝑueniat ad itelli
gere ſeipꝫ.⁊ breuiter credo ꝙ modus eſt ꝙ p̊us itelligat
aliqȯ itelligibile per eius ſpēm receptã qȯcūqꝫ ſit illud.
deide cõſiderat iſtã ſpēꝫ in ſe receptã de nouo:⁊ poſtmo
dum cõſiderat potētiã receptiuã illius ſpēi ⁊ tandē cõſi
derat ſubaꝫ ſubiectã illi poᵉ ⁊ illi ſpēi recepte. Nec oꝫ di
cere ꝙ ſimꝛ intelligat oīa illa:ſed cognitio rei cuius ſpēs
iformat intellcm̃ ꝯtinuabiꝛ per aliqȯ tp̄s ⁊ in fine illius
tp̄is incipiet cõſiderare ſpēꝫ illã receptã ⁊ illa conſidera
tio erit ꝑ aliqȯ tp̄s.deide in fine illius tp̄is incipiet intel
ligere potentiã ſuſceptiuã illius ſpēi.⁊ poſtea ꝯtinget vt
intelligat ſubam ſubiectã illi potētie ⁊ ſpēi: ⁊ ſic itelliget
ſeipm.Et ſi qs q̃rat.qd ſit p̊ncipiū effectiuū illius intelle
ctiõis q̃ intellcūs poſſis ſeipm itelligit.Credo ſine dubio
ꝙ illud ſit itellcūs agens.⁊ credo ꝙ illa eadē ſpēs q̃ p̊us
diſponit intellcm̃ ad itelligere q̇ditatē eius cuiꝰ eſt ſpēs:
ēt diſponit ipm ad ſuſcipiendū itellectionē ſuipſiꝰ ſꝫ di
uerſimode.nã illa ſpēs eſt cõformis q̇ditati quã repñtat
⁊ eius effectꝰ quoquo mõ ⁊ ſm h̃ diſponit ⁊ ꝑficit itelle
ctū poſſem ad itelligere q̇ditateꝫ illã:⁊ illa ſpēs eſt in itel
lectu ſicut forma ei inherēs ⁊ ipm ꝑficiens.⁊ eſt effectus
ipſiꝰ itellcūs poſſis tanq̃ꝫ ſubi ⁊ mã in q̃ vt p̊us apparuit.
⁊ ſm iſtã cõditõeꝫ ipſa ꝑficit itellcm̃ ad itelligēdū ſeipꝫ.
⁊ ipſa etiã eſt qȯdã ens in ſe:⁊ ſic ꝑficit intellcm̃ ad cogni
tionē ſuipſiꝰ.ſ.ſpēi itelligibilis. ⁊ credo ꝙ h̃ voluit dice
re Cõm. in iſto 3°.ꝯmēto.8.vbi dicit. ꝙ cū itellcūs fuerit Cõm.8.
in hac diſpõne.ſ.vbi erit actuatꝰ ſpē itelligibili q̇ditatis
alicuius tūc itelligit ſeipꝫ per qȯ ipſe nõ eſt aliud niſi for
me reꝝ inq̃tuꝫ abſtrahit eas a materys.i. ſm ꝙ ipſe eſt
diſpoſitus ⁊ ꝑfectus ſpēbꝰ itelligibilibꝰ abſtractis a mã.
cū ergo itelligit ſeipꝫ mõ accñtali. vt dicit Alexan.i.ſm
ꝙ accidit itellectis reꝝ q̃ fuerūt ipſe.i.eēntia eiꝰ. hec ſūt
v̓ba Cõ.q̃ ſic itelligo.ꝙ itellcūs itelligit ſeipꝫ mõ accñta
li.i.diſponiꝛ ad itelligēdū ſeipm ꝑ aliqȯ accñs.ſ.ꝑ ſpēm
itelligibilē receptã in eo: ⁊ h̃ eſt qȯ ſubdit. ſm ꝙ accidit
.i.cõtingit itellectis reꝝ.i.ſpēbus intelligibilibus reꝝ ꝙ
fuerint ipſe.i.eſſentia eius.i.ꝙ fuerūt recepte in eſſentia
eius.nõ g̊ eſt itelligēdū ꝙ ipſe itelligit ſeipꝫ ꝑ ſpēs reꝝ ꝑ
tãto.qꝛ ille ſpēs ſint idē eſſentialr̃ cū ſuba ipſiꝰ intellcūs.
h̃ abſit. ſed qꝛ h̓ ſpēs accidunt ei ⁊ recipiunꝛ in eiꝰ eēn
tia:bene tñ verū eſt ꝙ h̓ ſpēs ſunt eſſentie intellcūs poſ
ſibilis ſm ꝙ ipſe nõ eſt diſpoſitus preparatus ad intelli
gere ſine illis:ſed tñ ille ſpēs non ſunt idem eſſentialiter
cum ſubſtãtia intellectus poſſibilis abſolute. ⁊ hec expo
ſitio hic eſt cõſideranda. Cõſiderãdū etiã ꝙ q̃uis itelle
ctus poſſibilis ſm cõem doctrinã nõ intelligat ſeipm in
eodē inſtanti in quo intelligit rē cuius ſpēs eſt apud euꝫ:
ſed in alio inſtanti.⁊ in tp̄e medio cõtinuatur intellectio

illius rei cũ ꝯtingit ꝙ illud tꝑs eſt multũ breue ⁊ paruũ:
⁊ ꝓꝑ eius paruitatẽ putaƭ nullũ eſſe. ⁊ iõ in eodẽ inſtanti
crediƭ vtraqꝫ intellectio cõtingere: imo audiui aliquos
dicere ſe experiri in ſeipſis ꝙ ipſi itelligerẽt ſilƚ rē ⁊ ipm
ſuũ intellectuꝫ. h aũt eſt bñ difficile. ⁊ forte ingreƭ a mõ
in ꝯſtibus. an intellect⁹ poſſit ſilƚ itelligere plura itelligi
bilia diuerſis itellectiõib⁹. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ itellcũs poſ-
ſibilis nõ ſolũ põt itelligere ſeipm mõ ꝓdcõ itellectione
ſimplici ⁊ itnitiua q̃ eſt de pͥmis ei⁹ opatiõib⁹ q̃quo mõ.
ſed ẽt ipſe põt ſe itelligere enũciando aliq̃ de ſeipſo ſm
affirmationẽ ⁊ negationẽ. vt ꝙ ipſe ſit ſuba mãlis ⁊ icor-
porea ⁊ receptiua ſpẽrũ ⁊ alia hꝫ: q̃ etiã de ipſo demrati-
ue cogſcit. ſicut pꝫ ex iſta ſcia de aia. ⁊ in hac ſcia eſt dele-
ctatio mirabilis ⁊ ſincera quã nõ ꝑcipiũt niſi pauci.

Ad rationes in oppoſitũ. Ad pͥmã dõm ꝙ ſilẽ ẽ
in h. ꝙ ſicut ſentire eſt act⁹ ipſius
ſenſus. ita itelligere itellcũs ⁊ in alijs multis. Sꝫ diſſilẽ
eſt in h. qꝛ ſenſus eſt virt⁹ corporea. ⁊ iõ nõ põt reflectere
ſe ſupra ſeipm ſm cõeꝫ modũ loquẽdi. q̃re nõ cognoſcit
ſe. Intellcũs aũt eſt incorpore⁹. iõ põt redire ſupra ſeipꝫ
ſe cognoſcẽdo poſtq̃ꝫ cognouerit alia. ¶ Si aũt aliqs ſi-
bi q̃reret demrari iſtã ꝯnẽ. ſ. ꝙ virt⁹ corporalis nõ põt re
cipere cognitionẽ ſuipſi⁹. h eẽt difficile: ſed dimitto ꝓꝑ
breuitatẽ: ⁊ in li⁰ de cauſis dꝫ eſſe ſpeculatio de h. ¶ Ad
aliud cũ dƭ. qd nõ ẽ ſenſibile nõ eſt itelligibile ⁊c̃. dico ꝙ
verũ eſt ꝙ illud qd nõ eſt ſenſibile nõ eſt itelligibile pͥ. i.
nõ ꝓcedẽte cognitiõe alicui⁹ alteri⁹: ſed qd nõ eſt ſenſibi-
le põt eſſe itelligibile ſcdario. ſ. ꝓcedẽte cognitõe alteri⁹.
T.c.39. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. vt pꝫ ex mõ dcõ. ꝙ aũt dicit Ar. ꝙ in-
telligentẽ quẽcũqꝫ neceſſe eſt ⁊c̃. nõ ſic eſt itelligendũ ꝙ
illud fantaſma vlƚ ſit ſpẽs idiuidualƚ repñtãs rẽ q̃ itelli-
giƭ: ſed ſufficit ꝙ ſit fantaſma alicui⁹ alterius ad qd illud
qd itelligiƭ hẽat habitudinẽ ꝑ ſe. ſic aũt eſt in ꝓpoſito. nã
itellcũs poſſis dũ ſeipꝫ itelligit põt vti fãtaſmate alicui⁹
rei ſiue q̃ditatis ad quã ſe hꝫ ſicut mobile ad motuꝫ: ita
ꝙ q̃ditas fantaſiata mouet intellcm̃ ad ſuã ſpẽꝫ per quã
ſeipm itelligit mõ ꝓdcõ. ¶ Ad aliud põt dici: ꝙ bñ ꝯclu
dit itellcm̃ nõ itelligere ſe per ſeipm oio. ſed ꝑ ſpẽm alte
rius entis. Cõſiderãdũ tñ eſt ꝙ idẽ eẽ in actu ⁊ in po᷒ re-
ſpectu eiuſdẽ ⁊ ſꝫ idẽ ſui nõ eſt poſſe. ſed ſꝫ aliud ⁊ aliud
bñ eſt poſſe. vt pꝫ in aiali mouẽte ſeipm. dicã q̃ ꝙ aia itel
lectiua itelligẽs ſeipaꝫ ẽ in actu ⁊ in po᷒ ſilƚ reſpcũ ſui itel
ligere: ſed h eſt rõne diuerſoꝝ q̃ ſũt in ea. Eſt. n. in po᷒ re
ceptiua rõne ſue nãe poſſis. ⁊ eſt in po᷒ actiua reſpcũ itel-
lectus agẽtis. vt pͥus dcm̃ fuit. ¶ Ad aliud dico breuiter
ꝙ intellcũs itelligit ſeipꝫ ꝑ aliqd aliud. ſ. ꝑ ſpẽꝫ alicuius
alterius mõ pͥus dcõ. nõ aũt per ſuã ſubaꝫ ꝓpe. Et cũ dƭ.
q̃ entia q̃ ſunt itelligibilia per ſuã ſpẽꝫ erunt itelligibilia
ſicut itellcũs. dico ꝙ non eſt ſilẽ. qꝛ ſpẽs reꝝ mãliũ qb⁹
intelliguƭ nõ ſunt in eis in actu ſubiue ⁊ inherẽter. ſꝫ in
potẽtia actiua ꝓ q̃to mouent intellcm̃ ad ſuas ſpẽs: ⁊ iõ
nõ intelligũt ſm eas: ſed hꝫ ſpẽs ſũt in itellcũ ſm actũ. i.
inherẽtes ei formalƚ. ⁊ ſic ꝑficiũt eũ ad itelligere. ⁊ hec ẽ
t.t.c.16. intẽtio Ar. ⁊ Cõmẽ. in lr̃a. dicit. n. Ariſt. ꝙ in habẽtibus
mãm vnũqdqꝫ intelligibiliũ eſt in potẽtia. ſ. ad ſpẽm in-
telligibilẽ mõ ꝓdicto: ⁊ ideo illis. ſ. rebus mãlibus nõ in-
heret intellect⁹. i. intelligere. Et ſubdit. ſine mã enim eſt
intellectus taliũ. i. intelligere taliũ eſt in potẽtia imãli. ſ.
in intellectu. Illud aũt. ſ. ens mãle cuius ſpẽs eſt in intel
lectu: eſt intelligibile ⁊ nõ intelligẽs. ⁊ hoc etiã voluit di
Cõm.16 cere Cõmẽ. ibidẽ. vbi ſic loquiƭ. Diſſolutio ergo queſtio-
nis eſt. ꝙ intẽtio per quã intellectus mãlis fit intellcũs
actu eſt qm̃ eſt intellectũ in actu. i. ſpẽs intelligibilis per
quã intellectus mãlis fit actu itellectus eſt in ipſo intel-
lectu actu. ſ. ſicut forma ei inherẽs. Intentio vͦo per quã

res que ſunt extra aiam ſunt entia eſt: qꝛ ſunt intellecte
in potentia. i. ſpẽs intelligibilis per quã res extra aiaꝫ eſt
itelligibilis ẽ in ipſa in potẽtia mõ ꝓdcõ. Uel ſic itẽtio. i.
forma per quã res extra aiaꝫ eſt intellecta in potẽtia. i. in
potẽtia ad ſpẽm intelligibilẽ mõ ꝓdcõ ⁊ nõ hñs eã in ſe
formalƚ. ⁊ ſi hr̃et eã in actu tũc eſſet itelligẽs vt ipſe ſub-
iungit ibidẽ. ¶ Ad aliã rõnẽ pꝫ ex dictis. qꝛ intellcũs nõ
mouet ſeipꝫ ad intellectũ per ſpeciem ſui ſed alterius.

¶ **Separatus quidem eſt ſolum hoc qd vere
eſt ⁊ hoc ſolum immortale ⁊ perpetuuꝫ eſt.
Tex. cõmen. XX. Queſtio. XXIX.**

QUeriƭ hic. Utrũ intellcũs ſit perpetuus. Et
arguiƭ ꝙ non. qꝛ nulla forma rei generabilis
⁊ corruptibilis eſt perpetua. Corruptio eniꝫ
tendit ad non eſſe. qd nõ põt fieri nec contin
gere ſine ꝓuatiõe ⁊ remotiõe forme. nũc aũt
intellectus eſt forma hoīs qui eſt corruptibilis vt mani-
feſtum eſt. quare ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi itellcũs eſſet ꝑpetuus ſeq̃-
reƭ ꝙ aliq̃ forma eſſet añ ſuã mãm ſm tꝑs: qd eſt ꝯ Ar.
12. meta. ⁊ pꝫ ꝯñia. qꝛ oẽ ꝑpetuũ ꝓcedit tꝑe id qd eſt gnã- T.c.16.
bile ⁊ corruptibile. vt mãifeſtũ eſt de ſe. q̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ nul-
la ſuba compoſita ex pͥncipio formali ⁊ pͥncipio mãli eſt
eterna. h vƭ eſſe de intẽtiõe Cõmẽ. in de ſuba orbis. vbi
ꝓbat celũ nõ eſſe cõpoſitũ ex mã ⁊ forma. qꝛ ſic eſſet cor
ruptibile. Et cõfirmaƭ per ipm Cõmẽ. in. 12. meta. vbi di Cõ.39.
cit ꝙ omne cõpoſitũ eſt nouũ ⁊ tale nõ eſt eternũ. modo
itellectus humanus eſt ſuba cõpoſita ex talibus duob⁹
pͥncipijs. vt patet ex predictis. quare ⁊c̃.
¶ Oppoſitum arguitur auctoritate Ariſto. ⁊ Cõmenta. t.t.c.21.
aperte in ſcdo huius. ⁊ in tertio. t.t.c.20.

De iſta qõne dicũt aliqui intẽtionẽ ⁊ opi. Ar.
fuiſſe ꝙ anima itellectiua huma
na nõ ſit eterna ⁊ perpetua a parte ante ſed a parte poſt.
ꝙ aũt nõ ſit eterna a ꝑte añ dñt Ar. itellexiſſe. 12. meta. T.c.16.
in auctãte ꝓallegata. ꝙ nulla forma ẽ ꝓor tꝑe ſua mã. ſed
ſilƚ. ſed ꝙ ſit eterna a ꝑte poſt accipiunt ex eius verbis in
iſto 3⁰. Unñ dñt ꝙ in illo ꝯmẽto alƚ opinatus ẽ q̃ Ar. ma- t.t.c.20.
giſter eius. ⁊ iõ errauit vt dñt. Sꝫ ſine dubio iſtud ẽ val-
de ſuꝑficialƚ dcm̃ ⁊ a paꝝ exercitatis in phia Ar. põt. n.
videri facilƚ iſtã nõ fuiſſe itẽtionẽ Ar. p. qꝛ Ar. ꝓbat in T.c.102
pͥ de celo. ex intẽtiõe ꝙ oẽ eternuꝫ a ꝑte poſt eſt eternũ a t.103.
ꝑte ante ⁊ eꝯ. ¶ Itẽ Ar. nõ ponit aiaꝫ itellectiuã ꝓduci
ꝑ gnãtioneꝫ vt iſti cõcedũt ſed ab extra euenire. nec per
creationẽ. qꝛ pͥncipiũ fuit apud eum ⁊ apud oẽs nãles. ꝙ
ex nihilo nihil fit. vt oſtẽſuꝫ eſt in pͥ phy. q̃re relinquiƭ ꝙ T.c.33.
ſm eius pͥncipia intellectus eternalƚ ꝓceſſerit. ¶ Item t.75.
Ar. ponit. ꝙ ſpẽs humana eſt eterna. ſi q̃ intellect⁹ cuiuſ
libet hoīs eſt eternus a parte poſt ⁊ nunq̃ꝫ reuniaƭ alteri
corpori ſm eos. neqꝫ eideꝫ corpori ſm numerũ ſm Ar.
qꝛ impoſſibile eſt ꝙ illa quoꝝ ſuba deperit redeãt eadem
numero ſm eum 2⁰ de gnãtiõe. Si ergo itellect⁹ ſoꝛ. per T.c.70
mortẽ ſoꝛ. eternalƚ erit ſine omni corpore. ⁊ tñ nãliter in
clinaƭ ad corpus. ⁊ nãliter appetit vniri corpori ſm eos
ergo appetit eternaliter. qd eſt impoſſibile ipꝫ attingere. ſ.
vnionẽ ad corpus. Et ſi dicas ꝙ erit reſurrectio mortuo
ruꝫ. tu bene ſcis ꝙ hoc nõ cõcederet Ariſto. nec cõcede-
ret illud qd cõſequiƭ ex illo. ⁊ ideo euidens eſt iſtam nõ
fuiſſe intentionẽ Ar. ¶ Itẽ Ar. nõ ponit deũ imediate
cãre in iſtis inferiorib⁹. ſed mediãtib⁹ cãis medijs parti-
cularibus: ſed nullũ agens nãle põt imediate ꝓducere
aiam intellectiuã. ¶ Propter qd diceƭ aliter ad qõneꝫ
ꝓmittẽdo q̃dã. pͥ ꝙ itellect⁹ in iſta ſcia multiplƚ accipiƭ.
Uno mõ ꝓ vtute cogitatiua. ⁊ de iſto nõ itelƚ qd pñs. qꝛ
certũ eſt ſm Ar. ꝙ illa eſt corruptibilis ad corruptionẽ

ꝓpelarum diſpõnuꝫ corpori humano. alio mõ accipit̃ ꝓ intellectu poſſibili. alio° ꝓ intellectu agente. alio° ꝓ itellectu ſpeculatiuo qui eſt ĩtellectus actu intelligẽs vt credo. alio° ꝓ intellectu in habitu. ⁊ iſte eſt itellcũs ĩformatus ſpẽ intelligibili. vel q̃cũq; alio habitu q nõ eſt ipꝫ intelligere. alio° ꝓ intellectu adepto. ſed de iſto videbit̃ in qõne de intellectiõe formaꝝ ſeparataꝝ. Remanet ḡ h̃ ingrere de itellectu poſſibili. ⁊ agẽte. ⁊ intellectu ſpeculatiuo ⁊ de itellectu in habitu. vtꝝ illi ſint ſempiterni ſm identitatẽ nũeralẽ. Ulteri⁹ accipio ꝙ itellect⁹ poſſis nõ eſt aliq̃ forma mãlis nec agens ſimplr̃ ⁊ vlr̃ ſube aie humane itellectiue nõ eſt forma mãlis. ⁊ hoc ſatis ꝓbatuꝫ eſt p̄us qõne gnta. Et cõfirmat̃ recolligẽdo. ſi itellectus ſm ſuã ſubam eſſet forma mãlis. ſ. forma ĩformãs corp⁹ humanuꝫ ſubaliter ⁊ dans ei eſſe actu formalr̃ ſeq̃ret̃ ꝙ ipſe eſſet extenſus per accñs extẽſiõe corporis. oĩs .n. ta-

T.c. 78 lis forma extẽſa eſt ſm extẽſionẽ mãe ſm Ar. in. 8. phy.

t. 79. vbi ꝓbat ꝙ virtus in magnitudine nõ põt mouere per tpꝰ infinitũ. Jn illa eni demõſtratiõe ſupponit ꝙ oĩs virt⁹ in corpore diuidit̃. q̃r totius eſt maior virt⁹ q̃ꝫ partis vt manifeſtũ eſt inſpicienti eius intẽtionem. ſi ergo ſuba aie eſſet extenſa ſm extenſionẽ corporis neceſſario potẽtia intellectiua eſſet extenſa ſaltẽ ꝑ accñs. ⁊ vlterius ſeq̃t̃ ꝙ itelligere eẽt in corpore ſic̃ ſentire. ⁊ itelligere nõ differret a ſentire: vel ſaltẽ itelligere eẽt ꝯphẽſio idiuidualis: qõ ẽ abſurdũ. ¶ Jtẽ ſi ſuba aie itellectiue eẽt forma informãs corp⁹ hũanũ. ⁊ nullo° eſſet extenſa per accñs. ſed indiuiſibilis ſicut pũctus ſeu vnitas. ſeq̃ret̃ ꝙ ideꝫ. ſ. aia itellectiua ſil̃ moueret̃ ⁊ geſceret ſaltẽ per accñs ⁊ eodẽ motu: qõ vr̃ ipoſſe. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña. q̃r poſſe ẽ ꝙ man⁹ moueatur capite geſcente. moto aũt aliq̃ corpore nec̃io mouet̃ forma q̃ dat ei eſſe ſimplr̃. ⁊ ſilr̃ geſcente geſcit. ⁊ ſic aĩa itellectiua geſcit ⁊ mouet̃. ¶ Sꝫ cauillabis ꝙ mouebit̃ ſil̃ ⁊ geſcet eodẽ motu ſed nõ eodẽ mõ ſed alio mõ. Mouebit̃ .n. inq̃tũ perficit manũ q̃ mouet̃ ⁊ geſcit inq̃tum perficit caput qõ geſcere põt. ¶ Sꝫ ꝯ. ꝑfectio quã habꝫ manus ab aia aut eſt penitus vna ⁊ eadẽ realiter cũ ꝑfectiõe quã hꝫ caput ab aia. aut alia realr̃. ſi p̄mo mõ. ergo ſi mouet ſm ꝙ ꝑficit manũ mouebit̃ ſm ꝙ ꝑficit caput poſtq̃ꝫ vnũ ⁊ idẽ eſt h̃ ꝑfici ⁊ illud ⁊ h̃ ꝑficere ⁊ illud. Si vero dicas ꝙ eſt alia ⁊ alia ꝑfectio hoc ẽ abſurdũ ꝙ vna forma oĩo indiuidualis det ſimul diuerſas ꝑfectiões loco ⁊ ſubo diſtinctas. Eodẽ modo argueret̃ ꝙ aia mouet̃ ꝓut eſt in manu q̃ mouet̃ ⁊ geſcit ꝓut eſt in capite quod quieſcit. querit̃ ergo vtrũ eſſe ipſius in manu ſit ideꝫ cuꝫ eſſe in capite: ⁊ loquor de eſſe ſimplr̃ ſubali: aut diuerſuꝫ. ⁊ tu bene vides quid ſeq̃ret̃. ꝑꝑ hec ⁊ ſilia non potuit Ar. videre ꝙ aia intellectiua hũana ſit forma informãs corpus hũanũ ⁊ dans ei eſſe ſimplr̃ ⁊ formaliter.

His premiſſis dicendũ eſt ſm Ar. ⁊ Cõ. ꝙ ſuba aie intellectiue hũane ſiue ſit intellect⁹ poſſis ſiue agẽs ſiue cõpoſitũ ex his nõ eſt gnãbilis nec corruptibilis. ſꝫ ꝑpetua oĩo: qõ pꝫ ex dictis. nã oĩs forma gnãbilis ⁊ corruptibilis ẽ forma mãlis. ſꝫ aia itellectiua nõ ẽ mãlis forma. igit̃ ⁊c̃. maior ꝓpõ ẽ nota. quia

T.c. 69. oĩs gnãtio ⁊ corruptio ẽ i mã. vt pꝫ p̊ phy. ⁊ p̊ de gnãtiõe.

t. 82. Jn eodẽ aũt dꝫ eẽ gnãtio. ⁊ forma q̃ gnat̃. vt etiã eſt ma-

T. cõ. p̊. nifeſtũ per ſe. ⁊ minor pꝫ ex dcis Cõmẽ. ḡ ⁊c̃. Sꝫ de intel

t. 10. lectu ſpeculatiuo ꝯſiderãdũ eſt. vtrũ ſit eternus idẽ ſm

t. 24. numerũ. voco aũt itellectũ ſpeculatiuũ ipꝫ itellcm̃ actu

Cõm. 4 itelligẽtẽ qõcũq; itelligibile itelligat ſꝫ actũ poſtremũ. Et aliq̃ videbant̃ itẽdere ꝙ ſic. ſicut narrat Cõ. in iſto 3°

Cõm. 5. cõmento. 5. ⁊ rõ eoꝝ poſita fuit poſt ⁊ ſoluta. Cõmen. aũt arguit ꝯ illã ſolonẽ. q̃r ſeq̃ret̃ res eẽ aiam eẽ itellectas ⁊ imãles. quã ꝯñam ſuperius declaraui vt ſciui. ¶ Jteꝫ ſi qõlibet intelligere eſſet eternũ idẽ ſm nũerũ ipꝫ itelligere nullo mõ depẽderet a corpore nec ab aliquo exñte in corpore hũano tanq̃ꝫ ab agẽte. hec ꝯña eſt manifeſta. q̃r nullũ eternũ depẽdet ab aliquo corporali ſicut ab agente. ꝯñs aũt oĩo eſt abſurdũ. non .n. eſt rõ q̃re hõ dr̃ intelligens intellectiõe exñte in itellectu poſſi. niſi q̃r ipm̃ itelligere depẽdet a fantaſmate hũano vt ab agẽte quoq̃ mõ. ¶ Sꝫ cauillabis. imo hõ ꝓ tãto eſt itelligẽs. q̃r ipꝫ itelligere cõformat̃ fantaſmati hũano ⁊ nõ alteri. ⁊ cũ homo actu fantaſiat̃ tũc intellcũs eſt actu ei ꝯformis. iõ totuꝫ dr̃ intelligẽs ⁊ nõ alias. ſed h̃ eſt abſurdũ. q̃r ſm h̃ nihil eẽt aliud formalr̃ itelligere q̃ꝫ de nouo fantaſiari: aut cogitare vel itellectũ referri ad fantaſma vel ad cogitationeꝫ hoĩs. ⁊ p̄paratio q̃ eſt in intẽtionib⁹ imaginatis non eſſet p̄paratio in motore vt ſit motor reſpectu itellectus poſſibilis: ⁊ morari in h̃ eſt ſupfluũ. ¶ De itellectu autẽ in habitu q eſt cõpoſitus ex intellectu poſſi ⁊ ſpẽ intelligibili nõ eſt dubiũ q̃tũ ad partẽ mãlẽ. ſ. q̃tũ ad ſubaꝫ itellectus poſſibilis: ſed q̃tũ ad ipaꝫ ſpẽm itelligibilẽ põt eẽ dubiũ quõ gnãtur ab ipſo fantaſmate: ⁊ de hoc aliq̃liter viſuꝫ fuit p̄us. Poſſet aũt addi ad p̄cedẽtia ꝙ intellcũs agens cũ fantaſmate cauſat ſpẽꝫ itelligibilẽ q̄ditatis fantaſiate: ita tñ ꝙ ipſe itellcũs agẽs eſt agẽs remotũ ⁊ ipm̃ fantaſma ꝓpinquũ. Nec opꝫ ꝙ itellcũs agens aliqd ipꝛimat ipſi fantaſmati. q̃r ipm̃ fantaſma duꝫ eſt in fantaſia ſufficienter eſt p̄ñs ipſi itellectui poſſibili q̄deꝫ recipere ſpẽꝫ itelligibilẽ. Et qõ obyciebat̃ p̄us ꝙ ignis nõ calefaceret mediãte aere niſi ipꝛimeret aliquid aeri q̃tũcũq; ipſe aer eſſet p̄ñs calefactibili. Dico ꝙ nõ eſt ſile. q̃r ignis eſt agens corporeũ. ⁊ tale nõ agit in aliqd niſi ipm̃ tãgat. ꝓpter qõ oꝫ ꝙ ſi agat in aliqõ mediãte alio ꝙ agat in illud aliud. ſed intellectus agẽs eſt ſuba incorporea oĩo ꝑꝑ qõ poterit agere mediãte fantaſmate nihil agendo in fãtaſma. Et cũ obyciebat̃ ꝙ ars nõ ageret mediãte ſecuri q̃tũcũq; eẽt ꝓpinq̃ mãe ſi nullus moueret aut mouiſſet ipaꝫ ſecuri. Dico ꝙ ẽ ꝓ tãto. q̃r mã rei artificial̃ anteq̃ꝫ ars agat in eã hꝫ aliquã diſpõnẽ ꝯ̃riã illi quã intẽdit ars inducere mediãte inſtr̃o. ⁊ ꝑꝑ illius remotionẽ neceſſe ẽ inſtr̃m moueri ab artifice. ⁊ cũ hoc ipſe artifex eſt agens corporeũ aliquo mõ. naꝫ lꝫ vlis ars que eſt in intellectu practico ſit incorporea: tñ illa nunq̃ꝫ eſt p̄n^m actionis niſi cũ alia cõceptiõe idiuiduali exñte in corpe hũano. vñ ⁊ Ar. i iſto 3° dicit ꝙ opatio vlis nõ mouet ſine p̄ticulari. T.c. 20. ⁊ ꝑꝑ h̃ neceſſe eſt vt ipm̃ inſtr̃m ſiue ſit itrinſecũ arti vt manus. ſiue ſit extriſecũ vt ſecuris moueat̃ aliq̃lr̃ vt ars ſit agens reꝫ artificialẽ: ſed aliud ẽ in ꝓpoſito vt manifeſtuꝫ ẽ ex dictis. Cũ aũt q̃rit̃ exẽplũ de agente remoto qõ agat mediante agente ꝓpiquo ⁊ nihil ei ipꝛimat dicẽdũ eſt ꝙ petit ipoſſibile. h̃ .n. ſingulariter inuenit̃ in itellectu agẽte cũ fantaſmate. ſic̃ ſiqs diceret vt ẽ dicẽdũ ꝙ p̄mũ mouẽs nõ mouet ꝑꝑ aliqd aliud nobili⁹ nullũ vtiq; poſſet exẽplũ verũ ponere. Et ſilr̃ ſiqs diceret ꝙ dualitas ẽ nũerus qui nullũ hꝫ nũeꝝ p̄tẽ ſui. veꝝ diceret ſed nullũ aliud exẽplũ poſſet ponere: q̃r oĩs alius nũer⁹ hꝫ aliquaꝫ p̄tẽ ſui. ¶ Sꝫ adhuc reſtat vnũ du^m. ſi fantaſma ſit agẽs ꝓpinquũ ſpẽi itelligibilis ⁊ itellect⁹ agẽs ẽ actiuũ remotuꝫ cũ q̄ditas fantaſiata ſit ẽt agens remotũ eo ꝙ ipſa ẽ cã fantaſmatis. ſeq̃ret̃ ꝙ ſpẽi itelligibilis cã remota eẽt itellect⁹ agens ⁊ q̄ditas fantaſiata. qõ videt̃ ipoſſe. nã cũ vnius effectus ſint diuerſe cauſe remote ⁊ vna ꝓpinq̃. oꝫ ꝙ q̃lꝫ illaꝝ cãrũ remotaꝝ ſit cã agẽtis ꝓpinq̃ ſic̃ hoĩs gnãti cãe remote ſũt itelligẽtie ⁊ celuꝫ. ⁊ vtraq; iſtaꝝ eſt cã actiua ꝓpinq̃. ſ. hoĩs gnãti vt oẽs cõcedũt. Oportebit ergo ꝙ itellectus agens ſit cã actiua ipſius fantaſmatis: ſi ita ſit ꝙ fantaſma ſit agens ꝓpinquũ ⁊ q̄ditas ⁊ itellcs

agens cauſe remote. ꝙ aũt intellectus agẽs ſit cã fantaſ
matis actiua videt̃ abſurdũ. Et forte dicendũ eſt ꝙ non
eſt ſile. q2 mã ex qua dꝫ gñari hõ nõ eſt ſꝑ pñs ipſi ꝑticu
lari gñanti nec eſt ſil' cũ ipſo corꝑe celeſti qđ eſt ibi agẽs
remotũ. ſed intellectus poſſis in quo dꝫ fieri ſpẽs itelligi
bilis ſꝑ eſt pñs ipſi agenti ꝑticulari. ſ. fantaſmati ⁊ ipſi
qꝺitati fantaſiate. ꝑꝑ qđ nõ eſt neceſſe ꝙ intellectus agẽs
moueat ipaꝫ qꝺitatẽ ad gñandũ fantaſma ⁊ ꝙ ſit actiuũ
fantaſmatis. Et hec ſunt q̃ mihi ꝑ diligentẽ cõſideratõeꝫ
apparuerũt. q̃ ſi vã ſunt tũc ſit pueni ad vnum qđ optaue
raꝫ. gr̃as deo. Si aũt nõ ſũt vã aut nõ ſufficientia ſaltem
erit alys occaſio ꝑquirẽdi. ¶ Sꝫ h̃ eſt vnũ dubiũ ꝯ fun
damentũ pme cõcluſiõis. nã ſi itellectus humanus eſſet
ſuba imãlis ſeq̄ret̃ ꝙ nõ ſit plurificatus in eadẽ ſpẽ. ergo
eſt vnus nũero in oĩbus hoĩbus vel alius ⁊ ali⁹ ſm ſpẽm
in diuerſis. quoꝝ vtrũqꝫ vr̃ abſurdũ. ⁊ pꝫ ꝯña. q2 multi
tudo indiuiduoꝝ eiuſdẽ ſpẽi ꝑcipue in ſubys nõ põt eſſe
T.c.91. niſi per multitudinẽ ⁊ diuiſionẽ mãe. vt ſatis pꝫ ex p̊ celi
T.c.51. ⁊ mundi. ⁊ 12. meta. ¶ Ad iſtud inuenio aliquos dixiſſe.
⁊ 7°me. ꝙ itellect⁹ nõ eſt vnus nũero ⁊ indiuiſus in oĩb⁹ hoĩbus:
T.c.28. nec ẽt eſt plẽs nũero eiuſdeꝫ ſpẽi ꝑꝑ rõnẽ ꝑdictã: ſed eſt
alius ⁊ alius ſm ſpẽm in alio ⁊ alio hoĩe. vnus tñ ſolus in
vna ſpẽ. ⁊ quot ſunt hoĩes nũc ſil' exñtes tot ſũt itellect⁹
ſpẽ diuerſi. ⁊ illi oẽs fuerunt ab eterno: ⁊ erunt: ⁊ imagi
nat̃ iſte ꝙ eſt aliquis nũerus determinat⁹ hoĩuꝫ ſub quo
maiori nõ pñt eſſe ſil' exñtes: ⁊ vnicuiqꝫ hoĩ eſt approꝑa
tus ſuus itellcũs diuerſus ſpẽ ab itellectu alterius. ⁊ cuꝫ
vnus hõ vel plures corrũpunt̃ tot hoĩes vel ꝯſimiles ge
nerant̃ ⁊ generabunt̃ in aliquo alio loco. ⁊ ſic eoꝝ ſũt in
tellect⁹ qui fuerũt alioꝝ: ⁊ ſic per vnũ intellectũ numero
bene poſſunt intelligere hoĩes in finiti nõ ſil' ſed ſucceſſi
ue. Quicũqꝫ aũt hoĩuꝫ exñtiũ hꝫ itellcm̃ quo itelligit. ⁊ q̊
eſt eternus a ꝑte ante ⁊ a ꝑte poſt. ⁊ cũ corrũpit̃ hic hõ ge
nerat̃ vel gñabit̃ alius ⁊ eꝯ. ⁊ ſic nunq̃ erit aliqs illoꝝ
itellectuũ ocioſus ſimplr̃ per tp̃s iſinitũ. Adhuc aũt ad
dunt illi ad maiorẽ colorẽ ſue opi. ꝙ nunq̃ duo idiuidua
hũana ſil' exñtia ſũt eque nobilis ⁊ ꝑfecte cõplexiõis. ⁊ ꝑ
ꝯñs nõ hñt virtutes organicas eq̃ nobiles. imo ſꝑ vn⁹ eſt
melioris cõplexionis ⁊ melioris cogitatiue q̃ꝫ alius. ⁊ ſilr̃
intellect⁹ vnius eſt nobilior ⁊ ꝑfectior in nã q̃ꝫ intellect⁹
alterius. Nec ſeq̄ret̃ ex hoc vt dñt ꝙ hoĩes dr̃ant ſꝫ ſpe
ciem. qm̃ itellcũs nõ eſt forma hoĩs ſpẽcifica. ſ. informãs
corpus hũanũ ⁊ dans ei eſſe ſubale ſpecifice itrinſecũ. ſꝫ
hoc hꝫ ab aĩa cogitatiua q̃ hñ eſt vna ſm ſpẽm in oĩbus
hoĩbus. nec ẽt eſt icõueniẽs vt dñt ꝙ indiuidua eiuſdeꝫ
ſpẽi hñtia diuerſas cõplexiões ⁊ virtutes dr̃ia ſm magis
perfectũ ⁊ minus ꝑfectũ deſeruiãt ſubys imãlib⁹ diuer
ſis ſm ſpẽꝫ ⁊ nãꝫ. Rõ aũt q̃ mouet eos ꝑncipalr̃ fuit iſta.
q2 videbat̃ eis ꝙ nã faceret fruſtra tãtaꝫ multitudinem
hoĩum quãta eſt multitudo hoĩuꝫ ſil' exñtiũ ad deſuien
dũ vni itellectui numero. Sufficerent. n. hoĩes mille vel
pauciores ad hoc ꝙ itellect⁹ ꝑficeret̃. ⁊ ad hoc ꝙ perpe
tuo itelligeret. Cuꝫ q̊ fruſtra fiat ꝑ plura qđ põt fieri lõge
per pauciora fruſtra vtiqꝫ eſſet tanta multitudo hoĩum
q̃ta eſt. qđ vr̃ eſſe ꝯ nãe dignitatẽ q̃ nihil facit ocioſũ. vt
T.c.32. pꝫ ex p̊ celi. ⁊ ex iſto 3°. ¶ Item nõ poterãt illi credere ꝙ
T.c.45 itellect⁹ vnus nũero ſil' poſſet itelligere plura. ⁊ h̃ mani
feſte cõtingeret. q2 cõtingit ꝙ duo hoĩes vel decẽ ſimul
itelligũt diuerſa intelligibilia ⁊ diuerſis intellectiõib⁹.
qđ nõ eſt niſi ſm vnũ intellectũ ꝑncipalr̃: vt ſupponitur.
Hec aũt poſitio nõ mltũ apud modernos eſt famoſa: qđ
ꝑ tanto forte cõtingit. q2 põnis hui⁹ inuẽtor nõ multum
fuit ſolẽnis aut notus aut ſuã opi. nõ multũ cõicauit. Ex
pediunt aũt aliq ſe de huius opi. iꝑrobatiõe. q2 quolibet
ꝑferente ꝯria opionibus ſollicitũ eſſe ſtultũ eſt. vt dicit
Ariſt. p̊ thopicoꝝ. ⁊ per hoc putãt illã opionẽ ſufficienter
remouere. ſed nõ ſufficit. q2 ⁊ ſi ſtultũ eſt ſollicituꝫ eſſe ꝯ
oẽm opionẽ iꝑrobabilẽ: tñ ꝯ poſitionẽ apparenteꝫ nõ eſt
incõueniẽs ꝓmptũ eſſe ad arguendũ aut ad demr̃andũ.
Sicut. n. hõ nãliter deſiderat ſcire veritatem ſic hꝫ nãle
deſideriũ remouẽdi errores ⁊ ꝯfutãdi cũ facultas adeſt.
vñ ⁊ Ar. in 4°. meta. diligenter diſputat ꝯ negãtes p̊mũ T.c.ii.
ꝑncipiu: ⁊ tamen longe ſtultius eſt negare p̊mũ ꝑncipiũ: ⁊.i3.
qđ eſt p̊mũ omniuꝫ dignitatũ q̃ꝫ ponere poſitionẽ predi
ctaꝫ. ꝓpter qđ aliq ſic obyciũt huic poſitiõi. Nã videm⁹
ſenſibilr̃ ꝙ aliq̃ moriunt̃ in vna die. x. milia hoĩum vel
notabilis multitudo ſicut contingit in guerris magnis.
Abſurdũ eſt aũt dicere ꝙ ſil' alibi tot hoĩes generent̃. ſꝫ
hec ratio. nõ multũ eſt efficax. q2 ſicut aliq̃ configuratio
vel cõſtellatio celeſtis aut planete iducit hoĩes ad bellã
dum vel diſponit: ita ꝙ ſequit̃ mors multoꝝ. ſic nõ ẽ re
motũ q̊n alia cõſtellatio celeſtis vel ꝯfiguratio reſpiciẽs
aliquẽ aliũ locũ conuenientẽ ad hoĩuꝫ gñationẽ inducat
ad gñationẽ tot hoĩuꝫ. ⁊ ꝑcipue poſſet dicere ꝙ lꝫ nõ ſil'
generent̃ tot hoĩes quot iterficiunt̃ in bello in vna die:
tñ in ſequẽti tp̃e gñabunt̃ tot hoĩes. ⁊ ſic q̃uis intellcũs
illorũ hoĩum ſit ocioſus in aliquo tp̃e. tñ nõ remanebũt
ocioſi tp̃e eterno. ¶ Sꝫ diceret aliqs. cũ q̊ qlꝫ illoꝝ itel
lectuũ ſit ſpẽs q̃dã ſequit̃ ad min⁹ ꝙ aliq̃ ſpẽs erit in aliq̃
tp̃e ocioſa penitus. ⁊ h̃ nõ hñt̃ ꝓ icõueniẽti de tali ſpẽ q̃
in operãdo depẽdet ab aliquo corporali. ⁊ iõ iꝑrobatio ẽ
inſufficiẽs. ꝓpter qđ alr̃ põt argui ꝯ illaꝫ põnẽ accipiẽdo
fundamẽtũ qđ ibi ſupponit̃. ſ. ꝙ in nã nõ ẽ aliqđ ocioſuꝫ
ꝑcipue in aliq̃ tota ſpẽ. ⁊ h̃ veriſſimũ ẽ ⁊ cõceſſuꝫ. ¶ Itẽ
accipio ꝙ fruſtra fit per plures ſpẽs qđ põt fieri per vnã
ſolã eque bene: ⁊ hoc etiã eſt manifeſtũ ⁊ cõceſſum. Iteꝫ
accipio ꝙ q̃tũcũqꝫ vnus hõ ſit melioris cõplexiõis ⁊ me
lioris fantaſie q̃ꝫ alius: tñ fantaſma eiuſdeꝫ rei in vtroqꝫ
eſt eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime. vt fantaſma albedinis i ſorte ⁊
in plone eſt eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime q̃tũcũqꝫ vn⁹ illoꝝ ſit
ſubtiliſſimus ⁊ alius rudiſſim⁹. ſilr̃ ⁊ in alys. ¶ Poſtea
ſuppono ꝙ ſi itellectus hoĩuꝫ eſſent diuerſi ſm ſpẽꝫ tũc
vnus illoꝝ eſſet perfectior inter oẽs. ⁊ hoc manifeſtũ. q2
nõ poſſet eſſe ꝓceſſus in infinitũ in hoc ꝙ vnus excede
ret alium in perfectiõe. Deinde accipio. ꝙ ſi intellect⁹ ſit
ſuba ſeparata ſm ꝙ ponit̃ ab iſtis ⁊ a Cõmẽ. hõ ꝓ tanto
dicit̃ intelligẽs ſm intellectũ. q2 ipſe itellectus q̊ eſt pars
quedã hoĩs imutat̃ cuꝫ fantaſia hoĩs vel cũ cogitatione
vt pꝫ in ꝑcedentib⁹. Accipiat̃ q̊ intellectus ꝑfectiſſimus
inter oẽs intellectus hũanos ⁊ ponat̃ ꝙ hõ peſſime com
plexionis imaginet̃ albedinẽ aut cogitet. Quero an ille
itellectus poſſit imutari ab illa imaginatione vel cogita
tione: aut nõ. ſi dicatur ꝙ ſic. ergo ille hõ põt intelligere
ſm intellectũ illũ. ⁊ ſic qlibet alter. ergo fruſtra aſſignat̃
vnicuiqꝫ ꝓprius intellect⁹ cũ poſſint itelligere per vnũ.
¶ Sed cauillabis ꝙ oẽs pñt intelligere per vnũ intelle
ctum: ſed nõ ſimul ⁊ adhuc quilibet ponit̃ habere ſuum
intellectũ vt poſſit ſimul intelligere alio itelligente. Cõ
tra. ſm hoc ſequit̃ ꝙ vn⁹ hõ ſimul poterit itelligere per
plures intellect⁹. qđ eſt abſurdũ. ꝓbat̃ ꝯña. q2 ponamus
ꝙ. 4. hoĩes nunc nõ intelligant ⁊ vnus itelligat nõ eſt rõ
q̄re intelligat per ſuũ intellectũ ꝓpriuꝫ pluſq̃ꝫ per alios
cũ per oẽs natus ſit intelligere vt ꝓbatuꝫ eſt. ⁊ nõ video
h̃ niſi vnicã fugaꝫ. Poſſet eniꝫ aliquis fingere ꝙ fantaſ
ma alicuius rei exiſtens in hoĩe vno nõ eſt eiuſdem ſpẽi
cum fantaſmate eiuſdeꝫ rei exiſtente in alio homie: ⁊ ſic
vnuꝫ illoꝝ poterit imutare vnuꝫ intellectũ ⁊ nõ alium.
¶ Et dicet̃ ꝙ huius fantaſmatis diuerſitas ꝓuenit ex
diuerſitate recipientiũ. q2. ſ. organũ fantaſie vel cogitati
ue vnius eſt diuerſimode diſpoſitũ ab organo alterius.

Cōtra.quātūcunq̄ organuꝫ cogitatiue vnius ſit melius diſpoſitū q̄ aliud alterius:tñ iſte diſpōnes nō ſunt diuerſe per ſe ſm ſpēꝫ ſicut nec virt⁹ cogitatiua nec aīa cogitatiua eſt alia ſm ſpēm.nā ex hꝰ organorū diuerſitate non poterit ꝑuenire hꝰ diuerſitas ſpecifica imaginationū receptarū ſiue fantaſmatū. Et ſiquis diceret ꝑteruiēdo illas diſpōnes.ſ.cōplexiōes organoꝝ eſſe diuerſas ſ3 ſpēꝫ ſpālīſſimā per ſe necīo ſeq̄ret̄ virtutes cogitatiuas eē diuerſas ſm ſpēm.qḋ eſt ipoſſe. Relinq̄t̄ ḡ ad pñs. Poſſet itaq̄ ex dictis illi⁹ ſic argui. Si intellus eēnt diuerſi ſm ſpēm in diuerſis hoībus in nā̄ eſſet aliq̄d ocioſuꝫ vł aliq̄ ocioſa qḋ eſt ꝯ dignitatē in nā̄.ꝛ pꝫ ꝯña. q2 oēs hoīes pñt intelligere ſm vnū intellcm ſaltē ſucceſſiue vt ꝓbatū ē. ꝛ ſi ponant̄ plēs itellect⁹ vt diuerſi hoīes itelligāt ſimł. tunc vn⁹ poterit ſił itelligere per valde multos itellect⁹. Itē ſi itellect⁹ eēnt diuerſi ſm ſpēꝫ ſeq̄ret̄ q̄ hoīes eēnt diuerſi ſm ſpēm. ꝓbo ꝯñam.q2 cū intellcūs ſor. ſit alius ſm ſpēm ab intellectu plonis tūc itellect⁹ ſor.nō poterit īmutari a fantaſmate plonis nec eꝯ.q2 dēt oppm.tūc vn⁹ illoꝝ hoīum poterit itelligere ſił per diuerſos itellect⁹. qḋ eſt abſurdum. Si aūt itellectus ſor. nō pōt īmutari a fantaſmate plonis.oꝫ q̄ illa fantaſmata ſint diuerſa ſm ſpēm.q2 detur oppoſitū.ſ.q̄ ſint eiuſdem ſpeciei tunc qḋ mouet̄ ab vno illoꝝ poterit moueri ꝛ īmutari ab altero. Si aūt fantaſma ſor. ſit aliud ſm ſpēm a fantaſmate qḋ eſt in plone.cum illa diuerſitas nō ꝑueniat ab agēte. q2 loquor de fantaſmate vnius rei.ſ.albedinis.relinquit̄ q̄ illa diuerſitas ꝑueniat a recipiente: ꝛ ſic fantaſia ſor. aut diſpōnes organi ſui erunt diuerſe ſm ſpēꝫ a diſpōne

T.c.53. plonis.ꝛ per ꝯñs aīa ab aīa. vñ ꝛ Cō.in p̊ huius.ca. de erroribus dicit. q̄ mēbra leonis nō differūt a mēbris cerui:niſi q2 aīa differt ab aīa ſicut cōiter allegat̄.

Ad rationes huius opi. dicūt aliq̄ q̄ in tota ſpē non eſt aliquid fruſtra. vñ cōcederent q̄ tanta multitudo hoīuꝫ vltra illā q̄ eſt neceſſaria ad perfectionē intellectus humani hñ eſt ocioſa. ſed illi hoīes ſunt indiuidua ſpēi ꝛ nō tota ſpecies. ¶ Sed cōſiderandū eſt circa hoc q̄ q̄uis intellect⁹ ſit etern⁹ idē numero ſm ſuā ſubam. tñ nō oꝫ eſſe ꝓuatus ſua ꝑfectiōe ꝑ tēpus infinitū:nō pōt aūt per vnū ſolū hoīem attingere perpetuo ſuā totā ꝑfectionē.q2 nihil cōtingit corruptibiliuꝫ vnū ꝛ ideꝫ nūero permanere ꝑpetuo. iō neceſſe ē vt ſint ſucceſſiue plures hoīes a q̄bus itellect⁹ accipiat ꝑfectionē.ꝛ vlterius īpoſſibile eſt vt ſucceſſiue ſint plēs homines niſi ſint plēs ſił.non.n.poſſe eſt hoīem gnāri ſic dr̄ de fenice:ita q̄ añq̄ vnus viuat alter moriat̄. q2 oꝫ fetū hoīs viuere in matrice aliquo tp̄e añq̄ exeat. vtputa.7. mēſibus ſm Ar.in de gnātiōe aīaliū.nō.n.poſſet viuere in mr̄ice ſi mulier eēt mortua.ꝛ ſic req̄rit̄ ad ꝑpetuatōeꝫ hoīs q̄ plures hoīes ſint ſił.ꝛ per ꝯñs ad ꝑfectionē itellectus hūani. Sꝫ vlterius dico q̄ multa pñt cōtingere hominib⁹ q̄b⁹ ipediunt̄ ab inq̄ſitiōe phīe.ꝛ p̄cipue ab acq̄ſitiōe ſpeculatiue.ꝛ h̄ bñ dixit Ar.in ꝓhe.meta. vbi dicit q̄ nā hoīuꝫ multiplr̄ ē ſerua ꝛ multis ꝛ varijs diſpōnib⁹ necīoꝝ ſubiecta quoꝝ remotiōe multitudo ipedit̄ a ſpeculatiōe:nec videt̄ eē poſſe q̄ ex fantaſmatib⁹ vni⁹ hoīs ſolius intellcūs accipiat totā ſuā ꝑfectionē.ſ.totā phīam practicā ꝛ ſpeculatiuaꝫ. Quis.n.hō cognoſcit ꝑfecte oīa corpora celeſtia ꝛ oēs virtutes eoꝝ. ꝛ oēs motus eoꝝ. formas imagines ꝛ motores.ꝛ adhuc oīa mineralia.ꝛ oēs ſpēs ꝛ virtutes ꝛ ꝓpria p̄ncipia lapidū ꝛ metalloꝝ.ꝛ oēs ſpēs ꝛ virtutes ꝛ ꝓpria p̄ncipia aīaliū ꝛ plantaꝝ. ꝛ oēs ſpēs ꝛ virtutes ꝛ ꝓpria p̄ncipia magnitudinū ꝛ nūeroꝝ. Adhuc oēs virtutes morales ꝛ itellectuales ꝛ eaꝝ act⁹. ꝛ oēs ſpēs reꝝ artificialiū q̄ ſunt hoī necīe ad ſuā ꝯſeruationē bonā.ꝛ cū hoc oēs modos vel inſtrīa ſciēdi vel notificandi ignotū.ꝛ ſermonē cōgruū ꝛ ꝑfectū ꝛ oīa q̄ ſunt per ſe ipſius. Quis eſt hic ꝛ laudabimus eū. Hec autē oīa noſſe ꝑtinet ad ꝑfectionē cōpletā itellect⁹ hūani. Ad iſtū vtiq̄ finē vt intellect⁹ poſſibilis recipiat ſuā totā perfectionē a reb⁹ necīa eſt tāta multitudo hoīuꝫ vt nō obſtātib⁹ oībus ipedimētis q̄b⁹ multi ipediunt̄ a miniſtratione intellcūs.ꝛ nō obſtāte q̄ ab vno ſolo aut a paucis ſuā nō recepit ꝑfectionē. nihilomin⁹ tñ poterit a multis ſuā ꝑfectionē recipe.ita.ſ.q̄ vnus hēat vnā ꝑtē phīe aut aliquas.ꝛ alius aliā vel alias plēs aut pauciores ſm q̄ vnicuiq̄ datū eſt a celo aut a ſuo motore.aut a ſua poſſibilitate.ꝛ puto q̄ ſic intellexit Cōmē.in iſto 3°.cōmento.5.q̄ Cōm. 5. ſemꝑ phīa eſt ꝑfecta in maiori parte ſui ſubi.i. in maiori ꝑte hoīum.nō q̄dē ſic q̄ illius partis maioris q̄lib3 hēat totā phīaꝫ.hoc.n.eſt icredibile.cū de cētū aut mille non iueniat̄ vnus q̄ hēat totā phīam aut maiorē partē phīe. ſed ita q̄ vnuſq̄ſq̄ hō maioris ꝑtis hoīuꝫ hēat aliq̄ ꝑteꝫ phīe. Unus.n.hꝫ grāmaticā.alius logicam vel ambas:ꝛ alius metaphyſicā vel eius ꝑtē. ꝛ alius nālē totā vel ſm partē.ꝛ ſic de diuerſis.ꝛ in oībus iſtis phīa eſt ꝑfecta ſił. Et aūt arguit vlterius q̄ itellcūs vnus nō pōt itelligere plura ſimul de hoc videbit̄ in ꝯñtibus. hoc.n.forſan eſt verū q̄ intellectus nō pōt ſimul plura itelligere plurib⁹ intellectiōibus eācharacteris a cogitatiōib⁹ vnius hoīs. ſed a cogitatiōib⁹ diuerſoꝝ hominū nō eſt remotum.

Ad rationes. Ad p̊mā cū dr̄ q̄ nulla forma ꝛc̄. dico q̄ verū eſt de forma inherēte ꝛ informante mām p̄cipue ſi ſit forma ſpecifica ꝛ hñs ꝯtriū:ſed forma ſepata ꝛ ſubſiſtens pōt eſſe eterna ſm ſe. Qualr̄ aūt forma ſubſiſtēs dr̄ eſſe forma pꝫ ex p̊us dcīs. ¶ Ad aliaꝫ cū dr̄ q̄ nulla forma p̄cedit ſuā mām.veꝝ ē de forma inherēte.ſed forma ſubſiſtēs pōt p̄cedere ſuaꝫ mām ꝑticularē.lꝫ nō p̄cedit totā ſuā mām quātū ad oēs eius ꝑtes:ꝛ ſic eſt hic.nam aīa intellectiua hñ p̄cedit tp̄e hunc hoīem.ſed non p̄cedit tp̄e totā nām humanā. Uel poſſemus dr̄e ꝛ meli⁹ q̄ Ar. nō dicit ibi q̄ nulla forma .12.met. p̄cedit tp̄e totā ſuā mām.ſed bene dicit q̄ oīs cā mouēs T.c.16. ꝛ generās p̊or eſt re gnāta.ipſa vero cā q̄ ē vt rō.i. vt forma rei generate ſimul eſt:ita.ſ.q̄ hoc ē bene poſſe vt forma ſit ſił cū re cuius eſt forma ꝛ nō p̊us nec poſt tp̄e. ꝛ in hoc differt a cā mouēte q̄ neceſſario p̄cedit. Et ſubdit q̄ eſt inquirēdū verū aliqua forma poſt maneat. q2 in qui- .12.met. buſdam nihil prohibet q̄ forma eoꝝ remaneat poſterius.ſ.anima intellectiua.ꝛ ideꝫ iudiciuꝫ eſt de eius p̄exiſtentia ſicut de eius remanētia.nō eniꝫ dicit phs q̄ nul- T.c.17. la forma ſit ante ſuaꝫ māꝫ ſicut cōiter allegatur ꝛ male: ſed vult q̄ forma pōt eſſe ſimul cum re cuius eſt forma. ꝛ in hoc differt forma a mouente. Cuꝫ hoc tñ ſtat q̄ forma aliq̄ ſit p̊us tēpore ſua mā quoquo mō. ꝛ q̄ h̄ ſit intētio Ariſt.manifeſtū eſt inſpicīēti verba eius.dicit eni ſic. .12.met. mouentes quidē ergo cāe vident̄ p̊us facte exñtes q̄ ſūt T.c.16. vt rō ſił.ſi aūt poſt aliq̄d maneat ꝑſcrutādū in q̄buſdaꝫ. Ecce q̄ Ar. nō dicit q̄ nulla forma ſit ante ſuā māꝫ:ſed q̄ cauſa q̄ eſt vt rō.i.forma ē ſił ꝛ hoc dꝫ ꝑticulariter intelligi.ſ.in aliq̄bus pluribus.ꝛ in hoc differt forma a mouēte.q2 vlr̄ omne mouēs eſt p̊us re gnāta. ¶ Ad aliā cum dicit̄ q̄ omnis ſuba cōpoſita eſt corruptibilis.pōt dici q̄ verū eſt ſi ſit cōpoſita ex mā ꝛ forma corporalibus ꝛ habentibus ꝯtriū.ſed ſi nō.nō opꝫ. Nō aīa intellectiua nō eſt cōpoſita ex p̄ncipijs corporalibus ꝛ ꝯrietatē habentibus.q̄re ꝛc̄. Et ad cōfirmationē cuꝫ dicit Cōmē.q̄ oē cōpoſitū ex mā eſt nouū. credo q̄ ſic eſt intelligendum q̄ cōpoſitum ſit nouum vel quātū ad ſuaꝫ ſubam vel q̄tū ad ſuū accidens aliqḋ ſibi de nouo adueniens. vñ ipꝫ ce-

lum cũ ſit cõpoſitũ ex ſuba ⁊ qͥtitate eſt noua quãtũ ad
vbi. Et ſilr aĩa itellectiua humana eſt noua qͥtum ad in-
telligere ⁊ qͥtuꝫ ad ſpẽs quas de nouo recipit q̃s prius eaſ
Cõ. 39. dẽ nũero nõ hẽbat: ⁊ hoc ſufficit ad intẽtionẽ Cõmẽ. vbi
arguit ↄtra illos qui dixerunt trinitatẽ ⁊ ↄpõnem eſſe in
ipſo deo: qꝛ ſic oporteret ꝙ eẽt aliqd nouũ aliquo⁹. Et vl-
terius ſequeref ꝙ indigeret aliq̃ inouãte ⁊ mouente niſi
diceref aliqd moueri ſine aliq̃ motore: qđ eſt ipoſe. ⁊ hec
vr̃ eſſe intẽtio Cõmẽ. ibidẽ. dicit eñi ꝙ omne ↄpoſitũ eſt
nouũ. i. nouabile ab aliq̃ trãſmutante. ⁊ ſubdit. niſi diceref
aliq̃ ↄponi per ſeipſa. i. inouata per ſe ↄponi vel vniri de
nouo tũc exirent de po⁹ in actũ ⁊ mouerenf ſine motore
per ſe. Sic diceref ad qõnẽ ſm Ar. ⁊ Cõmẽ. Sed dico ⁊
indubitãter aſſero ꝙ aĩa itellectiua hũana nõ eſt eterna
a pte ante ſꝫ incipit eẽ de nouo. nõ qdẽ per gnõnẽ ab aliq̃
agẽte pticulari: ſꝫ per creationẽ ab ipo deo creatore oĩuꝫ:
⁊ tñ erit eterna in futurũ dei volũtate: ⁊ tandẽ reunietur
corpori eidẽ nũero in quo fuit dei voluntate: ſꝫ iſtas veri
tates demrare aut vbis aut pncipijs phoꝝ gentiliuꝫ con
cordes eſſe oſtẽdere nõ preſumo nec credo eſſe poſſibile.
Meli⁹ aũt reputo dicere eos eẽ deceptos q̃ꝫ falſo aliqd
eis iponere cui⁹ ↄtrium itellexerũt. Per ſe eñi mendaciũ
prauũ eſt ⁊ fugiẽdũ ſm Ar. 4. ethico. Has ḡ ↄnes aſſero
ſimplr eſſe veras ſola fide: qꝛ credo potẽtiã dei oĩa poſſe
facere. Et eodẽ pn̄ rñderem ad oẽs rõnes qbus ↄtra illã
veritatẽ arguif. Cõcedo eñi oĩa que ex eis nectio ſequunf
eſſe poſſibilia diuine potẽtie. Qr ſiqs demrare ſciat ⁊ pn-
cipijs phoꝝ ↄcordare gaudeat in illo: ⁊ ego ei nõ inuideo:
ſed eum dico meam capacitatem excellere ⁊c̃.

¶ Non reminiſcimur aũt qꝛ hoc qdeꝫ impaſſi
bile: paſſiuus vo intell's corruptibilis ⁊ ſine h̃
nihil itelligit aĩa. Tex. cõ. XX. Qõ. XXX.

Q Uerif hic vtrũ intellcũs intelligat poſt mor-
tẽ. Et argr̃ ꝙ ſic. qꝛ qđ eſt actu ens hꝫ opõneꝫ
ppaꝫ: ſꝫ aĩa intellectiua humana poſt morteꝫ
hui⁹ hoĩs eſt ens actu cũ ipſa ſit ppetua a par-
te poſt. quare ⁊c̃.

T. c. 20. ¶ Oppoſituꝫ arguif breuiter aucte Ar. qui dic̃. nõ remi-
niſcimur poſt mortẽ. i. nõ itelligimus aliqd poſt mortẽ.

Ad queſtionem

diceret Ar. ⁊ Cõm. ꝙ aĩa i-
tellectiua hũana poſt mortẽ
hoĩs hui⁹ nõ itelligit p ſpẽs abſtractas a fantaſmatib⁹ h⁹
hoĩs: cũ fantaſmata ei⁹ hoĩs ſint corruptibilia ⁊ corrupta
poſt mortẽ h⁹. ⁊ ſic ſpẽs q̃ ab ei⁹ fãtaſmatib⁹ cãbanf ⁊ cõ-
ſeruabanf ſũt corrupte. ḡ p illas ſpẽs nõ itelligit intell's.
¶ Itẽ itell's nõ itelligit p ſpẽs ſumptas a fãtaſmatib⁹ ni
ſi cũ ille hõ actu cogitat: vt pꝫ ex pdictis: ⁊ eſt q̃ſi mani^m.
vñ ⁊ dormiẽs nõ itelligit actu: q̃uis hẽat fanta^s iteri⁹ re-
ſeruata ⁊ ſpẽs itelligibiles: qꝛ. ſ. act⁹ cogitatiue nõ diſpõit
ad itellr̃e ſm actũ. cõſtat aũt ꝙ poſt mortẽ nõ cogitat: qꝛ
opatio nõ eſt nõ entis: mortuũ aũt eſt nõ ens: cũ mors ſit
corruptio entis. ¶ Diceref tñ 2⁹ ꝙ aĩa itellcĩua poſt mortẽ
hui⁹ hoĩs hñ itelligit per ſpẽm acceptã a fantaſmatib⁹ al
teri⁹ hoĩs: ⁊ illud itellr̃e attribuif alteri hoĩ: qꝛ alr ſeq̃ref
ꝙ itell's cũ ſit eternus eſſet ocioſus per tp̃s ĩfinitũ: qđ eſt
abſurdũ. ⁊ qlibꝫ expitur in ſeipſo ꝙ ipſe intelligit. Eſt tñ
certuꝫ multos ⁊ ĩfinitos hoĩes pfuiſſe qui itellexerũt. nõ
eñi eſt rõ q̃re vnus hõ itell'at p itellcm̃ qn ẽt ali⁹ q rema
net poſt mortẽ itell'at per ipꝫ itell'ꝫ. ⁊ iſta eſt itẽtio Cõm.
Cõ. 20. vt pꝫ iſpiciẽti. Qualr aũt itell'at itellc̃s ppri⁹ ſor. ipo mor
tuo: ſuppoſito ꝙ ipe hẽat ppuꝫ itellc̃ꝫ: q nõ eſt nat⁹ moue
ri a fantaſmatib⁹ alterius: nõ me intromitto: qꝛ nec puto
phyce declarare poſſe. ¶ Et occurrit vnũ mirabile ſi qli
het hõ hẽat ſuũ ppuꝫ itellc̃ꝫ q remanet poſt mortẽ cũ ſit
in corpib⁹ nõ diſtinct⁹ loco ⁊ ſubo a fantaſmatib⁹ hoĩum
remanẽtiũ q̃re nõ imutaf ab ipſis fantaſmatib⁹: pcipue
cũ fantaſmata hoĩum remanẽtiuꝫ ſint eiuſdẽ ſpẽi cũ fan
taſmatib⁹ ei⁹ q eſt mortu⁹ vel earũdẽ rerũ. ¶ Et ſi dicaf
ꝙ intellcũs h⁹ hoĩs ſit per nãm indiuidualẽ approprĩat⁹
ad h̃ vt recipiat a fantaſmãtib⁹ hui⁹ hoĩs: q̃raf de illa nã
indiuiduali q̃ ſit. vtrũ ſit ſuba vel accñs. ⁊ vtrũ remanet
poſt mortẽ: ⁊ audies mirabilia rñderi. ¶ Itẽ multi eorũ
vt frater Tho. q põit aĩaꝫ itellcĩuã dãtẽ eẽ hoĩ. ⁊ ꝙ mul-
tiplicaf ⁊ nũeraf. poſuerũt ꝙ oẽs vtutes aĩe hũane pter
itellc̃ꝫ ⁊ volũtatẽ ſũt eiuſdẽ ſpẽi cũ vtutib⁹ alioꝝ aĩaliũ.
⁊ ſic fantaſmata ⁊ vlr̃ ſpẽs rerũ idiuiduales ſũt eiuſdem
ſpẽi in hoĩe ⁊ in boue. Queraf ḡ ab illis ſi cã aĩa itellectiua
ſor. imutabaf ab albedie exñte in fanta^a ſor. q̃re nõ imu
taf poſt mortẽ ſor. a fanta^{te} albedis exñte in fantaſia bo-
uis. ⁊ h̃ eſt difficile rñſũ. ¶ Itẽ ponaf ꝙ poſt mortẽ ſor-
tis per multas trãſmutatiões mã q̃ fuit ſub intellcũ ſor.
iterũ diſponaf ad h̃ ꝙ ex ea gñef hõ q̃re nõ reuniref itel
lect⁹ ſor. ipſi mãe cũ fuerit diſpoſita ſufficiẽter. forte h̃ p
tãto eſt: qꝛ diſpõnes nõ erunt eedẽ nũero cũ pcedẽtib⁹: ſꝫ
in reſurrectiõe cũ itell's ſuus reuniẽf ſuo corpori recipiet
diſpõnes corporis q̃ fuerãt corrupte. h̃ itaqꝫ eſt oĩo ſupra
nãꝫ: ⁊ nlli pn̄ phie ↄueniẽs: ꝙ corruptũ redeat idẽ nuõ. ḡ.

Ad rationem

p^{ncipalẽ} pꝫ ex pdcis. ¶ Ad auctẽ Ar.
dõꝫ ſm pmiſſa ꝙ pro tanto dicit
nõ reminiſcimur: qꝛ nullus nr̃m poſtq̃ꝫ mortuus eſt intel
liget per intellm̃ per quẽ intelligit: qꝛ nullus nr̃m intel-
git per itellm̃ niſi imutef a cogitatiua eius. ⁊ h̃ eſt corru-
pto hoĩe mortuo. Et h̃ eſt ẽt cã q̃re ſpẽs albedis exñs in
imaginatiua equi nõ imutat intellm̃: illa vo q̃ eſt in ima-
ginatiua hoĩs imutat intellm̃: ⁊ dicif homo intelligẽs: qꝛ
equus nõ hꝫ illã nobilem vtutẽ cogitatiuã quã Ar. vo-
cat intellcm̃ paſſiuũ. Et Cõmen. dicit ꝙ hec vtus eſt aliq̃ Cõ. 20.
rõ. hõ vo hꝫ vtutẽ cogitatiuã ſibi ppam q̃ me^{te} ſpẽs exñ-
tes in imaginatiua itellm̃ imutãt ⁊ ẽt vtus imagiatiua in
hoĩe nõ eſt eiuſdẽ ſpẽi ſpãli^{me} cũ vtute imaginatiua alte-
rius aĩalis. pp qđ ⁊ ſpẽs eiuſdẽ rei nõ erũt eiuſdẽ nãe ſpe
cialiſſime in vtraqꝫ: ſꝫ in vna eſt multo ſpũalior q̃ꝫ in alia
ſ. imaginatiua hoĩs. Et idẽ dicerẽ de memoratiua vtute
q̃ recipit ⁊ reſeruat intentiões nõ ſenſatas ⁊ eas mediãte
cogitatiua multiplicat ad itellm̃ vel imediate: ſꝫ ipſa eſt
alterius ſpeciei a memoratiua alterius aĩalis ⁊c̃.

¶ Sed non aliquãdo qdem intelligit aliquan-
do autẽ nõ. Tex. cõ. XX. Queſtio. XXXI.

C Onſequenter põt queri. vtrũ intellcũs poſſi-
bilis ſemp intelligat intellcm̃ agentẽ eadem
intellcõne numero. Et arguif p ꝙ nõ: qꝛ ſi ita
eẽt tũc aĩa hũana hẽret opõnẽ oĩo ſibi ppaꝫ
q̃ nõ depẽderet corpe nec tãq̃ꝫ a ſubo nec tan
q̃ꝫ ab obo: qđ vr̃ ipoſe ſm Ar. in phe⁹ h⁹. ⁊ in iſto 3⁹ dicit T. c. 12.
eñi in phe⁹ h⁹. Si aũt eſt h̃. ſ. itellr̃e fantaſia qdẽ aut nõ T. c. 39.
ſine fantaſia. nõ cõtigit itaqꝫ neqꝫ h̃ ſine corpe eẽ. Et iſto
in 3⁹ dic̃ ꝙ itelligẽtẽ quẽcũqꝫ neẽe eſt fan^{ma} aliqđ ſpecula
ri. ↄña pꝫ. qꝛ nihil qđ ẽ eternũ ⁊ vnũ nuõ depẽdet ab aliq̃
corpe tãq̃ꝫ ab agẽte nec aliq̃ exñte i corpe. ⁊ ↄſtat ẽt ꝙ il-
lud itellr̃e quo itell's poſis itellret agẽtẽ nõ eẽt in corpe
vt ſubo ſic vr̃. nullũ eñi itelligere ẽ in corpe: vt pꝫ h̃. ḡ ⁊c̃.

Oppoſitum

dic̃ Cõmẽ. ſup iſtã pticulã. Sꝫ non T. cõ. 7
aliqñ qdẽ itell'it aliqñ vo non itelli
git. ibi eñi dicit Cõmẽ. ꝙ cũ intellcũs fuerit accept⁹ ſim- Cõ. 20.
plr ⁊ ſꝫ ꝙ itelligit formas abſtractas ⁊ liberas a mã tũc
nõ inuenif qñqꝫ intelligẽs qñqꝫ nõ: ſꝫ inuenif in eadẽ for
ma. vbi gr̃a. in mõ per queꝫ itelligit intellcm̃ agentẽ: cui⁹
pportio eſt ad ipm̃ vt diximus ſic lucis ad diaphanũ.

Ad queſtionem dico breuiter ꝑmo ꝙ intellꝰ poſſibilis natus eſt itelligere
intellcm̄ agentē.2° ꝙ intelligit ip̄ʒ ſemꝑ eadē intellcōne
Cō. 20. in nūero.ꝑmū ꝓbo rōne Cōmē.quā tangit hic.nā minus
videt̄ ꝙ intellcūs poſſibilis ſit natus intelligere formas
mãles q̄ʒ intellcm̄ agentē:qꝛ forme mãles nō ſunt de ſe
intellecte actu:ſʒ potētia ſunt itellecte: fiūt aūt itellecte
per itellcm̄ agentē:itellcūs aūt agēs cum ſit ſuba imãlis
actu ens ē de ſe itellꝰ:ꝛ iō rōnabile eſt cū ipſe itellꝰ polis
ſit natus ꝑfici per formas mãles ꝛ itelligere eas vt ſit na
tus ꝑfici per itellm̄ agentē ꝛ itellre ip̄ʒ:ꝛ hec rō ſilr ꝯclu
deret ꝙ ipſe natus eſt intellre alias formas abſtractas.ꝛ
rō huiꝰ pōt eē:qꝛ illud qđ hʒ nãle deſideriū ad iferiorē ꝛ
minus nobilē ꝑfectionē alicꝰ gn̄is multo magis dʒ hēre
nãle deſideriū ad ꝑfectionē altiorē:qꝛ nã nō ꝯſiſtit in ip
fecto. ꝯſtat aūt ꝙ ꝑfectio per formas imãles lōge nobi
lior eſt q̄ʒ ꝑfectio per formas mãles.2m oñditur ſic.illud
cui ſemꝑ eſt ꝯiūcta vel vnita itellectio alicꝰ itelligibilis
eadē nūero ſꝑ itelligit illud itelligibile itellcōne eadem
nūero.hec eſt oīo manifeſta:ſʒ ipſi itellectui poſſi ſemꝑ ē
vnita itellectio itellcūs agētis:qꝛ ipſe itellcūs agēs eſt ſua
T.2.cō. met itellectio ſuiipſiꝰ ſm̄ Ar.ꝛ Cōm.h. In ipſo eni ſcia
15.ꝛ.19. eſt eadē rei ſcite.Cū ḡ itellꝰ agens ſit ſꝑ vnitus itellectui
poſſi ſicꝰ ꝑfectio nãlis ſuo ꝑfectibili:vt pʒ ex ꝑoriſſo.ſequi
tur ꝙ ſꝑ eſt vnita itellectio itellꝰ agētis:ꝛ per ꝯñs ſꝑ ip̄m
itelligit. ¶ Ex h aūt vr̄ correlarie poſſe ꝯcludi ꝙ ipſe in
tellcūs polis per ſeip̄ʒ ꝛ per ſuā ꝓpaʒ ſubaʒ nō itelligit i
tellcm̄ agentē itellcōne eadē nnō alia ab illa qua itellcūs
agens itelligit ſeip̄m. Nā ſi ſic ſeq̄ret̄ ꝙ vnū ꝛ idē hr̄et di
uerſas itellcōnes vniꝰ itelligibilis ſil:qđ nō vr̄ poſſibile.
ꝑcipue qꝛ cū itellcūs poſſibilis ſit ſuba pure in poᵃ nō eſt
hn̄ rōnabile ꝙ ex ſui ꝓpa nã hēat aliquē actū ſine aliquo
alio actu.vn̄ cū itelligere intellcm̄ agentē ſit ꝗdaʒ actus
ꝛ opō nō hn̄ viderē q̄liter itellꝰ polis per ſeip̄m ſine alio
actu informãte intelligeret intellꝫ agētē.Propter qđ vi
det̄ mihi ad pn̄s eſſe tenēdū ꝙ intellꝰ poſſibilis ſemꝑ i
telligit itellcm̄ agentē mō ꝑdicto.ſ.qꝛ ſemꝑ eſt ei vnita i
tellectio itellꝰ agētis qua ſeip̄ʒ itelligit. Illa tn̄ itellectio
nō eſt ſuba nec eēntia intellꝰ poſſibilis nec eꝫ.Siqs aūt
diceret ꝙ nō ſoluʒ intellcūs poſſibilis itelligit intellectū
agentē intellcōne qua ipe intellcūs agens intelligit ſeip̄m
ꝛ q̄ eſt ſuba intellcūs agētis ꝑficiens intellcm̄ poſſibileʒ:
ſʒ ēt q̄dā alia intellcōne que ſequit̄ imediate vnionē itel
lectꝰ agētis ad poſſibilē:q̄ ꝗdē itellectio non eſt ipſa ſuba
itellcūs agētis:ſʒ ꝯñs vnionē itellcūs agētis cū poſſibili:tūc
īngrendū eſt que eſſet neceſſitas eēndi huius intellcōnē:
cuʒ intellectus poſſibilis ſufficiēter intelligat intellectuʒ
agentē per eius ſubam.hoc aūt tibi ꝑficiendū relinquo.
¶ Sed ꝯſiderandū eſt ꝙ q̄uis itellcūs poſſibilis ſemꝑ
intelligat intellcm̄ agentē per eius ſubam mō ꝑdicto. tn̄
iſta itellectio nō denoiat aliqđ idiuiduū hois:vt puto qꝛ
nō depēdet a fantaſmate alicꝰ hois: nec oium: imo etiaʒ
itellectio ſilis huic intellcōni.ſ.qua intelligit intellectus
agens nō ꝯtingit nobis ꝑfecte in pn̄ᵒ gn̄ōnis phie. nec in
medio:ſʒ forte in ꝯplemēto:ꝛ de hoc dʒ inqri in ꝯñtibus.

Ad rationem dico.ꝙ aīa noſtra nullā hʒ opati
onē ꝓpriā nouam ꝛ deñtem a to
ta ſua ſuba ſine corpore ohō:ꝛ ſic intelligit Ar.Vn̄ intel
ligentē quēcūq; ſupple de nouo neceſſe eſt fantaſma ꝛc.
T.c.39. Sed nō negauit Ar.aīam intellectiuā humanā habere
opationeʒ eternā nō per corpus ꝛ operationē que nō eſt
aliud realiter a ſua ſuba.ꝛ hꝯ eſt intelligere predictū.nō
eni eſt realiter diuerſuʒ a tota ſuba aīe intellectiue cū ſit.
ipſa ſuba intellcūs agentis:imo huiꝰ itelligere nō eſt opa
tio ꝓpa niſi ſm̄ modū intelligēdi ꝛ ſignificādi.ḡ ꝛc.

¶ Indiuiſibiliuʒ qdē igitur intelligentia in his
eſt circa que non eſt falſuʒ:in qbus aūt ꝛ fal
ſum iam ꝛ verū eſt compoſitio quedā iam in
tellectuʒ eſt. Tex.cō.XXI. Qō.XXXII.

Ic querit̄ vtrū veritas ꝛ falſitas ſint in itelle
ctu.Arguit̄ ꝑ ꝙ nō.qꝛ bōitas ꝛ malicia ſunt in
rebꝰ ꝛ nō in mente:vt pʒ.6.meta.ſʒ veritas eſt T.cō.8.
quedā bonitas cū ſit q̄dā ꝑfectio: ꝛ falſitas eſt
quedā malicia cū ſit ꝗdā defectꝰ.ergo. ¶ Itē
obm̄ intellcūs nō eſt in intellectu ſicꝰ obm̄ viſus nō eſt in
viſu.mō veritas eſt obʒ intellꝰ.vt cōiter dr̄.ergo. ¶ Itē
veritas ꝛ falſitas ſunt in illo qđ denoiat ipſam ꝓpōnem:
qꝛ dicimus ꝙ hec ꝓpoſitio eſt vera.illa vō falſa.ergo.
¶ Oppoſitum vult Ar.h.ꝛ.6.metaph. T.c. 21.

Ad intellectum qōnis ꝯſiderandū eſt ꝙ Ar. T.cō.8.
determinat h de duabꝰ opō
nibus intellcūs.quaruʒ vna dr̄ indiuiſibilis intelligētia.
ꝛ eſt illa opatio qua intellcūs intelligit aliquā vnā ꝗdita
tē ſeorſum ſine alia:vt hoiem ſm̄ ſe aut aīal. aut hꝯ. alia
vō eſt opatio ſcđa que dr̄ ꝯpō vel diuiſio. ¶ Ad cuiꝰ eui
dentiā ꝯſiderandū ꝙ cū intellcūs intelligit aliq̄ ſeorſuʒ
ꝛ diuiſim vel vnū ꝛ idē ſucceſſiue diuerſis intellcōnibus
ꝯtingit poſtea ꝙ itelligit illa ordinate ꝛ imediate cōcipit
vnitatē vel identitatē ipſoꝝ adinuicē:vt cū intellcūs pri
mo itelligit hoieʒ ſeorſuʒ ꝛ aīal ſeorſuʒ poſtea itelligit hꝰ
duo ordinate ꝛ imediate intelligit vnitateʒ vel identita
tē hois cū aīali que iportat̄ per h v̄buʒ eſt:ꝛ ſic intelligit
hoieʒ eſſe aīal ꝛ h intellectio qua ſic itelligit iſta cū eoꝝ
idētitate vocat̄ ꝓpō quā facit intellcūs de re:ꝛ ſi res ipſe
ſunt vnū ꝛ idē ſibiinuicē tūc illa ꝯpō eſt ꝯformis:ꝛ h con
formitas dr̄ veritas ſm̄ vnā ſignationeʒ huiꝰ nois v̄itas.
Si vō ipſe res ſunt diuerſe ꝛ diſtincte tūc eſt difformis:ꝛ
talis difformitas dr̄ falſitas.Silr itellꝰ cū intelligit diui
ſim hoieʒ ꝛ aſinū ꝯtigit poſt vt itelligat ea ordiate cū di
uerſitate vel diſiōe eoꝝ abinuicē ita ꝙ itelligit hoieʒ nō
eē aſinū.ꝛ hꝯ itellectio dr̄ diſio.ꝛ ſi ipſe res ſūt abinuiceʒ
diuerſe ꝛ diſticte tūc illa diuiſio ē ꝯformis rei ꝛ v̄a:ꝛ ſi nō
ſint diuerſe ſʒ ꝯiūcte:tc̄ illa diuiꝰ ē falſa.ꝛ h hr̄ ꝛ pulchre
ſignauit Ar.6.meta.v̄ſus fi.di. Veꝝ qdē affirmaꝫ hʒ i cō T.cō.8.
poſito.negōnē vō i diuiſo falſū āt hꝰ ptitiōis ꝯdcōeʒ. Ex
his itaq; ē accipe ꝙ h nomē v̄itas vnoꝰ ſigniat ꝯformita
tē exñtē in ꝯpōne vel diuiſiōe quā itellꝰ fac̄ ad ipſaʒ rē:ꝛ
ſilr falſitas difformitatē.ꝛ iſta eadē ꝯpō vel diuiſio v̄e ſi
gnificat̄ h noie ens.ꝛ h v̄bo ē:vt pʒ.6.meta.Alioꝰ ēt ſumi T.cō.8.
tur h nomē v̄itas ꝓ q̄cūq; ꝯformitate cogſcēti ad cogni
tū:vt cū dicimus ꝙ ſenſus ē verꝰ reſpcū ſui ſenſibilis:vt T.c. 63.
dicꝰ phs 2°hꝰ.ꝛ i iſto.c. 3°mō ſumit̄ aliqn̄ v̄itas ꝓ entita T.c. 21.
te rei ꝓut nata ē facere verā cogñē ſuiipſiꝰ.Et tc̄ pōt dici
ad.q.ꝙ h mō v̄itas nō hʒ eē i itellu ſaltē realr.ꝛ h idiget
ꝓbōne:qꝛ ꝯſtat ꝙ entitas realis lapidis aut ligni nō ē in
itellcū ſm̄ Ar.in iſto 3°.ſʒ ſilitudo ipſiꝰ. Intellꝰ.n.polis T.c.38.
eſt potēs oīa fieri mō ſilitudis ꝛ receptiōis:ꝛ poſſʒ ſic ar
gui. Nā ſi entitas rei eēt in aīa:ſicꝰ ē ex aīaʒ tc̄ ſic in aīa eſt
cognitio vel pn̄m ꝓpinquū cognitiōis ſic in re ex aīaʒ eēt
ꝯphēſio vel pn̄m ꝓpinquū cognitōis:ita ꝙ mā lapidis co
gnoſceret entitatē lapidis ſicꝰ ēt itellꝰ:qđ ē abſurdū. Ve
rū ē tn̄ ꝙ entitates aliq̄rū rerū ſūt in ipſo itellu.ſ.entita
tes ſpēꝝ ꝛ rerū cognitiōes. ¶ 2° pt dici ꝙ v̄itas ꝑᵒ dcā q̄
eſt ꝯformitas ꝯpōnis ꝛ diſiōis ad rē ē in ipo itellu.ꝛ ſilr
falſitas q̄ ē difformitas ꝯpōnis ꝛ diſionis ad rē:ꝯpōnis ꝛ
diſiōis dico quā fac̄ itellꝰ. Nā i q̄cūq; ē ꝯpō vl diuiꝰ quā
fac̄ itellꝰ i illo ē v̄itas ꝛ falſitas exñs i hꝯ ꝯpōne ꝛ diſiōe
dico ſubiue:ſʒ ipſa ꝯpō ꝛ diuiſio quā facit intellꝰ ē in ipſo
itellcū ꝛ nō in re ſubiue:qꝛ talis ꝯpō eſt itellectio q̄ itellꝰ

ordinate intelligit aliq̄ ⁊ cum hoc identitatē ⁊ vnitatem
eoꝝ adinuicē. ⁊ ſilr̄ diuiſio eſt intellectio qua ītelligit ali
qua mediante eoꝝ diuerſitate. ꝯſtat aūt ꝙ oīs ītellectio
eſt in intellectu ſubīctiue ⁊ non in re que ītellr̄. Eſt aūt no
tandū circa iſtud ꝙ talis v̄itas ⁊ falſitas nō eſt in p̄ᵃ opa
tione ītellcūs: q2 p̄ma opatio ītellcūs reſpcū q̄ditatis nō
eſt ꝯpoſitio aut diuiſio: ſ3 ſimpˡ cōceptio q̄d q̄d eſt. hn̄ tn̄
verū eſt ꝙ circa p̄mā opōnē ītellcūs eſt v̄itas large ſum
pta pro q̄cūq3 ꝯformitate cognoſcētis ad cognitū: q2 q̄n
cunq3 cognoſcēs h3 ſpēm ꝓpaȝ rei cognite tūc pōt ipſam
cognoſcere v̄a cognitione. mō intellcūs ītelligēs aliquaȝ
q̄ditatē h3 ꝓpaȝ ſpēm illius: vt p3: imo ēt ſm hāc rōnem
ſenſus pticlaris dr̄ hēre verā cognitionē de ſuo ꝓpo ſen
T.c.26. ſibili: ⁊ hoc docet hn̄ phs in iſto. c. vbi ſic dic̄. S3 ītellcūs
qui eſt ſm ꝙ q̄d erat eſſe dr̄ verus: ſic videre ꝓpriū veꝝ
Cō. 26. eſt. Et Cōmē. dicit ibi ꝙ actio que eſt informatio ſemꝑ ē
v̄a. ¶ Vn̄ notādū ꝙ opatio ītellcūs p̄ma. ſ. ſimpˡ nunq̄3
T.c.21. eſt falſa: ⁊ h̄ ēt dicit phs in p̄n°. hᵘ capti. ¶ Indiuiſibiliū
quidē igir̄ intelligētia in hiis eſt circa que nō eſt falſum.
Et rō eſt: q2 intellcūs aut h3 ſpēm que repn̄tat q̄ditatem
aut non h3 hō ſpēm: ⁊ ſiq̄dem h3 ſpēȝ repn̄tantē q̄ditatē:
tunc h3 veram cognitionē de illa vel in actu vel in poten
tia ꝓpinqua: ⁊ ſi non h3 ſpēm repn̄tantē q̄ditatē: tunc nō
intelligit illam: ⁊ ſic nō h3 intellcōnem falſam.

Ad primam rōnē cū3 dicir̄ bonitas ⁊c̄. poſſet di
ci ꝙ hᶜ ꝓpō pōt duplr̄ ītelligi. Vno
mō ꝙ res ex̄ aīam ſit v̄lr̄ ſubm bonitatis ⁊ malicie ⁊ nul
lo mō aīa. ⁊ h̄ eſt falſu3 ⁊ ipoſ̄e: q2 bonitas moralis ⁊ ma
T.c.20. licia eſt in aīa. vnde Aꝛ. in. 5. meta. ca°. de q̄li. in fi. dicit ꝙ
maxime ſignificat q̄le boᵐ ⁊ malū in aīatis: ⁊ hoꝝ in ha
bentibus ꝓhēſim. i. electionē3. ſ. in hoībus. Alio mō pōt
intelligi ꝙ bonū ⁊ malū ſunt in rebus. i. nō ſūt in actu ap
petitus. ⁊ h̄ eſt verū: q2 bonitas qua res actu dr̄ bona nō
eſt in appetitu appetente illā rem pſequi. ⁊ ſilr̄ malicia q̄
appetitus appetit fugere nō eſt in ipo appetitu. eꝯ̄rio aūt
eſt de v̄itate ⁊ falſitate. nā v̄itas qua res dr̄ v̄e cognita eſt
in intellcū cognoſcēte. ⁊ ſilr̄ falſitas. ⁊ nō in re. ⁊ ſic rō ꝓ
cedit ex malo intellcū. ¶ Ad aliud pōt dici ꝙ obm p̄ma
riū intellcūs. ſ. q̄d intellr̄ nō p̄cedēte intellcōne alterius
nō eſt in intellcū: ſ3 obm ſcdariū q̄d ītellr̄ poſt intellcōnē
alterius pōt eſſe in intellcū. ⁊ ſic de v̄itate que eſt ꝯformi
tas ꝯpōnis ⁊ diuiſionis ītellcūalis: q2 ipa intellr̄ poſt res
alias que intelligunr̄. ¶ Ad aliud pōt dici ꝙ v̄itas ⁊ fal
ſitas ſunt in ꝓpōne ſignificatiue nō formalr̄: ſ3 eſt in re ī
tellecta q̄dāmō effectiue: in ītellcū āt formalr̄ vt ī ſubo.
⁊ loquor de v̄itate ⁊ falſitate modo p̄us expoſito ⁊c̄.

¶ Indiuiſibile autē q̄m duplr̄ eſt: potētia aut
actu nihil ꝓhibet intelligere īdiuiſibile: cū lon
gitudinē intelligat indiuiſibilis eni3 actualiter
eſt ⁊ in tempore indiuiſibili. ſimilr̄ eni tempᵘ
diuiſibile ⁊ indiuiſibile: longitudini eſt. nō. n.
eſt dicere aliq̄d in medio ītelligere vtrūq3: nō
eni3 eſt niſi diuidatur: ſ3 aut potentia ſeorſum
aut vtrūq3 intelligens dimidioꝝ diuidit ⁊ tem
pus ſimul ⁊ hic. T.c.XXIII. Qō.XXXIII.

Quia ꝯpō ⁊ diuiſio ꝑꝑe ē pluriu3 ⁊ diuerſoꝝ.
ideo querir̄ hic. Vtrū intellcūs poſſit intelli
gere plura ſimr̄. Et arguir̄ p̄mo ꝙ ſic: q2 vna
vox pōt ſignificare plura: vt p3 in equiuoco
q̄d dat ītelligere plura ſignificata ſil̄: ⁊ in ipo
plato intelligunr̄ plura. ḡ ipſe intellcūs pōt ſil̄ plura ītel
ligere. p3 ꝯn̄a. q2 vox nō eſt maioris potētie in ſignifican
do q̄3 intellcūs in ītelligēdo. ¶ Itē intellcūs ītelligit ſil̄
correlatiua: vt patrē ⁊ filiu3: vt p3 in predicamētis. ⁊ iſta
ſunt diuerſa ⁊ plura. q̄re ⁊c̄. ¶ Item minor ꝓpoſitio de
monſtrationis intelligir̄ ſimul cu3 ꝯne ſm Aꝛ. p̄ poſte.
ſed conſtat ꝙ ꝓpoſitio minor eſt aliq̄d aliud ⁊ diuerſum
a ꝯne. q̄re ⁊c̄. ¶ Itē phs. 4. meta. dicit ꝙ intelligentem T.cō.8.
quēcunq3 neceſſe eſt intelligere p̄mū p̄ncipiū cōplexum:
ſed cōſtat ꝙ p̄mū p̄ncipiū cōplexū eſt aliud ab alijs com
plexis. ſ. illud p̄ncipiū. Nō cōtingit ſimul idē eſſe ⁊ nō eē.
q̄re ⁊c̄. ¶ Item ſicut ſe h3 ſenſus ad ſenſibilia ita intelle
ctus ad ītelligibilia: per cōuenientē ſilitudinē: ſed ſenſus
pōt ſentire diuerſa ⁊ plura ſenſibilia: vt ſenſus viſus ſimr̄
videt albedinē p[illegible]meni ⁊ nigredinē lr̄e: vt p3 per expiē
tiam. q̄re ⁊c̄. ¶ Item v̄tus que cognoſcit dr̄iam inter ali
qua cognoſcit vnūq̄dq3 illoꝝ ſimul: vt p3. 2. huiᵘ. c. de ſen t.c.146.
ſu cōi. ſed intellectus cognoſcit dr̄ia3 inter aliqua plura ⁊
diuerſa ſub ꝓprijs rōnibus eoꝝ. minor p3 per expientiā
q2 q̄l3 experir̄ ſe ītellr̄e dr̄iam inter albedine3 vt albedo
eſt ⁊ nigredinē: vt nigredo eſt: q2 nō cognoſcit dr̄ias in
ter albedinē ⁊ nigredinem ſub rōne cōi: vt ſub rōne colo
ris aut alicuius hō: q2 ſm talē rōne3 nō differunt: imo in
ea ꝯueniunt. ¶ Et ꝯfirmar̄ q2 ſub illis rōnibus intellcūs
intelligit aliq̄ ſub q̄bus rōnibus ⁊ formis cognoſcit diffe
rentiā inter illa: ſ3 intellcūs ſimul intelligit dr̄n̄tiam iter
albedinē ⁊ nigredinē ſub ꝓprijs rōnibus earū. In eode3
eni inſtāti cognoſcit intellcūs dr̄n̄tiam albedinis vt albe
do eſt a nigredine vt nigredo eſt. ſilr̄ ⁊ in alijs. ¶ Itē in
tellectᵘ pōt ſil̄ intellr̄e mām ⁊ formā: q2 alr̄ non intellr̄et
ꝯpoᵐ a mā ⁊ forma: ⁊ ꝯſtat ꝙ mā ⁊ forma ſr̄ diuerſe nāe.

Oppoſitum arguitur auct̄e Ariſto. in 2°. topico.
q̄ dir̄ ꝙ contingit ſcire multa: intel
ligere aūt vnu3. Et 4°. metaph. dicit ꝙ qui vnu3 non in T.cō.3.
telligit nihil intelligit. t.4.

Ad euidentiam q̄ōnis ꝯſiderandū eſt ꝙ ſicut
innuit Aꝛ. 6. meta. verſus fi T.cō.8.
nē. intellcm̄ ſil̄ ītelligere diuerſa ⁊ plura pōt duplr̄ ītelli
gi. Vno°. put ſil̄ dicit ſimultatē īſtātis. ſ. ꝙ ītelligit plura
ſil̄. i. in eodē inſtāti. Alio°. put ly ſil̄ dicit ꝯn̄a3 īmediatā.
ita ꝙ ſil̄ ītelligit plura. i. ꝯn̄r ⁊ īmediate vt pᵒ ītellr̄e vniᵘ
ſtati3 ⁊ ſine me°. ſcq̄rer̄ ītelligere alteriᵘ: vt ēt dicimus ꝙ
mouēs ⁊ motū ſunt ſil̄. i. ſine me°. cōiūcto: ita ꝙ īter ea nō
eſt aliq̄d mediū nec plenū nec vacuū: vt h3 videri. 7. phy. T.cō.9.
¶ Itē eſt ītelligēdū ꝙ ītelligētē ſil̄ ītelligere plura ⁊ di
uerſa ⁊ in eodē inſtāti adhuc pōt eē duplr̄. Vno°. ſm ean
dē ītellcōnē ⁊ ſub vna rōne cōi. Alio°. diuerſis ītellcōnibᵘ
⁊ ſub ꝓprijs formis. ¶ Itē intelligēdu3 ꝙ intellcm̄ ſil̄ in
vno inſtāti ītelligere diuerſa diuerſis ītellcōnibᵘ pōt ītel
ligi duplr̄. Vno°. ꝙ ītelligat in vno īſtāti diuerſa diuerſis
ītellcōnibᵘ ſumptis a cogitatiōibᵘ vniᵘ hoīs. Alio°. diuer
ſis ītellcōnibᵘ ſumptis a cogitatiōibus diuerſoꝝ hoīum.
Mō de aliq̄bᵘ iſtoꝝ modoꝝ nō eſt magnū dubiū nec di
uerſitas opionū: q2 oēs hn̄ ꝯcedūt ꝙ ītellcūs pt ītellr̄e plu
ra ſil̄. i. ꝯn̄ter īmediate nō mediāte tpe me°. nec ītellcōne
media: ita ꝙ ītellr̄s pōt per aliq̄d tp̄s ꝯtinue ītellr̄e lapidē
⁊ in vltimo īſtāti illiᵘ tp̄is īcipe ītellr̄e hoīe3 ſine tpe me°
⁊ ſine ītellcōne me°. ⁊ h̄ nō multu3 īdiget ꝓbatiōe: q2 q̄l3
eſt exptᵘ in ſeipſo. Tn̄ poſſet ꝯfirmari per ſilr̄e. nā mā pōt
recipe trāſmutatiōes diuerſas rei h̄ mō ſimultatis ita ꝙ
in aliq̄ tpe tota alterat: ⁊ in illo īſtāti illiᵘ tp̄is recipit gn̄ō
ne3 ſubē ſine me°. q̄re ſilr̄ ītellcūs ſuo mō pōt ſil̄ h̄ modo
plura intelligere. ¶ Itē alio°. ſub vna rōne ⁊ vna intelle
ctione cōi: q2 ꝯſtat ꝙ aliq̄ ītelligibilia q̄ ſunt diuerſa vno
mō ꝯueniūt ⁊ vniunr̄ in aliq̄. vt hō ⁊ aſinᵘ in aīali aut in
ſentire: ⁊ ſic pn̄t ītelligi vna ītellcōe ſūpta ab illa vna for
ma cōi vel a mō eſſendi cōi: ⁊ de hoc nō multū dubitar̄:
¶ Itē alio mō ītellcūs pōt ītellr̄e plura ſil̄ diuerſis in

tellectionibus ſumptis a cogitationibus diuerſoꝝ hoīuz qꝛ aliter nõ cõtingeret plures hoīes ſimul intelligere diuerſis intellectionib⁹:qḋ eſt abſurduz. Et põt ꝓbari propter diſcipulos:qꝛ ↄtingit qḋ manifeſtuz eſt ad ſenſuz ꝙ diuerſi hoīes ſimul docent diuerſas ↄ̃nes diuerſarũ ſciẽtiarũ qḋ nõ eſſet niſi ſimul intelligerẽt eas. Adhuc cõtingit ꝙ diuerſi hoīes ſimul opanť ꝑpter diuerſos fines:vł ſimul incipiunt opari:vt medicus euacuat ꝑpter ſanitatẽ:faber maleat ferrũ ꝑpter cultellũ.⁊ hꝫ talia. q̃re manifeſtuz eſt ꝙ diuerſi hoīes pñt in eodẽ tpe ⁊ in īſtãti intelligere diuerſa ⁊ diuerſis ītellectionibus.⁊ hoc eſt manifeſtum expientia:qꝛ ſi q̃ratur ab aliquo hoīe qd intelligebat in aliquo tpe p̃terito rñdebit ꝙ ipſe ītelligebat lapidem vel aliqd hꝫ.⁊ vnus alius rñdebit ꝙ intelligebat celuz aut aliqd aliud. q̃re ⁊c̃. Sꝫ de alio modo.ſ.an intellectus poſſit in eodẽ inſtãti intellr̃e plura diuerſis intellectionibus cãtis a fantaſmatib⁹ vel a cogitationib⁹ vni⁹ hoīs eſt bñ dubiuz ⁊ diuerſitas īter doctores.⁊ h̄ eſt q̃rere an vnus hõ poſſit intellr̃e diuerſa diuerſis intellectionibus in vno inſtãti:⁊ de hoc dicunt aliqui ⁊ eſt opinio famoſioꝛ ꝙ nõ.qḋ multiplr̃ ꝓbatur. Et p̃mo ſic. Uirtus indiuiſibilis que ad qḋcũqꝫ ſe cõuertit totaliter ſe cõuertit nõ põt ſimul intelligere plura. hoc pꝫ.ſꝫ intellcũs eſt hꝫ. vt cõiter diciť ⁊ accipiť ex lib⁹.de cauſis. ⁋ Itẽ ſicut vna certa cera non põt ſiḿl figurari diuerſis figuris.g̊ ſic vnus intellcũs nõ põt ſiḿl actuari diuerſis intellcõnib⁹. ⁋ Itẽ vnius v̓tutis nõ dꝫ eſſe ſimul niſi vnus actus vel vſus.h̄ eſt manifeſta:ſed intellectio eſt vſus intellcũs cuꝫ ſit ei⁹ opatio.g̊ ⁊c̃. ⁋ Itẽ ſi vnus hõ poſſet ſimul plura ītelligere diuerſis intellcõnibus:tunc poſſet ſimul plura cogitare.⁊ eadẽ rõne poſſet ſimul cogitare:oĩa quoꝝ ſpẽs hꝫ in ſua memoratiua ⁊ in ſua imaginatiua. Nõ eni videť eſſe rõ q̃re poſſet ſimul duo cogitare ⁊ nõ cẽtuꝫ vel mille:qḋ eſt abſurduꝫ.ↄ̃ña pꝫ.qꝛ intellcũs nunq̃ꝫ actu intelligit niſi homo cogitet aliquid actu:vt pꝫ ex p̃us dictis. ⁋ Iteꝫ diuerſe ſpẽs eiuſdẽ gnĩs nõ poſſunt eẽ ſimul in eodẽ ſubo ſm idẽ ſui:ſꝫ intellcõnes diuerſarũ reꝝ ſm ſpẽm ſunt diuerſe ſpẽs eiuſdeꝫ generis:vt paternitatis:⁊ filiationis:⁊ ſic de alijs.quare ⁊c̃. Hanc dicunt eſſe intentioneꝫ Aꝛ. in auctoritatibus preallegatis.

Sed mihi videť qcqd ſit de v̓itate q̃onis.ꝙ iſta argumẽta nõ ↄuincũt ſufficiẽter ꝓpoſituꝫ nec faciunt alijs fidẽ bñ ↄſiderãtibus. Cũ eni p̃mo diciť ꝙ intellcũs ad qḋcũqꝫ ſe cõuertit totaliter ſe ↄuertit.põt duplr̃ intelligi. Uno.ꝙ ad qḋcũqꝫ ſe ↄuertit totalr̃ ſe cõuertit.i.nõ cõuertit ſe ſm vnã partẽ ſoluꝫ ſine alia:⁊ hoc eſt veruꝫ:qꝛ nõ hꝫ partes. Alio mõ ꝙ totalr̃ ſe cõuertit.i. ſic ad aliqḋ vnũ ꝙ non ad reliquuꝫ.⁊ hoc nõ eſt verũ.nã q̃ꝫtũcũqꝫ ſit indiuiſibilis:tñ põt referri ad multa ſm cõformitatẽ:qḋ eſt ipm cõuerti ſicut punctus in medio circuli:ſꝫ ſit vnus ⁊ indiuiſibilis ſm ſe:tñ eſt terminus multarũ linearũ:⁊ ad eas refertur. ⁋ Ad aliã dico ꝙ non eſt ſimile de cera ad figuras ⁊ de intellectu ad intellcõnes: qꝛ cera eſt qḋdam coꝛpus ⁊ figura eſt q̄daꝫ q̄litas coꝛporalis ⁊ ad hoc vt eadẽ cera ſubijciať diuerſis figuris:opꝫ ꝙ eadeꝫ pars eius poſſit eẽ in diuerſis locis.qḋ nõ põt ſiḿl ↄtingere vt pꝫ de ſe.⁊ ideo vna cera non põt ſimul habere multas figuras ⁊ diuerſas:ſꝫ intellcũs eſt incoꝛpore⁹ ⁊ intellectio ſilr̃.⁊ iõ nõ eſt oĩno ſimile:in hoc tñ bñ eſt ſimile:qꝛ ſicut cera recipit figuras ⁊ eis ſubijciť:ita intellectus recipit intellectiones ⁊ eſt ſubm earũ. ⁋ Ad aliud cũ dr̃.vni⁹ v̓tutis ⁊c̃.iſta põt negari:⁊ ſi intelligať ab Aꝛ. in de ſenſu ⁊ ſenſato.dico ꝙ ipſe nõ accipit ea determinãdo:ſed ſoluꝫ arguẽdo ⁊ dubitando:vt pꝫ ibi. vel dicať ꝙ vnius virtutis ſimul nõ eſt niſi vnus vſus reſpectu eiuſdeꝫ:ſed reſpectu diuerſoꝝ põt eſſe alius ⁊ alius:ſicut videmus ꝙ vnius virtutis actiue ſunt effect⁹ plures in diuerſis ſubſtãtijs:⁊ vna albedo facit viſionẽ in viſu ſoꝛtis et in viſu platonis. Uel dicať ꝙ hoc eſt verũ de virtute cuius actus eſt motus coꝛporalis vel cũ motu coꝛporali:ſꝫ de virtute cui⁹ actus eſt incoꝛporeus ⁊ ſp̃ũalis ⁊ abſtractus nõ opꝫ:⁊ ſic eſt hic.hoc tñ bñ veꝝ eſt ꝙ vnius virtutis quecũqꝫ illa ſit ſiḿl nõ eſt niſi vnus actus reſpcũ vnius ⁊ eiuſdẽ obti ꝓpinqui:ſꝫ reſpectu diuerſoꝝ põt eẽ alius ⁊ alius actus:⁊ ſic eſt hic:vt manifeſtuz eſt. ⁋ Ad aliud.cõcediť ꝙ vnus hõ põt ſimul multa cogitare vt pꝫ q̃ꝫtũ ad expientiam. Et cũ diciť.eadẽ rõne poſſet ſimul cogitare oĩa:quoꝝ hꝫ ſpẽs in imaginatiua ⁊ memoratiua. dico ꝙ nõ ſeqtur:qꝛ poſſibile eſt ꝙ due ſpẽs reſ̓uate in imaginatiua aut memoratiua ſufficienter pñtenť virtuti cogitatiue ⁊ nõ alie ſimul oẽs.⁊ hoc eſt videre in ſimili in ſomno: qꝛ q̃ꝫuis doꝛmiens habeat ſpẽs multarũ rerũ interius reſeruatas:tñ ↄtingit ꝙ alique perueniunt ad virtutẽ eius cuius eſt ſomniare ⁊ alie nõ:⁊ ſic ſomniat de aliqb⁹ reb⁹: ⁊ de aliqbus nõ. Et ſi queres cãm q̃re offerunť iſte ſpẽs. ⁊ alie non.dico ꝙ eadẽ queſtio eſt de vna q̃re vna offerť ⁊ nõ alia:⁊ eſt querere q̃re hic hõ cogitat hoc indiuiduuꝫ ⁊ nõ illud:ſic ergo poſſibile eſt ſenſui particulari duo ſenſibilia ſufficiẽter eſſe pñtia ⁊ ea ſentire: ⁊ tñ nõ ſeqr̃ ex hoc ꝙ alia ſimul poſſint ſufficiẽter eſſe pñtia ipſi ſenſui: ita nõ eſt remotũ ꝙ due imaginationes poſſint ſufficienter offerri virtuti cogitatiue:⁊ v̓tus cogitatiua cogitabit illa quoꝝ ſpẽs ſunt:⁊ tñ nõ oẽs ſpẽs interius reſeruate ſimul poſſunt ſufficiẽter pñtari ipſi cogitatiue:⁊ ſic nõ oĩa cogitabit:qꝛ foꝛte ſenſationes interius exñtes nõ pñtantur cogitatiue ad cogitandũ illas res niſi in q̇buſdaꝫ coꝛpoꝛibus ſubtilibus que dicunť ſp̃ũs aĩales:⁊ nõ ſequeretur ꝙ duo talia aut tria poſſunt eẽ ſufficienter pñtia cogitatiue:vt oĩa poſſint ei eẽ pñtia ſufficiẽter:vel ꝙ vnuꝫ tale coꝛpus poſſit eẽ ſufficiẽter pñs ad oĩa ydola pñtanda ſufficiẽter ad mouendũ cogitatiuã:ſicut cõtingit in ſomniando ꝙ ſp̃ũs hñtes in ſe ſpẽs aliquarũ rerũ perueniũt actu ad ſenſuꝫ:⁊ alie nõ perueniũt. ⁋ Ad aliud dõm eſt ꝙ per eandẽ rõneꝫ ꝓbareť ꝙ plures ſcie nõ pñt ſimul eẽ in intellectu:qꝛ nõ eſt dubiũ ꝙ diuerſe ſcie ſunt ſpẽs eiuſdem gnĩs.ſ.ſcie.⁊ tñ hoc eſt falſum ſm oẽs cõiter loquẽtes:⁊ p̓cipue ſm multos illoꝝ:qui faciunt hanc rõnem. Unde ſoluant ipſi iſtã rõnem pro quanto eſt ↄtra eos:⁊ ſolueręť faciliter pro quãto eſt ↄtra aliã põnem. Et foꝛte dõm ꝙ illa ꝓpoſitio eſt v̓a de hñtibus ↄ̃rietatem ⁊ diuerſitatẽ adinuicẽ ⁊ nõ de alijs.multe aũt ītellcõnes diuerſarũ ſpẽꝝ nõ habẽt ↄ̃rietatẽ adinuicẽ niſi ſm magis perfectũ ⁊ minus perfectũ. ⁋ Ad auc̃tem Aꝛ.facile eſt ſoluere.cuꝫ eni ipſe dicit ꝙ ſcire ↄtigit ⁊c̃.dico ꝙ hoc eſt ſic intelligẽdũ ꝙ ipm ſcire ꝓprie dictũ cũ ſit cognitio ↄ̃nis demõſtrate nec̃io reqrit multa ītelligibilia.ſ.ſubm ⁊ p̓dicatũ demõſtratũ ⁊ p̓n̄ demõſtrationis:ſꝫ intelligere ſm ꝙ ītelligere eſt nõ nec̃io requirit multa ītelligibilia:īmo põt eẽ reſpcũ vnius ītelligibilis ſoluꝫ.⁊ ſic ſcire eſt aliud ab ītellr̃e.⁊ h̄ ſufficit ad intẽtionẽ ph̄i. ⁋ Ad aliã auc̃teꝫ 4.meta.cũ dicit.ꝙ qui vnũ nõ ītelligit nihil ītelligit.ſine T. cõ. 3. t. 4.
dubio hoc eſt verũ ꝙ qui nõ ītelligit vna ītellcõne nihil ītelligit.mõ dico ꝙ q̇cũqꝫ ītelligit ſiḿl plã ītellr̃t vnũqḋqꝫ illoꝝ:⁊ ſic ītelligit q̇d vnũ ſolũ nõ q̇dẽ vnũ ſolũ cũ p̓ciſione alteri⁹:ſꝫ ītelligit vnũ. Nec Aꝛ.dic̃.qui vnũ ſolũ non ītelligit nihil ītelligit:ſꝫ ſi..ſ̃ıẽ ei ꝙ q̇cũqꝫ ītellr̃t ille ītellr̃t vnũ. Et ſilr̃ dico ꝙ q̇ hꝫ ſiḿl plures ītellcõnes ipſe hꝫ vnaꝫ intellcõnẽ:ſꝫ nõ ſoluꝫ vnã nec p̓ciſe:nec ſeqtur.iſte nõ hꝫ vnã ſolam intellectionẽ.ergo nõ habet vnaꝫ intellectionem;ſicut nõ ſeqtur:iſte nõ hꝫ vnũ ſoluꝫ denarium.ergo

nõ hꝫ vnũ denarium: vult itaq; Ar. ibi tñ habere ꝙ nõ ꝯtingit ſimul itelligere plura quin nullo modo intelligatur vnuꝫ ⁊ vna intellectiõe: imo qcũq; intelligit plura ⁊ pluribꝰ intellcõnibus ipſe intelligit vnũ ⁊ vna itellectione: ⁊ põt qdcunq; illoꝝ ſm ſe ſine alio intelligere ⁊ ei põt imponi nomẽ qd ſignificabit illud vnuꝫ. ⁊ hec eſt intẽtio Ar. ibidem. ¶ Siquis ergo rixet ſic. Ar. dicit ꝙ nihil ꝯtingit intelligere nõ intelligentẽ vnũ: ſꝫ intelligere plura ſimul nõ eſt intelligere vnuꝫ. ḡ ⁊c̃. Dico ꝙ intelligere plura nõ eſt vnuꝫ ſolum: ſed eſt intelligere vnuꝫ cũ alio. Eſt itaq; ſententia Ar. ꝙ oĩs intellcũs itelligit vnum ⁊ nõ ꝯtingit itelligere quin itelligatur vnũ: qꝛ vel itelligit vnum ſoluꝫ: ⁊ ſic itelligitur vnum: vel itelligunt̃ plura ⁊ ſic itelligit̃ vnũ cũ alio: ⁊ ſic vnũ itelligit̃. Nõ ḡ põt contingere ꝙ aliquis ſimul itelligat ifinita ⁊ nullo mõ vnũ. ⁊ ſimilr̃ cõtingit de ſignificare: qꝛ omne nomẽ ſignificat vnũ ⁊ hꝫ vnã ſignificationẽ: vel qꝛ hꝫ vnã ſolam ⁊ ſic hꝫ vnã: vel plures ⁊ ſic etiã hꝫ vnam cũ alia: ⁊ ſic hꝫ vnam: q̃re pꝫ ꝙ illa auctoritas nõ facit fidẽ huius ꝯ̃nis nec aliq̃ rõnuꝫ p̃dictarũ. Propter qd alij dicunt aliter: ꝙ vnus ⁊ idem hõ hñ põt ſimul itelligere aliq̃ diuerſa diuerſis intellectionibus: ⁊ ſic cogitare diuerſis cogitationibꝰ: ⁊ videt̃ eſſe rõ fortis: qꝛ itellectiões multe ⁊ diuerſe ⁊ diuerſoꝝ itelligibiliuꝫ nullã hñt oppõnem iter ſe: qꝛ nõ opponunt̃ ꝯ̃dictorie nec ꝯ̃rie nec p̃uatiue nec relatiue. Et adhuc mirabile videt̃ ꝙ viſus cui obijcit̃ albuꝫ ⁊ nigrũ nõ videat illa ſimul. ponamus eniꝫ ſic̃ poſſibile eſt ꝙ aliqs in aliquo toto tp̃e ꝯtinue videat aliqd albuꝫ ſine interruptione viſionis: ⁊ in aliq̃ p̃te illius tp̃is appropinquet̃ viſui ſuo aliqd nigrũ aut rubeũ ⁊ ſtatim amoueat̃. manifeſtuꝫ eſt ꝙ poſt illius ablationẽ ſciet dicere cuius coloris erat illud corpus. ⁊ tñ nõ vidit ipm̃ niſi in p̃te tp̃is in quo ponebat̃ videre albũ. Si ergo viſus põt ſimul videre diuerſa viſibilia diuerſis viſionibꝰ q̃bus cognoſcit ꝓprios colores: q̃re nõ poterit intellcũs ſimul intelligere diuerſa itelligibilia. ¶ Ad hoc rñdẽt aliqui ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ ſenſus eſt v̓tus in organo corporali. ⁊ ſic põt cõtingere ꝙ viſio vnius recipiat̃ in vna parte organi ⁊ alia in alia parte: ſꝫ itellcũs eſt incorporeus. hoc aũt nõ videt̃ ſufficere: qꝛ q̃ꝛtũcũq; viſus ⁊ aliꝰ ſenſus ſit in corpore: tñ nulla eſt rõ: q̃re duobꝰ coloribꝰ appropinquatis viſui viſio vnius recipiat̃ in vna p̃te: ⁊ alterius in altera: cũ v̓tus viſiua ſit ibi per totũ: ⁊ p̃cipue qꝛ ſpẽs duoꝝ ſenſibiliũ: vtpote duorũ coloꝝ poſſunt ſil̓ ſentiri in vna p̃te medij: ⁊ videt̃ eſſe manifeſtum: vt dicit̃ in ꝑſpectiua. Si igit̃ vnus viſus põt videre ſimul duo viſibilia: q̃re itellcũs qui eſt perfectior in cognoſcendo nõ poſſet ſimul itelligere diuerſa itelligibilia. ¶ Itẽ ſi numerus nõ eſt aliud realr̃ q̃ꝫ vnitates diuerſe: ⁊ ſic ꝯtingit aliquẽ numerũ itelligi: quõ nõ erit poſſibile diuerſa ſimul intelligi. Sꝫ hoc valeat q̃ꝛtum valere põt. ⁊ vtinã ſcirẽ veritatẽ huius q̃õnis ſcia demõſtratiua. ¶ Ad p̃ns tñ videt̃ mihi ꝙ 6ª rõ p̃us inducta ad partem affirmatiuam ſit valde ſufficiens ⁊c̃.

¶ Punctũ aũt ⁊ oĩs diuiſio ⁊ ſic idiuiſibile mõſtratur ſic̃ priuatio: ⁊ ſilis rõ in alijs eſt vt quõ malum cognoſcit aut nigruꝫ ꝯ̃rio eniꝫ aliquo modo cog̃ſcit. T.c.XXV. Qõ. XXXIIII.

T.c.10. Quia p̃uatio eſt per ſe nõ ens: vt pꝫ p̃ phyſico. Querit̃ vtrũ nõ ens poſſit intelligi. Et arguitur p̃mo ꝙ nõ. qꝛ qd nõ eſt vnũ nõ põt itelligi: ſꝫ nõ ens nõ eſt vnuꝫ. ḡ ⁊c̃. maior pꝫ ex. 4. meta. vbi p̃hs dicit. ꝙ nõ ꝯtingit intellr̃e nõ intelligẽtẽ vnũ. minor pꝫ. qꝛ ſi nõ ens eſſet vnũ: cuꝫ ens ⁊ vnũ ꝯuertant̃: ſequeret̃ ꝙ nõ ens ſit ens. q̃re ⁊c̃. Iſta rõ cõfirmat̃: qꝛ nõ vnuꝫ itelligere nihil eſt intelligere: ⁊ per ꝯ̃ns nõ itelligere: ſed itelligere nõ ens eſt nõ vnũ itelligere: qꝛ nõ ens eſt nõ vnũ. ḡ nõ ens itelligere nihil eſt intelligere: ⁊ per ꝯ̃ns nõ eſt intelligere: ⁊ ſic ſi itellectus itelligeret nõ ens tunc itelligeret nõ itelligẽdo: qd eſt ipoſſible. ¶ Itẽ itelligibile dꝫ mouere itellcm̃ ſic̃ ſenſibile mouet ſenſuꝫ: ſꝫ nõ ens nõ mouet itellcm̃: qꝛ ſemꝑ exiſtimabitur aliqua ſpẽs mouens. 3. phy. ¶ Sꝫ dices ꝙ illud qd T.c.17. intelligit̃ per ſpẽm ꝓ̃paꝫ mouet intellcm̃: ſed qd intelligitur per ſpẽm nõ ꝓ̃paꝫ ſed alterius nõ opꝫ. mõ nõ ens nõ itelligit̃ per ſpẽm ꝓ̃pam ſed per ſpẽm entis. ¶ Sꝫ ꝯ̃. per ſpẽm entis itelligit̃ ens. ḡ per ſpẽm entis nõ itelligit̃ nõ ens. ¶ Item ſi nõ ens itelligeret̃ tunc itellectio eſſet maioris vel verioris entitatis q̃ꝫ obm̃ qd itelligit̃: qd videt̃ abſurduꝫ. ꝯ̃ña pꝫ. qꝛ oĩs itellectio eſt aliquis actus itellectus. nõ ens aũt nihil eſt. q̃re ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi nõ ens itelligeret̃ tunc nõ ens eſſet ens: qd eſt ꝯtra p̃mã dignitatẽ. ꝯ̃ña ꝓbat̃. qꝛ eſſe obm̃ itellectus ſiue eſſe intelligibile eſt eſſe reſpectiuũ vel relatiuũ. ⁊ tale ſupponit eſſe ſimpl̓r ⁊ abſolute. Et ꝯfirmat̃: qꝛ omne itelligibile eſt itelligibile añq̃ꝫ intelligat̃ ſaltẽ nãliter. ſi ḡ nõ ens eſt itelligibile tunc eſt itelligibile anteq̃ꝫ itelligat̃. ⁊ ſic eiꝰ itelligibilitas vel eſt in re extra itellectũ. vel eſt in intellectu: quoꝝ vtrũq; eſt incõueniẽs. Nõ ex̃ itellcm̃: qꝛ qd eſt in non ente nihil eſt: nec in intellectu: qꝛ nãliter eſt itelligibile anteq̃ꝫ ſit in intellectu: vt videt̃. ¶ Itẽ itelligibilis ⁊ itellcũs dꝫ eſſe aliquis vnus actus ſic̃ ſenſibilis ⁊ ſenſus: vt pꝫ. 2. huius: ſed T.c.53. nõ eſt aliqs vnus actus nõ entis ⁊ intellcũs. q̃re ⁊c̃.

Oppoſitum arguit̃ auctoritate Ar. in iſto capꝰ. T.c.25. vbi dicit. ꝙ punctus oſtẽdit̃ p̃uatione ꝯtinui. p̃uatio aũt eſt nõ ens. ḡ ⁊c̃. ⁊ ideꝫ vult. 4. meta. T.cõ.2. ꝓp̃e p̃ncipium. ſ. ꝙ nõ ens poſſit intelligi.

Ad queſtionem dico breuiter ad p̃ſens ꝙ nõ ens põt intelligi: qd ꝓbo ſic. Intellcũs põt intelligere omne illud de quo aliqd enunciat ſm affirmationẽ aut negationẽ. hoc pꝫ de ſe: ſꝫ intellectus enunciat de nõ ente: vt ꝙ nõ ens opponit̃ enti: ⁊ ꝙ nõ ens nõ ꝯtingit ſcire: ⁊ ꝙ nõ entis nõ ſunt ſpẽs neq; differẽtie. ⁊ hꝯ talia. ḡ ⁊c̃. ¶ Itẽ vtrũq; ꝯ̃dictoriorũ põt intelligi. hec eſt euidens: qꝛ aliter nõ eſſet aliqs locus a cõtradictorijs: ſed vnũ ꝯtradictorioꝝ eſt pure nõ ens. ḡ ⁊c̃. Sed de mõ quo intelligit̃ nõ ens diuerſi diuerſa dicunt. Quidã enim dicunt ꝙ inter ens ⁊ nõ ens eſt q̃dam ordo: ita ꝙ ipm̃ ens nãliter eſt p̃us ipſo nõ ente: ⁊ rõne huiꝰ ordinis ꝯtingit ꝙ cũ intellcũs p̃mo itellexit ens poſtea intelligit ipꝫ nõ ens: qꝛ nõ remanet ita pure in potẽtia poſt intellcõnem entis ſic̃ p̃us erat ⁊ rõne illius aliq̃lis actualitatis. ⁊ ſic rõne illiꝰ ordis deuenit in cognitionẽ non entis. Sꝫ vtinã ego viderẽ q̃d ſit hꝯ ordo entis ad nõ ens ⁊ eꝯ̃. videt̃ eniꝫ ꝙ ille reſpcũs nihil ſit: cuiꝰ terminus nihil eſt. mõ ordo alicuiꝰ ad aliud eſt q̃daꝫ reſpcũs: ⁊ ipm̃ non ens nihil eſt. ḡ ordo nõ entis ad ens ⁊ eꝯ̃. nihil eſt. ⁊ ſic dicere ꝙ nõ ens itelligit̃ poſt ipm̃ ens rõne ordinis: qui eſt inter ens ⁊ nõ ens eſt dicere ꝙ nõ ens itellr̃ rõne ipſiꝰ nihil: qd nihil eſt dicere. Silr̃ ſi ipm̃ nõ ens eſt poſteriꝰ ente iſta poſterioritas ẽ in nõ ente. nõ ens aũt nihil ẽ: ⁊ qd ẽ i nõ ente nihil eſt. ḡ illa poſterioritas nihil eſt. ergo pro nihilo relinq̃t̃. ¶ Sꝫ diceres q̃ꝛuis nõ ens nihil ſit realr̃ tñ ẽ aliq̃d ſm itellm̃. ⁊ ſic ordo entis ad nõ ens erit aliq̃d. ¶ Cõtra. ordo aliq̃rũ duoꝝ rõne cuiꝰ vnũ illoꝝ intelligit̃ p̃us altero debet eẽ p̃us nãliter anteq̃ꝫ illa intelligant̃: ſic ordo inter aĩal ⁊ hoĩem rõne cuius aĩal intelligit̃ p̃us q̃ꝫ hõ eſt realr̃ p̃us q̃ꝫ itelligant̃ illa ſiue ſit ordo iſtoꝝ ſm ſuas ſub̃as ſiue ſꝫ ſuos modos eſſendi. Si igit̃ inter ens ⁊ nõ ens eſt ordo rõne cuius p̃us intelligit̃ ens q̃ꝫ non ens: iſte

ordo eſt prius naliter q̄ꝫ itelligat̄ nō ens. ⁊ ſic ad ſaluandū
idētitatē iſtius ordinis nō ſufficit dicere ꝙ nō ens ſit ali-
quid ſm̄ intellcm̄. Alij inueniunt̄ dixiſſe ꝙ nō ens itellr
per ſpēz entis ⁊ h̄ per iſtū modū: q͡r ſpēs entis p̄mo ducit
in cognitionē entis ⁊ ꝯtinuat̄ intellectio entis aliq̄ tpe. ⁊
tunc in vltimo inſtāti illius tp̄is ipſa ſpēs entis impio vo
luntatis ducit in cognitionē nō entis: ⁊ ſic nō ſil' itelligit̄
ens ⁊ nō ens: ſed ſucceſſiue. ⁊ ſpēs entis que de ſe valꝫ ad
cognitionē entis ⁊ nō entis per iperiū volūtatis determi
nat̄ ad cāndū cognitōez nō entis: ⁊ alr̄ nō cāret eā. Sꝫ mi
hi vr̄ h̄ eē icōuenieter dcm̄: q͡r iperiū volūtatis nō eſt ali-
ud realiter niſi deſideriū vel appetere ipſius volūtatis.
vn̄ dicere ꝙ ſpēs entis ducat in cognitionez nō entis per
iperiū volūtatis h̄ eſt dicere ꝙ h̄ꝫ ſpēs ducat in cognitio
nē nō entis ꝑ deſideriū volūtatis aut appetitū: q̄.ſ. volū-
tas appetit aut vult intellcōnē ipſi' nō entis. ꝯſtat aūt ꝙ
volūtas nō vult nec appetit aliq̄d aut deſiderat aut ipe-
rat aut quōcūq͡ȝ volueris noīare niſi illud ſit cognitū pri
us ab intellectu. ⁊ ſic anteq̄ꝫ volūtas deſideret vel iperet
ꝙ ſpēs entis ducat in cognitiōez nō entis. ⁊ nō pōt intelli
gi itellectio vel itelligere nō entis niſi itelligat̄ nō ens vl'
ſil' vel prius. ⁊ ſic an̄q̄ꝫ ſpēs entis ducat ad itellcōnem non
entis oportebit itelligi nō ens: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſpēs entis non du
cit in cognitiōez ipſi' nō entis: cuius oppoſitū ipſi dicūt.

His cōſideratis dico aliuꝫ moduꝫ ſm̄ quē in-
telligit̄ non ens: ꝑmittendo p̄

Cō.ii. ꝙ nō ens dicit̄ tripl'r ſm̄ Cōmē. iz. meta. ꝯmēto. ii. Uno°
dicit̄ nō ens de nō ente ſimpl'r qḋ nō h̄ꝫ eſſe nec imagina
tionē: vt dicit. z^m eſt nō ens qḋ eſt in mā. ſ. ꝑuatio forma-
rū. 3^m eſt ens in po°. q͡r ens in po° dicitur nō ens. i. nō ens
actu. Ulterius accipio ꝙ ſicut ens nō eſt aliud realiter nec
ſm̄ rōnē niſi ſuba q̄ꝫtitas q̄litas ⁊ reliq̄ entia: q͡r ens non
h̄ꝫ rōnē vnā diſtictaꝫ p̄mo a rōne ſube ⁊ q̄ꝫtitatis ⁊ alioꝝ

T.cō.z. entiū: vt pꝫ. 4. meta. ita nō ens nō eſt aliud niſi non ſuba
nō q̄ꝫtitas nō q̄litas ⁊ h̄ꝫ. ita ꝙ ſicut ens nō eſt verū vniuo-
cū ita nō ens qḋ eſt ꝯtradictoriū entis nō eſt vere vniuo-
cū. Et tunc dico ꝙ nō ens ſimpl'r ſic intelligit̄: q͡r intelli-
git̄ aliqḋ ens diuerſuꝫ ab alio ente de quo q̄dem ente v'i-
ficat̄ ꝯdictoriū alterius. vbi gr̄a. nō ſuba intelligit̄ intel-
ligendo q̄litatē vt diuerſa eſt a ſuba. de qua q̄dem q̄lita-
te verificat̄ ꝯdictoriū ſube. ſ. nō ſuba. vel intelligēdo qḋ-
cūq͡ȝ aliud ens qḋ nō eſt ſuba. Et ita dico de quocūq͡ȝ alio
nō ente oppoſito alicui enti. ſ. ꝙ intelligit̄ intelligēdo ali
ud ens diuerſū ab illo ente de quo ente diuerſo verifica-
tur ꝯdictoriuꝫ illius entis: vt nō hō intelligit̄ intelligēdo
aſinuꝫ vel qḋcunq͡ȝ aliud ens de quo eſt verū dicere ꝙ il
lud eſt nō homo: ⁊ ſm̄ illuꝫ modū nō ens intelligit̄ intel-
lectione cui corrn̄det aliqḋ ens poſitiuū pro obiecto. hoc
aūt mō ponendo nō ens intelligi: poſſent ſaluari oīa que
cōiter vere dicunt̄ de nō ente. dr̄ aūt ꝙ vnū ꝯdictorioꝝ
eſt non ens ſimpl'r ſiue totalr̄. ⁊ in hoc differt a ꝑuatione.
⁊ hoc q̄dem verū eſt pro tanto: q͡r ꝯdictoriū negatiuū ali-
cuius entis vl'r verificat̄ de quolibꝫ ente alio ab illo cu-
ius eſt ꝯdictoriū ⁊ nō eſt determinatuꝫ ad aliqḋ vnū ens
preciſe. vbi gr̄a. non homo dicit̄ de quolibet alio ab hoīe
ſiue ſit ens in aīa ſiue extra aīaꝫ: ⁊ ſic eſt vl'r nō ens. i. vl'r
predicat̄ de quolibet qḋ nō eſt homo. nō tn̄ ſic eſt nō ens
ꝙ oīno ſibi repugnet oīs entitas: q͡r iam nō verificat̄ de
aliquo ente qḋ eſt falſuꝫ: ſꝫ mō predicto ꝑuatio nō eſt nō
ens vl'r: q͡r nō verificat̄ de quolibet ente alio ab ipſo ha-
bitu: imo de aliquo demōſtrato ente vt de ſubo in quo ē
aptitudo ad illuꝫ habitū: vt cecitas nō pōt dici de quoli-
bet in quo nō eſt viſus vel qḋ nō h̄ꝫ viſuꝫ: ſꝫ ſolū de ſubo
qḋ eſt aptuꝫ ad viſuꝫ. Un̄ nō eſt verū dicere lapidē eē ce
cū. Unū ḡ ꝯtradictoriū eſt nō ens ſimpl'r ⁊ vl'r: q͡r p̄dicat̄

de quolibꝫ qḋ nō eſt illud cuius eſt ꝯtradictoriū. ⁊ ſic eſt
intelligendū. ¶ Itē de nō ente dicit ph̄s. nō ens nō con-
tingit ſcire. ⁊ hoc indubitāter ſic eſt verū ꝙ ens cuius cō-
tradictoriū predicat̄ de aliquo nō ꝯtingit ſcire vera ſcīa
de illo. vbi gr̄a. nō hoīem nō ꝯtingit ſcire eſſe hoīem. ⁊ ſi-
mil'r cōmenſurabile qḋ includit ꝯdictoriū dyametri nō
ꝯtingit ſcire de dyametro. ⁊ vl'r nō ens aliqḋ nō cōtingit
ſcire de illo ente: ſed illud qḋ eſt nō ens aliqḋ. vtputa nō
ſuba hr̄i pōt ſciri de aliquo alio ente. ¶ Itē dicit̄ ꝙ non
entis nō ſunt ſpēs ⁊ dr̄ie: ⁊ h̄ ſine dubio verū eſt: q͡r ſpe
cies entis de quo predicat̄ ꝯdictoriū alicuius illius entis
cuius ꝯdictoriū verificat̄ de illo: vt vbi gr̄a. ſpēs nō ſube
.ſ. q̄ꝫtitatis vel q̄litatis nō ſunt ſpēs ſube nec ecōtra: ⁊ ſic
etiā in alijs. Similiter qḋ dicit̄ ꝙ ex nō ente vl'r nō ſit ali
quid. hoc verū eſt per hūc modū: q͡r aliq̄d nō pōt fieri ex
quolibet ente. de quo dicit̄ eius ꝯdictoriū. vt homo non
pōt fieri ex q̄ꝫtitate que eſt non hō: nec ex q̄litate: ⁊ ſic de
mltis alijs: imo vnūqḋq͡ȝ qḋ fit: fit ex aliquo ente. ſ. ex en
te in potētia. ⁊ vl'r illa ꝓpō antiquoꝝ ꝙ ex nihilo nihil fit
realiter eſt eadē cū illa ꝓpōne ph̄i: ſemꝑ oꝫ aliq̄d ſubijci
ei qḋ fit: quā ponit p̄ phy. ⁊ cū illa quā ponit. 7. meta. Im- T.c.60.
poſſibile eſt aliquid fieri niſi preexiſtat aliqḋ. vl'r eniꝫ in t.63.
oībus his ꝓpōnibus in q̄bus accipit̄ ipm̄ nō ens per ipm̄ T.c.32.
nō ens intelligit̄ aliqḋ ens diuerſum ab illo ente de quo
vere dicit̄ ꝯdictoriū illius entis. ⁊ ſic intelligit̄ nō ens in-
tellectione que eſt alicui' entis poſitiui. Et ſorte ad iſtaꝫ
intentionē dictū eſt ꝙ per eandē ſpēm itelligit̄ ens ⁊ nō
ens: q͡r intelligēdo aliqḋ ens per ſuaꝫ ſpēm intelligit̄ ꝯdi
ctoriū alterius entis: vt intelligēdo q̄litatē per ſuā ſpēm
intelligit̄ nō ſuba: ⁊ p̄cipue itelligēdo q̄litatē vt eſt q̄d di
uerſum a ſuba: ⁊ ſic de alijs multis. Uidet̄ aūt multis ꝙ
nō ens nō ſolū intellr̄ h̄ mō. ſ. intelligēdo aliqḋ aliḋ ens.
verū etiā intelligit̄ itellcōne que nō eſt alic' obi̅ poſiti-
ui: ſꝫ p̄ter omne obm̄ poſitiuū: qḋ poſſet ſic ꝓbari: q͡r con-
ſtat ꝙ intellcūs pōt intelligere intellcōnē: que nō eſt ali-
cui' obi̅ poſitiui qḋ pꝫ: q͡r de h̄ꝫ itellcōne pōt aliq̄d enū-
ciare: vt ꝙ talis intellectio ſit operatio intellcūs. ⁊ ꝙ h̄ꝫ
itellectio nō eſt eadem cuꝫ itellectione obi̅ poſitiui: ⁊ h̄ꝫ
multa. tūc arguo ſic. Illa itellectio que nō eſt alicui' obi̅
poſitiui: aut eſt ens aliqḋ: aut pure oīno nō ens. ſi ipſa eſt
oīno nō ens. ḡ intellcūs intelligēs eam intelligit oīno nō
ens intellcōne: que nō eſt obi̅ poſitiui: ſi illa intellectio q̄
nō eſt alicuius obi̅ poſitiui eſt aliqḋ ens: oꝑꝫ ꝙ ſit in itel
lectu: ⁊ ſic intellcūs per eā ſormalr̄ intelliget: ⁊ tn̄ nō itel
liget aliqḋ obm̄: q͡r ponit̄ ꝙ illa intellectio nō ſit alicuius
obi̅ poſitiui. pꝫ ḡ ꝙ itellcūs pōt itelligere itellcōnē: que
nō eſt alicui' entis vel obi̅ poſitiui. ⁊ h̄ eſt itelligere non
ens vel p̄ter qḋcūq͡ȝ ens obm̄ itellcōnis. Sꝫ ꝯſiderāduꝫ
ꝙ h̄ꝫ itellectio ſimplex nō pōt eē vā: q͡r v'itas itellectua-
lis eſt eius ꝯformitas ad illḋ qḋ itellr̄. cōformitas aūt eſt
q̄dā reſpectus ⁊ ille reſpect' nihil eſt: cuius terminus eſt
nihil. cū ḡ nihil ponat̄ terminus huius ꝯformitatis: q͡r il-
la intellectio nō ponit̄ reſpectu alicui' obi̅ poſitiui. pꝫ ꝙ
illa ꝯformitas nihil eſt: ⁊ ſic ſi illa intellectio eēt v'a oport
teret ꝙ eēt v'a per nihil: nec ēt pōt eſſe falſa: q͡r circa intel-
lectionē ſimplicem nō eſt falſitas: vt vult ph̄s. in iſto ca°. T.c.21.
Cōſiderāduꝫ etiā ꝙ talis intellectio nō ſit ab aliquo per
ſpēm illius qḋ intelligit̄: q͡r oīs ſpēs per quā intelligit in-
tellectus ſit ab aliquo ente. mō per illā intellcōez nō pōt
intelligi aliqḋ obm̄ ens poſitiuū. Unde nō ꝯtingit intel-
lectio huius per ſpēz illius qḋ intelligit̄. ſ. nō entis: ſꝫ per
ſpēm entis cuius ꝯtradictoriū eſt illud non ens ita ꝙ ea-
dem ſpēs ꝑficit intellcm̄ ad cognitionē entis ⁊ ad cogni-
tionez nō entis ſed diuerſimode: q͡r p̄mo ducit ad cogni-
tionē entis ⁊ deīde cū ipa fuerit p̄n^m cognitiōis entis erit

principium cognitionis non entis ſi ↄtingat nō ens intelligi ita ꝙ fuiſſe pncipiū cognitiōis entis eſt q̄ſi diſpoſitio ipſius ſpeciei ad hoc vt cauſet intellcōnē nō entis eo modo quo pōt eam cauſare. Et ſi queraꝛ qḋ ſit pnm actiuū illius intellectionis non entis: puto ꝙ ſit virtus intellcūs agentis ſicut ⁊ aliarū intellectionū: vt ꝓbatū fuit ꝑus. ¶ Queret aūt aliqs vlterius q̄re intellcūs agens in tpe illo vel in inſtāti quo fit intellectio entis in intellectu informato ſpē entis nō agit ſilr ipſaȝ intellcōnē nō entis: cū eni agens eſt ꝓpinquū paſſo diſpoſito ⁊ nō eſt aliqḋ ipedimentū: videꝛ ꝙ dȝ agere ſuū effcm̄ ꝑcipue ſi eſt agens per nām. Nec eſt dōm ꝙ reqriꝛ velle. ſ. ꝙ hō velit intelligere ipm nō ens anteq̄ȝ intellcūs agens agat eius intellectionē. hoc eni eſt remotū ꝑus ſufficiēter: qꝛ ſic oporteret ꝙ intellcūs ꝑus intellrēt nō ens anq̄ȝ intellcūs agēs ageret intellcōneȝ non entis: eo ꝙ voluntas nō referꝛ niſi in cognitū. Et forte eſt breuiter dōm ꝙ dūȝ intellcūs poſſibilis intelligit ipm ens per eius ſpēm nō eſt oīno ſufficienter diſpoſitus ad intelligere non ens: qꝛ ad h̄ ꝙ ſit ſufficiēter diſpoſitus ad intelligēdū nō ens reqriꝛ ꝙ ſit ꝑuatꝰ intellcōne entis ita ꝙ huius ꝑuatio eſt diſpō nec̄io requiſita: ſicͥ ꝑuatio forme aīalis nec̄io reqriꝛ ad formaȝ cadaueris. ¶ Et h̄ occurrit vnū mirabile quid eſt illud qḋ cauſat ꝑuationē illā intellcōnis entis. Or ſi dicaꝛ eſſe intellcūs agens. hoc eſt difficile: qꝛ ipſe natus eſt illā intellectionē facere ⁊ ↄſeruare: nec ſpēs entis. ſilr nec intellectus poſſibilis nec fantaſma entis cauſabit illā ꝑuationē: vt pȝ cuilibȝ intelligēti. Et idē dubiū eſt ↄtra illos q ponunt ipſaȝ ſpēm intelligibilē eſſe pnm actiuū ipſius intellectionis ſiue hoc ſit imediate ſiue mediāte v̓tute ſupaddita vt aliqui ↄfitenꝛ. Et forte dōm eſt ꝙ virtus intellectus agentis vel ſpēi per quā natus eſt facere itellcōnē nō entis. eſt alia ab illa per quā natꝰ eſt facere intellcōnē entis. Et ſilr diceretꝛ de virtute ſpēi intelligibilis: ⁊ ſic nō erit idē actiuū imediatū ⁊ corruptiuū eiuſdē effcūs per eandē virtutē oīno. Et vtinā cognoſcerem qd verꝫ ſit de iſto q̄ſito difficili. hec tn̄ pn̄t illis eſſe occaſio pergrendi. Siqs aūt querat q̄liter intelligiꝛ illud nō ens qḋ eſt ens in potētia. ſ. mā: hoc eſt ingrēdū in ꝑ phy. nō aūt hic. Sȝ de nō ente qḋ eſt ꝑuatio forme in mā puto ꝙ ſic pōt intelligi ꝙ intellcūs intelligit aliquā formā: que non pōt eſſe ſimul cū alia. ⁊ cū hoc intelligit aptitudinē ſubti ad illaȝ aliā formā. ⁊ ſic itelligit ꝑuationē. vbi gr̄a. tenebra intelligitur intelligēdo aliquē ſitū corporis illuminātis reſpectu diaphani: cū quo nō pōt ſtare lux in diaphano: ⁊ intelligendo aptitudinē diaphani ad lucē. ⁊ ſilr ꝑuatio forme ignis in mā aq̄ itelligiꝛ intelligēdo aptitudinē illius materie ad formā ignis: ⁊ intelligēdo ipſaȝ formā aq̄ cū qua nō pōt ſilr eſſe forma ignis: ⁊ ſic in alijs ſilibus: ⁊ ſic forte intelligo ꝙ ꝑuatio intelligiꝛ per ſpēm hitus: nō qdeȝ per ſpēm illiꝰ hitus cuius eſt ꝑuatio: ſȝ per ſpēȝ alicuiꝰ alterius habitus cuȝ quo nō pōt ſtare illa forma. ¶ Siqs aūt dicat ꝙ in intellectu ꝑuationis reqriꝛ vel accipiꝛ intellectio aptitudinis ad habitū: ⁊ cū h̄ intellectio negationis illius hitus qui nō eſt intellectio alicuiꝰ poſitiui obti: tūc oportebit dicere mō ꝑus dicto de intellcōne nō entis.

Ad primum cū diciꝛ: qḋ nō eſt vnū nō pōt intelligi. iſta pōt negari: ⁊ ad auctē Ar. dico ꝙ nihil ↄtingit intellrē non intelligentē vnū. verū eſt ꝙ qui non intelligit vnū nō intelligit vnū niſi intelligat aliqḋ ens poſitiuū: ſȝ bn̄ pōt intelligere ſine eo ꝙ itelligat vnū. i. ens indiuiſū ⁊c̄. ¶ Ad ↄfirmationē pōt dici per idē. ſ. ꝙ nō vnū intelligere eſt nihil intelligere. i. non eſt intelligere aliqḋ ens: ſȝ nō ſeqtur ꝙ h̄ nō ſit intellrē. ¶ Ad aliā dōm ſicͥ dr̄ ibidē. ⁊ cū arguiꝛ ꝙ ens intellr per ſuā ſpēm. verū eſt ꝑ. ⁊ iō nō ens nō intellr ꝑ per illā ſed ꝑ mō p̄dcō. Sȝ mirū eſt cū aliqḋ ens nullū realē ordineȝ hēat ad ipm nō ens nec eꝫ: vt ꝑus dcm̄ eſt: eo ꝙ reſpcūs nihil eſt cꝰ terminꝰ nihil eſt. non ens aūt nihil eſt. q̄re per ſpēm alicꝰ entis magis intellr nō ens poſt itellcōneȝ illiꝰ entis q̄ȝ aliqḋ ens: vbi gr̄a. cū hō nullū realē ordinē hēat ad nō hoieȝ qḋ eſt oīo nō ens: imo nullā realē hitudinē. q̄re per ſpēm hoīs itellr nō hō ꝑter qḋcūq̄ȝ ens obm magis q̄ȝ lapis vel aſinus: Velleȝ ſcire qd h̄ ſit dōm. ſi diceretꝛ ꝙ ens opponiꝛ nō enti. Cōtra. oppō eſt quedā hitudo ⁊ hitudo eſt reſpcūs. ⁊ ſic idē qḋ ꝑus. ¶ Ad aliā cū dr̄ ꝙ itellectio eēt maioris entitatis q̄ȝ illud qḋ itellr. dr̄ ꝙ nō eſt incōueniēs de illo qḋ itelligiꝛ per ſpēm alterius ⁊ qḋ nō eſt aliqḋ poſitiuū. ¶ Ad aliā negetꝛ ↄña. ⁊ cū dr̄ ꝙ eſſe obm itellcūs eſt eē reſpectiuū vel relatiuū. dicūt aliq ꝙ verꝫ eſt. eē obm in rōne mouētis vl agētis actū: ſȝ eē obȝ in rōne terminātis actū nō eſt eē reſpectiuū vel relatiuū. ⁊ ſic ipȝ nō ens eſt obm nō qdē vt motiuū vel actiuū: ſed vt termiatiuū. Sȝ h̄ ē mirabile ꝙ nihil ſit terminꝰ alicꝰ entis: nō ens aūt nihil eſt. Item eſſe terminū vel eſt eſſe aliqd vel nihil. ſi nihil: tūc eē obm in rōne terminātis vl termini eſt eē nihil: ⁊ ſic pro nullo relinq̄tur. Si vō eē terminū vel termiatiuū ē aliqḋ ens. vel eſt ſuba. ⁊ ſic nō ens qḋ eſt obm in rōne terminantis vel termini eſt ſuba vel accñs: ⁊ ſic adhuc ipȝ nō ens ē ens: qꝛ accñs eſt ſemꝑ alicꝰ entis: vt pȝ. 7. meta. Iō dicerēt aliq ꝙ purū nō ens nō eſt **T. cō. 2.**
obm intellcūs: ſȝ eſt negatio obti: ⁊ ſic intellr. Sȝ mirabile eſt ſi ipȝ nō ens nō eſt intelligibile: itellcꝛ eni nō intelligibile. ſi vō eſt itelligibile. g̊ eſt obm itellcūs. Sȝ diceretur ꝙ eſt obm itelligēdi nō ꝑ ſe ſȝ ꝑ accñs. ſ. ꝑ ſpēȝ entis: ⁊ tn̄ ſpēs entis eſt oīo ſeꝑata a nō ente ⁊ eꝫ: nec ſpēs entis ē aliqd nō entis nec ſuba nec accñs nec pȝ: ⁊ iſte eſt mirabilis modus ꝑaccñtalitatis. Nō poſſū plus: imo oȝ adhuc ↄcedere ſi bn̄ deducaꝛ ꝙ itellcꝰ itelligit nō ſuū obȝ ꝑmū: nec aliqd ↄtētū ſub ſuo obo ꝑ. ſ. ſub ente: nec hn̄s realē habitudinē ad ens niſi dicas ꝙ ipȝ nō ens ↄtineꝛ ſub ente: qꝛ ens ēt ſignificat negōnes ⁊ ꝑuationes: vt pȝ. 4. meta. **T. cō. 2.**
¶ Ad aliḋ dr̄ ꝙ itelligibilis ⁊ itellcūs eſt vnus actꝰ cuȝ aliqd itellr ꝑ ſpēm ꝓpaȝ vel tanq̄ȝ motiuū itellcūs: ⁊ alr nō. ⁊ ſic bn̄ poſſē ſoluere rōeȝ in ↄ̄riū dicēdo ꝙ nunq̄ȝ nō ens itellr niſi itellīdo aliqḋ ens mō ꝑdcō. Et cū dr̄ ꝙ aliqs pōt itellrē itellcōnē: q̄ nō eſt alicꝰ entis poſitiui pōt dici ꝙ nō ſit verꝫ niſi ſolū vocalr. ſ. ſm ꝙ pōt itellrē iſtā vocē itellectio: q̄ nō eſt alicꝰ entis poſitiui: nec pōt aliqd enūciare de hꝰ itellcōne niſi ſꝑ referēdo ad vocē. Et rogo te: vt bn̄ ↄſideres in iſto: qꝛ forte audebis aſſerere illḋ ꝙ dubito. ſ. ꝑꝑ icōſuetudinē. ⁊ fecit mihi anxietatē ꝙ q̄libȝ intellectio dȝ hr̄e reſpcm̄ aliqueȝ ad illḋ qḋ dr̄ intelligi illa intellcōne. ſ. ad ↄformitatē. alr eni nō eſſet rō q̄re intellectio eēt illiꝰ pluſq̄ȝ alterius. intellectio g̊ nō entis dȝ hēre olo reſpcm̄ determinatū ad nō ens. reſpcūs aūt nihil eſt cuius terminus nihil eſt ⁊ ipm nō ens nihil eſt. ⁊ ſic ipſaȝ intellcōnē nō entis hēre reſpcm̄ ad nō ens eſt ipſaȝ hēre nihil ad nō ens. Et q̄liter h̄ euaderet vt intellcūl ſufficeret neſcio: niſi dicaꝛ ꝙ ꝑma ꝓpō eſt vā de intellcōnibus entiū: ⁊ nō de alijs: ita ꝙ itellectio nō entis nullā ↄformitatē hȝ nec ad ens nec ad nō ens: ⁊ ſic differt a q̄libet alia intellcōne. Sȝ quō diſtingueretꝛ itellectio nō hoīs ab intellectione nō aſini. forte per v̓tutes agentes ⁊c̄.

¶ **Intellectiue aūt anime fantaſmata vt ſenſibilia ſūt cuȝ aut bonū aut malum affirmat aut negat ⁊ fugit aut proſequitur: ꝓpter quod nequaq̄ȝ ſine fantaſmate intelligit anima. Textu cōmenti. XXX. Queſtio. XXXV.**

Q Ueritur circa iſtud caplm̄ ſuper illā ꝑticulā
ꝓpter qḋ nequaq̄ ſine fantaſmate intelligit
aīa. vtrū illud dictū Ar. ſit verū. ſ. ꝙ aīa hu
mana nequaq̄ itelligit ſine fantaſmate: ⁊ ſit
queſtio. vtrū aīa humana poſſit itelligere ſi
ne fantaſmate. ¶ Arguit̄ p̄mo ꝙ ſic. duab⁹ auctib⁹ Cōm.
Cõ.7. in iſto 3°. p̄ma eſt ɔmēto.7. vbi ponit ꝙ imaginatiua me
moratiua ⁊ cogitatiua non ſunt niſi in loco v̄tutis ſenſibi
lis. ⁊ iō nō indigemus eis niſi in abſentia ſenſibilis: ⁊ ſic
videt̄ intelligere Cōmē. ꝙ in p̄ntia ſenſibilis pōt res in
telligi ſine iſtis v̄tutibus. aliter enim non ſolū indigere
mus eis in abſentia ſenſibilis: ſed in p̄ntia. ⁊ ſi pōt intelli
gi ſine iſtis virtutib⁹ ſeqtur ꝙ ſine fantaſmate: q2 fantaſ
ma nō eſt aliud niſi ſpēs ex̄ris in aliqua harū virtutū: vt
Cõ.33. patuit p̄us. ḡ ⁊c. ¶ Item Cōmē. cōmēto.33. dicit ꝙ cogi
tatio nō eſt niſi in diſtinguēdo indiuidua ipſoꝝ intelligi
bilium ⁊ p̄ntare ea in actu q̄ſi eſſent apud ſenſum. ⁊ iō qn̄
fuerint p̄ntia apud ſenſum tūc cadet cogitatio ⁊ remane
bit actio intellcūs in eis. ecce ꝙ actus intellcūs remanet
deficiente cogitatione. ⁊ tn̄ magis videt̄ ꝙ cogitatio re
quiratur ad intelligere q̄ fantaſma: q2 ɔtingit aliquē ha
bentē ſpēm que dicit̄ fantaſma nō itelligere: vt pꝫ in dor
miente. ¶ Item ſi intellcūs noſter non intelligeret ſine
fantaſmate ſequeret̄ ꝙ nō poſſet intelligere niſi res qua
rum fantaſmata ſunt: qḋ videtur falſuꝫ: q2 ipſe intelligit
ſeipſum ⁊ intellectū agentē ⁊ alias ſubſtātias ſeparatas:
que tn̄ non faciunt fantaſmata: cuꝫ fantaſma non ſit niſi
T.c.155. ſpēs rei ſenſibilis: vt pꝫ 2°. huius.
t.160. ¶ Oppoſitum dicit̄ plane auctē Ar. in iſto cap°. ⁊ ſimilr̄
Cōmē. idē habet̄ in ꝓhemio huius libri.

Ad queſtionem dico breuiter ꝙ intellcūs hu
manus nihil intelligit de no
uo ſine fantaſmate. i. niſi ad illud intelligēdum aliq̄liter
diſponat̄ ab aliquo fantaſmate humano ⁊ accipio ibi fan
taſma pro ſpē ex̄nte in imaginatiua aut memoratiua vel
cogitatiua hoīs. ⁊ hec ɔclo q̄ſi manifeſta eſt per experiē
tiam vnicuiq; ⁊ per conuenientē ſimilitudinē. Nam ſen
ſus non ſentit aliqd niſi aliqḋ ſenſibile ſit aut fuerit ſibi
p̄ns. intellectiue aūt aīe fantaſmata ſunt vt ſenſibilia ſūt
T.c.30. ſenſui: vt ſcribit Ar. in lr̄a. ¶ Item nō eſſet aliqua ratio
q̄re homo nunc intelligeret. ſm̄ intellm̄ ⁊ nō p̄us niſi ipſe
intellcūs imutaret̄ ab aliquo ex̄nte in hoīe ⁊ non p̄us: vt
manifeſtū eſt: cū ḡ q̄libꝫ intellectio noua quā intellectus
noſter intelligit denominet ꝓp̄e aliquē hoīem: imo etiaꝫ
dicunt aliqui ꝙ intellcūs ꝓp̄ie non intelligit: ſed hō per
ipm̄ intellcm̄ rōnalem: ⁊ eſt forſan necīum vt ad nouum
intelligere imutet̄ ab aliquo coꝝ que ſunt in hoīe de no
uo ⁊ quid eſt illud niſi fantaſma. Non enī eſt dicendū ꝙ
ſpēs rerū ex̄ntes in virtute ſenſuuꝫ ꝑticulariū ſufficiēter
imutarent intellcm̄ ad itelligere: q2 ſimilr̄ ſpēs que ſunt
in fantaſmatibus brutoꝝ ipm̄ imutarent cū ſint eiuſdeꝫ
ſpēi ⁊ nāe vt videt̄. ¶ P̄. q̄to magis aliqd eſt ſpūale tan
to magis eſt ꝓpinquius ſm̄ nām rei imāli. conſtat aūt ꝙ
fantaſma eſt magis ſpūale q̄ ſpēs que eſt in ſenſu ꝑticu
lari: ⁊ iō ꝓpingus eſt ſm̄ nām ipſi intellectui imāli: ⁊ per
ɔn̄s magis dꝫ eſſe motiuū ꝓpinquū ipſius intellcūs poſ
ſibilis q̄ ipſa ſpēs rei que eſt in ſenſu particulari. ⁊ forte
hec eſt cā q̄re forme ſenſibiles ex̄ntes extra aīam nō im
mutant imediate intellm̄ q̄uis ſit eis ſufficiēter p̄ns nō
diſtinctus ab eis loco ⁊ ſubo: q2 agens ꝓpinquū ⁊ imedia
tū dꝫ eſſe ꝓpinquius in nā ipſi patienti ſicut eſt poſſibile.
mō ſpēs taliuꝫ formarū ex̄ntes in v̄tutibus ꝓp̄ijs aīe hu
mane ſunt ꝓpinquiores ſm̄ nām ipſi intellectui poſſibili
q̄ ſint ipſemet forme ſenſibiles exiſtētes in mā. ¶ Dice
mus ergo ꝙ intellcūs noſter non intelligit de nouo ſine
fantaſmate humano. i. niſi ad intelligere imutet̄ aut diſ
ponatur aliq̄liter ab ipſo fantaſmate. ⁊ forte ratio huius
talis eſt: q2 ipſe intellcūs quo itelligimus per ſui nām eſt
actus hoīs aliquo modo. ⁊ cū non potuit eſſe actus inhe
rens per ſe oportuit ꝙ eſſet actus ſm̄ appropriationē: ita
. ſ. ꝙ eius operatio ꝓp̄ie ⁊ preciſe dependeret ab aliqui
bus exiſtentibus in hoīe. ⁊ ſic intelligitur.

Ad primam auctēz Cōmē. poſſet dici ꝙ non in
diget iſtis virtutibus niſi in abſen
tia ſenſibilis ex modo quo idiget eis in abſentia ſenſibi
lis. nā in abſentia ſenſibilis indigeret eis: ⁊ hoc modo ꝙ
ipm̄ ſenſibile abſens nō cognoſceret̄ niſi per eas: nec aīal
moueret̄ ad ipm̄ ſenſibile niſi per eas: ſꝫ in p̄ntia ſenſibi
lis non ſic indiget eis ꝙ nō cognoſceret̄ ſenſibile niſi per
eas aliquo modo: imo ipm̄ ſenſibile p̄us hri cognoſceret̄
ab alia virtute. ſ. a virtute particulari. i. a ſenſu ꝑticulari:
⁊ moueret̄ aīal ad ipſuꝫ aliquo modo: tn̄ in p̄ntia rei ⁊ in
abſentia ſemꝑ indiget iſtis vel aliq̄ iſtarū ad intelligen
dum: ſed nō indiget eis in p̄ntia ſenſibilis ad cognoſcen
dū ipm̄ ſenſibile ꝓprium aut cōe: q̄uis etiā in p̄ntia indi
geamus v̄tute cogitatiua ad cognoſcēdū aliquas ꝓp̄eta
tes nō ſenſatas vt bonū malum vtile ⁊ h⁹ talia. ¶ Pro
pter expōnem ⁊ intellcm̄ alterius auctīs ɔſiderandū eſt
diligenter ꝙ aliqn̄ virtus cogitatiua ex aliqbus ſenſatis
formis. ſ. p̄ntibus vel futuris elicit aliquaꝫ intentionē. i.
formā non ſenſatam quā indicat eſſe p̄ntem vel futuraꝫ
in poſterū. ⁊ hoc per quandā ſilitudinē quā ɔſiderat iter
ipſas res p̄ntes ⁊ p̄teritas: ⁊ ɔtingit ꝙ h⁹ iudiciuꝫ v̄tutis
cogitatiue de aliq̄ re nō ſenſata p̄nti aut futura eſt veruꝫ
ſicut ſi actu ſentiret̄. ⁊ h⁹ pōt hēri exempluꝫ multiplr̄ in
rebus nālibus ⁊ voluntarijs ⁊ artificialibus: in rebus na
turalibus qdē ɔtingit ꝙ virtus cogitatiua per ſpēs reſer
uatas in imaginatiua ⁊ memoratiua cogitat ꝙ poſt nu
bem magnā in hyeme apparentē ſolet cadere pluuia: ⁊ h
frequēter fuit viſuꝫ ⁊ in memoratiua reſeruatū eſt: ⁊ tūc
cuꝫ apparet aliqua talis nubes magna in hyeme virtus
cogitatiua cogitet ꝙ cito poſt cadet pluuia: ⁊ ɔtingit eſſe
verū vt iudicat: ⁊ ſic de alijs multis futuris que cogitan
tur vera cognitione euenire ſibi in futuro. Similr̄ cū ali
quis videt duos hoīes ɔuenire adiuicē enormiter. ⁊ vnū
v̄bis offendere aliuꝫ: cogitat ꝙ vnus percutiet reliquuꝫ
⁊ eueniet ſicut cogitauit. ſilr̄ in alijs multis: ⁊ hoc voluit
dicere Cōmē. in iſto 3°. vbi dicit ꝙ v̄tus cogitatiua: ſic de Cõ.33.
claratū eſt in lib°. de ſenſu ⁊ ſenſato. qn̄ iuuabit ſe cū v̄tu
te formatiua. i. memoratiua ⁊ imaginatiua cogitando. ſ.
aliq̄ p̄terita aut p̄ntia per ſpēs reſeruatas in iſtis v̄tutib⁹
innata eſt p̄ntare. i. p̄ntialiter cogitare ex imaginibus re
rū aliquā formā quā nunq̄ ſenſit in eadem diſpōne ſm̄
quā eſſet ſi ſenſiſſet fide ⁊ informatione. ⁊ iſta opōne vir
tutis cogitatiue multuꝫ vtunt̄ artifices ſubtiles qui co
gitant aliq̄ artificialia que nunq̄ viderunt: vt cōiter dr̄
de quodā fabro de quo mihi narratuꝫ eſt ꝙ ipſe fecit ex
cogitatione quandā ſerraturā quā nullus ſine fractione
poterat aperire niſi ipſe vel aliqs ab eo doct⁹: ⁊ nunq̄ vi
derat ei ſilem: ſed ſoluꝫ dcm̄ fuit ei ꝙ vnus alius fecerat
vnam talē. Et ſimilr̄ phyſionomi qdā ex ſenſibilibus fi
guris cogitant ɔ̊nes preteritas aut futuras vel p̄ntes. Et
aſtrologi ſimilr̄ ⁊ medici iudicant hoc modo per virtutē
cogitatiuā de iudicijs futuris. ⁊ iō ſubdit Cōmē. ꝙ inten Cõ.33.
tio cogitationis. i. cogitantis de rebus occultis nihil aliḋ
eſt q̄ hoc. ſ. vt virtus cogitatiua ponat rem abſentē a ſen
ſu quaſi rem ſenſatā cogitando eam. ⁊ ideo ɔprehenſibi
lia. i. cogitabilia humana diuidunt̄ in hec duo. ſ. in cōpre
henſibile: cuius p̄ncipiū eſt ſenſus. i. qḋ cognoſcit̄ a ſenſu
particulari: ⁊ cognoſcibile cuius p̄ncipiū eſt cogitatiua. i.

qͦ cognoſcit a cogitatiua. Dico ergo ad ꝓpoſitū exponēdo v̄ba cōmē. ꝙ cū hō īdiuidua que v̄tus cogitat cogitatiua eſſe futura fuerit p̄ntia ſenſui tūc cadet. i. deficiet cogitatio: q2. ſ. cogitabant̄ eſſe futura ⁊ remāebit actio itellect⁹ in eis. i. reſpectus eoꝝ. ſ. q̄ intelligunt̄. nec tn̄ ſic deficit cogitatio ꝙ nllo mō v̄tus cogitatiua cogitet ea. ſed mō p̄dicto. Et ſi tn̄ melius itelligeres hec v̄ba cōmen. tanto melius eſt mihi. tn̄ videtur ꝙ hec intentio ſit ſatis rōnabilis ad ꝓpoſitū. ❡ Ad rōnē ſequentē cū dr̄ ꝙ tūc intellect⁹ nr̄ nō itellr̄et niſi ⁊c. poſſumus dicere ꝙ intellectus hūanus nō intelligit aliqd de nouo niſi ſit fātaſiabile vel ſm ſeipſuȝ vel q̄tū ad ſuū effcm̄ imediatū. vel q̄tū ad aliqd qͦ coopat̄ ad eius effcm̄. mō q̄uis intelligentia ſeparata non ſit fātaſiabilis ſm ſeipſam. tn̄ effect⁹ eius imediatus vtputa motus celi hn̄ eſt cogitabilis vel fātaſiabilis. ⁊ h̄ ſufficit ad ꝓpoſitū: ſi intellectus agens ⁊ poſſis nō hn̄t fātaſmata nec eoꝝ actus ꝓpꝰ. tn̄ actus iſtaꝝ v̄tutū aliquo mō dependet ab ipſis rebus fātaſiatis. q2 intelligere qͦ eſt actus intellect⁹ poſſis vt ſubiecti ⁊ intellectus agentis vt efficiētis nō ꝯtingit niſi recepta ſpē itelligibili ab aliquo fantaſmate. Et vt ſit ad vnū dicere nō ē itelligendum ꝙ fantaſma ſemp ſit neceſſariuȝ ad itellr̄e: ſic ꝙ fantaſma rei q̄ intelligit̄ ſit nec̄iū. ſed ita ꝙ ipm̄ fantaſma facit aliquid ad intellectionē cuiuſcūq3 qͦ de nouo intelligit̄. vt pȝ cōſiderāti p̄dicta. Cū. n. itellectus agens nō cognoſcit niſi per ſuā opationē que ē facere itellectionē: qͦ nō pōt facere niſi i itellectu poſſi diſpoſito p aliquā ſpēȝ: ⁊ ipſuȝ fantaſma facit aliq3 ſpēȝ itelligibilē quoq3 mō vt p̄us apparuit. ſequit̄ ꝙ fantaſma ſit neceſſariū ad itelligendum ipſū itellectū agentē: q̄uis intellectus agens nō hēat fātaſma. Silr̄ pōt dici de itellectu poſſi ꝙ ipſe nō intelligit niſi per ſpēȝ vel p actū g eſt intelligere vt p̄us apparuit. vn̄ īdubitāter fātaſma qͦ eſt nec̄iū ad ſpēm itelligibilē ē etiā nec̄iuȝ ad itellectionē itellectus poſſis. ⁊ ſic pȝ q̄re ⁊ quō nequaq3 itelligit ſine fantaſmate aīa humana ⁊c.

❡ Et oīno in actione ⁊ ꝙ ſine actiōe eſt veꝝ ⁊ falſum in eodē gn̄e cū bono ⁊ malo eſt: ſed i eo ꝙ ſimpliciter differt ⁊ a quodam. Textu cōmenti. XXXIIII. Queſtio. XXXVI.

Hic querit̄. Utrū intellectus practicus ⁊ ſpeculatiuus ſint diuerſe pōe aīe. Et arguit̄ ꝙ nō. q2 ille potentie ſt̄ eedē q̄ꝝ actus ſt̄ idē. ſȝ ſic eſt de iſtis. naȝ actus itellectus ſpeculatiui ē cognitio v̄a ſine actiōe. i. nō ordinata ad ꝓductionē rei ſpeculate. Actus āt itellectus practici eſt cognitio v̄a in actiōe. i. ordiata ad ꝓductionē rei cognite per intellectū practicū: ⁊ vtraq3 iſtaruȝ eſt in eodē gn̄e. ſ. in gn̄e boni. ita cognitio vera ſine actiōe ē bonuȝ itellectus ſpeculatiui: ⁊ cognitio v̄a in actione eſt bonum intellectus practici. Silr̄ cognitio falſa in actiōe eſt in eodē genere mali cū cognitione falſa ſine actōe. ergo.

Oppoſitum arguit̄. q2 ſicut ſe hȝ hitus ſpeculatiuus ad habitū practicuȝ. ita intellectus ſpeculatiuus ad intellectū practicū. per cōuenientē ſimilitudinē. intellectus. n. ſpeculatiuus eſt ſubm̄ habit⁹ ſpeculatiui. ⁊ practicus practici. ſȝ hitus itellectual̄ ſpeculatiuus nō ē idē cū hitu practico. imo ſt̄ multū diuerſi. vt ſatis pȝ 6º. ethicoꝝ ⁊ 6º. meta. ⁊ ex oppoſito diſtiguit̄. ergo ⁊c.

Ad intellectum qͦnis ꝯſiderādū ē qd ſit ens ſpeculabile. ⁊ h̄ facilr̄ videbitur ꝓpoſitū. q2 actus diſtinguunt̄ per obta vel cognoſcūtur diſtingui. ⁊ potentie p actus. vt pȝ 2º. huius. ⁊ 6º. ethi. Dico ergo ſaluo meliori iudicio ꝙ ens ſpeculabile ꝓprie eſt ens qͦ nō ꝓducit̄ ab hoīe nec p actionē nec p eius cognitionē. ſed ſolū cognoſcit̄ ab ipſo hoīe ſic̄ hō pōt cogſcere celū itelligentias ⁊ hōs. ⁊ nō pōt facere ipm̄ celū. ⁊ ſilr̄ de alijs entib⁹ q̄ꝝ hō nō eſt factor p ſe. ſȝ ſolū cognitor. ⁊ de talibus entibus eſt ph̄ia ſpecl̄atiā. vt pȝ 6º. metaph. Sȝ opabile gn̄alr̄ loquēdo ē qͦcūq3 ens ꝓducibile ab hoīe per eius cognitionē ⁊ deſideriū ſiue ꝓducat̄ ab hoīe productiōe que eſt actio imanens in agente ſiue ꝓductione que eſt actio tranſiens in m̄ām exterioꝝ: vt habet diſtingui. 6º. ethicorum. Et q2 omne ens vel eſt producibile ab homine. vel non eſt producibile ab homine. ſed ſoluȝ cognoſcibile. ideo credo ꝙ omne ens vel ē ſpeculabile vel opabile. ex quo vlterius ſequit̄ ꝙ oīs ſcīa vel eſt de ente ſpeculabili. ⁊ ſic eſt ſpeculatiua. vel eſt de ente opabili. ⁊ ſic eſt practica. ꝓpter qͦ multū peccāt illi qui dicūt logicam nō eē ſpeculatiuā nec practicā. ſȝ de hoc al̄s videbit̄ ſi deo placebit. ❡ Ulteri⁹ accipio ꝙ ſic̄ differt ens ſpeculabile ⁊ opabile. ita multū differt itelligere ens ſpeculabile ⁊ itelligere ens opabile. naȝ itelligere diuerſificat̄ p diuerſitatē nāe itellecte. vt dicit Cōmen. in iſto 3º. Intelligere. n. ens ſpeculabile ē itelligere aliqͦ ens c⁹ hō non ē ꝓductor p eius cognitionē ⁊ deſideriū. ſȝ ſolū ſpeculator ſic̄ cognoſcere celū aut planetā aut aīal aut hōs. Et ſi vnū ⁊ idē ens eſt ꝓducibile ab hoīe per ei⁹ cognitionē ⁊ ꝓducibile nō per cognitionē ſȝ p v̄tutē nālē ſic̄ dr̄ de ſanitate quā pōt ꝓducere medicus ⁊ nō ſine medico. tūc illō ens erit opabile inq̄tū eſt natū ꝓduci per ſuā cognitionē dirigentē aſpectū ⁊ appetitū aīalem. ⁊ erit ens ſpeculabile inq̄tū eſt ꝓducibile per v̄tutez nālē ſine cognitiōe ⁊ appetitu aīali. Intelligere v̄o ens opabile ē itellr̄e aliqͦ ens qͦ hō p eius cognē ⁊ appetitū hȝ facere ꝑꝑ aliquē finem. vt domū. aut nauim. aut demōſtrationē. aut hōs taliuȝ. ⁊ hec vr̄ eſſe intentio Aꝝ. 6. meta. ⁊ 6. ethi. Quō āt differt ens agibile a factibili videndū eſt. ſȝ nō hic. ❡ Tūc dico ad. q. ꝙ poª q̄ dr̄ intellect⁹ ſpeculatiuus: ⁊ illa q̄ dr̄ itellectus practicus nō ſunt vna ⁊ eadē potentia aīe hūane. q2 ille potentie ſunt diuerſe q̄rū actus ſūt diuerſi. vt pȝ per ph̄m. 2. hui⁹. vbi dicit ꝙ ſenſitiuū eſt aliud ab opinatiuo ſicut ſentire ab opinari alteꝝ. ⁊ in 3º. phy. dicit ꝙ poſſe ſanari ⁊ poſſe īfirmari nō ſunt vnū. q2 ſanari ⁊ īfirmari nō ſunt vnū. modo actus iſtaꝝ potentiaꝝ ſunt multū diuerſi. naȝ intellr̄e ens ſpeculabile nō eſt idē actus cum itelligere ens opabile. nec eȝ. q̄re ⁊c. ſicut ergo nō eſt idem itellr̄e ens ſpeculabile ⁊ intelligere ens opabile. ſic non eſt idē poſſe itelligere ens ſpeculabile ⁊ poſſe itelligere ens opabile. q2 iſte ſunt diuerſe potentie. ❡ Itē diuerſoꝝ ſȝ genus nō eſt potentia penitus vna. nūc iſte potētie ſunt diuerſoꝝ ſm genus. nam itellect⁹ ſpeculatiuus hȝ intelligere entia nec̄ia ⁊ oīno itrāſmutabilia. practic⁹ aūt entia ꝯtigentia ⁊ gnābilia ⁊ corruptibilia ab hoīe. Et forte iſtā rōnē ⁊ ꝯcluſionē itēdit Aꝝ. in 6º. ethi. ꝓpe p̄ncipiuȝ. vbi ſic loquit̄. Supponant̄ duo rōnē hn̄tia. vnū qdē q̄ ſpeculantur talia entia q̄rum p̄ncipia nō ꝯtingit alr̄ ſe hr̄e. vnū āt quo contingentia. ad ea. n. q̄ ſunt altera a gn̄e ⁊ a ſe ꝑticulare alteꝝ genus ad vtrūq3 aptū natū ſiqdē ſm ſilitudinē q̄dā ⁊ ꝓprietatē cognitio exiſtit ipſi. ❡ Sȝ dices ad p̄maȝ rōnē ꝙ itellr̄e ens ſpeculabile ⁊ itellr̄e ens opabile ꝯueniunt in hoc qͦ eſt itellr̄e. ⁊ ſic nō arguūt potētias diuerſas. h̄ nihil ē dicere. q2 ſilr̄ poſſet dici ꝙ ſanari ⁊ infirmari ꝯueniūt i h̄ qͦ ē trāſmutari ad q̄litatē. ⁊ ſic non arguunt diuerſas potētias vel diuerſa poſſe qͦ eſt ridiculum ⁊ ꝯ ph̄m. Silr̄ diceret̄ ꝙ ſentire ⁊ opinari ꝯueniunt in hoc ꝙ eſt cogſcere. ⁊ ſic nō arguūt pōs diuerſas. ⁊ ſilr̄ videre ⁊ audire ꝯueniūt in h̄ qͦ eſt ſentire: ⁊ tn̄ arguunt diuerſas potentias. Sȝ dices. ſilr̄ videre albedinē. ⁊ videre nigredinem nō ſunt idē. ergo potentie paſſiue viſiua non

eſt vna ad iſta.qđ tñ eſt falſum.ergo ſilr q̄uis nõ ſit idez itelligere ẽs ſpeculabile ꝛ itelligere ens oꝑabile nõ ſeq̄r ꝙ potẽtia itellectiua ſit alia ꝛ alia. ¶ Poſſet hic dici bre uiter dupl̄r.p̊ ꝙ nõ eſt ſile.qꝛ videre albedinez ꝛ videre nigredinẽ ſſ q̄dã ſpẽs ſpãliſſime ipſius ſentire:ꝛ ſunt oĩa vni⁹ gnĩs.ſ3 itellĩre ens ſpeculabile ꝛ itellĩre ens oꝑabile nõ ſſ ſpẽs ſpãliſſime ipius itellĩre:imo vnũqđq3 iſtoꝝ cõ tinet plẽs ſpẽs ꝛ ſſ reſpectu eiuſdẽ obĩi ſm vnũ gen⁹.vt p3 cuil3 itelligenti.vñ credo ſaluo meliori iudicio ꝙ itel lect⁹ practicus ꝛ ſpeclatiu⁹ ſſ diuerſe põe aĩe itellectiue ſic̃ viſus ꝛ audit⁹ aĩe ſenſitiue:ſicut viſus nõ põt cogſcere ſonũ q eſt obm̃ auditus nec auditus colorẽ p ſe:ita itelle ctus ſpeculatiu⁹ vt ſpeculatiuus nõ põt cogſcere ens oꝑa bile vt oꝑal̄e ẽ.nec practic⁹ itellect⁹ vt practic⁹ põt itellĩre ens ſpeculabile vt ſpeclabile. Jtẽ poſſu3 ꝯcedere ꝙ ſic̃ vi dere albũ eſt aliud ſm ſpẽm ab eo qđ eſt videre nigrum ita aliud eſt poſſe videre albu3 ꝛ poſſe videre nigꝝ.ꝛ ſic ſilr in alijs. Vñ phs in iſto 3°. dicit ꝙ põe aĩe q̄dãmõ ifi nite videnſ.ſ.ſi diſtinguanſ abĩuicẽ ſ3 diſtictionẽ actuũ ſm ſpẽ3 ſpãliſſimã.qꝛ hoc mõ ſunt q̄dãmõ ifinite.i.cũ dif ficultate ſunt nũerabiles oẽs.ꝛ h̄ ſignauit p ly q̄dãmõ. Nec eſt magna neceſſitas in ſcia diſtinguere ſeorſũ ꝛ di uiſim oẽs iſtas potentias ſm ſpẽs ſpãliſſimas ꝛ tractare de vnaq̄q3 ſeorſu3 ꝛ diuiſim qꝛ ꝯſilis ꝛ vniformis ẽ h̄itudo vnius eaꝝ ad ſuũ obm̃ ſicut ꝛ alterius.ꝛ vnaq̄q3 iſtaru3 potentiaꝝ q̄ ſibi iuicẽ ſunt ꝓpinque cognita ſufficienter poſſet cogſci altera.pp qđ de iſtis ſilr ſufficit tradere do crinã vna3 vt de oĩb⁹ potentijs viſiuis ſimul expediaſ.ꝛ ſilr de oĩbus potentijs auditiuis:qꝛ ſimul ẽ h̄itudo viſus cogſcẽtis albedinẽ ad albedinẽ.ꝛ viſus cogſcentis nigre dinẽ ad nigredinẽ.ꝛ ſic ſilr in alijs ſuo mõ:ꝛ h̄ vlr ẽ veꝝ. qꝛ potentie diſtinguunſ p ſuos actus vt docuit Aꝛ.2°.hu ius.ꝛ ſi hõ multitudo potentiaꝝ aĩe eſt ꝯ aliquã dignita te3 vtinã ego ſcirẽ illã. ¶ S3 aliq arguũt ꝯ ꝯclõnẽ pnci palẽ. Nã ſi intellectus practicus ꝛ ſpeculatiuus ſſ diuer ſe potentie aĩe.ſequiſ ꝙ ſunt duo itellectus agẽtes ꝛ duo poſſibiles:qđ ẽ abſurdũ.ꝯña p3.qꝛ cõſtat ꝙ itellect⁹ ſpe culatiuus diſtinguiſ p poſſibilẽ ꝛ agentẽ.vt p3 in iſto 3°.g ſilr itellectus practicus d3 diſtingui per iſtos duos.ꝛ ſic erunt duo intellect⁹ poſes.vnus ſpeculatiu⁹ ꝛ alius pra cticus.ꝛ ſilr duo itellectus agentes vnus qdẽ faciẽs itel

T.cõ.3. ligibilia ſpeculatiua actu intellecta ꝛ alius q facit intelli gibilia oꝑabilia actu intellecta. ¶ Jtẽ Aꝛ.2°.meta.dicit ꝙ practici ſpeculanſ aliquo modo cã3 ipſius rei artificia lis:qđ nõ eſſet idẽ cũ itellectu ſpeculatiuo.

Ad primum iſtoꝝ dico breuiter ꝙ ſi per itelle ctum poſſibilẽ ꝛ agentẽ intelligaſ ſubã aĩe hũane.ſic nõ eſt niſi vnus itellectus poſſis ꝛ vn⁹ agens.ſ3 ſi per intellectũ pol̃ez itelliganſ ṽtutes nãles q̄ ſunt pncipia itellectiõis ſic hñ ſunt plẽs tales potẽtie vel virtutes.ꝛ hoc nullũ eſt icõueniens vt manifeſtũ eſt cui libet hñ diſpoſito ꝛ nõ depꝛauato per malã ꝯſuetudinẽ. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ exponẽdũ ẽ ꝙ practici ſpeculanſ cãs.i. ꝯſiderãt cãs ꝛ itelligũt.ꝛ h̄ mõ debẽt expõi oĩa alia vba q̄bus itellectui practico attribuiſ ſpeculari.qꝛ ſpeculari ſumiſ cõiter p ꝯſideratiõe.itellectuali.ꝛ iſte modus fuit Aꝛ.ꝙ ipſe habuit modicã ſollicitudinẽ de noĩb⁹ vt Cõ

Com̃.p̊. men.dicit p̊mo.phy. ¶ Uel dñm ꝙ practici hñ ſpeculan tur cãs nãles ſuoꝝ ſcõꝝ nõ per intellectũ practicũ ſed p intellectu3 ſpeculatiuum: vt domificator per intellectũ ſpeculatiuum conſiderat ligna ꝛ lapides ꝛ diſpoſitiones eorum cõuenientes ad domificandu3.ſed nõ cõſiderat hõ cãs ꝛ eaꝝ ꝓꝑetates vt ibi ſiſtat ſed vt agat ex eis rem

T.cõ.3. artificiale3 qñ vꝛ eis bonũ.ꝛ h̄ ſignificauit Aꝛ.ibidem dicens ſic.Et.n.ſi cãm quõ ſe h3 intendũt nõ tñ ſ3 ſe ſed ſm aliqđ ꝛ nũc ſpeculanſ practici.ꝛ hec ẽ itẽtio Cõmen. ibidẽ dicentis ꝙ practici h̄ ꝯſiderãt cãm nõ vt ſciant ſed vt agãt ꝛ h̄ ẽt Aꝛ.dicit in iſto 3°.qꝛ dicit ꝙ cognitio ṽa in T.c.35. actione.i.ordinata ad actiõem ꝛ cognitio ṽa ſine actione q̄uis ſint in eodẽ gñe.ſ.bono ꝛ malo.tñ in eodẽ ſimplici ter dĩt ꝛ a q̄dã.i.ꝙ cognitio ṽa ſine actõe ṽa reqriſ ſim plr ꝛ nõ pp aliqđ aliud faciendũ per eã.ſ3 cognitio ṽa in actione q̄riſ ꝛ ꝯſiderat pp qđdã.i.ꝓpter opus qđ ẽ ꝓdu ctio rei cognite ꝛ ab illo oꝑe h3 ipſe cognitor bõitatẽ ſuã aliq̄: vel ab ipſa re ꝓducta. ¶ Ad rõnẽ cũ dĩ ꝙ act⁹ iſta rũ potẽtiaꝝ ſſ idẽ ꝛc̃.dico ꝙ illa auc̃tas Aꝛ.ſoluit ſeipa3 qꝛ nõ dicit phs ꝙ veꝝ in actiõe ꝛ ſine actione ſit op⁹ vel act⁹ idẽ ſ3 ſpẽ3.ſ3 ꝙ ſſ in eodẽ gñe.ſ.i gñe boni qꝛ vtrũq3 iſtoꝝ eſt qđdã bonũ cuius eſt.ꝛ puto ꝙ ſunt in eodẽ gñe anologo magis q̄3 in vniuoco.ita ꝙ bonũ hũanũ diceref analogice de ṽa itellectione entis ſpeclabilis ꝛ de cogni tiõe ṽa entis oꝑabilis:ꝛ ſm ordinẽ nãe rerũ p p̊us diceſ de cognitõe entis ſpeculabilis eo ꝙ eſt nobilior q̄3 cogni tio entis oꝑabilis.ſ3 ſm ordinem ipõnis forte eſſet eꝯ.qꝛ ſicut res oꝑabiles ab hoĩe ſunt ei notiores q̄3 res ſpecula biles.ita per p̊us dicereſ de cogñe entis oꝑabilis ꝛc̃.vñ Aꝛ.freq̄nter exẽplificat in reb⁹ artificialib⁹ ad declarã du3 aliq̄ nãlia. Jta ẽt cognitio quã h3 intellect⁹ de rebus oꝑabilib⁹ ẽ notior q̄ ad nos q̄3 illa quã h3 intellect⁹ de re bus ſpeculabilibus.ꝛ ſic cũ noĩa fuerunt p̊us ipoſita reb⁹ p̊us notis forte h̄ nomẽ itellectio vel itellĩre vel bonũ in tellectus p p̊us dĩ de actu intellect⁹ practici ſm ordine3 ipõnis noĩs. Vñ ꝛ hoĩem prudẽtẽ q h3 cognitiões ṽas de reb⁹ agibilibus dicimus bonũ freq̄nti⁹ q̄3 hoĩem ſpecula tiuu3 q h3 cognitiões ṽas de rebus ſpeculabilibus: tñ ſ3 ordine3 nãe longe nobilior eſt bõitas ꝯſiderationis ſpe culatiue q̄3 bõitas ꝯſideratiõis oꝑatiue.qꝛ optimũ ſpecu labile.ſ.deus ſup̃mus q eſt totalr optimus eoꝝ q̄ ſũt i nã: honorabilius eſt q̄cũq3 oꝑabili hũano.ꝛ h̄ ignorãtes quĩ da3 ifelices homines dicũt ſcias oꝑatiuas eẽ digniores ſpeculatiuis.ꝛ hoĩes ſpeclatiuos ꝯtẽnũt.ſed miſeria iſto ru3 ſit viris ſpeculatiuis ſufficiens pro vindicta

¶ Utrũ aũt cõtingat aliqđ ſeparatorũ itellĩre ip3 exiſtẽtẽ nõ ſepatũ a magnitudĩe: aut nõ ꝯſide rãdũ poſteri⁹. T.c.XXXVI. Qõ.XXXVII.

Queritur. Utꝝ itellectus hũanus poſſit itelli gere ſubas abſtractas a mã ꝛ magnitudĩe vt ſunt ille ſube q̄ dicunſ itelligẽtie. Argr̃ p̊mo ꝙ nõ.qꝛ intellect⁹ hũanus nihil itelligit ſine fantaſmate vt vult Aꝛ.in iſto 3°.qđ g nõ facit T.c.39. fantaſma in fãtaſia hoĩs nõ põt intelligi ab itellectu hũa no.ſ3 ſuba icorporea nõ facit fantaſma vel ſpẽ3 in fanta ſia.qꝛ fantaſia ẽ virt⁹ corporea q̄ nõ ẽ nata recipe niſi ſilĩ tudinẽ rei corporalis vel exñtis in corpore. Hoc ꝯfirma tur.qꝛ fãtaſia ẽ mot⁹ fcũs a ſenſu ſm actũ.vt p3.2.huius. T.c.161. vñ qđ nõ eſt ſenſibile vel qđ nõ facit ſenſum i actu nõ vꝛ eſſe fantaſiabile.g̊ ꝛc̃. ¶ Jtẽ itelligibile d3 eẽ ꝓportiõa tu3 itellcũi ꝛ vlr obm̃ põe. mõ ſuba p̊ma icorporea que ẽ deus nõ ẽ ꝓportiõata itellcũi nr̃o.qꝛ ipſe ẽ ṽtutis ifinite. vt p3.8.phy.ꝛ itellect⁹ nr̃ ẽ finit⁹ cũ ſit forma corpis fini ti:ſ3 ifiniti ad fi i͂ nulla ẽ ꝓportio. ¶ Jtẽ itellꝰ nr̃ nõ põt itelligere illa entia q̄ ſſ maxime itelligibilia ſ3 ſube ſepa te ſunt maxime intelligibiles. ergo ꝛc̃. maior probatur. quia intellectus aĩe nr̃e ſe h3 ad ea q̄ ſũt maniſeſtiſſima in nã ſic̃ oculus nocticoracis ad lumẽ ſolis vel diei. vt p3 2.meta.manifeſtiſſima aũt nãe ſũt maxĩe itelligibilia.h̄ T.cõ.p̊. eſt maniᵐ.g̊ itellect⁹ nr̃ nõ põt itellĩre maxĩe itelligibilia. cũ ad ea ſe hẽat ſic̃ ocl̃s nocticoracis vel noctue ad lumẽ diei.ꝛ ſic p3 maior.ꝛ mĩor appet.nã ſube ſepate ſſ maxĩe

entitatis reſpectu alioꝝ entiū ⁊ ſi ſr̄ act⁹ puri. ⁊ ſic ſr̄ maxie intelligibilia cū vnūqđqꝫ ē itelligibile ſ꜃ꝫ ꝙ ens actu. ꝗ ⁊c̄.

Oppoſitum arguit̄. nā intellectus pt̄ itellr̄e oīa illa q̄ ꝯtinent̄ ſub ſuo obō ꝑmo. ſic̄ viſus pōt videre oīa illa q̄ cōtinent̄ ſub eius obto ꝑ. ſed ſub̄e ſepate ꝯtinent̄ ſub obto ꝑ intellectus. q꜃ ſunt entia. īmo nobilioꝛa alys. vt pꝫ. iz. metaph̄.

In iſta queſtione ſic ꝓcedā. ꝑ recitabo q̄ſdaꝫ opi. q̄s cōmen recitat. ⁊ eoꝝ defectus ſ꜃m Cōmē. z: recitabo q̄dā opi. modernoꝝ ⁊ q̄d in ea ſit ꝯ Ar. ⁊ cōm. 3: recitabo opi. Auer. ⁊ eā manifeſtabo ſ꜃m poſſe meū. 4: mouebo difficultates fortioꝛes q̄s ſcio ꝯ illā opi. ⁊ rn̄debo ad eas ſ꜃m ꝙ dederit mihi deus. Et 5: dicā ad rōnes adductas añ. in ꝑncipio. q. ¶ Opinio ergo Alexā. vt recitat hic cōmen. fuit. ꝙ itellectus nr̄ nō bene poteſt itelligere ſubas ſeparatas. qđ ſic ꝓbauit. omne gnātū qñ ꝑuenit ad finē in gnātione ⁊ ad ꝑfectionez: ita. ſ. ꝙ fuerit ꝑfecta eius generatio tūc ꝑuenit ad cōplementū ⁊ ad finem in ſua actiōe ſi fuerit de entibus agētibus. aut in paſſiōe ſi fuerit de entib⁹ patiētibus. vl̄ in vtroqꝫ. ſi fuerit vtrūqꝫ. verbi grā. hō non venit ad finē in actiōe que ē ambulare. i. non ambulat ꝑfecte ⁊ cōplete niſi qñ venerit ad finē in gnātiōe. i. qñ diſpōnes mēbroꝝ reqſite ad ambulādū fuerint ꝑfecte gnāte. ⁊ ſic in alys ſimilib⁹. mō intellect⁹ in hitu eſt vnū entiū gnābiliū. ⁊ ideo cū fuerit ei⁹ gnātio cōpleta tūc habebit ꝯplete ⁊ ꝑfecte ſuā opationē. opatio aūt eius eſt cāre intellectum ⁊ intelligere ea. ⁊ iō neceſſe eſt cū fuerit i vltima ꝑfectione vt habeat has duas opationes ꝑfecte. ꝑfectio aūt in cāndo itellecta ē facere oīa intellecta in potentia actu itellecta. ꝯplementū āt itelligendo ē intelligere oīa abſtracta ⁊ iabſtracta. neceſſe eſt igit̄ ꝙ intellectus in actu cū venerit ad cōplementū ſuuꝫ gnātionis hēat has duas opatiōes. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā rōnē ſūt multe dubitatiōes vt Cōmen. obycit. ꝑ q꜃ nō eſt notum ꝑ ſe ꝙ cōplementū in opatiōe. i. opōnis q̄ eſt itelligere ſit itelligere res abſtractas niſi hoc nomē qđ ē imaginari. i. itelligere diceret̄ de eis ⁊ de reb⁹ mālib⁹ vniuoce. ſic dr̄ hoc nomen ambulare de ꝑfectiori ⁊ iꝑfectiori. q̄ſi dicat Cōmen. ꝙ illa rō Alexā. nō cōcludit euidenter ꝓpoſituꝫ qđ itendit. q꜃ cū dr̄ in maiori ꝙ oē gnātū qñ ſua gnātiōe eſt cōpleta tūc ꝑuenit ad cōplementū ſue opatiōis. verū eſt ad cōplementū illius opatiōis quā ꝑus hēbat icōplete ⁊ iꝑfecte. q꜃ opatio ꝑfecta ad quā ꝑuenit ē vni⁹ rōnis cū opatiōe iꝑfecta quā ꝑus hēbat icōplete ⁊ iꝑfecte ⁊ alr̄ nō. v̄bi grā. cū ꝑfecta eſt gnātio diſpōnum q̄ reqrunt̄ ad ambulationē tūc cōtingit āmbulatio ꝑfecta q̄ vnita eſt cū āmbulatiōe iꝑfecta ꝑcedēte. mō itelligere res abſtractas q̄uis ſit opatio ꝑfectioꝛ q̄ꝫ intelligere res māles: tn̄ itelligere nō dr̄ oīno vniuoce de h̄ itelligere ⁊ illo. vel ſaltem nō drīt ſolū ſ꜃m magis ⁊ minus ꝑfectum in eadeꝫ ſpē ſic̄ ambulatio ꝑoꝛ ⁊ poſterioꝛ. ¶ Itē q̄rit Cōmē. q̄lr opatio ꝓpꝛia itellectus agentis q̄ eſt facere itellecta attribuitur intellectui gnābili ⁊ coꝛruptibili. ſ. intellectui in hitu niſi ponatur ꝙ intellectus q̄ eſt in hitu ſit agens ꝯpoſitū cuꝫ māli vt dicit Themiſtius. qđ eſt eſſet incōueniens. vt pꝫ ex ꝑdictis. q꜃ intellectus agens eſt eternus. ⁊ itellect⁹ in hitu eſt gnābilis ⁊ coꝛruptibil̄. Sed forte diceret Alexā. ꝙ opatio intellꝰ q̄ eſt facere itellecta nō attribuit̄ itellectui in habitu ſolū. ſed cōpoſito ex intellectu agēte ⁊ itellectu in hitu ita ꝙ forma poſtrema q̄ abſtrahimus intellecta ⁊ intelligimus ea eſt cōpoſita ex intellectu agente ⁊ itellectu in habitu. ¶ Cōtra. h̄ remāet dubitatio q꜃ ex cōplemēto actiōis q̄ ē cāre itellecta nō oꝫ cōtingere niſi cōplementū operatiōis q̄ eſt itelligere ea. ⁊ nō itelligere res abſtractas. q꜃ intellect⁹ agēs noſcere facit res abſtractas de potentia itellectis actu itellectas. vt pꝫ ex iſto 3: ⁊ Cōmen. dicit z: metaph̄. vñ q̄uis concederet̄ ꝙ cōpleta gnātione in habitu ipſe itellectus agens faceret oīa que ſunt potentia itellecta actu itellecta. nō tñ ex h̄ apparet quomō intelligerem⁹ ſubas ſeparatas. nec apparet quō ꝯpoſituꝫ ex intellectu agente ⁊ intellectu poſſibili vel in habitu hēret iſtā opationē. ſ. itelligere res abſtractas. q꜃ h̄ opatio nō pōt attribui alicui gnābili ⁊ coꝛruptibili niſi per accñs. Intellect⁹ aūt i hitu eſt gnābilis ⁊ coꝛruptibilis ſic̄ obycit cōmen. ⁊ magis declarabit̄ i ꝯñtib⁹. ¶ Itē q̄rit cōmen. quō eternū idiget i opatione ſua aliq̄ gnābili ⁊ coꝛruptibili. ⁊ dicit ipſe ꝙ ipſe loquet̄ de hoc poſt. q꜃ iſta poſitio ē qđdā fundamētū ⁊ ꝑncipiū ei⁹ qđ ipſe vult dicere de poſſitate ꝯtinuatiōis cū reb⁹ abſtractis. ¶ Sꝫ adhuc obycit cōmen. ꝯ opi. Alexā. q꜃ ipſe poſuit itellectū poſſ̄eꝫ gnābilem ⁊ coꝛruptibilē vt dicit Cōmē. ꝙ vt ei videt̄ nullus modus poſſet iueniri nālis q̄ poſſem⁹ itelligere res abſtractas. naꝫ intellectus oꝫ eſſe intelligibile vel intellectū oībus modis maxie in rebus liberatis a mā. Si ergo eēt poſſ̄e ꝙ ſuba gnābilis ⁊ coꝛruptibilis itelligeret formas abſtractas ⁊ reuerteret̄ idē cū eis tunc poſſibile eēt vt nā poſſibilis fieret nccīa. ⁊ hanc obiectionez poſuit Cōmen. ꝓpē ꝑnᵐ huius digreſſiōis. ¶ Sed hec v̄ba cōmen. multū vident̄ eē dubia ⁊ obſcura. nō. n. vr̄ eē verum ꝙ itellectus ſit idē cū itellecto ⁊ cū eo qđ intelligit̄. q꜃ ſic intellectus itelligens lapidem eſſet idē cū lapide. ⁊ itelligens aſinū eſſet idē cū aſino. qđ eſt ridiculū. ¶ Et ſi dr̄ ꝙ itellectus oꝫ eſſe itellectū q̄tuꝫ ad eius ſpēm ita ꝙ ſpēs rei q̄ itelligit̄ recipiat̄ in itellectu ⁊ itellectus ſit idē cū ea ſicut ſubm cū ſuo accñte. vel ſicut ꝑfectibile cū ſua ꝑfectione. Cōtra. mā ꝑma itelligit̄ ⁊ tn̄ ipſa nō hꝫ ſpēꝫ. vt pꝫ ex ꝑ. phy̆. ¶ Itē ſi ſic intelligit̄ dictum Cōmen. ꝙ itellectus oꝫ eſſe idē cū intellecto q̄tū ad eius ſpēm tūc non videt̄ cōmen. hn̄ arguere ꝯ Alex. q꜃ nō eſt ipoſſ̄e ꝙ aliqđ gnābile ⁊ coꝛruptibile recipiat ſpēm alic⁹ eterni. ſic̄ aliq̄ viſus recipit ſpēm luīs ſolis ⁊ etiā ſpēꝫ magnitudinis vt figure ſolis. ⁊ oīa hec ſunt eterna ſ꜃m pħm ꝑ. celi ⁊ mūdi. ⁊ tn̄ viſus eſt coꝛruptibilis. ¶ Ad hoc ſic credo eſſe dōm ꝙ cōmē. ſic intellexerit. itelligens oꝫ eſſe intellectū i oībus q̄tum ad eius ſpēm vl̄em vel cōꝑhenſionē vl̄eꝫ ita ꝙ ſpēs vl̄r repreſentantes reꝫ q̄ itelligit̄ vel ſaltē ipſa cōꝑhenſio vel cognitio vl̄is rei ſit in intellectu ⁊ ſit idem cū eo ſicut ꝑfectio cū ſuo ꝑfectibili. ⁊ hoc eſt manifeſtuꝫ. Spēs enī vl̄is ⁊ cognitio vl̄is q̄ itellectus itelligit aliqđ itelligibile nō ē in ipſo itellectu ſubiectiue. ſꝫ in itellectu q̄ intelligit. ⁊ hoc maxie veꝝ eſt in rebus liberatis a mā. q꜃ eaꝝ ꝯꝑhenſio vl̄is eſt nobilioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ itellectus q̄ꝫ cōꝑhenſio nālis rei. ⁊ q̄tū eſt de ſe ſemꝑ ſunt intellecte. ⁊ intellectio q̄ itelligit ſe eſt idē cū eaꝝ ſuba. vt cōiter creditur. Mō dico vlterius ꝙ nulla ſuba gnābilis ⁊ coꝛruptibilis pōt recipe ſpēꝫ aut cōꝑhenſionē vl̄eꝫ rei eterne. nec eſſe idē cū ea. ſicut ꝑfectibile cū ſua ꝑfectione. qđ ſic pꝫ. Oīs. n. ſuba gnābilis ⁊ coꝛruptibilis eſt coꝛpoꝛea ⁊ idiuiduata. ⁊ ſic q̄cq̄d recipit̄ in ea recipit̄ idiuidualr̄ ⁊ coꝛporalr̄ quoq̄ mō. qđ repugnat vl̄itati. vñ manifeſtū eſt ꝙ nulla talis ſuba recipit ꝯprehenſionē vl̄eꝫ. ⁊ multo forti⁹ nō recipit ꝯꝑhēſionē vl̄eꝫ rei q̄ de ſe eſt abſtracta. ſi ergo aliq̄ ſuba gnābilis ⁊ coꝛruptibilis reciꝑet ꝯprehenſioneꝫ vl̄em oporteret ꝙ ipſa ſuba fieret imālis ⁊ icoꝛpoꝛea. ⁊ ꝑ ꝯñs eterna ⁊ nccīa. ⁊ ſic nā poſſ̄is. i. gnābilis ⁊ coꝛruptibilis fieret nccīa: qđ eſt ipoſſ̄e. Item Cōmen. iſpectis diuerſis v̄bis Alex. ⁊ eis cōcordatis vt eſt poſſibile colligit itētionez Alex. fuiſſe de iſto ꝓpoſito ꝙ cū itellect⁹ mālis. i. itellectus ipoſſ̄is fuerit ꝑfect⁹ hitibus ſpeculatiuis ſic ꝙ intellectus in habitu fuerit ꝑfecte generat⁹ tūc itellect⁹

T. cō. ꝑ.

agens cōtinuabilē.i.ꝯiungeē ei vt forma ⁊ tunc ꝑ eūʒ itel-
ligemus res abſtractas:nō ita ꝙ itellectus in habitu itel-
ligat illū itellectū cuʒ intellectus in habitu ſit gn̄abilis ⁊
corruptibilis. iſte aūt.ſ.intellectus agens eſt ingn̄abilis
⁊ icorruptibilis.ſ.mō ṗdicto.ſed ꝙ intellect⁹ agens vnie-
tur itellectui in habitu tāq̄ʒ forma.⁊ ſic ꝑ eū intelligem⁹
res abſtractas. Tūc obijcit cōmē.ꝯ ſniaʒ Alexan. Nā ꝙ
intellectus agens nunc ſit forma itellectus in habitu cū
prius nō eſſet eius forma prouenit ab aliq̄ diſpōne facta
de nouo in itellectu in habitu.⁊ tūc q̄riē q̄ ſit illa diſpō ⁊
qualiter ꝯtingat.⁊ hoc non declarauit Alexan.⁊ iō iſuffi-
cienter dicit.hec ſunt meliora motiua Cōmen.q̄ adducit
contra Alexan.in iſto ꝫ.° ¶ Poſtea cōmen.loquiē de opi.
themiſtij.ꝓbauit ēt themiſti⁹ ꝙ itellectus nr̄ hʒ potētiā
abſtrahendi formas mā̄les ⁊ intelligēdi eas.q̄to magis
hʒ potentiā intelligēdi ea q̄ ſē denudata a mā̄.q̄ſi ſic ar-
gueret.Si illō qō vr̄ min⁹ ieſſe ieſt ⁊ illō qō magꝫ.ſʒ min⁹
vr̄ ineſſe ꝙ intellect⁹ nr̄ poſſit abſtrahere formas mate-
riales ⁊ eas itelligere q̄ʒ ꝙ ipe poſſit itelligere de ſe foras
abſtractas ⁊ cognoſcere.ergo ⁊c̄. ¶ Commentator vero
obijcit ei.q2 aut ipſe Themiſtius opinabaē intellectum
poleʒ eē gn̄abilē ⁊ corruptibilē.aut eternū.Si opinabaē
p.° ⁊ tūc ei⁹ rō eſt ſufficiēs.q2 ſic nō ſequiē ꝙ illud qō ē ma-
gis viſibile in ſe ē magꝫ viſiᵇˡᵉ apō nos.vbi.g.color ⁊ lumē
ſolis.color.n.minus hʒ de itentione viſibili q̄ʒ lumen ſo-
lis cū color nō ſit viſibilis niſi per ſoleʒ.ſed nō poſſumus
ita aſpicere ſolē ſic colorē.⁊ h̄ accidit viſui ꝑpter mixtio-
nem cū mā̄.ſic nō ſequiē vt illud qō ē itelligibile magis
qō eſt de ſe ſit magis intelligibile a nobis ſi itellectus nr̄
ſit res mā̄lis:⁊ res mā̄les ſint gn̄abiles ⁊ corruptibiles.
imo eēt ei oīno ipoſſibile vt declaratū eſt ṗus.Si aūt po
naē ꝙ itellectus polis nō ſit ad mixtus mā̄e tūc certe ille
ſermo erit ver⁹.ſ.illud qō eſt magis itelligibile magis cō
prehēditur.i.ad eius ꝯprehēſionē habeē ꝑfectior iclina-
tio nā̄lis:q̄m qō cōprehendit min⁹ perfectū.⁊ illis cōpre-
hendentibus q̄ ſunt imā̄lia ꝯprehendit ꝑfectius ⁊ nō eꝫ.
ſuba.n.mā̄lis q̄ hʒ nā̄le deſideriuʒ ad cognoſcendū min⁹
ꝑfectā hʒ nā̄leʒ iclinationē ⁊ deſideriū naturale ad ꝯpre-
henſionē rei nobilioris ⁊ ꝑfectioris eo ꝙ cognitio rei ꝑfe-
ctioris ⁊ nobilioris eſt nobilior ⁊ ꝑfectior.⁊ iō ad eā ē no-
bilior iclinatio ⁊ ꝑfectius deſideriū ſm nā̄m. Sed non
opʒ ꝙ ſuba q̄ cōprehendit reʒ ꝑfectiorē hēat nā̄lē iclina-
tionē.vel nā̄le deſideriū ad ꝯprehenſioneʒ rei min⁹ ꝑfe-
cte tāq̄ʒ ad ſuā perfectionē nā̄lem. ¶ Cōcedendū eſt er-
go ſuppoſito ꝙ intellectus nr̄ ſit ſuba imā̄lis potens nā̄li
potentia ⁊ appetens appetitu nā̄li itelligere res mā̄les ꝙ
ipſe ex ꝯſ̄ imā̄lis hʒ nā̄leʒ aptitudinē aut naturaleʒ appe-
titum ad intelligere res perfectiores.ſ.imā̄les.

Sed adbuc remanet qō q̄re intellectus poſſibi-
lis nō itelligit hōꝫ ſuba in ṗn̄.° ſicut in
fine vel poſteri⁹.⁊ hanc.q.forte nō ſoluit themiſti⁹ iō nō
dixit ſufficienter. ¶ Deinde Cōmē.recitat opi.auempa-
ce.de quo ṗus dixit ꝙ multū ꝑſcrutabaē in hac.q.⁊ labo-
rabat declarando hanc ꝯtinuationē eē poſſibilem in ſua
epl̄a quā vocauit ꝯtinuationē intellectus cū hoie.⁊ in li-
bro de aīa.⁊ in multis alijs libris.⁊ videbaē ꝙ iſta.q.non
receſſerit ab eius cognitione nec per tp̄s nutus vni⁹ ocu-
li.⁊ verbū eius in h̄ eſt firmius v̄bis aliorum.Dixit itaq̄ʒ
Auempace ꝙ intellectus nr̄ pōt itelligere ſubas abſtra-
ctas.ad cuius ꝓbōeʒ ipſe ſupponit aliq̄ tāq̄ʒ ṗncipia.ṗmo
ꝙ itellecta ſpeculatiua ſunt facta.⁊ h̄ itelligendū ē parti-
cularis nō vlr.nā̄ aliqua itellecta ſunt eterna.ſ.que ſūt
ſube ſine mā̄.Deinde poſuit ꝙ oē factū hʒ q̄ditateʒ.ſ.oē
factum hʒ formā in mā̄.Deinde poſuit ꝙ oē hn̄s q̄ditatē
itell's nr̄ nat⁹ ē abſtrahere illā q̄ditatē ⁊ itellīre.i.abſtra-
here ⁊ intelligere.Ex quibus ꝯcludiē ꝙ itellect⁹ natus ē
abſtrahere formas itellectoꝝ ⁊ q̄ditates eoꝝ.Ex q̄b⁹ ſup
poſitis inuehat duas vias.i.duas rōnes.q̄ꝝ ṗma pōt ſic
formari.oīs itellectus q̄ eſt natus itelligere aliqō itelligi-
bile:cuius itellectū eſt vnū nūero apud diuerſos hoīes:ē
natus itelligere ſubaʒ abſtractā.ſʒ itellectus nr̄ eſt hōꝫ.er-
go ⁊c̄.maior ꝓpō appʒ.q2 ſuba abſtracta eſt tale itelligi-
bile:cuius itellectū eſt vnū numero apud diuerſos ho-
mines: vt ipſe ſupponit.minorē v̄o ꝓbat.q2 itellectio ali-
cuius intelligibilis nō multiplicaē niſi ſm multiplicatio-
nem formaꝝ ſpūaliū:cum q̄bus ſuſtineē in vnoquoq̄ʒ idi-
uiduo.i.intellectio ſeu ſpēs intelligiles vel ipſuʒ itellige-
re nō multiplicaē niſi ꝑ multiplicationē fantaſmatū idi-
uiduoꝝ a q̄bus dependet.cū ergo intellectus poſſit itelli-
gere aliqō itelligibile cuius nullū fantaſma ē.ſicut forte
pōt intelligere ſuum actū exiteʒ in eo qui non eſt fanta-
ſiabilis:vr̄ ex h̄ ꝙ ipſe pōt intellīre tale itelligibile:cuius
intellctū ē vnuʒ ⁊ idē apud oēs.⁊ q2 tale eſt ſuba abſtra-
cta.ḡ pōt itelligere ſubam abſtractaʒ. ¶ 2.⁹ rō ſic pōt for-
mari.Ille itellectus q̄ pōt itelligere q̄ditatē ſimplicē.ſ.q̄
nō hʒ q̄ditatē:pōt itelligere ſubaʒ abſtractā.ſʒ itellectus
nr̄ eſt hōꝫ.ergo ⁊c̄.maiorē ꝓpōneʒ habuit pro manifeſta.
naʒ ſuba vel forma abſtracta ē talis q̄ditas.ſ.ſimplex nō
hn̄s quiditatē.⁊ minorē ꝓbauit:q2 cuʒ aliq̄ intelligibilia
ſint facta ⁊ per ꝯn̄s hn̄tia q̄ditates.itellect⁹ pōt hōꝫ q̄dita-
tes abſtrahere.vt pʒ ex ṗmiſſis:aut ḡ abſtrahendo q̄dita-
tē ab hn̄te q̄ditatē in infinitū ꝓcedit.vel nō.Si diciē ꝙ
ꝓcedit in ifinitū h̄ ſtatim ē incōueniēs.qō ꝓbauit.q2 ſic
intelligēs ⁊ abſtrahēs faceret itellectus.i.act⁹ itelligēdi
ifinitos diuerſos in ſpē.ſ.q2 aliq̄ illoꝝ magis eſſent libe-
rati a mā̄.i.magis elōgati a mā̄ ⁊ vniuerſaliores q̄ʒ alij.ḡ
relinquiē ꝙ erit ſtatus abſtrahēdo q̄ditatē ab hn̄te q̄di-
tatē.aut ergo erit ſtatus ad aliq̄d hn̄s q̄ditatē quā itelle-
ctus nō eſt natus abſtrahere.qō eſt ipoſe ſʒ ṗmiſſa. aut
erit ſtat⁹ ad aliq̄d qō nō erit q̄ditas nec hn̄s q̄ditatē. ⁊ h̄
ē ipoſſibile.q2 illud eſt ṗuatio.i. non ens ſimplr̄.aut erit
ſtatus ad aliquā q̄ditatē ſimplicē q̄ nō hʒ vlterius q̄dita-
tē abſtrahibilē.⁊ ſic habeē ꝓpoſitū.Et cōfirmaē hoc per
illud qō Ariſto.conſueuit dicere in talibus demonſtra-
tionib⁹.q̄m quando neceſſe eſt abſcindere in ifinitū meli-
us eſt abſcindere in ṗncipio.vult ergo.Auempace ꝙ itel-
lectus noſter abſtrahendo quiditateʒ a quiditate perue-
nit ad quiditatē ſimplicem que vlterius non hʒ quidita-
teʒ.⁊ ꝙ tale eſt ſubſtantia abſtracta.Sed cōmen.ꝯ illam
deductionem arguit.q2 ſi quiditas diceretur vniuoce de
quiditatibus rerum mā̄lium ⁊ de quiditate itelligibiliū
abſtractorum tunc ꝓpoſitio dicens ꝙ intellectus natus
eſt abſtrahere quiditates in eo ꝙ ſunt q̄ditates.eſſet ve-
ra.Si autem equiuoce tunc demonſtratio non erit vera.
q2 nō ſequiē.ſi intellectus in abſtrahēdo ꝑueniat ad q̄di-
tatem ſimplicem ꝙ ꝓpter h̄ poſſet intelligere formā ab-
ſtractā.⁊ de iſto q̄liter ſe habeat.i.quō q̄ditates dicūtur
de quiditatibus reruʒ mā̄lium ⁊ de quiditatibus rerum
abſtractarum eſt valde difficile. tn̄ manifeſtuʒ eſt per ſe
ꝙ non dr̄ de eis pure equiuoce.q2 de eis tunc non cogno-
ſceret vna pars ph̄ie.qō pʒ falſuʒ eſſe ex metaph̄yca que
conſiderat de vtriſq̄ʒ quiditatibus.vt pʒ.8.⁊.10.metaph̄.
nec dicitur pure vniuoce.q2 q̄ditas imā̄lis eſt ign̄abilis
⁊ icorruptibilis.ſʒ q̄ditas rei mā̄lis ē gn̄abilis ⁊ corrupti-
bilis.⁊ talibus non eſt aliqō nomen vniuocum.vt pʒ.10.
metaph̄.⁊ precipue vniuocatiōe ſpeciei ſpālíſſime.Utꝝ
aūt dicatur multipliciter ſm analogiam qō eſt eſſe me-
dium iter pure equocū ⁊ pure vniuocum indiget ꝑſcru-
tatiōe. ¶ Itē ſi ꝯcediē ꝙ quiditas dr̄ vniuoce de illis ⁊
de his adhuc remāet qō ꝯ auēpace.quō corruptibile in-

telligit qꝺ nõ eſt corruptibile. ipſe.n.poſuit intellectũ eẽ corruptibilẽ. ¶ Et ſi diceret ꝙ itellectus ẽ incorruptibilis adhuc remaneret qꝺ quõ itelligit itellectiõe noua qꝺ natum eſt ſemꝑ itelligere ꝛ in preterito ꝛ in futuro. Iſta ſunt dicta cõmen. ꝯ illã ſecũdã rõnem auempace. Sed ꝯ ꝓmã nõ multuꝫ expꝛeſſe loqtur niſi ꝙ ipſe dicit ꝙ ille due vie ſunt q̃ſi cõuicinantes ſe. Et poſſumus rñdere ad illã rõnem iterimendo minoreꝫ ꝓpoſitionẽ. nũq̃ꝫ.n. itellect⁹ itelligit aliqꝺ itelligibile c⁹ intellectũ ſit idẽ apud diuerſos. accipiendo itellectũ ꝓ ſpẽ itelligibili vel ꝓ ipſo actu intelligendi. ¶ Et ad ꝓbationẽ cũ dr̃. ꝙ intelligere non multiplicat̃ niſi per multiplicationẽ fantaſmatũ. dꝺꝫ ꝙ verũ eſt. ſꝫ aliqñ multiplicat̃ ꝑ mltiplicationẽ fantaſmatuꝫ que ſunt ipſarũ reꝝ q̃ intelligunt̃ ſicut itelligere albedinem ꝛ intelligere nigredinẽ ꝛ hꝫ. Et aliqñ diuerſificat̃ itelligere per diuerſitatẽ fantaſmatũ q̃ nõ ſunt fãtaſmata coꝝ que itelligunt̃ ꝓprie: ſꝫ ſunt fantaſmata aliquorũ alioꝝ a quibus dependent illa que intelligunt̃. ſicut itelligere quo ego intelligo ſpeciem intelligibilẽ lapidis ꝛ illud quo tu intelligis ipſam ſpẽꝫ lapidis diuerſificat̃ ſm diuerſitatẽ fantaſmatũ a q̇bus depẽdet ſpẽs lapidis. Nã itelligere ſpẽm lapidis aut ẽ idẽ realr̃ qꝺ intelligere lapidem. ita ꝙ lapis ꝛ eius ſpẽs itelligunt̃ eodẽ actu: ꝛ qꝺ diuerſificat vnũ eoꝝ ꝛ reliquũ. aut ſalteꝫ intelligere ſpẽm lapidis non fit niſi ꝓcedente itellectione ipſius lapidis. ꝛ ſic idẽ qꝺ ꝑus. ¶ Alr̃ põt reſpõderi ad illã rõnẽ negãdo maiorẽ. qꝛ q̃uis intellect⁹ poſſit intelligere aliqꝺ itelligibile cuius intellectũ eſt vnũ nũero apud me ꝛ apud te. tñ nõ ſequit̃ ex h ꝙ poſſit intelligere ſubaꝫ ſeparatã qꝛ itelligibile cuius intellectũ eſt vnũ nũero apud diuerſos: nõ dr̃ vniuoce ꝺ ſuba abſtracta ꝛ ꝺ reliqs. ꝛ iõ nõ valꝫ illa rõ. Hec ſunt q̃ pñt ſufficere de illis opiõibus q̃s recitat Cõmen. ¶ Opinio võ q̃rũdã expoſitoꝝ latinoꝛuꝫ ꝛ ꝓcipue fr̃is Thome ꝛ ſuoꝝ ſeq̃ciũ fuit ꝙ intellectus nr̃ vnitus corpori nõ põt intelligere ſubas ſeparatas q̃tuꝫ ad eaꝝ q̇ditates: qꝺ ꝓbare nitit̃ ſpãlr̃ ex vno. dicunt.n. ꝙ itellectus nr̃ eſt forma corporis nr̃i dans ei eẽ ſimplr̃. ꝛ dicunt ꝙ ipſe intellectus nr̃ eſt īfimus in gñe intellectualis nãe minimũ ꝑticipans de vtute itellectiua intñ ꝙ ipſe nat⁹ eſt moueri ad intelligendũ a fantaſmatibus reꝝ exñtib⁹ in nobis. ꝛ qꝛ illa que ſunt nãlia ſꝑ manent. iõ itellect⁹ nr̃ q̃diu eſt vnit⁹ corꝑi nõ intelligit aliqd niſi ad eius intellectionẽ poſſet moueri ab aliq̃ fantaſmate. Mõ ad itelligere q̇ditatẽ ſubẽ ſeꝑate non põt moueri a fantaſmate vt ſupponũt. Addunt tñ iſti ꝙ intellectus nr̃ ꝯiunctus corpori bene põt intelligere ſubas ſeꝑatas q̃tũ ad eẽ. Unde
T.c.48 ꝛ.49 Arꝫ. demõſtrauit eas eſſe per motum perpetuũ. vt pꝫ 8° phyſicoꝝ. Et addunt ꝙ poſt ſeꝑationeꝫ intellectus a corpore ipſe põt itelligere q̇ditates ſeꝑatas nõ ꝑ īmutatiõeꝫ a fantaſmatibus. ſed per aliũ modũ. ſ. per influentiaꝫ ab itelligentia ſuꝑiori. ¶ Sed ſine dubio iſta poſitio vr̃ valde irrõnabilis ꝛ cõtraria pꝭie. ꝓ qꝛ dicit ꝙ intellectus nr̃ ꝯiunctus corꝑi nõ põt itelligere ſubas ſeꝑatas q̃tum ad eaꝝ q̇ditates. Cõtra. nulla forma īpedit̃ a ſua oꝑatione nobiliſſima per vnionẽ eius ad ſuaꝫ ꝓpriã mãꝫ. qꝛ tũc illa vnio non eſſet ipſius forme ſm eius nãm. nec per ꝯñs poſſet fieri ens nãle ſimplr̃ vnũ ꝛ ꝑ ſe ꝛ nãlr̃ ex illa forma cũ ſua ꝓpa mã. qꝺ eſt abſurdũ. ſꝫ intelligere q̇ditatẽ ſubẽ ſeꝑate ẽ nobiliſſima oꝑatio aĩe hũane. ſ. intelligere q̇ditatem dei ſupremi. vt pꝫ ſatis ꝓ ethicoꝝ ꝛ. lo. corpus autem hũanũ eſt mã ꝓpa aĩe hũane. vt oẽs cõcedũt. g̃ ꝛc. ¶ Sꝫ diceres ꝙ nulla forma īpedit̃ ꝑpetuo a ſua nobiliſſima oꝑatiõe ꝑ ſui vnioneꝫ ad mãm ſed per aliqꝺ tꝑs põt īpediri. ꝛ ſic diceret̃ in ꝓpoſito. nã aĩa hũana ꝓ tꝑe ꝓ q̃ vnit̃ corpori īpedit̃ ab itellectiõe q̇ditatis ſubẽ mãlis. ſed non īpeditur perpetuo: qꝛ qñ erit ſeparata poterit intelligere. ¶ Cõtra. aĩa hũana aut eſt nata intelligere ſubãm ſeparatã per ſuã ſubaꝫ. aut per eius ſpẽm formataꝫ ab ea. aut per aliquam ſpeciem cauſatam a fantaſmate. non videt̃ alius modus rõnabilis etiã ſi fingere liceat. Si per ſuaꝫ ſubſtantiam. tũc cũ vnio eius ad corpus nõ moueat eius ſubãm ſequit̃ ꝙ vnio eius ad corpus nõ īpedit ipſaꝫ a tali itellectione. ꝛ ſilr̃ ſi ipſa ẽ nata intellĩe per aliquã ſpẽꝫ receptaꝫ a fantaſmate ſequit̃ ꝙ eius vnio ad corpus non impedit ipſaꝫ īmutari a fantaſmate. imo magis iuuat ad hoc. Si võ dr̃ ꝙ ipſa aĩa hũana eſt nata itelligere hꝫ ſpẽꝫ per eius ſpẽm receptaꝫ. q̃ret̃ quõ vnio aĩe ad corpus īpedit aut ꝓhibet aut nõ ꝑmittit receptionẽ hui⁹ ſpẽi. h non videt̃ aliquo mõ eẽ rõnabile. qꝛ gñãtio alic⁹ ſpẽi non īpeditur a corpore aliquo niſi illud corpus hẽat diſpõnẽ contrariam illi diſpõni quã regrit illa ſpẽs. verbi grã. ſpẽs coloris regrit in medio diaphaneitatẽ in quo dꝫ generari ꝛ nũq̃ꝫ aliqꝺ corpus īpediret gñãtionẽ ſpẽi coloris niſi haberet opacitatẽ q̃ eſt ꝯria diaphaneitati. ꝛ ſic in aliꝭs. mõ corpus humanũ nullã hꝫ diſpõneꝫ ꝯriaꝫ diſpõni quã requirit receptio ſpẽi ſubẽ ſeparate niſi q̇s vt diſcolus põni fingeret aliq̃ꝫ talẽ diſpõnẽ. qꝛ ſubẽ īmãles ꝛ earũ ſpẽs nullũ hñt ꝯriũ nec ꝑ ſe nec ſm ſuas diſpõnes. ꝓpas. g̃ ꝛc. Illa rõ ꝯfirmat̃. qꝛ bonũ ſimplr̃ alic⁹ nature nũq̃ꝫ īpedit̃ ꝑ aliqꝺ bonũ ſimplr̃ eiuſdẽ nãe. qꝺ.n. īpedit bonum ſimpliciter alic⁹ eſt ei ſimplr̃ malũ. vt pꝫ cuilibet non deprauato. ſed intelligere q̇ditatẽ ſubẽ ſeparate ẽ bonũ ſimplr̃ intellectui hũano ꝛ vnio eius ad corpus humanũ eſt bonuꝫ ſimplr̃ ipſi intellectui. ¶ Itẽ q̃ratur ab iſtis vtrum q̇ditas ſubẽ ſeꝑate ſit idem realr̃ cũ eius eẽ aut nõ. Si dicatur ꝙ ſit oĩno idẽ realr̃ mirũ eſt ꝙ itellectus vnit⁹ corpori itelligat eẽ talis ſubẽ ꝛ nõ intelligat eius q̇ditatem Si võ dicas ꝙ q̇ditas ſubẽ ſeparate ſit aliꝺ realr̃ ab eius eſſe ꝛ e ꝯ. q̃rit vtꝝ tu cognoſcas iſtã alietatẽ vel nõ. ſi nõ. ergo tu loqueris de eo qꝺ tu nõ cognoſcis. ꝛ ſic fatue. vel ſolũ fantaſtice tu loqueris: ꝛ non eſt tecũ diſputandũ. Si vero tu cognoſcis illã diuerſitatẽ ꝛ nõ ꝑ ſenſuꝫ. g̃ ꝑ itellectuꝫ. Sed intellectus nõ põt itelligere diuerſitatẽ inter aliqua duo niſi itelligat vtrũq̃ꝫ illoꝝ. vt pꝫ 2° huius. ꝛ 3°. g̃ intellect⁹ intelligit q̇ditateꝫ ſubẽ ſeꝑate. ¶ Sꝫ dices ꝙ verũ eſt īperfecte ſed nõ ꝑfecte. hoc nõ ſufficit. qꝛ hoc nõ eſt tenere poſitionẽ illoꝝ. Dicunt.n. ꝙ intellectus noſter vnitus corpori nõ intelligit ſubas ſeparatas. ex q̃ arguit̃ qꝺ nõ intelligit ſubas ſeparatas nõ intelligit eas aliquo modo. ꝑ locũ a toto in mõ ad ſuaꝫ ꝑtẽ negatiue. ꝛ cum nõ itelligat eas aliquo mõ nõ itelligit eas īꝑfecte. ꝑ eũdẽ locũ. ergo a ꝓ ad vltimũ poſſet dici ꝙ intellectus nr̃ nõ itelligit ſubas ſeꝑatas q̃tũ ad eẽ. qꝛ nõ intelligit eſſe earum ꝑfecte. vñ nõ erit magis negandum eas intelligi q̃tum ad q̇ditatem q̃ꝫ q̃tũ ad eſſe. ¶ ꝓ. ſi nõ itelligunt̃ ꝑfecte a nobis: aut igit̃ hoc eſt verũ ꝓ tanto qꝛ nõ intelligimus eas ita perfecte ſicut ipſe intelligunt ſeipſas. aut ꝙ non itelligimus eas ꝑfectione debita nobis ſm noſtraꝫ nãꝫ. Si ꝓmo: hoc eſt ridiculũ. qꝛ ſilr̃ deberet dici ꝙ intelligẽtia iferior nõ itelligeret ſuperiorẽ eo ꝙ nõ intelligit eam ita ꝑfecte ſicut illa intelligit ſeipſam. Et adhuc eadẽ rõne deberet dici ꝙ nũq̃ꝫ intellectus nr̃ intelligit hꝫ ſubas ꝑfecte eo ꝙ nũq̃ꝫ itelligit eas ita ꝑfecte ſicut ipſe ſeipſas intelligunt: niſi diceret̃ ꝙ ipſe eſt aliqñ ita ꝑfecte nãe ſicẽ alie intelligentie ſeparate. qꝺ videt̃ abſurdũ. Si võ itelligas ꝙ itellectus nr̃ nõ itelligit illas ſubas ſeparatas ea ꝑfectiõe q̃ ei debet̃ ſm ſui gradũ. h eſt ficticiũ. qꝛ non eſt manifeſtũ ꝑ ſe nec põt rõne cõuinci ſm pꝭiam ꝓferti: qꝛ ſicut dicebat̃ vnio aĩe ad corp⁹ hũanũ nõ põt īpedire hꝫ ꝑfectionẽ. rõ aũt que mouet iſtos ſoluet̃ iferius in ꝯtīu

bº. ¶ Nūc tpa ē dicere ſniaʒ Cōm. de iſto qſito qm̄ ſniaʒ Arꝫ. exꝑſſaʒ nō multū hēmus in aliquo librorū q ad nos ꝑuenerit. ſed in iſto 3º. ꝑmittit de hoc alibi cōſiderare. tñ qd circa hoc videt̄ intellexiſſe adiungam in ꝯntib' vt potero. Snīa cōmen. q inter oēs phos poſt Arꝫ. ꝑfectior fuit ꝛ ſubtilior eſt ꝙ intellectus nr̄ nō pōt intelligere ſubas ſeparatas ſm ꝙ nobis vnit̄. i. itellectiōe q̄ nobis attribuitur. ꝛ ꝓbat h. z. metaph. cōmento. ꝑ. per rōnez breuez. qꝛ aliter nā feciſſet aliqd ocioſe. qꝺ declarat. qꝛ feciſſet aliquid nāliter intellectū alꝗ nō intellectū ab aliquo ſicut ſi feciſſet ſolē nō ꝯꝑhēſuʒ ab aliquo viſu qꝺ eſt ꝯtra dignitatē in nā. ꝛ hec rō īferius declarabit̄ ꝛ defendet̄. Et ad videndū modū ſm quē ꝯtingit nobis iſta intellectio ꝑmittit cōmen. qdaʒ fundamēta qſi ꝑncipia ꝑ ſe nota in iſta ſcia. ¶ Primuʒ fundamētū eſt ꝙ intellectus nr̄ hʒ duas actiones. i. duas oꝑationes que attribuunt̄ nobis. ita. ſ. ꝙ denomināt nos hoies. quaꝝ vna eſt de gn̄e paſſionis ꝛ eſt intelligere. ꝛ alia eſt de genere actionis. ꝛ eſt abſtrahere formas ꝛ eas denudare a materꝗs. qꝺ nihil aliꝺ eſt niſi facere eas intellectas in actu poſtq̄ erant intellecte in potentia. ꝛ dico ꝙ iſte due oꝑatiōes nobis attribuuntur. ꝛ denomināt nos hoies. dicimur. n. intelligentes ꝛ abſtrahentes. Et poſt illud fundamentū adiungit Cōm. qdā de cōparatiōe iſtaꝝ oꝑationū ꝛ de opinione Alexā. ſed illa ſunt qſi īcidētia ꝛ ſunt ſatis manifeſta iō ꝑtrāſeo. ¶ Ulterius accipit Cōmen. ꝙ itellectus in nobis dupl'r ſumitur. aut nāl'r. aut voluntarie. nāl'r qdē dicunt̄ illa fieri q̄ fiunt ſine rōcinatione ꝑcedēte in qb' itellcūs nō pōt diſſentire cognitis terminis nec voluntas pōt non velle credere eſſe vā. ꝛ ſunt ꝑme ꝓpōnes de quib' neſcim' qñ extiterunt. i. qñ ꝑmo accepimus cognitiōes eaꝝ ꝛ vnde ꝛ quō. itellecta aūt volūtarie. i. per rōcinationeʒ ꝑcedentē ex ꝑmis ꝓpōib' ꝯſtitutā. ꝛ ſunt ꝯclōnes que demonſtrantur in ſcientꝗs. verbi grā. de ꝑmis. oē totuʒ eſt maius ſua ꝑte. ꝛ ſi ab equalibus eq̄lia demas q̄ remanent ſūt eq̄lia. ꝛ alia hꝰ ꝑncipia per ſe nota q̄ ēt vocant̄ dignitates. iter q̄s eſt vna ꝑma. ſ. nō cōtingit idem ſil' eē ꝛ nō eē. vt pʒ 4º. meta. Iſte. n. ꝓpōnes dicunt̄ nāliter intellecte: qꝛ intellectus per ſuaʒ naturā eſt natus recipe cognitionē eaꝝ nō precedente alia rōcinatione ſed ſolū ꝑcedente cognitiōe terminoꝝ vt ēt pʒ ꝑmo poſterioꝝ. Intellecta āt voluntarie ſunt illa que non ſtatim ſunt manifeſta itellectui eſſe vā: ſʒ oꝫ ꝑcedere aliqnā rōcinationē ad credēdū ea eē vā ita ꝙ itellectus nō ꝯcedit ea niſi velit ꝛ niſi ꝑ voluntatē ꝛ ex ꝓpoſito rōcinat' fuerit ad ea ſufficienter. ꝛ hꝰ ſunt oēs ꝯclōnes que demōſtrant̄ in ꝑhia: q̄uis q̄dā eaꝝ ſint ꝓpinquiores ꝑncipꝗs per ſe notis q̄ alie vt ſciunt exꝑti. ¶ Ulterius accipit Cōmen. ꝙ cognitiones ꝑmarū ꝓpoſitionum dependent ab intellectu agente: qꝺ faciliter pʒ exercitato in iſta ſcia. nā ipſe intellectus agens eſt ille q facit ex potētia intellectis actu intellcā vt ꝑus apparuit. res auteʒ īportate per terminos ex qbus hꝰ ꝓpōnes cōſtituūtur ſunt intellecte in potentia vt totū ꝛ pars ꝛ alia hꝰ. ꝛ iſtaꝝ reꝝ ſignificata regrūt̄ ad itelligendū ꝑmas ꝓpōnes. ¶ Ulterius accipit Cōmen. ꝛ ꝯcludit ꝙ intellecta voluntarie dependent ab ipſo intellectu agente ꝛ a ꝑmis ꝓpōnibus. qſi velit dicere ꝙ itellectiones ꝯclōnuʒ que acqrunt̄ per rōcinatiōes cānt̄ ab itellectu agente ꝛ a cognitiōe vel habitu ꝑmarū ꝓpōnū. Nō. n. poſſumus rōnabiliter dicere ꝙ ipſe ꝓpōnes non hēant itroitū in eſſe itellectoꝝ acquiſitoꝝ. i. nō habeāt aliq̄liter cāſitatē ſuꝑ ipſa intellecta voluntarie: qꝛ māifeſtū ē vnicuiqꝫ ꝑ experientiā ꝙ ipſe non credit firmiter hꝰ ꝓpōnes eē veras niſi reducant̄ ad aliq̄s ꝓpōnes manifeſtas ꝛ cōceſſas. ꝛ ꝑꝑ hoc dictum eſt in ꝑ poſterioꝝ. ꝙ oīs doctrina ꝛ oīs diſciplina itellectiua fit ex ꝑexiſti cognitiōe. ſ. ꝑncipioꝝ. Nec ēt poſſumus vere dicere ꝙ ſole ꝓpōnes vē note ſufficiāt ad cognitiones ipſarū ꝯclōnū. iam. n. declaratū eſt agens eſſe vnū ꝛ eternū: ſupple qꝺ facit dē eſſe in potētia itellecto actu itellectū. ¶ ꝑ. cognitiōes ꝑmaꝝ ꝓpōnū depēdent ex itellectu agente. q ēt cognitiones volūtarie q̄ dependent ex ꝑmis ꝓpōnib' cānt ab intellectu agēte aliq̄: qꝛ qꝺ eſt cā cāe eſt cā cāti. Deinde accipit Cōmen. ꝙ cuʒ aliq̄ actio dependet a duobus agentibus cōgregatis. neceſſe eſt vt vnū illoꝝ ſit qſi mā vel iſtr̄ʒ ad alterū. ꝛ aliꝺ ſit quaſi forma aut quaſi agēs ꝑncipale. ꝛ ex hoc ꝯcludit ꝙ itellect' in habitu. q ē in nobis. i. hītus ꝛ cognitio ꝯclōnis depēdet ab itellectu agēte ꝛ a ꝑmis ꝓpōnib': aut ita ꝙ ꝓpōnes ſunt qſi mā. i. ad modū māe: ꝛ intellect' agēs ad modū forme. aut ita ꝙ ꝓpōnes ſint qſi iſtr̄ʒ. itellect' agens ſit qſi efficiēs ꝑncipale. diſpō. n. in h ē qſi ꝯſilis. i. quaſi redit in idē ſiue intellectus agens ſe habeat ad modū forme ſiue ad modū agētis ꝑncipal'. Et ſil'r nō mltū differt ſiue ꝓpōnes ſint ad moduʒ māe ſiue ad modum iſtr̄i. Qꝛ aūt in iſta actiōe. ſ. in ꝓductione itellect' volūtarꝗ itellect' agēs habeat ſe ad moduʒ forme ꝛ ꝑme ꝓpōnes ad modū māe declarat Cōmen. valde ſubtil'r. qꝛ oīa duo q̄ ſūt in eodē ſubto. ꝛ alteꝝ ē ꝑfectius altero neceſſe ē vt reſpect' ꝑfectioris ad min' ꝑfcm̄ ſit ſicut reſpect' forme ad mām. vñ dicim' ꝙ vtus imagiatiua ſe hʒ ad ſēſuʒ cōem ſicut forma ad māʒ. Nūc aūt vnū ꝛ ideʒ eſt ſubm̄ ꝑmaꝝ ꝓpoſitionū ꝛ itellectus agentis. ſ. intellect' poſſis q cōprehendit hec ambo. ſicut diaphanū vnū ꝛ idem eſt ſubm̄ luis ꝛ coloris. ꝛ lux eſt efficiens colores. i. ītentiōes colorū ſm opi. quorūdā. ꝛ ſil'r intellect' agens ē efficiēs cognitiones ꝑmaꝝ ꝓpōnū. vt dcm̄ eſt ꝑus. Sic igit̄ manifeſtū ē ꝙ intellectus agēs in iſta actiōe ſe hʒ ad modū forme aut ad modū agentis ꝑncipalis. ꝓpōnes aūt ꝑme ad modū māe vel iſtr̄i. Et notādū circa illud ꝙ nōn ter dictū eſt intell'ʒ agentē ſe hr̄e ad modū forme aut agētis ꝑncipalis ꝛ ꝓpōnes ad modū māe vel ad modū iſtr̄i. nō ꝙ ſit in rei veritate ꝛ ꝓprꝗſſime forma aut agens principale. ꝛ ꝓpōnes ſint vere māe aut verū iſtrm̄: qꝛ nullū generabile ꝛ corruptibile ē ꝓpe mā eterni. mō cognitio ꝑmarū ꝓpōnū ē gnābilis ꝛ corruptibilis. ꝛ itellect' agēs eſt etern'. vt pʒ ex dictis. Sil'r nullū gnābile ꝛ corruptibile ē inſtr̄ʒ imediatū agentis eterni ꝛ icorporei. Celū. n. qꝺ ē iſtrm̄ imediatū intelligentie ē eternū ſm ſuā ſubaʒ vt pʒ ꝑ. celi ꝛ mūdi. etiā inſtr̄ʒ ꝓprie dcm̄ mouet̄ ab agēte ꝑncipali. vt ſecuris a domificatore. ꝛ celū ab itelligentia. ꝑme aūt ꝓpōnes aut eaꝝ habit' aut cognitio nō mouet̄ ab itellectu agēte. iō itellect' agens eſt efficiens ſm cōem ꝛ famoſam acceptiōem agētis. ſ. ꝑ motū verū ꝛ ꝓprie dictū. ¶ His igit̄ fundamētis ꝑmiſſis dicit cōmen. inuentū fuiſſe modū ſm quē ꝯtingit vt itellect' agēs cōtinuet̄ nobis ī poſtremo. ꝛ cā q̄re nō copulat̄. i. nō vnitur nobis ī ꝑnº: eſt iſta. qm̄ cū itellecta ſpeculatiua copulant̄ nobiſcum per formas imaginabiles tūc itellectus agens copulat̄ cum itellectis ſpeculatiuis. Illꝺ. n. qꝺ ꝯꝑhendit ea ē idē. ſ. itellcꝰ māl'is. nece ē. n. vt itellect' agēs copulet̄ nobiſcū ꝯtinuatione itellectoꝝ ſpeculatiuoꝝ. ꝛ cū itellecta ſpeculatiua fuerit exn̄tia ī nobis in poª ipe erit tūc copulat' nobiſcū in poª. ꝛ cū itellcā ſpeculatiua fuerint exn̄tia in nobis in actu ipſe erit tūc copulat' nobis ī actu. ꝛ cū q̄dā fuerit ī poª ꝛ q̄dā in actu tūc ipſe erit nobis copulatus ſm ꝑtem ꝛ ſm ꝑtē nō. ꝛ tūc dicimus moueri ad cognitionē. ꝛ manifeſtuʒ eſt ꝙ cum iſte motus cōplebitur tunc ſtatim ipſe itellect' copulabit̄ nobiſcū oīb' modis. ꝛ tūc ꝓportio ei' ad nos in illa diſpōne eſt ſicut ꝓportio intellect' in actu ad intellectū in hītu. ꝛ cū ita ſit cōtingit ꝙ

hõ intelliget per intellectũ ſibi ꝓpꝛiũ alia entia.⁊ vt agat
actiõe ſibi ꝓpꝛiã in oĩbus entib⁹.ſ.vt exerceat ſuã opa
tionẽ ꝓpꝛiã reſpectu oĩuꝫ entiũ ſicut itelligit ꝑ itellectũ
ꝙ eſt in hitu qñ fuerit cõtinuat⁹ cũ intẽtõib⁹ imagina
tis oĩa entia itellectiõe ꝓpꝛia.hõ igit̃ ſ₃ hũc modũ.vt di
cit Themiſtius aſſilat̃ deo.i.ꝙ eſt oĩa entia quoq̃ mõ ⁊
ſciens ea quoq̃ mõ.Entia aũt nihil aliud ſũt niſi ſcia ei⁹
.ſ.dei.Qd̃ ſic intelligo ꝙ entia ſm ꝙ ſſt̃ i deo nõ ſunt alid̃
niſi ſcia eius ⁊ ſcia ẽ ei⁹cã pma ⁊ nobiliſſima oĩuꝫ entiũ.
vt p₃ iz.metap.Et ſilr hõ ſm itellectũ eſt oĩa entia q̃tũ
ad eoꝝ ſcias aut cognitões.⁊ ẽ cã oĩuꝫ entiũ q̃tũ ad eoꝝ
cognitiões itellectuales.⁊ q̃ꝫ mirabilis eſt iſte ordo ⁊ q̃ꝫ
extneus iſte modus eſſendi:q̃ſi dicat multũ.Et iſtũ mo
dum eẽndi hoĩs.ſ.adeptionẽ intellcũs agẽtis per quẽ in
telligit ſubas ſepatas aut ipſaꝫ itellcõnẽ ſubarũ ſepataꝝ
ꝑ itell₃ agentẽ adeptũ poſuit cõmẽ.eẽ ꝓſpitatẽ.i.felicita
tẽ hoĩs ſm ꝙ hõ.vt p₃.iz.metaph.cõmento.35.vbi ſic lo
quit̃.Ex hoc quidẽ bñ apparet ꝙ Ar.opinat̃ ꝙ forma.i.
felicitas hoĩuꝫ in eo ꝙ hoĩes ſunt nõ ẽ niſi ꝑ cõtinuatõeꝫ
eoꝝ cũ intellectu ꝙ declarat⁹ ẽ li.de aĩa.eẽ pncipiũ agẽs
ſupple de põ itellectis actu itellecta ⁊ mouẽs nos ad itel
ligere.ꝙ ãt ꝯiunctio nr̃a cũ ipſo itellectu agẽte ſit poĩis
ꝓbat.Cõmẽ.ibidẽ.cũ itelligẽtie abſtracte in eo ꝙ abſtra
cte ſint pncipia illoꝝ quoꝝ ſunt pncipia ſupple mouẽtia
duobus modis.ſ.ſm ꝙ mouentes ⁊ ſm ꝙ fines.itelligẽ
tia aũt agens inq̃tũ eſt abſtracta eſt pncipiũ ſupple mo
uens inq̃tũ mouet intellectũ nr̃m poſſibilẽ ad intelligẽ
duꝫ.vt p₃ ex dictis.neẽ eſt igit̃ ꝙ moueat nos ſ₃ ꝙ ama
tuꝫ amãs.i.in rõne finis.⁊ ſi oĩs motus neẽ ẽ vt ꝯtinuet̃
cũ eo a quo fit ſm finẽ.i.oĩs motus nãlis ꝑuenit ad fineꝫ
ad quẽ ordinat̃ neẽ eſt vt in poſtremo ꝯtinuemur cũ h̃
itellectu abſtracto.i.ꝯiũgamur cũ eo ⁊ adipiſcamur illũ
aliquo mõ:ita ꝙ erimus depẽdẽtes a tali pncipio a q̃ ce
lum dependet q̃uis hoc ſit in nobis aliq̃ tpe.i.ꝙ tũc in
telligem⁹ ꝑ pncipiũ q̃dãmõ ſilr̃ pn̄ca q̃ celuꝫ depẽdet.ſic
.n.pncipiũ a quo celũ depẽdet eſt cã vl'r oĩuꝫ entiũ ita in
tellectus agẽs cui ꝯiungemur cõpleta gñatõne itellect⁹
in hitu eſt cã oĩuꝫ nr̃aꝝ itellectionũ. ¶ Eſt ergo itentio
Cõmen.ſic arguere.ꝑ oẽm motũ nãlẽ determinatũ acq
rit̃ aliq̃ mõ illud qd̃ eſt finis illius mot⁹.h̃ p₃.qꝛ alr̃ ille
mot⁹ eſſet fruſtra.ſed itellectus agẽs eſt finis illi⁹ mot⁹
ſpũalis ꝙ eſt gnõ itellect⁹ in hitu.qꝛ itelligẽtie abſtracte
z°. celi ſũt cãe finales motuũ ꝙ ſũt ab eis.Vñ z°. phycoꝝ cõmẽ.
Com.zi dicit ꝙ entia eterna pmaria intentione agunt ꝑꝑ ſe.g̊ ꝑ
gñatiõnẽ intellectus in hitu aliq̃ lr acqrit̃ ita ꝙ aliq̃ mõ
ſit forma itellect⁹ poĩis.⁊ qꝛ res opat̃ ꝑ ſuã opationẽ ꝓ
priã quã pus nõ hẽbat:iõ ꝑ h⁹ adeptionẽ intellect⁹ agen
tis nos itelligim⁹ aliqd̃ vel aliq̃ q̃ pus nõ itelligebamus
ſaltẽ codeꝫ mõ.ſ.ſubas abſtractas q̃s ipſe intelligit ꝑ ſe
ipſum.Et forte ad iſtã intentionẽ dicit Cõmen.iz.meta.
Cõ.17. cõmento.17.ꝙ cũ iſte itellectus.ſ.itellectus agẽs fuerit
denudatus a potentia:videl₃ cũ ipſe fecerit de oĩb⁹ potẽ
tia itellectis actu itellecta ⁊ nõ remanſerit aliq̃ potentia
puatiua ſue actiõe tunc itelligem⁹ per ipſum ſm ꝙ actio
eius ẽ ſuba eius ⁊ eſt vltima ꝓſpitas.Intelligem⁹ g̊ per
ipſum ea itelligibilia q̃ ipſe itelligit per ſuã ſubaꝫ.ſ.ſubas
ſeparatas.Verũ eſt tñ ꝙ aliq intelligũt illud de itellectu
poĩi.ſ.ꝙ cuꝫ ipſe fuerit denudatus a potentia.i.a puatõe.
ita ꝙ oĩs potẽtia receptiua quã hẽbat fuerit deducta ad
actum:⁊ oĩs puatio actus ꝙ inuenit̃ in pncipio ſue vniõis
ad idiuiduũ fuerit remota ꝑ acq̃ſitionẽ illius actus:tũc
nos itelligemus per ipſuꝫ ſm ꝙ actio eius eſt ſubſtantia
ideſt intelligemus per ſubſtantiam eius. ¶ Nunc opor
tet exponere illud qd̃ ibi ſubiungit̃ ⁊ hec eſt vltima pro
ſperitas.ſ.intelligere ſubaꝫ itellect⁹ poĩis.veꝝ eſt reſpe
ctu oĩuꝫ itellectionũ q̃bus itelligunt̃ illa q̃ ſunt de ſe po
tentia intellecta.Nã inter oĩa entia q̃ ſunt potẽtialr̃ itel
lecta ⁊ q̃ nõ ſunt actu de ſui nã intellect⁹ poĩis eſt nobili
oꝛ reꝝ.⁊ iõ eius intellectio ẽ nobilioꝛ itellectionib⁹ taliuꝫ
entiũ.⁊ ꝑ ꝯñs in ipſa eſt magis felicitas ⁊ ꝓpingoꝛ eſt fe
licitati oĩbus illis:nõ tñ ſimplr̃ ẽ felicitas nr̃a:⁊ ſic itelli
geret̃.De q̊ aũt intellectu loquit̃ ibi Cõmen.nõ eſt bene
manifeſtũ.tñ de vtroq₃ bñ põt rõnabilr̃ exponi.vt p₃ ex
dictis.Hec igit̃ eſt q̃ſi tota ſnia Cõmen.de iſto ꝓpoſito
ꝙ itellectus nr̃ itelligere põt ſubas ſepatas ſm ꝙ nobis
attribuit̃.ſ.itellectione noua q̃ denoiat nos ⁊ a nobis de
pendet ⁊ de mõ ſm quẽ hec itellectio ꝯtingit. ¶ Ad ma
iorẽ ãt euidentiã ⁊ certitudineꝫ pdicte ſnie mouere volo
aliq̃s difficultates ꝯtra dicta ⁊ ea ſoluere ſcd̃₃ poſſe meũ
Vna quidẽ difficultas eſt.qualr̃ ꝯpleta gñatione itelle
ctus ſpeculatiui aut intellectus in hitu ꝯtingit ꝙ intelle
ctus agẽs ſit forma intellect⁹ poſſibilis.alr̃ q̃ꝫ prius.naꝫ
ipſe intellect⁹ agens aut iheret ipſi itellectui poſſibili ⁊
ipſuꝫ iformat ſicut eius pma ꝑfectio.aut ẽ quedã ſuba ſub
ſiſtens per ſe.Si p̊ mõ g̊ per gñatiõnẽ itellect⁹ ſpeculati
ui nõ fit de nouo forma itellect⁹ poĩis.Si z°.ſ.ꝙ ipſe in
tellect⁹ agẽs ſit ſuba ꝑ ſe ſubſiſtẽs nũq̃ꝫ erit ſuba ꝑ ſe ihe
rẽs ipſi itellectui poĩi nec ip₃ iformãs.qꝛ abſurdũ eẽt di
cere ꝙ aliq̃ ſuba que pus erat ꝑ ſe ſubſiſtẽs poſtea ſit ihe
rens alicui alteri.ſic ẽt abſurdũ eſt ꝙ aliq̃ ſuba iherens
ſubito poſtea ſit ꝑ ſe ſubſiſtens. ¶ Et adhuc qd̃ eſſet qd̃
deſtrueret per ſe ſubſiſtẽtiã itellect⁹ agentis.⁊ qd̃ ei⁹ ihe
rentiã nouã efficeret:Non eſt aſſignare niſi qs fingeret.
q̃liter g̊ cõtingit itellectũ agentẽ de nouo poſſe vniri in
tellectui poſſibili ſicut forma eius ꝑ quaꝫ itelligit de no
uo.Nullo.n.mõ adhuc videret̃ ſufficere cõplementum
actuatiõis intellect⁹ poĩis.naꝫ ſi itellect⁹ agẽs eſt ſuba ꝑ
ſe ſubſiſtens ante ꝯplemẽtũ illd̃ ⁊ poſt ꝯplementũ illud
remanet ſubſiſtens tũc nõ eſt magis forma q̃ꝫ pus. ¶ Et
auget hanc dubitationẽ.qꝛ dcm̃ fuit pus intellectũ poſſi
bileꝫ eſſe ens pure in potentia.⁊ eius ꝑfectionẽ itriſecaꝫ
eſſe intellectũ agentẽ.ſicut.n.ſꝑ intellect⁹ agẽs ẽ vnitus
poĩi vt forma:q̄re ꝑit tota poſitio ſupradicta. ¶ Alia dif
ficultas eſt de illo qd̃ cõmẽ.dicit ꝙ cũ aliq̃ itellecta ſpe
culatiua fuerit in potentia ⁊ q̃dã in actu tũc intellectus
agẽs erit copulat⁹ ſ₃ partẽ ⁊ ſ₃ partẽ nõ.h̃.n.videt̃ oĩno
ipoĩe.qꝛ cũ itellect⁹ agẽs ſit vna ſuba icorporea ſimplex
nullas h₃ ꝑtes nec q̃ꝫtitatiuas nec eẽntiales nec ſubiuas.
⁊ ſi h₃ ꝑtes q̃ ſunt v̓tutes eius ille nõ ſeparant̃ ab eo nec
vniunt̃ itellectui poſſibili q̃litercũq₃ ſit ꝑfect⁹ aut diſpo
ſitus. ¶ Alia dubitatio eſt de h̃ qd̃ Cõmen.dicit illã itel
lectionẽ q̃ ꝯtingit ꝑ itellectũ adeptũ eẽ felicitateꝫ hoĩs.
ꝑmo qꝛ felicitas hoĩs cõſiſtit in actu ſapie.vt p₃.io.ethi
coꝝ.maniꝰ aũt eſt ꝙ h⁹ intellectio nõ eſt actus ſapie.vt
Cõmen.cõfitet̃ in iſto 3°. dicens.ꝙ ſua itellectio non eſt
aliq̃ ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ. ¶ Pꝰ.felicitas eſt bonum cõe.i.
qd̃ põt cõtingere cuilibet nõ orbato ad virtuteꝫ.vt Ar.
docet p̊.ethicoꝝ.talis ãt intellectio ſubarũ ſepatarũ per
intellectũ adeptũ pcedente ꝯpleta gnõne intellect⁹ ſpe
culatiui aut intellect⁹ in habitu nõ eſt bonũ tale potens
cõtingere cuilibet hoĩ non orbato.imo valde pauci aut
nulli ſunt hoĩes q̃bus ꝯtingit intellr̃e oĩa intelligibilia
ergo videt̃ ꝙ hec nõ ſit hũana felicitas. ¶ Itẽ cuꝫ phĩa
practica ſit aliq̃ pars eẽntialis phĩe mirũ eſt ꝙ Cõmen.
in toto iſto cõmento nõ loquit̃ de itellectis opabilibus
ſed ſolum de itellectis ſpeculatiuis.vt p₃ itnẽti cõmẽtũ.
¶ Itẽ videt̃ ꝙ rõ cõmen.q̃ putat poſſe ꝓbare ꝙ itelle
ctus noſter intelligat ſubas ſeparatas nõ eſt efficax.quia
fruſtra ẽ illud qd̃ ẽ natuꝫ attigere aliquẽ finẽ ⁊ nõ attin
git ipſuꝫ ſm Ar.z.phy.mõ itellectus nr̃ ⁊ eius intellr̃e T.c.6z.

nō eſt finis ſubaꝝ ſeparataꝝ vt manifeſtū eſt.qꝛ īferioꝛ
eſt eis ꝛ minus nobilis.ergo itelligentie ſeparate nō erūt
fruſtra dato ꝙ nō itelligant̄ ab itellectu nr̄o.c⁹ oppoſitū
vult illa rō Cōmen.vt dicūt iſti ſic opinātes.❡ Ad ṗmū
iſtoꝝ credo eſſe dōꝫ ſaluo melioꝛi iudicio ꝙ cōpleta gnā-
tione itellectus in habitu vel intellectus ſpeculatiuꝰ iṗe
intellect⁹ agens ꝗ̄tū ad ſuā ſubam nō vnit̄ de nouo ipſi
itellectui poſi vt foꝛa.imo ꝗ̄tū ad ipſam ſubaꝫ ipſe ſꝑ eſt
vnitus ei vt foꝛma ipſum infoꝛmans.ſꝫ bn̄ vnit̄ ei tūc de
nouo ꝗ̄tū ad ei⁹ cognitionē ita ꝙ cognitio itellect⁹ agen
tis vnit̄ intellectui poſſibili vt gdā actus ꝛ foꝛma.❡ Ad
c⁹ euidētiā cōſiderandū ē ꝙ itellect⁹ poſis nat⁹ ē accipe
cognitionē cuiuſcūqꝫ ſube ꝑ ei⁹ effcm̄ ꝑ ſe ꝛ ꝓpuꝫ.ꝛ hoc ē
manifeſtū paꝝ exercitatis in ſcīa nāli.ꝯſtat āt ꝙ act⁹ itel
lectuales quos recipit itellectus poſſibilis ſunt effectus
ꝑ ſe ꝛ ꝓpꝛij itellectus agentis ꝗ facit vl̄r de oī potentia
itellecto actu intellectū in itellectu poſſibili.ꝛ iṗe nō eſt
nat⁹ facere imediate alios effectus.vn̄ ſeqt̄ ꝙ itellectus
poſis per cognitionē ſuoꝝū actuū:quo recipit nat⁹ eſt re-
cipere cognitionē ipſius intellect⁹ agentis.ꝛ ſic itellect⁹
agens quo ad ſuā ſpēꝫ aut cognitionē vnit̄ itellectui poſi
de nouo.ꝛ cū itellect⁹ poſis recipit aliquē actū itellectua
lem ꝓductū ab intellectu agente ꝛ ipꝫ cognoſcit tūc ꝯti-
git ei intelligere intellectū agenteꝫ ꝗ̄tū ad ꝟtutē actiuā
illius actus:ꝛ cū accipit ꝗ̄ſdā actus ꝛ ꝗ̄ſdā nō tūc cogſcet
intellectū agentem ꝗ̄tū ad aliquā ꝟtutē vel cālitateꝫ ꝛ
ꝗ̄tū ad aliqꝫ nō.ꝛ cū recipit oēs act⁹ itellectuales quos
natus eſt agere itell̄s agens ꝛ eos cogūerit tunc accipiet
cognitionē itellect⁹ agētis ꝗ̄tū ad oēꝫ eius cālitatē ꝛ ꝟtu
tē.tūc vlteri⁹ ſubaꝫ ipſius agētis.ꝛ h̄ mō itelligo ꝟba Cō-
men.ꝙ cū itellecta fuerint ꝗ̄dā in po^a ꝛ ꝗ̄dā in actu tūc
erit copulatus.i.vnitus aut ꝯiunct⁹ ſm ꝑtē ſupple cogni
tionis ꝟtutis eius.ꝛ ſm ꝑteꝫ nō.ꝗ ꝛc̄.❡ Dicat̄ ꝗ h̄ mō ꝙ
cū itellect⁹ poſis fuerit actuat⁹ oīb⁹ actib⁹ reꝝ itelligibi
liū ꝑtinentiū ad ꝑfectionē vniuerſi:ꝗ̄s act⁹ ꝓducit itel-
lectus agēs:tūc per cognitionē illoꝝ actuū ipſe deueniet
in cognitionē ſuiipſi⁹ vt ṗus dcm̄ fuit.Et vlterius ꝑ co-
gnitionē iſtoꝝ actuum ducet̄ ad cognitionē intellectus
agentis a quo ꝓducunt̄.ꝛ ſic vniet̄ itellect⁹ agēs itellcūi
poſi vt foꝛma:ꝛ ꝑ eū ſic vnitū ꝯtinget ei itell̄re alias ſub-
ſtantias ſepatas.❡ Sꝫ h̄ ſūt due qōnes.ṗ⁹ ē q̄re ꝑ actus
itellectuales q̄s recipit intellect⁹ poſis ṗus ꝑuenit ad co-
gnitionē ſuiipi⁹ ꝗ̄ꝫ ad cognitionē itellectus agētis cū iſti
actus dependeāt ab vtroqꝫ.Scda qō.q̄re ꝛ quō cū itelle
ctus poſis ſic itellexerit agētē ꝯtingit ei ꝑ ei⁹ itellectionē
īfoꝛmantē ipꝫ itelligere ſubas ſepatas.❡ Ad ṗmā.dico
ꝙ illud ꝓ tanto ꝯtingit ꝙ hꝫ actus itellectuales ſiue ſint
bitus ſiue cognitiones ꝗ̄dāmō ſūt ꝓpingoꝛes ſꝫ nāꝫ ipſi
itellectui poſi ꝗ̄ꝫ agēti cū īfoꝛmēt itellectū poſem ꝛ non
agētē ꝑ ſe.ꝛ iō itellect⁹ poſis denoīat̄ itelligens.Un̄ Ar.
loquens de itellectu poſi dicit ipſuꝫ itellectū quo opinat̄
aīa ꝛ itelligit eē ꝑtē aīe ꝗ̄ cognoſcit ꝛ ſapit aīa.ſed iſti act⁹
itellectuales nō denoīant itellectū agētē nec in ipo reci-
piunt̄.ꝛ iō Cōmen.dicit in iſto 3° ꝙ itellectus agēs nihil
itelligit ex eis que ſunt h̄.ꝛ in 5° meta.ꝯmento.10.dicit ꝙ
illō qō itell̄s agēs agit eſt aliqꝛ̄ ſuba.i.foꝛma in alio rece-
pta nō ſibi.i.nō recipit̄ in eo.ꝛ ſic ꝙ tales act⁹ ſt̄ ꝗ̄dāmō
ꝓpingoꝛes intellectui poſi ꝗ̄ꝫ agenti iꝗ̄tū ipꝫ īfoꝛmāt ꝛ
ꝑficiunt.iō ſm iſtū reſpectū ṗus ducunt in cognitionem
intellect⁹ poſis ꝗ̄ꝫ agentis.❡ Ad aliam qōnem breuiter
dico ꝙ mihi vr̄ ꝙ itellectus agens eſt īfimus poſt itell̄m
poſeꝫ in genere nāe intellectualis.ꝛ per ꝯn̄s oēs alie ſub
ſtantie ſepate ſunt nobilioꝛes.eo ꝙ ſunt fines ipſi⁹ ꝛ ipſe
eſt creatus a qualibet ſicut a ſuo fine aliquo.Et ꝓpter h̄.
cū intellectus poſis accepit noticiā ꝑfectam ipſius itelle
ctus agentis ꝯtiget ei itellectio ſube imālis ꝓpingſſime
ei in nā.ꝛ vlteri⁹ ꝯtinget ei cognitio alterius intelligētie
ſuperioꝛis.ꝛ ſic ſꝑ aſcēdēdo ꝑueniet ad cognitionē ſube
ſuṗme que ē deus glioſus.ꝛ in h̄ ē ei delectatio maxia ꝛ
felicitas quoqꝫ modo.❡ Uꝝ āt oēs iſte cognitiones ꝯti
gant ei ſil̄ in vno inſtanti aut ſucceſſiue ꝯſiderandū ē.nā
puto ſimpl̄r veꝝ eē ꝙ cognitio ꝑfecta intellectus agētis
eſt ꝓparatio ꝛ diſpō intellectus poſis ad recipiendū itel-
lectionē alterius ſube ſeparate imediate ſe hn̄te ad ipſuꝫ
ꝛ illa ad aliā.ꝛ ſic ſꝑ vſquequo ꝑueniat̄ ad cognitionem
ſube ꝑfectiſſime ꝗ̄ eſt deus.❡ Ad aliā difficultatē poſſu
mus dicere ꝙ de ſuba ſuṗma ꝗ̄ ē deus pōt hn̄i duplex co-
gnitio itellectiua.vna gdeꝫ ſimplex ꝛ ītuitiua ſine affir-
matiōe ꝛ negatiōe.alia enūciatiua ſm affirmationē ꝛ ne
gationē.ſ.ꝗ̄ itelligit̄ de⁹ eē ens ṗmū ꝛ ſuba ṗma ꝛ actus
ṗmus ꝛ puriſſim⁹ ꝛ cā oīum alioꝝ entium ꝛ intelligens ꝛ
itellect⁹ ꝛ hꝫ talia.Mō dicerē ꝙ cognitio ſimplex ꝛ in-
tuitiua gditatis diuine perfectiſſima nō hr̄ ab itellectu
poſi ſine itellectu adepto mō ṗus poſito.ꝛ iſta itellectio
ſimplex ꝛ ītuitiua ꝗ̄ ꝯtingit ꝑ ipm̄ intellectū adeptū ſine
dubio ē nobilioꝛ ꝛ dignioꝛ oī alia cognitione ſimplici cu-
iuſcūqꝫ alterius entis.quēadmodū iṗe deus ſuṗmus eſt
ſuba nobiliſſima ꝛ totalr̄ optima eoꝝ ꝗ̄ i nā ſūt.Un̄ iſta
opatio cū ſit nobiliſſima ꝛ ꝑfectiſſima reſpectu oīuꝫ itel-
lectionū ſimpliciū pōt ꝯpetenter dici maximū bonuꝫ in
gn̄e taliū actuū ꝛ felicitas hoīs reſpcū oīuꝫ alioꝝ actuuꝫ
ſimpliciū.ꝛ ſic itelligendū eſt dcm̄ Cōmē.ꝛ h̄ vr̄ eſſe itē
tio Cōmē.9° meta.ſup illo ꝟbo Ar. viſus finē.ſ.ſꝫ īgrauit Cō. vlti.
nō ꝗ̄lis cecitas.Ibi.n.Cōmē.hꝫ l̄ram affirmatiuā ꝛ in ei^a
expōne dicit ſic.Et inuit ꝑ hoc ꝙ nō itelligere res abſtra
ctas ꝑ intellectū hūanū eſt in intellectu nr̄o in ṗn° ſile ce
citati in oculo anteqꝫ ꝑficiat̄ itellectus.h̄.n.ſ.itelligere res
abſtractas nō ſolū iuenit̄ ī hac ꝟtute in ſuo ṗmo eē ſed in
ſuo vltimo eſſe:ꝛ hoc declarauim⁹ ī alio loco.ꝛ declarauī
mus ꝙ foꝛtuitas maxima.i.felicitas maxia reſpcū oīum
itellectionū ſimpliciū ſupple ꝗ̄ eſt reſpicere itellectū ſe-
paratum eſt per potentiam que ſit in itellectu ſpeculati-
uo apud ſuam vltimā perfectioneꝫ ſimileꝫ potentie que
fuit in viſu apud aſpectum ad coloꝛes non per potentiaꝫ
de modo potentiarum cognoſcitiuaruꝫ que accipiuntur
per cognitionem.quaſi dicat.ꝙ cū intellectus ſpeculati-
uus fuerit perfectus tunc habebit potentiam intuitiuaꝫ
ꝓpinquam ad conſiderandum intellectuꝫ ſepatuꝫ.ſicut
viſus ad videndum preſente ſibi coloꝛe generante in eo
ſuam ſpeciem habet potentiam ꝓpinquā intuitiuā colo-
ris.ꝛ illa cōſideratio quā tunc habet itellectus poſſibilis
de intellectu ſeparato non eſt per aliqueꝫ habitum acq-
ſitum neqꝫ per cognitionem.i.rōcinationem ſicut puta-
uit Auempace.ſed cognitio enūciatiua ſm affirmationē
vel negationeꝫ de ipſo deo ſupꝛemo bene habet̄ per ha-
bitum ſapientie ꝛ acquiritur per demonſtrationem.i.ex
ṗncipijs vt habet videri.12.metaph̄.vbi demonſtratur
ꝙ ipſe deus eſt ſubſtantia ꝛ actus purus ꝛ ꝙ intelligit ſe
ipſum ꝛ hꝫ talia ꝛ hec vtiqꝫ noticia perfectiſſima non hr̄
niſi ꝓcedente cognitione intuitiua ṗdicta per intellectū
adeptum.ꝛ in illa cognitione dei enūciatiua ponitur fe-
licitas humana ſimpliciter ꝛ vltimate ꝛ iſta contradicūt
ſi bene inſpiciuntur.Eſt igitur intentio Cōmen.ꝙ illa cō
ſideratio vel intellectio intuitiua ſimplex eſſentie diui-
ne que cōtingit per intellectum adeptum non procedit
imediate ab aliquo habitu ſpeculatiuo acquiſito per de-
monſtrationē.tn̄ cōſequit̄ quodāmō diſciplinā.i.acqſi-
tionem ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ inꝗ̄tum per ſcientias ſpe-
culatiuas diſponit̄ itellect⁹ poſſibilis ad cōpletā ꝛ ꝑfectā
cognitionē intellectus agentis que vlterius ꝑficitur ad

intelligendū alia ſeparata. ꝛ qꝛ ſcie.ſ.ſpeculatiue pficiūt ad iſtā cognitionē. vt dictum eſt. ꝛ hoīes iuuāt ſe ad ſpēs ſpeculatiuas adinuicē. vt pꝫ ad ſenſum. ꝛ habeť 2°meta. ideo nō eſt remotū ex ꝯſequēti quin homines iuuēt ſein/uicē ad iſtam nobilē cognitionem. vt dicit Cōmē.ibi ꝛc. T.cō.p̄. 12.

¶ Ad aliā ꝯcedo maiorē. ꝛ cū diciť. ꝙ talis itellectio ꝛc. dico ꝙ eſt falſum: qꝛ nec repugnat homini ex pte aīe ſue que hꝫ ad hoc deſideriū nālē. nec ex parte corporis quod nāliter eſt ꝓpter aīam ꝛ ei deſeruiēs ꝛ ad eius perfectio/nes acquirēdas. hoc tñ verꝝ ꝙ iſte ſtatus aīe intellectiue multū difficilis eſt ad acquirēdum pfecte ſciaſ. ꝛ multa impedimēta ꝯtingunt quibus multi hoīes deficiūt a cō/plemēto huius felicitatis. ꝛ vnū illoꝝ eſt. qꝛ aliqui ꝛ mul/ti reputāt iſtā operationē eſſe ſibi impoſſibilē. ꝛ ideo non laborāt ad eius acquiſitionē: ſed declināt ad pſecutionē alioꝝ bonoꝝ īferioꝝ: ꝛ quidā ad delectationes beſtiales ꝛ forte hoc eſt cā: quare multi hoīes qui dediti ſūt phie i/ueniūtur corrupti: vt inuit Cōmen.in iſto 3°cōmēto p̄. Et puto ꝙ illi qui reputāt iſtaꝫ perfectionē īpoſſibilē hoī. ꝛ hoc ꝓpalāt ꝛ colorāt dāt multis hominibus occaſionēꝫ diuertēdi a bono ſuo ꝛ declinādi ad inhoneſta. qꝛ nō poſ/ſunt demōſtrare aliā perfectionē nobiliorem ꝓpter cui⁹ adeptionem hoīes rōne vigētes debent fugere opera in/honeſta ꝛ viuere ſm virtutes. ſed ꝓmittunt talia que nō poſſunt rōnibus cōuinci: cū tñ hominū genus arte ꝛ rōne viuat. ſicut in lege machometi: ꝛ in alijs multis falſis le/gibus poſitis volūtarie. Si quis aūt nitatur rōnibus cui/dētibus declarare poſſibilitatē huius perfectionis mul/tum īdubitāter ꝓuocabit animos rōnales ad amorē vir/tutis moralis ſine qua hꝰ pfectio nō poteſt adipiſci. Un/de ꝛ Cōmē.in ꝓhemio phyſicoꝝ declarat elegāter cōne/xionē virtutū cuꝫ perfectiōe ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ: īmo oēs philoſophātes erāt virtuoſi aliqb⁹ tēporib⁹ oi genere vir/tuꝫ moraliū. vt pꝫ ibidēꝫ auctē Alexā. ꝛ Ariſto.in lib. de morte ſua. vbi diť ꝙ phs purus ꝛ pfect⁹ mortificauit oīa deſideria ſua in comeſtiōe in potu in veſtitu in theſauris auri ꝛ argēti. ꝛ ꝯtēpſit oēs delectatiōes que adducūt ipꝫ ad deſtructionēꝫ aīe ꝛ corporis: ſed de h̄ nō plus ad pñs.

¶ Ad aliud pōt dici breuiter. ꝙ p tāto magis logť ꝯmē. de intellectis ſpeculatiuis q̄ꝫ operatiuis. qꝛ ipſa itelligibi/lia ſpeculatiua magꝭ ptinēt ad pfectionē vniuerſi q̄ꝫ opa/bilia ab hoīe. ꝛ ſilr habit⁹ ſpeculatiui magis ptinēt ad p/fectionē itellectus poſis q̄ꝫ practici. ꝛ h̄ ſatis eſt rōnabile qꝛ certū eſt ꝙ optimū entiū ſpeculabiliū.ſ. de⁹ ſupremus eſt melius optimo opabiliū humanoꝝ. ꝛ ſilr optimus ha/bitus itellectualis ſpeculatiu⁹ eſt melior optimo habitu practico ſicut eſt iuſtitia. nō tñ negat cōmē. qn habit⁹ pra/ctici ptineāt ad pfectionē itellect⁹ poſis q ꝑparāt ad itel/lectū adeptū. ¶ Ul' dicať ꝙ ꝯmē. vocat gnālr itellecta ſpeculatiua q̄cūqꝫ vlr ꝯp̄heſa: ꝛ ſic diſtinguit intellecta ſpeculatiua ab eis q̄ īdiuidualr ꝯp̄henduť ꝛ nō ab itel/lectis opatiuis. ꝛ hoc forte eſt ꝯueniēs: qꝛ certuꝫ eſt ꝙ cō/p̄rehēſiones ꝛ habit⁹ īdiuiduales nō ꝑparāt itellectū poſ/ſibilē ad itellectū adeptū: ſꝫ habit⁹ ꝛ ꝯp̄hēſiōes vlēs que depēdēt effectiue ab itellectu agēte. vt p⁹ dictū ē.

¶ Ad illud qd̄ obijciť ad rōnē Cōmē. dōꝫ ē ꝙ ꝓcedit ex malo itellectu v̄boꝝ Cōmē. nō. n. accipit ꝯmē. ꝙ itellect⁹ nr̄ ſit finis ſubaꝝ ſepataꝝ: ſꝫ ſuppōit ꝙ ipſe ſube ſepate q̄tū ē de ſe ſunt nate nālr itelligi ab itellectu nr̄o cū ipe ꝯtineā/tur ſub ei⁹ obo p̄mo.ſ. ſub ente. īmo ēt ſūt entia nobiliora oib⁹ alijs. ꝛ ſi hꝰ ſube ſūt nate itelligi ab itellectu nr̄o ſeq/tur neceſſario ꝙ itellectus noſter natus eſt eas itelligere nam intelligibile ſe hꝫ vt actiuuꝫ reſpectu eius a quo eſt intelligibile precipue reſpectu noſtri itellectus. nihil au/tem eſt nālr actiuū in aliquid niſi illud ſit nālr natuꝫ pa/ti ab illo. vt pꝫ de ſe. ꝛ ſic oꝫ ꝙ itellect⁹ noſter ſit natus in/telligere tales ſubas. vnde ſi nūqꝫ intelligeret eas mani/feſtum eſt ꝙ aptitudo nālis quā hꝫ ad eas intelligendas eēt oīno ocioſa. ꝛ ꝙ hec ſit eius intētio pꝫ per exēpluꝫ qd̄ ſubdit. ſicut ſi feciſſet ſolē nō ꝯprehēſum ab aliquo viſu: q tñ de ſe eſt aptus natus ꝯp̄hendi. ꝛ p ꝯñs aliqs viſus ē natus ipm ꝯprehēdere. ¶ Alij dicūt alr ꝙ itelligētie lꝫ nō ſint pp itellectū nrꝫ p̄maria itētiōe: tñ ſcđario hñ ſunt ꝓpter ipm: ꝛ agūt ꝓpter ipm ſcđaria intētione. vt mani/feſtent ei ſe p ſuos effect⁹ ſenſibiles. vñ ꝯmē. 2°celi dicit. ꝙ oē qd̄ agit pp ſe p̄maria intētione agit pp aliud ſcđaria intētiōe niſi eſſet aliqua nā nō inata ad itelligēdum. ꝛ ſic ſaltē ſequereť ſi itellectus nr̄ non itelligeret hꝰ ſubas ꝙ ipſe eſſent ocioſe p defectū finis ſcđario intēti: qd̄ eſt ab/ſurdū. ꝛ iō rō Cōmē. ē multū efficax ꝛ ꝓpinqua p̄ncipijs p ſe notis in iſto gñe. ꝓpter qd̄ verecūdeť ille q p̄ſumpſit dicere talē rōnē eſſe deriſibilē. Nullus. n. in reb⁹ phyſicis inuētus eſt illius ſubtilē pſpicacitatē excedere. imo nec ei eqparari: q̄uis aliq neſcio q̄ ſuperbia moti p̄ſūpſerint aliquas friuolas obiectiōes ſcribere ꝯ ipm: q̄s paꝝ exer/citatis cōſtat parui aut nullius eſſe valoris. 2°celi. Com.xi

Ad primā rōnē i p̄n°qōis adductā cū dī. ꝙ itellc̄s nō itellīt ꝛc. dicūt aliq ꝙ h̄ ē itelligēdū añ ſtatū adeptōis ꝛ añ ꝯplemētū gnātōis itellc̄s l' hītuſꝫ poſt h⁹ ꝯplemētū ꝛ i ſtatu adeptiōis pōt itellīe ſine fātaſ/mate. ¶ Uel dicať ꝛ forte meli⁹. ꝙ aīa nr̄a ſp ad itelligē/dū itellectiōe nouā idiget fātaſmate: ſꝫ hoc pōt ꝯtingere duplr. Uno mō ꝙ ipꝫ fantaſma ſit illius rei q̄ intelligiť. ꝛ h̄ mō idiget fantaſmate ad itelligēdū res nāles ꝛ ſenſi/biles. Alio mō ꝙ ipꝫ fantaſma ſit alicui⁹ alteri⁹ ad quod illud qd̄ intelligiť hꝫ habitudinē aut ſꝫ ſe vl' q̄tū ad ſuū actū p quē cognoſciť. mō q̄uis itelligētia nō faciat fātaſ/ma: in fātaſia tñ effect⁹ ꝓpri⁹ p ſe ꝛ imediat⁹ eius.ſ. mot⁹ hñ pōt facere fantaſma ſuo mō. ꝛ ſilr q̄uis itellect⁹ agēs nō hēat fantaſma. tñ ei⁹ effect⁹ p̄us depēdet a fātaſmati/bus quoquo mō. vt pꝫ ex dictis. ꝛ ita necīa ſūt fātaſmata ad cogſcēdū effect⁹ itellect⁹ agētis. ꝛ p ꝯñs ad itelligēduꝫ itellcm̄ agētē. Et p h̄ ſatis ꝯuiciť error aliqꝝ q ponūt ꝙ fātaſma nullā cāſitatē hꝫ ſup actū itellect⁹: ſꝫ ſolū ē illō ſine quo nō. Qualr aūt idigem⁹ fantaſmate ad cogſcēdū itellectū agētē cū itellc̄s agēs nō faciat fātaſma nec ei⁹ ef/fect⁹ exñtes i itellectu poſi. nec ēt fātaſma cāť ab actib⁹ itellc̄s agētis. Unñ ſine dubio ſi fātaſma nō coageret aliq̄ mō itellectui agēti ad ꝓductionē ſuoꝝ actuū qs ꝓducit in itellectu poſi difficile eēt aut ipoſe aſſignare q̄lr itelle/ct⁹ agēs itelligereť de nouo a nobis. Dicā q̄ ſaluo melio/ri iudicio. ꝙ ſemp itellect⁹ poſis itelligēs aliqd de nouo ꝛ añ ſtatū adeptiōis ꝛ poſt vtiť aliq̄ fātaſmate ꝛ ſine fan/taſmate nō itelligit: ſꝫ nō ſeqť vt illud fantaſma ſit ſpēs rei q̄ itelligiť. īmo alicui⁹ alteri⁹ mō p̄dicto. v̄bi gr̄a. itelle/ctus poſis itelligit lapidē itellectiōe q̄ depēdet ex fātaſ/mate lapidis: ꝛ itellecto lapide itelligit ſuū itelligere ꝛ i/telligit itellectū agētē q facit illud itelligere. ꝛ cū ita in/telligit ſingula ꝛ itellexerit pfecte itellectū agētē tūc itel/liget alias formas abſtractas vt dicebať p̄us. iō nō valꝫ illa rō. ¶ Et eſt aduertēdū ꝙ ſi h̄ rō efficaciā hr̄et nō ſo/lum ꝓbaret ꝙ itellect⁹ nr̄ nō pōt itelligere ſubas ſepara/tas quātū ad q̄ditates eaꝝ: ſed ēt nō poſſꝫ itelligere eas quātū ad eaꝝ eſſe: qꝛ īdubitāter ſicut q̄ditas ſube ſepara/te nō facit ſpēm in fantaſia p ſe ita ipm eſſe talis ſube ſe/parate nō fať ſpēꝫ: nec aliqd̄ fantaſma fať p ſe: cū ſit īſen/ſibile ꝛ imāle ꝛ īcorporeū. Unñ ſoluūt iſti iſtā rōēꝫ p quā/to eſt ꝯ eos inquātū ponūt itellectuꝫ nr̄m itelligere illas ſubſtātias quātuꝫ ad eſſe. ꝛ ſoluta erit ꝓ quāto vľ eſſe ꝯ alios q ponūt eas itelligi quātū ad q̄ditates eoꝝ. ¶ Ad

aliã põt dici breuiter quãtũ ad intẽtionẽ Ariſ. ꝛ Cõmẽ.
8°phy. ꝛ 12°meta. ꝙ ipſe de⁹ eſt ĩfinit⁹ ſꝫ durationẽ: ſꝫ nõ
eſt ĩfinitus ſꝫ vigorẽ. Et ſilr ĩtellect⁹ hũan⁹ eſt ĩfinit⁹ ſm
durationẽ ſꝫ opinionẽ Ariſt. ꝛ Cõmẽ. de h tñ alibi magl
perſcrutãdũ. ꝛ in 8°phy. dixi qð mihi viſũ fuit. Alij bene
ꝯcedũt ꝙ ĩtellect⁹ noſter nõ põt ĩtelligere ꝗditatẽ dei ꝑꝑ
ĩproportionẽ illã. ꝛ forte cõcluderet eqlr ꝙ nec põt ĩtelli
gere eẽ ei⁹: qꝛ ſicut ei⁹ ꝗditas eẽt ĩfinita: ita ꝛ eſſe ei⁹ cum
hec ſint idẽ realr ꝛ eſſentialr in ipſo deo: ꝛ totuꝫ hoc eſt
perturbatio. ¶ Ad aliaꝫ negãda eſt maior. Et ad proba-
tionẽ dico breuiter ꝙ ſicut Cõmẽ. dicit ibidẽ illud dictũ
phi nõ denotat ĩpoſſibilitatẽ cognoſcẽdi ſubas ſeꝑatas:
ſꝫ difficultatẽ. ꝙ aũt Ariſ. voluerit aſſignare illã difficul
tatẽ pꝫ ex h: qꝛ ĩpe ex ĩtẽtiõe tractat d̃ iſtis ſubſtãtijs. 12°
meta. demõſtrãdo de eis aliꝗ̃ ꝑdicata eẽntialia. vt pꝫ ibi-
dẽ. qð nõ faceret ſi putaret eſſe ĩpoſſibile nobis ĩtelligere
ſubſtãtias ſeꝑatas. Et in iſto. 3° ipſe dicit ꝙ cũ ĩtellect⁹ in-
tellexerit maxima ĩtelligibilia nõ min⁹ ĩtelligeret ĩfima:
T.cõ.7 ſꝫ ꝛ magis. Hec igit̃ vt credo eſt ſnĩa Cõmen. in ꝑpoſita
queſtiõe: in q̃ quecũqꝫ eſſent contra fideꝫ catholicã repu
to eſſe falſa ſimpliciter. ꝛ ſic ſufficit ꝛc̃.

¶ Quoniã autẽ aĩa ſm duas diffinita eſt potẽ
tias q̃ aĩaliũ eſt ꝛ diſcretio qð intellectiue op⁹
eſt et ſenſus. Textu cõ. XL. Qõ. XXXVIII.

Hic q̃rit̃ vtꝝ potẽtie aĩe ſint ĩfinite. Et arguit̃
ꝑ ꝙ nõ: qꝛ ſi eſſent ĩfinite tũc de eis nõ eẽt ꝯſi-
deratio in ſcĩa. cũ ĩfinitũ ſit ignotũ ſꝫ Ariſt. ꝑ
phy. ꝯñs eſt falſum. vt pꝫ per Ariſto. q tractat
de potentijs aĩe. g̃ ꝛc̃.

T.c.35. ¶ Oppoſitũ arguit̃ auc̃te Ariſ. in iſto ca. vbi dicit loquẽs
de potẽtijs aĩe ſic. Modo. n. quodã ĩfinite vident̃.

Ad euidẽtiaꝫ veritatis hui⁹ qõnis ẽ ꝯſiderãduꝫ
ꝙ potẽtie aĩe pñt dupl̃r diſtingui
q̃ꝫtũ ad ꝑpoſitũ ſpectat. Uno mõ pñt diſtigui in gnãli. vt
in ſenſuꝫ ꝛ ĩtellectũ ꝛ hꝰ. Alio mõ pñt diſtigui in ſpẽs ſpã
liſſimas. ¶ Itẽ potẽtias aĩe eẽ ĩfinitas põt dupl̃r ĩtelligi
Uno mõ ꝙ ſint ĩfinite ſimpl̃r ꝛ ſꝫ rẽ. Alio mõ ſm qd ꝛ q̃
ad nos. ſ. ꝙ ſint multũ de difficili ꝑtrãſibiles ꝛ enumera
biles ab ĩtellectu nr̃o. Tũc dico ad qõnẽ ꝙ ſi potẽtie aĩe
diſtinguant̃ in gñia ſic nõ ſunt ĩfinite. ꝛ h ẽ dicere ꝙ gñia
potẽtiaꝝ aĩe nõ ſunt infinita. hec eſt euidens: ſed genera
potẽtiaꝝ aĩe ſũt hꝰ. qð ſic declarat̃ ad pñs. Oĩs potẽtia
aĩe vel eſt ꝑpria aĩe rõnali. vel eſt cõis aĩe hũane: ꝛ alijs
aĩab⁹. Si ẽ ꝑpria aĩe rõnali aut ẽ neccĩa ad mouẽduꝫ vel
operãdũ. ꝛ ſic ẽ volũtas q̃ eſt ꝗdã appetit⁹ ꝛ ꝑn⁹ mot⁹ aut
eſt neccĩa ad ĩtelligẽdũ: ꝛ h dupl̃r: qꝛ aut eſt actiua intelle
ctionis. ꝛ ſic eſt ĩtellect⁹ agẽs. aut ẽ receptiua. ꝛ ſic ẽ ĩtelle
ctus poſſibilis. ꝛ ſic ſunt tria gnã potẽtiaꝝ aĩe rõnalis ſꝫ
doctrinã cõeꝫ. Si vͦ potẽtia aĩe ẽ cõis aĩe hũane ꝛ oĩbus
alijs aĩab⁹ h eſt dupl̃r: qꝛ aut ẽ cõis aĩe hũane ꝛ oĩb⁹ alijs
aĩab⁹ alioꝝ viuẽtiũ: aut ẽ cõis ei ꝛ aĩe ſenſitiue ſolũ. Si ꝑͦ
mõ. ꝛ h dupl̃r: qꝛ aut eſt potẽtia ꝑ̇ncipalis. aut deſeruiẽs
ꝑ̇ncipali. Si ꝑ̇ncipalr ſic ſũt tria gnã. ſ. nutritiua augmẽta
tiua ꝛ gnãtiua. de qb⁹ aliꝗ̃ dcã fuerũt ꝑ̇us. Si vͦ ſũt deſ-
uiẽtes ꝑ̇ncipalib⁹ ſic ſũt q̃tuor. ſ. attractiua. retẽtiua. dige
ſtiua ꝛ expulſiua. vt docet Alb. 2° hui⁹. ꝛ Cõmẽ. ĩ ſuo colli
get. Uerꝫ eſt tñ ꝙ ipſe addit ibi diſtinctiuã vĩutẽ q̃ ſeꝑat
nutrimẽtũ purũ ab ĩpuro. ſꝫ Alb. ꝛ alij ꝯꝑhẽdũt eã ſub di
geſtiua: ꝛ ſic ſũt ſeptẽ gnã potẽtiaꝝ aĩe cõia aĩe hũane et
oĩb⁹ alijs aĩabus alioꝝ viuẽtiũ gnãbiliũ. Si vͦ ſunt cões
aĩe humane ꝛ aĩe ſenſitiue ſolũ. h eſt dupl̃r. qꝛ aut ſũt po
tentie appꝛehẽſiue. ĩ. ordinate ad ꝯꝑhẽſionẽ. aut ſunt po
tentie motiue. ſi ſunt potẽtie appꝛehẽſiue. hoc eſt dupl̃r.
aut ſunt exteriores aut iteriores. Si exteriores ſic ſunt
qnqꝫ gnã que ſunt ſenſus ꝑticulares. ſ. audit⁹. viſus. odo-
ratus. guſtus. ꝛ tactus. Si vero iteriores. aut ſunt cogno
ſcitiue aut retẽtiue ſpẽꝝ ꝛ nõ cognoſcẽtes. Si ſũt cogno-
ſcitiue ſic eſt ſenſus cõis ꝛ fantaſia. ſub q̃ fantaſia ꝯꝑhen
dunt̃ cogitatiua hũana: ꝛ eſtimatiua in brutis. Si vͦ ſũt
retẽtiue. ꝛ hoc eſt dupl̃r. qꝛ aut retinẽt formas ſenſatas ꝛ
ſic eſt imaginatiua. aut retinẽt ꝑprietates ſeu ĩtellectio-
nes nõ ſenſatas. ꝛ ſic eſt memoratiua. reminiſcitiua autẽ
virtus nõ eſt alia a cogitatiua realr. vt pꝫ in de memoria
ꝛ reminiſcẽtia. ¶ De his aũt vĩtutib⁹ aĩe ſenſitiue ꝑ̇us di
ctũ eſt in 2° hui⁹. in vltima qõne. ꝛ ſic ſunt nouẽ gnã potẽ
tiaꝝ aĩe ſenſitiue appꝛehẽſiue. Si aũt ſint potẽtie motiue
hoc ẽ dupl̃r. aut ẽ imperãs motũ. ꝛ ſic ẽ appetit⁹ ſenſitiu⁹
aut agẽs vl̃ exequẽs motũ. ꝛ ſic eſt virt⁹ motiua q̃ eſt ĩfu
ſa in muſculis ꝛ neruis. vt cõiter dr̃. ꝛ ſic in toto q̃ſi ſunt
vndeciꝫ gnã potẽtiaꝝ aĩe ſenſitiue. Ex qb⁹ ap ꝑet hñ cõſi
derãti ꝙ oẽs potẽtie aĩe reducunt̃ ad. 21. gnã. Nam tria
ſunt gnã aĩe rõnalis. ſ. ĩtellect⁹ agẽs. poſſibilis. ꝛ volũtas.
ꝛ. 11. ſũt aĩe ſenſitiue. ſ. audit⁹. viſus. olfatus. guſtus. tact⁹.
ſenſus cõis. imaginatiua. fantaſia. memoratiua. appetit⁹
ſenſitiu⁹. ꝛ vĩtus motiua exĩs in muſculis ꝛ neruis. Et ſe-
ptẽ aĩe vegetatiue. ſ. nutritiua. augmẽtatiua. gnãtiua. at-
tractiua. retẽtiua. digeſtiua. ꝛ expulſiua. Nõ g̃ ſũt ĩfinita
gnã potẽtiaꝝ aĩe. Scđo dico ꝙ ſi potẽtie aĩe diſtinguũt̃
in ſpẽs ſpãliſſimas ſic nõ ſunt ĩfinite ſimpl̃r ꝛ ſꝫ rẽ. ꝛ hoc
eſt dicere ꝙ ſpẽs ſpãliſſime potẽtiaꝝ aĩe ꝛ nõ ſũt ſimpl̃r
ꝛ realr ĩfinite. qð ꝑbo ſic. Si ſpẽs ſpãliſſime potẽtiaꝝ aĩe
eſſent ſimpl̃r ĩfinite nõ eẽt aliꝗ̃ eaꝝ ꝑfectiſſima ĩter oẽs
qð eſt abſurdũ. qꝛ ĩtellect⁹ agens eſt po⁹ aĩe ꝑfectiſſima ꝛ
nobiliſſima ĩter oẽs vel ſaltẽ ĩtellect⁹ poſſibilis aut volũ
tas. de hoc non facio vim quecũqꝫ ſit illa ꝯñtia. ꝯñtiam
ꝑbo. qꝛ ſemꝑ due ſpẽs eiuſdẽ generis ſe hñt ſicut magis
perfectũ ꝛ minus perfectũ ꝑfectione eſſentiali ꝛ per ſe.
cuius ratio eſt. qꝛ ſemper vna illaꝝ magis diſtat ſm nãꝫ
a primo perfecto qð eſt deus q̃ꝫ alia. ſi g̃ eſſent ſpẽs infini
te potẽtiaꝝ aĩe ſemꝑ quacũqꝫ ſpẽ data eſſet dare perfe-
ctiorem in infinituꝫ. ꝛ ſic nulla eſſet nobiliſſima aut ꝑfe-
ctiſſima. ꝛ vlterius vna eaꝝ nõ eſſet perfectior ſeu nobi-
lior alia. qꝛ perfectius ꝛ minus perfectũ in quocũqꝫ gene
re nõ intelligunt̃ niſi ſm appropinquationẽ ꝛ elongatio-
nem a perfectiſſimo in illo genere. ſicut etiam prius ꝛ po
ſterius intelligunt̃ reſpectu primi. vt pꝫ. 5° meta. ¶ Iteꝫ
ſi ſpẽs ſpãliſſime potẽtiaꝝ aĩe eſſent ĩfinite ſimpl̃r ſeque
retur ꝙ aliquid eſſet maius ĩfinito. qð eſt ĩpoſſibile. ꝑba
tur ꝯñtia. qꝛ numerus ĩdiuiduoꝝ potẽtiaꝝ aĩe eſt maior
q̃ꝫ numerus ſpẽꝝ. cum ſub vna ſpẽ ſint plura indiuidua.
¶ 3° dico ꝙ ſpẽs ſpãliſſime potẽtiaꝝ aĩe ſunt infinite ſꝫ
quid ꝛ quo ad nos. ita ꝙ ſunt de difficili pertrãſibiles ab
intellectu noſtro. qð breuiter ꝑbatur ſic. ſpẽs ſpãliſſime
potẽtiaꝝ aĩe diſtinguunt̃ ꝛ numerant̃ ſicut ſpẽs ſpãliſſi-
me actuũ eius: ſed ſpẽs ſpãliſſime actuũ eius vel aĩe ſũt
de difficili enumerabiles a nobis. g̃ ꝛ potentie. maior pꝫ.
nã ſicut videre albũ ꝛ videre nigrũ nõ ſunt ideꝫ ſm ſpẽꝫ
ſpãliſſimaꝫ. ita poſſe videre album ꝛ poſſe videre nigruꝫ
nõ ſunt ideꝫ ſm ſpẽm ſpãliſſimam. ¶ Simili aũt modo
arguẽdi vtit̃ Ariſto. 3° phyco. dicẽs: ꝙ poſſe ſanari ꝛ poſ T.cõ.11.
ſe infirmari nõ ſunt idẽ ſicut ſanari ꝛ infirmari non ſunt
idẽ. ꝛ ſic ſilr in alijs hꝰ. ꝛ ſic pꝫ ꝙ numerus potentiaꝝ aĩe
ſm ſpẽm ſpãliſſimaꝫ eſt ſm numerũ actuũ. Ridiculum
enĩ eſt dicere ꝙ videre albedinẽ ꝛ videre nigredinẽ ſint
vn⁹ act⁹ ſm ſpẽm. ꝛ ꝙ ĩtelligere deũ ꝛ ĩtelligere lapidem
ſint idẽ actus vnus ſm ſpẽm ſpãliſſimã. q̃re pꝫ maior. et
minor ſilr apparet. Nã ſpẽs ſpãliſſime actuũ aĩe ſunt di-
ſtincte ſꝫ ſpẽs ſpãliſſimas entiũ reſpcũ q̃ꝝ ipſa aĩa opat̃
ita ꝙ ſicẽ albedo ꝛ nigredo ſunt entia diſtincta ſꝫ ſpẽꝫ ſpã

lliſſimaȝ ſine dubio viſio albedinis ⁊ viſio nigredinis ſūt
actus diuerſi ſm ſpēm ſpāliſſimā. ⁊ ſic in alijs hõ. ⁊ ſicut
hõ ⁊ lapis ſūt diuerſa ſm ſpēȝ ſpāliſſimā. ita itellectio la-
pidis ⁊ itellectio hois: qꝛ itelligere diuerſificaṫ ſm diuer
Com. 5. ſitatē nāe itellecte vt Cōmē. diċ in iſto 3°. Et eadem rōne
ſentire diuerſificaṫ ſȝ diuerſitatē rei ſenſate. ſicut ḡ ſpēs
ſpāliſſime entiū q̄ pñt ſentiri itelligi ⁊ appeti ſunt valde
multe ⁊ de difficili ptrāſibiles ab itellectu nr̄o. ⁊ ſic quo-
dāmō ſunt ifinite ſm qd ⁊ quo ad nos. ſic rōnabile ē itel
ligere de actib⁹ aie ⁊ de potētijs ei⁹: ⁊ h̄ ſignificauit Ari.
in illis v̄bis p̄allegatis dicēs. Mō. n. quodā ifinite vidē-
tur potētie aie. ſ. put diſtinguūṫ p ſpēs ſpāliſſimas. Nec
fuit neċċ de q̄lȝ illaꝝ ſpēꝝ ſpāliſſimaꝝ ſeorſū ⁊ diuiſiȝ fa
cere tractatū: qꝛ idē aut ſilē ē iudiciū de oīb⁹ talib⁹ poten
tijs q̄ ſunt vni⁹ generis ꝓping. ⁊ iō de oīb⁹ talib⁹ potētijs
ſufficit ſil' doctrinā tradere gnālē. Et forte ad iſtā intētio
nē dicit Algazel in metaphyca ſua φ aīa ē q̄ſi tabula bre
uis ↄtinēs ſūmā oiuȝ q̄ ſunt in mūdo in q̄ iueniṫ ſicut in
ſpeculo exēplū ois rei: ꝑ quā ſit poſſe cognoſcere vniuer
ſa. ¶ Scias tñ φ multi nolūt acceptare hic φ po⁹ aie ſic
diſtinguanṫ p ſpēs ſpāliſſimas ſm diſtinctionē actuū aie
⁊ ſpēꝝ entiū. cui⁹ neſcio aliā cām niſi ↄſuetudinē. qꝛ. ſ. cō-
ſueti ſunt audire φ viſus eſt vna po⁹ ⁊ ſilr audit⁹. ⁊ ſic de
alijs: ſȝ nō ſeqṫ ex h̄ φ ſit vn⁹ oio ſm ſpēȝ ſpāliſſimā: imo
hoc eſt ipoſſibile ſȝ p̄dicta. ⁊ eſt ſilē: qꝛ ſicut numerus ha
bilitatū ſeu potētiaꝝ māe eſt ſm numerū ſpēꝝ vt plane
docet Cōmē. 12° meta. ita numerus potentiaꝝ aie eſt ſm
numerū formaꝝ ſpūaliū quas recipit aīa. Uel dicas cāȝ
q̄re nō. ¶ Ad rōnē dico breuiter φ hñ ↄcludit ſpēs potē
tiarū aie nō eſſe ſimplr infinitas: ſȝ ſunt ifinite ſȝ qd mō
p̄dicto. ſ. qꝛ cū difficltate ſūt enumerabiles ⁊ ptrāſibiles
a nobis. ſic conceſſum eſt in poſitione ⁊c̄.

¶ Uidentur autē hec duo mouentia aut appe
titus aut itellectus: ſiquis fantaſiā poſuerit ſi-
cut itelligētiā q̄ndā. multa. n. p̄ter ſciaȝ ſequū-
tur fātaſias. Tex. cō. XLVIII. Qō. XXXIX.

Queritur hic. Utrꝫ itellectus ⁊ appetitus ſint
diuerſe virtutes ſeu potētie aie nr̄e. Et argui
tur p̄mo φ nō. qꝛ ille virtutes nō ſunt diuer-
ſe quaꝝ idē eſt obm. eo φ potētie diſtinguū-
T. c. 22. tur per actus. vt pȝ. 2° hui⁹. ⁊ act⁹ per obiecta
T. c. 24 vt pȝ in eodē. ſed idē eſt obȝ itellect⁹ ⁊ appetit⁹. ḡ ⁊c̄. ꝓba
tur. nā obm itellect⁹ eſt ens. vt pȝ ex pri⁹ dictis. obm vero
appetitus eſt ipſuȝ bonū. ⁊ hec ſunt idē eſſentialr: qꝛ ens
T. c. 2. p̄dicatur eſſentialr de quolibet. vt pȝ. 4° meta. ¶ Itē di
uerſe virtutes nō poſſunt hr̄e vnū ⁊ eundē actū reſpectu
eiuſdē obiecti. hoc videṫ manifeſtū per iductionē: ſed in-
tellectus ⁊ appetitus habēt eundē actū reſpectu eiuſdeȝ
obiecti: qꝛ itellectus pōt itelligere deū. ⁊ volūtas pōt ipȝ
velle vtputa amare vt oēs cōcedunt. modo iſti actus nō
pñt diuerſificari ex pte obi. ſ. ipſi⁹ dei: qꝛ in ſe nullā hȝ di-
uerſitatē cū ſit oio vn⁹ in ſuba. Nec ē dicēdū φ diuerſifi-
caṫ ex pte ipaꝝ potētiaꝝ: qꝛ iſte ſṫ receptiue ipoꝝ actuū.
⁊ ſic ſe hñt ad modū māe. mō effect⁹ nō d̄bēt diuerſifica-
T. cō. 5. ri ſolū mō ex pte māe: ſȝ agētl. vt pȝ 8° meta. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē
⁊ 6. ⁊. il. illud quo aliqd appetit ē appetit⁹. h̄ eſt manifeſta: ſed aīa
nr̄a appetit p potētiā itellectiuā. ſ. ipm itelligere ⁊ ſcire. p
quā. n. aliā virtutē appeteret ipȝ: nō vr̄ alia. ḡ ⁊c̄.
T. c. 48 ¶ Oppoſitū vr̄ intēdere Ariſ. g dicit. hec duo videnṫ mo
uentia. ſ. appetit⁹ ⁊ itellect⁹. ⁊ ſic inuit φ nō ſunt vna potē
tia: ſȝ due. ⁊ idē dicūt cōiter oēs expoſitores.

Com. 81 Ad intellectū qōnis cōſiderāduȝ eſt φ appeti-
tus eſt duplex. vt dicit Cōmē. pri
mo phy. ſ. appetitus nālis ⁊ appetit⁹ aīalis. ⁊ differunt. qꝛ
appetitus nālis eſt iclinatio ad aliquam perfectionē cō-
ſequēs nām rei ſine cognitiōe illius pfectionis exñtis in
illa re appetēte. ⁊ h̄ mō dicim⁹ φ graue nālr appetit eſſe
deorſuȝ. Appetit⁹ aūt aīalis aliqñ ſumiṫ ꝓ actu. aliqñ pro
potētia vel vtute aie. Appetit⁹ qdē aīalis ꝓ actu eſt incli-
natio ↄſis appꝛhēſionē boni vel mali exñtis in aīali appe-
tente. Et appetit⁹ q eſt virtus vel potētia eſt virtus rece-
ptiua hui⁹ inclinatiōis. Cuȝ. n. aīal iudicat cibū vel aliqd
hõ eſſe bonū ſtatim appetit illud ꝓſeq. hõ inclinatio di-
citur appetitus aīalis. ⁊ ille eſt duplex: qꝛ quidaȝ eſt appe
titus aīalis q cōſequitur cognitionē intellectiuā. ⁊ ille di
citur volūtas. ⁊ eſt in aīa rōnali ſm Ariſto. in iſto 3°. Ali⁹ T. c. 49
eſt appetitus qui cōſequitur cognitionē ſȝ ſenſum: ⁊ iſte ⁊ 50.
dicitur appetitus ſenſitiuus. ⁊ adhuc iſte diſtinguiṫ in cō
cupiſcibileȝ ⁊ iraſcibilē: quoꝝ differētia dicitur eſſe. quia
per appetitū cōcupiſcibilem aīal inclinatur ad bonū de-
lectabile ſm ſenſum ſine difficultate ⁊ labore ⁊ arduita-
te: qd quidē bonum delectabile vt nūc nō eſt vere ⁊ ſim
pliciter bonuȝ: ſed per appetitum iraſcibilem inclinatur
in bonum arduuȝ ⁊ difficile ⁊ laborioſum ſicut in pugnā
⁊ in vindictam ⁊ acquiſitionem magnoꝝ bonoꝝ ⁊ hõ ta-
liuȝ. ¶ Sed querūt aliqui quare appetitus intellectiu⁹
qui dicitur volūtas nō diſtinguitur per iraſcibileȝ ⁊ con
cupiſcibilē ſicut ⁊ ſenſitiuus: ita φ ſicut appetitus ſenſi-
tiuus concupiſcibilis inclinat in bonum delectabile ſm
ſenſum abſolute ſine arduitate: ita appetitus intellecti-
uus cōcupiſcibilis vel aliter denominatus qualitercūqꝫ
inclinaret in bonum delectabile ſm intellectum ſine ar
duitate ⁊ difficultate ⁊ alius appetitus iclinaret ad bonū
arduuȝ ⁊ difficile. Et forte ſi ſic diſtingueretur non eſſet
magnuȝ peccatū. Et diceretur φ Ariſto. dedit intellige-
re in intellectiuo appetitu per hoc qd expreſſit in ſenſiti-
uo appetitu. ¶ Sȝ alr diciṫ. q illa que ſunt diuerſa ⁊ di-
ſperſa in inferiorib⁹ ſunt vnita in ſuperiorib⁹: ⁊ quicquid
poteſt forma iferior per plures virtutes poteſt forma ſu
perior per vnā virtutē. Certuȝ aūt eſt φ aīa intellectiua
eſt ſuperior ordine perfectionis ad aīaȝ ſenſitiuā. ¶ Alr
forte pōt dici ⁊ melius φ oē bonū qd eſt vere delectabi-
le ſm itellectū hȝ aliquā arduitatē. Nam arduitas boni
eſt quedā cōditio ipſius boni qua aliqd bonū excedit bo
num ſm ſenſum. ⁊ ideo oēs appetitus itellectuales quo-
dāmodo tendūt in bonū arduū. q̄re nō oȝ φ diſtinguan-
tur ſicut ſenſitiuus. Item appetitus ſenſitiuus conſequi-
tur ſenſuȝ qui hȝ cognoſcere particulariter ⁊ iduidualī-
ter. Ideo debȝ diſtingui ſm diuerſas cōprehēſiones indi
uiduales. Appetit⁹ aūt itellectualis ↄſequiṫ intellectum
qui ↄprehēdit vlr ⁊ cōiter. que vero ſunt diuerſa in ptic
laribus ſunt eadē ⁊ vnita in vlibus aliquo mō.

His premiſſis pōt dici ad qōnē. p̄ φ po⁹ intelle-
ctiua hñ ē qdā appetit⁹ nālis. ſ. il
le appetit⁹ q̄ aīa itellectiua nālr deſiderat itelligere ⁊ ſci
re. qd ſic ꝓbari pt. Ille po⁹ ſūt eedē po⁹ realr q̄ꝝ ſūt idem
act⁹ oio. h̄ ē pñ⁹ i iſto gñe: ſȝ pō itellectiua ⁊ appetit⁹ nālis
aie itellectiue ſūt hõ. nā ſic pō itellectiua ordiaṫ ad ſpēȝ
itelligibilē ⁊ actū itelligēdi ⁊ ad hitus itellcūales. ita ap-
petit⁹ nālis ē ad oīa iſta ⁊ nō ad alia nec eꝰ: imo ad q̄ſcūqꝫ
act⁹ ⁊ pfectiōes ordiaṫ pō itellcīua ad eoſdē ordiaṫ appe
tit⁹ nālis. vt pȝ cuilȝ itelligēti. ¶ Itē fruſtra fit p plā qd
pōt fieri p vnū. mō poſito φ iſte po⁹ ſint eadē pō realr ſal
uāṫ ea q̄cūqꝫ ſaluarēṫ ſi eēnt diuerſe. vt pȝ paꝝ exercita-
tis i iſta mā. ¶ 2° dōȝ hre⁹ qd pō itellectiua nō ē idē realr
cū appetitu ſēſitiuo: ⁊ h̄ facilr appet. qꝛ pō itellcīua ē ab- T. c. 4.
ſtracta ⁊ imālis. vt pȝ i iſto 3°: ſȝ appetit⁹ ſenſitiu⁹ ē pō mā- T. c. 50.
lis ⁊ orgāica ſic ſēſus. vt pȝ ex iſto 3°. ¶ 3° diceret ſȝ cōcȝ ⁊. 53.
doctrinā φ pō intellectiua nō eſt oio eadē cū appetitu in-

tellectuali q̄ eſt volūtas. q̄ nō hn̄t penit⁹ vnū obiectū. q2 obm̄ itellect⁹ eſt ens: ſ3 obm̄ volūtatis ꝓprie ē bonū acq̄ſibile ab hoīe qḋ q̄dē bonū eſt aliq̄ pfectio quā pt hō acq̄rere vł eſt opatio nālis vł aliqḋ aliud bonū ꝯueniēs hoi. ⁊ iſta nō ſūt penit⁹ vnū ⁊ idē. q2 nō oē ens eſt bonū qḋ pōt acq̄ri ab hoīe tanꝙ̄ ei⁹ pfectio vł opatio vł aliq̄d ꝯueniēs hoi. ¶ Et ſi dicet̄. ꝙ oē ens ē bonū ꝯueniēs hoi. tn̄ iſta differūt ſ3 modū: ita ꝙ aliud ē eē ens ⁊ eē bonū ꝯueniēs hoī. vt dic̄ Cōmē. Sȝ ē ꝯſiderādū ꝙ ſic aliq̄ dicūt l3 pauci ꝙ q̄uis potētia itellectiua nō ſit penit⁹ eadē cū po^a volitiua: tn̄ po^a itellectiua q̄ itelligit̄ bonū hūanū ē eadē cū ipſa volūtate q̄ appetit̄ hō bonū. eadē dico realr: ſ3 differūt ſ3 rōnē: q2 iſta potētia dr̄ itellectiua ſ3 ꝙ ē v̄tus nālis ſubē imālis ⁊ abſtracte. Sȝ dr̄ volūtas inq̄ſtū ad ei⁹ actū ꝯſeq̄t̄ aliq̄s mot⁹ q̄ eſt pſecutio vł fuga boni vł mali itellecti. ⁊ ſilr iſti act⁹ ſūt vn⁹ ⁊ idē act⁹ realr. ſ. itelligere bonū hūanū ⁊ ip3 velle vł appetere: ſ3 differūt ſ3 rōnē: q2 dr̄ itelligere inq̄ſtū ē act⁹ z⁹ recept⁹ in po^a abſtracta. ⁊ dr̄ velle inq̄ſtū ad ipm̄ ꝯſeq̄t̄ mot⁹ ad pſeq̄ndū bonū itellectū vł mot⁹ ad euitādū malū ⁊ hec opi. h3 rōnē euidētē: q2 nūq̄ ſaluāda ſūt p pla q̄ pñt ſaluari p pauciora vel p vnū ⁊ eq̄

T.c.41. hn̄. vt ſatis hr̄ p̄ phy. ſ3 ſuppoſito ꝙ ſit eadē eēntialr potētia itellectiua boni ⁊ mali hūani ⁊ volūtas ſaluant̄ eq̄ hn̄ oīa apparētia ſic̄ ſi eēnt due v̄tutes realr diſtincte. nā ſic̄ poſito ꝙ iſte due v̄tutes ſint diuerſe mot⁹ hoīs pcedit ab eis. ſic ſi eēt vna ſola v̄tus. mot⁹. n. pcedit ab ea: ita ꝙ ſtatī cū hō itelligit aliqḋ bonū ſub rōne hōi ⁊ poſſis ⁊ nō cōſiderat aliqḋ malū qḋ debeat īde accidere ſtatī mouet̄ ad illḋ niſi aliq̄d phibeat. ⁊ ſi volūtas eēt po^a diuerſa a pō itellectiua: tn̄ cū ipa pō itellc̄iua iudicat dtermīate aliq̄d eē bonū: ⁊ nō iudicat malū qḋ debeat ꝯtīgere ex illo: volūtas p illo tūc ⁊ ſtāte illo iudicio n̄ poſſ3 ſi velle illḋ bonū. vt p3 3° ethi. ⁊ ſic ſine dubio hō act⁹ voluntatis nihil faceret ad motū exteriorē. ⁊ vlr nō vr̄ aliqḋ apparēs p q̄ qḋ appareat iſtas potētias eē diuerſas realr vt iſti dicūt. Et forte iſti ꝯcedūt ſilr ꝙ appetit⁹ ſenſitiu⁹ in hoīe ⁊ po^a aīe ſenſitiue iudicatiue boni ⁊ mali ſūt vna ⁊ eadē potētia nālis realr ⁊ differūt ſolū ſ3 rōnē: q2 iſta potētia ſ3 ſe dr̄ cog̃ſcitiua inq̄ſtū eſt virt⁹ aīe receptiua ſpēi rei. ⁊ dr̄ appetit⁹ inq̄ſtū ad ei⁹ actū ꝯſeq̄t̄ mot⁹ aīalis localis. Et ſilr idē realr eſt act⁹ itriſec⁹ cogitare bonū aut malū ⁊ ip3 appetere fugere aut pſeq̄: ſ3 dr̄ cogitare put eſt a v̄tute cogitatiua: et dr̄ appetere put ad ipm̄ conſeq̄t̄ motus localis aut totius

3 huius T.c.29. aut alicui⁹ ptis: ⁊ h̄ vr̄ itelligere phs in illo. c. Ur̄ aūt ſenſibile ⁊c̄. vbi ſic loq̄t̄. Et nō alteꝝ appetitiuū ⁊ fugitiuū neq̄ abinicē neq̄ a ſenſitiuo ſi eē aliqḋ ē. ¶ Ad hāc aūt poſitionē nō video ꝯſequi aliqḋ impoſē realr nec eā eē ꝯ aliquā dignitatē nec ſimplr nec ī iſta ſcia. veꝝ ē tn̄ ꝙ hec poſitio ē ꝯ cōe dictū multoꝝ. Nā multi dicūt ꝙ volūtas eſt pō aīe oīno realr diſticta ab ipſa potētia itellectiua q̄ itelligit̄ bonū volibile: ⁊ ꝙ bonū cognitū p itellectū mouet volūtatē ad actū ſuū q̄ eſt velle. Et q̄dā iſtoꝝ ponūt ipſā volūtatē ad actū ſuū ſic eſſe liberā ⁊ diſtinctā a potentia itellectiua ꝙ ipſa pōt nō velle bonū qḋ iudicat̄ eē bonū ab itellectu: imo ipſa efficit in ſeipſa actū ſuū volendi: ⁊ pōt ipm̄ nō efficere pn̄te iudicio boni ⁊ hō talia que ſunt mirabilia ⁊ eēnea a phīa: ſed iſta habēt diſcuti abūdanti⁹ 3° ethi. Et ſi obyceret̄ illis ꝙ ſi appetit⁹ ſenſitiu⁹ ē idē realr cū cogitatiua hūana: ſeq̄t̄ ꝙ v̄tutes morales ſūt in ipſa cogitatiua que h3 diſcernere bonū ⁊ malū in particulari ⁊ ſupabūdātiā ⁊ defectū. ⁊ ex hoc nō videt̄ ſequi ꝙ virtutes morales nō ſunt aliud niſi q̄dā prudētie particulares exñtes in v̄tute iudicatiua boni ⁊ mali. forte h̄ nō eſſet ꝯtra aliquā dignitatē: ſed dicūtur prudentie particulares inq̄ſtū perficiūt aīā humanā ad verā cognitionem agibiliū. ⁊ dicūtur virtutes morales inq̄ntū ordinantur ad operationes exteriores vel ad modificatiōes paſſionū: ⁊ ita itelligit̄ dictū Ariſto. ⁊ Cōmē. 6° ethicoꝝ. verbi grā. aīa cogitatiua ꝓpria hoi h3 quedā habitū acq̄ſitū quo perficitur ad ꝯſiderādū ⁊ diſcernēdū dationes pecuniaꝝ ⁊ alioꝝ hō bonoꝝ: ⁊ ad diſtinguēdū vere ⁊ ꝓpe ſuperabūdātiā ⁊ defectū ⁊ mediū in datiōib⁹. iſte quidē habit⁹ particularis eſt quedā prudētia ⁊ eſt quedā virt⁹ moralis. ſ. liberalitas: ſed dicit̄ prudētia talis inquātū pficit aīā cogitatiuā ad recte diſcernēdū ⁊ iudicandū de dationib⁹. ⁊ idē habitus eſt virtus moralis inquātū ordinatur ad actualē dationē ⁊ inquātū eſt nata eſſe p̄ncipiū huius dationis. ⁊ ſic virtus moralis nō eſt penitus idem qḋ prudētia: ⁊ ita ſuo mō ēt in alijs. Et vtinā ego ſcirē an hoc ſit ꝯ dignitatē aliquā: ſed de hoc alias ⁊c̄.

Ad primam rōnē cū dicit̄. ille potētie ⁊c̄. veru3 eſt ſi habēt vnū ⁊ idem obiectū totaliter ⁊ ꝯuertibiliter: ſed ſi nō: nō op3. modo ſic eſt h̄. nā l3 oē bonū humanū ſit ens: tn̄ nō oē ens ē bonū humanū ſaltē qḋ ſit pfectio iherēs homini vel eius aliq̄ operatio. Et ſiquis velit dicere ꝙ oē ens eſt bonū humanū inquātum eſt aliqualiter vel nāliter cōueniēs homini: tamē in vnoquoq̄ ente bono alia eſt rō bonitatis ⁊ alia eſt rō entitatis. verbi grā. ſi cibus eſt quoddā bonū homini ⁊ eſt ens. puta ſuba: nō eſt dubiū quin alia eſt rō ſube ⁊ alia eſt rō bonitatis. ſ. cōueniētia qua eſt cōueniēs homini tanq̄ ꝯſeruatiuū aut effectiuū ſanitatis humane aut alicuius perfectionis eius. ¶ Sed dices ꝙ ad minus potētia intellectiua qua intelligitur hō bonitas eſt eadem cū potētia qua appetitur ſeu deſideratur. ¶ Ad hoc dicerēt aliqui ꝙ veru3 eſt: ſed differūt modo predicto. Sed ſiquis vellet tenere cōez viam poſſet adhuc euadere dicēdo ꝙ nō ſequitur iſtas potētias eſſe eaſdē potētiā q̄uis ſint reſpectu eiuſdē obi: q2 nō mouent̄ ab illo obō eodē mō. Nā itellect⁹ mouet̄ ab ipſo bono mediāte v̄tute cogitatiua ip3 aliq̄lr cogitāte: ſ3 volūtas mouet̄ ab ipſo bono mediāte itellectu cognoſcēte illḋ bonū ⁊ nūq̄ moueret̄ ab ipſo niſi illud eēt cognitum ab itellectu: ita ꝙ ipſa cognitio itellectualis boni ē q̄ſi motiuū ꝓpiquū volūtatis ad actū ſuū q̄ ē velle bonū. vt p3 3° ethi. ⁊ iō nō ſeq̄t̄ ex h̄ ꝙ ipſa itellectio ſit id qḋ p̄ ⁊ directe ꝯſiderat̄. ſic̄ l3 color nō moueat viſū niſi mediāte ſpē quā fac̄ in medio: tn̄ nō ſeq̄tur ꝙ illa ſpēs coloris ſit illḋ qḋ directe vr̄ ⁊ p̄. ¶ Ad aliā poſſum⁹ dicere breuiter ꝙ act⁹ itellect⁹ reſpectu p̄mi p̄ncipij qḋ ē de⁹ ⁊ act⁹ volūtatis reſpcū eiuſdē nō ē oīo vnus act⁹: q2 q̄uis obm̄ ſit oīo vnū ⁊ idē ſ3 ſe: tn̄ potētie nō mouent̄ ab ipo eq̄ imediate: q2 volūtas nō mouet̄ ad volendū ip3 deū niſi mediāte itellectu cog̃ſcēte ip3: ita ꝙ motiuū ꝓpiquū volūtatis ē cognitio quā h3 itellect⁹ de deo: ſ3 h̄ cognitio nō ē ꝓpiquū p̄n^m mouēs ip3 itellcm̄ ad cognoſcēdū deū: ſ3 aliq̄d aliud q̄cq̄d ſit illud: ⁊ ſic diceret̄ ſm̄ vnā opinionē. ¶ Ad aliā pōt dici ꝙ hn̄ ꝯcludit potētiā intellectiuā eē appetitū nālē: ⁊ h̄ eſt ꝯceſſū: ſed nō ꝯcludit ꝙ ſit appetit⁹ aīalis: vt ſatis p3 ex p̄dictis.

¶ Et in alijs animalibus nō intelligentia neq̄ ratio eſt ſed fantaſia vtraq̄ ergo motiua ſm̄ locum. Textu cō. XLVIII. Qō. XL.

Conſequenter q̄ritur. Utrū appetitus ⁊ intellectus practicus ſint p̄ncipia motus localis pgreſſiui. Arguitur p̄mo ꝙ nō: q2 vnius effectus nō ſūt plura p̄ncipia ⁊ diuerſa in eodē gn̄e cāe vt p3. z° phyc̄. ſed motus localis pgreſſiuus eſt T.c.37. vnus effect⁹. vt p3. ⁊ appetitus ⁊ itellectus ſe hn̄t in eodē ⁊ 38. genere cāe. vt p3. ¶ Itē ſi itellect⁹ eēt p̄n^m motus localis

ꝓceſſiui tūc aīalia alia ab hoīe nō mouerent̄ iſto motu:cu ius opp̄m pꝫ ad ſēſū.ꝯña pꝫ.qꝛ alia aīalia nō hn̄t ītellectū

T.c.37. ¶ Itē poſita cā dꝫ poni cātū.2°.phẏ.tñ poſito ītellectu ꝛ appetitu nō ponit̄ ſemꝑ hꝰ motꝰ.vt pꝫ ꝑ experiētiā:qꝛ dor miēs hꝫ appetitū ꝛ ītellectū:ꝛ tñ nō mouet̄ hꝰ motu.

T.c.48 ¶ Opp̄m arguit̄ auc̄te phi in lr̄a.dicit.n.ꝙ vident̄ hec duo mouētia appetitꝰ ꝛ ītellectꝰ practicꝰ.idē ēt dicit Cōmē.

Ad q̄ōnē ē ītelligēdū ꝙ ītellc̄s practicꝰ pōt dupl r accipi ſic̄ Ari.accipit in lr̄a. Uno mō ꝓ pō abſtracta q̄ ītelligūt̄ opabilia hūana vlr ꝛ abſtracte ꝛ de iſto viſū fuit pꝰ q̄lr aliq̄d differt a ſpeculatiuo. Alio mō pōt accipi ītellc̄s practicꝰ cōiter ꝓ q̄cūqꝫ pō iudicatiua bo ni ꝛ mali.ꝛ talis pō hn̄ ē in aīalibꝰ irrōnalibus.qꝛ hn̄t vtu tē eſtimatiuā q̄ iudicāt aliq̄d vt bonū ꝛ aliq̄d vt malū.et hāc cōiter vocamꝰ fātaſiā. ¶ Itē ꝯſiderādū ē ꝙ ītellectꝰ practicꝰ q̄nqꝫ ē in actu reſpcū hōi:ita.ſ.ꝙ actu ītelligit ip̄ꝫ bonū.aliq̄ñ nō ē in actu. Et ſilr appetitꝰ q̄nqꝫ ē in actu 2° q̄ñ.ſ.appetit aliq̄d bonū ꝓſeq aut fugere malū.ꝛ aliq̄d nō eſt in actu: ꝛ hoc totū ē ꝑ ſe manifeſtum. Tūc dico ꝙ ap petitꝰ ī actu ītellc̄s accipiēdo ītellectū 2° mō ſūt p̄nꝰ motꝰ localis ꝓceſſiui in aīalibꝰ:qꝛ illa ſūt p̄nꝰ huiꝰ motꝰ q̄bꝰ po ſitis ponit̄ ꝛ remotis remouet̄ talis motꝰ ꝑ ſe ꝛ p̄:ſꝫ appe titꝰ in actu ꝛ ītellc̄s practicꝰ in actu ſūt hꝰ.qꝛ cūꝫ aīali p̄us q̄ſcēti offert̄ aliq̄d bonū q̄d p̄us nō erat ei p̄ñs ꝛ ip̄ꝫ aīal cogſcit ꝛ iudicat illō eē bonū:ꝛ appetit illud:tūc ſtatī mo uet̄ ad ip̄ꝫ niſi aliq̄d ꝓhibeat ꝛ p̄ꝛiꝰ nālr ꝯtigit ītelligere actu ꝛ appetere q̄ꝫ motꝰ talis ꝯtigat:cuiꝰ ſignū pt eē ꝑ hoc ꝙ aīal actu ītelligēs ꝛ appetēs aliq̄d bonū pōt īpediri ne moueat ſeip̄ꝫ.ſꝫ aīal mouēs ſeip̄ꝫ nō īpedit̄ ab ītelligere ꝛ appetere bonū ꝑꝑ q̄d mouet ſeip̄ꝫ:ꝛ hec ſūt nota vnicuiqꝫ hn̄ diſpoſito ꝑ experiētiā. ¶ 2° pt dici ꝙ hec ſīt p̄nꝰ motꝰ ꝓceſſiui ī gn̄e cāe efficiētis:q̄d pꝫ ꝑ diuiſionē:qꝛ ñ ſūt p̄nꝰ illꝰ motꝰ in gn̄e cāe mālis vel ſubi:qꝛ motꝰ localis nō fū dat̄ p̄ncipalr in ītellectu nec in appetitu.nec ſunt cā for malis.hoc.n.ē certū:qꝛ forme nō ē forꝰ alteriꝰ gn̄is: ſꝫ mo tus localis ē alteriꝰ gn̄is ab ītellectu ꝛ appetitu.nec ſūt cā final:qꝛ ridiculū eēt dicere ꝙ motꝰ aīalis ordiaret̄ finalr ad hoc ꝙ aīa ītelligeret ꝛ appeteret illō bonū ad q̄d mo uet̄.p̄cipue qꝛ finis motꝰ ē optimū ꝛ vltimū gr̄a cuiꝰ ipſe motꝰ ē:ſꝫ actꝰ ītelligēdi ꝛ appetēdi nō ē optimū ꝛ vltimuꝫ reſpcū ipſiꝰ motꝰ.q̄re ꝛc̄. Ex hoc aūt pꝫ error cuiuſdā do ctoris q̄ dixit ī ſuo tractatu de ſenſu agēte.ꝙ motꝰ nō hꝫ agēs ꝑ ſe.hoc.n.ē manifeſte falſū ꝛ ꝯ phꝫ.qꝛ ī iſto.c.phus aſſignat ꝑ ſe cās ipſiꝰ motꝰ aīalis dicēs ꝙ hec duo vident̄ mouētia appetitꝰ ꝛ ītelligētia practica ſiq̄s fātaſiā poſue rit vt ītelligētiā quādā.i.ſiq̄s ſub ītellectu ꝯp̄hēdat fāta ſiā.ſ.vtutē iudicatiuā boni ꝛ mali.māifeſtuꝫ aūt ē ꝙ hec duo nō ſūt p̄nꝰ motꝰ in alio gn̄e cāe niſi efficiētis. vt pꝫ ex dictis.ꝑ quē āt modū iſte motꝰ ꝓcedit ab iſto p̄n°:vl̄ iſtis p̄ncipijs ꝯſiderari dꝫ in libro de cauſis motꝰ aīaliū.

Ad primaꝫ rōnē dr̄ ꝙ maior ē vā in eodē gn̄e cāe ꝛ eodē mō:ſꝫ alio ꝛ alio mō hn̄ ē poſe. ꝛ ſic ē hic.nā ītellc̄s in actu ē cā remota ipſiꝰ motꝰ.ꝛ appe titꝰ ē cā ꝓpinq̄ ꝛ determinās ītellectū. ¶ Sꝫ h̄ vr̄ mihi mltū difficile.qꝛ cā remota in eēntialr ordiatis pt mane re deficiēte cā ꝓpinq̄ ꝛ imediata.vt pꝫ īducēdo. Nā mā remota.ſ.mā pꝰ pōt manere ꝺſtructa mā ꝓpinq̄ huiꝰ mā lis.ſilr agēs remotū vt celū remanet deſtructo h̄ agente ꝓpinq̄.ſilr finis remotꝰ vt dꝰ pt manere deficiēte h̄ fine ꝓpinq̄.ꝛ ſic ī alijs.ſi ḡ ītelligere h̄ bonū eēt cā ipſius mo tus remota:ꝛ appetere hoc bonum eſſet cauſa ꝓpinq̄:tūc poſſꝫ remanere h̄ actꝰ ītelligēdi deficiēte h̄ actu appeten di.h̄ āt ē falſū.qꝛ īpoſe ē ꝙ ītellc̄s iudicet h̄ eē bonū ꝛ ꝓ ſequēdū q̄n ſil̄ appetitꝰ illō appetat:ꝛ dr̄ 3° ethi.ſaltē a mlt̄is doctoribꝰ.nec pōt aliq̄s dicere ꝙ hec duo.ſ.ītelligere bonū ꝓſequēdū ꝛ appetere ſint due cāe agētes motū eq̄ ꝓpinq̄:q̄ꝝ tñ neutra ē ſufficiēs ſꝫ ſe.ſic̄ diuerſi hoīes tra hūt vnā nauē quā neuter ſufficeret ꝑ ſe trahere:qꝛ talia agētia ñ ſīt ad inuicē eēntialr ordiata:ita.ſ.ꝙ vna deficiēte ꝛ corrupta corrūpat̄ altera neceo.ſꝫ h̄ ꝯtigit ī ꝓpoſito.nā deficiēte actu ītelligēdi bonuꝫ ꝓſeq̄bile ſil̄ neceo deficit actꝰ appetēdi illō bonū ꝛ forte eꝯ. Et forte diceret̄ ꝙ ob iectio iſta p̄ accipit vnū falſum.ſ.ꝙ poſita ꝛ remota ītelle ctiōe vt bonū ē ꝛ ꝓſequēdū nō oꝫ pōere nec manere actū appetēdi illō bonū.īmo q̄ꝫtūcūqꝫ ītellc̄s practicꝰ iudicat h̄ eē bonū ꝛ ꝓſeq̄ndū ꝛ nō appeat ei aliq̄d eē malū q̄d oꝫ ei ꝯtigere ex hꝰ ꝓſecutiōe ꝛ iudicet ꝙ ſine hac ꝓſecutōe nō pōt accipi ītētio adhuc volūtas pōt nō velle illō bonū ꝛ ꝓducere vl̄ nō ꝓducere ſuā volitionē in ſeipa. Et ē arti culus pariſieſis:vt dr̄ alibi. Sꝫ ego puto mirabile ꝛ mira culoſū:ꝛ nō poſſꝫ ꝓbari phẏce nec ſuſtineri niſi miraculo ſe ſolū.ꝛ iō de iſto nō plus ad p̄ñs. ¶ Sꝫ adhuc illo ꝯceſ ſo remaneret dubiū difficile:qꝛ ſꝑ cā remota pōt eē pliuꝫ effectuū ꝓductiua ꝛ ē cā vl̄ior q̄ꝫ ꝓpinq̄.vt pꝫ īuēti. mō ītellectio hꝰ boni nō ē cā pluriū effectuū ꝓductiua.ſ.pliū motuū q̄ꝫ actꝰ appetēdi illud bonuꝫ.vt pꝫ vnicuiqꝫ. Et iō dicūt aliq̄ ꝙ iſti actꝰ nō ſūt diuerſi eēntialr ꝑ ſe:īmo ſunt vnꝰ actꝰ ꝑ ſe ꝛ eēntialr.diuerſificāt̄ tñ rōne vt p̄ꝛiꝰ tāgeba tur. Et vtinaꝫ ſcirem hāc dignitatē cui ipſa poſitio repu gnaret. ¶ Ad auc̄tē Ariſ.dico ſub copulatōe ꝙ hec duo videt̄ mouētia ꝛc̄.forte ꝓ tāto dic̄ ꝙ ītellc̄s practicꝰ ꝓp̄e dictꝰ nō ē idē cū appetitu ſenſitiuo nec eꝯ vel ꝓ tāto:qꝛ lꝫ realr ꝛ eēntialr ſint idē actꝰ:tñ iudicare h̄ bonū ꝓſequē dū:ꝛ ip̄ꝫ velle differūt ſꝫ rōnē:qꝛ dr̄ iudicare vl̄ cogſcere in ꝯparatiōe ad vtutē cogſcitiuā aīe ꝛ iudicatiuā:ſꝫ dr̄ vel le vl̄ appetere in ꝯparatiōe ad ip̄ꝫ bonū q̄d ē natū attigi.ſ.ꝑ motū ſequētē. Hec aūt dcā ſūt ꝑ moduꝫ exercitatiōis ad p̄ñs. ¶ Ad aliā pꝫ ex dcis.ñ.n.accipit̄ ītellc̄s practicꝰ ꝓ p̄ie ꝛ ſtricte:ſꝫ cōiter ꝓ q̄cūqꝫ vtute iudicatiua de bono ꝓſeq̄ndo ꝛ de malo fugiēdo. ¶ Ad aliā ēt pꝫ ꝑ dcā.nā lꝫ dormiēs hēat potētiā ītellectiuā ꝛ appetitiuā.ñ tñ ſēſus ītelligit actualr illō bonū ꝓſeq̄ndū aut appetit.ꝛ ſi ꝯtigit aliq̄ñ ip̄ꝫ iudicare vl̄ appetere aliq̄d faciēdū fac̄ illō ſicut phs docet in de ſōno ꝛ vigi.vbi dicit ꝙ mouent̄ q̄dā duꝫ dormiūt ꝛ faciūt multa q̄ ſunt vigilātiū.ſ.opa ſilia operi bus vigilātiū.vt hꝫ declarari ibidē.

¶ Volūtas.n.q̄dā appetitꝰ ē.cū aūt ſꝫ rōnē mo uet̄ ꝛ ſm volūtatē mouet̄.appetitꝰ vero mo uet p̄ter rōnē. Cōcupiſcētia enīꝫ appetitus q̄ dam eſt. Textu cō. L. Q̄ō. XLI.

COnſequēter q̄rit̄. Utꝝ volūtas vl̄ hō ꝑ volū tatē poſſit nō velle bonū q̄d ab ītellectu iudi cat̄ eē bonū ſimplr cū ītellc̄s hꝫ tale iudiciuꝫ ſꝫ actū. Et arguit̄ ꝙ ſic. Nā ſi nō tūc volūtas nō eēt lib͛a nec hō ꝑ volūtatē eēt liber poſtq̄ꝫ neceo vellet bonū iudicatū ab ītellectu:ſꝫ ꝯñs ē īcōueni ens ꝛ abſurdū.qꝛ hō ꝑ volūtatē ē liber ꝛ dñs ſuoꝝ actuū vt cōiter dr̄ 3° ethicoꝝ.ergo ꝛc̄.

Oppoſitū pꝫ ꝑ experiētiā:qꝛ q̄lꝫ experimtat̄ ī ſeipo ꝙ cū ip̄e ꝑ intellectū iudicat aliq̄d eē bonū ſimplr ꝛ nō appet ei eē aliq̄ mala circūſtātia ī illo nec ali q̄d malū ꝙ cōiter illud neceo vl̄ vt in plibꝰ ipſe appetit il lud.īmo ēt ꝓſeq̄t̄ illō:niſi q̄d īpediat.aut nō appet ei alte rū maiꝰ bonū ꝓſeq̄uēdū cuiꝰ acq̄ſitio poſſꝫ īpediri ꝑ illud aliud minus bonū. ¶ Itē ſiq̄s iudicat ꝙ multū ſtudere ī hac q̄ōne ſit bonū ſimplr ꝛ nullū malū inde ꝯtigat ex h̄: nec appet ei maius bonū cuiꝰ adeptio īpediat̄ ꝑ hoc ſtu diuꝫ.ſtatim appetit h̄ ſtudere ꝛ ſtudet niſi aliq̄d īpediat vel prohibeat.ſilr in alijs hꝰ. ¶ Ad hoc vt credo diceret

Ariſt.ꝙ cū itellect⁹ iudicat aliqd bonū eē mō ꝑmiſſo vo
lūtas nō pōt ꝑ illo tūc vl̄ ꝑ illo tpe nō velle illud bonū.&
hoc ſiue illō bonū ſit finis vltim⁹ ſiue ordinatū ad finē vl
timū.qō pōt ꝓbari ſic.poſitis ꝑncipijs ꝓpinqs ꝑ ſe & ime
diatis alicui⁹ actus & nō ipeditis ſufficiēter ſibinuicez ap
propinqātis neccio pōit̄ ille act⁹.& nō pt nō poni ꝑ illo tūc.
H̄ ē manifeſtū cuilȝ hn̄ ſe hn̄ti ſm̄ itellectū.cū aūt itellc̄s
iudicat aliqd eē bonū ſimplr̄ & iudicat ēt malū nō ꝯcomi
tari illō bonū & nō ꝯſiderat aliqd aliud mai⁹ bonū ꝑ illo
tūc ponāt̄ cāe ꝑ ſe imediate act⁹ volēdi illō bonū nō ipe
dire & ſibiūuicē ſufficiēter appropinqūre.naȝ cā receptiua
ipſi⁹ act⁹ ē ipſa volūtas & cā actiua ꝓpinq̄ eſt ipȝ bonū co
gnitū vl̄ ipamet volūtas cui pn̄tat̄ illō bonū.& oia iſta ſīt
exn̄te tali iudicio & nō ſīt ipedita.vt pȝ ꝑ ſe.& ſūt ſibiūuicē
ſufficiēter appropinqūta.q̄lr poſſȝ nō accidere act⁹ volēdi
illud bonū:Sȝ ē ꝯſiderādū ꝑꝑ ſolonē rōnis ꝙ finis i agi
bilib⁹ ē ſic pn̄ᵐ in ſpeculabilib⁹.vt pȝ.2°phy.& 3° ethic.qꝛ
ſic itellect⁹ ſpeculatiu⁹ ex cognitiōe ꝑncipij ꝑuenit i cogni
tionē ꝯnis:ita itellc̄s practic⁹ ex cognitiōe bonitatis finis
ꝑuēit ad cognitionē ordiatoꝝ ad finē:& ꝯcludit aliqd eē
bonū ex eo ꝙ ordiat̄ ad finē bonū:& cū ad vnuȝ finē poſ
ſint eē pl̄a bōa ordiata media:qb⁹ attigi pt ipe finis:itelle
ct⁹ practic⁹ pt illa media ꝯpar̄ fini:& ex fine ꝯcludere vnū
illoꝝ eē meli⁹ altero.illō aūt qō ē ꝯuenīēti⁹ ad hn̄ & ad eē
facilr̄ attigēdū iudicat eē meli⁹ & magl eē ꝓſeq̄ndū:ita ꝙ
ipſe finis ē ibi ſic pn̄ᵐ & mēſura ordiatoꝝ i finē.& h̄ ſatl do
T.c.57. cuit Ari.i iſto.3° i illo.c.Nō qdē igr̄ ſic appetitiuuȝ qō eſt
aialis.vbi dic̄ ꝙ vtꝝ agēdū ſit h̄ aut h̄.ſ.igrere iaȝ rōnis
eſt op⁹ & neċe ē vno mēſurare.ſ.fine meli⁹ imutat̄.i.ꝓſeqt̄
meli⁹ & i h̄ differt hō ab alijs aialib⁹:q̄ lȝ cog̃ſcāt aliq̄lr fi
nē & ordiata ad finē tn̄ nō ꝯſiderāt hitudinē finis ad ea q̄
ſūt ad finē.nec ex bōitate finis rōcinat̄ ad ꝯcludēdū ali
qd eē bonū vl̄ meli⁹:ſȝ ſolū iſtictu nāli ꝓſequūt̄ ſibi ꝯue
niētia & fugiūt nociua.Sic g̊ q̄uis itellc̄s indicȝ aliqd eē
bonū & ꝑ illo tūc volūtas n̄ poſſit illō n̄ velle.tn̄ qꝛ itellc̄s
practic⁹ pt rōcinari & ꝯcludere ꝑ rōnē ſūptā ex fine aliqd
eē bonū vl̄ meli⁹.iō nō ſimplr̄ nečitat̄ volūtas ad illō ap
petēdū:& i h̄ ſatis poſſȝ itelli libtas hūana. Nā vt ad pn̄s
appet mihi ſaluo meliori iudicio libertas hoīs radicalr̄ &
ꝑncipalr̄ ē aptitudo vl̄ ydoneitas ipſi⁹ ad rōcinādnȝ & ad
ꝯcludēdū aliqō eē bonū ꝓſeq̄ndū.illō v̊o malū fugiēduȝ
ꝑ hitudinē & ipȝ finē.Ad h̄ aūt ꝯcomitat̄ ꝙ ipſa volūtas
poſſit elicere vel fugere hoc vel illud & tentare proſequi
vel fugere ſm̄ ꝙ ratio practica iudicat eſſe proſequēdū
vel fugiēdum.Et ſi itellc̄s practic⁹ & volūtas ſūt diſticte
po̊ aie oio vt cōiter pōit̄.tūc itellc̄s practic⁹ tāto volūta
te ē nobilior & tāto ſȝ ipm̄ ē magl libtas hoīs attēdēda &
ꝑncipali⁹ q̄to pō abſoluta cog̃ſcitia & rōciatiua ē excelſiō
q̄ȝ po̊ nō rōciatiua nec cog̃ſcitiua.Sȝ ō h̄ nō pl̄s ad pn̄s.

Ad rōnez dico breuiter ꝙ libtas hoīs n̄ ꝯſiſtit i h̄
ꝙ volūtas poſſit n̄ velle bonū indicatū
ab itellc̄u ꝑ illo tūc ꝑ q̄ ſtat tale iudiciū:ſȝ i h̄ ꝙ hō poſſit
ꝑ itellcm̄ rōcinari ō ordiatis i finē:& ꝑ rōnē ſūptā ex fine
pt itellīgere qd meli⁹ ſit ō diuerſis ordiatis i finē. Et q̄uis
ita diceret ari.vt credo tn̄ dico & ſimplr̄ aſſero ꝙ volūtas
hūana ſic ē liba ꝙ ipſa pt n̄ velle bonū qō ſibyp̄i pn̄tat̄ ꝑ
itellectū practicū: & pn̄tatis maiori & miori bonis adhuc
volūtas ꝑ illo tūc pōt velle min⁹ bonū & dimittere mai⁹
bonū oībus circūſcriptis ſufficiēter.Et hāc ꝯcluſionē ne
ſcio demōſtrare:ſȝ ſimplici fide teneo eſſe verā.

Ad rōnē i op̄ᵐ ē dōȝ ꝙ oīb⁹ cauſis poſitl & imediatl
ꝑ ſe alic⁹ act⁹ appropinq̄tl & n̄ ipeditl ꝑ ali
qd aliud adhuc deus pōt facere ꝙ nō ꝓducat̄ ille actus:
ſicut pn̄te colore viſui hn̄ diſpoſito nec iteruenīēte corpo
re opaco adhuc ipſe poſſet facere ꝙ viſus nō videret co
lorez.q̄re nō valȝ rō.& ſic dictū ſit ad q̄ōnē.

¶ Neċe ē.n.qō gn̄at̄ augm̄tū hr̄e & ſtatū & de
cremētū.h̄ aūt ſine alimēto ipoſl̄e.neċe ē igit̄ in
eſſe.Textu cō.LIX. Queſtio. XLII.

Onſeq̄nter q̄rit̄.Vtꝝ viuēs aliqn̄ ſit i tpe ſta
tus:ita ꝙ nec augeat̄ nec diminuat̄. Arguit̄ ꝑ
ꝙ n̄.qꝛ calor ipi⁹ viuētl aut ē fortior q̄ȝ regrat̄
ad reſtaurādū ōꝑditū aut debilior. Si ē fortiō.
tūc ē augme⁹.Si ōbiliō tc̄ ē dimiutio:& qꝛ iter
iſta n̄ ē mediū g̊ iter tp̄s augme^{ti} & dimiutōis n̄ ē me^{m} &c.
¶ Oppoſitū vult ph̄s in lr̄a. Neceſſe eſt.n.viuēs qō gn̄at̄
augmentū habere & ſtatū & decrementum.

Ad hoc dicūt qdā expoſitoꝝ.ſ.fr̄ Egidi⁹ ꝙ nunq̄ȝ vi
uēs ſȝ veritatē pt eē i tpe ſtat⁹: i q̊.ſ.nᶜ augeat̄
nec diminuat̄.qō ſic ꝓbat.qꝛ ſi viuēs i aliq̄ tpe ſtaret ſub
eadē q̄titate oporteret ꝙ calor nālis tn̄ poſſet reſtaura
re q̄tū deꝑdit̄ & eq̄lr.ſit g̊ illō tp̄s.a.& q̄rat̄ tūc.vtꝝ i fine
illi⁹ tp̄is calor nālis ſit eq̄ fortl ſic erat i pn̄°.aut ſit ōbiliō.
ſi ſit eq̄ fortl ſic i pn̄°.tūc adhuc poterit durare ꝑ eq̄le tp̄s
in eadē fortitudie aut eq̄li:& ſic ꝑ totā vitā.Si v̊o diceret̄
ꝙ i fine illi⁹ tp̄is calor nālis ē ōbilior q̄ȝ p⁹ erat tūc ē dimi
nutio.& ſic viuēs nō eēt in eodē ſtatu ꝑ totuȝ illō tp̄s.cui⁹
opp̄ᵐ pōebat̄.& iō iſti vr̄ ꝙ viuēs i nullo tpe ſtat ſub eadē
q̄titate:ſȝ ſꝑ ē augmētatio aut dimiutio. Hoc āt vr̄ eſſe ꝯ
Ari.apte & ꝯ ꝯmē.& ꝯ oēs medicos q ponūt ꝙ tp̄s mēſu
rās vitā vniuſcuiuſq̄ȝ viuētis ſȝ nāȝ hȝ vnā ꝑtē i q̄ res au
get̄ & aliā i q̄ res diminuit̄ & aliā in q̄ res nec auget̄ nec di
minit̄.Et iō mihi vr̄ ꝙ alr̄ ſit dōȝ.qō ꝓbat̄ ſic. Inter q̊ſȝ
duos mot⁹ oppoſitos ē qes media:ita.ſ.ꝙ in tpe illi⁹ qetis
ſubȝ nō mouet̄ aliq̄ illoꝝ motuū:ſȝ augmētatio & dimiu
tio ſūt hō mot⁹ oppoſiti.vt māifeſtū eſt.g̊ &c.maior pȝ 8° T.c.14.
phy.& pōt ad pn̄a ſic declarari ſupponēdo p̊ ꝙ tot⁹ termi
nus ad quē ē mot⁹ ē in mobili in iſtāti i q̊ terminat̄ & ceſſat
ille mot⁹ vt caliтas cāta ꝑ calefactionē tota ē in calefacti
bili in illo iſtāti i q̊ ceſſat calefactio qō pȝ.6°phy.vbi ōter T.c.32.
minatū ē ꝙ illō qō mutatū ē.ē in termio ad quē mutatū 41.43.
eſt.¶ 2° ſuppono ꝙ i illo iſtāti i q̊ icipit aliqs mot⁹ corru 74.&
ptū ē aliqd de termio a q̊ icipit mot⁹.vbi grā.i iſtāti i quo 87.
icipit aliqd frigefieri qō erat calȝ corruptū ē aliqd calita
tis a q̊ icipit frigefactio. Nā ſi i illo iſtāti p̊ nihil eēt abla
tū de calitate oporteret ꝙ in alio iſtāti p̊ eēt aliqd ablatū
de eo.& cū iter q̊libȝ duo iſtātia ſit tp̄s mediū.vt pȝ.4°.& T.c.90.
6°phy.i illo medio tpe frigefactiōis nihil abyceret̄ de ca 105.&
liditate nec aliqd adduceret̄ de frigiditate:& ſic nō eſſet 107.
aliqs mot⁹:cui⁹ oppoſitū ponebat̄.¶ 3° accipio ꝙ cū duo T.cō.2
mot⁹ oppoſiti ſibi inuicē ſuccedūt in eodē ſubīo oȝ ꝙ ideȝ
ſit termin⁹ ad quē mot⁹ ꝑcedētl & termin⁹ a q̊ mot⁹ ſequē
tis:& ꝙ ſit idē termin⁹ a q̊ mot⁹ ꝑcedētl & termin⁹ ad quē
motus ſequētis.¶ Ex his arguo ſic.ſi duo mot⁹ oppoſiti
ſuccedūt ſibiinuicem in eodeȝ inſtāti mobili ſine quiete
media tūc ſequeret̄ ꝙ ſit in eodē inſtāti idē eēt & nō eſſȝ:
qō eſt ꝯ ꝑmā dignitatē.ꝯn̄tia pȝ ex dictis. Naȝ ſi frigefa
ctio ſuccedit calefactiōi imediate tūc in eodē inſtanti in
quo caliditas terminabit motū calefactiōis icipiet frige
factio.& ſic i eodē iſtāti caliditas tota eēt i mobili : qꝛ ipa
poſita ē termin⁹ calefactōis & aliqd ei⁹ erit corruptū & nō
ens:qꝛ ipa pōit̄ termin⁹ a q̊ frigefactiōis.& ſic ſilr̄ in alijs.

Sed ꝓpter ſolonē rōnis ē ſciēduȝ ꝙ ſicut illō qō
gn̄at̄ anq̄ȝ gn̄et̄ eſt nō ens:& in illo in
ſtāti vltio tp̄is mēſurātis alterationē ē ens:ita iſtāa copu
lās tp̄s nō eē ad tp̄s ipſi⁹ eē ē mēſurās ipȝ eē ſȝ doctrinaȝ
Ariſ.8°phy.¶ Silr̄ imaginor ꝙ calor viuētis i aliq̄ tpe
eſt ita fortis ꝙ pōt reſtaurare pluſq̄ȝ deꝑditū ē & in tpe il
lo ē augmētatio aut pt eē po̊ ꝓpinq̄ actui.tn̄ qꝛ agēs nā